STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 06335

DER BRIS HADOSHE

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ל-פ

דער ברית חדשה

„הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה״ – ירמיה ל״א, ל.

„זע, טעג קומען, זאָגט גאָט, און איך וועל שליסן
מיט דעם הויז פון ישׂראל, און מיט דעם הויז
פון יהודה, אַ נייעם בונד״ – ירמיה לא, 30.

The
New Testament

Translated by

Henry Einspruch, D.D.

Second Edition

The Lewis and Harriet Lederer Foundation
1503 East Baltimore Street Baltimore 31, Maryland

דער
ברית חדשה

איבערזעצט פון

דר. חיים אַיינשפּרוך

צווייטע אויפלאַגע

דער לייבוש און חיה לעדערער פאָנד
תש״כ באַלטימאָר 1959

Copyright, 1941, 1959, by
HENRY EINSPRUCH
in the United States

Copyright in Great Britain, Canada, and in all countries which are members of the International Copyright Union and which are signatory to the Copyright Conventions of Montevideo, Mexico, Rio de Janeiro, Buenos Aires and Habana.

אַלע רעכט האַלט דער אַרויסגעבער פֿאַר זיך. דער ייִדישער טעקסט,
און די קונסט פֿאַרצירונגען וואָס גייען אַריין אין דעם בוך, טאָרן
ניט איבערגעדרוקט ווערן אָן דער שריפֿטלעכער דערלויבעניש פֿון
דעם אַרויסגעבער.

All rights to the Yiddish text reserved, including the rights to the art arrangement, as well as to original art work. No part of this book may be reprinted or reproduced in any form without permission in writing from the publisher, except by reviewers who may quote brief passages in reviews to be printed in magazines and newspapers.

Printed in U. S. A.

דער סדר פון די ספרים

פון דעם

ברית חדשה

זייט

די בשורה לויט מתיא 1
די בשורה לויט מאַרקוס 71
די בשורה לויט לוקאַס 115
די בשורה לויט יוחנן 191
די מעשים פון די שליחים 248
די בריוו פון פאָולוס השליח צו די רוימער 325
צו די קאָרינטער א 356
צו די קאָרינטער ב 385
צו די גאַלאַטער 405
צו די עפעזער 416
צו די פיליפער 426
צו די קאָלאָסער 434
צו די טעסאַלאָניקער א 441
צו די טעסאַלאָניקער ב 447
צו טימאָטעאוסן א 451
צו טימאָטעאוסן ב 458
צו טיטוסן 464
צו פילעמאָנען 468
דער בריוו צו די ייִדן 470
דער בריוו פון יעקבן 495
דער בריוו פון פעטרוס השליח א 503
דער בריוו פון פעטרוס השליח ב 511
דער בריוו פון יוחנן השליח א 517
דער בריוו פון יוחנן השליח ב 525
דער בריוו פון יוחנן השליח ג 526
דער בריוו פון יהודהן 527
די התגלות פון יוחנן 530

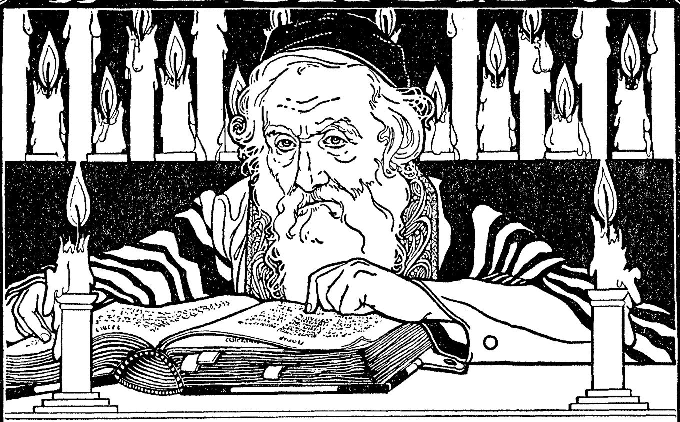

די בשׂורה לויט מַתְיָא

א דאָס איז דאָס סֵפֶר פון דעם יִחוס פון יֵשׁוּעַ הַמָשִׁיחַ,
דעם זון פון דָוִדן, דעם זון פון אַבְרָהָמען.

2 אַבְרָהם האָט געבוירן יִצְחָקן, און יִצְחָק האָט געבוירן
יַעֲקֹבן, און יַעֲקֹב האָט געבוירן יהודהן און זיינע ברידער,
3 און יהודה האָט געבוירן פֶּרֶצן און זֶרחן פון תָּמָרן, און
פֶּרֶץ האָט געבוירן חֶצרונען, און חֶצרון האָט געבוירן
רָמען, 4 און רָם האָט געבוירן עַמִינָדָבן, און עַמִינָדָב האָט
געבוירן נַחשונען, און נַחשון האָט געבוירן שַׂלמונען, 5 און
שַׂלמון האָט געבוירן בּוֹעַזן פון רָחָבן, און בּוֹעַז האָט
געבוירן עוֹבֵדן פון רותן, און עוֹבֵד האָט געבוירן יִשַׁין,
6 און יִשַׁי האָט געבוירן דעם מֶלֶך דָוִד.

און דָוִד האָט געבוירן שְׁלֹמהן פון דעם ווייב פון אוּרִיָה,
7 און שְׁלֹמה האָט געבוירן רחַבעָמען, און רחַבעָם האָט
געבוירן אֲבִיָהן, און אֲבִיָה האָט געבוירן אָסָאן, 8 און אָסָא
האָט געבוירן יהוֹשָׁפָטן, און יהוֹשָׁפָט האָט געבוירן יהוֹרָמען,
און יהוֹרָם האָט געבוירן עוּזִיָהון, 9 און עוּזִיָהו האָט געבוירן

יותָמען, און יותָם האָט געבוירן אָחָזן, און אָחָז האָט געבוירן חִזקִיָהון, 10 און
חִזקִיָהו האָט געבוירן מנַשֶהן, און מנַשֶה האָט געבוירן אָמונען, און אָמון
האָט געבוירן יאשִיָהון, 11 און יאשִיָהו האָט געבוירן יכָניָהון און זיינע ברידער,
צו דער צייט פון גָלות־בָבל.

12 און נאָך גָלות־בָבל האָט יכָניָהו געבוירן שְאַלתִיאֵלן, און שְאַלתִיאֵל
האָט געבוירן זרובָבלן, 13 און זרובָבל האָט געבוירן אַבִיהודן, און אַבִיהוד
האָט געבוירן אֶליָקימען, און אֶליָקים האָט געבוירן עַזורן, 14 און עַזור האָט
געבוירן צָדוקן, און צָדוק האָט געבוירן יָכינען, און יָכין האָט געבוירן
אֶליהודן, 15 און אֶליהוד האָט געבוירן אֶלעָזָרן, און אֶלעָזָר האָט געבוירן
מַתָנען, און מַתָן האָט געבוירן יַעקֹבן, 16 און יַעקֹב האָט געבוירן יוספן, דעם
מאַן פון מִריָמען, וואָס פון איר איז געבוירן געוואָרן יֵשוּעַ, וואָס ווערט
גערופן מָשִיחַ.

17 און אַזוי זענען אַלע דורות פון אַברָהמען ביז דָוִדן פערצן דורות,
און פון דָוִדן ביז גָלות־בָבל פערצן דורות, און פון גָלות־בָבל ביז מָשִיחַן
פערצן דורות.

18 און די געבורט פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ איז געווען אויף אַזאַ אופן: בעת
זיין מוטער מִריָם איז געווען פאַרקנַסט צו יוספן, און אײדער זיי זענען
זיך צוזאַמענגעקומען, איז זי געפונען געוואָרן מעוּבֶרֶת פון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש.
19 און אַזוי ווי יוסף איר מאַן איז געווען אַ צַדיק, האָט ער זי ניט געוואָלט
אָפן מבַייש זיין, נייערט געטראַכט זי אָפּצולאָזן שטילערהייט. 20 און ווי ער
האָט זיך דאָס איבערגעלייגט, ערשט אַ מַלאך פון גאָט האָט זיך באַוויזן
צו אים אין אַ חָלום, און געזאָגט: יוסף בֶן־דָוִד, האָב ניט קיין מוֹרא צו
נעמען מִריָם, דיין ווייב, וואָרים דאָס, וואָס איז באַשאַפן אין איר, איז פון
דעם רוּחַ־הַקוֹדש; 21 און זי וועט געבערן אַ זון, און דו זאָלסט רופן זיין
נאָמען יֵשוּעַ, וואָרים ער וועט מַציל זיין זיין פאָלק פון זייערע זינד. 22 און
דאָס אַלץ איז געשען, כדי עס זאָל מקוּים ווערן וואָס סע איז געזאָגט
געוואָרן פון גאָט דורך דעם נָביא:

23 אָט וועט די יונגפרוי טראָגעדיק ווערן, און געבערן אַ זון,
און מע וועט רופן זיין נאָמען עִמָנוּאֵל[א],
וואָס איז טײַטש: גאָט איז מיט אונדז. 24 און ווען יוסף איז אויפגעשטאַנען פון

[א] ישעיה ז, 14.

שלאָף, האָט ער געטאָן אַזוי ווי דער מַלאך פון גאָט האָט אים געבאָטן;
און ער האָט גענומען צו זיך זיין ווייב, 25 אָבער ער האָט זי ניט דערקענט,
ביז זי האָט געבוירן אַ זון; און ער האָט גערופן זיין נאָמען יֵשוּעַ.

ב און בעת יֵשוּעַ איז געבוירן געוואָרן אין בֵּית־לֶחֶם פון יהודה, אין די
טעג פון דעם מֶלך הורדוס, ערשט חֲכָמִים פון מִזרח זענען געקומען
קיין ירושָׁלַיִם, און האָבן געזאָגט: 2 וואו איז דער מֶלך פון די יִידן, וואָס איז
געבוירן געוואָרן? וואָרים מיר האָבן געזען זיין שטערן אין מִזרח, און זענען
געקומען זיך בוקן צו אים. 3 און בעת דער מֶלך הורדוס האָט דאָס געהערט,
האָט ער זיך דערשראָקן, און גאַנץ ירושָׁלַיִם מיט אים; 4 און ער האָט פאַרזאַמלט
אַלע ראָשי־כֹּהֲנים און סופרים פון דעם פאָלק, און האָט זיי געפרעגט, וואו
דער מָשִיחַ דאַרף געבוירן ווערן. 5 האָבן זיי צו אים געזאָגט: אין בֵּית־לֶחֶם
פון יהודה, וואָרים אַזוי שטייט געשריבן דורך דעם נָביא:

6 און דו בֵּית־לֶחֶם, לאַנד פון יהודה,
ביסט ניט די קלענסטע צווישן די טויזנטער פון יהודה;
וואָרים פון דיר וועט אַרויסקומען אַ געוועלטיקער,
וואָס וועט פיטערן מיין פאָלק יִשׂרָאֵל[א].

7 דעמאָלט האָט הורדוס שטילערהייט גערופן די חֲכָמִים, און האָט ביי זיי
אויסגעפאָרשט אין וואָסער צייט דער שטערן האָט זיך באַוויזן; 8 און ער האָט
זיי געשיקט קיין בֵּית־לֶחֶם, און געזאָגט: גייט און פאָרשט אויס גענוי בנוֹגֵעַ דעם
קינד, און אַז איר וועט עס געפינען, לאָזט מיר וויסן, כּדי איך זאָל אויך
קאָנען קומען זיך בוקן צו אים. 9 און ווי זיי האָבן אויסגעהערט דעם מֶלך,
זענען זיי אַוועקגעגאַנגען; ערשט דער שטערן, וואָס זיי האָבן געזען אין מִזרח,
איז זיי פאָרויסגעגאַנגען, ביז ער איז געקומען און האָט זיך אָפּגעשטעלט
איבער דעם אָרט, וואו דאָס קינד איז געווען. 10 און אַז זיי האָבן געזען
דעם שטערן, האָבן זיי זיך געפרייט מיט זייער אַ גרויסער שִׂמחה; 11 און
בעת זיי זענען אַרייַנגעגאַנגען אין הויז אַריין, האָבן זיי געזען דאָס קינד מיט
מִרְיָמען זיין מוטער, און זיי זענען אַנידערגעפאַלן, און האָבן זיך צו אים
געבוקט; און זיי האָבן געעפנט זייערע אוצרות, און האָבן גענעעט פאַר
אים מַתָּנות: גאָלד און ווייַרעך און מירע. 12 און נאָכדעם ווי זיי זענען

[א] מיכה ה, 1.

געוואָרנט געוואָרן אין אַ חָלום, אַז זיי זאָלן זיך ניט אומקערן צו הורדוסן,
זענען זיי אַוועקגעגאַנגען צו זייער אייגענעם לאַנד מיט אַן אַנדערן וועג.
[13] און בעת זיי זענען אַוועקגעגאַנגען, ערשט אַ מַלאך פון גאָט האָט זיך
באַוויזן צו יוסףן אין אַ חָלום, און געזאָגט: שטיי אויף, און נעם דאָס קינד
און זיין מוטער, און אַנטרין קיין מִצרַיִם, און זיי דאָרטן, ביז איך וועל דיר
זאָגן; וואָרים הורדוס וועט זוכן דאָס קינד, כּדי עס אומצוברענגען. [14] און
ער איז אויפגעשטאַנען און האָט גענומען דאָס קינד און זיין מוטער ביינאַכט,
און איז אַוועקגעגאַנגען קיין מִצרַיִם; [15] און ער איז דאָרטן געווען ביז דעם
טויט פון הורדוסן, כּדי עס זאָל מקוים ווערן, וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן
פון גאָט דורך דעם נָביא: פון מִצרַיִם האָב איך גערופן מיין זון[א].
[16] און ווען הורדוס האָט געזען, אַז ער איז פון די חֲכָמים אויסגעשפּעט
געוואָרן, איז ער זייער דערצערנט געוואָרן, און ער האָט געשיקט אויסהַרגענען
אַלע ייִנגלעך אין בֵּית־לֶחֶם און אין אַלע אירע געמאַרקן, פון צוויי יאָר אַלט
און יונגער, לויט דער צייט, וואָס ער האָט גענוי אויסגעפאָרשט ביי די
חֲכָמים. [17] דעמאָלט איז מקוים געוואָרן וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן דורך
יִרמְיָה הַנָביא:

[18] אַ קול איז געהערט געוואָרן אין רָמָה,
געוויין און גרויס יאָמער,
רָחל וויינט אויף אירע קינדער;
און זי לאָזט זיך ניט טרייסטן,
וואָרים זיי זענען מער ניטאָ[ב].

[19] און בעת הורדוס איז געשטאָרבן, האָט אַ מַלאך פון גאָט זיך באַוויזן
אין אַ חָלום צו יוסףן אין מִצרַיִם, [20] און געזאָגט: שטיי אויף, און נעם דאָס
קינד און זיין מוטער, און גיי קיין אֶרֶץ־יִשׂרָאל; וואָרים די, וואָס האָבן
געזוכט דאָס לעבן פון דעם קינד, זענען טויט. [21] און ער איז אויפגעשטאַנען
און האָט גענומען דאָס קינד און זיין מוטער, און איז געקומען קיין אֶרֶץ־
יִשׂרָאל. [22] אָבער ווען ער האָט געהערט, אַז אַרכעלאַוס געוועלטיקט אין
יהודה אויפן אָרט פון זיין פאָטער הורדוס, האָט ער מורא געהאַט אַהין
צו גיין; און נאָכדעם ווי ער איז געוואָרנט געוואָרן אין אַ חָלום, איז ער
אַוועק אין די קאַנטן פון גָליל, [23] און איז געקומען און האָט געוווינט אין

[א] הושע יא, 1. [ב] ירמיה לא, 15.

אַ שטאָט, וואָס האָט געהייסן נצֶרֶת, כּדי עס זאָל מקוים ווערן וואָס סע איז
געזאָגט געוואָרן דורך די נביאים, אַז ער זאָל גערופֿן ווערן נָצְרִי.
ג אין יענע טעג איז געקומען יוחָנָן הַמַטבּיל, און האָט גערופֿן אין דער
מִדבּר פֿון יהודה, אַזוי צו זאָגן: 2 טוט תשובה, וואָרים דאָס מַלכות־שָמַיִם
האָט זיך דערנענטערט. 3 וואָרים דאָס איז ער, פֿון וועמען ישַעְיָה הַנָבִיא
האָט געזאָגט:

אַ קול רופֿט אין דער מִדבּר;
מאַכט גרייט דעם וועג פֿון גאָט,
גלייכט אויס זיינע שטעגן[א].

4 און יוחָנָן האָט געטראָגן אַ מַלבּוש פֿון קעמל־האָר, און אַ לעדערנעם גאַרטל
אַרום זיינע לענדן; און זיין שפּייז איז געווען היישעריקן און ווילדער האָניק.
5 דעמאָלט איז צו אים אַרויסגעגאַנגען ירושָלַיִם, און גאַנץ יהודה, און די גאַנצע
געגנט פֿון יַרדן; 6 און זיי זענען פֿון אים געטובֿלט געוואָרן אין יַרדן, און האָבן
זיך מִתוַדה געווען אויף זייערע זינד.
7 אָבער אַז ער האָט געזען אַ סך פֿון די פּרושים און צדוקים קומען צו
דער טבֿילה, האָט ער צו זיי געזאָגט: איר שפּראָץ פֿון שלאַנגען! ווער האָט
אייך געוואָרנט צו אַנטרינען פֿון דעם אָנקומענדיקן צאָרן? 8 ברענגט דעריבער
פֵּירות, וואָס זענען רָאוי פֿאַר תשובה, 9 און רעדט אייך ניט איין, אַזוי צו זאָגן:
אַבֿרהם איז אונדזער פֿאָטער; וואָרים איך זאָג אייך: גאָט קאָן פֿון די דאָזיקע
שטיינער אויפֿשטעלן קינדער פֿאַר אַבֿרָהמען. 10 און אָט ליגט שוין די האַק ביים
וואָרצל פֿון די ביימער; דעריבער, יעדער בוים, וואָס ברענגט ניט אַרויס קיין
גוטע פֵּירות, ווערט אָפּגעהאַקט און אַריינגעוואָרפֿן אין פֿייער אַריין.
11 איך טובֿל אייך מיט וואַסער צו תשובה, אָבער דער, וואָס קומט נאָך
מיר, איז מעכטיקער פֿון מיר, און זיינע שיך בין איך ניט רָאוי צו טראָגן; ער
וועט אייך טובֿלען מיט דעם רוח־הַקודֶש און מיט פֿייער. 12 זיין ווינטשויפֿל איז
אין זיין האַנט, און ער וועט גוט אויסרייניקן זיין שײַער; און זיין ווייץ וועט
ער איינזאַמלען אין שפּייכלער אַריין, אָבער די פּליעווע וועט ער פֿאַרברענען
מיט אַן אומפֿאַרלעשלעכן פֿייער.
13 דעמאָלט איז יֵשוּעַ געקומען פֿון גָליל צום יַרדן, צו יוחָנָן, כּדי פֿון
אים געטובֿלט צו ווערן. 14 אָבער יוחָנָן האָט אים פֿאַרווערט, און געזאָגט:

א ישעיה מ, 3.

איך וואָלט באַדאַרפֿט פֿון דיר געטובֿלט ווערן, און דו קומסט גאָר צו מיר?
[15]אָבער ישוע האָט אים געענטפֿערט: לאָז זיין; וואָרים אַזוי געשיקט זיך פֿאַר
אונדז מקיים צו זיין יעדע גערעכטיקייט. דעמאָלט האָט ער אים געלאָזט.
[16]און בעת ישוע איז געטובֿלט געוואָרן, איז ער תּיכּף אַרויסגעקומען פֿון
דעם וואַסער, און אָט האָט זיך דער הימל געעפֿנט פֿאַר אים, און ער
האָט געזען דעם גייסט פֿון גאָט אַראָפּנידערן ווי אַ טויב, און קומען אויף
אים; [17]און זע, אַ קול איז אַרויס פֿון הימל, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז מיין
געליבטער זון, וואָס איז מיר ווילגעפֿעלן.

דעמאָלט איז ישוע געפֿירט געוואָרן פֿון דעם גייסט אין דער מדבר אַריין,
כּדי געפּרוּווט צו ווערן פֿון דעם שׂטן. [2]און אַז ער האָט געפֿאַסט
פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט, איז ער דערנאָך הונגעריק געוואָרן. [3]און
דער מנסה האָט גענעענט, און האָט צו אים געזאָגט: אויב דו ביסט דער
בן־אלהים, באַפֿעל, אַז די דאָזיקע שטיינער זאָלן ווערן ברויט. [4]אָבער ער
האָט געענטפֿערט: עס שטייט געשריבן:

ניט פֿון ברויט אַליין לעבט דער מענטש,
נייערט פֿון יעדן וואָרט, וואָס קומט אַרויס פֿון גאָטס מויל[א].

[5]דעמאָלט האָט דער שׂטן אים גענומען אין דער הייליקער שטאָט אַריין, און
האָט אים אַוועקגעשטעלט אויף דעם שפּיץ־טורעם פֿון בית־המקדש, [6]און
צו אים געזאָגט: אויב דו ביסט דער בן־אלהים, וואַרף דיך אַראָפּ; וואָרים
עס שטייט געשריבן:

זיינע מלאָכים וועט ער באַפֿעלן וועגן דיר,
און אויף די הענט וועלן זיי דיך טראָגן,
טאָמער וועסטו דיר אָנשלאָגן אָן אַ שטיין דיין פֿוס[ב].

[7]און ישוע האָט צו אים געזאָגט: עס שטייט אויך געשריבן: דו זאָלסט ניט
פּרוּוון גאָט דיין האַר[ג]. [8]און דער שׂטן האָט אים נאָכאַמאָל גענומען אויף
זייער אַ הויכן באַרג, און האָט אים געוויזן אַלע מלוכות פֿון דער וועלט,
און זייער פּראַכט; [9]און ער האָט צו אים געזאָגט: אָט־דאָס אַלץ וועל איך
דיר געבן, אויב דו וועסט אַנידערפֿאַלן און דיך בוקן צו מיר. [10]דעמאָלט
האָט ישוע צו אים געזאָגט: טראָג דיך אָפּ, שׂטן! וואָרים עס שטייט געשריבן:

א דברים ח, 3. ב תהלים צא, 11, 12. ג דברים ו, 16.

דו זאָלסט דיך בוקן צו גאָט דיין האַר,
און אים אַליין זאָלסטו דינעןא.

[11] דעמאָלט האָט אים דער שָׂטן פאַרלאָזט; און זע, מַלאָכים האָבן גענעענט,
און האָבן אים באַדינט.

[12] און בעת ער האָט געהערט, אַז יוֹחָנָן איז איבערגעענטפערט געוואָרן,
האָט ער אַוועקגעצויגן קיין גָליל; [13] און ביים פאַרלאָזן נְצֶרת, איז ער
געקומען און האָט געוואוינט אין כְּפַר־נַחוּם, וואָס איז ביים יַם, אין דעם געביט
פון זבולון און נַפתָּלי, [14] כּדי עס זאָל מקוים ווערן וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן
פון יְשַעיָה הַנָבִיא:

[15] דאָס לאַנד זבולון און דאָס לאַנד נַפתָּלי,
קעגן דעם יַם, אין עֵבֶר־הַיַרדֵן,
גָליל פון די אומות.
[16] דאָס פאָלק, וואָס איז געזעסן אין דער פינצטער,
האָט געזען אַ גרויס ליכט;
און די, וואָס זענען געזעסן אין דעם לאַנד פון שאָטן פון טויט,
פאַר זיי איז אויפגעגאַנגען אַ ליכטב.

[17] פון דעמאָלט אָן האָט יֵשוּעַ אָנגעהויבן צו רופן, און זאָגן: טוט תּשובה,
וואָרים דאָס מַלכות־שָמַיִם האָט זיך דערנענטערט.

[18] און בעת ער איז געגאַנגען ביים יַם פון גָליל, האָט ער געזען צוויי
ברידער, שִמעוֹן, וואָס ווערט גערופן פעטרוס, און אַנדריי זיין ברודער, ווי
זיי פאַרוואַרפן אַ נעץ אין יַם אַריין; וואָרים זיי זענען געווען פישערס.
[19] און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט מיר נאָך, און איך וועל אייך מאַכן
פאַר פישערס פון מענטשן. [20] און זיי האָבן תֵּיכֶף פאַרלאָזט די נעצן, און
זענען אים נאָכגעגאַנגען. [21] און אַז ער איז פון דאָרטן ווייטער געגאַנגען,
האָט ער געזען צוויי אַנדערע ברידער, יַעקֹב בֶּן־זַבדי, און זיין ברודער
יוֹחָנָן, אין דער שיף מיט זַבדין זייער פאָטער, פאַרריכטן זייערע נעצן, און
ער האָט זיי גערופן. [22] און זיי האָבן תֵּיכֶף פאַרלאָזט די שיף און זייער
פאָטער, און זענען אים נאָכגעגאַנגען.

[23] און יֵשוּעַ איז אַרומגעגאַנגען אין גאַנץ גָליל, און האָט געלערנט אין
זייערע בָּתֵּי־כּנֵסִיות, און אָנגעזאָגט די בשׂורה פון דעם מַלכות, און האָט

א דברים ו, 13. ב ישעיה ח, 23; ט, 1.

געהיילט אַלערליי קראַנקהייטן און שלאַפקייטן צווישן דעם פאָלק. [24] און זיין
שֵם האָט זיך פאַרשפּרייט אין גאַנץ סיריע, און מען האָט צו אים געבראַכט
אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק, געפּלאָגט פון פאַרשידענע חולאַ־תן און
ווייטיקן, באַזעסענע פון בייזע גייסטער, פאַליקע, און געליימטע, און ער
האָט זיי געהיילט. [25] און סע איז אים נאָכגעגאַנגען אַ גרויסער הַמון מענטשן
פון גָליל, און דעקאַפּאָליס, און ירושָלַיִם, און יהודה, און פון עֵבר־הַיַרדן.

ה און בעת ער האָט געזען דאָס פאָלק, איז ער אַרויפגעגאַנגען אויף דעם
באַרג, און אַז ער האָט זיך אַנידערגעזעצט, האָבן גענעענט צו אים זיינע
תַלמידים. [2] און ער האָט געעפנט זיין מויל און האָט זיי געלערנט, אַזוי צו זאָגן:
[3] וואויל איז די, וואָס זענען אָרעם אין גייסט, וואָרים זייערס איז דאָס
מַלכות־שָמַיִם.
[4] וואויל איז די, וואָס טרויערן, וואָרים זיי וועלן געטרייסט ווערן.
[5] וואויל איז די עֲנָווים, וואָרים זיי וועלן יַרשענען די ערד.
[6] וואויל איז די, וואָס הונגערן און דאָרשטן נאָך גערעכטיקייט, וואָרים
זיי וועלן געזעטיקט ווערן.
[7] וואויל איז די בַעלי־רַחמים, וואָרים אויף זיי וועט מען זיך מְרַחם זיין.
[8] וואויל איז די לויטערע אין האַרצן, וואָרים זיי וועלן זען גאָט.
[9] וואויל איז די רודפי־שָלום, וואָרים זיי וועלן אָנגערופן ווערן זין פון גאָט.
[10] וואויל איז די, וואָס ווערן גערודֶפט פונוועגן גערעכטיקייט, וואָרים
זייערס איז דאָס מַלכות־שָמַיִם.
[11] וואויל איז אייך, אויב מען וועט אייך מְבַזה זיין, און אייך רודֶפן, און
רעדן אויף אייך פאַלש אַלדאָס־בייז צוליב מיר. [12] פרייט אייך און זייט מָלא־
שִמחה, וואָרים גרויס איז אייער שָכָר אין הימל, ווייל אַזוי האָבן זיי גערודֶפט
די נביאים, וואָס זענען געווען פאַר אייך.
[13] איר זענט דאָס זאַלץ פון דער ערד; אויב אָבער זאַלץ פאַרלירט דעם
טַעַם, מיט וואָס זאָל מען עס ווירצן? סע טויג מער אויף גאָרניט, סיידן
אַרויסגעוואָרפן צו ווערן און צעטראָטן צו ווערן פון מענטשן.
[14] איר זענט דאָס ליכט פון דער וועלט. אַ שטאָט וואָס ליגט אויף
אַ באַרג קאָן ניט זיין פאַרבאָרגן. [15] מען צינדט אויך ניט אָן אַ ליכט, כדי
עס צו שטעלן אונטער אַ מעסטל, נייערט אין אַ לייכטער; און סע לייכט
פאַר אַלע, וואָס זענען אין הויז. [16] אַזוי אויך זאָלט איר לאָזן שיינען אייער

ליכט פאַר די מענטשן, כּדי זיי זאָלן זען אייערע גוטע מַעשׂים, און לויבן אייער פאָטער אין הימל.

[17] מיינט ניט, אַז איך בין געקומען מבַטל צו זיין די תּורה, אָדער די נביאים; איך בין ניט געקומען מבַטל זיין, נייערט מקַיים צו זיין. [18] וואָרים פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ביז הימל און ערד וועלן פאַרגיין, וועט קיין איין יוד אָדער קוצו־שֶל־יוד פון דער תּורה ניט פאַרגיין, ביז אַלצדינג וועט מקוים ווערן. [19] דעריבער, ווער סע וועט עובר זיין אויף איינער פון די דאָזיקע מינדסטע מִצוות, און וועט לערנען אַזוי די מענטשן, וועט גערופן ווערן דער מינדסטער אין דעם מַלכות־שָמַיִם; ווער אָבער סע וועט זיי טאָן און לערנען, וועט גערופן ווערן גרויס אין דעם מַלכות־שָמַיִם. [20] וואָרים איך זאָג אייך, אויב אייער צִדקות וועט ניט זיין בעסער פון דער צִדקות פון די סופרים און פרושים, וועט איר באֵין־אופן ניט אַריַינקומען אין דעם מַלכות־שָמַיִם.

[21] איר האָט געהערט, אַז עס איז געזאָגט געוואָרן צו די קַדמונים: דו זאָלסט ניט הַרגענען[א]. און ווער סע וועט הַרגענען, וועט זיין חַייב פאַר דעם בֵית־דִין. [22] אָבער איך זאָג אייך, אַז יעדער איינער, וואָס טוט צערענען אויף זיין ברודער, וועט זיין חַייב פאַר דעם בֵית־דִין; און ווער סע וועט זאָגן צו זיין ברודער: רֵיקאָ, וועט זיין חַייב פאַר דעם סַנהֶדרין; און ווער סע וועט זאָגן: דו שוטה, וועט זיין אין סַכָּנה פאַר דעם פייער פון גיהֶנום. [23] דעריבער, אויב דו ביסט מַקריב דיין קָרבן אויף דעם מִזבֵּחַ, און דאָרט דערמאָנסטו דיך, אַז דיין ברודער האָט עפּעס קעגן דיר, [24] זאָלסטו איבערלאָזן דיין קָרבן פאַר דעם מִזבֵּחַ, און גיי בעט דיך קודם איבער מיט דיין ברודער, און דערנאָך קום און זיי מַקריב דיין קָרבן. [25] פאַרגליַיך דיך תֵּיכף מיט דיין קעגנער, כָּל־זמַן דו ביסט מיט אים אין וועג, טאָמער וועט דיך דיין קעגנער איבערענטפערן צום שופט, און דער שופט צום שוטר, און דו וועסט אַריַינגעוואָרפן ווערן אין דער תּפיסה אַריין. [26] יאָ, איך זאָג דיר, דו וועסט פון דאָרטן ניט אַרויסקומען, ביז דו וועסט האָבן באַצאָלט די לעצטע פּרוטה.

[27] איר האָט געהערט, אַז עס איז געזאָגט געוואָרן: דו זאָלסט ניט מְזַנה זיין[א]. [28] אָבער איך זאָג אייך, אַז יעדער איינער, וואָס קוקט אויף אַ פרוי צו

[א] שמות כ, 13; דברים ה, 17.

גלוסטן נאָך איר, האָט שוין מזנה געווען אין זיין האַרצן. [29]און אויב דיין
רעכט אויג מאַכט דיך שטרויכלען, רייס עס אַרויס, און וואַרף עס אַוועק
פון דיר; וואָרים סע איז בעסער פאַר דיר, אַז דו זאָלסט פאַרלירן איינעם
פון דיינע אֵברים, איידער דיין גאַנצער גוף זאָל אַרײַנגעוואָרפן ווערן אין
גיהֶנום. [30]און אויב דיין רעכטע האַנט מאַכט דיך שטרויכלען, האַק זי אָפּ,
און וואַרף זי אַוועק פון דיר; וואָרים סע איז בעסער פאַר דיר, אַז דו זאָלסט
פאַרלירן איינעם פון דיינע אֵברים, איידער דיין גאַנצער גוף זאָל אַרײַנגעוואָרפן
ווערן אין גיהֶנום.

[31]עס איז אויך געזאָגט געוואָרן: ווער סע שיידט זיך פון זיין ווייב, זאָל
איר געבן אַ גֵט[א]. [32]אָבער איך זאָג אייך, אַז יעדער איינער, וואָס שיידט זיך
פון זיין ווייב, סיידן פונוועגן זנות, מאַכט ער זי פאַר אַ זונה; און ווער סע
האָט חתונה מיט אַ גרושה, איז אַ נואף.

[33]ווידער האָט איר געהערט, אַז סע איז געזאָגט געוואָרן צו די קדמונים:
דו זאָלסט ניט שווערן פאַלש, נייערט זאָלסט מקַיים זיין דיינע שבועות צו
גאָט[ב]. [34]אָבער איך זאָג אייך: שווערט ניט בִכלַל, ניט ביים הימל, ווייל ער
איז דער טראָן פון גאָט, [35]ניט ביי דער ערד, ווייל זי איז זיין פוסבענקל,
ניט ביי ירושָלַיִם, ווייל זי איז די שטאָט פון דעם גרויסן מֶלך. [36]אויך
זאָלסטו ניט שווערן ביי דיין קאָפּ, וואָרים דו קאָנסט קיין איינציקע האָר
ניט מאַכן ווייס, אָדער שוואַרץ. [37]נייערט זאָל אייער וואָרט זיין יאָ, יאָ;
ניין, ניין; און וואָס עס איז איבעריק, איז פון דעם ניט־גוטן.

[38]איר האָט געהערט, אַז עס איז געזאָגט געוואָרן: אַן אויג פאַר אַן אויג,
און אַ צאָן פאַר אַ צאָן[ג]. [39]אָבער איך זאָג אייך, שטעלט אייך ניט אַנטקעגן
דעם, וואָס איז שלעכט; נייערט ווער סע שלאָגט דיך אויף דער רעכטער
באַק, שטעל אים אונטער אויך די אַנדערע; [40]און וויל זיך ווער מיט דיר
לאָדן, כדי אַוועקצונעמען דיין העמד, לאָז אים אויך נעמען דיין מאַנטל;
[41]און ווער סע וועט דיך נײיטן צו גיין איין מייל, גיי מיט אים צוויי. [42]גיב
דעם, וואָס בעט ביי דיר, און פון דעם, וואָס וויל ביי דיר לײַען, קער דיך
ניט אָפּ.

[43]איר האָט געהערט, אַז עס איז געזאָגט געוואָרן: דו זאָלסט ליב האָבן
דיין חבר, און פיינט האָבן דיין שונא. [44]אָבער איך זאָג אייך: האָט ליב אייערע

[א] דברים כד, 1. [ב] שמות כ, 7; במדבר ל, 3. [ג] שמות כא, 24.

שׂונאים, און בעט פֿאַר די, וואָס רודפֿן אײַך; [45] כּדי איר זאָלט זײַן קינדער
פֿון אײַער פֿאָטער אין הימל; וואָרים ער לאָזט אויפֿגיין זײַן זון אויף שלעכטע
און גוטע, און שיקט רעגן אויף גערעכטע און אומגערעכטע. [46] וואָרים אויב
איר האָט ליב די, וואָס האָבן אײַך ליב, וואָסער שׂכר האָט איר? טוען
דען ניט די מוכסים אויך אַזוי? [47] און אויב איר גריסט נאָר אײַערע ברידער,
וואָס טוט איר דאָ אויף? טוען דען ניט די גוים אויך אַזוי? [48] איר, דעריבער,
זאָלט זײַן תּמים, פּונקט ווי אײַער הימלישער פֿאָטער איז תּמים.

ו היט אײַך, אַז איר זאָלט ניט טאָן אײַער צדקות פֿאַר מענטשן, כּדי זיי
זאָלן דאָס זען; וואָרים דעמאָלט וועט איר ניט האָבן קיין שׂכר בײַ אײַער
פֿאָטער אין הימל.

[2] דעריבער, בעת דו טוסט צדקה, זאָלסטו פֿאַר דיר ניט בלאָזן מיט אַ
שופֿר, ווי די חונפֿים טוען אין די בתּי־כּנסיות און אויף די גאַסן, כּדי זיי
זאָלן קריגן כּבֿוד פֿון מענטשן. יאָ, איך זאָג אײַך, זיי האָבן שוין זייער שׂכר.
[3] נייערט ווען דו טוסט צדקה, זאָל דײַן לינקע האַנט ניט וויסן וואָס דײַן
רעכטע האַנט טוט, [4] כּדי דײַן צדקה זאָל זײַן בסתר; און דײַן פֿאָטער, וואָס
זעט אין פֿאַרבאָרגעניש, וועט דיר פֿאַרגעלטן.

[5] און בעת איר זענט מתפּלל, זאָלט איר ניט זײַן ווי די חונפֿים;
וואָרים זיי האָבן ליב צו שטיין און מתפּלל זײַן אין די בתּי־כּנסיות און אויף
די עק גאַסן, כּדי מענטשן זאָלן זיי זען. יאָ, איך זאָג אײַך, זיי האָבן שוין
זייער שׂכר. [6] און בעת דו ביסט מתפּלל, גיי אַרײַן אין דײַן אינעווייניקסטן
חדר, און פֿאַרשליס די טיר, און זײַ מתפּלל צו דײַן פֿאָטער, וואָס זעט אין
פֿאַרבאָרגעניש; און דײַן פֿאָטער, וואָס זעט אין פֿאַרבאָרגעניש, וועט דיר
פֿאַרגעלטן.

[7] און בעת איר זענט מתפּלל, זאָלט איר ניט נוצן קיין אומזיסטע
איבערחזרונגען, ווי די גוים טוען; וואָרים זיי מיינען, אַז זיי וועלן דערהערט
ווערן דורך זייער רעדן אַ סך. [8] זײַט דעריבער ניט גלײַך צו זיי; וואָרים
אײַער פֿאָטער ווייסט, וואָס איר דאַרפֿט, נאָך אײדער איר בעט אים.
[9] דעריבער זאָלט איר מתפּלל זײַן אויף אַזאַ אופֿן:

אונדזער פֿאָטער, וואָס ביסט אין הימל,
געהייליקט זאָל ווערן דײַן נאָמען.
[10] זאָל קומען דײַן מלכות,

זאָל דיין רָצון געטאָן ווערן
אויף דער ערד, אַזויווי ער ווערט געטאָן אין הימל.
11 גיב אונדז היינט אונדזער טעגלעך ברויט;
12 און זיי אונדז מוחל אונדזערע שולדיקייטן,
ווי מיר זענען אויך מוחל אונדזערע בַּעלי־חובות;
13 און ברענג אונדז ניט צו קיין נִסָיון,
נייערט זיי אונדז מַציל פון דעם שלעכטן.
וואָרים דיר געהערט די מלוכה, און די גבורה,
און דער כָּבוד, אויף אייביק. אָמֵן.
14 וואָרים אויב איר וועט מוחל זיין די מענטשן זייערע חַטָאים, וועט אייער
פאָטער אין הימל אויך אייך מוחל זיין; 15 נאָר אויב איר וועט די מענטשן
ניט מוחל זיין זייערע חַטָאים, וועט אייער פאָטער אויך אייערע חַטָאים ניט
מוחל זיין.
16 און בעת איר פאַסט, מאַכט ניט קיין זויער פָּנים, ווי די חונפים, ווייל
זיי פאַרקרימען זייערע פֶּנימער, כּדי מענטשן זאָלן זען ווי זיי פאַסטן. יאָ,
איך זאָג אייך, זיי האָבן שוין זייער שׂכַר. 17 דו אָבער, בעת דו פאַסט, זאָלסטו
זאַלבן דיין קאָפּ און וואַשן דיין פָּנים, 18 כּדי מענטשן זאָלן ניט זען ווי דו פאַסט,
נייערט דיין פאָטער, וואָס איז אין פאַרבאָרגעניש, און דיין פאָטער, וואָס
זעט אין פאַרבאָרגעניש, וועט דיר פאַרגעלטן.
19 זאַמלט אייך ניט אָן קיין אוצרות אויף דער ערד, וואו מאָיל און זשאַווער
פאַרצערן, און וואו גנָבים גראָבן זיך אונטער און גַנבענען, 20 נייערט זאַמלט
אייך אָן אוצרות אין הימל, וואו ניט קיין מאָיל, און ניט קיין זשאַווער
פאַרצערן, און וואו גנָבים טוען זיך ניט אונטערגראָבן און גַנבענען; 21 וואָרים
וואו ס'איז דיין אוצר, דאָרט וועט אויך זיין דיין האַרץ.
22 דאָס ליכט פון דעם גוף איז דאָס אויג. דעריבער, אויב דיין אויג איז
גאַנץ, וועט דיין גאַנצער גוף זיין לויטער ליכטיקייט; 23 אויב אָבער דיין אויג
איז שלעכט, וועט דיין גאַנצער גוף זיין לויטער פינצטערניש. דעריבער, אויב
דאָס ליכט, וואָס איז אין דיר, איז פינצטערניש, ווי גרויס איז די פינצטערניש!
24 קיינער קאָן ניט דינען קיין צוויי האַרן; וואָרים אָדער ער וועט איינעם
פיינט האָבן, און ליב האָבן דעם אַנדערן, אָדער ער וועט זיך האַלטן אָן
איינעם, און פאַראַכטן דעם אַנדערן. איר קאָנט ניט דינען גאָט און מָמון.

25 דעריבער זאָג איך אייך: זאָרגט ניט פאַר אייער לעבן, וואָס איר
זאָלט עסן, אָדער וואָס איר זאָלט טרינקען, אויך ניט פאַר אייער גוף, וואָס
איר זאָלט אָנטאָן. איז ניט דאָס לעבן בילכער פון דעם עסן, און דער גוף—
פון דעם מלבוש? 26 קוקט אויף די פייגל פון הימל: ניט זיי זייען, ניט זיי
שניידן, זיי זאַמלען אויך ניט איין אין שפּײַכלערס, און אייער הימלישער
פאָטער טוט זיי שפּייזן. זענט איר ניט ווערט אַ סך מער פון זיי? 27 און ווער
פון אייך קאָן דורך דאַגהן צוגעבן איין איל צו דער מאָס פון זיין לעבן?
28 און וואָס דאַגהט איר וועגן קליידונג? באַטראַכט די ליליעס פון דעם
פעלד, ווי זיי וואַקסן; ניט זיי האָרעווען, ניט זיי שפּינען. 29 און איך זאָג אייך,
אַז אַפילו שלמה אין זיין גאַנצער פּראַכט איז ניט געווען באַקליידט ווי איינע
פון זיי. 30 בכן, אויב גאָט טוט אַזוי באַקליידן דאָס גראָז פון דעם פעלד,
וואָס היינט איז עס דאָ, און מאָרגן ווערט עס אַרײַנגעוואָרפן אין אויוון, אַ
פּשיטא שוין אייך, אָ איר קליין־גלויביקע? 31 דעריבער זאָלט איר ניט זאָרגן,
און זאָגן: וואָס זאָלן מיר עסן? אָדער: וואָס זאָלן מיר טרינקען? אָדער:
וואָס זאָלן מיר אָנטאָן? 32 ווייל אָט־דאָס אַלץ באַגערן די גוים; אייער
הימלישער פאָטער ווייסט, אַז איר דאַרפט דאָס אַלץ האָבן. 33 נייערט זוכט
קודם זיין מלכות, און זיין צדקות, און דאָס אַלץ וועט אייך צוגעגעבן ווערן.

34 זייט דעריבער ניט באַזאָרגט פאַר דעם מאָרגן; וואָרים דער מאָרגן
וועט פאַר זיך אַליין זאָרגן. גענוג איז פאַר דעם טאָג זיין אייגענע פּלאָג.

ז משפט ניט, כדי איר זאָלט ניט געמשפט ווערן. 2 וואָרים מיט דעם משפט,
וואָס איר טוט משפטן, וועט איר געמשפט ווערן, און מיט דער מאָס, וואָס
איר טוט מעסטן, וועט אייך געמאָסטן ווערן. 3 און פאַרוואָס זעסטו דאָס שפּענדל
אין דיין ברודערס אויג, אָבער דעם קלאָץ אין דיין אייגן אויג זעסטו ניט?
4 אָדער ווי קענסטו זאָגן צו דיין ברודער: לאָמיך אַרויסנעמען דאָס שפּענדל
פון דיין אויג, ווען אָט איז אַ קלאָץ אין דיין אייגן אויג? 5 דו חנף, נעם
קודם אַרויס דעם קלאָץ פון דיין אייגן אויג, און דערנאָך וועסטו זען קלאָר
ווי אַרויסצונעמען דאָס שפּענדל פון דיין ברודערס אויג.

6 גיט ניט וואָס ס'איז הייליק צו הינט, און וואַרפט ניט אייערע פּערל
פאַר חזירים, ווייל זיי קענען זיי נאָך צעטרעטן מיט זייערע פיס, און זיך
אויסדרייען און אייך צערייסן.

7 בעט, און סע וועט אייך געגעבן ווערן; זוכט, און איר וועט געפינען;

קלאַפּט אָן, און סע וועט פאַר אייך געעפנט ווערן. [8] וואָרים יעדער איינער,
וואָס בעט, וועט באַקומען, און דער וואָס זוכט, וועט געפינען, און פאַר
דעם וואָס קלאַפּט אָן, וועט מען אויפמאַכן. [9] אָדער וואו איז דער מענטש
צווישן אייך, וואָס אויב זיין זון זאָל אים בעטן ברויט, וועט ער אים געבן אַ
שטיין? [10] אָדער אויב ער זאָל אים בעטן אַ פיש, וועט ער אים געבן אַ שלאַנג?
[11] מה־דאָך איר, וואָס זענט שלעכט, פאַרשטייט ווי צו געבן גוטע מתּנות־
צו אייערע קינדער, וויפל־זשע מער וועט אייער פאָטער אין הימל געבן
גוטס צו די, וואָס בעטן אים? [12] בכן, אַלץ וואָס איר ווילט, אַז מענטשן
זאָלן טאָן צו אייך, זאָלט איר אויך טאָן צו זיי; וואָרים דאָס איז די תּורה
און די נביאים.

[13] גייט אַריין דורך דעם ענגן טויער; וואָרים גערױם איז דער טויער,
און ברייט דער וועג, וואָס פירט צו פאַרדאַרבונג, און אַ סך זענען די, וואָס
קומען אַריין דורך אים. [14] אָבער ענג איז דער טויער, און שמאָל דער וועג,
וואָס פירט צום לעבן, און ווינציק זענען די, וואָס געפינען אים.

[15] היט אייך פאַר פאַלשע נביאים, וואָס קומען צו אייך אין שאָפענע
קליידער, אָבער אינעווייניק זענען זיי פאַרצוקנדיקע וועלף. [16] לויט זייערע
פּירות וועט איר זיי דערקענען. קלויבט מען דען ווייַנטרויבן פון דערנער,
אָדער פייגן פון שטעכלקעס? [17] אַזוי טראָגט אויך יעדער גוטער בוים גוטע
פּירות, אָבער דער פאַרדאָרבענער בוים טראָגט שלעכטע פּירות. [18] אַ גוטער
בוים קאָן ניט אַרויסגעבן קיין שלעכטע פּירות, און אַ פאַרדאָרבענער בוים
קאָן ניט אַרויסגעבן קיין גוטע פּירות. [19] יעדער בוים, וואָס טראָגט ניט קיין
גוטע פּירות, ווערט אָפּגעהאַקט, און אַרייַנגעוואָרפן אין פייער. [20] דעריבער
וועט איר זיי דערקענען לויט זייערע פּירות.

[21] ניט יעדער איינער, וואָס זאָגט צו מיר: האַר, האַר, וועט אַרייַנקומען
אין דעם מלכות־שמים, נייערט דער, וואָס טוט דעם רצון פון מיין פאָטער
אין הימל. [22] אין יענעם טאָג וועלן אַ סך צו מיר זאָגן: האַר, האַר, האָבן
מיר ניט נביאות געזאָגט אין דיין נאָמען, און אין דיין נאָמען אַרויסגעטריבן
בייזע גייסטער, און אין דיין נאָמען געטאָן אַ סך וואונדער? [23] און דעמאָלט
וועל איך זיי דערקלערן: איך האָב אייך קיינמאָל ניט געקענט; גייט אַוועק
פון מיר, איר, וואָס טוט אומרעכט.

[24] דעריבער, יעדער איינער, וואָס הערט די דאָזיקע רייד מיינע און טוט

זיי, וועט זיין געגליכן צו אַ קלוגן מענטשן, וואָס האָט געבויט זיין הויז אויף
דעם פעלזן. 25 און דער רעגן איז געפאַלן, און די שטראָמען זענען געקומען,
און די ווינטן האָבן געבלאָזן און געשטורעמט אויף דעם הויז, און סע איז
ניט איַינגעפאַלן, וואָרים סע איז געווען געגרונטפעסטיקט אויף דעם פעלזן.
26 און יעדער איינער, וואָס הערט די דאָזיקע רייד מיינע, און טוט זיי ניט,
וועט זיין געגליכן צו אַ נאַרישן מענטשן, וואָס האָט געבויט זיין הויז אויף
זאַמד; 27 און דער רעגן איז געפאַלן, און די שטראָמען זענען געקומען, און
די ווינטן האָבן געבלאָזן און געשטורעמט אויף יענעם הויז, און סע איז
איַינגעפאַלן; און דאָס פאַלן דערפון איז געווען גרויס.

28 און עס איז געווען, בעת יֵשוּעַ האָט פאַרענדיקט די דאָזיקע רייד,
האָבן זיך די מענטשן געחידושט איבער זיין תּורה. 29 וואָרים ער האָט זיי
געלערנט ווי איינער וואָס האָט רשות, און ניט ווי זייערע סופרים.

ח און בעת ער איז אַראָפּגעקומען פון דעם באַרג, איז אים נאָכגעגאַנגען
אַ גרויסער עולם. 2 און אָט איז צו אים געקומען אַ מצורע, וואָס האָט
זיך צו אים געבוקט, און געזאָגט: האַר, אויב דו ווילסט, קאָנסטו מיך מאַכן
ריין. 3 און ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אָנגערירט, און
געזאָגט: איך וויל; זיי ריין. און ער איז תּיכף געריייניקט געוואָרן פון זיין
צָרעת. 4 און יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: זע, דערצייל עס קיינעם ניט, נייערט
גיי און ווייז דיך פאַרן כּהן, און זיי מַקריב דעם קָרבן, וואָס משה האָט
געבאָטן, פאַר אַן עֵדות צו זיי[א].

5 און ווי ער איז אַריַינגעקומען קיין כּפר־נחום, האָט צו אים גענעענט אַ
הויפּטמאַן, וואָס האָט אים געבעטן, 6 און געזאָגט: האַר, מיין באַדינער ליגט
געליימט אין הויז, און ליידט מורֶאדיק. 7 האָט ער צו אים געזאָגט: איך וועל
קומען און אים היילן. 8 און דער הויפּטמאַן האָט אים געענטפערט: האַר,
איך בין ניט ווערט, אַז דו זאָלסט קומען אונטער מיין דאַך; נייערט זאָג נאָר
דאָס וואָרט, און מיין באַדינער וועט געהיילט ווערן. 9 וואָרים אויך איך בין
אַ מענטש, געשטעלט אונטער באַפעל־מאַכט, און האָב אונטער מיר חַיִל;
און איך זאָג צו דעם: גיי! און ער גייט; און צו אַן אַנדערן: קום! און ער
קומט; און צו מיין קנעכט: טו דאָס! און ער טוט עס. 10 און אַז יֵשוּעַ האָט
דאָס געהערט, האָט ער זיך געחידושט, און געזאָגט צו די, וואָס זענען

[א] ויקרא יג, 49; יד, 2—32.

אים נאָכגעגאַנגען: פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, ניט אַפֿילו אין יִשׂרָאֵל האָב איך
אָנגעטראָפֿן אַזאַ אֱמונה. [11]און איך זאָג אייך: אַ סך וועלן קומען פֿון מִזרח
און מַערב, און וועלן זיך אַנידערזעצן מיט אַבֿרהם, און יִצחק, און יַעקֹבֿ,
אין דעם מַלכות־שָׁמַיִם, [12]בעת די זין פֿון דעם מַלכות וועט מען אַרויסוואַרפֿן
אין דער דרויסנדיקער פֿינצטערניש; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן
פֿון ציין. [13]און יֵשוּעַ האָט געזאָגט צום הויפּטמאַן: גיי דיין וועג; ווי דיין
אֱמונה, אַזוי זאָל דיר געשען. און דער באַדינער איז געהיילט געוואָרן אין
יענער שָׁעה.

[14]און בעת יֵשוּעַ איז אַרײַנגעקומען אין דעם הויז אַריין פֿון פּעטרוסן,
האָט ער געזען זיין שוויגער ליגן קראַנק אויף פֿיבער; [15]און ער האָט
באַרירט איר האַנט, און דאָס פֿיבער האָט זי אָפּגעלאָזט; און זי איז
אויפֿגעשטאַנען, און האָט אים באַדינט. [16]און אַז דער אָוונט האָט זיך
גענייגט, האָבן זיי געבראַכט צו אים אַ סך באַזעסענע פֿון בייזע גייסטער;
און ער האָט אַרויסגעטריבן די גייסטער מיט אַ וואָרט, און האָט געהיילט
אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק; [17]כּדי עס זאָל מקוים ווערן, וואָס ישַעיה
הַנָבֿיא האָט געזאָגט:

ער האָט אויף זיך גענומען אונדזערע קראַנקהייטן,
און געטראָגן אונדזערע ווייטיקן[א].

[18]און בעת יֵשוּעַ האָט געזען אַ גרויסן עולם אַרום זיך, האָט ער
באַפֿוילן אַריבערצושיפֿן זיך אויף יענער זייט יַם. [19]און אָט איז צו אים
געקומען אַ סופֿר, וואָס האָט געזאָגט: רֶבּי, איך וועל דיר נאָכגיין וואוהין
דו וועסט גיין. [20]האָט יֵשוּעַ צו אים געזאָגט: די פֿוקסן האָבן הײלן, און די
פֿייגל פֿון הימל האָבן נעסטן, אָבער דער בֶּן־אָדָם האָט ניט וואו זיין קאָפּ
אַנידערצולייגן. [21]און אַן אַנדערער פֿון די תַּלמידים האָט צו אים געזאָגט:
האַר, דערלויב מיר קודם צו גיין און מקַבר זיין מיין פֿאָטער. [22]אָבער יֵשוּעַ
האָט צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך, און זאָלן די מֵתים מקַבר זיין זייערע
אייגענע מֵתים.

[23]און ווען ער איז אַריין אין דער שיף, זענען זיינע תַּלמידים אים
נאָכגעגאַנגען. [24]און אָט האָט זיך אויפֿגעהויבן אַ גרויסער שטורעם אויפֿן
יַם, אַזוי, אַז די שיף איז געוואָרן פֿאַרפֿלייצט פֿון די כוואַליעס; אָבער

א ישעיה נג, 4.

ער איז געשלאָפן. [25] און זיי זענען צוגעגאַנגען, און האָבן אים אויפגעוועקט,
און געזאָגט: האַר, ראַטעווע, מיר גייען אונטער! [26] האָט ער צו זיי געזאָגט:
פאַרוואָס שרעקט איר אייך, אָ איר קליין־גלויביקע? דערנאָך איז ער אויפ־
געשטאַנען, און האָט אָנגעשריגן אויף די ווינטן און אויף דעם יַם; און סע
איז געוואָרן אַ גרויסע שטילקייט. [27] און די מענטשן זענען נִשתּומם געוואָרן,
און האָבן געזאָגט: וואָס איז דאָס פאַר אַ מִין מענטש, אַז אַפילו די ווינטן
און דער יַם געהאָרכן אים?

[28] און ווען ער איז געקומען אויף דער אַנדערער זייט, אין דעם לאַנד
פון די גַדרִיִים, האָבן אים באַגעגנט צוויי באַזעסענע, וואָס זענען אַרויס־
געקומען פון צווישן די קבָרים, און וואָס זענען געווען זייער ווילד, אַזוי, אַז
קיינער האָט ניט געקענט פאַרבײַגיין יענעם אָרט. [29] און זע, זיי האָבן
געשריגן, און געזאָגט: וואָס האָבן מיר צו טאָן מיט דיר, דו בֶן־אֱלֹהִים?
ביסטו אַהערגעקומען אונדז צו פּייניקן פאַר דער צייט? [30] און פון דערווייטן
פון זיי האָט זיך געפּאַשעט אַ גרויסע סטאַדע חַזֵירים. [31] און די בייזע גייסטער
האָבן אים געבעטן: אויב דו טרײַבסט אונדז אַרויס, שיק אונדז אַרײַן
אין דער סטאַדע חַזֵירים. [32] האָט ער צו זיי געזאָגט: גייט. און זיי זענען
אַרויסגעקומען, און זענען אַרײַן אין די חַזֵירים. ערשט די גאַנצע סטאַדע
האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון דעם שיפּוע אין יַם אַרײַן, און זענען אומגעקומען
אין די וואַסערן. [33] און די פּאַסטעכער זענען אַנטלאָפן, און זענען געקומען
אין דער שטאָט אַרײַן, און האָבן דערציילט אַלצדינג, און אויך וואָס סע
איז געשען מיט די באַזעסענע. [34] און זע, די גאַנצע שטאָט איז אַרויסגעגאַנגען
באַגעגענען יֵשוּעַן; און ווען זיי האָבן אים געזען, האָבן זיי אים געבעטן, אַז
ער זאָל פאַרלאָזן זייערע געמאַרקן.

ט און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין אַ שיף, און איז אַריבערגעפאָרן, און איז
אָנגעקומען אין זיין אייגענער שטאָט אַרײַן. [2] און אָט האָט מען צו אים
געבראַכט אַ געליימטן, וואָס איז געלעגן אויף אַ געלעגער; און אַז יֵשוּעַ האָט
געזען זייער אֱמונה, האָט ער געזאָגט צום געליימטן: זיי געטרייסט, מיין זון;
דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן. [3] און זע, עטלעכע פון די סופרים
האָבן צו זיך געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש לעסטערט. [4] אָבער יֵשוּעַ האָט
פאַרשטאַנען זייערע מַחשָבות, און האָט געזאָגט: פאַרוואָס טראַכט איר שלעכטס
אין אייערע הערצער? [5] וואָרים וואָס איז גרינגער, צו זאָגן: דיינע זינד זענען

דיר פֿאַרגעבן, אָדער צו זאָגן: שטיי אויף, און גיי? 6 אָבער כּדי איר זאָלט
וויסן, אַז דער בֶּן־אָדָם האָט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד – האָט
ער געזאָגט צום געליימטן – שטיי אויף, און נעם דיין געלעגער, און גיי אַהיים.
7 און ער איז אויפֿגעשטאַנען און איז אַהיימגעגאַנגען. 8 און אַז דאָס פֿאָלק
האָט דאָס געזען, האָבן זיי זיך געפֿאָרכטן, און האָבן געלויבט גאָט, וואָס
האָט געגעבן אַזאַ מאַכט צו מענטשן.

9 און ווי יֵשוּעַ איז פֿון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען, האָט ער געזען אַ מענטשן,
וואָס האָט געהייסן מַתּיָא, זיצן אויפֿן צאָל־אַמט. און ער האָט צו אים געזאָגט:
גיי מיר נאָך. און ער איז אויפֿגעשטאַנען, און איז אים נאָכגעגאַנגען.

10 און עס איז געווען, בעת ער איז געזעסן אין הויז ביים טיש, ערשט אַ
סך מוֹכסים און זינדיקע זענען געקומען, און האָבן זיך אַנידערגעזעצט מיט
יֵשוּעַן און זיינע תּלמידים. 11 און אַז די פּרושים האָבן דאָס געזען, האָבן זיי
געזאָגט צו זיינע תּלמידים: פֿאַרוואָס עסט אייער רֶבּי מיט מוֹכסים און
זינדיקע? 12 און אַז ער האָט דאָס געהערט, האָט ער געזאָגט: די, וואָס
זענען געזונט, נייטיקן זיך ניט אין קיין רוֹפֿא, נייערט די, וואָס זענען קראַנק.
13 איר אָבער גייט און לערנט וואָס דאָס טוט מיינען: חֶסֶד באַגער איך, און
ניט קיין קָרבָּנות[א]. וואָרים איך בין ניט געקומען רופֿן די צַדיקים, נייערט
די זינדיקע.

14 דעמאָלט האָבן גענעענט צו אים די תּלמידים פֿון יוֹחָנָן, און האָבן
געזאָגט: פֿאַרוואָס טוען מיר און די פּרושים אָפּט פֿאַסטן, און דיינע תּלמידים
פֿאַסטן ניט? 15 האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: קענען די מחוּתּנים טרויערן, כָּל־זמַן
דער חָתן איז מיט זיי? סע וועלן אָבער קומען טעג, ווען דער חָתן וועט
אַוועקגענומען ווערן פֿון זיי, און דעמאָלט וועלן זיי פֿאַסטן. 16 און קיינער
לייגט ניט אַ לאַטע פֿון ניט־איינגעלאָפֿענעם טוך אויף אַן אַלט מַלבוש; ווייל
די לאַטע רייסט זיך אָפּ פֿון דעם מַלבוש, און סע ווערט נאָך אַן ערגערער
ריס. 17 מע טוט אויך ניט אַריינגיסן קיין נייעם וויין אין אַלטע לאָגלען;
אַנדערש צעפּלאַצן די לאָגלען, און דער וויין טוט זיך צעגיסן, און די
לאָגלען גייען פֿאַרלוירן. נייערט נייעם וויין גיסט מען אַריין אין נייע לאָגלען,
און ביידע זענען באַוואָרנט.

18 בשעת ער האָט אַזוי צו זיי גערעדט, איז געקומען אַ שַׂר, און האָט

[א] הושע ו, 6.

זיך פֿאַר אים געבוקט, און געזאָגט: מיין טאָכטער איז אָקאָרשט געשטאָרבן; קום, און לייג אַרויף אויף איר דיין האַנט, וועט זי לעבן. [19] און יֵשוּעַ איז אויפֿגעשטאַנען, און איז אים נאָכגעגאַנגען מיט זיינע תּלמידים. [20] און זע, אַ פֿרוי, וואָס האָט צוועלף יאָר געליטן פֿון אַ בלוטפֿלוס, האָט גענעענט הינטער אים און האָט אָנגערירט די כּנפֿות פֿון זיין מַלבוש; [21] וואָרים זי האָט ביי זיך געטראַכט: אויב איך וועל נאָר אָנרירן זיין מַלבוש, וועל איך ווערן געזונט. [22] און יֵשוּעַ האָט זיך אויסגעדרייט, און אַז ער האָט זי געזען, האָט ער געזאָגט: זיי געטרייסט, טאָכטער מיינע; דיין אֶמונה האָט דיר געהאָלפֿן. און די פֿרוי איז געזונט געוואָרן פֿון יענער שָׁעה אָן. [23] און אַז יֵשוּעַ איז אַריַינגעקומען אין דעם שׂרס הויז אַריין, און געזען די פֿליַיטנשפּילער, און דעם טומלדיקן עולם, [24] האָט ער געזאָגט: גייט אַרויס; וואָרים דאָס מיידל איז ניט געשטאָרבן, נייערט טוט שלאָפֿן. און זיי האָבן אים גוט אויסגעלאַכט. [25] אָבער אַז מען האָט דעם עולם אַרויסגעשיקט, איז ער אַריַינגעגאַנגען, און האָט זי אָנגענומען ביי דער האַנט, און דאָס מיידל איז אויפֿגעשטאַנען. [26] און די ידיעה וועגן דעם האָט זיך פֿאַרשפּרייט אין יענעם גאַנצן לאַנד.

[27] און ווי יֵשוּעַ איז פֿון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען, זענען אים נאָכגעגאַנגען צוויי בלינדע, וואָס האָבן געשריגן, און געזאָגט: דערבאַרעם דיך אויף אונדז, בֶּן־דָוד. [28] און אַז ער איז אַריַינגעקומען אין דעם הויז אַריין, האָבן די בלינדע גענעענט צו אים; און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: גלויבט איר, אַז איך בין בכּוח דאָס צו טאָן? האָבן זיי צו אים געזאָגט: יאָ, האַר. [29] דעמאָלט האָט ער באַרירט זייערע אויגן, און געזאָגט: לויט ווי אייער אֱמונה, אַזוי זאָל אייך געשען. [30] און זייערע אויגן זענען געעפֿנט געוואָרן. און יֵשוּעַ האָט זיי שטרענג באַפֿוילן, און געזאָגט: זעט אַז קיינער זאָל עס ניט וויסן. [31] אָבער זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, און האָבן פֿאַרשפּרייט זיין שֵׁם אין יענעם גאַנצן לאַנד.

[32] און ווי זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, האָט מען צו אים געבראַכט אַ שטומען, וואָס איז געווען באַזעסן פֿון אַ בייזן גייסט. [33] און אַז דער בייזער גייסט איז אַרויסגעטריבן געוואָרן, האָט דער שטומער גערעדט; און דאָס פֿאָלק האָט זיך געחידושט, און געזאָגט: אַזוינס איז נאָך קיינמאָל ניט געזען געוואָרן אין יִשׂרָאֵל. [34] אָבער די פּרושים האָבן געזאָגט: דורך דעם שׂר פֿון די בייזע גייסטער טרייבט ער אַרויס בייזע גייסטער.

35 און יֵשוּעַ איז אַרומגעגאַנגען איבער אַלע שטעדט און דערפער, האָט
געלערנט אין זייערע בָּתֵּי־כְּנֵסִיות, און אָנגעזאָגט די בשׂורה פון דעם מַלכות,
און געהיילט יעדע מין קראַנקהייט און יעדן מין ווייטיק. 36 און אַז ער האָט
געזען דאָס פאָלק, האָט אים אָנגענומען אַ רַחמָנות אויף זיי, ווייל זיי זענען
געווען פאַרשמאַכט און צעוויֵיט, ווי שאָף וואָס האָבן ניט קיין פאַסטעך.
37 דעמאָלט האָט ער געזאָגט צו זיינע תַּלמידים: דער שניט איז באֱמת גרויס,
אָבער די אַרבעטער זענען ווינציק; 38 בעט דעריבער דעם האַר פון דעם
שניט, אַז ער זאָל אַרויסשיקן אַרבעטער צו זיין שניט.
י און ער האָט גערופן צו זיך זיינע צוועלף תַּלמידים, און האָט זיי געגעבן
שליטה איבער אומריינע גייסטער, זיי אַרויסצוטרייַבן, און צו היילן יעדע
מין קראַנקהייט און יעדן מין ווייטיק.
2 און דאָס זענען די נעמען פון די צוועלף שלִיחים: דער ערשטער, שִׁמעוֹן,
וואָס ווערט גערופן פּעטרוס, און אַנדריי זיין ברודער; יַעקב בֶּן־זַבדי, און יוֹחָנָן
זיין ברודער; 3 פיליפּוס און בַּר־תַּלמַי; תּוֹמא און מַתְיָא, דער מוֹכס; יַעקב
בֶּן־חַלפַי און תַּדַי; 4 שִׁמעוֹן דער קַנָאִי, און יהודה אִיש־קְריוֹת, וואָס האָט אים
אויך פאַרראַטן.
5 די דאָזיקע צוועלף האָט יֵשוּעַ פונאַנדערגעשיקט, און האָט זיי געבאָטן,
אַזוי צו זאָגן: גייט ניט אויף קיין וועג פון די גוֹיים, און קומט ניט אַריין אין
אַ שטאָט פון די שוֹמרוֹנים, 6 נייערט גייט ליבערשט צו די פאַרלוירענע
שאָף פון דעם בֵּית־יִשׂרָאֵל. 7 און בעת איר גייט, רופט אויס, און זאָגט:
דאָס מַלכות־שָׁמַיִם איז נאָענט. 8 היילט די קראַנקע, זייט מחַיֵה־מֵתים, רייניקט
די מצוֹרָעים, טרייבט אַרויס בייזע גייסטער; בחִינם האָט איר מקַבל געווען,
בחִינם זאָלט איר געבן. 9 נעמט ניט קיין גאָלד, אָדער זילבער, אָדער
קופּער אין אייערע גאַרטלען, 10 ניט קיין רייֵזעזאַק אויפן וועג, ניט קיין
צוויי רעק, ניט קיין שיך, ניט קיין שטעקן; וואָרים דער אַרבעטאָרער איז
ווערט זיין עסן. 11 און אין וואָסער שטאָט אָדער דאָרף איר וועט אַרייַנקומען,
פאָרשט אויס ווער ס'איז דערין ווערט, און דאָרט פאַרבלייַבט, ביז איר
גייט ווייטער. 12 און ווי איר קומט אַריין אין דעם הויז, גריסט עס. 13 און
אויב דאָס הויז איז זוֹכה, זאָל אייער שָׁלום קומען אויף אים; נאָר אויב סע
איז ניט זוֹכה, זאָל אייער שָׁלום זיך אומקערן צו אייך. 14 און ווער סע
וועט אייך ניט אויפנעמען, אָדער אויסהערן אייערע רייד, זאָלט איר

אָפּטרעסלען דעם שטויב פון אייערע פיס בעת איר גייט אַרויס פון יענעם
הויז אָדער שטאָט. 15 פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דעם לאַנד פון סדום און
עֲמוֹרָה וועט אַ סך גרינגער זיין אין יום־הַדין, ווי פאַר יענער שטאָט.

16 זעט, איך שיק אייך אַרויס ווי שאָף צווישן וועלף; זייט דעריבער קלוג
ווי שלאַנגען, און תּמימותדיק ווי טויבן. 17 היט אייך אָבער פאַר מענטשן;
וואָרים זיי וועלן אייך איבערענטפערן צום סַנהֶדרין, און אין זייערע בָּתֵּי־
כְּנֵסִיות וועלן זיי אייך שמײַסן; 18 יאָ, אויך פאַר מושלים און מְלָכים וועט מען
אייך ברענגען פון מײַנעטוועגן, פאַר אַן עֵדות צו זיי און פאַר די גויִים.
19 און בעת זיי טוען אייך איבערענטפערן, דאַגהט ניט וואָס איר זאָלט זאָגן,
אָדער וואָס איר זאָלט רעדן; וואָרים סע וועט אייך אין יענער שָׁעה געגעבן
ווערן, וואָס איר זאָלט רעדן. 20 וואָרים ניט איר זענט עס די, וואָס רעדן,
נייערט דער גייסט פון אייער פאָטער, וואָס טוט רעדן דורך אייך. 21 און
ברודער וועט ברודער איבערענטפערן צום טויט, און פאָטער זיין קינד, און
קינדער וועלן אויפשטיין קעגן עלטערן, און זיי טייטן; 22 און איר וועט זיין
פאַרהאַסט פון אַלעמען פון מיין נאָמענוועגן; אָבער דער, וואָס וועט אויס־
האַלטן ביזן סוף, וועט ניצול ווערן. 23 און ווען זיי טוען אייך רודפן אין דער
שטאָט, אַנטלויפט אין דער אַנדערער; וואָרים פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איר
וועט ניט האָבן דורכגעגאַנגען די שטעט פון ישׂראל, ביז דער בֶּן־אָדָם וועט
קומען.

24 אַ תַּלמיד שטייט ניט העכער פון זיין רֶבין, און אַ קנעכט איבער זיין
האַר; 25 גענוג איז פאַר דעם תּלמיד ער זאָל זיין ווי זיין רֶבי, און דער
קנעכט ווי זיין האַר. אויב זיי האָבן דעם בַּעל־הַבַּיִת גערופן בַּעל־זבוב, אַ
פשיטא שוין זיין הויזגעזינד? 26 בכֵן, האָט ניט קיין מוֹרא פאַר זיי; וואָרים עס
איז גאָרניט פאַרהוילן, וואָס וועט ניט אַנטפּלעקט ווערן, און פאַרבאָרגן, וואָס
וועט ניט באַקאַנט ווערן. 27 וואָס איך זאָג אייך אין דער פינצטערניש, רעדט
אין דער ליכטיקייט; און וואָס איר הערט אויפן אויער, מאַכט באַקאַנט פון
די דעכער. 28 און האָט ניט קיין מוֹרא פאַר די, וואָס טייטן דעם גוף, נאָר
קאָנען ניט טייטן די נשמה; נייערט האָט ליבערשט מוֹרא פאַר אים, וואָס קאָן
אומברענגען סיי נשמה, סיי גוף אין גיהנום. 29 פאַרקויפט מע דען ניט צוויי
פייגעלעך פאַר אַ פּרוטה? און דאָך פאַלט קיין איינס פון זיי ניט אויף דער
ערד אָן אייער פאָטערס רָצון. 30 ביי אייך זענען אַפילו די האָר אויף דעם

קאָפּ אַלע געציילט. [31]דערפאַר האָט ניט קיין מורא; איר זענט מער ווערט
ווי אַ סך פייגעלעך. [32]דעריבער, יעדער איינער, וואָס וועט מיך באַקענען
פאַר מענטשן, דעם וועל איך אויך באַקענען פאַר מיין פאָטער אין הימל.
[33]ווער אָבער סע וועט מיך פאַרלייקענען פאַר מענטשן, דעם וועל איך
אויך פאַרלייקענען פאַר מיין פאָטער אין הימל.

[34]מיינט ניט, אַז איך בין געקומען ברענגען שָלום אויף דער ערד; איך
בין ניט געקומען ברענגען שָלום, נייערט אַ שווערד. [35]וואָרים איך בין געקומען
פונאַנדערשיידן אַ מענטשן פון זיין פאָטער, און אַ טאָכטער פון איר מוטער,
און אַ שנור פון איר שוויגער; [36]און אַ מענטשנס שׂוֹנאים וועלן זיין זיין אייגן
הויזגעזינד[א]. [37]דער, וואָס האָט ליב פאָטער אָדער מוטער מער ווי מיך, איז
מיך ניט ווערט; און דער, וואָס האָט ליב זון, אָדער טאָכטער מער ווי מיך,
איז מיך ניט ווערט. [38]און דער, וואָס נעמט ניט זיין צלָב און טוט מיר נאָכגיין,
איז מיך ניט ווערט. [39]דער, וואָס געפינט זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן; און
דער, וואָס פאַרלירט זיין לעבן פון מײַנעטוועגן, וועט עס געפינען.

[40]דער, וואָס נעמט אייך אויף, נעמט מיך אויף, און דער, וואָס טוט
אייך אויפנעמען, נעמט אויף דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. [41]דער, וואָס
טוט אויפנעמען אַ נָביא אין דעם נאָמען פון אַ נָביא, וועט באַקומען אַ נָביאס
שׂכַר; און דער, וואָס טוט אויפנעמען אַ צַדיק אין דעם נאָמען פון אַ צַדיק,
וועט באַקומען אַ צַדיקס שׂכַר. [42]און דער, וואָס וועט בלויז געבן צו טרינקען
אַ בעכער קאַלט וואַסער איינעם פון די דאָזיקע מינדסטע, אין דעם נאָמען
פון אַ תַּלמיד, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט ניט אָנווערן זיין שׂכַר.

יא און עס איז געווען, בעת יֵשוּעַ האָט געענדיקט צו באַפעלן זיינע צוועלף
תַּלמידים, איז ער פון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען לערנען און דרשענען
אין זייערע שטעט.

[2]און ווען יוֹחָנָן האָט געהערט אין דער תּפִיסה די מַעשׂים פון דעם
מָשִיחַ, האָט ער געשיקט דורך זיינע תַּלמידים, [3]און אים געלאָזט זאָגן: ביסטו
דער, וואָס דאַרף קומען, אָדער זאָלן מיר וואַרטן אויף אַן אַנדערן? [4]און
יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: גייט און דערציילט יוֹחָנָן וואָס
איר הערט און זעט: [5]די בלינדע קריגן זייער ראִיה, די לאָמע גייען, די
מצוֹרָעים ווערן געריייניקט, די טויבע הערן, די טויטע שטייען אויף תּחִיַת־

[א] מיכא ז, 6.

המֵתים, און פֿאַר די אָרעמע ווערט געדרשנט די בשׂורה־טובֿה. 6 און וואויל
איז דעם, וואָס וועט זיך ניט שטרויכלען אָן מיר.

7 און ווי זיי זענען אַוועקגעגאַנגען, האָט יֵשוע אָנגעהויבן צו רעדן צום
פֿאָלק וועגן יוֹחָנָן: וואָס זענט איר אַרויסגעגאַנגען זען אין דער מִדבר? אַ
טראָסטשינע שאָקלען זיך מיטן ווינט? 8 וואָס דען זענט איר אַרויסגעגאַנגען
זען? אַ מענטשן אָנגעטאָן אין פֿיינע מַלבושים? זעט, די וואָס טראָגן פֿיינע
מַלבושים זענען אין הייזער פֿון מלָכים. 9 אָדער צוליב וואָס זענט איר אַרויס־
געגאַנגען? צו זען אַ נָביא? יאָ, איך זאָג אייך, אַ סך מערער ווי אַ נָביא.
10 דאָס איז ער, פֿון וועמען סע שטייט געשריבן:

זע, איך שיק מיין שליח פֿאַר דיין פָּנים,
וואָס וועט אָנגרייטן דיין וועג פֿאַר דיר[א].

11 פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, צווישן די, וואָס זענען געבוירן געוואָרן פֿון
ווייבער, איז ניט אויפֿגעשטאַנען קיין גרעסערער ווי יוֹחָנָן הַמַטבּיל; פֿונדעסט־
וועגן איז דער קלענסטער אין דעם מַלכות־שָמַיִם גרעסער פֿון אים. 12 און
זינט די טעג פֿון יוֹחָנָן הַמַטבּיל אָן ביז איצט, ליידט דאָס מַלכות־שָמַיִם
געוואַלט, און די מענטשן פֿון געוואַלט נעמען עס מיט גבֿורה. 13 וואָרים אַלע
נבֿיאים און די תּורה האָבן נבֿיאות געזאָגט ביז יוֹחָנָן. 14 און אויב איר ווילט
עס אָננעמען, איז ער אֵלִיָהו, וואָס דאַרף קומען. 15 דער, וואָס האָט אויערן,
זאָל הערן.

16 צו וועמען אָבער זאָל איך גלייַכן דעם דאָזיקן דור? ער איז גלייַך
צו קינדער, וואָס זיצן אויף די מאַרקפּלעצער און רופֿן צו זייערע חֲבֵרים:

17 מיר האָבן געשפּילט פֿאַר אייך, און איר האָט ניט געטאַנצט;
מיר האָבן געקלאָגט, און איר האָט ניט געטרויערט.

18 וואָרים יוֹחָנָן איז געקומען, און ער האָט ניט געגעסן און ניט געטרונקען,
און זיי זאָגן: אַ בייזער גייסט איז אין אים; 19 דער בֶּן־אָדָם איז געקומען,
ער עסט און טרינקט, און זיי זאָגן: זעט, אַ מענטש אַ זולֵל־וסובֿא, אַ פֿריינט
פֿון מוכסים און זינדיקע! און די חָכמה איז גערעכטפֿאַרטיקט דורך אירע
מַעשׂים.

20 דעמאָלט האָט ער אָנגעהויבן צו שטראָפֿן די שטעט, אין וועלכע דאָס
רוב פֿון זיינע וואונדער זענען געטאָן געוואָרן, ווייל זיי האָבן ניט תּשובֿה געטאָן.

א מלאכי ג, 1.

21 ווי צו דיר, כּורזין! ווי צו דיר, בּית־צידה! וואָרים אויב די וואונדער,
וואָס זענען געטאָן געוואָרן אין אייך, וואָלטן געטאָן געוואָרן אין צור און אין
צידון, וואָלטן זיי שוין לאַנג תּשובה־געטאָן אין זאַק און אַש. 22 אָבער איך
זאָג אייך, אין יום־הדין וועט זיין גרינגער פאַר צור און צידון ווי פאַר אייך.
23 און דו, כּפר־נחום, אַזש צום הימל וועסטו דיך דערהייבן? אין שאול־תּחתּיה
וועסטו אַראָפּנידערן. וואָרים אויב די וואונדער, וואָס זענען אין דיר געטאָן
געוואָרן, וואָלטן געטאָן געוואָרן אין סדום, וואָלט זי פאַרבליבן ביזן היינטיקן
טאָג. 24 אָבער איך זאָג אייך, דעם לאַנד פון סדום וועט זיין גרינגער אין
יום־הדין ווי דיר.

25 אין יענער צייט האָט ישוע אויסגערופן, און געזאָגט: איך דאַנק דיר,
פאָטער, האַר פון הימל און ערד, וואָס דו האָסט דאָס פאַרהוילן פון די
חכמים און פאַרשטענדיקע, און עס אַנטפּלעקט פאַר עופעלעך; 26 יאָ, פאָטער,
אַזוי איז געווען דיין רצון. 27 אַלצדינג איז מיר איבערגעענטפערט געוואָרן
פון מיין פאָטער; און קיינער קען ניט דעם זון, אַחוץ דער פאָטער; און
קיינער קען ניט דעם פאָטער, אַחוץ דער זון, און דער, צו וועמען דער
זון וויל אים אַנטפּלעקן. 28 קומט צו מיר, איר אַלע, וואָס האָרעוועט און
זענט שווער באַלאָדן, און איך וועל אייך געבן רו. 29 נעמט אויף אייך מיין
עול, און לערנט פון מיר; וואָרים איך בין ענוותדיק און נידעריק אין
געמיט, און איר וועט געפינען רו פאַר אייערע נשמות. 30 וואָרים מיין עול
איז גרינג, און מיין משׂא איז לייכט.

יב אין יענער צייט איז ישוע אין אַ שבת געגאַנגען דורך תּבואה־פעלדער;
און זיינע תּלמידים זענען געווען הונגעריק, און האָבן אָנגעהויבן צו
רייסן זאַנגען און עסן. 2 אָבער אַז די פּרושים האָבן דאָס געזען, האָבן זיי צו
אים געזאָגט: זע, דיינע תּלמידים טוען דאָס, וואָס מען טאָר ניט טאָן אום
שבת. 3 אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: האָט איר ניט געלייענט וואָס דוד האָט
געטאָן, בעת ער איז געווען הונגעריק, און די, וואָס זענען געווען מיט אים?
4 ווי ער איז אַריינגעגאַנגען אין דעם הויז פון גאָט, און האָט געגעסן דאָס
לחם־הפּנים, וואָס ער האָט ניט געטאָרט עסן, און אויך ניט די, וואָס זענען
געווען מיט אים, נייערט נאָר די כּהנים אַליין[א]? 5 אָדער האָט איר ניט געלייענט
אין דער תּורה, אַז די כּהנים זענען מחלל שבת אין בּית־המקדש[ב], און דאָך

[א] שמואל א׳ כא, 7; ויקרא כד, 9. [ב] במדבר כח, 9.

זענען זיי ניט חַייב? 6 אָבער איך זאָג אייך, אַ גרעסערער פֿון בֵּית־הַמִקדש
איז דאָ פֿאַראַן. 7 און אויב איר וואָלט פֿאַרשטאַנען, וואָס דאָס מיינט: חֶסֶד
באַגער איך און ניט קיין קָרבָּנותא, וואָלט איר ניט פֿאַרמִשפּט די אומשולדיקע;
8 וואָרים דער בֶּן־אָדָם איז האַר איבער דעם שַבּת.

9 און ער האָט אָפּגעקערט פֿון דאָרטן, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין זייער
בֵּית־הַכּנֶסֶת. 10 און אָט איז דאָרט געווען אַ מענטש מיט אַ פֿאַרדאַרטער האַנט.
און זיי האָבן אים געפֿרעגט: מעג מען היילן אום שַבּת? כּדי זיי זאָלן אים
קענען פֿאַרמַסרן. 11 האָט ער צו זיי געזאָגט: וואָסער מענטש צווישן אייך,
וואָס פֿאַרמאָגט אַ שאָף, און אויב זי זאָל שַבּת אַרײַנפֿאַלן אין אַ גרוב, צי וועט
ער זי ניט אָננעמען און אַרויסשלעפּן? 12 בּכֵן, וויפֿל מער איז אַ מענטש ווערט
פֿון אַ שאָף! דעריבער מעג מען שַבּת טאָן גוטס. 13 דערנאָך האָט ער געזאָגט
צום מענטשן: שטרעק אויס דײַן האַנט. און ער האָט זי אויסגעשטרעקט, און
זי איז געזונט געוואָרן, ווי די אַנדערע. 14 און די פּרושים זענען אַרויסגעגאַנגען,
און האָבן זיך קעגן אים אַן עֵצה געהאַלטן, ווי אים אומצובּרענגען.

15 און אַז יֵשוּעַ האָט דאָס באַמערקט, האָט ער אָפּגעקערט פֿון דאָרטן.
און אַ סַך זענען אים נאָכגעגאַנגען, און ער האָט זיי אַלע געהיילט, 16 און זיי
באַפֿוילן אים ניט מגַלה צו זײַן, 17 כּדי עס זאָל מקוים ווערן, וואָס סע איז
געזאָגט געוואָרן פֿון ישַעיָה הַנָבִיא:

18 אָט איז מײַן קנעכט, וועמען איך האָב אויסדערוויילט,
מײַן געליבּטער, וואָס איז מיר וואוילגעפֿעלן.
איך וועל אַרויפֿטאָן מײַן גייסט אויף אים;
אַ מִשפּט צו די פֿעלקער וועט ער אַרויסלאָזן.
19 ער וועט ניט שרײַען, און ניט הילכן,
אויך וועט מען ניט הערן זײַן קול אין די גאַסן.
20 אַן אײַנגעבויגן שטעקל וועט ער ניט צעבּרעכן,
און אַ רײַכערדיקן קנויט וועט ער ניט פֿאַרלעשן,
בּיז ער וועט אַרויסבּרענגען דעם מִשפּט צום נִצָחון;
21 און אויף זײַן נאָמען וועלן די פֿעלקער האָפֿןב.

22 דעמאָלט האָט מען צו אים געבּראַכט אַ בּלינד־שטומען, וואָס איז
געווען באַזעסן פֿון אַ בייזן גייסט, און ער האָט אים געהיילט, אַזוי, אַז דער

א הושע ו 6. ב ישעיה מב, 1—4.

שטומער האָט גערעדט און געזען. [23] און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט זיך
געחידושט, און געזאָגט: זאָל דאָס זײַן דער בן־דָוִד? [24] אָבער אַז די פּרושים
האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי געזאָגט: ער טרייבט אַרויס בייזע גייסטער
נאָר דורך בעל־זבוב, דעם שׂר פֿון די בייזע גייסטער. [25] און פֿאַרשטייענדיק
זייערע מחשבֿות, האָט ער צו זיי געזאָגט: יעדע מלוכה, וואָס איז צעטיילט
קעגן זיך אַליין, ווערט חרובֿ; און יעדע שטאָט אָדער הויז, וואָס איז צעטיילט
קעגן זיך אַליין, וועט ניט האָבן קיין קיום. [26] און אויב דער שׂטן טוט אַרויס־
טרײַבן דעם שׂטן, איז ער צעטיילט קעגן זיך אַליין, טאָ וויאַזוי קאָן זײַן
מלוכה האָבן אַ קיום? [27] און אויב איך טרײַב אַרויס בייזע גייסטער דורך
בעל־זבוב, דורך וועמען טוען אייערע זין זיי אַרויסטרײַבן? דעריבער זאָלן
זיי זײַן אייערע ריכטער. [28] טרײַב איך אָבער אַרויס בייזע גייסטער דורך
דעם גייסט פֿון גאָט, טאָ האָט געניעענט צו אייך דאָס מלכות פֿון גאָט.
[29] אָדער וויאַזוי קאָן איינער אַרײַנקומען אין הויז אַריין פֿון דעם גיבור, און
רויבן זײַנע זאַכן, אויב ער בינדט ניט קודם דעם גיבור, און דערנאָך ערשט
קאָן ער באַרויבן זײַן הויז. [30] ווער סע איז ניט מיט מיר, איז קעגן מיר,
און ווער סע זאַמלט ניט איין מיט מיר, צעשפּרייט. [31] דעריבער זאָג איך
אייך, יעדע זינד און לעסטערונג וועט פֿאַרגעבן ווערן די מענטשן, אָבער
די לעסטערונג קעגן דעם גייסט וועט ניט פֿאַרגעבן ווערן. [32] און ווער סע
וועט רעדן אַ וואָרט קעגן דעם בן־אָדם, וועט מען עס אים מוחל זײַן,
ווער אָבער סע וועט רעדן קעגן דעם רוח־הקודש, דעם וועט מען עס ניט
מוחל זײַן, ניט אויף דער וועלט און ניט אויף יענער וועלט.

[33] אָדער מאַכט דעם בוים גוט, און זײַנע פּירות גוט, אָדער מאַכט דעם
בוים שלעכט, און זײַנע פּירות שלעכט; וואָרים דעם בוים דערקענט מען
לויט זײַנע פּירות. [34] איר אָפּשטאַם פֿון שלאַנגען! ווי קאָנט איר רעדן גוטס,
ווען איר זענט שלעכט? וואָרים פֿון וואָס דאָס האַרץ איז פֿול, רעדט דאָס
מויל. [35] דער גוטער מענטש טוט אַרויסברענגען פֿון זײַן גוטן אוצר גוטס;
און דער שלעכטער מענטש טוט אַרויסברענגען פֿון זײַן שלעכטן אוצר־
שלעכטס. [36] איך זאָג אייך, אַז פֿאַר יעדן פּוסטן וואָרט, וואָס מענטשן רעדן,
וועלן זיי מוזן אָפּגעבן חשבון אין יום־הדין; [37] וואָרים לויט דײַנע רייד וועסטו
גערעכטפֿאַרטיקט ווערן, און לויט דײַנע רייד וועסטו פֿאַרמשפּט ווערן.

[38] דעמאָלט האָבן עטלעכע פֿון די סופֿרים און פּרושים צו אים געזאָגט:

רֶבּי, מיר וואָלטן וועלן זען אַ צייכן פון דיר. 39 אָבער ער האָט געענטפערט,
און צו זיי געזאָגט: אַ שלעכטער און נואפדיקער דור זוכט אַ צייכן, אָבער
סע וועט אים קיין צייכן ניט געגעבן ווערן, סיידן דער צייכן פון יוֹנָה הַנָבִיא.
40 ווייל אַזוי ווי יוֹנָה איז דריי טעג און דריי נעכט געווען אין דעם אינגעווייד
פון דעם וואַלפיש, אַזוי וועט דער בֶּן־אָדָם זיין דריי טעג און דריי נעכט
אין דעם האַרץ פון דער ערד. 41 די מענטשן פון נִינְוֵה וועלן אויפשטיין צום
מִשפּט מיט דעם דאָזיקן דור, און וועלן אים פאַרמִשפּטן; וואָרים זיי האָבן
תּשובה געטאָן אויף דעם רופן פון יוֹנָהן, און דאָ איז פאַראַן אַ גרעסערער
פון יוֹנָהן. 42 די מַלכּה פון תֵּימָן וועט אויפשטיין צום מִשפּט מיט דעם דאָזיקן
דור, און אים פאַרמִשפּטן; וואָרים זי איז געקומען פון עק וועלט צו הערן
די חָכמה פון שלמהן; און דאָ איז פאַראַן אַ גרעסערער פון שלמהן.

43 און בעת דער אומריינער גייסט גייט אַרויס פון אַ מענטשן, וואַנדערט
ער אַרום אין טרוקענע ערטער, און זוכט אַ מָקום־מנוחה; און אַז ער געפינט
אים ניט, 44 דעמאָלט זאָגט ער: איך וועל מיך אומקערן אין מיין הויז אַריין,
פונוואַנען איך בין אַרויסגעגאַנגען. און בעת ער קומט, געפינט ער עס ליידיק,
אויסגעקערט, און אויסגעפּוצט. 45 דערנאָך גייט ער, און נעמט צו זיך זיבן
אַנדערע רוחות, נאָך ערגערע פון אים אַליין, און זיי גייען אַריין און וואוינען
דאָרט; און דער סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אָנהייב.
פונקט אַזוי וועט אויך זיין מיט דעם דאָזיקן שלעכטן דור.

46 און בַשעת ער האָט נאָך גערעדט צום פאָלק, ערשט זיין מוטער און
זיינע ברידער זענען געשטאַנען אין דרויסן, און האָבן געוואָלט מיט אים רעדן.
47 און איינער האָט צו אים געזאָגט: זע, דיין מוטער און דיינע ברידער שטייען
אין דרויסן און ווילן מיט דיר רעדן. 48 אָבער ער האָט געענטפערט, און געזאָגט
צו דעם, וואָס האָט אים דאָס געזאָגט: ווער איז מיין מוטער, און ווער זענען
מיינע ברידער? 49 און ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף זיינע תַּלמידים,
און געזאָגט: אָט איז מיין מוטער און מיינע ברידער! 50 וואָרים ווער סע
וועט טאָן דעם רָצון פון מיין פאָטער אין הימל, איז מיין ברודער, און
שוועסטער, און מוטער.

יג אין יענעם טאָג איז יֵשוּעַ אַרויסגעגאַנגען פון דעם הויז און האָט זיך
געזעצט ביים יַם. 2 און סע האָט זיך פאַרזאַמלט אַרום אים אַ גרויסער
עולם, אַזוי, אַז ער איז אַריינגעגאַנגען אין אַ שיף, און האָט זיך אַנידערגעזעצט;

און דאָס גאַנצע פאָלק איז געשטאַנען בײַם ברעג. 3 און ער האָט צו זײ גערעדט
אַ סך מיט משלים, און געזאָגט: זעט, דער זײער איז אַרויסגעגאַנגען זײען.
4 און בעת ער האָט געזײט, איז טייל זריעה געפאַלן בײַם וועג, און די פייגל
זענען געקומען און האָבן זי פאַרצערט. 5 און אַנדערע איז געפאַלן אויף
פעלזיק לאַנד, וואו זי האָט ניט געהאַט קיין סך ערד; און זי האָט תּיכּף
אויפגעשפּראָצט, ווייל זי האָט ניט געהאַט קיין טיפקייט פון ערד; 6 און
אַז די זון איז אויפגעגאַנגען, איז זי פאַרטריקנט געוואָרן, און מחמת זי האָט
ניט געהאַט קיין וואָרצלען, איז זי פאַרוועלקט געוואָרן. 7 און אַנדערע
איז געפאַלן צווישן דערנער, און די דערנער זענען אויפגעוואַקסן און האָבן
זי דערשטיקט. 8 און אַנדערע איז געפאַלן אויף גוטער ערד, און האָט
אַרויסגעגעבן תּבואה, טייל הונדערטפאַך, טייל זעכציק, טייל דרײַסיקפאַך.
9 דער, וואָס האָט אויערן, זאָל הערן.

10 און די תּלמידים האָבן גענענט, און האָבן צו אים געזאָגט: פאַרוואָס
רעדסטו צו זײ מיט משלים? 11 האָט ער געענטפערט, און צו זײ געזאָגט: אײך
איז געגעבן געוואָרן צו פאַרשטיין די סודות פון דעם מלכות־שמים, אָבער
צו זײ איז דאָס ניט געגעבן געוואָרן. 12 וואָרים דער, וואָס האָט, דעם וועט
געגעבן ווערן, און ער וועט האָבן בשפע; אָבער דער, וואָס האָט ניט, פון
דעם וועט אַוועקגענומען ווערן אַפילו דאָס, וואָס ער האָט. 13 דעריבער רעד
איך צו זײ מיט משלים, ווייל הגם זײ זעען, זעען זײ ניט; און הגם זײ הערן,
הערן זײ ניט, און טוען אויך ניט פאַרשטיין. 14 און אויף זײ איז מקוים געוואָרן
די נבואה פון ישעיה, וואָס זאָגט:

הערן וועט איר הערן, און ניט פאַרשטיין,
און זען וועט איר זען, און דאָך ניט זען.
15 וואָרים פעט איז דאָס האַרץ פון דעם דאָזיקן פאָלק,
און זײערע אויערן שווער צו הערן,
און זײערע אויגן האָבן זײ פאַרמאַכט,
טאָמער וועלן זײ זען מיט זײערע אויגן,
און הערן מיט זײערע אויערן,
און פאַרשטיין מיט זײער האַרץ,
און זיך אומקערן איך זאָל זײ היילן[א].

א ישעיה ו, 9, 10.

16 אָבער וואויל איז צו אייערע אויגן, ווייל זיי זעען, און אייערע אויערן,
ווייל זיי הערן. 17 וואָרים פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַז אַ סך נביאים און
צדיקים האָבן באַגערט צו זען וואָס איר זעט, און האָבן עס ניט געזען,
און צו הערן וואָס איר הערט, און האָבן עס ניט געהערט.

18 הערט דעריבער איר דאָס מָשל מיט דעם זייער. 19 איטלעכער וואָס
הערט דאָס וואָרט פון דעם מַלכות און פאַרשטייט עס ניט, קומט דער ניט־
גוטער און רויבט צו דאָס, וואָס איז פאַרזייט געוואָרן אין זיין האַרץ; דאָס
איז דער, וואָס איז פאַרזייט געוואָרן ביים וועג. 20 און דאָס, וואָס איז פאַרזייט
געוואָרן אויף פעלזיק לאַנד, דאָס איז דער, וואָס הערט דאָס וואָרט און נעמט
עס תֵּיכף אויף מיט שׂמחה; 21 אָבער אַזוי ווי ער האָט ניט קיין וואָרצל אין
זיך, פאַרבלייבט ער נאָר אויף אַ ווייל; און ווי נאָר סע קומען אָן ליידן
און רדיפות צוליב דעם וואָרט, ווערט ער תֵּיכף געשטרויכלט. 22 און דאָס,
וואָס איז פאַרזייט געוואָרן צווישן דערנער, דאָס איז דער, וועס הערט דאָס
וואָרט, און די דאַגות פון דער וועלט און די אָפּנאַרעריי פון עַשירות
דערשטיקן דאָס וואָרט, און עס איז אומפּרוכפּערדיק. 23 און דאָס, וואָס איז
פאַרזייט געוואָרן אויף גוטער ערד, דאָס איז דער, וואָס הערט דאָס וואָרט
און פאַרשטייט עס; דער, פאַרוואָר, טראָגט פֵּירות, און ברענגט אַרויס, טייל
הונדערטפאַך, טייל זעכציק, און טייל דרייסיקפאַך.

24 אַן אַנדער מָשל האָט ער געבראַכט פאַר זיי, אַזוי צו זאָגן: דאָס מַלכות־
שָמַיִם איז געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס האָט פאַרזייט גוטע זרִיעה אין זיין
פעלד. 25 און בעת די מענטשן זענען געשלאָפן, איז געקומען זיין שׂונא און
האָט פאַרזייט ווילד־גראָז צווישן דעם ווייץ, און איז אַוועקגעגאַנגען. 26 און
ווען די זריעה האָט אויפגעשפּראָצט און געטראָגן פרוכט, דעמאָלט האָט זיך
אויך באַוויזן דאָס ווילד־גראָז. 27 זענען געקומען די קנעכט פון דעם בַעל־
הַבַּיִת, און האָבן צו אים געזאָגט: האַר, האָסטו ניט געזייט גוטע זריעה אין
דיין פעלד? פונוואַנען־זשע נעמט זיך אויף אים ווילד־גראָז? 28 האָט ער צו
זיי געזאָגט: אַ שׂונא האָט דאָס געטאָן. האָבן די קנעכט צו אים געזאָגט:
ווילסטו אֶפשר, אַז מיר זאָלן גיין און זיי צונויפקלייבן? 29 האָט ער געזאָגט:
ניין, טאָמער וועט איר, בשַעת איר וועט צונויפקלייבן דאָס ווילד־גראָז, אויך
אויסוואָרצלען מיט זיי דעם ווייץ. 30 לאָזט זיי ביידע וואַקסן צוזאַמען ביז
שניט־צייט; און אין דער צייט פון שניט וועל איך זאָגן צו די שניטער:

קלייבט צונויף קודם דאָס ווילד־גראָז און בינדט עס אין גאַרבן, כּדי עס צו
פאַרברענען; אָבער דעם ווייץ זאַמלט איין אין מיין שײַער אַריין.
[31] אַן אַנדער משל האָט ער געבראַכט פאַר זיי, אַזוי צו זאָגן: דאָס
מלכות־שמים איז געגליכן צו זענעפט־זריעה, וואָס אַ מענטש האָט גענומען
און פאַרזײַט אין זיין פעלד. [32] און הגם סע איז קלענער פון אַלע זאָמען,
וואַקסט עס אָבער אויס, איז עס גרעסער פון אַלע קרײַטעכצער, און ווערט
אַ בוים, אַזוי, אַז די פייגל פון הימל קומען און נעסטן אין זיינע צווייגן.
[33] אַן אַנדער משל האָט ער זיי דערציילט: דאָס מלכות־שמים איז געגליכן
צו זויערטייג, וואָס אַ פרוי האָט גענומען און אַרײַנגעטאָן אין דריי מאָס מעל,
ביז עס איז אינגאַנצן פאַרזײַערט געוואָרן.
[34] דאָס אַלץ האָט ישוע גערעדט מיט משלים פאַרן פאָלק; און אָן אַ
משל האָט ער ניט גערעדט צו זיי. [35] כּדי עס זאָל מקוים ווערן וואָס סע איז
געזאָגט געוואָרן דורך דעם נביא:

איך וועל עפענען מיין מויל מיט משלים,
און רעדן רעטענישן פון פאַרצייטן[א].

[36] דערנאָך האָט ער אָפּגעלאָזט דאָס פאָלק, און איז אַרײַנגעגאַנגען
אין הויז אַריין. און זיינע תּלמידים האָבן גענעענט, און האָבן צו אים
געזאָגט: דערקלער אונדז דאָס משל מיט דעם ווילד־גראָז פון פעלד. [37] און
ער האָט געענטפערט: דער, וואָס זײַט די גוטע זריעה, איז דער בן־אָדם;
[38] און דאָס פעלד איז די וועלט, און די גוטע זריעה זענען די זין פון דעם
מלכות; און דאָס ווילד־גראָז זענען די זין פון דעם ניט־גוטן; [39] און דער
שונא, וואָס האָט עס פאַרזײַט, איז דער שטן; און די שניט־צייט איז דער
סוף פון דער וועלט, און די שניטער זענען מלאָכים. [40] דעריבער, אַזוי ווי
דאָס ווילד־גראָז ווערט צונויפגעקליבן און פאַרברענט אין פייער, אַזוי וועט
עס זיין ביים סוף פון דער וועלט. [41] דער בן־אָדם וועט אַרויסשיקן זיינע
מלאָכים, און זיי וועלן צונויפקלייבן פון זיין מלכות אַלע שטרויכלונגען און
אומרעכט־טוער, [42] און זיי אַרײַנוואַרפן אין דעם אויוון פון פייער; דאָרט וועט
זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין. [43] דעמאָלט וועלן די צדיקים שיינען
ווי די זון אין דעם מלכות פון זייער פאָטער. דער, וואָס האָט אויערן,
זאָל הערן.

א תהלים עח, 2.

[44]דאָס מַלכות־שָמַיִם איז געגליכן צו אַן אוצר פאַרבאָרגן אין פעלד, וואָס אַ מענטש האָט געפונען און פאַרבאָרגן; און פאַר שׂמחה גייט ער און פאַרקויפט אַלץ, וואָס ער האָט, און קויפט דאָס פעלד.

[45]און ווידער איז דאָס מַלכות־שָמַיִם געגליכן צו אַ סוחר, וואָס זוכט שיינע פערל. [46]און אַז ער האָט געפונען איין פערל פון גרויסן ווערט, איז ער געגאַנגען און האָט פאַרקויפט אַלץ, וואָס ער האָט געהאַט, און האָט זי געקויפט.

[47]און ווידער איז דאָס מַלכות־שָמַיִם געגליכן צו אַ נעץ, וואָס מען האָט געוואָרפן אין יַם אַריין, און וואָס האָט אײַנגעזאַמלט פאַרשידענע מִינים; [48]און ווען זי איז פול געוואָרן, האָט מען זי אַרויסגעצויגן אויפן ברעג, און זיך אַנידערגעזעצט, און די גוטע צונויפגעקליבן אין כֵּלים, און די שלעכטע אַוועקגעוואָרפן. [49]אַזוי וועט עס זיין ביים סוף פון דער וועלט. די מַלאָכים וועלן אַרויסגיין און אָפשיידן די רשָעים פון צווישן די צַדיקים, [50]און זיי אַרײַנוואַרפן אין דעם אויוון פון פייער; דאָרטן וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין.

[51]האָט איר דאָס אַלץ פאַרשטאַנען? זאָגן זיי צו אים: יאָ. [52]און ער האָט צו זיי געזאָגט: דעריבער איז יעדער סופר, וואָס איז געוואָרן אַ תַּלמיד פון דעם מַלכות־שָמַיִם, געגליכן צו אַ בַעל־הַבַּיִת, וואָס טוט אַרויסברענגען פון זיין אוצר נייעס און אַלטס.

[53]און עס איז געווען, אַז יֵשוּעַ האָט געענדיקט די דאָזיקע מְשָלים, איז ער אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן. [54]און ער איז געקומען אין זיין אייגן לאַנד אַריין, און האָט זיי געלערנט אין זייער בֵּית־הַכְּנֶסֶת, אַזוי, אַז זיי האָבן זיך געחִידושט, און געזאָגט: פונוואַנען נעמט זיך צו אים די דאָזיקע חָכמה און די וואונדער? [55]איז דאָס ניט דעם סטאָליערס זון? און הייסט ניט זיין מוטער מִרְיָם, און זיינע ברידער יַעקֹב, און יוסף, און שִמעוֹן, און יהודה? [56]און זענען ניט זיינע שוועסטער אַלע מיט אונדז? פונוואַנען נעמט זיך דאָס אַלץ צו אים? [57]און זיי זענען געשטרויכלט געוואָרן אין אים. און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: אַ נָביא איז ניט אָן כָּבוד, סיידן אין זיין אייגן לאַנד, און אין זיין אייגן הויז. [58]און ער האָט דאָרט ניט געטאָן קיין סך וואונדער, מַחמת זייער אומגלויבן.

יד אין יענער צייט האָט הורדוס, דער טעטראַרך, געהערט די ידיעה
ווענן ישוען, 2 און ער האָט געזאָגט צו זיינע באַדינער: דאָס איז יוחנן
המטביל; ער איז אויפגעשטאַנען תּחית־המתים, און דעריבער אַרבעטן אין
אים די דאָזיקע כּוחות. 3 וואָרים הורדוס האָט געכאַפּט יוחנן, און האָט אים
געבונדן און אַרײַנגעזעצט אין דער תּפיסה אַריין, צוליב הורודיה, דאָס ווייב
פון זיין ברודער פיליפּוס; 4 מחמת יוחנן האָט אים געזאָגט: עס איז דיר ניט
דערלויבט זי צו האָבן. 5 און ער האָט בדעה געהאַט אים צו טייטן, נאָר ער
האָט מורא געהאַט פאַר דעם פאָלק, ווייל זיי האָבן אים געהאַלטן פאַר אַ
נביא. 6 אָבער בעת עס איז געקומען הורדוסעס געבוירנטאָג, האָט הורודיהס
טאָכטער געטאַנצט פאַר די געסט, און זי איז הורדוסן געפעלן געוואָרן.
7 דערפאַר האָט ער איר צוגעזאָגט מיט אַ שבועה, איר צו געבן, וואָס נאָר
זי וועט פאַרלאַנגען. 8 און זייענדיק אָנגערעדט פון איר מוטער, האָט זי
געזאָגט: גיב מיר דאָ אויף אַ שיסל דעם קאָפּ פון יוחנן המטביל. 9 און דער
מלך איז טרויעריק געוואָרן, אָבער צוליב זיינע שבועות און די געסט, האָט
ער באַפוילן, אַז דאָס זאָל איר געגעבן ווערן. 10 און ער האָט געשיקט און
געקעפּט יוחנן אין דער תּפיסה. 11 און זיין קאָפּ האָט מען געבראַכט אויף
אַ שיסל, און מ'האָט אים געגעבן דעם מיידל, און זי האָט אים געבראַכט
צו איר מוטער. 12 און זיינע תּלמידים האָבן געגעענט, און האָבן גענומען
דעם גוף, און האָבן אים מקבר געווען; און זיי זענען געגאַנגען און האָבן עס
דערציילט ישוען.

13 און בעת ישוע האָט דאָס געהערט, האָט ער זיך פון דאָרטן צוריקגעצויגן
אין אַ שיף, אין אַ וויסטן אָרט אַליין. און אַז דאָס פאָלק האָט עס געהערט,
זענען זיי אים נאָכגעגאַנגען פון די שטעט צו פוס. 14 און בעת ער איז
אַרויסגעקומען און האָט געזען דעם גרויסן המון מענטשן, האָט אים אָנגענומען
אַ רחמנות אויף זיי, און ער האָט געהיילט זייערע קראַנקע. 15 און אַז דער
אָונט איז צוגעפאַלן, האָבן צו אים גענעענט זיינע תּלמידים, און געזאָגט:
דאָס אָרט איז וויסט, און דער טאָג איז שוין פאַרביי; לאָז אָפּ דעם עולם,
כּדי זיי זאָלן קענען גיין אין די דערפער, און קויפן פאַר זיך שפּייז. 16 אָבער
ישוע האָט צו זיי געזאָגט: זיי באַדאַרפן ניט אַוועקגיין; גיט איר זיי צו עסן.
17 האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר האָבן דאָ בלויז פינף לאַבן ברויט און
צוויי פיש. 18 האָט ער געזאָגט: ברענגט זיי אַהער צו מיר. 19 און ער האָט

געהייסן דעם עולם זיך אַנידערזעצן אויפֿן גראָז; און ער האָט גענומען די
פֿינף לאַבן ברויט און די צוויי פֿיש, און האָט אויפֿגעהויבן זיינע אויגן צום
הימל און האָט אַ בּרָכה געמאַכט, און ער האָט אָפּגעבראָכן פֿון דעם
ברויט און עס דערלאַנגט צו די תּלמידים, און די תּלמידים האָבן עס
געגעבן דעם פֿאָלק. 20 און זיי האָבן אַלע געגעסן צו דער זאַט; און זיי
האָבן צונויפֿגענומען פֿון די איבערגעבליבענע ברעקלעך, צוועלף פֿולע
קערב. 21 און די, וואָס האָבן געגעסן, זענען געווען אַרום פֿינף טויזנט מאַן,
אַחוץ ווייבער און קינדער.

22 און ער האָט תּיכּף באַפֿוילן די תּלמידים אַרייַנצוגיין אין דער שיף,
און אַריבערפֿאָרן פֿריער פֿאַר אים אויף דער אַנדערער זייט, ביז ער
וועט אָפּלאָזן דאָס פֿאָלק. 23 און נאָכדעם ווי ער האָט אַוועקגעשיקט דאָס
פֿאָלק, איז ער אַליין אַרויפֿגעגאַנגען אויף דעם באַרג, כּדי מִתפּלל צו זיין;
און אַז דער אָוונט איז צוגעפֿאַלן, איז ער דאָרטן געווען איינער אַליין. 24 און
די שיף איז שוין געווען אין מיטן ים, און די כוואַליעס האָבן זי געשלייַדערט,
ווייל דער ווינט איז געווען איר אַנטקעגן. 25 און אין דער פֿערטער נאַכטוואַך
איז ער געקומען צו זיי, גייענדיק אויפֿן ים. 26 און ווי די תּלמידים האָבן אים
געזען גיין אויפֿן ים, האָבן זיי זיך דערשראָקן, און געזאָגט: ס'איז אַ רוח! און
זיי האָבן זיך צעשריגן פֿאַר פּחד. 27 און תּיכּף האָט זיך ישוע אָפּגערופֿן צו
זיי, און געזאָגט: זייט געשטאַרקט, דאָס בין איך; האָט ניט קיין מורא.

28 און פּעטרוס האָט אים געענטפֿערט: האַר, אויב דו ביסט עס, באַפֿעל
מיר צו קומען צו דיר איבערן וואַסער. 29 האָט ער געזאָגט: קום! און
פּעטרוס איז אַרויס פֿון דער שיף, און איז געגאַנגען איבערן וואַסער צו
קומען צו ישוען. 30 אָבער ווען ער האָט געזען, אַז דער ווינט איז שטאַרק,
האָט ער מורא באַקומען; און ווי ער האָט אָנגעהויבן צו זינקען, האָט ער
אויסגעשריגן: האַר, ראַטעווע מיך! 31 און ישוע האָט תּיכּף אויסגעשטרעקט זיין
האַנט, און האָט אים אָנגעכאַפּט, און צו אים געזאָגט: אָ דו קליין־גלויביקער,
הלמאַי האָסטו געצווייפֿלט? 32 און ווי זיי זענען אַרייַנגעגאַנגען אין דער שיף,
האָט זיך דער ווינט געשטילט. 33 און די, וואָס זענען געווען אין דער שיף,
האָבן זיך געבוקט צו אים, און געזאָגט: פֿאַרוואָר, דו ביסט דער בן־אֱלהים!

34 און זיי זענען אַריבערגעפֿאָרן, און זענען געקומען צום לאַנד גניסר.
35 און ווי נאָר די מענטשן פֿון יענעם אָרט האָבן אים דערקענט, האָבן זיי

געשיקט אין דער גאַנצער אַרומיקער געגנט, און האָבן צו אים געבראַכט אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק; [36] און זיי האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל זיי לאָזן בלויז אָנרירן די כּנפֿות פֿון זיין בגד; און אַלע, וואָס האָבן אים אָנגערירט, זענען געזונט געוואָרן.

טו דעמאָלט זענען צו ישועַן געקומען פּרושים און סופֿרים פֿון ירושלים, און האָבן געזאָגט: [2] פֿאַרוואָס זענען דיינע תּלמידים עובֿר אויף דער מסורה פֿון די זקנים? וואָרים זיי מאַכן ניט קיין נטילת־ידים, בעת זיי עסן ברויט. [3] און ער האָט געענטפֿערט, און צו זיי געזאָגט: הלמאַי זענט איר אויך עובֿר אויף גאָטס געבאָט צוליב אייער דין? [4] וואָרים גאָט האָט געזאָגט: גיב אָפּ כּבוד דיין פֿאָטער און דיין מוטער, און דער, וואָס שעלט פֿאָטער, אָדער מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן[א]. [5] אָבער איר זאָגט: ווער סע זאָגט צו זיין פֿאָטער, אָדער מוטער: אַ קרבן איז דאָס, וואָס דו וואָלטסט געקאָנט הנאה האָבן פֿון מיר, דער איז מער ניט מחויב צו אַכפּערן זיין פֿאָטער, אָדער מוטער. [6] און דערמיט האָט איר מבטל געווען גאָטס וואָרט צוליב אייער דין. [7] איר חנפֿים! גוט האָט ישעיָה אויף אייך נביאות געזאָגט, בעת ער האָט געזאָגט:

[8] דאָס דאָזיקע פֿאָלק גיט מיר אָפּ כּבוד מיט זיינע ליפּן,
אָבער זיין האַרץ איז ווייט פֿון מיר;
[9] און אומזיסט טוען זיי מיך דינען,
מיט לערנען איינגעחזרטע מצוות פֿון מענטשן[ב].

[10] און ער האָט צו זיך גערופֿן דאָס פֿאָלק, און האָט צו זיי געזאָגט: הערט, און פֿאַרשטייט: [11] ניט דאָס, וואָס גייט אַריין אין מויל, איז מטמא דעם מענטשן, נייערט דאָס, וואָס קומט אַרויס פֿון מויל, אָט־דאָס איז מטמא דעם מענטשן. [12] דעמאָלט האָבן גענעענט די תּלמידים, און האָבן צו אים געזאָגט: ווייסטו, אַז די פּרושים האָבן זיך געפֿילט געטראָפֿן, ווען זיי האָבן דאָס געהערט? [13] אָבער ער האָט געענטפֿערט, און געזאָגט: יעדע פֿלאַנץ, וואָס מיין פֿאָטער אין הימל האָט ניט געפֿלאַנצט, וועט אויסגעוואָרצלט ווערן. [14] לאָזט זיי גיין; זיי זענען בלינדע פֿירער פֿון בלינדע. און אויב אַ בלינדער פֿירט אַ בלינדן, פֿאַלן זיי ביידע אַריין אין אַ גרוב. [15] האָט פּעטרוס געענטפֿערט, און צו אים געזאָגט: באַשייד אונדז דאָס משל. [16] און ער האָט געזאָגט: האָט

א שמות כ, 12; כא, 17. ב ישעיה כט, 13.

איר נאָך אַלץ ניט קיין שֵׂכל? 17 פאַרשטייט איר ניט, אַז אַלץ, וואָס קומט
אין מויל אַריין, גייט אין מאָגן, און ווערט אַרויסגעוואָרפן אין בֵּית־הַכִּיסא?
18 אָבער דאָס, וואָס גייט אַרויס פון מויל, קומט פון האַרצן, און דאָס מאַכט
מְטַמא דעם מענטשן. 19 וואָרים פון האַרצן קומען אַרויס בייזע מַחשָבוֹ־ת,
רְציחה, נִיאוּף, זנות, גנֵבה, פאַלשע עֵדות, און לעסטערונג. 20 אָט דאָס איז
מְטַמא דעם מענטשן; אָבער צו עסן אָן אַ נטִילַת־יָדַיִם איז ניט מְטַמא דעם
מענטשן.

21 און יֵשוּעַ איז אַרויסגעגאַנגען פון דאָרטן, און איז געקומען אין די
קאַנטן פון צוֹר און צִידוֹן. 22 און אָט איז אַ כּנַעַנישע פרוי אַרויסגעקומען פון
יענע געמאַרקן, און האָט געשריגן: האָב רַחמָנות אויף מיר, האַר, בֶּן־דָוִד־!
מיין טאָכטער ווערט ביטער געפּלאָגט פון אַ בייזן גייסט. 23 אָבער ער האָט
איר ניט געענטפערט קיין וואָרט. און זיינע תַּלמידים האָבן געגעענט, און
אים געבעטן: שיק זי אַוועק, ווייל זי שרייט אונדז נאָך. 24 אָבער ער האָט
געענטפערט, און געזאָגט: איך בין נאָר געשיקט געוואָרן צו די פאַרלוירענע
שאָף פון דעם בֵּית יִשׂרָאל. 25 אָבער זי האָט געגעענט, און האָט זיך געבוקט
פאַר אים, און געזאָגט: האַר, העלף מיר! 26 און ער האָט געענטפערט, און
געזאָגט: עס איז ניט רעכט צו נעמען דאָס ברויט פון די קינדער און עס
וואַרפן פאַר די הינט. 27 אָבער זי האָט געזאָגט: יאָ, האַר; אויך די הינט עסן
די ברעקלעך, וואָס פאַלן אַראָפּ פון דעם טיש פון זייערע האַרן. 28 דעמאָלט
האָט יֵשוּעַ געענטפערט, און צו איר געזאָגט: אָ אִשה, גרויס איז דיין אֱמוּנה!
זאָל דיר זיין אַזוי ווי דו ווילסט. און איר טאָכטער איז געהיילט געוואָרן
אין יענער שָעה.

29 און יֵשוּעַ איז פון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען, און האָט זיך דערנעענטערט
צום יַם פון גָליל; און ער איז אַרויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג, און האָט זיך
דאָרטן אַנידערגעזעצט. 30 און אָט איז צו אים געקומען אַ גרויסער הַמוֹן
מענטשן, וואָס האָט געהאַט מיט זיך לאָמע, בלינדע, שטומע, געמומטע, און
אַ סַך אַנדערע, און זיי האָבן זיי אַנידערגעלייגט פאַר זיינע פיס, און ער האָט
זיי געהיילט, 31 אַזוי, אַז דאָס פאָלק האָט זיך געחִידושט, בעת זיי האָבן געזען
די שטומע רעדן, די געמומטע געזונט, די לאָמע גיין, און די בלינדע זען;
און זיי האָבן געלויבט דעם גאָט פון יִשׂרָאל.

32 און יֵשוּעַ האָט צו זיך גערופן זיינע תַּלמידים, און געזאָגט: עס איז

מיר אַ רַחמָנות אויפֿן פֿאָלק, וואָרים זיי זענען מיט מיר שוין דריי טעג, און
האָבן ניט וואָס צו עסן; און איך וויל זיי ניט אַוועקשיקן הונגעריק, טאָמער
וועלן זיי חַלשן אויפֿן וועג. 33 האָבן די תַּלמידים צו אים געזאָגט: פֿון וואַנען
זאָלן מיר נעמען אַזויפֿיל ברויט אין דער מִדבר, כּדי צו זעטיקן אַזאַ גרויסן
עולם? 34 האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: וויפֿל לאַבן ברויט האָט איר? זאָגן זיי:
זיבן, און עטלעכע קליינע פֿישלעך. 35 און ער האָט געהייסן דעם עולם זיך
אַנידערזעצן אויף דער ערד, 36 און האָט גענומען די זיבן ברויט און די פֿיש,
און נאָכדעם ווי ער האָט אַ בְּרָכה געמאַכט, האָט ער זיי איבערגעבראָכן,
און דערלאַנגט די תַּלמידים, און די תַּלמידים דעם פֿאָלק. 37 און זיי האָבן
אַלע געגעסן און זענען זאַט געוואָרן; און זיי האָבן צונויפֿגעקליבן פֿון די
איבערגעבליבענע ברעקלעך, זיבן פֿולע קערב. 38 און די, וואָס האָבן
געגעסן, זענען געווען פֿיר טויזנט מאַן, אַחוץ ווייבער און קינדער. 39 און
ער האָט אָפּגעלאָזט דאָס פֿאָלק, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין אַ שיף, און
איז געקומען אין די געמאַרקן פֿון מָגדון.

טז
און די פּרושים און צדוקים האָבן גענעענט, און כּדי אים צו פּרואוון,
האָבן זיי פֿאַרלאַנגט פֿון אים, אַז ער זאָל זיי ווייזן אַ צייכן פֿון הימל.
2 אָבער ער האָט געענטפֿערט, און צו זיי געזאָגט: אין אָוונט זאָגט איר: סע וועט
זיין אַ שיין וועטער, ווייל דער הימל איז רויט. 3 און אין דער פֿרי: היינט
וועט זיין שטורעמדיק, ווייל דער הימל איז רויט און פֿאַרוואָלקנט. דאָס
אויסזען פֿון הימל ווייסט איר ווי צו טײַטשן, אָבער ניט די צייכנס פֿון די
צייטן. 4 אַ שלעכטער און נואֵפֿדיקער דור באַגערט אַ צייכן, און ס'וועט אים
קיין שום צייכן ניט געגעבן ווערן, סיידן דעם צייכן פֿון יוֹנָהן. און ער האָט
זיי פֿאַרלאָזט און איז אַוועקגעגאַנגען.

5 און בעת די תַּלמידים זענען געקומען אויף דער אַנדערער זייט יַם,
האָבן זיי פֿאַרגעסן מיטצונעמען ברויט. 6 און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: גיט
אַכטונג, און היט זיך פֿאַר דעם זויערטייג פֿון די פּרושים און צדוקים. 7 און
זיי האָבן זיך געאַמפּערט, און געזאָגט: מיר האָבן ניט מיטגענומען קיין ברויט.
8 און יֵשוּעַ האָט דאָס באַמערקט, און געזאָגט: אָ איר קליין־גלויביקע, וואָס
אַמפּערט איר אייך, וואָס איר האָט ניט קיין ברויט? 9 צי פֿאַרשטייט איר
נאָך אַלץ ניט, און געדענקט איר ניט די פֿינף ברויט פֿאַר די פֿינף טויזנט, און
וויפֿל קערב איר האָט צונויפֿגענומען? 10 אויך ניט די זיבן ברויט פֿאַר די פֿיר

טויזנט, און וויפל קערב איר האָט צונויפגענומען? [11] ווי קומט עס, וואָס איר
פאַרשטייט ניט, אַז איך האָב צו אייך גערעדט ניט וועגן ברויט, נייערט אַז
איר זאָלט זיך היטן פאַרן זויערטייג פון די פּרושים און צדוקים. [12] דעמאָלט
האָבן זיי פאַרשטאַנען, אַז ער האָט זיי ניט געהייסן זיך היטן פאַרן זויערטייג
פון ברויט, נייערט פאַר דער לערנונג פון די פּרושים און צדוקים.

[13] און בעת יֵשוּעַ איז געקומען אין דעם געביט פון קֵיסַריה פון פיליפּוס,
האָט ער געפרעגט זיינע תַּלמידים: ווער, זאָגן די מענטשן, איז דער בֶּן־אָדָם?
[14] און זיי האָבן געזאָגט: טייל זאָגן, יוֹחָנָן הַמַטביל; אַנדערע, אֵלִיָהוּ; און
אַנדערע ווידער, יִרמְיָהוּ, אָדער איינער פון די נביאים. [15] זאָגט ער צו זיי:
איר אָבער, ווער זאָגט איר, בין איך? [16] האָט שִמעוֹן פּעטרוס געענטפערט:
דו ביסט דער מָשִיחַ, דער זון פון דעם לעבעדיקן גאָט. [17] און יֵשוּעַ האָט
געענטפערט, און צו אים געזאָגט: וואויל איז דיר, שִמעוֹן בַּר־יוֹנָה! וואָרים
ניט קיין בָּשָׂר־וָדָם האָט דיר דאָס אַנטפּלעקט, נייערט מיין פאָטער אין הימל.
[18] און איך זאָג דיר, אַז דו ביסט פּעטרוס, און אויף דעם דאָזיקן פעלז וועל
איך בויען מיין קְהִילה, און די טויערן פון שאוֹל וועלן זי ניט גובר זיין.
[19] און איך וועל דיר געבן די שליסלען פון דעם מַלכוּת־שָמַיִם, און וואָס דו
וועסט אַסרן אויף דער ערד, וועט זיין געאַסרט אין הימל; און וואָס דו וועסט
מַתּיר זיין אויף דער ערד, וועט זיין מוּתּר אין הימל. [20] דערנאָך האָט ער
באַפוילן די תַּלמידים, זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן, אַז ער איז דער מָשִיחַ.

[21] פון דעמאָלט אָן האָט יֵשוּעַ אָנגעהויבן צו ווייזן זיינע תַּלמידים, אַז
ער מוז גיין קיין ירושָלַיִם, און ליידן אַ סך פון די זְקֵנים און ראָשי־כֹּהֲנים און
סוֹפרים, און געטייט ווערן, און אויף דעם דריטן טאָג ווידער אויפשטיין. [22] און
פּעטרוס האָט אים גענומען אָן אַ זייט, און האָט אָנגעהויבן אים צו מוסרן,
און זאָגן: חַס־וְחָלִילָה, האַר! אַזוינס זאָל דיר קיינמאָל ניט געשען. [23] אָבער ער
האָט זיך אויסגעדרייט, און געזאָגט צו פּעטרוסן: קער אָפּ פון מיר, שָׂטָן! דו
ביסט פאַר מיר אַ שטרויכלונג; וואָרים דיך אַרט ניט, וואָס איז שַייך גאָט,
נייערט דאָס, וואָס איז שַייך מענטשן.

[24] דערנאָך האָט יֵשוּעַ געזאָגט צו זיינע תַּלמידים: וויל ווער מיר נאָכגיין,
זאָל ער זיך אַליין פאַרלייקענען, און נעמען אויף זיך זיין צְלָב, און מיר
נאָכגיין. [25] וואָרים ווער סע וויל מַציל זיין זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן;
און ווער סע וועט פאַרלירן זיין לעבן פון מיינעטוועגן, וועט עס געפינען.

26 וואָרים וואָסער נוצן האָט דער מענטש, ווען ער זאָל געווינען די גאַנצע
וועלט, און פאַרלירן זיין לעבן? אָדער וואָס פאַר אַן אויסלייז קאָן אַ מענטש
געבן פאַר זיין לעבן? 27 וואָרים דער בן־אָדם וועט קומען אין דער פראַכט פון
זיין פאָטער מיט זיינע מלאָכים, און דעמאָלט וועט ער פאַרגעלטן יעדן
איינעם לויט נאָך זיינע מעשים. 28 פאַרוואָר, איך זאָג אייך, פאַראַן עטלעכע
פון די, וואָס שטייען דאָ, וואָס וועלן ניט פאַרזוכן דעם טעם פון טויט, ביז
זיי וועלן זען דעם בן־אָדם קומען אין זיין מלכות.

יז און זעקס טעג שפעטער האָט ישוע מיט זיך גענומען פעטרוסן, און
יעקבן, און יוחנן זיין ברודער, און האָט זיי אַליין אַרויפגעבראַכט אויף אַ
הויכן באַרג. 2 און ער איז פאַר זיי פאַרענדערט געוואָרן, און זיין פּנים האָט
געשיינט ווי די זון, און זיינע מלבושים זענען געוואָרן ווייס ווי דאָס ליכט.
3 און זע, משה און אליהו האָבן זיך צו זיי אַנטפלעקט, און האָבן גערעדט
מיט אים. 4 און פעטרוס האָט זיך אָפגערופן, און געזאָגט צו ישוען: האַר,
עס איז גוט פאַר אונדז דאָ צו זיין; אויב דו ווילסט, וועל איך דאָ מאַכן
דריי ביידלעך, איינס פאַר דיר, איינס פאַר משהן, און איינס פאַר אליהון.
5 און בשעת ער האָט נאָך גערעדט, האָט אַ ליכטיקער וואָלקן זיי פאַרשאָטנט;
און אַ קול פון דעם וואָלקן אַרויס האָט געזאָגט: דאָס איז מיין באַליבטער
זון, וואָס איז מיר וואוילגעפעלן; אים זאָלט איר הערן. 6 און אַז די תלמידים
האָבן דאָס געהערט, זענען זיי געפאַלן אויף זייער פּנים, און האָבן שטאַרק
מורא געהאַט. 7 און ישוע האָט גענענט און האָט זיי אָנגערירט, און געזאָגט:
שטייט אויף, און האָט ניט קיין מורא. 8 און אַז זיי האָבן אויפגעהויבן זייערע
אויגן, האָבן זיי קיינעם ניט געזען, אַחוץ ישוען אַליין.

9 און ווען זיי האָבן אַראָפגענידערט פון דעם באַרג, האָט זיי ישוע
באַפוילן: דערציילט קיינעם ניט פון דער זעאונג, ביז דער בן־אָדם וועט
אויפשטיין תחית־המתים. 10 און זיינע תלמידים האָבן אים געפרעגט: פאַרוואָס
זאָגן די סופרים, אַז צוערשט דאַרף אליהו קומען? 11 און ער האָט געענטפערט,
און געזאָגט: אַוודאי וועט אליהו קומען, און ווידער אַלץ אויפריכטן; 12 אָבער
איך זאָג אייך, אַז אליהו איז שוין געקומען, און זיי האָבן אים ניט דערקענט,
נייערט האָבן מיט אים געטאָן, וואָס זיי האָבן געוואָלט. פונקט אַזוי וועט
דער בן־אָדם אויך ליידן פון זיי. 13 דעמאָלט האָבן די תלמידים פאַרשטאַנען,
אַז ער האָט צו זיי גערעדט פון יוחנן המטביל.

14 און בעת זיי זענען געקומען צום פאָלק, האָט צו אים גענעענט אַ
מענטש, וואָס איז פאַר אים געפאַלן אויף די קני, 15 און געזאָגט: האַר,
דערבאַרעם דיך אויף מיין זון, וואָרים ער איז אַ חולה־נופל, און ליידט
שטאַרק; און אַ סך מאָל פאַלט ער אין פייער, און אַ סך מאָל אין וואַסער
אַריין. 16 און איך האָב אים געבראַכט צו דיינע תּלמידים, און זיי האָבן אים
ניט געקאָנט היילן. 17 און ישוע האָט געענטפערט: אָ אומגלויביקער און
פאַרקרומטער דור, ווי לאַנג נאָך זאָל איך זיין מיט אייך? ווי לאַנג נאָך
זאָל איך אייך פאַרטראָגן? ברענגט אים אַהער צו מיר. 18 און ישוע האָט
אויף אים אָנגעשריגן, און דער בייזער גייסט איז פון אים אַרויס, און דאָס
יינגל איז געהיילט געוואָרן אין יענער שעה.

19 דעמאָלט האָבן גענעענט די תּלמידים צו ישוען, בעת זיי זענען געווען
אַליין, און האָבן געזאָגט: פאַרוואָס האָבן מיר אים ניט געקאָנט אַרויסטרייבן?
20 האָט ער צו זיי געזאָגט: מחמת איר האָט ניט קיין אמונה. וואָרים פאַרוואָר,
איך זאָג אייך, אויב איר וואָלט געהאַט אמונה אַזוי גרויס ווי אַ קערנדל
פון זענעפט־זריעה, וואָלט איר געקאָנט זאָגן צו דעם דאָזיקן באַרג: טראָג
דיך אַריבער פון דאַנען אַהין, און ער וואָלט זיך אַריבערגעטראָגן; און קיין
זאַך וואָלט פאַר אייך ניט געווען אוממעגלעך. 21 דער דאָזיקער מין אָבער
גייט ניט אַרויס, סיידן דורך תּפילה טאָן און פאַסטן.

22 און בשעת זיי האָבן זיך אויפגעהאַלטן אין גליל, האָט ישוע צו זיי
געזאָגט: דער בן־אָדם וועט איבערגעענטפערט ווערן אין די הענט פון מענטשן,
23 און זיי וועלן אים טייטן, און דעם דריטן טאָג וועט ער אויפשטיין תּחית־
המתים; און זיי האָבן זיך שטאַרק מצער געווען.

24 און אַז זיי זענען געקומען קיין כּפר־נחום, זענען די איינמאָנער פון
דעם מחצית־השקל צוגעגאַנגען צו פעטרוסן, און האָבן געזאָגט: צאָלט ניט
אייער רבי דעם מחצית־השקל? 25 האָט ער געזאָגט: יאָ. און ווען ער איז
אַריינגעקומען אין הויז, האָט ישוע קודם צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: וואָס
מיינסטו, שמעון? די מלכים פון דער ערד, פון וועמען נעמען זיי מכס, אָדער
מס? פון זייערע זין, אָדער פון פרעמדע? 26 און אַז ער האָט געזאָגט: פון
פרעמדע, האָט ישוע צו אים געזאָגט: אַזוי זענען די זין פריי. 27 אָבער כּדי
מיר זאָלן ניט זיין קיין מכשול פאַר זיי, גיי צום ים, און פאַרוואַרף אַ ווענטקע,
און נעם דעם ערשטן פיש, וואָס וועט אַרויסקומען, און אַז דו וועסט עפענען

זיין מויל, וועסטו געפֿינען אַ שֶׁקל; דעם נעם, און גיב אים זיי פֿאַר מיר
און פֿאַר דיר.

יח אין יענער צייט האָבן די תַּלמידים גענעענט צו יֵשוּעַן, און האָבן
געזאָגט: ווער איז אייגנטלעך דער גרעסטער אין דעם מַלכות־שָׁמַיִם?
2 און ער האָט צו זיך גערופֿן אַ קינד, און האָט עס אַוועקגעשטעלט צווישן
זיי, 3 און געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, סיידן איר וועט תּשובה טאָן און
ווערן ווי קינדער, וועט איר ניט אַרײַנקומען אין דעם מַלכות־שָׁמַיִם. 4 בְּכֵן,
דער, וואָס וועט זיך דערנידעריקן ווי דאָס דאָזיקע קינד, איז דער גרעסטער
אין דעם מַלכות־שָׁמַיִם. 5 און דער, וואָס וועט אויפֿנעמען אַזאַ קינד אין מיין
נאָמען, נעמט מיך אויף; 6 אָבער דער, וואָס וועט מאַכן שטרויכלען איינעם
פֿון די דאָזיקע קליינע, וואָס גלויבן אין מיר, פֿאַר דעם וואָלט בעסער
געווען, אַז אַ גרויסער מילשטיין וואָלט אָנגעהאָנגען געוואָרן אויף זיין האַלדז,
און ער וואָלט דערטרונקען געוואָרן אין דער טיפֿעניש פֿון יָם.
7 ווי צו דער וועלט מַחמת שטרויכלונגען! און הַגַם זיי מוזן קומען — ווי
אָבער צו דעם מענטשן, דורך וועמען די שטרויכלונג טוט קומען! 8 און אויב
דיין האַנט, אָדער דיין פֿוס מאַכט דיך שטרויכלען, האַק אים אָפּ און וואַרף
אים אַוועק פֿון דיר; עס איז בעסער פֿאַר דיר אַרײַנצוקומען אין לעבן געמומט,
אָדער לאָם, איידער צו האָבן צוויי הענט און צוויי פֿיס און אַרײַנגעוואָרפֿן
ווערן אין אייביקן פֿייער. 9 און אויב דיין אויג מאַכט דיך שטרויכלען, רייס
עס אַרויס און וואַרף עס אַוועק פֿון דיר; עס איז בעסער פֿאַר דיר
אַרײַנצוקומען אין לעבן מיט איין אויג, איידער צו האָבן צוויי אויגן און
אַרײַנגעוואָרפֿן ווערן אין פֿייער פֿון גֵיהִנום.
10 זעט, אַז איר זאָלט ניט פֿאַראַכטן קיין איינעם פֿון די דאָזיקע קליינע;
וואָרים איך זאָג אייך, אַז זייערע מַלאָכים אין הימל זעען תָּמיד דאָס פָּנים
פֿון מיין פֿאָטער אין הימל. 11 וואָרים דער בֶּן־אָדָם איז געקומען מַציל צו
זיין דאָס פֿאַרלוירענע. 12 ווי מיינט איר? אויב אַ מענטש האָט הונדערט
שאָף, און איינע פֿון זיי פֿאַרבלאָנדזשעט, צי וועט ער ניט איבערלאָזן די ניין־
און־ניינציק אויף די בערג, און גיין זוכן די פֿאַרבלאָנדזשעטע? 13 און ווען
ער געפֿינט זי, פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער פֿרייט זיך איבער איר מער ווי
איבער די ניין־און־ניינציק, וואָס האָבן ניט פֿאַרבלאָנדזשעט. 14 אַזוי איז אויך

ניט דער רָצון פֿון אייער פֿאָטער אין הימל, אַז איינס פֿון די דאָזיקע קליינע זאָל פֿאַרלוירן גיין.

[15] אויב דיין ברודער זינדיקט קעגן דיר, גיי און שטראָף אים צווישן דיר און אים אַליין. הערט ער דיך, האָסטו געוואונען דיין ברודער; [16] הערט ער דיך אָבער ניט, טאָ נעם דיר נאָך איינעם אָדער צוויי, כּדי דורך דעם מויל פֿון צוויי, אָדער דריי עֵדות, זאָל יעדע זאַך באַשטעטיקט ווערןא. [17] און אויב ער וויל זיי ניט הערן, דערצייל עס קָהל; און וויל ער אויך קָהל ניט הערן, זאָל ער דיר זיין ווי דער גוי און דער מוכס. [18] פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַלץ, וואָס איר וועט אַסרן אויף דער ערד, וועט זיין געאַסרט אין הימל; און אַלץ, וואָס איר וועט מַתּיר זיין אויף דער ערד, וועט זיין מותּר אין הימל. [19] און ווידער זאָג איך אייך, אויב צוויי פֿון אייך וועלן מַסכּים זיין אויף דער ערד אויף עפּעס אַ זאַך, פֿונוועגן וואָס זיי וועלן בעטן, וועט עס פֿאַר זיי געטאָן ווערן פֿון מיין פֿאָטער אין הימל. [20] וואָרים וואו צוויי, אָדער דריי זענען פֿאַרזאַמלט אין מיין נאָמען, דאָרט בין איך צווישן זיי.

[21] דעמאָלט האָט פּעטרוס גענעענט, און צו אים געזאָגט: האַר, וויפֿל מאָל דאַרף איך מוחל זיין מיין ברודער, וואָס זינדיקט קעגן מיר? ביז זיבן מאָל? [22] זאָגט יֵשוּעַ צו אים: איך זאָג דיר ניט, ביז זיבן מאָל, נייערט ביז זיבעציק מאָל זיבן.

[23] דעריבער איז דאָס מַלכות־שָמַיִם געגליכן צו אַ מֶלך, וואָס האָט געוואָלט מאַכן אַ חֶשבּון מיט זיינע קנעכט. [24] און אַז ער האָט אָנגעהויבן צו חֶשבּונען, האָט מען צו אים געבראַכט איינעם, וואָס איז אים שולדיק געווען צען טויזנט טאַלאַנטן. [25] אָבער אַזוי ווי ער האָט ניט געקאָנט באַצאָלן, האָט זיין האַר באַפֿוילן, אים צו פֿאַרקויפֿן מיט זיין ווייב און קינדער, און אַלץ, וואָס ער האָט געהאַט, און באַצאָלונג זאָל געמאַכט ווערן. [26] איז דער קנעכט אַנידערגעפֿאַלן און האָט זיך פֿאַר אים געבוקט, און געזאָגט: האַר, האָב מיט מיר געדולד, און איך וועל דיר אַלץ באַצאָלן. [27] און דער האַר האָט רַחמָנות באַקומען אויף יענעם קנעכט, האָט אים פֿריי געלאָזט, און אים מוחל געווען דעם חוב. [28] און ווי יענער קנעכט איז אַרויסגעגאַנגען, האָט ער אָנגעטראָפֿן איינעם פֿון זיינע מיטקנעכט, וואָס איז אים שולדיק געווען הונדערט דינָרים; און ער האָט אים אָנגעכאַפּט ביים האַלדז, און געזאָגט:

א דברים יט, 15.

באַצאָל וואָס דו ביסט מיר שולדיק. 29 און זיין מיטקנעכט איז אַנידערגעפאַלן
און האָט אים געבעטן: האָב מיט מיר געדולד, און איך וועל דיר באַצאָלן.
30 אָבער ער האָט ניט געוואָלט, נייערט איז געגאַנגען און האָט אים אַרײַנגעוואָרפן
אין דער תּפיסה אַריין, ביז ער וועט האָבן באַצאָלט דעם חוב. 31 און אַז
זיינע מיטקנעכט האָבן געזען, וואָס עס איז געשען, האָבן זיי זיך שטאַרק
מצער געווען, און זיי זענען געקומען און האָבן דערציילט זייער האַר אַלץ,
וואָס עס איז געשען. 32 דעמאָלט האָט זיין האַר אים גערופן צו זיך, און צו
אים געזאָגט: דו שלעכטער קנעכט! איך האָב דיר מוחל געווען דעם גאַנצן
חוב, ווייל דו האָסט מיך געבעטן; 33 צי האָסטו ניט באַדאַרפט רַחמָנות האָבן
אויך אויף דיין מיטקנעכט, ווי איך האָב רַחמָנות געהאַט אויף דיר? 34 און
זיין האַר איז אין כַּעס געוואָרן, און האָט אים איבערגעענטפערט צו די
פּײַניקער, ביז ער וועט באַצאָלן דעם גאַנצן חוב. 35 פּונקט אַזוי וועט אויך
מיין פאָטער אין הימל טאָן צו איטלעכן פון אייך, אויב איר וועט ניט מוחל
זיין אייער ברודער פון גאַנצן האַרצן.

יט און עס איז געווען, בעת יֵשוּעַ האָט געענדיקט די דאָזיקע רייד, האָט
ער אַוועקגעצויגן פון גָליל, און איז געקומען אין די געמאַרקן פון
יהודה אין אֵבר־הַיַרדן. 2 און אַ גרויסער עולם איז אים נאָכגעגאַנגען, און
ער האָט זיי דאָרטן געהיילט.

3 און עס האָבן גענעענט צו אים פּרושים, כּדי אים צו פּרוּאוון, און זיי
האָבן געזאָגט: מעג מען זיך גֶטן מיט דעם ווייב צוליב יעדער סִיבּה? 4 און
ער האָט געענטפערט: האָט איר ניט געלייענט, אַז אין אָנהייב האָט זיי
דער באַשעפער באַשאַפן זָכר און נקֵבה[א], 5 און געזאָגט: דעריבער זאָל אַ
מענטש פאַרלאָזן זיין פאָטער און מוטער, און זיך באַהעפטן אָן זיין ווייב,
און ביידע זאָלן ווערן איין לײַב[ב]. 6 אַזוי זענען זיי שוין מער ניט צוויי,
נייערט איין לײַב. דעריבער, וואָס גאָט האָט באַהאָפטן, זאָל אַ מענטש ניט
פונאַנדערשיידן. 7 זאָגן זיי צו אים: טאָ פאַרוואָס האָט משה געבאָטן צו
געבן איר אַ גֶט, און זי אַוועקשיקן[ג]? 8 האָט ער צו זיי געזאָגט: צוליב אייער
האַרטהאַרציקייט האָט אייך משה דערלויבט אָפּצוגֶטן אייערע ווייבער; אָבער
פון אָנהייב איז דאָס ניט אַזוי געווען. 9 און איך זאָג אייך, ווער סע גֶט זיך

[א] בראשית א, 27. [ב] בראשית ב, 24. [ג] דברים כד, 1.

מיט זיין ווייב, אַחוץ צוליב זנות, און וועט חתונה האָבן מיט אַן אַנדערער,
איז אַ נואף. און דער, וואָס האָט חתונה מיט אַ גרושה, איז אַ נואף.
10 זאָגן צו אים די תּלמידים: אויב דער ענין פון מאַן און ווייב איז
אַזוי, איז ניט כּדאַי חתונה צו האָבן. 11 האָט ער צו זיי געזאָגט: ניט אַלע
קענען משיג זיין דאָס דאָזיקע וואָרט, סיידן די, צו וועמען עס איז געגעבן
געוואָרן. 12 וואָרים סע זענען פאַראַן סריסים, וואָס זענען אַזוי געבוירן
געוואָרן פון זייער מוטערס טראַכט; און סע זענען פאַראַן סריסים, וואָס
מענטשן האָבן זיי מסרס געווען; און פאַראַן סריסים, וואָס האָבן זיך אַליין
מסרס געווען צוליב דעם מלכות־שמים. דער, וואָס קאָן דאָס משיג זיין,
זאָל עס משיג זיין.
13 דעמאָלט האָט מען צו אים געבראַכט קינדער, כּדי ער זאָל אויף
זיי אַרויפלייגן זיינע הענט און מתפּלל זיין. און די תּלמידים האָבן זיך אויף
זיי אָנגעבייזערט. 14 אָבער ישוע האָט געזאָגט: לאָזט די קינדער קומען צו מיר,
און פאַרווערט זיי ניט; ווייל צו אַזעלכע געהערט דאָס מלכות־שמים. 15 און
ער האָט אויף זיי אַרויפגעלייגט זיינע הענט, און האָט אָפּגעקערט פון דאָרטן.
16 און אָט האָט איינער גענענט, און צו אים געזאָגט: רבי, וואָס פאַראַ
גוטס זאָל איך טאָן, כּדי צו האָבן אייביק לעבן? 17 האָט ער צו אים געזאָגט:
פאַרוואָס פרעגסטו מיך בנוגע דעם, וואָס איז גוט? גוט איז נאָר איינער, גאָט.
און אויב דו ווילסט אַרייַנקומען אין לעבן, היט די מצוות. 18 זאָגט ער צו
אים: וועלכע? און ישוע האָט געזאָגט: דו זאָלסט ניט טייטן, דו זאָלסט ניט
מזנה זיין, דו זאָלסט ניט גנבענען, דו זאָלסט ניט פאַלש־עדות זאָגן, 19 האַלט
בכּבוד דיין פאָטער און מוטער[א], און דו זאָלסט ליב האָבן דיין חבר ווי
דיך אַליין[ב]. 20 זאָגט צו אים דער יונגערמאַן: דאָס אַלץ האָב איך אָפּגעהיט;
וואָס נאָך פעלט מיר? 21 האָט ישוע צו אים געזאָגט: אויב דו ווילסט זיין
גאַנץ, גיי און פאַרקויף אַלץ, וואָס דו פאַרמאָגסט, און גיב עס די אָרעמע,
און דו וועסט האָבן אַן אוצר אין הימל; און קום און גיי מיר נאָך. 22 אָבער
אַז דער יונגערמאַן האָט דאָס געהערט, איז ער אַוועקגעגאַנגען אַ דער־
שלאָגענער; וואָרים ער האָט געהאַט אַ סך גיטער.
23 און ישוע האָט געזאָגט צו זיינע תּלמידים: פאַרוואָר, איך זאָג אייך,
עס איז שווער פאַר אַן עושר אַרייַנצוקומען אין דעם מלכות־שמים. 24 און

א שמות כ, 12. ב ויקרא יט, 18.

ווידער זאָג איך אייך, עס איז לײַכטער פאַר אַ קעמל דורכצוגיין דורך
אַ לעכל פון אַ נאָדל, ווי פאַר אַן עושר אַרײַנצוקומען אין דעם מַלכות־
פון גאָט. 25 און אַז די תּלמידים האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי זיך שטאַרק
געחידושט, און געזאָגט: טאָ ווער קאָן ניצול ווערן? 26 און יֵשוּעַ האָט אויף
זיי געקוקט, און געזאָגט: בײַ מענטשן איז עס אוממעגלעך, אָבער בײַ גאָט
איז אַלצדינג מעגלעך. 27 דעמאָלט האָט פּעטרוס אים געענטפערט: זע, מיר
האָבן אַלץ פאַרלאָזט און זענען דיר נאָכגעגאַנגען; וואָס וועלן מיר האָבן
דערפאַר? 28 האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַז איר,
וואָס זענט מיר נאָכגעגאַנגען, וועט אין דער נייער וועלט, בעת דער בֶּן־אָדָם
וועט זיצן אויף זײַן כִּסֵא־הַכָּבוד, אויך זיצן אויף צוועלף טראָנען און מִשפּטן
די צוועלף שבָטים פון יִשׂרָאֵל. 29 און יעדער איינער, וואָס האָט פאַרלאָזט
הײַזער, אָדער ברידער, אָדער שוועסטער, אָדער פאָטער, אָדער מוטער,
אָדער קינדער, אָדער פעלדער, פון מײַן נאָמענסוועגן, וועט באַקומען כֵּפל־
כִּפלַיִם, און יַרשענען דאָס אייביקע לעבן. 30 אָבער אַ סך, וואָס זענען
ערשטע, וועלן זײַן לעצטע, און די לעצטע - ערשטע.

כ ווארים דאָס מַלכות־שָמַיִם איז געגליכן צו אַ בַּעל־הַבַּיִת, וואָס איז
אַרויסגעגאַנגען אין דער פרי דינגען אַרבעטער פאַר זײַן ווײַנגאָרטן.
2 און אַז ער האָט זיך באַדונגען מיט די אַרבעטער פאַר אַ דינָר אַ טאָג,
האָט ער זיי געשיקט אין זײַן ווײַנגאָרטן אַרײַן. 3 און ווען ער איז אַרויס־
געגאַנגען אַרום דער דריטער שָעה, האָט ער געזען אַנדערע שטיין ליידיק
אויפן מאַרק, 4 און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט אויך איר אין ווײַנגאָרטן
אַרײַן, און איך וועל אייך געבן, וואָס איז רעכט. זענען זיי געגאַנגען. 5 און
אַרום דער זעקסטער און ניינטער שָעה איז ער ווידער אַרויסגעגאַנגען, און
האָט דאָס אייגענע געטאָן. 6 און אַרום דער עלפטער שָעה איז ער ווידער
אַרויסגעגאַנגען, און האָט אָנגעטראָפן אַנדערע שטיין, און ער האָט צו זיי
געזאָגט: פאַרוואָס שטייט איר דאָ ליידיק דעם גאַנצן טאָג? 7 האָבן זיי צו
אים געזאָגט: מַחמת קיינער האָט אונדז ניט געדונגען. זאָגט ער צו זיי: גייט
אויך איר אין ווײַנגאָרטן אַרײַן. 8 און ווען עס איז געוואָרן אָוונט, האָט דער
האַר פון דעם ווײַנגאָרטן געזאָגט צו זײַן פאַרוואַלטער: רוף די אַרבעטער,
און באַצאָל זיי זייער שׂכַר: הייב אָן פון די לעצטע ביז צו די ערשטע.
9 און אַז די געדונגענע פון דער עלפטער שָעה זענען געקומען, האָט יעדער

באַקומען אַ דינָר. 10 און ווען די ערשטע זענען געקומען, האָבן זיי געמיינט,
אַז זיי וועלן באַקומען מער; און זיי האָבן אויך באַקומען יעדער אַ דינָר.
11 און בשעת זיי האָבן דאָס באַקומען, האָבן זיי געמורמלט קעגן דעם בעל־
הבית, 12 און האָבן געזאָגט: אָט די לעצטע האָבן געאַרבעט בלויז איין שעה,
און דו מאַכסט זיי גלייך מיט אונדז, וואָס האָבן געטראָגן די משׂא פון דעם
טאָג און די ברענענדיקע היץ. 13 אָבער ער האָט געענטפערט, און געזאָגט
צו איינעם פון זיי: פריינט, איך טו דיר ניט קיין עוולה; האָסטו דיך ניט
באַדונגען מיט מיר פאַר אַ דינָר? 14 נעם דיר דיינס, און גיי; איך וויל
אָט דעם לעצטן געבן אַזויפיל וויפל דיר. 15 קאָן איך ניט טאָן מיט מיין
אייגנס, וואָס איך וויל? אָדער קאָן דיין אויג ניט פאַרטראָגן, וואָס איך בין
גוט? 16 אַזוי וועלן די לעצטע זיין ערשטע, און די ערשטע - לעצטע.

17 און בעת ישוע איז אַרויפגעגאַנגען קיין ירושלים, האָט ער גענומען די
צוועלף תּלמידים אָן אַ זייט, און אויפן וועג האָט ער צו זיי געזאָגט: 18 זעט,
מיר גייען אַרויף קיין ירושלים, און דער בן־אָדם וועט איבערגעענטפערט
ווערן צו די ראָשי־כּהנים און די סופרים; און זיי וועלן אים פאַרמשפּטן צום
טויט, 19 און אים איבערענטפערן צו די גויים אויף שפּאָט, און כּדי געשמיסן
און געקרייציקט צו ווערן, און אויפן דריטן טאָג וועט ער ווידער אויפשטיין.

20 דעמאָלט האָט גענעענט צו אים די מוטער פון זבדיס קינדער מיט
אירע זין, און זי האָט זיך געבוקט פאַר אים, און גענומען בײַ אים עפּעס בעטן.
21 האָט ער צו איר געזאָגט: וואָס איז דיין בקשה? האָט זי צו אים געזאָגט:
באַפעל, אַז די דאָזיקע ביידע זין מײַנע זאָלן זיצן, איינער צו דיין רעכטער
און איינער צו דיין לינקער האַנט, אין דיין מלכות. 22 האָט ישוע געענטפערט,
און געזאָגט: איר ווייסט ניט וואָס איר ווילט. צי קאָנט איר טרינקען דעם
כּוס, וואָס איך וועל טרינקען? זאָגן זיי צו אים: מיר קאָנען. 23 זאָגט ער צו
זיי: מיין כּוס וועט איר טאַקע טרינקען, אָבער זיצן צו מיין רעכטער, אָדער
לינקער האַנט, איז ניט מיינס צו געבן; דאָס איז פאַר די, פאַר וועמען עס
איז אָנגעברייט געוואָרן פון מיין פאָטער. 24 און אַז די צען האָבן דאָס
געהערט, האָט עס זיי פאַרדראָסן אויף די צוויי ברידער. 25 און ישוע האָט
זיי צוגערופן צו זיך, און געזאָגט: ווייסן ווייסט איר, אַז די שׂרים פון די
גויים הערשן איבער זיי, און זייערע גדולים געוועלטיקן איבער זיי. 26 ניט
אַזוי זאָל עס אָבער זיין צווישן אייך; נייערט ווער סע וויל ווערן גרויס

צווישן אײַך, זאָל זײַן אײַער באַדינער, 27 און ווער סע וויל זײַן ערשט צווישן
אײַך, זאָל זײַן אײַער קנעכט; 28 פּונקט ווי דער בֶּן־אָדָם איז ניט געקומען
באַדינט צו ווערן, נײַערט צו באַדינען, און צו געבן זײַן לעבן אַן אויסלייז
פֿאַר אַ סך.

29 און בעת זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פֿון יְריחוֹ, איז אים נאָכגעגאַנגען
אַ גרויסער הַמוֹן מענטשן. 30 און אָט זענען צוויי בלינדע געזעסן בײַם וועג,
און אַז זיי האָבן געהערט, אַז יֵשוּעַ גייט פֿאַרבײַ, האָבן זיי אויסגעשריגן, און
געזאָגט: האַר, האָב רַחמָנוּת אויף אונדז, בֶּן־דָוִד! 31 און דער עוֹלם האָט
אויף זיי אָנגעשריגן, אַז זיי זאָלן שטילשווייגן. אָבער זיי האָבן נאָך מער
געשריגן: האַר, האָב רַחמָנוּת אויף אונדז, בֶּן־דָוִד! 32 און יֵשוּעַ האָט זיך
אָפּגעשטעלט, און זיי צוגערופֿן, און געזאָגט: וואָס ווילט איר, איך זאָל טאָן
פֿאַר אײַך? 33 האָבן זיי צו אים געזאָגט: האַר, אַז אונדזערע אויגן זאָלן
געעפֿנט ווערן. 34 און יֵשוּעַ האָט זיך דערבאַרעמט איבער זיי, און באַרירט
זייערע אויגן, און תֵּיכֶף האָבן זיי צוריק באַקומען זייער ראִיה, און זענען
אים נאָכגעגאַנגען.

כא און בעת זיי האָבן גענעענט קיין ירוּשָלַיִם, און זענען געקומען קיין
בֵּית־פַּגֵי, בײַם הַר־הַזֵיתים, האָט יֵשוּעַ געשיקט צוויי תַּלמידים, 2 און
האָט צו זיי געזאָגט: גייט אין דאָרף אַרײַן אַנטקעגנאיבער אײַך, און תֵּיכֶף
וועט איר געפֿינען אַן אייזל צוגעבונדן, און אַ יונג אייזעלע מיט איר; בינדט
זיי אָפּ, און ברענגט זיי צו מיר. 3 און אויב עמיצער וועט אײַך עפּעס זאָגן,
טאָ זאָגט: דער האַר נייטיקט זיך אין זיי; און ער וועט זיי גלײַך שיקן. 4 און
דאָס איז געשען, כּדי עס זאָל מקוים ווערן, וואָס סע איז געזאָגט געוואָרן
דורך דעם נָביא:

5 זאָגט דער טאָכטער פֿון צִיוֹן,
זע, דײַן מֶלך קומט צו דיר,
אַן עָנָו, און רײַט אויף אַן אייזל,
און אויף אַן אייזעלע, דאָס יונגע פֿון אַן אייזל[א].
6 און די תַּלמידים זענען געגאַנגען, און האָבן געטאָן אַזוי ווי יֵשוּעַ האָט זיי
באַפֿוילן; 7 און האָבן געבראַכט דאָס אייזל מיט דעם אייזעלע, און האָבן

[א] ישעיה סב, 11; זכריה ט, 9.

אויף זיי אַרויפגעלייגט זייערע מַלבושים, און ער האָט זיך אויף זיי אַרויפ־
געזעצט. [8] און אַ סך פון דעם פאָלק האָבן אויסגעשפּרייט זייערע מַלבושים
אויפן וועג, און אַנדערע האָבן אָפּגעשניטן צווייגן פון די ביימער, און האָבן
זיי אויסגעשפּרייט אויפן וועג. [9] און דאָס פאָלק, וואָס איז געגאַנגען פאָרויס,
און די, וואָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, האָבן געשריגן: הושַע־נָא דעם בֶּן־דָוִד!
בָּרוּך הַבָּא אין דעם נאָמען פון גאָט! הושַע־נָא אין דער הייך! [10] און אַז
ער איז אַרײַנגעקומען קיין ירושָלַיִם, האָט די גאַנצע שטאָט געטומלט, און
געזאָגט: ווער איז דאָס? [11] און דאָס פאָלק האָט געזאָגט: דאָס איז דער נָבִיא
יֵשוּעַ פון נצֶרֶת, אין גָליל.

[12] און יֵשוּעַ איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִקדש אַרײַן, און האָט
אַרויסגעטריבן אַלע, וואָס האָבן פאַרקויפט און געקויפט אין דעם בֵּית־
הַמִקדש, און האָט איבערגעקערט די טישן פון די חַלְפָנים, און די בענק פון
די טויבן־פאַרקויפער. [13] און ער האָט צו זיי געזאָגט: סע שטייט געשריבן:
מײַן הויז זאָל גערופן ווערן אַ הויז פון תפילה; אָבער איר האָט עס געמאַכט
אַ הייל פון גַזלָנים[א].

[14] און די בלינדע און די לאָמע זענען צו אים געקומען אין בֵּית־הַמִקדש,
און ער האָט זיי געהיילט. [15] און אַז די ראָשי־כֹּהֲנים און סופרים האָבן געזען
די וואונדער וואָס ער האָט געטאָן, און די קינדער שרייען אין בֵּית־הַמִקדש:
הושַע־נָא דעם בֶּן־דָוִד! האָט עס זיי פאַרדראָסן; [16] און זיי האָבן צו אים
געזאָגט: הערסטו, וואָס זיי זאָגן? און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: יאָ, האָט איר
קיינמאָל ניט געלייענט:

פון דעם מויל פון קליינע קינדער און זײַגעוודיקע
האָסטו געגרונטפעסטיקט לויב[ב]?

[17] און ער האָט זיי פאַרלאָזט, און איז פון דער שטאָט אַרויסגעגאַנגען קיין
בֵּית־הִינִי, און האָט דאָרטן איבערגענעכטיקט.

[18] און אַז ער האָט זיך אין דער פרי אומגעקערט אין דער שטאָט אַרײַן,
איז ער געוועזן הונגעריק. [19] און זעענדיק אַ פײַגנבוים בײַם וועג, איז ער צו
אים צוגעגאַנגען, און האָט אויף אים גאָרניט געפונען, אַחוץ בלעטער. און
ער האָט צו אים געזאָגט: פון איצט אָן זאָל שוין אויף דיר מער קיינמאָל
ניט וואַקסן קיין פֵּירות! און תֵּיכף איז דער פײַגנבוים פאַרוועלקט געוואָרן.

א ישעיה נו, 7; ירמיה ז, 11. ב תהלים ח, 3.

20 און אַז די תּלמידים האָבן דאָס געזען, האָבן זיי זיך געחידושט, און
געזאָגט: וויאַזוי איז דער פייַגנבוים אַזוי גיך פאַרוועלקט געוואָרן? 21 און
ישוע האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייַך, אויב
איר האָט אמונה, און טוט ניט צווייפלען, וועט איר ניט נאָר טאָן דאָס, וואָס
ס'איז געטאָן געוואָרן מיטן פייַגנבוים, נייערט אויב איר זאָלט אַפילו זאָגן צו
דעם דאָזיקן באַרג: הייב דיך אויף און וואַרף דיך אין ים אַרייַן, וועט עס
געשען. 22 און אַלצדינג, וואָס איר וועט זיך אויסבעטן ביים תּפילה טאָן, וועט
איר באַקומען, אויב איר האָט אמונה.

23 און אַז ער איז געקומען אין דעם בית־המקדש אַרייַן, זענען די ראָשי־
כּהנים און די זקנים פון דעם פאָלק צו אים צוגעגאַנגען, בשעת ער האָט
געלערנט, און האָבן געזאָגט: מיט וועמעס רשות טוסטו דאָס אַלץ? און ווער
האָט דיר געגעבן דאָס דאָזיקע רשות? 24 האָט ישוע געענטפערט, און צו
זיי געזאָגט: איך וועל אייַך אויך פרעגן אַ קשיא, און אויב איר וועט מיר
ענטפערן, וועל איך אייַך אויך זאָגן, מיט וועמעס רשות איך טו דאָס אַלץ.
25 די טבילה פון יוחנן, פון וואַנען איז זי געווען? פון הימל, אָדער פון
מענטשן? און זיי האָבן זיך געשלאָגן מיט דער דעה, און געזאָגט: אויב מיר
וועלן זאָגן: פון הימל, וועט ער צו אונדז זאָגן: פאַרוואָס האָט איר אים ניט
געגלויבט? 26 וועלן מיר אָבער זאָגן: פון מענטשן, האָבן מיר מורא פאַרן
פאָלק; וואָרים אַלע האַלטן יוחנן פאַר אַ נביא. 27 און זיי האָבן געענטפערט
ישוען: מיר ווייסן ניט. האָט ער צו זיי געזאָגט: אויב אַזוי, וועל איך אייַך
אויך ניט זאָגן מיט וועמעס רשות איך טו דאָס.

28 וואָס דענקט איר? אַ מענטש האָט געהאַט צוויי זין; און ער איז געקומען
צום ערשטן, און האָט געזאָגט: מייַן זון, גיי אַרבעט היינט אין וויַינגאָרטן.
29 האָט ער געענטפערט: איך וויל ניט; אָבער נאָכדעם האָט ער חרטה געהאַט,
און איז געגאַנגען. 30 און ער איז געקומען צום צווייטן, און האָט אויך אַזוי
געזאָגט. און ער האָט געענטפערט: איך גיי, האַר; און איז ניט געגאַנגען.
31 ווער פון די ביידע האָט געטאָן דעם רצון פון זייַן פאָטער? זאָגן זיי: דער
ערשטער. זאָגט ישוע צו זיי: פאַרוואָר, איך זאָג אייַך, די מוכסים און די זונות
וועלן פריער פאַר אייַך אַרייַנקומען אין דעם מלכות פון גאָט. 32 וואָרים יוחנן
איז צו אייַך געקומען מיטן וועג פון גערעכטיקייט, און איר האָט אים ניט
געגלויבט, אָבער די מוכסים און די זונות האָבן אים יאָ געגלויבט; און הגם

איר האָט עס געזען, האָט איר אַפילו דערנאָך ניט חרטה געהאַט, כּדי אים
צו גלויבן.
33 הערט אַן אַנדער מָשל: געווען איז אַ בּעל־הבּית, וואָס האָט געפּלאַנצט
אַ ווײַנגאָרטן, און האָט אים אַרומגעצאַמט, און אויסגעגראָבן אין אים אַ
קעלטער, און געבויט אַ טורעם, און ער האָט אים פֿאַרדונגען צו ווײַנגערטנער,
און איז אַוועק אין אַן אַנדער לאַנד אַרײַן. 34 און אַז סע איז געקומען דער זמן
פֿון פּירות, האָט ער געשיקט זײַנע קנעכט צו די ווײַנגערטנער, אָפּצונעמען
זײַנע פּירות; 35 און די ווײַנגערטנער האָבן גענומען זײַנע קנעכט, און איינעם
האָבן זיי געשלאָגן, אַן אַנדערן געטייט, און נאָך אַן אַנדערן פֿאַרשטיינט.
36 און ער האָט ווידער אַמאָל געשיקט אַנדערע קנעכט, מער ווי פֿריער; און
זיי האָבן מיט זיי אויך אַזוי געטאָן. 37 דערנאָך האָט ער צו זיי געשיקט
זײַן זון, און געזאָגט: זיי וועלן דרך־אֶרץ האָבן פֿאַר מײַן זון. 38 און אַז די
ווײַנגערטנער האָבן דערזען דעם זון, האָבן זיי געזאָגט צווישן זיך: דאָס איז
דער יורש; קומט, לאָמיר אים הרגענען, און צונעמען זײַן ירושה. 39 און זיי
האָבן אים גענומען און אַרויסגעוואָרפֿן פֿון דעם ווײַנגאָרטן, און האָבן אים
געהרגעט. 40 בּכן, אַז דער האַר פֿון דעם ווײַנגאָרטן וועט קומען, וואָס
וועט ער טאָן מיט יענע ווײַנגערטנער? 41 זאָגן זיי צו אים: ער וועט יענע
רשָעים אומברענגען אויף אַ מוֹראדיקן אופֿן, און פֿאַרדינגען דעם ווײַנגאָרטן
צו אַנדערע ווײַנגערטנער, וואָס וועלן אים אָפּגעבן די פּירות צו זייער צײַט.
42 און ישוּע האָט צו זיי געזאָגט: האָט איר קיינמאָל ניט געלייענט דעם פּסוק:

דער שטיין, וואָס די בוימײַסטער האָבן פֿאַרוואָרפֿן,
איז געוואָרן צום ווינקלשטיין;
פֿון גאָט איז דאָס געשען,
און עס איז וואונדערלעך אין אונדזערע אויגן[א]?

43 דעריבּער זאָג איך אײַך: דאָס מלכות פֿון גאָט וועט פֿון אײַך אַוועקגענומען
ווערן, און געגעבן ווערן צו אַ פֿאָלק, וואָס וועט אַרויסברענגען זײַנע פּירות.
44 און דער, וואָס וועט פֿאַלן אויף דעם דאָזיקן שטיין, וועט זיך צעשלאָגן;
אָבער אויף וועמען ער וועט פֿאַלן, דעם וועט ער צעמאָלן.
45 און ווען די ראָשי־כּהנים און די פּרושים האָבן געהערט זײַנע משָלים,
האָבן זיי זיך משער־געווען, אַז ער האָט גערעדט וועגן זיי. 46 און הגם זיי

[א] תהלים קיח, 22, 23.

האָבן געזוכט אים צו כאַפּן, האָבן זיי אָבער מורא געהאַט פאַרן פאָלק,
וואָרים מען האָט אים געהאַלטן פאַר אַ נָביא.

כב און יֵשוּעַ האָט ווידער צו זיי גערעדט מיט משָלים, אַזוי צו זאָגן: 2 דאָס
מַלכות־שָמַיִם איז געגליכן צו אַ מֶלך, וואָס האָט חַתונה־ה געמאַכט
זיין זון, 3 און ער האָט אַרויסגעשיקט זיינע קנעכט צו רופן די, וואָס זענען
געווען פאַרבעטן אויף דער חַתונה; אָבער זיי האָבן ניט געוואָלט קומען. 4 האָט
ער נאָכאַמאָל אַרויסגעשיקט אַנדערע קנעכט, און געזאָגט: זאָגט די, וואָס
זענען געבעטן: זעט, מיין סעודה איז שוין אָנגעגרייט; מיינע אָקסן און מיינע
פעטע רינדער זענען שוין געשאָכטן, און אַלצדינג איז גרייט; קומט צו דער
חַתונה. 5 אָבער זיי האָט דאָס ניט געאַרט, און זענען זיך געגאַנגען, ווער צו
זיין פעלד, און ווער צו זיין מִסחר; 6 און די איבעריקע האָבן גענומען זיינע
קנעכט, און האָבן זיי מִיאוס באַהאַנדלט, און געטייט. 7 און דער מֶלך איז
אין כַּעס געוואָרן, און האָט געשיקט זיינע חַיָלות, און אומגעבראַכט יענע
רוֹצחים, און פאַרברענט זייער שטאָט. 8 דערנאָך האָט ער געזאָגט צו זיינע
קנעכט: די חַתונה איז גרייט, אָבער די, וואָס זענען געווען פאַרבעטן, זענען
ניט ווערט געווען. 9 גייט דעריבער אויף די שיידוועגן, און וויפל איר וועט
טרעפן, פאַרבעט אויף דער חַתונה. 10 זענען די קנעכט אַרויסגעגאַנגען אויף
די וועגן, און האָבן איינגעזאַמלט אַלע, וועמען זיי האָבן באַגעגנט, סיי
שלעכטע און גוטע; און די חַתונה איז געוואָרן פול מיט געסט.
11 און אַז דער מֶלך איז אַריינגעקומען אָנקוקן די געסט, האָט ער דאָרטן
געזען אַ מענטשן, וואָס האָט ניט געטראָגן קיין חַתונה־מַלבוש. 12 און ער האָט
צו אים געזאָגט: פריינט, וויאַזוי ביסטו אַהער אַריינגעקומען אָן אַ חַתונה־
מַלבוש? און ער איז געבליבן אָן לָשון. 13 דעמאָלט האָט דער מֶלך געזאָגט
צו זיינע קנעכט: בינדט אים הענט און פיס, און וואַרפט אים אַרויס אין דער
דרויסנדיקער פינצטערניש; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין.
14 וואָרים אַ סך זענען גערופן געוואָרן, אָבער ווינציק אויסדערוויילט.
15 דעמאָלט זענען די פרושים געגאַנגען און האָבן זיך אַן עֵצה געהאַלטן,
וויאַזוי אים צו כאַפּן ביי זיינע רייד. 16 און זיי האָבן צו אים געשיקט זייערע
תַּלמידים, מיט די הורדוס־לייט, אַזוי צו זאָגן: רֶבּי, מיר ווייסן, אַז דו ביסט
וואָרהאַפטיק, און אַז דו לערנסט באֶמת דעם וועג פון גאָט; און דיך אַרט
ניט קיינער, וואָרים דו ביסט קיינעם ניט נוֹשׂא־פָּנִים. 17 בכֵן, זאָג אונדז

וואָס דו מיינסט. דאַרף מען געבן שטייער דעם קֵיסר, אָדער ניט? [18] יֵשוּעַ האָט אָבער דערקענט זייער רִשעות, און געזאָגט: פאַרוואָס פּרוּווט איר מיך אויס, איר חוֹנפים? [19] ווייזט מיר דאָס שטייער־געלט. האָבן זיי אים געבראַכט אַ דינר. [20] און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: וועמעס איז דאָס דאָזיקע בילד און די אויפשריפט? [21] זאָגן זיי: דעם קֵיסרס. דעמאָלט האָט ער צו זיי געזאָגט: גיט דעריבער דעם קֵיסר דאָס, וואָס איז דעם קֵיסרס, און צו גאָט דאָס, וואָס איז גאָטס. [22] און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי נִשתּוֹמם געוואָרן; און זיי האָבן אים אָפּגעלאָזט און זענען אַוועקגעגאַנגען.

[23] אין יענעם טאָג זענען צו אים געקומען צדוקים, וואָס זאָגן, אַז ס'איז ניטאָ קיין תּחִיַת־הַמֵתים; און זיי האָבן אים געפרעגט, [24] אַזוי צו זאָגן: רֶבּי, משה האָט געזאָגט: אויב אַ מענטש שטאַרבט, וואָס לאָזט ניט איבער נאָך זיך קיין קינדער, זאָל זיין ברודער נעמען זיין ווייב, און אויפשטעלן זאָמען פאַר זיין ברודער[א]. [25] געווען זענען ביי אונדז זיבן ברידער. דער ערשטער האָט חתוּנה געהאַט, און איז געשטאָרבן, און אַזוי ווי ער האָט ניט געהאַט קיין זאָמען, האָט ער איבערגעלאָזט זיין ווייב פאַר זיין ברודער. [26] און אַזוי איז אויך געווען מיטן צווייטן, און דעם דריטן, ביזן זיבעטן. [27] און צום סוֹף, נאָך אַלע, איז געשטאָרבן דאָס ווייב. [28] בּכֵן, ביי תּחִיַת־הַמֵתים, וועמעס ווייב פון די זיבן וועט זי זיין? וואָרים זיי אַלע האָבן זי געהאַט.

[29] און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: איר מאַכט אַ טָעוּת, ווייל איר קענט ניט די כּתבֵי־הַקוֹדֶש, און אויך ניט די מאַכט פון גאָט. [30] וואָרים ביי תּחִיַת־הַמֵתים האָבן זיי ניט חתוּנה, און מע טוט זיי אויך ניט חתוּנה מאַכן, נייערט זיי זענען ווי די מַלאָכים אין הימל. [31] און וואָס שַייך תּחִיַת־הַמֵתים, האָט איר ניט געלייענט, וואָס איז צו אייך געזאָגט געוואָרן פון גאָט: [32] איך בין דער גאָט פון אַבְרָהָם, און דער גאָט פון יִצחָק, און דער גאָט פון יַעקבֹ[ב]? ער איז ניט דער גאָט פון טויטע, נייערט פון לעבעדיקע. [33] און אַז דאָס פאָלק האָט דאָס געהערט, זענען זיי נִשתּוֹמם געוואָרן איבער זיין תּוֹרה.

[34] און בעת די פּרושים האָבן געהערט, אַז ער האָט די צדוקים געמאַכט שווייגן, האָבן זיי זיך פאַרזאַמלט אינאיינעם. [35] און איינער פון זיי, אַ תּלמיד־חָכם, האָט אים געפרעגט אַ שאֵלָה, כּדי אים צו פּרוּוון: [36] רֶבּי, וועלכע איז די גרעסטע מִצווה אין דער תּוֹרה? [37] האָט ער צו אים געזאָגט: דו זאָלסט

[א] דברים כה, 5, 6. [ב] שמות ג, 6.

ליב האָבן גאָט דיין האַר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער נשָמה,
און מיט דיין גאַנצן פאַרשטאַנדא. 38 דאָס איז די גרעסטע און די ערשטע
מִצווה. 39 און אַ צווייטע איז ענלעך צו איר: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חַבר
ווי דיך אַליין ב. 40 אויף די דאָזיקע צוויי מִצוות הענגט די גאַנצע תּורה און
די נבִיאים.

41 און בעת די פּרושים זענען געווען פאַרזאַמלט אינאיינעם, האָט זיי
יֵשוּעַ געפרעגט אַ קַשיא, אַזוי צו זאָגן: 42 וואָס דענקט איר וועגן דעם מָשִיחַ?
וועמעס זון איז ער? זאָגן זיי צו אים: דער בֶּן־דָוִד. 43 זאָגט ער צו זיי: טאָ
ווי קומט עס, וואָס דָוִד רופט אים אין גייסט האַר, בעת ער זאָגט:

44 גאָט האָט געזאָגט צו מיין האַר,
זעץ דיך ביי מיין רעכטער האַנט,
ביז איך וועל מאַכן דיינע פיינט פאַר דיין פוסבענקלג?

45 בכֵן, אויב דָוִד רופט אים אָן האַר, וויאַזוי איז ער זיין זון? 46 און קיינער
האָט אים ניט געקענט ענטפערן קיין וואָרט, און פון יענעם טאָג אָן האָט
זיך שוין מער קיינער ניט דערלויבט אים צו פרעגן קיין קַשיות.

כג דעמאָלט האָט יֵשוּעַ גערעדט צום פאָלק און צו זיינע תַּלמידים: 2 די
סופרים און די פּרושים זיצן אויף משהס שטול; 3 דעריבער, אַלץ וואָס
זיי באַפעלן אייך, זאָלט איר אָפּהיטן און טאָן, אָבער טוט ניט נאָך זייערע
מַעשׂים; וואָרים זיי זאָגן, און טוען ניט. 4 זיי בינדן שווערע מַשׂאות, וואָס זענען
שווער צו דערטראָגן, און לייגן זיי אַרויף אויף די אַקסלען פון מענטשן;
אָבער זיי אַליין רירן ניט צו קיין פינגער צו זיי. 5 און אַלע זייערע מַעשׂים
טוען זיי נאָר, כדי מענטשן זאָלן זיי זען. וואָרים זיי מאַכן ברייט זייערע
תּפִילין און לאַנג די צִיצִית; 6 און האָבן ליב דעם אויבן־אָן אויף סעודות,
און די חָשובסטע שטאָט אין די בָּתֵּי־כּנֵסִיות, 7 און מען זאָל זיי אָפּגעבן שָלום
אין די מאַרקפּלעצער, און מענטשן זאָלן זיי רופן: רֶבִּי. 8 אָבער איר זאָלט
זיך ניט לאָזן רופן רֶבִּי, וואָרים איינער איז אייער רֶבִּי, און איר אַלע
זענט ברידער. 9 און רופט קיינעם ניט אויף דער ערד אייער פאָטער, וואָרים
איינער איז אייער פאָטער, וואָס איז אין הימל. 10 איר זאָלט זיך אויך ניט
לאָזן רופן לערער, וואָרים איינער איז אייער לערער—דער מָשִיחַ. 11 און
דער גרעסטער צווישן אייך זאָל זיין אייער באַדינער; 12 און ווער סע וועט

א דברים ו, 5. ב ויקרא יט, 18. ג תהלים קי, 1.

זיך אַליין דערהייכן, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער סע וועט זיך אַליין דערנידעריקן, וועט ווערן דערהייכט.

13 אָבער וויי צו אייך, סופרים און פּרושים, איר חונפים! וואָרים איר פאַרשליסט דאָס מַלכות־שָמַיִם פאַר מענטשן; ניט איר אַליין גייט אַריין, און ניט איר לאָזט אַרײַנגיין די, וואָס ווילן אַרײַנקומען.

14 וויי צו אייך, סופרים און פּרושים, איר חונפים! וואָרים איר שלינגט איין די הייזער פון אַלמָנות, און כּלומרשט דאַוונט איר לאַנג; דערפאַר וועט איר קריגן אַ האַרבערן פּסַק.

15 וויי צו אייך, סופרים און פּרושים, איר חונפים! וואָרים איר פאָרט אויס יַם און יַבָּשה צו מאַכן איינעם פאַר אַ גֵר; און ווען ער ווערט עס שוין, מאַכט איר אים פאַר אַ בֶּן־גיהִנום, צוויי מאָל ערגער פון אייך.

16 וויי צו אייך, איר בלינדע פירער, וואָס זאָגט: ווער סע שווערט בײַם הֵיכל, איז עס גאָרניט; אָבער ווער סע שווערט בײַם גאָלד פון הֵיכל, איז חַייב. 17 איר נאַראָנים און בלינדע! וואָרים וואָס איז גרעסער: דאָס גאָלד, אָדער דער הֵיכל, וואָס הייליקט דאָס גאָלד? 18 און: ווער סע שווערט בײַם מִזבֵּחַ, דאָס איז גאָרניט; אָבער ווער סע שווערט בײַם קָרבן, וואָס איז אויף אים, איז חַייב. 19 איר בלינדע! וואָרים וואָס איז גרעסער, דער קָרבן, אָדער דער מִזבֵּחַ, וואָס הייליקט דעם קָרבן? 20 דעריבער, דער, וואָס שווערט בײַם מִזבֵּחַ, שווערט בײַ אים, און בײַ אַלץ, וואָס איז אויף אים. 21 און דער, וואָס שווערט בײַם הֵיכל, שווערט בײַ אים, און בײַ דעם, וואָס וואוינט אין אים. 22 און דער, וואָס שווערט בײַם הימל, שווערט בײַ דעם טראָן פון גאָט, און בײַ דעם, וואָס זיצט אויף אים.

23 וויי צו אייך, סופרים און פּרושים, איר חונפים! וואָרים איר גיט מַעשֹר פון מיענטע און אַניז און קימל, און האָט ניט מקַיים געווען די מער חָשובערע זאַכן פון דער תּורה: מִשפּט, און חֶסד, און אֶמונה; די דאָזיקע האָט איר באַדאַרפט טאָן, און די אַנדערע אויך ניט אויסלאָזן. 24 איר בלינדע פירער, איר זײַעט דורך אַ פליגעלע, און שלינגט איין אַ קעמל!

25 וויי צו אייך, סופרים און פּרושים, איר חונפים! וואָרים איר רייניקט דעם בעכער און די שיסל פון אויסנווייניק, אָבער אינעווייניק זענען זיי פול מיט גזֵילה און עַוולה. 26 דו בלינדער פּרושי! רייניק קודם דעם בעכער און די שיסל פון אינעווייניק, כּדי זיי זאָלן אויך ווערן ריין פון אויסנווייניק.

27 ווײ צו אײך, סופרים און פּרושים, איר חונפים! וואָרים איר זענט
געגליכן צו געקאַלכטע קבָרים, וואָס אױסערלעך זעען זײ אױס שײן, אָבער
אינעװײניק זענען זײ פֿול מיט בײנער פֿון מֵתים, און מיט יעדער טומאה.
28 פּונקט אַזױ זעט איר אױסערלעך אױס װי צַדיקים פֿאַר מענטשן, אָבער
אינעװײניק זענט איר פֿול מיט חֲנִיפה און שלעכטס.

29 ווײ צו אײך, סופרים און פּרושים, איר חונפים! וואָרים איר בױט די
קבָרים פֿון די נבִיאים, און באַצירט די מַצֵבות פֿון די צַדיקים, 30 און זאָגט:
אױב מיר װאָלטן געלעבט אין די טעג פֿון אונדזערע אָבות, װאָלטן מיר
ניט געהאַט קײן חֵלֶק מיט זײ אין דעם בלוט פֿון די נבִיאים. 31 דערמיט
זאָגט איר אױף זיך אַלײן עֵדות, אַז איר זענט די קינדער פֿון די, װאָס האָבן
געהַרגעט די נבִיאים. 32 דעריבער, מאַכט פֿול די מאָס פֿון אײערע אָבות.
33 איר שלאַנגען, שפּראָץ פֿון עקדישן, װיאַזױ װעט איר אַנטרינען פֿון דעם
מִשפּט פֿון גיהֶנום? 34 דעריבער שיק איך צו אײך נבִיאים, און חֲכָמים, און
סופרים; עטלעכע פֿון זײ װעט איר טײטן, און קרײציקן; און עטלעכע פֿון
זײ װעט איר שמײסן אין אײערע בָתֵי־כנֵסִיות, און רודֵפן פֿון שטאָט צו
שטאָט, 35 כּדי אױף אײך זאָל קומען דאָס גאַנצע רעכטפֿאַרטיקע בלוט, װאָס
איז פֿאַרגאָסן געװאָרן אױף דער ערד, פֿון דעם בלוט פֿון הֶבֶל־הַצַדיק, ביז
דעם בלוט פֿון זכַריָה בֶן־בֶרֶכיָה, װעמען איר האָט געטײט צװישן דעם
הֵיכל און מִזבֵחַ[א]. 36 פֿאַרװאָר, איך זאָג אײך, דאָס אַלץ װעט קומען אױף
דעם דאָזיקן דור.

37 אָ ירושָלַיִם, ירושָלַיִם, װאָס הַרגעסט די נבִיאים, און פֿאַרשטײנסט די,
װאָס זענען געשיקט צו דיר! װיפֿל מאָל האָב איך געװאָלט אײַנזאַמלען
דײנע קינדער, װי אַ הון זאַמלט אײן אירע הינדלעך אונטער אירע פֿליגל,
און איר האָט ניט געװאָלט! 38 זעט, אײער הױז װעט אײך בלײבן חָרוב.
39 װאָרים איך זאָג אײך, פֿון איצט אָן װעט איר מיך מער ניט זען, ביז איר
װעט זאָגן: בָרוך הַבָא אין דעם נאָמען פֿון גאָט[ב].

כד אוּן יֵשוּעַ איז אַרױס פֿון דעם בֵית־הַמִקדש, און האָט גענומען אַװעק־
גײן, און זײנע תַלמידים האָבן צו אים גענעענט, כּדי אים צו װײזן
די בִנְיָנים פֿון דעם בֵית־הַמִקדש. 2 אָבער ער האָט געענטפֿערט, און צו זײ

[א] בראשית ד, 8; דברי הַיָמים ב׳ כד, 21. [ב] תהלים קיח, 26.

געזאָגט: זעט איר דאָס אַלץ? פאַרוואָר, איך זאָג אייך, סע וועט דאָ ניט
בלייבן אַ שטיין אויף אַ שטיין, וואָס וועט ניט אַראָפּגעוואָרפן ווערן.
[3]און ווען ער איז געזעסן אויף דעם הַר־הַזֵיתִים, האָבן גענעענט צו
אים זיינע תַּלמידים, בעת זיי זענען געווען אַליין, און האָבן געזאָגט: זאָג
אונדז, ווען וועט דאָס געשען, און וואָס וועט זיין דער סִימן פון דיין קומען,
און פון דעם קֵץ פון דער וועלט? [4]און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו זיי
געזאָגט: זעט, אַז קיינער זאָל אייך ניט פאַרפירן. [5]וואָרים אַ סַך וועלן
קומען אין מיין נאָמען, און זאָגן: איך בין דער מָשִיחַ, און וועלן אַ סַך
פאַרפירן. [6]און איר וועט הערן פון מִלחָמות, און שמועות פון מִלחָמות, נאָר
איר זאָלט זיך ניט שרעקן; וואָרים דאָס אַלץ מוז קומען, אָבער דער קֵץ
איז דאָס ניט. [7]וואָרים אומה וועט אויפשטיין קעגן אומה, און מלוכה קעגן
מלוכה, און סע וועלן זיין הונגער און ערדציטערנישן אין פאַרשידענע
ערטער. [8]אָבער דאָס אַלץ איז בלויז דער אָנהייב פון די ווייַען.
[9]דעמאָלט וועלן זיי אייך איבערענטפערן צו פייניקונג, און אייך טייטן;
און איר וועט זיין געהאַסט פון אַלע אומות פון מיין נאָמענסוועגן. [10]און
דעמאָלט וועלן אַ סַך געשטרויכלט ווערן, און פאַרראַטן איינער דעם
אַנדערן, און פיינט האָבן איינער דעם אַנדערן. [11]און אַ סַך פאַלשע נביאים
וועלן אויפשטיין, און וועלן אַ סַך פאַרפירן. [12]און ווייל דאָס רִשעות וועט
זיך פאַרמערן, וועט די ליבשאַפט ביי דעם רוֹב אָפּגעקילט ווערן. [13]אָבער
דער, וואָס וועט אויסהאַלטן ביזן סוף, וועט נִיצול ווערן. [14]און די דאָזיקע
בשׂורה פון דעם מַלכות וועט אָנגעזאָגט ווערן אין דער גאַנצער וועלט, פאַר
אַן עֵדות צו אַלע אומות; און דערנאָך וועט קומען דער קֵץ.
[15]דעריבער, ווען איר וועט זען די אומווערדיקייט פון דער פאַרוויסטונג,
וואָס פון איר רעדט דָנִיאֵל הַנָבִיא[א], שטיין אין מָקוֹם־קָדוש (זאָל דער, וואָס
טוט לייענען, פאַרשטיין), [16]דעמאָלט זאָלן די, וואָס זענען אין יהודה, אַנטרינען
אין די בערג; [17]זאָל דער, וואָס איז אויפן דאַך, ניט אַראָפּגיין נעמען עפּעס
פון זיין הויז; [18]און זאָל דער, וואָס איז אין פעלד, זיך ניט אומקערן צו נעמען
זיין מאַנטל. [19]אָבער ווי איז צו די, וואָס זענען מעוּבֶרֶת, און וואָס גיבן צו
זייגן אין יענע טעג! [20]און בעט, אַז אייער אַנטרינונג זאָל ניט זיין אין ווינטער,
אָדער אין אַ שַבת. [21]וואָרים דעמאָלט וועט זיין אַ גרויסע צָרה, אַזאַ, וואָס

[א] דניאל ט, 27; יא, 31; יב, 11.

איז נאָך ניט געווען פֿון אָנהייב וועלט ביז איצט, און וועט שוין מער ניט זיין. [22] און וואָלטן יענע טעג ניט פֿאַרקירצט געוואָרן, וואָלט קיין שום בָשׂר־וָדם ניט נִיצול געוואָרן; נייערט צוליב די אויסדערוויילטע וועלן יענע טעג פֿאַרקירצט ווערן. [23] אויב סע וועט דעמאָלט ווער צו אייך זאָגן: אָט איז דער מָשִיחַ! אָדער: דאָרטן איז ער! זאָלט איר עס ניט גלויבן. [24] וואָרים סע וועלן אויפֿשטיין פֿאַלשע מְשִיחים, און פֿאַלשע נבִיאים, וואָס וועלן בֿאַווייזן גרויסע צייכנס און וואונדער, כּדי צו פֿאַרפֿירן, אויב מעגלעך, אַפֿילו די סאַמע אויסדערוויילטע. [25] זעט, איך האָב עס אייך פֿאָרויסגעזאָגט. [26] דעריבער, אויב זיי וועלן צו אייך זאָגן: זעט, ער איז אין דער מִדבּר, זאָלט איר ניט אַרויסגיין; זעט, ער איז אין די קאַמערן, זאָלט איר עס ניט גלויבן. [27] וואָרים ווי דער בליץ קומט אַרויס פֿון מִזרח און לייכט ביזן מַערב, אַזוי וועט זיין דאָס קומען פֿון דעם בֶּן־אָדָם. [28] אַוואו ס'איז די נבֵילה, דאָרט וועלן זיך די אָדלערס פֿאַרזאַמלען.

[29] און תֵּיכּף נאָך דער צָרה פֿון יענע טעג וועט די זון פֿינצטער ווערן, און די לבָנה וועט ניט געבן איר ליכט, און די שטערן וועלן פֿאַלן פֿון הימל, און די חַיָלות פֿון הימל וועלן אויפֿגעטרייסלט ווערן. [30] און דעמאָלט וועט זיך בֿאַווייַזן דער צייכן פֿון דעם בֶּן־אָדָם אין הימל, און אַלע מִשפָּחות פֿון דער ערד וועלן קלאָגן, און זיי וועלן זען דעם בֶּן־אָדָם קומען אויף די וואָלקנס פֿון הימל מיט גבורה און גרויס כָּבוד. [31] און ער וועט אַרויסשיקן זיינע מַלאָכים מיט אַ שטאַרקן קול פֿון אַ שופֿר, און זיי וועלן צונויפֿזאַמלען זיינע אויסדערוויילטע פֿון די פֿיר ווינטן, פֿון איין עק הימל ביזן אַנדערן.

[32] נעמט זיך אַראָפּ אַ מָשל פֿון דעם פֿייַגנבוים: ווען זיין צווייג ווערט זאַפֿטיק און גיט אַרויס בלעטער, דעמאָלט ווייסט איר, אַז דער זומער איז נאָענט. [33] אַזוי אויך איר, ווען איר וועט דאָס אַלץ זען, טאָ ווייסט, אַז ער איז נאָענט ביי דער טיר. [34] פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער דאָזיקער דור וועט ניט פֿאַרגיין, ביז דאָס אַלץ וועט געשען. [35] הימל און ערד וועלן פֿאַרגיין, אָבער מיינע רייד וועלן קיינמאָל ניט פֿאַרגיין.

[36] און פֿון יענעם טאָג און שָעה ווייסט קיינער ניט, אַפֿילו ניט די מַלאָכים אין הימל, אויך ניט דער זון, נייערט נאָר דער פֿאָטער אַליין. [37] און ווי עס איז געווען אין די טעג פֿון נֹחַ, אַזוי וועט זיין דאָס קומען פֿון דעם בֶּן־אָדָם. [38] וואָרים ווי אין יענע טעג פֿאַרן מַבּול האָבן זיי געגעסן און געטרונקען,

חתונה געהאַט, און חתונה געמאַכט, ביזן טאָג ווען נח איז אַרײַנגעגאַנגען אין
דער תּיבֿה, 39 און זיי האָבן ניט געוואוסט, ביז דער מבול איז געקומען, און
האָט זיי אַלע אָפּגעמעקט; פּונקט אַזוי וועט זײַן דאָס קומען פֿון דעם בן־
אָדם. 40 דעמאָלט וועלן צוויי זײַן אין פֿעלד; איינער וועט אַוועקגענומען
ווערן, און דער אַנדערער וועט איבערגעלאָזט ווערן. 41 צוויי ווײַבער וועלן
מאָלן מיט דעם מילשטיין; איינע וועט אַוועקגענומען ווערן, און די אַנדערע
וועט איבערגעלאָזט ווערן. 42 דעריבער וואַכט, וואָרים איר ווייסט ניט אין
וואָסער טאָג אייער האַר טוט קומען. 43 אָבער דאָס זאָלט איר וויסן, אַז אויב
דער בעל־הבית וואָלט געוואוסט אין וואָסער נאַכטוואַך דער גנבֿ וועט
קומען, וואָלט ער געווען געוואַכט און ניט צוגעלאָזט, אַז זײַן הויז זאָל
אײַנגעבראָכן ווערן. 44 דעריבער זאָלט איר אויך זײַן גרייט; וואָרים דער
בן־אָדם וועט קומען אין אַ שעה, אויף וועלכער איר ריכט זיך ניט.
45 ווער איז אָבער דער געטרייער און קלוגער קנעכט, וועמען זײַן האַר
האָט געזעצט איבער זײַן הויזגעזינד, צו געבן זיי זייער שפּײַז אין דער רעכטער
צײַט? 46 וואויל איז יענעם קנעכט, וואָס בעת זײַן האַר וועט קומען, וועט ער
אים טרעפֿן טאָן אַזוי. 47 פֿאַרוואָר, איך זאָג אײַך, ער וועט אים זעצן איבער
אַלע זײַנע גיטער. 48 אויב אָבער יענער שלעכטער קנעכט וועט זאָגן אין זײַן
האַרץ: מײַן האַר זאַמט זיך, 49 און ער וועט אָנהייבן שלאָגן זײַנע מיטקנעכט,
און עסן און טרינקען מיט שיכּורים, 50 דעמאָלט וועט דער האַר פֿון יענעם
קנעכט קומען אין אַ טאָג, אויף וועלכן ער ריכט זיך ניט, און אין אַ שעה,
פֿון וואָס ער ווייס ניט; 51 און ער וועט אים צעמיתן, און באַשטימען זײַן חלק
מיט די חונפֿים; דאָרט וועט זײַן געוויין און דאָס קריצן מיט די ציין.

כה דעמאָלט וועט דאָס מלכות־שמים זײַן געגליכן צו צען יונגפֿרויען,
וואָס האָבן גענומען זייערע לאָמפּן און זענען אַרויסגעגאַנגען מקבל־
פּנים זײַן דעם חתן. 2 פֿינף פֿון זיי זענען געווען נאַריש, און פֿינף קלוג. 3 וואָרים
די נאַרישע האָבן גענומען זייערע לאָמפּן, און ניט מיטגענומען מיט זיך קיין
אייל; 4 די קלוגע אָבער האָבן גענומען אייל אין זייערע כּלים, צוזאַמען מיט
זייערע לאָמפּן. 5 און היות ווי דער חתן האָט זיך פֿאַרזאַמט, האָבן זיי אַלע
געדרימלט און זענען אײַנגעשלאָפֿן. 6 אָבער אַרום האַלבער נאַכט האָט זיך
דערהערט אַ געשריי: אָט איז דער חתן; גייט אים אַנטקעגן! 7 דעמאָלט האָבן
זיך אַלע יונגפֿרויען אויפֿגעכאַפּט, און האָבן צורעכט געמאַכט זייערע לאָמפּן.

8 און די נאַרישע האָבן געזאָגט צו די קלוגע: גיט אונדז פון אײַער אײַל, ווײַל
אונדזערע לאָמפּן גייען אויס. 9 אָבער די קלוגע האָבן געענטפערט: ניין, טאָמער
וועט ניט זײַן גענוג פאַר אונדז און פאַר אײַך; גייט ליבערשט צו די קרעמער,
און קויפט אײַך. 10 און בעת זיי זענען אַוועקגעגאַנגען קויפן, איז אָנגעקומען
דער חתן; און די, וואָס זענען געווען גרייט, זענען אַרײַנגעגאַנגען מיט אים
צו דער חתונה, און די טיר איז פאַרשלאָסן געוואָרן. 11 דערנאָך זענען אויך
געקומען די אַנדערע יונגפרויען, און האָבן געזאָגט: האַר, האַר, עפן אויף
פאַר אונדז. 12 אָבער ער האָט געענטפערט: פאַרוואָר, איך זאָג אײַך, איך קען
אײַך ניט. 13 דעריבער וואַכט, ווײַל איר קענט ניט דעם טאָג, אָדער די שעה!
14 וואָרים עס איז אַזוי ווי אַ מענטש, וואָס האָט געוואָלט אַוועקפאָרן,
און ער האָט גערופן זײַנע קנעכט, און האָט זיי איבערגעגעבן זײַן פאַרמעגן.
15 און איינעם האָט ער געגעבן פינף טאַלאַנטן, אַן אַנדערן צוויי, און אַן
אַנדערן איינעם, איעדן לויט זײַן באַזונדערער פעאיִקייט, און דערנאָך איז
ער אַוועקגעפאָרן. 16 און דער, וואָס האָט באַקומען די פינף טאַלאַנטן, איז
תּיכּף אַוועקגעגאַנגען און האָט מיט זיי געהאַנדלט, און פאַרדינט אַנדערע
פינף טאַלאַנטן. 17 און אויך דער, וואָס האָט באַקומען צוויי, האָט פאַרדינט
אַנדערע צוויי. 18 און דער, וואָס האָט באַקומען איינעם, איז געגאַנגען און
האָט געמאַכט אַ גרוב אין דער ערד, און פאַרבאָרגן זײַן האַרס געלט.
19 און נאָך אַ לענגערער צײַט האָט זיך דער האַר פון יענע קנעכט צוריק־
געקערט, און געמאַכט מיט זיי אַ חשבון. 20 און גענעענט האָט דער, וואָס
האָט באַקומען פינף טאַלאַנטן, און געבראַכט פינף אַנדערע טאַלאַנטן, און
געזאָגט: האַר, דו האָסט מיר איבערגעגעבן פינף טאַלאַנטן; זע, איך האָב
פאַרדינט אַנדערע פינף טאַלאַנטן. 21 האָט זײַן האַר צו אים געזאָגט: האָסט
גוט געטאָן, גוטער און געטרײַער קנעכט; דו ביסט געווען געטרײַ איבער
ווייניק, וועל איך דיך זעצן איבער אַ סך; קום אַרײַן צו דער שׂמחה פון
דײַן האַר! 22 און גענעענט האָט דער, וואָס האָט באַקומען צוויי טאַלאַנטן,
און געזאָגט: האַר, דו האָסט מיר איבערגעגעבן צוויי טאַלאַנטן; זע, איך
האָב פאַרדינט אַנדערע צוויי טאַלאַנטן. 23 האָט זײַן האַר צו אים געזאָגט:
האָסט גוט געטאָן, גוטער און געטרײַער קנעכט; דו ביסט געווען געטרײַ
איבער ווייניק, וועל איך דיך זעצן איבער אַ סך; קום אַרײַן צו דער שׂמחה
פון דײַן האַר! 24 און גענעענט האָט אויך דער, וואָס האָט באַקומען איין

טאַלאַנט, און געזאָגט: האַר, איך האָב געוואוסט, אַז דו ביסט אַ האַרטער
מענטש, און טוסט שניידן, וואו דו האָסט ניט געזייט, און זאַמלסט איין,
וואו דו האָסט ניט פאַרשפּרייט; [25] און ווייל איך האָב מורא געהאַט, בין
איך געגאַנגען און האָב פאַרבאָרגן דיין טאַלאַנט אין דער ערד; אָט האָסטו
דיר דיינס. [26] און זיין האַר האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו
שלעכטער און פוילער קנעכט! האָסט געוואוסט, אַז איך שנייד, וואו איך
האָב ניט געזייט, און זאַמל איין, וואו איך האָב ניט פאַרשפּרייט; [27] דערפאַר
האָסטו געדאַרפט איינלייגן מיין געלט ביי די חלפנים, און ביי מיין צוריק־
קומען, וואָלט איך אָפּגענומען דאָס מייניקע מיט פּראָצענט. [28] נעמט דעריבער
צו ביי אים דעם טאַלאַנט, און גיט דאָס דעם, וואָס האָט די צען טאַלאַנטן.
[29] וואָרים איטלעכער, וואָס האָט, דעם וועט געגעבן ווערן, און ער וועט
האָבן בשפע; אָבער דער, וואָס האָט ניט, פון דעם וועט אויך דאָס, וואָס
ער האָט, צוגענומען ווערן. [30] און וואַרפט אַרויס דעם אומניצלעכן קנעכט
אין דער דרויסנדיקער פינצטערניש; דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן
פון ציין.

[31] און בעת דער בן־אָדם וועט קומען אין זיין כּבוד, און אַלע מלאָכים
מיט אים, דעמאָלט וועט ער זיך זעצן אויף זיין כּסא־הכּבוד. [32] און פאַר
אים וועלן איינגעזאַמלט ווערן אַלע אומות, און ער וועט זיי אָפּשיידן איינס
פון דעם אַנדערן, פּונקט ווי אַ פּאַסטעך שיידט אָפּ די שאָף פון די ציגן,
[33] און ער וועט שטעלן די שאָף ביי זיין רעכטער האַנט, און די ציגן, ביי זיין
לינקער. [34] דערנאָך וועט דער מלך זאָגן צו די ביי זיין רעכטער האַנט:
קומט, איר געבענטשטע פון מיין פאָטער, ירשנט דאָס מלכות, וואָס איז פאַר
אייך אָנגעברייט זינט די וועלט איז באַשאַפן געוואָרן. [35] וואָרים איך בין
געווען הונגעריק, און איר האָט מיר געגעבן צו עסן; איך בין געווען
דאָרשטיק, און איר האָט מיר געגעבן צו טרינקען; איך בין געווען אַן אורח,
און איר האָט מיך מכניס־אורח געווען; [36] איך בין געווען נאַקעט, און איר
האָט מיך באַקליידט; איך בין געווען קראַנק, און איר האָט מיך מבקר־חולה
געווען; איך בין געווען אין תּפיסה, און איר זענט געקומען צו מיר.
[37] דעמאָלט וועלן די צדיקים אים ענטפערן, און זאָגן: האַר, ווען האָבן מיר
דיך געזען הונגעריק, און האָבן דיך געשפּייזט, אָדער דאָרשטיק, און האָבן
דיר געגעבן צו טרינקען? [38] און ווען האָבן מיר דיך געזען אַן אורח, און

האָבן דיך מַכניס־אורח געווען? אָדער נאַקעט, און האָבן דיך באַקליידט?
39 און ווען האָבן מיר דיך געזען קראַנק, אָדער אין תּפֿיסה, און זענען צו
דיר געקומען? 40 און דער מלך וועט ענטפֿערן, און צו זיי זאָגן: פֿאַרוואָר,
איך זאָג אײַך, וואָס איר האָט געטאָן פֿאַר איינעם פֿון די דאָזיקע מינדסטע
ברידער מײַנע, האָט איר געטאָן פֿאַר מיר. 41 דערנאָך וועט ער אויך
זאָגן צו די בײַ זײַן לינקער האַנט: קערט אָפּ פֿון מיר, איר פֿאַרשאָלטענע,
אין אייביקן פֿײַער אַרײַן, וואָס איז אָנגעברייט פֿאַר דעם שׂטן און זײַנע
מלאָכים! 42 וואָרים איך בין געווען הונגעריק, און איר האָט מיר ניט געגעבן
צו עסן; איך בין געווען דאָרשטיק, און איר האָט מיר ניט געגעבן צו
טרינקען; 43 איך בין געווען אַן אורח, און איר האָט מיך ניט מַכניס־אורח
געווען; נאַקעט, און איר האָט מיך ניט באַקליידט; קראַנק, און אין תּפֿיסה,
און איר זענט צו מיר ניט געקומען. 44 דעמאָלט וועלן זיי אויך ענטפֿערן,
און זאָגן: האַר, ווען האָבן מיר דיך געזען הונגעריק, אָדער דאָרשטיק,
אָדער אַן אורח, אָדער נאַקעט, אָדער קראַנק, אָדער אין תּפֿיסה, און
האָבן דיך ניט באַדינט? 45 דעמאָלט וועט ער זיי ענטפֿערן: פֿאַרוואָר, איך
זאָג אײַך, וואָס איר האָט ניט געטאָן פֿאַר איינעם פֿון די דאָזיקע מינדסטע,
האָט איר אויך ניט געטאָן פֿאַר מיר. 46 און די דאָזיקע וועלן אַוועקגיין צו
אייביקער שטראָף, אָבער די צדיקים צום אייביקן לעבן.

כו און עס איז געווען, בעת ישוע האָט פֿאַרענדיקט די דאָזיקע אַלע
רייד, האָט ער געזאָגט צו זײַנע תּלמידים: 2 איר ווייסט, אַז אין צוויי
טעג אַרום איז פּסח, און דער בן־אָדם וועט איבערגעענטפֿערט ווערן
געקרייציקט צו ווערן.

3 דעמאָלט האָבן זיך פֿאַרזאַמלט די ראָשי־כּהנים, און די זקנים פֿון
פֿאָלק, אין הויף פֿון דעם כּהן־גדול, וואָס האָט געהייסן קַיפֿא, 4 און זיי האָבן
זיך אַן עצה געהאַלטן, וויאַזוי צו כאַפּן ישוען מיט כיטרעקייט, און אים טייטן.
5 אָבער זיי האָבן געזאָגט: ניט אום יום־טובֿ, כּדי עס זאָל ניט אַרויסרופֿן
אַ מהומה צווישן דעם פֿאָלק.

6 און בעת ישוע איז געווען אין בית־היני, אין הויז פֿון שמעון דעם
מצורע, 7 האָט גענענט צו אים אַ פֿרוי, וואָס האָט געהאַט אַן אַלאַבאַסטער
קריגל מיט זייער טייערן זאַלבאײַל, און זי האָט אים אויסגעגאָסן אויף זײַן

קאָפּ, בעת ער איז געזעסן ביים טיש. 8 און אַז די תּלמידים האָבן דאָס
געזען, האָט עס זיי פֿאַרדראָסן, און האָבן געזאָגט: הלמאַי אַזאַ אויסברענגונג?
9 מע האָט דאָך דאָס געקענט פֿאַרקויפֿן פֿאַר אַ סך געלט, און עס געבן
צו די אָרעמעלייט. 10 אָבער אַז ישוע האָט דאָס באַמערקט, האָט ער צו זיי
געזאָגט: פֿאַרוואָס זענט איר מצער די פֿרוי? זי האָט דאָך געטאָן מיט מיר
אַ חסד. 11 וואָרים די אָרעמעלייט האָט איר תּמיד מיט זיך, אָבער מיך וועט
איר תּמיד ניט האָבן. 12 און דאָס, וואָס זי האָט אויסגעגאָסן דעם זאַלבאייל
אויף מיין לייב, האָט זי עס געטאָן מיך אָנצוברייטן צו קבורה. 13 פֿאַרוואָר,
איך זאָג אייך, וואו נאָר די דאָזיקע בשורה־טובה וועט אָנגעזאָגט ווערן אין
דער גאַנצער וועלט, וועט אויך דאָס, וואָס זי האָט געטאָן, דערמאָנט ווערן
איר צום אָנדענק.

14 דעמאָלט איז איינער פֿון די צוועלף, וואָס האָט געהייסן יהודה
איש־קריות, אַוועקגעגאַנגען צו די ראָשי־כּהנים, 15 און האָט געזאָגט: וואָס
זענט איר גרייט מיר צו געבן, אויב איך וועל אים אייך איבערענטפֿערן?
און זיי האָבן אים אָפּגעוואויגן דרייסיק זילבערשטיק. 16 און פֿון דעמאָלט
אָן האָט ער געזוכט אַ געלעגנהייט אים צו פֿאַרראָטן.

17 און דעם ערשטן טאָג פֿון חג־המצות האָבן גענעענט די תּלמידים צו
ישוען, און האָבן געזאָגט: וואו ווילסטו, אַז מיר זאָלן דיר אָנברייטן צו עסן
דעם קרבן־פּסח? 18 האָט ער געזאָגט: גייט אין דער שטאָט אַריין צו דעם
און דעם, און זאָגט אים: דער רבי זאָגט: מיין צייט איז נאָענט; איך וועל
האַלטן פּסח מיט מיינע תּלמידים ביי דיר. 19 און די תּלמידים האָבן געטאָן
ווי ישוע האָט זיי געהייסן, און זיי האָבן אָנגעברייט דעם קרבן־פּסח.

20 און אַז ס'איז געוואָרן אָוונט, האָט ער זיך געזעצט צום טיש מיט די
צוועלף תּלמידים; 21 און בשעת דעם עסן האָט ער געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך
זאָג אייך, איינער פֿון אייך וועט מיך פֿאַרראָטן. 22 און זיי האָבן זיך זייער
מצער געווען, און איינער נאָך דעם אַנדערן האָט גענומען צו אים זאָגן:
בין איך דאָס, האַר? 23 און ער האָט געענטפֿערט, און געזאָגט: דער, וואָס
האָט איינגעטונקען זיין האַנט מיט מיר אין דער שיסל, וועט מיך פֿאַרראָטן.
24 יאָ, דער בן־אָדם גייט אַוועק, אַזוי ווי סע שטייט געשריבן וועגן אים;
אָבער וויי צו דעם מענטשן, דורך וועמען דער בן־אָדם ווערט פֿאַרראָטן!
בעסער וואָלט פֿאַר יענעם מענטשן געווען, אויב ער וואָלט ניט געבוירן

געוואָרן. [25] און יהודה, וואָס האָט אים פאַרראָטן, האָט געזאָגט: בין איך עס, רַבי? האָט ער צו אים געזאָגט: דו האָסט עס געזאָגט.

[26] און בעת זיי האָבן געגעסן, האָט יֵשוּעַ גענומען אַ מַצה, און האָט אַ בְּרָכה געמאַכט, און זי צעבראָכן, און געגעבן די תַּלמידים, און געזאָגט: נעמט, עסט; דאָס איז מיין לײַב. [27] און ער האָט גענומען דעם כּוֹס, און האָט אַ בְּרָכה געמאַכט, און אים זיי געגעבן, און געזאָגט: טרינקט אַלע פון אים, [28] וואָרים דאָס איז מיין בלוט פון דעם נייעם בונדא, וואָס ווערט פאַרגאָסן פאַר אַ סך פונוועגן דער פאַרגעבונג פון זינד. [29] און איך זאָג אייך: איך וועל מער ניט טרינקען פון דער פרוכט פון דעם ווײַנשטאָק, ביז יענעם טאָג, ווען איך וועל אים טרינקען אויפסנײַ מיט אייך אין דעם מַלכות פון מיין פאָטער.

[30] און נאָכדעם ווי זיי האָבן אָפּגעזונגען הַלֵל, זענען זיי אַרויסגעגאַנגען צום הַר־הַזֵיתים. [31] דעמאָלט האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: איר אַלע וועט די נאַכט אָן מיר געשטרויכלט ווערן; וואָרים סע שטייט געשריבן:

איך וועל שלאָגן דעם פּאַסטעך,
און די שאָף פון דער סטאַדע וועלן צעשפּרייט ווערןב.

[32] אָבער נאָך מיין אויפשטיין תּחִיַת־הַמֵתים, וועל איך אייך פאָרויסגיין קיין גָליל. [33] האָט פּעטרוס זיך אָפּגערופן, און צו אים געזאָגט: אויב אַפילו אַלע זאָלן אָן דיר געשטרויכלט ווערן, וועל איך אָבער קיינמאָל ניט געשטרויכלט ווערן. [34] און יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג דיר, אַז היינטיקע נאַכט נאָך, איידער דער האָן וועט קרײַען, וועסטו מיך דריי מאָל פאַרלייקענען. [35] האָט פּעטורס צו אים געזאָגט: אויב אַפילו איך זאָל מוזן מיט דיר שטאַרבן, וועל איך דיך דאָך ניט פאַרלייקענען. און אַזוי האָבן אויך געזאָגט אַלע תּלמידים.

[36] דערנאָך איז יֵשוּעַ מיט זיי געקומען אויף אַ פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן גַת־שְמָנִי, און ער האָט געזאָגט צו זיינע תַּלמידים: זעצט אייך דאָ אַנידער, ביז איך גיי צו אַהין מִתפַּלֵל זיין. [37] און ער האָט מיט זיך גענומען פּעטרוסן און ביידע זין פון זַבדין, און האָט אָנגעהויבן זיך מצַער צו זיין און איז געוועזן שטאַרק טרויעריק. [38] און ער האָט צו זיי געזאָגט: אויף מיין נשָמה איז מיר זייער ביטער, אַזש צום טויט; בלײַבט דאָ, און וואַכט מיט מיר.

א ירמיה לא, 30. ב זכריה יג, 7.

39 און ער איז אָפּגעגאַנגען אַביסל ווייטער, און איז געפֿאַלן אויף זיין פָּנים,
און האָט מִתפּלל געווען: פּאָטער מיינער, אויב דאָס איז מעגלעך, זאָל
דער דאָזיקער כּוס פֿאַר מיר פֿאַרמיטן ווערן; דאָך ניט ווי איך וויל, נייערט
ווי דו ווילסט. 40 און ער איז געקומען צו די תּלמידים, און האָט זיי געפֿונען
שלאָפֿנדיק; און ער האָט געזאָגט צו פּעטרוסן: האָט איר ניט געקאָנט וואַכן
מיט מיר איין שָעה? 41 וואַכט און זייט מִתפּלל, כּדי איר זאָלט ניט קומען
צו קיין נסָיון; דער גייסט איז טאַקע וויליק, אָבער דאָס פֿלייש איז שוואַך.
42 און ער איז אַ צווייט מאָל ווידער אַוועקגעגאַנגען, און האָט מִתפּלל
געווען, אַזוי צו זאָגן: פּאָטער מיינער, אויב דער דאָזיקער כּוס קאָן ניט
פֿאַרמיטן ווערן, סיידן איך טו אים טרינקען, זאָל דיין רָצון געשען. 43 און
ער איז געקומען און האָט זיי ווידער געפֿונען שלאָפֿנדיק, וואָרים זייערע
אויגן זענען געווען שווער. 44 און ער האָט זיי געלאָזן און איז אַוועקגעגאַנגען,
און האָט אַ דריט מאָל מִתפּלל געווען, און איבערגעחזרט די זעלבע
ווערטער. 45 דערנאָך איז ער געקומען צו די תּלמידים, און האָט צו זיי
געזאָגט: טוט איר נאָך אַלץ שלאָפֿן און רוען? זעט, די שָעה איז געקומען,
און דער בֶּן־אָדם ווערט איבערגעענטפֿערט אין די הענט פֿון די זינדיקע.
46 שטייט אויף, לאָמיר גיין; אָט קומט מיין מָסור אָן.

47 און ווי ער האָט נאָך גערעדט, איז אָנגעקומען יהודה, איינער פֿון
די צוועלף, און מיט אים אַ גרויסער הַמון מיט שווערדן און שטעקנס,
פֿון די ראָשי־כּהנים און זקֵנים פֿון דעם פֿאָלק. 48 און דער מָסור האָט זיי
געגעבן אַ סימן, און געזאָגט: וועמען איך וועל אַ קוש טאָן, דער איז עס;
נעמט אים. 49 און ער איז גלייך צוגעגאַנגען צו יֵשוען, און האָט געזאָגט:
שָלום, רֶבי! און האָט אים געקושט. 50 און יֵשוע האָט צו אים געזאָגט: פֿריינט,
צוליב וואָס ביסטו געקומען? דעמאָלט האָבן זיי גענעענט און אַרויפֿגעלייגט
זייערע הענט אויף יֵשוען, און האָבן אים גענומען. 51 ערשט איינער פֿון
די, וואָס זענען געווען מיט יֵשוען, האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט און
אַרויסגעצויגן זיין שווערד, און האָט געשלאָגן דעם כּהן־גָדולס קנעכט, און
אים אָפּגעהאַקט אַן אויער. 52 דעמאָלט האָט יֵשוע צו אים געזאָגט: שטעק
צוריק אַריין דיין שווערד אין דער שייד; וואָרים אַלע, וואָס נעמען די
שווערד, וועלן אומקומען דורך דער שווערד. 53 צי מיינסטו, אַז איך וואָלט
ניט געקאָנט בעטן מיין פּאָטער, ער זאָל מיר טאַקע איצט שיקן מער

ווי צוועלף מַחנות מַלאָכים? 54 אָבער וויאַזוי וואָלטן די כּתבֵי־הַקודֶש מקוים
געוואָרן, ווען סע מוז אַזוי זיין? 55 אין יענער שָעה האָט יֵשוּעַ געזאָגט צום
הַמון: זענט איר אַרויסגעקומען ווי קעגן אַ גַזלן, מיך צו נעמען מיט שווערד
און שטעקנס? טאָג־טעגלעך בין איך געזעסן אין בֵית־הַמִקדש און האָב
געלערנט, און איר האָט מיך ניט גענומען. 56 אָבער דאָס אַלץ איז געשען,
כּדי די רייד פון די נבִיאים זאָלן מקוים ווערן. דעמאָלט האָבן אים אַלע
תַלמידים פאַרלאָזט, און זענען אַנטרונען.

57 און די, וואָס האָבן גענומען יֵשוּעַן, האָבן אים אַוועקגעפירט צו קַיָפָא,
דעם כֹּהן־גָדול, וואו די סופרים און זקֵנים זענען געווען פאַרזאַמלט. 58 און
פעטרוס איז אים נאָכגעגאַנגען פון דער ווייַטנס, ביזן הויף פון כֹּהן־גָדול,
און ער איז אַרייַנגעגאַנגען און האָט זיך געזעצט מיט די באַדינער, צו
זען וואָס דער סוף וועט זיין. 59 און די ראָשי־כֹּהַנים און דער גאַנצער
סַנהֶדרין האָבן געזוכט פאַלשע עֵדות קעגן יֵשוּעַן, כּדי אים צו קענען טייטן;
60 און זיי האָבן ניט געפונען, כאָטש אַ סַך פאַלשע עֵדות זענען געקומען צו
גיין. צום סוף זענען געקומען צוויי, 61 און האָבן געזאָגט: דער דאָזיקער
האָט געזאָגט: איך בין בִיכולת איינצוּוואַרפן דעם הֵיכל פון גאָט, און אים
אויפבויען אין דריי טעג. 62 און דער כֹּהן־גָדול איז אויפגעשטאַנען און האָט
צו אים געזאָגט: דו ענטפערסט גאָרניט? וואָס באַטייט זייער עֵדות זאָגן
קעגן דיר? 63 אָבער יֵשוּעַ האָט געשוויגן. און דער כֹּהן־גָדול האָט צו אים
געזאָגט: איך באַשווער דיך ביי דעם לעבעדיקן גאָט, אַז דו זאָלסט אונדז
זאָגן, צי דו ביסט דער מָשִיחַ, דער בֶן־אֱלֹהִים. 64 האָט יֵשוּעַ צו אים געזאָגט:
דו האָסט עס געזאָגט. און זאָגן זאָג איך אייך, אַז פון איצט אָן וועט איר
זען דעם בֶן־אָדָם זיצן ביי דער רעכטער האַנט פון דער גבורה, און קומען
אויף די וואָלקנס פון הימל. 65 דעמאָלט האָט דער כֹּהן־גָדול צעריסן זיינע
בגָדים, און געזאָגט: ער האָט געלעסטערט; צו וואָס דאַרפן מיר נאָך עֵדות?
אָט האָט איר אַליין געהערט די לעסטערונג. 66 וואָס איז אייער דֵעה? און
זיי האָבן געענטפערט: ער איז חַייב מִיתה! 67 דעמאָלט האָבן זיי אים
אָנגעשפיגן אין פָּנים, און אים געשלאָגן מיט די פויסטן, און אַנדערע האָבן
אים געפאַטשט, 68 און געזאָגט: זאָג נבִיאות, דו מָשִיחַ! ווער איז עס, וואָס
האָט דיך געשלאָגן?

69 און פעטרוס איז געזעסן דרויסן אין הויף. און אַ דינסטמיידל איז

צו אים צוגעגאַנגען, און האָט געזאָגט: אויך דו ביסט געווען מיט יֵשוּעַן,
דעם גָלִילער. 70 אָבער ער האָט געלייקנט פאַר זיי אַלע, און געזאָגט: איך
פאַרשטיי ניט, וואָס דו זאָגסט. 71 און בעת ער איז אַרויסגעגאַנגען אין דעם
פאָרהויף, האָט אים אַן אַנדערע געזען, און זי האָט געזאָגט צו די, וואָס
זענען דאָרטן געווען: דער דאָזיקער איז אויך געווען מיט יֵשוּעַ הַנוֹצרי. 72 און
ער האָט ווידער געלייקנט מיט אַ שבועה: איך קען ניט דעם מענטשן. 73 און
שפּעטער אַביסל זענען צוגעגאַנגען די, וואָס זענען דאָרטן געשטאַנען, און
האָבן געזאָגט צו פּעטרוסן: פאַרוואָר, דו ביסט אויך איינער פון זיי; וואָרים
דיין לָשון גיט דיך אַרויס. 74 דעמאָלט האָט ער אָנגעהויבן צו שעלטן און
זיך צו שווערן: איך קען ניט דעם מענטשן. און תֵּיכף האָט דער האָן
געקרייט. 75 און פּעטרוס האָט זיך דערמאָנט דאָס וואָרט, וואָס יֵשוּעַ האָט
געזאָגט: נאָך איידער דער האָן וועט קרייען, וועסטו מיך דריי מאָל
פאַרלייקענען. און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך ביטער צעוויינט.

כז און אַז סע איז געוואָרן טאָג, האָבן אַלע ראָשי־כֹּהֲנים און די זְקֵנים
פון דעם פאָלק זיך אַן עֵצה געהאַלטן קעגן יֵשוּעַן, אים צו טייטן. 2 און
זיי האָבן אים געבונדן, און האָבן אים אַוועקגעפירט און איבערגעענטפערט
צו פּילאַטוסן, דעם פּראָקוראַטאָר.

3 און אַז יהודה, דער מָסור, האָט געזען אַז ער איז פאַרמִשפּט געוואָרן,
האָט ער חֲרָטה באַקומען, און ער האָט צוריק געבראַכט די דרייסיק
זילבערשטיק צו די ראָשי־כֹּהֲנים און די זְקֵנים, 4 און האָט געזאָגט: איך האָב
געזינדיקט, מַחמת איך האָב פאַרראָטן אומשולדיק בלוט. אָבער זיי האָבן
געזאָגט: וואָס גייט דאָס אונדז אָן? דאָס איז דיין עֵסק. 5 און ער האָט אַ
שלײַדער געטאָן די זילבערשטיק אין הֵיכל אַריין, און האָט אָפּגעקערט; און
ער איז אַוועקגעגאַנגען און האָט זיך אויפגעהאָנגען. 6 און די ראָשי־כֹּהֲנים
האָבן גענומען די זילבערשטיק, און געזאָגט: מע טאָר זיי ניט אַרײַנלייגן אין
דער שאַצקאַמער, מַחמת דאָס איז בלוט־געלט. 7 און זיי האָבן זיך אַן עֵצה
געהאַלטן, און האָבן דערמיט געקויפט דעם טעפּערס פעלד, דאָרט מְקַבר
צו זיין גֵרים. 8 דעריבער ווערט דאָס פעלד גערופן דאָס פעלד פון בלוט
ביזן היינטיקן טאָג. 9 דעמאָלט איז מקוים געוואָרן, וואָס סע איז געזאָגט
געוואָרן דורך יִרמְיָה הַנָבִיא: און זיי האָבן גענומען דרייסיק זילבערשטיק,
דעם פּרייז פון דעם, וואָס איז געשאַצט געוואָרן, וועמען די בְּנֵי־יִשׂרָאֵל

האָבן געשאַצט, 10 און זיי האָבן זיי געגעבן פאַר דעם טעפּערס פעלד, ווי
גאָט האָט מיר געבאָטןא.

11 און יֵשוּעַ איז געשטאַנען פאַר דעם פּראָקוראַטאָר, און דער פּראָקוראַטאָר
האָט אים געפרעגט: ביסטו דער מֶלך פון די ייִדן? האָט יֵשוּעַ צו אים געזאָגט:
דו זאָגסט עס. 12 און אַז ער איז פון די ראָשי־כֹּהֲנים און די זְקֵנים אָנגעקלאָגט
געוואָרן, האָט ער גאָרניט געענטפערט. 13 דעמאָלט האָט פּילאַטוס צו אים
געזאָגט: הערסטו ניט, וואָס זיי זאָגן אַלץ קעגן דיר? 14 און ער האָט ניט
געענטפערט אַפילו אַ וואָרט, אַזוי, אַז דער פּראָקוראַטאָר האָט זיך זייער
געחידושט.

15 און אויף יום־טוב איז ביים פּראָקוראַטאָר געווען אַ מִנהג פריי צו
לאָזן פאַר דעם פאָלק אַ געפאַנגענעם, וועמען זיי האָבן נאָר געוואָלט.
16 און גראָד דעמאָלט האָבן זיי געהאַט אַ באַקענטן געפאַנגענעם, וואָס האָט
געהייסן בַּר־אַבָּא. 17 און ווי זיי זענען אַזוי געווען פאַרזאַמלט, האָט פּילאַטוס
צו זיי געזאָגט: וועמען ווילט איר, אַז איך זאָל אייך באַפרייען, בַּר־אַבָּאן,
אָדער יֵשוּעַן, וועמען מען רופט מָשִׁיחַ? 18 וואָרים ער האָט געוואוסט, אַז
צוליב קִנאה האָבן זיי אים איבערגעענטפערט. 19 און בְּשָעת ער איז געזעסן
אויף דעם כִּסֵא־הַמִשפּט, האָט זיין ווייב אים געלאָזט זאָגן: האָב גאָרניט
צו טאָן מיט דעם דאָזיקן צַדיק, וואָרים איך האָב היינט אַ סַך געליטן
אין אַ חָלום פון זיינעטוועגן. 20 אָבער די ראָשי־כֹּהֲנים און די זְקֵנים האָבן
איבערגערעדט דעם הָמון, אַז זיי זאָלן פאַרלאַנגען בַּר־אַבָּאן, און לאָזן
אומברענגען יֵשוּעַן. 21 און דער פּראָקוראַטאָר האָט זיך אָפּגערופן, און צו זיי
געזאָגט: וועמען פון די ביידע ווילט איר, אַז איך זאָל אייך באַפרייען? האָבן
זיי געזאָגט: בַּר־אַבָּאן. 22 האָט פּילאַטוס צו זיי געזאָגט: וואָס זאָל איך אָבער
טאָן מיט יֵשוּעַן, וועמען מען רופט מָשִׁיחַ? האָבן זיי אַלע געזאָגט: זאָל ער
געקרייציקט ווערן. 23 און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָס, וואָס פאַראַ שלעכטס
האָט ער געטאָן? אָבער זיי האָבן נאָך העכער געשריגן: זאָל ער געקרייציקט
ווערן.

24 און בעת פּילאַטוס האָט געזען, אַז ער קאָן גאָרניט פּועלן, נייערט
אַז די מהומה ווערט נאָך גרעסער, האָט ער גענומען וואַסער און האָט זיך
געוואַשן די הענט פאַר דעם פאָלק, און געזאָגט: איך בין ריין פון דעם

א זכריה יא, 12, 13; ירמיה לב, 6—9.

דאָזיקן צדיקס בלוט; איר זעט. [25] און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט געענטפֿערט: זיין בלוט זאָל קומען אויף אונדז און אונדזערע קינדער! [26] דעמאָלט האָט ער זיי באַפֿרייט בר־אַבאָן, און ישוען האָט ער געלאָזט שמייסן, און אים איבערגעענטפֿערט געקרייציקט צו ווערן.

[27] דערנאָך האָבן די זעלנער פֿון דעם פּראָקוראַטאָר גענומען ישוען אין געריכטהויף אַריין, און האָבן פֿאַרזאַמלט אַרום אים דאָס גאַנצע חיל. [28] און זיי האָבן אים אויסגעטאָן, און אַרויפֿגעלייגט אויף אים אַ פּורפּור מאַנטל, [29] און האָבן אויסגעפֿלאָכטן אַ קרוין פֿון דערנער, און זי אַרויפֿגעזעצט אויף זיין קאָפּ, און האָבן אים געגעבן אַ רוט אין זיין רעכטער האַנט. און זיי האָבן פֿאַר אים געקניט, און פֿון אים אָפּגעשפּעט, און געזאָגט: שלום דיר, יידישער מלך! [30] און זיי האָבן אויף אים געשפּיגן, און גענומען די רוט און האָבן אים געשלאָגן איבערן קאָפּ. [31] און נאָכדעם ווי זיי האָבן פֿון אים אָפּגעשפּעט, האָבן זיי פֿון אים אַראָפּגענומען דעם מאַנטל, און אים אָנגעטאָן זיינע מלבושים, און האָבן אים אַוועקגעפֿירט געקרייציקט צו ווערן.

[32] און ווי זיי זענען אַרויסגעקומען, האָבן זיי אָנגעטראָפֿן אַ מאַן פֿון קוריני, מיטן נאָמען שמעון; אים האָבן זיי גענייט צו טראָגן זיין צלב. [33] און אַז זיי זענען געקומען צו דעם פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן גלגלתא, דאָס מיינט: דער שאַרבן־פּלאַץ, [34] האָבן זיי אים געגעבן צו טרינקען וויין געמישט מיט גאַל; און אַז ער האָט דאָס פֿאַרזוכט, האָט ער עס ניט געוואָלט טרינקען. [35] און נאָכדעם ווי זיי האָבן אים געקרייציקט, האָבן זיי צווישן זיך צעטיילט זיינע מלבושים, וואַרפֿנדיק גורל; [36] דערנאָך האָבן זיי זיך אַנידערגעזעצט און האָבן אים געהיטן. [37] און איבער זיין קאָפּ האָבן זיי אַוועקגעשטעלט די געשריבענע באַשולדיקונג קעגן אים: דאָס איז ישוע, דער מלך פֿון די יידן. [38] דעמאָלט זענען מיט אים געקרייציקט געוואָרן צוויי גזלנים, איינער ביי דער רעכטער און איינער ביי דער לינקער האַנט. [39] און די פֿאַרבייגייער האָבן אים געלעסטערט, און געשאָקלט מיט זייערע קעפּ, [40] און געזאָגט: דו, וואָס צעשטערסט דעם היכל, און טוסט אים אויפֿבויען אין דריי טעג, זיי דיך אַליין מציל! אויב דו ביסט דער בן־אלהים, קום אַראָפּ פֿון דעם צלב. [41] און אַזוי האָבן אויך די ראָשי־כּהנים מיט די סופֿרים און זקנים פֿון אים אָפּגעשפּעט, און געזאָגט: [42] אַנדערע האָט ער מציל געווען, זיך אַליין קאָן ער ניט מציל זיין. דער מלך פֿון ישׂראל איז ער! זאָל ער נאָר

אַראָפּקומען פון דעם צלב, און מיר װעלן גלױבן אין אים. 43 ער האָט זיך
פאַרלאָזט אױף גאָט; זאָל ער אים איצט מַציל זײַן, אױב ער באַגערט אים;
װאָרים ער האָט געזאָגט: איך בין דער בֶּן־אֱלֹהִים. 44 און די גַזלָנים, װאָס
זענען מיט אים געקרײַציקט געװאָרן, האָבן אים אױך געלעסטערט אױף
דעם אײגענעם אופן.

45 און פון דער זעקסטער שָעה אָן איז געװען אַ פינצטערניש איבער
דעם גאַנצן לאַנד, ביז דער נײַנטער שָעה. 46 און אַרום דער נײַנטער שָעה
האָט יֵשוּעַ געשריגן מיט אַ הױך קול: אֵלִי, אֵלִי, לָמָה שְבַקְתָּנִי? דאָס מײנט:
מײַן גאָט, מײַן גאָט, פאַרװאָס האָסטו מיך פאַרלאָזן? 47 און עטלעכע פון די,
װאָס זענען דערבײַ געשטאַנען, און האָבן עס געהערט, האָבן געזאָגט: ער
רופט אֵלִיָהון. 48 און אײנער פון זײ איז תֵּיכף געלאָפן און האָט גענומען אַ
שװאָם, און האָט אים אָנגעפילט מיט עסיק, און אים אַרױפגעטאָן אױף אַ
שטעקן, און האָט אים געגעבן צו טרינקען. 49 אָבער די איבעריקע האָבן
געזאָגט: װאַרט, לאָמיר זען, צי אֵלִיָהו װעט קומען אים מַציל זײַן. 50 און
יֵשוּעַ האָט נאָכאַמאָל געשריגן מיט אַ הױך קול, און האָט אױסגעהױכט
זײַן נשָמה.

51 און אָט האָט זיך דאָס פָּרוֹכֶת פון דעם הֵיכל צעריסן אין צװײען,
פון אױבן ביז אַראָפּ; און די ערד האָט געציטערט, און די פעלזן האָבן זיך
געשפּאָלטן; 52 און די קבָרים האָבן זיך געעפנט, און אַ סך גופים פון די
קדושים, װאָס זענען אײַנגעשלאָפן, זענען אױפגעשטאַנען, 53 און אַרױסקומענדיק
פון די קבָרים נאָך זײַן תּחִיַת־הַמֵתים, זענען זײ אַרײַנגעגאַנגען אין דער
הײליקער שטאָט אַרײַן, און האָבן זיך באַװיזן צו אַ סך. 54 און דער הױפּטמאַן,
און די, װאָס האָבן מיט אים געהיטן יֵשוּען, בעת זײ האָבן געזען די ערד־
ציטערניש, און װאָס סע איז געשען, האָבן זײ שטאַרק מורא באַקומען, און
האָבן געזאָגט: פאַרװאָר, ער איז געװען דער בֶּן־אֱלֹהִים!

55 און דאָרט זענען אױך געװען אַ סך פרױען, װאָס האָבן זיך צוגעקוקט
פון דער װײַטנס, װאָס זענען יֵשוּען נאָכגעגאַנגען פון גָליל, און האָבן אים
באַדינט. 56 צװישן זײ איז געװען מִרְיָם פון מַגדָלָה, און מִרְיָם די מוטער פון
יַעקֹב און יוסי, און די מוטער פון זַבדיס קינדער.

57 און אַז סע איז געװאָרן אָװנט, איז געקומען אַן עושר פון רָמָתַיִם,
װאָס האָט געהײסן יוסף, װאָס איז אױך געװען אַ תַּלמיד פון יֵשוּען. 58 און

ער איז געגאַנגען צו פּילאַטוסן, און האָט געבעטן דעם גוף פון יֵשוּעַן. און
פּילאַטוס האָט באַפוילן, מען זאָל אים אים געבן. 59 און יוסף האָט גענומען
דעם גוף, און האָט אים אײַנגעוויקלט אין לײַוונטע תַּכריכים, 60 און האָט אים
אַרײַנגעלייגט אין זײַן אייגענעם נײַעם קֶבר, וואָס ער האָט געלאָזט אויסהאַקן
אין אַ פעלזן; און ער האָט צוגעקײַקלט אַ גרויסן שטיין צו דער טיר פון
דעם קֶבר, און איז אַוועקגעגאַנגען. 61 און מִרְיָם פון מַגדָלָה, און די אַנדערע
מִרְיָם, זענען דאָרטן געזעסן, קעגנאיבער דעם קֶבר.

62 און אויף מאָרגן, נאָך עֶרֶב־שַבת, האָבן זיך די ראָשי־כֹּהנים און די
פּרושים פאַרזאַמלט בײַ פּילאַטוסן, 63 און האָבן געזאָגט: אונדזער האַר, מיר
געדענקען, אַז יענער אָפּנאַרער האָט געזאָגט, בעת ער האָט נאָך געלעבט:
נאָך דריי טעג וועל איך אויפשטיין תּחִיַת־המֵתים. 64 באַפעל דעריבער,
אַז דער קֶבר זאָל באַוואָרנט ווערן ביז דעם דריטן טאָג, טאָמער וועלן
זײַנע תַּלמידים קומען און אים אַרויסגַנבענען, און זאָגן דעם פאָלק, אַז ער
איז אויפגעשטאַנען תּחִיַת־המֵתים, און דעמאָלט וועט דער לעצטער ליגן זײַן
ערגער ווי דער ערשטער. 65 האָט פּילאַטוס צו זיי געזאָגט: אָט האָט איר אַ
וואַך; גייט, און באַוואָרנט עס ווי נאָר איר קענט. 66 זענען זיי געגאַנגען און
האָבן באַוואָרנט דעם קֶבר, און פאַרחתמעט דעם שטיין, און אַוועקגעשטעלט
אַ וואַך.

כח
און נאָך מוֹצאֵי־שַבת, בעת עס האָט אָנגעהויבן צו טאָגן אויף דעם
ערשטן טאָג פון דער וואָך, איז מִרְיָם פון מַגדָלָה, און די אַנדערע
מִרְיָם, געקומען זען דעם קֶבר. 2 און אָט איז געשען אַ גרויס ערדציטערניש;
וואָרים אַ מַלאך פון גאָט האָט אַראָפּגענידערט פון הימל, און ער האָט
גענעענט און אַוועקגעקײַקלט דעם שטיין, און האָט זיך אויף אים געזעצט.
3 זײַן אויסזען איז געווען ווי אַ בליץ, און זײַן געוואַנט ווייס ווי שניי. 4 און פון
פּחד פאַר אים האָבן די שומרים געציטערט, און זענען געוואָרן ווי מֵתים.
5 און דער מַלאך האָט זיך אָפּגערופן צו די פרויען: האָט ניט קיין מוֹרא;
וואָרים איך ווייס, אַז איר זוכט יֵשוּעַן, וואָס איז געקרייציקט געוואָרן. 6 ער
איז דאָ ניטאָ; וואָרים ער איז אויפגעשטאַנען, אַזוי ווי ער האָט געזאָגט.
קומט, זעט דאָס אָרט, וואו דער האַר איז געלעגן. 7 און גייט געשווינד און
זאָגט זײַנע תַּלמידים, אַז ער איז אויפגעשטאַנען תּחִיַת־המֵתים. און אָט גייט
ער אײַך פאָרויס קיין גָליל; דאָרט וועט איר אים זען. זעט, איך האָב עס

איך אָנגעזאָגט. 8 און זיי זענען געשווינד אַוועק פון דעם קֶבר מיט מורא און
גרויס שִׂמחה, און זענען געלאָפן מוֹדיע זיין זיינע תַּלמידים. 9 ערשט יֵשוּעַ
האָט זיי באַגעגנט, און געזאָגט: שָׁלוֹם־עֲלֵיכֶם! און זיי האָבן גענעענט און
אים אַרומגענומען ביי זיינע פיס, און האָבן זיך געבוקט צו אים. 10 דעמאָלט
האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: האָט ניט קיין מורא; גייט און זאָגט צו מיינע
ברידער, אַז זיי זאָלן גיין קיין גָליל, און דאָרט וועלן זיי מיך זען.

11 און בעת זיי זענען אַוועקגעגאַנגען, ערשט עטלעכע פון דער וואַך
זענען געקומען אין דער שטאָט אַריין, און האָבן דערציילט די ראָשי־כֹּהֲנים
אַלצדינג, וואָס ס'איז געשען. 12 און נאָכדעם ווי זיי האָבן זיך פאַרזאַמלט
מיט די זְקֵנים, האָבן זיי זיך אָן עֵצה געהאַלטן, און געגעבן אַ סך געלט
די זעלנער, 13 און געזאָגט: איר זאָלט זאָגן, אַז זיינע תַּלמידים זענען געקומען
ביינאַכט און האָבן אים אַוועקגעגנבעט, בעת מיר זענען געשלאָפן. 14 און
אויב דאָס וועט דערגיין צום פּראָקוראַטאָרס אויערן, וועלן מיר אים איבער־
רעדן, און איר וועט ניט האָבן וואָס זיך צו זאָרגן. 15 און זיי האָבן גענומען
דאָס געלט, און האָבן געטאָן ווי מע האָט מיט זיי אײַנגעחזרט; און די
דאָזיקע שמועה האָט זיך פאַרשפּרייט צווישן ייִדן ביזן הײַנטיקן טאָג.

16 און די עלף תַּלמידים זענען געגאַנגען קיין גָליל, צום באַרג־צו, וואו
יֵשוּעַ האָט זיי באַפוילן. 17 און אַז זיי האָבן אים דערזען, האָבן זיי זיך געבוקט
פאַר אים; אָבער עטלעכע זענען געווען מסופק. 18 און יֵשוּעַ האָט גענעענט און
האָט צו זיי גערעדט, אַזוי צו זאָגן: מיר איז געגעבן געוואָרן די גאַנצע מאַכט
אין הימל און אויף דער ערד. 19 גייט דעריבער און שטעלט אויף תַּלמידים
פון אַלע אומות, און טובֿלט זיי אין דעם נאָמען פון דעם פאָטער, און פון
דעם זון, און פון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶשׁ, 20 און לערנט זיי אָפּצוהיטן אַלצדינג,
וואָס איך האָב אייך געבאָטן. און אָט בין איך מיט אייך אַלע טעג, ביז
צום סוֹף פון דער וועלט.

די בשׂורה לויט מאַרקוס

א דער אָנהייב פון דער בשׂורה פון יֵשוּעַ
הַמָשִׁיחַ, דעם בֶּן־אֱלֹהִים. 2 אַזוי ווי סע
שטייט געשריבן אין די נבֿיאים:

זע, איך שיק מיין שלִיח פאַר דיין פָּנים,
וואָס וועט אָנברייטן דיין וועג[א];
3 אַ קול רופט אין דער מִדבר:
מאַכט גרייט דעם וועג פון גאָט,
גלייַכט אויס זיינע שטעגן[ב].

4 יוחָנָן הַמַטבּיל איז געקומען אין דער מִדבר,
און האָט אָנגעזאָגט די טבִילה פון תשובה פאַר
דער פאַרגעבונג פון זינד. 5 און דאָס גאַנצע
לאַנד יהודה, און אַלע באַוואוינער פון ירושָלַיִם
זענען צו אים אַרויסגעגאַנגען; און זיי זענען פון
אים געטובלט געוואָרן אין דעם טייך יַרדן, און
האָבן זיך מִתוַדה געווען אויף זייערע זינד. 6 און
יוחָנָן האָט געטראָגן אַ מַלבּוש פון קעמל־האָר,
און אַ לעדערנעם גאַרטל אַרום זיינע לענדן,
און געגעסן האָט ער הייַשעריקן און ווילדן
האָניק. 7 און ער האָט גערופן, אַזוי צו זאָגן:
נאָך מיר קומט דער, וואָס איז מעכטיקער פון
מיר, און איך בין ניט רָאוי זיך אייַנצובייגן פאַר

[א] מלאכי ג, 1. [ב] ישעיה מ, 3.

אים און אים אויפבינדן די רימענדלעך פון זיינע שיך. [8] איך האָב אייך
געטובלט מיט וואַסער, אָבער ער וועט אייך טובלען מיט דעם רוח־הַקודֶש.
[9] און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז יֵשוע איז געקומען פון נצֶרת
אין גָליל, און איז געטובלט געוואָרן פון יוחָנָן אין יַרדן. [10] און ווי נאָר ער
איז אַרויסגעקומען פון דעם וואַסער, האָט ער געזען דעם הימל זיך שפּאַלטן,
און דעם גייסט אַראָפּשוועבן ווי אַ טויב אויף אים; [11] און אַ קול איז אַרויס
פון הימל: דו ביסט מיין געליבטער זון; אין דיר איז מיין וואוילגעפעלן.
[12] און תּיכּף האָט אים דער גייסט געטריבן אין דער מִדבר אַריין.
[13] און ער איז געווען אין דער מִדבר פערציק טעג, געפּרואווט פון דעם
שָׂטן; און ער איז געווען מיט ווילדע חַיות, און מַלאָכים האָבן אים באַדינט.
[14] און נאָכדעם ווי יוחָנָן איז איבערגעענטפערט געוואָרן, איז יֵשוע
געקומען קיין גָליל, און האָט אָנגעזאָגט די בשׂורה פון גאָט, [15] אַזוי צו
זאָגן: די צייט איז מקוים געוואָרן, און דאָס מַלכות פון גאָט האָט זיך
דערנענטערט; טוט תּשובה, און גלויבט אין דער בשׂורה.
[16] און גייענדיק ביים יַם פון גָליל, האָט ער געזען שִמעונען און אַנדרייַען,
שִמעונס ברודער, פאַרוואַרפן אַ נעץ אין יַם אַריין; וואָרים זיי זענען געווען
פישערס. [17] און יֵשוע האָט צו זיי געזאָגט: גייט מיר נאָך, און איך וועל אייך
מאַכן פאַר פישערס פון מענטשן. [18] און זיי האָבן תּיכּף פאַרלאָזט די נעצן,
און זענען אים נאָכגעגאַנגען. [19] און אַז ער איז אַביסל ווייטער געגאַנגען,
האָט ער געזען יַעקב בֶּן־זַבדי, און יוחָנָן זיין ברודער, וואָס זענען געווען
אין דער שיף, און האָבן פאַרראָכטן די נעצן. [20] און ער האָט זיי תּיכּף
גערופן; און זיי האָבן איבערגעלאָזט זייער פאָטער זַבדי אין דער שיף מיט
די געדונגענע אַרבעטער, און זענען אים נאָכגעגאַנגען.
[21] און זיי זענען געקומען קיין כּפר־נַחום; און שַבת איז ער תּיכּף
אַרייַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכּנֶסת אַריין, און האָט געלערנט. [22] און זיי זענען
נִשתּומם געוואָרן איבער זיין תּורה, וואָרים ער האָט זיי געלערנט ווי איינער
וואָס האָט רשות, און ניט ווי די סופרים. [23] און גראָד איז אין זייער בֵּית־
הַכּנֶסת געווען אַ מענטש מיט אַן אומריינעם גייסט; [24] און ער האָט אויסגעשריגן:
וואָס ווילסטו פון אונדז, יֵשוע הַנוצרי? ביסטו געקומען אונדז צו פאַרטיליקן?
איך ווייס ווער דו ביסט: דער הייליקער פון גאָט. [25] אָבער יֵשוע האָט אויף
אים אָנגעשריגן, און געזאָגט: שווייג, און גיי אַרויס פון אים! [26] און דער

אומריינער גייסט האָט אים געריסן, און געשריגן מיט אַ הויך קול, און איז
אַרויס פון אים. [27] און זיי זענען אַלע נִשתּוֹמם געוואָרן, און איינער האָט דעם
אַנדערן געפרעגט: וואָס איז דאָס? אַ נייע תּורה! מיט מאַכט באַפעלט ער
אַפילו די אומריינע גייסטער, און זיי געהאָרכן אים. [28] און זיין שֵם האָט זיך
תּיכּף פאַרשפּרייט אין דער גאַנצער געגנט פון גָליל.

[29] און בעת זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פון דעם בֵּית־הַכּנֶסֶת, זענען זיי
אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון שִמעוֹן און אַנדריי, מיט יַעקֹבן און יוֹחָנָן.
[30] און שִמעוֹנס שוויגער איז געלעגן קראַנק אויף פיבער, און זיי האָבן אים
תּיכּף דערציילט וועגן איר. [31] און ער איז צוגעגאַנגען און האָט זי אָנגענומען
ביי דער האַנט, און זי אויפגעהויבן; און דאָס פיבער האָט זי אָפּגעלאָזט,
און זי האָט זיי באַדינט.

[32] און קעגן אָוונט, בעת די זון איז אונטערגעגאַנגען, האָבן זיי צו אים
געבראַכט אַלע, וואָס זענען געווען קראַנק און באַזעסן פון בייזע גייסטער.
[33] און די גאַנצע שטאָט האָט זיך פאַרזאַמלט ביי דער טיר. [34] און ער
האָט געהיילט אַ סך, וואָס האָבן געליטן פון אַלערליי חולאַתן, און האָט
אַרויסגעטריבן אַ סך בייזע גייסטער; און ער האָט די בייזע גייסטער ניט
געלאָזט רעדן, מַחמת זיי האָבן אים געקענט.

[35] און אין דער פרי, אַ היפּשע צייט נאָך פאַרטאָג, איז ער אויפגעשטאַנען
און איז אַרויסגעגאַנגען אין אַ וויסטן אָרט, און האָט דאָרטן מִתפַּלֵל געווען.
[36] און שִמעוֹן און די, וואָס זענען מיט אים געווען, האָבן אים אַרומגעזוכט;
[37] און אַז זיי האָבן אים געפונען, האָבן זיי צו אים געזאָגט: אַלע זוכן דיך.
[38] און ער האָט צו זיי געזאָגט: לאָמיר גיין ערגעץ־אַנדערש, אין די שכֵנישע
שטעט אַריין, כּדי איך זאָל אויך דאָרטן דרשענען; וואָרים צוליב דעם בין
איך אַרויסגעגאַנגען. [39] און ער האָט געדרשנט אין זייערע בָּתֵּי־כּנֵסִיות אין
גאַנץ גָליל, און האָט אַרויסגעטריבן בייזע גייסטער.

[40] און עס איז צו אים געקומען אַ מצוֹרע, וואָס איז פאַר אים געפאַלן
אויף די קני, און האָט אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: אויב דו ווילסט, קאָנסטו
מיך מאַכן ריין. [41] און יֵשוּעַ האָט אויף אים רַחמָנוּת באַקומען, און האָט
אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אָנגערירט, און געזאָגט: איך וויל;
זיי ריין. [42] און תּיכּף האָט זיך דאָס צָרַעת אָפּגעטאָן פון אים, און ער איז
געוואָרן ריין. [43] און ער האָט אים שטרענג באַפוילן, און אים געהייסן גלייך

גיין, [44] און האָט צו אים געזאָגט: זע, זאָלסט עס קיינעם ניט דערציילן; נייערט גיי און ווייז דיך פאַרן כּהן, און זיי מַקריב פאַר דיין רייניקונג וואָס משה האָט געבאָטן, פאַר אַן עֵדות צו זיי[א]. [45] אָבער ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט עס גענומען שטאַרק באַקאַנט מאַכן, און די זאַך אומעטום צו פאַרשפּרייטן, אַזוי, אַז יֵשוּעַ האָט מער ניט געקאָנט פריי אַרײַנקומען אין אַ שטאָט אַריין, נייערט איז געבליבן דרויסן אין וויסטע ערטער; און זיי זענען צו אים געקומען פון אומעטום.

ב און נאָך עטלעכע טעג איז ער ווידער געקומען קיין כּפר־נַחום, און מען האָט זיך דערוואוסט, אַז ער איז אין דער היים. [2] און אַ סך האָבן זיך פאַרזאַמלט, ביז סע איז מער ניט געווען קיין פּלאַץ, ניט צומאָל פאַר דער טיר; און ער האָט גערעדט צו זיי דאָס וואָרט. [3] און זיי זענען געקומען, און האָבן צו אים געבראַכט אַ געלײַמטן, וועמען פיר מענטשן האָבן געטראָגן. [4] און אַזוי־ווי זיי האָבן ניט געקאָנט צוקומען צו אים צוליב דעם עולם, האָבן זיי אויפגעדעקט דעם דאַך איבער אים; און נאָכדעם ווי זיי האָבן געמאַכט אַן עפענונג, האָבן זיי אַראָפּגעלאָזט דאָס געלעגער, אויף וועלכן דער געלײַמטער איז געלעגן. [5] און אַז יֵשוּעַ האָט געזען זייער אֱמונה, האָט ער געזאָגט צום געלײַמטן: מיין זון, דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן. [6] און דאָרטן זענען געזעסן עטלעכע סופרים, וואָס האָבן געטראַכט אין זייערע הערצער: [7] פאַרוואָס רעדט ער אַזוינס? ער לעסטערט! ווער קאָן מוחל זיין זינד, אַחוץ גאָט אַליין? [8] און יֵשוּעַ האָט תּיכף פאַרשטאַנען אין זיין גייסט וועגן וואָס זיי טראַכטן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס טראַכט איר אַזוינס אין אייערע הערצער? [9] וואָס איז גרינגער, צו זאָגן צום געלײַמטן: דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן; אָדער צו זאָגן: שטיי אויף, נעם דיין געלעגער און גיי? [10] אָבער כּדי איר זאָלט וויסן, אַז דער בֶּן־אָדָם האָט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד – האָט ער געזאָגט צום געלײַמטן – [11] איך זאָג דיר, שטיי אויף, און נעם דיין געלעגער, און גיי אַהיים. [12] און ער איז אויפגעשטאַנען, און האָט תּיכף גענומען זיין געלעגער, און איז אַרויסגעגאַנגען פון פאַר זיי אַלע; אַזוי, אַז אַלע זענען נִשתּומם געוואָרן, און האָבן געלויבט גאָט, און געזאָגט: אַזוינס האָבן מיר נאָך קיינמאָל ניט געזען.

א ויקרא יג, 49; יד, 2—32.

13 און ער איז ווידער אַרויסגעגאַנגען צום יַם; און דאָס גאַנצע פאָלק
איז צו אים געקומען, און ער האָט זיי געלערנט. 14 און בעת ער איז
פאַרבײַגעגאַנגען, האָט ער געזען לֵוִי בֶּן־חַלְפַי זיצן אויפן צאָל־אַמט, און ער
האָט צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך. און ער איז אויפגעשטאַנען און איז אים
נאָכגעגאַנגען.
15 און עס איז געווען, בעת ער איז געזעסן ביים טיש אין זיין הויז, האָבן
אַ סך מוכסים און זינדיקע זיך אַנידערגעזעצט מיט יֵשוּעַן און זיינע תַּלמידים;
וואָרים אַ סך פון זיי זענען אים נאָכגעגאַנגען. 16 און ווען די סופרים פון די
פרושים האָבן געזען, אַז ער עסט מיט זינדיקע און מיט מוכסים, האָבן זיי
געזאָגט צו זיינע תַּלמידים: פאַרוואָס עסט ער און טרינקט מיט מוכסים און
זינדיקע? 17 און אַז יֵשוּעַ האָט דאָס געהערט, האָט ער צו זיי געזאָגט: די,
וואָס זענען געזונט, נייטיקן זיך ניט אין קיין רופא, נייערט די, וואָס זענען
קראַנק; איך בין ניט געקומען צו רופן די צַדיקים, נייערט די זינדיקע.
18 און די תַּלמידים פון יוֹחָנָן און פון די פרושים פלעגן פאַסטן; און זיי
זענען געקומען און האָבן צו אים געזאָגט: פאַרוואָס טוען יוֹחָנָנס תַּלמידים
און די תַּלמידים פון די פרושים פאַסטן, און דיינע תַּלמידים פאַסטן ניט?
19 האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: קענען די מחותָּנים פאַסטן, בשָעת דער חָתן איז
מיט זיי? כָּל־זמַן דער חָתן איז צווישן זיי, קענען זיי ניט פאַסטן. 20 סע וועלן
אָבער קומען טעג, ווען דער חָתן וועט אַוועקגענומען ווערן פון זיי, און
דעמאָלט וועלן זיי פאַסטן אין יענעם טאָג. 21 און קיינער נייט ניט אַ לאַטע
פון ניט־אײַנגעלאָפּענעם טוך אויף אַן אַלט מַלבוש; אויב יאָ, רייסט זיך
די לאַטע אָפּ, די נייע פון דעם אַלטן, און סע ווערט נאָך אַן ערגערער
ריס. 22 און קיינער גיסט ניט אַריין קיין נייעם וויין אין אַלטע לאָגלען; ווייל
דער וויין צעפּלאַצט די לאָגלען, און דער וויין גייט פאַרלוירן, און אויך
די לאָגלען; נייערט נייעם וויין גיסט מען אַריין אין נייע לאָגלען.
23 און עס איז געווען, אַז ער איז אין אַ שַבת געגאַנגען דורך תבואה־
פעלדער, און זיינע תַּלמידים האָבן אָנגעהויבן צו רייסן זאַנגען אויף דעם
וועג. 24 און די פרושים האָבן צו אים געזאָגט: זע, הַלמַאי טוען זיי אום
שַבת, וואָס מען טאָר ניט? 25 האָט ער צו זיי געזאָגט: האָט איר קיינמאָל ניט
געלייענט וואָס דָוִד־ האָט געטאָן, בעת ער איז געווען אין נויט און האָט
געליטן הונגער, ער און די מענטשן וואָס זענען געווען מיט אים? 26 ווי ער

איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פֿון גאָט, בעת אֶבְיָתָר איז געווען כֹּהן־גָדול,
און האָט געגעסן דאָס לֶחֶם־הַפָּנים, וואָס קיינער טאָר ניט עסן, אַחוץ די
כֹּהֲנים, און ער האָט אויך געגעבן צו די, וואָס זענען געווען מיט אים?[א]
[27]און ער האָט צו זיי געזאָגט: דער שַׁבָּת איז געשאַפֿן געוואָרן פֿאַר דעם
מענטשן, און ניט דער מענטש פֿאַר דעם שַׁבָּת. [28]דעריבער איז דער בֶּן־
אָדָם אויך האַר איבער דעם שַׁבָּת.

ג און ער איז ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת, און דאָרט איז
געווען אַ מענטש, וואָס האָט געהאַט אַ פֿאַרדאַרטע האַנט. [2]און זיי
האָבן אים נאָכגעקוקט, צי וועט ער אים היילן אום שַׁבָּת, כּדי צו קענען
מאַכן אויף אים אַ מְסירה. [3]און ער האָט געזאָגט צו דעם מענטשן מיט דער
פֿאַרדאַרטער האַנט: שטעל דיך אין דער מיט. [4]און ער האָט צו זיי געזאָגט:
מעג מען שַׁבָּת טאָן גוטס, אָדער שלעכטס, מַציל זײַן אַ נֶפֶש, אָדער טייטן?
אָבער זיי האָבן געשוויגן. [5]און ער האָט זיך אַרומגעקוקט אויף זיי מיט צאָרן,
און האָט זיך מצַער געווען איבער זייער האַרטהאַרציקייט, און געזאָגט צו
דעם מענטשן: שטרעק אויס דײַן האַנט. און ער האָט זי אויסגעשטרעקט, און
זײַן האַנט איז געזונט געוואָרן. [6]און די פּרושים זענען אַרויסגעגאַנגען, און
האָבן זיך תֵּיכּף אַן עֵצה געהאַלטן מיט די הורדוס־לײַט קעגן אים, ווי אים
אומצוברענגען.

[7]און יֵשוּעַ איז אַוועק מיט זײַנע תַּלמידים צום יַם, און אַ גרויסער עולם
איז אים נאָכגעגאַנגען פֿון גָליל, און פֿון יהודה, [8]און פֿון ירושָלַיִם, און פֿון
אֱדום, און פֿון עֵבֶר־הַיַרדן, און פֿון אַרום צור און צִידון איז אַ גרויסער
עולם צו אים געקומען, בעת זיי האָבן געהערט וואָס ער האָט געטאָן. [9]און
ער האָט געזאָגט צו זײַנע תַּלמידים, מען זאָל אים אָנגרייטן אַ שיפֿל צוליב
דעם פֿאָלק, כּדי מען זאָל אים ניט דריקן. [10]וואָרים ער האָט געהיילט אַ
סַך, און אַלע, וואָס האָבן געליטן, האָבן זיך געשפּאַרט צו אים, כּדי אים
אָנצורירן. [11]און ווי נאָר די אומרייִנע גייסטער האָבן אים דערזען, זענען
זיי פֿאַר אים אַנידערגעפֿאַלן, און האָבן געשריגן: דו ביסט דער בֶּן־אֱלֹהִים!
[12]און ער האָט זיי שטרענג באַפֿוילן, אַז זיי זאָלן אים ניט מְגַלֶה זײַן.

[13]און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען אויף דעם באַרג, און האָט גערופֿן צו
זיך וועמען ער האָט געוואָלט; און זיי זענען צו אים געקומען. [14]און ער

א שמואל א׳ כא, 1—6.

האָט באַשטימט צוועלף, אַז זיי זאָלן זיין מיט אים, כּדי זיי זאָלן אָנזאָגן די
בשורה וואו ער וועט זיי שיקן, 15 און זאָלן האָבן שליטה אַרויסצוטרײַבן בייזע
גייסטער. 16 און שמעונען האָט ער אַ נאָמען געגעבן פּעטרוס, 17 און יַעקבֿ
בֶּן־זַבדי, און יוֹחָנָן, יַעקבֿס ברודער, האָט ער אַ נאָמען געגעבן בּנֵי־רֶגוֹש,
וואָס מיינט, זין פֿון דונער. 18 און אַנדרײַען, און פֿיליפּוסן, און בַּר־תַּלְמַי, און
מַתְּיָא, און תּוֹמָא, און יַעקבֿ בֶּן־חַלְפַי, און תַּדַי, און שמעון דעם קַנָאִי, 19 און
יהודה אִיש־קְרִיוֹת, וואָס האָט אים פֿאַרראַטן.

20 און ער איז אַהיימגעקומען. און דאָס פֿאָלק איז זיך ווידער צוזאַמענ־
געקומען, אַזוי, אַז זיי האָבן צומאָל ניט געקאָנט עסן קיין ברויט. 21 און ווען
זיינע קרובֿים האָבן דאָס געהערט, זענען זיי אַרויסגעגאַנגען, כּדי אים צו
כאַפּן, וואָרים זיי האָבן געזאָגט: ער איז ניט ביי זיך. 22 און די סופֿרים, וואָס
זענען אַראָפּגעקומען פֿון ירושָלַיִם, האָבן געזאָגט: בַּעל־זבוב איז אין אים,
און, דורך דעם שַׂר פֿון די בייזע גייסטער טרייבט ער אַרויס בייזע גייסטער.
23 און ער האָט זיי גערופֿן צו זיך, און האָט גערעדט צו זיי מיט מְשָלים:
וויאַזוי קאָן דער שָׂטָן אַרויסטרײַבן דעם שָׂטָן? 24 און אויב אַ מלוכה איז
צעטיילט קעגן זיך אַליין, קאָן יענע מלוכה ניט האָבן קיין קִיוּם. 25 און אויב
אַ הויז איז צעטיילט קעגן זיך אַליין, וועט דאָס דאָזיקע הויז ניט האָבן קיין
קִיוּם. 26 און אויב שָׂטָן שטייט אויף קעגן זיך אַליין, און איז צעטיילט, קאָן
ער ניט האָבן קיין קִיוּם, נייערט האָט אַ סוף. 27 און קיינער קאָן ניט
אַרײַנקומען אין הויז אַריין פֿון דעם גיבור און רויבן זיינע זאַכן, סיידן ער
בינדט קודם דעם גיבור, און ערשט דעמאָלט קאָן ער באַרויבן זיין הויז.

28 יאָ, איך זאָג אייך: אַלע זינד וועט מען מוחל זיין די מענטשנקינדער,
און אויך די לעסטערונגען, מיט וועלכע זיי וועלן לעסטערן. 29 אָבער ווער סע
וועט לעסטערן קעגן דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, פֿאַר אים איז מער ניטאָ קיין מחִילה,
ווייל ער האָט זיך אויף אייביק פֿאַרזינדיקט; 30 וואָרים זיי האָבן געזאָגט: ער
האָט אַן אומריינעם גייסט.

31 און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען, און שטייענדיק אין
דרויסן האָבן זיי אים געשיקט רופֿן. 32 און אַן עולם איז געזעסן אַרום אים;
און מע האָט צו אים געזאָגט: דיין מוטער און דיינע ברידער זענען אין דרויסן,
און זוכן דיך. 33 האָט ער געענטפֿערט, און צו זיי געזאָגט: ווער איז מיין
מוטער און מיינע ברידער? 34 און אַרומקוקנדיק זיך אויף די, וואָס זענען

אַרום אים געזעסן, האָט ער געזאָגט: אָט איז מיין מוטער און מיינע ברידער!
35 וואָרים ווער סע וועט טאָן דעם רָצון פון גאָט, דער דאָזיקער איז מיין
ברודער, און שוועסטער, און מוטער.

ד און ער האָט ווידער אָנגעהויבן צו לערנען ביים יָם. און סע האָט זיך
פאַרזאַמלט אַרום אים אַ גרויסער עולם, אַזוי, אַז ער איז אַרײַנגעגאַנגען
אין אַ שיף, און האָט זיך געזעצט אויפן יַם; און דאָס גאַנצע פאָלק איז
געשטאַנען אויף דער יַבָּשה ביים יָם. 2 און ער האָט זיי געלערנט אַ סך זאַכן
דורך משָלים, און האָט צו זיי געזאָגט אין זיין לערנונג: 3 הערט און פאַרנעמט:
דער זייער איז אַרויסגעגאַנגען זייען; 4 און בעת ער האָט געזייט, איז טייל
זריעה געפאַלן ביים וועג, און די פייגל זענען געקומען און האָבן זי פאַרצערט.
5 און אַנדערע איז געפאַלן אויף פעלזיק לאַנד, וואו זי האָט ניט געהאַט קיין
סַך ערד; און זי האָט תּיכּף אויפגעשפּראָצט, ווייל זי האָט ניט געהאַט קיין
טיפקייט פון ערד; 6 און אַז די זון איז אויפגעגאַנגען, איז זי פאַרטריקנט
געוואָרן, און מַחמת זי האָט ניט געהאַט קיין וואָרצלען, איז זי פאַרוועלקט
געוואָרן. 7 און אַנדערע איז געפאַלן צווישן דערנער, און די דערנער זענען
אויפגעוואַקסן און האָבן זי דערשטיקט, און קיין תּבואה איז ניט אַרויס־
געקומען. 8 און אַנדערע איז געפאַלן אויף גוטער ערד, און האָט אַרויסגעגעבן
תּבואה, איז געוואַקסן און האָט זיך פאַרמערט, און האָט אַרויסגעבראַכט
דרייסיקפאַך, און זעכציקפאַך, און הונדערטפאַך. 9 און ער האָט געזאָגט:
דער, וואָס האָט אויערן צו הערן, זאָל הערן.

10 און בעת ער איז געווען אַליין, האָבן די, וואָס זענען מיט אים געווען,
צוזאַמען מיט די צוועלף, אים געפרעגט פונוועגן די משָלים. 11 און ער האָט
צו זיי געזאָגט: אייך איז געגעבן געוואָרן צו פאַרשטיין דעם סוד פון דעם
מַלכות פון גאָט, אָבער פאַר די, וואָס זענען אין דרויסן, איז אַלץ דורך
משָלים, כּדי

12 זען זאָלן זיי זען, און דאָך ניט זען;
און הערן זאָלן זיי הערן, און ניט פאַרשטיין;
טאָמער וועלן זיי זיך אומקערן,
און סע וועט זיי פאַרגעבן ווערן[א].

13 און ער האָט צו זיי געזאָגט: אויב איר פאַרשטייט ניט דאָס דאָזיקע מָשל,

[א] ישעיה ו, 9, 10.

טאָ וויאַזוי וועט איר פאַרשטיין אַלע משלים? [14] דער זײַער טוט זײַען דאָס
וואָרט. [15] און דאָס זענען די ביים וועג, וואו דאָס וואָרט איז פאַרזײַט געוואָרן;
און בעת זיי הערן עס, קומט תּיכּף דער שׂטן, און נעמט צו דאָס וואָרט,
וואָס איז אין זיי פאַרזײַט געוואָרן. [16] און אַזוי אויך די, וואָס זענען געזײַט
אויף פעלזיק לאַנד, בעת זיי הערן דאָס וואָרט, נעמען זיי עס תּיכּף אויף
מיט שׂמחה; [17] און אַזוי ווי זיי האָבן ניט קיין וואָרצלען אין זיך, געווערן זיי
נאָר אַ ווײַל; דערנאָך, אַז סע קומען ליידן, אָדער רדיפות צוליב דעם וואָרט,
ווערן זיי תּיכּף געשטרויכלט. [18] און דאָס, וואָס איז פאַרזײַט צווישן דערנער,
דאָס זענען די, וואָס האָבן געהערט דאָס וואָרט, [19] נאָר די דאגות פון דער
וועלט, און די אָפּנאַרעריי פון עשירות, און די תּאוות צו אַנדערע זאַכן קומען
אַריין, און דערשטיקן דאָס וואָרט, און עס בלײַבט אומפּרוכטבאַר. [20] און
דאָס, וואָס איז פאַרזײַט געוואָרן אויף גוטער ערד, דאָס זענען די, וואָס הערן
דאָס וואָרט, און זענען עס מקבל, און גיבן אַרויס תּבואה, דרײַסיקפאַך,
און זעכציקפאַך, און הונדערטפאַך.

[21] און ער האָט צו זיי געזאָגט: ברענגט מע דען אַריין אַ ליכט, כּדי
עס צו שטעלן אונטער אַ מעסטל, אָדער אונטערן בעט, און ניט אין אַ לײַכטער?
[22] וואָרים עס איז גאָרניט פאַרהוילן, וואָס וועט ניט אַנטפּלעקט ווערן. און
עס איז גאָרניט פאַרבאָרגן, וואָס וועט ניט באַקאַנט ווערן. [23] דער, וואָס
האָט אויערן צו הערן, זאָל הערן! [24] און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרנעמט
וואָס איר הערט; מיט דער מאָס, וואָס איר טוט מעסטן, וועט אייך געמאָסטן
ווערן, און מע וועט אייך נאָך עפּעס צולייגן. [25] וואָרים דער, וואָס האָט,
דעם וועט געגעבן ווערן; און דער, וואָס האָט ניט, פון אים וועט אַוועק-
גענומען ווערן אַפילו דאָס, וואָס ער האָט.

[26] און ער האָט געזאָגט: דאָס מלכות פון גאָט איז געגליכן צו אַ מענטשן,
וואָס טוט וואַרפן זריעה אויף דער ערד, [27] און ער זאָל שלאָפן און אויפשטיין
בײַנאַכט און בײַטאָג, און די זריעה שפּראָצט אויס און וואַקסט אויף, אָן
זײַן וויסן. [28] וואָרים די ערד ברענגט אַרויס תּבואה פון זיך אַליין; קודם
דאָס בלעטל, דערנאָך די זאַנג, דערנאָך דעם פולן קערן אין דער זאַנג.
[29] און ווען די תּבואה ווערט צײַטיק, נעמט ער גלייך דאָס שנײַדמעסער,
וואָרים געקומען איז די שניט-צײַט.

[30] און ער האָט געזאָגט: מיט וואָס זאָלן מיר פאַרגלײַכן דאָס מלכות

פון גאָט? אָדער מיט וואָסער מָשל זאָלן מיר עס דערקלערן? 31 עס איז
ווי זענעפט־זריעה, וואָס בשעת סע ווערט פאַרזייט אין דער ערד, איז עס
די קלענסטע פון אַלע ערד־זריעות; 32 אָבער אַז עס איז שוין פאַרזייט, וואַקסט
עס אויס און ווערט גרעסער פון אַלע קרייטעכצער, און גיט אַרויס גרויסע
צווייגן, אַזוי, אַז די פייגל פון הימל קאָנען רוען אין זיין שאָטן.

33 און מיט אַ סך אַזוינע משלים האָט ער גערעדט צו זיי דאָס וואָרט,
אויף ווי ווייט זיי זענען געווען ביכולת צו פאַרנעמען; 34 און אָן אַ מָשל האָט
ער צו זיי ניט גערעדט; אָבער ווען ער איז געווען אַליין מיט זיינע תּלמידים,
האָט ער זיי אַלץ פאַרטייטשט.

35 אין יענעם טאָג, בעת עס איז געוואָרן אָוונט, האָט ער צו זיי געזאָגט:
לאָמיר אַריבערפאָרן אויף דער אַנדערער זייט. 36 און אַז ער האָט אָפּגעלאָזט
דעם עולם, האָבן זיי אים מיטגענומען אין דער שיף, אַזוי ווי ער איז געווען;
און מיט אים זענען געווען נאָך אַנדערע שיפן. 37 און אַ גרויסער שטורעמווינט
האָט זיך אויפגעהויבן, און די כוואַליעס האָבן אָנגעשלאָגן אָן דער שיף,
אַזוי, אַז די שיף האָט גענומען ווערן פול. 38 און ער איז געווען אין הינטערשטן
טייל, און איז געשלאָפן אויף דעם קישן; און זיי האָבן אים אויפגעוועקט, און
האָבן צו אים געזאָגט: רבי, אַרט דיך ניט וואָס מיר גייען אונטער? 39 און
ער איז אויפגעשטאַנען, און האָט אָנגעשריגן אויף דעם ווינט, און געזאָגט צום
ים: שווייג, זיי שטיל! און דער ווינט האָט אויפגעהערט, און עס איז געוואָרן
אַ גרויסע שטילקייט. 40 און ער האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס זענט איר אַזוי
שרעקעוודיק? האָט איר ניט קיין אֱמונה? 41 און זיי האָבן שטאַרק מורא
באַקומען, און האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: ווער אייגנטלעך איז ער,
וואָס אַפילו דער ווינט און דער ים געהאָרכן אים?

ה און זיי זענען געקומען אויף דער אַנדערער זייט ים, אין דעם לאַנד
פון די גדריים. 2 און בעת ער איז אַרויסגעקומען פון דער שיף, איז
אים תּיכף פון צווישן די קברים אַנטקעגנגעקומען אַ מענטש מיט אַן
אומריינעם גייסט, 3 וואָס האָט געוואוינט צווישן די קברים; און קיינער האָט
אים מער ניט געקענט בינדן, ניט צומאָל מיט אַ קייט; 4 ווייל מע האָט אים
אָפט געבונדן מיט אייזנס און מיט קייטן, אָבער ער האָט די קייטן פונאַנדער־
געריסן, און די אייזנס האָט ער צעבראָכן אויף שטיקער; און קיינער איז
ניט געווען בכּוח אים צו צאַמען. 5 און טאָג און נאַכט איז ער כּסדר געווען

צווישן די קבָרים און אויף די בערג, און האָט געשריגן און זיך געניזוקט
מיט שטיינער. 6 און ווען ער האָט פון דערווײַטנס געזען יֵשוּעַן, איז ער
צוגעלאָפן און זיך געבוקט פאַר אים, 7 און אויסשרײַענדיק מיט אַ הויך קול,
האָט ער געזאָגט: וואָס האָסטו צו מיר, יֵשוּעַ, דו בֶּן־אֵל עֶליון? איך באַשווער
דיך בײַ גאָט, זאָלסט מיך ניט פּײַניקן. 8 וואָרים ער האָט צו אים געזאָגט:
גיי אַרויס פון דעם מענטשן, דו אומריינער גייסט! 9 און ער האָט אים
געפרעגט: וואָס איז דײַן נאָמען? האָט ער צו אים געזאָגט: מײַן נאָמען איז
מַחנה; וואָרים מיר זענען אַ סך. 10 און ער האָט אים שטאַרק געבעטן, אַז
ער זאָל זיי ניט אַרויסשיקן פון דעם לאַנד. 11 און דאָרטן בײַם באַרג האָט
זיך געפּאַשעט אַ גרויסע סטאַדע חֲזירים; 12 און זיי האָבן אים געבעטן: שיק
אונדז צו די חֲזירים, כּדי מיר זאָלן אין זיי אַרײַן. 13 און ער האָט זיי געגעבן
דערלויבעניש. און די אומריינע גייסטער זענען אַרויס, און זענען אַרײַן אין
די חֲזירים; און די סטאַדע, אַן עֵרך פון צוויי טויזנט, האָט זיך אַראָפּגעלאָזט
פון דעם שיפּוע אין יַם אַרײַן, און זענען דערטרונקען געוואָרן אין דעם יַם.
14 און די פּאַסטעכער זענען געלאָפן און האָבן עס דערציילט אין דער
שטאָט און אין דאָרף. און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען זען וואָס דאָ איז געשען.
15 און זיי זענען געקומען צו יֵשוּעַן, און האָבן געזען דעם באַזעסענעם זיצן
דאָרט, אָנגעטאָן און בײַם קלאָרן שֵׂכל, טאַקע דער, וואָס האָט געהאַט די
מַחנה; און זיי האָבן מורא באַקומען 16 און די, וואָס האָבן עס געזען,
האָבן דערציילט וואָס עס איז געשען מיט דעם באַזעסענעם, און מיט די
חֲזירים. 17 און זיי האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל פאַרלאָזן זייערע גרעניצן.
18 און בעת ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דער שיף, האָט אים דער, וואָס איז
געווען באַזעסן, געבעטן, אַז ער זאָל מעגן זײַן מיט אים. 19 און ער האָט אים
ניט געלאָזט, נייערט האָט צו אים געזאָגט: גיי אַהיים צו דײַנע פרײַנט, און
דערצייל זיי, וואָס גאָט האָט מיט דיר געטאָן, און ווי ער האָט זיך דערבאַרעמט
איבער דיר. 20 און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט גענומען פאַרשפּרייטן
אין דעקאַפּאָליס אַלץ, וואָס יֵשוּעַ האָט פאַר אים געטאָן; און זיי האָבן זיך
אַלע געחידושט.

21 און בעת יֵשוּעַ האָט זיך ווידער אַריבערגעשיפט אויף דער אַנדערער
זײַט, האָט זיך צו אים פאַרזאַמלט אַ סך פאָלק; און ער איז געווען בײַם יַם.
22 און איינער פון די גַבָּאים פון דעם בֵּית־הַכּנֶסת, וואָס האָט געהייסן יָאִיר,

איז צו אים געקומען. און אַז ער האָט אים געזען, איז ער געפאַלן צו זיינע
פיס, 23 און ער האָט אים שטאַרק געבעטן, און געזאָגט: מיין טעכטערל
האַלט ביים שטאַרבן; קום, און לייג אַרויף דיינע הענט אויף איר, כּדי זי
זאָל געראַטעוועט ווערן, און לעבן. 24 און ער איז מיט אים געגאַנגען; און אַ
גרויסער עולם איז אים נאָכגעגאַנגען, און האָט אים געדרענגט.

25 און אַ פרוי, וואָס האָט צוועלף יאָר געהאַט אַ בלוטפלוס, 26 און וואָס
האָט זיך פיל אָנגעליטן פון אַ סך רופאים, און האָט אויסגעגעבן אַלץ וואָס
זי האָט פאַרמאָגט, און האָט זיך דאָך ניט געבעסערט, נייערט עס איז
איר נאָך ערגער געוואָרן; 27 בעת זי האָט געהערט פונוועגן ישוען, איז זי
געקומען צווישן דעם פאָלק פון הינטן, און האָט אָנגערירט זיין מלבוש.
28 וואָרים זי האָט געזאָגט: אויב איך וועל נאָר אָנרירן זיינע מלבושים, וועל
איך געהאָלפן ווערן. 29 און תּיכּף איז דער קוואַל פון איר בלוט פאַרטריקנט
געוואָרן; און זי האָט דערפילט אין איר לייב, אַז זי איז געהיילט געוואָרן
פון איר פלאָג. 30 און באותו־רגע האָט ישוע דערפילט אין זיך, אַז גבורה
איז פון אים אַרויסגעגאַנגען, און ער האָט זיך אויסגעדרייט צווישן דעם
פאָלק, און געזאָגט: ווער האָט באַרירט מיינע מלבושים? 31 און זיינע תּלמידים
האָבן צו אים געזאָגט: דו זעסט ווי דאָס פאָלק דריקט דיך, זאָגסטו גאָר:
ווער האָט מיך באַרירט? 32 און ער האָט זיך אַרומגעקוקט, כּדי צו זען ווער
עס האָט דאָס געטאָן. 33 אָבער די פרוי האָט מורא באַקומען און האָט
געציטערט, מחמת זי האָט געוואוסט וואָס עס איז מיט איר געשען, און זי
האָט גענעענט און איז פאַר אים אַנידערגעפאַלן, און האָט אים דערציילט
דעם גאַנצן אמת. 34 און ער האָט צו איר געזאָגט: טאָכטער, דיין אמונה
האָט דיר געהאָלפן; גיי בשלום, און ווער געהיילט פון דיין פלאָג.

35 און בשעת ער האָט נאָך גערעדט, איז מען געקומען פון דעם
גבאי פון בית־הכּנסת, און געזאָגט: דיין טאָכטער איז געשטאָרבן; צו וואָס
ביסטו נאָך מטריח דעם רבין? 36 און אַז ישוע האָט געהערט, וואָס זיי האָבן
געזאָגט, האָט ער זיך אָפּגערופן צום גבאי פון בית־הכּנסת: האָב ניט קיין
מורא; האָב נאָר בטחון! 37 און ער האָט קיינעם ניט געלאָזט מיטגיין, אַחוץ
פעטרוסן, יעקבן, און יוחנן, יעקבֿס ברודער. 38 און ווי זיי זענען צוגעקומען
צום הויז פון דעם גבאי פון בית־הכּנסת, האָט ער געזען די מהומה, און די
פיל וויינער און קלאָגער. 39 און ער איז אַריינגעגאַנגען, און האָט צו זיי

געזאָגט: וואָס ליאַרעמט איר און וויינט? דאָס קינד איז ניט געשטאָרבן,
נייערט טוט שלאָפֿן. 40 און זיי האָבן אים גוט אויסגעלאַכט. און ער האָט
זיי אַלעמען אַרויסגעטריבן, און האָט גענומען מיט זיך דעם פֿאָטער און די
מוטער און די, וואָס זענען געווען מיט אים, און איז אַרײַנגעגאַנגען וואו
דאָס קינד איז געווען. 41 און ער האָט אָנגענומען דאָס קינד ביי דער
האַנט, און האָט צו איר געזאָגט: טַלְיתָא קוּמִי; וואָס איז טײַטש: מיידל,
איך זאָג דיר, שטיי אויף. 42 און דאָס מיידל איז תֵּיכֶף אויפֿגעשטאַנען, און
האָט גענומען גיין; און זי איז אַלט געווען צוועלף יאָר. און זיי זענען
פֿאַרחִידושט געוואָרן מיט אַ גרויס חִידוש. 43 און ער האָט זיי שטרענג
באַפֿוילן, אַז קיינער זאָל ניט וויסן דערפֿון; און ער האָט געהייסן, מע זאָל
איר געבן עפּעס צו עסן.

ו און ער איז אַוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן, און איז געקומען אין זיין אייגן
לאַנד אַריין; און זיינע תּלמידים זענען אים נאָכגעגאַנגען. 2 און שַׁבּת
האָט ער אָנגעהויבן צו לערנען אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת, און אַ סַך, וואָס
האָבן אים געהערט, האָבן זיך געחִידושט, און געזאָגט: פֿונוואַנען נעמט זיך
דאָס צו אים? און וואָס איז דאָס פֿאַר אַ חָכמה, וואָס איז אים געגעבן
געוואָרן, אַז אַזעלכע וואונדער זאָלן געשען דורך זיינע הענט! 3 איז דאָס
ניט דער סטאָליער, דער זון פֿון מִריָם, און דער ברודער פֿון יַעקֹב, און
יוסי, און יהודה, און שִׁמעוֹן? און זענען ניט זיינע שוועסטער דאָ מיט אונדז?
און זיי זענען געשטרויכלט געוואָרן אין אים. 4 און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט:
אַ נָביא איז ניט אָן כָּבוד, סיידן אין זיין אייגן לאַנד, און צווישן זיינע קרובים,
און אין זיין אייגן הויז. 5 און ער האָט דאָרט ניט געקאָנט טאָן קיין וואונדער,
אַחוץ וואָס ער האָט אַרויפֿגעלייגט זיינע הענט אויף עטלעכע קראַנקע, און
האָט זיי געהיילט. 6 און ער האָט זיך געחִידושט איבער זייער אומגלויבן.

און ער איז אַרומגעגאַנגען אין די דערפֿער און האָט געלערנט. 7 און ער
האָט גערופֿן צו זיך די צוועלף, און האָט זיי גענומען אַרויסשיקן זאַלבעצווייט,
און האָט זיי געגעבן שליטה איבער אומריינע גייסטער; 8 און ער האָט זיי
געבאָטן, אַז זיי זאָלן גאָרניט מיטנעמען אויפֿן וועג, אַחוץ אַ שטעקן; ניט
קיין ברויט, ניט קיין רייזעזאַק, ניט קיין געלט אין גאַרטל; 9 נייערט צו
טראָגן סאַנדאַלן, און ניט צו גיין אָנגעטאָן אין צוויי רעק. 10 און ער האָט צו
זיי געזאָגט: אין וואָס פֿאַר אַ הויז איר וועט אַרײַנקומען, דאָרט פֿאַרבלײַבט,

ביז איר גייט ווייטער. 11 און דאָס אָרט, וואָס וועט אייך ניט אויפנעמען,
און זיך ניט צוהערן צו אייך, זאָלט איר פון דאָרטן אַרויסגיין און אָפּטרייסלען
דעם שטויב פון אייערע פיס, פאַר אַן עדות צו זיי. 12 און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען
און האָבן גערופן צו תשובה; 13 און האָבן אַרויסגעטריבן אַ סך בייזע גייסטער,
און געזאַלבט אַ סך קראַנקע מיט אייל, און זיי געהיילט.
14 און דער מלך הורדוס האָט דערפון געהערט, ווייל זיין שם איז
געוואָרן באַקאַנט. און ער האָט געזאָגט: יוחנן המטביל איז אויפגעשטאַנען
תחית־המתים, און דעריבער אַרבעטן אין אים די דאָזיקע כוחות. 15 אָבער
אַנדערע האָבן געזאָגט: עס איז אליהו. און ווידער אַנדערע האָבן געזאָגט:
ס'איז אַ נביא, פּונקט ווי איינער פון די נביאים. 16 און אַז הורדוס האָט עס
געהערט, האָט ער געזאָגט: יוחנן, וועמען איך האָב געקעפּט, איז אויפ־
געשטאַנען. 17 וואָרים הורדוס האָט געשיקט און געלאָזט כאַפּן יוחנן, און האָט
אים געבונדן אין דער תפיסה צוליב הורודיה, דאָס ווייב פון זיין ברודער
פיליפוס, ווייל ער האָט מיט איר חתונה געהאַט. 18 וואָרים יוחנן האָט געזאָגט
צו הורדוסן: עס איז דיר ניט דערלויבט צו האָבן דיין ברודערס ווייב. 19 און
הורודיה האָט אים פיינט באַקומען, און אים געוואָלט טייטן, אָבער זי האָט
עס ניט געקענט טאָן. 20 וואָרים הורדוס האָט מורא געהאַט פאַר יוחנן, ווייל
ער האָט געוואוסט, אַז ער איז אַ צדיק און אַ הייליקער מאַן, און ער האָט
אים אָפּגעהיט. און בעת ער פלעגט אים הערן, איז ער שטאַרק צעמישט
געוואָרן; פונדעסטוועגן האָט ער אים גערן געהערט. 21 און אַז עס איז געקומען
אַ פּאַסיקער טאָג, בעת הורדוס האָט צו זיין געבוירנטאָג געמאַכט אַ סעודה
פאַר זיינע האַרן, און קריגספירער, און די חשובסטע מענטשן פון גליל, 22 איז
הורודיהס טאָכטער אַריינגעקומען און האָט געטאַנצט, און זי איז הורדוסן
געפעלן געוואָרן, און אויך זיינע געסט. און דער מלך האָט געזאָגט צום
מיידל: פאַרלאַנג פון מיר, וואָס דו ווילסט, און איך וועל עס דיר געבן.
23 און ער האָט איר געשוואוירן: וואָס נאָר דו וועסט פון מיר פאַרלאַנגען,
וועל איך דיר געבן, ביז אַ האַלב פון מיין מלוכה. 24 און זי איז אַרויסגעגאַנגען,
און האָט געזאָגט צו איר מוטער: וואָס זאָל איך פאַרלאַנגען? האָט זי געזאָגט:
דעם קאָפּ פון יוחנן המטביל. 25 און זי איז תיכף אַריינגעגאַנגען צום מלך,
און האָט געזאָגט: איך פאַרלאַנג, דו זאָלסט מיר גלייך געבן אויף אַ שיסל
דעם קאָפּ פון יוחנן המטביל. 26 און דער מלך האָט זיך שטאַרק מצער־

געוועןְ, אָבער צוליב די שבועות און די געסט, האָט ער איר ניט געוואָלט
אָפּזאָגן. 27 און דער מֶלך האָט תּיכּף געשיקט אַ לײַב־וועכטער, און האָט
אים באַפוילן צו ברענגען זײַן קאָפּ; און ער איז געגאַנגען און האָט אים
געקעפּט אין דער תּפיסה, 28 און געבראַכט זײַן קאָפּ אויף אַ שיסל און האָט
אים געגעבן דעם מיידל, און דאָס מיידל האָט אים געגעבן צו איר מוטער.
29 און אַז זײַנע תּלמידים האָבן דאָס געהערט, זענען זיי געקומען און האָבן
גענומען זײַן גוף, און האָבן אים אַרײַנגעלייגט אין אַ קֶבר.
30 און די שליחים האָבן זיך פאַרזאַמלט בײַ יֵשוּעַן, און האָבן אים
דערציילט אַלצדינג, וואָס זיי האָבן געטאָן, און וואָס זיי האָבן געלערנט.
31 און ער האָט צו זיי געזאָגט: קומט און ציט אײַך צוריק אין אַ וויסט אָרט,
און רוט אײַך אויס אַביסל. וואָרים אַ סך האָבן געהאַלטן אין קומען און גיין,
אַזוי, אַז זיי האָבן צומאָל ניט געהאַט קיין צייט צו עסן. 32 און זיי האָבן
זיך אַוועקגעלאָזט מיט אַ שיף אין אַ וויסט אָרט אַליין. 33 און מען האָט זיי
געזען אַוועקגיין, און אַ סך האָבן זיי דערקענט, און זיי זענען זיך צונויפגעלאָפן
צופוס פון אַלע שטעט, און זענען דאָרטן אָנגעקומען פריִער פאַר זיי.
34 און בעת ער איז אַרויסגעקומען און געזען דעם גרויסן עולם, האָט
אים אָנגענומען אַ רַחמָנות אויף זיי, ווײַל זיי זענען געווען ווי שאָף אָן אַ
פּאַסטעך; און ער האָט מיט זיי אַ סך געלערנט. 35 און אַזוי ווי סע איז שוין
געוואָרן שפּעט, זענען צו אים געקומען זײַנע תּלמידים, און האָבן געזאָגט:
דאָס אָרט איז וויסט, און עס איז שוין שפּעט; 36 לאָז זיי אָפּ, כּדי זיי זאָלן
קענען גיין אין די אַרומיקע דערפער און מקומות, און זיך קויפן עפּעס צו
עסן. 37 אָבער ער האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: גיט איר זיי צו עסן.
האָבן זיי צו אים געזאָגט: זאָלן מיר גיין קויפן ברויט פאַר צוויי הונדערט
דינָרים, און זיי געבן צו עסן? 38 אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: וויפל ברויט
האָט איר? גייט און זעט. און אַז זיי זענען עס דערגאַנגען, האָבן זיי
געזאָגט: פינף, און צוויי פיש. 39 און ער האָט זיי אַלע געהייסן זיך אַנידערזעצן
כּיתּותווײַז אויפן גרינעם גראָז. 40 און זיי האָבן זיך אַנידערגעזעצט אין שורות,
צו הונדערט, און צו פופציק. 41 און ער האָט גענומען די פינף ברויט און די
צוויי פיש, און האָט אויפגעהויבן זײַנע אויגן צום הימל און האָט אַ בְּרָכה
געמאַכט, און ער האָט אָפּגעבראָכן פון דעם ברויט און עס דערלאַנגט די
תּלמידים, צו גרייטן פאַר זיי; און אויך די צוויי פיש האָט ער צעטיילט

צווישן זיי. 42 און זיי האָבן אַלע געגעסן צו דער זאַט, 43 און זיי האָבן
צונויפגענומען פון די איבערגעבליבענע ברעקלעך, צוועלף פולע קערב,
און אויך פון די פיש. 44 און די, וואָס האָבן געגעסן פון דעם ברויט, זענען
געווען פינף טויזנט מאַן.
45 און ער האָט תּיכף גענייט זיינע תּלמידים אַרײַנצוגיין אין דער שיף,
און אַריבערצופאָרן פריער פאַר אים אויף דער אַנדערער זייט, קיין בּית־
צײדה, ביז ער וועט אָפּלאָזן דאָס פאָלק. 46 און נאָכדעם ווי ער האָט זיך
מיט זיי אָפּגעזעגנט, איז ער אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג מתפּלל צו זיין.
47 און אַז סע איז געוואָרן אָוונט, איז די שיף געווען אין מיטן ים, און ער
גופא אויף דער יבשה. 48 און זעענדיק ווי זיי מאַטערן זיך ביים רודערן—
וואָרים דער ווינט איז געווען אַנטקעגן זיי—איז ער צו זיי געקומען אַרום
דער פערטער נאַכטוואַך, גייענדיק אויפן ים. און ער האָט זיי געוואָלט
פאַרבײַגיין, 49 און ווי זיי האָבן אים געזען גיין אויפן ים, האָבן זיי געמיינט,
אַז דאָס איז אַ גייסט, און האָבן זיך צעשריגן; 50 וואָרים זיי האָבן אים
אַלע געזען, און האָבן זיך דערשראָקן. און תּיכף האָט ער גערעדט מיט
זיי, און צו זיי געזאָגט: זייט געטרייסט, דאָס בין איך; האָט ניט קיין
מורא. 51 און ער איז צו זיי אין דער שיף אַרײַנגעגאַנגען, און דער ווינט
האָט אויפגעהערט. און זיי האָבן זיך שטאַרק געחידושט; 52 וואָרים זיי
האָבן ניט פאַרשטאַנען בנוגע דעם ברויט, מחמת זייער האַרץ איז געווען
פאַרהאַרטעוועט.
53 און בעת זיי זענען אַריבערגעפאָרן, זענען זיי געקומען צום לאַנד
גניסר, און האָבן זיך דערנענטערט צום ברעג. 54 און אַז זיי זענען אַרויס־
געקומען פון דער שיף, האָט מען אים תּיכף דערקענט, 55 און זיי זענען
אַרומגעלאָפן אין דער גאַנצער געגנט, און האָבן גענומען ברענגען די קראַנקע
אויף זייערע געלעגערס, וואוהין זיי האָבן געהערט, אַז ער געפינט זיך.
56 און אומעטום וואו ער איז געקומען, אין די דערפער, שטעט אָדער מקומות,
האָט מען די קראַנקע אַוועקגעלייגט אויפן מאַרק, און אים געבעטן, צו
מעגן כאָטש אָנרירן די כּנפות פון זיין בגד. און אַלע, וואָס האָבן אים
אָנגערירט, זענען געהאָלפן געוואָרן.
ז און סע האָבן זיך ביי אים פאַרזאַמלט די פּרושים, און עטלעכע פון
די סופרים, וואָס זענען געקומען פון ירושלים, 2 און זיי האָבן געזען,

אַז עטלעכע פון זײַנע תלמידים עסן ברויט מיט טמא, דאָס הייסט, מיט
אומגעוואַשענע הענט. 3 (וואָרים די פרושים, און אַלע ייִדן עסן ניט, סײַדן זיי
וואַשן זיך די הענט, וואָרים זיי האַלטן די מסורה פון די זקנים; 4 און ווען
זיי קומען פון מאַרקפלאַץ, עסן זיי ניט, כל־זמן זיי וואַשן זיך ניט; און אַ
סך אַנדערע זאַכן האָבן זיי איבערגענומען מקיים צו זײַן: דאָס טובלען פון
בעכערס, און טעפ, און קופערנע כלים.) 5 און די פרושים און די סופרים
האָבן אים געפרעגט: פאַרוואָס זענען זיך דײַנע תלמידים ניט נוהג לויט דער
מסורה פון די זקנים, נייערט זיי עסן ברויט מיט טמא הענט? 6 און ער האָט
צו זיי געזאָגט: גוט האָט ישעיה אויף אײַך חונפים נביאות געזאָגט, ווי סע
שטייט געשריבן:

דאָס דאָזיקע פאָלק גיט מיר אָפ כבוד מיט זײַנע ליפן,
אָבער זײַן האַרץ איז ווײַט פון מיר.
7 און אומזיסט טוען זיי מיך דינען,
מיט לערנען אײַנגעחזרטע מצוות פון מענטשן[א].

8 איר פאַרלאָזט דאָס געבאָט פון גאָט, און האַלט זיך בײַ דער מסורה פון
מענטשן.

9 און ער האָט צו זיי געזאָגט: אײַ האָט איר מבטל געווען גאָטס געבאָט,
זיך צו קענען האַלטן בײַ אײַער מסורה! 10 וואָרים משה האָט געזאָגט: גיב
אָפ כבוד דײַן פאָטער און דײַן מוטער; און דער, וואָס שעלט פאָטער, אָדער
מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן[ב]; 11 אָבער איר זאָגט: אויב איינער וועט זאָגן
צו זײַן פאָטער, אָדער מוטער: אַ קרבן איז דאָס, וואָס דו וואָלטסט געקענט
הנאה האָבן פון מיר, דאָס הייסט, עס איז אַ נדר צו גאָט; 12 דעמאָלט
לאָזט איר אים שוין מער גאָרניט טאָן פאַר זײַן פאָטער, אָדער מוטער; 13 און
דערמיט מאַכט איר בטל גאָטס וואָרט צוליב אײַער אָנגענומענער מסורה.
און אַזוי אַשטייגער זענט איר זיך פיל מאָל נוהג.

14 און ער האָט צו זיך ווידער גערופן דאָס פאָלק, און האָט צו זיי
געזאָגט: הערט מיך אויס, איר אַלע, און פאַרשטייט: 15 ניט דאָס, וואָס קומט
אַרײַן אין אַ מענטשן פון דרויסן, קען אים מטמא זײַן; נייערט דאָס, וואָס
קומט אַרויס פון אים, אָט דאָס איז מטמא דעם מענטשן. 16 דער, וואָס האָט
אויערן צו הערן, זאָל הערן. 17 און בשעת ער האָט פאַרלאָזט דאָס פאָלק,

[א] ישעיה כט, 13. [ב] שמות כ, 12; כא, 17.

און איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז אַרײַן, האָבן זײַנע תּלמידים אים געפֿרעגט
װעגן דעם מָשל. 18 און ער האָט צו זײ געזאָגט: זענט איר אויך אָן שֵׂכל?
פֿאַרשטײט איר ניט, אַז אַלץ, װאָס קומט אַרײַן אין דעם מענטשן פֿון דרויסן,
קאָן אים ניט מטמא זײַן? 19 װאָרים סע גײט ניט אין זײַן האַרץ אַרײַן,
נײַערט אין מאָגן, און פֿון דאָרטן אין בית־הכּיסא אַרײַן. (אָט אַזױ האָט
ער אַלע שפּײַזן רײן געמאַכט.) 20 און ער האָט געזאָגט: דאָס, װאָס קומט
אַרויס פֿון דעם מענטשן, דאָס איז מטמא דעם מענטשן. 21 װאָרים פֿון אינע־
װײניק, פֿון דעם מענטשנס האַרץ, קומען אַרויס בײזע מַחשבֿות, זנות, גנֵבה,
רציחה, 22 ניאוף, זשעדנעקײט, רשעות, באַטרוג, תּאווה, עַיִן־הָרע, לעסטערונג,
גאווה, שטות. 23 אָט דאָס גאַנצע שלעכטס קומט אַרויס פֿון אינעװײניק, און
איז מטמא דעם מענטשן.

24 און ער איז אויפֿגעשטאַנען פֿון דאָרטן און איז אַװעקגעגאַנגען אין
די קאַנטן פֿון צור און צידון. און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין אַ הויז, און
האָט ניט געװאָלט, ס'זאָל װער װיסן פֿון דעם; אָבער ער האָט ניט געקאָנט
בלײַבן פֿאַרבאָרגן. 25 װאָרים תּיכּף האָט אַ פֿרוי, װעמעס טעכטערל האָט
געהאַט אַן אומרײנעם גײַסט, געהערט װעגן אים, און זי איז געקומען און איז
אים געפֿאַלן צו די פֿיס. 26 און די פֿרוי איז געװען אַ יװנית, פֿון סיִריש־
פֿעניִקישן אָפּשטאַם. און זי האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל אַרויסטרײַבן דעם
בײזן גײַסט פֿון איר טאָכטער. 27 און ער האָט צו איר געזאָגט: זאָלן קודם
די קינדער זאַט װערן, װאָרים עס איז ניט רעכט צו נעמען דאָס ברויט פֿון
די קינדער, און עס װאַרפֿן פֿאַר די הינט. 28 אָבער זי האָט אים געענטפֿערט:
יאָ, האַר; אויך די הינט אונטערן טיש עסן די ברעקלעך פֿון די קינדער.
29 און ער האָט צו איר געזאָגט: צוליב דעם דאָזיקן װאָרט, גײ דײַן װעג;
דער בײזער גײַסט איז אַרויס פֿון דײַן טאָכטער. 30 און זי איז אַהײמגעגאַנגען,
און האָט דאָס קינד געפֿונען ליגן אויפֿן בעט, און דער בײזער גײַסט איז
פֿון איר געװען אַרויסגעגאַנגען.

31 און ער איז װידער אַרויסגעגאַנגען פֿון די געמאַרקן פֿון צור, און איז
געגאַנגען דורך צידון צום ים פֿון גליל, דורך די געמאַרקן פֿון דעקאַפּאָליס.
32 און מען האָט צו אים געבראַכט אַ טויבן, װאָס האָט געשטאַמלט; און זײ
האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל אַרויפֿלײגן אויף אים זײַן האַנט. 33 און ער
האָט אים אַװעקגענומען אָן אַ זײַט פֿון דעם פֿאָלק, און האָט אַרײַנגעלײגט

זיינע פינגער אין זיינע אויערן, און האָט אַ שפיי געטאָן און אָנגערירט זיין
צונג; 34 און אויפהייבנדיק זיינע אויגן צום הימל, האָט ער אַ זיפץ געטאָן,
און צו אים געזאָגט: אֶפַּתַח, וואָס איז טײַטש: עפן דיך אויף! 35 און זיינע
אויערן האָבן זיך געעפנט, און דער באַנד פון זיין צונג איז געוואָרן לויז,
און ער האָט גערעדט גלאַט. 36 און ער האָט זיי באַפוילן, אַז זיי זאָלן עס
קיינעם ניט דערציילן; אָבער וואָס מער ער האָט זיי פאַרווערט, אַלץ מער
האָבן זיי עס באַקאַנט געמאַכט. 37 און זיי האָבן זיך שטאַרק געחידושט, און
געזאָגט: אַלצדינג האָט ער גוט געטאָן; ער מאַכט אַפילו די טויבע הערן,
און די שטומע רעדן.

ח אין יענע טעג, בעת סע האָט זיך ווידער פאַרזאַמלט אַ גרויסער עולם,
און זיי האָבן ניט געהאַט וואָס צו עסן, האָט ער גערופן צו זיך זיינע
תַּלמידים, און האָט צו זיי געזאָגט: 2 עס איז מיר אַ רַחמָנות אויפן פאָלק,
וואָרים זיי זענען מיט מיר שוין דריי טעג, און האָבן ניט וואָס צו עסן. 3 און
אויב איך זאָל זיי אַהיימשיקן אומגעגעסן, וועלן זיי נאָך חַלֶשן אויפן וועג;
און טייל פון זיי קומען אויך פון ווייט. 4 און זיינע תַּלמידים האָבן אים
געענטפערט: פון וואַנען קאָן מען זיי דאָ אין דער מִדבר זעטיקן מיט ברויט?
5 האָט ער זיי געפרעגט: וויפל לאַבן ברויט האָט איר? האָבן זיי געזאָגט:
זיבן. 6 און ער האָט געהייסן דעם עולם זיך אַנידערזעצן אויף דער ערד;
און ער האָט גענומען די זיבן ברויט און האָט אַ בְּרָכה געמאַכט, און ער
האָט זיי איבערגעבראָכן, און געגעבן זיינע תַּלמידים, צו גרייטן פאַר זיי. און
זיי האָבן עס דערלאַנגט דעם עולם. 7 און זיי האָבן אויך געהאַט עטלעכע
קליינע פישלעך; און נאָכדעם ווי ער האָט איבער זיי אַ בְּרָכה געמאַכט,
האָט ער געהייסן, מע זאָל אויך זיי דערלאַנגען. 8 און זיי האָבן געגעסן, און
זענען זאַט געוואָרן; און זיי האָבן צונויפגעקליבן פון די איבערגעבליבענע
ברעקלעך, זיבן קערב. 9 און זיי זענען געווען אַן עֶרך פון פיר טויזנט
מענטשן. און ער האָט זיי אַוועקגעשיקט; 10 און תֵּיכף איז ער אַריין אין אַ
שיף מיט זיינע תַּלמידים, און איז אָנגעקומען אין די קאַנטן פון דַלמָנותָא.
11 און די פרושים זענען אַרויסגעקומען, און האָבן אָנגעהויבן מיט אים
אַ וויכוח, און פאַרלאַנגט פון אים אַ צייכן פון הימל, כדי אים צו פרואוון.
12 און ער האָט טיף אָפגעזיפצט אין זיין געמיט, און געזאָגט: פאַרוואָס זוכט

דער דאָזיקער דור אַ צייכן? פֿאַרוואָר, איך זאָג אײַך, דעם דאָזיקן דור
וועט ניט געגעבן ווערן קיין שום צייכן. [13]און ער האָט זיי פֿאַרלאָזט, און
איז ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דער שיף, און איז אַריבערגעפֿאָרן אויף דער
אַנדערער זייט.

[14]און זיי האָבן פֿאַרגעסן מיטצונעמען ברויט, און האָבן ניט געהאַט מער
ווי איין ברויט אין דער שיף. [15]און ער האָט זיי געוואָרנט: גיט אַכטונג, און
היט אײַך פֿאַר דעם זויערטייג פֿון די פּרושים און פֿאַר דעם זויערטייג פֿון
הורדוסן. [16]און זיי האָבן זיך געאַמפּערט איינער מיטן אַנדערן, און געזאָגט:
מיר האָבן ניט קיין ברויט. [17]און יֵשוּעַ האָט עס באַמערקט, און צו זיי
געזאָגט: וואָס אַמפּערט איר אײַך, וואָס איר האָט ניט קיין ברויט? צי קאָנט
איר נאָך אַלץ ניט מערקן און פֿאַרשטיין? איז אײַער האַרץ פֿאַרהאַרטעוועט?
[18]איר האָט אויגן און זעט ניט, און איר האָט אויערן, און הערט ניט? און
געדענקט איר ניט, [19]בעת איך האָב צעבראָכן די פֿינף ברויט פֿאַר די פֿינף
טויזנט, וויפֿל פֿולע קערב מיט ברעקלעך האָט איר צונויפֿגעקליבן? זאָגן
זיי צו אים: צוועלף. [20]און בעת איך האָב צעבראָכן די זיבן פֿאַר די פֿיר
טויזנט, וויפֿל פֿולע קערב מיט ברעקלעך האָט איר צונויפֿגעקליבן? זאָגן
זיי צו אים: זיבן. [21]האָט ער צו זיי געזאָגט: טאָ פֿאַרוואָס פֿאַרשטייט איר ניט?

[22]און זיי זענען געקומען קיין בֵּית־צַיְדָה. און מען האָט צו אים
געבראַכט אַ בלינדן, און אים געבעטן, אַז ער זאָל אים אָנרירן. [23]און ער
האָט אָנגענומען דעם בלינדן בײַ דער האַנט, און האָט אים אַרויסגעפֿירט פֿון
דאָרף; און אַז ער האָט אַ שפּײַ געטאָן אויף זײַנע אויגן, האָט ער אַרויפֿ־
געלייגט זײַנע הענט אויף אים, און אים געפֿרעגט: זעסטו עפּעס? [24]און ער
האָט אַ קוק געגעבן, און געזאָגט: איך זע מענטשן, ווי ביימער זע איך זיי
אַרומגיין. [25]דערנאָך האָט ער ווידער אַרויפֿגעלייגט די הענט אויף זײַנע
אויגן; און ער האָט שאַרף געקוקט, און איז געהיילט געוואָרן, און האָט אַלץ
געזען קלאָר. [26]און ער האָט אים אַהיימגעשיקט, און געזאָגט: גיי אַפֿילו
אין דאָרף ניט אַרײַן.

[27]און יֵשוּעַ איז אַרויסגעגאַנגען מיט זײַנע תּלמידים אין די דערפֿער פֿון
קֵיסַרִיה פֿון פֿיליפּוס; און אויפֿן וועג האָט ער געפֿרעגט זײַנע תּלמידים:
ווער, זאָגן די מענטשן, בין איך? [28]האָבן זיי אים געענטפֿערט: יוֹחָנָן הַמַטְבִּיל;
און אַנדערע, אֵלִיָהוּ; און אַנדערע ווידער, אַז איינער פֿון די נביאים.

29 האָט ער זיי געפֿרעגט: איר אָבער, ווער זאָגט איר, בין איך? און פּעטרוס
האָט געענטפֿערט, און צו אים געזאָגט: דו ביסט דער מָשיחַ! 30 און ער
האָט זיי אָנגעזאָגט, אַז זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן וועגן אים.
31 און ער האָט מיט זיי אָנגעהויבן צו לערנען, אַז דער בֶּן־אָדָם מוז
ליידן אַ סך, און פֿאַרוואָרפֿן ווערן פֿון די זְקֵנים, און די ראָשי־כֹּהֲנים, און
די סופֿרים, און געטייט ווערן, און נאָך דריי טעג וועט ער ווידער אויפֿשטיין.
32 און ער האָט דערפֿון אָפֿן גערעדט. און פּעטרוס האָט אים גענומען, און
האָט אים אָנגעהויבן צו מוסרן. 33 אָבער ער האָט זיך אויסגעדרייט, און קוקנדיק
אויף זיינע תַּלמידים, האָט ער אויסגעמוסרט פּעטרוסן, און געזאָגט: קער אָפּ
פֿון מיר, שָׂטן! וואָרים דיך אַרט ניט, וואָס איז שַׁייך גאָט, נייערט וואָס איז
שַׁייך מענטשן.
34 און ער האָט צו זיך גערופֿן דאָס פֿאָלק אינאיינעם מיט זיינע תַּלמידים,
און האָט צו זיי געזאָגט: וויל מיר ווער נאָכגיין, זאָל ער זיך אַליין פֿאַרלייקענען,
און נעמען אויף זיך זיין צלָב, און מיר נאָכגיין. 35 וואָרים ווער סע וויל מַציל
זיין זיין לעבן, וועט עס פֿאַרלירן; און ווער סע וועט פֿאַרלירן זיין לעבן
פֿון מיינַעטוועגן און צוליב דער בשׂורה, וועט עס מַציל זיין. 36 וואָרים וואָס
נוצט עס דעם מענטשן, ווען ער זאָל געווינען די גאַנצע וועלט, און פֿאַרלירן
זיין לעבן? 37 אָדער וואָס פֿאַר אַן אויסלייז קאָן אַ מענטש געבן פֿאַר זיין
לעבן? 38 וואָרים ווער סע וועט זיך שעמען מיט מיר און מיט מיינע רייד אין
דעם דאָזיקן נואֵפֿדיקן און זינדיקן דור, וועט דער בֶּן־אָדָם זיך אויך שעמען
מיט אים, בעת ער וועט קומען אין דער הערלעכקייט פֿון זיין פֿאָטער מיט
די הייליקע מַלאָכים.

ט און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, פֿאַראַן עטלעכע
פֿון די, וואָס שטייען דאָ, וואָס וועלן ניט פֿאַרזוכן דעם טַעם פֿון טויט,
ביז זיי וועלן זען דאָס מַלכות פֿון גאָט אָנקומען מיט מאַכט.
2 און זעקס טעג שפּעטער האָט יֵשוּעַ גענומען מיט זיך פּעטרוסן, און
יַעקבן, און יוחָנָן, און האָט זיי אַרויפֿגעבראַכט אַליין מיט זיך אויף אַ הויכן
באַרג; און ער איז פֿאַר זיי פֿאַרענדערט געוואָרן. 3 און זיינע מַלבושים
זענען געוואָרן שטראַלנדיק, אַזוי ווייס, אַז קיין פֿאַרבער אויף דער ערד
וואָלט זיי ניט געקאָנט ווייסער מאַכן. 4 און אֵלִיָהו מיט משהן האָבן זיך

אַנטפּלעקט צו זיי, און האָבן גערעדט מיט יֵשוּעַן. [5] און פּעטרוס האָט זיך
אָפּגערופן צו יֵשוּעַן: רֶבּי, עס איז גוט פאַר אונדז דאָ צו זיין; לאָמיר מאַכן
דריי ביידלעך, איינס פאַר דיר, און איינס פאַר מֹשה־ן, און איינס פאַר
אֵלִיָהוּן. [6] וואָרים ער האָט ניט געוואוסט, וואָס צו זאָגן, אַזוי דערשראָקן
זענען זיי געווען. [7] און געקומען איז אַ וואָלקן, און האָט זיי פאַרשאָטנט, און
אַ קול איז אַרויס פון דעם וואָלקן: דאָס איז מיין געליבטער זון; אים זאָלט
איר הערן. [8] און אַז זיי האָבן זיך פּלוצים אַרומגעקוקט, האָבן זיי קיינעם
ניט געזען, אַחוץ יֵשוּעַן אַליין.

[9] און בעת זיי האָבן אַראָפּגענידערט פון דעם באַרג, האָט ער זיי באַפוילן,
אַז זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן, וואָס זיי האָבן געזען, ביז דער בֶּן־אָדָם
וועט אויפשטיין תּחִיַּת־הַמֵּתים. [10] און זיי האָבן אויפגעכאַפּט דאָס וואָרט, און
האָבן זיך געיִשובט צווישן זיך, וואָס תּחִיַּת־הַמֵּתים זאָל באַטײַטן. [11] און זיי
האָבן אים געפרעגט: פאַרוואָס זאָגן די סופרים, אַז קודם דאַרף קומען
אֵלִיָהו? [12] האָט ער צו זיי געזאָגט: אַוודאי קומט קודם אֵלִיָהו, און טוט
אַלץ אויפריכטן; און ווי סע שטייט געשריבן וועגן דעם בֶּן־אָדָם, אַז ער
מוז אַ סך ליידן, און ווערן פאַרשטויסן. [13] אָבער איך זאָג אייך, אַז אֵלִיָהו
איז שוין געקומען, און זיי האָבן מיט אים געטאָן וואָס זיי האָבן געוואָלט,
אַזוי ווי סע שטייט געשריבן וועגן אים.

[14] און בעת זיי זענען געקומען צו די תּלמידים, האָבן זיי געזען אַ גרויסן
עולם אַרום זיי, און סופרים האָבן זיך מיט זיי מְתוַכֵּח געווען. [15] און אַז די
מענטשן האָבן אים דערזען, זענען זיי נשתּומם געוואָרן, און האָבן זיך אַ לאָז
געטאָן צו אים, און אים אָפּגעגעבן שָלום. [16] און ער האָט זיי געפרעגט:
וועגן וואָס זענט איר זיך מְתוַכֵּח מיט זיי? [17] און איינער פון דעם פאָלק
האָט אים געענטפערט: רֶבּי, איך האָב געבראַכט צו דיר מיין זון, וואָס האָט
אַ שטומען גייסט; [18] און וואו נאָר ער כאַפּט אים אָן, וואַרפט ער אים אַהין
און אַהער; און ער שוימט און קריצט מיט די ציין, און ווערט פאַרשטאַרט;
און איך האָב געזאָגט צו דיינע תּלמידים, אַז זיי זאָלן אים אַרויסטרײַבן,
אָבער זיי זענען ניט געווען בִּיכולת. [19] און ער האָט זיי געענטפערט: אָ
אומגלויביקער דור, ווי לאַנג נאָך זאָל איך זיין מיט אייך? ווי לאַנג נאָך
זאָל איך אייך פאַרטראָגן? ברענגט אים אַהער צו מיר. [20] און זיי האָבן אים
געבראַכט צו אים; און ווי ער האָט אים דערזען, האָט דער גייסט פּלוצים

גענומען אים רייסן; און ער איז אַנידערגעפֿאַלן אויף דער ערד, און האָט
זיך שוימענדיק געוואַלגערט. 21 און ער האָט געפֿרעגט זיין פֿאָטער: ווי לאַנג
איז עס, זינט דאָס איז צו אים געקומען? האָט ער געזאָגט: פֿון קינדווייַז אָן.
22 און אָפֿט וואַרפֿט ער אים אין פֿייער און אין וואַסער אַריין, כּדי אים
אומצובריינגען. אָבער אויב דו קענסט עפּעס טאָן, האָב אויף אונדז רחמנות,
און העלף אונדז. 23 און ישוע האָט צו אים געזאָגט: אויב דו קענסט? – אַלץ
איז מעגלעך פֿאַר דעם, וואָס גלויבט. 24 און תּיכּף האָט דער פֿאָטער פֿון
דעם ייִנגל אויסגעשריגן, און געזאָגט: איך גלויב; העלף מיין אומגלויבן!
25 און ווען ישוע האָט געזען, אַז דאָס פֿאָלק לויפֿט זיך צונויף, האָט ער
אָנגעשריגן אויף דעם אומריינעם גייסט, און צו אים געזאָגט: דו שטומער און
טויבער גייסט, איך באַפֿעל דיר, זאָלסט אַרויס פֿון אים, און מער קיינמאָל
אין אים ניט אַרייַנגיין. 26 און נאָך אַ סך שרייַעניש, און גרויס רייַסעניש, איז
ער פֿון אים אַרויס; און דאָס ייִנגל איז געוואָרן ווי אַ מת, אַזוי, אַז אַ סך
האָבן געזאָגט: ער איז געשטאָרבן. 27 אָבער ישוע האָט אים אָנגענומען ביי
דער האַנט, און האָט אים אויפֿגעהויבן, און ער איז אויפֿגעשטאַנען. 28 און
ווען ער איז אַרייַנגעגאַנגען אין הויז אַריין, האָבן אים זיינע תּלמידים
געפֿרעגט, בעת זיי זענען געווען אַליין: פֿאַרוואָס האָבן מיר אים ניט געקענט
אַרויסטרייַבן? 29 האָט ער צו זיי געזאָגט: דער דאָזיקער מין גייט ניט אַרויס,
סיידן דורך תּפֿילה טאָן.

30 און זיי זענען פֿון דאָרטן אַוועק, און זענען דורכגעגאַנגען דורך גליל;
און ער האָט ניט געוואָלט, אַז עמיצער זאָל עס וויסן. 31 וואָרים ער האָט
געלערנט זיינע תּלמידים, און צו זיי געזאָגט: דער בן־אָדם וועט איבער־
געענטפֿערט ווערן אין די הענט פֿון מענטשן, און זיי וועלן אים טייטן; און דריי
טעג נאָכן טויט וועט ער ווידער אויפֿשטיין. 32 אָבער זיי האָבן ניט פֿאַרשטאַנען,
וואָס ער האָט געזאָגט, און האָבן מורא געהאַט אים צו פֿרעגן.

33 און זיי זענען געקומען קיין כּפֿר־נחום; און בעת ער איז געווען אין
הויז, האָט ער זיי געפֿרעגט: וועגן וואָס האָט איר אייך געאַמפּערט אויפֿן
וועג? 34 אָבער זיי האָבן געשוויגן; ווייל אויפֿן וועג האָט איינער מיטן אַנדערן
זיך געאַמפּערט, ווער עס איז דער גרעסטער צווישן זיי. 35 און ער האָט זיך
אַנידערגעזעצט, און גערופֿן די צוועלף, און האָט צו זיי געזאָגט: דער, וואָס
וויל זיין דער ערשטער, זאָל זיין דער לעצטער פֿון אַלע, און אַ באַדינער

פון אַלע. 36 און ער האָט גענומען אַ קינד, און האָט עס אַוועקגעשטעלט
אין זייער מיט; און נעמענדיק עס אין זיינע אָרעמס, האָט ער צו זיי געזאָגט:
37 ווער סע וועט אויפנעמען אַזאַ קינד אין מיין נאָמען, טוט מיך אויפנעמען;
און ווער סע נעמט מיך אויף, נעמט אויף ניט מיך, נייערט אים, וואָס האָט
מיך געשיקט.

38 האָט יוחנן צו אים געזאָגט: רבי, מיר האָבן געזען איינעם אַרויסטרייַבן
בייזע גייסטער אין דיין נאָמען; און מיר האָבן אים פאַרווערט, וואָרים ער
איז אונדז ניט נאָכגעגאַנגען. 39 און ישוע האָט געזאָגט: פאַרווערט אים ניט;
וואָרים קיינער קאָן ניט טאָן קיין וואונדער אין מיין נאָמען, און באַלד רעדן
שלעכטס אויף מיר. 40 וואָרים דער, וואָס איז ניט קעגן אונדז, איז פאַר
אונדז. 41 וואָרים ווער סע וועט אייך געבן צו טרינקען אַ בעכער וואַסער,
מחמת איר געהערט צום משיח, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט ניט אָנווערן
זיין שכר. 42 און ווער סע וועט מאַכן שטרויכלען איינעם פון די דאָזיקע
קליינע, וואָס גלויבן אין מיר, פאַר דעם וואָלט בעסער געווען, אַז אַ
גרויסער מילשטיין וואָלט אָנגעהאָנגען געוואָרן אויף זיין האַלדז, און ער
וואָלט אַרייַנגעוואָרפן געוואָרן אין ים אַריין.

43 און אויב דיין האַנט מאַכט דיך שטרויכלען, האַק זי אָפּ; עס איז
בעסער פאַר דיר אַרייַנצוקומען אין לעבן געמומט, איידער מיט דיינע ביידע
הענט אַרייַנגעוואָרפן צו ווערן אין גיהנום, אין דעם אומפאַרלעשלעכן פייער,
44 וואו זייער וואָרעם שטאַרבט ניט, און דאָס פייער ווערט ניט פאַרלאָשן[א].
45 און אויב דיין פוס מאַכט דיך שטרויכלען, האַק אים אָפּ; עס איז בעסער
פאַר דיר אַרייַנצוקומען אין לעבן לאָם, איידער מיט ביידע פיס אַרייַנגעוואָרפן
צו ווערן אין גיהנום, 46 וואו זייער וואָרעם שטאַרבט ניט, און דאָס פייער
ווערט ניט פאַרלאָשן. 47 און אויב דיין אויג מאַכט דיך שטרויכלען, רייס
עס אַרויס; עס איז בעסער פאַר דיר אַרייַנצוקומען אין דעם מלכות פון
גאָט מיט איין אויג, איידער מיט ביידע אויגן אַרייַנגעוואָרפן צו ווערן אין
גיהנום, 48 וואו זייער וואָרעם שטאַרבט ניט, און דאָס פייער ווערט ניט
פאַרלאָשן. 49 וואָרים יעדער איינער וועט געזאַלצן ווערן מיט פייער. 50 זאַלץ
איז גוט; אויב אָבער זאַלץ פאַרלירט דעם טעם, מיט וואָס וועט איר עס
ווירצן? האָט זאַלץ אין זיך, און לעבט בשלום איינער מיטן אַנדערן.

א ישעיה סו, 24.

י און ער איז אויפגעשטאַנען פון דאָרטן, און איז געקומען אין די געמאַרקן
פון יהודה און עֵבר־הַיַרדן, און אַ גרויסער הַמון מענטשן האָט זיך ווידער
אַרום אים פאַרזאַמלט. און ווי זיין שטייגער, האָט ער ווידער מיט זיי געלערנט.
2 און פרושים האָבן גענענט, און כדי אים צו פרואוון, האָבן זיי אים
געפרעגט: צי מעג אַ מאַן זיך גֶטן מיט זיין ווייב? 3 האָט ער זיי געענטפערט:
וואָס האָט אייך משה געבאָטן? 4 האָבן זיי געזאָגט: משה האָט אונדז
דערלויבט צו שרייבן אַ גֶט, און זי אַוועקשיקן[א]. 5 אָבער יֵשועַ האָט צו זיי
געזאָגט: צוליב אייער האַרטהאַרציקייט האָט ער אייך פירגעשריבן דאָס
דאָזיקע געבאָט. 6 אָבער אין אָנהייב פון דער באַשאַפונג האָט זיי גאָט
באַשאַפן זָכר און נְקֵבה[ב]. 7 דעריבער זאָל אַ מאַן פאַרלאָזן זיין פאָטער און
מוטער, און זיך באַהעפטן אָן זיין ווייב, 8 און ביידע זאָלן ווערן איין לײַב[ג].
אַזוי זענען זיי שוין מער ניט צוויי, נייערט איין לײַב. 9 דעריבער, וואָס גאָט
האָט באַהאָפטן, זאָל אַ מענטש ניט פונאַנדערשיידן.
10 און אין הויז האָבן אים די תַלמידים ווידער געפרעגט וועגן דעם
דאָזיקן עִנין. 11 און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווער סע גֶט זיך מיט זיין ווייב,
און האָט חַתונה מיט אַן אַנדערער, איז אַ נואף. 12 און אויב זי גופא גֶט
זיך מיט איר מאַן, און האָט חַתונה מיט אַן אַנדערן, איז זי אַ נואֶפטע.
13 און זיי האָבן צו אים געבראַכט קינדער, כדי ער זאָל זיי אָנרירן;
אָבער די תַלמידים האָבן זיך אויף זיי אָנגעבייזערט. 14 און אַז יֵשועַ האָט
דאָס געזען, האָט עס אים פאַרדראָסן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: לאָזט
די קינדער קומען צו מיר, און פאַרווערט זיי ניט; ווייל צו אַזעלכע געהערט
דאָס מַלכות פון גאָט. 15 פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ווער סע וועט ניט מקַבל
זיין דאָס מַלכות פון גאָט ווי אַ קינד, דער וועט דערין ניט אַרייַנקומען.
16 און ער האָט זיי גענומען אין זיינע אָרעמס, און האָט זיי געבענטשט, און
אַרויפגעלייגט זיינע הענט אויף זיי.
17 און בעת ער האָט זיך געלאָזט אין וועג אַריין, איז צו אים צוגעלאָפן
איינער, וואָס איז פאַר אים געפאַלן אויפן פָּנים, און האָט אים געפרעגט:
רֶבי גוטער, וואָס זאָל איך טאָן, כדי צו יַרשענען אייביק לעבן? 18 און
יֵשועַ האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָס רופסטו מיך גוטער? קיינער איז ניט
גוט, חוץ גאָט אַליין. 19 דו קענסט די מִצוות: דו זאָלסט ניט טייטן, דו

[א] דברים כד, 1—4. [ב] בראשית א, 27; ה, 2. [ג] בראשית ב, 24.

זאָלסט ניט מזנה זיין, דו זאָלסט ניט גנבענען, דו זאָלסט ניט פאַלש עדות־
זאָגן, דו זאָלסט ניט באַרויבן, גיב אָפּ כּבוד דיין פאָטער און מוטער א.
20 און ער האָט צו אים געזאָגט: רבי, דאָס אַלץ האָב איך אָפּגעהיט פון
מיין יוגנט אָן. 21 און ישוע האָט אים אָנגעקוקט, און אים ליב באַקומען,
און האָט צו אים געזאָגט: איין זאַך פעלט דיר נאָך; גיי, פאַרקויף וואָס
דו פאַרמאָגסט, און גיב עס די אָרעמע, וועסטו האָבן אַן אוצר אין הימל.
און קום, און גיי מיר נאָך. 22 ביי די רייד האָט זיך זיין פּנים פאַרכמאַרעט,
און ער איז אַוועקגעגאַנגען אַ דערשלאָגענער, מחמת ער האָט געהאַט אַ
סך גיטער.

23 און ישוע האָט זיך אַרומגעקוקט, און געזאָגט צו זיינע תּלמידים: ווי
שווער איז פאַר די, וואָס האָבן עשירות, אַריינצוקומען אין דעם מלכות פון
גאָט! 24 און די תּלמידים האָבן זיך געחידושט איבער זיינע רייד. און ישוע
האָט זיך ווידער אָפּגערופן, און צו זיי געזאָגט: קינדער, ווי שווער איז פאַר
די, וואָס פאַרזיכערן זיך אין עשירות, אַריינצוקומען אין דעם מלכות פון
גאָט! 25 עס איז לייכטער פאַר אַ קעמל דורכצוגיין דורך אַ לעכל פון אַ
נאָדל, ווי פאַר אַן עושר אַריינצוקומען אין דעם מלכות פון גאָט. 26 און זיי
זענען שטאַרק נשתומם געוואָרן, און האָבן צו אים געזאָגט: טאָ ווער קאָן
ניצול ווערן? 27 און ישוע האָט אויף זיי געקוקט, און געזאָגט: ביי מענטשן איז
עס אוממעגלעך, אָבער ניט ביי גאָט; וואָרים אַלץ איז מעגלעך ביי גאָט.
28 האָט פעטרוס גענומען צו אים זאָגן: זע, מיר האָבן אַלץ פאַרלאָזט, און
זענען דיר נאָכגעגאַנגען. 29 האָט ישוע געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ניטאָ
קיינער, וואָס האָט פאַרלאָזט הויז, אָדער ברידער, אָדער שוועסטער, אָדער
מוטער, אָדער פאָטער, אָדער קינדער, אָדער פעלדער, פון מיינעטוועגן און
צוליב דער בשורה, 30 וואָס וועט ניט באַקומען הונדערט מאָל מער אין
דער איצטיקער צייט, הייזער, און ברידער, און שוועסטער, און מוטערס,
און קינדער, און פעלדער, אינאיינעם מיט רדיפות, און אויף יענער וועלט,
אייביק לעבן. 31 אָבער אַ סך, וואָס זענען ערשטע, וועלן זיין לעצטע, און
די לעצטע – ערשטע.

32 און זיי זענען געווען אין וועג, און זענען אַרויפגעגאַנגען קיין ירושלים,
און ישוע איז געגאַנגען פאָרויס פאַר זיי; און זיי זענען געווען פאַרחידושט,

א שמות כ, 12—14; דברים ה, 16—18.

און די, וואָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, האָבן מורא געהאַט. און ער האָט
ווידער גענומען די צוועלף, און האָט זיי אָנגעהויבן צו דערציילן, וואָס מיט
אים וועט זיך טרעפן; 33 און ער האָט געזאָגט: זעט, מיר גייען אַרויף קיין
ירושָלַיִם; און דער בֶּן־אָדָם וועט איבערגעענטפערט ווערן צו די ראָשֵי־
כֹּהֲנִים און די סופרים, און זיי וועלן אים פאַרמִשפּטן צום טויט, און אים
איבערענטפערן צו די גויים. 34 און זיי וועלן אים פאַרשפּאָטן, און שפּייען
אויף אים, און אים שמייסן, און טייטן; און אויפן דריטן טאָג וועט ער
ווידער אויפשטיין.

35 און יַעקֹב און יוחָנָן, זַבדיס זין, זענען צוגעגאַנגען צו אים, און האָבן
געזאָגט: רֶבּי, מיר ווילן, אַז דו זאָלסט פאַר אונדז טאָן, וואָס מיר וועלן דיך
בעטן. 36 האָט ער צו זיי געזאָגט: וואָס ווילט איר, אַז איך זאָל טאָן פאַר
אייך? 37 האָבן זיי צו אים געזאָגט: באַוויליק אונדז צו זיצן, איינער צו דיין
רעכטער, און איינער צו דיין לינקער האַנט, אין דיין הערלעכקייט. 38 אָבער
יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: איר ווייסט ניט וואָס איר ווילט. צי קאָנט איר
טרינקען דעם כּוס, וואָס איך טו טרינקען, אָדער געטובלט צו ווערן מיט דער
טבִילה, וואָס איך ווער געטובלט? 39 האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר קאָנען.
און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: דעם כּוס, וואָס איך טרינק, וועט איר טרינקען;
און מיט דער טבִילה, וואָס איך ווער געטובלט, וועט איר אויך געטובלט
ווערן; 40 אָבער זיצן צו מיין רעכטער אָדער לינקער האַנט, איז ניט מיינס
צו געבן, דאָס איז פאַר די, פאַר וועמען עס איז אָנגעברייט געוואָרן. 41 און
אַז די צען האָבן דאָס געהערט, האָט עס זיי פאַרדראָסן אויף יַעקֹבן און
יוחָנָן. 42 און יֵשוּעַ האָט זיי צוגערופן צו זיך, און געזאָגט: ווייסן ווייסט איר,
אַז די שָׂרים פון די גויים הערשן איבער זיי, און זייערע גדולים געוועלטיקן
איבער זיי. 43 ניט אַזוי זאָל עס אָבער זיין צווישן אייך; נייערט ווער סע
וויל ווערן גרויס צווישן אייך, זאָל זיין אייער באַדינער, 44 און ווער סע
וויל זיין ערשט צווישן אייך, זאָל זיין אייער אַלעמענס קנעכט. 45 וואָרים
דער בֶּן־אָדָם איז אויך ניט געקומען באַדינט צו ווערן, נייערט צו באַדינען,
און צו געבן זיין לעבן אַן אויסלייז פאַר אַ סך.

46 און זיי זענען געקומען קיין יריחו; און בעת ער האָט פאַרלאָזט
יריחו מיט זיינע תַּלמידים און מיט אַ גרויסן הַמון מענטשן, איז טִימַיס זון,
בַּרטִימַי, אַ בלינדער בעטלער, געזעסן ביים וועג. 47 און ווען ער האָט

געהערט, אַז עס איז יֵשוּעַ הַנוֹצרי, וואָס גייט פאַרביי, האָט ער גענומען
שרייען: יֵשוּעַ, בֶּן־דָוִד, האָב רַחמָנות אויף מיר! [48] און אַ סך האָבן זיך אויף
אים אָנגעבייזערט, ער זאָל שווייגן. אָבער ער האָט נאָך העכער געשריגן:
בֶּן־דָוִד, האָב רַחמָנות אויף מיר! [49] און יֵשוּעַ האָט זיך אָפּגעשטעלט, און
געזאָגט: רופט אים צו; און זיי האָבן גערופן דעם בלינדן, און צו אים געזאָגט:
זיי געטרייסט; שטיי אויף, ער רופט דיך. [50] און ער האָט אַראָפּגעוואָרפן
זיין מאַנטל, און איז אויפגעשפּרונגען, און האָט גענענט צו יֵשוּעַן. [51] און יֵשוּעַ
האָט צו אים געזאָגט: וואָס ווילסטו, אַז איך זאָל טאָן פאַר דיר? און דער
בלינדער האָט צו אים געזאָגט: רַבּוני, כ׳וויל מיין ראִיה! [52] און יֵשוּעַ האָט
צו אים געזאָגט: גיי, דיין אֱמונה האָט דיר געהאָלפן. און באותו־רֶגע האָט
ער צוריק באַקומען זיין ראִיה, און איז אים נאָכגעגאַנגען אויפן וועג.

יא
און בעת זיי האָבן גענענט קיין ירושָלַיִם, קיין בֵּית־פַּגֵי און בֵּית־הִינִי,
ביים הַר־הַזֵיתים, האָט ער געשיקט צוויי פון זיינע תַּלמידים, [2] און צו
זיי געזאָגט: גייט אין דאָרף אַריין אַנטקעגנאיבער אייך. און תֵּיכף ווי איר
וועט אַרייַנקומען, וועט איר געפינען צוגעבונדן אַ יונג אייזל, אויף וועלכן
קיינער איז נאָך ניט געזעסן; בינדט עס אָפּ, און ברענגט עס אַהער.
[3] און אויב עמיצער וועט צו אייך זאָגן: פאַרוואָס טוט איר דאָס? זאָלט
איר זאָגן: דער האַר דאַרף עס האָבן, און ער וועט עס תֵּיכף צוריקשיקן.
[4] און זיי זענען געגאַנגען, און האָבן געפונען אַ יונג אייזל צוגעבונדן ביי אַ
טיר אין דרויסן ביים וועג; און זיי האָבן עס אָפּגעבונדן. [5] און עטלעכע פון
די, וואָס זענען דאָרט געשטאַנען, האָבן צו זיי געזאָגט: וואָס טוט איר, וואָס
איר בינדט אָפּ דאָס אייזעלע? [6] און זיי האָבן צו זיי געזאָגט, וואָס יֵשוּעַ האָט
זיי געהייסן; און זיי האָבן זיי געלאָזט גיין. [7] און זיי האָבן געבראַכט דאָס
אייזל צו יֵשוּעַן, און האָבן דערויף אַרויפגעלייגט זייערע מַלבושים, און
ער האָט זיך אויף זיי אַרויפגעזעצט. [8] און אַ סך האָבן אויסגעשפּרייט זייערע
מַלבושים אויפן וועג, און אַנדערע צווייגן, וואָס זיי האָבן אָפּגעשניטן אויף
די פעלדער. [9] און די, וואָס זענען געגאַנגען פאָרויס, און די, וואָס זענען
נאָכגעגאַנגען, האָבן געשריגן: הושַע־נָא! בָּרוּך הַבָּא אין דעם נאָמען פון
גאָט! [10] געבענטשט איז דאָס מַלכות פון אונדזער פאָטער דָוִד, וואָס טוט
קומען! הושַע־נָא אין דער הייך!
[11] און ער איז אַרייַנגעקומען קיין ירושָלַיִם, און איז געגאַנגען אין בֵּית־

הַמִקדש אַריין, און נאָכדעם ווי ער האָט זיך אויף אַלץ אַרומגעקוקט, און
מַחמת עס איז שוין געווען שפּעט, איז ער אַרויסגעגאַנגען קיין בֵּית־הִינִי
מיט די צוועלף.

[12] און אויף מאָרגן, בעת זיי זענען אַרויסגעקומען פון בֵּית־הִינִי, איז ער
געווען הונגעריק. [13] און זעענדיק פון דערווייַטנס אַ פֿייַגנבוים מיט בלעטער,
איז ער צוגעגאַנגען זען, אֶפשר וועט ער אויף אים עפּעס געפינען. און
אַז ער האָט זיך דערנענטערט צו אים, האָט ער גאָרניט געפונען, אַחוץ
בלעטער; וואָרים עס איז נאָך ניט געווען די צייט פון פייגן. [14] און ער האָט
צו אים געזאָגט: זאָל שוין קיינער מער קיינמאָל ניט עסן קיין פֵּירות פון
דיר. און זיינע תַלמידים האָבן עס געהערט.

[15] און זיי זענען געקומען קיין ירושָלַיִם. און ער איז אַרייַנגעגאַנגען אין
דעם בֵּית־הַמִקדש אַריין, און האָט גענומען אַרויסטרייַבן די, וואָס האָבן
פאַרקויפט און געקויפט אין בֵּית־הַמִקדש, און האָט איבערגעקערט די טישן
פון די חַלְפָנים, און די בענק פון די טויבן־פאַרקויפער. [16] און ער האָט
קיינעם ניט געלאָזט דורכטראָגן קיין כֵּלִי דורך דעם בֵּית־הַמִקדש. [17] און ער
האָט געלערנט, און צו זיי געזאָגט: שטייט דען ניט געשריבן: מיין הויז זאָל
גערופן ווערן אַ הויז פון תפִילה פאַר אַלע אומות? איר אָבער האָט עס
געמאַכט אַ הייל פון גַזלָנִים[א]. [18] און די ראָשֵי־כֹּהֲנים און די סופרים האָבן
דאָס געהערט, און זיי האָבן געזוכט וויאַזוי אים אומצובריינגען; וואָרים זיי
האָבן פאַר אים מורא געהאַט, מַחמת דאָס גאַנצע פאָלק האָט זיך געחִידושט
איבער זיין לערנונג. [19] און יעדן אָוונט איז ער אַרויסגעגאַנגען פון דער שטאָט.

[20] און ווען זיי זענען פאַרבייַגעגאַנגען אין דער פרי, האָבן זיי געזען, אַז
דער פייַגנבוים איז פאַרוועלקט געוואָרן ביז די וואָרצלען. [21] און פּעטרוס האָט
זיך דערמאָנט, און צו אים געזאָגט: רֶבִּי, זע! דער פייַגנבוים, וואָס דו האָסט
פאַרשאָלטן, איז פאַרוועלקט געוואָרן. [22] און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו
זיי געזאָגט: האָט אֶמונה אין גאָט. [23] פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ווער סע וועט
זאָגן צו דעם דאָזיקן באַרג: הייב דיך אויף און וואַרף דיך אין יַם אַריין, און
ער וועט ניט צווייפלען אין זיין האַרץ, נייערט וועט גלויבן אין דעם, וואָס
ער זאָגט, וועט עס געשען פאַר אים. [24] דעריבער זאָג איך אייך, אַלץ,
וואָס איר וועט בעטן און פאַרלאַנגען, גלויבט אַז איר האָט עס שוין, און

א ישעיה נו, 7; ירמיה ז, 11.

איר וועט עס האָבן. 25 און ווען איר שטעלט זיך מתפּלל צו זיין, זייט מוחל,
אויב איר האָט עפּעס קעגן עמיצן, כּדי אייער פֿאָטער אין הימל זאָל אויך
אייך מוחל זיין אייערע חטאָים. 26 אָבער אויב איר וועט ניט מוחל זיין, וועט
אייער פֿאָטער אין הימל אויך אייערע חטאָים ניט מוחל זיין.
27 און זיי זענען ווידער געקומען קיין ירושלים. און בעת ער איז
אַרומגעגאַנגען אין דעם בית־המקדש, זענען צו אים צוגעגאַנגען די ראָשי־
כּהנים, און די סופֿרים, און די זקנים, 28 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: מיט
וועמעס רשות טוסטו דאָס אַלץ? און ווער האָט דיר געגעבן רשות, דאָס
דאָזיקע צו טאָן? 29 און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: איך וויל אייך אויך פֿרעגן
אַ קשיא; נו, ענטפֿערט מיר, און איך וועל אייך זאָגן מיט וועמעס רשות
איך טו דאָס אַלץ. 30 איז די טבילה פֿון יוחנן געווען פֿון הימל, אָדער פֿון
מענטשן? נו, ענטפֿערט מיר. 31 און זיי האָבן זיך געשלאָגן מיט דער דעה, און
געזאָגט: אויב מיר וועלן זאָגן: פֿון הימל, וועט ער זאָגן: פֿאַרוואָס האָט איר
אים ניט געגלויבט? 32 וועלן מיר אָבער זאָגן: פֿון מענטשן – האָבן זיי מורא
געהאַט פֿאַרן פֿאָלק, וואָרים אַלע האָבן געהאַלטן יוחנן פֿאַר אַן אמתן נביא.
33 און זיי האָבן געענטפֿערט ישוען: מיר ווייסן ניט. האָט ישוע צו זיי געזאָגט:
אויב אַזוי, זאָג איך אייך אויך ניט מיט וועמעס רשות איך טו דאָס.

יב און ער האָט אָנגעהויבן צו רעדן צו זיי מיט משלים. אַ מענטש האָט
געפֿלאַנצט אַ ווייַנגאָרטן, און האָט אים אַרומגעצאַמט, און אויסגעגראָבן
אַ קעלטער, און געבויט אַ טורעם, און ער האָט אים פֿאַרדונגען צו
ווייַנגערטנער, און איז אַוועק אין אַן אַנדער לאַנד אַריין. 2 און צו דער
רעכטער צייט, האָט ער געשיקט צו די ווייַנגערטנער אַ קנעכט, כּדי
אָפּצונעמען ביי די ווייַנגערטנער די פּירות פֿון דעם ווייַנגאָרטן. 3 און זיי
האָבן אים גענומען, און האָבן אים געשלאָגן, און אים אַוועקגעשיקט ליידיק.
4 און ער האָט נאָכאַמאָל צו זיי געשיקט אַן אַנדערן קנעכט; און דעם האָבן
זיי צעניזוקט דעם קאָפּ, און אים געמיין באַהאַנדלט. 5 און ער האָט געשיקט
אַן אַנדערן, און דעם האָבן זיי געהרגעט; און אַזוי אויך מיט אַ סך אַנדערע,
עטלעכע האָבן זיי צעשלאָגן, און עטלעכע געהרגעט. 6 און ער האָט נאָך
געהאַט אַ באַליבטן בן־יחיד; אים האָט ער צום סוף צו זיי געשיקט, און
געזאָגט: זיי וועלן דרך־ארץ האָבן פֿאַר מיין זון. 7 אָבער יענע ווייַנגערטנער
האָבן צווישן זיך געזאָגט: דאָס איז דער יורש; קומט, לאָמיר אים הרגענען,

און די ירושה וועט זיין אונדזערע! 8 און זיי האָבן אים גענומען, און אים
געהרגעט, און האָבן אים אַרויסגעוואָרפן פון דעם ווײַנגאָרטן. 9 בכן, וואָס
וועט דער האַר פון דעם ווײַנגאָרטן טאָן? ער וועט קומען און אומברענגען
די ווײַנגערטנער, און געבן דעם ווײַנגאָרטן צו אַנדערע. 10 האָט איר ניט
געלייענט דעם דאָזיקן פּסוק:

דער שטיין, וואָס די בוימײַסטער האָבן פאַרוואָרפן,
איז געוואָרן צום ווינקלשטיין;
11 פון גאָט איז דאָס געשען,
און עס איז וואונדערלעך אין אונדזערע אויגן?[א]

12 און זיי האָבן געזוכט אים צו כאַפּן, אָבער זיי האָבן מורא געהאַט
פאַרן פאָלק, וואָרים זיי האָבן זיך משער געווען, אַז דאָס משל האָט ער
גערעדט קעגן זיי; און זיי האָבן אים פאַרלאָזט און זענען אַוועקגעגאַנגען.
13 און זיי האָבן צו אים געשיקט עטלעכע פון די פּרושים מיט די הורדוס־
לײַט, כדי אים צו כאַפּן ביים רעדן. 14 און זיי זענען געקומען, און האָבן
צו אים געזאָגט: רבי, מיר ווייסן, אַז דו ביסט וואָרהאַפּטיק, און דיך אַרט
ניט קיינער; וואָרים דו ביסט קיינעם ניט נושׂא־פּנים, נייערט לערנסט באמת
דעם וועג פון גאָט. דאַרף מען געבן שטייער דעם קיסר, אָדער ניט? 15 זאָלן
מיר געבן, אָדער ניט געבן? ער אָבער האָט דערקענט זייער חניפה, און
האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס פרוווט איר מיך אויס? ברענגט מיר אַ דינר,
כדי איך זאָל אים זען. 16 און אַז זיי האָבן אים געבראַכט, האָט ער צו זיי
געזאָגט: וועמעס איז דאָס דאָזיקע בילד און די אויפשריפט? און זיי האָבן
צו אים געזאָגט: דעם קיסרס. 17 האָט ישוע צו זיי געזאָגט: גיט דעם קיסר
דאָס, וואָס איז דעם קיסרס, און צו גאָט דאָס, וואָס איז גאָטס. און זיי
האָבן זיך איבער אים שטאַרק געחידושט.
18 און עס זענען צו אים געקומען צדוקים, וואָס זאָגן, אַז ס'איז ניטאָ
קיין תחית־המתים; און זיי האָבן אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: 19 רבי, משה
האָט אונדז פירגעשריבן, אַז אויב סע שטאַרבט איינעמס אַ ברודער, און לאָזט
איבער נאָך זיך אַ ווייב, אָבער קיין קינד לאָזט ער ניט, אַזוי זאָל זיין ברודער
נעמען זיין ווייב און אויפשטעלן זאָמען פאַר זיין ברודער[ב]. 20 עס זענען
געווען זיבן ברידער; און דער ערשטער האָט גענומען אַ ווייב, און אַז ער

א תהלים קיח 22, 23. ב דברים כה, 5, 6.

איז געשטאָרבן, האָט ער ניט געלאָזט קיין זאָמען. [21] און דער צווייטער האָט
זי גענומען, און איז געשטאָרבן, און האָט ניט געלאָזט נאָך זיך קיין זאָמען;
און אַזוי אויך דער דריטער. [22] און די זיבן האָבן ניט געלאָזט קיין זאָמען.
און צום סוף, נאָך אַלע, איז אויך די פֿרוי געשטאָרבן. [23] בכֵן, ביי תּחִיַת־
הַמֵתים, וועמעס ווייב וועט זי זיין? וואָרים אַלע זיבן האָבן זי געהאַט פֿאַר
אַ ווייב.

[24] און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: מאַכט איר ניט אֶפשר אַ טָעות צוליב
דעם, וואָס איר קענט ניט די תּורה, און ניט די מאַכט פֿון גאָט? [25] וואָרים
ביי תּחִיַת־הַמֵתים האָט מען ניט חַתונה, און מע טוט אויך ניט חַתונה מאַכן,
נייערט זיי זענען ווי די מַלאָכים אין הימל. [26] און וואָס איז שַייך תּחִיַת־הַמֵתים,
האָט איר ניט געלייענט אין תּורת־משה, אין דעם אָרט בנוֹגֵע דעם סנֶה, ווי
גאָט האָט צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: איך בין דער גאָט פֿון אַברָהם,
און דער גאָט פֿון יִצחָק, און דער גאָט פֿון יַעקבֿ[א]. [27] ער איז ניט דער גאָט
פֿון טויטע, נייערט פֿון לעבעדיקע; איר זענט זיך שטאַרק טועה.

[28] און איינער פֿון די סופֿרים, וואָס האָט זיך צוגעהערט צו זייער וויכּוח,
האָט געזעען, און ווייל ער האָט געוואוסט, אַז ער האָט זיי גוט געענטפֿערט,
האָט ער אים געפֿרעגט: וואָס איז די ערשטע פֿון אַלע מִצוות? [29] האָט יֵשוּעַ
געענטפֿערט: די ערשטע מִצווה איז: שְמַע יִשׂרָאֵל, יהוָה אֱלֹהֵינו, יהוָה אֶחָד;
[30] און דו זאָלסט ליב האָבן גאָט דיין האַר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט
דיין גאַנצער נשָמה, און מיט דיין גאַנצן פֿאַרשטאַנד, און מיט דיין גאַנצן
כּוֹח[ב]. [31] און די צווייטע איז די: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חַבר ווי דיך
אַליין[ג]. ניטאָ קיין גרעסערע מִצווה ווי די דאָזיקע. [32] און דער סופֿר האָט
צו אים געזאָגט: אֶמת, רֶבי, דו האָסט ריכטיק געזאָגט, גאָט איז איינער, און
אַז עס איז ניטאָ קיין אַנדערער אַחוץ אים; [33] און אים ליב האָבן מיטן גאַנצן
האַרצן, און מיטן גאַנצן פֿאַרשטאַנד, און מיטן גאַנצן כּוֹח, און ליב האָבן דעם
חַבר ווי זיך אַליין, איז אַ סַך מער ווי אַלע עולות און זבָחים. [34] און בעת
יֵשוּעַ האָט געזען, אַז ער האָט שֵׂכֶלדיק געענטפֿערט, האָט ער צו אים
געזאָגט: דו ביסט ניט ווייט פֿון דעם מַלכות פֿון גאָט. און מער האָט זיך
שוין קיינער ניט דערלויבט אים צו שטעלן קיין קַשיא.

[35] און בעת יֵשוּעַ האָט געלערנט אין דעם בֵית־הַמִקדש, האָט ער זיך

א שמות ג, 2, 6. ב דברים ו, 4, 5. ג ויקרא יט, 18.

אָפּגערופֿן, און געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס די סופֿרים זאָגן, אַז דער מָשִיחַ
איז דער בֶּן־דָוִד? 36 דָוִד אַליין האָט געזאָגט דורך דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש:

גאָט האָט געזאָגט צו מיין האַר:
זעץ דיך ביי מיין רעכטער האַנט,
ביז איך וועל מאַכן דיינע פֿיינט פֿאַר דיין פֿוסבענקל[א].

37 בכֵן, אויב דָוִד אַליין רופֿט אים אָן האַר, וויאַזוי איז ער זיין זון? און דאָס
רוֹב פֿון דעם פֿאָלק האָט זיך צו אים צוגעהערט מיט חֵשֶק.
38 און אין זיין לערנונג האָט ער געזאָגט: היט אייך פֿאַר די סוֹפֿרים,
וואָס האָבן ליב צו גיין אין לאַנגע טַלֵיתים, און מע זאָל זיי אָפּגעבן שָלוֹם
אין די מאַרקפּלעצער, 39 און די חָשובסטע שטאָט אין די בָּתֵי־כְּנֵסִיוֹת, און
דעם אויבן־אָן אויף סעודות; 40 זיי, וואָס שלינגען איין די הייזער פֿון אַלְמָנוֹת,
און טוען כּלומרשט דאַווענען לאַנג — זיי וועלן שוין קריגן אַ האַרבערן פְּסַק.
41 און ער האָט זיך אַנידערגעזעצט קעגנאיבער דער שאַצקאַמער, און
האָט געזען ווי דאָס פֿאָלק וואַרפֿט אַריין געלט אין דעם שאַצקאַסטן.
און אַ סַך רייכע האָבן פֿיל אַריינגעוואָרפֿן. 42 און עס איז געקומען אַן
אָרעמע אַלְמָנה, און זי האָט אַריינגעוואָרפֿן צוויי מַטְבֵּעוֹת, וואָס באַטרעפֿן
אַ פּרוטה. 43 און ער האָט גערופֿן צו זיך זיינע תַּלמידים, און האָט צו זיי
געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, די דאָזיקע אָרעמע אַלְמָנה האָט מער
אַריינגעוואָרפֿן ווי די אַלע, וואָס האָבן אין דעם שאַצקאַסטן אַריינגעוואָרפֿן.
44 וואָרים זיי אַלע האָבן געטאָן אַריינוואַרפֿן פֿון דעם, וואָס זיי האָבן געהאַט
איבעריק, אָבער זי האָט פֿון איר אָרעמקייט אַריינגעוואָרפֿן אַלץ, וואָס זי
האָט געהאַט, איר גאַנצע מִחְיָה.

יג און בעת ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון דעם בֵּית־הַמִקדש, האָט איינער
פֿון זיינע תַּלמידים צו אים געזאָגט: רֶבִּי, זע, וואָסערע מִינים שטיינער,
און וואָסערע מִינים בִּנְיָנים! 2 און יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: דו זעסט די
דאָזיקע גרויסע בִּנְיָנים? סע וועט דאָ ניט איבערבלייבן אַ שטיין אויף אַן
אַנדערן, וואָס וועט ניט אַראָפּגעוואָרפֿן ווערן.
3 און בעת ער איז געזעסן אויף דעם הַר־הַזֵיתִים, אַנטקעגנאיבער דעם
בֵּית־הַמִקדש, האָבן פּעטרוס און יַעֲקֹב און יוֹחָנָן און אַנדריי אים געפֿרעגט,
בעת זיי זענען געווען אַליין: 4 זאָג אונדז, ווען וועט דאָס געשען, און וואָס

[א] תהלים קי, 1.

איז דער סימן, אַז דאָס אַלץ וועט מקוים ווערן? [5] און ישוע האָט זיך
אָפּגערופן, און צו זיי געזאָגט: גיט אַכטונג, אַז קיינער זאָל אייך ניט פאַרפירן.
[6] אַ סך וועלן קומען אין מיין נאָמען, און זאָגן: איך בין עס! און וועלן אַ
סך פאַרפירן. [7] און בעת איר וועט הערן פון מלחמות און שמועות פון
מלחמות, איז שרעקט אייך ניט; וואָרים דאָס אַלץ מוז געשען, אָבער דער
קץ איז דאָס נאָך ניט. [8] וואָרים אומה וועט אויפשטיין קעגן אומה, און
מלוכה קעגן מלוכה; און אין פאַרשידענע ערטער וועלן זיין ערדציטערנישן,
און הונגערנויט; אָבער דאָס אַלץ איז בלויז דער אָנהייב פון וויִען.
[9] גיט אָבער אַכטונג אויף זיך; ווייל זיי וועלן אייך איבערענטפערן צום
סנהדרין; און אייך שמייסן אין די בתי־כנסיות, און פאַר מושלים און מלכים
וועט איר שטיין פון מיינעטוועגן, פאַר אַן עדות צו זיי. [10] און די בשורה מוז
קודם געדרשנט ווערן פאַר אַלע אומות. [11] און בעת זיי וועלן אייך פירן צום
משפט, און טוען אייך איבערענטפערן, זאָלט איר פריער ניט דאַגהן וואָס
איר זאָלט רעדן; נייערט וואָס סע וועט אייך געגעבן ווערן אין יענער שעה,
דאָס רעדט; וואָרים ניט איר זענט עס, וואָס טוט רעדן, נייערט דער
רוח־הקודש. [12] און ברודער וועט ברודער איבערענטפערן צום טויט, און
פאָטער זיין קינד, און קינדער וועלן אויפשטיין קעגן עלטערן, און גורם זיין,
זיי זאָלן געטייט ווערן. [13] און איר וועט זיין פאַרהאַסט פון אַלעמען פון מיין
נאָמען־וועגן; אָבער דער, וואָס וועט אויסהאַלטן ביזן סוף, וועט ניצול ווערן.
[14] און בעת איר וועט זען די אומווערדיקייט פון דער פאַרוויסטונג
שטיין, וואו זי באַדאַרף ניט שטיין[א] (זאָל דער, וואָס טוט לייענען, פאַרשטיין),
דעמאָלט זאָלן די, וואָס זענען אין יהודה, אַנטרינען אין די בערג. [15] זאָל
דער, וואָס איז אויפן דאַך, ניט אַראָפּגיין, און אַרײַנגיין עפּעס אַרויסצונעמען
פון זיין הויז; [16] און זאָל דער, וואָס איז אין פעלד, זיך ניט אומקערן צו נעמען
זיין מאַנטל. [17] אָבער וויי איז צו די וואָס זענען מעוברת, און וואָס גיבן צו
זייגן אין יענע טעג! [18] און זייט מתפלל, אַז דאָס זאָל ניט זיין אין ווינטער.
[19] וואָרים יענע טעג וועלן זיין אַן עת־צרה, אַזאַ, וואָס איר גלײַכן איז ניט
געווען זינט דעם אָנהייב פון באַשאַף, וואָס גאָט האָט באַשאַפן, ביז איצט,
און וועט אויך מער ניט זיין. [20] און וואָלט גאָט ניט פאַרקירצט די טעג,
וואָלט קיין שום בשר־ודם ניט ניצול געוואָרן; נייערט צוליב די אויסדער־

[א] דניאל ט, 27; יא, 31; יב, 11.

ווײלטע, ווען ער האָט אויסדערווײלט, האָט ער פאַרקירצט די טעג.
21 אויב סע וועט דעמאָלט עמיצער צו אײך זאָגן: אָט איז דער מָשִׁיחַ! אָדער:
דאָרטן איז ער! זאָלט איר עס ניט גלויבן. 22 וואָרים סע וועלן אויפשטיין
פאַלשע משִׁיחים, און פאַלשע נבִיאים, און זײ וועלן באַווײַזן צײכנס און
וואונדער, כּדי צו פאַרפירן, אויב מעגלעך, אַפילו די סאַמע אויסדערווײלטע.
23 איר אָבער גיט אַכטונג; זעט, איך האָב אײך אַלץ פאָרויסגעזאָגט.

24 אָבער אין יענע טעג, נאָך יענער צָרה, וועט די זון פינצטער ווערן,
און די לבָנה וועט ניט געבן איר ליכט, 25 און די שטערן וועלן פאַלן פון
הימל, און די חַיָלות פון הימל וועלן אויפגעטרײַסלט ווערן. 26 און דעמאָלט
וועלן זײ זען דעם בֶּן־אָדָם קומען אויף די וואָלקנס מיט גבורה און גרויס
כָּבוד. 27 און דעמאָלט וועט ער אַרויסשיקן זײַנע מַלאָכים, און צונויפזאַמלען
זײַנע אויסדערווײלטע פון די פיר ווינטן, פון עק ערד ביז עק הימל.

28 און לערנט פון דעם פײַגנבוים זײַן מָשל: בעת זײַן צווײַג ווערט
זאַפטיק, און גיט אַרויס בלעטער, דעמאָלט ווייסט איר, אַז זומער איז נאָענט.
29 אַזוי אויך איר, ווען איר וועט זען אַז דאָס האַלט ביים קומען, טאָ ווייסט,
אַז ער איז נאָענט בײַ דער טיר. 30 פאַרוואָר, איך זאָג אײך, דער דאָזיקער
דור וועט ניט פאַרגײן, ביז דאָס אַלץ וועט געשען. 31 הימל און ערד וועלן
פאַרגײן, אָבער מײנע רײד וועלן ניט פאַרגײן. 32 נאָר פון יענעם טאָג,
אָדער יענער שָׁעה ווייסט קײנער ניט, ניט אַפילו די מַלאָכים אין הימל, אויך
ניט דער זון, נײַערט נאָר דער פאָטער.

33 גיט אַכטונג, וואַכט און זײט מִתפַּלֵל; וואָרים איר ווייסט ניט, ווען
די צײט קומט אָן. 34 עס איז געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס איז אַוועק אין
אַן אַנדער לאַנד אַרײַן, און וואָס האָט איבערגעלאָזט זײַן הויז אין רשות פון
זײַנע קנעכט, יעדן אײנעם זײַן אַרבעט, און האָט באַפוילן דעם שומר צו
שטײן אויף דער וואַך. 35 דעריבער וואַכט, וואָרים איר ווייסט ניט, ווען דער
בַּעל־הַבַּיִת וועט קומען, צי אין אָוונט, אָדער בײַנאַכט, אָדער ווען דער האָן
וועט קרײַען, אָדער אין דער פרי; 36 טאָמער וועט ער פלוצים אָנקומען און
אײך געפינען שלאָפנדיק. 37 און וואָס איך זאָג אײך, זאָג איך צו אַלעמען:
וואַכט!

יד און עס איז געווען צווײ טעג פאַר פֶּסח און חַג־הַמַצות. און די
ראָשי־כֹּהנים און די סופרים האָבן געזוכט וויאַזוי אים צו כאַפּן מיט

כיטרעקייט, און אים טייטן. [2] אָבער זיי האָבן געזאָגט: ניט אום יום־טוב, כּדי
סע זאָל ניט אַרויסרופן אַ מהומה צווישן דעם פאָלק.
[3] און בשעת ער איז געווען אין בית־היני, און איז געזעסן ביים טיש
אין דעם הויז פון שמעון דעם מצורע, איז געקומען אַ פרוי, וואָס האָט
געהאַט אַן אַלאַבאַסטער קריגל מיט זייער טייערן זאַלבאייל פון ריינער
נאַרד; און זי האָט צעבראָכן דאָס קריגל, און עס אויסגעגאָסן אויף זיין
קאָפּ. [4] און דאָרטן זענען געווען עטלעכע, וואָס האָבן געזאָגט מיט פאַרדראָס:
הלמאי די דאָזיקע אויסברענגונג פון דעם זאַלבאייל? [5] מע האָט דאָך דעם
זאַלבאייל געקענט פאַרקויפן פאַר מער ווי דריי הונדערט דינרים, און עס
געבן צו די אָרעמעלייט; און זיי האָבן געמורמלט קעגן איר. [6] אָבער ישוע
האָט געזאָגט: לאָזט זי געמאַך; פאַרוואָס זענט איר זי מצער? זי האָט מיט
מיר געטאָן אַ חסד. [7] וואָרים די אָרעמעלייט האָט איר תמיד מיט זיך, און
ווען נאָר איר ווילט, קאָנט איר זיי טאָן גוטס; מיך אָבער וועט איר תמיד
ניט האָבן. [8] זי האָט געטאָן וואָס זי האָט געקאָנט; זי האָט געזאַלבט מיין
לייב פאָרויס צו קבורה. [9] און פאַרוואָר, איך זאָג אייך, וואו נאָר די בשורה־
טובה וועט געדרשנט ווערן אין דער גאַנצער וועלט, וועט אויך דאָס, וואָס
זי האָט געטאָן, דערציילט ווערן איר צום אָנדענק.
[10] און יהודה איש־קריות, איינער פון די צוועלף, איז אַוועקגעגאַנגען
צו די ראשי־כהנים, כּדי אים צו פאַרראַטן צו זיי. [11] און אַז זיי האָבן דאָס
געהערט, זענען זיי געוואָרן מלא־שמחה, און האָבן אים צוגעזאָגט צו געבן
געלט. און ער האָט געזוכט אַ פּאַסיקע געלעגנהייט אים צו פאַרראַטן.
[12] און אין דעם ערשטן טאָג פון חג־המצות, בעת מע שעכט דעם קרבן־
פּסח, האָבן זיינע תלמידים צו אים געזאָגט: וואו ווילסטו, אַז מיר זאָלן גיין
און אָנבּרייטן, כּדי דו זאָלסט קענען עסן דעם קרבן־פּסח? [13] און ער האָט
געשיקט צוויי פון זיינע תלמידים, און האָט צו זיי געזאָגט: גייט אין דער
שטאָט אַריין, און דאָרט וועט אייך באַגעגענען אַ מענטש, וואָס טראָגט אַ
קרוג מיט וואַסער; גייט אים נאָך. [14] און וואו ער וועט אַריינגיין, זאָלט איר
זאָגן צום בעל־הבית: דער רבי לאָזט דיר זאָגן: וואו איז מיין גאַסט־צימער,
וואו איך זאָל עסן דעם קרבן־פּסח מיט מיינע תלמידים? [15] און ער וועט
אייך ווייזן אַ גרויסע אויבערשטע שטוב, אַ פאַרטיק אָנגעברייטע; און דאָרטן
גרייט צו פאַר אונדז. [16] און די תלמידים זענען געגאַנגען, און זענען אָנגעקומען

אין דער שטאָט אַריין, און האָבן געפֿונען אַזוי ווי ער האָט געזאָגט; און זיי
האָבן אָנגעברייט דעם קָרבן־פֶּסַח.

17 און אַז עס איז געוואָרן אָוונט, איז ער געקומען צוגיין מיט די צוועלף.
18 און בעת זיי זענען געזעסן און האָבן געגעסן, האָט יֵשוּעַ געזאָגט: פֿאַרוואָר,
איך זאָג אייך, איינער פֿון אייך וועט מיך פֿאַרראָטן, טאַקע דער, וואָס עסט
מיט מיר. 19 און זיי האָבן זיך שטאַרק מצַער געווען, און איינער נאָכן אַנדערן
האָט גענומען צו אים זאָגן: בין איך דאָס? 20 און ער האָט צו זיי געזאָגט:
איינער פֿון די צוועלף, דער, וואָס טונקט איין מיט מיר אין דער שיסל.
21 יאָ, דער בֶּן־אָדָם גייט אַוועק, אַזוי ווי סע שטייט געשריבן וועגן אים; אָבער
וויי צו יענעם מענטשן דורך וועמען דער בֶּן־אָדָם ווערט פֿאַרראָטן. בעסער
וואָלט פֿאַר יענעם מענטשן געווען, אויב ער וואָלט ניט געבוירן געוואָרן.
22 און בשַעת זיי האָבן געגעסן, האָט ער גענומען מַצה, און האָט אַ
בְּרָכה געמאַכט, און זי צעבראָכן און זיי געגעבן, און געזאָגט: נעמט; דאָס
איז מיין לייַב. 23 און ער האָט גענומען אַ כּוס, און האָט אַ בְּרָכה געמאַכט,
און אים זיי געגעבן, און זיי האָבן אַלע פֿון אים געטרונקען. 24 און ער האָט
צו זיי געזאָגט: דאָס איז מיין בלוט פֿון דעם נייעם בונד[א], וואָס ווערט
פֿאַרגאָסן פֿאַר אַ סך. 25 פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך: איך וועל מער ניט
טרינקען פֿון דער פֿרוכט פֿון דעם וויינשטאָק, ביז יענעם טאָג, ווען איך
וועל אים טרינקען אויפֿסניי אין דעם מַלכות פֿון גאָט.
26 און אַז זיי האָבן אָפּגעזונגען הַלֵל, זענען זיי אַרויסגעגאַנגען צו דעם
הַר־הַזֵיתים. 27 און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: איר אַלע וועט געשטרויכלט
ווערן, וואָרים סע שטייט געשריבן:

איך וועל שלאָגן דעם פּאַסטעך,
און די שאָף וועלן צעשפּרייט ווערן[ב].

28 אָבער נאָך מיין אויפֿשטיין, וועל איך אייך פֿאָרויסגיין קיין גָליל. 29 האָט
פּעטרוס צו אים געזאָגט: אויב אַפֿילו אַלע זאָלן געשטרויכלט ווערן, וועל
איך דאָך ניט. 30 און יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: פֿאַרוואָר, איך זאָג דיר, אַז
היינטיקע נאַכט נאָך, איידער דער האָן וועט צוויי מאָל קרייען, וועסטו מיך
דריי מאָל פֿאַרלייקענען. 31 אָבער ער האָט גערעדט אַ צעפּלאַמטער: אויב

[א] ירמיה לא, 30. [ב] זכריה יג, 7.

אַפילו איך מוז שטאַרבן מיט דיר, וועל איך דיך דאָך ניט פאַרלייקענען.
און אַזוי האָבן זיי אַלע געזאָגט.
32 און זיי זענען געקומען אויף אַ פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן גַת־שְמָנִי;
און ער האָט געזאָגט צו זיינע תַּלמידים: זעצט אייך דאָ אַנידער, בעת איך
בין מִתפַּלֵל. 33 און ער האָט מיט זיך גענומען פּעטרוסן, און יַעֲקֹבן, און יוֹחָנָן,
און ער האָט אָנגעהויבן זיך מצַער צו זיין, און איז געווען שטאַרק טרויעריק.
34 און ער האָט צו זיי געזאָגט: אויף מיין נְשָמה איז מיר זייער ביטער, אַזש
צום טויט; בלייבט דאָ, און וואַכט. 35 און ער איז אָפּגעגאַנגען אַביסל ווייטער,
און איז געפאַלן אויף דער ערד, און האָט מִתפַּלֵל געווען, אַז אויב מעגלעך,
זאָל די שָעה אים פאַראיבערגיין. 36 און ער האָט געזאָגט: אַבָא, פאָטער,
אַלץ איז מעגלעך ביי דיר; נעם צו דעם דאָזיקן כּוֹס פון מיר; דאָך ניט ווי
איך וויל, נייערט ווי דו ווילסט. 37 און ער איז געקומען און האָט זיי געפונען
שלאָפנדיק, און ער האָט געזאָגט צו פּעטרוסן: שִמעוֹן, דו שלאָפסט? האָסטו
ניט געקאָנט וואַכן איין שָעה? 38 וואַכט און זייט מִתפַּלֵל, כּדי איר זאָלט
ניט קומען צו קיין נִסָיון. דער גייסט איז טאַקע וויליק, אָבער דאָס פלייש
איז שוואַך. 39 און ער איז ווידער אַוועקגעגאַנגען און האָט מִתפַּלֵל געווען,
און האָט איבערגעחַזרט די זעלבע ווערטער. 40 און ער איז ווידער געקומען,
און האָט זיי געפונען שלאָפנדיק, וואָרים זייערע אויגן זענען געווען שווער;
און זיי האָבן ניט געוואוסט וואָס אים צו ענטפערן. 41 און ער איז געקומען
צום דריטן מאָל, און האָט צו זיי געזאָגט: טוט איר נאָך אַלץ שלאָפן
און רוען? עס איז גענוג; די שָעה איז געקומען; זעט, דער בֶּן־אָדָם ווערט
איבערגעענטפערט אין די הענט פון די זינדיקע. 42 שטייט אויף, לאָמיר גיין;
אָט קומט מיין מָסור אָן.

43 און תֵּיכף, בשַעת ער האָט נאָך גערעדט, איז אָנגעקומען יהודה,
איינער פון די צוועלף, און מיט אים אַ גרויסער הָמוֹן מיט שווערדן און מיט
שטעקנס, פון די ראָשי־כֹּהנים, און די סופרים, און די זְקֵנים. 44 און דער מָסור
האָט זיי געגעבן אַ סִימן, און געזאָגט: וועמען איך וועל אַ קוש טאָן, דער איז
עס; נעמט אים, און פירט אים אַ זיכערן אַוועק. 45 און אַז ער איז געקומען,
איז ער גלייך צו אים צוגעגאַנגען, און געזאָגט: רֶבִּי! און האָט אים געקושט.
46 און זיי האָבן אַרויפגעלייגט זייערע הענט אויף אים, און האָבן אים גענומען.
47 אָבער איינער פון די, וואָס זענען דערביי געשטאַנען, האָט אַרויסגעצויגן

זיין שווערד, און האָט געשלאָגן דעם כּהן־גָדולס קנעכט, און אים אָפּגעהאַקט
אַן אויער. [48] און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: זענט איר אַרויסגעקומען ווי
קעגן אַ גַזלן, מיט שווערדן און שטעקנס מיך צו כאַפּן? [49] טאָג־טעגלעך בין
איך געווען מיט אייך אין בֵּית־הַמִקדש און האָב געלערנט, און איר האָט
מיך ניט גענומען. אָבער די כּתבֵי־הַקודֶש מוזן אויף אַזאַ אופן מקוים ווערן.
[50] און זיי האָבן אים אַלע פאַרלאָזט און זענען אַנטרונען.

[51] און איינער אַ יונגערמאַן איז אים נאָכגעגאַנגען, וואָס האָט געטראָגן
אַ לייַוונט געוואַנט איבערן נאַקעטן לייַב, און אים האָבן זיי געכאַפּט; [52] אָבער
ער האָט געלאָזן דאָס לייַוונט געוואַנט, און איז אַנטרונען אַ נאַקעטער.

[53] און זיי האָבן יֵשוּעַן אַוועקגעפירט צום כּהן־גָדול; און סע האָבן זיך
ביי אים פאַרזאַמלט אַלע ראָשי־כּהנים, און די זקֵנים, און די סופרים. [54] און
פּעטרוס איז אים נאָכגעגאַנגען פון דערווייַטן, ביז אינעווייניק אין הויף אַריין
פון דעם כּהן־גָדול; און ער האָט זיך געזעצט מיט די באַדינער, און האָט זיך
געוואַרעמט ביים פייער. [55] און די ראָשי־כּהנים און דער גאַנצער סַנהֶדרין
האָבן געזוכט עֵדות קעגן יֵשוּעַן, כּדי אים צו טייטן; און האָבן ניט געפונען.
[56] וואָרים אַ סַך האָבן קעגן אים פאַלש עֵדות געזאָגט, אָבער זייער עֵדות־זאָגן
האָט ניט געשטימט. [57] און עטלעכע זענען אויפגעשטאַנען, וואָס האָבן אָפּגעלייגט
פאַלש עֵדות קעגן אים, און האָבן געזאָגט: [58] מיר האָבן אים געהערט זאָגן:
איך וועל חָרוב מאַכן דעם דאָזיקן הֵיכל, וואָס איז געמאַכט מיט הענט, און
אין דריי טעג וועל איך אויפבויען אַן אַנדערן, וואָס איז ניט געמאַכט מיט
קיין הענט. [59] און אַפילו אין דעם האָט זייער עֵדות־זאָגן ניט געשטימט. [60] און
דער כּהן־גָדול איז אויפגעשטאַנען צווישן זיי, און האָט געפרעגט יֵשוּעַן:
דו ענטפערסט גאָרניט? וואָס מיינט דאָס, וואָס די דאָזיקע זאָגן עֵדות קעגן
דיר? [61] אָבער ער האָט געשוויגן, און האָט גאָרניט געענטפערט. און דער כּהן־
גָדול האָט אים ווידער געפרעגט: ביסטו דער מָשִיחַ, דער זון פון דעם
געבענטשטן? [62] און יֵשוּעַ האָט געזאָגט: איך בין; און זען וועט איר דעם
בֶּן־אָדָם זיצן ביי דער רעכטער האַנט פון דער גבורה, און קומען מיט די
וואָלקנס פון הימל. [63] און דער כּהן־גָדול האָט צעריסן זיינע בגָדים, און
געזאָגט: צו וואָס דאַרפן מיר נאָך עֵדוּת? [64] איר האָט געהערט די
לעסטערונג; וואָס איז אייער דֵעה? און זיי האָבן אים אַלע פאַרמִשפּט: ער
איז חַייב־מִיתה. [65] און עטלעכע האָבן גענומען אויף אים שפּייען, און אים

פאַרהילט דאָס פּנים, און אים געשלאָגן מיט די פויסטן, און געטאָן זאָגן
צו אים: זאָג נביאות! און די באַדינער האָבן אים באַגעגנט מיט קלעפּ.
66 און בשעת פּעטרוס איז געווען אונטן אין הויף, איז צוגעגאַנגען
איינע פון די דינסטן פון דעם כּהן־גדול; 67 און אַז זי האָט געזען פּעטרוסן
וואַרעמען זיך, האָט זי געקוקט אויף אים, און געזאָגט: דו ביסט אויך געווען
מיט ישוע הנוצרי. 68 אָבער ער האָט געלייקנט, און געזאָגט: ניט איך ווייס,
ניט איך פאַרשטיי, וואָס דו זאָגסט. און ער איז אַרויסגעגאַנגען אין דעם
פאָרהויף, און דער האָן האָט געקרייט. 69 און די דינסט האָט אים געזען,
און האָט ווידער אָנגעהויבן זאָגן צו די, וואָס זענען געשטאַנען דערבײַ: ער
איז אויך איינער פון זיי. 70 אָבער ער האָט עס ווידער געלייקנט. און אין אַ
ווײַלע אַרום האָבן די, וואָס זענען דאָרט געשטאַנען, ווידער געזאָגט צו
פּעטרוסן: פאַרוואָר, דו ביסט איינער פון זיי; וואָרים דו ביסט אַ גליליער.
71 און ער האָט אָנגעהויבן זיך צו שעלטן און צו שווערן: איך קען ניט דעם
מענטשן פון וועמען איר רעדט. 72 און תּיכף האָט דער האָן געקרייט צום
צווייטן מאָל. און פּעטרוס האָט זיך דערמאָנט דאָס וואָרט, וואָס ישוע האָט
צו אים געזאָגט: אײדער דער האָן וועט צוויי מאָל קרייען, וועסטו מיך דריי
מאָל פאַרלייקענען. און אַז ער האָט זיך דערין דערמאָנט, האָט ער זיך
צעוויינט.

טו און תּיכף אין דער פרי האָבן די ראשי־כּהנים, מיט די זקנים און
סופרים, און דער גאַנצער סנהדרין זיך אַן עצה געהאַלטן, און זיי
האָבן געבונדן ישוען, און האָבן אים אַוועקגעפירט און אים איבערגעענטפערט
צו פּילאַטוסן. 2 און פּילאַטוס האָט אים געפרעגט: ביסטו דער מלך פון
די יידן? האָט ער אים געענטפערט: דו זאָגסט עס. 3 און די ראשי־כּהנים
האָבן אים באַשולדיקט אין אַ סך זאַכן. 4 און פּילאַטוס האָט אים נאָכאַמאָל
געפרעגט: דו ענטפערסט גאָרניט? זע וואָס זיי טוען דיר פירוואַרפן. 5 אָבער
ישוע האָט מער גאָרניט געענטפערט, אַזוי, אַז פּילאַטוס האָט זיך געחידושט.
6 און אויף יום־טוב פלעגט ער זיי פריילאָזן אַ געפאַנגענעם, וועמען
זיי האָבן נאָר געוואָלט. 7 און דאָ איז געווען איינער, וואָס האָט געהייסן
בר־אַבא, וואָס איז געווען געפאַנגען מיט מורדים, וואָס זענען באַגאַנגען אַ
רציחה בעת דעם אויפשטאַנד. 8 און דער המון איז אַרויפגעגאַנגען און האָט
אים גענומען בעטן, אַז ער זאָל טאָן ווי ער איז געוואוינט פאַר

זיי צו טאָן. 9 און פּילאַטוס האָט זיי געענטפערט: ווילט איר, אַז איך
זאָל אײַך באַפרײַען דעם מֶלך פון די ייִדן? 10 וואָרים ער האָט דערקענט,
אַז די ראָשי־כֹּהנים האָבן אים איבערגעענטפערט צוליב קִנאה. 11 אָבער די
ראָשי־כֹּהנים האָבן אויפגערייצט דעם הַמון, אַז ער זאָל זיי ליבערשט
באַפרייען בַּר־אַבָּאן. 12 און פּילאַטוס האָט נאָכאַמאָל צו זיי געזאָגט: און
וואָס זאָל איך טאָן מיט אים, וועמען איר רופט: מֶלך פון די ייִדן? 13 האָבן
זיי ווידער אויסגעשריגן: קרייציק אים. 14 און פּילאַטוס האָט צו זיי געזאָגט:
פאַרוואָס, וואָסער שלעכטס האָט ער געטאָן? אָבער זיי האָבן נאָך שטאַרקער
געשריגן: קרייציק אים. 15 און אַזוי ווי פּילאַטוס האָט געוואָלט צוליב טאָן
דעם הַמון, האָט ער זיי באַפרייט בַּר־אַבָּאן, און יֵשוּעַן האָט ער געלאָזט
שמײַסן, און אים איבערגעענטפערט געקרייציקט צו ווערן.

16 און די זעלנער האָבן אים אַוועקגעפירט אין דעם הויף אַריין פון
דעם בֵּית־הַמִשפּט, און האָבן צונויפגערופן דאָס גאַנצע חַיִל. 17 און זיי האָבן
אים אָנגעטאָן אַ פּורפּור מאַנטל און האָבן אויסגעפלאָכטן אַ קרוין פון
דערנער, און האָבן זי אים אָנגעטאָן. 18 און זיי האָבן אים גענומען באַגריסן:
שָלום, מֶלך פון די ייִדן! 19 און זיי האָבן אים געשלאָגן איבערן קאָפּ מיט
אַ רוט, און געשפּיגן אויף אים, און זענען געפאַלן כּורעים, און האָבן זיך
געבוקט צו אים. 20 און נאָכדעם ווי זיי האָבן פון אים אָפּגעשפּעט, האָבן
זיי פון אים אַראָפּגענומען דעם פּורפּור מאַנטל, און אים אָנגעטאָן זיינע
מַלבושים. און זיי האָבן אים אַרויסגעפירט געקרייציקט צו ווערן.

21 און זיי האָבן געצוואונגען איינעם אַ פאַרבײַגייער, שִמעון פון קוריני,
וואָס איז געקומען פון פעלד, דעם פאָטער פון אַלֶכּסַנדר און רופוס, צו
טראָגן זיין צלָב. 22 און זיי האָבן אים געבראַכט צו אַ פּלאַץ, וואָס האָט
געהייסן גָלגָלתָא, דאָס הייסט: דער שאַרבן־פּלאַץ. 23 און זיי האָבן אים
געגעבן וויין געמישט מיט מירע; אָבער ער האָט אים ניט גענומען. 24 און
זיי האָבן אים געקרייציקט, און האָבן צווישן זיך צעטיילט זיינע מַלבושים,
וואַרפנדיק גורל אויף זיי, וואָס יעדער זאָל נעמען. 25 און עס איז געווען
די דריטע שָעה, בעת זיי האָבן אים געקרייציקט. 26 און אויף דער אויפשריפט
פון זיין באַשולדיקונג איז געווען געשריבן: דער מֶלך פון די ייִדן. 27 און
צוזאַמען מיט אים האָבן זיי געקרייציקט צוויי גַזלָנים, איינעם צו זיין רעכטער,
און איינעם צו זיין לינקער האַנט. 28 און עס איז מקוים געוואָרן דער פָּסוק,

וואָס זאָגט: ער איז פאַררעכנט געוואָרן מיט פאַרברעכערא. [29] און די
פאַרבײַגייער האָבן אים געלעסטערט, און האָבן געשאָקלט מיט זייערע קעפּ,
און געזאָגט: אָ, דו, וואָס צעשטערסט דעם הֵיכל, און טוסט אים אויפבויען
אין דריי טעג, [30] זיי דיך אַליין מַציל, און קום אַראָפּ פון דעם צְלָב. [31] און
אַזוי האָבן אויך די ראָשי־כֹּהֲנים מיט די סופרים פון אים אָפּגעשפּעט, און
געזאָגט: אַנדערע האָט ער מַציל געווען, זיך אַליין קאָן ער ניט מַציל זיין.
[32] דער מָשִׁיחַ, דער מֶלך פון יִשׂרָאֵל איז ער! זאָל ער איצט אַראָפּקומען
פון דעם צְלָב, אַז מיר זאָלן זען און גלויבן. און אויך די, וואָס זענען מיט
אים געקרייציקט געוואָרן, האָבן אים מְבַזֶה געווען.

[33] און בעת עס איז געקומען די זעקסטע שָׁעה, איז געוואָרן אַ פינצטערניש
איבער דעם גאַנצן לאַנד, ביז דער ניינטער שָׁעה. [34] און אין דער ניינטער
שָׁעה האָט יֵשוּעַ געשריגן מיט אַ הויך קול: אֱלָהִי, אֱלָהִי, לְמָה שְׁבַקְתָּנִי? וואָס
באַטײַט: מיין גאָט, מיין גאָט, פאַרוואָס האָסטו מיך פאַרלאָזן? [35] און עטלעכע
פון די, וואָס זענען דערביי געשטאַנען, און האָבן עס געהערט, האָבן געזאָגט:
זע, ער רופט אֵלִיָהון. [36] און איינער איז געלאָפן, און האָט אָנגעפילט אַ
שוואָם מיט עסיק, און האָט אים אַרויפגעטאָן אויף אַ שטעקן, און אים
געגעבן צו טרינקען, און געזאָגט: לאָזט נאָר, לאָמיר זען, צו אֵלִיָהו וועט
קומען אים אַראָפּנעמען. [37] און יֵשוּעַ האָט אַרויסגעלאָזט אַ הויך קול, און
האָט אויסגעהויכט די נְשָׁמָה. [38] און דאָס פָּרוֹכֶת פון דעם הֵיכל איז צעריסן
געוואָרן אין צווייען, פון אויבן ביז אַראָפּ. [39] און אַז דער הויפּטמאַן, וואָס איז
געשטאַנען קעגנאיבער אים, האָט געזען, אַז ער האָט אויסגעהויכט די נְשָׁמָה,
האָט ער געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש איז באֶמת געווען דער בֶּן־אֱלֹהִים!

[40] און דאָרט זענען אויך געווען פרויען, וואָס האָבן זיך צוגעקוקט פון
דער ווײַטנס; צווישן זיי מִרְיָם פון מַגדָלָה, און מִרְיָם די מוטער פון יַעֲקֹב
הַקָטן, און פון יוסי, און שלוֹמית, [41] וואָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, בעת ער
איז געווען אין גָלִיל, און האָבן אים באַדינט; און אויך אַ סַך אַנדערע פרויען,
וואָס האָבן מיט אים עוֹלה־רֶגל געווען קיין ירושָׁלַיִם.

[42] און אַז עס איז שוין געוואָרן אָוונט, און ווייל עס איז געווען דער טאָג
פון צוברייטונג, דאָס הייסט, עֶרֶב־שַׁבָּת, [43] האָט יוסף פון רָמָתַיִם, אַ חָשובער
בַעל־יוֹעץ, וואָס האָט אַליין אויך געוואַרט אויף דעם מַלכות פון גאָט, זיך

א ישעיה נג, 12.

אָנגעטאָן אַ כּוח און איז אַרײַנגעגאַנגען צו פּילאַטוסן, און האָט געבעטן דעם
גוף פֿון ישוּען. 44 און פּילאַטוס האָט זיך געחידושט, וואָס ער איז שוין טויט,
און ער האָט געלאָזט רופֿן דעם הויפּטמאַן, און האָט אים געפֿרעגט, צי ער
איז שוין לאַנג טויט. 45 און אַז ער איז דאָס געוואָר געוואָרן פֿון דעם הויפּטמאַן,
האָט ער באַוויליקט דעם גוף פֿאַר יוספֿן. 46 און ער האָט געקויפֿט לײַוונטע
תּכריכים, און האָט אים אַראָפּגענומען און אײַנגעוויקלט אין די תּכריכים,
און אים אַרײַנגעלייגט אין אַ קבר, וואָס איז געווען אויסגעהאַקט אין אַ פֿעלזן;
און ער האָט צוגעקײַקלט אַ שטיין צו דער טיר פֿון קבר. 47 און מרים פֿון
מגדלה, און מרים, די מוטער פֿון יוסין, האָבן געזען, וואו מע האָט אים
געלייגט.

טז און אַז דער שבת איז אַריבער, האָבן מרים פֿון מגדלה, און מרים, די
מוטער פֿון יעקבן און שלומית, געקויפֿט בשׂמים, כּדי זיי זאָלן קענען
קומען און אים זאַלבן. 2 און באַגינען פֿון דעם ערשטן טאָג פֿון דער וואָך,
זענען זיי געקומען צום קבר, בעת די זון איז אויפֿגעגאַנגען. 3 און זיי האָבן
איינע צו דער אַנדערער געזאָגט: ווער וועט אונדז אַוועקקײַקלען דעם שטיין
פֿאַר דער טיר פֿון קבר? 4 און בעת זיי האָבן אויפֿגעהויבן זייערע אויגן,
האָבן זיי געזען, אַז דער שטיין איז אַוועקגעקײַקלט, הגם ער איז געווען
זייער גרויס. 5 און אַז זיי זענען אַרײַנגעגאַנגען אין דעם קבר, האָבן זיי
געזען אַ יונגנמאַן זיצן בײַ דער רעכטער זייט, אָנגעקליידט אין אַ ווייס
געוואַנט; און זיי האָבן זיך דערשראָקן. 6 אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט:
שרעקט אייך ניט; איר זוכט ישוּען פֿון נצרת, וואָס איז געקרייציקט געוואָרן.
ער איז אויפֿגעשטאַנען, ער איז דאָ ניטאָ; זעט דאָס אָרט, וואו זיי האָבן אים
געלייגט. 7 אָבער גייט, און זאָגט זײַנע תּלמידים און פּעטרוסן, אַז ער גייט
אייך פֿאָרויס קיין גליל; דאָרט וועט איר אים זען, ווי ער האָט אייך געזאָגט.
8 און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען און האָבן געגומען לויפֿן פֿון קבר; וואָרים
אַ ציטערניש און אַ פּחד איז זיי באַפֿאַלן; און פֿון מורא האָבן זיי קיינעם
גאָרניט דערציילט.

9 און אַז ער איז אויפֿגעשטאַנען באַגינען אויף דעם ערשטן טאָג פֿון
דער וואָך, האָט ער זיך קודם באַוויזן צו מרים פֿון מגדלה, פֿון וועמען ער
האָט אַרויסגעטריבן זיבן בייזע גייסטער. 10 און זי איז געגאַנגען און האָט
עס דערציילט צו די, וואָס זענען מיט אים געווען, און וואָס האָבן פֿאַראָבלט

געוויינט. [11] און הַגַם זיי האָבן געהערט, אַז ער לעבט, און אַז ער איז פון
איר געזען געוואָרן, האָבן זיי עס ניט געגלויבט.
[12] נאָכדעם האָט ער זיך באַוויזן אין אַן אַנדער געשטאַלט צו צוויי פון
זיי, בעת זיי זענען געגאַנגען אין פעלד אַריין. [13] און זיי זענען געגאַנגען און
האָבן עס דערציילט צו די איבעריקע; און אויך זיי האָבן זיי ניט געגלויבט.
[14] און דערנאָך האָט ער זיך באַוויזן צו די עלף גופא, בעת זיי זענען
געזעסן ביים טיש; און ער האָט זיי פירגעהאַלטן זייער אומגלויביקייט און
האַרטקייט פון האַרצן, וואָרים זיי האָבן ניט געגלויבט די, וואָס האָבן אים
געזען נאָכדעם ווי ער איז אויפגעשטאַנען. [15] און ער האָט צו זיי געזאָגט:
גייט אין דער גאַנצער וועלט, און זאָגט אָן די בשׂורה צו דער גאַנצער
באַשאַפונג. [16] דער, וואָס גלויבט און ווערט געטובֿלט, וועט ניצול ווערן; דער
אָבער, וואָס גלויבט ניט, וועט פאַרמשפּט ווערן. [17] און די דאָזיקע סימָנים
וועלן באַגלייטן די, וואָס גלויבן: אין מיין נאָמען וועלן זיי אַרויסטרייַבן בייזע
גייסטער; זיי וועלן רעדן מיט נייע לשונות; [18] זיי וועלן אויפהייבן שלאַנגען,
און אויב זיי וועלן טרינקען סַם־הַמָוֶת, וועט עס זיי ניט שאַטן; זיי וועלן
אַרויפלייגן זייערע הענט אויף קראַנקע, און זיי וועלן ווערן געזונט.
[19] און נאָכדעם ווי דער האַר יֵשוּעַ האָט צו זיי גערעדט, איז ער
אַרויפגענומען געוואָרן אין הימל אַריין, און האָט זיך אַנידערגעזעצט צו דער
רעכטער האַנט פון גאָט. [20] און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, און האָבן אומעטום
געדַרשנט, און דער האַר האָט געווירקט מיט זיי, און האָט באַשטעטיקט
דאָס וואָרט דורך די צייכנס, וואָס האָבן זיי באַגלייט. אָמֵן.

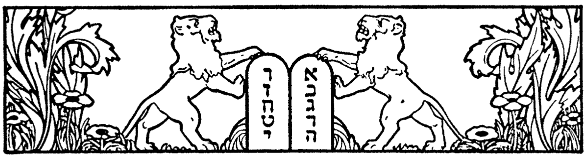

די בשׂורה לויט לוקאַס

א אַזוי ווי אַ סך האָבן זיך אונטערגענומען צו
באַשרײַבן די געשיכטע פון יענע געשעענישן,
וואָס זענען צווישן אונדז באַגלויבט, [2] פונקט ווי
זיי זענען אונדז איבערגעגעבן געוואָרן פון די,
וואָס זענען פון אָנהייב אָן געווען אויגן־עֵדות און
באַדינער פון דעם וואָרט, [3] האָב איך עס אויך
געהאַלטן פאַר רעכט, נאָכדעם ווי איך האָב פון
אָנהייב אָן אַלצדינג גענוי נאָכגעפאָרשט, צו שרייבן
אין אַ סֵדר דיר, אָ איידלסטער טעאָפילוס, [4] כּדי
דו זאָלסט וויסן דעם אֶמת פון דעם, אין וואָס
דו ביסט געלערנט געוואָרן.

[5] עס איז געווען אין די טעג פון הורדוס, דעם
מֶלך פון יהודה, איינער אַ כֹּהן מיטן נאָמען זכריָה,
פון דעם מִשמר פון אַביָה; און ער האָט געהאַט
אַ ווייב פון די טעכטער פון אַהרן, וואָס האָט
געהייסן אֶלישֶבע. [6] און ביידע זענען געווען רעכט־
פאַרטיק פאַר גאָט, און זענען געגאַנגען ערלעך
אין אַלע מִצוות און חוקים פון גאָט. [7] אָבער זיי
האָבן ניט געהאַט קיין קינד, וואָרים אֶלישֶבע איז
געווען אַן עֲקָרה, און ביידע זענען געווען שוין
גוט באַיאָרנט.

[8] און עס איז געווען, בעת ער האָט אויסגעפירט

די עֲבוֹדה פאַר גאָט אין דעם סֵדר פון זיין מִשמר, 9 לויט דעם מִנהג פון
דער כּהונה, איז געווען זיין גורל אַרייַנצוגיין אין דעם הֵיכל פון גאָט און
רייכערן קטוֹרֶת. 10 און די גאַנצע עֵדה פון דעם פאָלק האָט מִתפַּלֵל געווען
דרויסן אין דער שָׁעה פון קטוֹרֶת. 11 ערשט אַ מַלאך פון גאָט האָט זיך
באַוויזן צו אים, וואָס איז געשטאַנען אויף דער רעכטער זייט פון דעם
קטוֹרֶת־מִזבֵּחַ. 12 און אַז זכַריָה האָט אים דערזען, האָט ער זיך דערשראָקן,
און אַ פַּחד איז געפאַלן אויף אים. 13 אָבער דער מַלאך האָט צו אים
געזאָגט: האָב ניט קיין מורא, זכַריָה; וואָרים דיין תּפִילה איז דערהערט
געוואָרן, און דיין ווייב אֶלישֶבע וועט דיר געבערן אַ זון, און דו זאָלסט
רופן זיין נאָמען יוֹחָנָן.
14 פרייד און נַחת וועסטו פון אים האָבן; און אַ סַך וועלן זיך פרייען
איבער זיין געבורט. 15 וואָרים ער וועט זיין גרויס פאַר גאָט, און, ווייַן און
שטאַרקן געטראַנק וועט ער ניט טרינקען; און ער וועט זיין פול מיט דעם
רוּחַ־הַקוֹדֶש, גלייך פון זיין מוטערס טראַכט. 16 און אַ סַך פון די קינדער
פון יִשׂרָאֵל וועט ער אומקערן צו גאָט, זייער האַר. 17 און ער וועט גיין
פאַר אים אין דעם גייסט און גבורה פון אֵלִיָהוּן, אומצוקערן די הערצער פון
די פאָטערס צו די קינדער, און די ווידערשפעניקע צו דער פאַרשטענדיקייט
פון די צַדיקים, כּדי אויפצושטעלן אַ צוגעגרייט פאָלק פאַר גאָט.
18 און זכַריָה האָט געזאָגט צו דעם מַלאך: ווי אַזוי וועל איך דאָס
דערקענען? וואָרים איך בין אַ זָקן, און מיין ווייב גוט באַיאָרנט. 19 און
דער מַלאך האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: איך בין גַברִיאֵל, וואָס
שטייט פאַר גאָט, און איך בין געשיקט געוואָרן צו רעדן צו דיר, און צו
ברענגען דיר די דאָזיקע בשׂוֹרה. 20 און אָט וועסטו זיין שטום און ניט קענען
רעדן, ביז דעם טאָג, ווען דאָס וועט געשען, וואָרים דו האָסט ניט געגלויבט
מיינע רייד, וואָס וועלן מקוים ווערן אין זייער צייט. 21 און דאָס פאָלק
האָט געוואַרט אויף זכַריָהן, און זיי האָבן זיך געחִידושט, וואָס ער זאַמט
זיך אין דעם הֵיכל. 22 און אַז ער איז אַרויסגעקומען, האָט ער ניט געקענט
רעדן צו זיי; און זיי האָבן זיך מִשַער געווען, אַז ער האָט געזען אַ זעאונג
אין דעם הֵיכל; און ער האָט געמאַכט צייכנס צו זיי, און איז פאַרבליבן
שטום. 23 און עס איז געווען, אַז די טעג פון זיין עֲבוֹדה האָבן זיך געענדיקט,
האָט ער זיך אומגעקערט אַהיים.

24 און נאָך די דאָזיקע טעג איז אֶלישֶבע זיין ווייב פֿאַרגאַנגען אין טראָגן,
און זי האָט זיך פֿאַרבאָרגן פֿינף חָדָשים, און האָט געזאָגט: 25 אַזוי האָט גאָט
געטאָן צו מיר אין די טעג, בעת ער האָט אויף מיר געקוקט, אַוועקצונעמען
מיין חֶרפּה פֿון צווישן מענטשן.

26 און אין דעם זעקסטן חודש איז דער מַלאך גַבריאֵל געשיקט געוואָרן
פֿון גאָט אין אַ שטאָט פֿון גָליל, וואָס האָט געהייסן נָצֶרֶת, 27 צו אַ יונגפֿרוי,
וואָס איז געווען פֿאַרקנַסט צו אַ מאַן מיטן נאָמען יוסף, פֿון בֵּית־דָוִד; און
די יונגפֿרוי האָט געהייסן מִרְיָם. 28 און ער איז צו איר אַרײַנגעקומען, און
האָט געזאָגט: שָלום דיר, דו לײַטזעליקע, גאָט איז מיט דיר. 29 אָבער זי
האָט זיך זייער דערשראָקן איבער דעם וואָרט, און האָט בײַ זיך געטראַכט,
וואָסער מִין גרוס קאָן דאָס זיין? 30 און דער מַלאך האָט צו איר געזאָגט:
האָב ניט קיין מורא, מִרְיָם, וואָרים דו האָסט געפֿונען חֵן בײַ גאָט. 31 און
זע, דו וועסט מעוּבֶרֶת ווערן, און געבערן אַ זון, און דו זאָלסט רופֿן זיין
נאָמען יֵשוּעַ. 32 ער וועט זיין גרויס, און וועט גערופֿן ווערן דער זון פֿון
דעם אייבערשטן; און גאָט, דער האַר, וועט אים געבן דעם טראָן פֿון זיין
פֿאָטער דָוִד; 33 און ער וועט קיניגן איבער דעם הויז פֿון יַעקב אויף אייביק;
און צו זיין מלוכה וועט ניט זיין קיין סוף.

34 און מִרְיָם האָט געזאָגט צום מַלאך: וויאַזוי וועט דאָס זיין, אַז איך
קען ניט קיין מאַן? 35 און דער מַלאך האָט צו איר געזאָגט: דער רוּחַ־הַקוֹדֶש
וועט קומען אויף דיר, און די קראַפֿט פֿון דעם אייבערשטן וועט דיך
באַדעקן; דעריבער וועט אויך דאָס, וואָס ווערט געבוירן, אָנגערופֿן ווערן
הייליק, דער בֶּן־אֱלֹהִים. 36 און זע, אֶלישֶבע דיין קרובה, אויך זי איז
טראָגנדיק מיט אַ זון אויף איר עלטער; און דאָס איז דער זעקסטער חודש
בײַ איר, וואָס איז גערופֿן געוואָרן עֲקָרה. 37 וואָרים בײַ גאָט איז קיין זאַך
ניט אוממעגלעך. 38 און מִרְיָם האָט געזאָגט: אָט בין איך, די דינסט פֿון
גאָט; זאָל מיט מיר געשען לויט דיין וואָרט. און דער מַלאך איז פֿון איר
אַוועקגעגאַנגען.

39 און מִרְיָם איז אויפֿגעשטאַנען אין יענע טעג, און איז געשווינד געגאַנגען
אין דעם באַרגיקן לאַנד, צו אַ שטאָט אין יהודה; 40 און זי איז אַרײַנגעגאַנגען
אין דעם הויז פֿון זכַריָה, און האָט באַגריסט אֶלישֶבען. 41 און עס איז
געווען, בעת אֶלישֶבע האָט געהערט די גריסונג פֿון מִרְיָמען, איז דאָס קינד

געשפּרונגען אין איר לײַב; און אֶלישֶבע איז געוואָרן פֿול מיט דעם רוח־
הַקוֹדֶש; [42] און זי האָט אויפֿגעהויבן איר קול מיט אַ הויך געשריי, און
געזאָגט: געבענטשט ביסטו צווישן ווײַבער, און געבענטשט איז די פּרוכט
פֿון דײַן לײַב! [43] און פֿאַרוואָס איז דאָס מיר באַשערט, אַז די מוטער פֿון
מײַן האַר זאָל קומען צו מיר? [44] וואָרים זע, ווי נאָר דאָס קול פֿון דײַן
באַגריסונג האָט דערגרייכט מײַנע אויערן, איז דאָס קינד געשפּרונגען פֿון
שִׂמחה אין מײַן לײַב. [45] און געבענטשט איז זי, וואָס האָט געגלויבט, וואָרים
סע וועט מקוים ווערן דאָס, וואָס איז צו איר גערעדט געוואָרן פֿון גאָט.
[46] און מִרְיָם האָט געזאָגט:

מײַן נֶפֶש טוט דערהייכן גאָט,
[47] און סע פֿרייט זיך מײַן גייסט אין גאָט, מײַן גוֹאֵל,
[48] וואָרים ער האָט געקוקט אויף דער נידעריקייט פֿון זײַן דינסט,
וואָרים זע, פֿון איצט אָן וועלן מיך אַלע דורות רופֿן געבענטשטע.
[49] ווײַל גרויסע זאַכן האָט דער מעכטיקער אָן מיר געטאָן;
און הייליק איז זײַן נאָמען.
[50] און זײַן באַרעמהאַרציקייט איז אויף דור־דורות
צו די, וואָס פֿאָרכטן זיך פֿאַר אים.
[51] ער האָט געוויזן גבורות מיט זײַן אָרעם,
און צעשפּרייט די האָפֿערדיקע אין די מַחשָבות פֿון זייער האַרץ.
[52] ער האָט אַראָפּגעוואָרפֿן די מעכטיקע פֿון זייערע טראָנען,
און האָט דערהויבן די פֿון נידעריקן שטאַנד.
[53] די הונגעריקע האָט ער אָנגעפֿילט מיט גוטס,
און די רײַכע האָט ער אַוועקגעשיקט ליידיק.
[54] געהאָלפֿן האָט ער זײַן קנעכט יִשׂרָאֵל,
און זיך געטאָן דערמאָנען זײַן באַרעמהאַרציקייט,
[55] ווי ער האָט גערעדט צו אונדזערע אָבות,
צו אַבְרָהָם און צו זײַן זאָמען אויף אייביק.

[56] און מִרְיָם איז געבליבן מיט איר אַרום דריי חֳדָשִים, און האָט זיך
אומגעקערט אַהיים.

[57] און אֶלישֶבעס צײַט איז געוואָרן פֿול, אַז זי זאָל געלעגן ווערן;
און זי האָט געבוירן אַ זון. [58] און אירע שכֵנים און קרובֿים האָבן געהערט,

אַז גאָט האָט מיט איר געטאָן גרויס חֶסֶד, און זיי האָבן זיך געפרייט מיט
איר. [59]און עס איז געווען אויפן אַכטן טאָג, איז מען געקומען מַל זיין דאָס
קינד; און זיי האָבן אים געוואָלט אַ נאָמען געבן זכַריָה, נאָך זיין פאָטערס
נאָמען. [60]און זיין מוטער האָט זיך אָפּגערופן: ניין, נייערט יוחָנָן זאָל מען
אים רופן. [61]און זיי האָבן צו איר געזאָגט: קיינער ניט פון דיין מִשפָּחה
הייסט אַזוי. [62]און זיי האָבן געמאַכט צייכנס צו זיין פאָטער, ווי ער האָט
בדֵעה אים צו רופן. [63]און ער האָט פאַרלאַנגט אַ שרייַב־טאָוול, און האָט
אויפגעשריבן: זיין נאָמען איז יוחָנָן. און זיי האָבן זיך אַלע געחִידושט.
[64]און זיין מויל און זיין צונג האָבן זיך מיטאַמאָל אויפגעמאַכט, און ער האָט
גענומען רעדן און לויבן גאָט. [65]און אַ פַּחד איז געפאַלן אויף אַלע וייערע
שכֵנים; און אין גאַנצן באַרג־לאַנד פון יהודה האָט מען גערעדט וועגן די
דאָזיקע זאַכן. [66]און אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט, האָבן עס זיך גענומען
צום האַרצן, און געזאָגט: וואָס וועט דאָס זיין פאַר אַ קינד? וואָרים די האַנט
פון גאָט איז געווען מיט אים.

[67]און זיין פאָטער זכַריָה איז געוואָרן פול מיט דעם רוח־הַקודֶש, און
האָט נבִיאות געזאָגט, אַזוי צו זאָגן:

[68]געלויבט איז גאָט, דער גאָט פון יִשׂרָאֵל!
וואָרים ער האָט געדענקט און געשיקט אַ ישועה פאַר זיין פאָלק,
[69]און האָט אויפגעשטעלט פאַר אונדז אַ האָרן פון ישועה
אין דעם הויז פון זיין קנעכט דָוִד,
[70]ווי ער האָט גערעדט דורך דעם מויל פון זיינע הייליקע נבִיאים
פון פאַרצייטן,
[71]רעטונג פון אונדזערע שׂונאים,
און פון דער האַנט פון אַלע, וואָס האָבן אונדז פיינט,
[72]צו טאָן חֶסֶד מיט אונדזערע אָבות,
און צו געדענקען זיין הייליקן בונד;
[73]די שבועה, וואָס ער האָט געשוואוירן צו אַברָהם אָבינו,
[74]אונדז מַציל צו זיין פון דער האַנט פון אונדזערע שׂונאים,
און דינען אים אָן פַּחד,
[75]אין קדושה און גערעכטיקייט פאַר אים אַלע אונדזערע טעג.
[76]און דו, קינד, וועסט גערופן ווערן: נָביא פון דעם אייבערשטן;

וואָרים דו וועסט גיין פאַר גאָט אָנצובערייטן זיינע וועגן,
77 צו געבן פאַרשטענדיקייט פון ישועה פאַר זיין פאָלק
דורך דער פאַרגעבונג פון זייערע זינד,
78 צוליב דער באַרעמהאַרציקייט פון אונדזער גאָט,
מיט וואָס דער פרימאָרגן וועט אויפגיין אויף אונדז פון דער הייך,
79 צו לײַכטן אויף די, וואָס זיצן אין חושך און אין שאָטן פון טויט;
צו פירן אונדזערע טריט אין דעם וועג פון שָלום.
80 און דאָס קינד איז געוואַקסן, און איז געוואָרן שטאַרק אין דעם גייסט,
און איז געווען אין מִדבָּריות ביז דעם טאָג, ווען ער האָט זיך אַנטפּלעקט
צו ישׂראל.

ב און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז אַ באַפעל איז אַרויסגעגאַנגען
פון קֵיסר אויגוסטוס, אַז די גאַנצע וועלט זאָל געציילט ווערן. 2 דאָס
איז געווען די ערשטע ציילונג, בעת קוריניוס איז געווען פּראָקוראַטאָר פון
סיריע. 3 און אַלע זענען געגאַנגען זיך אײַנשרײַבן, יעדער איינער אין זיין
אייגענער שטאָט. 4 און יוסף איז אויך אַרויפגעגאַנגען פון גָליל, פון דער
שטאָט נצֶרת, קיין יהודה, צו דער שטאָט פון דָוִדן, וואָס הייסט בֵית־לֶחֶם,
וואָרים ער איז געווען פון דָוִדס הויז און מִשפָּחה; 5 צו פאַרשרײַבן זיך מיט
מִריָמען, וואָס איז געווען פאַרקנסט צו אים, בעת זי איז געווען מעוּבֶרת.
6 און עס איז געווען, בעת זיי זענען דאָרט געווען, זענען געוואָרן פול די
טעג, אַז זי זאָל געבערן. 7 און זי האָט געבוירן איר זון דעם בכור, און
האָט אים אײַנגעוויקלט אין ווינדעלעך, און אים אַרײַנגעלייגט אין אַ קאָריטע,
וואָרים עס איז פאַר זיי ניט געווען קיין פּלאַץ אין דער אַכסניא.
8 און עס זענען געווען פּאַסטעכער אין יענער געגנט אין פעלד, וואָס
האָבן אַכטונג געגעבן בײַנאַכט אויף זייער סטאַדע. 9 און אַ מַלאך פון גאָט
האָט זיך צו זיי באַוויזן, און די הערלעכקייט פון גאָט האָט געלויכטן אַרום
זיי; און זיי האָבן זיך שטאַרק דערשראָקן. 10 און דער מַלאך האָט צו זיי
געזאָגט: האָט ניט קיין מורא; וואָרים אָט ברענג איך אייך אַ גוטע בשׂורה
פון אַ גרויסער שׂמחה, וואָס וועט זיין פאַר דעם גאַנצן פאָלק; 11 וואָרים
היינט איז אייך געבוירן געוואָרן אין דער שטאָט פון דָוִדן אַ גואֵל, וואָס
איז מָשיחַ, דער האַר. 12 און דאָס איז אַ צייכן פאַר אייך: איר וועט געפינען
אַ קינד אײַנגעוויקלט אין ווינדעלעך, און ליגן אין אַ קאָריטע. 13 און פּלוצים

איז מיט דעם מַלאך געווען אַ מַחנה פון הימלישן חַיִל, וואָס האָבן געלויבט גאָט, און געזאָגט:

[14] כָּבוד צו גאָט אין דער הייך,
און אויף דער ערד שָלום צווישן מענטשן,
וואָס אין זיי איז זיין וואוילגעפעלן.

[15] און עס איז געווען, ווי די מַלאָכים זענען פון זיי אַוועק אין הימל אַריין, האָבן די פּאַסטעכער געזאָגט איינער צום אַנדערן: לאָמיר איצט גיין קיין בֵּית־לֶחֶם, און זען די זאַך, וואָס איז געשען, פון וואָס גאָט האָט אונדז צו וויסן געטאָן. [16] און זיי זענען געקומען געשווינד, און האָבן געפונען מִרְיָמען און יוספן, און דאָס קינד ליגן אין דער קאָריטע. [17] און אַז זיי האָבן עס געזען, האָבן זיי באַקאַנט געמאַכט דאָס וואָרט, וואָס איז צו זיי גערעדט געוואָרן וועגן דעם דאָזיקן קינד. [18] און אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט, האָבן זיך געוואונדערט וועגן דעם, וואָס די פּאַסטעכער האָבן דערציילט. [19] אָבער מִרְיָם האָט אָפּגעהיט די דאָזיקע אַלע רייד, און האָט געטראַכט וועגן זיי אין איר האַרץ. [20] און די פּאַסטעכער האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן אָפּגעגעבן כָּבוד און געלויבט גאָט פאַר אַלץ, וואָס זיי האָבן געהערט און געזען, אַזוי ווי עס איז צו זיי גערעדט געוואָרן.

[21] און אַז עס זענען געוואָרן פול אַכט טעג אים מַל צו זיין, האָט מען אים אַ נאָמען געגעבן יֵשוּעַ, ווי דער מַלאך האָט אים גערופן, איידער ער איז אויפגענומען געוואָרן אין דער מוטערטראַכט.

[22] און בעת עס זענען געוואָרן פול די טעג פון זייער ריִיניקונג, לויט תּורת משהא, האָבן זיי אים אַרויפגעבראַכט קיין ירושָלַיִם, אים צו שטעלן פאַר גאָט — [23] ווי סע שטייט געשריבן אין דער תּורה פון גאָט: יעדער זָכר, וואָס עפנט די מוטערטראַכט, זאָל גערופן ווערן הייליק צו גאָטב — [24] און צו גענעענען אַ קָרבן, לויט ווי סע איז געזאָגט געוואָרן אין דער תּורה פון גאָט: אַ פּאָר טורטלטויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן. [25] און זע, עס איז געווען אַ מענטש אין ירושָלַיִם, וואָס האָט געהייסן שִמעון, און דער דאָזיקער מענטש איז געווען רעכטפאַרטיק און פרום, און ער האָט געוואַרט אויף דער נחָמה פון יִשׂרָאֵל; און דער רוּחַ־הַקודֶש האָט גערוט אויף אים. [26] און אים איז אַנטפּלעקט געוואָרן דורך דעם רוּחַ־הַקודֶש, אַז ער וועט ניט זען

א ויקרא יב, 2—8. ב שמות יג, 2, 12.

דעם טויט, איידער ער וועט האָבן געזען דעם מָשִׁיחַ פון גאָט. 27 און ער
איז געקומען דורך דעם גייסט אין בֵּית־הַמִקדש אַריין; און בעת די עלטערן
האָבן אַרײַנגעבראַכט דאָס קינד יֵשוּעַ, צו טאָן מיט אים לויט דעם דין פון
דער תּורה, 28 האָט ער אים גענומען אין זײַנע אָרעמס, און געלויבט גאָט,
און געזאָגט:

29 אַצינד טוסטו אָפּלאָזן דײַן קנעכט, אָ גאָט,
לויט דײַן וואָרט, בשָלום;
30 וואָרים מײַנע אויגן האָבן געזען דײַן ישועה,
31 וואָס דו האָסט אָנגעברייט פאַר אַלע פעלקער;
32 אַ ליכט צו באַלײַכטן די אומות,
און דער כָּבוד פון דײַן פאָלק יִשׂרָאֵל.

33 און זײַן פאָטער און זײַן מוטער האָבן זיך געוואונדערט איבער דעם,
וואָס איז געזאָגט געוואָרן וועגן אים; 34 און שִמעוֹן האָט זיי געבענטשט, און
האָט געזאָגט צו מִרְיָמען, זײַן מוטער: זע, ער איז באַשטימט פאַר דעם פאַלן
און דעם אויפשטיין פאַר אַ סך אין יִשׂרָאֵל; און פאַר אַ צייכן, וואָס מע
וועט רעדן אַנטקעגן — 35 און אַ שווערד וועט דורכשטעכן דײַן אייגענע זעל —
כּדי סע זאָלן אַנטפּלעקט ווערן די מַחשָבות פון אַ סך הערצער.

36 און עס איז געווען איינע אַ נביאה, חַנָה בַּת־פּנוּאֵל, פון שֵׁבֶט אָשֵׁר;
זי איז געווען אין הויכן עלטער, און האָט געלעבט מיט איר מאַן זיבן יאָר
פון איר מיידלשאַפט, 37 און איז געווען אַן אַלמָנה פיר און אַכציק יאָר. און
זי האָט ניט אָפּגעטרעטן פון דעם בֵּית־הַמִקדש, און האָט געדינט גאָט מיט
תַּעֲנִיתים און תּפילות טאָג און נאַכט. 38 און גראָד אין יענער שָעה איז זי
אָנגעקומען, און האָט גענומען לויבן גאָט, און רעדן וועגן אים פאַר אַלע,
וואָס האָבן געוואַרט אויף דער גאולה פון ירושָלַיִם.

39 און נאָכדעם ווי זיי האָבן מקַיים געווען אַלצדינג, לויט דער תּורה
פון גאָט, האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין גָליל, צו זייער אייגענער שטאָט
נצֶרֶת. 40 און דאָס קינד איז געוואַקסן און איז געוואָרן שטאַרק, פול מיט
חָכמה, און דער חֵן פון גאָט האָט גערוט אויף אים.

41 און זײַנע עלטערן פלעגן עולה־רֶגל זײַן יעדעס יאָר קיין ירושָלַיִם
אויף דעם יום־טוב פֶּסַח. 42 און ווען ער איז אַלט געווען צוועלף יאָר,
האָבן זיי עולה־רֶגל געווען לויט דעם דין. 43 און אַז דער יום־טוב האָט

זיך געענדיקט, און זיי האָבן זיך אומגעקערט אַהיים, איז דאָס ייִנגל יֵשוּעַ
איבערגעבליבן אין ירושָלַיִם; און זיינע עלטערן האָבן עס ניט געוואוסט.
[44]און אַזוי ווי זיי האָבן געמיינט, אַז ער איז מיט די עולי־רֶגֶל, זענען זיי
אָפּגעגאַנגען אַ טאָג גאַנג, און האָבן אים געזוכט צווישן זייערע קרובים און
באַקאַנטע. [45]און אַז זיי האָבן אים ניט געפונען, האָבן זיי זיך אומגעקערט
קיין ירושָלַיִם, און האָבן אים געזוכט. [46]און עס איז געווען, אין דריי
טעג אַרום, האָבן זיי אים געפונען אין בֵּית־הַמִקדש זיצן צווישן די תַּלמִידֵי־
חֲכָמִים, ווי ער האָט זיך צוגעהערט און זיי געפרעגט קַשיות. [47]און
אַלע, וואָס האָבן אים געהערט, האָבן זיך שטאַרק געחידושט איבער זיין
שֵׂכל און זיינע תשובות. [48]און בעת זיי האָבן אים געזען, זענען זיי נִשתּומם
געוואָרן; און זיין מוטער האָט צו אים געזאָגט: זון, פאַרוואָס האָסטו אונדז
אַזוינס געטאָן? זע, דיין פאָטער און איך האָבן דיך געזוכט מיט צַער. [49]און
ער האָט צו זיי געזאָגט: הַלמַאי האָט איר מיך געזוכט? צי האָט איר ניט
געוואוסט, אַז איך מוז זיין אין מיין פאָטערס הויז? [50]און זיי האָבן ניט
פאַרשטאַנען דאָס וואָרט, וואָס ער האָט צו זיי גערעדט. [51]און ער האָט
מיט זיי אַראָפּגענידערט, און איז געקומען קיין נצֶרֶת; און ער איז זיי געווען
אונטערטעניק; און זיין מוטער האָט אָפּגעהיט די דאָזיקע אַלע רייד אין
איר האַרץ.

[52]און יֵשוּעַ איז געוואַקסן אין חָכמה און אין געשטאַלט, און אין חֵן
ביי גאָט און ביי לייט.

ג און אין דעם פופצנטן יאָר פון קֵיסר טיבעריוס מלוכה, בעת פּאָנטיִוס
פּילאַטוס איז געווען פּראָקוראַטאָר פון יהודה, און הורדוס איז געווען
טעטראַרך פון גָלִיל, און זיין ברודער פיליפּוס טעטראַרך פון דער געגנט
איטוריע און טַרכוֹנָא, און לוסאַניוס טעטראַרך פון אַבִילין, [2]בעת חָנָן און
קַיָפָא זענען געווען כֹּהֲנִים־גדולים, איז געקומען דאָס וואָרט פון גאָט צו יוֹחָנָן
בֶּן־זכַריָה אין דער מִדבר. [3]און ער איז געקומען אין דער גאַנצער געגנט
פון יַרדן, און האָט געדרשנט די טבילה פון תשובה פאַר דער פאַרגעבונג
פון זינד. [4]ווי סע שטייט געשריבן אין דעם סֵפֶר פון די רייד פון ישַעיָה
הַנָבִיא:

אַ קול רופט אין דער מִדבר,
מאַכט גרייט דעם וועג פון גאָט,

גלײַכט אויס זײַנע שטעגן.
5 יעדער טאָל זאָל דערהויבן װערן,
און יעדער באַרג און הײך זאָלן דערנידעריקט װערן;
און דאָס קרומע זאָל װערן גלײַך,
און די באַרגקײטן אַ פּלױן.
6 און אַלע לײַבער זאָלן זען די ישועה פֿון גאָטא.
7 און ער האָט דעריבער געזאָגט צום פֿאָלק, װאָס איז אַרױסגעגאַנגען
פֿון אים געטובלט צו װערן: איר שפּראָץ פֿון שלאַנגען! װער האָט אײַך
געװאָרנט צו אַנטרינען פֿון דעם אָנקומענדיקן צאָרן? 8 ברענגט דעריבער
פּירות, װאָס זענען ראוי פֿאַר תּשובֿה, און רעדט אײַך ניט אײַן: אַבֿרהם
איז אונדזער פֿאָטער; װאָרים איך זאָג אײַך, גאָט קאָן פֿון די דאָזיקע שטײנער
אױפֿשטעלן קינדער פֿאַר אַבֿרהמען. 9 און אָט ליגט שױן די האַק בײַם װאָרצל
פֿון די בײמער; דעריבער, יעדער בױם, װאָס ברענגט ניט אַרױס קײן גוטע
פּירות, װערט אָפּגעהאַקט און אַרײַנגעװאָרפֿן אין פֿײַער אַרײַן.
10 און דאָס פֿאָלק האָט אים געפֿרעגט: װאָס אײגנטלעך זאָלן מיר טאָן?
11 האָט ער געענטפֿערט, און צו זײ געזאָגט: דער, װאָס האָט צװײ רעק, זאָל
זיך טײלן מיט דעם, װאָס האָט גאָרניט; און דער, װאָס האָט שפּײַז, זאָל
אױך אַזױ טאָן. 12 און עס זענען אױך געקומען מוכסים געטובלט צו װערן,
און זײ האָבן צו אים געזאָגט: רבי, װאָס זאָלן מיר טאָן? 13 האָט ער צו זײ
געזאָגט: פֿאָדערט ניט מער װאָס איז פֿאַר אײַך באַשטימט. 14 און אױך זעלנער
האָבן אים געפֿרעגט, אַזױ צו זאָגן: און מיר, װאָס זאָלן מיר טאָן? האָט ער
צו זײ געזאָגט: איר זאָלט קײנעם ניט פּלאָגן און באַרױבן, און זײַט צופֿרידן
מיט אײַער לױן.
15 און בעת דאָס פֿאָלק איז געװען אין אַ שטימונג פֿון דערװאַרטונג,
און אַלע האָבן געטראַכט אין זײערע הערצער װעגן יוחנן, צי איז ער ניט
אפֿשר דער משיח, 16 האָט יוחנן זײ געענטפֿערט, און געזאָגט: איך טובֿל אײַך
מיט װאַסער; סע קומט אָבער אַ שטאַרקערער פֿון מיר, װעמען איך בין
ניט ראוי אױפֿצובינדן די רימענדלעך פֿון זײַנע שיך; ער װעט אײַך טובֿלען
מיט דעם רוח־הקודש און מיט פֿײַער. 17 זײַן װינטשױפֿל איז אין זײַן האַנט,
און ער װעט גוט אױסרײניקן זײַן שײַער, און אײַנזאַמלען דעם װײץ אין

א ישעיה מ, 3—5.

זיין שפּײַכלער אַריין, אָבער די פּליעווע וועט ער פאַרברענען מיט אַן
אומפאַרלעשלעכן פייער.
18 און אויף אַזאַ אופן, און מיט אַ סך אַנדערע וואָרענונגען האָט ער
אָנגעזאָגט די גוטע בשׂורה פאַר דעם פאָלק. 19 אָבער דער טעטראַרך,
הורדוס, ווייל ער איז פון אים געמוסרט געוואָרן צוליב הורודיָה, זיין
ברודערס ווייב, און פאַר דעם גאַנצן רשעות, וואָס הורדוס האָט געטאָן,
20 האָט צו דעם נאָך צוגעגעבן דאָס, וואָס ער האָט פאַרשפּאַרט יוחנָן אין
דער תּפיסה.
21 און עס איז געווען, בעת דאָס גאַנצע פאָלק איז געטובלט געוואָרן,
און יֵשוּעַ איז אויך געטובלט געוואָרן, און האָט מִתפַּלֵל געווען, האָט דער
הימל זיך געשפּאָלטן, 22 און דער רוּחַ־הַקוֹדֶש האָט אַראָפּגענידערט אויף
אים אין אַ לײַבלעכער געשטאַלט, ווי אַ טויב, און אַ קול איז אַרויס פון
הימל: דו ביסט מיין געליבטער זון; אין דיר איז מיין וואוילגעפעלן.
23 און יֵשוּעַ, בעת ער האָט אָנגעהויבן זיין שליחות, איז אַלט געווען
אַרום דרייסיק יאָר, און ער איז געווען, ווי מען האָט געמיינט, דער זון פון
יוסף בֶּן־עֵלי, 24 דער זון פון מַתָּתן, דער זון פון לֵוִין, דער זון פון מַלכִּין,
דער זון פון יַנַין, דער זון פון יוספן, 25 דער זון פון מַתִּתיָהון, דער זון פון
אָמוֹצן, דער זון פון נַחומען, דער זון פון חֶסלִין, דער זון פון נַגָין, 26 דער
זון פון מַחַתן, דער זון פון מַתִּתיָהון, דער זון פון שִמעִין, דער זון פון יוספן,
דער זון פון יוֹדָהן, 27 דער זון פון יוֹחָנָן, דער זון פון רֵישָאן, דער זון פון
זרובָּבלען, דער זון פון שְאַלתִּיאֵלן, דער זון פון נֵרִין, 28 דער זון פון מַלכִּין,
דער זון פון אַדִין, דער זון פון קוֹסָמען, דער זון פון אַלמוֹדָמען, דער זון
פון עֵרן, 29 דער זון פון יֵשוּעַן, דער זון פון אֱלִיעֶזֶרן, דער זון פון יוֹרִימען,
דער זון פון מַתָּתן, דער זון פון לֵוִין, 30 דער זון פון שִמעוֹנען, דער זון פון
יהודהן, דער זון פון יוספן, דער זון פון יוֹנָמען, דער זון פון אֶליָקימען, 31 דער
זון פון מַליָאן, דער זון פון מִינָאן, דער זון פון מַתַּתָהן, דער זון פון נָתָנען,
דער זון פון דָוִדן, 32 דער זון פון יִשַין, דער זון פון עוֹבֵדן, דער זון פון בּוֹעַזן,
דער זון פון שַלמוֹנען, דער זון פון נַחשוֹנען, 33 דער זון פון עַמִינָדָבן, דער
זון פון אַרָמען, דער זון פון חֶצרוֹנען, דער זון פון פֶּרֶצן, דער זון פון יהודהן,
34 דער זון פון יַעקבן, דער זון פון יִצחָקן, דער זון פון אַברָהמען, דער זון
פון תֶּרַחן, דער זון פון נָחורן, 35 דער זון פון שְׂרוּגן, דער זון פון רְעוּן, דער

זון פון פֶּלֶגן, דער זון פון עֵבֶרן, דער זון פון שֶׁלַחן, 36 דער זון פון קֵינָנען,
דער זון פון אַרפַּכשַדן, דער זון פון שֵׁמען, דער זון פון נֹחַן, דער זון פון
לֶמֶכן, 37 דער זון פון מְתוּשֶׁלַחן, דער זון פון חֲנוֹכן, דער זון פון יֶרֶדן, דער
זון פון מַהֲלַלאֵלן, דער זון פון קֵינָנען, 38 דער זון פון אֱנוֹשן, דער זון פון שֵׁתן,
דער זון פון אָדָמען, דער זון פון גאָט.

ד און יֵשוּעַ, פול מיט דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, האָט זיך אומגעקערט פון דעם
יַרדן, און איז געפירט געוואָרן דורך דעם גייסט 2 פערציק טעג אין
דער מִדבר, געפּרואווט פון דעם שָׂטן. און ער האָט גאָרניט געגעסן אין
יענע טעג; און בעת זיי האָבן זיך געענדיקט, איז ער געווען הונגעריק.
3 און דער שָׂטן האָט צו אים געזאָגט: אויב דו ביסט דער בֶּן־אֱלֹהִים, באַפעל
דעם דאָזיקן שטיין, אַז ער זאָל ווערן ברויט. 4 און יֵשוּעַ האָט אים געענטפערט:
סע שטייט געשריבן: ניט פון ברויט אַליין לעבט דער מענטש[א]. 5 און דער
שָׂטן האָט אים אַרויפגעפירט, און האָט אים געוויזן אין אַ רֶגע אַלע מלוכות
פון דער וועלט, 6 און האָט צו אים געזאָגט: דיר וועל איך געבן די דאָזיקע
גאַנצע מֶמשָלה און איר פּראַכט, וואָרים מיר איז זי איבערגעגעבן געוואָרן,
און איך גיב זי וועמען איך וויל. 7 דעריבער, אויב דו וועסט דיך בוקן
פאַר מיר, וועט דאָס אינגאַנצן זיין דיינס. 8 און יֵשוּעַ האָט אים געענטפערט:
סע שטייט געשריבן:

זאָלסט דיך בוקן צו גאָט דיין האַר,
און אים אַליין זאָלסטו דינען[ב].

9 און ער האָט אים געפירט קיין ירוּשָלַיִם, און האָט אים אַוועקגעשטעלט
אויף דעם טורעם פון דעם בֵּית־הַמִקדש, און האָט צו אים געזאָגט: אויב
דו ביסט דער בֶּן־אֱלֹהִים, וואַרף דיך אַראָפּ פון דאַנען; 10 וואָרים סע שטייט
געשריבן:

זיינע מַלאָכים וועט ער באַפעלן וועגן דיר, דיך צו היטן;
11 און אויף די הענט וועלן זיי דיך טראָגן,
טאָמער וועסטו דיר אָנשלאָגן אָן אַ שטיין דיין פוס[ג].

12 און יֵשוּעַ האָט אים געענטפערט: עס איז געזאָגט געוואָרן:

זאָלסט ניט פּרוּוון גאָט דיין האַר[ד].

[א] דברים ח, 3. [ב] דברים ו, 13. [ג] תהלים צא, 11, 12. [ד] דברים ו, 16.

13 און אַז דער שָׂטן האָט געענדיקט יעדן נסָיון, האָט ער אים אָפּגעלאָזט
אויף אַ צייט.

14 און יֵשוּעַ האָט זיך אומגעקערט אין דער מאַכט פון דעם גייסט קיין
גָליל; און די ידיעה וועגן אים האָט זיך פאַרשפּרייט אין דער גאַנצער
געגנט. 15 און ער האָט געלערנט אין זייערע בָתֵּי־כּנֶסִיות, און אַלע האָבן אים
אָפּגעגעבן כָּבוד.

16 און ער איז געקומען קיין נצֶרת, וואו ער איז אויפגעצויגן געוואָרן;
און ווי זיין מִנהג, איז ער שַבּת אַריַינגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכּנֶסֶת אַריין,
און ער איז אויפגעשטאַנען צום לייענען. 17 און מען האָט אים דערלאַנגט
דאָס סֵפר פון ישַעיָה הַנָבִיא. און ער האָט געעפנט דאָס סֵפר, און האָט
געפונען דאָס אָרט, וואו עס איז געשטאַנען געשריבן:

18 דער גייסט פון גאָט איז אויף מיר,
וואָרים ער האָט מיך געזאַלבט מבַשר צו זיין גוטע בשורות פאַר
די אָרעמע.
ער האָט מיך געשיקט אויסצורופן פריַיהייט פאַר די געפאַנגענע,
מאַכן זעענדיק די בלינדע,
און צו באַפרייען די, וואָס זענען צעשטויסן,
19 און אויסצורופן דאָס באַוויליקטע יאָר פון גאָט א.

20 און ער האָט צונויפגעוויקלט דאָס סֵפר, און האָט עס צוריקגעגעבן דעם
חַזן, און האָט זיך אַנידערגעזעצט; און די אויגן פון אַלעמען אין דעם
בֵּית־הַכּנֶסֶת זענען געווען באַהעפט אָן אים. 21 און ער האָט אָנגעהויבן צו זיי
צו זאָגן: היינט איז דער דאָזיקער פּסוק מקוים געוואָרן אין אייערע אויערן.
22 און אַלע זענען אים געווען עֵדות, און האָבן באַוואונדערט די ליַיטזעליקע
רייד, וואָס זענען אַרויסגעגאַנגען פון זיין מויל; און זיי האָבן געזאָגט: איז
דאָס ניט יוֹסֵפס זון? 23 און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַוודאי וועט איר מיר
זאָגן דאָס דאָזיקע מָשל: רוֹפא, הייל דיך אַליין; וואָס מיר האָבן געהערט
ס'איז געטאָן געוואָרן אין כּפַר־נַחום, טו אויך אין דיין געבוירנשטאָט. 24 און
ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, קיין נָבִיא איז ניט אָנגענומען אין
זיין אייגן לאַנד. 25 אויף אַן אֶמת, זאָג איך אייך, אַ סַך אַלמָנות זענען געווען
אין יִשׂרָאל אין די טעג פון אֵלִיָהון, בעת דער הימל איז געווען פאַרשלאָסן

א ישעיה סא, 1, 2.

דריי יאָר און זעקס חדשים, און עס איז געקומען אַ גרויסער הונגער איבערן
גאַנצן לאַנד; 26 און צו קיינער פון זיי איז אליהו ניט געשיקט געוואָרן, אַחוץ
קיין צרפת, וואָס איז אין צידון, צו אַ פרוי אַן אלמנה[א]. 27 און אַ סך מצורעים
זענען געווען אין ישׂראל אין דער צייט פון אלישע הנביא; און קיינער פון
זיי איז ניט גערייניקט געוואָרן, אַחוץ נעמן דער אַרמי[ב]. 28 און אַלע אין דעם
בית־הכּנסת זענען געוואָרן פול מיט צאָרן, בעת זיי האָבן דאָס געהערט.
29 און זיי זענען אויפגעשטאַנען, און האָבן אים אַרויסגעוואָרפן פון דער שטאָט,
און אים געפירט צום ראַנד פון דעם באַרג, אויף וואָס זייער שטאָט איז
געווען געבויט, כּדי אים אַראָפּצוּוואַרפן. 30 אָבער ער איז דורכגעגאַנגען
אין דער מיט צווישן זיי, און איז אַוועקגעגאַנגען.

31 און ער האָט אַראָפּגענידערט קיין כּפר־נחום, אַ שטאָט אין גליל.
און ער האָט מיט זיי געלערנט אַלע שבת; 32 און זיי זענען נשתומם געוואָרן
פון זיין תּורה, וואָרים זיין וואָרט האָט געהאַט מאַכט. 33 און אין דעם בית־
הכּנסת איז געווען אַ מענטש, וואָס האָט געהאַט אַ גייסט פון אַן אומריינעם
רוח, און ער האָט אויסגעשריגן אויף אַ הויך קול: 34 אָ, וואָס האָבן מיר
צו טאָן מיט דיר, ישוע הנוצרי? ביסטו געקומען אונדז צו פאַרטיליקן? איך
ווייס ווער דו ביסט: דער הייליקער פון גאָט. 35 אָבער ישוע האָט אויף
אים אָנגעשריגן, און געזאָגט: שווײַג, און גיי אַרויס פון אים! און דער בייזער
גייסט האָט אים אַנידערגעוואָרפן אין זייער מיט, און איז פון אים אַרויס,
ניט טוענדיק אים קיין בייז. 36 און אַן אימה איז געפאַלן אויף אַלעמען, און
איינער האָט צום אַנדערן געזאָגט: וואָס איז דאָס פאַר אַ וואָרט, וואָס ער
געביט מיט רשות און כּוח די אומריינע גייסטער, און זיי גייען אַרויס? 37 און
די ידיעה וועגן אים האָט זיך פאַרשפּרייט אין דער גאַנצער אַרומיקער
געגנט.

38 און ער האָט זיך אויפגעהויבן און איז אַרויס פון דעם בית־הכּנסת,
און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון שמעון. און שמעונס שוויגער
האָט געליטן פון אַ גרויס פיבער, און זיי האָבן אים געבעטן פאַר אירעטוועגן.
39 און ער איז צוגעגאַנגען, און האָט זיך אײַנגעבויגן איבער איר, און האָט
אָנגעשריגן דאָס פיבער, און עס האָט זי אָפּגעלאָזט; און זי איז תּיכף
אויפגעשטאַנען און האָט זיי באַדינט.

[א] מלכים א׳ יז, 1, 8—16; יח, 1. [ב] מלכים ב׳ ה, 1—14.

40 און בעת די זון איז אונטערגעגאַנגען, האָבן אַלע, וואָס האָבן געהאַט
קראַנקע מיט פאַרשידענע חולאתן, זיי געבראַכט צו אים; און ער האָט
אַרויפגעלייגט זיינע הענט אויף יעדן איינעם פון זיי, און האָט זיי געהיילט.
41 און אויך בייזע גייסטער זענען אַרויס פון אַ סך, וואָס האָבן אויסגעשריגן,
און געזאָגט: דו ביסט דער בֶּן־אֱלֹהִים. און ער האָט אויף זיי אָנגעשריגן,
און זיי ניט געלאָזט רעדן, ווייל זיי האָבן געוואוסט, אַז ער איז דער מָשִׁיחַ.
42 און אַז ס'איז געוואָרן טאָג, איז ער אויפגעשטאַנען און איז אַוועק
אין אַ וויסט אָרט. און דאָס פֿאָלק האָט אים געזוכט, און איז געקומען צו
אים, און אים געוואָלט פאַרהאַלטן, אַז ער זאָל ניט אַוועקגיין פון זיי;
43 אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: איך מוז אָנזאָגן די גוטע בשׂורה פון גאָטס
מַלכות אויך אין די אַנדערע שטעט, וואָרים צוליב דעם בין איך געשיקט
געוואָרן. 44 און ער האָט געדרשנט אין די בָּתֵּי־כְּנֵסִיות פון יהודה.

ה און עס איז געווען, בעת דאָס פֿאָלק האָט זיך געדרענגט אַרום אים,
כדי צו הערן דאָס וואָרט פון גאָט, איז ער געשטאַנען ביים יַם
גנֵיסַר. 2 און ער האָט געזען צוויי שיפלעך שטיין ביים יַם, און די פישערס
זענען פון זיי אַרויסגעגאַנגען, און האָבן געוואַשן זייערע נעצן. 3 און ער איז
אַרייַנגעגאַנגען אין איינעם פון די שיפלעך, וואָס האָט געהערט צו שִׁמעוֹנען,
און האָט אים געבעטן, אָפּצורוקן זיך אַביסל פון דער יַבָּשה. און ער האָט
זיך אַנידערגעזעצט, און האָט געלערנט דאָס פֿאָלק פון דעם שיפל אַרויס.
4 און אַז ער האָט אויפגעהערט רעדן, האָט ער געזאָגט צו שִׁמעוֹנען: פאָר
אָפּ, וואו עס איז טיף, און לאָזט אַראָפּ אייערע נעצן צום פאַנג. 5 און שִׁמעוֹן
האָט געענטפערט: האַר, מיר האָבן זיך געמיט אַ גאַנצע נאַכט, און האָבן
גאָרניט געכאַפּט; אָבער אויף דיין וואָרט וועל איך אַראָפּלאָזן די נעצן. 6 און
אַז זיי האָבן דאָס געטאָן, האָבן זיי געכאַפּט זייער אַ סך פיש; און זייערע
נעצן האָבן זיך גענומען רייסן; 7 און זיי האָבן געוואונקען צו זייערע חֲבֵרים
אין דעם אַנדערן שיפל, אַז זיי זאָלן קומען און זיי העלפן. און זיי זענען
געקומען און האָבן אָנגעפילט די ביידע שיפלעך, אַזוי, אַז זיי האָבן אָנגעהויבן
צו זינקען. 8 און אַז שִׁמעוֹן פּעטרוס האָט דאָס געזען, איז ער געפאַלן יֵשוּען
צו די פיס, און געזאָגט: האַר, גיי אַוועק פון מיר, וואָרים איך בין אַ זינדיקער
מענטש. 9 וואָרים אַ שרעק איז אים באַפאַלן, און אַלע, וואָס זענען געווען

מיט אים ביים פישפאַנג, וואָס זיי האָבן געפאַנגען; 10 און אַזוי זענען אויך
געווען יַעקב און יוחָנָן, זַבדיס זין, וואָס זענען געווען שמעונס חֲברים. און
יֵשוּעַ האָט געזאָגט צו שמעונען: האָב ניט קיין מורא; פון איצט אָן וועסטו
פאַנגען מענטשן. 11 און אַז זיי האָבן געבראַכט זייערע שיפלעך צו דער
יַבָשה, האָבן זיי אַלץ איבערגעלאָזט, און זענען אים נאָכגעגאַנגען.

12 און בעת ער איז געווען אין איינער פון די שטעט, איז דאָרטן
געווען אַ מענטש לויטער צָרַעת; און אַז ער האָט דערזען יֵשוּעַן, איז ער
געפאַלן אויף זיין פָּנים, און האָט אים געבעטן: האַר, אויב דו ווילסט,
קאָנסטו מיך מאַכן ריין. 13 און ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און
האָט אים אָנגערירט, און געזאָגט: איך וויל; זיי ריין. און תֵּיכף האָט זיך
דאָס צָרַעת אָפּגעטאָן פון אים. 14 און ער האָט אים באַפוילן, ער זאָל עס
קיינעם ניט דערציילן; נייערט גיי און ווייז דיך פאַרן כֹּהן, און זיי מַקריב
פאַר דיין ריייניקונג, אַזוי ווי משה האָט געבאָטן, פאַר אַן עֵדות צו זיי[א].
15 און די ידיעה וועגן אים האָט זיך נאָך מער פאַרשפּרייט, און אַ גרויסער
עולם איז זיך צונויפגעקומען, אים צו הערן, און געהיילט צו ווערן פון זייערע
קראַנקהייטן. 16 ער אָבער האָט זיך צוריקגעצויגן אין די מִדבָּריות, און האָט
מִתפַּלֵל געווען.

17 און עס איז געווען אין איינעם פון יענע טעג, בעת ער האָט געלערנט,
אַז עס זענען דאָרטן געזעסן פּרושים און לומדי־תּורה, וואָס זענען געקומען
פון אַלע שטעט פון גָליל, און יהודה, און ירושָלַיִם, און די מאַכט פון
גאָט איז געווען מיט אים, צו קענען היילן. 18 און אָט האָבן מענטשן געבראַכט
אויף אַ בעט אַ מאַן, וואָס איז געווען געליימט; און זיי האָבן געזוכט אים
אַריַינצוברענגען און אים אַוועקצולייגן פאַר אים. 19 און אַזוי ווי זיי האָבן
ניט געקענט געפינען קיין וועג ווי אים אַריַינצוברענגען, צוליב דעם עולם,
זענען זיי אַרויפגעגאַנגען אויפן דאַך, און האָבן אים אַראָפּגעלאָזט מיט זיין
געלעגער דורך די דאַכציגל אין דער מיט פאַר יֵשוּעַן. 20 און אַז ער האָט
געזען זייער אֱמונה, האָט ער געזאָגט: מענטש, דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן
געוואָרן. 21 און די סופרים און די פּרושים האָבן אָנגעהויבן נאָכצוטראַכטן,
און האָבן געזאָגט: ווער איז דער דאָזיקער, וואָס רעדט לעסטערונגען?
ווער קאָן מוחל זיין זינד, אַחוץ גאָט אַליין? 22 אָבער יֵשוּעַ האָט פאַרשטאַנען

א ויקרא יג, 49; יד, 2—32.

זייערע מַחשָבות, און האָט צו זיי געזאָגט: וואָס טראַכט איר אין אייערע
הערצער? 23 וואָס איז גרינגער, צו זאָגן: דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן
געוואָרן, אָדער צו זאָגן: שטיי אויף און גיי? 24 נאָר כּדי איר זאָלט וויסן,
אַז דער בֶּן־אָדָם האָט רשות אויף דער ערד מוחל צו זיין זינד (האָט ער
געזאָגט צום געליימטן): איך זאָג דיר, שטיי אויף, און נעם דיין געלעגער,
און גיי אַהיים. 25 און ער איז תֵּיכֶף פאַר זיי אויפגעשטאַנען, און האָט גענומען
דאָס געלעגער, אויף וועלכן ער איז געלעגן, און איז אַוועק אַהיים,
לויבנדיק גאָט. 26 און זיי זענען אַלע נִבהל און נִשתומם געוואָרן, און האָבן
געלויבט גאָט, און זיך זייער געפאָרכטן, און געזאָגט: וואונדערלעכע זאַכן
האָבן מיר היינט געזען.

27 און נאָכדעם איז ער אַרויסגעגאַנגען, און האָט געזען אַ מוכס, וואָס
האָט געהייסן לֵוִי, זיצן אויפן צאָל־אַמט, און ער האָט צו אים געזאָגט: גיי
מיר נאָך. 28 און ער האָט אַלץ איבערגעלאָזט, און איז אויפגעשטאַנען און
איז אים נאָכגעגאַנגען.

29 און לֵוִי האָט אים געמאַכט אַ גרויסע סעודה אין זיין הויז; און אַ
גרויסער עולם פון מוכסים און אויך אַנדערע זענען מיט זיי געזעסן ביים
טיש. 30 און די פּרושים און זייערע סופרים האָבן געמורמלט קעגן זיינע
תַּלמידים, און האָבן געזאָגט: פאַרוואָס עסט איר און טרינקט מיט מוכסים
און זינדיקע? 31 און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: די, וואָס
זענען געזונט, נייטיקן זיך ניט אין קיין רופא, נייערט די, וואָס זענען קראַנק.
32 איך בין ניט געקומען רופן די צַדיקים, נייערט די זינדיקע צו תשובה.

33 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: די תַּלמידים פון יוחָנָן פאַסטן אָפט און
טוען תפִילה, און אַזוי טוען אויך די תַּלמידים פון די פּרושים, אָבער דיינע
עסן און טרינקען. 34 און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: קאָנט איר לאָזן די מחותָּנים
פאַסטן, בשַעת דער חָתָן איז מיט זיי? 35 סע וועלן אָבער קומען טעג, ווען
דער חָתן וועט אַוועקגענומען ווערן פון זיי, און דעמאָלט וועלן זיי פאַסטן
אין יענע טעג. 36 און ער האָט זיי אויך דערציילט אַ מָשל: קיינער רייסט
ניט אָפּ אַ שטיק פון אַ נייעם מַלבוש, און טוט עס אַרויף אויף אַן אַלטן
מַלבוש; אויב יאָ, וועט ער צערייסן דאָס נייע, און אויך דאָס שטיק פון דעם
נייעם וועט זיך ניט פּאַסן צום אַלטן. 37 און קיינער טוט ניט אַריין קיין
נייעם וויין אין אַלטע לאָגלען; אַנדערש וועט דער נייער וויין צעפּלאַצן די

לאָגלען, און וועט זיך צעגיסן, און די לאָגלען וועלן גיין פאַרלוירן. 38 נײַערט
נייעם וויין מוז מען אַרײַנגיסן אין נייע לאָגלען. 39 און קיינער, וואָס האָט
געטרונקען אַלטן וויין, וויל נייעם; וואָרים ער זאָגט: דער אַלטער איז גוט.
ו און עס איז געווען אויפן צווייטן שבת פון ספירת־העומר, אַז ער איז
געגאַנגען דורך תבואה־פעלדער; און זיינע תלמידים האָבן אָפּגעריסן
זאַנגען, און זיי צעריבן מיט זייערע הענט און געגעסן. 2 און עטלעכע פון
די פרושים האָבן געזאָגט: פאַרוואָס טוט איר דאָס, וואָס מען טאָר ניט טאָן
אום שבת? 3 און ישוע האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: האָט איר ניט
געלייענט, וואָס דוד האָט געטאָן, בעת ער איז געווען הונגעריק, ער, און
די, וואָס זענען געווען מיט אים; 4 ווי ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז
פון גאָט, און האָט גענומען און געגעסן דאָס לחם־הפּנים, וואָס קיינער ניט
נאָר די כּהנים האָבן געמעגט עסן, און האָט אויך געגעבן צו די, וואָס זענען
געווען מיט אים?[א] 5 און ער האָט צו זיי געזאָגט: דער בן־אָדם איז האַר
איבער דעם שבת.

6 און עס איז געווען אין אַן אַנדערן שבת, אַז ער איז אַרײַנגעגאַנגען
אין אַ בית־הכּנסת, און האָט געלערנט; און דאָרטן איז געווען אַ מענטש,
וואָס זיין רעכטע האַנט איז געווען פאַרדאַרט. 7 און די סופרים און די
פרושים האָבן אים נאָכגעקוקט, צו זען אויב ער וועט אים היילן אום שבת,
כּדי אים צו קענען פאַרמסרן. 8 אָבער ער האָט פאַרשטאַנען זייערע מחשבות,
און האָט געזאָגט צו דעם מענטשן, וואָס זיין האַנט איז געווען פאַרדאַרט:
שטיי אויף, און שטעל דיך אין דער מיט. און ער איז אויפגעשטאַנען און
האָט זיך אַוועקגעשטעלט. 9 און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: איך פרעג אייך:
מעג מען שבת טאָן גוטס, אָדער שלעכטס? ראַטעווען אַ נפש, אָדער
אומברענגען? 10 און ער האָט זיך אַרומגעקוקט אויף זיי אַלע, און האָט צו
אים געזאָגט: שטרעק אויס דיין האַנט. און ער האָט אַזוי געטאָן, און זיין
האַנט איז געזונט געוואָרן. 11 און זיי זענען געוואָרן פול מיט גרימצאָרן, און
האָבן זיך באַראָטן איינער מיטן אַנדערן, וואָס זיי זאָלן טאָן צו ישוען.

12 און עס איז געווען אין די דאָזיקע טעג, אַז ער איז אַרויסגעגאַנגען
אין די בערג מתפּלל צו זיין; און ער האָט פאַרבראַכט די גאַנצע נאַכט
אין תפילה טאָן צו גאָט. 13 און בשעת עס איז געוואָרן טאָג, האָט ער גערופן

א שמואל א׳ כא, 1—7; ויקרא כד, 9.

זיינע תַּלמידים, און האָט פֿון זיי אויסדערוויילט צוועלף, וועמען ער האָט
אָנגערופֿן שלִיחים: 14 שִׁמעונען, וועמען ער האָט אַ נאָמען געגעבן פּעטרוס,
און אַנדריי זיין ברודער, און יַעקֹבן און יוחָנָן, און פֿיליפּוס און בַּר־תַּלמָין,
15 און מַתּיָאן און תּומָאן, און יַעקֹב בֶּן־חַלפַי, און שִׁמעונען, וועמען מען האָט
גערופֿן קַנָאי, 16 און יהודה בֶּן־יַעקֹב, און יהודה אִיש־קרִיות, וואָס איז געוואָרן
דער מָסור.

17 און ער האָט מיט זיי אַראָפּגענידערט, און איז געשטאַנען אויף אַ
פּלאַכן פּלאַץ, און אַ גרויסער עולם פֿון זיינע תַּלמידים, און אַ סך פֿאָלק
פֿון גאַנץ יהודה און ירושָלַיִם, און דעם יַם־באָרטן פֿון צור און צִידון, זענען
געקומען אים הערן, און געהיילט צו ווערן פֿון זייערע חולאַתן. 18 און די,
וואָס זענען געווען געפּלאָגט פֿון אומריינע גייסטער, זענען געהיילט געוואָרן.
19 און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט געזוכט אים אָנצורירן, וואָרים פֿון אים איז
אַרויסגעגאַנגען אַ כּוח, און האָט זיי אַלעמען געהיילט.

20 און ער האָט אויפֿגעהויבן זיינע אויגן אויף זיינע תַּלמידים, און האָט
געזאָגט:

וואויל איז אייך אָרעמע, וואָרים דאָס מַלכות פֿון גאָט איז אייערס.

21 וואויל איז אייך, וואָס טוט איצט הונגערן, וואָרים איר וועט ווערן
געזעטיקט.

וואויל איז אייך, וואָס טוט איצט וויינען, וואָרים איר וועט לאַכן.

22 וואויל איז אייך, ווען מענטשטן וועלן אייך פֿיינט האָבן, און אייך
פֿאַרשטויסן און מבַייש זיין, און פֿאַרוואַרפֿן אייער נאָמען ווי עפּעס שלעכטס
פֿונוועגן דעם בֶּן־אָדָם. 23 פֿרייט אייך אין יענעם טאָג, און שפּרינגט פֿאַר
שִׂמחה; וואָרים זעט, אייער שׂכַר איז גרויס אין הימל, וואָרים פּונקט אַזוי
האָבן זייערע עלטערן געטאָן מיט די נבִיאים.

24 אָבער וויי צו אייך, וואָס זענט רייך, וואָרים איר האָט שוין געקריגן
אייער טרייסט.

25 וויי צו אייך, וואָס זענט איצט זאַט, וואָרים איר וועט הונגערן.

וויי צו אייך, וואָס טוט איצט לאַכן, וואָרים איר וועט טרויערן און
וויינען.

26 וויי צו אייך, ווען אַלע מענטשן וועלן רעדן גוטס פֿונוועגן אייך,
וואָרים אַזוי האָבן זייערע עלטערן געטאָן מיט די פֿאַלשע נבִיאים.

27 אָבער אייך, וואָס טוט זיך צוהערן, זאָג איך: האָט ליב אייערע
שׂונאים, טוט גוטס צו די, וואָס האָבן אייך פֿיינט, 28 בענטשט די, וואָס שעלטן
אייך, און זייט מתפּלל פֿאַר די, וואָס זענען אייך מבֿזה. 29 דער, וואָס שלאָגט
דיך אויף דער באַק, גיב אים אויך די אַנדערע; און פֿון דעם, וואָס נעמט
צו דיין מאַנטל, זאָלסטו אויך דיין ראָק פֿון אים ניט צוריקהאַלטן. 30 גיב
יעדן, וואָס בעט בײַ דיר; און פֿון אים, וואָס נעמט צו דאָס דייניקע, פֿאָדער
עס ניט צוריק. 31 און אַזוי ווי איר ווילט, אַז מענטשן זאָלן טאָן צו אייך,
זאָלט איר אויך טאָן צו זיי.

32 און אויב איר האָט ליב די, וואָס האָבן אייך ליב, וואָסער דאַנק
קומט אייך? וואָרים אַפילו זינדיקע האָבן ליב די, וואָס האָבן זיי ליב. 33 און
אויב איר טוט גוטס מיט די, וואָס טוען אייך גוטס, וואָסער דאַנק קומט
אייך? אַפילו די זינדיקע טוען אויך דאָס זעלבע. 34 און אויב איר לייט די,
פֿון וועמען איר האָפֿט צוריק צו באַקומען, וואָסער דאַנק קומט אייך? אַפילו
זינדיקע לייען אויס צו זינדיקע, כּדי צוריק צו באַקומען ווידער אַזויפֿיל.
35 האָט אָבער ליב אייערע שׂונאים, און טוט גוטס, און לייט, און דערוואַרט
ניט עפּעס צוריק; און אייער שׂכר וועט זיין גרויס, און איר וועט זיין קינדער
פֿון דעם אייבערשטן; וואָרים ער איז גוט צו די אומדאַנקבאַרע און שלעכטע.
36 זייט באַרעמהאַרציק, אַזוי ווי אייער פֿאָטער איז באַרעמהאַרציק.

37 משפּט ניט, און איר וועט ניט געמשפּט ווערן; פֿאַרמשפּט ניט, און
איר וועט ניט פֿאַרמשפּט ווערן; זייט מוחל, און מע וועט אייך מוחל־
זיין; 38 גיט, און סע וועט אייך געגעבן ווערן; אַ גוטע, אײַנגעדריקטע,
צונויפֿגעטרעסלטע, און איבערגיסנדיקע מאָס וועט מען אייך געבן אין אייער
שויס אַריין. וואָרים מיט דער מאָס, וואָס איר טוט מעסטן, וועט אייך
צוריק געמאָסטן ווערן.

39 און ער האָט זיי אויך דערציילט אַ משל: קאָן אַ בלינדער פֿירן
אַ בלינדן? וועלן זיי דען ניט ביידע אַרײַנפֿאַלן אין אַ גרוב? 40 אַ תּלמיד־
שטייט ניט העכער פֿון זיין רבין, אָבער איטלעכער, וואָס דערגרייכט שלימות,
וועט זיין ווי זיין רבי. 41 און פֿאַרוואָס זעסטו דאָס שפּענדל אין דיין ברודערס
אויג, אָבער דעם קלאָץ אין דיין אייגן אויג זעסטו ניט? 42 אָדער ווי קענסטו
זאָגן צו דיין ברודער: ברודער, לאָמיך אַרויסנעמען דאָס שפּענדל פֿון דיין
אויג, און אַליין זעסטו ניט דעם קלאָץ אין דיין אייגן אויג? דו חנף, נעם

קודם אַרויס דעם קלאָץ פון דיין אייגן אויג, און דערנאָך וועסטו זען קלאָר
אַרויסצונעמען דאָס שפּענדל, וואָס איז אין דיין ברודערס אויג.
43 וואָרים אַ גוטער בוים טראָגט ניט קיין שלעכטע פּירות, און אַ
פאַרדאָרבענער בוים טראָגט ניט קיין גוטע פּירות; 44 איטלעכן בוים דערקענט
מען לויט זיינע אייגענע פּירות; וואָרים פון דערנער קלייבט מען ניט קיין
פייגן, אויך קלייבט מען ניט קיין טרויבן פון אַ דאָרנקוסט. 45 דער גוטער
מענטש ברענגט אַרויס פון דעם גוטן אוצר פון זיין האַרץ גוטס, און דער
שלעכטער מענטש ברענגט אַרויס פון זיין שלעכטן אוצר שלעכטס; וואָרים
פון וואָס דאָס האַרץ איז פול, דערפון רעדט דאָס מויל.
46 און פאַרוואָס רופט איר מיך: האַר, האַר, און טוט ניט וואָס איך
זאָג? 47 איטלעכער, וואָס קומט צו מיר, און הערט מיינע רייד און טוט זיי,
וועל איך אייך ווייַזן צו וועמען ער איז געגליכן: 48 ער איז געגליכן צו אַ
מענטשן, וואָס בויט אַ הויז, און וואָס האָט געלאָזט טיף גראָבן, און לייגן
דעם פונדאַמענט אויף אַ פעלזן; און בשעת עס איז געקומען אַ פאַרפלייצונג,
האָט דער שטראָם געשלאָגן קעגן יענעם הויז, און האָט עס ניט געקאָנט
צעטרעסלען, וואָרים עס איז געווען גוט געבויט. 49 אָבער דער, וואָס הערט
און טוט ניט, איז ווי אַ מענטש, וואָס האָט געבויט אַ הויז אויף דער ערד,
אָן אַ פונדאַמענט; וואָס קעגן אים האָט געשלאָגן דער שטראָם, און עס איז
תּיכּף איינגעפאַלן, און דער חורבן פון יענעם הויז איז געווען גרויס.
ז נאָכדעם ווי ער האָט געענדיקט אַלע זיינע רייד אין די אויערן פון
דעם פאָלק, איז ער אַרייַנגעגאַנגען קיין כּפר־נחום.
2 און איינער אַ הויפּטמאַן האָט געהאַט אַ קנעכט, וואָס איז אים געווען
טייער, און וואָס איז געווען קראַנק און האָט געהאַלטן ביים שטאַרבן. 3 און
אַז ער האָט געהערט וועגן ישוען, האָט ער צו אים געשיקט זקנים פון די
יידן, און האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל קומען און היילן זיין קנעכט. 4 און
אַז זיי זענען געקומען צו ישוען, האָבן זיי אים זייער געבעטן, און געזאָגט:
ער איז ווערט, אַז דו זאָלסט דאָס טאָן פאַר אים. 5 וואָרים ער האָט
ליב אונדזער פאָלק, און האָט אַפילו אַליין אונדז אויפגעבויט אונדזער בית־
הכּנסת. 6 און ישוע איז מיט זיי געגאַנגען. און בעת ער איז געווען שוין ניט
ווייט פון דעם הויז, האָט דער הויפּטמאַן געשיקט צו אים פריינט, אים אַזוי
צו זאָגן: האַר, זיי דיך ניט מטריח; וואָרים איך בין ניט ווערט, אַז דו זאָלסט

קומען אונטער מיין דאַך. 7 דעריבער האָב איך מיך אַליין אויך ניט געהאַלטן
פאַר ראָוי צו דיר צו קומען. נייערט זאָג נאָר דאָס וואָרט, און מיין קנעכט
וועט געהיילט ווערן. 8 וואָרים אויך איך בין אַ מענטש, געשטעלט אונטער
באַפעל־מאַכט, און האָב אונטער מיר חַיִל; און איך זאָג צו דעם: גיי! און
ער גייט, און צו אַן אַנדערן: קום! און ער קומט. און צו מיין קנעכט: טו
דאָס! און ער טוט עס. 9 און אַז יֵשׁוּעַ האָט דאָס געהערט, האָט ער זיך
געוואונדערט איבער אים, און האָט זיך אויסגעדרייט און געזאָגט צום פאָלק,
וואָס איז אים נאָכגעגאַנגען: איך זאָג אייך, אַפילו אין יִשׂרָאֵל האָב איך ניט
געפונען אַזאַ אֱמונה. 10 און ווען די שלוחים האָבן זיך אומגעקערט אַהיים,
האָבן זיי געפונען דעם קנעכט געזונט.

11 און עס איז געווען גלייך נאָכדעם, אַז ער איז געגאַנגען אין אַ שטאָט
אַריין מיטן נאָמען נָעִין, און זיינע תַּלמידים זענען געגאַנגען מיט אים, און
אַ סך פאָלק. 12 און ווי ער האָט זיך דערנענטערט צום טויער פון דער
שטאָט, ערשט מען האָט אַרויסגעטראָגן אַ טויטן, אַ בֶּן־יָחִיד ביי זיין מוטער,
און זי איז געווען אַן אַלמָנה; און אַ סך מענטשן פון דער שטאָט זענען געווען
מיט איר. 13 און אַז דער האַר האָט זי געזען, האָט ער אויף איר רַחמָנות
געהאַט, און צו איר געזאָגט: וויין ניט. 14 און ער איז צוגעגאַנגען און האָט
אָנגערירט די מִטה; און די נוֹשׂאִים זענען געבליבן שטיין. און ער האָט
געזאָגט: יונגערמאַן, איך זאָג דיר, שטיי אויף. 15 און דער טויטער האָט זיך
אויפגעזעצט, און האָט אָנגעהויבן צו רעדן. און ער האָט אים געגעבן צו
זיין מוטער. 16 און אַ פַּחד האָט זיי אַלע אָנגענומען; און זיי האָבן געלויבט
גאָט, און געזאָגט: אַ גרויסער נָביא איז אויפגעשטאַנען צווישן אונדז! און,
גאָט האָט געדענקט אָן זיין פאָלק! 17 און די דאָזיקע ידיעה וועגן אים איז
אַרויסגעגאַנגען אין גאַנץ יהודה, און אין דער גאַנצער געגנט.

18 און די תַּלמידים האָבן דערציילט יוֹחָנָן פון די דאָזיקע אַלע זאַכן.
19 און יוֹחָנָן האָט גערופן צו זיך צוויי פון זיינע תַּלמידים, און האָט זיי געשיקט
צו דעם האַר, אַזוי צו זאָגן: ביסטו דער, וואָס דאַרף קומען, אָדער זאָלן
מיר וואַרטן אויף אַן אַנדערן? 20 און אַז די מענטשן זענען געקומען צו אים,
האָבן זיי געזאָגט: יוֹחָנָן הַמַטבִּיל האָט אונדז געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן:
ביסטו דער, וואָס דאַרף קומען, אָדער זאָלן מיר וואַרטן אויף אַן אַנדערן?
21 אין יענער שָׁעה האָט ער געהיילט אַ סך פון חולאַתן און פון פּלאָגן און

פון בייזע גייסטער, און אַ סך, וואָס זענען געווען בלינד, האָט ער געשאָנקען
די ראִיה. 22 און ער האָט זיי געענטפערט: גייט און דערציילט יוחָנָן, וואָס
איר האָט געזען און געהערט: די בלינדע קריגן זייער ראִיה, די לאָמע גייען,
די מצוֹרָעים ווערן גערייניקט, די טויבע הערן, די טויטע שטייען אויף, און
פאַר די אָרעמע ווערט געדרשנט די בשורה־טובה. 23 און וואויל איז דעם,
וואָס ווערט זיך ניט שטרויכלען אין מיר.

24 און אַז די שליחים פון יוחָנָן זענען אַוועקגעגאַנגען, האָט ער אָנגעהויבן
צו רעדן צום פאָלק וועגן יוחָנָן: וואָס זענט איר אַרויסגעגאַנגען זען אין
דער מִדבר? אַ טראָשטשינע שאָקלען זיך מיטן ווינט? 25 וואָס דען זענט איר
אַרויסגעגאַנגען זען? אַ מענטשן אָנגעטאָן אין פיינע מַלבושים? זעט, די וואָס
זענען הערלעך געקליידט, און לעבן פיין, זענען אין פּאַלאַצן פון מלָכים.
26 אָבער וואָס דען זענט איר אַרויסגעגאַנגען זען? אַ נָביא? יאָ, איך זאָג אייך,
אַ סך מערער ווי אַ נָביא. 27 דאָס איז ער, פון וועמען סע שטייט געשריבן:

זע, איך שיק מיין שלִיח פאַר דיין פָּנים,
וואָס וועט אָנגרייטן דיין וועג פאַר דיר [א].

28 איך זאָג אייך, צווישן די, וואָס זענען געבוירן געוואָרן פון ווייבער, איז
ניטאָ קיין גרעסערער ווי יוחָנָן, דאָך איז דער קלענסטער אין דעם מַלכות
פון גאָט גרעסער פון אים. 29 (און דאָס גאַנצע פאָלק, בעת זיי האָבן דאָס
געהערט, און די מוֹכסים, האָבן גערעכטפאַרטיקט גאָט, וואָרים זיי האָבן
זיך געלאָזט טובלען מיט דער טבילה פון יוחָנָן; 30 אָבער די פּרושים און די
חכָמים האָבן אָפּגעוואָרפן די עֵצה פון גאָט, וואָרים זיי האָבן זיך פון אים
ניט געלאָזט טובלען.)

31 צו וועמען אָבער זאָל איך גליַיכן די מענטשן פון דעם דאָזיקן דוֹר?
צו וועמען זענען זיי ענלעך? 32 זיי זענען גלייך ווי קינדער, וואָס זיצן אויף
דעם מאַרקפּלאַץ, און רופן איינער צום אַנדערן:

מיר האָבן געשפּילט פאַר אייך, און איר האָט ניט געטאַנצט;
מיר האָבן געקלאָגט, און איר האָט ניט געוויינט.

33 וואָרים יוחָנָן הַמַטבִיל איז געקומען, און האָט ניט געגעסן קיין ברויט, און
ניט געטרונקען קיין וויין, און איר זאָגט: ער האָט אַ בייזן גייסט. 34 דער
בֶּן־אָדָם איז געקומען, ער עסט און טרינקט, און איר זאָגט: זעט, אַ מענטש

א מלאכי ג, 1.

אַ זולל וסובא, אַ פריינט פון מוכסים און חוטאים! 35 און די חָכמה איז
גערעכטפאַרטיקט פון אַלע אירע קינדער.

36 און איינער פון די פרושים האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל עסן מיט
אים, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם פרושים הויז, און האָט זיך געזעצט
צום טיש. 37 און זע, דאָרט איז געווען אַ זינדיקע אִשה אין דער שטאָט, און
אַז זי איז געוואָר געוואָרן, אַז ער זיצט ביים טיש אין דעם פרושים הויז,
האָט זי געבראַכט אַן אַלאַבאַסטער קריגל מיט זאַלבאײַל, 38 און האָט זיך
געשטעלט הינטן ביי זיינע פיס אַ וויינענדיקע, און האָט אָנגעהויבן באַנעצן
זיינע פיס מיט אירע טרערן, און האָט זיי אָפגעווישט מיט די האָר פון איר
קאָפ, און געקושט זיינע פיס, און זיי געזאַלבט מיט דעם זאַלבאײַל. 39 און
בעת דער פרושי, וואָס האָט אים פאַרבעטן, האָט דאָס געזען, האָט ער צו
זיך געזאָגט: וואָלט ער געווען אַ נָביא, וואָלט ער דערקענט ווער און וואָס
פאַר אַ מין אִשה דאָס איז, וואָס רירט אים אָן, אַז זי איז אַ זינדיקע. 40 און
יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: שִמעון, איך האָב דיר עפּעס
צו זאָגן. און ער האָט געענטפערט: וואָס, רֶבי. 41 איינער אַ מַלוֶה האָט
געהאַט צוויי בַעלי־חובות; איינער איז אים שולדיק געווען פינף הונדערט
דינָרים, און דער אַנדערער פופציק. 42 און אַזוי ווי זיי האָבן ניט געהאַט
מיט וואָס צו באַצאָלן, האָט ער זיי ביידן מוחל געווען. ווער פון זיי וועט
אים דעריבער מער ליב האָבן? 43 האָט שִמעון געענטפערט: דער, רעכן
איך, וועמען ער האָט מוחל געווען צום מייסטן. און ער האָט צו אים געזאָגט:
דו האָסט ריכטיק געמִשפט. 44 און ער האָט זיך אויסגעדרייט צו דער אִשה,
און געזאָגט צו שִמעונען: דו זעסט די דאָזיקע אִשה? איך בין אַרײַנגעקומען
אין דיין הויז, און קיין וואַסער פאַר מיינע פיס האָסטו מיר ניט געגעבן, זי
אָבער האָט באַנעצט מיינע פיס מיט אירע טרערן, און האָט זיי אָפגעווישט
מיט אירע האָר. 45 דו האָסט מיר ניט געגעבן קיין קוש; זי אָבער, זינט איך
בין אַרײַנגעקומען, האָט ניט אויפגעהערט צו קושן מיינע פיס. 46 דו האָסט
ניט געזאַלבט מיין קאָפ מיט אײַל; אָבער זי האָט געזאַלבט מיינע פיס מיט
זאַלבאײַל. 47 דעריבער זאָג איך דיר: אירע זינד, וואָס זענען אַ סך, זענען
פאַרגעבן געוואָרן, וואָרים זי האָט אַ סך ליב געהאַט; אָבער וועמען ווייניק
ווערט פאַרגעבן, דער דאָזיקער האָט ליב ווייניק. 48 און ער האָט צו איר
געזאָגט: דיינע זינד זענען דיר פאַרגעבן געוואָרן. 49 און די, וואָס זענען

געזעסן מיט אים ביים טיש, האָבן גענומען זאָגן צווישן זיך: ווער איז ער,
וואָס ער פאַרגיט אַפילו זינד? 50 און ער האָט געזאָגט צו דער אִשה: דיין
אֶמונה האָט דיך מַציל געווען; גיי בשָלום.

ח און עס איז געווען תּיכּף נאָכדעם, אַז ער איז געגאַנגען דורך שטעט און
דערפער, און האָט געדרשנט און אָנגעזאָגט די גוטע בשׂורה פון דעם
מַלכות פון גאָט. און די צוועלף זענען מיט אים געווען, 2 און אויך עטלעכע
פרויען, וואָס זענען געהיילט געוואָרן פון בייזע גייסטער און קראַנקהייטן:
מִריָם, וועמען מען האָט גערופן מַגדָלית, פון וועמען זיבן בייזע גייסטער זענען
אַרויס, 3 און יוֹחָנָה, דאָס ווייב פון כּוּזאָן, אַ פאַרוואַלטער ביי הורדוסן, און
שוֹשַנָה, און אַ סך אַנדערע, וואָס האָבן זיי געדינט מיט זייער האָב און
גוטס.

4 און בעת אַ סך פאָלק איז זיך צוזאַמענגעקומען, און זיי זענען געקומען
צו אים פון יעדער שטאָט, האָט ער גערעדט מיט אַ מָשל: 5 דער זייער איז
אַרויסגעגאַנגען צו פאַרזייען זיין זריעה; און בעת ער האָט געזייט, איז טייל
געפאַלן ביים וועג, און איז צעטרעטן געוואָרן, און די פייגל פון הימל האָבן
זי פאַרצערט. 6 און אַנדערע איז געפאַלן אויף דעם פעלזן; און תּיכּף ווי
זי איז אויפגעגאַנגען, איז זי פאַרוועלקט געוואָרן, מַחמת זי האָט ניט געהאַט
קיין פייַכטקייט. 7 און אַנדערע איז געפאַלן צווישן דערנער, און די דערנער
זענען געוואַקסן מיט איר, און האָבן זי דערשטיקט. 8 און אַנדערע איז געפאַלן
אויף גוטער ערד, און איז געוואַקסן, און האָט אַרויסגעבראַכט פרוכט
הונדערטפאַך. בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אויסגערופן: דער, וואָס
האָט אויערן צו הערן, זאָל הערן.

9 און אַז זיינע תּלמידים האָבן אים געפרעגט, וואָס דאָס דאָזיקע מָשל קאָן
מיינען, 10 האָט ער געזאָגט: אייך איז געגעבן געוואָרן צו פאַרשטיין די סודות
פון דעם מַלכות פון גאָט, אָבער פאַר די איבעריקע - אין מְשָלים, כּדי זיי
זאָלן זען און דאָך ניט זען, און הערן און דאָך ניט פאַרשטיין. 11 און דאָס
מיינט דאָס מָשל: די זריעה איז דאָס וואָרט פון גאָט. 12 און יענע ביים וועג
זענען די, וואָס האָבן עס געהערט, דערנאָך קומט דער שָׂטן, און נעמט אַוועק
דאָס וואָרט פון זייער האַרץ, כּדי זיי זאָלן ניט גלויבן און געראַטעוועט
ווערן. 13 און יענע אויף דעם פעלזן, זענען די, וואָס בשַעת זיי הערן, נעמען
זיי אָן דאָס וואָרט מיט שׂמחה; זיי האָבן אָבער ניט קיין וואָרצל, און גלויבן

אַ ווײַלע, און פֿאַלן אָפּ אין צײַט פֿון נסיון. 14 און דאָס, וואָס איז געפֿאַלן
צווישן דערנער, דאָס זענען די, וואָס האָבן געהערט, און בשעת זײ גײען
אַוועק, ווערן זײ דערשטיקט פֿון די דאגות און עשירות און תּענוגים פֿון
לעבן, און זײער פּרוכט ווערט ניט צײַטיק. 15 און דאָס אויף דער גוטער
ערד, דאָס זענען די, וואָס האַלטן פֿעסט דאָס וואָרט, וואָס זײ האָבן געהערט,
אין אַן ערלעך און גוט האַרץ, און ברענגען אַרויס פּרוכט מיט געדולדיקײט.
16 און קײנער, וואָס האָט אָנגעצונדן אַ ליכט, פֿאַרדעקט עס מיט אַ
כּלי, אָדער שטעלט עס אונטער אַ בעט; נײערט ער שטעלט עס אין אַ
לײַכטער, כּדי די, וואָס קומען אַרײַן, זאָלן קענען זען דאָס ליכט. 17 וואָרים
עס איז גאָרניט פֿאַרהוילן, וואָס וועט ניט ווערן אַנטפּלעקט, און סע איז
גאָרניט פֿאַרבאָרגן, וואָס וועט ניט ווערן באַקאַנט און דערזען דאָס ליכט.
18 דעריבער גיט אַכטונג וויאַזוי איר הערט; וואָרים ווער סע האָט, דעם
וועט געגעבן ווערן, און ווער סע האָט ניט, פֿון אים וועט אַוועקגענומען
ווערן אַפֿילו דאָס, וואָס ער מײנט ער האָט.
19 און עס זענען צו אים געקומען זײַן מוטער און זײַנע ברידער, און
זײ האָבן ניט געקאָנט צוקומען צו אים צוליב דעם עולם. 20 און מען האָט אים
געזאָגט: דײַן מוטער און דײַנע ברידער שטײען אין דרויסן און ווילן דיך
זען. 21 אָבער ער האָט געענטפֿערט, און צו זײ געזאָגט: מײַן מוטער און מײַנע
ברידער זענען די דאָזיקע, וואָס הערן דאָס וואָרט פֿון גאָט, און טוען עס.
22 און עס איז געווען אין אײנעם פֿון יענע טעג, אַז ער און זײַנע תּלמידים
זענען אַרײַנגעגאַנגען אין אַ שיף, און ער האָט צו זײ געזאָגט: לאָמיר אַריבער־
פֿאָרן אויף דער אַנדערער זײַט ים, און זײ זענען אַרויסגעפֿאָרן. 23 און
בעת זײ זענען געפֿאָרן, איז ער אײַנגעשלאָפֿן. און אַ שטורעמווינט האָט זיך
אַראָפּגעלאָזט אויפֿן ים; און זײ זענען פֿאַרפֿלײצט געוואָרן, און זענען געווען
אין סכּנה. 24 און זײ זענען צוגעגאַנגען, און האָבן אים אויפֿגעוועקט, און
געזאָגט: האַר, האַר, מיר גײען אונטער! און ער איז אויפֿגעשטאַנען, און
האָט אָנגעשריגן אויף דעם ווינט און די שטורעמדיקע כוואַליעס; און זײ
האָבן זיך געלײגט, און עס איז געוואָרן אַ שטילקײט. 25 און ער האָט צו
זײ געזאָגט: וואו איז אײַער אמונה? און זײ האָבן מורא געהאַט און זיך
געחידושט, און האָבן געזאָגט אײנער צום אַנדערן: ווער אײגנטלעך איז ער,
וואָס ער באַפֿעלט אַפֿילו ווינט און וואַסער, און זײ געהאָרכן אים?

26 און זיי זענען אָנגעקומען אין דעם לאַנד פון די גדריִים, וואָס איז
קעגנאיבער גליל. 27 און בעת ער איז אַרויסגעקומען אויף דער יבשה, איז
אים אַנטקעגן געקומען אַ מענטש פון דער שטאָט, וואָס האָט געהאַט בייזע
גייסטער; פאַר אַ לאַנגע צייט האָט ער ניט געטראָגן קיין קליידער, און האָט
זיך ניט אויפגעהאַלטן אין קיין הויז, נייערט צווישן די קבֿרים. 28 און אַז ער
האָט דערזען ישוען, האָט ער אויסגעשריגן, און איז פאַר אים אַנידערגעפאַלן,
און האָט מיט אַ הויך קול געזאָגט: וואָס האָסטו צו מיר, ישוע, דו זון פון
דעם אייבערשטן? איך בעט דיך, פייניק מיך ניט. 29 וואָרים ער האָט באַפוילן
דעם אומריינעם גייסט אַרויסצוקומען פון דעם מענטשן. (וואָרים אַ סך מאָל
האָט ער אים אָנגעכאַפּט; און מען האָט אים געהאַלטן אונטער שמירה, און
אים געבונדן מיט קייטן און מיט שטריק, אָבער ער האָט פונאַנדערגעריסן די
שטריק, און איז געטריבן געוואָרן פון דעם בייזן גייסט אין די מדבריות
אַריין.) 30 און ישוע האָט אים געפרעגט: וואָס איז דיין נאָמען? האָט ער
געזאָגט: מחנה; וואָרים אַ סך בייזע גייסטער זענען אַריין אין אים. 31 און
זיי האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל זיי ניט באַפעלן צו נידערן אין דעם תהום
אַריין. 32 און דאָרטן אויפן באַרג האָט זיך געפאַשעט אַ גרויסע סטאַדע
חזירים; און זיי האָבן אים געבעטן, אַז ער זאָל זיי געבן דערלויבעניש אין
זיי אַריינצוגיין. און ער האָט זיי געגעבן דערלויבעניש. 33 און די בייזע
גייסטער זענען אַרויסגעקומען פון דעם מענטשן, און זענען אַריין אין די
חזירים; און די סטאַדע האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון דעם שיפּוע אין ים אַריין,
און זענען דערטרונקען געוואָרן.

34 און אַז די פאַסטעכער האָבן געזען, וואָס עס איז געשען, זענען זיי
אַנטלאָפן, און האָבן עס דערציילט אין דער שטאָט און אין די דערפער.
35 און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען זען וואָס עס איז געשען; און זיי זענען געקומען
צו ישוען, און האָבן געפונען דעם מענטשן, פון וועמען די בייזע גייסטער זענען
אַרויס, זיצן ביי די פיס פון ישוען, אָנגעטאָן און ביים קלאָרן שכל, און זיי
האָבן מורא באַקומען. 36 און די, וואָס האָבן עס געזען, האָבן דערציילט
וויאַזוי דער באַזעסענער איז געהיילט געוואָרן. 37 און דאָס גאַנצע פאָלק
רונדאַרום פון דעם לאַנד פון די גדריִים האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל פון
זיי אַוועקציִען; וואָרים עס איז זיי באַפאַלן אַ גרויסע מורא. און ער איז
אַריינגעגאַנגען אין אַ שיף, און האָט זיך אומגעקערט. 38 און דער מענטש,

פון וועמען די בייזע גייסטער זענען אַרויס, האָט אים געבעטן, אַז ער זאָל
מעגן פאַרבלייַבן מיט אים; אָבער ער האָט אים אַוועקגעשיקט, און געזאָגט:
[39] קער דיך אום אַהיים, און דערצייל וואָס גאָט האָט מיט דיר געטאָן. און
ער איז געגאַנגען, און האָט דערציילט אין דער גאַנצער שטאָט, וואָס יֵשוּעַ
האָט מיט אים געטאָן.

[40] און אַז יֵשוּעַ האָט זיך אומגעקערט, האָט דאָס פאָלק אים מְקַבֵּל־
פָּנִים געווען; וואָרים זיי האָבן אַלע געוואַרט אויף אים. [41] און אָט איז געקומען
אַ מענטש מיטן נאָמען יָאִיר, וואָס איז געווען אַ גַבאי פון דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת;
און ער איז אַנידערגעפאַלן צו יֵשוּעַס פיס, און האָט אים געבעטן, צו קומען
אין זיין הויז אַריין; [42] וואָרים ער האָט געהאַט אַ בַּת־יְחִידָה, אין עלטער
פון אַרום צוועלף יאָר, און זי האָט געהאַלטן ביים שטאַרבן. און בעת ער
איז אַהינגעגאַנגען, האָט זיך דאָס פאָלק געדרענגט אַרום אים.

[43] און אַ פרוי, וואָס האָט צוועלף יאָר געהאַט אַ בלוטפלוס, און וואָס
האָט אויסגעגעבן איר גאַנץ פאַרמעגן אויף רוֹפאִים, און קיינער האָט זי ניט
געקענט היילן, [44] האָט גענענט הינטער אים, און האָט אָנגערירט די כַּנְפוֹת
פון זיין מַלבוש, און תֵּיכף האָט איר בלוטפלוס זיך אָפּגעשטעלט. [45] און יֵשוּעַ
האָט געזאָגט: ווער האָט מיך אָנגערירט? און אַז אַלע האָבן געלייקנט, האָט
פעטרוס געזאָגט: האַר, דאָס פאָלק דריקט און דרענגט דיך! [46] אָבער יֵשוּעַ
האָט געזאָגט: עמיצער האָט מיך אָנגערירט; וואָרים איך האָב דערפילט,
אַז אַ גבורה איז פון מיר אַרויסגעגאַנגען. [47] און בעת די פרוי האָט געזען,
אַז זי איז ניט געבליבן פאַרבאָרגן, איז זי געקומען אַ ציטערדיקע און איז
פאַר אים אַנידערגעפאַלן, און האָט דערציילט פאַר דעם גאַנצן פאָלק,
פאַרוואָס זי האָט אים אָנגערירט, און ווי זי איז תֵּיכף געהיילט געוואָרן.
[48] און ער האָט צו איר געזאָגט: טאָכטער, דיין אֱמונה האָט דיר געהאָלפן;
גיי בשָלום.

[49] בשַעת ער האָט נאָך גערעדט, איז געקומען איינער פון דעם גַבאִיס
הויז, און האָט געזאָגט: דיין טאָכטער איז געשטאָרבן; זיי ניט מַטרִיחַ דעם
רֶבין. [50] און אַז יֵשוּעַ האָט דאָס געהערט, האָט ער צו אים געזאָגט: האָב
ניט קיין מוֹרא; האָב נאָר אֱמונה, און זי וועט געראַטעוועט ווערן. [51] און אַז
ער איז צוגעקומען צום הויז, האָט ער קיינעם ניט געלאָזט אַריינגיין מיט
אים, אַחוץ פעטרוסן, און יוֹחָנָן, און יַעקבן, און דעם פאָטער און די מוטער

פון דעם מיידל. 52 און אַלע האָבן זי געטאָן באַוויינען און באַקלאָגן; אָבער
ער האָט געזאָגט: וויינט ניט; וואָרים זי איז ניט געשטאָרבן, נייערט זי טוט
שלאָפן. 53 און זיי האָבן אים גוט אויסגעלאַכט, ווייל זיי האָבן געוואוסט,
אַז זי איז טויט. 54 אָבער ער האָט זי אָנגענומען ביי דער האַנט, און געזאָגט:
קינד, שטיי אויף. 55 און איר גייסט האָט זיך צוריקגעקערט, און זי איז תּיכּף
אויפגעשטאַנען; און ער האָט געהייסן, מע זאָל איר געבן עפּעס צו עסן.
56 און אירע עלטערן זענען נשתּומם געוואָרן; אָבער ער האָט זיי באַפוילן,
אַז זיי זאָלן קיינעם ניט דערציילן, וואָס עס איז געשען.

ט און ער האָט צוזאַמענגערופן די צוועלף, און האָט זיי געגעבן מאַכט
און שליטה איבער אַלע בייזע גייסטער, און צו היילן קראַנקהייטן.
2 און ער האָט זיי אַרויסגעשיקט אָנצוזאָגן דאָס מלכות פון גאָט, און צו
היילן. 3 און ער האָט צו זיי געזאָגט: נעמט גאָרניט מיט אויפן וועג, ניט קיין
שטעקן, ניט קיין רייזעטאַש, ניט קיין ברויט, ניט קיין געלט; און האָט אויך
ניט קיין צוויי רעק. 4 און אין וואָסער הויז איר וועט אַריינקומען, דאָרטן
פאַרבלייבט, און פון דאָרטן גייט ווייטער. 5 און וואו מען וועט אייך ניט
אויפנעמען, זאָלט איר פאַרלאָזן יענע שטאָט, און אָפּטרעסלען דעם שטויב
פון אייערע פיס פאַר אַן עדות קעגן זיי. 6 און זיי האָבן אָפּגעקערט, און
זענען געגאַנגען איבער די דערפער, און האָבן מבשר געווען די בשורה
און אומעטום געהיילט.

7 און הורדוס, דער טעטראַרך, האָט געהערט פון אַלץ, וואָס עס איז
געטאָן געוואָרן, און ער איז שטאַרק באַזאָרגט געווען, וואָרים טייל האָבן
געזאָגט, אַז יוחנן איז אויפגעשטאַנען תּחיית־המתים, 8 און אַנדערע, אַז אליהו
האָט זיך באַוויזן; און ווידער אַנדערע, אַז איינער פון די אַלטע נביאים איז
אויפגעשטאַנען. 9 און הורדוס האָט געזאָגט: יוחנן האָב איך געלאָזט אָפּהאַקן
דעם קאָפּ; אָבער ווער איז דער דאָזיקער, פון וועמען איך הער אַזוינע
זאַכן? און ער האָט אים באַגערט צו זען.

10 און די שליחים האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן אים דערציילט,
וואָס זיי האָבן געטאָן. און ער האָט זיי גענומען, און האָט אָפּגעקערט אַליין
צו אַ שטאָט, וואָס האָט געהייסן בית־צידה. 11 און אַז דאָס פאָלק האָט דאָס
באַמערקט, זענען זיי אים נאָכגעגאַנגען; און ער האָט זיי אויפגענומען, און
האָט צו זיי גערעדט פון דעם מלכות פון גאָט, און די, וואָס האָבן זיך

גענייטיקט אין אַ רפֿואה, האָט ער געהיילט. [12] און דער טאָג האָט זיך אָנגעהויבן
צו נייגן; און די צוועלף האָבן גענעענט, און צו אים געזאָגט: לאָז אָפּ דאָס
פֿאָלק, כּדי זיי זאָלן קענען גיין אין די אַרומיקע דערפֿער און פֿעלדער
איבערצונעכטיקן און צו קריגן שפּייז; וואָרים מיר זענען דאָ אין אַ וויסטן
אָרט. [13] אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: גיט איר זיי צו עסן. האָבן זיי געזאָגט:
מיר האָבן ניט מער ווי פֿינף לאַבּנס און צוויי פֿיש – סײַדן מיר זאָלן גיין און
קויפֿן שפּייז פֿאַר דעם דאָזיקן גאַנצן פֿאָלק. [14] (וואָרים זיי זענען געווען אַרום
פֿינף טויזנט מאַן.) און ער האָט געזאָגט צו זײַנע תּלמידים: זעצט זיי אויס אין
כּיתּות, אַרום פֿופֿציק אין יעדער. [15] און זיי האָבן אַזוי געטאָן, און האָבן
אַלעמען אויסגעזעצט. [16] און ער האָט גענומען די פֿינף לאַבּנס און די צוויי
פֿיש, און האָט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן צום הימל, און האָט אַ בּרכה געמאַכט
און פֿון זיי אָפּגעבראָכן, און זיי געגעבן די תּלמידים, צו גרייטן פֿאַר דעם
פֿאָלק. [17] און זיי האָבן אַלע געגעסן צו דער זאַט; און זיי האָבן צונויפֿגענומען
פֿון די איבערגעבליבענע בּרעקלעך, צוועלף קערב.

[18] און עס איז געווען, בעת ער האָט אַליין מתפּלל געווען, זענען די
תּלמידים געווען מיט אים; און ער האָט זיי געפֿרעגט: ווער, זאָגט דאָס
פֿאָלק, בין איך? [19] און זיי האָבן געענטפֿערט, און געזאָגט: יוֹחָנָן הַמַטבִּיל;
אָבער אַנדערע זאָגן: אֵלִיָהוּ; און אַנדערע, אַז איינער פֿון די אַלטע נבֿיאים
איז אויפֿגעשטאַנען. [20] האָט ער צו זיי געזאָגט: איר אָבער, ווער זאָגט איר,
בין איך? און פּעטרוס האָט געענטפֿערט: דער מָשִיחַ פֿון גאָט. [21] און ער
האָט זיי באַפֿוילן און געבאָטן, אַז זיי זאָלן עס קיינעם ניט דערציילן, [22] און
געזאָגט: דער בֶּן־אָדָם מוז לײַדן אַ סך, און פֿאַרוואָרפֿן ווערן פֿון די זְקֵנִים
און ראָשֵי־כֹּהֲנִים און סופֿרים, און געטייט ווערן, און אויף דעם דריטן טאָג
ווידער אויפֿשטיין.

[23] און ער האָט געזאָגט צו אַלעמען: וויל מיר ווער נאָכגיין, זאָל ער
זיך אַליין פֿאַרלייקענען, און נעמען אויף זיך פֿון טאָג צו טאָג זײַן צלָב, און
מיר נאָכגיין. [24] וואָרים ווער סע וויל מַציל זײַן זײַן לעבן, וועט עס פֿאַרלירן;
און ווער סע וועט פֿאַרלירן זײַן לעבן פֿון מײַנעטוועגן, וועט עס מַציל זײַן.
[25] וואָרים וואָס נוצט עס דעם מענטשן, ווען ער זאָל געווינען די גאַנצע
וועלט, און פֿאַרלירן אָדער פֿאַרדאַרבן זיך אַליין? [26] וואָרים ווער סע וועט
זיך שעמען מיט מיר און מיט מײַנע רייד, וועט דער בֶּן־אָדָם זיך שעמען

מיט אים, בעת ער וועט קומען אין זיין כָּבוד, און אין דעם כָּבוד פון זיין
פָאטער און די הייליקע מַלאָכים. 27 פאַרוואָר, איך זאָג אייך, פאַראַן עטלעכע
פון די, וואָס שטייען דאָ, וואָס וועלן ניט פאַרזוכן דעם טַעם פון טויט, ביז
זיי וועלן זען דאָס מַלכות פון גאָט.

28 און עס איז געווען אַרום אַכט טעג נאָך די דאָזיקע רייד, אַז ער האָט
גענומען מיט זיך פּעטרוסן, און יוֹחָנָן, און יַעקֹבן, און איז אַרויפגעגאַנגען
אויף דעם באַרג מִתפַּלֵל צו זיין. 29 און בעת ער האָט מִתפַּלֵל געווען, האָט
זיך דאָס אויסזען פון זיין פָּנים פאַרענדערט, און זיינע מַלבּושים זענען געוואָרן
שטראַלנדיק וויס. 30 און אָט האָבן צוויי מענטשן גערעדט מיט אים, משה
און אֵלִיָהו, 31 וואָס האָבן זיך אַנטפּלעקט אין הערלעכקייט, און האָבן
גערעדט פון זיין פּטירה, וואָס ער האָט געדאַרפט מְמַלא זיין אין ירושָלַיִם.
32 און פּעטרוס און די, וואָס זענען געווען מיט אים, זענען באַפאַלן געוואָרן
פון אַ שווערן שלאָף; און בעת זיי האָבן זיך אויפגעכאַפּט, האָבן זיי געזען
זיין הערלעכקייט און די צוויי מענטשן, וואָס זענען געשטאַנען לעבן אים.
33 און עס איז געווען, בעת זיי האָבן זיך גענומען פון אים שיידן, האָט פּעטרוס
געזאָגט צו יֵשוּעַן: האַר, עס איז גוט פאַר אונדז דאָ צו זיין; לאָמיר מאַכן
דריי ביידלעך, איינס פאַר דיר, איינס פאַר משהן, און איינס פאַר אֵלִיָהון;
אָבער ער האָט ניט געוואוסט, וואָס ער רעדט. 34 און בְּשַעת ער האָט דאָס
געזאָגט, איז געקומען אַ וואָלקן און האָט זיי פאַרשאָטנט; און זיי האָבן זיך
געפאָרכטן, בעת זיי זענען אַריַינגעקומען אין דעם וואָלקן. 35 און אַ קול איז
אַרויס פון דעם וואָלקן, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז מיין זון, מיין אויסדערוויילטער,
אים זאָלט איר הערן. 36 און בעת דאָס קול האָט זיך געהערט, האָט זיך
יֵשוּעַ געפונען אַליין. און זיי האָבן געשוויגן, און האָבן קיינעם ניט אין יענע
טעג דערציילט דאָס, וואָס זיי האָבן געזען.

37 און עס איז געווען אויפן אַנדערן טאָג, בעת זיי האָבן אַראָפּגעגאַנגען
פון דעם באַרג, האָט אים באַגעגנט אַ גרויסער עוֹלָם. 38 און אָט האָט
איינער פון פאָלק געשריגן, און געזאָגט: רֶבּי, איך בעט דיך אַ קוק צו טאָן
אויף מיין זון, וואָרים ער איז מיין איינציק קינד; 39 און זע, אַ רוּחַ כאַפּט
אים אָן, און ער שרייט פּלוצים אויס; און ער רייסט אים, ביז ער שוימט,
און ער וויַיכט פון אים שווער, און טוט אים שטאַרק צעניַוזקן. 40 און איך
האָב געבעטן דיינע תַּלמידים, אַז זיי זאָלן אים אַרויסטריַיבן, און זיי האָבן

ניט געקענט. [41] און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און געזאָגט: אָ, אומגלויביקער און פאַרקרומטער דור, ווי לאַנג נאָך זאָל איך זיין מיט אייך, און אייך פאַרטראָגן? ברענג אַהער דיין זון. [42] און ווי נאָר ער האָט געטאָן גענעענען, האָט אים דער בייזער גייסט אַנידערגעוואָרפן, און אים מוֹרֶאדיק געריסן. אָבער יֵשוּעַ האָט אָנגעשריגן אויף דעם אומריינעם גייסט, און געהיילט דאָס ייִנגל, און אים צוריקגעגעבן זיין פאָטער. [43] און זיי זענען אַלע נִשתּוֹמם געוואָרן פון דער גרויסקייט פון גאָט.

און בשעת אַלע האָבן זיך געוואונדערט אויף אַלץ, וואָס ער האָט געטאָן, האָט ער געזאָגט צו זיינע תּלמידים: [44] טוט די דאָזיקע רייד אַריין אין אייערע אויערן; וואָרים דער בֶּן־אָדָם וועט איבערגעענטפערט ווערן אין די הענט פון מענטשן. [45] אָבער זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען דאָס דאָזיקע וואָרט, און עס איז געווען פאַרהוילן פון זיי, כּדי זיי זאָלן עס ניט באַנעמען; און זיי האָבן מוֹרא געהאַט אים צו פרעגן וועגן דעם דאָזיקן וואָרט.

[46] און עס איז אויפגעגאַנגען אַ מַחשָבה צווישן זיי, ווער פון זיי עס איז דער גרעסטער. [47] און בעת יֵשוּעַ האָט דערקענט די מַחשָבה פון זייער האַרץ, האָט ער גענומען אַ קינד, און עס אַוועקגעשטעלט לעבן זיך, [48] און האָט צו זיי געזאָגט: ווער סע וועט אויפנעמען דאָס דאָזיקע קינד אין מיין נאָמען, נעמט מיך אויף; און ווער סע וועט מיך אויפנעמען, נעמט אויף דעם, וואָס האָט מיך געשיקט; וואָרים דער, וואָס איז דער קלענסטער צווישן אייך אַלע, דער דאָזיקער איז גרויס.

[49] און יוֹחָנָן האָט געענטפערט: האַר, מיר האָבן געזען איינעם אַרויס־טרייַבן בייזע גייסטער אין דיין נאָמען, און מיר האָבן אים פאַרווערט, מַחמת ער גייט אונדז ניט נאָך. [50] אָבער יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: פאַרווערט אים ניט; וואָרים דער, וואָס איז ניט קעגן אייך, איז פאַר אייך.

[51] און עס איז געווען, בעת די טעג האָבן זיך שוין דערנענטערט, אַז ער זאָל אַרויפגענומען ווערן, האָט ער אַנטשלאָסן געווענדט זיין פָּנים צו גיין קיין ירושָלַיִם, [52] און ער האָט געשיקט שלִיחים פאָרויס פאַר אים, וואָס זענען געגאַנגען און זענען אַרייַנגעקומען אין אַ דאָרף פון די שוֹמרוֹנים, כּדי פאַר אים אָנצוגרייטן. [53] און זיי האָבן אים ניט אויפגענומען, מַחמת זיין פָּנים איז געווען געווענדט צו גיין קיין ירושָלַיִם. [54] און בעת זיינע תּלמידים יַעקֹב און יוֹחָנָן האָבן דאָס געזען, האָבן זיי געזאָגט: האַר, ווילסטו, מיר זאָלן

באַפעלן אַ פייער זאָל אַראָפּנידערן פון הימל, און זיי פאַרצערן? 55 אָבער ער האָט זיך אויסגעדרייט, און האָט זיי פירגעהאַלטן. 56 און זיי זענען געגאַנגען אין אַן אַנדער דאָרף אַריין.

57 און בעת זיי זענען געגאַנגען אויפן וועג, האָט איינער צו אים געזאָגט: איך וועל דיר נאָכגיין וואוהין נאָר דו וועסט גיין. 58 האָט יֵשוּעַ צו אים געזאָגט: די פוקסן האָבן הײַלן, און די פייגל פון הימל האָבן נעסטן, אָבער דער בֶּן־אָדָם האָט ניט וואו זיין קאָפּ אַנידערצולייגן. 59 און צו אַן אַנדערן האָט ער געזאָגט: גיי מיר נאָך. אָבער יענער האָט געזאָגט: האַר, דערלויב מיר קודם צו גיין און מקבר זיין מיין פאָטער. 60 אָבער ער האָט צו אים געזאָגט: לאָז די מֵתים מקַבר זיין זייערע אייגענע מֵתים; און דו גיי און זאָג אומעטום אָן דאָס מַלכות פון גאָט. 61 און אַן אַנדערער האָט געזאָגט: איך וועל דיר נאָכגיין, האַר; נאָר דערלויב מיר קודם זיך צו געזעגענען מיט מיינע בני־בַּיִת. 62 אָבער יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: דער, וואָס לייגט צו אַ האַנט צום אַקער, און קוקט אויף צוריק, טויג ניט פאַר דעם מַלכות פון גאָט.

י און נאָכדעם האָט דער האַר באַשטימט זיבעציק אַנדערע, און האָט זיי געשיקט זאַלבעצווייט פאָרויס פאַר אים אין יעדער שטאָט און אָרט, וואוהין ער האָט בדעה געהאַט צו קומען. 2 און ער האָט צו זיי געזאָגט: דער שניט איז גרויס, אָבער די אַרבעטער זענען ווייניק; בעט דעריבער דעם האַר פון דעם שניט, אַז ער זאָל אַרויסשיקן אַרבעטער צו זיין שניט. 3 גייט; אָט שיק איך אייך אַרויס ווי לעמער צווישן וועלף. 4 טראָגט ניט קיין בייטל, ניט קיין רייזעטאַש, ניט קיין שיך; גריסט קיינעם ניט אונטערוועגנס. 5 און אין וואָסער הויז איר וועט אַרײַנקומען, זאָגט קודם: זאָל זיין שָלום צו דעם דאָזיקן הויז. 6 און אויב דאָרטן וועט זיין אַ בֶּן־שָלום, וועט אייער שָלום רוען אויף אים; נאָר אויב ניט, וועט ער זיך ווידער אומקערן צו אייך. 7 און פאַרבלײַבט אין יענעם הויז, עסט און טרינקט וואָס זיי גיבן, וואָרים דער אַרבעטער איז ווערט זיין לוין; גייט ניט פון הויז צו הויז. 8 און אין וואָסער שטאָט איר קומט אַריין, און זיי נעמען אייך אויף, עסט וואָס מע גרייט פאַר אייך; 9 און היילט די קראַנקע, וואָס געפינען זיך אין איר, און זאָגט צו זיי: דאָס מַלכות פון גאָט האָט צו אייך גענעענט. 10 און אין וואָסער שטאָט איר וועט אַרײַנקומען, און זיי וועלן אייך ניט אויפנעמען, טאָ גייט אַרויס אויף אירע גאַסן, און זאָגט: 11 אַפילו דעם שטויב פון אייער שטאָט, וואָס קלעפּט

אויף אונדזערע פיס, ווישן מיר אָפּ קעגן אייך; דאָך וויסן זאָלט איר וויסן,
אַז דאָס מַלכות פון גאָט האָט גענעענט. 12 איך זאָג אייך: סע וועט אין יענעם
טאָג אַ סך גרינגער זיין פאַר סדום, ווי פאַר יענער שטאָט.

13 ווי צו דיר, כּוֹרָזין! ווי צו דיר, בֵּית־צַיְדָה! וואָרים אויב די וואונדער,
וואָס זענען געטאָן געוואָרן אין אייך, וואָלטן געטאָן געוואָרן אין צוֹר און
אין צַידוֹן, וואָלטן זיי שוין לאַנג געזעסן אין זאַק און אַש, און תּשובה געטאָן.
14 אין יום־הַדין וועט זיין גרינגער פאַר צוֹר און צַידוֹן ווי פאַר אייך. 15 און
דו, כּפר־נַחוּם, אַזש צום הימל וועסטו דיך דערהייבן? אין שאול־תַּחתִּיה
וועסטו אַראָפּנידערן. 16 דער, וואָס הערט אייך, טוט מיך הערן; און דער,
וואָס פאַרוואַרפט אייך, טוט מיך פאַרוואַרפן; און דער, וואָס פאַרוואַרפט
מיך, טוט פאַרוואַרפן אים, וואָס האָט מיך געשיקט.

17 און די זיבעציק האָבן זיך אומגעקערט מיט שׂמחה, און געזאָגט:
האַר, אַפילו די בייזע גייסטער זענען אונדז אונטערטעניק אין דיין נאָמען!
18 און ער האָט צו זיי געזאָגט: איך האָב געזען דעם שָׂטן פאַלן ווי אַ בליץ
פון הימל. 19 זעט, איך האָב אייך געגעבן שליטה צו טרעטן אויף שלאַנגען
און עקדישן, און איבער דער גאַנצער גבורה פון דעם שׂונא; און קיין שום
זאַך וועט אייך ניט שאַטן. 20 אָבער פרייט אייך ניט איבער דעם, וואָס די
גייסטער זענען אייך אונטערטעניק, נייערט פרייט אייך, וואָס אייערע נעמען
זענען פאַרשריבן אין הימל.

21 און גראָד אין יענער שָׁעה האָט ער זיך געפרייט אין דעם רוּחַ־
הַקוֹדֶש, און האָט געזאָגט: איך דאַנק דיר, פאָטער, האַר פון הימל און ערד,
וואָס דו האָסט דאָס פאַרהוילן פון די חֲכָמִים און פאַרשטענדיקע, און עס
אַנטפּלעקט פאַר עוֹפעלעך; יאָ, פאָטער, אַזוי איז געווען דיין רָצוֹן. 22 אַלצדינג
איז מיר איבערגעענטפערט געוואָרן פון מיין פאָטער; און קיינער ווייסט
ניט, ווער דער זון איז, אַחוץ דער פאָטער; און ווער דער פאָטער איז, אַחוץ
דער זון, און דער, צו וועמען דער זון וויל אים אַנטפּלעקן. 23 און ער
האָט זיך געווענדט צו די תַּלמידים אַליין, און געזאָגט: וואויל איז די אויגן,
וואָס זעען, וואָס איר זעט! 24 וואָרים איך זאָג אייך, אַז אַ סך נביאים און
מלָכים האָבן באַגערט צו זען, וואָס איר זעט, און האָבן עס ניט געזען, און
צו הערן, וואָס איר הערט, און האָבן עס ניט געהערט.

25 און איינער אַ תַּלמיד־חָכם איז אויפגעשטאַנען, כּדי אים צו פּרואוון,

און האָט געזאָגט: רֶבּי, וואָס זאָל איך טאָן, צו יַרשענען אייביק לעבן? 26 האָט
ער צו אים געזאָגט: וואָס שטייט געשריבן אין דער תּורה? וויאַזוי לייענסטו?
27 און ער האָט געענטפערט, און געזאָגט: דו זאָלסט ליב האָבן גאָט דיין
האַר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער נשָמה, און מיט דיין גאַנצן
כּוח, און מיט דיין גאַנצן פאַרשטאַנד; און דיין חַבר ווי דיך אַליין א. 28 און
ער האָט צו אים געזאָגט: דו האָסט ריכטיק געענטפערט; דאָס טו, און דו
וועסט לעבן.

29 אָבער אַזוי ווי ער האָט זיך געוואָלט אַליין רעכטפאַרטיקן, האָט ער
געזאָגט צו יֵשוּעַן: און ווער איז מיין חַבר? 30 און יֵשוּעַ האָט געענטפערט:
איינער אַ מענטש האָט אַראָפּגענידערט פון ירושָלַים קיין יריחו, און איז
אַריַינגעפאַלן צווישן גַזלָנים, וואָס האָבן אים אויסגעטאָן און צעשלאָגן, און
זענען אַוועקגעגאַנגען, און אים געלאָזט אַ האַלב טויטן. 31 און עס האָט זיך
גראָד געטראָפן, אַז אַ כֹּהן האָט אַראָפּגענידערט יענעם וועג; און אַז ער
האָט אים געזען, איז ער אַריבערגעגאַנגען אויף דער אַנדערער זייט; 32 און
אַזוי אויך אַ לֵוִי, בעת ער איז פאַרבייַגעגאַנגען יענעם אָרט און אים געזען,
איז ער אַריבערגעגאַנגען אויף דער אַנדערער זייט. 33 אָבער איינער אַ
שומרוני, בעת ער האָט גערייזט, איז געקומען וואו ער איז געווען; און אַז ער
האָט אים געזען, האָט אים אָנגענומען אַ רַחמָנות, 34 און ער איז צוגעגאַנגען
צו אים, און האָט פאַרבונדן זיינע וואונדן, און אַרויפגעגאָסן אויף זיי אייל
און וויין, און ער האָט אים אַרויפגעזעצט אויף זיין אייגענער בהֵמה, און
האָט אים געבראַכט אין אַן אַכסַניא אַריין, און האָט פאַר אים געזאָרגט. 35 און
אויף מאָרגן האָט ער אַרויסגענומען צוויי דינָרים, און האָט זיי געגעבן דעם
בַעל־אַכסַניא, און געזאָגט: גיב אַכטונג אויף אים, און וויפל מער דו וועסט
אויסגעבן, וועל איך דיר באַצאָלן, ווען איך וועל צוריקקומען. 36 ווער פון
די דאָזיקע דריי, מיינסטו, האָט זיך אַרויסגעוויזן פאַר אַ חַבר צו אים, וואָס
איז אַריַינגעפאַלן צווישן די גַזלָנים? 37 האָט ער געזאָגט: דער, וואָס האָט
אויף אים רַחמָנות געהאַט. און יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: גיי, און טו דו
אויך אַזוי.

38 און עס איז געווען, בעת זיי זענען געגאַנגען אין וועג, איז ער געקומען
אין איינעם אַ דאָרף אַריין; און אַ פרוי מיטן נאָמען מַרתָא האָט אים אויפ־

א דברים ו, 5; ויקרא יט, 18.

גענומען אין איר הויז. 39 און זי האָט געהאַט אַ שוועסטער, וואָס האָט געהייסן
מִריָם, וואָס האָט זיך געזעצט צו דעם האַרס פיס, און האָט זיך צוגעהערט
צו זיין תּורה. 40 מַרתָא איז אָבער געווען פאַרנומען מיט דעם פיל באַדינען;
און זי איז צוגעגאַנגען, און האָט געזאָגט: האַר, טוט דיך ניט אַרן, וואָס
מיין שוועסטער האָט מיך איבערגעלאָזן צו דינען אַליין? זאָג איר דעריבער,
אַז זי זאָל מיר העלפן. 41 און דער האַר האָט געענטפערט, און צו איר
געזאָגט: מַרתָא, מַרתָא, דו זאָרגסט און דאַגֶהסט זיך איבער אַ סך זאַכן;
42 איין זאַך איז אָבער נייטיק, און מִריָם האָט זיך אויסדערוויילט דעם גוטן
חֵלֶק, וואָס וועט פון איר ניט אַוועקגענומען ווערן.

יא און עס איז געווען, בעת ער האָט אין איינעם אַן אָרט מִתפַּלֵל געווען,
האָט איינער פון זיינע תַּלמידים צו אים געזאָגט, בשעת ער האָט
פאַרענדיקט: האַר, לערן אונדז מִתפַּלֵל צו זיין, אַזוי ווי יוחָנָן האָט געלערנט
זיינע תַּלמידים. 2 און ער האָט צו זיי געזאָגט: בעת איר זענט מִתפַּלֵל, זאָלט
איר זאָגן:

פאָטער, געהייליקט זאָל ווערן דיין נאָמען. זאָל קומען דיין מַלכות.
3 גיב אונדז יעדן טאָג אונדזער טעגלעך ברויט; 4 און זיי אונדז מוחל אונדזערע
זינד, וואָרים מיר אַליין זענען אויך מוחל יעדן איינעם, וואָס האָט זיך קעגן
אונדז פאַרשולדיקט; און ברענג אונדז ניט צו קיין נִסָיון.

5 און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווער פון אייך, וואָס האָט אַ פריינט, און
ער זאָל קומען צו אים אין האַלבער נאַכט, און זאָגן: פריינט, אַנטלַיי מיר
דריי לאַבן ברויט, 6 וואָרים מיינער אַ פריינט איז צו מיר געקומען פון וועג,
און איך האָב ניט וואָס צו גרייטן פאַר אים; 7 און יענער וועט ענטפערן פון
אינעווייניק: זיי מיך ניט מַטרִיחַ; די טיר איז שוין פאַרשלאָסן, און מיינע קינדער
זענען מיט מיר אין בעט; איך קאָן ניט אויפשטיין און דיר געבן. 8 איך זאָג
אייך, כאָטש ער וועט ניט אויפשטיין און אים געבן, ווייל ער איז זיין פריינט,
וועט ער אָבער אויפשטיין צוליב זיין צודרינגלעכקייט, און אים געבן וואָס
ער נייטיקט זיך. 9 און איך זאָג אייך: בעט, און סע וועט אייך געגעבן
ווערן; זוכט, און איר וועט געפינען; קלאַפּט אָן, און סע וועט פאַר אייך
געעפנט ווערן. 10 וואָרים יעדער איינער, וואָס בעט, וועט באַקומען; און
דער, וואָס זוכט, וועט געפינען; און פאַר דעם, וואָס קלאַפּט אָן, פאַר אים

וועט געעפֿנט ווערן. 11 און ווער פֿון אייך, וואָס איז אַ פֿאָטער, און זיין זון
זאָל אים בעטן אַ ברויט, וועט ער אים געבן אַ שטיין? אָדער אַ פֿיש, און
אַנשטאָט אַ פֿיש, וועט ער אים געבן אַ שלאַנג? 12 אָדער אויב ער זאָל
בעטן אַן איי, וועט ער אים געבן אַן עקדיש? 13 מַה־דאָך איר, וואָס זענט
שלעכט, פֿאַרשטייט ווי צו געבן גוטע מַתָּנוֹת אייערע קינדער, וויפֿל־זשע
מער וועט דער פֿאָטער פֿון הימל געבן דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש צו די, וואָס
בעטן אים?

14 און ער האָט אַרויסגעטריבן אַ בייזן גייסט, וואָס איז געווען שטום;
און עס איז געווען, בעת דער בייזער גייסט איז אַרויסגעגאַנגען, האָט דער
שטומער גערעדט; און דאָס פֿאָלק איז נִשתּוֹמם געוואָרן. 15 אָבער עטלעכע
צווישן זיי האָבן געזאָגט: ער טרייבט אַרויס בייזע גייסטער דורך בַּעַל־
זבוב, דעם שַׂר פֿון די בייזע גייסטער. 16 און אַנדערע האָבן אים געפּרוּווט,
און באַגערט פֿון אים אַ צייכן פֿון הימל. 17 און פֿאַרשטייענדיק זייערע
מַחשָׁבוֹת, האָט ער צו זיי געזאָגט: יעדע מלוכה, וואָס איז צעטיילט קעגן
זיך אַליין, ווערט חָרוּב; און אַ הויז פֿאַלט אויף אַ הויז. 18 און אויב שָׂטָן
איז אויך צעטיילט קעגן זיך אַליין, וויאַזוי קאָן זיין מלוכה האָבן אַ קִיוּם?
מַחמת איר זאָגט, אַז איך טרייַב אַרויס בייזע גייסטער דורך בַּעַל־זבוב.
19 און אויב איך טרייַב אַרויס בייזע גייסטער דורך בַּעַל־זבוב, דורך וועמען
טוען אייערע זין זיי אַרויסטרייַבן? דעריבער זאָלן זיי זיין אייערע שוֹפטים.
20 טרייַב איך אָבער אַרויס בייזע גייסטער דורך דעם פֿינגער פֿון גאָט, אַזוי
האָט גענענט צו אייך דאָס מַלכוּת פֿון גאָט. 21 ווען דער גיבּוֹר, אינגאַנצן
באַוואָפֿנט, באַוואַכט זיין אייגן הויף, איז זיין האָב־און־גוטס אין פֿרידן; 22 נאָר
אויב אַ שטאַרקערער פֿון אים קומט איבער אים און איז אים מְנַצֵּחַ, אַזוי
נעמט ער פֿון אים אַוועק זיין גאַנצע באַוואָפֿנונג, אויף וואָס ער האָט זיך
פֿאַרזיכערט, און צעטיילט זיין זאַקרויב. 23 ווער סע איז ניט מיט מיר, איז
קעגן מיר; און ווער סע זאַמלט ניט איין מיט מיר, צעשפּרייט.

24 ווען דער אומריינער גייסט גייט אַרויס פֿון אַ מענטשן, וואַנדערט
ער אַרום אין טרוקענע ערטער, און זוכט אַ מָקוֹם־מנוּחה; און אַז ער געפֿינט
אים ניט, זאָגט ער: איך וועל מיך אומקערן אין מיין הויז אַריין, פֿונוואַנען
איך בין אַרויסגעגאַנגען. 25 און בעת ער קומט, געפֿינט ער עס אויסגעקערט
און אויסגעפּוצט. 26 דעמאָלט גייט ער, און נעמט זיבן אַנדערע גייסטער,

נאָך ערגערע פון אים אַליין, און זיי גייען אַריין און וואוינען דאָרט; און דער
סוף פון יענעם מענטשן ווערט ערגער ווי דער אָנהייב.

27 און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט איינע אַ פרוי פון דעם פאָלק
אויפגעהויבן איר קול, און האָט צו אים געזאָגט: וואויל איז דעם לייַב,
וואָס האָט דיך געטראָגן, און די בריסט, וואָס דו האָסט געזויגן! 28 אָבער
ער האָט געזאָגט: וואוילער איז די, וואָס הערן דאָס וואָרט פון גאָט, און
היטן עס.

29 און בעת דאָס פאָלק האָט זיך פאַרזאַמלט אַרום אים, האָט ער
אָנגעהויבן צו זאָגן: דער דאָזיקער דור איז אַ שלעכטער דור; ער פאַרלאַנגט
אַ צייכן, און סע וועט אים קיין צייכן ניט געגעבן ווערן, סיידן דעם צייכן
פון יונהן. 30 ווייל אַזוי ווי יונה איז געוואָרן אַ צייכן פאַר די מענטשן פון נינוה,
אַזוי וועט אויך דער בן־אָדם זיין פאַר דעם דאָזיקן דור. 31 די מלכה פון
תּימן וועט אויפשטיין צום משפּט מיט די מענטשן פון דעם דאָזיקן דור, און
וועט זיי פאַרמשפּטן; וואָרים זי איז געקומען פון עק וועלט צו הערן די
חכמה פון שלמהן[א], און אָט איז פאַראַן אַ גרעסערער ווי שלמה. 32 די מענטשן
פון נינוה וועלן אויפשטיין צום משפּט מיט דעם דאָזיקן דור, און וועלן אים
פאַרמשפּטן; וואָרים זיי האָבן תשובה געטאָן אויף דעם רופן פון יונהן[ב], און
אָט איז פאַראַן אַ גרעסערער ווי יונה.

33 קיינער צינדט ניט אָן אַ ליכט און שטעלט עס אין אַ ווינקל, און
אויך ניט אונטער אַ מעסטל, נייערט אין אַ לייַכטער, כּדי די, וואָס קומען
אַריין, זאָלן קענען זען דאָס ליכט. 34 דאָס ליכט פון דעם גוף איז דיין אויג;
אויב דיין אויג איז גאַנץ, איז אויך דיין גאַנצער גוף לויטער ליכטיקייט;
נאָר אויב עס איז שלעכט, איז אויך דיין גאַנצער גוף לויטער פינצטערניש.
35 דעריבער גיב אַכטונג, אַז דאָס ליכט, וואָס איז אין דיר, זאָל ניט זיין
פינצטערניש. 36 אויב דיין גאַנצער גוף איז לויטער ליכטיקייט, און האָט ניט
קיין פינצטערן טייל, וועט ער זיין אינגאַנצן פול מיט ליכטיקייט, ווי בעת
דאָס ליכט מיט זיין שטראַל טוט דיך באַלייַכטן.

37 און בעת ער האָט גערעדט, האָט אַ פּרושי אים פאַרבעטן צו עסן
מיט אים; און ער איז אַרייַנגעגאַנגען, און האָט זיך געזעצט צום טיש. 38 און
דער פּרושי האָט זיך געחידושט, ווען ער האָט געזען, אַז ער האָט זיך קודם

א מלכים א' י, 1. ב יונה ג, 5.

ניט געוואַשן פאַרן עסן. [39] און דער האַר האָט צו אים געזאָגט: איר פּרושים
רייניקט דעם בעכער און די שיסל פון אויסנווייניק, אָבער אינעווייניק זענען
זיי פול מיט גזֵילה און רִשעות. [40] איר נאַראָנים! האָט ניט דער, וואָס האָט
געמאַכט דאָס אויסנווייניקע, אויך געמאַכט דאָס אינעווייניקע? [41] גיט בעסער
צדָקה פון דעם וואָס איז דרינען, און אָט וועט אַלצדינג זיין ריין פאַר אייך.

[42] אָבער ווי צו אייך, פּרושים! וואָרים איר גיט מַעשׂר פון מיענטע
און רוטע און אַלערליי קרײַטעכצער, און זענט עוֹבר אויף גערעכטיקייט
און דער ליבשאַפט צו גאָט; די דאָזיקע האָט איר באַדאַרפט טאָן, און די
אַנדערע אויך ניט אויסלאָזן. [43] ווי צו אייך, פּרושים! וואָרים איר האָט ליב
דעם אויבן־אָן אין די בָתֵּי־כְּנֵסִיות, און אַז מע זאָל אייך אָפּגעבן שָלום אין
די מאַרקפּלעצער. [44] ווי צו אייך! וואָרים איר זענט ווי קבָרים, וואָס מע
דערקענט ניט, און די מענטשן, וואָס גייען איבער זיי, ווייסן עס ניט.

[45] און איינער אַ בַעל־תּוֹרה האָט געענטפערט, און צו אים געזאָגט: רֶבי,
מיט דיינע רייד ביסטו אויך אונדז מבַייש. [46] האָט ער געזאָגט: ווי אויך צו
אייך, בַעלי־תּוֹרה! וואָרים איר לאָדט אָן מענטשן מיט מַשׂאות, וואָס זענען
שווער צו דערטראָגן, און איר אַליין רירט זיך ניט צו מיט קיין איינעם פון
אייערע פינגער צו די מַשׂאות. [47] ווי צו אייך! וואָרים איר בויט די קבָרים
פון די נבִיאים, און אייערע אָבות האָבן זיי דערהַרגעט. [48] מיט דעם זענט
איר עֵדות און אויך מַסכּים אויף די מַעשׂים פון אייערע אָבות; וואָרים זיי
האָבן זיי געהַרגעט, און איר בויט זייערע קבָרים. [49] דעריבער האָט אויך
די חָכמה פון גאָט געזאָגט: איך וועל שיקן צו זיי נבִיאים און שלִיחים;
עטלעכע פון זיי וועלן זיי הַרגענען און רוֹדפן, [50] כּדי דאָס בלוט פון אַלע
נבִיאים, וואָס איז פאַרגאָסן געוואָרן זינט די וועלט איז געגרונטפעסטיקט
געוואָרן, זאָל געפאָדערט ווערן פון דעם דאָזיקן דוֹר, [51] פון דעם בלוט
פון הֶבֶל, ביז דעם בלוט פון זכַריָה, וואָס איז אומגעקומען צווישן דעם
מִזבֵחַ און דעם קָדשי־קָדשים[א]. יאָ, איך זאָג אייך, סע וועט געפאָדערט
ווערן פון דעם דאָזיקן דוֹר. [52] ווי צו אייך, בַעלי־תּוֹרה! וואָרים איר האָט
אַוועקגענומען דעם שליסל פון וויסן; איר אַליין זענט ניט אַרײַנגעקומען,
און די, וואָס האָבן געוואָלט אַרײַנקומען, האָט איר געשטערט.

[53] און בעת ער איז פון דאָרטן אַרויסגעגאַנגען, האָבן די סופרים און

א דברי הימים ב׳ כד, 21.

די פּרושים אָנגעהויבן צו אים שטאַרק צושטיין, און אים דערצערנט צו רעדן וועגן אַ סך זאַכן; [54] און זיי האָבן געלאָקערט אויף אים, כּדי עפּעס צו כאַפּן פון זיין מויל.

יב [1] בשעת־מעשׂה האָבן זיך אַ סך טויזנטער פון דעם פאָלק פאַרזאַמלט אינאיינעם, אַזוי, אַז זיי האָבן געטראָטן איינער אויפן אַנדערן, און ער האָט קודם־כּל אָנגעהויבן צו זאָגן צו זיינע תּלמידים: היט אייך פאַר דעם זויערטייג פון די פּרושים, וואָס איז חניפה. [2] עס איז גאָרניט פאַרהוילן, וואָס וועט ניט אַנטפּלעקט ווערן, און פאַרבאָרגן, וואָס וועט ניט באַקאַנט ווערן. [3] דעריבער, אַלץ, וואָס איר האָט געזאָגט אין דער פינצטערניש, וועט געהערט ווערן אין דער ליכטיקייט, און וואָס איר האָט גערעדט אויפן אויער אין די אינעווייניקסטע קאַמערן, וועט באַקאַנט געמאַכט ווערן פון די דעכער.

[4] און איך זאָג אייך, מיינע פריינט: האָט ניט קיין מורא פאַר די, וואָס טייטן דעם גוף, און נאָכדעם זענען זיי ניט בכּוח עפּעס מער צו טאָן. [5] איך וועל אייך אָבער וואָרענען פאַר וועמען איר זאָלט מורא האָבן: האָט מורא פאַר אים, וואָס נאָכדעם ווי ער האָט געטייט, האָט מאַכט אַריינצוּוואַרפן אין גיהנום אַריין; יאָ, איך זאָג אייך, פאַר אים זאָלט איר מורא האָבן! [6] פאַרקויפט מען ניט פינף פייגעלעך פאַר צוויי פּרוטות? און קיין איינס פון זיי ווערט ניט פאַרגעסן פאַר גאָט. [7] יאָ, אַפילו די האָר פון אייער קאָפּ זענען אַלע געציילט. האָט ניט קיין מורא; איר זענט מער ווערט ווי אַ סך פייגעלעך.

[8] און איך זאָג אייך, יעדער איינער, וואָס וועט מיך באַקענען פאַר מענטשן, אים וועט אויך דער בן־אָדם באַקענען פאַר די מלאָכים פון גאָט. [9] אָבער דער, וואָס וועט מיך פאַרלייקענען פאַר מענטשן, וועט פאַרלייקנט ווערן פאַר די מלאָכים פון גאָט. [10] און יעדער איינער, וואָס וועט רעדן אַ וואָרט קעגן דעם בן־אָדם, וועט מען עס אים מוחל זיין; אָבער דער, וואָס וועט לעסטערן קעגן דעם רוח־הקודש, דעם וועט מען עס ניט מוחל זיין. [11] און בעת זיי ברענגען אייך אין די בתּי־כּנסיות אָדער פאַר די פאָרשטייער און געוועלטיקער, זאָלט איר ניט דאגה׳ן וויאַזוי, אָדער וואָס איר זאָלט ענטפערן, אָדער וואָס איר זאָלט זאָגן; [12] וואָרים דער רוח־הקודש וועט אייך לערנען פּונקט אין יענער שעה, וואָס איר דאַרפט זאָגן.

13 און איינער פון דעם פאָלק האָט צו אים געזאָגט: רֶבּי, באַפעל מיין
ברודער, אַז ער זאָל זיך טיילן מיט מיר מיט דער ירושה. 14 אָבער ער
האָט צו אים געזאָגט: מענטש איינער, ווער האָט מיך געמאַכט פאַר אַ שופט,
אָדער אַ צעטיילער איבער אייך? 15 און ער האָט צו זיי געזאָגט: גיט
אַכטונג, און היט אייך פון יעדער זשעדנעקייט; וואָרים אַ מענטשנס לעבן
הענגט ניט אָפּ אין דער שֶפע פון דעם, וואָס ער פאַרמאָגט. 16 און ער האָט
אויפגעהויבן פאַר זיי אַ מָשל, אַזוי צו זאָגן: דאָס לאַנד פון איינעם אַן עושר
האָט אַרויסגעבראַכט בשֶפע; 17 און ער האָט געטראַכט ביי זיך: וואָס זאָל
איך טאָן? וואָרים איך האָב ניט וואו מיינע פּירות איינצוזאַמלען. 18 און ער
האָט געזאָגט: אָט דאָס וועל איך טאָן: איך וועל אַרונטעררייַסן מיינע שייַערן
און בויען גרעסערע; און דאָרטן וועל איך איינזאַמלען מיין גאַנצע תבואה
און מיין האָב־און־גוטס. 19 און איך וועל זאָגן צו מיין נשָמה: נשָמה מיינע,
דו האָסט אַ סך האָב־און־גוטס איינגעזאַמלט אויף פיל יאָרן; נעם זיך צייט,
עס, טרינק, און לאָז דיר וואוילגיין. 20 אָבער גאָט האָט צו אים געזאָגט: דו
נאַר! היינט נאַכט ווערט געפאָדערט פון דיר דיין נשָמה; און די זאַכן, וואָס
דו האָסט אָנגעגרייט, וועמעס וועלן זיי זיין? 21 אַזוי איז דער, וואָס זאַמלט
זיך אָן אוצרות, און איז ניט רייך אין גאָט.

22 און ער האָט געזאָגט צו זיינע תַלמידים: דעריבער זאָג איך אייך,
זאָרגט ניט פאַר אייער לעבן, וואָס איר זאָלט עסן; אויך ניט פאַר אייער
גוף, וואָס איר זאָלט אָנטאָן. 23 וואָרים דאָס לעבן איז מער ווי די שפּייז,
און דער גוף — מער ווי דאָס מַלבוש. 24 באַטראַכט די ראָבן: ניט זיי זייען,
ניט זיי שניידן, זיי האָבן אויך ניט קיין שפּייַכלערס, אָדער שייַערן, און גאָט
טוט זיי שפּייזן. וויפל מער זענט איר ווערט פון די פייגל! 25 און ווער פון
אייך קאָן דורך דאַגהן צוגעבן אַן איל צו דער מאָס פון זיין לעבן? 26 בכֵן,
אויב איר זענט ניט מסוגל צו טאָן אַפילו דאָס מינדסטע, פאַרוואָס דאַגהט
איר אייך וועגן דעם איבעריקן? 27 באַטראַכט די ליליעס, ווי זיי וואַקסן;
ניט זיי האָרעווען, ניט זיי שפּינען. און איך זאָג אייך, אַז אַפילו שלמה אין
זיין גאַנצער פּראַכט איז ניט געווען באַקליידט ווי איינע פון זיי. 28 בכֵן,
אויב גאָט טוט אַזוי באַקליידן דאָס גראָז פון דעם פעלד, וואָס היינט איז עס
דאָ, און מאָרגן ווערט עס אַרייַנגעוואָרפן אין אויוון, אַ פּשיטא שוין אייך, אָ
איר קליין־גלויביקע? 29 און זוכט אויך ניט וואָס איר זאָלט עסן, און וואָס

איר זאָלט טרינקען, און זייט אויך ניט באַאומרואיקט אין געמיט. 30 וואָרים
אָט־דאָס אַלץ באַגערן די אומות־העולם; אייער פאָטער ווייסט, אַז איר
נייטיקט זיך אין די דאָזיקע זאַכן. 31 דעריבער פאָרשט זיין מַלכות, און דאָס
אַלץ וועט אייך צוגעגעבן ווערן.

32 האָב ניט קיין מורא, קליינע סטאַדע; וואָרים עס איז אייער פאָטערס
גוטער רצון, אייך צו געבן דאָס מַלכות. 33 פאַרקויפט וואָס איר האָט, און
גיט צדקה; מאַכט פאַר זיך בייטלען, וואָס ווערן ניט אַלט, און אַן אוצר אין
הימל, וואָס ווערט ניט געמינערט, וואו קיין גנב קאָן ניט צוקומען, און אַ
מילב קאָן ניט פאַרדאַרבן. 34 וואָרים וואו ס'איז אייער אוצר, דאָרט וועט
אויך זיין אייער האַרץ.

35 זאָלן אייערע לענדן זיין אָנגעגורט, און אייערע ליכט זאָלן ברענען.
36 און זייט גלייך צו מענטשן, וואָס וואַרטן אויף זייער האַר, ווען ער וועט
זיך אומקערן פון דער חתונה, כדי ווען ער וועט קומען און אָנקלאַפּן, זאָלן
זיי אים קענען תּיכּף עפענען. 37 וואויל איז יענע קנעכט, וועמען דער האַר
וועט געפינען וואַכנדיק בעת ער קומט; פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט זיך
אָנגורטן, און זיי זעצן צום טיש, און צוגיין און זיי באַדינען. 38 און אויב ער
וועט קומען אין דער צווייטער נאַכטוואַך, אָדער אין דער דריטער, און זיי
טרעפן אַזוי, וואויל איז יענע קנעכט. 39 דאָס אָבער זאָלט איר וויסן, אַז
אויב דער בעל־הבית וואָלט געוואוסט, אין וואָסער שעה דער גנב וועט
קומען, וואָלט ער געוואַכט און ניט דערלאָזט, אַז זיין הויז זאָל איינגעבראָכן
ווערן. 40 איר מוזט אויך זיין גרייט, וואָרים דער בן־אָדם וועט קומען אין אַ
שעה, אויף וועלכער איר ריכט זיך ניט.

41 און פעטרוס האָט געזאָגט: האַר, זאָגסטו דאָס דאָזיקע מָשל פאַר
אונדז, אָדער אויך פאַר אַלעמען? 42 און דער האַר האָט געזאָגט: ווער איז
אָבער דער געטרייער און קלוגער אויפזעער, וועמען זיין האַר וועט זעצן
איבער זיין הויזגעזינד, צו געבן זיי זייער חלק שפּייז אין דער רעכטער
צייט? 43 וואויל איז יענעם קנעכט, וואָס ווען זיין האַר וועט קומען, וועט ער
אים טרעפן טאָן אַזוי. 44 פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ער וועט אים זעצן איבער
אַלע זיינע גיטער. 45 נאָר אויב יענער קנעכט וועט זאָגן אין זיין האַרץ: מיין
האַר פאַרזאַמט צו קומען, און ער וועט אָנהייבן צו שלאָגן די קנעכט און

די דינסטן, און צו עסן און טרינקען און שיכּורן, [46] דעמאָלט וועט דער האַר פון יענעם קנעכט קומען אין אַ טאָג, אויף וועלכן ער ריכט זיך ניט, און אין אַ שָעה, פון וואָס ער ווייסט ניט, און וועט אים צעמֵמיתן, און באַשטימען זיין חֵלֶק מיט די אומגעטרייע. [47] און יענער קנעכט, וואָס האָט פאַרשטאַנען זיין האַרס רָצון, און האָט ניט צוגעגרייט, און אויך ניט געטאָן לויט זיין רָצון, וועט קריגן אַ סך שמיץ. [48] דער אָבער, וואָס האָט ניט פאַרשטאַנען, און האָט געטאָן דאָס, פאַר וועלכן ער איז ווערט שמיץ, וועט געשלאָגן ווערן מיט ווייניק שמיץ. און וועמען אַ סך ווערט געגעבן, פון אים וועט מען פאָדערן אַ סך; און וועמען מען האָט אַ סך אָנפאַרטרויט, פון דעם וועט מען פאַרלאַנגען נאָך מער.

[49] איך בין געקומען צו וואַרפן אַ פייער איבער דער ערד; און ווי וואָלט איך געוואָלט, אַז עס זאָל שוין זיין אָנגעצונדן! [50] איך דאַרף אָבער געטובלט ווערן מיט אַ טבילה; און ווי ענג איז מיר, ביז זי וועט מְמַלא ווערן! [51] צי מיינט איר, אַז איך בין געקומען ברענגען שָלום אויף דער ערד? ניין, זאָג איך אייך, נייערט אַ סך מער צעטיילונג. [52] וואָרים פון איצט אָן וועלן פינף אין איין הויז זיין צעטיילט: דריי קעגן צוויי, און צוויי קעגן דריי. [53] פאָטער וועט זיין צעטיילט קעגן זון, און זון קעגן פאָטער, מוטער קעגן טאָכטער, און טאָכטער קעגן מוטער, שוויגער קעגן שנור, און שנור קעגן שוויגער[א].

[54] און ער האָט אויך געזאָגט צום פאָלק: בעת איר זעט אַ וואָלקן אויפֿגיין אין מַערב, זאָגט איר תֵּיכף: סע קומט אָן אַ רעגן; און אַזוי געשעט עס. [55] און בעת איר זעט אַ דָרום־ווינט בלאָזן, זאָגט איר: סע וועט זיין אַ היץ; און סע געשעט. [56] איר חונפים! איר ווייסט ווי צו פאַרטײַטשן דאָס פָּנים פון דער ערד און פון הימל; אָבער פאַרוואָס פאַרשטייט איר ניט ווי צו טײַטשן די היינטיקע צייט?

[57] און פאַרוואָס טוט איר אַליין ניט מִשפּטן, וואָס עס איז רעכט? [58] וואָרים בעת דו גייסט מיט דיין קעגנער פאַר דעם שופט, באַמי דיך מיט אים דורכצוקומען, בעת דו ביסט נאָך מיט אים אין וועג, טאָמער וועט ער דיך שלעפּן צום שופט, און דער שופט וועט דיך איבערענטפערן צום שוטר, און דער שוטר וועט דיך אַרײַנוואַרפן אין דער תפיסה אַריין. [59] איך זאָג

[א] מיכה ז, 6.

דיר, דו וועסט פון דאָרטן ניט אַרויסגיין, ביז דו וועסט האָבן באַצאָלט די
סאַמע לעצטע פּרוטה.

יג 1 און גראָד דעמאָלט זענען דאָרטן געווען עטלעכע, וואָס האָבן אים
דערציילט פון די גָלִילער, וועמעס בלוט פּילאַטוס האָט אויסגעמישט
מיט זייערע קָרבָּנות. 2 און ער האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: צי
מיינט איר, אַז יענע גָלִילער זענען געווען גרעסערע חוטאים פון אַלע גָלִילער,
מַחמת זיי האָבן אַזוינס געליטן? 3 ניין, זאָג איך אייך; און אויב איר וועט ניט
תשובה טאָן, וועט איר אַלע אַזוי אומקומען. 4 אָדער יענע אַכצן, אויף וועמען
דער טורעם פון שִילוֹחַ איז געפאַלן און האָט זיי דערהרגעט, צי מיינט איר,
אַז זיי זענען געווען שולדיקער פון אַלע מענטשן, וואָס וואוינען אין ירושָלַיִם?
5 ניין, זאָג איך אייך; און אויב איר וועט ניט תשובה טאָן, וועט איר אַלע
אַזוי אומקומען.

6 און ער האָט דערציילט דאָס דאָזיקע מָשל: אַ מענטש האָט פאַר־
פלאַנצט אַ פייַגנבוים אין זיין ווייַנגאָרטן; און ער איז געקומען זוכן אויף
אים פּֽירות, און האָט ניט געפונען קיין איינע. 7 און ער האָט געזאָגט צום
ווייַנגערטנער: זע, שוין דריי יאָר ווי איך קום זוכן פּֽירות אויף דעם דאָזיקן
פייַגנבוים, און געפין ניט קיין איינע. האַק אים אָפּ; צו וואָס זאָל ער נאָך
פאַרדאַרבן די ערד? 8 און ער האָט אים געענטפערט: האַר, לאָז אים נאָך
היינטיקס יאָר, ביז איך וועל אים אַרומגראָבן און באַמיסטיקן. 9 אֶפשר
וועט ער איבער־אַיאָר טראָגן פּֽירות; אויב ניט, וועסטו אים לאָזן אָפּהאַקן.

10 און ער האָט אין אַ שַבָת געלערנט אין איינעם פון די בָתֵי־כְּנֵסִיוֹת.
11 און דאָרטן איז געווען אַ פרוי, וואָס האָט אַכצן יאָר געהאַט אַ קרענקלעכן
גייסט; און זי איז געווען צוזאַמענגעבויגן, און האָט זיך באַיין־אופן ניט געקאָנט
אויסגלייַכן. 12 און אַז יֵשוּעַ האָט זי געזען, האָט ער זי צוגערופן, און צו
איר געזאָגט: אִשה, דו ביסט פריי פון דיין קראַנקהייט. 13 און ער האָט
אַרויפגעלייגט אויף איר זיינע הענט, און זי איז תֵּיכֶף געוואָרן גלייַך, און
האָט געלויבט גאָט. 14 און דער פַּרנֵס פון דעם בֵית־הַכְּנֶסֶת איז אין כַּעס
געוואָרן, מַחמת יֵשוּעַ האָט געהיילט אום שַבָת, און ער האָט געזאָגט צום
פאָלק: זעקס טעג זענען פאַראַן אין וועלכע מע מעג אַרבעטן; קומט
דעריבער אין זיי און לאָזט זיך היילן, אָבער ניט אום שַבָת. 15 און דער
האַר האָט אים געענטפערט: איר חוֹנפים! טוט ניט יעדער איינער פון

אייך אָפּבינדן שַבת זיין אָקס, אָדער זיין אייזל פון דער קאָריטע, און פירט
אים אָנצוטרינקען? [16] און צי דאַרף ניט די דאָזיקע אִשה, וואָס איז אַ בַּת־
אַבְרָהם, און וועמען דער שָׂטן האָט געבונדן שוין אַכצן יאָר, אָפּגעבונדן
ווערן פון דעם דאָזיקן באַנד אום שַבת? [17] און בעת ער האָט דאָס געזאָגט,
זענען אַלע זיינע קעגנער פאַרשעמט געוואָרן; און דאָס גאַנצע פאָלק האָט
זיך געפרייט איבער די אַלע וואונדערלעכע מַעשים, וואָס זענען דורך אים
געטאָן געוואָרן.

[18] און ער האָט דעריבער געזאָגט: צו וואָס איז דאָס מַלכות פון גאָט
ענלעך? און מיט וואָס זאָל איך עס פאַרגלייַכן? [19] עס איז געגליכן צו אַ
קערנדל פון זענעפט־זריעה, וואָס אַ מענטש האָט גענומען און געזייט אין
זיין גאָרטן; און עס איז געוואַקסן און איז געוואָרן אַ בוים, און די פייגל פון
הימל האָבן זיך געמאַכט נעסטן אין זיינע צווייגן.

[20] און ער האָט ווידער אַמאָל געזאָגט: צו וואָס זאָל איך פאַרגלייַכן
דאָס מַלכות פון גאָט? [21] עס איז געגליכן צו זויערטייג, וואָס אַ פרוי האָט
גענומען און אַרייַנגעטאָן אין דריי מאָס מעל, ביז עס איז אינגאַנצן פאַרזייַערט
געוואָרן.

[22] און ער איז געגאַנגען איבער שטעט און דערפער, און האָט געלערנט,
און האָט עולה־רֶגל געווען קיין ירושָלַיִם. [23] און איינער האָט צו אים געזאָגט:
האַר, זענען עס נאָר עטלעכע, וואָס וועלן נִיצול ווערן? אָבער ער האָט צו
זיי געזאָגט: [24] באַמיט אייך אַרייַנצוקומען דורך דעם ענגן טויער, וואָרים
איך זאָג אייך, אַ סך וועלן זוכן אַרייַנצוקומען, און וועלן ניט קאָנען. [25] האָט
זיך דער בַּעל־הַבַּית איינמאָל אויפגעהויבן און פאַרשלאָסן די טיר, און איר
וועט אָנהייבן צו שטיין אין דרויסן, און קלאַפּן אין דער טיר, און זאָגן: האַר,
עפן אונדז אויף! און ער וועט אייך ענטפערן: איך ווייס ניט פונוואַנען איר
זענט. [26] דעמאָלט וועט איר אָנהייבן צו זאָגן: מיר האָבן געגעסן און געטרונקען
פאַר דיר, און דו האָסט געלערנט אין אונדזערע גאַסן. [27] און ער וועט ענטפערן:
איך זאָג אייך, איך ווייס ניט פונוואַנען איר זענט; קערט אָפּ פון מיר, איר
טוער פון אומרעכט! [28] דאָרט וועט זיין געוויין און דאָס קריצן פון ציין,
בעת איר וועט זען אַבְרָהם, און יִצחָק, און יַעקֹב, און אַלע נבִיאים אין דעם
מַלכות פון גאָט, און איר אַליין אַרויסגעוואָרפענע אין דרויסן. [29] און זיי וועלן
קומען פון מִזרח און מַערב, פון צָפון און דָרום, און וועלן זיך אַנידערזעצן

אין דעם מַלכות פֿון גאָט. 30 און זע, עס זענען פֿאַראַן לעצטע, וואָס וועלן
זיין ערשטע, און פֿאַראַן זענען ערשטע, וואָס וועלן זיין לעצטע.
31 פּונקט אין יענער שָעה זענען געקומען עטלעכע פּרושים, און האָבן
צו אים געזאָגט: גיי און דערווייַטער דיך פֿונדאַנען, וואָרים הורדוס וויל דיך
הַרגענען. 32 און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט און זאָגט יענעם פֿוקס: אָט
טרייב איך אַרויס בייזע גייסטער און טו רפֿואות היינט און מאָרגן, און דעם
דריטן טאָג קום איך צום סוף. 33 איך מוז אָבער גיין מיין וועג היינט און
מאָרגן און איבערמאָרגן; וואָרים עס קאָן ניט זיין, אַז אַ נָביא זאָל אומקומען
מִחוץ ירושָלַיִם. 34 אָ ירושָלַיִם, ירושָלַיִם, וואָס הַרגעסט די נביאים, און
פֿאַרשטיינסט די, וואָס זענען געשיקט צו דיר! וויפֿל מאָל האָב איך געוואָלט
איינזאַמלען דיינע קינדער, ווי אַ הון זאַמלט איין אירע הינדלעך אונטער
אירע פֿליגל, און איר האָט ניט געוואָלט! 35 זעט, אייער הויז וועט אייך
בלייבן חָרוב! און איך זאָג אייך, איר וועט מיך מער ניט זען, ביז איר וועט
זאָגן: בָרוך הַבָא אין דעם נאָמען פֿון גאָט!

יד און עס איז געווען, בעת ער איז אין אַ שַבת אַריינגעגאַנגען אין דעם
הויז פֿון איינעם פֿון די ראָשי־הַפּרושים צו עסן ברויט, האָבן זיי
געלאָקערט אויף אים. 2 און אָט איז פֿאַר אים געשטאַנען אַ מענטש, וואָס
האָט געהאַט אַ וואַסער־געשווילעכץ. 3 און יֵשוּעַ האָט גערעדט צו די חֲכָמים
און פּרושים, אַזוי צו זאָגן: מעג מען היילן אום שַבת, אָדער ניט? 4 אָבער זיי
האָבן געשוויגן. און ער האָט אים גענומען און אים געהיילט, און האָט אים
אָפּגעלאָזט. 5 און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווען עמיצן פֿון אייך זאָל טרעפֿן,
אַז אַן אייזל אָדער אַן אָקס זאָל אַריינפֿאַלן אין אַ ברונעם, צי וועט ער אים
ניט תֵּיכף אַרויסציִען אום שַבת? 6 און זיי האָבן אים ניט געקאָנט ענטפֿערן
אויף דערויף.

7 און ער האָט געזאָגט אַ מָשל צו יענע, וואָס זענען געווען פֿאַרבעטן,
בעת ער האָט געזען, ווי זיי האָבן זיך אויסגעקליבן די בכָבודיקע פּלעצער;
און ער האָט צו זיי געזאָגט: 8 ווען עמיצער וועט דיך פֿאַרבעטן אויף אַ
חַתונה, זאָלסטו דיך ניט זעצן אויבן־אָן, ווייל טאָמער וועט אַ מער חָשובער
ווי דו פֿון אים פֿאַרבעטן ווערן; 9 און דער, וואָס האָט דיך און אים פֿאַרבעטן,
וועט קומען און זאָגן צו דיר: מאַך פּלאַץ פֿאַר דעם דאָזיקן מענטשן, און
דעמאָלט וועסטו מיט בזָיון פֿאַרנעמען דעם לעצטן פּלאַץ. 10 נייערט ווען

דו ווערסט פאַרבעטן, גיי און זעץ דיך אויף דעם לעצטן פּלאַץ; כּדי ווען
דער, וואָס האָט דיך פאַרבעטן, וועט קומען, זאָל ער קענען זאָגן צו דיר:
פריינט, גיי אַרויף־צו־צו העכער; דעמאָלט וועסטו האָבן כּבוד פאַר אַלע,
וואָס זיצן ביים טיש מיט דיר. [11] וואָרים יעדער איינער, וואָס וועט זיך
אַליין דערהייכן, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער סע וועט זיך אַליין
דערנידעריקן, וועט ווערן דערהייכט.

[12] און ער האָט אויך געזאָגט צו דעם, וואָס האָט אים פאַרבעטן: בעת
דו מאַכסט אַ מיטאָג אָדער אַן אָוונט־סעודה, זאָלסטו ניט פאַרבעטן דיינע
פריינט, אָדער דיינע ברידער, אָדער דיינע קרובים, אָדער רייכע שכנים,
ווייל טאָמער וועלן זיי דיך פאַרבעטן צוריק, און דאָס וועט דיר זיין אַ
פאַרגעלטונג. [13] נייערט בעת דו מאַכסט אַ סעודה, פאַרבעט די אָרעמע,
די געמומטע, די לאָמע, און די בלינדע. [14] און דו וועסט זיין געבענטשט,
מחמת זיי האָבן ניט מיט וואָס דיר צו פאַרגעלטן; וואָרים דו וועסט ווערן
פאַרגעלט, בעת די צדיקים וועלן אויפשטיין תּחית־המתים.

[15] און ווען איינער פון די, וואָס זענען מיט אים געזעסן ביים טיש, האָט
דאָס געהערט, האָט ער געזאָגט: וואויל איז דעם, וואָס וועט עסן ברויט אין
דעם מלכות פון גאָט! [16] אָבער ער האָט צו אים געזאָגט: איינער אַ מענטש
האָט געמאַכט אַ גרויסע סעודה, און האָט פאַרבעטן אַ סך; [17] און ער האָט
אַרויסגעשיקט זיין קנעכט אין דער צייט פון דער סעודה, צו זאָגן די, וואָס
זענען פאַרבעטן געוואָרן: קומט, ווייל אַלצדינג איז שוין אָנגעגרייט. [18] און
זיי האָבן זיך אַלע מיטאַמאָל אָנגעהויבן צו אַנטשולדיקן. דער ערשטער
האָט צו אים געזאָגט: איך האָב געקויפט אַ פעלד, און איך מוז עס נייטיק
גיין זען; איך בעט דיך, זיי מיר מוחל. [19] און אַן אַנדערער האָט געזאָגט:
איך האָב געקויפט פינף יאָך אָקסן, און איך גיי זיי אויספּרוּאוון; איך בעט
דיך, זיי מיר מוחל. [20] און אַן אַנדערער האָט געזאָגט: איך האָב גענומען
אַ ווייב, און איך קאָן דעריבער ניט קומען. [21] און דער קנעכט איז געקומען,
און האָט דאָס אַלץ דערציילט צו זיין האַר. דעמאָלט איז דער בעל־הבית
אין כּעס געוואָרן, און האָט געזאָגט צו זיין קנעכט: גיי גיך אַרויס אויף די
גאַסן און שטעגן פון דער שטאָט, און ברענג אַהער די אָרעמע און געמומטע
און די בלינדע און לאָמע. [22] און דער קנעכט האָט געזאָגט: האַר, וואָס דו
האָסט באַפוילן, איז געטאָן געוואָרן, און דאָך איז נאָך פאַראַן פּלאַץ. [23] און

דער האַר האָט געזאָגט צו דעם קנעכט: גיי אַרויס אויף די שליאַכן און
צוימען, און נייט זיי אַרײַנצוקומען, כּדי מײַן הויז זאָל ווערן פֿול. 24 וואָרים
איך זאָג אײַך, אַז קיינער פֿון יענע לייט, וואָס זענען פֿאַרבעטן געוואָרן,
וועט פֿאַרזוכן פֿון מײַן סעודה.

25 און אַ גרויסער עולם איז מיט אים געגאַנגען; און ער האָט זיך אויס־
געדרייט, און האָט צו זיי געזאָגט: 26 דער, וואָס קומט צו מיר, און האַסט
ניט זײַן פֿאָטער, און מוטער, און ווײַב, און קינדער, און ברידער, און שוועסטער,
און דערצו אויך זײַן אייגן לעבן, קאָן ער ניט זײַן מײַן תּלמיד. 27 און ווער
סע טוט ניט טראָגן זײַן אייגענעם צלָב, און גייט מיר נאָך, קאָן ניט זײַן מײַן
תּלמיד. 28 וואָרים ווער פֿון אײַך, וואָס וויל בויען אַ טורעם, וועט זיך ניט
קודם אַנידערזעצן און אויסרעכענען די הוצאָות, צי ער האָט גענוג צו
פֿאַרענדיקן אים? 29 ווײַל טאָמער, ווען ער וועט האָבן געלייגט דעם
פֿונדאַמענט, און ניט קאָנען פֿאַרענדיקן, און אַלע, וואָס וועלן עס זען, וועלן
אים נעמען אויסלאַכן, 30 און זאָגן: דער דאָזיקער מענטש האָט אָנגעהויבן צו
בויען, און האָט ניט געקאָנט פֿאַרענדיקן. 31 אָדער וועלכער מֶלך, וואָס גייט
אַרויס פֿירן מִלחָמה מיט אַן אַנדערן מֶלך, וועט זיך ניט קודם אַנידערזעצן
און זיך מײַעץ זײַן, צי קאָן ער מיט צען טויזנט באַגעגענען דעם, וואָס קומט
אים אַנטקעגן מיט צוואַנציק טויזנט? 32 אויב ניט, שיקט ער שלוחים, בּעת
יענער איז נאָך ווײַט, און בעט שָלום־באַדינגונגען. 33 אַזוי אויך איטלעכער
פֿון אײַך, וואָס זאָגט זיך ניט אָפּ פֿון אַלץ, וואָס ער האָט, קאָן ער ניט זײַן
מײַן תּלמיד.

34 זאַלץ איז טאַקע גוט, נאָר אויב זאַלץ פֿאַרלירט דעם טַעם, מיט
וואָס זאָל מען עס ווירצן? 35 סע טויג ניט פֿאַר דער ערד, און אויך ניט פֿאַר
דעם מיסט; מען וואַרפֿט עס אַרויס. דער, וואָס האָט אויערן צו הערן,
זאָל הערן.

טו און אַלע מוכסים און זינדיקע האָבן גענענט צו אים, כּדי אים צו
הערן. 2 און די פּרושים און די סופֿרים האָבן געמורמלט, און געזאָגט:
דער דאָזיקער נעמט אויף זינדיקע, און עסט מיט זיי.

3 און ער האָט גערעדט צו זיי דאָס דאָזיקע מָשל: 4 וואָסער מענטש
צווישן אײַך, וואָס האָט הונדערט שאָף, און ער פֿאַרלירט איינע פֿון זיי, וועט
ניט איבערלאָזן די נײַן־און־נײַנציק אין דער מִדבר, און נאָכגיין נאָך דער,

וואָס איז פאַרלוירן, ביז ער געפינט זי? 5 און אַז ער געפינט זי, לייגט ער
זי אַרויף אויף זיינע אַקסלען, און פרייט זיך. 6 און בעת ער קומט אַהיים,
רופט ער צונויף זיינע פריינט, און די שכנים, און זאָגט צו זיי: פרייט אייך
מיט מיר, וואָרים איך האָב געפונען מיין שאָף, וואָס איז פאַרלוירן געגאַנגען.
7 פונקט אַזוי, זאָג איך אייך, וועט זיין אַ שמחה אין הימל איבער איין חוטא,
וואָס טוט תשובה, מער ווי איבער ניין־און־ניינציק צדיקים, וואָס דאַרפן
ניט תשובה טאָן.

8 אָדער וועלכע פרוי, וואָס האָט צען זילבערשטיק, און זי פאַרלירט
איין שטיק, טוט ניט אָנצינדן אַ ליכט, און אויסקערן דאָס הויז און זוכט גוט,
ביז זי געפינט עס? 9 און אַז זי געפינט עס, רופט זי צונויף אירע פריינט און
שכנים, און זאָגט: פרייט אייך מיט מיר, ווייל איך האָב געפונען דאָס שטיק
זילבער, וואָס איך האָב פאַרלוירן. 10 פונקט אַזוי, זאָג איך אייך, איז אַ
שמחה פאַר די מלאָכים פון גאָט איבער איין חוטא, וואָס טוט תשובה.

11 און ער האָט געזאָגט: איינער אַ מענטש האָט געהאַט צוויי זין; 12 און
דער ייִנגערער פון זיי האָט געזאָגט צום פאָטער: פאָטער, גיב מיר דעם
חלק פאַרמעגן, וואָס פאַלט אויס אויף מיר. און ער האָט צעטיילט צווישן
זיי די נחלה. 13 און אין עטלעכע טעג אַרום, האָט דער ייִנגערער זון אַלץ
צונויפגענומען, און איז אַוועקגעפאָרן אין אַ ווייטער מדינה, און דאָרט
האָט ער געפּטרט זיין פאַרמעגן דורך אַ פאַרשייַט לעבן. 14 און אַז ער האָט
אַלץ פאַרשוועונדט, איז געקומען אַ שטאַרקער הונגער אין יענער מדינה,
און ער האָט אָנגעהויבן צו ליידן נויט. 15 און ער איז געגאַנגען און האָט זיך
באַהעפט אָן איינעם פון די תושבים אין יענער מדינה, און ער האָט אים
געשיקט אין זיינע פעלדער אַריין פאַשען חזירים. 16 און ער וואָלט גערן געווען
אָנגעפילט זיין מאָגן מיט די שויטן, וואָס די חזירים האָבן געגעסן, אָבער קיינער
האָט זיי אים ניט געגעבן. 17 און אַז ער איז געקומען צו זיך, האָט ער געזאָגט:
וויפל לוין־אַרבעטער האָבן ביי מיין פאָטער ברויט בשפע, און איך גיי דאָ
אויס פאַר הונגער! 18 איך וועל אויפשטיין און גיין צו מיין פאָטער, און וועל
צו אים זאָגן: פאָטער, איך האָב געזינדיקט קעגן הימל און פאַר דיר; 19 איך
בין מער ניט ווערט גערופן צו ווערן דיין זון; מאַך מיך ווי איינעם פון דיינע
לוין־אַרבעטער. 20 און ער איז אויפגעשטאַנען, און האָט גענומען גיין צו זיין
פאָטער. און בעת ער איז נאָך געווען גאַנץ ווייַט, האָט אים זיין פאָטער געזען,

און ער האָט זיך דערבאַרעמט, און ער איז געלאָפן, און איז אים געפאַלן
אויפן האַלדז, און האָט אים געקושט. 21 און דער זון האָט צו אים געזאָגט:
פאָטער, איך האָב געזינדיקט קעגן הימל און פאַר דיר; איך בין מער ניט
ווערט גערופן צו ווערן דיין זון. 22 אָבער דער פאָטער האָט געזאָגט צו זיינע
קנעכט: ברענגט גיך אַרויס דאָס בעסטע מַלבוש, און טוט עס אים אָן.
און טוט אָן אַ רינג אויף זיין האַנט, און שיך אויף זיינע פיס; 23 און ברענגט
דאָס פעטע קאַלב, און שעכט עס, און לאָמיר עסן און זיך מְשַׂמֵחַ זיין. 24 וואָרים
דער דאָזיקער זון מיינער איז געווען טויט, און איז ווידער לעבעדיק; ער
איז געווען פאַרלוירן, און איז געפונען געוואָרן. און זיי האָבן זיך אָנגעהויבן
מְשַׂמֵחַ צו זיין.

25 און זיין עלטערער זון איז געווען אין פעלד, און בעת ער איז געקומען
און זיך דערנענטערט צום הויז, האָט ער געהערט שפּילן און טאַנצן. 26 און
ער האָט צוגערופן איינעם פון די קנעכט, און האָט אים געפרעגט, וואָס דאָס
קאָן באַטייַטן. 27 האָט ער צו אים געזאָגט: דיין ברודער איז געקומען, און
דיין פאָטער האָט געשאָכטן דאָס פעטע קאַלב, מַחמת ער האָט זיך אומגעקערט
צו אים בשָלום. 28 אָבער דאָס האָט אים שטאַרק פאַרדראָסן, און ער האָט
ניט געוואָלט אַרייַנגיין. און זיין פאָטער איז אַרויסגעקומען, און האָט אים
געבעטן, 29 אָבער ער האָט געענטפערט זיין פאָטער: זע, שוין אַזויפיל יאָרן
טו איך דיר דינען, און איך האָב קיינמאָל ניט עובר געווען דיינס אַ געבאָט;
און דאָך האָסטו מיר נאָך קיינמאָל ניט געגעבן אַ ציקעלע, כּדי איך זאָל
מיך מְשַׂמֵחַ זיין מיט מיינע פריינט. 30 אָבער ווי נאָר דער דאָזיקער זון
דיינער איז געקומען, וואָס האָט פאַרצערט דיין נַחלה מיט זונות, האָסטו
געשאָכטן פאַר אים דאָס פעטע קאַלב. 31 און ער האָט צו אים געזאָגט: זון,
דו ביסט תָּמיד מיט מיר, און אַלץ, וואָס איז מייַנס, איז דייַנס. 32 עס איז
געווען רעכט זיך מְשַׂמֵחַ צו זיין און זיך צו פרייען, ווייל דער דאָזיקער
ברודער דיינער איז געווען טויט, און איז ווידער לעבעדיק; ער איז געווען
פאַרלוירן, און איז געפונען געוואָרן.

טז און ער האָט אויך געזאָגט צו זיינע תַּלמידים: עס איז געווען איינער
אַן עושר, וואָס האָט געהאַט אַ פאַרוואַלטער, און מען האָט אים
געמַסרט, אַז ער פאַרתַּכלעוועט זיין פאַרמעגן. 2 און ער האָט אים גערופן,
און צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס, וואָס איך הער וועגן דיר? גיב אָפּ חֶשבון

איבער דיין פאַרוואַלטונג, וואָרים דו קאָנסט לענגער ניט זיין קיין פאַרוואַלטער.
3 און דער פאַרוואַלטער האָט צו זיך געזאָגט: וואָס זאָל איך טאָן, וואָרים
מיין האַר נעמט צו ביי מיר די פאַרוואַלטשאַפט? גראָבן קאָן איך ניט, און
בעטלען שעם איך מיך. 4 איך ווייס שוין וואָס צו טאָן, כּדי זיי זאָלן מיך
אויפנעמען אין זייערע הייזער, ווען איך וועל אַראָפּגעזעצט ווערן פון דער
פאַרוואַלטשאַפט. 5 און ער האָט גערופן צו זיך יעדן איינעם פון זיין האַרס
בּעלי־חובות, און האָט געזאָגט צו דעם ערשטן: וויפל ביסטו שולדיק דעם
האַר מיינעם? 6 האָט ער געזאָגט: הונדערט מאָס אייל. און ער האָט צו אים
געזאָגט: נעם דיין שטר־חוב, און זעץ דיך שנעל אַנידער, און שרייב אָן
פופציק. 7 דערנאָך האָט ער געזאָגט צו אַן אַנדערן: און וויפל ביסטו שולדיק?
האָט ער געזאָגט: הונדערט מאָס ווייץ. זאָגט ער צו אים: נעם דיין שטר־
חוב, און שרייב אָן אַכציק. 8 און דער האַר האָט געלויבט דעם אומגערעכטן
פאַרוואַלטער, ווייל ער האָט קלוג געהאַנדלט; וואָרים די קינדער פון דער
דאָזיקער וועלט זענען קליגער אין זייער דור, ווי די קינדער פון ליכט.
9 און איך זאָג אייך: מאַכט אייך פריינט מיט דעם מָמון פון אומגערעכטיקייט,
כּדי, ווען סע וועט זיך אויסלאָזן, זאָלן זיי אייך אויפנעמען אין די אייביקע
וואוינונגען.

10 דער, וואָס איז געטריי אין דעם מינדסטן, איז אויך געטריי אין אַ
סך; און דער, וואָס איז אומגערעכט אין דעם מינדסטן, איז אויך אומגערעכט
אין אַ סך. 11 דעריבער, אויב איר זענט ניט געווען געטריי אין דעם אומגערעכטן
מָמון, ווער וועט אייך אָנפאַרטרויען דאָס אֶמֶתע עֲשִירות? 12 און אויב איר
זענט ניט געווען געטריי מיט אַן אַנדערנס האָב־און־גוטס, ווער וועט אייך
געבן דאָס אייעריקע? 13 אַ קנעכט קאָן ניט דינען קיין צוויי האַרן; וואָרים
אָדער ער וועט איינעם פיינט האָבן, און ליב האָבן דעם אַנדערן, אָדער
ער וועט זיך האַלטן אָן איינעם, און פאַראַכטן דעם אַנדערן. איר קאָנט
ניט דינען גאָט און מָמון.

14 און די פרושים, וואָס זענען געווען ליבהאָבער פון געלט, האָבן
דאָס אַלץ געהערט, און זיי האָבן אים אויסגעלאַכט. 15 און ער האָט צו זיי
געזאָגט: איר זענט דאָס די, וואָס טוען זיך אַליין רעכטפאַרטיקן פאַר מענטשן,
אָבער גאָט קען אייערע הערצער; וואָרים דאָס, וואָס איז דערהויבן צווישן
מענטשן, איז אַן אומווערדיקייט פאַר גאָט.

[16]די תּורה און די נבֿיאים זענען געווען ביז יוחָנָן; פֿון דעמאָלט אָן
ווערט געדרשנט די בשׂורה פֿון דעם מַלכות פֿון גאָט, און יעדער איינער
דרינגט אַריין דערין מיט געוואַלט. [17]אָבער עס איז לײַכטער פֿאַר הימל און
ערד צו פֿאַרגיין, איידער פֿאַר איין שטריכל פֿון דער תּורה בָטל צו ווערן.
[18]יעדער איינער, וואָס גֶט זיך מיט זיין ווייב און האָט חתונה מיט אַן
אַנדערער, איז מזַנה; און ווער סע האָט חתונה מיט אַ גרושה, איז אַ נואף.
[19]און עס איז געווען איינער אַן עושר, וואָס האָט זיך געקליידט אין
פּורפּור און פֿיינע לײַוונט, און האָט געלעבט אין תּענוג און אין וואוילטאָג
אַלע טעג. [20]און איינער אַן אָרעמאַן, וואָס האָט געהייסן אֶלעָזָר, איז געלעגן
ביי זיין טויער, פֿול מיט געשווירן, [21]און ער האָט געגאַרט זיך צו זעטיקן
מיט דעם, וואָס איז אַראָפּגעפֿאַלן פֿון דעם עושרס טיש; יאָ, אַפֿילו די הינט
זענען געקומען און האָבן געלעקט זיינע געשווירן. [22]און עס איז געווען, אַז
דער אָרעמאַן איז געשטאָרבן, און ער איז אַוועקגעטראָגן געוואָרן פֿון די
מַלאָכים אין אַבֿרָהמס שויס אַריין. און דער עושר איז אויך געשטאָרבן,
און מען האָט אים מקַבר געווען. [23]און אין שאול, זייענדיק אין יסורים, האָט
ער אויפֿגעהויבן זיינע אויגן, און ער האָט געזען אַבֿרָהמען פֿונדערווײַטנס,
און אֶלעָזָרן אין זיין שויס. [24]און ער האָט געשריגן: פֿאָטער אַבֿרָהם,
דערבאַרעם דיך אויף מיר, און שיק אֶלעָזָרן, אַז ער זאָל אײַנטונקען דעם
שפּיץ פֿון זיין פֿינגער אין וואַסער, און קילן מיין צונג; וואָרים איך לייד
יסורים אין דעם דאָזיקן פֿלאַם. [25]און אַבֿרָהם האָט געזאָגט: זון, דערמאָן דיך,
אַז דו האָסט באַקומען דיין גוטס ביי דיין לעבן, און אֶלעָזָר בלויז שלעכטס;
אָבער איצטערט ווערט ער דאָ געטרייסט, און דו ווערסט געפּײַניקט. [26]און
חוץ דעם אַלעמען, שטייט צווישן אונדז און אייך אַ גרויסער תּהום, כּדי
די, וואָס וואָלטן וועלן אַריבערגיין פֿונדאַנען צו אייך, זאָלן ניט קענען,
און כּדי קיינער זאָל ניט אַריבערגיין פֿון דאָרטן צו אונדז. [27]און ער האָט
געזאָגט: איך בעט דיך דעריבער, פֿאָטער, אַז דו זאָלסט אים שיקן צו מיין
פֿאָטערס הויז, [28]וואָרים איך האָב פֿינף ברידער, כּדי ער זאָל זיי וואָרענען,
טאָמער וועלן זיי אויך קומען אין דעם דאָזיקן פּלאַץ פֿון יסורים. [29]אָבער
אַבֿרָהם האָט געזאָגט: זיי האָבן משהן און די נבֿיאים; זאָלן זיי זיי הערן.
[30]און ער האָט געזאָגט: ניין, פֿאָטער אַבֿרָהם; נייערט אויב איינער פֿון די
טויטע זאָל קומען צו זיי, וועלן זיי תּשובה טאָן. [31]האָט ער צו אים געזאָגט:

אויב זיי הערן זיך ניט צו צו משהן און די נביאים, וועלן זיי אויך ניט
גלויבן, אויב איינער זאָל אויפשטיין פון די טויטע.
יז און ער האָט געזאָגט צו זיינע תּלמידים: עס איז אוממעגלעך, אַז עס
זאָלן ניט קומען קיין שטרויכלונגען; אָבער וויי צו יענעם, דורך וועמען
זיי קומען! 2 סע וואָלט פאַר אים בעסער געווען, אַז אַ מילשטיין וואָלט
אָנגעהאָנגען געוואָרן אַרום זיין האַלדז, און ער וואָלט אַריינגעוואָרפן געוואָרן
אין ים אַריין, איידער צו מאַכן שטרויכלען איינעם פון די דאָזיקע קליינע.
3 גיט אַכטונג אויף זיך; אויב דיין ברודער זינדיקט, שטראָף אים; און אויב
ער האָט חרטה, זיי אים מוחל. 4 און אויב ער זינדיקט קעגן דיר זיבן מאָל
אין טאָג, און ער ווענדט זיך צו דיר זיבן מאָל, און זאָגט: איך האָב חרטה,
זאָלסטו אים מוחל זיין.
5 און די שליחים האָבן געזאָגט צו דעם האַר: פאַרמער אונדזער
אמונה. 6 און דער האַר האָט געזאָגט: אויב איר וואָלט געהאַט אמונה אַזוי
גרויס ווי אַ קערנדל פון זענעפט־זריעה, וואָלט איר געקאָנט זאָגן צו דעם
דאָזיקן מוילבערבוים: ווער אויסגעוואָרצלט, און פאַרפלאַנץ דיך אין ים,
און ער וואָלט אייך געפאָלגט.
7 ווער פון אייך, וואָס האָט אַ קנעכט צום אַקערן, אָדער צו היטן
שאָף, וועט צו אים זאָגן ווען ער קומט פון פעלד: קום תּיכּף אַהער, און
זעץ דיך צום טיש? 8 צי וועט ער ניט גיכער זאָגן צו אים: גרייט מיר אָן
עפּעס צו עסן, און גורט דיך אָן, און באַדין מיך, ביז איך וועל האָבן געגעסן
און געטרונקען; און דערנאָך וועסטו עסן און טרינקען? 9 צי טוט ער דאַנקען
דעם קנעכט, ווייל ער האָט געטאָן, וואָס איז אים געבאָטן געוואָרן? 10 פונקט
אַזוי אויך מיט אייך, אַז איר וועט האָבן געטאָן די אַלע זאַכן, וואָס זענען
אייך געבאָטן געוואָרן, זאָגט: מיר זענען אומנוצלעכע קנעכט; מיר האָבן
בלויז געטאָן אונדזער חוב.
11 און בעת ער איז געווען אויף דעם וועג קיין ירושלים, איז ער
דורכגעגאַנגען דורך די געמאַרקן פון שומרון און גליל. 12 און אַז ער איז
אַריינגעקומען אין איינעם אַ דאָרף, האָבן אים באַגעגנט צען מצורעים, וואָס
זענען געשטאַנען פונדערווייטנס, 13 און זיי האָבן אויפגעהויבן זייערע קולות,
און האָבן געזאָגט: ישוע, האַר, דערבאַרעם דיך אויף אונדז. 14 און אַז ער
האָט זיי געזען, האָט ער צו זיי געזאָגט: גייט און ווייזט זיך פאַר די כּהנים.

און עס איז געווען, בעת זיי זענען געגאַנגען, זענען זיי גערייניקט געוואָרן.
[15] און איינער פון זיי, בעת ער האָט געזען, אַז ער איז געהיילט געוואָרן, האָט
זיך אומגעקערט, און מיט אַ הויך קול געלויבט גאָט; [16] און ער איז געפאַלן
אויף זיין פּנים צו זיינע פיס, און האָט אים געדאַנקט. און ער איז געווען אַ
שומרוני. [17] און ישוע האָט זיך אָפּגערופן: זענען ניט צען גערייניקט געוואָרן?
אָבער וואו זענען די ניין? [18] צי האָט זיך ניט געפונען קיינער, וואָס האָט זיך
אומגעקערט אָפּצוגעבן כּבוד צו גאָט, אַחוץ דער דאָזיקער פרעמדער? [19] און
ער האָט צו אים געזאָגט: שטיי אויף און גיי; דיין אמונה האָט דיר געהאָלפן.

[20] און אַז די פּרושים האָבן אים געפרעגט, ווען דאָס מלכות פון גאָט
וועט קומען, האָט ער זיי געענטפערט: דאָס מלכות פון גאָט קומט ניט אויף
אַ זעעוודיקן אופן; [21] מע וועט אויך ניט זאָגן: אָט איז עס! אָדער: דאָרטן!
וואָרים זע, דאָס מלכות פון גאָט איז אין אייך.

[22] און ער האָט געזאָגט צו די תּלמידים: סע וועלן קומען טעג, ווען
איר וועט באַגערן צו זען איינעם פון די טעג פון דעם בן־אָדם, און איר
וועט אים ניט זען. [23] און מע וועט צו אייך זאָגן: אָט דאָרט! אָט דאָ! גייט
ניט אַהין, און לויפט זיי ניט נאָך. [24] וואָרים אַזוי ווי דער בליץ שיינט אויף
אין איין עק הימל און באַלייכט דעם אַנדערן עק הימל, אַזוי וועט דער בן־
אָדם זיין אין זיין טאָג. [25] אָבער קודם מוז ער אַ סך ליידן, און פאַרוואָרפן
ווערן פון דעם דאָזיקן דור. [26] און ווי עס איז געווען אין די טעג פון נח,
אַזוי וועט עס אויך זיין אין די טעג פון דעם בן־אָדם. [27] זיי האָבן געגעסן,
און געטרונקען, חתונה געהאַט און חתונה געמאַכט, ביזן טאָג ווען נח איז
אַרייַנגעגאַנגען אין דער תּיבה אַריין, און דער מבול איז געקומען, און האָט
זיי אַלע פאַרטיליקט. [28] פּונקט אַזוי ווי עס איז געווען אין די טעג פון לוטן:
זיי האָבן געגעסן, און געטרונקען, זיי האָבן געקויפט, און פאַרקויפט, זיי
האָבן געפלאַנצט, און געבויט; [29] אָבער אין דעם טאָג, ווען לוט איז אַרויס־
געגאַנגען פון סדום, האָט עס גערעגנט מיט פייער און שוועבל פון הימל, און
האָט זיי אַלע פאַרטיליקט; [30] פּונקט אַזוי וועט עס זיין אין דעם טאָג, ווען
דער בן־אָדם וועט אַנטפּלעקט ווערן. [31] אין יענעם טאָג זאָל דער, וואָס איז
אויפן דאַך און זיינע כּלים זענען אין הויז, ניט אַראָפּגיין זיי אַוועקצונעמען;
און זאָל דער, וואָס איז אין פעלד, זיך ניט אומקערן צוריק. [32] געדענקט
לוטס ווייב. [33] דער, וואָס וויל מציל זיין זיין לעבן, וועט עס פאַרלירן; און

ווער סע ווערט עס פאַרלירן, ווערט עס דערהאַלטן. [34] איך זאָג אייך, אין יענער נאַכט וועלן צוויי זיין אויף איין בעט; איינער וועט אַוועקגענומען ווערן, און דער אַנדערער וועט איבערגעלאָזט ווערן. [35] צוויי ווייבער וועלן מאָלן צוזאַמען; איינע וועט אַוועקגענומען ווערן, און די אַנדערע וועט איבערגעלאָזט ווערן. [36] צוויי וועלן זיין אין פעלד; איינער וועט אַוועקגענומען ווערן, און דער אַנדערער וועט איבערגעלאָזט ווערן. [37] און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואו, האַר? און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַוואו ס'איז די נבֵלה, דאָרט וועלן זיך די אָדלערס פאַרזאַמלען.

יח און ער האָט זיי דעריבער דערציילט אַ מָשל, אַז זיי זאָלן תָּמיד מִתפַּלֵל זיין, און ניט מיד ווערן. [2] און ער האָט געזאָגט: אין איינער אַ שטאָט איז געווען אַ שופט, וואָס האָט ניט מורא געהאַט פאַר גאָט, און ניט נושׂא־פָּנים געווען קיין מענטשן. [3] און אין יענער שטאָט איז געווען אַן אַלמָנה, וואָס איז אָפט געקומען צו אים, און האָט געזאָגט: נעם זיך אָן פאַר מיר קעגן מיין שׂונא. [4] און ער האָט אַ ציַיטלאַנג ניט געוואָלט; נאָר דערנאָך האָט ער זיך באַרעכנט: כאָטש איך האָב ניט קיין מורא פאַר גאָט, און בין ניט נושׂא־פָּנים קיין מענטשן, [5] דאָך, ווייל די דאָזיקע אַלמָנה איז מיך מַטריחַ, וועל איך מיך אָננעמען פאַר איר, וואָרים זי וועט מיך פאַרמאַטערן מיט איר שטענדיקן קומען. [6] און דער האַר האָט געזאָגט: הערט וואָס דער אומגערעכטער שופט זאָגט. [7] און צי וועט גאָט זיך ניט אָננעמען פאַר זיינע אויסדערוויילטע, וואָס רופן צו אים טאָג און נאַכט, און ער איז געדולדיק מיט זיי? [8] איך זאָג אייך, אַז ער וועט זיך גיך אָננעמען פאַר זיי. און בעת דער בֶן־אָדָם וועט קומען, צי וועט ער דען געפינען אֱמונה אויף דער ערד?

[9] און ער האָט אויך געזאָגט דאָס דאָזיקע מָשל צו עטלעכע, וואָס זענען געווען זיכער ביי זיך, אַז זיי זענען צַדיקים, און אַלע אַנדערע האָבן זיי געמאַכט צו גאָרנישט: [10] צוויי מענטשן זענען אַרויפגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִקדש אַריין מִתפַּלֵל צו זיין; איינער אַ פּרושי און דער אַנדערער אַ מוכס. [11] דער פּרושי איז געשטאַנען און האָט אַזוי אין זיך מִתפַּלֵל געווען: גאָט, איך דאַנק דיר, וואָס איך בין ניט ווי די איבעריקע מענטשן: רויבער, אומגערעכטע, נואפים, אָדער אַפילו ווי דער דאָזיקער מוכס. [12] איך פאַסט צוויי מאָל אין דער וואָך, און גיב מַעשׂר פון אַלץ, וואָס איך קריג. [13] אָבער דער מוכס איז געשטאַנען פונדערוויַיטנס, און האָט צומאָל ניט געוואָלט אויפהייבן זיינע

אויגן צום הימל, נייערט האָט זיך געשלאָגן אין האַרצן, און געזאָגט: גאָט,
דערבאַרעם דיך אויף מיר, אַ חוטא! 14 איך זאָג אייך, דער דאָזיקער האָט
אַראָפּגענידערט צו זיין הויז מער גערעכטפאַרטיקט ווי יענער; וואָרים יעדער
איינער, וואָס דערהייכט זיך אַליין, וועט דערנידעריקט ווערן; און ווער סע
דערנידעריקט זיך אַליין, וועט דערהייכט ווערן.

15 און זיי האָבן אויך געבראַכט צו אים קליינע קינדער, כדי ער זאָל
זיי אָנרירן; און אַז די תּלמידים האָבן דאָס געזען, האָבן זיי זיך אויף זיי
אָנגעבייזערט. 16 אָבער יֵשוּעַ האָט זיי צוגערופן צו זיך, און געזאָגט: לאָזט די
קינדער קומען צו מיר, און פאַרווערט זיי ניט; ווייל צו אַזעלכע געהערט
דאָס מַלכות פון גאָט. 17 פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ווער סע וועט ניט מקַבל
זיין דאָס מַלכות פון גאָט ווי אַ קינד, דער וועט באַין־אופן ניט אַרייַנקומען
אַהין.

18 און איינער אַ שׂר האָט אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: רֶבי גוטער,
וואָס זאָל איך טאָן, כדי צו יַרשענען אייביק לעבן? 19 און יֵשוּעַ האָט צו אים
געזאָגט: פאַרוואָס רופסטו מיך גוטער? קיינער איז ניט גוט, אַחוץ גאָט אַליין.
20 דו קענסט די מִצוות: דו זאָלסט ניט מְזַנה זיין, דו זאָלסט ניט הַרגענען, דו
זאָלסט ניט גַנבענען, דו זאָלסט ניט פאַלש עֵדות־זאָגן, האַלט בְּכָבוד דיין
פאָטער און מוטער[א]. 21 און ער האָט געזאָגט: דאָס אַלץ האָב איך אָפּגעהיט
פון מיין יוגנט אָן. 22 און אַז יֵשוּעַ האָט דאָס געהערט, האָט ער צו אים
געזאָגט: נאָך איין זאַך פעלט דיר: פאַרקויף אַלץ, וואָס דו האָסט, און טייל
עס פונאַנדער צו די אָרעמע, און דו וועסט האָבן אַן אוצר אין הימל; און קום,
און גיי מיר נאָך. 23 און אַז ער האָט דאָס געהערט, איז ער געוואָרן שטאַרק
טרויעריק; וואָרים ער איז געווען זייער רייך. 24 און יֵשוּעַ האָט אים אָנגעקוקט,
און געזאָגט: ווי שווער איז עס פאַר די, וואָס האָבן עֲשירות, אַרייַנצוקומען
אין דעם מַלכות פון גאָט! 25 עס איז לייַכטער פאַר אַ קעמל דורכצוגיין
דורך אַ לעכל פון אַ נאָדל, ווי פאַר אַן עושר אַרייַנצוקומען אין דעם מַלכות
פון גאָט. 26 און די, וואָס האָבן דאָס געהערט, האָבן געזאָגט: טאָ ווער קאָן
ניצול ווערן? 27 און ער האָט געזאָגט: דאָס, וואָס איז ביי מענטשן ניט מעגלעך,
איז מעגלעך ביי גאָט. 28 און פעטרוס האָט געזאָגט: זע, מיר האָבן געלאָזן
אונדזער אייגנס, און זענען דיר נאָכגעגאַנגען. 29 האָט ער צו זיי געזאָגט:

א שמות כ, 12—14; דברים ה, 16—18.

פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ניטאָ קיינער, וואָס האָט פאַרלאָזן הויז, אָדער
ווייב, אָדער ברידער, אָדער עלטערן, אָדער קינדער צוליב דעם מַלכות־
פון גאָט, [30]אַז ער זאָל ניט באַקומען כֵּפל־כִּפלַיִם אין דער איצטיקער צייט,
און אויף יענער וועלט, אייביק לעבן.

[31]און ער האָט גענומען צו זיך די צוועלף, און האָט צו זיי געזאָגט:
זעט, מיר גייען אַרויף קיין ירושָלַיִם, און אַלצדינג, וואָס איז געשריבן געוואָרן
דורך די נבִיאים וועגן דעם בֶּן־אָדָם, וועט מקוים ווערן. [32]וואָרים ער וועט
איבערגעענטפערט ווערן צו די גויים, און וועט אויסגעשפּעט, און פאַרשעמט,
און פאַרשפּיגן ווערן. [33]און זיי וועלן אים געבן מַלקות, און אים טייטן;
און דעם דריטן טאָג וועט ער ווידער אויפשטיין. [34]און זיי האָבן גאָרניט
פאַרשטאַנען פון די דאָזיקע זאַכן; און דאָס דאָזיקע וואָרט איז געווען
פאַרהוילן פון זיי, און זיי האָבן ניט באַנומען, וואָס עס איז צו זיי געזאָגט
געוואָרן.

[35]און עס איז געווען, בעת ער האָט זיך דערנענטערט צו יריחו, איז
איינער אַ בלינדער געזעסן ביים וועג, און האָט געבעטלט. [36]און אַז ער
האָט געהערט דאָס פאָלק פאַרבייגיין, האָט ער זיך נאָכגעפרעגט, וואָס דאָס
באַטייט. [37]און מען האָט אים געזאָגט, אַז יֵשוּעַ הַנוֹצרי גייט פאַרביי. [38]און
ער האָט געשריגן: יֵשוּעַ, בֶּן־דָוִד, האָב רַחמָנות אויף מיר! [39]און די, וואָס
זענען געגאַנגען פאָרויס, האָבן אויף אים אָנגעשריגן, אַז ער זאָל שווייגן.
אָבער ער האָט נאָך העכער געשריגן: בֶּן־דָוִד, האָב רַחמָנות אויף מיר! [40]און
יֵשוּעַ האָט זיך אָפּגעשטעלט, און האָט באַפוילן, מען זאָל אים ברענגען צו
אים; און אַז ער האָט זיך דערנענטערט, האָט ער אים געפרעגט: [41]וואָס
ווילסטו, אַז איך זאָל טאָן פאַר דיר? האָט ער געזאָגט: האַר, אַז איך זאָל
קענען קריגן מיין ראִיה. [42]און יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: באַקום דיין ראִיה.
דיין אֶמונה האָט דיר געהאָלפן. [43]און ער האָט תֵּיכף באַקומען זיין ראִיה,
און איז אים נאָכגעגאַנגען, און האָט געלויבט גאָט; און דאָס גאַנצע פאָלק,
אַז זיי האָבן דאָס געזען, האָבן אָפּגעגעבן גאָט אַ לויב.

יט און ער איז אַריינגעקומען און איז דורכגעגאַנגען דורך יריחו. [2]און
אָט איז דאָרטן געווען אַ מענטש מיטן נאָמען זַכַּי, וואָס איז געווען פון
די ראָשי־הַמוֹכסים, און ער איז געווען אַן עוֹשר. [3]און ער האָט באַגערט צו
זען יֵשוּעַן, ווער ער איז, און האָט עס ניט געקאָנט צוליב דעם עולם, מַחמת

ער איז געווען קליין אין וואוקס. [4] און ער איז געלאָפן פאָרויס, און האָט
אַרויפגעקלעטערט אויף אַ פייַגנבוים, כדי אים צו זען; וואָרים ער האָט
באַדאַרפט פאַרבייַגיין יענעם וועג. [5] און אַז יֵשוּעַ איז געקומען צו דעם
פלאַץ, האָט ער אַרויפגעקוקט, און צו אים געזאָגט: זַכַּי, אייל דיך, און
קום אַראָפּ, ווייל הייַנט מוז איך אייַנשטיין אין דייַן הויז. [6] און ער איז שנעל
אַרונטערגעקומען, און האָט אים אויפגענומען מיט שִׂמחה. [7] און אַז זיי האָבן
דאָס געזען, האָבן זיי אַלע געמורמלט: צו אַ חוטא איז ער אַרייַנגעגאַנגען
איבערצונעכטיקן! [8] און זַכַּי האָט זיך אויפגעשטעלט, און געזאָגט צו דעם
האַר: זע, האַר, די העלפט פון מייַן פאַרמעגן גיב איך די אָרעמע; און אויב
איך האָב פון עמיצן עפּעס באַגזלט, וועל איך אים אומקערן פירפאַך. [9] און
יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: הייַנט איז געקומען אַ ישועה אויף דעם דאָזיקן
הויז, ווייל ער איז אויך אַ בֶּן־אַברָהם. [10] וואָרים דער בֶּן־אָדָם איז געקומען
זוכן און מַציל צו זייַן דאָס, וואָס איז געווען פאַרלוירן.

[11] און בעת זיי האָבן דאָס געהערט, האָט ער זיי ווידער דערציילט
אַ מָשל, מַחמת ער איז געווען נאָענט פון ירושָלַיִם, און זיי האָבן געמיינט,
אַז דאָס מַלכות פון גאָט דאַרף אינגיכן אַנטפּלעקט ווערן. [12] ער האָט
דעריבער געזאָגט: איינער אַן אייַדלמאַן איז אַוועק אין אַ ווייטן לאַנד אַריין,
צו קריגן פאַר זיך אַ מלוכה, און זיך אומצוקערן. [13] און ער האָט גערופן
צען פון זיינע קנעכט, און האָט זיי געגעבן צען מָנִים, און צו זיי געזאָגט:
האַנדלט מיט דעם ביז איך וועל צוריקקומען. [14] אָבער זיינע שטאָטלייט האָבן
אים פיינט געהאַט, און האָבן נאָכגעשיקט נאָך אים שלוחים, אַזוי צו זאָגן:
מיר ווילן ניט, אַז דער דאָזיקער זאָל הערשן איבער אונדז. [15] און עס איז
געווען, נאָכדעם ווי ער האָט איבערגענומען די מלוכה, און האָט זיך צוריק־
געקערט, האָט ער באַפוילן צו רופן די קנעכט, וועמען ער האָט געגעבן
דאָס געלט, כדי אויסצוגעפינען וואָס איטלעכער האָט פאַרדינט אין זיין
מִסחר. [16] און דער ערשטער איז געקומען פאַר אים, און האָט געזאָגט: האַר,
דיין מָנה האָט אַרייַנגעבראַכט נאָך צען מָנִים. [17] און ער האָט צו אים געזאָגט:
האָסט גוט געטאָן, דו גוטער קנעכט! ווייל דו ביסט געווען געטריי איבער
וויניק, זאָלסטו האָבן רשות איבער צען שטעט. [18] און דער צווייטער איז
געקומען, און האָט געזאָגט: דיין מָנה, האַר, האָט אַרייַנגעבראַכט פינף מָנִים.
[19] און ער האָט אויך צו אים געזאָגט: זיי דו אויך איבער פינף שטעט. [20] און

אַן אַנדערער איז געקומען, און האָט געזאָגט: האַר, אָט איז דיין מָנה, וואָס
איך האָב געהאַט באַהאַלטן אין אַ טיכל; 21 וואָרים איך האָב מורא געהאַט
פאַר דיר, מַחמת דו ביסט אַ שטרענגער מענטש; דו נעמסט, וואָס דו האָסט
ניט אַנידערגעלייגט, און שנײַדסט דאָס, וואָס דו האָסט ניט געזײט. 22 האָט
ער צו אים געזאָגט: לויט דיין אייגן מויל וועל איך דיך מִשפּטן, דו שלעכטער
קנעכט! דו האָסט געוואוסט, אַז איך בין אַ שטרענגער מענטש, אַז איך נעם,
וואָס איך האָב ניט אַנידערגעלייגט, און שנייד, וואָס איך האָב ניט געזײט.
23 טאָ פאַרוואָס האָסטו ניט אַרײַנגעגעבן מיין געלט אין דער באַנק, און בײַ
מיין צוריקקומען, וואָלט איך עס באַקומען מיט פּראָצענט? 24 און ער האָט
געזאָגט צו די, וואָס זענען געשטאַנען דערבײַ: נעמט צו בײַ אים די מָנה,
און גיט עס דעם, וואָס האָט די צען מָנים. 25 און זיי האָבן צו אים געזאָגט:
האַר, ער האָט צען מָנים! 26 איך זאָג אייך, דער, וואָס האָט, דעם וועט
געגעבן ווערן; פון דעם אָבער, וואָס האָט ניט, פון אים וועט אַוועקגענומען
ווערן אַפילו דאָס, וואָס ער האָט. 27 און יענע, מיינע שׂונאים, וואָס האָבן
ניט געוואָלט, אַז איך זאָל הערשן איבער זיי, ברענגט זיי אַהער און הַרגעט
זיי פאַר מיינע אויגן.

28 און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער געגאַנגען פאָרויס,
און האָט עולה־רֶגל געווען קיין ירושָלַים. 29 און עס איז געווען, בעת ער
האָט זיך דערנענטערט קיין בֵית־פַּגֵי און בֵית־הִינִי, בײַם באַרג וואָס הייסט
הַר־הַזֵיתים, האָט ער געשיקט צוויי פון זיינע תַּלמידים, 30 און געזאָגט: גייט
אין דאָרף אַריין אַנטקעגנאיבער אייך, און בעת איר וועט אַרײַנקומען, וועט
איר געפינען אַן אייזל צוגעבונדן, אויף וועלכן קיינער איז נאָך ניט געזעסן;
בינדט עס אָפּ, און ברענגט עס אַהער. 31 און אויב עמיצער וועט אייך
פרעגן: פאַרוואָס בינדט איר עס אָפּ? זאָלט איר אַזוי זאָגן: דער האַר דאַרף
עס האָבן. 32 און די שליחים זענען געגאַנגען, און האָבן געפונען פונקט ווי
ער האָט צו זיי געזאָגט. 33 און בעת זיי האָבן אָפּגעבונדן דאָס אייזל, האָבן
זיינע בַעלי־בַתּים צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס בינדט איר אָפּ דאָס אייזל?
34 און זיי האָבן געזאָגט: דער האַר דאַרף עס האָבן. 35 און זיי האָבן עס
געבראַכט צו יֵשוּעַן, און האָבן אַרויפגעוואָרפן זייערע מַלבושים אויף דעם
אייזל, און האָבן יֵשוּעַן אַרויפגעזעצט דערויף. 36 און בעת ער איז געגאַנגען,
האָבן זיי אויסגעשפּרייט זייערע מַלבושים אויפן וועג. 37 און ווי ער האָט זיך

דערנענטערט צום אַראָפּגאַנג פֿון דעם הר־הזיתים, האָט דער גאַנצער עולם
תּלמידים אָנגעהויבן צו פֿרייען זיך און לויבן גאָט מיט אַ הויך קול פֿאַר
אַלע וואונדערלעכע מעשׂים, וואָס זיי האָבן געזען, 38 און האָבן געזאָגט:
געבענטשט איז דער מלך, וואָס קומט אין דעם נאָמען פֿון גאָט! שלום אין
הימל, און כּבֿוד אין דער הייך! 39 און עטלעכע פֿון די פּרושים פֿון צווישן
דעם פֿאָלק האָבן צו אים געזאָגט: רבי, שריי אָן אויף דײַנע תּלמידים.
40 און ער האָט געענטפֿערט: איך זאָג אײַך, אַז אויב די דאָזיקע וועלן שווײַגן,
וועלן די שטיינער שרײַען.

41 און בעת ער האָט זיך דערנענטערט, האָט ער געזען די שטאָט, און
האָט זיך צעוויינט איבער איר, 42 און געזאָגט: הלוואַי וואָלטסטו געוואוסט
אין דעם הײַנטיקן טאָג דאָס, וואָס קער זיך אָן צו דײַן שלום! איצט איז דאָס
אָבער פֿאַרהוילן פֿון דײַנע אויגן. 43 וואָרים סע וועלן קומען אויף דיר טעג,
ווען דײַנע שׂונאים וועלן אויפֿשיטן אַ וואַל אַרום דיר, און דיך אַרומרינגלען,
און דיך באַלאַגערן פֿון אַלע זײַטן; 44 און וועלן דיך שמעטערן צו דער ערד,
און דײַנע קינדער צווישן דיר, און ניט לאָזן אין דיר איין שטיין אויפֿן אַנדערן;
מחמת דו האָסט ניט דערקענט די צײַט, ווען דו ביסט געדענקט געוואָרן.

45 און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בית־המקדש אַרײַן, און האָט
גענומען אַרויסטרײַבן די, וואָס האָבן פֿאַרקויפֿט, 46 און האָט צו זיי געזאָגט:
סע שטייט געשריבן: מײַן הויז זאָל זײַן אַ הויז פֿון תּפֿילה, אָבער איר האָט
עס געמאַכט אַ הייל פֿון גזלניםא.

47 און ער האָט טאָג־טעגלעך געלערנט אין דעם בית־המקדש. און די
ראָשי־כּהנים, און די סופֿרים, און די עלצטע פֿון פֿאָלק האָבן געזוכט אים
אומצוברענגען. 48 און זיי האָבן ניט געוואוסט וואָס צו טאָן, וואָרים דאָס
גאַנצע פֿאָלק האָט זיך באַהעפֿט אָן אים, און זיך צו אים צוגעהערט.

כ און עס איז געווען אין איינעם פֿון די טעג, בעת ער האָט געלערנט
דאָס פֿאָלק אין דעם בית־המקדש, און האָט מבֿשׂר געווען די בשׂורה,
האָבן צו אים גענענט די ראָשי־כּהנים און די סופֿרים מיט די זקנים, 2 און
זיי האָבן צו אים געזאָגט: זאָג אונדז, מיט וועמעס רשות טוסטו דאָס אַלץ,
אָדער ווער איז דאָס דער, וואָס האָט דיר געגעבן דאָס דאָזיקע רשות?

א ישעיה נו, 7; ירמיה ז, 11.

3 און ער האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: איך וועל אייך אויך פרעגן אַ
קשיא; נו, זאָגט מיר: 4 די טבֿילה פון יוחנן, איז זי געווען פון הימל, אָדער
פון מענטשן? 5 און זיי האָבן זיך געשלאָגן מיט דער דעה, און געזאָגט: אויב
מיר וועלן זאָגן: פון הימל, וועט ער זאָגן: פאַרוואָס האָט איר אים ניט
געגלויבט? 6 וועלן מיר אָבער זאָגן: פון מענטשן, וועט אונדז דאָס גאַנצע
פאָלק פאַרשטיינען; וואָרים זיי זענען איבערצייגט, אַז יוחנן איז געווען אַ
נביא. 7 און זיי האָבן געענטפערט, אַז זיי ווייסן ניט פונוואַנען. 8 האָט ישוע
צו זיי געזאָגט: אויב אַזוי, וועל איך אייך אויך ניט זאָגן מיט וועמעס רשות
איך טו דאָס.

9 און ער האָט אָנגעהויבן רעדן צום פאָלק דאָס דאָזיקע משל: אַ מענטש
האָט געפלאַנצט אַ ווייַנגאָרטן, און האָט אים פאַרדונגען צו ווייַנגערטנער,
און איז אַוועק אין אַן אַנדער לאַנד אַריין אויף אַ לאַנגער צייט. 10 און צו
דער באַשטימטער צייט, האָט ער געשיקט צו די ווייַנגערטנער אַ קנעכט, אַז
זיי זאָלן אים געבן פון די פּירות פון דעם ווייַנגאָרטן; אָבער די ווייַנגערטנער
האָבן אים געשלאָגן, און אים אַוועקגעשיקט ליידיק. 11 און ער האָט געשיקט
אַן אַנדערן קנעכט; און אויך אים האָבן זיי געשלאָגן, און האָבן אים מבֿזה
געווען, און אים אַוועקגעשיקט ליידיק. 12 און ער האָט געשיקט נאָך אַ דריטן;
און אים האָבן זיי צעניזוקט, און אַרויסגעוואָרפן. 13 און דער האַר פון דעם
ווייַנגאָרטן האָט געזאָגט: וואָס זאָל איך טאָן? איך וועל שיקן מיין באַליבטן
זון; אפשר וועלן זיי דרך־ארץ האָבן פאַר אים. 14 אָבער ווען די ווייַנגערטנער
האָבן אים דערזען, האָבן זיי זיך מייַעץ געווען איינער מיט דעם אַנדערן,
און געזאָגט: דאָס איז דער יורש; לאָמיר אים הרגענען, כדי די ירושה זאָל
זיין אונדזערע. 15 און זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפן פון דעם ווייַנגאָרטן,
און האָבן אים געהרגעט. בכן, וואָס וועט דער האַר פון דעם ווייַנגאָרטן
טאָן צו זיי? 16 ער וועט קומען און אומברענגען יענע ווייַנגערטנער, און
דעם ווייַנגאָרטן געבן צו אַנדערע. און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן
זיי געזאָגט: חס־וחלילה! 17 אָבער ער האָט אויף זיי געקוקט, און געזאָגט:
וואָס דען מיינט דאָס, וואָס סע שטייט געשריבן:

דער שטיין, וואָס די בוימייַסטער האָבן פאַרוואָרפן,
איז געוואָרן צום ווינקלשטיין[א]?

[א] תהלים קיח, 22.

18 יעדער איינער, וואָס וועט פאַלן אויף יענעם שטיין, וועט זיך צעשלאָגן;
אָבער אויף וועמען ער וועט פאַלן, דעם וועט ער צעמאָלן.

19 און די סופֿרים און די ראָשי־כּהֲנים האָבן גראָד אין יענער שעה
געזוכט צו לייגן אויף אים אַ האַנט, אָבער זיי האָבן מורא געהאַט פֿאַר
דעם פֿאָלק; וואָרים זיי האָבן פֿאַרשטאַנען, אַז דאָס דאָזיקע מָשל האָט ער
גערעדט אויף זיי. 20 און זיי האָבן אים נאָכגעקוקט, און האָבן געשיקט
לויערער, וואָס האָבן זיך פֿאַרשטעלט פֿאַר פֿרומע לייט, כּדי אים צו כאַפּן
ביי זיינע רייד, און אים איבערענטפֿערן צו דער מאַכט און אין רשות פֿון
דעם פּראָקוראַטאָר. 21 און זיי האָבן אים געפֿרעגט: רֶבּי, מיר ווייסן, אַז דו
רעדסט און לערנסט רעכטפֿאַרטיק, און ביסט קיינעם ניט נושׂא־פּנים, נייערט
לערנסט באֱמת דעם וועג פֿון גאָט. 22 דאַרפֿן מיר געבן שטייער דעם קֵיסר,
אָדער ניט. 23 אָבער ער האָט דערקענט זייער כיטרעקייט, און האָט צו זיי
געזאָגט: 24 ווייזט מיר אַ דינָר. וועמעס בילד און אויפֿשריפֿט איז דאָס? און
זיי האָבן געזאָגט: דעם קֵיסרס. 25 האָט ער צו זיי געזאָגט: גיט דעריבער
דעם קֵיסר דאָס, וואָס איז דעם קֵיסרס, און צו גאָט דאָס, וואָס איז גאָטס.
26 און זיי האָבן אים ניט געקענט כאַפּן מיט קיין וואָרט פֿאַר דעם פֿאָלק;
און זיי זענען פֿאַרחידושט געוואָרן פֿון זיין ענטפֿער, און האָבן געשוויגן.

27 און סע האָבן גענענט עטלעכע פֿון די צדוקים, וואָס זאָגן, אַז ס'איז
ניטאָ קיין תּחִיַת־הַמֵתים, 28 און זיי האָבן אים געפֿרעגט, אַזוי צו זאָגן: רֶבּי,
משה האָט אונדז פֿירגעשריבן, אַז אויב איינעמס אַ ברודער וועט שטאַרבן,
וואָס האָט אַ ווייב, און קיין קינדער האָט ער ניט, זאָל זיין ברודער נעמען
דאָס ווייב, און אויפֿשטעלן זאָמען פֿאַר זיין ברודער א. 29 און אָט זענען געווען
זיבן ברידער; און דער ערשטער האָט גענומען אַ ווייב, און איז געשטאָרבן,
און קיין קינדער האָט ער ניט געהאַט; 30 און דער צווייטער 31 און דער
דריטער האָבן זי גענומען, און אַזוי האָבן אויך די זיבן ניט געלאָזט קיין
קינדער, און זענען געשטאָרבן. 32 צולעצט איז אויך די פֿרוי געשטאָרבן.
33 היינט, ביי תּחִיַת־הַמֵתים, וועמעס ווייב וועט זי דעריבער זיין? וואָרים די
זיבן האָבן זי געהאַט פֿאַר אַ ווייב.

34 און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: די קינדער פֿון דער דאָזיקער וועלט
האָבן חתונה, און מע מאַכט זיי חתונה; 35 אָבער די, וואָס זענען זוכה צו

א דברים כה, 5, 6.

עולם־הַבּא און תּחִיַת־הַמֵתים, האָבן ניט חתונה, און מע מאַכט זיי ניט חתונה;
36 וואָרים זיי קענען מער ניט שטאַרבן, מחמת זיי זענען גלייך צו מַלאָכים,
און זענען קינדער פון גאָט, ווייל זיי זענען קינדער פון תּחִיַת־הַמֵתים. 37 און
אַז די טויטע וועלן אויפשטיין, האָט אַפילו משה מרמז געווען ביים סנֶה,
בעת ער רופט גאָט דעם גאָט פון אַבְרָהם, און דעם גאָט פון יִצחָק, און
דעם גאָט פון יַעקב[א]. 38 און גאָט איז ניט דער גאָט פון טויטע, נייערט פון
לעבעדיקע; וואָרים אַלע לעבן פאַר אים. 39 און עטלעכע פון די סופרים
האָבן געענטפערט: רֶבּי, דו האָסט וואויל גערעדט. 40 וואָרים זיי האָבן זיך
מער ניט דערלויבט אים עפּעס צו פרעגן.

41 און ער האָט צו זיי געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס מען זאָגט, אַז דער
מָשיחַ איז דָוִדס זון? 42 וואָרים דָוִד אַליין האָט געזאָגט אין דעם סֵפר תּהִלים:

גאָט האָט געזאָגט צו מיין האַר:
זעץ דיך ביי מיין רעכטער האַנט,
43 ביז איך וועל מאַכן דיינע פיינט פאַר דיין פוסבענקל[ב].

44 און אויב דָוִד רופט אים אָן האַר, וויאַזוי איז ער זיין זון?

45 און בעת דאָס גאַנצע פאָלק האָט זיך צוגעהערט, האָט ער געזאָגט
צו זיינע תּלמידים: 46 היט אייך פאַר די סופרים, וואָס האָבן ליב צו גיין
אין לאַנגע טַלֵיתים, און האָבן ליב מע זאָל זיי אָפּגעבן שָלום אין די
מאַרקפּלעצער, און די חָשובסטע שטאָט אין די בָתֵי־כְּנֵסִיות, און דעם
אויבן־אָן אויף סעודות; 47 זיי, וואָס שלינגען איין די הייזער פון אַלְמָנות, און
טוען כלומרשט דאַווענען לאַנג. זיי וועלן שוין קריגן אַ האַרבערן פּסק.

כא און ער האָט זיך אַרומגעקוקט, און האָט געזען ווי די רייכע וואַרפן
אַריין זייערע נדָבות אין דעם שאַצקאַסטן; 2 און ער האָט אויך
געזען ווי אַן אָרעמע אַלְמָנה האָט אַהין אַריינגעוואָרפן צוויי פרוטות. 3 און
ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג אייך, די דאָזיקע אָרעמע אַלְמָנה האָט
מער אַריינגעוואָרפן ווי זיי אַלע; 4 וואָרים זיי אַלע האָבן מנַדב געווען
פון דעם, וואָס זיי האָבן געהאַט איבעריק, אָבער זי האָט פון איר נויט
אַריינגעוואָרפן אַלץ, וואָס זי האָט געהאַט צום לעבן.

5 און בעת עטלעכע האָבן גערעדט פון בֵית־הַמִקדש, אַז ער איז
באַשיינט מיט טייערע שטיינער און מיט מַתָּנות, האָט ער געזאָגט: 6 וואָס שייך

א שמות ג, 6. ב תּהלים קי, 1.

די דאָזיקע זאַכן, וואָס איר זעט, וועלן קומען טעג, וואָס אין זיי וועט דאָ
ניט בלײַבן אַ שטיין אויף אַ שטיין, וואָס וועט ניט אַראָפּגעוואָרפֿן ווערן.
7 און זיי האָבן אים געפֿרעגט: רֶבי, ווען וועט דאָס זײַן? און וואָס וועט זײַן
דער סימן, ווען דאָס וועט געשען? 8 און ער האָט געזאָגט: זעט, אַז מע זאָל
אײַך ניט פֿאַרפֿירן; וואָרים אַ סך וועלן קומען אין מײַן נאָמען, און זאָגן:
איך בין עס! און: די צײַט האָט גענעענט! גייט זיי ניט נאָך. 9 און בעת איר
וועט הערן פֿון מִלחָמות און מהומות, זאָלט איר זיך ניט שרעקן; וואָרים
דאָס אַלץ מוז קודם געשען; אָבער דער קֵץ איז דאָס נאָך ניט.

10 דערנאָך האָט ער צו זיי געזאָגט: אומה וועט אויפֿשטיין קעגן אומה,
און מלוכה קעגן מלוכה; 11 און סע וועלן זײַן גרויסע ערדציטערנישן, און
אין פֿאַרשידענע ערטער הונגער און מַגֵפֿות, און סע וועלן זײַן שרעקן און
גרויסע צייכנס פֿון הימל. 12 אָבער קודם־כּל וועלן זיי לייגן זייערע הענט
אויף אײַך, און אײַך רודפֿן, און אײַך איבערענטפֿערן צו די בָּתֵּי־כְּנֵסִיות
און תּפֿיסות, און אײַך ברענגען פֿאַר מלָכים און מושלים פֿון מײַן נאָמענס וועגן.
13 און דאָס וועט אײַך זײַן פֿאַר אַן עֵדות. 14 בכֵן, נעמט דאָס אײַך צום האַרצן,
ניט צו דאַגהן פֿאָרויס וויאַזוי צו ענטפֿערן; 15 וואָרים איך וועל אײַך געבן
אַ מויל און חָכמה, וואָס אַלע אײַערע קעגנער וועלן ניט קענען בײַשטיין,
אָדער פֿאַרלייקענען. 16 איר וועט אַפֿילו איבערגעענטפֿערט ווערן פֿון עלטערן,
און ברידער, און קרובים, און פֿרײַנט; און טייל פֿון אײַך וועלן זיי טייטן.
17 און איר וועט זײַן פֿאַרהאַסט פֿון אַלעמען פֿון מײַן נאָמענס וועגן. 18 עס וועט
אײַך אָבער אַ האָר פֿון אײַער קאָפּ ניט פֿאַרלוירן גיין. 19 דורך אײַער
געדולדיקייט וועט איר געווינען אײַער לעבן.

20 און בעת איר וועט זען ירושלַיִם אַרומגערינגלט מיט חַיָלות, זאָלט
איר וויסן, אַז איר חורבן איז נאָענט. 21 דעמאָלט זאָלן די, וואָס זענען אין
יהודה, אַנטרינען אין די בערג; און די, וואָס זענען אין איר מיט, זאָלן אַרויס־
גיין, און די, וואָס זענען אויפֿן לאַנד, זאָלן ניט אַרײַנגיין אין איר. 22 וואָרים
דאָס זענען טעג פֿון נקָמה, כּדי אַלצדינג, וואָס סע שטייט געשריבן, זאָל
ממַלא ווערן. 23 ווײ איז צו די, וואָס זענען מעוברֶת, און וואָס גיבן צו זייגן
אין יענע טעג! וואָרים סע וועט זײַן אַ גרויסע צָרה אין דעם לאַנד און אַ
צאָרן אויף דעם דאָזיקן פֿאָלק. 24 און זיי וועלן פֿאַלן דורך דער שאַרף
פֿון דער שווערד, און וועלן געפֿירט ווערן געפֿאַנגען צווישן אַלע אומות;

און ירושָלַיִם וועט צעטרעטן ווערן פון די גויים, און די צייטן פון די גויים
וועלן דערפילט ווערן.
25 און סע וועלן זיין צייכנס אין דער זון, און לְבָנה, און שטערן, און
אויף דער ערד צָרות אויף פעלקער, אין שרעק פאַר דעם רוישן פון
יָם און די כוואַליעס; 26 מענטשן וועלן חַלָשן פאַר אֵימה און דערוואַרטונג
פון דעם, וואָס דאַרף קומען אויף דער וועלט; וואָרים די כּוחות פון הימל
וועלן אויפגעטרייסלט ווערן. 27 און דעמאָלט וועלן זיי זען דעם בֶּן־אָדָם
קומען אויף אַ וואָלקן מיט גבורה און גרויס כָּבוד. 28 און בעת די דאָזיקע
זאַכן וועלן אָנהייבן מקוים צו ווערן, גלײַכט אייך אויס, און הייבט אויף
אייערע קעפּ, מַחמת אייער גאולה דערנענטערט זיך.
29 און ער האָט זיי דערציילט אַ מָשל: קוקט אויף דעם פײַגנבוים,
און אויף אַלע ביימער; 30 בעת זיי טוען שוין אַרויסשפּראָצן, זעט איר עס און
איר ווייסט פון זיך אַליין, אַז דער זומער איז שוין נאָענט. 31 אַזוי אויך איר,
ווען איר וועט דאָס אַלץ זען געשען, זאָלט איר וויסן, אַז דאָס מַלכות פון
גאָט איז נאָענט. 32 פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער דאָזיקער דור וועט ניט
פאַרגיין, ביז דאָס אַלץ וועט געשען. 33 הימל און ערד וועלן פאַרגיין, אָבער
מיינע רייד וועלן קיינמאָל ניט פאַרגיין.
34 גיט אָבער אַכטונג אויף זיך, טאָמער וועלן אייערע הערצער באַשווערט
ווערן מיט איבערעסן זיך, און שיכּרות, און מיט דאגות פון דעם דאָזיקן
לעבן, און יענער טאָג וועט פּלוצים קומען אויף אייך ווי אַ נעץ; 35 וואָרים
אַזוי וועט ער קומען אויף אַלע, וואָס וואוינען אויף דעם פּנים פון דער
גאַנצער ערד. 36 דעריבער זייט וואַך אין יעדער צייט, און זייט מִתפּלל,
אַז איר זאָלט זיך קענען שטאַרקן צו אַנטרינען פון אַלצדינג, וואָס דאַרף
געשען, און צו שטיין פאַר דעם בֶּן־אָדָם.
37 און בייטאָג האָט ער געלערנט אין דעם בֵּית־הַמִקדש, און בײַנאַכט
איז ער אַרויסגעגאַנגען, און האָט איבערגענעכטיקט אויפן באַרג, וואָס הייסט
הַר־הַזֵיתים. 38 און דאָס גאַנצע פאָלק האָט זיך געפעדערט צו אים אין דער
פרי אין דעם בֵּית־הַמִקדש, כּדי אים צו הערן.
כב און סע האָט גענענט דער חַג־הַמַצות, וואָס ווערט גערופן פֶּסח.
2 און די ראָשי־כֹּהנים און די סופרים האָבן געזוכט וויאַזוי אים
אומצוברענגען; וואָרים זיי האָבן מורא געהאַט פאַר דעם פאָלק.

3 און דער שָׂטן איז אַריין אין יהודהן, וואָס איז גערופן געוואָרן אִיש
קְריוֹת, וואָס איז געווען פון דער צאָל פון די צוועלף; 4 און ער איז אַוועק־
געגאַנגען, און האָט זיך צונויפגערעדט מיט די ראָשי־כֹּהנים און שָׂרים, וויאַזוי
ער זאָל אים קענען איבערענטפערן צו זיי. 5 און זיי האָבן זיך געפרייט,
און האָבן אָפּגעמאַכט צו געבן אים געלט. 6 און ער האָט מַסכּים געווען,
און האָט געזוכט אַ געלעגנהייט אים איבערצוענטפערן צו זיי, ניט אין די
אויגן פון דעם פאָלק.
7 און סע איז געקומען דער טאָג פון חַג־הַמַצות, וואָס אין אים מוז מען
מַקריב זיין דעם קָרבּן־פֶּסח. 8 און ער האָט געשיקט פּעטרוסן און יוֹחָנָן,
און האָט געזאָגט: גייט און גרייט אָן פאַר אונדז דעם קָרבּן־פֶּסח, כּדי מיר
זאָלן אים עסן. 9 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואו ווילסטו, אַז מיר זאָלן
אים אָנגרייטן? 10 האָט ער צו זיי געזאָגט: זעט, בעת איר וועט אַרייַנקומען
אין דער שטאָט אַריין, וועט אייך באַגעגענען אַ מאַן, וואָס טראָגט אַ קרוג
מיט וואַסער; גייט אים נאָך אין דעם הויז אַריין, וואו ער וועט אַרייַנגיין.
11 און איר זאָלט זאָגן צו דעם בַּעל־הַבַּית: דער רֶבּי לאָזט דיר זאָגן: וואו איז
דאָס גאַסט־צימער, וואו איך וועל עסן דעם קָרבּן־פֶּסח מיט מיינע תַּלמידים?
12 און ער וועט אייך ווייזן אַ גרויסע אויבערשטע שטוב, אַ פאַרטיק אָנגעגרייטע;
דאָרטן זאָלט איר אָנגרייטן. 13 און זיי זענען געגאַנגען, און האָבן געפונען
אַזוי ווי ער האָט צו זיי געזאָגט; און זיי האָבן אָנגעגרייט דעם קָרבּן־פֶּסח.

14 און אַז די שָׁעה האָט גענעענט, האָט ער זיך אַנידערגעזעצט, און
די שלִיחים מיט אים. 15 און ער האָט צו זיי געזאָגט: מיט באַגער האָב איך
באַגערט צו עסן מיט אייך דעם דאָזיקן קָרבּן־פֶּסח, איידער איך טו ליידן;
16 וואָרים איך זאָג אייך, איך וועל אים מער ניט עסן, ביז ער וועט מְמַלא
ווערן אין דעם מַלכות פון גאָט. 17 און ער האָט גענומען אַ כּוס, און אַז
ער האָט אַ בְּרָכה געמאַכט, האָט ער געזאָגט: נעמט אים, און צעטיילט
אים צווישן זיך; 18 וואָרים איך זאָג אייך, איך וועל מער ניט טרינקען פון
דער פרוכט פון דעם ווייַנשטאָק, ביז סע וועט קומען דאָס מַלכות פון
גאָט. 19 און ער האָט גענומען מַצה, און האָט אַ בְּרָכה געמאַכט, און זי
צעבראָכן און געגעבן צו זיי, און געזאָגט: דאָס איז מיין לייַב, וואָס ווערט
געגעבן פאַר אייך; טוט דאָס אין מיין אָנדענק. 20 און אויף אַזאַ אופן דעם

כּוס נאָך דער סעודה, אַזוי צו זאָגן: דער דאָזיקער כּוס איז דער נייער
בונד אין מיין בלוט, וואָס ווערט פֿאַרגאָסן פֿאַר אייך. [21] דאָך זע, די האַנט
פֿון מיין מסור איז מיט מיר אויפֿן טיש. [22] יאָ, דער בן־אָדם גייט, ווי סע
איז באַשטימט געוואָרן; אָבער ווי צו יענעם מענטשן, דורך וועמען ער ווערט
פֿאַרראָטן! [23] און זיי האָבן אָנגעהויבן צו פֿאָרשן צווישן זיך, ווער קאָן עס
זיין דער, וואָס וועט טאָן די דאָזיקע זאַך.

[24] און סע האָט זיך אויך אויפֿגעהויבן אַ מחלוקה צווישן זיי, ווער פֿון
זיי דאַרף פֿאַררעכנט ווערן פֿאַר דעם גרעסטן. [25] און ער האָט צו זיי געזאָגט:
די מלכים פֿון די גוֹיים הערשן איבער זיי; און די, וואָס האָבן שליטה
איבער זיי, ווערן גערופֿן בעלי־חסד. [26] איר אָבער זאָלט ניט זיין אַזוי;
נייערט דער גרעסטער צווישן אייך, זאָל ווערן ווי דער ייִנגערער, און דער
עלטסטער, ווי דער, וואָס טוט דינען. [27] וואָרים ווער איז גרעסער, דער
וואָס זיצט ביים טיש, אָדער דער, וואָס באַדינט? צי איז ניט דער, וואָס
זיצט ביים טיש? אָבער איך בין אין אייער מיט ווי דער, וואָס באַדינט. [28] און
איר זענט די, וואָס זענען געשטאַנען מיט מיר אין מיינע נסיונות; [29] און איך
באַשטים פֿאַר אייך אַ מלוכה, פּונקט ווי מיין פֿאָטער האָט באַשטימט פֿאַר
מיר, [30] כּדי איר זאָלט עסן און טרינקען ביי מיין טיש אין מיין מלכות, און
זיצן אויף טראָנען און משפּטן די צוועלף שבֿטים פֿון ישׂראל.

[31] שמעון, שמעון, זע, דער שׂטן האָט אייך באַגערט צו קריגן, כּדי אייך
צו קענען זיפּן ווי ווייץ; [32] אָבער איך האָב מתפּלל געווען, אַז דיין אמונה
זאָל זיך ניט אויסלאָזן; און דו, בעת דו וועסט תּשובֿה טאָן, זאָלסטו שטאַרקן
דיינע ברידער. [33] און ער האָט צו אים געזאָגט: האַר, איך בין גרייט צו גיין
מיט דיר אין געפֿענקעניש, און אַפֿילו צום טויט. [34] האָט ער געזאָגט: איך
זאָג דיר, פּעטרוס, דער האָן וועט היינט ניט קריִען, איידער דו וועסט
דריי מאָל לייקענען, אַז דו קענסט מיך.

[35] און ער האָט צו זיי געזאָגט: בעת איך האָב אייך אַרויסגעשיקט אָן
אַ בייטל, און רײַזעזאַק, און שיך, האָט אייך עפּעס געפֿעלט? האָבן זיי
געזאָגט: גאָרניט. [36] און ער האָט צו זיי געזאָגט: איצט אָבער, דער,
וואָס האָט אַ בייטל, לאָז ער אים נעמען, און אַזוי אויך דעם רײַזעזאַק.
און דער, וואָס האָט ניט קיין שווערד, זאָל פֿאַרקויפֿן זיין מאַנטל, און זיך
אים קויפֿן. [37] וואָרים איך זאָג אייך, אַז דאָס, וואָס סע שטייט געשריבן,

מוז אין מיר ממַלא ווערן: און ער איז געציילט געוואָרן מיט פאַרברעכער[א];
וואָרים דאָס, וואָס איז נוגע מיר, קומט צו אַ סוף. [38] און זיי האָבן געזאָגט:
האַר, זע, דאָ זענען צוויי שווערדן. און ער האָט צו זיי געזאָגט: דאָס איז
גענוג.

[39] און ער איז אַרויסגעקומען, און איז געגאַנגען, ווי זיין מִנהג איז געווען,
צום הר־הַזֵיתים; און די תַלמידים זענען אים אויך נאָכגעגאַנגען. [40] און אַז
ער איז געקומען אויפן פלאַץ, האָט ער צו זיי געזאָגט: זייט מִתפַלֵל, אַז איר
זאָלט ניט קומען צו קיין נסָיון. [41] און ער האָט זיך אָפגעשיידט פון זיי אַרום
אַ וואָרף פון אַ שטיין, און איז געפאַלן כורעים, און ער האָט מִתפַלֵל געווען,
[42] אַזוי צו זאָגן: פאָטער, אויב דו ווילסט, טו אָפ פון מיר דעם דאָזיקן כוס;
דאָך ניט מיין רָצון, נייערט דיינער זאָל געשען. [43] און אַ מַלאך פון הימל
האָט זיך צו אים באַוויזן, און האָט אים געשטאַרקט. [44] און בעת ער האָט
זיך געראַנגלט מיטן טויט, האָט ער מיט מער כַוָנה מִתפַלֵל געווען; און
זיין שוויס איז געוואָרן ווי גרויסע טראָפנס בלוט, וואָס זענען אַראָפגעפאַלן
אויף דער ערד. [45] און אַז ער איז אויפגעשטאַנען פון זיין תפִילה־טאָן, איז ער
געקומען צו די תַלמידים, און האָט זיי געפונען שלאָפן פון צַער, [46] און ער
האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס שלאָפט איר? שטייט אויף און זייט מִתפַלֵל,
אַז איר זאָלט ניט קומען צו קיין נסָיון.

[47] בשַעת ער האָט נאָך גערעדט, איז אָנגעקומען אַ הַמון, און יענער
פון די צוועלף, וואָס האָט געהייסן יהודה, איז געגאַנגען פאָרויס פאַר זיי.
און ער האָט גענעענט צו יֵשוּעַן, אים צו קושן; [48] אָבער יֵשוּעַ האָט צו אים
געזאָגט: יהודה, ענטפערסטו איבער דעם בֶן־אָדָם מיט אַ קוש? [49] און בעת
די, וואָס זענען געווען אַרום אים, האָבן געזען וואָס דאָ גייט ווערן, האָבן
זיי געזאָגט: האַר, זאָלן מיר שלאָגן מיט דער שווערד? [50] און איינער פון זיי
האָט געשלאָגן דעם כֹהן־גָדולס קנעכט, און האָט אים אָפגעהאַקט זיין רעכטן
אויער. [51] אָבער יֵשוּעַ האָט געזאָגט: גענוג, לאָזט אָפ! און ער האָט באַרירט
זיין אויער, און האָט אים געהיילט. [52] און יֵשוּעַ האָט געזאָגט צו די ראָשי־
כֹהֲנים און שָׂרים פון דעם בֵית־הַמִקדש, און צו די זְקֵנים, וואָס זענען געקומען
קעגן אים: זענט איר אַרויסגעקומען ווי קעגן אַ גַזלן, מיט שווערדן און
שטעקנס? [53] בעת איך בין מיט אייך געווען טאָג־טעגלעך אין בֵית־הַמִקדש,

א ישעיה נג, 12.

האָט איר ניט אויסגעשטרעקט קיין האַנט קעגן מיר. אָבער דאָס איז אייער
שָעה, און די מאַכט פון דער פינצטערניש.
54 און זיי האָבן אים גענומען, און האָבן אים אַוועקגעפירט, און אים
געבראַכט אין דעם כּהן־גָדולס הויז אַריין. און פּעטרוס איז נאָכגעגאַנגען
פון דער ווײַטנס; 55 און אַז זיי האָבן אָנגעצונדן אַ פייער אינמיטן הויף, און
זיך אַנידערגעזעצט צוזאַמען, האָט זיך פּעטרוס אַנידערגעזעצט צווישן זיי.
56 און איינע אַ דינסט האָט אים געזען זיצן ביים פייער, און האָט אויף אים
שאַרף געקוקט, און געזאָגט: אויך ד־ער מאַן איז געווען מיט אים. 57 אָבער
ער האָט געלייקנט, און געזאָגט: אִשה, איך קען אים ניט. 58 און אַ ביסל
שפּעטער האָט אים אַן אַנדערער געזען, און געזאָגט: דו ביסט אויך איינער
פון זיי. אָבער פּעטרוס האָט געזאָגט: מענטש, איך בין עס ניט. 59 און עפּעס
אין אַ שָעה אַרום האָט אַן אַנדערער פאַרזיכערט, און געזאָגט: אויף נֶאמָנות,
אויך ער איז געווען מיט אים, וואָרים ער איז אַ גָלִילער. 60 אָבער פּעטרוס
האָט געזאָגט: מענטש, איך ווייס ניט וואָס דו זאָגסט. און תֵּיכּף, בשַעת ער
האָט נאָך גערעדט, האָט דער האָן געקריִיט. 61 און דער האַר האָט זיך
אויסגעדרייט, און האָט געקוקט אויף פּעטרוסן. און פּעטרוס האָט זיך
דערמאָנט דאָס וואָרט פון דעם האַר, ווי ער האָט צו אים געזאָגט: איידער
דער האָן וועט היינט קריִיען, וועסטו מיך דריי מאָל פאַרלייקענען. 62 און
ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך ביטער צעוויינט.
63 און די מענטשן, וואָס האָבן געהאַלטן יֵשוּעַן, האָבן פון אים אָפּ־
געשפּעט און אים געשלאָגן. 64 און זיי האָבן אים פאַרדעקט די אויגן, און אים
געפרעגט: זאָג נביאות, ווער איז דער, וואָס האָט דיך געשלאָגן? 65 און נאָך
אַ סך אַנדערע זאַכן האָבן זיי גערעדט קעגן אים, און אים געלעסטערט.
66 און ווי נאָר עס איז געוואָרן טאָג, האָבן זיך פאַרזאַמלט די זקֵנים
פון פאָלק, אינאיינעם מיט די ראָשי־כֹּהֲנים און סופרים; און זיי האָבן אים
אַוועקגעפירט אין זייער סַנהֶדרין, און האָבן געזאָגט: 67 אויב דו ביסט דער
מָשִיחַ, זאָג עס אונדז. אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: אויב איך וועל אייך
זאָגן, וועט איר ניט גלויבן; 68 און אויב איך וועל אייך פרעגן, וועט איר ניט
ענטפערן. 69 אָבער פון איצט אָן וועט דער בֶּן־אָדָם זיצן ביי דער רעכטער
האַנט פון גאָטס גבורה. 70 און זיי האָבן אַלע געזאָגט: ביסטו דען דער
בֶּן־אֱלֹהִים? האָט ער צו זיי געזאָגט: איר זאָגט, אַז איך בין. 71 און זיי האָבן

געזאָגט: וואָס דאַרפֿן מיר נאָך מער עֵדות? וואָרים מיר האָבן עס אַליין
געהערט פֿון זיין אייגן מויל.

כג און זייער גאַנץ קָהל איז אויפֿגעשטאַנען, און האָבן אים געבראַכט
פֿאַר פּילאַטוסן. 2 און זיי האָבן אים אָנגעהויבן צו באַשולדיקן, אַזוי
צו זאָגן: מיר האָבן געפֿונען, אַז דער דאָזיקער מענטש פֿאַרפֿירט אונדזער
פֿאָלק, און פֿאַרווערט צו געבן מַס דעם קֵיסר, און טוט זאָגן, אַז ער איז
דער מֶלֶך־הַמָשִׁיחַ. 3 און פּילאַטוס האָט אים געפֿרעגט: ביסטו דער מֶלך פֿון
די יידן? און ער האָט אים געענטפֿערט: דו זאָגסט עס. 4 און פּילאַטוס האָט
געזאָגט צו די ראָשי־כֹּהֲנים און דעם פֿאָלק: איך געפֿין ניט קיין שולד אין
דעם דאָזיקן מענטשן. 5 אָבער זיי זענען נאָך מער צוגעשטאַנען, און האָבן
געזאָגט: ער העצט אויף דאָס פֿאָלק, מיט זיין לערנען אין גאַנץ יהודה,
אָנהייבנדיק פֿון גָליל ביז דאַנען.

6 און אַז פּילאַטוס האָט דאָס געהערט, האָט ער געפֿרעגט, צי דער
מענטש איז אַ גָלִילער. 7 און ווען ער איז געוואָר געוואָרן, אַז ער איז פֿון
הורדוסעס מֶמשָלה, האָט ער אים געשיקט צו הורדוסן, וואָס איז גראָד אין
יענע טעג געווען אין ירושָלַיִם. 8 און ווען הורדוס האָט געזען יֵשוּען, האָט ער
זיך זייער געפֿרייט, וואָרים שוין אַ לאַנגע צייט, אַז ער האָט אים באַגערט
צו זען, מַחמת ער האָט געהערט וועגן אים, און ער האָט געהאָפֿט צו זען
עפּעס אַ נֵס דורך אים. 9 און ער האָט אים גענומען אַ סך אויספֿרעגן; אָבער
ער האָט אים גאָרניט געענטפֿערט. 10 און די ראָשי־כֹּהֲנים און די סופֿרים
זענען געשטאַנען, און האָבן אים שווער באַשולדיקט. 11 און הורדוס מיט זיינע
זעלנער האָבן אים געמאַכט צו גאָרנישט, און אים אויסגעלאַכט, און אָנטוענדיק
אים אין פּרעכטיקע קליידער, האָט ער אים צוריקגעשיקט צו פּילאַטוסן.
12 און הורדוס און פּילאַטוס זענען יענעם טאָג געוואָרן פֿריינט איינער מיטן
אַנדערן, וואָרים פֿריער זענען זיי געווען פֿאַרפֿיינט צווישן זיך.

13 און פּילאַטוס האָט צוזאַמענגערופֿן די ראָשי־כֹּהֲנים, און די שָׂרים, און
דאָס פֿאָלק, 14 און האָט צו זיי געזאָגט: איר האָט צו מיר געבראַכט דעם
דאָזיקן מענטשן, ווי איינעם, וואָס פֿאַרפֿירט דאָס פֿאָלק; און נאָכדעם ווי
איך האָב אים אויסגעפֿאָרשט פֿאַר אייך, ערשט, איך האָב ניט געפֿונען קיין
שולד אין דעם מענטשן בנוגע יענע זאַכן, אין וואָס איר באַשולדיקט אים.

15 ניין, אויך ניט הורדוס, וואָרים ער האָט אים צוריקגעשיקט צו אונדז; און
אָט האָט ער גאָרניט געטאָן, ער זאָל ווערט זיין דעם טויט. 16 איך וועל אים
דעריבער באַשטראָפן, און אים לאָזן פריי.

17 און ער האָט פאַר זיי געמוזט באַפרייען איינעם אויף יום־טוב. 18 און
זיי האָבן אַלע אינאיינעם אויסגעשריגן: אַוועק מיט דעם דאָזיקן, און באַפריי
אונדז בר־אַבאָן. 19 און יענער איז צוליב עפּעס אַ מרידה אין דער שטאָט,
און פאַר אַ רציחה, אַריינגעוואָרפן געוואָרן אין דער תּפיסה אַריין. 20 און
פּילאַטוס האָט צו זיי ווידער גערעדט, און האָט באַגערט צו באַפרייען ישוען;
21 נאָר זיי האָבן געשריגן: קרייציק, קרייציק אים! 22 און ער האָט צום דריטן
מאָל צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס, וואָסער שלעכטס האָט ער געטאָן? איך האָב
אין אים ניט געפונען קיין חטא, וואָס זאָל ווערט זיין דעם טויט; איך וועל
אים דעריבער באַשטראָפן און אים לאָזן פריי. 23 אָבער זיי זענען צו אים
צוגעשטאַנען, און מיט הויכע געשרייען האָבן זיי פאַרלאַנגט, אַז ער זאָל
געקרייציקט ווערן. און זייערע קולות האָבן גובר געווען. 24 און פּילאַטוס
האָט אַרויסגעגעבן אַ פּסק, אַז זייער פאַרלאַנג זאָל געטאָן ווערן. 25 און ער
האָט באַפרייט דעם, וואָס איז אַריינגעוואָרפן געוואָרן אין דער תּפיסה אַריין
פאַר מרידה און רציחה, וועמען זיי האָבן פאַרלאַנגט; און ישוען האָט ער
איבערגעענטפערט לויט זייער ווילן.

26 און בעת זיי האָבן אים אַוועקגעפירט, האָבן זיי געכאַפּט איינעם,
שמעון פון קוריני, וואָס איז געקומען פון דעם פעלד, און האָבן אויף אים
אַרויפגעלייגט דעם צלב, אים נאָכצוטראָגן ישוען. 27 און עס איז אים
נאָכגעגאַנגען אַ גרויסער המון פון דעם פאָלק, און פון פרויען, וואָס האָבן
אים באַוויינט און באַקלאָגט. 28 און ישוע האָט זיך געווענדט צו זיי, און
געזאָגט: טעכטער פון ירושלים, וויינט ניט איבער מיר, נייערט וויינט אויף
זיך אַליין, און פאַר אייערע קינדער. 29 וואָרים אָט קומען טעג, אין וועלכע
מע וועט זאָגן: וואויל איז די עקרות, און די לייבער, וואָס האָבן קיינמאָל
ניט געטראָגן, און די בריסט, וואָס האָבן קיינמאָל ניט געגעבן צו זייגן!
30 דעמאָלט וועלן זיי נעמען זאָגן צו די בערג: פאַלט אויף אונדז, און צו די
הייכן: דעקט אונדז צו. 31 ווייל אויב מען טוט אַזוינס דעם גרינעם בוים,
וואָס וועט מען שוין טאָן צום טרוקענעם?

32 און אויך צוויי אַנדערע, וואָס זענען געווען רשעים, זענען געפירט

געוואָרן מיט אים געטייט צו ווערן. [33] און אַז זיי זענען געקומען צו דעם
פלאַץ, וואָס איז גערופן געוואָרן גָלגָלתָא, האָבן זיי אים דאָרט געקרייציקט,
און די רשָעים, איינעם צו דער רעכטער האַנט און דעם אַנדערן צו דער
לינקער. [34] און יֵשוּעַ האָט געזאָגט: פאָטער, זיי זיי מוחל; וואָרים זיי ווייסן
ניט וואָס זיי טוען! און ביים צעטיילן זיינע קליידער צווישן זיך, האָבן זיי
געוואָרפן גורל. [35] און דאָס פאָלק איז געשטאַנען און האָט צוגעקוקט; און
די שָׂרים האָבן פון אים אָפגעשפעט, און געזאָגט: אַנדערע האָט ער מַציל
געווען; זאָל ער זיך אַליין מַציל זיין, אויב ער איז דער מָשִיחַ־אֱלֹהים, זיין
אויסדערוויילטער! [36] און אויך די זעלנער האָבן אים אויסגעלאַכט, און האָבן
גענעענט און אים געגעבן עסיק, [37] און געזאָגט: אויב דו ביסט דער מֶלך
פון די ייִדן, זיי דיך אַליין מַציל. [38] און איבער אים איז אויך געווען אַן
אויפשריפט: דאָס איז דער מֶלך פון די ייִדן.

[39] און איינער פון די רשָעים, וואָס איז געהאָנגען געוואָרן, האָט אים
געלעסטערט, אַזוי צו זאָגן: צי ביסטו ניט דער מָשִיחַ? זיי מַציל דיך און
אונדז. [40] און דער אַנדערער האָט אים אויסגעמוסערט, און געזאָגט: צי האָסטו
אַפילו ניט מורא פאַר גאָט, וואָס דו טוסט ליידן דיזעלבע שטראָף? [41] און
מיר אַוודאי לויטן מִשפט; וואָרים מיר קריגן דעם שׂכר־, וואָס אונדזערע
מַעשׂים זענען ווערט געווען; דער דאָזיקער אָבער האָט ניט געטאָן קיין שום
שלעכטס. [42] און ער האָט געזאָגט: יֵשוּעַ, געדענק מיך, ווען דו וועסט קומען
אין דיין מַלכות אַריין. [43] און ער האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, איך זאָג
דיר, היינט וועסטו זיין מיט מיר אין גַן־עֵדן.

[44] און עס איז שוין געווען אַרום דער זעקסטער שָעה, און אַ פינצטערניש
איז געקומען איבער דעם גאַנצן לאַנד, ביז דער ניינטער שָעה. [45] און די
זון איז פינצטער געוואָרן; און דאָס פָּרוֹכֶת פון דעם הֵיכל איז צעריסן
געוואָרן אין צווייען. [46] און יֵשוּעַ האָט געשריגן מיט אַ הויך קול, און האָט
געזאָגט: פאָטער, אין דיינע הענט גיב איך איבער מיין גייסט! און בעת ער
האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אויסגעהויכט זיין נשָמה. [47] און אַז דער הויפטמאַן
האָט געזען וואָס עס איז געשען, האָט ער אָפגעגעבן כָבוד צו גאָט, און האָט
געזאָגט: פאַרוואָר, דער דאָזיקער מענטש איז געווען אַ צַדיק. [48] און בעת
דאָס גאַנצע פאָלק, וואָס איז זיך צונויפגעקומען, האָט געזען וואָס ס'איז
געשען, האָבן זיי זיך אומגעקערט און געשלאָגן זיך אין האַרצן. [49] און אַלע

זיינע באַקאַנטע, און די פֿרויען, וואָס זענען מיטגעגאַנגען מיט אים פֿון גָלִיל,
זענען געשטאַנען פֿון דערווײַטנס און האָבן דאָס צוגעזען.
[50] און אָט איז געווען אַ מענטש, וואָס האָט געהייסן יוסף, פֿון דער
ייִדישער שטאָט רָמָתַיִם. ער איז געווען אַ בַּעל־יועץ, אַ גוטער און
רעכטפֿאַרטיקער מענטש, [51] וואָס האָט ניט מַסכּים געווען מיט זייער עֵצה,
אָדער מיט זייערע מַעשׂים, און וואָס האָט געוואַרט אויף דעם מַלכות פֿון
גאָט. [52] דער דאָזיקער איז געגאַנגען צו פּילאַטוסן, און האָט געבעטן דעם
גוף פֿון יֵשוּעַן. [53] און ער האָט אים אַראָפּגענומען, און האָט אים אײַנגעוויקלט
אין לײַוונטע תַּכריכים, און האָט אים אַרײַנגעלייגט אין אַ קֶבֶר, וואָס איז
געווען אויסגעהאַקט אין אַ פֿעלזן, און אין וועלכן קיינער איז נאָך קיינמאָל
ניט געלעגן. [54] און עס איז געווען עֶרֶב־שַׁבּת, און דער שַׁבּת האָט גענענט.
[55] און די פֿרויען, וואָס זענען געקומען מיט אים פֿון גָלִיל, זענען נאָכגעגאַנגען,
און האָבן באַקוקט דעם קֶבֶר, און וויאַזוי זײַן גוף איז געלייגט געוואָרן;
[56] און זיי האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן אָנגעברייט בְּשָׂמים און זאַלבאײַלן.
און שַׁבּת האָבן זיי גערוט לויט דעם דין.

כד און באַגינען פֿון דעם ערשטן טאָג פֿון דער וואָך, זענען זיי געקומען
צום קֶבֶר, און האָבן געבראַכט די בְּשָׂמים, וואָס זיי האָבן אָנגעברייט.
[2] און זיי האָבן געפֿונען דעם שטיין אַוועקגעקײַקלט פֿון דעם קֶבֶר, [3] און ווען
זיי זענען אַרײַנגעגאַנגען, האָבן זיי ניט געפֿונען דעם גוף פֿון דעם האַר יֵשוּעַ.
[4] און עס איז געווען, בְּשעת זיי זענען אַזוי געווען צעטומלט פֿונוועגן דעם,
ערשט צוויי מענטשן זענען געשטאַנען לעבן זיי אין שטראַלנדיקע קליידער;
[5] און אַ שרעק איז זיי באַפֿאַלן, און זיי האָבן אַראָפּגענייגט זייערע פְּנימער
צו דער ערד, און די מענטשן האָבן צו זיי געזאָגט: פֿאַרוואָס זוכט איר דעם
לעבעדיקן צווישן די טויטע? [6] ער איז דאָ ניטאָ, נייערט איז אויפֿגעשטאַנען.
דערמאָנט זיך ווי ער האָט גערעדט צו אייך, בעת ער איז נאָך געווען אין
גָלִיל, [7] און האָט געזאָגט, אַז דער בֶּן־אָדָם מוז איבערגעענטפֿערט ווערן אין
די הענט פֿון זינדיקע מענטשן, און געקרייציקט ווערן, און דעם דריטן טאָג
ווידער אויפֿשטיין. [8] און זיי האָבן זיך דערמאָנט זיינע רייד, [9] און האָבן זיך
אומגעקערט פֿון דעם קֶבֶר, און האָבן דאָס אַלץ דערציילט צו די עלף, און
צו אַלע איבעריקע. [10] און דאָס זענען עס די, וואָס האָבן דערציילט די

שליחים די דאָזיקע זאַכן: מִרְיָם פון מַגְדָלָה, און יוֹחָנָה, און מִרְיָם, די מוטער
פון יַעקבן, און די אַנדערע פרויען צווישן זיי. 11 און די דאָזיקע רייד האָבן
אויסגעזען אין זייערע אויגן ווי פּוסטע רייד, און זיי האָבן זיי ניט געגלויבט.
12 און פּעטרוס איז אויפגעשטאַנען, און איז געלאָפן צום קֶבֶר; און אַז ער
האָט זיך איינגעבויגן און אַריינגעקוקט, האָט ער געזען די תַּכְרִיכִים אַליין;
און ער האָט זיך אומגעקערט אַהיים, און האָט זיך געחִידושט איבער דעם,
וואָס עס איז געשען.

13 און זע, צוויי פון זיי זענען יענעם טאָג גראָד געגאַנגען צו אַ דאָרף
וואָס האָט געהייסן עַמָאוּס, וואָס איז געווען זעכציק פעלד־אַקער פון ירושָלַיִם.
14 און זיי האָבן געשמועסט איינער מיט דעם אַנדערן וועגן דעם, וואָס האָט
זיך געטראָפן. 15 און עס איז געווען, בשַעת זיי האָבן געשמועסט און זיך
אינאיינעם מפַלפל געווען, אַז יֵשוּעַ אַליין האָט גענעענט, און איז מיט זיי
געגאַנגען. 16 אָבער זייערע אויגן זענען געווען פאַרשטעלט, כדי זיי זאָלן אים
ניט דערקענען. 17 און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָסערע גערעדערייען זענען
דאָס, וואָס איר פירט איינער מיט דעם אַנדערן בעת איר גייט? און זיי זענען
שטיין געבליבן, און האָבן אויסגעזען אומעטיק. 18 און איינער פון זיי, מיטן
נאָמען קלעאָפּאַס, האָט אים געענטפערט: ביסטו דער איינציקער, וואָס טוט
זיך אויפהאַלטן אין ירושָלַיִם, און טוסט ניט וויסן די געשעענישן, וואָס
זענען דאָרטן געשען אין די דאָזיקע טעג? 19 און ער האָט צו זיי געזאָגט:
וואָסערע געשעענישן? האָבן זיי צו אים געזאָגט: פונוועגן יֵשוּעַ הַנוֹצרי, וואָס
איז געווען אַ נָבִיא, מעכטיק אין מַעשׂים און אין וואָרט, פאַר גאָט און דעם
גאַנצן פאָלק, 20 און וויאַזוי אונדזערע ראָשי־כֹּהֲנים און שָׂרִים האָבן אים
איבערגעענטפערט פאַרמִשפּט צו ווערן צום טויט, און אים געקרייציקט.
21 אָבער מיר האָבן געהאָפט, אַז ער איז דאָס דער, וואָס האָט געזאָלט
אויסלייזן יִשׂרָאל. יאָ, און חוץ דעם אַלעמען, איז היינט שוין דער דריטער
טאָג, פון זינט דאָס איז געשען. 22 דערצו נאָך האָבן עטלעכע פרויען פון
אונדזער חֶברה אונדז איבערראַשט; זיי זענען אין דער פרי געווען ביים
קֶבֶר, 23 און ווען זיי האָבן ניט געפונען זיין גוף, זענען זיי געקומען און האָבן
געזאָגט, אַז זיי האָבן אויך געזען אַ זעאונג פון מַלאָכים, וואָס האָבן געזאָגט,
אַז ער לעבט. 24 און עטלעכע פון די אונדזעריקע זענען געגאַנגען צום קֶבֶר,
און האָבן אים געפונען פונקט אַזוי ווי די פרויען האָבן געזאָגט; אָבער אים

האָבן זיי ניט געזען. 25 און ער האָט צו זיי געזאָגט: אָ נאַרישע מענטשן, און
שווערהאַרציקע צו גלויבן אין אַלץ, וואָס די נביאים האָבן גערעדט! 26 צי
האָט ניט דער משיח געדאַרפט ליידן די דאָזיקע זאַכן, און אַרייַנקומען אין
זיין הערלעכקייט? 27 און ער האָט אָנגעהויבן פון משהן און אַלע נביאים,
און האָט זיי פאַרטייַטשט אין אַלע שריפטן די זאַכן וועגן אים גופא.

28 און זיי האָבן זיך דערנענטערט צו דעם דאָרף, וואוהין זיי זענען
געגאַנגען; און ער האָט זיך געמאַכט, ווי ער וואָלט וועלן גיין ווייטער. 29 און
זיי האָבן אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: פאַרבלייַב מיט אונדז, וואָרים עס איז
קעגן אָוונט, און דער טאָג האָט זיך שוין גענייגט. און ער איז אַרייַנגעגאַנגען
צו פאַרבלייַבן מיט זיי. 30 און עס איז געווען, בעת ער איז מיט זיי געזעסן
ביים טיש, האָט ער גענומען מַצה און אַ בְּרָכה געמאַכט, און ער האָט זי
צעבראָכן און זיי געגעבן. 31 און זייערע אויגן זענען געעפנט געוואָרן, און זיי
האָבן אים דערקענט; און ער איז פאַרשוואונדן פאַר זייערע אויגן. 32 און
זיי האָבן איינער צום אַנדערן געזאָגט: האָט אונדזער האַרץ ניט געברענט
אין אונדז, בשעת ער האָט צו אונדז גערעדט אויפן וועג, און פאַר אונדז
געעפנט די כּתבֿי־הקודש? 33 און זיי זענען אויפגעשטאַנען גלייך אין יענער
שעה, און האָבן זיך אומגעקערט קיין ירושלַיִם; און האָבן געפונען די עלף
פאַרזאַמלט אינאיינעם, און די וואָס זענען מיט זיי געווען, 34 וואָס האָבן געזאָגט:
דער האַר איז באמת אויפגעשטאַנען, און האָט זיך באַוויזן צו שמעונען!
35 און זיי האָבן איבערגעחזרט, וואָס סע האָט זיך געטראָפן אויפן וועג, און
וויאַזוי ער איז פון זיי דערקענט געוואָרן ביים צעברעכן די מַצה.

36 און בעת זיי האָבן גערעדט וועגן די דאָזיקע זאַכן, איז ער אַליין
געשטאַנען אין דער מיט צווישן זיי, און האָט צו זיי געזאָגט: שָלום־עליכם!
37 אָבער זיי האָבן זיך דערשראָקן און מורא געהאַט, און געמיינט, אַז זיי זעען
אַ גייסט. 38 און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָס זענט איר דערשראָקן, און
פאַרוואָס דערוועקן זיך מַחשָבות אין אייער האַרצן? 39 זעט מיינע הענט און
מיינע פיס, אַז דאָס בין איך אַליין; רירט מיך אָן און זעט; וואָרים אַ גייסט
האָט ניט קיין פלייש און ביינער, ווי איר זעט, איך האָב. 40 און בעת ער
האָט דאָס געזאָגט, האָט ער זיי געוויזן זיינע הענט און זיינע פיס. 41 און
בשעת זיי האָבן נאָך אַלץ ניט געגלויבט פאַר שמחה, און האָבן זיך געחידושט,
האָט ער צו זיי געזאָגט: האָט איר דאָ עפעס צו עסן? 42 און זיי האָבן אים

געגעבן אַ שטיקל געבראָטן פֿיש. 43 און ער האָט עס גענומען, און האָט עס
געגעסן פֿאַר זייערע אויגן.

44 און ער האָט צו זיי געזאָגט: דאָס זענען מיינע רייד, וואָס איך האָבֿ
צו אייך גערעדט, בשעת איך בין נאָך געווען מיט אייך, אַז אַלץ מוז מקוים
ווערן, וואָס סע שטייט געשריבן וועגן מיר אין תּורת־משה, און די נבֿיאים,
און תּהלים. 45 דערנאָך האָט ער געעפֿנט זייער פֿאַרשטאַנד, כּדי זיי זאָלן
פֿאַרשטיין די כּתבֿי־הקודש, 46 און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי שטייט געשריבֿן,
אַז דער משיח זאָל ליידן, און דעם דריטן טאָג ווידער אויפֿשטיין תּחיית־
המתים; 47 און אַז תּשובֿה און פֿאַרגעבונג פֿון זינד זאָלן געדרשנט ווערן אין
זיין נאָמען צו אַלע אומות, אָנהייבנדיק פֿון ירושלים. 48 איר זענט עדות
פֿון די דאָזיקע זאַכן. 49 און אָט שיק איך אַרויס אויף אייך די הבֿטחה פֿון
מיין פֿאָטער; און איר זאָלט פֿאַרבלייבן אין דער שטאָט, ביז איר וועט
באַקליידט ווערן מיט מאַכט פֿון אויבן.

50 און ער האָט זיי אַרויסגעפֿירט ביז אַנטקעגנאיבער בית־היני, און ער
האָט אויפֿגעהויבן זיינע הענט, און האָט זיי געבענטשט. 51 און עס איז געווען,
בשעת ער האָט זיי געבענטשט, האָט ער זיך אָפּגעשיידט פֿון זיי, און איז
אַרויפֿגענומען געוואָרן אין הימל אַריין. 52 און זיי האָבן זיך געבוקט צו אים,
און האָבן זיך אומגעקערט קיין ירושלים מיט גרויס שׂמחה, 53 און זיי זענען
שטענדיק געווען אין דעם בית־המקדש, און האָבן געלויבט גאָט.

די בשׂורה לויט יוֹחָנָן

א אין אָנהייב איז געווען דאָס וואָרט, און
דאָס וואָרט איז געווען בײַ גאָט, און דאָס
וואָרט איז געווען גאָט. 2 דאָס דאָזיקע איז געווען
אין אָנהייב בײַ גאָט. 3 אַלצדינג איז דורך אים
געוואָרן, און אָן אים איז גאָרניט געוואָרן, וואָס
ס׳איז געוואָרן. 4 אין אים איז געווען לעבן, און
דאָס לעבן איז געווען דאָס ליכט פון די מענטשן.
5 און דאָס ליכט שײַנט אין דער פינצטערניש;
און די פינצטערניש האָט עס ניט גובֿר געווען.
6 עס איז געווען אַ מענטש, וואָס איז געווען
געשיקט פון גאָט, און וואָס האָט געהייסן יוֹחָנָן.
7 דער דאָזיקער איז געקומען פאַר אַן עֵדוּת,
אַז ער זאָל עֵדות־זאָגן פונוועגן דעם ליכט, כּדי
אַלע זאָלן דורך אים גלויבן. 8 ער איז ניט געווען
דאָס ליכט, נייערט איז געקומען, אַז ער זאָל
עֵדות־זאָגן פונוועגן דעם ליכט. 9 דאָס אֶמֶתע
ליכט, וואָס באַלײַכט איטלעכן מענטשן, האָט
געזאָלט קומען אין דער וועלט אַרײַן.
10 ער איז געווען אין דער וועלט, און די
וועלט איז דורך אים געוואָרן, אָבער די וועלט
האָט אים ניט געקענט. 11 ער איז געקומען צו

דעם זײַניקן, און זײַנע אײגענע האָבן אים ניט אויפגענומען. 12 אָבער וויפל סע
האָבן אים יאָ אויפגענומען, זײ האָט ער געגעבן מאַכט צו ווערן קינדער
פון גאָט, טאַקע די, וואָס האָבן געגלויבט אין זײַן נאָמען; 13 וואָס זענען
געבוירן געוואָרן ניט פון בלוט, אויך ניט פון דעם באַגער פון פלייש,
אויך ניט פון דער תּאווה פון אַ מאַן, נײערט פון גאָט.

14 און דאָס וואָרט איז געוואָרן פלייש, און האָט געוואוינט צווישן אונדז,
און מיר האָבן געזען זײַן כָּבוד, אַ כָּבוד פון אַ בֶּן־יָחיד בײַ זײַן פּאָטער, פול
מיט חֶסֶד און אֶמת. 15 יוֹחָנָן האָט פונוועגן אים עֵדות געזאָגט, און גערופן:
דאָס איז געווען דער, פון וועמען איך האָב געזאָגט: דער, וואָס קומט נאָך
מיר, איז געווען פאַר מיר; וואָרים ער איז געווען פריער פון מיר. 16 און
פון זײַן פולקייט האָבן מיר אַלע מקַבל געווען, חֶסֶד אויף חֶסֶד.

17 וואָרים די תּורה איז געגעבן געוואָרן דורך משהן; חֶסֶד און אֶמת
זענען געקומען דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 18 קײנער האָט קײנמאָל ניט געזען גאָט;
דער בֶּן־יָחיד, וואָס איז אין דעם שויס פון דעם פּאָטער, ער האָט אים
באַקאַנט געמאַכט.

19 און דאָס איז דאָס עֵדות פון יוֹחָנָן, בעת די יִדן האָבן צו אים געשיקט
כֹּהֲנים און לְוִיִים פון ירושָלַיִם, אים צו פרעגן: ווער ביסטו? 20 און ער האָט
מודה געווען, און האָט ניט פאַרלײקנט, נאָר האָט מודה געווען: איך בין
ניט דער מָשִיחַ. 21 און זײ האָבן אים געפרעגט: וואָס דען? ביסטו אֵלִיָהו?
האָט ער געזאָגט: איך בין עס ניט. ביסטו דער נָבִיא? און ער האָט
געענטפערט: נײן. 22 דעמאָלט האָבן זײ צו אים געזאָגט: ווער־זשע ביסטו?
כּדי מיר זאָלן קענען געבן אַן ענטפער צו די, וואָס האָבן אונדז געשיקט.
וואָס זאָגסטו פון דיר אַלײן? 23 האָט ער געזאָגט: איך בין אַ קול פון
אײנעם, וואָס רופט אין דער מִדבר: מאַכט גלײַך דעם וועג פון גאָט[א],
אַזוי ווי יְשַעְיָה הַנָבִיא האָט געזאָגט.

24 און די שלוחים זענען געווען פון די פּרושים, 25 און זײ האָבן אים
געפרעגט: טאָ פאַרוואָס טוֹבלסטו, אויב דו ביסט ניט דער מָשִיחַ, און ניט
אֵלִיָהו, און ניט דער נָבִיא? 26 האָט יוֹחָנָן זײ געענטפערט: איך טוֹבל מיט
וואַסער; אין דער מיט פון אײַך שטײט אָבער אײנער, וועמען איר קענט
ניט, 27 טאַקע דער, וואָס קומט נאָך מיר, און וועמעס רימענדל פון זײַן

א ישעיה מ, 3.

שוך איך בין ניט ראוי אויפצובינדן. 28 דאָס דאָזיקע איז געשען אין בית־
עניה, אין עבר־הירדן, וואו יוחנן האָט געטובלט.
29 אויף מאָרגן האָט ער געזען ישוען קומען צו אים, און ער האָט געזאָגט:
זע, דאָס לאַם פון גאָט, וואָס נעמט אַוועק די זינד פון דער וועלט! 30 דאָס
איז דער, פון וועמען איך האָב געזאָגט: נאָך מיר קומט איינער, וואָס איז
געווען פאַר מיר, וואָרים ער איז געווען פריער פון מיר. 31 און איך האָב
אים ניט געקענט; אָבער כדי ער זאָל נתגלה ווערן צו ישׂראל, דערפאַר
בין איך געקומען טובלען מיט וואַסער. 32 און יוחנן האָט עדות געזאָגט:
איך האָב געזען דעם גייסט אַראָפּנידערן ווי אַ טויב פון הימל, און ער האָט
גערוט אויף אים. 33 און איך האָב אים ניט געקענט; אָבער דער, וואָס האָט
מיך געשיקט צו טובלען מיט וואַסער, האָט צו מיר געזאָגט: אויף וועמען
דו וועסט זען אַראָפּנידערן דעם גייסט, און רוען אויף אים, דער דאָזיקער
איז עס, וואָס טוט טובלען מיט דעם רוח־הקודש. 34 און איך האָב געזען,
און האָב עדות געזאָגט, אַז דער דאָזיקער איז דער בן־אלהים.
35 אויף מאָרגן איז יוחנן ווידער געשטאַנען מיט צוויי פון זיינע תּלמידים;
36 און אַז ער האָט געזען ישוען פאַרבייַגיין, האָט ער געזאָגט: זע, דאָס לאַם
פון גאָט! 37 און די צוויי תּלמידים האָבן אים געהערט רעדן, און זיי זענען
נאָכגעגאַנגען ישוען. 38 און ישוע האָט זיך אויסגעדרייט, און האָט זיי געזען
נאָכגיין, און צו זיי געזאָגט: וואָס זוכט איר? האָבן זיי צו אים געזאָגט:
רבי—וואָס מיינט צו זאָגן, לערער—וואו וואוינסטו? 39 זאָגט ער צו זיי:
קומט, און איר וועט זען. זענען זיי געגאַנגען און האָבן געזען, וואו ער איז
אייַנגעשטאַנען. און זיי זענען געבליבן מיט אים יענעם טאָג, וואָרים עס איז
געווען אַרום דער צענטער שעה. 40 איינער פון די צוויי, וואָס האָט געהערט
יוחנן רעדן, און איז אים נאָכגעגאַנגען, איז געווען אַנדריי, דער ברודער
פון שמעון פּעטרוס. 41 ער האָט צוערשט געפונען זיין אייגענעם ברודער
שמעון, און האָט צו אים געזאָגט: מיר האָבן געפונען דעם משיח, וואָס איז
טייַטש: געזאַלבטער. 42 און ער האָט אים געבראַכט צו ישוען. און ישוע
האָט אים אָנגעקוקט, און געזאָגט: דו ביסט שמעון בן־יונה; דו זאָלסט גערופן
ווערן כּיפא, וואָס איז טייַטש: פעלזנשטיין.
43 אויף מאָרגן האָט ישוע בדעה געהאַט צו גיין קיין גליל, און ער
האָט געפונען פיליפּוסן, און צו אים געזאָגט: גיי מיר נאָך. 44 און פיליפּוס

איז געווען פון בֵית־צַיְדָה, פון דער שטאָט פון אַנדריַיען און פּעטרוסן.
45 און פיליפּוס טרעפט אָן נתַנאֵלן, און זאָגט צו אים: מיר האָבן געפונען
דעם, פון וועמען משה האָט געשריבן אין דער תּורה, און די נבִיאים, יֵשוּעַ
בֶּן־יוסף, פון נצֶרֶת. 46 און נתַנאֵל האָט צו אים געזאָגט: צי קען עפּעס גוטס
אַרויסקומען פון נצֶרֶת? זאָגט צו אים פיליפּוס: קום און זע. 47 און אַז יֵשוּעַ
האָט געזען נתַנאֵלן קומען צו אים, האָט ער וועגן אים געזאָגט: אָט איז אַן
אֶמֶתער בֶּן־יִשׂרָאֵל, אין וועמען ס'איז ניטאָ קיין פאַלשקייט. 48 זאָגט צו אים
נתַנאֵל: פונוואַנען קענסטו מיך? און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו אים
געזאָגט: איידער פיליפּוס האָט דיך גערופן, בעת דו ביסט נאָך געווען אונטער
דעם פייַגנבוים, האָב איך דיך געזען. 49 האָט נתַנאֵל אים געענטפערט: רֶבּי,
דו ביסט דער בֶּן־אֱלֹהִים; דו ביסט דער מֶלך פון יִשׂרָאֵל! 50 און יֵשוּעַ האָט
געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו גלויבסט, ווייל איך האָב דיר געזאָגט,
איך האָב דיך געזען אונטער דעם פייַגנבוים? זען וועסטו זען גרעסערע
זאַכן איידער די דאָזיקע. 51 און ער האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָר,
פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איר וועט זען דעם הימל אָפן, און די מַלאָכים
פון גאָט אַרויפגיין און אַראָפּנידערן אויף דעם בֶּן־אָדָם.
ב
און דעם דריטן טאָג איז געווען אַ חַתונה אין קָנָה פון גָלִיל, און יֵשוּעַס
מוטער איז דאָרט געווען; 2 און אויך יֵשוּעַ איז געווען פאַרבעטן צו
דער חַתונה, מיט זיינע תַּלמידים. 3 און בעת דער וויין האָט זיך אויסגעלאָזט,
האָט יֵשוּעַס מוטער צו אים געזאָגט: זיי האָבן ניט קיין וויין. 4 און יֵשוּעַ האָט
צו איר געזאָגט: אִשה, וואָס האָב איך מיט דיר צו טאָן? מיין שָעה איז נאָך
ניט געקומען. 5 זאָגט זיין מוטער צו די באַדינער: וואָס נאָר ער וועט אייך
זאָגן, דאָס טוט. 6 און דאָרטן זענען געשטאַנען זעקס שטיינערנע וואַסער־
קרוגן, לויט דעם יִדישן מִנהג פון רייניקן, און וואָס יעדערער האָט געהאַלטן
צוויי אָדער דריי עמער. 7 און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: פילט אָן די וואַסער־
קרוגן מיט וואַסער. און זיי האָבן זיי אָנגעפילט ביזן ראַנד. 8 און ער האָט
צו זיי געזאָגט: איצט שעפּט אָן, און טראָגט עס צו דעם סאַרווער פון דער
סעודה. און זיי האָבן עס צוגעטראָגן. 9 און אַז דער סאַרווער פון דער
סעודה האָט פאַרזוכט דאָס וואַסער, וואָס איז געוואָרן וויין, און ניט געוואוסט
פונוואַנען עס איז געקומען—די באַדינער אָבער האָבן געוואוסט, מַחמת זיי
האָבן אָנגעשעפּט דאָס וואַסער—האָט דער סאַרווער פון דער סעודה גערופן

דעם חָתן, 10 און צו אים געזאָגט: יעדער איינער שטעלט קודם דעם גוטן
וויין, און בעת מע האָט זיך גוט אָנגעטרונקען, ערשט דעמאָלט דעם ערגערן;
דו אָבער האָסט דעם גוטן וויין געהאַלטן ביז אַצינד. 11 דעם דאָזיקן אָנהייב
פון זיינע וואונדער האָט יֵשוּעַ געטאָן אין קָנָה פון גָלִיל, און האָט אַנטפּלעקט
זיין כָּבוד; און זיינע תַּלמידים האָבן געגלויבט אין אים.
12 נאָך דעם האָט ער אַראָפּגענידערט קיין כּפַר־נַחוּם, מיט זיין מוטער,
און זיינע ברידער, און זיינע תַּלמידים; און זיי זענען דאָרטן פאַרבליבן
עטלעכע טעג.
13 און דער יִדישער יום־טוב פֵּסח האָט גענעענט, און יֵשוּעַ האָט עולה־
רֶגל געווען קיין ירושָלַיִם. 14 און אין דעם בֵּית־הַמִקדש האָט ער געפונען
יענע, וואָס האָבן פאַרקויפט אָקסן און שאָף און טויבן, און די חַלפָנים זיצן.
15 און ער האָט געמאַכט אַ קאַנטשיק פון שטריק, און האָט אַלעמען אַרויס־
געטריבן פון דעם בֵּית־הַמִקדש, צוזאַמען מיט די שאָף און די אָקסן; און ער
האָט אויסגעשיט דאָס געלט פון די חַלפָנים, און איבערגעקערט זייערע
טישן. 16 און צו די, וואָס האָבן פאַרקויפט טויבן, האָט ער געזאָגט: נעמט
דאָס צו פון דאַנען; מאַכט ניט מיין פאָטערס הויז אַ הויז פון מִסחר. 17 זיינע
תַּלמידים האָבן זיך דערמאָנט, אַז סע שטייט געשריבן: די קִנאה פון דיין
הויז האָט מיך פאַרצערט א. 18 און די יִדן האָבן אים געענטפערט, און געזאָגט:
וואָסער צייכן טוסטו אונדז ווייזן, אַז דו טוסט די דאָזיקע זאַכן? 19 האָט יֵשוּעַ
געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: צעשטערט דעם דאָזיקן הֵיכל, און אין דריי
טעג וועל איך אים אויפשטעלן. 20 די יִדן האָבן דעריבער געזאָגט: זעקס־
און־פערציק יאָר איז דער דאָזיקער הֵיכל געבויט געוואָרן, און דו וועסט
אים אויפשטעלן אין דריי טעג? 21 ער אָבער האָט גערעדט פון דעם הֵיכל
פון זיין גוף. 22 בכֵן, ווען ער איז אויפגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵתים, האָבן זיך
זיינע תַּלמידים דערמאָנט, אַז ער האָט דאָס דאָזיקע געזאָגט, און זיי האָבן
געגלויבט די כּתבֵי־הַקודֶש, און אין די רייד, וואָס יֵשוּעַ האָט גערעדט.
23 און בעת ער איז געווען אין ירושָלַיִם איבער דעם יום־טוב פֵּסח,
האָבן אַ סַך געגלויבט אין זיין נאָמען, זעענדיק זיינע וואונדער, וואָס ער האָט
געטאָן. 24 אָבער יֵשוּעַ האָט זיך ניט אָנפאַרטרויט אין זיי, וואָרים ער האָט
געקענט אַלע מענטשן, 25 און מַחמת ער האָט זיך ניט גענייטיקט, אַז עמיצער

א תהלים סט, 10.

זאָל עֵדות זאָגן פונוועגן דעם מענטשן; וואָרים ער אַליין האָט געוואוסט,
וואָס ס'איז געווען אין דעם מענטשן.

ג און עס איז געווען אַ מענטש פון די פּרושים, וואָס האָט געהייסן
נַקדימון, אַ שַׂר פון די יִדן. [2] דער דאָזיקער איז צו אים געקומען
ביינאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: רֶבי, מיר ווייסן, אַז דו ביסט אַ
לערער, וואָס איז געקומען פון גאָט; וואָרים קיינער קאָן ניט טאָן די
דאָזיקע וואונדער, וואָס דו טוסט, סיידן גאָט איז מיט אים. [3] האָט יֵשוּעַ
געענטפערט, און צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג דיר, סיידן
איינער ווערט געבוירן אויפסניי, קאָן ער ניט זען דאָס מַלכות פון גאָט.
[4] זאָגט צו אים נַקדימון: וויאַזוי קאָן אַ מענטש געבוירן ווערן, ווען ער איז
אַ זָקן? קאָן ער אַריינקומען אַ צווייט מאָל אין זיין מוטערס טראַכט, און
געבוירן ווערן? [5] האָט יֵשוּעַ געענטפערט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג דיר,
סיידן איינער ווערט געבוירן פון וואַסער און דעם גייסט, קאָן ער ניט
אַריינקומען אין דעם מַלכות פון גאָט. [6] דאָס, וואָס איז געבוירן פון דעם
פלייש, איז פלייש; און דאָס, וואָס איז געבוירן פון דעם גייסט, איז גייסט.
[7] חִידוש דיך ניט, וואָס איך האָב דיר געזאָגט: איר מוזט געבוירן ווערן
אויפסניי. [8] דער ווינט בלאָזט וואו ער וויל, און דו הערסט זיין קול,
אָבער דו ווייסט ניט פונוואַנען ער קומט, און וואוהין ער גייט; אַזוי איז
יעדער איינער, וואָס איז געבוירן פון דעם גייסט. [9] האָט נַקדימון צו אים
געזאָגט: וויאַזוי קאָן דאָס זיין? [10] און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו אים
געזאָגט: דו ביסט אַ לערער פון יִשׂראל, און דאָס פאַרשטייסטו ניט?
[11] פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג דיר: מיר רעדן דאָס, וואָס מיר ווייסן, און
זאָגן עֵדות פונוועגן דעם, וואָס מיר האָבן געזען; און איר נעמט ניט אָן
אונדזער עֵדות. [12] אויב איך האָב צו אייך גערעדט פונוועגן ערדישע זאַכן,
און איר גלויבט ניט, וויאַזוי וועט איר גלויבן, אויב איך זאָל צו אייך רעדן
פונוועגן הימלישע זאַכן? [13] און קיינער איז ניט אַרויפגעגאַנגען אין הימל
אַריין, נייערט דער, וואָס האָט אַראָפגענידערט פון הימל, דער בֶּן־אָדָם,
וואָס איז אין הימל. [14] און אַזוי ווי משה האָט אויפגעהויבן די שלאַנג אין
דער מִדבר [א], פונקט אַזוי מוז דער בֶּן־אָדָם אויפגעהויבן ווערן, [15] כּדי יעדער
איינער, וואָס גלויבט אין אים, זאָל האָבן אייביק לעבן.

א במדבר כא, 9.

16 וואָרים גאָט האָט אַזוי ליב געהאַט די וועלט, אַז ער האָט געגעבן
זיין בֶּן־יָחִיד, כּדי יעדער איינער, וואָס גלויבט אין אים, זאָל ניט פאַרלוירן
ווערן, נייערט האָבן אייביק לעבן. 17 וואָרים גאָט האָט ניט געשיקט דעם
זון אין דער וועלט אַריין צו מִשפּטן די וועלט, נייערט אַז די וועלט זאָל
געראַטעוועט ווערן דורך אים. 18 דער, וואָס גלויבט אין אים, ווערט ניט
געמִשפּט; דער, וואָס גלויבט ניט, איז שוין געמִשפּט געוואָרן, מַחמת ער האָט
ניט געגלויבט אין דעם נאָמען פון דעם בֶּן־יָחִיד פון גאָט. 19 און דאָס איז
דער מִשפּט, וואָס דאָס ליכט איז געקומען אין דער וועלט אַריין, און מענטשן
האָבן ליב געהאַט די פינצטערניש ליבערשט ווי דאָס ליכט; וואָרים זייערע
מַעשׂים זענען געווען שלעכט. 20 וואָרים יעדער איינער, וואָס טוט שלעכטס,
האָט פיינט דאָס ליכט, און קומט ניט צו דעם ליכט, כּדי זיינע מַעשׂים זאָלן
ניט אויסגעפונען ווערן. 21 נייערט דער, וואָס טוט דעם אֶמת, קומט צו דעם
ליכט, כּדי זיינע מַעשׂים זאָלן אַנטפּלעקט ווערן, אַז זיי זענען געטאָן געוואָרן
אין גאָט.

22 נאָך דעם איז יֵשוּעַ געקומען מיט זיינע תַּלמידים אין דעם לאַנד
יהודה; און ער איז דאָרט פאַרבליבן מיט זיי, און האָט טובל געווען. 23 און
אויך יוֹחָנָן האָט טובל געווען אין עֵינוֹן, נאָענט פון שָׁלֵם, מַחמת עס איז דאָרטן
געווען אַ סך וואַסער; און זיי זענען געקומען און האָבן זיך געלאָזט טובל
זיין. 24 וואָרים יוֹחָנָן איז נאָך ניט געווען אַרייַנגעוואָרפן אין דער תּפיסה.

25 און עס האָט זיך אויפגעהויבן אַ מַחלוקה צווישן די תַּלמידים פון
יוֹחָנָן און אַ ייִדן וועגן רייניקונג. 26 און זיי זענען געקומען צו יוֹחָנָן, און האָבן
צו אים געזאָגט: רֶבּי, דער, וואָס איז ביי דיר געווען אין עֵבֶר־הַיַּרדן, און
אויף וועמען דו האָסט עֵדות געזאָגט, זע, דער דאָזיקער טובלט, און אַלע
קומען צו אים. 27 האָט יוֹחָנָן געענטפערט, און געזאָגט: אַ מענטש קאָן זיך
גאָרניט נעמען, סיידן עס איז אים געגעבן געוואָרן פון הימל. 28 איר אַליין
זענט מיינע עֵדות, אַז איך האָב געזאָגט: איך בין ניט דער מָשִׁיחַ, נייערט אַז
איך בין געשיקט געוואָרן פאָרויס פאַר אים. 29 דער, וואָס האָט די כַּלה, איז
דער חָתן; און דער פריינט פון דעם חָתן, וואָס שטייט און הערט זיך צו
צו אים, איז זיך שטאַרק מְשַׂמֵחַ איבער דעם חָתָנס קול; די דאָזיקע שׂמחה
מיינע איז איצט פול. 30 ער מוז וואַקסן, איך אָבער מוז ווערן קלענער.

31 דער, וואָס קומט פון אויבן, איז איבער אַלעמען; דער, וואָס איז

פון דער ערד, איז פון דער ערד, און פון דער ערד טוט ער רעדן; דער,
וואָס קומט פון הימל, איז איבער אַלעמען. 32 וואָס ער האָט געזען און געהערט,
וועגן דעם זאָגט ער עֵדות, און קיינער נעמט ניט אָן זיין עֵדות; 33 דער, וואָס
האָט אָנגענומען זיין עֵדות, האָט צוגעלייגט זיין חַתִימה, אַז גאָט איז אֶמת.
34 וואָרים דער, וועמען גאָט האָט געשיקט, טוט רעדן די רייד פון גאָט;
וואָרים ער גיט ניט דעם גייסט מיט אַ מאָס. 35 דער פאָטער האָט ליב דעם
זון, און האָט אַלצדינג געגעבן אין זיין האַנט אַריין. 36 דער, וואָס גלויבט
אין דעם זון, האָט אייביק לעבן; דער אָבער, וואָס געהאָרכט ניט דעם זון,
וועט ניט זען קיין לעבן, נייערט דער צאָרן פון גאָט טוט רוען אויף אים.

ד און בעת דער האַר האָט זיך דערוואוסט, אַז די פּרושים האָבן געהערט,
אַז יֵשוּעַ מאַכט און איז טובל מער תַּלמידים ווי יוחָנן — 2 הַגַם יֵשוּעַ אַליין
האָט ניט געטובלט, נייערט זיינע תַּלמידים — 3 האָט ער פאַרלאָזט יהודה,
און איז ווידער אַוועקגעגאַנגען קיין גָליל. 4 און ער האָט געמוזט דורכגיין
דורך שומרון. 5 און ער איז געקומען אין אַ שטאָט פון שומרון, וואָס האָט
געהייסן סוכַר, נאָענט צו דעם שטיק פעלד, וואָס יַעקב האָט געגעבן צו
זיין זון יוסף. 6 און יַעקבס ברונעם איז דאָרט געווען. און אַזוי ווי יֵשוּעַ איז
געווען מיד פון וועג, האָט ער זיך אַנידערגעזעצט ביי דעם ברונעם; עס איז
געווען אַרום דער זעקסטער שָעה.

7 און געקומען איז אַ פרוי פון שומרון צו שעפּן וואַסער. זאָגט יֵשוּעַ
צו איר: גיב מיר צו טרינקען. 8 וואָרים זיינע תַּלמידים זענען אַוועקגעגאַנגען
אין דער שטאָט אַריין צו קויפן שפּייז. 9 און די שומרונישע פרוי האָט צו אים
געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס דו, וואָס ביסט אַ ייִד, בעטסט צו טרינקען ביי
מיר, אַ שומרונירין? וואָרים ייִדן האָבן ניט געהאַט קיין מַגע־ומַשׂא מיט
שומרונים. 10 האָט יֵשוּעַ איר געענטפערט: אויב דו וואָלטסט געוואוסט די
מַתָּנה פון גאָט, און ווער דאָס איז, וואָס זאָגט צו דיר: גיב מיר צו טרינקען,
וואָלטסטו געווען געבעטן ביי אים, און ער וואָלט דיר געווען געגעבן לעבעדיק
וואַסער. 11 זאָגט צו אים די פרוי: האַר, דו האָסט ניט מיט וואָס אָנצושעפּן,
און דער ברונעם איז טיף; פונוואַנען האָסטו דאָס לעבעדיקע וואַסער? 12 צי
ביסטו גרעסער פון יַעקב אָבינו, וואָס האָט אונדז געגעבן דעם ברונעם, און
האָט פון אים אַליין געטרונקען, און זיינע זין, און זיינע בהֵמות? 13 האָט יֵשוּעַ
געענטפערט, און צו איר געזאָגט: יעדער איינער, וואָס טרינקט פון דעם

דאָזיקן וואַסער, וועט ווידער זיין דאָרשטיק. 14 אָבער דער, וואָס טוט טרינקען
פֿון דעם וואַסער, וואָס איך וועל אים געבן, וועט קיינמאָל מער ניט דאָרשטיק
זיין; נייערט דאָס וואַסער, וואָס איך וועל אים געבן, וועט ווערן אין אים
אַ וואַסער־קוואַל, וואָס קוואַלט אַרויף צום אייביקן לעבן. 15 זאָגט צו אים
די פֿרוי: האַר, גיב מיר דאָס דאָזיקע וואַסער, כּדי איך זאָל ניט דאָרשטן,
און ניט דאַרפֿן קומען אַהער צו שעפּן. 16 זאָגט יֵשוּעַ צו איר: גיי, רוף דיין
מאַן, און קום אַהער. 17 האָט די פֿרוי געענטפֿערט, און געזאָגט: איך האָב
ניט קיין מאַן. זאָגט יֵשוּעַ צו איר: דו האָסט ריכטיק געזאָגט: איך האָב
ניט קיין מאַן; 18 וואָרים דו האָסט געהאַט פֿינף מענער; און דער, וועמען דו
האָסט איצט, איז ניט דיין מאַן; דאָס האָסטו אֶמת געזאָגט. 19 זאָגט צו אים
די פֿרוי: האַר, איך זע, אַז דו ביסט אַ נָביא. 20 אונדזערע אָבֿות האָבן
תּפֿילה געטאָן אויף דעם דאָזיקן באַרג; און איר זאָגט, אַז אין ירושָלַיִם איז
דער מָקום, וואו מע דאַרף תּפֿילה טאָן. 21 זאָגט יֵשוּעַ צו איר: אִשה, גלויב
מיר, סע קומט די שָעה, וואָס ניט אויף דעם דאָזיקן באַרג, אויך ניט אין
ירושָלַיִם וועט איר תּפֿילה טאָן צום פֿאָטער. 22 איר טוט תּפֿילה צו דעם,
וועמען איר קענט ניט; מיר טוען תּפֿילה צו דעם, וועמען מיר קענען; וואָרים
די ישועה איז פֿון די ייִדן. 23 אָבער סע קומט די שָעה, און אָט איז זי,
ווען די אֶמתע מִתפּלְלים וועלן תּפֿילה טאָן צום פֿאָטער אין גייסט און אֶמת;
וואָרים אַזוינע טוט דער פֿאָטער באַגערן זאָלן זיין זיינע מִתפּלְלים. 24 גאָט
איז גייסט; און די, וואָס טוען תּפֿילה צו אים, מוזן תּפֿילה טאָן אין גייסט און
אֶמת. 25 זאָגט די פֿרוי צו אים: איך ווייס, אַז מָשיחַ וועט קומען, (דער, וואָס
הייסט געזאַלבטער); ווען ער וועט קומען, וועט ער אונדז באַשיידן אַלצדינג.
26 זאָגט יֵשוּעַ צו איר: איך, וואָס רעד צו דיר, בין עס טאַקע ער.

27 אינצווישן זענען אָנגעקומען זיינע תּלמידים; און זיי האָבן זיך געחידושט,
וואָס ער רעדט מיט אַ פֿרוי. דאָך האָט קיינער ניט געזאָגט: וואָס ווילסטו?
אָדער: פֿאַרוואָס רעדסטו מיט איר? 28 און די פֿרוי האָט איבערגעלאָזט
דעם וואַסער־קרוג, און איז אַוועק אין שטאָט אַריין, און געזאָגט צו די מענטשן:
29 קומט, זעט אַ מענטשן, וואָס האָט מיר געזאָגט אַלצדינג, וואָס איך האָב
געטאָן; זאָל דאָס זיין דער מָשיחַ? 30 זענען זיי אַרויסגעגאַנגען פֿון דער שטאָט,
און זענען געקומען צו אים. 31 בשעת־מַעשה האָבן אים די תּלמידים געבעטן,
אַזוי צו זאָגן: רֶבּי, עס. 32 אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: איך האָב אַ שפּייז

צו עסן, פון וואָס איר ווייסט ניט. 33 די תּלמידים האָבן דעריבער געזאָגט
איינער צום אַנדערן: צי האָט אים עמיצער געבראַכט עפּעס צו עסן? 34 זאָגט
ישוע צו זיי: מיין שפּייז איז צו טאָן דעם רצון פון אים, וואָס האָט מיך
געשיקט, און צו פאַרענדיקן זיין ווערק. 35 זאָגט איר ניט: עס זענען נאָך
פיר חדשים, און דערנאָך קומט דער שניט? איך זאָג אייך, הייבט אויף
אייערע אויגן, און קוקט אויף די פעלדער, וואָס זענען שוין ווייס צום שניט.
36 דער, וואָס שניידט, איז מקבל שׂכר, און זאַמלט איין פּירות צום אייביקן
לעבן, כּדי דער, וואָס זייט, און דער, וואָס שניידט, זאָלן זיך אינאיינעם
משׂמח זיין. 37 וואָרים דאָ פּאַסט זיך דאָס משל: איינער זייט, און אַן אַנדערער
שניידט. 38 איך האָב אייך געשיקט צו שניידן דאָס, אויף וואָס איר האָט זיך
ניט געמיט; אַנדערע האָבן זיך געמיט, און איר זענט אין זייער מי אַריינגעקומען.
39 און פון יענער שטאָט האָבן אַ סך פון די שומרונים געגלויבט אין
אים, צוליב דעם וואָרט פון דער פרוי, וואָס האָט עדות געזאָגט: ער האָט
מיר געזאָגט אַלצדינג, וואָס איך האָב געטאָן. 40 און אַז די שומרונים זענען
צו אים געקומען, האָבן זיי אים געבעטן צו פאַרבלייבן מיט זיי; און ער איז
דאָרט פאַרבליבן צוויי טעג. 41 און נאָך אַ סך האָבן געגלויבט צוליב זיין
וואָרט; 42 און זיי האָבן געזאָגט צו דער פרוי: איצט גלויבן מיר, ניט צוליב
דיינע רייד, וואָרים מיר אַליין האָבן געהערט, און ווייסן, אַז דאָס איז באמת
דער גואל פון דער וועלט.

43 און נאָך די צוויי טעג איז ער פון דאָרטן אַוועקגעגאַנגען קיין גליל.
44 וואָרים ישוע אַליין האָט עדות געזאָגט, אַז אַ נביא האָט ניט קיין כּבוד
אין זיין אייגן לאַנד. 45 און אַז ער איז געקומען קיין גליל, האָבן אים די
גלילער מקבל־פּנים געווען, ווייל זיי האָבן געזען אַלץ, וואָס ער האָט
געטאָן אין ירושלים אויף יום־טוב; וואָרים אויך זיי האָבן עולה־רגל געווען
אויף יום־טוב.

46 און ער איז ווידער אַמאָל געקומען קיין קנה אין גליל, וואו ער האָט
געמאַכט דאָס וואַסער צו ווייַן. און דאָרט איז געווען איינער אַן אייַדלמאַן,
וועמעס זון איז געווען קראַנק אין כּפר־נחום. 47 בעת ער האָט געהערט,
אַז ישוע איז אַרויסגעקומען פון יהודה קיין גליל, איז ער געגאַנגען און האָט
אים געבעטן, אַז ער זאָל אַראָפּנידערן און היילן זיין זון; וואָרים ער האָט
געהאַלטן ביים שטאַרבן. 48 און ישוע האָט צו אים געזאָגט: סיידן איר זעט

אותות און מופתים, וועט איר ניט גלויבן! 49 זאָגט צו אים דער אײדלמאַן:
האַר, קום אַראָפּ, אײדער מײַן קינד שטאַרבט. 50 זאָגט יֵשוּעַ צו אים: גײ;
דײַן זון לעבט! און דער מענטש האָט געגלויבט דאָס וואָרט, וואָס יֵשוּעַ
האָט צו אים גערעדט, און ער איז געגאַנגען זײַן וועג. 51 און בעת ער האָט
אַראָפּגענידערט, האָבן אים באַגעגנט זײַנע קנעכט, און געזאָגט, אַז זײַן זון
לעבט. 52 און ער האָט געפֿאָרשט בײַ זײ די שָעה, ווען ער האָט זיך אָנגעהויבן
צו בעסערן. האָבן זײ צו אים געזאָגט: נעכטן אין דער זיבעטער שָעה־
האָט דאָס פֿיבער אים אָפּגעלאָזט. 53 און דער פֿאָטער האָט פֿאַרשטאַנען,
אַז דאָס איז געווען אין יענער שָעה, אין וועלכער יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט:
דײַן זון לעבט! און ער האָט אַלײן געגלויבט, און זײַן גאַנץ הויז. 54 דאָס
דאָזיקע איז שוין דאָס צווײטע וואונדער, וואָס יֵשוּעַ האָט געטאָן בײַ זײַן
אַרויסקומען פֿון יהודה קײן גָליל.

ה און נאָך דעם איז געווען יום־טוב בײַ ייִדן; און יֵשוּעַ האָט עוֹלה־רֶגל
געווען קײן ירושָלַיִם.

2 און אין ירושָלַיִם בײַם שַער־הַצֹאן איז פֿאַראַן אַ טײַך, וואָס הײסט
אויף לָשון־קוֹדֶש בֵית־חַסדָא, און וואָס האָט פֿינף פּאָלישן. 3 אין די דאָזיקע
איז געלעגן אַן עולם פֿון קראַנקע, בלינדע, הינקענדיקע, אויסגעצערטע,
וואָס האָבן געוואַרט, אַז דאָס וואַסער זאָל זיך באַוועגן. 4 וואָרים אַ מַלאך
פֿון גאָט פֿלעגט פֿון צײַט־צו־צײַט אַראָפּנידערן אין דעם טײַך אַרײַן, און
באַוועגן דאָס וואַסער; און דער, וואָס איז צוערשט אַרײַנגעגאַנגען, נאָכדעם
ווי דאָס וואַסער איז באַוואויגן געוואָרן, איז געוואָרן געזונט, פֿון וואָסער
קראַנקהײט ער האָט נאָר געליטן. 5 און דאָרט איז געווען אַ מענטש, וואָס
איז קראַנק געווען אַכט־און־דרײַסיק יאָר. 6 און אַז יֵשוּעַ האָט אים געזען,
און האָט פֿאַרשטאַנען, אַז ער ליגט שוין אַזוי אַ לאַנגע צײַט, האָט ער צו אים
געזאָגט: דו ווילסט געזונט ווערן? 7 האָט אים דער חוֹלה געענטפֿערט: האַר,
איך האָב ניט קײנעם, וואָס זאָל מיך אַרײַנטאָן אין טײַך אַרײַן, בעת דאָס
וואַסער באַוועגט זיך; אײדער איך קום אָן, גײט אַן אַנדערער אַראָפּ
פֿאַר מיר. 8 זאָגט צו אים יֵשוּעַ: שטײ אויף, נעם דײַן געלעגער, און גײ.
9 און תֵיכף איז דער מענטש געזונט געוואָרן, און האָט גענומען זײַן געלעגער
און איז געגאַנגען.

10 און יענער טאָג איז געווען שַבת. און די ייִדן האָבן געזאָגט צו דעם,

וואָס איז געהיילט געוואָרן: עס איז שַבּת, און עס איז דיר ניט דערלויבט
צו טראָגן דיין געלעגער. [11] אָבער ער האָט זיי געענטפערט: דער, וואָס האָט
מיך געזונט געמאַכט, האָט צו מיר געזאָגט: נעם דיין געלעגער, און גיי.
האָבן זיי אים געפרעגט: [12] ווער איז דער מענטש, וואָס האָט צו דיר געזאָגט:
נעם דיין געלעגער, און גיי? [13] אָבער דער, וואָס איז געהיילט געוואָרן, האָט
ניט געוואוּסט, ווער דאָס איז געווען; וואָרים יֵשוּעַ האָט אָפּגעקערט, ווייל
אַן עולם איז געווען אויף יענעם אָרט. [14] דערנאָך האָט אים יֵשוּעַ געפונען
אין דעם בֵּית־הַמִקדָש, און האָט צו אים געזאָגט: זע, דו ביסט געוואָרן
געזונט; זינדיק ניט מער, ווייל טאָמער וועט דיך באַפאַלן אַן ערגערע זאַך.
[15] און דער מענטש איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט דערציילט די יִידן, אַז
דאָס איז געווען יֵשוּעַ, וואָס האָט אים געזונט געמאַכט. [16] און צוליב דעם
האָבן די יִידן גערודֶפט יֵשוּעַן, מַחמת ער האָט אַזוינס געטאָן אום שַבּת.
[17] אָבער יֵשוּעַ האָט זיי געענטפערט: מיין פאָטער אַרבעט ביז איצט, און איך
אַרבעט אויך. [18] און טאַקע צוליב דעם האָבן די יִידן נאָך מער געזוכט
אים צו טייטן, מַחמת ער האָט ניט נאָר מחַלֵל־שַבּת געווען, נייערט האָט
אויך אָנגערופן גאָט זיין פאָטער, און זיך געמאַכט גלייך מיט גאָט.

[19] יֵשוּעַ האָט זיי דעריבער געענטפערט, און געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר,
איך זאָג אייך, דער זון קאָן פון זיך אַליין גאָרניט טאָן, סיידן דאָס, וואָס
ער זעט דעם פאָטער טאָן; וואָרים דאָס, וואָס ער טוט, דאָס טוט אויך
אויף דעם זעלבן אופן דער זון. [20] וואָרים דער פאָטער האָט ליב דעם זון,
און ווייזט אים אַלצדינג, וואָס ער טוט אַליין; און גרעסערע מַעֲשׂים ווי די
דאָזיקע וועט ער אים ווייזן, כּדי איר זאָלט נִשתּוֹמם ווערן. [21] וואָרים אַזוי ווי
דער פאָטער איז מחַיֵה־מֵתים און גיט זיי לעבן, פּונקט אַזוי מאַכט אויך דער
זון לעבעדיק, וועמען ער וויל. [22] וואָרים דער פאָטער מִשפּט קיינעם ניט,
נייערט האָט דעם גאַנצן מִשפּט איבערגעגעבן דעם זון, [23] כּדי אַלע זאָלן
אָפּגעבן כָּבוד דעם זון, פּונקט ווי זיי גיבן אָפּ כָּבוד דעם פאָטער. דער,
וואָס גיט ניט אָפּ קיין כָּבוד דעם זון, גיט ניט אָפּ קיין כָּבוד דעם פאָטער,
וואָס האָט אים געשיקט. [24] פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך: דער, וואָס
הערט מיין וואָרט, און גלויבט דעם, וואָס האָט מיך געשיקט, האָט אייביק
לעבן, און קומט ניט צום מִשפּט, נייערט איז אַריבערגעגאַנגען פון דעם
טויט אין לעבן אַריין.

25 פֿאַרוואָר, פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך: סע גענעענט די שָׁעה, און אָט
איז זי, ווען די מֵתים וועלן הערן דאָס קול פֿון דעם בֶּן־אֱלֹהִים, און די,
וואָס הערן, וועלן לעבן. 26 וואָרים ווי דער פֿאָטער האָט לעבן אין זיך
אַליין, פּונקט אַזוי האָט ער אויך געגעבן דעם זון צו האָבן לעבן אין זיך
אַליין; 27 און ער האָט אים געגעבן רשות צו טאָן מִשפּט, מַחמת ער איז
דער בֶּן־אָדָם. 28 וואונדערט אייך ניט אויף דעם; וואָרים סע גענעענט די
שָׁעה, אין וועלכער אַלע, וואָס זענען אין די קבָרים, וועלן הערן זיין קול,
29 און וועלן אַרויסקומען; די, וואָס האָבן געטאָן גוטס, צו דער אויפֿשטייאונג
פֿון לעבן, און די, וואָס האָבן געטאָן שלעכטס, צו דער אויפֿשטייאונג פֿון
מִשפּט.

30 איך קאָן גאָרניט טאָן פֿון מיר אַליין; ווי איך הער, אַזוי מִשפּט
איך; און מיין מִשפּט איז גערעכט, מַחמת איך זוך ניט מיין אייגענעם רָצון,
נייערט דעם רָצון פֿון דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. 31 אויב איך זאָג עֵדות
אויף מיר אַליין, איז מיין עֵדות ניט אֶמת. 32 פֿאַראַן אַן אַנדערער, וואָס זאָגט
עֵדות וועגן מיר; און איך ווייס, אַז דאָס עֵדות, וואָס ער איז מֵעיד אויף
מיר, איז אֶמת. 33 איר האָט געשיקט צו יוחָנָן, און ער האָט עֵדות געזאָגט
פֿאַר דעם אֶמת. 34 איך אָבער נעם ניט אָן דאָס עֵדות זאָגן פֿון אַ מענטשן;
נייערט איך זאָג דאָס, כּדי איר זאָלט געראַטעוועט ווערן. 35 ער איז געווען
אַ ליכט, וואָס האָט געברענט און געשייַנט, און איר זענט געווען גרייט זיך
משַׂמֵחַ צו זיין אַ צייט אין זיין ליכט. 36 אָבער איך האָב אַן עֵדות, וואָס איז
גרעסער איידער יוחָנָנס; וואָרים די מַעשׂים, וואָס דער פֿאָטער האָט מיר
געגעבן ממַלא צו זיין, טאַקע די מַעשׂים, וואָס איך טו, זאָגן עֵדות אויף
מיר, אַז דער פֿאָטער האָט מיך געשיקט. 37 און דער פֿאָטער, וואָס האָט
מיך געשיקט, האָט עֵדות געזאָגט אויף מיר. איר האָט אויך צומאָל ניט
געהערט זיין קול, און אויך ניט געזען זיין געשטאַלט. 38 און זיין וואָרט טוט
ניט רוען אין אייך, וואָרים וועמען ער האָט געשיקט, דעם גלויבט איר ניט.
39 איר פֿאָרשט די כּתבֵי־הַקודֶש, מַחמת איר מיינט, אַז אין זיי האָט איר אייביק
לעבן; און זיי זענען עס, וואָס זאָגן עֵדות אויף מיר; 40 און איר ווילט ניט
קומען צו מיר, כּדי איר זאָלט האָבן לעבן. 41 איך נעם ניט אָן קיין כָּבוד
פֿון מענטשן; 42 איך קען אייך, איר וואָס האָט ניט אין זיך די ליבשאַפֿט
פֿון גאָט. 43 איך בין געקומען אין מיין פֿאָטערס נאָמען, און איר זענט מיך

ניט מקבל; אויב אַן אַנדערער וועט קומען אין זיין אייגענעם נאָמען, אים
וועט איר מקבל זיין. [44] וויאַזוי קאָנט איר גלויבן, וואָס נעמט אָן כּבוד איינער
פון דעם אַנדערן, און דעם כּבוד, וואָס קומט פון דעם איינציקן גאָט, זוכט
איר ניט? [45] מיינט ניט, אַז איך וועל אייך פאַרקלאָגן פאַר דעם פאָטער;
פאַראַן איז איינער, וואָס טוט אייך פאַרקלאָגן, משה, אויף וועמען איר
פאַרלאָזט אייך. [46] וואָרים וואָלט איר געגלויבט משהן, וואָלט איר מיר
געגלויבט, מחמת ער האָט געשריבן פון וועגן מיר. [47] אויב אָבער איר גלויבט
ניט זיינע כּתובים, וויאַזוי וועט איר גלויבן מיינע רייד?
ו דערנאָך איז ישוע אַריבער אויף דער אַנדערער זייט פון דעם ים־הגליל,
וואָס ביי טבריה. [2] און אַ גרויסער עולם איז אים נאָכגעגאַנגען, מחמת
זיי האָבן געזען די וואונדער, וואָס ער האָט געטאָן מיט די קראַנקע. [3] און
ישוע איז אַרויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג, און האָט זיך דאָרטן אַנידערגעזעצט
מיט זיינע תּלמידים. [4] און עס איז געווען נאָענט צום יידישן יום־טוב פּסח.
[5] און בעת ישוע האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און געזען, אַז אַ גרויסער
עולם דערנענטערט זיך צו אים, האָט ער געזאָגט צו פיליפּוסן: פונוואַנען
זאָלן מיר קויפן ברויט, כּדי די דאָזיקע זאָלן האָבן וואָס צו עסן? [6] און
דאָס האָט ער געזאָגט, אים צו פּרואוון; וואָרים ער אַליין האָט געוואוסט,
וואָס ער וועט טאָן. [7] האָט אים פיליפּוס געענטפערט: פאַר צוויי הונדערט
דינָרים ברויט וועט פאַר זיי ניט זיין גענוג, אַז יעדער איינער זאָל כאָטש
קריגן אַביסל. [8] זאָגט צו אים איינער פון זיינע תּלמידים, אַנדריי, דער
ברודער פון שמעון פּעטרוס: [9] פאַראַן דאָ אַ יינגל, וואָס האָט פינף גערשטן־
ברויטן און צוויי פיש; אָבער וואָס איז דאָס פאַר אַזוי פיל? [10] האָט ישוע
געזאָגט: הייסט די מענטשן זיך אַנידערזעצן. און עס איז געווען אַ סך גראָז
אויף יענעם פּלאַץ. און די מענטשן האָבן זיך אַנידערגעזעצט, אַרום פינף
טויזנט אין צאָל. [11] און ישוע האָט גענומען די ברויטן, און אַז ער האָט אַ
ברכה געמאַכט, האָט ער זיי פונאַנדערגעטיילט צו די, וואָס זענען געווען
אויסגעזעצט; און אַזוי אויך פון די פיש, וויפל זיי האָבן געוואָלט. [12] און אַז
זיי זענען געוואָרן זאַט, האָט ער געזאָגט צו זיינע תּלמידים: זאַמלט צונויף
די איבערגעבליבענע ברעקלעך, אַז ס'זאָל גאָרניט פאַרלוירן גיין. [13] און זיי
האָבן זיי צונויפגענומען, און האָבן אָנגעפילט צוועלף קערב מיט ברעקלעך
פון די פינף גערשטן־ברויטן, וואָס זענען איבערגעבליבן פון די, וואָס האָבן

געגעסן. 14 און בעת די מענטשן האָבן געזען דאָס וואונדער, וואָס ער האָט
געטאָן, האָבן זיי געזאָגט: דאָס איז באמת דער נָביא, וואָס דאַרף קומען
אויף דער וועלט.
15 און בעת יֵשוּעַ האָט באַמערקט, אַז זיי האָבן בדֵעה צו קומען און
אים נעמען מיט געוואַלט, כּדי אים צו מאַכן פאַר אַ מֶלך, האָט ער זיך
ווידער צוריקגעצויגן אַליין אויף דעם באַרג.
16 און אַז עס איז געוואָרן אָוונט, האָבן זיינע תּלמידים אַראָפּגענידערט
צום יַם, 17 און זיי זענען אַרײַנגעגאַנגען אין אַ שיף אַריין, און זענען אַריבער־
געפאָרן דעם יַם קיין כּפר־נַחום. און עס איז שוין געווען פינצטער, און
יֵשוּעַ איז נאָך ניט געהאַט געקומען צו זיי. 18 און דער יַם האָט זיך אויפגעהויבן,
ווייל אַ גרויסער ווינט האָט געבלאָזן. 19 און נאָכדעם ווי זיי זענען אָפּגעפאָרן
אַן עֶרך פון פינף־און־צוואַנציק, אָדער דרייסיק סטאַדיעס, האָבן זיי געזען
יֵשוּעַן גיין אויפן יַם, און זיך דערנענטערן צו דער שיף. און זיי האָבן מוֹרא
געהאַט. 20 אָבער ער האָט צו זיי געזאָגט: דאָס בין איך; האָט ניט קיין מוֹרא.
21 און זיי האָבן אים געוואָלט אַרײַננעמען אין דער שיף אַריין; און די שיף
האָט זיך תּיכּף דערנענטערט צום לאַנד, וואוהין זיי זענען געפאָרן.
22 אויף מאָרגן האָט דאָס פאָלק, וואָס איז געשטאַנען אויף דער אַנדערער
זייט יַם, געזען, אַז דאָרטן איז ניט געווען קיין אַנדערע שיף אויסער איינער,
און אַז יֵשוּעַ איז ניט אַרײַנגעגאַנגען מיט זיינע תּלמידים אין דער שיף אַריין,
נייערט, אַז זיינע תּלמידים זענען אַוועקגעפאָרן אַליין. 23 עס זענען אָבער
אָנגעקומען אַנדערע שיפן פון טבריה, נאָענט צו דעם פּלאַץ, וואו זיי האָבן
געגעסן דאָס ברויט, נאָכדעם ווי דער האַר האָט אַ בְרָכה געמאַכט; 24 און
ווען דאָס פאָלק האָט געזען, אַז יֵשוּעַ איז דאָרט ניטאָ, און אויך ניט זיינע
תּלמידים, זענען זיי אַריין אין די שיפן, און זענען געפאָרן קיין כּפר־נַחום,
און האָבן געזוכט יֵשוּעַן.
25 און אַז זיי האָבן אים געפונען אויף יענער זייט יַם, האָבן זיי צו אים
געזאָגט: רֶבּי, ווען ביסטו אַהערגעקומען? 26 האָט יֵשוּעַ זיי געענטפערט, און
געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איר זוכט מיך, ניט מַחמת איר
האָט געזען די וואונדער, נייערט ווייל איר האָט געגעסן פון די ברויטן, און
זענט זאַט געוואָרן. 27 מיט אייך ניט פאַר דער שפּייז, וואָס גייט פאַרלוירן,
נייערט פאַר דער שפּייז, וואָס פאַרבלײַבט פאַר דעם אייביקן לעבן, וואָס

דער בן־אָדם וועט אייך געבן; וואָרים אויף אים האָט גאָט, דער פאָטער,
אַרויפגעלייגט זיין חתימה. 28 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואָס זאָלן מיר
טאָן, כדי צו טאָן די מעשים פון גאָט? 29 האָט ישוע געענטפערט, און צו
זיי געזאָגט: דאָס איז דאָס ווערק פון גאָט, אַז איר זאָלט גלויבן אין אים,
וועמען ער האָט געשיקט. 30 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואָס טוסטו דען
פאַר אַ צייכן, אַז מיר זאָלן זען, און דיר גלויבן? וואָס טוסטו אויף?
31 אונדזערע אָבות האָבן געגעסן מן אין דער מדבר; ווי סע שטייט געשריבן:
ער האָט זיי געגעבן צו עסן ברויט פון הימל[א]. 32 האָט ישוע צו זיי געזאָגט:
פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, ניט משה האָט אייך געגעבן ברויט פון
הימל, נייערט מיין פאָטער גיט אייך דאָס אמתע ברויט פון הימל. 33 וואָרים
דאָס ברויט פון גאָט איז דאָס, וואָס קומט אַראָפּ פון הימל, און גיט לעבן
צו דער וועלט. 34 האָבן זיי צו אים געזאָגט: האַר, גיב אונדז תמיד דאָס
דאָזיקע ברויט.

35 און ישוע האָט צו זיי געזאָגט: איך בין דאָס ברויט פון לעבן; דער,
וואָס קומט צו מיר, וועט קיינמאָל ניט הונגעריק זיין, און דער, וואָס גלויבט
אין מיר, וועט קיינמאָל ניט זיין דאָרשטיק. 36 אָבער איך האָב אייך געזאָגט,
אַז איר האָט מיך געזען, און דאָך האָט איר ניט געגלויבט. 37 אַצלדינג,
וואָס דער פאָטער גיט מיר, וועט קומען צו מיר; און דעם, וואָס קומט
צו מיר, אים וועל איך באין־אופן ניט אַרויסוואַרפן. 38 וואָרים איך בין
אַראָפּגעקומען פון הימל, ניט צו טאָן מיין אייגענעם רצון, נייערט דעם
רצון פון אים, וואָס האָט מיך געשיקט. 39 און דאָס איז דער רצון פון
אים, וואָס האָט מיך געשיקט, אַז פון דעם אַלעמען, וואָס ער האָט מיר
געגעבן, זאָל איך גאָרניט פאַרלירן, נייערט איך זאָל עס אויפשטעלן אין
דעם לעצטן טאָג. 40 וואָרים דאָס איז דער רצון פון מיין פאָטער, אַז יעדער
איינער, וואָס זעט דעם זון, און טוט גלויבן אין אים, זאָל האָבן אייביק
לעבן; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאָג.

41 די יידן האָבן דעריבער געמורמלט קעגן אים, מחמת ער האָט
געזאָגט: איך בין דאָס ברויט, וואָס איז אַראָפּגעקומען פון הימל. 42 און זיי
האָבן געזאָגט: איז ניט דער דאָזיקער ישוע בן־יוסף, וועמעס פאָטער און
מוטער מיר קענען? וויאַזוי טוט ער איצט זאָגן: איך בין אַראָפּגעקומען פון

[א] שמות טז, 4, 15; תהלים עח, 24; קה, 40.

הימל? [43]האָט יֵשוּעַ געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: מורמלט ניט צווישן
זיך. [44]קיינער קאָן ניט קומען צו מיר, סיידן דער פאָטער, וואָס האָט מיך
געשיקט, ציט אים; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן טאָג.
[45]סע שטייט געשריבן אין די נביאים: און זיי וועלן אַלע זיין געלערנט פון
גאָט[א]. יעדער איינער, וואָס האָט געהערט און געלערנט פון דעם פאָטער,
טוט קומען צו מיר. [46]ניט, וואָס עמיצער האָט געזען דעם פאָטער, אַחוץ
דער, וואָס איז פון גאָט, ער האָט געזען דעם פאָטער. [47]פאַרוואָר,
פאַרוואָר, איך זאָג אייך, דער, וואָס גלויבט אין מיר, האָט אייביק לעבן.
[48]איך בין דאָס ברויט פון לעבן. [49]אייערע אָבות האָבן געגעסן מַן אין דער
מִדבר, און זענען געשטאָרבן. [50]דאָס דאָזיקע איז דאָס ברויט, וואָס קומט
אַראָפּ פון הימל, כּדי איינער זאָל עסן דערפון, און ניט שטאַרבן. [51]איך
בין דאָס לעבעדיקע ברויט, וואָס איז אַראָפּגעקומען פון הימל; אויב
עמיצער וועט עסן פון דעם דאָזיקן ברויט, וועט ער לעבן אויף אייביק;
און דאָס ברויט, וואָס איך וועל געבן פאַר דעם לעבן פון דער וועלט,
איז מיין פלייש.

[52]די ייִדן האָבן זיך דעריבער געאַמפּערט איינער מיט דעם אַנדערן,
אַזוי צו זאָגן: וויאַזוי קען ער אונדז געבן זיין פלייש צו עסן? [53]יֵשוּעַ האָט
דעריבער צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אויב איר וועט
ניט עסן דאָס פלייש פון דעם בֶּן־אָדָם, און טרינקען זיין בלוט, האָט איר
ניט קיין לעבן אין זיך. [54]דער, וואָס טוט עסן מיין פלייש, און טרינקען מיין
בלוט, האָט אייביק לעבן; און איך וועל אים אויפשטעלן אין דעם לעצטן
טאָג. [55]וואָרים מיין פלייש איז אֶמֶתע שפּייז, און מיין בלוט איז אֶמֶתער־
געטראַנק. [56]דער, וואָס טוט עסן מיין פלייש, און טרינקען מיין בלוט, רוט
אין מיר, און איך אין אים. [57]אַזוי ווי דער לעבעדיקער פאָטער האָט מיך
געשיקט, און איך לעב פונוועגן דעם פאָטער, אַזוי וועט דער, וואָס טוט
מיך עסן, אויך לעבן פון מיינעטוועגן. [58]דאָס דאָזיקע איז דאָס ברויט, וואָס
איז אַראָפּגעקומען פון הימל; ניט ווי אייערע אָבות האָבן געגעסן, און
זענען געשטאָרבן; דער, וואָס טוט עסן דאָס דאָזיקע ברויט, וועט לעבן
אויף אייביק. [59]דאָס דאָזיקע האָט ער געזאָגט אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת, בעת
ער האָט געלערנט אין כּפר־נַחוּם.

א ישעיה נד, 13.

60 און אַ סך פון זיינע תּלמידים, בעת זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן
געזאָגט: דאָס איז אַ האַרב וואָרט; ווער קאָן דאָס הערן? 61 ישוע האָט אָבער
פאַרשטאַנען אין זיך, אַז זיינע תּלמידים האָבן געמורמלט דערביי, האָט ער
צו זיי געזאָגט: טוט דאָס אייך גורם זיין צו שטרויכלען? 62 און וואָס, אויב
איר זאָלט זען דעם בן־אָדם אַרויפגיין, וואו ער איז פריער געווען? 63 דער
גייסט איז דאָס, וואָס גיט לעבן; דאָס פלייש נוצט צו גאָרניט; די רייד, וואָס
איך האָב גערעדט צו אייך, זענען גייסט און לעבן. 64 אָבער פאַראַן עטלעכע
צווישן אייך, וואָס גלויבן ניט. וואָרים ישוע האָט געוואוסט פון אָנהייב
אָן, ווער דאָס זענען די, וואָס האָבן ניט געגלויבט, און ווער עס וועט
אים איבערענטפערן. 65 און ער האָט געזאָגט: דערפאַר האָב איך צו אייך
געזאָגט, אַז קיינער קאָן ניט קומען צו מיר, סיידן דאָס איז אים באַשערט
געוואָרן פון דעם פאָטער.

66 פון דעמאָלט אָן האָבן זיך אַ סך פון זיינע תּלמידים צוריקגעצויגן,
און זענען מער מיט אים ניט געגאַנגען. 67 ישוע האָט דעריבער געזאָגט צו די
צוועלף: ווילט איר אויך אַוועקגיין? 68 און שמעון פּעטרוס האָט אים
געענטפערט: האַר, צו וועמען זאָלן מיר גיין? דו האָסט די רייד פון
אייביקן לעבן. 69 און מיר האָבן געגלויבט, און ווייסן, אַז דו ביסט דער
הייליקער פון גאָט. 70 האָט ישוע זיי געענטפערט: האָב איך ניט אייך, די
צוועלף, אויסדערוויילט, און איינער פון אייך איז אַ שׂטן? 71 און ער האָט
גערעדט פון יהודה בן־שמעון איש־קריות, וואָרים ער איז דאָס געווען דער,
וואָס האָט אים געזאָלט איבערענטפערן, הגם איינער פון די צוועלף.

ז און נאָכדעם איז ישוע אַרומגעגאַנגען אין גליל; וואָרים ער האָט ניט
געוואָלט אַרומגיין אין יהודה, מחמת די יידן האָבן געזוכט אים צו טייטן.
2 און דער יידישער יום־טוב סוכּות האָט זיך דערנענטערט. 3 זיינע ברידער
האָבן דעריבער צו אים געזאָגט: קער אָפּ פונדאַנען און גיי קיין יהודה, כּדי
דיינע תּלמידים זאָלן אויך זען די מעשׂים, וואָס דו טוסט. 4 וואָרים קיינער
טוט ניט קיין שום זאַך בסתר, אויב ער באַגערט אָפן באַקאַנט צו זיין.
אויב דו טוסט די דאָזיקע זאַכן, אַנטפּלעק דיך פאַר דער וועלט. 5 וואָרים
אַפילו זיינע ברידער האָבן ניט געגלויבט אין אים. 6 ישוע האָט דעריבער צו
זיי געזאָגט: מיין צייט איז נאָך ניט געקומען, אָבער אייער צייט איז אַלעמאָל
גרייט. 7 די וועלט קאָן אייך ניט פיינט האָבן; מיך אָבער האָט זי פיינט,

מַחמת איך זאָג עֵדות אויף איר, אַז אירע מַעשׂים זענען שלעכט. [8] גייט,
זייט עולה־רֶגל אויף יום־טוב; איך טו ניט עולה־רֶגל זיין אויף דעם דאָזיקן
יום־טוב, מַחמת מיין צייט איז נאָך ניט מְמֻלא געוואָרן. [9] און בעת ער האָט
דאָס געזאָגט, איז ער געבליבן אין גָליל.

[10] און נאָכדעם ווי זיינע ברידער האָבן עולה־רֶגל געווען אויף יום־
טוב, האָט ער אויך עולה־רֶגל געווען, ניט אָפן, נייערט בְּסֵתר. [11] און יום־טוב
האָבן אים די ייִדן געזוכט, און געזאָגט: וואו איז ער? [12] און עס איז געווען
וועגן אים אַ סך געמורמל צווישן דעם פֿאָלק; טייל האָבן געזאָגט: ער איז
אַ גוטער מענטש; אַנדערע האָבן געזאָגט: ניין, ער פֿאַרפֿירט דאָס פֿאָלק.
[13] דאָך האָט קיינער ניט גערעדט אָפן וועגן אים, אויס מורא פֿאַר די ייִדן.

[14] און בעת עס איז שוין געווען אין מיטן פֿון דעם יום־טוב, איז יֵשוּעַ
אַרויפֿגעגאַנגען אין בֵית־הַמִקדש אַריין, און האָט געלערנט. [15] און די ייִדן
האָבן זיך געחִידושט, און געזאָגט: וויאַזוי קאָן דער דאָזיקער מענטש אַ סֵפֶר,
אַז ער האָט קיינמאָל ניט געלערנט? [16] יֵשוּעַ האָט זיי דעריבער געענטפֿערט,
און געזאָגט: מיין תּורה איז ניט מיינע, נייערט דעמס, וואָס האָט מיך געשיקט.
[17] אויב עמיצער איז וויליק צו טאָן זיין רָצון, וועט ער וויסן פֿון דער לערנונג,
צי זי איז פֿון גאָט, אָדער צי איך רעד פֿון מיר אַליין. [18] דער, וואָס רעדט
פֿון זיך אַליין, זוכט זיין אייגענעם כָּבוד; דער אָבער, וואָס זוכט דעם כָּבוד
פֿון דעם, וואָס האָט אים געשיקט, דער דאָזיקער איז וואָרהאַפֿטיק, און
קיין אומגערעכטיקייט איז אין אים ניטאָ. [19] האָט אייך משה ניט געגעבן די
תּורה? און דאָך האַלט קיינער ניט פֿון אייך די תּורה. פֿאַרוואָס זוכט
איר מיך צו טייטן? [20] און דער הַמון האָט אים געענטפֿערט: דו האָסט אַ
בייזן גייסט; ווער זוכט דיך צו טייטן? [21] האָט יֵשוּעַ געענטפֿערט, און צו
זיי געזאָגט: איך האָב געטאָן איין זאַך, און איר אַלע חִידושט זיך דעריבער.
[22] משה האָט אייך געגעבן מִצוַת־מִילה (ניט, ווייל עס איז פֿון משהן, נייערט
פֿון די אָבות), און איר זענט שַבת מַל אַ מענטשן. [23] בכֵן, אויב מען איז
מַל אַ מענטשן אום שַבת, כּדי ניט עובר צו זיין אויף תּורת־משה, פֿאַרוואָס
צערנט איר אויף מיר, וואָס איך האָב שַבת אַ גאַנצן מענטשן געזונט
געמאַכט? [24] מִשפּט ניט לְפָנים, נייערט מִשפּט אַ רעכטפֿאַרטיקן מִשפּט.

[25] און עטלעכע ירושָלַיִמער האָבן געזאָגט: איז דאָס ניט דער, וועמען
זיי זוכן צו טייטן? [26] אָט רעדט ער אָפן, און זיי זאָגן אים גאָרניט. זאָל

עס זיין, אַז די שׂרים ווייסן באמת, אַז דאָס איז דער משיח? 27 מיר ווייסן
פונוואַנען ער איז; אָבער ווען משיח וועט קומען, וועט קיינער ניט וויסן
פונוואַנען ער איז. 28 ישוע האָט דעריבער אויסגערופן אין דעם בית־המקדש,
בעת ער האָט געלערנט, און געזאָגט: איר קענט מיך, און איר ווייסט
פונוואַנען איך בין? איך בין אָבער ניט געקומען פון מיר אַליין, נייערט
דער, וואָס האָט מיך געשיקט, איז וואָרהאַפטיק, און אים קענט איר ניט.
29 איך קען אים, מחמת איך בין פון אים, און ער האָט מיך געשיקט. 30 זיי
האָבן דעריבער געזוכט אים צו כאַפּן; נאָר קיינער האָט ניט געלייגט קיין
האַנט אויף אים, מחמת זיין שעה איז נאָך ניט געהאַט געקומען. 31 אָבער אַ
סך פון דעם פאָלק האָבן געגלויבט אין אים, און זיי האָבן געזאָגט: ווען
משיח וועט קומען, וועט ער דען טאָן מער וואונדער, ווי דער דאָזיקער
האָט געטאָן?

32 און די פרושים האָבן געהערט, ווי דאָס פאָלק רעדט אַזוינס וועגן
אים, און די ראָשי־כהנים און די פרושים האָבן אַרויסגעשיקט באַדינער אים
צו כאַפּן. 33 ישוע האָט דעריבער געזאָגט: נאָך אַ קליינע ווײַלע בין איך
מיט אייך, דערנאָך גיי איך צו אים, וואָס האָט מיך געשיקט; 34 איר וועט
מיך זוכן, און וועט מיך ניט געפינען; און וואו איך בין, קאָנט איר ניט קומען.
35 האָבן די יידן געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואוהין רעכנט ער צו גיין,
וואָס מיר וועלן אים ניט געפינען? וועט ער אפשר גיין צו די צעזייטע צווישן
די גריכן, און לערנען די גריכן? 36 וואָס מיינט דאָס וואָרט, וואָס ער האָט
געזאָגט: איר וועט מיך זוכן און ניט געפינען; און וואו איך בין, קאָנט איר
ניט קומען?

37 און אין דעם לעצטן טאָג, דעם גרויסן טאָג פונעם יום־טוב, איז
ישוע געשטאַנען, און האָט אויסגערופן: אויב עמיצער איז דאָרשטיק, זאָל ער
קומען צו מיר און טרינקען. 38 דער, וואָס גלויבט אין מיר, וועלן פון זיין
לייב, לויט ווי דער פסוק זאָגט, פליסן טייכן פון לעבעדיק וואַסער[א]. 39 און
דאָס האָט ער גערעדט פון דעם גייסט, וואָס די, וואָס גלויבן אין אים, האָבן
באַדאַרפט מקבל זיין; וואָרים דער רוח־הקודש איז נאָך ניט געהאַט געגעבן
געוואָרן, מחמת ישוע איז נאָך ניט געווען פאַרהערלעכט. 40 און טייל פון
דעם פאָלק, בעת זיי האָבן געהערט די דאָזיקע רייד, האָבן געזאָגט:

א ישעיה מד, 3.

דער דאָזיקער איז באמת דער נָבִיא. 41 אַנדערע האָבן געזאָגט: דאָס איז
דער מָשִׁיחַ. אַנדערע ווידער האָבן געזאָגט: וואָס, צי טוט דער מָשִׁיחַ אַרויס־
קומען פון גָלִיל? 42 האָבן ניט די כְּתבֵי־הַקוֹדֶש געזאָגט, אַז דער מָשִׁיחַ קומט
פון דעם זאָמען פון דָוִדן, און פון בֵּית־לֶחֶם, די שטאָט, פון וואַנען דָוִד איז
געווען? 43 און עס האָט זיך אויפגעהויבן וועגן אים אַ מַחלוֹקה ביים פאָלק.
44 און טייל פון זיי האָבן אים געוואָלט כאַפּן; נאָר קיינער האָט אויף אים
ניט געלייגט קיין האַנט.

45 און די באַדינער זענען דעריבער געקומען צו די ראָשי־כֹּהֲנים און
די פּרוּשים; און יענע האָבן צו זיי געזאָגט: פאַרוואָס האָט איר אים ניט
געבראַכט? 46 האָבן די באַדינער געענטפערט: ס'האָט נאָך קיינמאָל קיין
מענטש אַזוי ניט גערעדט, ווי דער דאָזיקער מענטש! 47 האָבן די פּרוּשים זיי
געענטפערט: זענט איר אויך פאַרפירט געוואָרן? 48 צי האָט עמיצער פון
די שָׂרים, אָדער פון די פּרוּשים, געגלויבט אין אים? 49 אָבער דער דאָזיקער
הָמוֹן, וואָס קען ניט די תּורה, איז פאַרשאָלטן. 50 זאָגט צו זיי נַקְדִימוֹן, דער,
וואָס איז צו אים פריער געקומען, הַגַם ער איז געווען איינער פון זיי: 51 מִשפּט
דען אונדזער תּוֹרה אַ מענטשן, איידער זי הערט קודם פון אים אַליין, און
מע ווייסט וואָס ער טוט? 52 האָבן זיי געענטפערט, און צו אים געזאָגט: ביסטו
אויך פון גָלִיל? פאָרש, און זע, אַז פון גָלִיל שטייט ניט אויף קיין נָבִיא.
53 און איטלעכער איז זיך אַהיימגעגאַנגען.

ח (און יֵשוּעַ איז געגאַנגען צו דעם הַר־הַזֵיתִים. 2 אָבער אין דער פרי איז
ער ווידער געקומען אין דעם בֵּית־הַמִקדָש אַריין, און דאָס גאַנצע
פאָלק איז געקומען צו אים; און ער האָט זיך אַנידערגעזעצט, און האָט זיי
געלערנט. 3 און די סוֹפרים און די פּרוּשים האָבן געבראַכט אַ פרוי, וואָס
מען האָט געכאַפּט ביי זנוּת; און זיי האָבן זי אַוועקגעשטעלט אין דער מיט,
4 און האָבן צו אים געזאָגט: רֶבִּי, די דאָזיקע אִשה איז געכאַפּט געוואָרן
ביי זנוּת, טאַקע בשעת מַעֲשׂה. 5 אין דער תּורה האָט אונדז משה געבאָטן,
אַזוינע צו פאַרשטיינען; וואָס זאָגסטו דערצו? 6 און דאָס האָבן זיי געזאָגט, אים
צו פּרוּוון, כּדי זיי זאָלן עפּעס האָבן וועגן וואָס אים צו פאַרקלאָגן. אָבער
יֵשוּעַ האָט זיך איינגעבויגן, און געשריבן מיטן פינגער אויף דער ערד. 7 און
אַזוי ווי זיי האָבן געהאַלטן אין פרעגן ווייטער, האָט ער זיך אויפגעהויבן, און
האָט צו זיי געזאָגט: דער צווישן אייך, וואָס איז אָן אַ זינד, זאָל זיין דער

ערשטער צו וואַרפן אויף איר אַ שטיין. 8 און ער האָט זיך ווידער אײַנגעבויגן,
און געשריבן אויף דער ערד. 9 און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי
אַרויסגעגאַנגען איינער נאָכן אַנדערן, אָנהייבנדיק פון דעם עלטסטן, ביזן
לעצטן; און יֵשוּעַ איז געבליבן אַליין, און די פרוי איז געשטאַנען אין דער
מיט. 10 און יֵשוּעַ האָט זיך אויפגעהויבן, און האָט צו איר געזאָגט: אִשה, וואו
זענען זיי? האָט דיך קיינער ניט פאַרמִשפּט? 11 און זי האָט געזאָגט: קיינער
ניט, האַר. האָט יֵשוּעַ צו איר געזאָגט: אויך איך טו דיך ניט פאַרמִשפּטן;
גיי, און פון איצט אָן זינדיק ניט מער.)

12 און יֵשוּעַ האָט צו זיי ווידער גערעדט, אַזוי צו זאָגן: איך בין דאָס
ליכט פון דער וועלט; דער, וואָס גייט מיר נאָך, וועט קיינמאָל ניט גיין אין
דער פינצטערניש, נייערט וועט האָבן דאָס ליכט פון לעבן. 13 די פּרושים
האָבן דעריבער צו אים געזאָגט: דו זאָגסט עֵדות פונוועגן דיר אַליין; דײַן
עֵדות איז ניט אֱמת. 14 און יֵשוּעַ האָט געענטפערט, און צו זיי געזאָגט: אויב
אַפילו איך זאָג עֵדות פונוועגן מיר אַליין, איז מײַן עֵדות זאָגן אֱמת, וואָרים
איך ווייס פונוואַנען איך בין געקומען, און וואוהין איך גיי; איר אָבער
ווייסט ניט פונוואַנען איך קום, אָדער וואוהין איך גיי. 15 איר טוט מִשפּטן
לויט דעם פלייש; איך מִשפּט קיינעם ניט. 16 און אויב אַפילו איך טו מִשפּטן,
איז מײַן מִשפּט אֱמת; וואָרים איך בין ניט אַליין, נייערט איך און דער
פאָטער, וואָס האָט מיך געשיקט. 17 און אויך אין דער תּוֹרה שטייט געשריבן,
אַז דאָס עֵדות זאָגן פון צוויי מענטשן איז אֱמת[א]. 18 איך זאָג עֵדות פונוועגן
מיר אַליין, און דער פאָטער, וואָס האָט מיך געשיקט, זאָגט אויך עֵדות
פונוועגן מיר. 19 זיי האָבן דעריבער צו אים געזאָגט: וואו איז דײַן פאָטער?
און יֵשוּעַ האָט געענטפערט: איר קענט ניט מיך, און ניט מײַן פאָטער;
אויב איר וואָלט מיך געקענט, וואָלט איר אויך געקענט מײַן פאָטער.
20 די דאָזיקע רייד האָט ער געזאָגט אין דער שאַצקאַמער, בעת ער האָט
געלערנט אין דעם בֵית־הַמִקדש; און קיינער האָט אים ניט גענומען, מַחמת
זײַן שָעה איז נאָך ניט געהאַט געקומען.

21 ער האָט דעריבער ווידער צו זיי געזאָגט: איך גיי אַוועק, און איר
וועט מיך זוכן; אָבער איר וועט שטאַרבן אין אײַערע זינד; וואוהין איך גיי,
קענט איר ניט קומען. 22 האָבן די ייִדן דעריבער געזאָגט: וויל ער זיך אֶפשר

א דברים יט, 15.

טייטן, מַחמת ער זאָגט: וואוהין איך גיי, קענט איר ניט קומען? 23 און ער
האָט צו זיי געזאָגט: איר זענט פון אונטן, איך בין פון אויבן; איר זענט
פון ד־ער וועלט; איך בין ניט פון ד־ער וועלט. 24 דערפאַר האָב איך צו
אייך געזאָגט, אַז איר וועט שטאַרבן אין אייערע זינד. וואָרים סיידן איר
וועט גלויבן, אַז איך בין ער, וועט איר שטאַרבן אין אייערע זינד. 25 האָבן
זיי צו אים געזאָגט: ווער ביסטו? און יֵשוע האָט צו זיי געזאָגט: טאַקע דאָס,
וואָס איך האָב אייך געזאָגט פון אָנהייב אָן. 26 איך האָב אַ סך צו רעדן
פונוועגן אייך, און צו מְשפּטן; אָבער דער, וואָס האָט מיך געשיקט, איז אֶמת;
און דאָס, וואָס איך האָב פון אים געהערט, דאָס רעד איך צו דער וועלט.
27 נאָר זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען, אַז ער האָט צו זיי גערעדט פון דעם פאָטער.
28 יֵשוע האָט דעריבער געזאָגט: בעת איר וועט האָבן דערהויבן דעם בֶּן־
אָדָם, דעמאָלט וועט איר וויסן, אַז איך בין ער, און אַז איך טו גאָרניט
פון מיר אַליין, נייערט ווי דער פאָטער האָט מיך געלערנט, אַזוי רעד
איך. 29 און דער, וואָס האָט מיך געשיקט, איז מיט מיר; ער האָט מיך ניט
געלאָזן אַליין; וואָרים איך טו תָּמיד דאָס, וואָס אים איז וואוילגעפעלן.
30 בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָבן אַ סך געגלויבט אין אים.

31 יֵשוע האָט דעריבער געזאָגט צו יענע ייִדן, וואָס האָבן אין אים
געגלויבט: אויב איר וועט בלײַבן ביי מיין וואָרט, זענט איר באֶמת מיינע
תַּלמידים, 32 און איר וועט קענען דעם אֶמת, און דער אֶמת וועט אייך מאַכן
פריי. 33 האָבן זיי אים געענטפערט: מיר זענען אַברָהמס זאָמען, און זענען
נאָך קיינמאָל ניט געווען פאַרקנעכט צו קיין מענטשן; וויאַזוי טוסטו זאָגן:
איר וועט ווערן פריי?

34 און יֵשוע האָט זיי געענטפערט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך:
יעדער איינער, וואָס באַגייט אַ זינד, איז דער קנעכט פון זינד. 35 און דער
קנעכט פאַרבלײַבט ניט אין דעם הויז אויף אייביק; דער זון פאַרבלײַבט
אויף אייביק. 36 דעריבער, אויב דער זון וועט אייך מאַכן פריי, וועט איר
באֶמת זיין פריי. 37 איך ווייס, אַז איר זענט אַברָהמס זאָמען; אָבער איר
זוכט מיך צו טייטן, מַחמת מיין וואָרט געפינט ניט קיין פּלאַץ ביי אייך.
38 איך רעד דאָס, וואָס איך האָב געזען ביי מיין פאָטער, און איר טוט
אויך דאָס, וואָס איר האָט געהערט פון אייער פאָטער.

39 און זיי האָבן געענטפערט, און צו אים געזאָגט: אַברָהם איז אונדזער

פאָטער. זאָגט יֵשוּעַ צו זיי: ווען איר וואָלט געווען אַבְרָהמס קינדער, וואָלט
איר געטאָן די מַעֲשׂים פון אַבְרָהמען. 40 אָבער איר זוכט מיך איצט צו טייטן,
אַ מענטשן, וואָס האָט אייך געזאָגט דעם אֶמת, וועלכן איך האָב געהערט פון
גאָט; דאָס האָט אַבְרָהם ניט געטאָן. 41 איר טוט די מַעֲשׂים פון אייער פאָטער.
האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר זענען ניט געבוירן געוואָרן דורך זנות; מיר
האָבן איין פאָטער, גאָט. 42 האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: ווען גאָט וואָלט געווען
אייער פאָטער, וואָלט איר מיך ליב געהאַט, וואָרים איך בין אַרויסגעקומען
און בין געקומען פון גאָט; וואָרים ניט פון מיר אַליין בין איך געקומען,
נייערט ער האָט מיך געשיקט. 43 פאַרוואָס טוט איר ניט פאַרשטיין מיין לָשון?
דערפאַר ווייל איר קאָנט ניט הערן מיין וואָרט. 44 איר זענט פון אייער
פאָטער, דעם שָׂטן, און די תַּאֲוות פון אייער פאָטער—דאָס איז אייער רָצון
צו טאָן. ער איז געווען אַ רוצֵחַ פון אָנהייב אָן, און איז ניט געשטאַנען אין
דעם אֶמת, מַחמת עס איז אין אים ניטאָ קיין אֶמת. בשעת ער רעדט אַ
ליגן, רעדט ער לויט זיין אייגענער טֶבַע, וואָרים ער איז אַ שַׁקרן, און דער
פאָטער פון שֶׁקֶר. 45 אָבער ווייל איך זאָג דעם אֶמת, גלויבט איר מיר ניט.
46 ווער פון אייך טוט מיך באַשולדיקן אין אַ זינד? אויב איך זאָג אֶמֶת,
פאַרוואָס גלויבט איר מיר ניט? 47 דער, וואָס איז פון גאָט, טוט הערן די
רייד פון גאָט; דעריבער הערט איר זיי ניט, מַחמת איר זענט ניט פון גאָט.
48 האָבן די יִדְן געענטפערט, און צו אים געזאָגט: צי זאָגן מיר ניט מיט
רעכט, אַז דו ביסט אַ שוֹמרוֹני, און האָסט אַ בייזן גייסט? 49 און יֵשוּעַ האָט
געענטפערט: איך האָב ניט קיין בייזן גייסט, נייערט איך גיב אָפּ כָּבוד מיין
פאָטער, און איר זענט מיך מְבַזֶה. 50 אָבער איך זוך ניט מיין אייגענעם כָּבוד;
פאַראַן איינער, וואָס טוט אים זוכן און מְשַׁפֵּטן. 51 פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך
זאָג אייך, אויב איינער היט אָפּ מיין וואָרט, וועט ער קיינמאָל ניט זען קיין
טויט. 52 האָבן די יִדְן צו אים געזאָגט: איצט ווייסן מיר, אַז דו האָסט אַ
בייזן גייסט. אַבְרָהם איז געשטאָרבן, און די נְבִיאים; און דו זאָגסט: אויב
איינער היט אָפּ מיין וואָרט, וועט ער קיינמאָל ניט פאַרזוכן פון טויט.
53 ביסטו גרעסער פון אַבְרָהם אָבִינוּ, וואָס איז געשטאָרבן? און די נְבִיאים
זענען געשטאָרבן; פאַר וועמען מאַכסטו דיך אַליין? 54 און יֵשוּעַ האָט
געענטפערט: אויב איך גיב מיר אַליין אָפּ כָּבוד, איז מיין כָּבוד גאָרניט;
עס איז מיין פאָטער, וואָס גיט מיר אָפּ כָּבוד, פון וועמען איר זאָגט, אַז

ער איז אייער גאָט. 55 און איר האָט אים ניט געקענט; אָבער איך קען
אים. און אויב איך וואָלט זאָגן: איך קען אים ניט, וואָלט איך זיין אַ
ליגנער גלייך צו אייך; אָבער איך קען אים, און היט אָפּ זיין וואָרט. 56 אייער
פאָטער אַבֿרָהם האָט זיך געפרייט צו זען מיין טאָג; און ער האָט אים
געזען, און זיך משַׂמֵחַ געווען. 57 די ייִדן האָבן דעריבער געזאָגט צו אים:
דו ביסט נאָך ניט אַלט קיין פופציק יאָר, און דו האָסט געזען אַבֿרָהמען?
58 און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, איידער
אַבֿרָהם איז געווען, בין איך. 59 זיי האָבן דעריבער אויפגעהויבן שטיינער צו
וואַרפן אויף אים; אָבער יֵשוּעַ האָט זיך פאַרבאָרגן, און איז אַרויסגעגאַנגען
פון דעם בֵּית־הַמִקדָש.

ט און בעת ער איז פאַרבײַגעגאַנגען, האָט ער געזען אַ מענטשן, וואָס
איז געווען בלינד פון זיין געבורט אָן. 2 און זיינע תַּלמידים האָבן אים
געפרעגט: רֶבּי, ווער האָט געזינדיקט, דער דאָזיקער מענטש, אָדער זיינע
עלטערן, וואָס ער איז געבוירן געוואָרן בלינד? 3 האָט יֵשוּעַ געענטפערט:
ניט ער האָט געזינדיקט, און ניט זיינע עלטערן, נייערט כּדי די מַעשׂים פון
גאָט זאָלן אין אים אַנטפּלעקט ווערן. 4 מיר מוזן טאָן די מַעשׂים פון אים,
וואָס האָט מיך געשיקט, כָּל־זמַן עס איז טאָג; סע קומט אָן די נאַכט, ווען
קיינער קאָן ניט אַרבעטן. 5 כָּל־זמַן איך בין אין דער וועלט, בין איך דאָס
ליכט פון דער וועלט. 6 בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אויסגעשפּיגן
אויף דער ערד, און געמאַכט אַ ליים פון דעם שפּײַעכץ, און האָט אים
באַשמירט די אויגן מיט דעם ליים, 7 און צו אים געזאָגט: גיי, וואַש דיך אין
דעם טייך שִילוֹחַ, וואָס איז טײַטש: געשיקטער. ער איז דעריבער געגאַנגען,
און האָט זיך געוואַשן, און איז צוריקגעקומען זעעוודיק. 8 די שכֵנים, און
די, וואָס האָבן אים פריער געזען, בעת ער איז געווען אַ בעטלער, האָבן
געזאָגט: איז דאָס ניט דער, וואָס איז געזעסן און האָט געבעטלט? 9 אַנדערע
האָבן געזאָגט: ער איז עס; אַנדערע ווידער האָבן געזאָגט: ניין, נאָר ער
איז ענלעך צו אים. און ער האָט געזאָגט: איך בין עס. 10 האָבן זיי צו
אים געזאָגט: וויאַזוי זענען דיינע אויגן געעפנט געוואָרן? 11 און ער האָט
געענטפערט: דער מענטש, וואָס ווערט גערופן יֵשוּעַ, האָט געמאַכט אַ ליים,
און האָט באַשמירט מיינע אויגן, און האָט צו מיר געזאָגט: גיי צום שִילוֹחַ,
און וואַש דיך; און איך בין געגאַנגען און האָב מיך געוואַשן, און איך האָב

געקריגן מיין ראִיה. 12 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: וואו איז ער? האָט
ער געזאָגט: איך ווייס ניט.

13 און זיי האָבן געבראַכט צו די פּרושים דעם, וואָס איז פריער געווען
בלינד. 14 און עס איז געווען שַבת אין יענעם טאָג, ווען יֵשוּעַ האָט געמאַכט
דאָס ליים, און געעפנט זיינע אויגן. 15 און די פּרושים האָבן אים ווידער
געפרעגט, וויאַזוי ער האָט געקריגן זיין ראִיה. און ער האָט צו זיי געזאָגט:
ער האָט אַרויפגעלייגט ליים אויף די אויגן, און איך האָב מיך געוואַשן, און
איך זע. 16 און עטלעכע פון די פּרושים האָבן געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש
איז ניט פון גאָט, מַחמת ער היט ניט אָפּ שַבת. נאָר אַנדערע האָבן געזאָגט:
וויאַזוי קאָן אַ מענטש, וואָס איז אַ זינדיקער, טאָן אַזעלכע וואונדער? און
סע זענען געווען צווישן זיי חילוקי־דֵעות. 17 און זיי האָבן נאָכאַמאָל געזאָגט
צום בלינדן: וואָס זאָגסטו פונוועגן אים, מַחמת ער האָט דיר געעפנט דיינע
אויגן? האָט ער געזאָגט: ער איז אַ נָביא.

18 אָבער די יִדן האָבן ניט געוואָלט גלויבן, אַז ער איז געווען בלינד,
און האָט געקריגן זיין ראִיה, ביז זיי האָבן גערופן די עלטערן פון דעם,
וואָס האָט געקריגן זיין ראִיה, 19 און האָבן זיי געפרעגט: איז דאָס אייער
זון, פון וועמען איר זאָגט, אַז ער איז געבוירן געוואָרן בלינד? וויאַזוי טוט
ער איצט זען? 20 און זיינע עלטערן האָבן געענטפערט: מיר ווייסן, אַז דאָס
איז אונדזער זון, און אַז ער איז געבוירן געוואָרן בלינד; 21 נאָר וויאַזוי ער
טוט איצטער זען, ווייסן מיר ניט; אָדער ווער סע האָט אים געעפנט די אויגן,
ווייסן מיר ניט. פרעגט אים; ער איז שוין אַ בר־דַעת, זאָל ער רעדן פאַר
זיך אַליין. 22 דאָס האָבן זיינע עלטערן געזאָגט, מַחמת זיי האָבן מורא
געהאַט פאַר די יִדן, וואָרים די יִדן האָבן שוין געהאַט אָפּגעמאַכט, אַז
אויב עמיצער וועט אים אָנערקענען פאַר דעם מָשיחַ, זאָל מען אים אויסשליסן
פון קָהל. 23 דעריבער האָבן זיינע עלטערן געזאָגט: ער איז אַ בר־דַעת,
פרעגט אים.

24 און זיי האָבן גערופן אַ צווייט מאָל דעם מענטשן, וואָס איז געווען
בלינד, און האָבן צו אים געזאָגט: גיב אָפּ כָּבוד צו גאָט; מיר ווייסן, אַז דער
דאָזיקער מענטש איז אַ זינדיקער. 25 האָט ער געענטפערט: צי ער איז אַ
זינדיקער, ווייס איך ניט; איין זאַך ווייס איך, אַז איך בין געווען בלינד,
און איצט זע איך. 26 האָבן זיי דעריבער צו אים געזאָגט: וואָס האָט ער דיר

גערטאָן? וויאַזוי האָט ער געעפנט דײַנע אויגן? [27] האָט ער זיי געענטפערט:
איך האָב עס אײַך שוין געזאָגט, און איר האָט ניט געוואָלט הערן; צו וואָס
ווילט איר דאָס נאָכאַמאָל הערן? צי ווילט איר אויך ווערן זײַנע תּלמידים?
[28] און זיי האָבן אים געזידלט, און געזאָגט: דו ביסט זײַן תּלמיד; מיר אָבער
זענען משהס תּלמידים. [29] מיר ווייסן, אַז גאָט האָט גערעדט צו משהן; נאָר
וואָס שייך דעם דאָזיקן מענטשן, ווייסן מיר ניט פֿונוואַנען ער איז. [30] און
דער מענטש האָט געענטפערט: אין דעם איז דאָס חידוש, וואָס איר ווייסט
ניט פֿונוואַנען ער איז, און מיר האָט ער געעפנט מײַנע אויגן. [31] מיר
ווייסן, אַז גאָט טוט ניט הערן קיין זינדיקע; נייערט אויב איינער איז אַ
ירא־שמים, און טוט זײַן רצון, דעם דאָזיקן הערט ער. [32] זינט די וועלט
שטייט, איז נאָך ניט געהערט געוואָרן, אַז עמיצער זאָל האָבן געעפנט די
אויגן פֿון אַ מענטשן, וואָס איז געבוירן געוואָרן בלינד. [33] ווען דער דאָזיקער
וואָלט ניט געווען פֿון גאָט, וואָלט ער גאָרניט געקאָנט טאָן. [34] און זיי האָבן
געענטפערט, און צו אים געזאָגט: דו ביסט אינגאַנצן געבוירן געוואָרן אין
זינד, און אונדז טוסטו לערנען? און זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפן.
[35] און ישוע האָט געהערט, אַז זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפן; און ער
האָט אים געפֿונען, און געזאָגט: גלויבסטו אין דעם בן־אָדם? [36] האָט ער
געענטפערט, און געזאָגט: און ווער איז ער, האַר, אַז איך זאָל קענען גלויבן
אין אים. [37] האָט ישוע צו אים געזאָגט: דו האָסט אים געזען, און דאָס איז
ער, וואָס טוט רעדן מיט דיר. [38] האָט ער געזאָגט: האַר, איך גלויב; און
ער האָט זיך געבוקט פֿאַר אים. [39] און ישוע האָט געזאָגט: פֿונוועגן משפּט
בין איך געקומען אין דער דאָזיקער וועלט אַרײַן, כּדי די, וואָס זעען ניט,
זאָלן קענען זען, און כּדי די, וואָס זעען, זאָלן ווערן בלינד. [40] און עטלעכע
פֿון די פּרושים, וואָס זענען געווען מיט אים, האָבן דאָס געהערט, און זיי
האָבן צו אים געזאָגט: זענען מיר אויך בלינד? [41] האָט ישוע צו זיי געזאָגט:
ווען איר וואָלט געווען בלינד, וואָלט איר ניט געהאַט קיין זינד; אָבער איצט
זאָגט איר: מיר זעען; דערפֿאַר בלײַבט אײַער זינד.

י פֿאַרוואָר, פֿאַרוואָר, איך זאָג אײַך, דער, וואָס גייט ניט אַרײַן דורך דער
טיר אין דעם שאָפֿגעהעפֿט, נייערט קלעטערט אַרײַן אויף אַן אַנדערן
אופֿן, יענער איז אַ גנב און אַ גזלן. [2] אָבער דער, וואָס גייט אַרײַן דורך

דער טיר, איז דער פאַסטעך פון די שאָף. 3 פאַר אים טוט עפענען דער
טיר־היטער, און די שאָף הערן זיין קול, און ער רופט זיינע אייגענע שאָף
ביים נאָמען, און פירט זיי אַרויס. 4 און אַז ער האָט אַרויסגעלאָזן אַלע
זיינע אייגענע, גייט ער פאָרויס פאַר זיי, און די שאָף גייען אים נאָך,
ווייל זיי קענען זיין קול. 5 און אַ פרעמדן וועלן זיי ניט נאָכגיין, נייערט
וועלן פון אים אַנטרינען, ווייל זיי קענען ניט דאָס קול פון פרעמדע. 6 דאָס
דאָזיקע מָשל האָט יֵשוּעַ גערעדט צו זיי, אָבער זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען,
וואָס ער האָט צו זיי געזאָגט.

7 יֵשוּעַ האָט דעריבער נאָכאַמאָל צו זיי געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרוואָר,
איך זאָג אייך, איך בין די טיר פון די שאָף. 8 אַלע, וואָס זענען געקומען
פאַר מיר, זענען גַנָבים און גַזלָנים; אָבער די שאָף האָבן זיך צו זיי ניט
צוגעהערט. 9 איך בין די טיר; אויב עמיצער טוט דורך מיר אַריַינגיין, וועט
ער נִיצול ווערן, און וועט אַריַינגיין און אַרויסגיין, און געפינען פיטערונג.
10 דער גַנב קומט נאָר, כדי ער זאָל גַנבענען, און הַרגענען, און אומברענגען.
איך בין געקומען, כדי זיי זאָלן האָבן לעבן, און עס האָבן בשֶפע. 11 איך
בין דער גוטער פאַסטעך. דער גוטער פאַסטעך איז מַקריב זיין לעבן פאַר
די שאָף. 12 דער, וואָס איז אַ געדונגענער, וואָס איז ניט קיין פאַסטעך, און
צו וועמען די שאָף געהערן ניט, זעט קומען דעם וואָלף, און ער לאָזט
איבער די שאָף און אַנטלויפט; און דער וואָלף כאַפט זיי, און צעטרײַבט זיי.
13 ער אַנטלויפט, מַחמַת ער איז אַ געדונגענער, און דַאגֶהט ניט פאַר די
שאָף. 14 איך בין דער גוטער פאַסטעך; און איך קען מיינע אייגענע, און
מיינע אייגענע קענען מיך, 15 פונקט ווי דער פאָטער טוט מיך קענען, און
איך קען דעם פאָטער; און איך בין מַקריב מיין לעבן פאַר די שאָף. 16 און
איך האָב נאָך אַנדערע שאָף, וואָס זענען ניט פון דעם דאָזיקן געהעפט;
אויך זיי מוז איך ברענגען, און זיי וועלן הערן מיין קול; און סע וועט ווערן
איין סטאַדע, און איין פאַסטעך. 17 דעריבער טוט דער פאָטער מיך ליב
האָבן, מַחמַת איך בין מַקריב מיין לעבן, כדי איך זאָל עס נעמען נאָכאַמאָל.
18 קיינער טוט עס ביי מיר ניט צונעמען, נייערט איך בין עס מַקריב אַליין.
איך האָב מאַכט עס אַנידערצולייגן, און איך האָב מאַכט עס ווידעראַמאָל
צו נעמען. דאָס דאָזיקע געבאָט האָב איך מְקַבל געווען פון מיין פאָטער.

19 און סע האָבן זיך ווידער אויפגעהויבן חילוקי־דֵעות צווישן די ייִדן

איבער די דאָזיקע רייד. 20 און אַ סך פֿון זיי האָבן געזאָגט: ער האָט אַ בייזן
גייסט, און איז משוגע; פֿאַרוואָס הערט איר אים? 21 אַנדערע האָבן געזאָגט:
דאָס זענען ניט די רייד פֿון איינעם, וואָס האָט אַ בייזן גייסט; קאָן אַ בייזער
גייסט עפֿענען די אויגן פֿון בלינדע?

22 און עס איז געווען חנוכה אין ירושלים. 23 און עס איז געווען ווינטער;
און ישוע איז אַרומגעגאַנגען אין בית־המקדש, אין שלמהס פּאַליש. 24 און די
ייִדן האָבן אים אַרומגערינגלט, און האָבן צו אים געזאָגט: ווילאַנג וועסטו
אונדז האַלטן אין שפּאַנונג? אויב דו ביסט דער משיח, זאָג עס אונדז בפירוש.
25 האָט ישוע זיי געענטפֿערט: איך האָב אייך געזאָגט, און איר גלויבט ניט.
די מעשים, וואָס איך טו אין מיין פֿאָטערס נאָמען, זיי זאָגן עדות אויף מיר.
26 אָבער איר גלויבט ניט, מחמת איר זענט ניט פֿון מיינע שאָף. 27 מיינע שאָף
הערן מיין קול, און איך קען זיי, און זיי גייען מיר נאָך. 28 און איך גיב זיי
אייביק לעבן, און זיי וועלן קיינמאָל ניט אומקומען, און קיינער וועט זיי
ניט אַרויסרײַסן פֿון מיין האַנט. 29 מיין פֿאָטער, וואָס האָט זיי מיר געגעבן,
איז גרעסער פֿון אַלע, און קיינער קאָן זיי ניט אַרויסרײַסן פֿון מיין פֿאָטערס
האַנט. 30 איך און דער פֿאָטער זענען איינס.

31 די ייִדן האָבן ווידער אויפֿגעהויבן שטיינער אים צו פֿאַרשטיינען. 32 און
ישוע האָט צו זיי געזאָגט: אַ סך מעשים־טובֿים האָב איך אייך געוויזן פֿון
דעם פֿאָטער; פֿאַר וועלכע פֿון זיי טוט איר מיך פֿאַרשטיינען? 33 האָבן די ייִדן
אים געענטפֿערט: פֿאַר קיין מעשים־טובֿים פֿאַרשטיינען מיר דיך ניט, נייערט
פֿונוועגן לעסטערונג; און מחמת דו, וואָס ביסט אַ מענטש, מאַכסט דיך
פֿאַר גאָט. 34 האָט ישוע זיי געענטפֿערט: שטייט דען ניט געשריבן אין אייער
תּורה: איך האָב געזאָגט: איר זענט געטער[א]? 35 בכן, אויב ער האָט זיי
אָנגערופֿן געטער, צו וועמען דאָס וואָרט פֿון גאָט איז געקומען (און דאָס,
וואָס שטייט געשריבן, קאָן ניט בטל ווערן), 36 זאָגט איר אויף אים, וועמען
דער פֿאָטער האָט געהייליקט און געשיקט אין דער וועלט אַריין: דו
לעסטערסט, מחמת איך האָב געזאָגט: איך בין דער בן־אלהים? 37 אויב
איך טו ניט די מעשים פֿון מיין פֿאָטער, טאָ גלויבט מיר ניט; 38 נאָר אויב
איך טו זיי, הגם איר גלויבט מיר ניט, גלויבט די מעשים, כּדי איר זאָלט
וויסן און פֿאַרשטיין, אַז דער פֿאָטער איז אין מיר, און איך אין דעם

א תהלים פב, 6.

פּאָטער. 39 און זיי האָבן אים נאָכאַמאָל געזוכט צו כאַפּן, נאָר ער איז
אַנטרונען פון זייער האַנט.
40 און ער איז ווידער אַוועקגעגאַנגען אין עֵבר־הַיַּרדן, אין דעם אָרט,
וואו יוחָנן האָט אין אָנהייב טובל געווען, און ער איז דאָרטן פאַרבליבן.
41 און אַ סך זענען צו אים געקומען, און האָבן געזאָגט: יוחָנן האָט ניט געטאָן
קיין שום צייכן, אָבער אַלצדינג, וואָס יוחָנן האָט גערעדט פון דעם דאָזיקן
מענטשן, איז געווען אֶמת. 42 און אַ סך האָבן אין אים דאָרט געגלויבט.
יא און איינער אַ מענטש איז געווען קראַנק, אֶלעָזָר פון בֵּית־הִינִי, פון
דעם דאָרף פון מִריָמען און איר שוועסטער מַרתָּא. 2 און געווען איז
דאָס מִריָם, וואָס האָט געזאַלבט דעם האַר מיט זאַלבאייל, און האָט
געווישט זיינע פיס מיט אירע האָר, וועמעס ברודער אֶלעָזָר איז געווען
קראַנק. 3 די שוועסטער האָבן דעריבער געשיקט צו אים, אַזוי צו זאָגן:
האַר, זע, דער, וועמען דו האָסט ליב, איז קראַנק. 4 און ווען יֵשוּעַ האָט
דאָס געהערט, האָט ער געזאָגט: די דאָזיקע קראַנקהייט איז ניט צום טויט,
נייערט צום כָּבוד פון גאָט, כּדי דער בֶּן־אֱלֹהִים זאָל דורכדעם פאַרהערלעכט
ווערן.
5 און יֵשוּעַ האָט ליב געהאַט מַרתָּאן און איר שוועסטער און אֶלעָזָרן.
6 און בשָעת ער האָט געהערט, אַז ער איז קראַנק, איז ער פאַרבליבן נאָך
צוויי טעג אין דעם אָרט, וואו ער איז געווען. 7 דערנאָך ערשט האָט ער
געזאָגט צו די תַּלמידים: לאָמיר ווידער גיין קיין יהודה. 8 זאָגן צו אים די
תַּלמידים: רֶבּי, אָט ערשט האָבן די ייִדן דיך געזוכט צו פאַרשטיינען, און דו
גייסט ווידער אַהין? 9 האָט יֵשוּעַ געענטפערט: צי האָט ניט דער טאָג צוועלף
שָעה? אויב איינער גייט בייטאָג, שטרויכלט ער ניט, מַחמת ער זעט דאָס ליכט
פון דער דאָזיקער וועלט. 10 נאָר אויב איינער גייט ביינאַכט, שטרויכלט ער,
מַחמת דאָס ליכט איז ניט אין אים. 11 אַזוי האָט ער גערעדט, און נאָכדעם
האָט ער צו זיי געזאָגט: אונדזער פריינט אֶלעָזָר איז איינגעשלאָפן; אָבער
איך גיי, כּדי איך זאָל אים אויפוועקן פון שלאָף. 12 האָבן די תַּלמידים צו
אים געזאָגט: האַר, אויב ער איז איינגעשלאָפן, וועט ער געזונט ווערן. 13 און
יֵשוּעַ האָט גערעדט פון זיין טויט, אָבער זיי האָבן געמיינט, אַז ער רעדט פון
אָפּרוען זיך אין שלאָף. 14 דעמאָלט האָט יֵשוּעַ זיי בפֵירוש געזאָגט: אֶלעָזָר
איז געשטאָרבן; 15 און איך בין פריי מיך פון אייַערטוועגן, וואָס איך בין דאָרטן

ניט געווען, כּדי איר זאָלט גלויבן; אָבער לאָמיר גיין צו אים. [16] דעמאָלט
האָט תּוֹמָא, ווּעמען מען האָט גערופן: דער צווילינג, געזאָגט צו זיינע
חֲבֵרים־תַּלמידים: לאָמיר אויך גיין, כּדי מיר זאָלן שטאַרבן מיט אים.

[17] און אַז יֵשוּעַ איז געקומען, האָט ער געפונען, אַז ער איז שוין געווען
אין קֶבר פיר טעג. [18] און בֵּית־הִינִי איז געווען נאָענט פון ירושָלַיִם, אַרום
פופצן סטאַדיעס ווייט. [19] און אַ סַך יִידן זענען געקומען צו מַרתָּאן און
מִרְיָמען, זיי מנַחֵם־אָבֵל זיין פונוועגן זייער ברודער. [20] און בעת מַרתָּא
האָט געהערט, אַז יֵשוּעַ קומט אָן, איז זי אים אַנטקעגנגעגאַנגען; אָבער מִרְיָם
איז געבליבן זיצן אין הויז. [21] און מַרתָּא האָט געזאָגט צו יֵשוּעַן: האַר, ווען
דו וואָלטסט דאָ געווען, וואָלט מיין ברודער ניט געשטאָרבן. [22] און אַפילו
איצט ווייס איך, אַז וואָס נאָר דו וועסט בעטן ביי גאָט, וועט דיר גאָט געבן.
[23] זאָגט יֵשוּעַ צו איר: דיין ברודער וועט צוריק אויפשטיין. [24] זאָגט צו אים
מַרתָּא: איך ווייס, אַז ער וועט ווידער אויפשטיין ביי תּחִיַת־הַמֵתים אין דעם
לעצטן טאָג. [25] האָט יֵשוּעַ צו איר געזאָגט: איך בין די אויפשטייאונג, און
דאָס לעבן. דער, וואָס גלויבט אין מיר, הַגַם ער שטאַרבט, וועט לעבן.
[26] און ווער סע טוט לעבן און גלויבן אין מיר, וועט קיינמאָל ניט שטאַרבן.
צי גלויבסטו דאָס? [27] זאָגט זי צו אים: יאָ, האַר; איך גלויב, אַז דו ביסט
דער מָשִיחַ, דער בֶּן־אֱלֹהִים, דער, וואָס דאַרף קומען אין דער וועלט אַריין.

[28] און אַז זי האָט דאָס געזאָגט, איז זי געגאַנגען און האָט גערופן
מִרְיָמען איר שוועסטער, און האָט צו איר שטילערהייט געזאָגט: דער רֶבּי
איז דאָ, און טוט דיך רופן. [29] און ווי זי האָט דאָס געהערט, האָט זי
זיך גיך אויפגעהויבן, און איז צו אים געגאַנגען. [30] און יֵשוּעַ איז נאָך ניט
געהאַט געקומען אין דאָרף אַריין, נייערט איז נאָך געווען אין דעם אָרט,
וואו מַרתָּא האָט אים באַגעגנט. [31] און די יִידן, וואָס זענען געווען מיט איר
אין דעם הויז, און האָבן זי מנַחֵם־אָבֵל געווען, האָבן געזען אַז מִרְיָם האָט
זיך גיך אויפגעהויבן און איז אַרויסגעגאַנגען, זענען זיי איר נאָכגעגאַנגען,
ווייל זיי האָבן געמיינט, אַז זי גייט צום קֶבר, כּדי דאָרטן צו וויינען. [32] און
בעת מִרְיָם איז אָנגעקומען וואו יֵשוּעַ איז געווען, און האָט אים געזען, איז
זי אַנידערגעפאַלן צו זיינע פיס, און האָט צו אים געזאָגט: האַר, אויב דו
וואָלטסט דאָ געווען, וואָלט מיין ברודער ניט געשטאָרבן. [33] און בעת יֵשוּעַ
האָט זי געזען וויינען, און די יִידן, וואָס זענען מיט איר געקומען, האָבן

אויך געטאָן וויינען, האָט ער אָפּגעזיפצט אין זיין גייסט, און האָט זיך
מצער געווען, 34 און געזאָגט: וואו האָט איר אים געלייגט? זאָגן זיי צו אים:
האַר, קום און זע. 35 און יֵשוּעַ האָט געוויינט. 36 די יִדן האָבן דעריבער
געזאָגט: זעט ווי ער האָט אים ליב געהאַט! 37 אָבער טייל פון זיי האָבן
געזאָגט: וואָלט ער, וואָס האָט געעפנט די אויגן פון דעם בלינדן, ניט
געקאָנט מאַכן, אַז אויך ער זאָל ניט שטאַרבן?

38 און יֵשוּעַ האָט ווידער אַמאָל אָפּגעזיפצט אין זיך, און איז געקומען
צום קֶבֶר; און עס איז געווען אַ הײַל, און אַ שטיין איז געלעגן אויף איר.
39 און יֵשוּעַ האָט געזאָגט: נעמט אַוועק דעם שטיין. זאָגט צו אים מַרתָּא, די
שוועסטער פון דעם בַּר־מִינַן: האַר, עס שפּירט זיך שוין פון אים אַ רֵיחַ,
וואָרים ער איז שוין טויט פיר טעג. 40 זאָגט צו איר יֵשוּעַ: האָב איך
דיר ניט געזאָגט, אַז אויב דו וועסט גלויבן, וועסטו זען דעם כָּבוד פון גאָט?
41 און זיי האָבן אַוועקגענומען דעם שטיין. און יֵשוּעַ האָט אויפגעהויבן זיינע
אויגן, און האָט געזאָגט: פאָטער, איך דאַנק דיר, וואָס דו האָסט מיך
געהערט. 42 איך האָב געוואוסט, אַז דו טוסט מיך תָּמיד הערן; דאָך פונוועגן
דעם פאָלק, וואָס שטייט אַרום, האָב איך דאָס געזאָגט, כּדי זיי זאָלן
גלויבן, אַז דו האָסט מיך געשיקט. 43 און אַז ער האָט דאָס געזאָגט, האָט
ער גערופן מיט אַ הויך קול: אֶלעָזָר, קום אַרויס. 44 און דער טויטער איז
אַרויסגעקומען, אַרומגעוויקלט הענט און פיס מיט תַּכרִיכִים, און זיין פָּנים
איז געווען פאַרבונדן מיט אַ טיכל. און יֵשוּעַ האָט צו זיי געזאָגט: בינדט
אים אויף, און לאָזט אים גיין.

45 און אַ סך פון די יִדן, וואָס זענען געקומען צו מִרְיָמען און האָבן
געזען וואָס ער האָט געטאָן, האָבן געגלויבט אין אים. 46 אָבער עטלעכע
פון זיי זענען אַוועקגעגאַנגען צו די פּרושים, און האָבן זיי דערציילט,
וואָס יֵשוּעַ האָט געטאָן. 47 די ראָשי־כֹּהנים און די פּרושים האָבן דעריבער
פאַרזאַמלט דעם סַנהֶדרין, און האָבן געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן? וואָרים
דער דאָזיקער מענטש טוט אַ סך נִסים. 48 אויב מיר לאָזן אים אַזוי אַליין,
וועלן אַלע גלויבן אין אים, און די רוימער וועלן קומען און אַוועקנעמען
אונדזער לאַנד און פאָלק. 49 אָבער איינער פון זיי, קַיָפָא, דער כֹּהן־גָדול
אין יענעם יאָר, האָט צו זיי געזאָגט: איר ווייסט בחֵרֶם גאָרניט, 50 און
איר טוט אויך ניט באַרעכענען, אַז עס איז גלײַכער, אַז איין מענטש

זאָל שטאַרבן פֿאַר דעם פֿאָלק, איידער דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל אומקומען.
51 און דאָס האָט ער געזאָגט ניט פֿון זיך אַליין, נייערט ווייל ער איז אין
יענעם יאָר געווען כֹּהן־גָדול, האָט ער נבֿיאות געזאָגט, אַז יֵשוּעַ וועט שטאַרבן
פֿאַר דעם פֿאָלק, 52 און ניט נאָר פֿאַר דעם פֿאָלק אַליין, נייערט כּדי ער
זאָל צונויפֿזאַמלען אינאיינעם די קינדער פֿון גאָט, וואָס זענען צעזייט און
צעשפּרייט. 53 און פֿון יענעם טאָג אָן האָבן זיי זיך עֵצות געהאַלטן, ווי אים
צו טייטן.

54 יֵשוּעַ איז דעריבער מער ניט אַרומגעגאַנגען אָפֿן צווישן די יִדן,
נייערט האָט אָפּגעקערט פֿון דאָרטן אין אַ געגנט נאָענט צו דער מִדבּר,
אין אַ שטאָט, וואָס האָט געהייסן עֶפְרַיִם; און דאָרט איז ער פֿאַרבליבן
מיט די תַּלמידים. 55 און עס איז געווען נאָענט פֿון דעם יִדישן יום־טובֿ
פֶּסח, און אַ סך פֿון איבער דעם לאַנד האָבן אויף פֶּסח עולה־רֶגל געווען
קיין ירושָלַיִם, כּדי זיך צו הייליקן. 56 און זיי האָבן געזוכט יֵשוּעַן, און
האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן, בעת זיי זענען געשטאַנען אין דעם בֵּית־
הַמִקדָש: ווי רעכנט איר? ער וועט ניט קומען אויף יום־טובֿ? 57 און די
ראָשי־כֹּהֲנִים און די פּרושים האָבן אַרויסגעגעבן אַ באַפֿעל, אַז אויב
עמיצער ווייסט וואו ער איז, זאָל ער עס צו וויסן געבן, כּדי זיי זאָלן
אים קענען כאַפּן.

יב און זעקס טעג פֿאַר פֶּסַח איז יֵשוּעַ געקומען קיין בֵּית־הִינִי, וואו
אֶלעָזָר איז געווען, וועמען יֵשוּעַ האָט מְחַיֶה־מֵתים געווען. 2 און זיי
האָבן פֿאַר אים דאָרטן געמאַכט אַ סעודה; און מַרתָּא האָט באַדינט, און
אֶלעָזָר איז געווען איינער פֿון די, וואָס זענען געזעסן מיט אים ביים טיש.
3 און מִריָם האָט גענומען אַ פֿונט זייער טייערן זאַלבאייל פֿון לויטערן נאַרד,
און האָט געזאַלבט די פֿיס פֿון יֵשוּעַן, און אָפּגעווישט זיינע פֿיס מיט אירע
האָר; און דאָס הויז איז געוואָרן פֿול מיט דעם רֵיחַ פֿון דעם זאַלבאייל.
4 אָבער יהודה אִיש־קְרִיוֹת, איינער פֿון זיינע תַּלמידים, וואָס האָט אים
געזאָלט איבערענטפֿערן, האָט געזאָגט: 5 פֿאַרוואָס האָט מען דעם דאָזיקן
זאַלבאייל ניט פֿאַרקויפֿט פֿאַר דריי הונדערט דינָרים, און דאָס געגעבן
צו די אָרעמעלייט? 6 און דאָס האָט ער געזאָגט, ניט מַחמת ער האָט געדאַגהט
פֿאַר די אָרעמעלייט, נייערט ווייל ער איז געווען אַ גַנבֿ, און אַזויווי ער
האָט געהאַט דעם בייטל, פֿלעגט ער אַרויסנעמען וואָס מען האָט דרינען

אַרײַנגעלייגט. [7] יֵשוּעַ האָט דעריבער געזאָגט: לאָזט זי געמאַך, זאָל זי עס
האַלטן פאַר דעם טאָג פון מײַן קבורה. [8] וואָרים די אָרעמעלייט האָט
איר תָּמיד מיט זיך, אָבער מיך האָט איר ניט תָּמיד.
[9] און אַ גרויסער עולם יִדן האָט זיך דערוואוסט, אַז ער איז דאָרטן;
און זיי זענען געקומען, ניט נאָר פון יֵשוּעס וועגן, נייערט אויך כּדי צו זען
אֶלְעָזָרן, וועמען ער האָט מחַיֶה־מֵתים געווען. [10] און די ראָשי־כֹּהנים האָבן
זיך מְיַעץ געווען, אַפילו אֶלְעָזָרן אויך צו טייטן, [11] מַחמת אַ סך יִדן זענען
פון זײַנעטוועגן אַוועקגעגאַנגען, און האָבן געגלויבט אין יֵשוּעַן.
[12] אויף מאָרגן, בעת אַ סך פאָלק, וואָס איז געקומען אויף יום־טוֹב,
האָט געהערט, אַז יֵשוּעַ קומט אָן קיין ירושָלַיִם, [13] האָבן זיי גענומען צווייגן
פון פּאַלמענביימער, און זענען אַרויסגעגאַנגען אים מְקַבּל־פָּנים זײַן, און
האָבן אויסגעשריגן: הושַע־נָא! בָּרוך הַבָּא אין דעם נאָמען פון גאָט, מֶלך
יִשְׂרָאֵל! [14] און יֵשוּעַ האָט געפונען אַ יונג אייזל, און האָט זיך אויף אים
אַרויפגעזעצט, ווי סע שטייט געשריבן:

[15] האָב ניט קיין מורא, טאָכטער פון צִיוֹן!
זע, דײַן מֶלך קומט,
רייטנדיק אויף אַ יונגן אייזל[א].

[16] זײַנע תַּלמידים האָבן דאָס לְכַתּחִילה ניט פאַרשטאַנען; אָבער נאָכדעם ווי
יֵשוּעַ איז פאַרהערלעכט געוואָרן, האָבן זיי זיך דערמאָנט, אַז אַזוי איז וועגן
אים געשריבן געוואָרן, און אַזוי האָבן זיי אויך צו אים געטאָן. [17] און דאָס
פאָלק, וואָס איז געווען מיט אים, בעת ער האָט אֶלְעָזָרן אַרויסגערופן פון
דעם קֶבֶר, און אים מחַיֶה־מֵתים געווען, האָט דערויף עֵדוּת געזאָגט. [18] און
דעריבער איז אים אויך דאָס פאָלק אַנטקעגנגעגאַנגען, ווייל זיי האָבן
געהערט, אַז ער האָט געטאָן דאָס דאָזיקע וואונדער. [19] די פּרושים האָבן
דעריבער געזאָגט איינער צום אַנדערן: איר זעט, אַז איר קאָנט גאָרניט
פּועלן, וואָרים אָט גייט אים די גאַנצע וועלט נאָך.
[20] און צווישן יענע, וואָס האָבן עולה־רֶגל געווען אויף יום־טוֹב תּפילה
צו טאָן, זענען אויך געווען עטלעכע גריכן. [21] און די דאָזיקע זענען דעריבער
געקומען צו פיליפּוסן, וואָס איז געווען פון בֵּית־צַיְדָה אין גָּלִיל, און האָבן
אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: האַר, מיר וואָלטן וועלן זען יֵשוּעַן. [22] און פיליפּוס

א זכריה ט, 9.

איז געגאַנגען און האָט עס דערציילט אַנדרייַען, און אַנדריי און פיליפוס
זענען געגאַנגען, און האָבן עס דערציילט יֵשוּעַן. 23 און יֵשוּעַ האָט זיי
געענטפערט: די שָעה האָט גענענט, אַז דער בֶּן־אָדָם זאָל פאַרהערלעכט
ווערן. 24 פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, סיידן דער קערן ווייץ פאַלט
אין דער ערד אַריין און שטאַרבט, פאַרבלייַבט ער פאַר זיך אַליין; נאָר
אויב ער שטאַרבט, טראָגט ער אַ סך פֵּירות. 25 דער, וואָס האָט ליב זיין
לעבן, פאַרלירט עס; און דער, וואָס האָט פיינט זיין לעבן אין דער
דאָזיקער וועלט, וועט עס באַוואָרענען צום אייביקן לעבן. 26 אויב עמיצער
דינט מיר, לאָז ער מיר נאָכגיין; און וואו איך בין, דאָרט וועט אויך זיין
מיין באַדינער. אויב עמיצער דינט מיר, וועט אים דער פאָטער אָנטאָן
כָּבוד.

27 איצט איז מיין נשָמה זיך מצַער; און וואָס זאָל איך זאָגן? פאָטער,
זיי מיך מַציל פון דער דאָזיקער שָעה? ניין, צוליב דער דאָזיקער סִיבה
בין איך געקומען צו אָט־דער שָעה. 28 פאָטער, אַכפּער דיין נאָמען. און
עס איז געקומען אַ קול פון הימל אַרויס: איך האָב אים געאַכפּערט, און
וועל אים ווידער אַמאָל אַכפּערן. 29 און דאָס פאָלק, וואָס איז דערביי
געשטאַנען און האָט עס געהערט, האָט געזאָגט, אַז עס האָט געדונערט;
אַנדערע האָבן געזאָגט: אַ מַלאך האָט גערעדט צו אים. 30 און יֵשוּעַ האָט
געענטפערט, און געזאָגט: דאָס דאָזיקע קול איז ניט געקומען פון מייַנעטוועגן,
נייערט פון אייַערטוועגן. 31 איצט איז דער מִשפּט איבער דער דאָזיקער
וועלט; איצט וועט דער שַׂר פון דער דאָזיקער וועלט אַרויסגעוואָרפן ווערן.
32 און איך, בעת איך וועל אויפגעהויבן ווערן פון דער ערד, וועל איך
צוציען צו זיך אַלע מענטשן. 33 דאָס האָט ער געזאָגט, כּדי מְרַמז צו זיין,
מיט וואָסער מִין טויט ער וועט שטאַרבן. 34 דאָס פאָלק האָט אים דעריבער
געענטפערט: מיר האָבן געהערט פון דער תּורה, אַז דער מָשִיחַ באַשטייט
אויף אייביק; און וויאַזוי זאָגסטו: דער בֶּן־אָדָם מוז אויפגעהויבן ווערן?
ווער איז דאָס דער דאָזיקער בֶּן־אָדָם? 35 האָט יֵשוּעַ צו זיי געזאָגט: נאָך
אַ קליינע ווײַלע איז דאָס ליכט צווישן אייך. גייט, כָּל־זמַן איר האָט דאָס
ליכט, כּדי די פינצטערניש זאָל אייך ניט באַפאַלן; און דער, וואָס גייט אין
דער פינצטערניש, ווייסט ניט וואוהין ער גייט. 36 כָּל־זמַן איר האָט דאָס
ליכט, גלויבט אין דעם ליכט, כּדי איר זאָלט ווערן קינדער פון ליכט.

בעת יֵשוּעַ האָט דאָס געזאָגט, איז ער אַוועקגעגאַנגען, און האָט זיך
פֿאַרבאָרגן פֿון זיי. 37 אָבער כאָטש ער האָט געטאָן אַזויפֿיל וואונדער פֿאַר
זייערע אויגן, האָבן זיי דאָך ניט געגלויבט אין אים, 38 כּדי דאָס וואָרט פֿון
ישַעיָה הַנָביא זאָל מקוים ווערן, וואָס ער האָט געזאָגט:

האַר, ווער האָט געגלויבט אונדזער הערונג?
און פֿאַר וועמען איז דער אָרעם פֿון גאָט אַנטפּלעקט געוואָרן[א]?

39 צוליב דעם האָבן זיי ניט געקאָנט גלויבן, וואָרים ישַעיָה האָט ווידער געזאָגט:

40 ער האָט געמאַכט בּלינד זייערע אויגן,
און פֿאַרהאַרטעוועט זייער האַרץ,
טאָמער וועלן זיי זען מיט זייערע אויגן,
און באַנעמען מיט זייער האַרץ,
און תּשובה טאָן,
און איך זאָל זיי היילן[ב].

41 אָט־דאָס האָט ישַעיָה געזאָגט, מַחמת ער האָט געזען זיין כָּבוד, און ער
האָט גערעדט וועגן אים. 42 פֿונדעסטוועגן האָבן אַ סַך פֿון די שָׂרים געגלויבט
אין אים, אָבער צוליב די פּרושים האָבן זיי דאָס ניט מודה געווען, כּדי
זיי זאָלן ניט אויסגעשלאָסן ווערן פֿון קָהָל; 43 וואָרים זיי האָבן ליב געהאַט
דעם כָּבוד פֿון מענטשן מערער, ווי דעם כָּבוד פֿון גאָט.

44 און יֵשוּעַ האָט אויסגערופֿן, און געזאָגט: דער, וואָס טוט גלויבן אין
מיר, גלויבט ניט אין מיר, נייערט אין דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. 45 און
דער, וואָס זעט מיך, טוט זען דעם, וואָס האָט מיך געשיקט. 46 איך בין
געקומען פֿאַר אַ ליכט אין דער וועלט אַריין, כּדי דער, וואָס טוט גלויבן
אין מיר, זאָל ניט בּלייַבן אין דער פֿינצטערניש. 47 און אויב עמיצער הערט
מיינע רייד, און היט זיי ניט, מִשפּט איך אים ניט; וואָרים איך בּין געקומען ניט
צו מִשפּטן די וועלט, נייערט מַציל צו זיין די וועלט. 48 דער, וואָס פֿאַרוואַרפֿט
מיך און איז ניט מקַבּל מיינע רייד, האָט איינעם, וואָס טוט אים מִשפּטן;
דאָס וואָרט, וואָס איך האָב גערעדט, דאָס דאָזיקע וועט אים מִשפּטן אין
דעם לעצטן טאָג. 49 וואָרים איך האָב גערעדט ניט פֿון מיר אַליין, נייערט
דער פֿאָטער, וואָס האָט מיך געשיקט, האָט מיר געגעבן אַ געבּאָט, וואָס
איך זאָל זאָגן, און וואָס איך זאָל רעדן. 50 און איך ווייס, אַז זיין געבּאָט

א ישעיה נג, 1. ב ישעיה ו, 9, 10.

איז אייביק לעבן. דעריבער, די רייד, וואָס איך רעד, רעד איך אַזוי ווי
דער פאָטער האָט מיר געבאָטן.
יג און פאַר דעם יום־טוב פֶּסח האָט יֵשוּעַ געוואוסט, אַז זיין שָעה איז
געקומען, אַז ער זאָל אַוועקגיין פון דער דאָזיקער וועלט צום פאָטער;
און ער, וואָס האָט ליב געהאַט זיינע אייגענע אין דער וועלט, האָט זיי
ליב געהאַט ביז צום סוף. 2 און בשעת דער סעודה, ווען דער שָׂטן האָט
שוין אַרײַנגעגעבן אין האַרצן אַריין פון יהודה בֶּן־שמעון איש־קריות, אים
איבערצוענטפערן, 3 הָגם יֵשוּעַ האָט געוואוסט, אַז דער פאָטער האָט אים
איבערגעגעבן אַלצדינג אין זיינע הענט אַריין, און אַז ער איז געקומען פון
גאָט, און טוט גיין צו גאָט, 4 איז ער אויפגעשטאַנען פון טיש, און האָט
אויסגעטאָן זיינע מַלבושים, און האָט גענומען אַ האַנטוך און האָט זיך
אַרומגעגאַרטלט. 5 דערנאָך האָט ער אַרײַנגעגאָסן וואַסער אין דעם בעקן,
און האָט אָנגעהויבן צו וואַשן די פיס פון די תַּלמידים, און זיי אָפּצואווישן
מיט דעם האַנטוך, מיט וועלכן ער איז געווען אַרומגעגאַרטלט. 6 און ער
איז געקומען צו שמעון פעטרוסן; זאָגט ער צו אים: האַר, דו טוסט וואַשן
מיינע פיס? 7 און יֵשוּעַ האָט געענטפערט: וואָס איך טו, פאַרשטייסטו ניט
אַצינדערט, אָבער שפעטער וועסטו פאַרשטיין. 8 און פעטרוס האָט צו אים
געזאָגט: דו זאָלסט מיר קיינמאָל ניט וואַשן מיינע פיס. האָט יֵשוּעַ אים
געענטפערט: אויב איך וואַש דיך ניט, האָסטו ניט מיט מיר קיין חֵלֶק.
9 זאָגט צו אים שמעון פעטרוס: האַר, ניט נאָר מיינע פיס, נייערט אויך
מיינע הענט און מיין קאָפּ! 10 און יֵשוּעַ האָט צו אים געזאָגט: דער, וואָס
האָט זיך געבאָדן, נייטיקט זיך ניט צו וואַשן, אַחוץ זיינע פיס, מַחמת ער
איז אינגאַנצן ריין; און איר זענט ריין, אָבער ניט אַלע. 11 וואָרים ער
האָט געוואוסט, ווער סע האָט אים געוואָלט איבערענטפערן; דעריבער
האָט ער געזאָגט: איר זענט ניט אַלע ריין.

12 און נאָכדעם ווי ער האָט געוואַשן זייערע פיס, און אָנגעטאָן זיינע
מַלבושים, האָט ער זיך ווידער אַנידערגעזעצט, און צו זיי געזאָגט: פאַרשטייט
איר, וואָס איך האָב צו אייך געטאָן? 13 איר רופט מיך רֶבי און האַר; און
איר זענט גערעכט, וואָרים איך בין דאָס. 14 בכֵן, אויב איך, אייער האַר
און רֶבי, האָב געוואַשן אייערע פיס, זענט איר אויך מחויב צו וואַשן איינער
דעם אַנדערנס פיס. 15 וואָרים איך האָב אייך געגעבן אַ בײַשפּיל, כּדי איר

זאָלט טאָן, ווי איך האָב צו אייך געטאָן. [16] פֿאַרוואָר, פֿאַרוואָר, איך זאָג
אייך, אַ קנעכט איז ניט גרעסער פֿון זיין האַר; אויך איז אַ שליח ניט
גרעסער פֿון דעם, וואָס האָט אים געשיקט. [17] אויב איר ווייסט די דאָזיקע
זאַכן, איז וואויל אייך, אויב איר טוט זיי. [18] איך רעד ניט פֿון אייך אַלע;
איך ווייס וועמען איך האָב אויסדערוויילט; נאָר כּדי דער פּסוק זאָל מקוים
ווערן: דער, וואָס עסט מיין ברויט, האָט אויפֿגעהויבן קעגן מיר זיין טריט[א].
[19] איך זאָג עס אייך איצט, איידער סע געשעעט, כּדי ווען סע וועט געשען,
זאָלט איר גלויבן, אַז איך בין עס. [20] פֿאַרוואָר, פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך,
דער, וואָס איז מקבל וועמען איך שיק, איז מיך מקבל; און דער, וואָס
איז מיך מקבל, איז מקבל דעם, וואָס האָט מיך געשיקט.

[21] בעת ישוע האָט דאָס געזאָגט, האָט ער זיך מצער געווען אין דעם
גייסט, און האָט עדות געזאָגט: פֿאַרוואָר, פֿאַרוואָר, איך זאָג אייך, אַז
איינער פֿון אייך וועט מיך פֿאַרראַטן. [22] די תּלמידים האָבן געקוקט איינער
אויף דעם אַנדערן, און זענען געווען ניט זיכער פֿון וועמען ער האָט גערעדט.
[23] און ביים טיש האָט זיך איינער פֿון זיינע תּלמידים, וועמען ישוע האָט ליב
געהאַט, אָנגעלענט אויף ישועס ברוסט. [24] און שמעון פּעטרוס האָט צו אים
אַ וואונק געטאָן, און געזאָגט: זאָג אונדז, ווער איז עס, פֿון וועמען ער
רעדט דאָס. [25] און בעת ער איז אַזוי געליגן אָנגעלענט אויף ישועס ברוסט,
האָט ער צו אים געזאָגט: האַר, ווער איז עס? [26] האָט ישוע געענטפֿערט:
דאָס איז דער, פֿאַר וועמען איך וועל איינטונקען דעם ביסן, און דאָס אים
געבן. און אַז ער האָט איינגעטונקען דעם ביסן, האָט ער אים גענומען
און געגעבן צו יהודה בן־שמעון איש־קריות. [27] און נאָך דעם ביסן, איז
דער שׂטן אין אים אַריין, און ישוע האָט צו אים געזאָגט: וואָס דו טוסט,
טו געשווינד. [28] און קיינער ביים טיש האָט ניט פֿאַרשטאַנען, צוליב וואָס
ער האָט דאָס צו אים געזאָגט. [29] וואָרים עטלעכע האָבן געמיינט, אַז אַזוי
ווי יהודה האָט געהאַט דעם בייטל, האָט ישוע צו אים געזאָגט: קויף איין
וואָס מיר האָבן נייטיק אויף יום־טוב; אָדער, אַז ער זאָל עפּעס געבן די
אָרעמעלייט. [30] און נאָכדעם ווי ער האָט גענומען דעם ביסן, איז ער תּיכף
אַרויסגעגאַנגען; און עס איז געווען נאַכט.

[31] און בעת ער איז אַרויסגעגאַנגען, האָט ישוע געזאָגט: איצט איז דער

א תהלים מא, 10.

בֶּן־אָדָם געאַכפּערט, און גאָט איז געאַכפּערט אין אים. [32]און אויב גאָט
איז געאַכפּערט אין אים, וועט אים אויך גאָט אַכפּערן אין זיך, און טאַקע
תֵּיכף וועט ער אים אַכפּערן. [33]קינדער מיינע, נאָך אַביסל בין איך מיט
אייך. איר וועט מיך זוכן; און ווי איך האָב געזאָגט צו די ייִדן, אַזוי זאָג
איך אייך איצט: וואוהין איך גיי, קענט איר ניט קומען. [34]אַ ניי געבאָט גיב
איך אייך, אַז איר זאָלט ליב האָבן איינער דעם אַנדערן; אַזױוי איך האָב
אייך ליב געהאַט, אַזוי זאָלט איר אויך ליב האָבן איינער דעם אַנדערן.
[35]דורך דעם וועלן אַלע דערקענען, אַז איר זענט מיינע תַּלמידים, אויב
איר וועט האָבן ליבשאַפט איינער צו דעם אַנדערן.

[36]זאָגט צו אים שִׁמעון פּעטרוס: האַר, וואוהין גייסטו? און יֵשוּעַ האָט
געענטפערט: וואוהין איך גיי, קענסטו מיר ניט נאָכגיין אַצינד; אָבער
שפּעטער־צו וועסטו נאָכגיין. [37]זאָגט צו אים פּעטרוס: האַר, פאַרוואָס קאָן
איך דיר איצט ניט נאָכגיין? איך וועל מיין לעבן פאַר דיר אַוועקלייגן.
[38]האָט יֵשוּעַ געענטפערט: דיין לעבן ווילסטו פאַר מיר אַוועקלייגן? פאַרוואָר,
פאַרוואָר, איך זאָג דיר: נאָך איידער דער האָן וועט קרייִען, וועסטו מיך
דריי מאָל פאַרלייקענען.

יד זאָל זיך אייער האַרץ ניט מצער זיין; גלויבט אין גאָט, און גלויבט
אויך אין מיר. [2]אין מיין פאָטערס הויז זענען פאַראַן אַ סך וואוינונגען;
אויב סע וואָלט אַזוי ניט געווען, וואָלט איך עס אייך געזאָגט; וואָרים
איך גיי אָנברייטן פאַר אייך אַן אָרט. [3]און בעת איך וועל גיין און אָנברייטן
אַן אָרט פאַר אייך, וועל איך ווידער קומען, און אייך נעמען צו מיר, כּדי
וואו איך בין, זאָלט איר אויך זיין. [4]און וואוהין איך גיי, ווייסט איר, און
איר קענט דעם וועג. [5]זאָגט צו אים תּוֹמאָ: האַר, מיר ווייסן ניט וואוהין דו
גייסט; וויאַזוי זאָלן מיר וויסן דעם וועג? [6]זאָגט צו אים יֵשוּעַ: איך בין דער
וועג, און דער אֶמת, און דאָס לעבן; קיינער קומט ניט צו דעם פאָטער,
סיידן דורך מיר. [7]אויב איר וואָלט מיך געקענט, וואָלט איר אויך געקענט
מיין פאָטער; פון איצט אָן קענט איר אים, און האָט אים געזען.

[8]זאָגט צו אים פיליפּוס: האַר, ווייז אונדז דעם פאָטער, און סע וועט
זיין פאַר אונדז גענוג. [9]זאָגט צו אים יֵשוּעַ: אַזאַ לאַנגע צייט בין איך געווען
מיט אייך, און דו, פיליפּוס, טוסט מיך ניט קענען? דער, וואָס האָט מיך
געזען, האָט געזען דעם פאָטער; וויאַזוי קענסטו זאָגן: ווייז אונדז דעם

פאָטער? [10] צי גלויבסטו ניט, אַז איך בין אין דעם פאָטער, און דער פאָטער
אין מיר? די רייד, וואָס איך זאָג אײַך, רעד איך ניט פון מיר אַליין; נייערט
דער פאָטער, וואָס וווינט אין מיר, טוט זײַנע מעשׂים. [11] גלויבט מיר, אַז
איך בין אין דעם פאָטער, און דער פאָטער אין מיר; אויב ניט, טאָ גלויבט
מיר צוליב די מעשׂים אַליין.

[12] פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אײַך, דער, וואָס גלויבט אין מיר, וועט
אויך טאָן די מעשׂים, וואָס איך טו. און גרעסערע מעשׂים ווי די דאָזיקע
וועט ער טאָן, מחמת איך גיי צו דעם פאָטער. [13] און וואָס איר וועט בעטן
אין מײַן נאָמען, דאָס וועל איך טאָן, כּדי דער פאָטער זאָל געאַכפּערט
ווערן אין דעם זון. [14] אויב איר וועט מיך עפּעס בעטן אין מײַן נאָמען,
וועל איך עס טאָן.

[15] אויב איר האָט מיך ליב, וועט איר אָפּהיטן מײַנע מצוות. [16] און
איך וועל בעטן דעם פאָטער, און ער וועט אײַך געבן אַן אַנדערן טרייסטער,
כּדי ער זאָל זײַן מיט אײַך אויף אייביק, [17] טאַקע דעם גייסט פון אמת,
וועמען די וועלט קען ניט משׂיג זײַן, וואָרים זי טוט אים ניט זען, און קען
אים אויך ניט. איר קענט אים; וואָרים ער רוט בײַ אײַך, און וועט זײַן אין
אײַך.

[18] איך וועל אײַך ניט לאָזן יתומים; איך וועל קומען צו אײַך. [19] נאָך
אַ קליינע ווײַלע, און די וועלט וועט מיך מער ניט זען, איר אָבער וועט
מיך זען; מחמת איך לעב, וועט איר אויך לעבן. [20] אין יענעם טאָג וועט
איר וויסן, אַז איך בין אין מײַן פאָטער, און איר אין מיר, און איך אין אײַך.
[21] דער, וואָס האָט מײַנע מצוות, און טוט זיי האַלטן, דער איז עס, וואָס
האָט מיך ליב; און דער, וואָס האָט מיך ליב, וועט זײַן געליבט פון מײַן
פאָטער, און איך וועל אים ליב האָבן, און וועל מיך צו אים אַנטפּלעקן.
[22] זאָגט צו אים יהודה (ניט איש־קריות): האַר, ווי קומט עס, וואָס דו וועסט
דיך אַנטפּלעקן צו אונדז, און ניט צו דער וועלט? [23] האָט ישוע געענטפערט,
און צו אים געזאָגט: אויב עמיצער האָט מיך ליב, וועט ער האַלטן מײַן
וואָרט, און מײַן פאָטער וועט אים ליב האָבן, און מיר וועלן קומען צו אים,
און מאַכן בײַ אים אונדזער וואוינונג. [24] דער, וואָס האָט מיך ניט ליב, טוט
ניט האַלטן מײַנע רייד; און דאָס וואָרט, וואָס איר הערט, איז ניט מײַנס,
נייערט דעם פאָטערס, וואָס האָט מיך געשיקט.

25 דאָס האָב איך גערעדט צו אייך, כּל־זמן איך בין נאָך מיט אייך.
26 אָבער דער טרייסטער, דער רוח־הקודש, וועמען דער פּאָטער וועט שיקן
אין מיין נאָמען, ער וועט אייך לערנען אַלצדינג, און אייך דערמאָנען אין
אַלץ, וואָס איך האָב אייך געזאָגט. 27 שלום לאָז איך איבער מיט אייך; מיין
שלום גיב איך אייך; ניט ווי סע גיט די וועלט, גיב איך אייך. זאָל זיך אייער
האַרץ ניט מצער זיין, און זאָל עס אויך ניט מורא האָבן. 28 איר האָט
געהערט, ווי איך האָב צו אייך געזאָגט: איך גיי אַוועק, און איך וועל קומען
צו אייך. אויב איר וואָלט מיך ליב געהאַט, וואָלט איר אייך געפרייט,
מחמת איך גיי צו דעם פּאָטער; וואָרים דער פּאָטער איז גרעסער פון מיר.
29 און איצט האָב איך עס אייך געזאָגט, איידער סע געשעט, כּדי, ווען סע
וועט געשען, זאָלט איר גלויבן. 30 איך וועל מער ניט רעדן מיט אייך קיין
סך; וואָרים דער שׂר פון ד־ער וועלט קומט אָן. און ער האָט גאָרניט
אין מיר; 31 נאָר כּדי די וועלט זאָל וויסן, אַז איך האָב ליב דעם פּאָטער,
און ווי דער פּאָטער האָט מיר געבאָטן, אַזוי טו איך. שטייט אויף, און
לאָמיר גיין פונדאַנען.

טו איך בין דער אמת־ער ווײַנשטאָק, און מיין פּאָטער איז דער ווײַנ־
גערטנער. 2 יעדן צווייג אין מיר, וואָס טראָגט ניט קיין פּירות, נעמט
ער אַוועק; און יעדן, וואָס טראָגט פּירות, רייניקט ער, כּדי ער זאָל טראָגן
מער פּירות. 3 איר זענט שוין ריין, דורך דעם וואָרט, וואָס איך האָב צו
אייך גערעדט. 4 בלייבט אין מיר, און איך אין אייך. אַזוי ווי דער צווייג קאָן
ניט טראָגן קיין פּירות פון זיך אַליין, סיידן ער בלייבט אין דעם ווײַנשטאָק,
אַזוי קאָנט איר אויך ניט, סיידן איר בלייבט אין מיר. 5 איך בין דער ווײַנשטאָק,
איר זענט די צווייגן. דער, וואָס בלייבט אין מיר, און איך אין אים, טראָגט
אַ סך פּירות; וואָרים אָן מיר קאָנט איר גאָרניט טאָן. 6 אויב עמיצער בלייבט
ניט אין מיר, ווערט ער אַרויסגעוואָרפן ווי אַ צווייג, און פאַרדאַרט; און
מען זאַמלט זיי איין און מען וואַרפט זיי אין פייער אַריין, און זיי ווערן
פאַרברענט. 7 אויב איר בלייבט אין מיר, און מיינע רייד בלייבן אין אייך,
מעגט איר בעטן וואָס איר ווילט, און סע וועט אייך געטאָן ווערן. 8 אין
דעם איז מיין פּאָטער געאַכפּערט, אַז איר זאָלט טראָגן אַ סך פּירות, און
זיין מיינע תּלמידים. 9 אַזוי ווי דער פּאָטער האָט מיך ליב געהאַט, אַזוי האָב
איך אייך ליב געהאַט; בלייבט אין מיין ליבשאַפט. 10 אויב איר וועט האַלטן

מיינע מִצוות, וועט איר בלייבן אין מיין ליבשאַפט, פונקט ווי איך האָב
געהאַלטן מיין פאָטערס מִצוות, און בלייב אין זיין ליבשאַפט. 11 דאָס האָב
איך צו אייך גערעדט, כּדי מיין שׂמחה זאָל זיין אין אייך, און אייער שׂמחה
זאָל ווערן פול.

12 דאָס דאָזיקע איז מיין געבאָט, אַז איר זאָלט ליב האָבן איינער דעם
אַנדערן, אַזוי ווי איך האָב אייך ליב געהאַט. 13 קיין גרעסערע ליבשאַפט
האָט ניט קיין מענטש ווי די דאָזיקע, וואָס אַ מענטש איז מַקריב זיין לעבן
פאַר זיינע פריינט. 14 איר זענט מיינע פריינט, אויב איר טוט דאָס, וואָס
איך באַפעל אייך. 15 איך טו אייך מער ניט רופן קיין קנעכט; וואָרים דער
קנעכט ווייסט ניט וואָס זיין האַר טוט; נייערט איך האָב אייך גערופן פריינט,
וואָרים אַלצדינג, וואָס איך האָב געהערט פון מיין פאָטער, האָב איך אייך
געגעבן צו וויסן. 16 ניט איר האָט מיך אויסדערוויילט, נייערט איך האָב
אייך אויסדערוויילט, און האָב אייך באַשטימט, אַז איר זאָלט גיין און טראָגן
פֵּירות, און אַז אייערע פֵּירות זאָלן פאַרבלייבן; כּדי וואָס איר וועט בעטן
דעם פאָטער אין מיין נאָמען, זאָל ער אייך געבן. 17 דאָס באַפעל איך
אייך, כּדי איר זאָלט ליב האָבן איינער דעם אַנדערן.

18 אויב די וועלט האָט אייך פיינט, טאָ ווייסט, אַז זי האָט מיך פיינט
געהאַט, איידער זי האָט אייך פיינט געהאַט. 19 ווען איר וואָלט געווען פון
דער וועלט, וואָלט די וועלט ליב געהאַט דאָס איריקע; נאָר אַזוי ווי איר
זענט ניט פון דער וועלט, נייערט איך האָב אייך אויסדערוויילט פון דער
וועלט, דערפאַר האָט אייך די וועלט פיינט. 20 געדענקט דאָס וואָרט, וואָס
איך האָב אייך געזאָגט: אַ קנעכט איז ניט גרעסער פון זיין האַר. אויב זיי
האָבן מיך גערודֶפט, וועלן זיי אייך אויך רודֶפן; אויב זיי האָבן געהאַלטן
מיין וואָרט, וועלן זיי אויך אייערס האַלטן. 21 אָבער דאָס אַלץ וועלן זיי
אייך טאָן פון מיין נאָמענוועגן, מַחמת זיי קענען ניט דעם, וואָס האָט מיך
געשיקט. 22 אויב איך וואָלט ניט געקומען און גערעדט צו זיי, וואָלטן זיי
ניט געווען געהאַט קיין זינד; איצט אָבער האָבן זיי ניט קיין שום רעכט־
פאַרטיקונג פאַר זייער זינד. 23 דער, וואָס האָט מיך פיינט, טוט אויך פיינט
האָבן מיין פאָטער. 24 ווען איך וואָלט ניט געווען געטאָן צווישן זיי די
מַעשׂים, וואָס קיין שום אַנדערער האָט ניט געטאָן, וואָלטן זיי ניט געווען
געהאַט קיין זינד; אָבער איצט האָבן זיי געזען, און האָבן פיינט געהאַט סיי

מיך און סיי מיין פאָטער. 25 נאָר סע זאָל מקוים ווערן דאָס וואָרט, וואָס
שטייט געשריבן אין זייער תורה: זיי האָבן מיך אומזיסט געהאַסט[א]. 26 אָבער
בעת דער טרייסטער וועט קומען, וועמען איך וועל שיקן צו אייך פון דעם
פאָטער, דעם גייסט פון אֶמת, וואָס קומט אַרויס פון דעם פאָטער, וועט
ער עֵדות זאָגן פונוועגן מיר. 27 און אויך איר זענט עֵדות, מַחמת איר זענט
געווען מיט מיר פון אָנהייב אָן.

טז דאָס האָב איך צו אייך גערעדט, כּדי איר זאָלט ניט געבראַכט ווערן
צו קיין מִכשול. 2 זיי וועלן אייך אויסשליסן פון קָהל; יאָ, סע קומט
אָן די שָעה, ווען יעדער איינער, וואָס וועט אייך הַרגענען, וועט מיינען, אַז
ער דינט גאָט דערמיט. 3 און דאָס וועלן זיי טאָן, מַחמת זיי האָבן ניט
געקענט דעם פאָטער, און ניט מיך. 4 און דאָס האָב איך גערעדט צו אייך,
כּדי, ווען זייער שָעה וועט קומען, זאָלט איר געדענקען, אַז איך האָב אייך
דאָס געזאָגט.

אין אָנהייב האָב איך עס אייך ניט געזאָגט, מַחמת איך בין געווען מיט
אייך. 5 אָבער איצט גיי איך צו אים, וואָס האָט מיך געשיקט; און קיינער פון
אייך פרעגט מיך ניט: וואוהין גייסטו? 6 אָבער ווייל איך האָב דאָס גערעדט
צו אייך, האָט צַער אָנגעפילט אייער האַרץ. 7 איך זאָג אייך אָבער דעם
אֶמת, עס איז גוט פאַר אייך, וואָס איך גיי אַוועק; וואָרים אויב איך גיי ניט
אַוועק, וועט דער טרייסטער ניט קומען צו אייך; נאָר אויב איך גיי, וועל
איך אים שיקן צו אייך. 8 און אַז ער וועט קומען, וועט ער איבערצייגן
די וועלט וועגן זינד, און וועגן רעכטפאַרטיקייט, און וועגן מִשפּט: 9 וועגן
זינד, מַחמת זיי גלויבן ניט אין מיר; 10 וועגן רעכטפאַרטיקייט, מַחמת איך
גיי צו דעם פאָטער, און איר וועט מיך מער ניט זען; 11 וועגן מִשפּט, מַחמת
דער שַׂר פון דער דאָזיקער וועלט איז געמִשפּט געוואָרן.

12 איך האָב אייך נאָך אַ סך זאַכן צו זאָגן, נאָר איר קענט זיי איצט
ניט פאַרטראָגן. 13 אָבער בעת דער גייסט פון אֶמת וועט קומען, וועט ער
אייך אַריַינפירן אין דעם גאַנצן אֶמֶת; וואָרים ער וועט ניט רעדן פון
זיך אַליין, נייערט וואָס ער וועט הערן, וועט ער רעדן; און ער וועט אייך
אָנזאָגן דאָס, וואָס דאַרף ערשט קומען. 14 ער וועט מיך פאַרהערלעכן,
ווייל ער וועט נעמען פון מיינעם, און וועט עס אייך דערקלערן. 15 אַלצדינג,

א תהלים לה, 19.

וואָס דער פּאָטער האָט, איז מיינס; דעריבער האָב איך געזאָגט, אַז ער
וועט נעמען פון דעם, וואָס איז מיין, און וועט עס אייך דערקלערן.
[16] נאָך אַ קליינע ווײַלע, און איר זעט מיך ניט מער; און ווידער אַ
קליינע ווײַלע, און איר וועט מיך זען. [17] האָבן עטלעכע פון זיינע תּלמידים
געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס איז דאָס, וואָס ער זאָגט צו אונדז: נאָך
אַ קליינע ווײַלע, און איר זעט מיך ניט; און ווידער אַ קליינע ווײַלע, און
איר וועט מיך זען? און: איך גיי צו דעם פּאָטער? [18] זיי האָבן דעריבער
געזאָגט: וואָס איז דאָס, וואָס ער זאָגט: אַ קליינע ווײַלע? מיר פאַרשטייען
ניט, וואָס ער זאָגט. [19] ישוע האָט באַמערקט, אַז זיי ווילן אים עפּעס פרעגן,
און ער האָט צו זיי געזאָגט: טוט איר פאַרשטן צווישן זיך וועגן דעם, וואָס
איך האָב געזאָגט: נאָך אַ קליינע ווײַלע, און איר זעט מיך ניט, און ווידער
אַ קליינע ווײַלע, און איר וועט מיך זען? [20] פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג
אייך: איר וועט וויינען און קלאָגן, אָבער די וועלט וועט זיך פרייען; איר
וועט זיין טרויעריק, אָבער אייער טרויער וועט פאַרקערט ווערן צו פרייד.
[21] אַ פרוי, בעת זי גייט צו קינד, איז אומעטיק, מחמת איר שָעה האָט
גענעענט; אָבער נאָכדעם ווי זי האָט געבוירן דאָס קינד, געדענקט זי ניט
מער די יסורים פונוועגן דער שׂמחה, וואָס אַ מענטש איז געבוירן געוואָרן
אויף דער וועלט. [22] און אַזוי האָט איר אויך איצטער צַער, אָבער איך
וועל אייך ווידער זען, און אייער האַרץ וועט זיך פרייען, און אייער שׂמחה
וועט קיינער ניט אַוועקנעמען ביי אייך. [23] און אין יענעם טאָג וועט איר
מיך ניט פרעגן קיין קשיות. פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג אייך, אויב איר
וועט עפּעס בעטן ביי דעם פּאָטער, וועט ער עס אייך געבן אין מיין נאָמען.
[24] לעת־עתּה האָט איר גאָרניט געבעטן אין מיין נאָמען; בעט, און איר וועט
באַקומען, כּדי אייער שׂמחה זאָל זיין פול.
[25] די דאָזיקע זאַכן האָב איך גערעדט צו אייך אין משָלים; סע קומט
אָן די שָעה, ווען איך וועל מער ניט רעדן צו אייך אין משָלים, נייערט איך
וועל אייך זאָגן אָפן פונוועגן דעם פּאָטער. [26] אין יענעם טאָג וועט איר
בעטן אין מיין נאָמען; און איך זאָג אייך ניט, אַז איך וועל בעטן דעם פּאָטער
פונוועגן אייך, [27] וואָרים דער פּאָטער אַליין האָט אייך ליב, מחמת איר
האָט מיך ליב געהאַט, און האָט געגלויבט, אַז איך בין אַרויסגעקומען פון
דעם פּאָטער. [28] איך בין אַרויסגעקומען פון דעם פּאָטער, און בין געקומען

אין דער וועלט אַריין; און ווידער פאַרלאָז איך די וועלט, און גיי צו דעם
פאָטער. 29 און זיינע תּלמידים האָבן געזאָגט: זע, איצט רעדסטו אָפן, און
געברויכסט ניט קיין מָשל. 30 איצט ווייסן מיר, אַז דו ווייסט אַלצדינג, און
דאַרפסט ניט, אַז עמיצער זאָל דיך פרעגן; דורכדעם גלויבן מיר, אַז דו
ביסט אַרויסגעקומען פון גאָט. 31 האָט יֵשוּעַ זיי געענטפערט: איצט גלויבט
איר? 32 סע טוט קומען די שָעה, יאָ, זי האָט גענעענט, און איר וועט ווערן
צעשפּרייט, איטלעכער צו זיינע אייגענע, און מיך וועט איר לאָזן אַליין;
אָבער איך בין ניט אַליין, מַחמת דער פאָטער איז מיט מיר. 33 דאָס האָב
איך גערעדט צו אייך, כּדי אין מיר זאָלט איר האָבן שָלום. אין דער וועלט
האָט איר צָרות; אָבער זייט געטרייסט, איך האָב מנַצֵחַ געווען די וועלט.

יז דאָס האָט יֵשוּעַ גערעדט, און ער האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן צום
הימל, און געזאָגט: פאָטער, די שָעה האָט גענעענט, אַכפּער דיין זון,
כּדי דער זון זאָל דיך אַכפּערן; 2 אַזוי ווי דו האָסט אים געגעבן רשות איבער
יעדן באַשעפעניש, כּדי ער זאָל געבן אייביק לעבן צו אַלע, וועמען דו
האָסט אים געגעבן. 3 און דאָס איז דאָס אייביקע לעבן, אַז זיי זאָלן קענען
דיך, דעם איינציק אֶמתן גאָט, און יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, וועמען דו האָסט געשיקט.
4 איך האָב דיך געאַכפּערט אויף דער ערד, מיט דעם וואָס איך האָב
פאַרענדיקט דאָס ווערק, וואָס דו האָסט מיר געגעבן צו טאָן. 5 און איצט,
פאָטער, אַכפּער דו מיך ביי דיר, מיט דעם כָּבוד, וואָס איך האָב געהאַט
ביי דיר, איידער די וועלט איז געוואָרן.

6 איך האָב אַנטפּלעקט דיין נאָמען צו די מענטשן, וואָס דו האָסט מיר
געגעבן פון דער וועלט; זיי זענען געווען דיינע, און דו האָסט זיי מיר געגעבן;
און זיי האָבן געהיט דיין וואָרט. 7 איצט ווייסן זיי, אַז אַלצדינג, וואָס דו
האָסט מיר געגעבן, איז פון דיר; 8 וואָרים די רייד, וואָס דו האָסט מיר
געגעבן, האָב איך זיי געגעבן; און זיי האָבן זיי מקַבל געווען, און האָבן
דערקענט אויף אַן אֶמת, אַז איך קום אַרויס פון דיר, און זיי האָבן געגלויבט,
אַז דו האָסט מיך געשיקט.

9 איך בעט פאַר זיי; איך בעט ניט פאַר דער וועלט, נייערט פאַר יענע,
וואָס דו האָסט מיר געגעבן, וואָרים זיי זענען דיינע; 10 און אַלצדינג, וואָס
איז מיינס, איז דיינס, און דיינס איז מיינס, און איך בין געאַכפּערט אין זיי.

11 און איך בין ניט מער אין דער וועלט, אָבער זיי זענען אין דער וועלט, און
איך קום צו דיר. הייליקער פאָטער, באַהיט זיי אין דיין נאָמען, יענע, וואָס
דו האָסט מיר געגעבן, כּדי זיי זאָלן זיין איינס, אַזוי ווי מיר זענען איינס.
12 כּל־זמן איך בין געווען מיט זיי, האָב איך זיי אָפּגעהיט אין דיין נאָמען,
יענע, וואָס דו האָסט מיר געגעבן; און איך האָב זיי אָפּגעהיט, און קיין
איינציקער פון זיי איז ניט פאַרלוירן געגאַנגען, אויסער דער זון פון פאַר־
דאַרבונג, כּדי דער פּסוק זאָל מקוים ווערן. 13 אָבער איצט קום איך צו דיר;
און דאָס רעד איך אין דער וועלט, כּדי זיי זאָלן האָבן אין זיך מיין שׂמחה
צו דער פול. 14 איך האָב זיי געגעבן דיין וואָרט; און די וועלט האָט זיי
פיינט געהאַט, מחמת זיי זענען ניט פון דער וועלט, פּונקט ווי איך בין ניט
פון דער וועלט. 15 איך בעט ניט, אַז דו זאָלסט זיי אַרויסנעמען פון דער
וועלט, נייערט אַז דו זאָלסט זיי אויסהיטן פון דעם בייזן. 16 זיי זענען ניט
פון דער וועלט, פּונקט ווי איך בין ניט פון דער וועלט. 17 הייליק זיי אין
דעם אמת; דיין וואָרט איז אמת. 18 אַזוי ווי דו האָסט מיך געשיקט אין
דער וועלט אַריין, פּונקט אַזוי האָב איך זיי געשיקט אין דער וועלט אַריין.
19 און פון זייערטוועגן הייליק איך מיך, כּדי זיי זאָלן אויך געהייליקט זיין
אין אמת.

20 און ניט נאָר פאַר די דאָזיקע אַליין טו איך בעטן, נייערט אויך
פאַר יענע, וואָס וועלן גלויבן אין מיר דורך זייער וואָרט, 21 כּדי זיי זאָלן
אַלע זיין איינס; אַזוי ווי דו, פאָטער, ביסט אין מיר, און איך אין דיר, אַז זיי
זאָלן אויך זיין אין אונדז, כּדי די וועלט זאָל גלויבן, אַז דו האָסט מיך
געשיקט. 22 און דעם כּבוד, וואָס דו האָסט מיר געגעבן, האָב איך זיי געגעבן,
כּדי זיי זאָלן זיין איינס, אַזוי ווי מיר זענען איינס, 23 איך אין זיי, און דו אין
מיר, כּדי זיי זאָלן ווערן שלימותדיק איינס, כּדי די וועלט זאָל וויסן, אַז
דו האָסט מיך געשיקט, און האָסט זיי ליב געהאַט, אַזוי ווי דו האָסט מיך
ליב געהאַט. 24 פאָטער, איך וויל, אַז אויך זיי, וועמען דו האָסט מיר געגעבן,
זאָלן זיין מיט מיר, וואו איך בין, כּדי זיי זאָלן קענען זען מיין כּבוד, וואָס
דו האָסט מיר געגעבן, וואָרים דו האָסט מיך ליב געהאַט, נאָך פאַר דער
גרונטפעסטיקונג פון דער וועלט. 25 אָ, רעכטפאַרטיקער פאָטער, די וועלט
האָט דיך ניט געקענט, אָבער איך האָב דיך געקענט; און די דאָזיקע ווייסן,
אַז דו האָסט מיך געשיקט. 26 און איך האָב פאַר זיי באַקאַנט געמאַכט דיין

נאָמען, און איך וועל אים באַקאַנט מאַכן, כּדי די ליבשאַפט, מיט וועלכער
דו האָסט מיך ליב געהאַט, זאָל זיין אין זיי, און איך אין זיי.

יח און בעת יֵשוּעַ האָט פאַרענדיקט די דאָזיקע רייד, איז ער אַרויסגעגאַנגען
מיט זיינע תּלמידים אַריבער דעם טייך קִדרוֹן, וואו עס איז געווען
אַ גאָרטן, אין וועלכן ער איז אַריַינגעגאַנגען מיט זיינע תּלמידים. 2 און אויך
יהודה, וואָס האָט אים פאַרראָטן, האָט געקענט דאָס אָרט; וואָרים יֵשוּעַ
איז זיך דאָרט פילמאָל צונויפגעקומען מיט זיינע תּלמידים. 3 און יהודה,
בעת ער האָט באַקומען דאָס חַיִל און די באַדינער פון די ראָשי־כּהֲנים און
די פּרושים, איז אָנגעקומען אַהין מיט פאַקלען און לאַמטערנס און כּלֵי־זַיִן.
4 און יֵשוּעַ האָט געוואוסט אַלצדינג, וואָס האָט געדאַרפט קומען איבער
אים, און ער איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט צו זיי געזאָגט: וועמען זוכט איר?
5 האָבן זיי אים געענטפערט: יֵשוּעַ הַנוֹצרי. זאָגט יֵשוּעַ צו זיי: איך בין עס.
און יהודה, וואָס האָט אים פאַרראָטן, איז מיט זיי געשטאַנען. 6 און בעת
ער האָט צו זיי געזאָגט: איך בין עס, זענען זיי אָפּגעטרעטן הינטערוויַילעכץ,
און זענען געפאַלן צו דער ערד. 7 און ער האָט זיי ווידער געפרעגט: וועמען
זוכט איר? האָבן זיי געזאָגט: יֵשוּעַ הַנוֹצרי. 8 האָט יֵשוּעַ געענטפערט: איך
האָב אייך געזאָגט, אַז איך בין דאָס; בכֵן, אויב איר זוכט מיך, לאָזט די
דאָזיקע גיין. 9 כּדי סע זאָל מקוים ווערן דאָס וואָרט, וואָס ער האָט גערעדט:
פון יענע, וואָס דו האָסט מיר געגעבן, האָב איך ניט פאַרלוירן קיין איינציקן.
10 און שִׁמעוֹן פּעטרוס, וואָס האָט געהאַט אַ שווערד, האָט זי געצויגן, און
האָט אַ זעץ געטאָן דעם כּהן־גָדולס קנעכט, און אים אָפּגעהאַקט זיין רעכטן
אויער. און דעם קנעכטס נאָמען איז געווען מַלכּוּס. 11 און יֵשוּעַ האָט געזאָגט
צו פּעטרוסן: טו אַריין די שווערד אין דער שייד אַריין; דעם כּוֹס, וואָס
דער פאָטער האָט מיר געגעבן, זאָל איך אים ניט טרינקען?

12 און דאָס חַיִל און דער הויפּטמאַן, און די באַדינער פון די ייִדן,
האָבן געכאַפּט יֵשוּעַן און האָבן אים געבונדן, 13 און האָבן אים קודם געפירט
צו חָנָן, וואָרים ער איז געווען דער שווער פון קַיָפָאן, וואָס איז אין יענעם
יאָר געווען כּהן־גָדול. 14 און דאָס איז געווען קַיָפָא, וואָס האָט געגעבן די
ייִדן אַן עֵצה, אַז עס איז גלייַכער, אַז איין מענטש זאָל שטאַרבן פאַר
דעם פאָלק.

15 און שִׁמעוֹן פּעטרוס איז נאָכגעגאַנגען יֵשוּעַן, און אַזוי האָט געטאָן

אַן אַנדערער תַּלמיד. און דער דאָזיקער תַּלמיד איז געווען באַקאַנט מיט
דעם כֹּהן־גָדול, און איז אַרײַנגעגאַנגען מיט יֵשוּעַן אין דעם הויף פון דעם
כֹּהן־גָדול, [16] בעת פּעטרוס איז געשטאַנען אין דרויסן בײַ דער טיר. און
דער אַנדערער תַּלמיד, וואָס איז געווען באַקאַנט מיט דעם כֹּהן־גָדול, איז
אַרויסגעגאַנגען און האָט גערעדט צו איר, וואָס האָט געהיט די טיר, און
האָט אַרײַנגעבראַכט פּעטרוסן. [17] און די דינסט, וואָס האָט געהיט די טיר,
האָט געזאָגט צו פּעטרוסן: ביסטו ניט אויך איינער פון דעם מאַנס תַּלמידים?
זאָגט ער: איך בין עס ניט. [18] און די קנעכט און די באַדינער זענען דאָרט
געשטאַנען, און האָבן געמאַכט אַ פייער פון קוילן, וואָרים עס איז געווען
קאַלט, און זיי האָבן זיך געוואַרעמט; און פּעטרוס איז אויך געשטאַנען מיט
זיי, און האָט זיך געוואַרעמט.

[19] און דער כֹּהן־גָדול האָט געפרעגט יֵשוּעַן וועגן זיינע תַּלמידים, און
וועגן זיין לערנונג. [20] האָט יֵשוּעַ אים געענטפערט: איך האָב גערעדט אָפן
פאַר דער וועלט; איך האָב תָּמיד געלערנט אין די בָּתֵּי־כְּנֵסִיּות, און אין דעם
בֵּית־הַמִקְדָּש, וואו אַלע ייִדן קומען זיך צוזאַמען, און אין פאַרבאָרגעניש
האָב איך גאָרניט גערעדט. [21] פאַרוואָס פרעגסטו מיך? פרעג די, וואָס
האָבן מיך געהערט, וואָס איך האָב גערעדט צו זיי; זע, זיי ווייסן וואָס אַזוינס
איך האָב געזאָגט. [22] און אַז ער האָט דאָס געזאָגט, האָט איינער פון די
באַדינער, וואָס איז געשטאַנען דערבײַ, אַ פּאַטש געגעבן יֵשוּעַן, און געזאָגט:
אַזוי ענטפערסטו דעם כֹּהן־גָדול? [23] האָט אים יֵשוּעַ געענטפערט: אויב איך
האָב גערעדט שלעכטס, זאָג עֵדוּת פונוועגן דעם שלעכטס; נאָר אויב רעכט,
פאַרוואָס שלאָגסטו מיך? [24] און חָנָן האָט אים געשיקט געבונדן צו קַיָפָאן,
דעם כֹּהן־גָדול.

[25] און שִמְעוֹן פּעטרוס איז געשטאַנען און האָט זיך געוואַרעמט. און
זיי האָבן צו אים געזאָגט: ביסטו ניט אויך איינער פון זיינע תַּלמידים? און
ער האָט געלייקנט, און געזאָגט: איך בין עס ניט. [26] זאָגט איינער פון דעם
כֹּהן־גָדולס קנעכט, וואָס איז געווען אַ קָרוב פון דעם, וועמען פּעטרוס האָט
אָפּגעהאַקט דאָס אויער: האָב איך דיך ניט געזען מיט אים אין גאָרטן?
[27] און פּעטרוס האָט ווידער געלייקנט; און תֵּיכף האָט דער האָן געקרײַט.
[28] און זיי האָבן יֵשוּעַן געפירט פון קַיָפָאן אין דעם געריכטהויף אַרײַן;
און עס איז געווען באַגינען. און זיי אַליין זענען ניט אַרײַנגעגאַנגען אין דעם

געריכטהויף, כּדי זיי זאָלן זיך ניט מטמא זיין, נייערט זאָלן קענען עסן דעם קרבן־פּסח. [29] און פּילאַטוס איז אַרויסגעגאַנגען צו זיי, און האָט געזאָגט: וואָסערע באַשולדיקונג ברענגט איר קעגן דעם דאָזיקן מאַן? [30] האָבן זיי געענטפערט, און צו אים געזאָגט: ווען דער דאָזיקער וואָלט ניט געטאָן קיין שלעכטס, וואָלטן מיר אים ניט געווען איבערגעענטפערט צו דיר. [31] פּילאַטוס האָט דעריבער צו זיי געזאָגט: נעמט איר אים, און משפּט אים לויט אייער תּורה. און די ייִדן האָבן צו אים געזאָגט: מיר האָבן ניט קיין רשות צו טייטן אַ מענטשן; [32] (כּדי סע זאָל מקוים ווערן דאָס וואָרט פון ישוע, וואָס ער האָט גערעדט, בעת ער האָט מרמז געווען מיט וואָסער מין טויט ער וועט שטאַרבן).

[33] פּילאַטוס איז דעריבער ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געריכטהויף אַריין, און האָט גערופן ישוע, און צו אים געזאָגט: ביסטו דער מלך פון די ייִדן? [34] און ישוע האָט געענטפערט: טוסטו דאָס זאָגן פון דיר אַליין, אָדער האָבן דיר דאָס אַנדערע געזאָגט פונוועגן מיר? [35] האָט פּילאַטוס געענטפערט: בין איך אַ ייִד? דיין אייגן פאָלק און די ראָשי־כּהנים האָבן דיך איבערגעענטפערט צו מיר; וואָס האָסטו געטאָן? [36] האָט ישוע געענטפערט: מיין מלכות איז ניט פון דער דאָזיקער וועלט; אויב מיין מלכות וואָלט געווען פון דער דאָזיקער וועלט, וואָלטן מיינע באַדינער געקעמפט, אַז איך זאָל ניט איבערגעענטפערט ווערן צו די ייִדן; איצט אָבער איז מיין מלכות ניט פונדאַנען. [37] פּילאַטוס האָט דעריבער צו אים געזאָגט: הייסט עס, דו ביסט אַ מלך? און ישוע האָט געענטפערט: דו זאָגסט, אַז איך בין אַ מלך. צוליב דעם בין איך געבוירן געוואָרן, און צוליב דעם בין איך געקומען אין דער וועלט אַריין, כּדי איך זאָל עדות זאָגן פאַר דעם אמת. יעדער איינער, וואָס איז פון דעם אמת, טוט הערן מיין קול. [38] זאָגט צו אים פּילאַטוס: וואָס איז אמת?

און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער ווידער אַרויסגעגאַנגען צו די ייִדן, און האָט צו זיי געזאָגט: איך געפין ניט אין אים קיין שום שולד. [39] אָבער ביי אייך איז פאַראַן אַ מנהג, אַז איך זאָל אייך פריי לאָזן איינעם אויף פּסח; ווילט איר דעריבער, אַז איך זאָל אייך פריי לאָזן דעם מלך פון די ייִדן? [40] זיי האָבן דעריבער ווידער אויסגעשריגן, אַזוי צו זאָגן: ניט דעם דאָזיקן, נייערט בר־אַבאָן! און בר־אַבא איז געווען אַ גזלן.

יט דעמאָלט האָט פּילאַטוס גענומען יֵשוּעַן, און האָט אים געלאָזט שמייסן.
2 און די זעלנער האָבן אויסגעפּלאָכטן אַ קרוין פון דערנער, און זי
אַרויפגעזעצט אויף זיין קאָפּ, און אים באַקליידט אין אַ פּורפּור מאַנטל.
3 און זיי האָבן גענענט צו אים, און געזאָגט: שָלום דיר, מֶלך פון די
יִדן! און זיי האָבן אים געפּאַטשט מיט זייערע הענט. 4 און פּילאַטוס איז
ווידער אַרויסגעגאַנגען, און האָט צו זיי געזאָגט: אָט פיר איך אים אַרויס צו
אייך, כּדי איר זאָלט וויסן, אַז איך געפין ניט אין אים קיין שום שולד. 5 און
יֵשוּעַ איז אַרויסגעקומען, און האָט געטראָגן די קרוין פון דערנער און דעם
פּורפּור מאַנטל. און פּילאַטוס האָט צו זיי געזאָגט: אָט איז דער מענטש!
6 און אַז די ראָשי־כֹּהנים און די באַדינער האָבן אים געזען, האָבן זיי
אויסגעשריגן: קרייציק אים, קרייציק אים! זאָגט צו זיי פּילאַטוס: נעמט איר
אים און קרייציקט אים, וואָרים איך געפין ניט אין אים קיין שום שולד.
7 האָבן אים די יִדן געענטפערט: מיר האָבן אַ תּורה, און לויט דער
תּורה איז ער חַייב־מִיתה, מַחמת ער האָט זיך אַליין געמאַכט פאַר דעם
בֶּן־אֱלֹהִים. 8 און ווען פּילאַטוס האָט דאָס געהערט, האָט ער נאָך מער
מורא באַקומען, 9 און ער איז ווידער אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געריכטהויף
אַריין, און האָט געזאָגט צו יֵשוּעַן: פונוואַנען ביסטו? אָבער יֵשוּעַ האָט אים
ניט געגעבן קיין תּשובה. 10 פּילאַטוס האָט דעריבער צו אים געזאָגט: צו
מיר טוסטו ניט רעדן? ווייסטו ניט, אַז איך האָב רשות דיך פריי צו לאָזן,
און רשות דיך צו קרייציקן? 11 און יֵשוּעַ האָט אים געענטפערט: דו וואָלטסט
ניט געהאַט קיין מאַכט איבער מיר, אויב זי וואָלט דיר ניט געגעבן געוואָרן
פון אויבן; דעריבער האָט דער, וואָס האָט מיך איבערגעענטפערט צו דיר,
אַ גרעסערע זינד.

12 פון דעמאָלט אָן האָט פּילאַטוס געזוכט אים פריי צו לאָזן; אָבער די
יִדן האָבן אויסגעשריגן, אַזוי צו זאָגן: אויב דו לאָזסט פריי דעם דאָזיקן
מאַן, ביסטו ניט דעם קֵיסרס פריינט; יעדער איינער, וואָס מאַכט זיך אַליין
פאַר אַ מֶלך, איז מוֹרד־בַּמַלכות. 13 און ווען פּילאַטוס האָט געהערט די
דאָזיקע רייד, האָט ער אַרויסגעבראַכט יֵשוּעַן, און האָט זיך אַנידערגעזעצט
אויף דעם כִּסֵא־הַמִשפּט, אויף דעם פּלאַץ, וואָס הייסט די פּלאַסטערונג, און
אויף לָשון־קוֹדֶש, גַבּתָא. 14 און עס איז געווען עֶרֶב־פֶּסח, אַרום דער זעקסטער
שָעה. און ער האָט געזאָגט צו די יִדן: אָט איז אייער מֶלך! 15 און זיי

האָבן געשריגן: אַוועק מיט אים, אַוועק מיט אים, קרייציק אים! זאָגט צו
זיי פּילאַטוס: זאָל איך קרייציקן אייער מֶלך? און די ראָשי־כּהנים האָבן
געענטפערט: מיר האָבן ניט קיין מֶלך, אַחוץ דעם קֵיסר. [16] דעמאָלט האָט
ער אים איבערגעענטפערט צו זיי, געקרייציקט צו ווערן.

[17] זיי האָבן דעריבער גענומען יֵשוּעַן. און ער האָט אַליין געטראָגן זיין
צלָב, און ער איז אַרויסגעגאַנגען צו דעם פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן דער
שיידל־פּלאַץ, און אויף לָשון־קוֹדש הייסט ער גָלגָלתָא. [18] דאָרטן האָבן זיי
אים געקרייציקט, און מיט אים צוויי אַנדערע, אויף יעדער זייט איינעם, און
יֵשוּעַן אין דער מיט. [19] און פּילאַטוס האָט אויך אָנגעשריבן אַן אויפשריפט,
און האָט זי אַרויפגעטאָן אויף דעם צלָב; און דאָרט איז געשטאַנען: יֵשוּעַ
הַנוֹצרי, דער מֶלך פון די ייִדן. [20] די דאָזיקע אויפשריפט האָבן דעריבער
געליינענט אַ סך ייִדן, וואָרים דער פּלאַץ, וואו יֵשוּעַ איז געקרייציקט געוואָרן,
איז געווען נאָענט פון דער שטאָט; און דאָס איז געווען געשריבן אויף לָשון־
קוֹדש, לאַטייניש, און אין גריכיש. [21] און די ראָשי־כּהנים פון די ייִדן האָבן
געזאָגט צו פּילאַטוסן: שרייב ניט: דער מֶלך פון די ייִדן, נייערט אַז ער האָט
געזאָגט: איך בין דער מֶלך פון די ייִדן. [22] און פּילאַטוס האָט געענטפערט:
וואָס איך האָב געשריבן, האָב איך געשריבן.

[23] און די זעלנער, בעת זיי האָבן יֵשוּעַן געקרייציקט, האָבן גענומען
זיינע מַלבושים און געמאַכט פיר חַלָקים, פאַר יעדן זעלנער אַ חֵלֶק, און
אויך זיין ראָק. און דער ראָק איז געווען אָן אַ נאָט, געוועבט פון אויבן
דורך און דורך. [24] זיי האָבן דעריבער געזאָגט איינער צום אַנדערן: לאָמיר
אים ניט צערייסן, נייערט וואַרפן גוֹרל אויף אים, וועמעס ער זאָל זיין; כּדי
דער פָּסוק זאָל מקוים ווערן:

זיי האָבן צעטיילט מיינע בגָדים צווישן זיך;
און איבער מיין געוואַנט האָבן זיי געוואָרפן גוֹרל[א].

[25] און אַזוי האָבן די זעלנער געטאָן; און ביי דעם צלָב פון יֵשוּעַן זענען
געשטאַנען זיין מוטער, און זיין מוטערס שוועסטער, מִריָם דאָס ווייב פון
קלוֹפּסן, און מִריָם פון מַגדָלָה. [26] און בעת יֵשוּעַ האָט געזען זיין מוטער,
און דעם תַּלמיד, וועמען ער האָט ליב געהאַט, שטיין דערביי, האָט ער
געזאָגט צו זיין מוטער: אִשה, אָט איז דיין זון! [27] דערנאָך האָט ער געזאָגט

א תהלים כב, 19.

צו דעם תּלמיד: אָט איז דײַן מוטער! און פֿון יענער שָׁעה אָן האָט דער
תּלמיד זי גענומען צו זיך.

[28] און נאָכדעם האָט יֵשוּעַ, ווײַל ער האָט געוואוסט, אַז אַלצדינג איז
שוין פֿאַרענדיקט, און כּדי דער פָּסוק זאָל מקוים ווערן, האָט ער געזאָגט:
איך בין דאָרשטיק. [29] און דאָרט איז געשטאַנען אַ כּלי פֿול מיט עסיק;
און זיי האָבן אַרויפֿגעטאָן אַ שוואָם פֿול מיט עסיק אויף אַן אֵזוֹב־שטענגל,
און עס דערלאַנגט צו זײַן מויל. [30] און אַז יֵשוּעַ האָט גענומען דעם עסיק,
האָט ער געזאָגט: עס איז געענדיקט; און ער האָט גענייגט זײַן קאָפּ, און
אויסגעהויכט זײַן נשמה.

[31] און מחמת עס איז געווען עֶרֶב־שבּת, און כּדי די גופֿים זאָלן ניט
פֿאַרבלײַבן אויפֿן צלָב איבער שבּת (וואָרים יענער שבּת איז געווען אַ
גרויסער טאָג), האָבן די ייִדן געבעטן בײַ פּילאַטוסן, אַז מען זאָל צעברעכן
זייערע פֿיס, און אַז זיי זאָלן קענען ווערן אַוועקגענומען. [32] און די זעלנער
זענען געקומען, און האָבן צעבראָכן די פֿיס פֿון דעם ערשטן, און פֿון דעם
אַנדערן, וואָס איז מיט אים געקרייציקט געוואָרן; [33] אָבער ווען זיי זענען
געקומען צו יֵשוּעַן, און האָבן געזען, אַז ער איז שוין טויט, האָבן זיי ניט
צעבראָכן זײַנע פֿיס. [34] אָבער איינער פֿון די זעלנער האָט מיט אַ שפּיז
געשטאָכן זײַן זײַט, און עס איז תּיכּף אַרויסגעקומען בלוט און וואַסער.
[35] און דער, וואָס האָט עס געזען, האָט עדות געזאָגט — און זײַן עדות זאָגן
איז אמת, און ער ווייסט, אַז ער זאָגט אמת — כּדי אויך איר זאָלט גלויבן.
[36] וואָרים דאָס איז געשען, כּדי דער פָּסוק זאָל מקוים ווערן: קיין ביין פֿון
אים זאָל ניט ווערן צעבראָכן[א]. [37] און ווידער זאָגט אַן אַנדערער פָּסוק:
זיי וועלן קוקן אויף אים, וועמען זיי האָבן געשטאָכן[ב].

[38] און נאָכדעם האָט יוסף פֿון רָמָתַיִם, וואָס איז געווען אַ פֿאַרבאָרגענער
תּלמיד פֿון יֵשוּעַן, אויס מורא פֿאַר די ייִדן, געבעטן בײַ פּילאַטוסן, אַז
ער זאָל מעגן אַוועקנעמען יֵשוּעַס גוף, און פּילאַטוס האָט אים געגעבן
דערלויבעניש. ער איז דעריבער געקומען, און האָט אַוועקגענומען זײַן גוף.
[39] און אויך נַקְדימון, וואָס איז קודם צו אים געקומען בײַנאַכט, איז געקומען
און האָט געבראַכט אַ מישונג פֿון מירע און אַלאָען, אַן עֶרך פֿון הונדערט
פֿונט. [40] און זיי האָבן גענומען דעם גוף פֿון יֵשוּעַן און האָבן אים אײַנגעוויקלט

[א] שמות יב, 46. [ב] זכריה יב, 10.

אין תַּכריכים צוזאַמען מיט די בשָׂמים, ווי עס איז דער מִנהג בײַ ייִדן
מקַבר צו זײַן. 41 און אין דעם אָרט, וואו ער איז געקרײַציקט געוואָרן, איז
געווען אַ גאָרטן, און אין דעם גאָרטן אַ נײַער קֶבר, וואָס אין אים איז נאָך
קיינער ניט געלייגט געוואָרן. 42 און מַחמת עס איז שוין געווען עֶרֶב־שַבּת בײַ
ייִדן, און דער קֶבר איז געווען נאָענט, האָבן זיי דאָרטן אַרײַנגעלייגט יֵשוּעַן.

כ און אויף דעם ערשטן טאָג פֿון דער וואָך, בשעת עס איז נאָך געווען
טונקל, איז מִריָם פֿון מַגדָלָה געקומען באַגינען צום קֶבר, און האָט
געזען, אַז דער שטיין איז אַוועקגענומען געוואָרן פֿון דעם קֶבר. 2 און זי איז
געלאָפֿן, און איז געקומען צו שִמעון פּעטרוסן און צו דעם אַנדערן תַּלמיד,
וועמען יֵשוּעַ האָט ליב געהאַט, און האָט צו זיי געזאָגט: זיי האָבן אַוועק־
גענומען דעם האַר פֿון דעם קֶבר, און מיר ווייסן ניט וואו זיי האָבן אים
געלייגט. 3 און פּעטרוס איז אַרויסגעגאַנגען, און דער אַנדערער תַּלמיד, און
זיי זענען געגאַנגען צום קֶבר. 4 און זיי זענען בײדע געלאָפֿן צוזאַמען,
און דער אַנדערער תַּלמיד איז איבערגעלאָפֿן פּעטרוסן, און איז אָנגעקומען
פֿריער צום קֶבר. 5 און אַז ער האָט זיך אײַנגעבויגן און אַרײַנגעקוקט, האָט
ער געזען די תַּכריכים ליגן; אָבער ער איז ניט אַרײַנגעגאַנגען. 6 דערנאָך איז
שִמעון פּעטרוס אָנגעקומען נאָך אים, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם
קֶבר אַרײַן; און ער האָט געזען די תַּכריכים ליגן, 7 און דאָס טיכל, וואָס
איז געווען אויף זײַן קאָפּ, איז ניט געלעגן מיט די תַּכריכים, נײַערט
צונויפֿגעוויקלט אין אַ פּלאַץ באַזונדער. 8 און דערנאָך איז אַרײַנגעגאַנגען
אויך דער אַנדערער תַּלמיד, וואָס איז פֿריער געקומען צום קֶבר, און
ער האָט געזען, און געגלויבט. 9 וואָרים זיי האָבן נאָך ניט פֿאַרשטאַנען
דעם פָּסוק, אַז ער מוז אויפֿשטיין תּחִיַת־הַמֵתים. 10 און די תַּלמידים זענען
דעריבער ווידער אַוועק צו זיך אַהיים.

11 אָבער מִריָם איז געשטאַנען אין דרויסן בײַם קֶבר און האָט געוויינט.
און, ווי זי האָט געוויינט, האָט זי זיך אײַנגעבויגן און האָט אַרײַנגעקוקט אין
דעם קֶבר; 12 און זי האָט געזען צוויי מַלאָכים אין ווײַסן זיצן, וואו דער גוף
פֿון יֵשוּעַן איז געלעגן, איינער צוקאָפּנס, און איינער צופֿוסנס. 13 און זיי
האָבן צו איר געזאָגט: אִשה, פֿאַרוואָס וויינסטו? זאָגט זי צו זיי: מַחמת זיי
האָבן אַוועקגענומען מײַן האַר, און איך ווייס ניט, וואו זיי האָבן אים געלייגט.
14 און בעת זי האָט דאָס געזאָגט, האָט זי זיך אויסגעדרייט, און געזען יֵשוּעַן

שטיין, אָבער זי האָט ניט געוואוסט, אַז דאָס איז יֵשוּעַ. [15] זאָגט צו איר יֵשוּעַ:
אִשה, פאַרוואָס וויינסטו? וועמען זוכסטו? און מַחמת זי האָט אים אָנגענומען
פאַר דעם גערטנער, האָט זי צו אים געזאָגט: האַר, אויב דו האָסט אים
אַוועקגעטראָגן, זאָג מיר, וואו דו האָסט אים געלייגט, און איך וועל אים
אַוועקנעמען. [16] זאָגט צו איר יֵשוּעַ: מִריָם! און זי האָט זיך אויסגעדרייט, און
צו אים געזאָגט אויף לָשון־קוֹדֶש: רַבּוֹני, וואָס מיינט צו זאָגן: לערער. [17] זאָגט
יֵשוּעַ צו איר: ריר מיך ניט אָן, וואָרים איך בין נאָך ניט אַרויפגעגאַנגען צו
דעם פאָטער; נייערט גיי צו מיינע ברידער, און זאָג זיי: איך גיי אַרויף צו
מיין פאָטער און אייער פאָטער, און צו מיין גאָט און אייער גאָט. [18] און
מִריָם פון מַגדָלה איז געגאַנגען און האָט דערציילט די תַּלמידים: איך
האָב געזען דעם האַר; און אַז ער האָט צו איר געזאָגט די דאָזיקע זאַכן.
[19] און אין אָוונט פון יענעם טאָג, דעם ערשטן טאָג פון דער וואָך, בעת
די טירן זענען געווען פאַרשלאָסן, וואו די תַּלמידים זענען געווען, אויס מוֹרא
פאַר די יִידן, איז יֵשוּעַ געקומען און איז געשטאַנען צווישן זיי, און האָט צו
זיי געזאָגט: שָלום־עַלֵיכֶם! [20] און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער זיי
געוויזן זיינע הענט און זיין זייט. און די תַּלמידים האָבן זיך געפרייט, בעת
זיי האָבן געזען דעם האַר. [21] און יֵשוּעַ האָט נאָכאַמאָל צו זיי געזאָגט: שָלום־
עַלֵיכֶם! אַזוי ווי דער פאָטער האָט מיך געשיקט, פּונקט אַזוי שיק איך אייך.
[22] און אַז ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער אַ הויך געטאָן אויף זיי, און צו
זיי געזאָגט: זייט מְקַבל דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש. [23] וועמעס זינד איר זענט מוֹחל,
פאַר די זענען זיי פאַרגעבן; וועמעס זינד איר פאַרהאַלט, זענען זיי פאַרהאַלטן.
[24] און תּוֹמָא, איינער פון די צוועלף, וועמען מען האָט גערופן: דער
צווילינג, איז ניט געווען מיט זיי, בעת יֵשוּעַ איז געקומען. [25] די אַנדערע
תַּלמידים האָבן דעריבער געזאָגט צו אים: מיר האָבן געזען דעם האַר. ער
אָבער האָט צו זיי געזאָגט: סיידן איך וועל זען דעם סִימן פון די נעגל אין
זיינע הענט, און אַריינטאָן מיין פינגער אין דעם סִימן פון די נעגל, און אַריינטאָן
מיין האַנט אין זיין זייט, וועל איך ניט גלויבן.
[26] און אין אַכט טעג אַרום זענען זיינע תַּלמידים ווידער געווען אין
דעם הויז, און תּוֹמָא איז געווען מיט זיי. און בעת די טירן זענען געווען
פאַרשלאָסן, איז יֵשוּעַ געקומען און איז געשטאַנען צווישן זיי, און האָט געזאָגט:
שָלום־עַלֵיכֶם! [27] דערנאָך האָט ער געזאָגט צו תּוֹמָאן: שטרעק אויס אַהער

דיין פינגער, און זע מיינע הענט; און שטרעק אויס דיין האַנט, און טו זי
אַריין אין מיין זייט; און זיי ניט אומגלויביק, נייערט גלויביק. [28] האָט תּוֹמָא
געענטפערט, און צו אים געזאָגט: מיין האַר און מיין גאָט! [29] זאָגט צו אים
יֵשוּעַ: ווייל דו האָסט מיך געזען, האָסטו געגלויבט? וואויל איז די, וואָס
האָבן ניט געזען, און דאָך האָבן זיי געגלויבט.
[30] און נאָך אַ סך אַנדערע צייכנס האָט יֵשוּעַ געטאָן פֿאַר די תַּלמידים,
וואָס זענען ניט פֿאַרשריבן אין דעם דאָזיקן סֵפֶר. [31] אָבער די דאָזיקע זענען
פֿאַרשריבן, כּדי איר זאָלט גלויבן, אַז יֵשוּעַ איז דער מָשִׁיחַ, דער בֶּן־אֱלֹהִים,
און אַז אין גלויבן זאָלט איר קענען האָבן לעבן אין זיין נאָמען.

כא

און נאָכדעם האָט זיך יֵשוּעַ ווידער אַנטפּלעקט צו די תַּלמידים ביי
דעם יָם פֿון טבריה; און ער האָט זיך אַנטפּלעקט אויף דעם דאָזיקן
אופֿן: [2] עס זענען געווען צוזאַמען שִׁמעוֹן פּעטרוס און תּוֹמָא, וועמען מען
האָט גערופֿן צווילינג, און נתנאל פֿון קָנָה אין גָליל, און זַבדיס זין, און נאָך
צוויי אַנדערע פֿון זיינע תַּלמידים. [3] זאָגט שִׁמעוֹן פּעטרוס צו זיי: איך גיי
כאַפּן פֿיש. זאָגן זיי צו אים: מיר גייען אויך מיט דיר. און זיי זענען אַרויס־
געגאַנגען און זענען אַריין אין דער שיף; און יענע נאַכט האָבן זיי גאָרניט
געכאַפּט.
[4] און בעת סע האָט שוין גענומען טאָגן, איז יֵשוּעַ געשטאַנען ביים ברעג;
אָבער די תַּלמידים האָבן ניט געוואוסט, אַז דאָס איז יֵשוּעַ. [5] און יֵשוּעַ האָט
צו זיי געזאָגט: קינדער, האָט איר עפּעס צו עסן? האָבן זיי אים געענטפערט:
ניין. [6] און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַרוואַרפֿט די נעץ אויף דער רעכטער
זייט פֿון דער שיף, און איר וועט געפֿינען. זיי האָבן דעריבער פֿאַרוואָרפֿן,
און האָבן זי ניט געקענט אַרויסציִען צוליב די פֿיל פֿיש. [7] און יענער תַּלמיד,
וועמען יֵשוּעַ האָט ליב געהאַט, האָט געזאָגט צו פּעטרוסן: דאָס איז דער
האַר! און אַז שִׁמעוֹן פּעטרוס האָט געהערט, אַז דאָס איז דער האַר, האָט
ער אײַנגעוויקלט זיין אײַנהיל אַרום זיך—וואָרים ער איז געווען נאַקעט—און
האָט זיך אַרײַנגעוואָרפֿן אין יָם אַריין. [8] אָבער די אַנדערע תַּלמידים זענען
געקומען אין דער שיף, וואָרים זיי זענען געווען ניט ווייט פֿון דער יַבָּשה,
נייערט אַן עֶרך פֿון צוויי הונדערט איילן ווייט, און האָבן געשלעפּט די נעץ
פֿול מיט פֿיש.
[9] און אַז זיי זענען אַרויס אויף דער יַבָּשה, האָבן זיי געזען אַ פֿייער פֿון

קוילן, און פיש ליגן אויף אים, און מַצה. 10 זאָגט צו זיי יֵשוּעַ: ברענגט
אַהער פון די פיש, וואָס איר האָט איצט געכאַפּט. 11 און שִמעון פּעטרוס
איז אַרויפגעגאַנגען, און האָט אַרויסגעצויגן די נעץ אויף דער יַבָשה, פול
מיט גרויסע פיש, הונדערט דריי און פופציק; און הַגַם עס זענען געווען
אַזויפיל, איז די נעץ ניט צעריסן געוואָרן. 12 זאָגט צו זיי יֵשוּעַ: קומט און
בייסט איבער. און קיינער פון די תַּלמידים האָט זיך ניט דערוועגט צו
פרעגן ביי אים: ווער ביסטו? וואָרים זיי האָבן געוואוסט, אַז דאָס איז דער
האַר. 13 און יֵשוּעַ האָט גענעענט און גענומען די מַצה, און זי זיי געגעבן, און
אַזוי אויך די פיש. 14 דאָס איז שוין דאָס דריטע מאָל, וואָס יֵשוּעַ האָט זיך
אַנטפּלעקט צו די תַּלמידים, נאָכדעם ווי ער איז אויפגעשטאַנען תּחִיַת־
הַמֵתים.

15 און אַז זיי האָבן געהאַט איבערגעביסן, זאָגט יֵשוּעַ צו שִמעון פּעטרוסן:
שִמעון בֶּן־יוֹנָה, האָסטו מיך מערער ליב ווי די דאָזיקע? זאָגט ער צו אים
יאָ, האַר; דו ווייסט, אַז איך האָב דיך ליב. זאָגט ער צו אים: פּיטער מיינע
לעמער. 16 זאָגט ער ווידער צו אים אַ צווייט מאָל: שִמעון בֶּן־יוֹנָה, האָסטו
מיך ליב? זאָגט ער צו אים: יאָ, האַר; דו ווייסט, אַז איך האָב דיך ליב.
זאָגט ער צו אים: היט מיינע שאָף. 17 זאָגט ער צו אים דאָס דריטע מאָל:
שִמעון בֶּן־יוֹנָה, האָסטו מיך ליב? פּעטרוס האָט זיך מצַער געווען, מַחמת
ער האָט צו אים געזאָגט דאָס דריטע מאָל: האָסטו מיך ליב? און ער האָט
צו אים געזאָגט: האַר, דו ווייסט אַלצדינג; דו ווייסט, אַז איך האָב דיך ליב.
זאָגט צו אים יֵשוּעַ: פּיטער מיינע שאָף. 18 פאַרוואָר, פאַרוואָר, איך זאָג דיר,
בעת דו ביסט געווען יונג, האָסטו דיך אָנגעגורט, און ביסט געגאַנגען, וואוהין
דו האָסט געוואָלט; אָבער בעת דו וועסט זיין אַלט, וועסטו אויסשטרעקן דיינע
הענט, און אַן אַנדערער וועט דיך אָנגורטן און פירן, וואוהין דו ווילסט ניט.
19 און דאָס האָט ער גערעדט, כּדי מרַמֵז צו זיין מיט וואָסער מִין טויט ער
וועט אַכּפּערן גאָט. און נאָך די דאָזיקע רייד, האָט ער צו אים געזאָגט:
גיי מיר נאָך.

20 און פּעטרוס האָט זיך אויסגעדרייט, און געזען דעם תַּלמיד נאָכגיין,
וועמען יֵשוּעַ האָט ליב געהאַט, וואָס האָט זיך אויך ביי דער סעודה אָנגעלענט
אויף זיין ברוסט, און ער האָט געזאָגט: האַר, ווער איז דער, וואָס טוט דיך
איבערענטפערן? 21 און אַז פּעטרוס האָט אים געזען, האָט ער געזאָגט צו

יֵשוּעַן: האַר, און וואָס איז מכוח איםֿ? [22] זאָגט צו אים יֵשוּעַ: אויב איך וויל,
אַז ער זאָל פֿאַרבלײַבן, ביז איך קום, וואָס גייט דאָס דיך אָן? דו גיי מיר
נאָך. [23] און דאָס דאָזיקע וואָרט האָט זיך פֿאַרשפּרייט צווישן די ברידער,
אַז יענער תּלמיד וועט ניט שטאַרבן; אָבער יֵשוּעַ האָט ניט געזאָגט צו אים,
אַז ער וועט ניט שטאַרבן, נייערט: אויב איך וויל, אַז ער זאָל פֿאַרבלײַבן
ביז איך קום, וואָס גייט דאָס דיך אָן?
[24] דאָס איז דער תּלמיד, וואָס זאָגט עדות אויף די דאָזיקע זאַכן, און
וואָס האָט דאָס פֿאַרשריבן; און מיר ווייסן, אַז זיין עדות זאָגן איז אֶמת.
[25] און עס זענען אויך פֿאַראַן אַ סך אַנדערע זאַכן, וואָס יֵשוּעַ האָט
געטאָן; און וואָלט מען זיי אַלע באַזונדער פֿאַרשריבן, מיין איך, אַז אַפֿילו
די וועלט אַליין וואָלט ניט געקענט אַרײַננעמען די ספֿרים, וואָס וואָלטן
אָנגעשריבן געוואָרן.

די מַעשׂים פון די שלִיחים

אין דעם ערשטן סֵפר, אָ טעאָפילוס, האָב
איך געשריבן פונוועגן אַלץ, וואָס יֵשוּעַ האָט
אָנגעהויבן צו טאָן און צו לערנען, [2] ביז דעם
טאָג, אין וועלכן ער איז אַרויפגענומען געוואָרן,
נאָכדעם ווי ער האָט דורך דעם רוח־הַקודש
געגעבן געבאָט צו די שלִיחים, וועמען ער האָט
אויסדערוויילט; [3] צו וועמען ער האָט זיך אויך
אַנטפּלעקט אַ לעבעדיקער נאָך זיינע עִנוּיִים דורך
אַ סך צייכנס, בעת ער האָט זיך צו זיי באַוויזן
אין מֶשך פון פערציק טעג, און האָט גערעדט
צו זיי פונוועגן דעם מַלכות פון גאָט. [4] און בעת
ער איז מיט זיי געווען פאַרזאַמלט אינאיינעם,
האָט ער זיי באַפוילן ניט אָפּצוקערן פון ירושָלַיִם,
נייערט צו וואַרטן אויף דער הַבטָחה פון דעם
פאָטער, פון וואָס, האָט ער געזאָגט, איר האָט
געהערט פון מיר; [5] וואָרים יוחָנָן האָט געטובלט
מיט וואַסער, אָבער איר וועט געטובלט ווערן
מיט דעם רוח־הַקודש בקָרוב, נאָך די דאָזיקע
טעג.

[6] דעריבער, בעת זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען,
האָבן זיי אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: האַר,
וועסטו אין דער איצטיקער צייט ווידער אויפריכטן

דאָס מַלכות צו יִשׂרָאל? [7] און ער האָט צו זיי געזאָגט: עס איז ניט פאַר
אייך צו וויסן די צייטן, אָדער זמַנים, וואָס דער פאָטער האָט באַשטימט
אין זיין אייגענעם רשות. [8] אָבער איר וועט קריגן קראַפט, ווען דער רוחַ־
הַקוֹדֶש וועט קומען אויף אייך; און איר וועט זיין מיינע עֵדות אין ירוּשָלַיִם,
און אין גאַנץ יהודה, און אין שוֹמרוֹן, און ביז צום סוֹף פון דער ערד.
[9] און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער פאַר זייערע אויגן אַרויפגענומען
געוואָרן; און אַ וואָלקן האָט אים צוגענומען פון זייערע אויגן. [10] און בְשָעת
זיי האָבן געטאָן קוקן גלייך צום הימל ווי ער איז אַרויפגעגאַנגען, ערשט
צוויי מענטשן זענען געשטאַנען לעבן זיי אין ווייסע קליידער, [11] און האָבן
געזאָגט: איר מענטשן פון גָליל, פאַרוואָס שטייט איר און קוקט צום הימל?
דער דאָזיקער יֵשוּעַ, וואָס איז אַרויפגענומען געוואָרן פון אייך אין הימל
אַריין, וועט קומען אויף אַזאַ אופן, ווי איר האָט אים געזען גיין אין הימל
אַריין.
[12] דעמאָלט האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירוּשָלַיִם פון דעם באַרג,
וואָס הייסט הַר־הַזֵיתים, וואָס איז נאָענט פון ירוּשָלַיִם, אַ גאַנג פון אַ תחוּם־
שַבָּת. [13] און בעת זיי זענען אַרייַנגעקומען, זענען זיי אַרויפגעגאַנגען אין דעם
אויבערשטן חֶדר אַריין, וואו זיי זענען אייַנגעשטאַנען: פּעטרוס און יוֹחָנָן,
און יַעקב און אַנדריי, פיליפּוס און תּוֹמָא, בַּר־תַּלמַי און מַתְיָא, יַעקב בֶּן־
חַלפַי, און שִמעוֹן דער קַנָאי, און יהודה בֶּן־יַעקב. [14] די אַלע האָבן אינאיינעם
כְּסֵדר פאַרבראַכט אין תּפִלה טאָן, מיט די ווייבער, און מִריָם, די מוטער
פון יֵשוּעַן, און מיט זיינע ברידער.
[15] און אין די דאָזיקע טעג איז פּעטרוס אויפגעשטאַנען אין דער מיט
פון די ברידער (און די צאָל פון די פאַרזאַמלטע איז געווען אַן עֵרך פון
הונדערט און צוואַנציק מענטשן), און האָט געזאָגט: [16] ברידער, עס איז געווען
נייטיק אַז דער פָּסוק זאָל מקוּים ווערן, פון וואָס דער רוחַ־הַקוֹדֶש האָט
פאָרויסגעזאָגט דורך דעם מויל פון דָוִדן וועגן יהודהן, וואָס איז געווען
דער אָנפירער פון די, וואָס האָבן געפאַנגען גענומען יֵשוּעַןא; [17] וואָרים ער
איז געווען געציילט צווישן אונדז, און האָט מקַבל געווען זיין חֵלֶק אין דער
דאָזיקער עֲבוֹדה. [18] און ער האָט זיך געקויפט אַ פעלד מיט דעם שׂכַר פון
זיין רִשעוּת; און ער איז געפאַלן אויפן קאָפּ, און האָט געפּלאַצט אין צווייען,

א תהלים מא, 10.

און אַלע זיינע איינגעווייַדן זענען אויסגעגאָסן געוואָרן. 19 און דאָס איז באַקאַנט געוואָרן פאַר אַלע באַוואוינער פון ירושלַיִם, אַזוי, אַז אין זייער לָשון איז דאָס פעלד גערופן געוואָרן חֲקַל־דְמָא, וואָס איז טײַטש: דאָס פעלד פון בלוט. 20 וואָרים סע שטייט געשריבן אין דעם סֵפֶר תּהִלים:

זאָל זיין יִשוּב ווערן פאַרוויסט,
און זאָל קיינער דערין ניט וואוינען,
און זיין אָרט זאָל אַן אַנדערער פאַרנעמען[א].

21 דעריבער מוז איינער פון די מענטשן, וואָס זענען געגאַנגען מיט אונדז די גאַנצע צייט, בעת דער האַר יֵשוּעַ איז אַרייַנגעגאַנגען און אַרויסגעגאַנגען צווישן אונדז, 22 אָנהייבנדיק פון יוחָנָנס טבילה, ביז דעם טאָג, ווען ער איז פון אונדז אַרויפגענומען געוואָרן, — פון די דאָזיקע מוז איינער ווערן מיט אונדז אַן עֵדות פון זיין תּחִיַת־הַמֵתים. 23 און זיי האָבן אויפגעשטעלט צוויי: יוסֵפן, וועמען מען האָט גערופן בַּר־שַבָּא, און וואָס האָט געהאַט דעם צונאָמען יוסטוס, און מַתְיָא. 24 און זיי האָבן מִתפַּלֵל געווען, און געזאָגט: דו, האַר, וואָס ווייסט די הערצער פון אַלע מענטשן, ווייַז אָן פון די דאָזיקע צוויי דעם, וועמען דו האָסט אויסדערוויילט 25 צו פאַרנעמען דעם פלאַץ פון דער דאָזיקער עֲבודה און שליחות, פון וועלכער יהודה האָט אָפּגעטראָטן, כדי ער זאָל גיין צו זיין אייגענעם אָרט. 26 און זיי האָבן געוואָרפן גורל פונוועגן זיי, און דער גורל איז געפאַלן אויף מַתיָאן; און ער איז געציילט געוואָרן מיט די עלף שליחים.

ב און בעת דער טאָג פון שבועות האָט גענעענט, זענען זיי געווען אַלע צוזאַמען אין איין אָרט. 2 און פלוצים איז געקומען פון הימל אַ רַעש ווי דאָס יאָגן פון אַ שטאַרקן ווינט, און ער האָט אָנגעפילט דאָס גאַנצע הויז, וואו זיי זענען געזעסן. 3 און עס האָבן זיך באַוויזן צו זיי צונגען אַזוי ווי פון פייער, וואָס האָבן זיך פונאַנדערגעטיילט, און זיי האָבן זיך געזעצט אויף יעדן איינעם פון זיי. 4 און זיי זענען אַלע געוואָרן אָנגעפילט מיט דעם רוח־הַקוֹדֶש, און האָבן אָנגעהויבן צו רעדן מיט אַנדערע לשונות, ווי דער גייסט האָט זיי געגעבן צו רעדן.

5 און עס האָבן געוואוינט אין ירושלַיִם ייִדן, יִרְאֵי־שָמַיִם, פון יעדער אומה אונטערן הימל. 6 און ווען דער דאָזיקער רַעש איז געהערט געוואָרן,

א תהלים סט, 26; קט, 8.

איז דאָס פאָלק זיך צוזאַמענגעלאָפן, און איז פאַרטומלט געוואָרן, מַחמת
יעדער האָט זיי געהערט רעדן אין זיין אייגענעם לָשון. 7 און זיי זענען אַלע
נִבהל און נִשתּומם געוואָרן, און האָבן געזאָגט: זענען ניט אָט־די אַלע, וואָס
רעדן, גָלִילער? 8 און וויאַזוי הערן מיר זיי, איטלעכן אין אונדזער אייגענעם
לָשון, אין וועלכן מיר זענען געבוירן געוואָרן? 9 די פון פָּרַס און מָדַי, און
עֵילָמער, און די באַוואוינער פון אֲרַם־נַהֲרַיִם, פון יהודה און קאַפּאַדאָקיע,
פון פּאָנטוס און אַזיע, 10 פון פריגיע און פּאַמפיליע, פון מִצרַיִם און די
קאַנטן פון ליביע אַרום קוריני, און די געקומענע פון רוים, ייִדן און גֵרים,
11 קרעטער און אַראַבער, מיר הערן זיי רעדן אין אונדזערע לשונות די
וואונדערלעכע מַעשׂים פון גאָט. 12 און זיי זענען אַלע נִבהל און נִשתּומם
געוואָרן, און האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס באַטייַט דאָס דאָזיקע?
13 נאָר אַנדערע האָבן געשפּעט, און געזאָגט: זיי זענען פול מיט זיסן וויין.
14 אָבער פּעטרוס האָט זיך אויפגעשטעלט מיט די עלף, און האָט
אויפגעהויבן זיין קול, און צו זיי געזאָגט: מענטשן פון יהודה, און איר אַלע,
וואָס וואוינט אין ירושָלַיִם, זייט וויסן אָט־וואָס, און פאַרנעמט מיינע רייד.
15 וואָרים די דאָזיקע זענען ניט שִׁיכּור, ווי איר מיינט, מַחמת עס איז ערשט
די דריטע שָׁעה פון טאָג; 16 נאָר דאָס דאָזיקע איז דאָס, וואָס עס איז
געזאָגט געוואָרן דורך יוֹאֵל הַנָבִיא:

17 און עס וועט זיין אין די לעצטע טעג, זאָגט גאָט,
וועל איך אויסגיסן מיין גייסט אויף איטלעכן באַשעפעניש,
און אייערע זין און אייערע טעכטער וועלן נביאות זאָגן,
און אייערע בָחורים וועלן זען חזיונות,
און אייערע זְקֵנים וועלן חָלומען חֲלומות;
18 און אויך אויף מיינע קנעכט און אויף מיינע דינסטן
וועל איך אויסגיסן מיין גייסט אין יענע טעג;
און זיי וועלן נביאות זאָגן.
19 און איך וועל ווייזן וואונדער אויבן אין הימל,
און צייכנס אונטן אויף דער ערד,
בלוט, און פייער, און זייַלן רויך.
20 די זון וועט פאַרקערט ווערן אין פינצטערניש,
און די לְבָנה אין בלוט,

איידער עס קומט אָן דער טאָג פון גאָט,
דער גרויסער און מוֹרָאדיקער טאָג.
21 און עס וועט זיין,
אַז ווער סע וועט רופן דעם נאָמען פון גאָט,
וועט ניצול ווערן[א].

22 מענטשן פון ישׂראל, הערט אויס די דאָזיקע רייד: ישוע הנוצרי, אַ
מענטש, באַוויליקט פון גאָט פאַר אייך דורך גבורות, און וואונדער און
צייכנס, וואָס גאָט האָט געטאָן דורך אים אין אייער מיט, ווי איר ווייסט
אַליין. 23 דעם דאָזיקן ישוען, וואָס איז איבערגעענטפערט געוואָרן דורך דער
באַשלאָסענער עצה און פריערדיקער וויסן פון גאָט, האָט איר, דורך דער
האַנט פון רשעים, געקרייציקט און געהרגעט. 24 אָבער גאָט האָט אים
אויפגעוועקט, נאָכדעם ווי ער האָט אויפגעלייזט די יסורים פון טויט, מחמת
עס איז ניט געווען מעגלעך, אַז ער זאָל פון אים געהאַלטן ווערן. 25 וואָרים
דוד זאָגט פונוועגן אים:

איך האָב תּמיד געזען גאָט פאַר מיר,
וואָרים ער איז ביי מיין רעכטער האַנט, כּדי איך זאָל ניט פאַלן;
26 דעריבער איז מיין האַרץ געווען פריילעך,
און מיין צונג האָט זיך געפרייט;
און מיין לייב וועט אויך רוען אין זיכערקייט;
27 וואָרים דו וועסט ניט לאָזן מיין נפש אין שאול,
דו וועסט אויך ניט געבן דיין הייליקן צו זען פאַרדאַרבונג.
28 דו האָסט געמאַכט וויסן פאַר מיר דעם וועג פון לעבן,
דו וועסט מיך זאַט מאַכן מיט פרייד פאַר דיין פּנים[ב].

29 ברידער, איך קאָן אייך זאָגן אָפן פונוועגן דעם פאָטער דוד, אַז
ער איז געשטאָרבן, און מע האָט אים באַגראָבן, און זיין קבר איז מיט אונדז
ביז אויף היינטיקן טאָג. 30 אָבער אַזוי ווי ער איז געווען אַ נביא, און האָט
געוואוסט, אַז גאָט האָט אים צוגעשוואוירן מיט אַ שבועה, אַז פון דער
פרוכט פון זיינע לענדן וועט ער זעצן איינעם אויף זיין טראָן[ג], 31 האָט ער
פאָרויסגעזען און גערעדט פון דעם אויפשטיין פון משיחן, אַז ער וועט ניט
איבערגעלאָזט ווערן אין שאול, און אויך וועט זיין פלייש ניט זען קיין

[א] יואל ג, 1—5. [ב] תהלים טז, 8—11. [ג] תהלים פט, 4, 5; שמואל ב' ז, 12, 13.

פֿאַרדאַרבונג. [32]דעם דאָזיקן יֵשוּעַ האָט גאָט אױפֿגעװעקט, פֿון װאָס מיר אַלע זענען עֵדוּת. [33]דעריבער, װײַל ער איז דערהױבן צו דער רעכטער האַנט פֿון גאָט, און װײַל ער האָט מקבּל געװען פֿון דעם פֿאָטער די הַבטָחה פֿון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, האָט ער אױסגעגאָסן דאָס, װאָס איר זעט און הערט. [34]װאָרים דָוִד איז ניט אַרױף אין הימל אַרײַן, נײַערט ער זאָגט אַלײן:

גאָט האָט געזאָגט צו מײַן האַר:
זעץ דיך בײַ מײַן רעכטער האַנט,
[35]ביז איך װעל מאַכן דײַנע פֿײַנט
אַ פֿוסבענקל פֿאַר דײַנע פֿיסא.

[36]זאָל דעריבער דאָס גאַנצע הױז פֿון יִשׂרָאֵל װיסן אױף זיכער, אַז גאָט האָט געמאַכט דעם דאָזיקן יֵשוּעַ, װעמען איר האָט געקרײַציקט, פֿאַר אַ האַר און מָשִיחַ.

[37]און װי זײ האָבן דאָס געהערט, האָט עס זײ געשטאָכן אין האַרצן, און זײ האָבן געזאָגט צו פּעטרוסן און די איבעריקע פֿון די שליחים: ברידער, װאָס זאָלן מיר טאָן? [38]און פּעטרוס האָט צו זײ געזאָגט: טוט תּשובה, און זאָל יעדער פֿון אײַך געטובֿלט װערן אין דעם נאָמען פֿון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ פֿאַר דער פֿאַרגעבונג פֿון אײַערע זינד; און איר װעט באַקומען די מַתָּנה פֿון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש. [39]װאָרים פֿאַר אײַך איז די הַבטָחה, און פֿאַר אײַערע קינדער, און פֿאַר אַלע, װאָס זענען פֿון װײַטן, װאָס גאָט, אונדזער גאָט, װעט רופֿן צו זיך. [40]און מיט אַ סך אַנדערע רײד האָט ער עֵדוּת געזאָגט און זײ מַזהיר געװען, אַזױ צו זאָגן: זײַט אײַך מַציל פֿון דעם דאָזיקן פֿאַרקרומטן דוֹר. [41]און די, װאָס האָבן אָנגענומען זײַן װאָרט, זענען געטובֿלט געװאָרן, און עס זענען צוגעקומען יענעם טאָג אַרום דרײַ טױזנט נפָשוֹת. [42]און זײ האָבן זיך געהאַלטן פֿעסט אין דער לערנונג פֿון די שליחים און אין זײער חַבֿרוּתא, אין דעם ברעכן פֿון ברױט און אין תּפֿילות.

[43]און אַן אֵימה איז געפֿאַלן אױף יעדן נֶפֶש, און אַ סך צײכנס און װוּנדער זענען געשען דורך די שליחים. [44]און אַלע, װאָס האָבן געגלױבט, זענען געװען צוזאַמען, און האָבן אַלצדינג געהאַט בשותּפֿות; [45]און זײ האָבן פֿאַרקױפֿט זײער האָב און גוטס, און האָבן עס צעטײלט צו אַלעמען, לױט איטלעכנס באַדערפֿעניש. [46]און פֿון טאָג צו טאָג זענען זײ געװען באַשטענדיק

א תּהלים קי, 1.

מיט איין געמיט אין דעם בּית־המִקדש, און זיי האָבּן געבּראָכן בּרויט אין די הייזער, און האָבּן געגעסן זייער שפּייז מיט פֿריילעכקייט און מיט אַן ערלעך האַרץ. [47] און זיי האָבּן געלויבּט גאָט, און האָבּן געפֿונען חן בּיים גאַנצן פֿאָלק. און דער האַר האָט געטאָן מערן צו זיי פֿון טאָג צו טאָג יענע, וואָס זענען ניצול געוואָרן.

ג און פּעטרוס און יוחָנָן זענען צוזאַמען אַרויפֿגעגאַנגען אין דעם בּית־המִקדש אַריין צו תּפֿילת־מִנחה, אין דער ניינטער שָעה. [2] און איינער אַ מענטש, וואָס איז געווען לאָם פֿון זיין מוטערס טראַכט אָן, איז געטראָגן געוואָרן, און מע האָט אים יעדן טאָג געלייגט בּיים טויער פֿון דעם בּית־המִקדש, וואָס האָט געהייסן דער שיינער טויער, צו בּעטן נדָבות בּיי די, וואָס זענען אַריינגעגאַנגען אין דעם בּית־המִקדש. [3] און אַז ער האָט געזען פּעטרוסן און יוחָנָן האַלטן אין אַריינגיין אין דעם בּית־המִקדש, האָט ער געבּעטן אַ נדָבה. [4] און פּעטרוס און יוחָנָן האָבּן אים שאַרף אָנגעקוקט, און געזאָגט: קוק אויף אונדז. [5] און ער האָט זיי בּאַטראַכט, און געהאָפֿט עפּעס צו בּאַקומען פֿון זיי. [6] אָבּער פּעטרוס האָט געזאָגט: זילבּער און גאָלד האָבּ איך ניט, נאָר וואָס איך האָבּ, גיבּ איך דיר: אין דעם נאָמען פֿון יֵשוּעַ המָשיחַ פֿון נצֶרת, שטיי אויף און גיי. [7] און ער האָט אים אָנגענומען בּיי דער רעכטער האַנט, און האָט אים אויפֿגעשטעלט; און תּיכּף זענען זיינע פֿיס און קנעכלעך געשטאַרקט געוואָרן. [8] און ער איז אויפֿגעשפּרונגען און איז געשטאַנען, און האָט אָנגעהויבּן צו גיין; און ער איז אַריינגעגאַנגען מיט זיי אין דעם בּית־המִקדש, איז געגאַנגען און געשפּרונגען, און האָט געלויבּט גאָט. [9] און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט אים געזען גיין און לויבּן גאָט. [10] און זיי האָבּן דערקענט אין אים, אַז דאָס איז דער, וואָס איז געזעסן און געבּעטן נדָבות בּיים שיינעם טויער פֿון דעם בּית־המִקדש; און זיי זענען געוואָרן פֿול מיט שטוינען און פֿאַרוואונדערונג איבּער דעם, וואָס מיט אים איז געשען.

[11] און בּעת ער האָט זיך געהאַלטן אין פּעטרוסן און יוחָנָן, איז זיך דאָס גאַנצע פֿאָלק צוזאַמענגעלאָפֿן צו זיי אין דעם פּאָליש, וואָס האָט געהייסן שלמהס פּאָליש, און זיי האָבּן זיך שטאַרק געחידושט. [12] און אַז פּעטרוס האָט דאָס געזען, האָט ער זיך אָפּגערופֿן צום פֿאָלק: איר מענטשן

פון יִשׂרָאֵל, וואָס חידושט איר זיך איבער דעם דאָזיקן, אָדער וואָס קוקט איר אונדז אַזוי אָן, גלייך ווי מיר וואָלטן דורך אונדזער אייגענעם כּוח אָדער פרומקייט אים געמאַכט גיין? [13] דער גאָט פון אַבֿרָהם, און פון יִצחָק, און פון יַעקבֿ, דער גאָט פון אונדזערע אָבֿות האָט געאַכפּערט זיין קנעכט יֵשוּעַ, וועמען איר האָט איבערגעענטפערט, און פאַרלייקנט פאַר פּילאַטוסן, ווען ער האָט בדֵעה געהאַט אים צו לאָזן פריי. [14] איר אָבער האָט פאַרלייקנט דעם קָדוש און צַדיק, און האָט געבעטן, מע זאָל אייך באַווייליקן אַ רוֹצֵחַ, [15] און האָט געטייט דעם שַׂר פון לעבן, וועמען גאָט האָט מחַיֵה־מֵתים געווען; פון וואָס מיר זענען עֵדות. [16] און דורך דער אֱמונה אין זיין נאָמען, האָט זיין נאָמען דעם דאָזיקן מענטשן, וועמען איר זעט און קענט, שטאַרק געמאַכט; און די אֱמונה, וואָס קומט דורך אים, האָט אים געגעבן די דאָזיקע רפואה־שלֵימה פאַר אייער אַלעמענס אויגן.

[17] און איצט, ברידער, איך ווייס, אַז איר האָט דאָס געטאָן אומוויסנדיק, פונקט ווי אייערע שָׂרים. [18] אָבער וואָס גאָט האָט פאָרויסגעזאָגט דורך דעם מויל פון אַלע נבֿיאים, אַז זיין מָשיחַ וועט ליידן, האָט ער אַזוי אַרום ממַלא געווען. [19] דעריבער טוט תּשובֿה, און קערט אייך אום פון אייערע וועגן, כּדי אייערע זינד זאָלן אויסגעמעקט ווערן, און עס זאָלן קומען צייטן פון דערקוויקונג פון פאַר גאָט, [20] און כּדי ער זאָל שיקן דעם מָשיחַ, וואָס איז פאַר אייך באַשטימט געוואָרן, יֵשוּעַן, [21] וועמען דער הימל מוז מקַבל זיין, ביז די צייטן, ווען סע וועט אויפגעריכט ווערן אַלצדינג, פון וואָס גאָט האָט גערעדט דורך דעם מויל פון זיינע הייליקע נבֿיאים פון אַמאָל. [22] משה האָט אויך געזאָגט: אַ נָביא וועט גאָט דיין האַר אויפשטעלן פאַר אייך פון צווישן אייערע ברידער, גלייך צו מיר; צו אים זאָלט איר זיך צוהערן אין אַלצדינג, וואָס ער וועט צו אייך רעדן. [23] און סע וועט זיין, אַז יעדע זעל, וואָס וועט זיך ניט צוהערן צו דעם דאָזיקן נָביא, וועט פאַרשניטן ווערן פון צווישן דעם פאָלקא. [24] און אַלע נבֿיאים פון שמואֵלן אָן, און די, וואָס זענען געווען נאָך אים, זיי האָבן אַלע גערעדט פון די דאָזיקע טעג. [25] איר זענט די קינדער פון די נבֿיאים, און פון דעם בּונד, וואָס גאָט האָט געמאַכט מיט אייערע אָבֿות, בעת ער האָט געזאָגט צו אַבֿרָהמען: און אין דיין זאָמען וועלן זיין געבענטשט אַלע מִשפּחות פון דער ערדב. [26] פאַר אייך קודם האָט גאָט

א דברים יח, 15, 19. ב בראשית כב, 18.

אויפגעשטעלט זיין קנעכט, און אים געשיקט אייך צו בענטשן, און אָפּקערן
יעדן איינעם פון אייך פון אייערע שלעכטע מַעֲשִׂים.

ד און בעת זיי האָבן גערעדט צום פאָלק, זענען אויפגעשטאַנען אויף זיי
די כֹּהֲנִים און דער הויפּטמאַן פון דעם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ און די צדוקים,
[2]וואָרים סע האָט זיי שטאַרק פאַרדראָסן, וואָס זיי האָבן געלערנט דאָס
פאָלק, און געטאָן אָנזאָגן דורך יֵשׁוּעַן תְּחִיַּת־הַמֵּתִים. [3]און זיי האָבן אויס־
געשטרעקט אויף זיי זייערע הענט, און האָבן זיי אַרײַנגעזעצט אין געפענקעניש
ביז מאָרגן, וואָרים עס איז שוין געווען אָוונט. [4]אָבער אַ סַך פון די, וואָס
האָבן געהערט דאָס וואָרט, האָבן געגלויבט; און די צאָל פון די מענטשן
האָט געגרייכט ביז אַרום פינף טויזנט.

[5]און עס איז געווען אויף מאָרגן, אַז זייערע שָׂרִים, און זְקֵנִים, און
סופרים, האָבן זיך פאַרזאַמלט אין ירושָׁלַיִם, [6]און חָנָן, דער כֹּהֵן־גָדול, איז
דאָרט געווען, און קַיָפָא און יוֹחָנָן און אַלֶכְּסַנדר, און אַלע, וואָס זענען
געווען פון כֹּהֵן־גָדולס מִשְׁפָּחָה. [7]און אַז זיי האָבן זיי אַוועקגעשטעלט אין
דער מיט, האָבן זיי זיי געפרעגט: מיט וואָסער כּוח, אָדער אין וואָסער
נאָמען, האָט איר דאָס געטאָן? [8]דעמאָלט האָט פּעטרוס, פול מיט דעם
רוּחַ־הַקוֹדֶשׁ, צו זיי געזאָגט: הערט מיך אויס, איר שָׂרִים פון דעם פאָלק,
און איר זְקֵנִים; [9]אויב מיר ווערן היינט אויסגעפאָרשט וועגן דער טוֹבה, וואָס
מיר האָבן געטאָן דעם חולה, דורך וואָס ער איז געהיילט געוואָרן, [10]זאָל
דאָס זיין באַקאַנט פאַר אייך אַלע, און פאַר דעם גאַנצן פאָלק יִשְׂרָאֵל, אַז
אין דעם נאָמען פון יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ פון נְצֶרֶת, וועמען איר האָט געקרייציקט,
און וועמען גאָט האָט מְחַיֶה־מֵתִים געווען, אַז דורך אים טוט דער דאָזיקער
מענטש דאָ שטיין פאַר אייך געזונט. [11]דאָס איז דער שטיין, וואָס איז פון
אייך בוימײַסטער פאַרוואָרפן געוואָרן, און וואָס איז געוואָרן צום ווינקל־
שטיין[א]. [12]און עס איז ניטאָ אין קיין שום אַנדערן קיין ישועה, וואָרים עס
איז אויך ניטאָ אונטער דעם הימל קיין אַנדערער נאָמען, וואָס איז געגעבן
געוואָרן צווישן מענטשן, וואָס אין אים זאָלן מיר געראַטעוועט ווערן.

[13]און אַז זיי האָבן געזען די מוטיקייט פון פּעטרוסן און יוֹחָנָן, און
האָבן פאַרשטאַנען, אַז זיי זענען געווען ניט קיין געלערנטע, נייערט פּראָסטע
מענטשן, זענען זיי נִשְׁתּוֹמֵם געוואָרן; און זיי האָבן דערקענט, אַז זיי זענען

א תהלים קיח, 22.

געוועזן מיט יֵשוּעַן. [14] און בעת זיי האָבן געזען דעם מענטשן, וואָס איז
געהיילט געוואָרן, שטיין מיט זיי, האָבן זיי גאָרניט געקאָנט זאָגן אַנטקעגן
דעם. [15] זיי האָבן זיי אָבער באַפוילן אַרויסצוגיין מחוץ דעם סַנהֶדרין, און
האָבן זיך מיַעץ געווען צווישן זיך, [16] און געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן
מיט די דאָזיקע מענטשן? וואָרים אַז אַ גרויסער נֵס איז דורך זיי געטאָן
געוואָרן, איז קלאָר פאַר אַלע, וואָס וואוינען אין ירושָלַיִם, און מיר קענען
דאָס ניט פאַרלייקענען. [17] אָבער כּדי דאָס זאָל זיך ניט ווייטער פאַרשפּרייטן
צווישן דעם פאָלק, לאָמיר זיי וואָרענען, פון איצט־אָן מער ניט צו רעדן
צו קיינעם אין דעם דאָזיקן נאָמען. [18] און זיי האָבן זיי גערופן, און באַפוילן,
בִּכלַל ניט צו רעדן, אָדער צו לערנען אין דעם נאָמען פון יֵשוּעַן. [19] אָבער
פּעטרוס און יוֹחָנָן האָבן זיי געענטפערט: צי עס איז רעכט אין די אויגן פון
גאָט, מיר זאָלן אייך מער געהאָרכן ווי גאָט, מִשפּט איר אַליין; [20] וואָרים
מיר קענען ניט אַנדערש, נייערט נאָר רעדן פון דעם, וואָס מיר האָבן
געזען און געהערט. [21] און זיי האָבן זיי ווייטער געוואָרנט, און האָבן זיי
אָפּגעלאָזט, ווייל זיי האָבן גאָרניט געפונען וויאַזוי זיי צו באַשטראָפן, צוליב
דעם פאָלק; וואָרים אַלע האָבן געלויבט גאָט פאַר דעם, וואָס עס איז
געשען. [22] וואָרים דער מענטש, וואָס מיט אים איז געטאָן געוואָרן דער נֵס
פון היילן, איז אַלט געווען מער ווי פערציק יאָר.

[23] און אַז מען האָט זיי אָפּגעלאָזט, זענען זיי געגאַנגען צו זייערע פריינט,
און האָבן דערציילט אַלצדינג, וואָס די ראָשי־כֹּהנים און די זְקֵנים האָבן צו
זיי געזאָגט. [24] און בעת זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי אַלע צוזאַמען
אויפגעהויבן זייער קול צו גאָט, און האָבן געזאָגט: אָ גאָט, וואָס האָסט
געמאַכט דעם הימל און די ערד און דעם יַם, און אַלצדינג, וואָס סע
געפינט זיך אין זיי; [25] און וואָס דורך דעם מויל פון אונדזער פאָטער דָוִד,
דיין קנעכט, האָסטו געזאָגט דורך דעם רוח־הַקוֹדֶש:

פאַרוואָס ליאַרעמען די פעלקער,
און די אומות טראַכטן ליידיקייטן?
[26] די מלָכים פון דער ערד שטעלן זיך אויף,
און די פירשטן עֵצהן זיך אינאיינעם
קעגן גאָט און קעגן זיין געזאַלבטן[א].

[א] תהלים ב, 1, 2.

27 וואָרים פאַרוואָר, אין דער דאָזיקער שטאָט האָבן זיך פאַרזאַמלט קעגן
דיין הייליקן קנעכט יֵשוּעַ, וועמען דו האָסט געזאַלבט, הורדוס און פּאָנטיוס
פּילאַטוס מיט די גוֹיִם און דיין פאָלק יִשׂרָאֵל, 28 צו טאָן וואָס דיין האַנט
און דיין עֵצָה האָבן פאָרויס גוֹזר געווען, סע זאָל געשען. 29 און איצט, האַר,
קוק אויף זייערע וואָרענונגען, און באַוויליק פאַר דיינע קנעכט צו רעדן
דיין וואָרט מיט דער גאַנצער מוטיקייט, 30 בעת דו טוסט אויסשטרעקן דיין
האַנט צו היילן, און כּדי צייכנס און וואונדער זאָלן געטאָן ווערן דורך דעם
נאָמען פון דיין הייליקן קנעכט יֵשוּעַ. 31 און נאָכדעם ווי זיי האָבן מִתפּלל
געווען, האָט אויפגעציטערט דאָס אָרט, אין וועלכן זיי זענען געווען פאַר־
זאַמלט; און זיי זענען אַלע געוואָרן פול מיט דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, און זיי האָבן
גערעדט דאָס וואָרט פון גאָט מיט מוטיקייט.

32 און די עֵדָה פון די מַאמינים זענען געווען ווי פון איין האַרץ און
נשָמה; און קיין איינציקער פון זיי האָט ניט געזאָגט, אַז עפּעס פון די זאַכן,
וואָס ער האָט פאַרמאָגט, איז זיין אייגנס, נייערט זיי האָבן געהאַט אַלצדינג
בשותפות. 33 און מיט גרויס מאַכט האָבן די שלִיחים עֵדוּת געזאָגט אויף
דעם אויפשטיין פון דעם האַר יֵשוּעַ; און גרויס חֶסֶד איז געווען אויף זיי
אַלע. 34 און עס איז אויך ניט געווען צווישן זיי קיינער, וואָס איז געווען
נויטבאַדערפטיק; וואָרים וויפל עס זענען געווען באַזיצערס פון לאַנד
און הייזער, האָבן דאָס פאַרקויפט, און האָבן געבראַכט די הַכנָסה פון דעם,
וואָס איז פאַרקויפט געוואָרן, 35 און האָבן דאָס אַוועקגעלייגט צו די פיס
פון די שלִיחים; און יעדן איינעם איז פונאַנדערגעטיילט געוואָרן, לויט ווי
יעטווידער האָט נייטיק געהאַט.

36 און יוסף, וואָס איז פון די שלִיחים גערופן געוואָרן מיט דעם צונאָמען
בַּר־נַבָּא (וואָס איז טייַטש: זון פון טרייסט), אַ לֵוִי, וואָס האָט געשטאַמט
פון קיפּרוס, 37 האָט פאַרקויפט אַ פעלד, וואָס האָט באַלאַנגט צו אים, און
האָט געבראַכט דאָס געלט, און עס געלייגט צו די פיס פון די שלִיחים.

ה אָבער איינער אַ מאַן מיט דעם נאָמען חֲנַנְיָה, מיט זיין ווייב שַׁפִּירָה, האָבן
פאַרקויפט אַן אַרבּטייל, 2 און מיט זיין ווייבס וויסן האָט ער באַהאַלטן
אַ טייל פון דער הַכנָסה, און ער האָט געבראַכט בלויז אַ חֵלֶק, און האָט
אים געלייגט צו די פיס פון די שלִיחים. 3 און פּעטרוס האָט געזאָגט: חֲנַנְיָה,
פאַרוואָס האָט דער שָׂטָן אָנגעפילט דיין האַרץ צו לייקענען פאַר דעם רוּחַ־

הַקוֹדֶש, און צו באַהאַלטן אַ חֵלֶק פון דער הַכנָסה פון דעם פעלד? [4] בעת עס איז געבליבן ניט פאַרקויפט, איז עס דען ניט געווען דיין אייגנס? און נאָכדעם ווי עס איז פאַרקויפט געוואָרן, איז עס דען ניט געווען אין דיין רשות? ווי קומט עס, וואָס דו האָסט פאַרטראַכט די דאָזיקע זאַך אין דיין האַרצן? ניט פאַר מענטשן האָסטו געליקנט, נייערט פאַר גאָט. [5] און אַז חֲנַניָה האָט געהערט די דאָזיקע רייד, איז ער אַנידערגעפאַלן, און איז אויסגעגאַנגען. און אַ גרויסע אֵימה איז געפאַלן אויף אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט. [6] און די יונגעלייט זענען אויפגעשטאַנען און האָבן אים אַרומגעוויקלט, און זיי האָבן אים אַרויסגעטראָגן, און אים מְקַבר געווען.

[7] און אין דריי שָעה אַרום איז זיין ווייב אַרייַנגעקומען, און זי האָט ניט געוואוסט, וואָס דאָ איז געשען. [8] און פעטרוס האָט צו איר געזאָגט: זאָג מיר, צי האָט איר פאַרקויפט דאָס פעלד פאַר אַזויפיל און אַזויפיל? און זי האָט געזאָגט: יאָ, פאַר אַזויפיל און אַזויפיל. [9] האָט פעטרוס צו איר געזאָגט: ווי קומט עס, וואָס איר האָט אָפּגעמאַכט אינאיינעם צו פרואוון דעם גייסט פון גאָט? זע, די פיס פון די, וואָס האָבן מְקַבר געווען דיין מאַן, זענען ביי דער טיר, און זיי וועלן דיך אַרויסטראָגן. [10] און זי איז פלוצים אַנידער־געפאַלן צו זיינע פיס, און איז אויסגעגאַנגען. און די יונגעלייט זענען אַרייַנגעקומען, און האָבן זי געפונען אַ טויטע, און זיי האָבן זי אַרויסגעטראָגן, און זי מְקַבר געווען לעבן איר מאַן. [11] און אַ גרויסע אֵימה איז געפאַלן אויף גאַנץ קָהָל, און אויף אַלע, וואָס האָבן דאָס געהערט.

[12] און דורך די הענט פון די שליחים זענען אַ סך צייכנס און וואונדער געטאָן געוואָרן צווישן דעם פאָלק. און זיי זענען אַלע געווען צוזאַמען אין שלֹמהס פאָליש. [13] אָבער פון די איבעריקע האָט זיך קיינער ניט דערוועגט צו באַהעפטן אין זיי; נאָר דאָס פאָלק האָט זיי שטאַרק געשאַצט. [14] און אַ סך מַאמינים זענען צוגעשטאַנען צו דעם האַר, אַ גרויסער עוֹלם פון מענער און פון פרויען; [15] אַזוי, אַז זיי האָבן אַפילו די קראַנקע אַרויסגעטראָגן אין די גאַסן אַרויס, און האָבן זיי געלייגט אויף בעטן און געלעגערס, כדי, ווען פעטרוס וועט פאַרבייַגיין, זאָל כאָטש זיין שאָטן פאַלן אויף עמיצן פון זיי. [16] און עס איז זיך אויך צוזאַמענגעקומען דאָס פאָלק פון די שטעט אַרום ירושָלַיִם, און זיי האָבן געבראַכט די קראַנקע, און די, וואָס זענען געווען געפּלאָגט מיט אומריינע גייסטער, און זיי זענען אַלע געהיילט געוואָרן.

[17] און דער כּהן־גָדול איז אויפֿגעשטאַנען, און די אַלע, וואָס זענען געווען מיט אים, דאָס איז, די כּיתּה פֿון די צדוקים, און זיי זענען געוואָרן מָלא קִנאה, [18] און זיי האָבן געלייגט הענט אויף די שליחים, און האָבן זיי אַרײַנגעזעצט אין דער שטאָטישער תּפֿיסה. [19] אָבער אַ מַלאך פֿון גאָט האָט בײַנאַכט געעפֿנט די טירן פֿון דער תּפֿיסה, און האָט זיי אַרויסגעבראַכט, און געזאָגט: [20] גייט און שטעלט זיך אַוועק אין דעם בֵּית־הַמִקדש, און רעדט פֿאַר דעם פֿאָלק די אַלע רייד פֿון דעם דאָזיקן לעבן. [21] און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי אין דער פֿרי אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִקדש, און האָבן געלערנט.

און אַז דער כּהן־גָדול איז געקומען, און די, וואָס זענען געווען מיט אים, האָבן זיי צונויפֿגערופֿן דעם סַנהֶדרין, און אַלע זְקֵנים פֿון די בְּנֵי־יִשׂרָאֵל, און האָבן געשיקט אין דער תּפֿיסה, מען זאָל זיי ברענגען. [22] און אַז די באַדינער זענען געקומען, האָבן זיי זיי ניט געפֿונען אין דער תּפֿיסה, און זיי האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן דערציילט, [23] אַזוי צו זאָגן: מיר האָבן געפֿונען די תּפֿיסה פֿעסט פֿאַרשלאָסן, און די שומרים שטיין בײַ די טירן; אָבער ווען מיר האָבן זי אויפֿגעעפֿנט, האָבן מיר קיינעם ניט געפֿונען דרינען. [24] און אַז דער הויפּטמאַן פֿון דעם בֵּית־הַמִקדש און די ראָשֵי־כֹּהֲנים האָבן געהערט די דאָזיקע רייד, האָבן זיי זיך שטאַרק דערשראָקן איבער זיי, און האָבן זיך געוווּנדערט, וואָס פֿון דעם קען ווערן. [25] און אָט איז געקומען איינער, און האָט זיי דערציילט: די מענטשן, וועמען איר האָט אַרײַנגעזעצט אין דער תּפֿיסה, שטייען אין דעם בֵּית־הַמִקדש און לערנען דאָס פֿאָלק. [26] דעמאָלט איז געגאַנגען דער הויפּטמאַן מיט די באַדינער און האָט זיי געבראַכט, אָבער אָן געוואַלט, וואָרים זיי האָבן מורא געהאַט פֿאַר דעם פֿאָלק, טאָמער וועלן זיי פֿאַרשטיינט ווערן.

[27] און אַז זיי האָבן זיי געבראַכט, האָבן זיי זיי אַוועקגעשטעלט פֿאַר דעם סַנהֶדרין. און דער כּהן־גָדול האָט זיי געפֿרעגט, [28] אַזוי צו זאָגן: מיר האָבן אײַך בְּפֵירוּש באַפֿוילן, ניט צו לערנען אין דעם דאָזיקן נאָמען; און אָט האָט איר אָנגעפֿילט ירושָלַיִם מיט אײַער לערנונג, און איר ווילט אויף אונדז ברענגען דאָס בלוט פֿון דעם דאָזיקן מאַן. [29] אָבער פּעטרוס און די שליחים האָבן געענטפֿערט, און געזאָגט: מיר מוזן ליבערשט געהאָרכן

גאָט, איידער מענטשן. [30] דער גאָט פֿון אונדזערע אָבות האָט אױפֿגעװעקט ישוען, װעמען איר האָט אומגעבראַכט, און אױפֿגעהאָנגען אױף אַ בױם. [31] אים האָט גאָט דערהײכט מיט זײַן רעכטער האַנט, צו זײַן אַ שׂר און אַ גואל, צו געבן צו ישׂראל תשובה און פֿאַרגעבונג אױף די זינד. [32] און מיר זענען עדות פֿון די דאָזיקע זאַכן, און אַזױ איז דער רוח־הקודש, װעמען גאָט האָט געגעבן צו די, װאָס געהאָרכן אים.

[33] און אַז זײ האָבן דאָס געהערט, האָט עס זײ געשניטן בײַם האַרצן, און זײ האָבן בדעה געהאַט זײ צו הרגענען. [34] דעמאָלט איז אױפֿגעשטאַנען אײנער אין דעם סנהדרין, אַ פּרושי, װאָס האָט געהײסן גמליאל, אַ תּלמיד־חכם, װעמען דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט געהאַלטן בכּבֿוד, און האָט באַפֿױלן אַרױסצופֿירן אױף אַ װײַלע די דאָזיקע לײַט. [35] און ער האָט צו זײ געזאָגט: מענטשן פֿון ישׂראל, גיט אַכטונג װיאַזױ איר זענט זיך נוהג מיט די דאָזיקע מענטשן. [36] װאָרים פֿאַר די דאָזיקע טעג איז אױפֿגעשטאַנען תּודס, און האָט זיך אַרױסגעגעבן פֿאַר עפּעס װיכטיק, אין װעמען סע האָבן זיך באַהעפֿט אַ צאָל מענטשן, אַן ערך פֿון פֿיר הונדערט; אָבער ער איז געהרגעט געװאָרן, און אַלע, װאָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, זענען צעשפּרײט און צוניששט געװאָרן. [37] און נאָך אים איז אױפֿגעשטאַנען יהודה הגלילי, אין די טעג פֿון דער פֿאַרשרײַבונג, און האָט פֿאַרפֿירט אַ סך פֿאָלק נאָך זיך; אױך ער איז אומגעקומען, און אַלע, װאָס זענען אים נאָכגעגאַנגען, זענען צעשפּרײט געװאָרן. [38] און איצט זאָג איך אײַך, האַלט זיך אָפּ פֿון די דאָזיקע מענטשן, און לאָזט זײ געמאַך; װאָרים אױב די דאָזיקע עצה, אָדער די זאַך, איז פֿון מענטשן, װעט עס צוניששט װערן; [39] נאָר אױב עס איז פֿון גאָט, װעט איר זײ ניט קענען אומברענגען. איר קאָנט זיך נאָך געפֿונען אין אַ מלחמה קעגן גאָט!

[40] און זײ האָבן אים געפֿאָלגט, און געלאָזט רופֿן די שליחים, און האָבן זײ געגעבן מלקות, און זײ באַפֿױלן ניט צו רעדן אין דעם נאָמען פֿון ישוען, און האָבן זײ אָפּגעלאָזט. [41] און זײ זענען אַרױסגעגאַנגען פֿון פֿאַר דעם סנהדרין, און האָבן זיך געפֿרײט, װאָס זײ האָבן זוכה געװען צו לײַדן אומכּבֿוד צוליב דעם נאָמען. [42] און זײ האָבן ניט אױפֿגעהערט אַלע טאָג אין דעם בית־המקדש, און אין די הײַזער, צו לערנען און אָנצוזאָגן די בשׂורה פֿון ישוע המשיח.

ו אוּן אין די דאָזיקע טעג, בעת די צאָל פון די תַּלמידים האָט זיך געטאָן
פאַרמערן, האָט זיך אויפגעהויבן אַ געמורמל מצַד די גריכן אַנטקעגן
די עִברִים, מַחמת זייערע אַלמָנות זענען פאַרוואַרלאָזט געוואָרן אין דער
טעגלעכער באַדערפעניש. 2 און די צוועלף האָבן צו זיך גערופן די עֵדָה
פון די תַּלמידים, און האָבן געזאָגט: עס איז ניט רעכט, אַז מיר זאָלן
פאַרלאָזן דאָס וואָרט פון גאָט, און דינען בײַ טישן. 3 בכֵן, ברידער, זוכט
אויס פון צווישן אײַך זיבן מענטשן, וואָס האָבן אַ גוטן שֵם, פול מיט
דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש און מיט חָכמה, וועמען מיר זאָלן זעצן איבער דעם
דאָזיקן עִנין. 4 און מיר וועלן זיך עוֹסק זיין אין תּפילה און אין דער עֲבוֹדה
פון דעם וואָרט. 5 און די דאָזיקע רייד זענען וואוילגעפעלן געוואָרן דער
גאַנצער עֵדה, און זיי האָבן אויסדערוויילט סטעפאַנוסן, אַ מענטשן פול מיט
אֱמוּנה און מיט דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, און פיליפּוסן, און פּראָכאָרוסן, און
ניקאַנאָרן, און טימאָנען, און פּאַרמענאַסן, און ניקאָלאַסן, אַ גֵר פון אַנטיאָכיע.
6 די דאָזיקע האָבן זיי געשטעלט פאַר די שליחים, און האָבן מִתפּלל
געווען, און האָבן אויף זיי אַרויפגעלייגט זייערע הענט.

7 און דאָס וואָרט פון גאָט איז געוואַקסן, און די צאָל פון די תַּלמידים
האָט זיך שטאַרק פאַרמערט אין ירושָלַיִם; און אַ סך פון די כֹּהֲנים זענען
געווען געהאָרכזאַם דער אֱמוּנה.

8 און סטעפאַנוס, פול מיט חֶסד און גבוּרה, האָט געטאָן גרויסע צייכנס
און וואונדער צווישן דעם פאָלק. 9 אָבער עס זענען אויפגעשטאַנען עטלעכע
מענטשן פון דעם בֵּית־הַכְּנֶסת, וואָס האָט געהייסן דאָס בֵּית־הַכְּנֶסת פון די
ליבערטינער, און אויך פון די קירעניער, און אַלעקסאַנדריער, פון די פון
קיליקיע און אַזיע, און האָבן זיך מִתוַכֵּחַ געווען מיט סטעפאַנוסן. 10 און זיי
האָבן ניט געקענט אַקעגנשטיין די חָכמה און דעם גייסט דורך וועלכן ער
האָט גערעדט. 11 דערנאָך האָבן זיי באַשטאָכן מענטשן, וואָס האָבן געזאָגט:
מיר האָבן אים געהערט רעדן לעסטערנדיקע רייד אַנטקעגן משֶהן און
אַנטקעגן גאָט. 12 און זיי האָבן אויפגעהעצט דאָס פאָלק, און די זְקֵנים, און
די סוֹפרים, און זענען געקומען אויף אים, און האָבן אים געכאַפּט, און אים
געבראַכט פאַר דעם סַנהֶדרין; 13 און זיי האָבן אויפגעשטעלט פאַלשע עֵדוּת,
וואָס האָבן געזאָגט: דער דאָזיקער מענטש הערט ניט אויף צו רעדן קעגן
דעם דאָזיקן מָקוֹם־קָדוֹש און דער תּוֹרה. 14 וואָרים מיר האָבן אים געהערט

זאָגן, אַז דער דאָזיקער יֵשוּעַ הַנוֹצרי וועט חָרוב מאַכן דאָס דאָזיקע אָרט,
און וועט ענדערן די חוקים, וואָס משה האָט אונדז איבערגעגעבן. 15 און
אַלע, וואָס זענען געזעסן אין דעם סַנהֶדרין, האָבן באַהעפט זייערע אויגן
אָן אים, און האָבן געזען זיין פָּנים ווי סע וואָלט געווען דאָס פָּנים פון
אַ מַלאך.

ז
1 און דער כֹּהן־גָדול האָט געזאָגט: איז דאָס טאַקע אַזוי? 2 און ער האָט
געזאָגט:

ברידער און פאָטערס, הערט מיך אויס. דער גאָט פון פּראַכט האָט
זיך אַנטפּלעקט צו אַברָהם אָבינו, בעת ער איז געווען אין אֲרַם־נַהֲרַיִם,
איידער ער האָט געוואוינט אין חָרָן, 3 און האָט צו אים געזאָגט: גיי דיר
אַרויס פון דיין לאַנד, און פון דיין אָפּשטאַם, און קום אין דעם לאַנד אַריין,
וואָס איך וועל דיר ווייזן. 4 און ער איז אַרויסגעגאַנגען פון דעם לאַנד
פון די כַּשׂדים, און האָט זיך באַזעצט אין חָרָן. און נאָכדעם ווי זיין פאָטער
איז געשטאָרבן, האָט ער אים אַריבערגעפירט אין דעם דאָזיקן לאַנד אַריין,
אין וועלכן איר וואוינט אַצינדער; 5 און ער האָט אים ניט געגעבן אין אים
קיין אַרבטייל, ניט אַפילו אַ שפּאַן פון אַ פוסטריט, און ער האָט מַבטיחַ
געווען, אַז ער וועט עס אים געבן פאַר אַן אַרבטייל, און צו זיין זאָמען נאָך
אים, הַגם ער האָט ניט געהאַט קיין קינד. 6 און גאָט האָט אַזוי גערעדט, אַז
זיין זאָמען וועט וואוינען אין אַ פרעמד לאַנד, און מע וועט זיי פאַרקנעכטן,
און זיי פּייַניקן פיר הונדערט יאָר. 7 און דאָס פאָלק, וואָס זיי וועלן דינען,
וועל איך מְשפּטן, זאָגט גאָט; און דערנאָך וועלן זיי אַרויסגיין און מיך דינען
אין דעם דאָזיקן אָרט. 8 און ער האָט אים געגעבן דעם בונד פון מִילה.
און אַזוי האָט אַברָהם געבוירן יִצחָקן, און האָט אים מַל געווען דעם אַכטן
טאָג; און יִצחָק האָט געבוירן יַעקֹבן, און יַעקֹב די צוועלף אָבות.

9 און די אָבות האָבן מקַנא געווען יוספן, און האָבן אים פאַרקויפט
קיין מִצרַיִם; אָבער גאָט איז געווען מיט אים, 10 און האָט אים מַציל געווען
פון אַלע זיינע צָרות, און האָט אים געגעבן חֵן און חָכמה פאַר פַּרעהן,
דעם מֶלך פון מִצרַיִם, וואָס האָט אים געמאַכט פאַר אַ געוועלטיקער איבער
מִצרַיִם און איבער זיין גאַנצן הויז. 11 און עס איז געקומען אַ הונגער איבער
גאַנץ מִצרַיִם און כּנַעַן, און אַ גרויסע צָרה; און אונדזערע אָבות האָבן ניט
געפונען קיין שפּייז. 12 אָבער אַז יַעקֹב האָט געהערט, אַז עס איז דאָ תבואה

אין מִצרַיִם, האָט ער אַרויסגעשיקט אונדזערע אָבות דאָס ערשטע מאָל. [13]און
ביים צווייטן מאָל האָט זיך יוסף געלאָזט דערקענען צו זיינע ברידער,
און יוספס מִשפָּחה איז באַקענט געוואָרן פאַר פַּרעהן. [14]און יוסף האָט
געשיקט און האָט צו זיך גערופן יַעקבן זיין פאָטער, און זיין גאַנצע מִשפָּחה,
פינף און זיבעציק נפָשות. [15]און יַעקב האָט אַראָפּגענידערט קיין מִצרַיִם,
און ער איז געשטאָרבן, ער און אונדזערע שטאַמפאָטערס. [16]און זיי זענען
אַריבערגעטראָגן געוואָרן קיין שכֶם, און געלייגט געוואָרן אין דעם קֶבר,
וואָס אַברָהם האָט געקויפט פאַר אַ מֶקח אין זילבער פון די זין פון חַמור
אין שכֶם.

[17]אָבער בעת סע האָט גענעענט די צייט פון דער הַבטָחה, וואָס
גאָט האָט געשוואוירן צו אַברָהמען, איז דאָס פאָלק געוואַקסן און האָט זיך
געמערט אין מִצרַיִם, [18]ביז עס איז אויפגעשטאַנען אַן אַנדערער מֶלך איבער
מִצרַיִם, וואָס האָט ניט געקענט יוספן. [19]און דער דאָזיקער האָט זיך
געקליגט קעגן אונדזער שטאַם, און האָט שלעכטס געטאָן אונדזערע אָבות,
און זיי גענייט אַרויסצוואַרפן זייערע קליינע קינדער, כדי זיי זאָלן ניט
בלייבן לעבן. [20]אין יענער צייט איז געבוירן געוואָרן משה, און ער איז
געווען שיין אין די אויגן פון גאָט; און ער איז גענערט געוואָרן דריי חֳדָשים
אין זיין פאָטערס הויז. [21]און בעת ער איז אַרויסגעוואָרפן געוואָרן, האָט אים
פַּרעהס טאָכטער גענומען, און האָט אים דערצויגן פאַר איר אייגענעם זון.
[22]און משה איז געווען געלערנט אין דער גאַנצער חָכמה פון די מִצרִים;
און ער איז געווען מעכטיק אין זיינע רייד און מַעשׂים.

[23]און ווען ער איז אַלט געוואָרן פערציק יאָר, איז אויפגעגאַנגען אין
זיין האַרצן צו געדענקען זיינע ברידער, די בנֵי־יִשׂרָאל. [24]און אַז ער האָט
געזען איינעם פון זיי ליידן אומרעכט, האָט ער זיך פאַר אים אָנגענומען, און
זיך נוקם געווען פאַר דעם געליטענעם, און האָט דערשלאָגן דעם מִצרי.
[25]און ער האָט געמיינט, אַז זיינע ברידער וועלן פאַרשטיין, אַז גאָט האָט
זיי געגעבן רעטונג דורך זיין האַנט; אָבער זיי האָבן ניט פאַרשטאַנען. [26]און
אויף דעם אַנדערן טאָג האָט ער זיך באַוויזן פאַר זיי, בעת זיי האָבן זיך
געקריגט, און האָט געוואָלט שָלום מאַכן צווישן זיי, אַזוי צו זאָגן: מענטשן,
איר זענט ברידער; פאַרוואָס טוט איר אומרעכט איינער דעם אַנדערן?
[27]אָבער דער, וואָס האָט זיין חַבר אומרעכט געטאָן, האָט אים אַוועקגעשטויסן,

און געזאָגט: ווער האָט דיך געמאַכט פֿאַר אַ שׂר און אַ שופֿט איבער אונדז? 28 צי ווילסטו מיך הרגענען, ווי דו האָסט נעכטן געהרגעט דעם מִצרי? 29 און מֹשה איז אַנטלאָפֿן איבער דעם דאָזיקן וואָרט, און איז געוואָרן אַ פֿרעמדער אין דעם לאַנד מִדין, וואו ער האָט געבוירן צוויי זין.

30 און אַז עס זענען אַריבער פֿערציק יאָר, האָט זיך צו אים אַנטפּלעקט אַ מַלאך פֿון גאָט אין דער מִדבר פֿון דעם באַרג סִיני, אין אַ פֿלאַם פֿייער אין דעם סנֶה. 31 און אַז מֹשה האָט דאָס געזען, איז ער נִשתּומם געוואָרן פֿון דער זעאונג; און בעת ער האָט גענעענט צו זען, איז געקומען דאָס קול פֿון גאָט: 32 איך בין דער גאָט פֿון דײַנע אָבות, דער גאָט פֿון אַבֿרָהם, און פֿון יִצחָק, און פֿון יַעקבֿ. און מֹשה האָט געציטערט, און האָט זיך ניט דערוועגט צו קוקן. 33 און גאָט האָט צו אים געזאָגט: טו אויס די שיך פֿון דײַנע פֿיס, וואָרים דאָס אָרט, אויף וואָס דו שטייסט, איז הייליקע ערד. 34 זען האָב איך געזען די פּײַניקונג פֿון מײַן פֿאָלק, וואָס איז אין מִצרַיִם, און האָב געהערט זייער זיפֿצן, און איך האָב אַראָפּגענידערט, זיי אויסצולייזן; און אַצינד קום, איך וועל דיך שיקן קיין מִצרַיִם.

35 דעם דאָזיקן מֹשה, וועמען זיי האָבן פֿאַרלייקנט, אַזוי צו זאָגן: ווער האָט דיך געמאַכט פֿאַר אַ שׂר און אַ שופֿט? אים האָט גאָט געשיקט צו זײַן אַ שׂר און אַ גואל דורך דער האַנט פֿון דעם מַלאך, וואָס האָט זיך צו אים אַנטפּלעקט אין דעם סנֶה. 36 ער האָט זיי אַרויסגעפֿירט, און האָט געטאָן צייכנס און וואונדער אין מִצרַיִם, און ביים יַם סוף, און אין דער מִדבר פֿערציק יאָר. 37 דאָס איז דער מֹשה, וואָס האָט געזאָגט צו די בְנֵי־יִשׂרָאֵל: אַ נָבִיא וועט גאָט אויפֿשטעלן פֿאַר אייך פֿון צווישן אייערע ברידער, גלייך צו מיר[א]. 38 דאָס איז דער, וואָס איז געווען אין דער עֵדה אין דער מִדבר מיט דעם מַלאך, וואָס האָט מיט אים גערעדט אויף דעם באַרג סִינַי, און מיט אונדזערע אָבות; און ער האָט מקבל געווען לעבעדיקע רייד, כּדי זיי אונדז צו געבן; 39 צו וועמען אונדזערע אָבות האָבן זיך ניט געוואָלט צוהערן, נייערט זיי האָבן אים פֿאַרשטויסן פֿון זיך, און געקערט זייערע הערצער אויף צוריק קיין מִצרַיִם, 40 און געזאָגט צו אַהרֹנען: מאַך אונדז געטער, וואָס זאָלן גיין פֿאָרויס פֿאַר אונדז; וואָרים מיט דעם דאָזיקן מֹשה, וואָס האָט אונדז אַרויסגעפֿירט פֿון דעם לאַנד מִצרַיִם, ווייסן מיר ניט וואָס

א דברים יח, 15, 18.

מיט אים איז געוואָרן. 41 און זיי האָבן געמאַכט אין יענע טעג אַן עגל, און האָבן מַקריב געווען אַ קָרבן צום אָפּגאָט, און האָבן זיך געפֿרייט מיט די מַעשׂים פֿון זייערע הענט. 42 און גאָט האָט זיך אָפּגעקערט, און האָט זיי איבערגעגעבן צו דינען די הימלישע חַילות, ווי ס׳ע שטייט געשריבן אין דעם סֵפר פֿון די נביאים:

האָט איר געטאָן מַקריב זיין צו מיר זבָחים און מִנחות
פֿערציק יאָר אין דער מִדבר, הויז פֿון יִשׂרָאֵל?
43 און איר האָט געטראָגן דאָס געצעלט פֿון מולֶך,
און דעם שטערן פֿון דעם גאָט רֶמפָן,
די געצנבילדער, וואָס איר האָט זיך געמאַכט, צו בוקן זיך פֿאַר זיי.
און איך וועל אייך פֿאַרטרײַבן אויף יענער זייט בָבֶל[א].

44 אונדזערע אָבות האָבן געהאַט אין דער מִדבר דאָס מִשכַּן־הָעֵדות, אַזוי ווי ער, וואָס האָט גערעדט צו משהן, האָט באַפֿוילן אַז ער זאָל עס מאַכן לויט דער געשטאַלט, וואָס ער האָט געזען. 45 דאָס האָבן אויך אונדזערע אָבות אַרײַנגעבראַכט מיט יהושען אין דעם אַרבטייל פֿון די פֿעלקער, וואָס גאָט האָט אַרויסגעטריבן פֿון פֿאַר דעם פָּנים פֿון אונדזערע אָבות, ביז צו די טעג פֿון דָודן, 46 וואָס האָט געפֿונען חֵן אין די אויגן פֿון גאָט, און האָט געבעטן צו געפֿינען אַ וואוינאָרט פֿאַר דעם גאָט פֿון יַעקבֿ. 47 און שלמה האָט אים געבויט אַ הויז. 48 אָבער דער אייבערשטער טוט ניט וואוינען אין קיין הֵיכָלות, וואָס זענען געמאַכט מיט הענט, ווי דער נָביא זאָגט:

49 דער הימל איז מיין טראָן,
און די ערד איז מיין פֿוסבענקל.
וואָס פֿאַר אַ הויז וועט איר מיר בויען, זאָגט גאָט,
אָדער וואו איז דאָס אָרט פֿון מיין רו?
50 האָט ניט מיין האַנט געמאַכט די דאָזיקע אַלע זאַכן[ב]?

51 איר האַרטנעקיקע, אומגעמַלטע אין האַרץ און אויערן, איר טוט תָמיד ווידערשפּעניקן אָן דעם רוחַ־הַקודֶש; ווי אייערע אָבות האָבן געטאָן, אַזוי טוט איר. 52 וועמען פֿון די נביאים האָבן אייערע אָבות ניט גערודֶפֿט? און זיי האָבן געטייט די, וואָס האָבן פֿאַרויס אָנגעזאָגט דאָס קומען פֿון דעם צַדיק, פֿון וועמען איר זענט אַצינד געוואָרן מוסרים און רוצחים; 53 איר, וואָס

א עמוס ה, 25—27. ב ישעיה סו, 1, 2.

האָט מקבל געווען די תּורה, ווי זי איז געגעבן געוואָרן דורך מלאָכים, און האָט זי ניט אָפּגעהיט.

[54] און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, האָט עס זיי געשניטן ביים האַרצן, און זיי האָבן געקריצט אויף אים מיט די ציין. [55] און ער, ווייל ער איז געווען פֿול מיט דעם רוח־הקודש, האָט ער אַרויפֿגעקוקט צום הימל, און האָט געזען די פּראַכט פֿון גאָט, און ישוען שטיין ביי דער רעכטער האַנט פֿון גאָט, [56] און ער האָט געזאָגט: אָט זע איך די הימלען אָפֿן, און דעם בן־אָדם שטיין ביי דער רעכטער האַנט פֿון גאָט. [57] אָבער זיי האָבן אויסגעשריגן מיט אַ הויך קול, און האָבן פֿאַרשטאָפּט זייערע אויערן, און זיך אַ לאָז געטאָן אויף אים; [58] און זיי האָבן אים אַרויסגעוואָרפֿן פֿון דער שטאָט, און האָבן אים פֿאַרשטיינט. און די עדות האָבן אַנידערגעלייגט זייערע מלבושים צו די פֿיס פֿון אַ בחור, וואָס האָט געהייסן שאָול. [59] און זיי האָבן פֿאַרשטיינט סטעפֿאַנוסן, בעת ער האָט אויסגערופֿן, און געזאָגט: האַר ישוע, זיי מקבל מיין גייסט. [60] און ער איז געפֿאַלן אויף די קני, און האָט געשריגן מיט אַ הויך קול: גאָט, רעכן זיי ניט צו די דאָזיקע זינד. און אַז ער האָט דאָס געזאָגט, איז ער אַנטשלאָפֿן געוואָרן.

ח און שאָול האָט מסכּים געווען צו זיין טויט. און יענעם טאָג האָט זיך אויפֿגעהויבן אַ גרויסע רדיפֿה קעגן דער קהילה אין ירושלים; און זיי זענען אַלע צעשפּרייט געוואָרן איבער דער גאַנצער געגנט פֿון יהודה און שומרון, אַחוץ די שליחים. [2] און פֿרומע לייט האָבן מקבר געווען סטעפֿאַנוסן, און האָבן געהאַלטן אַ גרויסן הספּד איבער אים. [3] שאָול אָבער האָט חרוב געמאַכט די קהילה, און איז געגאַנגען פֿון הויז צו הויז, און האָט געטאָן שלעפּן מענער און פֿרויען, און האָט זיי איבערגעענטפֿערט אין דער תּפֿיסה.

[4] און די, וואָס זענען צעשפּרייט געוואָרן, זענען אַרומגעגאַנגען און האָבן מבשׂר געווען דאָס וואָרט. [5] און פֿיליפּוס האָט אַראָפּגענידערט צו דער שטאָט שומרון, און האָט אָנגעזאָגט פֿאַר זיי דעם משיח. [6] און דאָס פֿאָלק האָט מיט איין האַרץ פֿאַרנומען, וואָס פֿיליפּוס האָט געזאָגט, בעת זיי האָבן געהערט און געזען די צייכנס, וואָס ער האָט געטאָן. [7] וואָרים ביי אַ סך פֿון יענע, וואָס האָבן געהאַט אומריינע גייסטער, זענען זיי אַרויס פֿון זיי, בעת זיי האָבן געשריגן מיט אַ הויך קול; און אַ סך געליימטע און לאָמע

זענען געהיילט געוואָרן. [8] און עס איז געווען גרויס שׂמחה אין יענער שטאָט.

[9] און עס איז געווען איינער אַ מענטש מיטן נאָמען שמעון, וואָס האָט פֿריער געטריבן כּישוף אין שטאָט, און האָט איבערראַשט דאָס פֿאָלק פֿון שומרון, און זיך אַרויסגעגעבן, אַז ער איז עפּעס אַ גדול. [10] און אַלע האָבן זיך צו אים צוגעהערט, פֿון קליין ביז גרויס, און געזאָגט: דער דאָזיקער איז די קראַפֿט פֿון גאָט, וואָס ווערט גערופֿן גרויס. [11] און זיי האָבן זיך צו אים צוגעהערט, מחמת וואָס אַ לאַנגע צייט האָט ער זיי איבערראַשט מיט זיין כּישוף. [12] בעת זיי האָבן אָבער געגלויבט פֿיליפּוסן, וואָס האָט פֿאַר זיי אָנגעזאָגט גוטע בשׂורות פֿונוועגן דעם מלכות פֿון גאָט און דעם נאָמען פֿון ישוע המשיח, זענען זיי געטובֿלט געוואָרן, סיי מענער און פֿרויען. [13] און שמעון אַליין האָט אויך געגלויבט; און אַז ער איז געטובֿלט געוואָרן, האָט ער זיך באַהעפֿט אָן פֿיליפּוסן. און בעת ער האָט געזען צייכנס און גרויסע וואונדער געשען, איז ער נשתּומם געוואָרן.

[14] און ווען די שליחים אין ירושלים האָבן געהערט, אַז שומרון האָט מקבּל געווען דאָס וואָרט פֿון גאָט, האָבן זיי געשיקט צו זיי פּעטרוסן און יוחנן. [15] און זיי האָבן אַהין אַראָפּגענידערט, און האָבן מתפּלל געווען פֿאַר זיי, אַז זיי זאָלן מקבּל זיין דעם רוח־הקודש; [16] וואָרים ביז איצט איז ער נאָך ניט געהאַט געפֿאַלן אויף קיינעם פֿון זיי, נייערט זיי זענען נאָר געטובֿלט געוואָרן אין דעם נאָמען פֿון דעם האַר ישוע. [17] דערנאָך האָבן זיי געלייגט אויף זיי זייערע הענט, און זיי האָבן מקבּל געווען דעם רוח־הקודש. [18] און אַז שמעון האָט געזען, אַז דער רוח־הקודש איז געגעבן געוואָרן דורך דעם אַרויפֿלייגן די הענט פֿון די שליחים, האָט ער זיי אָנגעבאָטן געלט, [19] און געזאָגט: גיט אויך מיר די דאָזיקע מאַכט, אַז אויף וועמען איך וועל אַרויפֿלייגן מיינע הענט, זאָל ער מקבּל זיין דעם רוח־הקודש. [20] אָבער פּעטרוס האָט צו אים געזאָגט: זאָל אומקומען דיין זילבער מיט דיר, מחמת דו האָסט געטראַכט צו באַקומען מיט געלט די מתּנה פֿון גאָט. [21] דו האָסט ניט קיין חלק און קיין נחלה אין דער דאָזיקער זאַך, וואָרים דיין האַרץ איז ניט רעכטפֿאַרטיק פֿאַר גאָט. [22] טו דעריבער תּשובֿה אויף דער דאָזיקער רשעות דיינער, און בעט גאָט, אפֿשר וועט די מחשבֿה פֿון דיין האַרץ דיר פֿאַרגעבן ווערן. [23] וואָרים איך זע, אַז דו ביסט אין דער גאַל פֿון ביטערניש, און אין דעם באַנד פֿון אומרעכט. [24] און שמעון האָט געענטפֿערט, און געזאָגט:

זייט איר מתפלל פאַר מיר צו גאָט, אַז ס'זאָל ניט קומען אויף מיר קיין איינציקע פון די זאַכן, וואָס איר האָט גערעדט.

[25] און נאָכדעם ווי זיי האָבן עדות געזאָגט און גערעדט דאָס וואָרט פון גאָט, האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין ירושלים, און האָבן אָנגעזאָגט די בשורה אין אַ סך דערפער פון די שומרונים.

[26] און אַ מלאך פון גאָט האָט גערעדט צו פיליפוסן, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף, און גיי קעגן דָרום אויף דעם וועג, וואָס נידערט אַראָפּ פון ירושלים קיין עזה; דאָס איז אַ מדבר וועג. [27] און ער איז אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען. און זע, אַ מאַן פון כוש, אַ סריס פון גרויס מאַכט בײַ קאַנדאַקיע, די מלכה פון די כושים, וואָס איז געווען געזעצט איבער אַלע אירע אוצרות, איז געקומען קיין ירושלים צו בוקן זיך. [28] און ער האָט זיך געטאָן שוין אומקערן, און איז געזעסן אין זײַן רײַטוואָגן, און געלייענט ישעיה הנביא. [29] און דער גייסט האָט געזאָגט צו פיליפוסן: גענעען, און באַהעפט דיך אָן זײַן רײַטוואָגן. [30] און פיליפוס איז צו אים צוגעלאָפן, און האָט אים געהערט לייענען ישעיה הנביא, און האָט געזאָגט: פאַרשטייסטו וואָס דו לייענסט? [31] האָט ער געזאָגט: וויאַזוי קאָן איך פאַרשטיין, סײַדן עמיצער זאָל מיר אָנווײַזן. און ער האָט געבעטן פיליפוסן אַרויפצוקומען און זיך זעצן מיט אים. [32] און דאָס איז געווען דער פסוק, וואָס ער האָט געלייענט אין דעם ספר:

ער איז געפירט געוואָרן ווי אַ שאָף צום שעכטן;
און ווי אַ לאַם פאַר זײַנע שערער איז שטום,
אַזוי האָט ער ניט געטאָן עפענען זײַן מויל.
[33] אין זײַן דערנידעריקונג איז אַוועקגענומען געוואָרן זײַן משפט;
און ווער קאָן אויסדערציילן זײַן דור?
וואָרים זײַן לעבן איז פאַרשניטן געוואָרן פון דער ערד[א].

[34] און דער סריס האָט געזאָגט צו פיליפוסן: איך בעט דיך, פון וועמען רעדט דאָס דער נביא? פון זיך אַליין, אָדער פון עמיצן אַנדערש? [35] און פיליפוס האָט געעפנט זײַן מויל, און האָט אָנגעהויבן פון דעם דאָזיקן פסוק, און האָט פאַר אים מבשׂר געווען די גוטע בשורה פון ישוען. [36] און ווי זיי זענען אַזוי געגאַנגען אויף דעם וועג, זענען זיי געקומען צו אַ וואַסער, און

[א] ישעיה נג, 7, 8.

דער סָריס האָט געזאָגט: זע, דאָ איז וואַסער; וואָס טוט מיך אָפּהאַלטן
געטובלט צו ווערן? [37] און פיליפוס האָט געזאָגט: אויב דו גלויבסט מיט
דיין גאַנצן האַרצן, מעגסטו. און ער האָט געענטפערט: איך גלויב, אַז יֵשוּעַ
הַמָשִׁיחַ איז דער בֶּן־אֱלֹהִים. [38] און ער האָט באַפוילן דעם רייַטוואָגן צו
בלייבן שטיין, און זיי האָבן ביידע אַראָפּגענידערט אין דעם וואַסער אַריין,
פיליפוס און דער סָריס, און ער האָט אים געטובלט. [39] און בעת זיי זענען
אַרויסגעקומען פון דעם וואַסער, האָט דער גייסט פון גאָט אַוועקגענומען
פיליפוסן; און דער סָריס האָט אים מער ניט געזען, און ער איז געגאַנגען
אויף זיין וועג און האָט זיך געפרייט. [40] אָבער פיליפוס האָט זיך אָפּגעפונען
אין אַשדוד; און ער איז אַרומגעגאַנגען און האָט מְבַשֵׂר געווען די בשׂורה
אין אַלע שטעט, ביז ער איז געקומען קיין קֵיסַריה.

ט און שָאול האָט נאָך ווייטער געאָטעמט מיט כַּעס און רציחה קעגן די
תַּלמידים פון דעם האַר, און ער איז געגאַנגען צום כֹּהן־גָדול, [2] און
האָט געבעטן ביי אים בריוו צו די בָּתֵּי־כְּנֵסִיות אין דַמֶשֶׂק, כּדי אויב ער
וועט געפינען טייל, וואָס זענען פון דעם דֶרֶך, סיי מענער, סיי פרויען,
זאָל ער זיי קענען ברענגען געבונדן קיין ירושָלַיִם. [3] און בעת ער איז
געגאַנגען, האָט ער זיך דערנענטערט צו דַמֶשֶׂק, און פּלוצים האָט אַרום
אים געשיינט אַ ליכט פון הימל אַרויס. [4] און ער איז געפאַלן אויף דער
ערד, און האָט געהערט אַ קול זאָגן צו אים: שָאול, שָאול, פאַרוואָס טוסטו
מיך רודֵף? [5] האָט ער געזאָגט: ווער ביסטו, האַר? און ער האָט געזאָגט:
איך בין יֵשוּעַ, וועמען דו רודֵפסט. [6] אָבער שטיי אויף, און גיי אַריין אין דער
שטאָט, און סע וועט דיר געזאָגט ווערן וואָס דו זאָלסט טאָן. [7] און די
מענטשן, וואָס זענען מיט אים געגאַנגען, זענען געבליבן אָן לָשון, בעת זיי
האָבן געהערט דאָס קול, אָבער האָבן קיינעם ניט געזען. [8] און שָאול איז
אויפגעשטאַנען פון דער ערד; און בעת זיינע אויגן זענען געעפנט געוואָרן,
האָט ער גאָרניט געזען. און זיי האָבן אים געפירט ביי דער האַנט, און
האָבן אים געבראַכט קיין דַמֶשֶׂק. [9] און ער איז געווען דריי טעג אָן ראִיה,
און האָט ניט געגעסן, און ניט געטרונקען.

[10] און עס איז געווען אין דַמֶשֶׂק איינער אַ תַּלמיד, וואָס האָט געהייסן
חֲנַנְיָה. און דער האַר האָט צו אים געזאָגט אין אַ זעאונג: חֲנַנְיָה! און ער
האָט געזאָגט: אָט בין איך, האַר. [11] און דער האַר האָט צו אים געזאָגט:

שטיי אויף, און גיי צו דער גאַס, וואָס מען רופט די גלײַכע גאַס, און פרעג
אין דעם הויז פון יהודהן אויף איינעם מיטן נאָמען שָאול פון טאַרסוס.
וואָרים זע, ער טוט מִתפַּלֵל זיין; [12] און ער האָט געזען אין דער זעאונג ווי
אַ מאַן, מיטן נאָמען חֲנַנְיָה, טוט אַרײַנקומען און אַרויפלײגן אויף אים זיינע
הענט, כּדי ער זאָל קריגן זיין ראִיה. [13] אָבער חֲנַנְיָה האָט געענטפערט: האַר,
איך האָב געהערט פון אַ סַך וועגן דעם דאָזיקן מענטשן, וויפל רָשעות ער
האָט געטאָן דיינע הייליקע אין ירושָלַיִם; [14] און אויך דאָ האָט ער רשות
פון די ראָשי־כֹּהֲנים צו בינדן אַלע, וואָס רופן אָן דיין נאָמען. [15] און דער
האַר האָט צו אים געזאָגט: גיי, וואָרים ער איז פאַר מיר אַן אויסדערוויילטע
כֵּלי, צו טראָגן מיין נאָמען פאַר די אומות און מלָכים, און פאַר די קינדער
פון ישׂרָאל; [16] וואָרים איך וועל אים וויזן וויפל ער מוז ליידן פון מיין
נאָמענסוועגן. [17] און חֲנַנְיָה האָט אָפּגעקערט, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין
דעם הויז אַריין, און האָט אַרויפגעלייגט אויף אים זיינע הענט, און געזאָגט:
ברודער שָאול, דער האַר יֵשוּעַ, וואָס האָט זיך אַנטפּלעקט צו דיר אויף
דעם וועג, אויף וועלכן דו ביסט געקומען, האָט מיך געשיקט, אַז דו זאָלסט
קריגן דיין ראִיה, און ווערן פול מיט דעם רוח־הַקוֹדֶש. [18] און עס זענען
תֵּיכף אַראָפּגעפאַלן פון זיינע אויגן עפּעס ווי שופּן, און ער האָט באַקומען
זיין ראִיה. און ער איז אויפגעשטאַנען און איז געטובלט געוואָרן, [19] און האָט
גענומען שפּייז און איז געשטאַרקט געוואָרן.

און ער איז געווען עטלעכע טעג מיט די תַּלמידים אין דַמֶשֶׂק. [20] און
ער האָט תֵּיכף אין די בָּתֵּי־כּנֵסִיות גענומען דַרשענען וועגן יֵשוּעַן, אַז ער
איז דער בֶּן־אֱלֹהִים. [21] און אַלע, וואָס האָבן אים געהערט, זענען נִשתּוֹמם
געוואָרן, און האָבן געזאָגט: איז דאָס ניט דער, וואָס האָט אין ירושָלַיִם
פאַרטיליקט די, וואָס האָבן גערופן צו דעם דאָזיקן נאָמען, און איז אויך
דאָ אַהערגעקומען מיט דער אייגענער דֵעה, כּדי ער זאָל זיי ברענגען
געבונדן פאַר די ראָשי־כֹּהֲנים? [22] אָבער שָאול האָט זיך אַלץ מער געשטאַרקט,
און האָט אָנגעמאַכט אַ בְּהָלה צווישן די ייִדן פון דַמֶשֶׂק, און האָט באַוויזן,
אַז יֵשוּעַ איז דער מָשִיחַ.

[23] און אַז עס זענען פאַרביי אַ סַך טעג, האָבן די ייִדן זיך אָן עֵצה
געהאַלטן, אים צו טייטן, [24] אָבער זייער פאַרשווערונג איז שָאולן באַקאַנט
געוואָרן. און זיי האָבן אויך געהיט די טויערן טאָג און נאַכט, כּדי אים צו

טייטן. 25 אָבער זיינע תּלמידים האָבן אים גענומען ביינאַכט, און האָבן אים
אַראָפּגעלאָזט פון דער מויער אין אַ קאָרב.
26 און אַז ער איז געקומען קיין ירושלים, האָט ער געוואָלט צושטיין
צו די תּלמידים; און זיי האָבן אַלע מורא געהאַט פאַר אים, ווייל זיי האָבן
ניט געגלויבט, אַז ער איז אַ תּלמיד. 27 אָבער בר־נבא האָט אים גענומען און
האָט אים געבראַכט צו די שליחים, און האָט זיי דערציילט, וויאַזוי ער האָט
געזען דעם האַר אויף דעם וועג, און אַז ער האָט צו אים גערעדט, און
וויאַזוי ער האָט אין דמשק מוטיק גערעדט אין דעם נאָמען פון ישוען. 28 און
ער איז מיט זיי אַרײַנגעגאַנגען און אַרויסגעגאַנגען אין ירושלים, 29 און האָט
מוטיק געדרשנט אין דעם נאָמען פון דעם האַר, און ער האָט גערעדט און
זיך מתווכּח געווען מיט די גריכישע ייִדן; אָבער זיי האָבן געטראַכט, אים
צו טייטן. 30 און אַז די ברידער זענען דאָס געוואָר געוואָרן, האָבן זיי אים
אַראָפּגעבראַכט קיין קיסריה, און האָבן אים אַוועקגעשיקט קיין טאַרסוס.
31 און די קהילה איבער גאַנץ יהודה, און גליל, און שומרון, האָט
געהאַט שלום, און האָט זיך געבויט, און איז געגאַנגען אין דער מורא פון
דעם האַר, און דורך דער נחמה פון דעם רוח־הקודש האָט זי זיך געמערט.
32 און עס איז געווען, בעת פּעטרוס איז געגאַנגען פון אָרט צו אָרט,
האָט ער אויך אַראָפּגענידערט צו די הייליקע, וואָס האָבן געוואוינט אין
לוד. 33 און ער האָט דאָרטן געפונען איינעם אַ מענטש מיטן נאָמען ענעאַס,
וואָס איז זייט אַכט יאָר געלעגן אויף זיין געלעגער; וואָרים ער איז געווען
געליימט. 34 און פּעטרוס האָט צו אים געזאָגט: ענעאַס, ישוע המשיח טוט
דיך היילן; שטיי אויף, און פאַרבעט דיין געלעגער. און ער איז תּיכף
אויפגעשטאַנען. 35 און אַלע, וואָס האָבן געוואוינט אין לוד און אין שרון
האָבן אים געזען, און האָבן זיך געקערט צו דעם האַר.
36 און עס איז געווען אין יפו איינע אַ תּלמידה מיטן נאָמען טביתא,
וואָס איז טײַטש: אַ הירשין. זי איז געווען פול מיט מעשים־טובים און צדקה,
וואָס זי האָט געטאָן. 37 און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז זי איז קראַנק
געוואָרן און איז געשטאָרבן. און אַז זיי האָבן זי מטהר געווען, האָבן זיי
זי געלייגט אין אַן אויבערשטער שטוב. 38 און היות ווי לוד איז געווען
נאָענט פון יפו, און די תּלמידים האָבן געהערט, אַז פּעטרוס איז דאָרטן,
האָבן זיי געשיקט צו אים צוויי מענטשן און אים געבעטן: פאַרזאַם ניט צו

קומען צו אונדז. [39] און פּעטרוס איז אויפֿגעשטאַנען און איז מיט זיי געגאַנגען. און ווען ער איז געקומען, האָבן זיי אים געבראַכט אין דער אויבערשטער שטוב. און אַלע אַלמָנות זענען געשטאַנען אַרום אים און האָבן געוויינט, און אים געוויזן די רעק און מַלבושים, וואָס צבִיָה האָט געמאַכט, בעת זי איז מיט זיי געווען. [40] אָבער פּעטרוס האָט זיי אַלע אַרויסגעשיקט, און האָט געבויגט זיינע קני און מִתפַּלֵל געווען; און ער האָט זיך געקערט צום מֵת, און געזאָגט: טָבִיתָא, שטיי אויף! און זי האָט געעפֿנט אירע אויגן; און אַז זי האָט געזען פּעטרוסן, האָט זי זיך אויפֿגעזעצט. [41] און ער האָט איר געגעבן זיין האַנט, און האָט זי אויפֿגעהויבן; און ער האָט גערופֿן די הייליקע און די אַלמָנות, און האָט זי אַנידערגעשטעלט אַ לעבעדיקע. [42] און דאָס איז באַקאַנט געוואָרן איבער גאַנץ יָפוֹ; און אַ סך האָבן געגלויבט אין דעם האַר. [43] און ער איז פֿאַרבליבן אַ לענגערע צייט אין יָפוֹ מיט איינעם אַ גאַרבער, שִמעוֹן.

י און עס איז געווען אין קֵיסָריה איינער אַ מענטש מיטן נאָמען קאָרנעליוס, אַ הויפּטמאַן פֿון דעם חַיִל, וואָס איז גערופֿן געוואָרן דאָס איטאַליענישע חַיִל, [2] אַ פֿרומער מענטש, און אַ יְרֵא־שָמַיִם מיט זיין גאַנצן הויזגעזינד, וואָס האָט געגעבן אַ סך צדָקה דעם פֿאָלק, און האָט תָמיד מִתפַּלֵל געווען צו גאָט. [3] ער האָט אין אַ זעאונג קלאָר געזען, אַרום דער ניינטער שָעה פֿון טאָג, ווי אַ מַלאך פֿון גאָט איז צו אים אַריַינגעקומען, און האָט צו אים געזאָגט: קאָרנעליוס! [4] און בעת ער האָט באַהעפֿט אָן אים זיינע אויגן, האָט ער זיך דערשראָקן, און געזאָגט: וואָס איז עס, האַר? און ער האָט צו אים געזאָגט: דיינע תּפילות און דיין צדָקה זענען אויפֿגעגאַנגען פֿאַר אַ געדעכעניש פֿאַר גאָט. [5] און איצט שיק מענטשן קיין יָפוֹ, און לאָז ברענגען שִמעוֹנען, וועמען מען רופֿט פּעטרוס; [6] ער שטייט איין מיט איינעם אַ גאַרבער, וועמעס הויז איז ביים יָם. [7] און אַז דער מַלאך, וואָס האָט גערעדט צו אים, האָט אָפּגעקערט, האָט ער גערופֿן צוויי פֿון זיינע הויז־קנעכט, און אַ פֿרומען זעלנער פֿון די, וואָס האָבן אים שטענדיק באַדינט, [8] און אַז ער האָט זיי אַלצדינג דערציילט, האָט ער זיי געשיקט קיין יָפוֹ.

[9] און אויף מאָרגן, בעת זיי זענען געווען אויף זייער וועג, און האָבן זיך דערנעענטערט צו דער שטאָט, איז פּעטרוס אַרויפֿגעגאַנגען אויף דעם דאַך מִתפַּלֵל צו זיין, אַרום דער זעקסטער שָעה. [10] און ער איז הונגעריק

געוואָרן, און האָט געוואָלט עסן. און בשעת מע האָט צוגעגרייט, איז ער
אַרײַנגעפאַלן אין אַ טיפן שלאָף. [11] און ער האָט געזען דעם הימל אויפ־
געעפנט, און אַראָפּנידערן עפּעס אַ כּלי, ווי סע וואָלט געווען אַ גרויס
לײַלעך, אַראָפּגעלאָזט בײַ די פיר עקן אויף דער ערד; [12] אין אים זענען
געווען אַלערליי מינים פירפיסיקע חיות און שרצים פון דער ערד און פייגל
פון הימל. [13] און אַ קול איז געקומען צו אים: שטיי אויף, פּעטרוס, שעכט
און עס. [14] אָבער פּעטרוס האָט געזאָגט: חלילה, האַר; וואָרים איך האָב
קיינמאָל ניט געגעסן, וואָס איז געמיין און טמא. [15] און אַ קול איז צו אים
ווידער געקומען אַ צווייט מאָל: וואָס גאָט האָט געמאַכט ריין, מאַך דו
ניט אומריין. [16] און דאָס איז געשען דריי מאָל; און די כּלי איז תּיכף
אַרויפגענומען געוואָרן אין הימל אַרײַן.

[17] און בעת פּעטרוס איז אין זיך שטאַרק מבולבל געווען, וואָס די
זעאונג, וואָס ער האָט געזען, קאָן באַטײַטן, ערשט די מענטשן, וואָס זענען
געשיקט געוואָרן פון קאָרנעליוסן, האָבן זיך נאָכגעפרעגט אויף שמעונס הויז,
און זענען געשטאַנען פאַר דעם טויער, [18] און האָבן גערופן און געפרעגט,
צי שמעון, וועמען מען רופט פּעטרוס, שטייט דאָרטן איין. [19] און בעת
פּעטרוס האָט נאָכגעטראַכט וועגן דער זעאונג, האָט דער גייסט צו אים
געזאָגט: זע, דריי מענטשן זוכן דיך. [20] שטיי אויף און נידער אַראָפּ, און
גיי מיט זיי, און צווייפל ניט; וואָרים איך האָב זיי געשיקט. [21] און פּעטרוס
האָט אַראָפּגענידערט צו די מענטשן, און האָט געזאָגט: אָט בין איך דער,
וועמען איר זוכט; וואָס איז די סיבה וועגן וואָס איר זענט געקומען? [22] האָבן
זיי געזאָגט: קאָרנעליוס, אַ הויפּטמאַן, אַ רעכטפאַרטיקער מענטש און אַ
ירא־שמים, און וואָס האָט אַ גוטן שם בײַם גאַנצן ייִדישן פאָלק, איז באַפוילן
געוואָרן דורך אַ הייליקן מלאך, דיך צו לאָזן ברענגען אין זײַן הויז אַרײַן,
כּדי צו הערן פון דײַנע רייד. [23] און ער האָט זיי אַרײַנגערופן און האָט זיי
מכניס־אורח געווען.

און אויף מאָרגן איז ער אויפגעשטאַנען און איז מיט זיי געגאַנגען, און
עטלעכע פון די ברידער פון יפו האָבן אים באַגלייט. [24] און אויפן אַנדערן
טאָג זענען זיי אַרײַנגעקומען קיין קיסריה. און קאָרנעליוס האָט אויף
זיי געוואַרט, נאָכדעם ווי ער האָט צונויפגערופן זײַנע קרובים און זײַנע
נאָענטע פרײַנט. [25] און עס איז געווען, בעת פּעטרוס איז אַרײַנגעקומען,

האָט אים קאָרנעליוס באַגעגנט, און איז אַנידערגעפֿאַלן צו זײַנע פֿיס, און
האָט זיך געבוקט פֿאַר אים. [26] און פּעטרוס האָט אים אויפֿגעהויבן, און
געזאָגט: שטיי אויף; איך אַליין בין אויך אַ מענטש. [27] און בעת ער האָט
מיט אים גערעדט, איז ער אַרײַנגעגאַנגען, און האָט געפֿונען אַ סך, וואָס
זענען זיך צוזאַמענגעקומען; [28] און ער האָט צו זיי געזאָגט: איר אַליין ווייסט,
אַז עס איז אָסור פֿאַר איינעם, וואָס איז אַ ייִד, זיך צו באַהעפֿטן, אָדער
אַרײַנצוקומען צו איינעם פֿון אַן אַנדער פֿאָלק, אָבער גאָט האָט פֿאַר מיר
אַנטפּלעקט, אַז איך זאָל קיינעם ניט רופֿן געמיין, אָדער טָמא. [29] דעריבער
בין איך אויך געקומען און האָב ניט פֿאַרמיטן, ווען מען האָט געשיקט נאָך
מיר. איך פֿרעג דעריבער, מיט וואָסער כּוונה האָט איר געשיקט נאָך מיר?
[30] און קאָרנעליוס האָט געזאָגט: שוין פֿיר טעג אַז איך זיץ און פֿאַסט
ביז דער איצטיקער שָעה, און בעת איך האָב תּפֿילה געטאָן אין דער
נײַנטער שָעה אין מײַן הויז, ערשט אַ מענטש איז געשטאַנען פֿאַר מיר אין
אַ שטראַלנדיק געוואַנט, [31] און האָט געזאָגט: קאָרנעליוס, דײַן תּפֿילה איז
דערהערט געוואָרן, און דײַן צדָקה איז געדענקט געוואָרן פֿאַר גאָט. [32] שיק
דעריבער קיין יָפֿו, און רוף צו דיר שמעונען, וועמען מען רופֿט פּעטרוס;
ער שטייט אײַן אין דעם הויז פֿון שמעונען, אַ גאַרבער, בײַם יַם. [33] איך
האָב דעריבער תּיכּף געשיקט צו דיר; און דו האָסט גוט געטאָן, וואָס דו
ביסט געקומען. און איצט זענען מיר אַלע דאָ פֿאַר גאָט, צו הערן אַלצדינג,
וואָס דיר איז געבאָטן געוואָרן פֿון גאָט.

[34] און פּעטרוס האָט געעפֿנט זײַן מויל, און האָט געזאָגט: איך זע
באֶמת איין, אַז גאָט איז ניט קיין נושׂא־פּנים, [35] נײַערט אין יעדן פֿאָלק איז
דער, וואָס האָט מורא פֿאַר אים, און טוט רעכטפֿאַרטיקייט, באַוויליקט בײַ
אים. [36] דאָס וואָרט האָט ער געשיקט צו די בני־ישׂראל, און האָט מבַשׂר
געווען גוטע בשׂורות פֿון שָלום דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ (ער איז האַר פֿון אַלע),
[37] און איר אַליין ווייסט דאָס דאָזיקע וואָרט, וואָס איז אָנגעזאָגט געוואָרן
איבער גאַנץ יהודה, אָנהייבנדיק אין גָליל נאָך דער טבילה, וואָס יוחָנן האָט
אָנגעזאָגט: [38] ווי גאָט האָט געזאַלבט יֵשוּעַ הַנוֹצרי מיט דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש
און מיט גבורה; וואָס איז אַרומגעגאַנגען און האָט געטאָן גוטס, און האָט
געהיילט אַלע, וואָס זענען געווען אין דער מאַכט פֿון דעם שָׂטן, וואָרים גאָט
איז מיט אים געווען. [39] און מיר זענען עֵדות פֿון אַלצדינג, וואָס ער האָט

געטאָן אין דעם ייִדישן לאַנד, און אין ירושָלַיִם; וועמען זיי האָבן אויך געטייט,
דורך אויפֿהענגען אים אויף אַ בוים. [40] אים האָט גאָט אויפֿגעוועקט דעם
דריטן טאָג, און האָט אים געלאָזט אַנטפּלעקט ווערן; [41] ניט פֿאַר דעם גאַנצן
פֿאָלק, נייערט פֿאַר עֵדוּת, וואָס זענען פֿאָרויס אויסדערוויילט געוואָרן פֿון
גאָט, פֿאַר אונדז, וואָס האָבן מיט אים געגעסן און געטרונקען, נאָכדעם ווי
ער איז אויפֿגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵתים. [42] און ער האָט אונדז באַפֿוילן מבַשׂר
צו זיין פֿאַר דעם פֿאָלק, און צו זאָגן עֵדוּת, אַז דאָס איז ער, וואָס איז
באַשטימט געוואָרן פֿון גאָט פֿאַר אַ שופֿט פֿון די לעבעדיקע און די טויטע.
[43] אויף אים זאָגן עֵדוּת אַלע נבִיאִים, אַז דורך זיין נאָמען וועט יעדער
איינער, וואָס גלויבט אין אים, קריגן פֿאַרגעבונג אויף די זינד.

[44] בשַעת פּעטרוס האָט נאָך געהאַלטן אין רעדן די דאָזיקע רייד, איז
דער רוּחַ־הַקוֹדֶש געפֿאַלן אויף אַלע, וואָס האָבן געהערט דאָס וואָרט.
[45] און די פֿון די געמַלטע, וואָס האָבן געגלויבט, און וואָס זענען געקומען
מיט פּעטרוסן, זענען נִשתּוֹמם געוואָרן, מַחמת וואָס אויך אויף די גויים
איז אויסגעגאָסן געוואָרן די מַתָּנה פֿון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש; [46] וואָרים זיי האָבן
זיי געהערט רעדן מיט לשונות, און לויבן גאָט. דעמאָלט האָט פּעטרוס
געענטפֿערט, און געזאָגט: [47] קאָן עמיצער פֿאַרווערן דאָס וואַסער, אַז די
דאָזיקע זאָלן ניט געטובֿלט ווערן, וואָס האָבן מקַבל געווען דעם רוּחַ־
הַקוֹדֶש, פּונקט אַזוי ווי מיר? [48] און ער האָט זיי באַפֿוילן געטובֿלט צו ווערן
אין דעם נאָמען פֿון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. דערנאָך האָבן זיי אים געבעטן צו
פֿאַרבלייַבן עטלעכע טעג.

יא און די שלִיחים און די ברידער, וואָס זענען געווען אין יהודה, האָבן
געהערט, אַז אויך די גויים האָבן מקַבל געווען דאָס וואָרט פֿון
גאָט. [2] און בעת פּעטרוס איז אַרויפֿגעגאַנגען קיין ירושָלַיִם, האָבן זיך די
געמַלטע געקריגט מיט אים, [3] און געזאָגט: דו ביסט אַרייַנגעגאַנגען צו
עֲרֵלים, און האָסט געגעסן מיט זיי. [4] און פּעטרוס האָט אָנגעהויבן, און האָט
פֿאַר זיי דערקלערט דעם ענין, אַזוי צו זאָגן: [5] איך בין געווען אין דער
שטאָט יָפו און האָב מִתפַּלֵל געווען; און אין אַ דרימל האָב איך געזען אַ
זעאונג: עפּעס אַ כֵּלי האָט אַראָפּגענידערט, ווי דאָס וואָלט געווען אַ גרויס
לייַלעך, און עס איז אַראָפּגעלאָזט געוואָרן פֿון הימל ביי די פֿיר עקן, און
סע האָט געגרייכט ביז צו מיר; [6] און אַז איך האָב דערין אַרייַנגעקוקט, האָב

איך דאָרטן באַמערקט בהֵמות פון דער ערד, אוןווילדע חַיות און שְׁרָצים
און פייגל פון הימל. 7 און איך האָב אויך געהערט אַ קול זאָגן צו מיר:
שטיי אויף, פּעטרוס, שעכט און עס. 8 אָבער איך האָב געזאָגט: חָלִילה, האַר;
וואָרים קיין אומריינע אָדער טָמא זאַך איז קיינמאָל ניט אַרײַנגעקומען אין
מיין מויל אַריין. 9 און דאָס קול פון הימל האָט אַ צווייט מאָל געענטפערט:
וואָס גאָט האָט געמאַכט ריין, זאָלסטו ניט מאַכן טָמא. 10 און דאָס איז
געשען דריי מאָל, און אַלצדינג איז ווידער אַרויפגענומען געוואָרן אין הימל
אַריין. 11 און באותו רֶגע זענען דריי מענטשן געשטאַנען פאַר דעם הויז, אין
וועלכן מיר זענען געווען, וואָס זענען צו מיר געשיקט געוואָרן פון קֵיסַריה.
12 און דער גייסט האָט מיר באַפוילן צו גיין מיט זיי, און ניט צו זיין אין
סָפק. און די דאָזיקע זעקס ברידער האָבן מיך אויך באַגלייט, און מיר
זענען אַרײַנגעקומען אין דעם מענטשנס הויז אַריין.

13 און ער האָט אונדז דערציילט, וויאַזוי ער האָט געזען דעם מַלאך
שטיין אין זיין הויז, און זאָגן: שיק קיין יָפו, און לאָז ברענגען שִׁמעוֹנען,
וועמען מען רופט פּעטרוס, 14 וואָס וועט רעדן צו דיר רייד, דורך וועלכע דו
וועסט געהאָלפן ווערן, דו און דיין גאַנץ הויז. 15 און אַז איך האָב אָנגעהויבן
צו רעדן, איז געפאַלן אויף זיי דער רוחַ־הַקודֶש, פונקט ווי לְכַתְּחִילה אויף
אונדז. 16 און איך האָב מיך דערמאָנט אָן דעם וואָרט פון דעם האַר, וואָס
ער האָט געזאָגט: יוֹחָנָן האָט געטוֹבלט מיט וואַסער, אָבער איר וועט געטוֹבלט
ווערן מיט דעם רוחַ־הַקודֶש. 17 בכֵן, אויב גאָט האָט זיי געגעבן די זעלבע
מַתָּנה ווי אונדז, בעת מיר האָבן געגלויבט אין דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, ווער
בין איך, איך זאָל מיך קעגנשטעלן גאָט? 18 און אַז זיי האָבן דאָס געהערט,
האָבן זיי שטילגעשוויגן, און האָבן געלויבט גאָט, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָר,
אויך פאַר די גוֹיִים האָט גאָט באַוויליקט תשובה צום לעבן.

19 און די, וואָס זענען צעשפּרייט געוואָרן צוליב דער רְדִיפה, וואָס
האָט זיך אויפגעהויבן פונוועגן סטעפאַנוסן, זענען געגאַנגען אַזוי ווייט ווי
פעניקיע, און קיפּרוס, און אַנטיאָכיע, און האָבן צו קיינעם ניט גערעדט דאָס
וואָרט, אַחוץ נאָר צו יִידן. 20 און צווישן זיי זענען געווען מענטשן פון קיפּרוס
און קוריני, וואָס בעת זיי זענען געקומען קיין אַנטיאָכיע, האָבן זיי אויך
גערעדט צו די גריכן, און מְבַשׂר געווען דעם האַר יֵשוּעַ. 21 און די האַנט
פון גאָט איז געווען מיט זיי; און אַ גרויסע צאָל, וואָס האָט געגלויבט, האָט

זיך געקערט צו דעם האַר. 22 און די ידיעה וועגן זיי איז דערגאַנגען אין
די אויערן פֿון דער קהילה אין ירושָלַיִם, און זיי האָבן געשיקט בַּר־נַבָּאן
קיין אַנטיאָכיע. 23 און ווען ער איז אָנגעקומען, און האָט געזען דעם חֶסֶד
פֿון גאָט, האָט ער זיך געפֿרייט; און ער האָט זיי אַלע אָנגעזאָגט, זיך צו
באַהעפֿטן צום האַר מיט דעם גאַנצן האַרצן; 24 וואָרים ער איז געווען אַ
גוטער מענטש, און פֿול מיט דעם רוח־הַקודש און מיט אֱמונה. און אַ
סך פֿאָלק איז צוגעקומען פֿאַר דעם האַר. 25 און ער איז אַוועקגעגאַנגען
קיין טאַרסוס צו זוכן שָאולן; 26 און אַז ער האָט אים געפֿונען, האָט ער
אים געבראַכט קיין אַנטיאָכיע. און דאָרטן זענען זיי זיך צוזאַמענגעקומען אַ
גאַנץ יאָר אין דער קהילה, און האָבן געלערנט אַ סך מענטשן; און עס איז
געווען אין אַנטיאָכיע, אַז די תּלמידים זענען צום ערשטן מאָל גערופֿן
געוואָרן משיחיים.

27 און אין די דאָזיקע טעג האָבן נביאים פֿון ירושָלַיִם אַראָפּגענידערט
קיין אַנטיאָכיע. 28 און עס איז אויפֿגעשטאַנען איינער פֿון זיי מיטן נאָמען
אַגאַבוס, און האָט אָנגעוויזן דורך דעם גייסט, אַז סע וועט זיין אַ גרויסער
הונגער איבער דער גאַנצער וועלט; און דאָס איז געשען אין די טעג
פֿון קלאַודיוסן. 29 און די תּלמידים האָבן באַשלאָסן, יעטוועדער לויט זיין
מעגלעכקייט, צו שיקן הילף צו די ברידער, וואָס האָבן געלעבט אין
יהודה; 30 און דאָס האָבן זיי אויך געטאָן, און האָבן עס געשיקט צו די זקֵנים
דורך דער האַנט פֿון בַּר־נַבָּאן און שָאולן.

יב און אַרום יענער צייט האָט דער מֶלך הורדוס אויסגעשטרעקט זיינע
הענט צו פּייניקן עטלעכע פֿון דער עֵדה. 2 און ער האָט געטייט
יַעקבֿן, דעם ברודער פֿון יוחָנָן, מיט דער שווערד. 3 און אַז ער האָט געזען,
אַז דאָס איז וואוילגעפֿעלן געוואָרן די יִידן, איז ער ווייטער געגאַנגען צו
כאַפּן אויך פּעטרוסן. און דאָס זענען געווען די טעג פֿון חַג־הַמַצות. 4 און
אַז ער האָט אים געכאַפּט, האָט ער אים אַריינגעזעצט אין דער תּפיסה,
און האָט אים איבערגעענטפֿערט צו פֿיר אָפּטיילונגען זעלנער, אים צו היטן,
מיט דער דֵעה, נאָך פֶּסח אים אַרויסצוברענגען פֿאַר דעם פֿאָלק. 5 פּעטרוס
איז דעריבער געהאַלטן געוואָרן אין דער תּפיסה; אָבער די עֵדה האָט פֿאַר
אים כּסֵדר מִתפַּלל געווען צו גאָט.

6 און בעת הורדוס איז געווען גרייט אים אַרויסצוברענגען, איז פּעטרוס

יענע נאַכט געשלאָפן צווישן צוויי זעלנער, געבונדן מיט צוויי קייטן; און
שומרים פאַר דער טיר האָבן געהיט די תּפיסה. 7 און אָט איז אַ מלאך
פון גאָט געשטאַנען לעבן אים, און אַ ליכט האָט געשיינט אין דער קאַמער;
און ער האָט אַ קלאַפּ געטאָן פּעטרוסן אין דער זייט, און האָט אים אויפ־
געוועקט, און געזאָגט: שטיי אויף געשווינד. און די קייטן זענען אַראָפּגעפאַלן
פון זיינע הענט. 8 און דער מלאך האָט צו אים געזאָגט: גורט דיך אָן, און
בינד צו דיינע סאַנדאַלן. און ער האָט אַזוי געטאָן. און ער האָט צו אים
געזאָגט: היל דיך איין אין דיין מאַנטל, און גיי מיר נאָך. 9 און ער איז
אַרויסגעגאַנגען, און איז אים נאָכגעגאַנגען; און ער האָט ניט געוואוסט, אַז
ס'איז געווען אמת, דאָס, וואָס ס'איז געטאָן געוואָרן דורך דעם מלאך,
נייערט האָט געמיינט, אַז ער האָט געזען אַ זעאונג. 10 און נאָכדעם ווי זיי
זענען דורכגעגאַנגען די ערשטע און די צווייטע וואַך, זענען זיי געקומען
צו דעם אײַזערנעם טויער, וואָס פירט אין דער שטאָט אַריין; און דער
טויער האָט זיך געעפנט פאַר זיי פון זיך אַליין. און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען,
און זענען דורכגעגאַנגען דורך אַ גאַס; און פּלוצים האָט דער מלאך
אָפּגעקערט פון אים. 11 און אַז פּעטרוס איז געקומען צו זיך, האָט ער
געזאָגט: איצט ווייס איך אויף אַן אמת, אַז גאָט האָט אַרויסגעשיקט זיין
מלאך און האָט מיך מציל געווען פון דער האַנט פון הורדוסן, און פון אַלע
דערוואַרטונגען פון דעם ייִדישן פאָלק.

12 און בעת ער האָט איבערגעטראַכט די זאַך, איז ער געגאַנגען צו
דעם הויז פון מרימען, די מוטער פון יוחנן, וועמען מען האָט גערופן
מאַרקוס, וואו אַ סך זענען געווען פאַרזאַמלט און האָבן מתפּלל געווען.
13 און אַז ער האָט אָנגעקלאַפּט אין דער טיר פון טויער, איז אַ דינסטמיידל,
וואָס האָט געהייסן ראָדאַ, געקומען ענטפערן. 14 און אַז זי האָט דערקענט
פּעטרוסעס קול, האָט זי פאַר שמחה ניט געעפנט דעם טויער, נייערט איז
אַרײַנגעלאָפן, און האָט דערציילט, אַז פּעטרוס שטייט פאַר דעם טויער.
15 און זיי האָבן צו איר געזאָגט: דו ביסט משוגע. נאָר זי האָט פאַרזיכערט,
אַז אַזוי איז דאָס טאַקע. האָבן זיי געזאָגט: עס איז זיין מלאך! 16 אָבער
פּעטרוס האָט ווייטער געקלאַפּט; און אַז זיי האָבן געעפנט, האָבן זיי אים
געזען, און זענען פאַרחידושט געוואָרן. 17 און ער האָט צו זיי אַ מאַך געטאָן
מיט דער האַנט שטילצושווייגן, און האָט זיי דערציילט ווי אַזוי דער האַר

האָט אים אַרויסגעפֿירט פֿון דער תּפֿיסה אַרויס, און ער האָט געזאָגט:
דערציילט דאָס יַעקבֿן און די ברידער. און ער האָט אָפּגעקערט און איז
געגאַנגען צו אַן אַנדער אָרט.
18 און ווי נאָר עס איז געוואָרן טאָג, איז געוואָרן אַ שטיקל בֶּהָלה
צווישן די זעלנער: וואָס איז געוואָרן פֿון פּעטרוסן? 19 און בעת הורדוס האָט
אים געזוכט און האָט אים ניט געפֿונען, האָט ער געלאָזט פֿאַרהערן די
שומרים, און האָט באַפֿוילן, אַז זיי זאָלן געטייט ווערן. און ער האָט אַראָפּ־
גענידערט פֿון יהודה קיין קֵיסַריה, און איז דאָרטן פֿאַרבליבן.
20 און ער איז געווען שטאַרק אין כַּעס אויף די מענטשן פֿון צור און
צִידון; און זיי זענען אַלע צוזאַמען צו אים געקומען, און אַז זיי האָבן
איבערגערעדט בלאַסטוסן, דעם מֶלֶכס קאַמערהאַר, האָבן זיי געבעטן שָלום,
מַחמת זייער לאַנד איז געשפּייַזט געוואָרן פֿון דעם מֶלֶכס לאַנד. 21 און אין
אַ באַשטימטן טאָג האָט זיך הורדוס אָנגעטאָן זיינע קיניגלעכע מַלבושים,
און האָט זיך געזעצט אויף דעם כִּסֵא־הַמלוכה, און האָט געהאַלטן פֿאַר זיי
אַ רעדע. 22 און דאָס פֿאָלק האָט געשריגן: דאָס קול פֿון אַ גאָט איז דאָס,
און ניט פֿון קיין מענטשן! 23 און תֵּיכף האָט אַ מַלאך פֿון גאָט אים געשלאָגן,
מַחמת ער האָט ניט געגעבן גאָט דעם כָּבוד; און ער איז צעפֿרעסן געוואָרן
פֿון ווערים, און איז געשטאָרבן.
24 אָבער דאָס וואָרט פֿון גאָט איז געוואַקסן און האָט זיך געמערט. 25 און
בַּר־נַבָּא און שָאול האָבן זיך אומגעקערט פֿון ירושָלַיִם, נאָכדעם ווי זיי האָבן
אויסגעפֿירט זייער שליחות, און האָבן מיטגענומען מיט זיך יוֹחָנָן, וועמעס
צונאָמען איז געווען מאַרקוס.

יג און עס זענען געווען אין אַנטיאָכיע ביי דער דאָרטיקער קְהִילה
נבֿיאים און לערער: בַּר־נַבָּא, און שִמעון, וואָס איז גערופֿן געוואָרן
ניגער, און לוקיוס פֿון קוריני, און מְנַחֵם, דער יוגנט־חבֿר פֿון הורדוסן, דעם
טעטראַרך, און שָאול. 2 און בעת זיי האָבן געדינט גאָט, און האָבן געפֿאַסט,
האָט דער רוח־הַקודֶש געזאָגט: שיידט אָפּ פֿאַר מיר בַּר־נַבָּאן און שָאולן
צו דער אַרבעט, צו וועלכער איך האָב זיי גערופֿן. 3 און נאָכדעם ווי זיי
האָבן געפֿאַסט און מִתפַּלֵל געווען, האָבן זיי אויף זיי אַרויפֿגעלייגט זייערע
הענט, און האָבן זיי אַוועקגעשיקט.
4 און זיי, בעת זיי זענען אַרויסגעשיקט געוואָרן דורך דעם רוח־הַקודֶש,

האָבן אַראָפּגענידערט קיין סעלוקיע, און פונדאַנען זענען זיי אָפּגעפאָרן קיין
קיפּרוס. 5 און בעת זיי זענען אָנגעקומען קיין סאַלאַמיס, האָבן זיי מבשׂר־
געווען דאָס וואָרט פון גאָט אין די בתּי־כּנסיות פון די ייִדן. און זיי האָבן
אויך געהאַט יוחנן פאַר זייער אַרויסהעלפער. 6 און אַז זיי זענען דורכגע־
גאַנגען דעם גאַנצן אינזל ביז פּאַפאָס, האָבן זיי געפונען איינעם אַ ייִדן
אַ מכשף, אַ פאַלשן נביא, וואָס האָט געהייסן בר־ישוע; 7 ער איז געווען
מיט דעם פּראָקאָנסול סערגיוס פּאָולוס, אַ פאַרשטענדיקער מענטש, וואָס
האָט גערופן צו זיך בר־נבאָן און שאָולן, און האָט באַגערט צו הערן דאָס
וואָרט פון גאָט. 8 אָבער עלימאַס, דער מכשף — וואָרים דאָס איז דער טײַטש
פון זיין נאָמען — האָט זיך זיי אַנטקעגנגעשטעלט, און האָט געזוכט אָפּצווייגן
דעם פּראָקאָנסול פון דער אמונה. 9 אָבער שאָול, וואָס איז אויך גערופן
געוואָרן פּאָולוס, פול מיט דעם רוח־הקודש, האָט באַהעפט זיינע אויגן
אָן אים, 10 און האָט געזאָגט: דו קינד פון שׂטן, שׂונא פון יעדער רעכט־
פאַרטיקייט, און פול מיט יעדער פאַלשקייט און פאַרדאָרבנקייט, וועסטו ניט
אויפהערן צו פאַרדאַרבן די גלייכע וועגן פון גאָט? 11 און איצט, זע, די
האַנט פון גאָט איז אויף דיר, און דו וועסט זיין בלינד, און ניט זען אַ צייט
די זון. און תּיכּף איז אויף אים געפאַלן אַ נעפּל און אַ פינצטערניש; און
ער איז אַרומגעגאַנגען זוכן, עמיץ זאָל אים פירן ביי דער האַנט. 12 דעמאָלט
האָט דער פּראָקאָנסול געגלויבט, בעת ער האָט געזען וואָס עס איז געשען,
וואָרים ער איז נשתּומם געוואָרן פון דער לערנונג פון דעם האַר.

13 און פּאָולוס און זיינע באַגלייטער האָבן זיך אַוועקגעלאָזט מיט אַ
שיף פון פּאַפאָס, און זענען געקומען קיין פּערגאַ אין פּאַמפיליע. און יוחנן
האָט זיך אָפּגעשיידט פון זיי, און האָט זיך אומגעקערט קיין ירושלים. 14 זיי
אָבער האָבן פאַרלאָזט פּערגאַ, און זענען געקומען קיין אַנטיאָכיע פון
פּיסידיע. און שבת זענען זיי אַריינגעגאַנגען אין דעם בית־הכּנסת, און האָבן
זיך אַנידערגעזעצט. 15 און נאָך דעם לייענען די תּורה און די נביאים,
האָבן די גבאָים צו זיי געשיקט, אַזוי צו זאָגן: ברידער, אויב איר האָט
עפּעס אַ מוסר־וואָרט פאַר דעם עולם, טאָ זאָגטס. 16 און פּאָולוס איז
אויפגעשטאַנען, און האָט אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט, און געזאָגט:

מענטשן פון ישׂראל, און איר, וואָס האָט מורא פאַר גאָט, הערט:
17 דער גאָט פון דעם דאָזיקן פאָלק ישׂראל האָט אויסדערוויילט אונדזערע

אָבות, און האָט דערהויבן דאָס פאָלק, בעת זיי זענען געזעסן אין דעם לאַנד מִצרַיִם, און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם האָט ער זיי אַרויסגעצויגן פון דאָרטן. [18]און אַרום פערציק יאָר האָט ער זיי געטראָגן אין דער מִדבּר. [19]און אַז ער האָט פאַרטיליקט זיבן אומות אין דעם לאַנד כּנַעַן, האָט ער זיי געגעבן זייער לאַנד פאַר אַן אַרבטייל, אויף אַרום פיר הונדערט און פופציק יאָר. [20]און דערנאָך האָט ער זיי געגעבן שופטים ביז דעם נָביא שמואֵל. [21]און דערנאָכדעם האָבן זיי פאַרלאַנגט אַ מֶלך; און גאָט האָט זיי געגעבן שָאול בֶּן־קיש, אַ מאַן פון דעם שֵבֶט בִּנְיָמין, אויף אַ צייט פון פערציק יאָר. [22]און אַז ער האָט אים אַראָפּגעזעצט, האָט ער אויפגעשטעלט דָוִדן צו זיין זייער מֶלך, פונוועגן וועמען ער האָט עֵדות געזאָגט: איך האָב געפונען דָוִד בֶּן־יִשַי, אַ מאַן נאָך מיין האַרץ, וואָס וועט טאָן מיין גאַנצן רָצוןא. [23]פון דעם דאָזיקן מענטשנס זאָמען האָט גאָט, לויט זיין הַבטָחה, געבראַכט צו יִשְׂרָאֵל אַ גואֵל, יֵשוּעַ, [24]נאָכדעם ווי יוֹחָנָן האָט פאַר זיין קומען קודם מבַשֵׂר געווען די טבילה פון תשובה צו דעם גאַנצן פאָלק יִשְׂרָאֵל. [25]און בעת יוֹחָנָן האָט געהאַלטן אין מְמַלא זיין זיין גאַנג, האָט ער געזאָגט: וואָס מיינט איר בין איך? איך בין ניט ער. אָבער אָט קומט נאָך מיר איינער, וועמעס שיך איך בין ניט רָאוי אויפצובינדן פון זיינע פיס.

[26]ברידער, קינדער פון דעם שטאַם פון אַבְרָהָמען, און די צווישן אייך, וואָס האָבן מורא פאַר גאָט, צו אונדז איז געשיקט געוואָרן דאָס וואָרט פון דער דאָזיקער ישועה. [27]וואָרים די, וואָס וואוינען אין ירושָלַיִם, און זייערע עלטסטע, האָבן אים ניט דערקענט, און האָבן מְמַלא געווען די רייד פון די נביאים, וואָס ווערן געלייענט יעדן שַבּת, מיט דעם וואָס זיי האָבן אים פאַרמִשפּט. [28]און הַגַם זיי האָבן ניט געפונען אין אים קיין סִיבּה פאַר מִיתה, האָבן זיי דאָך פאַרלאַנגט פון פּילאַטוּסן, אַז ער זאָל געטייט ווערן. [29]און אַז זיי האָבן אַלץ מְמַלא געווען, וואָס סע שטייט געשריבן וועגן אים, האָבן זיי אים אַראָפּגענומען פון דעם בוים, און האָבן אים אַריינגעלייגט אין אַ קֶבֶר. [30]אָבער גאָט האָט אים מְחַיֶה־מֵתים געווען, [31]און ער האָט זיך אַ סַך טעג באַוויזן צו די, וואָס האָבן מיט אים עולה־רֶגל געווען פון גָלִיל קיין ירושָלַיִם, און וואָס זענען איצט זיינע עֵדות פאַר דעם פאָלק. [32]און מיר

א שמואל א׳ יג, 14; תהלים פט, 21.

ברענגען אײַך די גוטע בשׂורה פֿונװעגן דער הבטחה, װאָס איז צוגעזאָגט געװאָרן אונדזערע אָבֿות, [33] און װאָס גאָט האָט מקיים געװען פֿאַר אונדז, זײערע קינדער, מיט דעם װאָס ער האָט אױפֿגעװעקט ישוען, װי סע שטײט אױך געשריבן אין דעם צװײטן קאַפּיטל תּהִלים:

דו ביסט מײַן זון,

הײַנט האָב איך דיך געבוירןא.

[34] און בנוגע דעם, װאָס ער האָט אים מחיה־מתים געװען, מער קײנמאָל ניט אומצוקערן זיך צו פֿאַרדאַרבונג, האָט ער גערעדט אױף אַזאַ אופֿן:

איך װעל אײַך געבן די הײליקע און געטרײַע חסדים פֿון דָודןב.

[35] דעריבער זאָגט ער אױך אין אַן אַנדער קאַפּיטל תּהִלים:

דו װעסט ניט לאָזן דײַן הײליקן זען פֿאַרדאַרבונגג.

[36] װאָרים נאָכדעם װי דָוִד האָט געדינט זײַן אײגענעם דור, איז ער פֿאַרגאַנגען, לױט נאָך דער עצה פֿון גאָט, און איז אײַנגעזאַמלט געװאָרן צו זײַנע פֿאָטערס, און האָט געזען פֿאַרדאַרבונג. [37] אָבער דער, װעמען גאָט האָט אױפֿגעװעקט, האָט ניט געזען קײן פֿאַרדאַרבונג. [38] דעריבער זאָלט איר װיסן, ברידער, אַז דורך דעם דאָזיקן מענטשן װערט אײַך אָנגעזאָגט פֿאַרגעבונג פֿון זינד; [39] און דורך אים װערט יעדער אײנער, װאָס גלױבט, גערעכט־פֿאַרטיקט פֿון אַלצדינג, פֿון װאָס איר װאָלט ניט געקאָנט גערעכטפֿאַרטיקט װערן דורך תּורת־משה. [40] היט אײַך דעריבער, אַז סע זאָל אױף אײַך ניט קומען, װאָס עס איז געזאָגט געװאָרן אין די נבֿיאים:

[41] זעט, איר פֿאַראַכטער, װאונדערט אײַך, און קומט אום;

װאָרים איך טו אַ װערק אין אײַערע טעג,

אַ װערק, װאָס איר װעט ניט גלױבן,

אױב עמיצער װעט עס אײַך דערצײלןד.

[42] און בעת זײ זענען אַרױסגעגאַנגען, האָבן זײ געבעטן, אַז די דאָזיקע רײד זאָלן פֿאַר זײ גערעדט װערן דעם אַנדערן שבת. [43] און אַז די עדה איז זיך צעגאַנגען, זענען אַ סך פֿון די ייִדן און פֿון די פֿרומע גרים נאָכגעגאַנגען פּאָולוסן און בר־נבֿאן, װאָס האָבן צו זײ גערעדט, און זײ אָנגעזאָגט צו פֿאַרבלײַבן אין דעם חסד פֿון גאָט.

[44] און אױף דעם אַנדערן שבת איז זיך כּמעט די גאַנצע שטאָט צוזאַמענ־

א תּהלים ב, 7. ב ישעיה נה, 3. ג תּהלים טז, 10. ד חבקוק א, 5.

געקומען הערן דאָס וואָרט פֿון גאָט. [45] אָבער ווען די ייִדן האָבן געזען דעם המון, זענען זיי געוואָרן פֿול מיט קִנאה, און האָבן אַנטקעגנגערעדט דאָס, וואָס איז גערעדט געוואָרן דורך פּאָולוסן, און האָבן געלעסטערט. [46] און פּאָולוס און בר־נַבָא האָבן גערעדט מוטיק, און האָבן געזאָגט: עס איז געווען נייטיק, אַז דאָס וואָרט פֿון גאָט זאָל קודם צו אײַך גערעדט ווערן; נאָר אַזוי ווי איר פֿאַרשטויסט עס פֿון אײַך, און האַלט זיך פֿאַר ניט ראָוי אויף דעם אייביקן לעבן, קערן מיר זיך דעריבער צו די גויִים. [47] וואָרים אַזוי האָט אונדז גאָט געבאָטן:

איך האָב דיך געשטעלט פֿאַר אַ ליכט פֿון די פֿעלקער,
כּדי דו זאָלסט זײַן אַ ישועה ביז צום עק פֿון דער ערד[א].

[48] און אַז יענע פֿון די פֿעלקער האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי זיך געפֿרייט, און האָבן געלויבט דאָס וואָרט פֿון גאָט; און וויפֿל עס זענען געווען אָנגעברייט פֿאַר דעם אייביקן לעבן, האָבן געגלויבט. [49] און דאָס וואָרט פֿון גאָט איז פֿאַרשפּרייט געוואָרן איבער דער גאַנצער געגנט. [50] אָבער די ייִדן האָבן אָנגערייצט די פֿרומע ווײַבער פֿון חשובֿן שטאַנד, און די עלטסטע פֿון דער שטאָט, און האָבן דערוועקט אַ רדיפֿה קעגן פּאָולוסן און בר־נַבָאן, און זיי האָבן זיי אַרויסגעטריבן פֿון זייער געגנט. [51] און זיי האָבן אָפּגעטרעסלט קעגן זיי דעם שטויב פֿון זייערע פֿיס, און זענען געקומען קיין איקאָניום. [52] און די תּלמידים זענען געווען פֿול מיט שׂמחה און מיט דעם רוח־הקודש.

יד און עס איז געווען אין איקאָניום, אַז זיי זענען אינאיינעם אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בית־הכּנסת צו די ייִדן, און האָבן גערעדט אויף אַזאַ אופֿן, אַז אַ גרויסער המון, סײַ פֿון ייִדן און סײַ פֿון גריכן, האָט געגלויבט. [2] אָבער די ייִדן, וואָס האָבן ניט געגלויבט, האָבן אויפֿגערייצט די געמיטער פֿון די גויִים, און האָבן זיי דערצאָרנט קעגן די ברידער. [3] זיי זענען דעריבער פֿאַרבליבן אַ לאַנגע צײַט, און האָבן גערעדט מוטיק אין דעם נאָמען פֿון גאָט, וואָס האָט מעיד געווען פֿאַר דעם וואָרט פֿון זײַן חסד, מיט דעם באַוויליקן אַז צייכנס און וואונדער זאָלן געטאָן ווערן דורך זייערע הענט. [4] און דאָס פֿאָלק פֿון דער שטאָט איז געווען צעטיילט; טייל האָבן געהאַלטן מיט די ייִדן, און טייל מיט די שליחים. [5] און בעת

א ישעיה מט, 6.

עס איז געמאַכט געוואָרן אַן אָנפאַל מצד די גויים און די ייִדן, מיט זייערע
עלטסטע, זיי בייז צו טאָן און זיי צו פאַרשטיינען, 6 זענען זיי פון דעם
געוואָר געוואָרן, און זענען אַנטרונען צו די שטעט פון לוקאָניע: ליסטראַ און
דערבע, און זייער סביבה; 7 און דאָרטן האָבן זיי אָנגעזאָגט די בשׂורה.

8 און אין ליסטרע איז געזעסן איינער אַ מענטש, וואָס איז געווען שוואַך
אויף זיינע פיס, אַ קאַליקע, וואָס איז קיינמאָל ניט געגאַנגען פון זיין מוטערס
טראַכט אָן. 9 דער דאָזיקער האָט זיך צוגעהערט צו פּאָולוסן, בעת ער האָט
גערעדט; און פּאָולוס האָט באַהעפט אָן אים זיינע אויגן, און געזען, אַז
ער האָט אמונה צו ווערן געזונט, 10 האָט ער געזאָגט מיט אַ הויך קול:
שטעל דיך גלייך אויף דיינע פיס. און ער איז אויפגעשפּרונגען און איז
געגאַנגען. 11 און בעת דאָס פאָלק האָט געזען, וואָס פּאָולוס האָט געטאָן,
האָבן זיי אויפגעהויבן זייער קול, און געזאָגט אין דעם לוקאָנישן לשון: די
געטער האָבן אַראָפּגענידערט צו אונדז אין דער געשטאַלט פון מענטשן.
12 און זיי האָבן גערופן בר־נבא צעאוס, און פּאָולוסן הערמעס, מחמת ער
איז געווען דער הויפּט־רעדנער. 13 און דער פּריסטער פון צעאוס, וואָס
זיין טעמפּל איז געווען פאַר דער שטאָט, האָט געבראַכט אָקסן און קראַנצן
צו די טויערן, און האָט געוואָלט מקריב זיין אינאיינעם מיט דעם פאָלק.
14 אָבער ווען די שליחים בר־נבא און פּאָולוס האָבן פון דעם געהערט, האָבן
זיי צעריסן זייערע קליידער, און זענען אַריינגעלאָפן צווישן דעם פאָלק,
און האָבן אויסגערופן: 15 מענטשן, פאַרוואָס טוט איר דאָס? אויך מיר זענען
מענטשן, מיט די זעלבע שוואַכקייטן ווי ביי אייך, און מיר ברענגען אייך
גוטע בשׂורות, כדי איר זאָלט זיך אָפּקערן פון די דאָזיקע פּוסטע זאַכן
צום לעבעדיקן גאָט, וואָס האָט געמאַכט דעם הימל און די ערד און דעם
ים, און אַלץ, וואָס עס איז אין זיי; 16 וואָס האָט אין די פריערדיקע דורות
געלאָזט אַלע אומות גיין אין זייערע אייגענע דרכים. 17 און דאָך האָט ער
זיך ניט געלאָזט אָן עדות, מיט דעם, וואָס ער האָט געטאָן גוטס און האָט
אייך געגעבן רעגן פון הימל און זעטיקע צייטן, און געטאָן אָנפילן אייערע
הערצער מיט שפּייז און שׂמחה[א]. 18 און בעת זיי האָבן אַזוי גערעדט, איז
זיי קוים געלונגען אָפּצוהאַלטן דאָס פאָלק פון מקריב זיין צו זיי.

19 אָבער עס זענען אַהין אָנגעקומען ייִדן פון אַנטיאָכיע און איקאָניע;

א תהלים קמו, 8; ירמיה ה, 24.

און אַז זיי האָבן איבערגערעדט דאָס פאָלק, האָבן זיי פאַרשטיינט פּאָולוסן, און האָבן אים אַרויסגעשלעפּט פון דער שטאָט, ווייל זיי האָבן געמיינט, אַז ער איז טויט. [20] אָבער ווען די תּלמידים זענען געשטאַנען אַרום אים, איז ער אויפגעשטאַנען, און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דער שטאָט; און אויף מאָרגן איז ער אַוועקגעגאַנגען מיט בּר־נַבָּאן קיין דערבע. [21] און בעת זיי האָבן אין יענער שטאָט אָנגעזאָגט די בּשׂורה, און געמאַכט אַ סך תּלמידים, האָבן זיי זיך אומגעקערט קיין ליסטרע, און קיין איקאָניע, און קיין אַנטיאָכיע, [22] און האָבן געטאָן שטאַרקן די געמיטער פון די תּלמידים, און זיי מַזהיר געווען צו האַלטן זיך אין דער אֱמונה, און אַז דורך אַ סך ליידן מוזן מיר אַרײַנקומען אין דעם מַלכות פון גאָט. [23] און בעת זיי האָבן פאַר זיי געזעצט עלטסטע אין יעדער קהִילה, האָבן זיי מִתפּלל געווען און געטאָן פאַסטן, און האָבן זיי איבערגעענטפערט צו דעם האַר, אין וועמען זיי האָבן געגלויבט.

[24] און זיי זענען דורכגעגאַנגען דורך פּיסידיע, און זענען געקומען קיין פּאַמפיליע. [25] און נאָכדעם ווי זיי האָבן גערעדט דאָס וואָרט אין פּערגאַ, האָבן זיי אַראָפּגענידערט קיין אַטאַליע. [26] און פונדאַנען זענען זיי געקומען מיט אַ שיף קיין אַנטיאָכיע, פונוואַנען זיי זענען איבערגעענטפערט געוואָרן צו דעם חֶסד פון גאָט פונוועגן דעם ווערק, וואָס זיי האָבן מְמַלא געווען. [27] און אַז זיי זענען אָנגעקומען, האָבן זיי פאַרזאַמלט די קהִילה, און האָבן איבערגעחזרט אַלצדינג, וואָס גאָט האָט מיט זיי געטאָן, און אַז ער האָט געעפנט אַ טיר פון אֱמונה פאַר די גוֹיים. [28] און זיי זענען געבליבן מיט די תּלמידים אַ לענגערע צייט.

טו און עטלעכע מענטשן האָבן אַראָפּגענידערט פון יהודה, און האָבן געלערנט די ברידער: אויב איר וועט ניט געמַלט ווערן כּדַת מֹשה, וועט איר ניט נִיצול ווערן. [2] און בעת פּאָולוס און בּר־נַבָּא האָבן מיט זיי געהאַט גרויסע חִילוּקי־דֵעות און אַ וויכּוּחַ, האָט מען באַשלאָסן, אַז פּאָולוס און בּר־נַבָּא און עטלעכע אַנדערע פון זיי, זאָלן אַרויפגיין קיין ירושָלַיִם צו די שלִיחים און זקֵנים פונוועגן דער דאָזיקער שאַלה. [3] און נאָכדעם ווי זיי זענען באַגלייט געוואָרן אויף זייער וועג פון דער קהִילה, זענען זיי דורכגעגאַנגען דורך פעניקיע און דורך שומרוֹן, און האָבן דערציילט פון דעם מְגַייר זײַן זיך פון די גוֹיים, און האָבן פאַרשאַפט אַלע ברידער גרויס

פרייד. 4 און ווען זיי זענען געקומען קיין ירושלַיִם, זענען זיי אויפגענומען
געוואָרן פון דער קהילה און פון די שליחים און די זקֵנים, און זיי האָבן
דערציילט אַלצדינג, וואָס גאָט האָט מיט זיי געטאָן. 5 אָבער עס זענען אויפ־
געשטאַנען עטלעכע מַאמינים פון דער כּיתּה פון די פּרושים, און האָבן
געזאָגט: מע מוז זיי מַל זיין, און זיי באַפעלן צו האַלטן תּורת־משה.

6 און די שליחים און די זקֵנים זענען זיך צוזאַמענגעקומען צו באַטראַכטן
דעם דאָזיקן ענין. 7 און עס איז געווען, בעת די מַחלוקה האָט זיך
געשטאַרקט, איז אויפגעשטאַנען פּעטרוס, און האָט צו זיי געזאָגט: ברידער,
איר ווייסט, אַז מיט אַ לענגערער צייט צוריק האָט גאָט פון צווישן אייך
אויסדערווײלט, אַז דורך מיין מויל זאָלן די גויים הערן דאָס וואָרט פון
דער בשׂורה, און גלויבן. 8 און גאָט, וואָס פאַרשטייט דאָס האַרץ, האָט זיי
מֵעיד געווען, מיט זיין געבן זיי דעם רוח־הקודש, אַזוי ווי ער האָט עס געטאָן
צו אונדז. 9 און ער האָט ניט געמאַכט קיין חילוק צווישן אונדז און זיי,
נייערט האָט דורך דער אֱמונה גערייניקט זייערע הערצער. 10 און איצט,
פאַרוואָס פּרואווט איר גאָט, און טוט אַרויפלייגן אַ יאָך אויף דעם נאַקן
פון די תּלמידים, וואָס ניט אונדזערע אָבות און ניט מיר האָבן געקענט
דערטראָגן? 11 מיר גלויבן אָבער, אַז מיר וועלן ניצול ווערן דורך דעם
חֶסד פון דעם האַר יֵשוּעַ אויף דעם זעלבן אופן ווי זיי.

12 און די גאַנצע עֵדה האָט שטילגעשוויגן; און זיי האָבן זיך צוגעהאָרכט
צו בר־נַבָּאן און פּאָולוסן, בעת זיי האָבן דערציילט וואָסערע צייכנס און
וואונדער גאָט האָט דורך זיי געטאָן צווישן די גויים. 13 און נאָכדעם ווי זיי
האָבן שטילגעשוויגן, האָט יַעקב געענטפערט, אַזוי צו זאָגן: ברידער, הערט
זיך צו צו מיר: 14 שמעון האָט דערציילט, וויאַזוי גאָט האָט זיך צוערשט
באַוויזן צו די אומות, אַרויסצונעמען פון צווישן זיי אַ פאָלק פון זיין נאָמען
וועגן. 15 און דערמיט שטימען איין די רייד פון די נביאים, ווי סע שטייט
געשריבן:

16 נאָכדעם וועל איך מיך אומקערן,
און ווידער אויפבויען דאָס איינגעפאַלענע געצעלט פון דָוִדן,
און נאָכאַמאָל אויפבויען זיינע חורבות,
און עס אויפשטעלן,
17 כּדי די איבערבלייבונג פון די מענטשן זאָל פאָרשטן גאָט,

און אַלע אומות, אויף וועמען מיין נאָמען ווערט גערופן,
18 זאָגט גאָט, וואָס טוט דאָס באַקאַנט מאַכן פון פאַרצייטן אָן[א].
19 דעריבער איז מיין מִשפּט, אַז מיר זאָלן ניט באַלעסטיקן די, וואָס קערן
זיך פון צווישן די אומות צו גאָט, 20 נייערט צו שרייבן צו זיי, אַז זיי זאָלן
זיך צוריקהאַלטן פון די אומווערדיקייטן פון די אָפּגעטער, און פון זנות,
און פון דעם, וואָס סע איז דערוואָרגן געוואָרן, און פון בלוט. 21 וואָרים
משה האָט פון אַמאָליקע דורות אָן אין יעדער שטאָט די, וואָס דַרשענען
אים, בעת ער ווערט געלייענט אין די בָּתֵּי־כּנֵסִיות יעדן שַבּת.
22 דעמאָלט איז עס וואוילגעפעלן געוואָרן די שליחים און די זקֵנים,
מיט דער גאַנצער עֵדה, אויסצודערוויילן מענטשן פון צווישן זיי, און זיי צו
שיקן מיט פּאָולוסן און בַּר־נַבָאן קיין אַנטיאָכיע, הַיינו, יהודהן, וואָס איז
גערופן געוואָרן בַּר־שַׁבָּא, און סילאַן, אָנגעזעענע מענטשן צווישן די ברידער.
23 און זיי האָבן דורך זיי אַזוי געשריבן: די שליחים און די זקֵנים, ווי ברידער
צו ברידער, וואָס זענען פון די אומות אין אַנטיאָכיע און סיריע און קיליקיע,
שָלום. 24 אַזוי ווי מיר האָבן געהערט, אַז עטלעכע פון אונדזער מיט, וועמען
מיר האָבן ניט געגעבן קיין באַפעל, האָבן אייך מצַער געווען מיט רייד,
און האָבן אייך אָנגעטאָן יסורים, 25 איז עס אונדז וואוילגעפעלן געוואָרן,
נאָכדעם ווי מיר זענען געקומען צו אַ באַשלוס, צו שיקן צו אייך אויס־
דערוויילטע מענטשן, מיט אונדזער באַליבטן בַּר־נַבָאן און פּאָולוסן, 26 מענטשן,
וואָס האָבן זיך מוסר־נֶפש געווען פאַר דעם נאָמען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ. 27 מיר האָבן דעריבער געשיקט יהודהן און סילאַן, וואָס וועלן
אייך דאָס אייגענע איבערגעבן פֶּה־אֶל־פֶּה. 28 וואָרים עס איז וואוילגעפעלן
געוואָרן דעם רוּחַ־הַקודֶש, און אונדז, ניט אַרויפצולייגן אויף אייך קיין
גרעסערע מַשׂא, אַחוץ די דאָזיקע נייטיקע זאַכן: 29 אַז איר זאָלט אייך
צוריקהאַלטן פון קָרבָנות, וואָס מע האָט מַקריב געווען פאַר אָפּגעטער, און
פון בלוט, און פון זאַכן דערוואָרגענע, און פון זנות. אויב איר וועט אייך
פון דעם אָפּהיטן, וועט אייך זיין גוט. שָלום צו אייך.
30 און אַז מע האָט זיי אַוועקגעשיקט, האָבן זיי אַראָפּגענידערט קיין
אַנטיאָכיע; און נאָכדעם ווי זיי האָבן פאַרזאַמלט די עֵדה, האָבן זיי זיי
איבערגעגעבן דעם בריוו. 31 און בעת זיי האָבן אים געלייענט, האָבן זיי זיך

א עמוס ט, 11, 12.

געפּרייט פֿונוועגן דער נחָמה. 32 און יהודה און סילאַ, וואָס זענען אַליין אויך געווען נבֿיאים, האָבן געטרייסט די ברידער מיט אַ סך רייד, און זיי געשטאַרקט. 33 און נאָכדעם ווי זיי האָבן דאָרטן פֿאַרבראַכט אַ קורצע צייט, האָבן די ברידער זיי אַוועקגעשיקט בשלום צו יענע, וואָס האָבן זיי אַרויסגעשיקט. 34 און סילאַ האָט באַשלאָסן דאָרט צו בלייבן. 35 און פּאָולוס און בר־נבֿאַ זענען פֿאַרבליבן אין אַנטיאָכיע, און האָבן געלערנט און אָנגעזאָגט אינאיינעם מיט אַ סך אַנדערע דאָס וואָרט פֿון גאָט.

36 און אין עטלעכע טעג אַרום האָט פּאָולוס געזאָגט צו בר־נבֿאַן: לאָמיר זיך אומקערן און באַזוכן די ברידער אין יעדער שטאָט, וואו מיר האָבן אָנגעזאָגט דאָס וואָרט פֿון גאָט, און זען וויאַזוי סע גייט זיי. 37 און בר־נבֿאַ האָט בדעה געהאַט מיטצונעמען אויך יוחנן, וועמען מען האָט גערופֿן מאַרקוס. 38 אָבער פּאָולוס האָט גערעכנט, אַז עס איז ניט רעכט מיטצונעמען מיט זיך דעם, וואָס האָט זיי פֿאַרלאָזט אין פּאַמפּיליע, און איז ניט צוגעשטאַנען מיט זיי צו דעם ווערק. 39 און עס האָט זיך אויפֿגעהויבן אַ שאַרפֿער רוגז, אַזוי, אַז זיי האָבן זיך אָפּגעשיידט איינער פֿון דעם אַנדערן, און בר־נבֿאַ האָט גענומען מיט זיך מאַרקוסן, און איז אָפּגעפֿאָרן קיין קיפּרוס. 40 אָבער פּאָולוס האָט זיך אויסדערוויילט סילאַן, און איז אַוועקגעגאַנגען, און די ברידער האָבן אים איבערגעענטפֿערט צו דעם חסד פֿון גאָט. 41 און ער איז געגאַנגען דורך סיריע און קיליקיע, און האָט געשטאַרקט די קהילות.

טז און ער איז אויך געקומען קיין דערבע און קיין ליסטרע. און אָט איז דאָרט געווען איינער אַ תּלמיד מיטן נאָמען טימאָטעאוס, דער זון פֿון אַ ייִדישער פֿרוי, וואָס האָט געגלויבט, אָבער זיין פֿאָטער איז געווען אַ גריך. 2 דער דאָזיקער האָט געהאַט אַ גוטן שם ביי די ברידער אין ליסטרע און איקאָניע. 3 און פּאָולוס האָט געוואָלט, אַז ער זאָל מיט אים מיטגיין; און ער האָט אים גענומען און האָט אים מל געווען צוליב די ייִדן, וואָס זענען געווען אין יענע מקומות, וואָרים זיי האָבן אַלע געוואוסט, אַז זיין פֿאָטער איז געווען אַ גריך. 4 און ווי זיי זענען דורכגעגאַנגען דורך די שטעט, האָבן זיי זיי אָנגעזאָגט צו היטן די חוקים, וואָס זענען באַשלאָסן געוואָרן פֿון די שליחים און זקנים אין ירושלים. 5 און אַזוי זענען די קהילות

געשטאַרקט געוואָרן אין דער אֱמונה, און האָבן זיך פֿאַרמערט אין צאָל פֿון טאָג צו טאָג.

[6] און זיי זענען דורכגעגאַנגען דורך דער געגנט פֿון פֿריגיע און גאַלאַטיע, ווייל זיי זענען פֿון דעם רוח־הקודש פֿאַרווערט געוואָרן צו רעדן דאָס וואָרט אין אַזיע. [7] און אַז זיי זענען געקומען קיין מוסיע, האָבן זיי געוואָלט גיין קיין ביטוניע, נאָר דער גייסט פֿון יֵשוּעַ האָט זיי ניט געלאָזן. [8] און זיי זענען פֿאַרבײַגעגאַנגען מוסיע, און זענען אַראָפּגעקומען קיין טראָאַס. [9] און אַ זעאונג האָט זיך אַנטפּלעקט צו פּאָולוסן בײַנאַכט: אַ מענטש פֿון מאַקעדאָניע איז געשטאַנען און האָט אים געבעטן, אַזוי צו זאָגן: קום אַריבער קיין מאַקעדאָניע, און העלף אונדז. [10] און אַז ער האָט געזען די זעאונג, האָבן מיר תּיכּף געזוכט אַוועקצוגיין קיין מאַקעדאָניע, וואָרים מיר האָבן געדרונגען, אַז גאָט האָט אונדז גערופֿן מבשׂר צו זײַן פֿאַר זיי די בשׂורה.

[11] און בעת מיר זענען אָפּגעפֿאָרן פֿון טראָאַס, זענען מיר געקומען מיט אַ גלײַכן וועג קיין סאַמאָטראַקיע, און אויפֿן אַנדערן טאָג קיין נעאַפּאָליס, [12] און פֿונדאַנען קיין פֿיליפּיי, וואָס איז די הויפּט־שטאָט פֿון דעם געביט פֿון מאַקעדאָניע, און אַ רוימישע קאָלאָניע. און מיר זענען געבליבן אין דער דאָזיקער שטאָט עטלעכע טעג. [13] און שבת זענען מיר אַרויסגעגאַנגען דורך דעם טויער צו אַ טײַך, וואו מיר האָבן געמיינט עס איז געווען אַ מָקום־תּפֿילה; און מיר האָבן זיך אַנידערגעזעצט, און גערעדט צו די פֿרויען, וואָס זענען זיך צונויפֿגעקומען. [14] און איינע אַ פֿרוי, מיטן נאָמען לידיע, אַ קרעמערין פֿון פּורפּור פֿון דער שטאָט טיאַטירע, וואָס האָט געדינט גאָט, האָט זיך צו אונדז צוגעהערט. און גאָט האָט געעפֿנט איר האַרץ צו פֿאַרנעמען די רייד, וואָס זענען דורך פּאָולוסן גערעדט געוואָרן. [15] און אַז זי איז געטובֿלט געוואָרן, מיט איר בני־בַּיִת, האָט זי אונדז געבעטן, אַזוי צו זאָגן: אויב איר האַלט מיך פֿאַר אַ מאמינת אין דעם האַר, טאָ קומט און שטייט איין אין מײַן הויז. און זי האָט אונדז שטאַרק געבעטן.

[16] און עס איז געווען, בעת מיר זענען געגאַנגען צו דעם מָקום־תּפֿילה, אַז אונדז האָט באַגעגנט אַ דינסטמיידל, וואָס האָט געהאַט אַ גייסט פֿון וואָרזאָגן, און וואָס האָט מיט איר וואָרזאָגן אַרײַנגעבראַכט אירע האַרן אַ גרויסן פֿאַרדינסט. [17] און זי איז נאָכגעגאַנגען פּאָולוסן און אונדז, און האָט געשריגן: אָט־די מענטשן זענען קנעכט פֿון דעם אל־עֶליון, וואָס טוען פֿאַר

אייך אָנזאָגן דעם וועג פון ישועה. [18]און דאָס האָט זי געטאָן אַ סך טעג.
אָבער פּאָולוס האָט זיך מצער־געווען, און האָט זיך אויסגעדרייט און
געזאָגט צו דעם גייסט: איך באַפעל דיר אין דעם נאָמען פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ
אַרויסצוגיין פון איר. און ער איז אַרויס די זעלבע שָעה.
[19]און ווען אירע הערן האָבן געזען, אַז די האָפענונג אויף זייער
פאַרדינסט איז פאַרלוירן געגאַנגען, האָבן זיי געכאַפּט פּאָולוסן און סילאַן,
און האָבן זיי אַוועקגעשלעפּט אין מאַרק אַריין פאַר די שָׂרים. [20]און אַז זיי
האָבן זיי געבראַכט פאַר די ריכטער, האָבן זיי געזאָגט: די דאָזיקע מענטשן,
וואָס זענען ייִדן, טוען אָן גרויסע צָרות אונדזער שטאָט, [21]און פירן איין
מִנהָגים, וואָס מיר טאָרן ניט אָננעמען, אָדער אָפּהיטן, ווייל מיר זענען
רוימער. [22]און דאָס פאָלק איז אינאיינעם אויפגעשטאַנען קעגן זיי; און די
ריכטער האָבן פון זיי אַראָפּגעריסן די מַלבּושים, און באַפוילן זיי צו שמייסן
מיט ריטער. [23]און נאָכדעם ווי זיי האָבן זיי געגעבן אַ סך שמיץ, האָבן זיי
זיי אַרייַנגעוואָרפן אין דער תּפיסה, און באַפוילן דעם שומר זיי גוט צו היטן;
[24]און אַז ער האָט געקריגן אַזאַ באַפעל, האָט ער זיי אַרייַנגעוואָרפן אין
דער אינעווייניקסטער תּפיסה, און איינגעשלאָסן זייערע פיס אין קלעצער.
[25]אָבער קעגן האַלבער נאַכט האָבן פּאָולוס און סילאַ מִתפַּלֵל געווען
און געזונגען לויבלידער צו גאָט, און די געפאַנגענע האָבן זיך צוגעהערט
צו זיי. [26]און פּלוצום איז געוואָרן אַ גרויס ערדציטערניש, אַזוי, אַז די
יסודות פון דער תּפיסה האָבן זיך געטרייסלט; און אַלע טירן זענען תּיכּף
געעפנט געוואָרן, און אַלעמענס קייטן זענען לויז געוואָרן. [27]און ווי דער
שומר האָט זיך אויפגעכאַפּט פון שלאָף, און געזען די תּפיסה־טירן אָפן,
האָט ער געצויגן זיין שווערד און איז געווען גרייט זיך אַליין צו טייטן,
ווייל ער האָט געמיינט, אַז די געפאַנגענע זענען אַנטלאָפן. [28]אָבער פּאָולוס
האָט געשריגן מיט אַ הויך קול, אַזוי צו זאָגן: טו דיר ניט קיין שום שלעכטס,
וואָרים מיר זענען אַלע דאָ. [29]און ער האָט פאַרלאַנגט אַ ליכט, און איז
אַרייַנגעשפּרונגען, און אַ ציטערנדיקער איז ער אַנידערגעפאַלן פאַר פּאָולוסן
און סילאַן, [30]און ער האָט זיי אַרויסגעפירט, און געזאָגט: הערן, וואָס מוז
איך טאָן, כּדי געראַטעוועט צו ווערן? [31]און זיי האָבן געזאָגט: גלויב אין
דעם האַר יֵשוּעַ, און דו וועסט געראַטעוועט ווערן, דו און דיין הויז. [32]און
זיי האָבן גערעדט צו אים דאָס וואָרט פון גאָט, און צו אַלע, וואָס זענען

געוועזן אין זײַן הויז. [33] און ער האָט זיי גענומען אין יענער שָעה פון דער
נאַכט, און האָט אָפּגעוואַשן זייערע שראַמען, און ער איז תּיכּף געטובלט
געוואָרן, ער און אַלע זײַניקע. [34] און ער האָט זיי אַרויפגעבראַכט צו זיך
אין הויז אַרײַן, און האָט געגרייט פאַר זיי שפּייז, און האָט זיך שטאַרק
געפרייט מיט זײַן גאַנצן הויז, ווייל ער איז געוואָרן אַ מאמין אין גאָט.
[35] און בעֵת עס איז געוואָרן טאָג, האָבן די ריכטער געשיקט די
שוטרים, אַזוי צו זאָגן: לאָז גיין יענע מענטשן. [36] און דער שומר פון דער
תּפיסה האָט געמאָלדן פּאָולוסן די רייד, אַזוי צו זאָגן: די ריכטער האָבן
געשיקט, אַז מע זאָל אייך לאָזן גיין; דעריבער, קומט אַרויס, און גייט בשלום.
[37] אָבער פּאָולוס האָט צו זיי געזאָגט: זיי האָבן אונדז עפנטלעך געשלאָגן, אָן
דין און משפּט, מענטשן, וואָס זענען רוימער, און האָבן אונדז אַרײַנגעוואָרפן
אין דער תּפיסה; און איצט וואַרפן זיי אונדז אַרויס בסתר? ניין! זאָלן
זיי אַליין קומען און אונדז אַרויספירן. [38] און די שוטרים האָבן געמאָלדן
די ריכטער די דאָזיקער רייד. און זיי האָבן זיך דערשראָקן, ווען זיי האָבן
געהערט, אַז זיי זענען רוימער; [39] און זיי זענען געקומען און האָבן זיי
איבערגעבעטן. און זיי האָבן זיי אַרויסגעפירט, און האָבן זיי געבעטן צו
פאַרלאָזן די שטאָט. [40] און זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פון דער תּפיסה, און
זענען אַרײַנגעגאַנגען צו לידיען; און אַז זיי האָבן געזען די ברידער, האָבן
זיי זיי געטרייסט, און זענען אַוועקגעגאַנגען.

יז און נאָכדעם ווי זיי זענען דורכגעגאַנגען אַמפיפאָליס און אַפּאָלאָניע,
זענען זיי געקומען קיין טעסאַלאָניקע, וואו עס איז געווען אַ יידיש בית־
הכּנסת. [2] און ווי זײַן מנהג איז געווען, איז פּאָולוס צו זיי אַרײַנגעגאַנגען,
און האָט דריי שבתים זיך מיט זיי מתווכּח געווען פון די כּתבי־הקודש, [3] האָט
זיי געעפנט און באַוויזן, אַז דער משיח האָט געמוזט ליידן, און ווידער
אויפשטיין פון די טויטע, און אַז דער דאָזיקער ישוע, וועמען איך בין מבשׂר
פאַר אייך, איז דער משיח. [4] און עטלעכע פון זיי האָבן זיך געלאָזט
איבערצייגן, און זענען צוגעשטאַנען צו פּאָולוסן און סילאַן; און אויך אַ סך
פון די פרומע גריכן, און פון די חשובע פרויען אויך ניט קיין קליינע צאָל.
[5] אָבער די יידן האָבן זיי מקנא געווען, און האָבן גענומען מיט זיך עטלעכע
פאַרדאָרבענע מאַרק־יונגען, און האָבן פאַרזאַמלט אַן עולם, און געמאַכט
אַ גערודער אין דער שטאָט; און זיי האָבן אַרומגערינגלט דאָס הויז פון

יאַזאָנען, און האָבן זיי געוואָלט אַרויסברענגען פֿאַר דעם פֿאָלק. [6] און אַז זיי האָבן זיי ניט געפֿונען, האָבן זיי געשלעפּט יאַזאָנען און עטלעכע ברידער פֿאַר די עלטסטע פֿון דער שטאָט, און האָבן געשריגן: די דאָזיקע לייט, וואָס האָבן איבערגעקערט די וועלט, זענען אויך געקומען אַהער, [7] און יאַזאָן האָט זיי אויפֿגענומען; און זיי אַלע ווידערשפּעניקן קעגן די געזעצן פֿון דעם קֵיסר, מַחמת זיי זאָגן, אַז ס'איז פֿאַראַן אַן אַנדערער מֶלך, יֵשוּעַ. [8] און זיי האָבן דערצערנט דאָס פֿאָלק און די עלטסטע פֿון דער שטאָט, בעת זיי האָבן דאָס געהערט. [9] און נאָכדעם ווי זיי האָבן גענומען אַ גוטזאָגערײַ פֿון יאַזאָנען און די איבעריקע, האָבן זיי זיי אָפּגעלאָזט.

[10] און די ברידער האָבן תּיכּף בײַנאַכט אַוועקגעשיקט פּאָולוסן און סילאַן קיין בערײַע; און ווען זיי זענען אָנגעקומען אַהין, זענען זיי אַרײַנגעגאַנגען אין דעם ייִדישן בֵּית־הַכּנֶסֶת. [11] און די דאָזיקע זענען געווען איידעלער פֿון יענע אין טעסאַלאָניקע, וואָרים זיי האָבן מְקַבּל געווען דאָס וואָרט מיט כַּוָונה, און האָבן טאָג־טעגלעך געפֿאָרשט די כּתבֵי־הַקוֹדֶש, צי די זאַכן זענען טאַקע אַזוי. [12] אַ סך פֿון זיי האָבן דעריבער געגלויבט, און אויך פֿון די גריכישע פֿרויען פֿון חָשובֿן שטאַנד, און פֿון מענער איז די צאָל געווען ניט קיין קליינע. [13] אָבער ווען די ייִדן פֿון טעסאַלאָניקע זענען געוואָר געוואָרן, אַז אויך אין בערײַע האָט פּאָולוס אָנגעזאָגט דאָס וואָרט פֿון גאָט, זענען זיי אויך געקומען אַהין, און האָבן באַאומרואיקט און אויפֿגעהעצט דאָס פֿאָלק. [14] און דעמאָלט האָבן די ברידער תּיכּף אַוועקגעשיקט פּאָולוסן צו גיין אַזוי ווייט ווי ביזן יַם; און סילאַ און טימאָטעאוס זענען נאָך פֿאַרבליבן דאָרטן. [15] און די, וואָס האָבן באַגלייט פּאָולוסן, האָבן אים געבראַכט אַזוי ווייט ווי אַטען; און נאָכדעם ווי זיי האָבן באַקומען אַ באַפֿעל פֿאַר סילאַן און טימאָטעאוסן, אַז זיי זאָלן קומען צו אים וואָס גיכער, זענען זיי אַוועקגעגאַנגען.

[16] און בשָעת פּאָולוס האָט אויף זיי געוואַרט אין אַטען, איז זײַן גֶעמיט אין אים פֿאַרביטערט געוואָרן, בעת ער האָט געזען די שטאָט פֿול מיט אָפּגעטער. [17] און ער האָט זיך מפַלפֵּל געווען אין דעם בֵּית־הַכּנֶסֶת מיט די ייִדן און מיט די יִראֵי־שָמַיִם, און אין דעם מאַרק יעדן טאָג מיט די, וואָס ער האָט באַגעגנט. [18] און אויך עטלעכע פֿון די עפּיקורײַישע און סטאָאישע פֿילאָזאָפֿן האָבן זיך מיט אים מתוַוכּח געווען. און טייל האָבן

געזאָגט: וואָס מיינט דער דאָזיקער פּלאַפּלער צו זאָגן? אַנדערע האָבן
געזאָגט: ער ווייזט אויס צו זיין אַ מבַשׂר פון פרעמדע אָפּגעטער, — מַחמת ער
האָט געדרשנט וועגן ישוען און תּחיַת־המֵתים. 19 און זיי האָבן אים גענומען,
און האָבן אים געבראַכט צו דעם אַרעאָפּאַגוס, און געזאָגט: קענען מיר
אֶפשר־ וויסן, וואָס עס איז אַזוינס די נייע לערנונג, וואָס ווערט פון דיר
געלערנט? 20 וואָרים דו ברענגסט עפּעס מאָדנע זאַכן צו אונדזערע אויערן;
מיר וואָלטן דעריבער וועלן וויסן, וואָס די דאָזיקע זאַכן באַטײַטן. 21 און
אַלע אַטענער און די פרעמדע, וואָס האָבן דאָרט געוואוינט, האָבן זייער
צייט פאַרבראַכט ניט אַנדערש, ווי אין דערציילן, אָדער אין הערן עפּעס
אַ נייע זאַך.

22 און פּאָולוס איז געשטאַנען אין דער מיט פון דעם אַרעאָפּאַגוס, און
האָט געזאָגט: מענטשן פון אַטען, אין אַלצדינג זע איך, אַז איר האָט שטאַרק
מורא פאַר די געטער. 23 וואָרים ווען איך בין פאַרבײַגעגאַנגען, און האָב
באַטראַכט אייערע הייליקטימער, האָב איך אויך געפינען אַ מִזבֵּחַ מיט
דער דאָזיקער אויפשריפט: צו אַן אומבאַקאַנטן גאָט. בכֵן, דאָס וואָס איר
דינט אומוויסנדיקערהייט, דאָס דאָזיקע זאָג איך אייך אָן. 24 גאָט, וואָס
האָט געמאַכט די וועלט און אַלצדינג דערינען, ער, וואָס איז האַר פון הימל
און ערד, טוט ניט וואוינען אין קיין טעמפּלען, געמאַכט דורך מענטשן; 25 ער
ווערט אויך ניט באַדינט דורך מענטשן־הענט, גלייך ער וואָלט עפּעס נייטיק
געהאַט, מַחמת ער אַליין גיט אַלעמען לעבן, און אָטעם, און אַלצדינג.
26 און ער האָט געמאַכט פון איין בלוט יעדע מענטשלעכע אומה צו וואוינען
אויף דעם גאַנצן פּנים פון דער ערד, בעת ער האָט פעסטגעזעצט זייערע
באַשטימטע צייטן, און די גרעניצן פון זייער באַוואוינאָרט, 27 כּדי זיי זאָלן
זוכן גאָט, אֶפשר וועלן זיי אים פּילן און געפינען, הַגם ער איז ניט ווייט
פון יעדן איינעם פון אונדז. 28 וואָרים אין אים לעבן מיר, און באַוועגן
זיך, און האָבן אונדזער קיום; ווי אַפילו עטלעכע פון אייערע אייגענע
דיכטער האָבן געזאָגט:

וואָרים מיר זענען אויך זיין אָפּשטאַם.

29 בכֵן, ווייל מיר זענען דער אָפּשטאַם פון גאָט, דאַרפן מיר ניט מיינען,
אַז די גאָטהייט איז געגליכן צו גאָלד, אָדער זילבער, אָדער שטיין, וואָס
איז אויסגעקריצט דורך דעם ווערק און השָׂגה פון מענטשן. 30 דעריבער

האָט גאָט פאַרזען די צייטן פון אומוויסנדיקייט, אָבער איצטער טוט ער
באַפעלן אַלע מענטשן, אַז זיי זאָלן אומעטום תשובה טאָן; 31 ווייל ער האָט
באַשטימט אַ טאָג, אין וועלכן ער וועט מִשפטן די וועלט אין רעכטפאַרטיקייט
דורך דעם מענטשן, וועמען ער האָט באַשטימט, און ער האָט מַבטִיחַ געווען
אַלע מענטשן, מיט דעם וואָס ער האָט אים מחַיֵה־מֵתים געווען.

32 און ווען זיי האָבן געהערט פון תּחִיַת־הַמֵתים, האָבן טייל חוזק
געמאַכט; אָבער אַנדערע האָבן געזאָגט: מיר וועלן דיך בנוֹגֵע דעם ווידער
אַמאָל הערן. 33 אַזוי איז פּאָולוס אַרויסגעגאַנגען פון צווישן זיי. 34 אָבער
עטלעכע מענטשן האָבן זיך באַהעפט אָן אים, און האָבן געגלויבט; צווישן
זיי איז אויך געווען דיאָניזיוס דער אַרעאָפּאַגיט, און אַ פרוי מיטן נאָמען
דאַמאַריס, און אַנדערע מיט זיי.

יח און נאָכדעם האָט ער אָפּגעקערט פון אַטען, און איז געקומען קיין
קאָרינט. 2 און ער האָט געפונען איינעם אַ ייִדן מיטן נאָמען עַקִילַס,
וואָס האָט געשטאַמט פון פּאָנטוס, און וואָס איז ניט לאַנג געקומען פון
איטאַליע מיט זיין ווייב פּריסקילע, מַחמת קלאָודיוס האָט באַפוילן אַלע ייִדן
צו פאַרלאָזן רוים. און ער איז געקומען צו זיי, 3 און מַחמת ער איז געווען
פון דער זעלבער מְלָאכה, איז ער געבליבן מיט זיי, און זיי האָבן געאַרבעט
צוזאַמען, וואָרים ביי זייער מְלָאכה זענען זיי געווען געצעלטנמאַכער. 4 און
ער האָט זיך מִתוַוכֵּחַ געווען אין דעם בֵית־הַכְּנֶסֶת יעדן שַבּת, און האָט
איבערגעצייַגט ייִדן און גריכן.

5 אָבער ווען סילאַ און טימאָטעאוס זענען אַראָפּגעקומען פון מאַקעדאָניע,
האָט זיך פּאָולוס שטאַרק געמִיט פאַר דעם וואָרט, און האָט עֵדות געזאָגט
פאַר די ייִדן, אַז יֵשוּעַ איז דער מָשִיחַ. 6 און אַז זיי האָבן זיך אַנטקעגן
געשטעלט און געלעסטערט, האָט ער אָפּגעטרעסלט זיין מַלבוש, און האָט צו
זיי געזאָגט: אייער בלוט זאָל זיין אויף אייערע אייגענע קעפּ! איך בין
ריין; פון איצט אָן וועל איך גיין צו די גוֹיִים. 7 און ער האָט אָפּגעקערט
פון דאָרטן, און איז אַרייַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון איינעם אַ מענטשן
מיטן נאָמען טיציוס יוסטוס, וואָס האָט געדינט גאָט, און וועמעס הויז איז
געשטאַנען נאָענט צום בֵית־הַכְּנֶסֶת. 8 און קריספּוס, דער גַבּאי פון דעם
בֵית־הַכְּנֶסֶת, מיט זיין גאַנצן הויז, האָבן געגלויבט אין דעם האַר; און אַ סַך
פון די קאָרינטער, בעת זיי האָבן געהערט פּאָולוסן, האָבן געגלויבט, און

זענען געטובֿלט געוואָרן. [9] און דער האַר האָט געזאָגט צו פּאָולוסן דורך אַ זעאונג בײַנאַכט: האָב ניט קײן מורא, נײַערט רעד, און שווײַג ניט; [10] וואָרים איך בין מיט דיר, און קײנער וועט דיך ניט אָנרירן דיר שלעכטס צו טאָן; וואָרים איך האָב אַ סך פֿאָלק אין דער דאָזיקער שטאָט. [11] און ער איז דאָרטן געזעסן אַ יאָר מיט זעקס חדשים, און האָט געלערנט צווישן זיי דאָס וואָרט פֿון גאָט.

[12] און בעת גאַליאָן איז געווען פּראָקאָנסול פֿון אַכאַיאַ, זענען די ייִדן אויפֿגעשטאַנען אײנאײנעם קעגן פּאָולוסן און האָבן אים געבראַכט פֿאַר דעם כּסא־המשפּט, [13] און געזאָגט: דער דאָזיקער מאַן טוט איבעררעדן מענטשן צו דינען גאָט להיפּך דער תּורה. [14] און בעת פּאָולוס האָט געוואָלט עפֿענען זײַן מויל, האָט גאַליאָן געזאָגט צו די ייִדן: אויב דאָס וואָלט געווען אַן ענין פֿון אומרעכט, אָדער פֿון שענדלעכער רשעות, וואָלט געווען רעכט, איך זאָל האַלטן מיט אײַך, אָ איר ייִדן, [15] אָבער אַזוי ווי דאָס זענען שאלות איבער ווערטער און נעמען און אײַער דת, איז דאָס אײַער אײגענער עסק; איך וויל ניט זײַן קײן שופֿט איבער די דאָזיקע זאַכן. [16] און ער האָט זיי פֿאַרטריבן פֿון דעם כּסא־המשפּט. [17] און זיי האָבן אַלע געכאַפּט סאָסטענעסן, דעם גבאי פֿון בית־הכּנסת, און האָבן אים געשלאָגן פֿאַר דעם כּסא־המשפּט. און גאַליאָנען האָט דאָס ווייניק וואָס געאַרט.

[18] און פּאָולוס איז נאָך דאָרטן פֿאַרבליבן אַ סך טעג, און דערנאָך האָט ער זיך געזעגנט מיט די ברידער, און איז אַוועקגעפֿאָרן פֿון דאָרטן מיט אַ שיף קײן סיריע, און מיט אים פּריסקילע און עקילס, נאָכדעם ווי ער האָט זיך אָפּגעגאָלט זײַן קאָפּ אין קענקרײַע; וואָרים ער האָט גענומען אויף זיך אַ נדר. [19] און זיי זענען געקומען קײן עפֿעזוס, און ער האָט זיי דאָרטן איבערגעלאָזט; אָבער ער אַליין איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בית־הכּנסת, און האָט גערעדט מיט די ייִדן. [20] און זיי האָבן אים געבעטן, ער זאָל בײַ זיי בלײַבן אַ לענגערע צײַט, נאָר ער האָט ניט אײַנגעוויליקט; [21] און בעת ער האָט זיך מיט זיי געזעגנט, האָט ער געזאָגט: איך וועל מיך ווידער צו אײַך אומקערן, אם ירצה השם, און ער איז אָפּגעפֿאָרן מיט אַ שיף פֿון עפֿעזוס.

[22] און אַז ער איז געקומען קײן קיסריה, איז ער אַרויפֿגעגאַנגען און האָט באַגריסט די קהילה, און דערנאָך האָט ער אַראָפּגענידערט קײן

אַנטיאָכיע. 23 און נאָכדעם ווי ער האָט דאָרטן פֿאַרבראַכט אַ שטיקל צייט,
האָט ער אָפּגעקערט, און איז דורכגעגאַנגען אין אַ סֵדר דורך דער געגנט
פֿון גאַלאַטיע, און פֿריגיע, און האָט געטאָן שטאַרקן אַלע תּלמידים.

24 און איינער אַ ייִד מיטן נאָמען אַפּאָלאָס, וואָס האָט געשטאַמט פֿון
אַלעקסאַנדריע, איז געקומען קיין עפֿעזוס. ער איז געווען אַ געלערנטער
מענטש, און גוט באַהאַוונט אין די כּתבֿי־הַקודש. 25 דער דאָזיקער איז געווען
געלערנט אין דעם וועג פֿון דעם האַר, און מחמת ער איז געווען פֿייעריק
אין גייסט, האָט ער גערעדט און געלערנט פּינקטלעך בנוגע יֵשוען, הגם ער
האָט נאָר געקענט די טבילה פֿון יוחנן. 26 און ער האָט אָנגעהויבן צו רעדן
מוטיק אין דעם בית־הַכּנסת. און אַז פּריסקילע און עקילס האָבן אים
געהערט, האָבן זיי אים גענומען צו זיך, און האָבן פֿאַר אים דערקלערט
נאָך פּינקטלעכער דעם וועג פֿון גאָט. 27 און ווען ער האָט געוואָלט גיין
קיין אַכאַיאַ, האָבן אים די ברידער דערמוטיקט, און האָבן געשריבן די
תּלמידים, אים מקבל־פּנים צו זיין. און אַז ער איז אָנגעקומען, האָט ער
אַ סך געהאָלפֿן די, וואָס האָבן געגלויבט דורך דעם חסד, 28 וואָרים ער
האָט שטאַרק ביַיגעקומען די ייִדן, און דאָס עפֿנטלעך, בעת ער האָט באַוויזן
דורך די כּתבֿי־הַקודש, אַז יֵשוע איז דער משיח.

יט און עס איז געווען, בעת אַפּאָלאָס איז געווען אין קאָרינט, איז
פּאָולוס דורכגעגאַנגען דורך דעם אויבערשטן לאַנד, און איז געקומען
קיין עפֿעזוס, און האָט געפֿונען עטלעכע תּלמידים. 2 און ער האָט צו זיי
געזאָגט: האָט איר מקבל געווען דעם רוח־הַקודש, ווען איר זענט געוואָרן
מאמינים? האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר האָבן אַפֿילו ניט געהערט, צי
סע איז פֿאַראַן אַ רוח־הַקודש. 3 און ער האָט געזאָגט: אויף וואָס דען זענט
איר געטובֿלט געוואָרן? האָבן זיי געזאָגט: אויף יוחננס טבילה. 4 און פּאָולוס
האָט געזאָגט: יוחנן האָט טובֿל געווען מיט דער טבילה פֿון תשובֿה, און
האָט געזאָגט צום פֿאָלק, אַז זיי זאָלן גלויבן אין אים, וואָס דאַרף קומען
נאָך אים, דאָס הייסט, אין יֵשוען. 5 און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן
זיי זיך געלאָזט טובֿלען אין דעם נאָמען פֿון דעם האַר יֵשוע. 6 און בעת
פּאָולוס האָט אַרויפֿגעלייגט אויף זיי זיינע הענט, איז אויף זיי געקומען דער
רוח־הַקודש; און זיי האָבן גערעדט מיט אַנדערע לשונות, און האָבן נבֿיאות
געזאָגט. 7 און זיי זענען געווען אַן ערך פֿון צוועלף מענטשן.

8 און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם בֵּית־הַכְּנֶסֶת און האָט מוטיק גערעדט אין מֶשֶךְ פֿון דריי חֳדָשים, און האָט זיך מִתוַכֵּחַ געווען און איבערצייגט בנוֹגֵעַ דעם מַלכוּת פֿון גאָט. 9 אָבער ווען עטלעכע זענען געווען פֿאַרהאַרטעוועט און האָבן ניט געגלויבט, און געטאָן רעדן שלעכטס פֿאַר דעם פֿאָלק פֿונעם וועג, האָט ער אָפּגעקערט פֿון זיי, און אָפּגעשיידט די תַּלמידים, און האָט זיך יעדן טאָג מִתוַכֵּחַ געווען אין דעם בֵּית־מֶדרש פֿון טיראַנוס. 10 און דאָס האָט זיך געצויגן אַ מֶשֶךְ פֿון צוויי יאָר, אַזוי, אַז אַלע, וואָס האָבן געוואוינט אין אַזיע, האָבן געהערט דאָס וואָרט פֿון דעם האַר, סיי יִידן און סיי גריכן.

11 און גאָט האָט געטאָן אויסערגעוויינלעכע וואונדער דורך די הענט פֿון פּאָולוסן, 12 אַזוי, אַז מען האָט פֿון זיין לײַב אַוועקגעטראָגן טיכלעך, אָדער פֿאַרטיכער פֿאַר די שוואַכע, און די חוֹלאַתן האָבן זיך אָפּגעטאָן פֿון זיי, און די בייזע גייסטער זענען אַרויסגעגאַנגען. 13 און עטלעכע פֿון די וואַנדערנדיקע יִדישע אָפּשפּרעכערס, האָבן גענומען אויף זיך אָנצורופֿן דעם נאָמען פֿון דעם האַר יֵשוּעַ איבער די, וואָס האָבן געהאַט די בייזע גייסטער, און האָבן געזאָגט: איך באַשווער אייך בײַ יֵשוּעַן, וועמען פּאָולוס איז מבַשׂר. 14 און עס זענען געווען זיבן זין פֿון איינעם סקֵוָה, אַ יִיד פֿון די כֹּהֲנים־גדולים, וואָס האָבן דאָס געטאָן. 15 און דער בייזער גייסט האָט געענטפֿערט, און צו זיי געזאָגט: יֵשוּעַן קען איך, און פּאָולוסן קען איך, ווער אָבער זענט איר? 16 און דער מענטש, אין וועמען עס איז געווען דער בייזער גייסט, איז אויף זיי אַרויפֿגעשפּרונגען, און האָט זיי אַלע גוֹבר געווען, אַזוי, אַז זיי זענען אַרויסגעלאָפֿן פֿון יענעם הויז נאַקעט און צעשלאָגן. 17 און דאָס איז באַקאַנט געוואָרן צו אַלע יִידן און גריכן, וואָס האָבן געוואוינט אין עפֿעזוס; און אַ פַּחד איז אויף זיי אַלע געפֿאַלן, און דער נאָמען פֿון דעם האַר יֵשוּעַ איז געוואָרן געגרויסט. 18 און אַ סַך פֿון די, וואָס האָבן געגלויבט, זענען געקומען און האָבן זיך מִתוַדה געווען, און האָבן באַקאַנט געמאַכט זייערע מַעשׂים. 19 און אַ סַך, וואָס האָבן זיך אָפּגעגעבן מיט כִּישוּף, האָבן צונויפֿגעבראַכט זייערע ביכער, און האָבן זיי פֿאַרברענט פֿאַר אַלעמען אין די אויגן; און זיי האָבן באַרעכנט דעם ווערט דערפֿון, און האָבן געפֿונען, אַז עס האָט באַטראָפֿן פֿופֿציק טויזנט זילבערשטיק. 20 אָט אַזוי איז דאָס וואָרט פֿון גאָט מעכטיק געוואַקסן און איז באַשטאַנען.

21 און נאָכדעם ווי די דאָזיקע זאַכן זענען פאַרענדיקט געוואָרן, האָט
פּאָולוס זיך פּירגענומען אין זיין גייסט, דורכצוגיין דורך מאַקעדאָניע און
אַכאַיאַ, און צו גיין קיין ירושָלַיִם, און ער האָט געזאָגט: נאָכדעם ווי איך
וועל דאָרטן זיין, מוז איך אויך זען רוים. 22 און ער האָט געשיקט קיין
מאַקעדאָניע צוויי פון די, וואָס האָבן אים געהאָלפן, טימאָטעאוס און
עראַסטוס, און ער אַליין איז נאָך פאַרבליבן אַ צייט אין אַזיע.

23 און אַרום יענער צייט האָט זיך אויפגעהויבן אַ שטיקל מהומה בנוֹגע
דעם דֶרֶך. 24 וואָרים איינער אַ מאַן מיטן נאָמען דעמעטריוּס, אַ זילבערשמיד,
וואָס האָט געמאַכט זילבערנע טעמפּלען פון אַרטעמיס, האָט אַרייַנגעבראַכט
גוטע הַכנָסות פאַר די בַעלי־מלָאכות. 25 זיי האָט ער צונויפגענומען מיט די
אַרבעטער פון דעם זעלבן פאַך, און האָט געזאָגט: מענטשן, איר ווייסט,
אַז פון דער דאָזיקער מלָאכה הענגט אָפּ אונדזער פַּרנָסה. 26 און איר
זעט און הערט, אַז ניט נאָר אין עפעזוס אַליין, נייערט כּמעט איבער
גאַנץ אַזיע האָט דער דאָזיקער פּאָולוס איבערגערעדט און אָפּגעקערט אַ
סך מענטשן, ווייל ער זאָגט, אַז דאָס זענען ניט קיין געטער, וואָס ווערן
געמאַכט מיט די הענט. 27 און ניט נאָר איז פאַראַן אַ סַכָּנה, אַז די דאָזיקע
מלָאכה אונדזערע זאָל קריגן אַ שלעכטן שֵם, נייערט אַז אויך דער טעמפּל
פון דער גרויסער געטין אַרטעמיס זאָל בָטל ווערן, און אַז זי זאָל אַפילו
אַראָפּגעזעצט ווערן פון איר הערלעכקייט, זי, וואָס גאַנץ אַזיע און די
וועלט טוען איר דינען.

28 און אַז זיי האָבן דאָס געהערט, זענען זיי געוואָרן פול מיט צאָרן,
און האָבן אויסגעשריגן: גרויס איז אַרטעמיס פון די עפעזער! 29 און די
שטאָט איז געוואָרן פול מיט געטומל; און זיי האָבן אַרייַנגעשטורעמט אין
טעאַטער, און האָבן מיטגעשלעפּט גאַיוסן און אַריסטאַרכוסן, מאַקעדאָניער,
וואָס זענען געווען פּאָולוסעס חַבֵרים אין דער נסִיעה. 30 און בעת פּאָולוס
האָט בַדֵעה געהאַט אַרייַנצוגיין צווישן דעם פאָלק, האָבן די תַּלמידים
אים ניט געלאָזן. 31 און אויך עטלעכע פון די עלטסטע פון אַזיע, וואָס
זענען געווען זיינע פריינט, האָבן צו אים געשיקט, און אים געבעטן, ניט
צו דערוועגן זיך צו קומען אין טעאַטער אַריין. 32 און טייל האָבן געשריגן
איין זאַך, און אַנדערע עפּעס אַנדערש; וואָרים די פאַרזאַמלטע זענען
געווען אין אַ מהומה, און דער גרעסטער טייל האָט ניט געוואוסט,

צוליב וואָס זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען. [33] און זיי האָבן אַרויסגעבראַכט
אַלֶקסַנדרן פֿון דעם הַמון, ווען די ייִדן האָבן אַרויסגעשטעלט פֿאָרויס.
און אַלֶקסַנדר האָט געבעטן מיט דער האַנט, און האָט באַגערט צו האַלטן
אַ פֿאַרטיידיקונג פֿאַר דעם פֿאָלק. [34] אָבער ווען זיי האָבן באַמערקט, אַז ער
איז אַ ייִד, האָבן זיי אַלע אין מֶשך פֿון צוויי שָעה געשריגן ווי מיט
איין קול: גרויס איז אַרטעמיס פֿון די עפֿעזער! [35] און אַז דער שטאָט־
שרײַבער האָט אײַנגעשטילט דאָס פֿאָלק, האָט ער געזאָגט: מענטשן פֿון
עפֿעזוס, וועלכער מענטש ווייס ניט, אַז די שטאָט פֿון די עפֿעזער איז די
טעמפּל־היטערין פֿון דער גרויסער אַרטעמיס, און פֿון דעם אָפּבילד, וואָס
איז אַראָפּגעפֿאַלן פֿון הימל? [36] און הֱיות ווי די דאָזיקע זאַכן קאָנען ניט
אָפּגעלייקנט ווערן, וואָלט איר באַדאַרפֿט צו זײַן שטיל, און גאָרניט טאָן
איבערגעאײַלט. [37] וואָרים איר האָט אַהערגעבראַכט די דאָזיקע מענטשן,
וואָס זענען ניט קיין רויבערס פֿון קיין טעמפּלען, אויך ניט קיין לעסטערער
פֿון אונדזער געטין. [38] דעריבער, אויב דעמעטריוס און די קינסטלער, וואָס
זענען מיט אים, האָבן אַ טַענה קעגן עמיצן, זענען די געריכטן אָפֿן, און סע
זענען פֿאַראַן פּראָקאָנסולן, לאָזן זיי פֿאַרקלאָגן איינער דעם אַנדערן. [39] און
האָט איר עפּעס אַנדערע ענינים, וועט דאָס אויסגעגלײַכט ווערן אין דער
געזעצלעכער פֿאַרזאַמלונג. [40] וואָרים מיר זענען אין סַכָּנה פֿאַרקלאָגט צו
ווערן פֿאַר דער הײַנטיקער מהומה, ווײַל עס איז ניטאָ קיין סִיבה פֿאַר
איר; און מיר וועלן ניט קענען אָפּגעבן קיין רעכנשאַפֿט פֿאַר דער דאָזיקער
מהומה. [41] און נאָכדעם ווי ער האָט אַזוי גערעדט, האָט ער די פֿאַרזאַמלונג
פֿונאַנדערגעלאָזט.

כ און נאָכדעם ווי די מהומה האָט זיך אײַנגעשטילט, האָט פּאָולוס געשיקט
נאָך די תַּלמידים, און אַז ער האָט זיי מַזהיר געווען און זיך מיט זיי
געזעגנט, האָט ער אָפּגעקערט צו גיין קיין מאַקעדאָניע. [2] און בעת ער
איז דורכגעגאַנגען דורך יענע געגנטן, און האָט זיי געטרייסט מיט אַ סַך
רייד, איז ער געקומען קיין גריכנלאַנד. [3] און נאָכדעם ווי ער האָט דאָרטן
פֿאַרבראַכט דריי חֳדָשים, און אַ פֿאַרשווערונג איז קעגן אים געמאַכט
געוואָרן מצַד די ייִדן, בעת ער איז געווען גרייט אָפּצופֿאָרן מיט אַ שיף
קיין סיריע, האָט ער באַשלאָסן זיך אומצוקערן דורך מאַקעדאָניע. [4] און
עס האָבן אים באַגלייט סאָפּאַטרוס פֿון בעריע, דער זון פֿון פּירוסן; און

פון די טעסאַלאָניקער, אַריסטאַרכוס און סעקונדוס; און גאַיוס פון דערבע, און טימאָטעאוס; און פון אַזיע, טיכיקוס און טראָפימוס. [5] און די דאָזיקע זענען געגאַנגען פאָרויס, און האָבן געוואַרט אויף אונדז אין טראָאַס. [6] און נאָך פּסח זענען מיר אָפּגעפאָרן פון פיליפּיי, און אין פינף טעג אַרום זענען מיר געקומען צו זיי קיין טראָאַס, וואו מיר זענען פאַרבליבן זיבן טעג.

[7] און אויף דעם ערשטן טאָג פון דער וואָך, בעת מיר זענען זיך צונויפגעקומען צו ברעכן ברויט, האָט פּאָולוס גערעדט מיט זיי, ווייל ער האָט בדעה געהאַט אויף מאָרגן אַוועקצוגיין; און ער האָט פאַרצויגן זיין דרשה ביז האַלבער נאַכט. [8] און עס זענען געווען אַ סך ליכט אין דעם אויבערשטן חדר, וואו מיר זענען געווען פאַרזאַמלט אינאיינעם. [9] און איינער אַ בחור מיטן נאָמען יוטיכוס איז געזעסן אין דעם פענצטער, און איז אַרייַנגעפאַלן אין אַ טיפן שלאָף; און בעת פּאָולוס האָט נאָך לאַנג גערעדט, איז אים שלאָף בייַגעקומען, און ער איז אַראָפּגעפאַלן פון דעם דריטן גאָרן, און מען האָט אים אויפגעהויבן אַ טויטן. [10] און פּאָולוס איז אַראָפּ־געגאַנגען, און האָט זיך פאַרבויגן איבער אים, און האָט אים אַרומגענומען, און געזאָגט: שרעקט אייך ניט, וואָרים זיין נשמה איז אין אים. [11] און נאָכדעם ווי ער איז אַרויפגעגאַנגען, און האָט געבראָכן ברויט, און געגעסן, האָט ער מיט זיי גערעדט אַ לאַנגע צייט, ביז עס איז געוואָרן טאָג, און דערנאָך איז ער אַוועקגעגאַנגען. [12] און זיי האָבן אָפּגעפירט דאָס ייִנגל אַ לעבעדיקן, און האָבן זיך שטאַרק געטרייסט.

[13] און מיר זענען געגאַנגען פאָרויס צו דער שיף, און זענען אָפּגעפאָרן קיין אַסאָס, און האָבן בדעה געהאַט דאָרט אַרייַנצונעמען פּאָולוסן; וואָרים אַזוי האָט ער באַשלאָסן, ווייל ער האָט געוואָלט גיין צופוס. [14] און אַז ער האָט אונדז באַגעגנט אין אַסאָס, האָבן מיר אים אַרייַנגענומען, און זענען געקומען קיין מיטולענע. [15] און פון דאָרטן זענען מיר אָפּגעפאָרן, און זענען אויף דעם אַנדערן טאָג געקומען קעגנאיבער קיאָס; און דעם אַנדערן טאָג האָבן מיר געלאַנדעט אין סאַמאָס; און אַ טאָג שפּעטער זענען מיר געקומען קיין מילעטוס. [16] וואָרים פּאָולוס האָט באַשלאָסן פאַרבייַצופאָרן עפעזוס, כדי ער זאָל ניט דאַרפן פאַרברענגען קיין צייט אין אַזיע; מחמת ער האָט זיך געאיילט, אויף ווי ווייט מעגלעך, צו זיין אין ירושלים אויף שבועות.

[17] און פון מילעטוס האָט ער געשיקט קיין עפעזוס, און האָט געלאָזט

רופֿן צו זיך די זְקֵנים פֿון דער קְהִלה. [18] און אַז זיי זענען צו אים געקומען, האָט ער צו זיי געזאָגט:

איר אַליין ווייסט, פֿון דעם ערשטן טאָג אָן, וואָס איך האָב געשטעלט אַ פֿוס אין אַזיע, וויאַזוי איך האָב מיט אייך פֿאַרבראַכט די גאַנצע צייט, [19] בעת איך האָב געדינט דעם האַר מיט דעם גאַנצער עֲנִיווּת, און מיט טרערן, און מיט נִסיונות, וואָס זענען מיך באַפֿאַלן דורך די פֿאַרשווערונגען פֿון די יִדן; [20] ווי איך האָב מיך ניט אָפּגעהאַלטן פֿון אָנזאָגן אייך עפּעס, וואָס איז ניצלעך, און אייך געלערנט עפֿנטלעך, און פֿון הויז צו הויז, [21] און האָב מֵעיד געווען סיי פֿאַר יִדן, סיי פֿאַר גריכן, פֿונוועגן תּשובה צו גאָט, און אֱמונה צו אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [22] און איצט, זעט, איך גיי געבונדן אין דעם גייסט קיין ירושָלַיִם, און איך ווייס ניט, וואָס מיך וועט דאָרטן טרעפֿן; [23] אַחוץ, וואָס דער רוּחַ־הַקוֹדֶש טוט מיר עֵדוּת־זאָגן אין יעדער שטאָט, אַז קייטן און צָרות וואַרטן אויף מיר. [24] אָבער איך האַלט ניט מיין לעבן אַזוי טייער פֿאַר מיר אַליין, ווי דאָס, אַז איך זאָל קענען פֿאַרענדיקן מיין גאַנג, און די עובֿדא, וואָס איך האָב מְקַבל געווען פֿון דעם האַר יֵשוּעַ, מֵעיד צו זיין די בשׂורה פֿונוועגן דעם חֶסֶד פֿון גאָט.

[25] און איצט, זעט, איך ווייס, אַז איר אַלע, צווישן וועמען איך בין אַרומגעגאַנגען און האָב אָנגעזאָגט דאָס מַלכות, וועט מיין פָּנים מער ניט זען. [26] דעריבער בין איך מֵעיד פֿאַר אייך היינטיקן טאָג, אַז איך בין ריין פֿון אייער אַלעמענס בלוט. [27] וואָרים איך האָב ניט פֿאַרמיטן פֿאַר אייך אָנצוזאָגן די גאַנצע ראָטונג פֿון גאָט. [28] גיט אַכטונג אויף זיך אַליין, און אויף דער גאַנצער סטאַדע, איבער וועלכער דער רוּחַ־הַקוֹדֶש האָט אייך געמאַכט פֿאַר אויפֿזעער, צו פּיטערן די עֵדה פֿון גאָט, וואָס ער האָט זיך געקויפֿט מיט זיין אייגן בלוט. [29] איך ווייס, אַז נאָך מיין אַוועקגיין, וועלן בייזע וועלף אַריין צווישן אייך, און ניט שוינען די סטאַדע; [30] און פֿון צווישן אייך אַליין וועלן אויפֿשטיין מענטשן, וועס וועלן רעדן פֿאַרקערטע זאַכן, אָפּצוציען די תַּלמידים נאָך זיך. [31] דעריבער, גיט אַכטונג און געדענקט, אַז אין מֶשֶך פֿון דריי יאָר האָב איך ניט פֿאַרמיטן צו וואָרענען יעדן איינעם מיט טרערן טאָג און נאַכט. [32] און איצט לאָז איך אייך אויף גאָטס באַראָט, און צו דעם וואָרט פֿון זיין גנאָד, וואָס איז בכּוח אייך אויפֿצובויען, און צו געבן אייך דעם אַרבטייל צווישן אַלע די, וואָס זענען געהייליקט. [33] איך האָב ניט

געגלוסט קיין שום מענטשנס זילבער, אָדער גאָלד, אָדער קליידונג. [34]איר אַליין ווייסט, אַז די דאָזיקע הענט האָבן געדינט פֿאַר מיינע באַדערפֿענישן, און פֿאַר די, וואָס זענען געווען מיט מיר. [35]אין אַלצדינג האָב איך אייך געוויזן אַ בײַשפּיל, אַז מיט אַרבעט אויף אַזאַ מין אופֿן, דאַרפֿט איר העלפֿן די שוואַכע, און צו געדענקען די רייד פֿון דעם האַר יֵשוּעַ, וואָס ער האָט געזאָגט: ס'איז בעסער צו געבן, ווי צו נעמען.

[36]און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער געבייגט זײַנע קני און מיט זיי אַלע מתפּלל געווען. [37]און זיי האָבן אַלע ביטער געוויינט, און זענען געפֿאַלן פּאָולוסן אויפֿן האַלדז און האָבן אים געקושט, [38]און מער פֿון אַלץ האָבן זיי זיך מצער געווען פֿונוועגן דעם וואָרט, וואָס ער האָט געזאָגט, אַז זיי וועלן זײַן פּנים מער ניט זען. און זיי האָבן אים באַגלייט אויף זײַן וועג צו דער שיף.

כא און עס איז געווען, אַז נאָכדעם ווי מיר האָבן זיך אָפּגעשיידט פֿון זיי און זענען אַוועקגעפֿאָרן מיט אַ שיף, זענען מיר מיט אַ גלײַכן וועג געקומען קיין קאָס, און דעם אַנדערן טאָג קיין ראָדעס, און פֿון דאָרטן קיין פּאַטאַראַ. [2]און אַזוי ווי מיר האָבן געפֿונען אַ שיף, וואָס איז געגאַנגען קיין פֿעניקיע, זענען מיר אַרײַנגעגאַנגען און זענען אָפּגעפֿאָרן. [3]און נאָכדעם ווי מיר האָבן געזעען קיפּרוס, און עס געלאָזן צו דער לינקער זײַט, זענען מיר געפֿאָרן קיין סיריע, און זענען אָנגעקומען קיין צור, וואָרים דאָרטן האָט די שיף געדאַרפֿט אויסלאָדן איר משׂא. [4]און אַז מיר האָבן געפֿונען די תּלמידים, זענען מיר דאָרטן פֿאַרבליבן זיבן טעג. און זיי האָבן געזאָגט צו פּאָולוסן דורך דעם רוח־הקודש, אַז ער זאָל ניט אַרויפֿגיין קיין ירושלים. [5]און עס איז געווען, אַז נאָכדעם ווי מיר האָבן פֿאַרפֿילט די טעג, האָבן מיר אַוועקגעצויגן און זענען געגאַנגען אויף אונדזער וועג; און זיי אַלע האָבן אונדז באַגלייט מיט זייערע ווײַבער און קינדער, ביז מיר זענען אַרויס פֿון דער שטאָט. און מיר האָבן געקניט בײַם ים־ברעג און מתפּלל געווען, און האָבן זיך געזעגנט איינער מיטן אַנדערן. [6]דערנאָך זענען מיר אַרײַנגעגאַנגען אין דער שיף, און זיי האָבן זיך אומגעקערט אַהיים.

[7]און אַז מיר האָבן פֿאַרענדיקט די נסיעה פֿון צור, זענען מיר אָנגעקומען קיין עכּו, און האָבן אָפּגעגעבן שלום די ברידער, און זענען

פאַרבליבן מיט זיי אַ טאָג. [8] און אויף מאָרגן האָבן מיר אַוועקגעצויגן, און
זענען געקומען קיין קֵיסַריה, און מיר זענען אַרײַנגעגאַנגען אין דעם הויז פון
פּיליפּוסן, דעם בַּעל־מְבַשֵׂר, וואָס איז געווען איינער פון די זיבן, און זענען
פאַרבליבן מיט אים. [9] און ער האָט געהאַט פיר טעכטער, בתולות, וואָס
האָבן נביאות געזאָגט. [10] און בעת מיר זענען דאָרטן געווען עטלעכע טעג,
איז אַראָפּגעקומען פון יהודה איינער אַ נָביא מיטן נאָמען אַגאַבוס. [11] און
ער איז געקומען צו אונדז, און האָט גענומען פּאָולוסעס גאַרטל, און האָט
זיך געבונדן זיינע אייגענע פיס און הענט, און האָט געזאָגט: דאָס זאָגט
דער רוח־הַקודֶש: אַזוי וועלן די ייִדן אין ירושָלַיִם בינדן דעם מענטשן, וואָס
האָט דעם דאָזיקן גאַרטל, און וועלן אים איבערענטפערן אין די הענט פון
די גויים. [12] און אַז מיר האָבן דאָס געהערט, האָבן מיר און די מענטשן
פון יענעם אָרט אים געבעטן, ניט אַרויפצוגיין קיין ירושָלַיִם. [13] דעמאָלט
האָט פּאָולוס געענטפערט: וואָס טוט איר, וואָס איר וויינט און צעברעכט
מיר מיין האַרץ? וואָרים איך בין אָנגעברייט ניט נאָר געבונדן צו ווערן,
נייערט אויך צו שטאַרבן אין ירושָלַיִם פונוועגן דעם נאָמען פון דעם האַר
יֵשוּעַ. [14] און אַז ער האָט זיך ניט געלאָזט איבעררעדן, האָבן מיר אויפ־
געהערט, און געזאָגט: דער רָצון פון גאָט זאָל געשען.

[15] און נאָך די דאָזיקע טעג האָבן מיר גענומען אונדזערע זאַכן, און
זענען אַרויפגעגאַנגען קיין ירושָלַיִם. [16] און סע זענען מיט אונדז אויך
געגאַנגען עטלעכע תַּלמידים פון קֵיסַריה, וואָס האָבן אונדז געפירט צו
מענאַסאָנען פון קיפּרוס, אַן אַלטער תַּלמיד, ביי וועמען מיר האָבן געזאָלט
איינשטיין.

[17] און אַז מיר זענען געקומען קיין ירושָלַיִם, האָבן די ברידער אונדז
מְקַבל־פָּנים געווען מיט שִׂמחה. [18] און אויף דעם אַנדערן טאָג איז פּאָולוס
מיט אונדז אַרײַנגעגאַנגען צו יַעקבן; און אַלע זְקֵנים זענען אַהין געקומען.
[19] און נאָכדעם ווי ער האָט זיי אָפּגעגעבן שָלום, האָט ער דערציילט
בַּאֲריכות, וואָס גאָט האָט דורך זיין עובדא געטאָן צווישן די אומות־הָעולם.
[20] און בעת זיי האָבן דאָס געהערט, האָבן זיי געלויבט גאָט; און זיי האָבן
צו אים געזאָגט: דו זעסט, ברודער, וויפל טויזנטער ייִדן עס זענען פאַראַן,
וואָס גלויבן, און זיי זענען אַלע קַנָאים פאַר דער תּורה; [21] און מע האָט זיי
מודיע געווען וועגן דיר, אַז דו לערנסט אַלע ייִדן, וואָס זענען צווישן די

אומות־הָעולם, אָפּצוקערן זיך פון משהן, מיט דעם, וואָס דו זאָגסט זיי, אַז זיי זאָלן ניט מַל זיין זייערע קינדער, און אויך ניט גיין נאָך די חוקים פון דער תּורה. [22] בכֵן, וואָס זאָלן מיר טאָן? זיי וועלן אַוַדאי הערן, אַז דו ביסט געקומען. [23] טו דעריבער דאָס, וואָס מיר זאָגן דיר: מיר האָבן פיר מענטשן, וואָס האָבן אַ נֶדר אויף זיך; [24] נעם די דאָזיקע און רייניק דיך מיט זיי, און נעם אויף זיך די הוֹצאות פאַר זיי, אַז זיי זאָלן זיך קענען אָפּגאָלן זייערע קעפּ; און אַלע וועלן וויסן, אַז דאָס, וואָס זיי האָבן געהערט וועגן דיר, איז ניט אֶמת, נייערט אַז אויך דו אַליין גייסט ערלעך, און טוסט אָפּהיטן די תּורה. [25] און וואָס שַייך די אומות־הָעולם, וואָס האָבן גענומען גלויבן, האָבן מיר געשריבן, און גוזר געווען, אַז זיי זאָלן זיך אָפּהאַלטן פון דעם, וואָס מע האָט מַקריב געווען צו אָפּגעטער, און פון בלוט, און פון וואָס ס'איז דערוואָרגן געוואָרן, און פון זנות. [26] דעמאָלט האָט פּאָולוס גענומען די מענטשן, און אויף דעם אַנדערן טאָג האָט ער זיך געריייניקט מיט זיי, און איז געגאַנגען אין דעם בֵּית־הַמִקדש אַריין, כּדי צו געבן צו וויסן, ווען סע וועלן דערפילט ווערן די טעג פון זייער רייניקונג, און דער קָרבן וועט געבראַכט ווערן פאַר יעדן איינעם פון זיי.

[27] און נאָכדעם ווי די זיבן טעג האָבן זיך שוין געהאַט כּמעט פאַר־ענדיקט, האָבן די יִדן פון אַזיע אויפגעהעצט דאָס גאַנצע פאָלק, בעת זיי האָבן אים געזען אין בֵּית־הַמִקדש, און האָבן אויסגעשטרעקט זייערע הענט אויף אים, [28] און האָבן געשריגן: מענטשן פון יִשׂרָאל, העלפט! דאָס איז דער מאַן, וואָס לערנט אַלע מענטשן אומעטום אַנטקעגן דעם פאָלק און דער תּורה און דעם דאָזיקן פּלאַץ; און חוצדעם האָט ער אויך געבראַכט גריכן אין בֵּית־הַמִקדש אַריין, און האָט מחַלל געווען דעם דאָזיקן מָקום־קָדוש. [29] וואָרים זיי האָבן פריער געזען מיט אים אין שטאָט טראָפימוסן, דעם עפעזער, און האָבן געמיינט, אַז פּאָולוס האָט אים אַריינגעבראַכט אין בֵּית־הַמִקדש. [30] און די גאַנצע שטאָט האָט געטומלט, און דאָס פאָלק איז זיך צונויפגעלאָפן; און זיי האָבן אָנגענומען פּאָולוסן, און האָבן אים אַרויסגעשלעפּט פון דעם בֵּית־הַמִקדש; און די טויערן זענען תֵּיכף געשלאָסן געוואָרן. [31] און בעת זיי האָבן אים געוואָלט טייטן, איז אָנגעקומען אַ ידיעה צום הויפּטמאַן פון דעם רעגימענט, אַז גאַנץ ירושָלַיִם איז אין גערודער. [32] און ער האָט תֵּיכף גענומען זעלנער און הויפּטלייט, און

איז אַראָפּגעלאָפן צו זיי. און אַז זיי האָבן דערזען דעם הויפּטמאַן און
די זעלנער, האָבן זיי אויפגעהערט צו שלאָגן פּאָולוסן. [33] און דער הויפּטמאַן
איז צוגעגאַנגען, און האָט אים אָנגענומען, און באַפוילן מען זאָל אים
בינדן מיט צוויי קייטן, און געפרעגט, ווער ער איז, און וואָס ער האָט
געטאָן. [34] און טייל פון צווישן דעם פאָלק האָבן געשריגן איין זאַך, און
טייל עפּעס אַנדערש; און אַזוי ווי ער האָט צוליב דעם געטומל ניט געקענט
דערגיין קיין טאָלק, האָט ער באַפוילן, אים צו ברענגען אין דער פעסטונג
אַריין. [35] און בעת ער איז צוגעקומען צו די טרעפּ, האָבן די זעלנער אים
געטראָגן צוליב דעם צאָרן פון דעם פאָלק; [36] וואָרים דער הַמון פון פאָלק
איז נאָכגעגאַנגען, און האָט געשריגן: אַוועק מיט אים!

[37] און בעת פּאָולוס האָט געזאָלט אַרײַנגעבראַכט ווערן אין דער
פעסטונג, האָט ער געזאָגט צום הויפּטמאַן: מעג איך דיר עפּעס זאָגן?
און ער האָט געזאָגט: קענסטו גריכיש? [38] ביסטו דען ניט דער מִצרי, וואָס
האָט ניט לאַנג צוריק געמאַכט אַ מְרידה, און האָט אַרויסגעפירט אין
דער מִדבר אַרײַן די פיר טויזנט לײַט פון די רוצחים? [39] אָבער פּאָולוס
האָט געזאָגט: איך בין אַ ייִד פון טאַרסוס אין קיליקיע, אַ תּושב פון אַן
אָנגעזעענער שטאָט; און איך בעט דיך, גיב מיר דערלויבעניש צו רעדן
צום פאָלק. [40] און אַז ער האָט אים געגעבן דערלויבעניש, האָט פּאָולוס,
ווי ער איז אַזוי געשטאַנען אויף די טרעפּ, אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט
צום פאָלק. און נאָכדעם ווי עס איז געוואָרן זייער שטיל, האָט ער גערעדט
צו זיי אויף לְשון־קודֶש, אַזוי צו זאָגן:

כב ברידער און פאָטערס, הערט אויס די פאַרטיידיקונג, וואָס איך טו
איצט מאַכן פאַר אײַך.

[2] און בעת זיי האָבן געהערט, אַז ער רעדט צו זיי אויף לְשון־קודֶש,
זענען זיי געוואָרן נאָך שטילער. און ער האָט געזאָגט:

[3] איך בין אַ ייִד, געבוירן אין טאַרסוס פון קיליקיע, אָבער דערצויגן
אין דער דאָזיקער שטאָט, ביי די פיס פון גַמליאֵלן, געלערנט לויט די
דִקדוקֵי־עֲניות פון דער תּורה פון אונדזערע אָבות, און בין געווען אַ
קַנאי פון גאָטס־וועגן, פּונקט ווי איר אַלע זענט היינטיקן טאָג. [4] איך האָב
גערודֶפט דעם דאָזיקן וועג ביז צום טויט, און האָב געבונדן און איבער־
געענטפערט צו תּפיסה סיי מענער און סיי פרויען, [5] אַזוי ווי דער כֹּהן־

גָדול און דער גאַנצער שטאַנד פֿון די זקֵנים קענען אויף מיר עֵדות־זאָגן, פֿון וועמען איך האָב באַקומען בריוו צו די ברידער, און האָב געצויגן קיין דַמֶשֶׂק צו ברענגען אויך די, וואָס זענען דאָרטן געווען, געבונדן קיין ירושָלַיִם, כּדי זיי זאָלן באַשטראָפֿט ווערן.

6 און עס איז געווען, בעת איך בין געווען אויף מיין נסִיעה, און האָב מיך דערנענטערט צו דַמֶשֶׂק, האָט אין מיטן טאָג פּלוצים געשיינט אַרום מיר אַ גרויס ליכט פֿון הימל. 7 און איך בין געפֿאַלן צו דער ערד, און האָב געהערט אַ קול זאָגן צו מיר: שָאול, שָאול, פֿאַרוואָס רודֶפֿסטו מיך? 8 און איך האָב געענטפֿערט: ווער ביסטו, האַר? און ער האָט צו מיר געזאָגט: איך בין יֵשוּעַ הַנוֹצרי, וועמען דו רודֶפֿסט. 9 און די, וואָס זענען מיט מיר געווען, האָבן געזען דאָס ליכט, נאָר זיי האָבן ניט געהערט דאָס קול, וואָס האָט צו מיר גערעדט. 10 און איך האָב געזאָגט: וואָס זאָל איך טאָן, האַר? און דער האַר האָט צו מיר געזאָגט: שטיי אויף, און גיי קיין דַמֶשֶׂק, און דאָרט וועט דיר געזאָגט ווערן פֿונוועגן אַלצדינג, וואָס איז באַשטימט פֿאַר דיר צו טאָן. 11 און אַזוי ווי איך האָב ניט געקאָנט זען צוליב דעם גלאַנץ פֿון יענעם ליכט, בין איך געפֿירט געוואָרן ביי דער האַנט פֿון די, וואָס זענען מיט מיר געווען, און בין געקומען קיין דַמֶשֶׂק.

12 און איינער חֲנַנְיָה, אַ פֿרומער מענטש לויט דער תּוֹרה, מיט אַ גוטן שֵם צווישן אַלע יידן, וואָס האָבן דאָרטן געוואוינט, 13 איז געקומען צו מיר, און בעת ער איז געשטאַנען לעבן מיר, האָט ער צו מיר געזאָגט: ברודער שָאול, באַקום דיין ראיה! און אין יענער סאַמע שָעה האָב איך באַקומען מיין ראיה און אים געזען. 14 און ער האָט געזאָגט: דער גאָט פֿון אונדזערע אָבות האָט דיך אויסדערוויילט צו וויסן זיין רָצון, און צו זען דעם צַדיק, און צו הערן אַ קול פֿון זיין מויל; 15 וואָרים דו וועסט זיין פֿאַר אים אַן עֵדות פֿאַר אַלע מענטשן פֿונוועגן דעם, וואָס דו האָסט געזען און געהערט. 16 און איצט, פֿאַרוואָס זאַמסטו דיך? שטיי אויף, און ווער געטובֿלט, און וואַש אָפּ דיינע חַטָאים, און רוף אָן זיין נאָמען.

17 און עס איז געווען, אַז נאָכדעם ווי איך האָב מיך אומגעקערט קיין ירושָלַיִם, און בשָעת איך האָב מִתפַּלֵל געווען אין דעם בֵית־הַמִקדש, בין איך אַריינגעפֿאַלן אין אַ דרימל, 18 און האָב אים געזען זאָגן צו מיר: איַיל דיך, און גיי געשווינד אַרויס פֿון ירושָלַיִם, וואָרים זיי וועלן ניט אָננעמען

דיין עֵדות וועגן מיר. 19 און איך האָב געזאָגט: האַר, זיי אַליין וויסן, אַז
איך האָב אײַנגעזעצט אין תּפיסה, און אין יעדן בֵּית־הַכְּנֶסֶת געגעבן מַלקות
די, וואָס האָבן געגלויבט אין דיר. 20 און בעת עס איז פאַרגאָסן געוואָרן
דאָס בלוט פון סטעפאַנוסן, דיין עֵדות, בין איך אויך געשטאַנען דערביי,
און האָב מַסכּים געווען, און געטאָן היטן די מַלבושים פון די, וואָס האָבן
אים געהַרגעט. 21 און ער האָט צו מיר געזאָגט: גיי; וואָרים איך וועל
דיך אַוועקשיקן ווייט פונדאַנען צו די אומות־הָעולם.

22 און זיי האָבן אים אויסגעהערט ביז צו דעם דאָזיקן וואָרט; און זיי
האָבן אויפגעהויבן זייער קול, און געזאָגט: פאַרטיליקן זאָל מען אַזאַ מענטשן
פון דער ערד! וואָרים עס איז ניט כּדאַי, אַז ער זאָל לעבן. 23 און בעת
זיי האָבן געליאַרעמט, און האָבן אַראָפּגעוואָרפן זייערע מַלבושים, און
געשלײַדערט שטויב אין דער לופטן, 24 האָט דער חיל־פירער באַפוילן, אַז
ער זאָל געבראַכט ווערן אין דער פעסטונג אַריין, און געהייסן, אַז ער
זאָל אויסגעפאָרשט ווערן דורך מַלקות, כּדי ער זאָל וויסן די סִיבּה,
פאַרוואָס זיי האָבן אַזוי געשריגן קעגן אים. 25 און נאָכדעם ווי זיי האָבן אים
געבונדן מיט די רימענס, האָט פאָולוס געזאָגט צו דעם הויפטמאַן, וואָס
איז דערביי געשטאַנען: צי איז עס רעכט פאַר אייך צו שמייסן אַ מענטשן,
וואָס איז אַ רוימער, און ניט קיין פאַרמִשפּטער? 26 און אַז דער הויפטמאַן
האָט דאָס געהערט, איז ער געגאַנגען צום חיל־פירער, און האָט צו אים
געזאָגט: וואָס גייסטו טאָן? וואָרים דער דאָזיקער מאַן איז אַ רוימער!
27 און דער חיל־פירער איז געקומען צו גיין, און האָט צו אים געזאָגט: זאָג
מיר, ביסטו אַ רוימישער בירגער? האָט ער געזאָגט: יאָ. 28 און דער חיל־
פירער האָט געענטפערט: מיט אַ סך געלט האָב איך מיר אײַנגעקויפט
דאָס דאָזיקע בירגער־רעכט. און פאָולוס האָט געזאָגט: אָבער איך בין
דערין געבוירן געוואָרן. 29 דעמאָלט האָבן די, וואָס זענען געווען גרייט אים
אויסצופאָרשטן, אים תֵּיכּף אָפּגעלאָזט; און אויך דער חיל־פירער האָט מורא
באַקומען, ווען ער איז געוואָר געוואָרן, אַז ער איז אַ רוימער, און מַחמת
ער האָט אים געבונדן.

30 און אויף מאָרגן, ווייל ער האָט געוואָלט דערגיין אויף זיכער־
פאַרוואָס ער איז פון די יידן אָנגעקלאָגט געוואָרן, האָט ער אים באַפרייט,
און האָט באַפוילן די ראָשי־כֹּהֲנים און דעם גאַנצן סַנהֶדרין זיך צונויפ־

צוקומען, און האָט אַראָפּגעבראַכט פּאָולוסן און אים אַוועקגעשטעלט פאַר זיי.
כג און פּאָולוס האָט באַהעפט זיינע אויגן אויף דעם סַנהֶדרין, און
געזאָגט: ברידער, איך האָב ביז דעם היינטיקן טאָג געלעבט פאַר
גאָט מיט אַ ריין געוויסן. 2 און דער כּהן־גָדול חֲנַנְיָה האָט באַפוילן די,
וואָס זענען לעבן אים געשטאַנען, אים צו שלאָגן איבערן מויל. 3 דעמאָלט
האָט פּאָולוס צו אים געזאָגט: גאָט זאָל דיך שלאָגן, דו געקאַלכטע וואַנט!
און דו זיצסט, מיך צו מִשפּטן לויט דער תּורה, און באַפעלסט, מיך צו
שלאָגן לְהֵיפּך דער תּורה? 4 און די, וואָס זענען געשטאַנען דערביי,
האָבן געזאָגט: דו לעסטערסט גאָטס כּהן־גָדול? 5 און פּאָולוס האָט געזאָגט:
איך האָב ניט געוואוסט, ברידער, אַז ער איז דער כּהן־גָדול; וואָרים סע
שטייט געשריבן: דו זאָלסט ניט רעדן שלעכטס אויף אַ נָשׂיא פון דיין
פאָלק[א].

6 און ווען פּאָולוס האָט באַמערקט, אַז איין צַד זענען צדוקים, און
דער אַנדערער פּרושים, האָט ער אויסגערופן צו דעם סַנהֶדרין: ברידער,
איך בין אַ פּרושי, אַ בֶּן־פּרושי; איך ווער געמִשפּט פונוועגן דער האָפענונג
פון תּחִיַת־הַמֵתים. 7 און בעת ער האָט דאָס געזאָגט, האָט זיך אויפגעהויבן
אַ מַחלוקה צווישן די פּרושים און די צדוקים; און די פאַרזאַמלונג איז
געוואָרן צעטיילט. 8 וואָרים די צדוקים זאָגן, אַז ס'איז ניטאָ קיין תּחִיַת־הַמֵתים,
ניט קיין מַלאך, ניט קיין גייסט; די פּרושים אָבער זענען מודה אין ביידע.
9 און סע האָט זיך אויפגעהויבן אַ גרויס געשריי; און טייל פון די סופרים
פון דער פּרושים־כּיתּה האָבן זיך אויפגעשטעלט, און האָבן זיך מִתוַכֵּחַ
געווען, אַזוי צו זאָגן: מיר געפינען ניט קיין שום שלעכטס אין דעם דאָזיקן
מענטשן; און וואָס איז, אויב אַ גייסט האָט גערעדט צו אים, אָדער אַ
מַלאך? 10 און אַז סע האָט זיך אויפגעהויבן אַ גרויסע מַחלוקה, האָט דער
חַיִל־פירער מורא געהאַט, טאָמער וועלן זיי פּאָולוסן צערייסן אויף שטיקער,
און ער האָט באַפוילן די זעלנער אַראָפּצוגיין און אים נעמען מיט געוואַלט
פון צווישן זיי, און אים ברענגען אין דער פעסטונג אַריין.

11 און אין יענער נאַכט איז דער האַר געשטאַנען לעבן אים, און האָט
געזאָגט: זיי געשטאַרקט; וואָרים אַזוי ווי דו האָסט עֵדות געזאָגט פונוועגן מיר
אין ירושָלַיִם, אַזוי מוזסטו אויך עֵדות זאָגן אין רוים.

[א] שמות כב, 27.

12 און אַז עס איז טאָג געוואָרן, האָבן זיך די ייִדן צוזאַמענגענומען
אינאיינעם, און האָבן זיך געבונדן מיט אַ שבועה, אַז זיי וועלן ניט עסן
אָדער טרינקען, ביז זיי וועלן ניט הרגענען פּאָולוסן. 13 און מער פון
פערציק זענען עס געווען, וואָס האָבן געמאַכט די דאָזיקע פאַרשווערונג.
14 און זיי זענען געקומען צו די ראָשי־כּהנים און די זקנים, און האָבן
געזאָגט: מיר האָבן זיך געבונדן מיט אַ שבועה גאָרניט טועם צו זיין, ביז
מיר וועלן ניט הרגענען פּאָולוסן. 15 און דעריבער טוט איר מיט דעם
סנהדרין מודיע זיין דעם חיל־פירער, אַז ער זאָל אים אַראָפּברענגען צו
אייך, גלייך איר וואָלט וועלן אויספאָרשטן זיין משפּט אַ סך גענויער; און
מיר זענען גרייט אים צו הרגענען, נאָך איידער ער וועט זיך דערנענטערן
צו אייך.

16 און פּאָולוסעס שוועסטערן־זון האָט געהערט פון זייער לאָקערונג,
און ער האָט געגעענט, און איז אַרייַנגעגאַנגען אין דער פעסטונג, און האָט
עס דערציילט פּאָולוסן. 17 און פּאָולוס האָט גערופן צו זיך איינעם פון
די הויפּטלייַט, און האָט געזאָגט: ברענג דעם דאָזיקן בחור צום חיל־
פירער, וואָרים ער האָט אים עפּעס צו דערציילן. 18 און ער האָט אים
גענומען, און האָט אים געבראַכט צום חיל־פירער, און געזאָגט: פּאָולוס,
דער געפאַנגענער, האָט מיך גערופן צו זיך, און האָט מיך געבעטן צו
ברענגען דעם דאָזיקן בחור צו דיר, מחמת ער האָט דיר עפּעס צו
דערציילן. 19 און דער חיל־פירער האָט אים אָנגענומען ביי דער האַנט,
און אַז ער איז מיט אים אָפּגעגאַנגען אָן אַ זייט, האָט ער אים געפרעגט:
וואָס איז עס, וואָס דו האָסט מיר צו דערציילן? 20 און ער האָט געזאָגט: די
ייִדן האָבן אָפּגערעדט דיך צו בעטן, אַראָפּצוברענגען מאָרגן פּאָולוסן צו
דעם סנהדרין, גלייך ווי זיי וואָלטן וועלן עפּעס פאָרשטן פונוועגן אים אַ סך
גענויער. 21 דו טו זיי דעריבער ניט נאָכגעבן; וואָרים עס לאָקערן אויף
אים מער ווי פערציק מענטשן פון זיי, וואָס האָבן זיך געבונדן מיט אַ
שבועה ניט צו עסן און ניט צו טרינקען, ביז זיי וועלן אים ניט האָבן
געהרגעט; און זיי זענען איצט גרייט, בעת זיי וואַרטן אויף דער הבטחה
פון דיר. 22 און דער חיל־פירער האָט געלאָזט גיין דעם בחור, און אים
באַפוילן: דערצייל ניט קיינעם, אַז דו האָסט מיר דאָס געגעבן צו וויסן.

23 און ער האָט גערופן צו זיך צוויי פון די הויפּטלייט, און האָט

געזאָגט: האַלט אָנגעגרייט אין דער דריטער שָׁעה פון דער נאַכט צוויי
הונדערט זעלנער צו גיין אַזוי ווייט ווי ביז קיין קֵיסַריה, און זיבעציק רייטער,
און שפּיזנטרעגער צוויי הונדערט. 24 און ער האָט באַפוילן צו באַזאָרגן לאַסט
בְּהֵמות, כּדי אַרויפֿצוזעצן פּאָלוסן אויף זיי, און אים ברענגען אַ זיכערן צו
פעליקסן, דעם פּראָקאָנסול. 25 און ער האָט געשריבן אַ בריוו, לויט דעם
שטייגער:

26 קלאָדיוס ליזיאַס צו דעם חָשובֿסטן פּראָקאָנסול פעליקס, שָׁלום.
27 דער דאָזיקער מאַן איז געכאַפּט געוואָרן דורך די ייִדן, און האָט שוין
געזאָלט פון זיי געטייט ווערן, ווען איך בין געקומען אויף זיי מיט די זעלנער
און האָב אים אָפּגעראַטעוועט, ווייל איך בין געוואָר געוואָרן, אַז ער
איז אַ רוימער. 28 און אַזוי ווי איך האָב געוואָלט וויסן די סִיבה, פאַרוואָס זיי
האָבן אים באַשולדיקט, האָב איך אים אַראָפּגעבראַכט צו זייער סַנהֶדרין;
29 און איך האָב געפונען, אַז ער ווערט באַשולדיקט וועגן פראַגעס פון זייער
דָת, און אַז עס איז ניטאָ קיין באַשולדיקונג קעגן אים, וואָס איז ווערט
דעם טויט, אָדער קייטן. 30 און נאָכדעם ווי עס איז מיר אָנגעוויזן געוואָרן,
אַז אַ פאַרשווערונג ווערט געמאַכט קעגן דעם מאַן, האָב איך אים גלייך
געשיקט צו דיר, און האָב באַפוילן זיינע באַשולדיקער אַרויסצוזאָגן זיך
קעגן אים פאַר דיר.

31 און די זעלנער האָבן גענומען פּאָולוסן, לויט ווי עס איז זיי באַפוילן
געוואָרן, און האָבן אים געבראַכט ביינאַכט קיין אַנטיפּאַטריס. 32 און אויף
מאָרגן האָבן זיי געלאָזט די רייטער גיין מיט אים, און האָבן זיך אומגעקערט
צו דער פעסטונג. 33 און אַז זיי זענען געקומען קיין קֵיסַריה, האָבן זיי
איבערגעגעבן דעם פּראָקאָנסול דעם בריוו, און אויך פֿירגעשטעלט פאַר
אים פּאָולוסן. 34 און נאָכדעם ווי ער האָט אים געלייענט, האָט ער געפרעגט
פון וואָסער מדינה ער איז; און אַז ער האָט געהערט, אַז ער איז פון
קיליקיע, 35 האָט ער געזאָגט: איך וועל דיך אויסהערן, ווען דיינע באַשול-
דיקער וועלן אויך אַהער קומען; און ער האָט באַפוילן, אים צו האַלטן
אין הורדוסעס בֵּית־הַמִשפּט.

כד און אין פינף טעג אַרום האָט אַראָפּגענידערט חֲנַנְיָה דער כֹּהן־גָדול
מיט עטלעכע זְקֵנִים, און אַ רעדנער, איינער טערטולוס; און זיי
האָבן גערעדט צום פּראָקאָנסול קעגן פּאָולוסן. 2 און נאָכדעם ווי ער איז

גערופן געוואָרן, האָט טערטולוס אים אָנגעהויבן צו באַשולדיקן, אַזוי צו זאָגן:

פאַר דעם גרויסן שָלום וואָס מיר טוען געניסן, האָבן מיר דיר צו פאַרדאַנקען, און דורך דיין הַשגָחה זענען אַ סך אויסבעסערונגען געמאַכט געוואָרן פאַר דעם דאָזיקן פאָלק, [3] און מיר נעמען דאָס אָן אויף אַלע אופַנים און אין אַלע מקומות, חָשובסטער פעליקס, מיט דער גאַנצער דאַנקבאַרקייט. [4] און כדי איך זאָל דיך ניט ווייטער באַלעסטיקן, בעט איך דיך, אין דיין גרויס גוטסקייט אונדז אויסצוהערן בקיצור. [5] וואָרים מיר האָבן געפונען דעם דאָזיקן מענטשן פאַר אַ שעדלעכן יונג, אַן אויפרייצער פון מרידות צווישן אַלע יידן איבער דער גאָרער וועלט, און אַן אָנפירער פון דער כִּיתּה פון די נוצרים. [6] ער האָט אַפילו געפּרואווט מחַלל זיין דאָס בֵּית־הַמִקדש, נאָר מיר האָבן אים געכאַפּט, און האָבן אים געוואָלט מִשפּטן לויט אונדזער תּורה. [7] אָבער דער הויפּטמאַן ליזיאַס איז געקומען, און האָט אים מיט גרויס געוואַלט אַרויסגענומען פון אונדזערע הענט, און האָט באַפוילן זיינע באַשולדיקער צו קומען פאַר דיר. [8] פון אים וועסטו קענען געוואָר ווערן, דורך אויספאָרשטן אים אַליין, פונוועגן די דאָזיקע אַלע זאַכן, וועגן וואָס מיר באַשולדיקן אים. [9] און די יידן זענען אויך צוגעשטאַנען, און האָבן פאַרזיכערט, אַז אַזוי איז עס טאַקע.

[10] און נאָכדעם ווי דער פּראָקאָנסול האָט צו אים אַ וואונק געטאָן צו רעדן, האָט פּאָולוס געענטפערט:

ווייל איך ווייס, אַז דו ביסט שוין אַ סך יאָרן אַ שופט ביי דעם דאָזיקן פאָלק, טו איך מיך דעריבער גערן פאַרטיידיקן. [11] וואָרים דו קענסט אויסגעפינען, אַז ס'איז ניט מער ווי צוועלף טעג, זינט איך האָב עולה־רֶגל געווען, תּפילה צו טאָן אין ירושָלַיִם. [12] און זיי האָבן מיך ניט געפונען זיך מִתוַכֵּחַ זיין מיט עמיצן, אָדער אויפרייצן אַ הָמון, ניט אין דעם בֵּית־הַמִקדש, ניט אין די בָתֵי־כּנֵסִיות, אויך ניט אין דער שטאָט. [13] זיי קענען דיר אויך ניט ברענגען קיין ראַיה וועגן די זאַכן פון וועלכע זיי באַשולדיקן מיך אַצינד. [14] נאָר דאָס דאָזיקע בין איך מיך מוֹדה פאַר דיר, אַז לויט דעם וועג, וואָס זיי רופן אָן אַ כִּיתּה, טו איך דינען דעם גאָט פון אונדזערע אָבות, און טו גלויבן אין אַלצדינג, וואָס עס שטייט געשריבן אין דער תּורה און אין די נבִיאים; [15] און איך האָב בִּטָחון צו גאָט, אַז עס

וועט זיין תּחִיַת־הַמֵתִים, סיי פון די צַדיקים און סיי פון די רשָעים, וואָס
זיי אַליין טוען אויך אָננעמען. 16 דערביי באַמי איך מיך תָּמיד צו האָבן
אַ ריין געוויסן פאַר גאָט און פאַר מענטשן. 17 און נאָך עטלעכע יאָר בין
איך געקומען צו ברענגען פאַר מיין פאָלק נְדָבות און קָרבָּנות; 18 און ביי
דעם האָבן זיי מיך געפונען גערייניקט אין דעם בֵּית־הַמִקדָש, ניט מיט
קיין הָמון, אויך ניט מיט קיין געטומל; אָבער דאָרט זענען געווען עטלעכע
יִידן פון אַזיע, 19 וואָס וואָלטן באַדאַרפט צו זיין דאָ פאַר דיר, און מאַכן
די באַשולדיקונג, אויב זיי האָבן עפּעס קעגן מיר. 20 אָדער זאָלן די דאָזיקע
מענטשן אַליין זאָגן, וואָסער עַוולה זיי האָבן געפונען, ווען איך בין געשטאַנען
פאַר דעם סַנהֶדרין, 21 סיידן עס זאָל זיין פאַר דעם איינעם וואָרט, וואָס
איך האָב אויסגערופן, בעת איך בין געשטאַנען צווישן זיי: פונוועגן תּחִיַת־
הַמֵתים ווער איך היינט פון אייך געמִשפּט.

22 און פעליקס, ווייל ער האָט געהאַט מער פּינקטלעכע יְדיעות פונוועגן
דעם דֶרֶך, האָט זיי אָפּגעלייגט, און געזאָגט: בעת ליזיאַס, דער חַיִל־
פירער, וועט אַראָפּקומען, וועל איך אַנטשיידן אייער עִנין. 23 און ער
האָט באַפוילן דעם הויפּטמאַן, אַז ער זאָל געהאַלטן ווערן אונטער שמִירה,
נאָר האָבן פרײַהייט, און ניט צו פאַרווערן קיינעם פון זיינע פריינט אים
צו באַדינען.

24 און אין עטלעכע טעג אַרום, איז פעליקס געקומען מיט דרוסילען,
זיין ווייב, וואָס איז געווען אַ בַּת־יִשׂרָאל, און ער האָט געשיקט נאָך פּאָולוסן,
און האָט אים אויסגעהערט וועגן דער אֶמונה אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 25 און בעת
ער האָט גערעדט וועגן צִדקות, און פּרִישות, און דעם יום־הַדין, וואָס דאַרף
קומען, האָט זיך פעליקס דערשראָקן, און געזאָגט: דו מעגסט דאָסמאָל
גיין; און אַז איך וועל האָבן אַ באַקוועמערע צייט, וועל איך דיך רופן
צו מיר. 26 צוגלײַך האָט ער אויך געהאָפט צו קריגן געלט פון פּאָולוסן,
און צוליב דעם האָט ער אויך אָפט געשיקט נאָך אים, און האָט מיט
אים גערעדט. 27 און נאָכדעם ווי צוויי יאָר זענען אַריבער, האָט פּאָרציוּס
פעסטוס פאַרנומען דאָס אָרט פון פעליקסן; און ווייל פעליקס האָט געוואָלט
נוֹשׂא־חֵן זיין ביי די יִידן, האָט ער איבערגעלאָזט פּאָולוסן אין קייטן.

כה און בעת פעסטוס איז געקומען אין לאַנד אַריין, איז ער אין דריי
טעג אַרום אַרויפגעגאַנגען פון קֵיסריה קיין ירושָלַיִם. 2 און די ראָשי־

כֹּהנים און די עלטסטע פֿון די ייִדן האָבן אים מוֹדיע געווען וועגן פּאָולוסן; און זיי האָבן אים געבעטן, [3] און פֿאַרלאַנגט, אַז ער זאָל מיט זיי טאָן אַ חֶסֶד, און לאָזן דעם מאַן ברענגען קיין ירושלַיִם, ווייל זיי האָבן געמאַכט אַ פֿאַרשווערונג אים צו טייטן אויפֿן וועג. [4] און פֿעסטוס האָט געענטפֿערט, אַז פּאָולוס ווערט געהאַלטן געפֿאַנגען אין קֵיסַריה, און אַז ער אַליין איז גרייט צו גיין אַהין בְּקָרוב. [5] דעריבער זאָלן די, האָט ער געזאָגט, וואָס האָבן צווישן אײַך די מאַכט, אַראָפּנידערן מיט מיר, און אויב עס איז פֿאַראַן עפּעס אַן אומרעכט אין דעם מאַן, זאָלן זיי אים אָנקלאָגן.

[6] און נאָכדעם ווי ער איז געבליבן צווישן זיי ניט מער ווי אַכט אָדער צען טעג, האָט ער אַראָפּגענידערט קיין קֵיסַריה; און אויף דעם אַנדערן טאָג האָט ער זיך געזעצט אויף דעם כִּסֵא־הַמִשפּט, און האָט באַפֿוילן, מע זאָל ברענגען פּאָולוסן. [7] און אַז ער איז געקומען, האָבן די ייִדן, וואָס האָבן אַראָפּגענידערט פֿון ירושלַיִם, אים אַרומגערינגלט, און האָבן געטאָן ברענגען קעגן אים אַ סך און שווערע קלאַגעס, וואָס זיי האָבן ניט געקענט באַווײַזן, [8] מַחמת פּאָולוס האָט אין זיין פֿאַרטיידיקונג געזאָגט: ניט קעגן דעם ייִדישן דָת, ניט קעגן דעם בֵּית־הַמִקדש, אויך ניט קעגן קֵיסר האָב איך מיט עפּעס געזינדיקט. [9] און אַזוי ווי פֿעסטוס האָט געוואָלט נושׂא־חֵן זיין ביי די ייִדן, האָט ער געזאָגט צו פּאָולוסן: ווילסטו אַרויפֿגיין קיין ירושלַיִם, און דאָרטן געמִשפּט ווערן פֿאַר מיר פֿונוועגן די דאָזיקע זאַכן? [10] און פּאָולוס האָט געזאָגט: איך טו שטיין פֿאַרן קֵיסרס כִּסֵא־הַמִשפּט, וואו איך באַדאַרף געמִשפּט ווערן; די ייִדן האָב איך ניט געטאָן קיין שום רָעה, ווי אויך דו ווייסט עס זייער גוט. [11] אויב איך בין טאָקע אַ רָשע, און בין באַגאַנגען עפּעס, וואָס פֿאַרדינט מִיתה, זאָג איך מיך ניט אָפּ פֿון צו שטאַרבן; אויב אָבער ס'איז גאָרניט אֶמת פֿון יענע זאַכן, אין וואָס די דאָזיקן באַשולדיקן מיך, קאָן קיינער מיך ניט איבערענטפֿערן צו זיי. איך ווענד מיך צום קֵיסר! [12] דעמאָלט האָט זיך פֿעסטוס באַראָטן מיט די יוֹעצים, און האָט געענטפֿערט: דו האָסט דיך געווענדט צום קֵיסר; צום קֵיסר זאָלסטו גיין.

[13] און ווען סע זענען אַריבער עטלעכע טעג, איז געקומען דער מֶלך אַגריפּאַ און בערניקע קיין קֵיסַריה, און האָבן אָפּגעגעבן פֿעסטוסן שָלום. [14] און אַזוי ווי זיי זענען דאָרטן פֿאַרבליבן אַ סך טעג, האָט פֿעסטוס פֿאָר־געלייגט פֿאַר דעם מֶלך פּאָולוסעס מִשפּט, אַזוי צו זאָגן: עס איז פֿאַראַן

דאָ איינער אַ מאַן, וועמען פּעליקס האָט איבערגעלאָזט אַ געפאַנגענעם;
15 און בעת איך בין געווען אין ירושָלַיִם, האָבן די ראָשי־כֹּהנים און די
זקֵנים פון די ייִדן מיר מודיע געווען פונוועגן אים, און געבעטן אַן אורטייל
קעגן אים. 16 און איך האָב זיי געענטפערט, אַז עס איז ניט דער מִנהג פון
די רוימער עמיצן איבערצוענטפערן, איידער דער באַשולדיקטער שטייט
פאַר די באַשולדיקער פָּנים־אֶל־פָּנים, און האָט אַ געלעגנהייט צו פאַרטיידיקן
זיך בנוגע דעם עִנין, וואָס ווערט געבראַכט קעגן אים. 17 דעריבער, ווען זיי
זענען זיך דאָ צונויפגעקומען, האָב איך מיך ניט געזאַמט, נייערט האָב
אויף דעם אַנדערן טאָג זיך געזעצט אויף דעם כִּסֵא־הַמִשפּט, און האָב
באַפוילן, אַז דער מאַן זאָל געבראַכט ווערן. 18 בעת די באַשולדיקער זענען
אויפגעשטאַנען, האָבן זיי פונוועגן אים ניט געבראַכט אַזוינע זאַכן, ווי איך
האָב געמיינט; 19 נייערט זיי האָבן געהאַט קעגן אים טַענות פונוועגן זייער
אייגענער אֱמונה, און וועגן איינעם יֵשוּעַ, וואָס איז געשטאָרבן, און אויף
וועמען פּאָולוס זאָגט, אַז ער לעבט. 20 און ווייל איך בין געווען אין סָפק
וויאַזוי דאָס אויסצופאָרשטן, האָב איך געפרעגט, צי וואָלט ער וועלן גיין
קיין ירושָלַיִם, און דאָרטן געמִשפּט ווערן בנוגע די דאָזיקע זאַכן. 21 נאָר אַזוי ווי
פּאָולוס האָט פאַרלאַנגט, געהאַלטן צו ווערן ביז דעם פּסַק־דין פון דעם
מֶלך, האָב איך באַפוילן, אים צו האַלטן ביז איך וועל אים שיקן צום קֵיסר.
22 און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פעסטוסן: איך אַליין וואָלט אויך וועלן
הערן דעם מאַן. מאָרגן, האָט ער געזאָגט, וועסטו אים הערן.

23 און אויף מאָרגן, בעת אַגריפּאַ און בערניקע זענען געקומען מיט
גרויס פּאַראַד, און זענען אַרײַנגעגאַנגען אין דעם פּלאַץ פון פאַרהער, מיט
די הויפּטלייט און מיט די חָשובע מענטשן פון דער שטאָט. און אויף דעם
באַפעל פון פעסטוסן, איז פּאָולוס אַרײַנגעבראַכט געוואָרן. 24 און פעסטוס
האָט געזאָגט: מֶלך אַגריפּאַ, און אַלע מענטשן, וואָס זענען דאָ מיט אונדז,
איר זעט דעם דאָזיקן מאַן, פונוועגן וועמען דער גאַנצער הַמון ייִדן האָט
מיך געבעטן, סיי אין ירושָלַיִם און סיי דאָ, און געטאָן שרייען, אַז ער טאָר
לענגער ניט לעבן. 25 איך האָב אָבער געפונען, אַז ער איז ניט באַגאַנגען
גאָרניט, וואָס פאַרדינט דעם טויט; און אַזוי ווי ער אַליין האָט זיך געווענדט
צום קֵיסר, האָב איך באַשלאָסן, אים צו שיקן. 26 און הֶיות ווי איך האָב ניט
קיין באַשטימטע זאַך צו שרייבן וועגן אים צו מיין האַר, האָב איך אים

אַרויסגעבראַכט פאַר איך, און באַזונדער פאַר דיר, מֶלך אַגריפּאַ, כּדי נאָך דער אויספאָרשונג, זאָל איך האָבן וואָס צו שרייבן. [27] וואָרים עס זעט מיר אויס ניט שֶׂכלדיק צו שיקן אַ געפאַנגענעם, און צוגלײַך ניט אָנווײַזן די באַשולדיקונגען קעגן אים.

כו און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פּאָולוסן: סע ווערט דיר דערלויבט אַליין פאַר דיר צו רעדן. דעמאָלט האָט פּאָולוס אויסגעשטרעקט זײַן האַנט, און האָט אָנגעהויבן זײַן פאַרטיידיקונג:

[2] איך האַלט מיך פאַר גליקלעך, מֶלך אַגריפּאַ, וואָס איך קאָן מיך פאַר דיר הײַנט פאַרטיידיקן בנוֹגֵע די אַלע זאַכן, אין וועלכע איך ווער באַשולדיקט פון די יִידן; [3] בִּפְרַט, ווײַל דו ביסט אַ קענער פון אַלע מִנהָגים און שְׁאֵלות בײַ יִידן; עַל־כֵּן, בעט איך דיך, מיך געדולדיק אויסצוהערן.

[4] מײַן דֶרֶך אין לעבן, פון מײַן יוגנט אָן, וואָס איז געווען פון אָנהייב אָן צווישן מײַן אייגענעם פאָלק און אין ירושָלַיִם, קענען אַלע יִידן, [5] און זיי ווייסן וועגן מיר פון פריער, אויב זיי וואָלטן נאָר וועלן עֵדות זאָגן, אַז איך האָב, לויט דער שטרענגער כִּיתּה פון אונדזער אֱמונה געלעבט ווי אַ פּרושי. [6] און איצט שטיי איך דאָ געמִשפּט צו ווערן פונוועגן דער האָפענונג אין דער הַבטָחה, וואָס גאָט האָט מַבטִיחַ געווען אונדזערע אָבוֹת, [7] צו וועלכער אונדזערע צוועלף שְׁבָטים האָפן צו דערגרייכן, אין דינען גאָט מיט כַּוָונָה טאָג און נאַכט. און פונוועגן דער דאָזיקער האָפענונג בין איך באַשולדיקט געוואָרן פון די יִידן, אָ מֶלך! [8] פאַרוואָס ווערט עס בײַ אײַך געהאַלטן פאַר אומגלויבלעך, אַז גאָט טוט מחַיֵה־מֵתים זײַן?

[9] איך אַליין האָב געטראַכט בײַ מיר, אַז איך דאַרף אַ סך זאַכן טאָן קעגן דעם נאָמען פון יֵשוּעַ הַנוֹצרי. [10] און דאָס דאָזיקע האָב איך אויך געטאָן אין ירושָלַיִם; און איך האָב אויך פאַרשפּאַרט אַ סך הייליקע אין תּפִיסות, נאָכדעם ווי איך האָב באַקומען רשות פון די ראָשי־כֹּהֲנִים; און בעת מע האָט זיי געהרגעט, האָב איך מַסכּים געווען צו דעם. [11] און אין אַלע בָּתֵּי־כּנֵסִיות האָב איך זיי אָפט באַשטראָפט, און האָב זיי געצוואונגען צו לעסטערן; און ווײַל איך בין געווען אויף זיי שטאַרק אין כַּעַס, האָב איך זיי אַפילו נאָכגעיאָגט אין די שטעט פון חוץ־לאָרֶץ.

[12] און בעת מײַן נסִיעה קיין דַמֶשֶׂק מיט דעם רשות און באַפעל פון די ראָשי־כֹּהֲנים, [13] האָב איך אין מיטן טאָג, אָ מֶלך, געזען אויף מײַן וועג

אַ ליכט פֿון הימל, ליכטיקער ווי די זון, שײַנען אַרום מיר און די, וואָס האָבן געמאַכט די נסיעה מיט מיר. [14] און בעת מיר זענען אַלע געפֿאַלן צו דער ערד, האָב איך געהערט אַ קול זאָגן צו מיר אויף לשון־קודש: שָאוּל, שָאוּל, פֿאַרוואָס רודפֿסטו מיך? עס איז שווער פֿאַר דיר זיך צו שטויסן קעגן די שטעכערס. [15] און איך האָב געזאָגט: ווער ביסטו, האַר? און דער האַר האָט געזאָגט: איך בין יֵשוּעַ, וועמען דו רודפֿסט. [16] אָבער שטיי אויף און שטעל דיך אויף דײַנע פֿיס; וואָרים צוליב דעם האָב איך מיך אַנטפּלעקט צו דיר, כּדי דיך אויסצואוויילן פֿאַר אַ דינער און אַן עֵדות, סײַ פֿון דעם, וואָס דו האָסט געזען, און סײַ פֿון דעם, וואָס איך וועל דיך מאַכן זען פֿונוועגן מיר, [17] בעת איך וועל דיך מַציל זײַן פֿון ד־עם פֿאָלק און פֿון די גוֹיִים,–צו וועמען איך טו דיך שיקן, [18] צו עפֿענען זייערע אויגן, אַז זיי זאָלן זיך אומקערן פֿון דער פֿינצטערניש צום ליכט, און פֿון דער מאַכט פֿון דעם שָׂטן צו גאָט, כּדי זיי זאָלן קריגן פֿאַרגעבונג פֿון זינד, און אַן אַרבטייל צווישן די, וואָס זענען געהייליקט דורך אֱמונה אין מיר.

[19] עַל־כֵּן, אָ מֶלך אַגריפּאַ, האָב איך ניט ווידערשפּעניקט קעגן דער הימלישער זעאונג, [20] נייערט האָב אָנגעזאָגט קודם אין דַמֶשֶׂק, דערנאָך אין ירושָלַיִם, און איבער דעם גאַנצן לאַנד יהודה, און אויך צו די גוֹיִים, אַז זיי זאָלן תּשובה טאָן און זיך אומקערן צו גאָט, און טאָן מַעשׂים, וואָס זענען רָאוי פֿאַר תּשובה. [21] צוליב דער דאָזיקער סִיבה האָבן מיך די ייִדן געכאַפּט אין דעם בֵּית־הַמִקדש, און האָבן מיך געזוכט צו טייטן. [22] בְּכֵן, ווײַל איך האָב געקריגן די הילף, וואָס איז פֿון גאָט, ביז היינט, שטיי איך דאָ און טו עֵדות־זאָגן פֿאַר קליין און פֿאַר גרויס, און זאָג גאָרניט, נייערט נאָר וואָס די נביאים און מֹשה האָבן געזאָגט, אַז סע וועט געשען: [23] אַז דער מָשִיחַ דאַרף לײַדן, און אַזוי ווי ער וועט זײַן דער ערשטער אויפֿצושטיין תּחִיַת־הַמֵתים, וועט ער אָנזאָגן ליכט, סײַ פֿאַר ד־עם פֿאָלק, און סײַ פֿאַר די פֿעלקער.

[24] און בעת ער האָט אַזוי געהאַלטן זײַן פֿאַרטיידיקונג, האָט פֿעסטוס געזאָגט אויף אַ הויך קול: דו ביסט משוגע, פּאָולוס; דײַן גרויס געלערנטקייט טרײַבט דיך צו משוגעת. [25] אָבער פּאָולוס האָט געזאָגט: איך בין ניט משוגע, זייער חָשובער פֿעסטוס, נייערט איך רעד דעם ניכטערן אֱמת. [26] וואָרים דער מֶלך ווייסט פֿונוועגן די דאָזיקע זאַכן, און צו אים רעד איך פֿרײַ;

וואָרים איך בין איבערצייגט, אַז קיינע פון די דאָזיקע זאַכן זענען פאַרהוילן פון אים; וואָרים דאָס איז ניט געטאָן געוואָרן אין אַ ווינקל. [27] מֶלך אַגריפּאַ, גלויבסטו די נביאים? איך ווייס, אַז דו גלויבסט. [28] און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פּאָולוסן: סע פעלט ניט קיין סך, און דו איבערערדסט מיך צו ווערן אַ משיחי! [29] און פּאָולוס האָט געזאָגט: הַלוואַי, גאָט זאָל העלפן, צי מיט אַ ביסל, אָדער מיט אַ סך, ניט נאָר דו אַליין, נייערט אויך אַלע, וואָס הערן מיך היינט, זאָלן ווערן אַזוינע ווי איך בין,–חוץ די דאָזיקע קייטן.

[30] און דער מֶלך איז אויפגעשטאַנען, און דער פּראָקאָנסול, און בערניקע, און די, וואָס זענען מיט זיי געזעסן; [31] און נאָכדעם ווי זיי האָבן זיך צוריקגעצויגן, האָבן זיי געזאָגט איינער צום אַנדערן: דער דאָזיקער מאַן האָט גאָרניט געטאָן, וואָס פאַרדינט מיתה, אָדער קייטן. [32] און אַגריפּאַ האָט געזאָגט צו פעסטוסן: דער דאָזיקער מאַן וואָלט געקענט באַפרייט ווערן, ווען ער וואָלט זיך ניט געווענדט צום קֵיסר.

כז און נאָכדעם ווי עס איז באַשלאָסן געוואָרן, אַז מיר זאָלן אָפּפאָרן קיין איטאַליע, האָבן זיי איבערגעענטפערט פּאָולוסן און עטלעכע אַנדערע געפאַנגענע צו אַ הויפּטמאַן מיטן נאָמען יוליוס, פון דעם אָוגוסטישן חַיִל. [2] און בעת מיר האָבן זיך אַרײַנגעזעצט אין אַ שיף פון אַדראַמיציע, וואָס איז געווען גרייט צו פאָרן צו די מקומות אויף דעם ברעג פון אַזיע, זענען מיר אַרויסגעפאָרן אין יַם אַריין, און מיט אונדז איז געווען אַריסטאַרכוס, אַ מאַקעדאָניער פון טעסאַלאָניקע. [3] און דעם אַנדערן טאָג זענען מיר אָנגעקומען קיין צִידוֹן; און יוליוס האָט באַהאַנדלט פּאָולוסן פרײַנטלעך, און האָט אים דערלויבט צו גיין צו זיינע פריינט און זיך דערקוויקן. [4] און אַז מיר זענען אַרויסגעפאָרן פון דאָרטן אין יַם אַריין, זענען מיר געפאָרן אין די סביבות פון קיפּרוס, מַחמת די ווינטן זענען געווען אַנטקעגן. [5] און נאָכדעם ווי מיר זענען אַריבערגעפאָרן דעם יַם ביי קיליקיע און פּאַמפיליע, זענען מיר געקומען קיין מירע אין ליקיע. [6] און דאָרטן האָט דער הויפּטמאַן געפונען אַ שיף פון אַלעקסאַנדריע, וואָס איז געפאָרן קיין איטאַליע; און ער האָט אונדז אַרײַנגעזעצט אין איר. [7] און נאָכדעם ווי מיר זענען אַ סך טעג פּאַמעלעך געפאָרן, זענען מיר אָנגעקומען מיט שוועריקייט קעגנאיבער קנידוס, און ווייל דער ווינט האָט אונדז ווייטער

ניט געלאָזט, זענען מיר געפאָרן אין דער סביבה פון קרעטאַ, קעגנאיבער סאַלמאָנע. [8] און אַז מיר זענען עס מיט שוועריקייט פאַרבײַגעפאָרן, זענען מיר געקומען צו אַ פּלאַץ, וואָס האָט געהייסן: שיינער האַפן, און נאָענט דערבײַ איז געווען די שטאָט לאַסייע.

[9] און נאָכדעם ווי אַ היפּשע צייט איז אַריבער, און די נסיעה איז איצט געווען געפערלעך, מחמת דער תּענית איז אויך שוין געווען פאַרבײַ, האָט פּאָולוס זיי געוואָרנט, [10] און געזאָגט: מענטשן, איך זע, אַז די נסיעה וועט זײַן מיט ניזוק און אַ סך היזק, ניט נאָר פאַר דער משׂא און דער שיף, נייערט אויך פאַר אונדזער לעבן. [11] אָבער דער הויפּטמאַן האָט זיך צוגעהאָרכט מער צום שטײַערמאַן און צו דעם בעל־הבּירה פון דער שיף, איידער צו דעם, וואָס פּאָולוס האָט געזאָגט. [12] און ווייל דער האַפן איז ניט געווען צוגעפּאַסט דאָרטן איבערצואווינטערן, האָבן די מערסטע געראָטן, פון דאָרטן אָפּצופאָרן אין ים אַריין, אפשר וועט זיי ווי־עס־איז געלינגען צו קומען קיין פעניקס, אַ האַפן אין קרעטאַ, וואָס איז קעגן צפון־מזרח און דרום־מזרח, און דאָרטן איבערצואווינטערן.

[13] און בעת דער דרום־ווינט האָט מילד געבלאָזן, און זיי האָבן געמיינט, אַז זיי האָבן דערגרייכט זייער צוועק, האָבן זיי אויפגעהויבן דעם אַנקער און זענען געפאָרן לעבן קרעטאַ, נאָענט בײַם ברעג. [14] ניט לאַנג נאָכדעם אָבער האָט אויסגעבראָכן דאָרטן אַ שטורעמווינט, וואָס ווערט גערופן יוראַקילאָן; [15] און אַז די שיף איז געכאַפּט געוואָרן, און האָט ניט געקענט בײַשטיין דעם ווינט, האָבן מיר זיך אים אונטערגעגעבן און זענען געטריבן געוואָרן. [16] און בעת מיר זענען געלאָפן אין דער סביבה פון אַ קליינעם אינזל מיטן נאָמען קלאָודאַ, האָבן מיר קוים מיט שוועריקייט געקענט אײַנהאַלטן די שיף. [17] און נאָכדעם ווי זיי האָבן זי אַרויפגעצויגן, האָבן זיי גענוצט מיטלען כּדי אונטערצוגאַרטלען די שיף; און ווייל זיי האָבן מורא געהאַט, טאָמער וועלן זיי אַרויף אויף דעם זאַמד, האָבן זיי אַראָפּגעלאָזט די זעגלען, און זענען אַזוי געטריבן געוואָרן. [18] און בעת מיר האָבן שווער געקעמפּט מיט דעם שטורעם, האָבן זיי אויף דעם אַנדערן טאָג אָנגעהויבן אַרויסצוּוואַרפן די משׂא פון דער שיף; [19] און דעם דריטן טאָג האָבן זיי מיט זייערע אייגענע הענט אַרויסגעוואָרפן די כּלים פון דער שיף.

[20] און נאָך אַ סך טעג, ווען ניט די זון, און ניט די שטערן האָבן זיך

באַוויזן, און אַ שטאַרקער שטורעמווינט האָט זיך פֿאַרלייגט אויף אונדז, האָט זיך ביי אונדז אָפּגעלאָזט יעדע האָפֿענונג ניצול צו ווערן. [21] און אַזוי ווי מע האָט שוין לאַנג ניט געהאַט געגעסן, האָט זיך פּאָולוס אַוועקגעשטעלט צווישן זיי, און האָט געזאָגט: מענטשן, הלוואַי וואָלט איר זיך געווען צוגעהאָרכט צו מיר, און ניט געווען אַרויספֿאָרן פֿון קרעטאַ, וואָלט אונדז ניט געטראָפֿן דער דאָזיקער ניזוק און הֶיזק. [22] און איצט ראָט איך אייך צו זיין פֿעסט און געשטאַרקט; וואָרים סע וועט ניט פֿאַרלוירן ווערן קיין נֶפֿש פֿון צווישן אייך, נייערט נאָר די שיף אַליין. [23] וואָרים היינטיקע נאַכט איז ביי מיר געשטאַנען אַ מַלאך פֿון גאָט, וועמעס איך בין, און וועמען איך דין; [24] און ער האָט געזאָגט: האָב ניט קיין מורא, פּאָולוס, דו מוזסט שטיין פֿאַר דעם קֵיסר; און זע, גאָט האָט דיר באַוויליקט די אַלע, וואָס פֿאָרן מיט דיר. [25] דעריבער, מענטשן, זייט פֿעסט און געשטאַרקט; וואָרים איך בין בטוח אין גאָט, אַז סע וועט זיין טאַקע אַזוי, ווי עס איז צו מיר גערעדט געוואָרן. [26] מיר מוזן אָבער פֿאַרוואָרפֿן ווערן אויף ערגעץ אַן אינזל.

[27] און בעת ס'האָט גענעענט די פֿערצנטע נאַכט, זינט מיר זענען געטריבן געוואָרן אַהער און אַהין אין דעם יַם פֿון אַדריאַ, האָבן די שיפֿסלייט דערפֿילט אין מיטן פֿון דער נאַכט, אַז זיי דערנענטערן זיך צו עפּעס אַ לאַנד. [28] און זיי האָבן אַראָפּגעלאָזט דאָס זינקבליי, און האָבן געפֿונען צוואַנציק קלאַפֿטער טיף; און אַ שטיקל וועג ווייטער האָבן זיי ווידער אַמאָל אַראָפּגעלאָזט דאָס זינקבליי, און האָבן געפֿונען פֿופֿצן קלאַפֿטער טיף. [29] און ווייל זיי האָבן מורא געהאַט, טאָמער וועלן מיר זיך אָנשלאָגן אָן פֿעלזן, האָבן זיי אַראָפּגעלאָזט פֿיר אַנקערס פֿון הינטער דער שיף, און האָבן געהאָפֿט אויף טאָג. [30] און בעת די שיפֿסלייט האָבן געוואָלט אַנטלויפֿן פֿון דער שיף, און האָבן שוין געהאַט אַראָפּגעלאָזט דאָס שיפֿל אין יַם אַריין, גלייך ווי זיי וואָלטן וועלן אַראָפּלאָזן אַנקערס פֿון דעם פֿאָדערטייל פֿון דער שיף, [31] האָט פּאָולוס געזאָגט צום הויפּטמאַן און צו די זעלנער: איר וועט זיך ניט מַציל זיין, סיידן די דאָזיקע וועלן פֿאַרבלייבן אויף דער שיף. [32] דעמאָלט האָבן די זעלנער אָפּגעשניטן די שטריק פֿון דעם שיפֿל, און האָבן עס געלאָזט אַראָפּפֿאַלן.

[33] און בשעת סע האָט אָנגעהויבן צו טאָגן, האָט פּאָולוס זיי אַלע

געבעטן צו נעמען עפּעס עסן, און געזאָגט: עס איז היינט דער פֿערצנטער טאָג, אַז איר וואַרט און טוט פֿאַסטן, און האָט גאָרניט פֿאַרזוכט. [34] עַל־כֵּן, בעט איך אײַך, איר זאָלט עפּעס נעמען צו עסן; ווײַל דאָס איז פֿאַר אײַער רעטונג; וואָרים קיינעם פֿון אײַך וועט ניט פֿאַרלוירן גיין קיין האָר פֿון זײַן קאָפּ. [35] און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער גענומען ברויט, און האָט געדאַנקט גאָט פֿאַר זיי אַלע, און ער האָט עס צעבראָכן און אָנגעהויבן צו עסן. [36] דעמאָלט האָבן זיי זיך אַלע געשטאַרקט, און האָבן אַליין אויך גענומען עסן. [37] (און מיר זענען געווען בסך־הַכּל אין דער שיף צוויי הונדערט זעקס און זיבעציק נפָשות.) [38] און אַז זיי האָבן זיך אָנגעגעסן צו דער זעט, האָבן זיי לײַכטער געמאַכט די שיף, און האָבן אַרויסגעוואָרפֿן דעם ווייץ אין יַם אַרײַן.

[39] און אַז ס'איז געוואָרן טאָג, האָבן זיי ניט דערקענט דאָס לאַנד, זיי האָבן אָבער באַמערקט אַ בוכטע מיט אַ ברעג, און זיי האָבן באַשלאָסן, אויב מעגלעך, דאָרטן צוצופֿירן די שיף. [40] און אַז זיי האָבן אָפּגעשניטן די אַנקערס, האָבן זיי געלאָזט זיי אין יַם, און אין דער זעלבער צײַט האָבן זיי אָפּגעבונדן די שטריק פֿון די רודערס, און אַז זיי האָבן אַרויפֿגעצויגן דעם פֿאָדערזעגל פֿאַרן ווינט, האָבן זיי זיך פֿאַרנומען צום ברעג צו. [41] און אַז זיי האָבן זיך אָנגעשלאָגן אויף אַן אָרט, וואו צוויי יַמען באַגעגענען זיך, זענען זיי פֿאַרפֿאָרן מיט דער שיף אויף דעם באָדן; און דער פֿאָדערטייל פֿון דער שיף האָט זיך אָנגעשטויסן און איז געבליבן אומבאַוועגלעך, דער הינטערשטער טייל אָבער האָט זיך אָנגעהויבן ברעכן דורך דעם שלאָגן פֿון די כוואַליעס. [42] און די זעלנער האָבן בדֵעה געהאַט צו טייטן די געפֿאַנגענע, טאָמער וועט עמיצער פֿון זיי אַוועקשווימען און אַנטלויפֿן. [43] אָבער דער הויפּטמאַן, ווײַל ער האָט געוואָלט מַציל זײַן פּאָולוסן, האָט זיי אָפּגעהאַלטן פֿון זייער דֵעה, און האָט באַפֿוילן, אַז די, וואָס קענען שווימען, זאָלן אַראָפּשפּרינגען פֿון דער שיף, און קודם צוקומען צו דער יַבָּשה, [44] און די איבעריקע, טייל אויף ברעטער, און טייל אויף אַנדערע זאַכן פֿון דער שיף. און אַזוי האָבן זיך אַלע געראַטעוועט אויף דער יַבָּשה.

כח און נאָכדעם ווי מיר זענען ניצול געוואָרן, זענען מיר געוואָר געוואָרן, אַז דער אינזל הייסט מעליטע. [2] און די נָכרים האָבן אונדז

אַרויסגעוויזן ניט קיין פּשוטן חֶסד; וואָרים זיי האָבן אָנגעצונדן אַ פּייער, און האָבן אונדז אַלע אויפגענומען צוליב דעם רעגן, וואָס האָט געהאַלטן אין אַראָפּקומען, און צוליב דער קעלט. [3]און בעת פּאָולוס האָט צונויפגעזאַמלט אַ בינטל ריטלעך און האָט זיי אַרויפגעלייגט אויף דעם פּייער, איז אַרויס אַ פּיפּערנאָטער צוליב דער היץ, און האָט זיך אָנגעכאַפּט אָן זיין האַנט. [4]און אַז די נָכרים האָבן דערזען דעם שֶרֶץ הענגען אויף זיין האַנט, האָבן זיי איינער צום אַנדערן געזאָגט: דער דאָזיקער מאַן איז אַוודאי אַ רוצֵחַ, און הַגַם ער האָט זיך מַציל געווען פון דעם יַם, טוט אים אָבער די גערעכטיקייט ניט לאָזן לעבן. [5]נאָר ער האָט אָפּגעטרעסלט דעם שֶרֶץ אין פּייער אַריין, און ס'האָט אים גאָרניט געשאַדט. [6]און זיי האָבן דערוואַרט, אַז ער זאָל געשוואָלן ווערן, אָדער פּלוצים אַנידערפאַלן טויט; נאָר ווען זיי האָבן לאַנג געוואַרט און געזען, אַז אים איז קיין שום שלעכטס ניט געשען, האָבן זיי געביטן זייער מיינונג, און געזאָגט, אַז ער איז אַ גאָט.

[7]און אין דער שכֵנות פון יענעם אָרט זענען געווען לענדערייַען, וואָס האָבן געהערט צו דעם עלטסטן פון דעם אינזל, וואָס האָט געהייסן פּובליוס; ער האָט אונדז אויפגענומען, און האָט אונדז פריינטלעך אונטערהאַלטן דריי טעג. [8]און פּובליוסנס פאָטער איז גראָד געלעגן קראַנק אויף פיבער און לאַקסיר; און פּאָולוס איז צו אים אַרייַנגעגאַנגען, און האָט מִתפַּלֵל געווען, און בעת ער האָט אַרויפגעלייגט אויף אים זיינע הענט, האָט ער אים אויסגעהיילט. [9]און נאָכדעם ווי דאָס איז געשען, זענען געקומען אויך די איבעריקע, וואָס האָבן אויף דעם אינזל געהאַט חולאַתן, און זענען געהיילט געוואָרן. [10]זיי האָבן אונדז אויך אָנגעטאָן אַ סך כָּבוד, און ווען מיר זענען אָפּגעפאָרן, האָבן זיי אונדז פאַרזאָרגט מיט וואָס מיר האָבן זיך גענייטיקט.

[11]און אין דריי חָדשים אַרום זענען מיר אָפּגעפאָרן אין אַ שיף פון אַלעקסאַנדריע, וואָס האָט איבערגעווינטערט ביי דעם אינזל; איר צייכן איז געווען די צווילינג־ברידער. [12]און אַז מיר האָבן געגרייכט סיראַקוס, זענען מיר דאָרטן פאַרבליבן דריי טעג. [13]און פון דאָרטן האָבן מיר געמאַכט אַ קרייַז און זענען אָנגעקומען קיין רעגיום; און אין אַ טאָג אַרום האָט זיך אויפגעהויבן אַ דָרום־ווינט, און אויף דעם אַנדערן טאָג זענען מיר אָנגעקומען קיין פּוטעאָלי. [14]דאָרטן האָבן מיר געפונען ברידער, און זענען געבעטן

געוואָרן, צו בלייבן מיט זיי זיבן טעג; און נאָכדעם זענען מיר געקומען קיין רוים. [15] און פֿון דאָרטן זענען די ברידער, בעת זיי האָבן געהערט פֿונוועגן אונדז, געקומען באַגעגענען אַזוי ווייט ווי ביז דעם מאַרק אַפּיוס און די דריי אַכסניורת. ווען פּאָולוס האָט זיי דערזען, האָט ער געדאַנקט גאָט, און האָט זיך געשטאַרקט. [16] און ווען מיר זענען אַרײַנגעקומען קיין רוים, האָט פּאָולוס באַקומען דערלויבעניש צו וואוינען פֿאַר זיך, מיט דעם זעלנער, וואָס האָט אים באַוואַכט.

[17] און עס איז געווען, אַז אין דריי טעג אַרום האָט ער צונויפֿגערופֿן יענע, וואָס זענען געווען די עלטסטע פֿון די ייִדן; און אַז זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען, האָט ער צו זיי געזאָגט: ברידער, הגם איך האָב גאָרניט געטאָן קעגן דעם פֿאָלק, אָדער די מִנהָגים פֿון אונדזערע אָבות, בין איך דאָך איבערגעענטפֿערט געוואָרן פֿון ירושָלַיִם אַ געפֿאַנגענער אין די הענט פֿון די רוימער. [18] און נאָכדעם ווי זיי האָבן מיך חוקר־ודורש געווען, האָבן זיי מיך געוואָלט פֿריי לאָזן, מַחמת עס איז ניט געווען קעגן מיר קיין שום גרונט פֿאַר מִיתה. [19] און ווען די ייִדן האָבן אײַנגעווענדט קעגן דעם, בין איך געצוואונגען געווען צו ווענדן זיך צום קֵיסר; ניט, ווייל איך האָב געוואָלט אין עפּעס באַשולדיקן מיין פֿאָלק. [20] פֿונוועגן דער דאָזיקער סִיבה האָב איך אייך דעריבער געבעטן צו זען, און מיט אייך צו רעדן; וואָרים פֿונוועגן דער האָפֿענונג פֿון יִשׂרָאֵל בין איך געבונדן מיט דער דאָזיקער קייט. [21] און זיי האָבן צו אים געזאָגט: מיר האָבן ניט באַקומען פֿון יהודה קיין בריוו פֿונוועגן דיר, אויך איז קיינער ניט פֿון די ברידער געקומען אַהער און געטאָן מוֹדיע זיין, אָדער רעדן עפּעס שלעכטס פֿונוועגן דיר. [22] מיר ווילן אָבער הערן פֿון דיר, וואָס דו דענקסט; וואָרים בנוֹגֵע דער דאָזיקער כִּיתּה, איז עס אונדז באַקאַנט, אַז אומעטום ווערט גערעדט קעגן איר.

[23] און נאָכדעם ווי זיי האָבן אים באַשטימט אַ טאָג, זענען זיי געקומען צו אים אין זיין אַכסַניא אין אַ גרויסער צאָל; און ער האָט פֿאַר זיי דערקלערט דעם עִנין פֿון אין דער פֿרי ביז נאַכט, און האָט עֵדות געזאָגט וועגן דעם מַלכות־אֱלֹהִים, און זיי איבערצייגט בנוֹגֵע יֵשוּעַ, סיי פֿון תּוֹרַת־משה און סיי פֿון די נבִיאים. [24] און טייל האָבן געגלויבט די רייד, וואָס זענען גערעדט געוואָרן, און די אַנדערע האָבן ניט געגלויבט. [25] און אַזוי ווי זיי זענען צווישן זיך ניט אייניק געווען, זענען זיי אַוועקגעגאַנגען, נאָכדעם ווי

פּאָולוס האָט נאָך געזאָגט איין וואָרט: גוט האָט דער רוח־הַקוֹדֶש גערעדט
דורך ישַעְיָה הַנָבִיא צו אייערע אָבות:

26 גיי צו דעם דאָזיקן פאָלק און זאָג:
הערן וועט איר הערן, אָבער ניט פאַרשטיין,
און זען וועט איר זען, אָבער ניט באַנעמען.
27 וואָרים דאָס האַרץ פון דעם דאָזיקן פאָלק איז געוואָרן פעט,
און זייערע אויערן זענען שווער פון צו הערן,
און זייערע אויגן האָבן זיי פאַרמאַכט,
טאָמער וועלן זיי זען מיט זייערע אויגן,
און פאַרשטיין מיט זייער האַרץ, און הערן מיט זייערע אויערן,
און זיך אומקערן, און איך וועל זיי היילן[א].

28 בכֵן, זייט וויסן, אַז די דאָזיקע ישועה פון גאָט ווערט געשיקט צו די
אומות־הָעולם; און זיי וועלן הערן. 29 און נאָכדעם ווי ער האָט דאָס געזאָגט,
זענען זיך די יידן פונאַנדערגעגאַנגען, און האָבן זיך אַ סך מִתוַכֵּחַ געווען
צווישן זיך.

30 און ער איז געזעסן צוויי גאַנצע יאָר אין זיין אייגענער געדונגענער
דִירה, און האָט אויפגענומען אַלע, וואָס זענען אַריינגעגאַנגען צו אים, 31 און
האָט אָנגעזאָגט דאָס מַלכות פון גאָט, און געלערנט בנוגע דעם האַר יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ מיט דער גאַנצער מוטיקייט, און קיינער האָט אים ניט פאַרווערט.

א ישעיה ו, 9, 10.

דער בריוו צו די רוימער

א פּאָולוס, אַ קנעכט פון יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, באַרופן צו זיין אַ שָׁלִיחַ,
אויסגעשיידט פאַר דער בשׂורה פון גאָט, [2] וואָס ער האָט
מַבטִיחַ געווען פון פריער דורך זיינע נבִיאִים אין די כּתבֵי־הַקוֹדֶש,
[3] פונוועגן זיין זון, וואָס איז געבוירן געוואָרן פון דעם זאָמען פון
דָוִדן, לויט נאָך דעם פלייש, [4] און וואָס איז באַשטימט צו זיין דער
בֶּן־אֱלֹהִים מיט שטאַרקייט, לויט נאָך דעם גייסט פון קדושה, דורך
זיין אויפשטיין תּחִיַת־הַמֵתים; פון יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, אונדזער האַר, [5] דורך
וועמען מיר האָבן מקַבל געווען חֶסֶד און שלִיחוּת, אויפצושטעלן
געהאָרכזאַמקייט פון אֱמוּנה צווישן אַלע אוּמות, פון זיין נאָמענס וועגן,
[6] צווישן וועמען אויך איר זענט באַרופן צו זיין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַס: [7] צו
אַלע, וואָס זענען אין רוים, באַליבטע פון גאָט, באַרופן צו זיין
הייליקע; חֶסֶד צו אייך און שָׁלוֹם פון גאָט, אונדזער פאָטער, און
דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ.

[8] רֵאשִׁית דאַנק איך מיין גאָט דורך יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ פאַר אייך
אַלע, מַחמת מע רעדט פונוועגן אייער אֱמוּנה אין דער גאַנצער
וועלט. [9] וואָרים גאָט איז מיין עֵדוּת, וועמען איך דין אין מיין
גייסט דורך דער בשׂורה פון זיין זון, אַז איך טו אייך כּסֵדר
דערמאָנען, און תָּמיד אין מיינע תּפִילות [10] טו איך בעטן, אֶפשר
וועט מיר סוף־כָּל־סוף באַשערט זיין צו קומען צו אייך דורך דעם

רָצון פון גאָט. [11]ווײַל איך גאַר אײַך צו זען, כּדי איך זאָל אײַך קענען צוטײלן עפּעס אַ גײַסטיקע מַתָּנה, כּדי אײַך צו שטאַרקן, [12]דאָס הײסט, אַז איך זאָל מיט אײַך אינאײנעם געטרײסט ווערן, יעדער אײנער פון אונדז דורך דעם אַנדערנס אֱמונה, אײַערע און מײַנע. [13]און איך וויל אַז איר זאָלט וויסן, ברידער, אַז אַ סך מאָל האָב איך בַּדֵעה געהאַט צו קומען צו אײַך (און בין לְעֵת־עַתּה געשטערט געוואָרן), בִּכדֵי איך זאָל אויך צווישן אײַך האָבן וואָסערע פּרוכט, אַזוי ווי צווישן די איבעריקע אומות. [14]איך בין אַ בַּעל־חוֹב צו די גריכן און צו די נָכרים, צו די חֲכָמים און צו די נאַראָנים; [15]אַזוי, אַז אויף װיפל ס'איז געווענדט אין מיר, בין איך גרייט אָנצוזאָגן די בשׂורה אויך צו אײַך, וואָס געפינט זיך אין רוים.

[16]ווײַל איך שעם מיך ניט מיט דער בשׂורה; מַחמת זי איז די שטאַרקייט פון גאָט פאַר אַ ישועה פון יעדן אײנעם, וואָס גלויבט: רֵאשית פאַר דעם ייִד, און אויך פאַר דעם גריך. [17]ווײַל אין איר ווערט אַנט־פּלעקט צִדקות פון גאָט פון אֱמונה צו אֱמונה, ווי ס'ע שטייט געשריבן: דער צַדיק וועט לעבן דורך זײַן אֱמונה[א].

[18]ווײַל דער גרימצאָרן פון גאָט ווערט אַנטפּלעקט פון הימל אַנטקעגן דער גאַנצער רִשעות און אומגערעכטיקייט פון מענטשן, וואָס שטערן דעם אֱמת אין אומגערעכטיקייט. [19]מַחמת דאָס, וואָס מע קען וויסן פונוועגן גאָט, איז אַנטפּלעקט אין זיי, ווײַל גאָט האָט עס אַנטפּלעקט צו זיי. [20]ווײַל די פאַרהוילענע זאַכן פון אים, ווערן קלאָר געזען, זינט דער באַשאַפונג פון דער וועלט, ווײַל זיי ווערן באַנומען דורך די זאַכן, וואָס זענען געמאַכט געוואָרן, דהײַנו, זײַן אײביקע שטאַרקייט און געטלעכקייט, כּדי זיי זאָלן זײַן אָן אַ פאַרענטפערונג; [21]מַחמת דעם, הַגַם זיי האָבן געקענט גאָט, האָבן זיי אים ניט געאַכפּערט ווי גאָט, אָדער אים געדאַנקט, נײַערט זענען געוואָרן נאַריש אין זײַערע מַחשָבות, און זײַער אומפאַרשטענדיק האַרץ איז פאַרפינצטערט געוואָרן. [22]בעת זיי האָבן זיך אַרויסגעגעבן פאַר חֲכָמים, זענען זיי געוואָרן נאַראָנים, [23]און האָבן פאַרביטן דעם כָּבוד פון דעם אומשטאַרבלעכן גאָט אויף דער געשטאַלט פון אַן אָפּבילד פון אַ שטאַר־בלעכן מענטשן, און פון פײגל, און פירפיסיקע חַיות, און אויף ווידמונגען.

[24]דעריבער האָט זיי גאָט איבערגעענטפערט אין די תַּאוות פון זײַערע

[א] חבקוק ב, 4.

הערצער צו טומאה, צו פאַראומווערדיקן זייערע לײַבער צווישן זיך אַליין,
25 מחמת זיי האָבן פאַרביטן דעם אֱמת פון גאָט אויף אַ ליגן, און האָבן
געאַכפּערט און געדינט ליבערשט דעם באַשאַף, איידער דעם באַשעפער,
וואָס איז געלויבט אויף אייביק. אָמֵן.
26 צוליב דעם האָט זיי גאָט איבערגעגעבן צו אומווערדיקע תּאווֹת;
וואָרים זייערע ווײַבער האָבן פאַרביטן דעם נאַטירלעכן באַדאַרף אויף דעם,
וואָס איז קעגן דער טֶבע. 27 און אַזוי אויך האָבן די מענער פאַרלאָזט דעם
נאַטירלעכן באַדאַרף פון דעם ווייב, און האָבן געברענט אין זייערע תּאוות
איינער צום אַנדערן; זכָרים מיט זכָרים האָבן געטאָן אומווערדיקייט, און
האָבן אין זיך אַליין באַקומען דעם פולן שׂכר פון זייער טָעות.
28 און אַזוי ווי זיי האָבן פאַראַכט גאָט אין זייער דערקענטעניש, האָט
זיי גאָט איבערגעגעבן דעם פאַרדאָרבענעם פאַרשטאַנד, צו טאָן דאָס,
וואָס מע טאָר ניט. 29 וואָרים זיי זענען פול מיט יעדער אומגערעכטיקייט,
רִשעות, גײַציקייט, בײַזוויליקייט, פול מיט קִנאה, רציחה, קריג, שֶקר, רַמָאות,
פּלוידעריי, 30 רכִילות־טרײַבער, שׂונאים פון גאָט, חוצפּהדיק, גַאוְהדיק,
באַרימעריש, פאַרטראַכטער פון רִשעותדיקייטן, ווידערשפּעניק קעגן עלטערן,
31 אָן פאַרשטענדעניש, בונד־ברעכער, ליבלאָזע, אומבאַרעמהאַרציקע; 32 וואָס
הָגם זיי ווייסן דעם מִשפּט פון גאָט, אַז די, וואָס טוען אַזעלכע זאַכן, זענען
חַייב־מיתה, טוען ניט נאָר דאָס זעלבע, נייערט זענען אויך מַסכּים מיט די,
וואָס טוען דאָס.

ב דעריבער ביסטו אָן אַ פאַרענטפערונג, אָ מענטש, ווער דו זאָלסט ניט
זײַן, וואָס טוסט מִשפּטן; וואָרים מיט דעם, וואָס דו מִשפּטסט אַן
אַנדערן, פאַרמִשפּטסטו דיך אַליין, וואָרים דו, וואָס מִשפּטסט, טוסט די
זעלבע זאַכן. 2 און מיר ווייסן, אַז דער מִשפּט פון גאָט טוט באֱמֶת
קומען איבער די, וואָס טוען אַזעלכע זאַכן. 3 און מיינסטו טאַקע, אָ מענטש,
וואָס טוסט מִשפּטן די, וואָס טוען אַזעלכע זאַכן, און טוסט דאָס זעלבע,
אַז דו וועסט אַנטרינען דעם מִשפּט פון גאָט? 4 אָדער טוסטו מבַזה זײַן די
עשירות פון זײַן גוטסקייט, און סַבלָנות, און צוריקגעהאַלטנקייט, און ווייסט
ניט, אַז די גוטסקייט פון גאָט טוט דיך פירן צו תּשובה? 5 אָבער מיט
דײַן האַרטנעקיק און פאַרעקשנט האַרץ זאַמלסטו אָן פאַר דיר גרימצאָרן
אויף דעם טאָג פון גרימצאָרן, און די אַנטפּלעקונג פון דעם גערעכטן

מִשפּט פון גאָט, [6] וואָס וועט פאַרגעלטן יעדן איינעם לויט זיינע מַעשׂים:
[7] פאַר די, וואָס דורך געדולד און מַעשׂים־טובֿים וואַרטן אויף הערלעכקייט,
און כָּבֿוד, און אומשטאַרבלעכקייט, אייביק לעבן; [8] פאַר די אָבער, וואָס
זענען ווידערשפּעניק און געהאָרכן ניט דעם אֶמת, נייערט געהאָרכן אומגע־
רעכטיקייט, וועט זיין צאָרן און גרימצאָרן, [9] יסורים און באַדרענגעניש אויף
יעדער מענטשלעכער נשמה, וואָס טוט שלעכטס, רֵאשית אויף דעם ייִד,
און אויך אויף דעם גריך; [10] אָבער הערלעכקייט און כָּבֿוד און שָלום פאַר
יעדן איינעם, וואָס טוט גוטס, רֵאשית פאַר דעם ייִד, און אויך פאַר דעם
גריך; [11] וואָרים גאָט איז ניט קיין נושׂא־פָּנים.

[12] וואָרים אַלע, וואָס האָבן געזינדיקט אָן דער תּורה, וועלן אויך
פאַרלוירן ווערן אָן דער תּורה, און אַלע, וואָס האָבן געזינדיקט מיט דער
תּורה, וועלן געמִשפּט ווערן דורך דער תּורה. [13] וואָרים ניט די, וואָס הערן
די תּורה, זענען גערעכט פאַר גאָט, נייערט די, וואָס זענען מקַיים די
תּורה, וועלן זיין גערעכטפאַרטיקט. [14] בעת די אומות־הָעולם, וואָס האָבן
ניט קיין תּורה, טוען בטֶבע וואָס די תּורה הייסט, זענען זיי, הַגם זיי
האָבן ניט קיין תּורה, אַ תּורה פאַר זיך אַליין, [15] מיט דעם, וואָס זיי ווייזן
די טוּאונג פון דער תּורה פאַרשריבן אין זייערע הערצער, און זייער געוויסן
איז אויסערדעם מֵעיד, און זייערע מַחשָבֿות זענען איינס מיטן אַנדערן זיי
מחַייב, אָדער אויך מזַכּה, [16] אין דעם טאָג, ווען גאָט וועט מִשפּטן די
פאַרהוילענישן פון די מענטשן, לויט מיין בשׂורה, דורך יֵשוּעַ הַמָשיחַ.

[17] אויב אָבער דו טראָגסט דעם נאָמען פון אַ ייִד, און ביסט דיך
סומך אויף דער תּורה, און רימסט דיך אין גאָט, [18] און פאַרשטייסט זיין
רָצון, און ווייסט דעם חילוק צווישן גוטס און שלעכטס, מַחמת דו ביסט
געלערנט אין דער תּורה, [19] און ביסט בטוח, אַז דו אַליין ביסט אַ פירער
פון די בלינדע, אַ ליכט פון די, וואָס זענען אין דער פינצטערניש, [20] אַן
אויסבעסערער פון די נאַראָנים, אַ לערער פון קליינע קינדער, וואָס האָסט
די פאָרם פון וויסן און פון דעם אֶמת אין דער תּורה; [21] בכֵן, דו, וואָס
לערנסט אַן אַנדערן, טוסטו ניט לערנען דיך אַליין? דו, וואָס דַרשנסט,
זאָלסט ניט גַנבֿענען, און אַליין גַנבֿעסטו? [22] דו, וואָס זאָגסט, זאָלסט ניט
מזַנה זיין, און אַליין ביסטו מזַנה? דו, וואָס דיך עקלען אָפּגעטער, און
באַרויבסט טעמפּלען? [23] דו, וואָס רימסט דיך מיט דער תּורה, טוסט

מחַלֵל־שֵם זיין, דורך דעם עובר זיין די תּורה! 24 וואָרים דער נאָמען פון
גאָט ווערט צוליב אייך געלעסטערט צווישן די פעלקער[א], אַזוי ווי סע שטייט
געשריבן.
25 וואָרים מִילה ברענגט נוצן, אויב דו ביסט מקַיים די תּורה; אויב
אָבער דו ביסט עובר אויף דער תּורה, איז דיין מִילה געוואָרן עָרלה.
26 בכֵן, אויב דער ניט־געמַלטער טוט היטן די געבאָטן פון דער תּורה, צי
וועט ניט זיין עָרלה פאַררעכנט ווערן פאַר מִילה? 27 יאָ, דער וואָס איז
בטֶבע ניט־געמַלט, נאָר וואָס איז מקַיים די תּורה, וועט מִשפּטן דיך, וואָס
מיט דעם אות און מִילה ביסטו עובר אויף דער תּורה. 28 וואָרים ניט דער
איז אַ ייִד, וואָס איז עס לפָנים, און ניט דאָס איז מִילה, וואָס איז דרויסן
פון דעם פלייש, 29 נייערט דער איז אַ ייִד, וואָס איז עס אינעווייניק, און
מִילה איז דאָס פון דעם האַרץ, אין דעם גייסט, און ניט אין דעם אות.
זיין לויב איז ניט פון מענטשן, נייערט פון גאָט.

ג
אויב אַזוי, וואָסער מַעלה האָט דער ייִד, אָדער וואָס איז דער נוצן
פון מִילה? 2 אַ סַך, אויף יעדן אופן. רֵאשִית־כָּל, וואָס זיי זענען
אָנפאַרטרויט געוואָרן מיט די נבואות פון גאָט. 3 וואָרים וואָס איז, אויב
טייל זענען ניט געווען געטריי? צי זאָל זייער אומגעטרייַשאַפט מבַטל זיין
די געטרייַשאַפט פון גאָט? 4 חָלילה! גיכער זאָל גאָט זיין וואָרהאַפטיק,
און יעדער מענטש אַ ליגנער, ווי סע שטייט געשריבן:

כּדי דו זאָלסט זיין גערעכטפאַרטיקט אין דיינע רייד,
און זאָלסט בייַשטיין, בעת דו וועסט געמִשפּט ווערן[ב].

5 אויב אָבער אונדזער אומגערעכטיקייט ברענגט אַרויס גאָטס גערעכטיקייט,
וואָס זאָלן מיר זאָגן? איז גאָט אומגערעכט, וואָס ער מִשפּט מיט גרימצאָרן?
(איך רעד לויט דעם שטייגער פון מענטשן.) 6 חָלילה! וואָרים אויב אַזוי,
ווי זאָל גאָט מִשפּטן די וועלט? 7 אויב אָבער די וואָרהאַפטיקייט פון גאָט
האָט זיך דורך מיין ליגן פאַרמערט פאַר זיין כָּבוד, פאַרוואָס ווער איך
נאָך אַלץ געמִשפּט ווי אַ זינדיקער? 8 און פאַרוואָס ניט טאָן שלעכטס, בּכְדֵי
עס זאָל קומען גוטס?—ווי מיר ווערן פאַרלוימדעריש באַרעדט, און ווי טייל
באַהויפּטן, אַז מיר זאָגן. זייער פּסַק איז גערעכט.

[א] ישעיה נב, 5. [ב] תהלים נא, 6.

9 וואָס פּאָרט? צי זענען מיר בעסער ווי זיי? ניין, בשום אופן ניט;
וואָרים מיר האָבן שוין פריער באַשולדיקט סיי ייִדן און סיי גריכן, אַז זיי
זענען אַלע אונטער דער זינד, 10 ווי סע שטייט געשריבן:

ניטאָ קיין גערעכטער, אַפילו ניט איינער;
11 ניטאָ קיין פאַרשטענדיקער,
ניטאָ איינער וואָס זוכט גאָט;
12 איטלעכער האָט אָפּגעקערט, אַלע זענען זיי פאַרדאָרבן,
ניטאָ קיינער, וואָס טוט גוטס, ניט אַפילו איינער[א].
13 אַן אָפענער קֶבר איז זייער קעל,
זייער צונג מאַכן זיי גלאַט[ב].
דער סַם פון אַן אָטערשלאַנג איז אונטער זייערע ליפּן,
14 זייער מויל איז פול מיט קְלָלָה און ביטערניש[ג].
15 זייערע פיס זענען פלינק צו פאַרגיסן בלוט;
16 פאַרוויסטונג און בראָך זענען אין זייערע שליאַכן,
17 און דעם וועג פון שָלום וויסן זיי ניט[ד].
18 ניטאָ גאָטס מורא פאַר זייערע אויגן[ה].

19 און מיר וויסן, אַז וואָס נאָר די תּורה זאָגט, טוט זי רעדן צו די,
וואָס זענען אונטערן עול פון דער תּורה, כּדי איטלעכס מויל זאָל ווערן
פאַרשטומט, און די גאַנצע וועלט זאָל זיין חַייב פאַר גאָט. 20 מַחמת דורך
די מַעשׂים פון דער תּורה וועט קיין שום בָּשׂר־וָדם ניט גערעכטפאַרטיקט
ווערן פאַר אים; וואָרים דורך דער תּורה קומט דאָס וויסן פון דער זינד.

21 אַצינד אָבער איז אַנטפּלעקט געוואָרן אַ צִדקות פון גאָט אָן דער
תּורה, וואָס אויף איר ווערט עֵדות געזאָגט דורך דער תּורה און די
נביאים, 22 דהיַינו: די צִדקות פון גאָט דורך אֱמונה אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ,
פאַר אַלע, וואָס גלויבן. וואָרים עס איז ניטאָ קיין חִילוק; 23 מַחמת אַלע
האָבן געזינדיקט, און זענען געמינערט פון דעם כָּבוד פון גאָט, 24 בעת זיי
ווערן אומזיסט גערעכטפאַרטיקט פון זיין חֶסֶד דורך דער אויסלייזונג פון
יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, 25 וועמען גאָט האָט אַרויסגעשטעלט צו זיין אַ פאַרגעבונג
דורך אֱמונה אין זיין בלוט, צו ווייזן זיין צִדקות, דורך דעם איבערהיפּערן
די פריער באַגאַנגענע זינד, צוליב דער לַיַיטזעליקייט פון גאָט, 26 צו ווייזן

א תהלים יד, 1—3. ב תהלים ה, 10. ג תהלים י, 7. ד ישעיה נט, 7, 8. ה תהלים לו, 2.

זיין צְדקות אין דער איצטיקער צייט; כּדי ער אַליין זאָל זיין גערעכט און דער רעכטפאַרטיקער פון דעם, וואָס האָט אֱמונה אין יֵשוּעַן.

[27] בכֵן, וואו איז דאָס רימען? עס איז אויסגעשלאָסן. דורך וואָסער מין חוק? פון מַעשׂים? ניין, נייערט דורך דעם חוק פון אֱמונה. [28] מיר רעכענען דעריבער, אַז אַ מענטש ווערט גערעכטפאַרטיקט דורך אֱמונה, אָן די מַעשׂים פון דער תּורה. [29] אָדער איז גאָט דער גאָט נאָר פון די ייִדן? איז ער ניט דער גאָט אויך פון די אומות־הָעולם? יאָ, אויך פון די אומות־הָעולם, [30] זינט גאָט איז איינער, און ער וועט רעכטפאַרטיקן די געמַלטע פון אֱמונה, און די ניט־געמַלטע דורך אֱמונה. [31] צי טוען מיר דען מבַטל זיין דורך אֱמונה די תּורה? חָלִילה; נייערט מיר זענען מקַיים די תּורה.

ד וואָס אייגנטלעך זאָלן מיר זאָגן, אַז אַבְרָהם אָבִינו האָט דערגרייכט לויט דעם פלייש? [2] וואָרים אויב אַבְרָהם איז גערעכטפאַרטיקט געוואָרן דורך מַעשׂים, האָט ער זיך געהאַט מיט וואָס צו רימען, אָבער ניט פאַר גאָט. [3] וואָרים וואָס זאָגט דער פָּסוק? און אַבְרָהם האָט געגלויבט גאָט, און עס איז אים גערעכנט געוואָרן פאַר אַ גערעכטיקייט[א]. [4] אָבער פאַר דעם, וואָס טוט זיך מִיען, ווערט דער שׂכַר ניט פאַררעכנט ווי אַ חֶסֶד, נייערט ווי אַ חוב. [5] און דער, וואָס טוט זיך ניט מִיען, נייערט גלויבט אין אים, וואָס רעכטפאַרטיקט דעם רָשע, ווערט זיין אֱמונה פאַררעכנט פאַר גערעכטיקייט. [6] אַזוי אויך טוט דָוִד לויבן דעם מענטשן, וועמען גאָט טוט צורעכענען גערעכטיקייט אָן מַעשׂים:

[7] וואויל איז די, וועמעס פאַרברעכנס זענען פאַרגעבן,
און וועמעס חַטָאים זענען פאַרדעקט.
[8] וואויל איז דעם מענטשן, וועמען גאָט טוט ניט רעכענען קיין זינד[ב].

[9] צי באַציט זיך די דאָזיקע בְּרָכה אויף דעם געמַלטן, אָדער אויך אויף דעם ניט־געמַלטן? וואָרים מיר זאָגן: אַבְרָהַמען איז זיין אֱמונה פאַררעכנט געוואָרן פאַר אַ גערעכטיקייט. [10] וויאַזוי איז עס אים אייגנטלעך גערעכנט געוואָרן? איז עס געווען איידער, אָדער נאָכדעם ווי ער איז געמַלט געוואָרן? עס איז ניט געווען נאָכדעם, נייערט איידער ער איז געמַלט געוואָרן. [11] און ער האָט מקַבּל געווען דעם צייכן פון מִילה, אַ חותם פון דער צְדקות, וואָס ער האָט געהאַט פון דער אֱמונה, בעת ער

א בראשית טו, 6. ב תהלים לב, 1, 2.

איז געווען אין עָרלה, בִּכדֵי ער זאָל זיין דער פאָטער פון אַלע, וואָס
גלויבן, הַגַם זיי בלייבן אין עָרלה, כּדי עס זאָל זיי צוגערעכנט ווערן
צִדקות, [12] און דער פאָטער פון געמַלטע פאַר די, וואָס זענען ניט נאָר
געמַלט, נייערט וואָס גייען אויך אין די טריט פון דער אֱמונה פון אַברָהם
אָבִינו, וואָס ער האָט געהאַט בעת ער איז נאָך ניט געווען געמַלט.
[13] וואָרים ניט דורך דער תּורה איז געקומען די הַבטָחה צו אַברָהמען,
אָדער צו זיין זאָמען, אַז ער זאָל זיין יוֹרֵש פון דער וועלט, נייערט דורך
צִדקות פון אֱמונה. [14] וואָרים אויב די, וואָס זענען פון דער תּורה, זענען
יורשים, ווערט די אֱמונה נישטיק, און די הַבטָחה בָּטֵל. [15] וואָרים די תּורה
ברענגט גרימצאָרן; אָבער וואו עס איז ניטאָ קיין תּורה, דאָרט איז אויך
ניטאָ קיין עֲבֵירה.
[16] דעריבער איז עס אויך פון אֱמונה, כּדי עס זאָל זיין דורך חֶסֶד,
אַזוי, אַז די הַבטָחה זאָל באַשטיין פאַר דעם גאַנצן זאָמען; ניט נאָר פאַר
יענעם, וואָס איז פון דער תּורה, נייערט אויך פאַר יענעם, וואָס איז פון
דער אֱמונה פון אַברָהמען, וואָס איז דער פאָטער פון אונדז אַלע, [17] ווי
עס שטייט געשריבן: פאַר אַ פאָטער פון אַ סך פעלקער האָב איך דיך
געמאַכט[א] – פאַר גאָט, וועמען ער האָט געגלויבט, און וואָס איז מחַיֵה־מֵתים,
און טוט אָנרופן דאָס, וואָס איז נאָך ניטאָ, גלייך ווי עס וואָלט שוין געווען.
[18] וואָס הַגַם ער האָט ניט געהאַט קיין האָפענונג, האָט ער געגלויבט אין
האָפענונג, אַז ער וועט ווערן אַ פאָטער פון אַ סך פעלקער, לויט ווי עס
איז צו אים געזאָגט געוואָרן: אַזוי זאָל זיין דיין זאָמען[ב]. [19] און הַגַם ער
איז ניט געווען אָפּגעשוואַכט אין אֱמונה, האָט ער באַטראַכט זיין אייגן לײַב
שוין אַזוי גוט ווי טויט, ווייל ער איז אַלט געווען אַרום הונדערט יאָר, און
די טויטקייט פון שָׂרָהס מוטערטראַכט; [20] און איז ניט מסופּק געווען אין
דער הַבטָחה פון גאָט דורך אומגלויבן, נייערט האָט זיך געשטאַרקט אין
אֱמונה, און האָט אָפּגעגעבן כָּבוד צו גאָט, [21] און איז געווען בטוחַ, אַז וואָס
ער האָט מַבטִיחַ געווען, איז ער אויך בִּיכולת צו טאָן. [22] בכֵן, איז דאָס
אים אויך פאַררעכנט געוואָרן פאַר גערעכטיקייט. [23] און ניט פון זײַנעטוועגן
אַליין איז עס געשריבן געוואָרן, אַז עס איז אים פאַררעכנט געוואָרן,
[24] נייערט אויך פון אונדזערטוועגן, פאַר וועמען סע וועט פאַררעכנט ווערן,

א בראשית יז, 5. ב בראשית טו, 5.

ווייל מיר גלויבן אין אים, וואָס האָט מחַיֶה־מֵתים געווען יֵשוּעַן, אונדזער האַר, [25]וואָס איז איבערגעענטפערט געוואָרן פֿאַר אונדזערע פֿאַרברעכנס, און איז אויפגעוועקט געוואָרן פֿאַר אונדזער רעכטפֿאַרטיקונג.

ה בכֵן, ווייל מיר זענען גערעכטפֿאַרטיקט דורך אֱמונה, האָבן מיר שָלום מיט גאָט דורך אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, [2]דורך וועמען מיר האָבן אויך באַקומען אונדזער צוגאַנג פֿון אֱמונה אין דעם דאָזיקן חֶסֶד, אין וועלכן מיר שטייען, און מיר פֿרייען זיך אין דער האָפֿענונג פֿון דער הערלעכקייט פֿון גאָט. [3]און ניט נאָר דאָס, נייערט מיר פֿרייען זיך אויך אין אונדזערע צָרות, ווייל מיר ווייסן, אַז די צָרה ברענגט שטאַנדהאַפֿטיקייט, [4]און שטאַנד־האַפֿטיקייט, צושטימיקייט, און צושטימיקייט, האָפֿענונג, [5]און האָפֿענונג ברענגט ניט צו שאַנד, מַחמַת די ליבשאַפֿט פֿון גאָט איז אויסגעגאָסן געוואָרן אין אונדזערע הערצער דורך דעם רוּחַ־הַקודֶש, וואָס איז אונדז געגעבן געוואָרן.

[6]וואָרים בעת מיר זענען נאָך געווען שוואַך, איז מָשִיחַ אין דער געהעריקער צייט געשטאָרבן פֿאַר די רשָעים. [7]וואָרים זעלטן וועט איינער שטאַרבן פֿאַר אַ צַדיק; פֿאַר דעם גוטן וואָלט זיך נאָך אֶפֿשר עמיצער אונטערגענומען צו שטאַרבן. [8]גאָט האָט אָבער באַוויזן זיין ליבשאַפֿט צו אונדז מיט דעם, וואָס בעת מיר זענען נאָך געווען זינדיקע, איז מָשִיחַ פֿאַר אונדז געשטאָרבן. [9]אַ פּשיטא שוין וועלן מיר איצט, בעת מיר זענען גערעכטפֿאַרטיקט געוואָרן דורך זיין בלוט, נִיצול ווערן דורך אים פֿון דעם צאָרן פֿון גאָט. [10]וואָרים אויב מיר, בעת מיר זענען געווען שׂונאים, זענען באַוויליקט געוואָרן פֿאַר גאָט דורך דעם טויט פֿון זיין זון, אַ פּשיטא שוין, בעת מיר זענען שוין באַוויליקט געוואָרן, וועלן מיר נִיצול ווערן דורך זיין לעבן; [11]און ניט נאָר דאָס, נייערט מיר פֿרייען זיך אויך אין גאָט דורך אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, דורך וועמען מיר האָבן איצט מְקַבל געווען די באַוויליקונג.

[12]בכֵן, אַזוי ווי דורך איין מענטשן איז די זינד געקומען אין דער וועלט אַריין, און טויט דורך זינד, און אַזוי איז דער טויט אַריבער צו אַלע מענטשן, ווייל אַלע האָבן געזינדיקט. [13]וואָרים פֿאַר מַתַן־תּוֹרה איז זינד שוין געווען אויף דער וועלט, אָבער זינד ווערט ניט צוגערעכנט, בעת עס איז ניטאָ קיין תּורה. [14]דאָך האָט דער טויט געהערשט פֿון אָדָמען ביז מֹשהן

אַפילו איבער די, וואָס האָבן ניט געזינדיקט אויף דעם אופן פון אָדָמס
עֲבֵירה, וואָס איז ענלעך צו אים, וואָס האָט געזאָלט קומען.

[15] אָבער ניט אַזוי איז עס מיט דער מַתָּנה, ווי מיט דער עֲבֵירה. וואָרים
אויב דורך דער עֲבֵירה פון דעם איינעם זענען אַ סך געשטאָרבן, אַ סך
מער האָט דער חֶסֶד פון גאָט, און די מַתָּנה דורך דעם חֶסֶד פון דעם
איינעם מענטשן יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ געטאָן זיך פאַרמערן איבער דעם רַבִּים! [16] און
ניט ווי דורך איינעם, וואָס האָט געזינדיקט, איז די מַתָּנה; וואָרים דער
מִשפּט איז געקומען צו דער פאַראורטיילונג פון איינעם, אָבער די מַתָּנה
איז געקומען פון אַ סך עֲבֵירות צו רעכטפאַרטיקונג. [17] וואָרים אויב דורך
דער עֲבֵירה פון דעם איינעם האָט דער טויט געהערשט דורך דעם איינעם,
אַ סך מער וועלן די, וואָס זענען מְקַבּל די שֶׁפע פון חֶסֶד, און פון דער
מַתָּנה פון רעכטפאַרטיקייט, הערשן אין לעבן דורך דעם איינעם מענטשן,
יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ.

[18] בכֵן, אַזוי ווי דורך איין עֲבֵירה איז דער מִשפּט געקומען איבער אַלע
מענטשן, פונקט אַזוי איז די רעכטפאַרטיקייט איבערגעגאַנגען פון דעם איינעם
צו דער רעכטפאַרטיקונג און לעבן פון אַלע מענטשן. [19] וואָרים אַזוי ווי דורך
דער ווידערשפּעניקייט פון דעם איינעם מענטשן איז דער רַבִּים געמאַכט
געוואָרן פאַר זינדיק, פונקט אַזוי וועט דער רַבִּים דורך געהאָרכזאַמקייט
פון דעם איינעם ווערן גערעכט. [20] און די תּורה איז דערביי אַרײַנגעקומען,
כדי דאָס פאַרברעכן זאָל זיך פאַרמערן; אָבער וואו די זינד האָט זיך
געמערט, האָט זיך דער חֶסֶד נאָך מערער פאַרמערט, [21] כדי אַזוי ווי די
זינד האָט געהערשט אין טויט, פונקט אַזוי זאָל דער חֶסֶד הערשן דורך
גערעכטיקייט צום אייביקן לעבן דורך יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ, אונדזער האַר.

ו בכֵן, וואָס זאָלן מיר זאָגן? זאָלן מיר פאַרבלײַבן אין דער זינד, כדי
דער חֶסֶד זאָל זיך פאַרמערן? [2] חָלִילה! מיר, וואָס זענען אָפּגעשטאָרבן
פאַר דער זינד, וויאַזוי קענען מיר נאָך אין איר לעבן? [3] אָדער ווייסט
איר ניט, אַז מיר אַלע, וואָס זענען געטובלט געוואָרן אין יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ,
זענען געטובלט געוואָרן אין זײַן טויט? [4] מיר זענען דעריבער באַגראָבן
געוואָרן מיט אים דורך דער טבִילה אין דעם טויט, בכְדֵי, פונקט ווי
מָשִׁיחַ איז אויפגעוועקט געוואָרן פון די טויטע דורך דעם כָּבוד פון דעם
פאָטער, אַזוי זאָלן מיר אויך גיין אין דער נײַקייט פון לעבן.

5 וואָרים אויב מיר זענען באַהעפט געוואָרן מיט אים אין דער ענלעכ־קייט פון זיין טויט, וועלן מיר אויך זיין באַהעפט אין דער ענלעכקייט פון זיין תּחִיַת־הַמֵתים. 6 וואָרים מיר ווייסן, אַז אונדזער אַלטער מענטש איז מיט אים געקרייציקט געוואָרן, כּדי סע זאָל אָפּגעטאָן ווערן דער גוף פון זינד, און מיר זאָלן מער ניט זיין אין קנעכטשאַפט צו דער זינד. 7 וואָרים דער, וואָס איז געשטאָרבן, איז גערעכטפאַרטיקט פון דער זינד. 8 אויב אָבער מיר זענען געשטאָרבן מיט מָשִׁיחַן, גלויבן מיר, אַז מיר וועלן אויך לעבן מיט אים. 9 וואָרים מיר ווייסן, אַז נאָכדעם ווי מָשִׁיחַ איז אויפגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵתים, טוט ער מער ניט שטאַרבן; טויט האָט מער ניט קיין שליטה איבער אים. 10 וואָרים דעם טויט, וואָס ער איז געשטאָרבן, איז ער פאַר דער זינד געשטאָרבן אויף אייביק; אָבער דאָס לעבן, וואָס ער לעבט, טוט ער לעבן פאַר גאָט. 11 פּונקט אַזוי זאָלט איר זיך אויך פאַררעכענען צו זיין טויט פאַר דער זינד, אָבער לעבעדיק פאַר גאָט אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ.

12 זאָל דעריבער די זינד ניט הערשן אין אייער שטאַרבלעכן לייַב, כּדי צו געהאָרכן אירע תּאוות; 13 גיט אויך ניט אָפּ אייערע אֵברים פאַר דער זינד ווי כּלֵי־זַיִן פון אומגערעכטיקייט, נייערט גיט זיך איבער צו גאָט, ווי לעבעדיק געוואָרענע פון די טויטע, און אייערע אֵברים ווי כּלֵי־זַיִן פון גערעכטיקייט פאַר גאָט. 14 וואָרים די זינד וועט ניט האָבן קיין שליטה איבער אייך, מַחמת איר זענט ניט אונטער דער תּורה, נייערט אונטער דעם חֶסֶד.

15 און אַצינד? זאָלן מיר זינדיקן, ווייל מיר זענען ניט אונטער דער תּורה, נייערט אונטער דעם חֶסֶד? חָלִילה! 16 צי ווייסט איר ניט, אַז צו וועמען איר גיט זיך איבער ווי קנעכט צו געהאָרכזאַמקייט, זענט איר די קנעכט פון אים, וועמען איר טוט געהאָרכן, סיי דאָס איז פון דער זינד צום טויט, אָדער פון געהאָרכזאַמקייט צו גערעכטיקייט? 17 אָבער געלויבט איז גאָט, אַז אַזוי ווי איר זענט געווען קנעכט פון דער זינד, זענט איר אָבער געוואָרן געהאָרכזאַם פון האַרצן צו יענער פאָרם פון לערנונג, צו וועלכער איר זענט איבערגעענטפערט געוואָרן. 18 און ווייל איר זענט באַפרייט געוואָרן פון דער זינד, זענט איר געוואָרן קנעכט פון גערעכטיקייט. 19 איך רעד לויט דעם שטייגער פון מענטשן, צוליב דער שוואַכקייט פון אייער

פלייש. וואָרים אַזוי ווי איר האָט איבערגעגעבן אייערע אֵברים פאַר קנעכט צו דער טומאה און פון רִשעות צו רִשעות, פּונקט אַזוי זאָלט איר איצט איבערגעבן אייערע אֵברים צו גערעכטיקייט פאַר קדושה.

[20]וואָרים בעת איר זענט געווען קנעכט פון דער זינד, זענט איר געווען פריי פון גערעכטיקייט. [21]בכֵן, וואָסער פּרוכט האָט איר דעמאָלט געהאַט פון יענע זאַכן, מיט וועלכע איר טוט זיך איצט שעמען? וואָרים דער סוף פון יענע זאַכן איז טויט. [22]אָבער איצט, בעת איר זענט באַפרייט געוואָרן פון דער זינד און זענט געוואָרן קנעכט פון גאָט, האָט איר אייער פּרוכט פון קדושה, און צום סוף—אייביק לעבן. [23]וואָרים דער שׂכר פון זינד איז דער טויט; אָבער די מַתָּנה פון גאָט איז אייביק לעבן אין יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ, אונדזער האַר.

ז אָדער ווייסט איר ניט, ברידער—וואָרים איך רעד צו מענטשן, וואָס קענען די תּורה—אַז די תּורה האָט שליטה איבער אַ מענטשן, כָּל־זמַן ער לעבט? [2]וואָרים די פאַרהייראַטע פרוי איז געבונדן דורך דער תּורה צו דעם מאַן, כָּל־זמַן ער לעבט; אויב אָבער דער מאַן שטאַרבט, איז זי פּטור פון דעם דִין צו דעם מאַן. [3]דעריבער, אויב זי באַהעפט זיך מיט אַן אַנדערן מאַן, כָּל־זמַן איר מאַן לעבט, וועט זי אָנגערופן ווערן אַ זונה; אָבער אויב דער מאַן שטאַרבט, איז זי פריי פון דעם דִין, אַזוי, אַז זי איז ניט קיין זונה, הַגם זי באַהעפט זיך מיט אַן אַנדערן מאַן.

[4]דעריבער, מיינע ברידער, אויך איר זענט געוואָרן טויט פאַר דער תּורה דורך דעם גוף פון מָשִיחַן, כּדי באַהעפט צו ווערן מיט אַן אַנדערן, צו אים, וואָס איז אויפגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵתים, בּכדֵי מיר זאָלן קאָנען אַרויס־ברענגען פּירות פאַר גאָט. [5]וואָרים בעת מיר זענען געווען אין דעם פלייש, האָבן די זינדיקע תּאוות, וואָס זענען געווען דורך דער תּורה, געווירקט אין אונדזערע אֵברים אַרויסצוברענגען פּירות פאַר דעם טויט. [6]אָבער איצט זענען מיר פריי פון דער תּורה, ווייל מיר זענען געשטאָרבן פון דעם, צו וואָס מיר זענען געווען געבונדען, אַזוי, אַז מיר דינען אין דער נײַקייט פון דעם גייסט, און ניט אין דער אַלטקייט פון דעם אות.

[7]דעריבער, וואָס זאָלן מיר זאָגן? אַז די תּורה איז זינד? חָלִילה! דאָך איך וואָלט ניט געקענט קיין זינד, סיידן דורך דער תּורה; וואָרים איך וואָלט ניט געוואוסט פון קיין גלוסטיקייט, ווען די תּורה וואָלט ניט געזאָגט:

דו זאָלסט ניט גלוסטןא. [8]אָבער די זינד, ווייל זי האָט געפונען אַ סִיבה,
האָט געווירקט אין מיר דורך דעם געבאָט אַלערליי גלוסטיקייטן; וואָרים אָן
דער תּורה איז די זינד טויט. [9]און איך האָב אַמאָל געלעבט אָן דער
תּורה, אָבער בעת דאָס געבאָט איז געקומען, האָט די זינד אויפגעלעבט,
און איך בין געשטאָרבן; [10]און דאָס געבאָט, וואָס האָט געזאָלט זיין צום
לעבן, האָב איך געפונען, איז פאַר מיר דער טויט. [11]וואָרים די זינד,
בעת זי האָט געפונען אַ סִיבה, האָט מיך דורך דעם געבאָט אָפּגענאַרט,
און מיך געטייט דורך אים. [12]אַזוי, אַז די תּורה איז הייליק, און דאָס
געבאָט איז הייליק, און רעכטפאַרטיק, און גוט.

[13]צי איז דען דאָס, וואָס איז גוט, געוואָרן פאַר מיר צום טויט?
חָלִילָה! נייערט די זינד, כּדי זי זאָל קענען אַנטפּלעקט ווערן פאַר אַ זינד,
האָט אין מיר געווירקט דעם טויט דורך דעם גוטס, בִּכדֵי דורך דעם
געבאָט זאָל די זינד זייער זינדיק ווערן. [14]וואָרים מיר וויסן, אַז די תּורה
איז רוחניות־דיק, אָבער איך בין גלוסטיקייט, פאַרקויפט אונטער דער זינד.
[15]וואָרים דאָס, וואָס איך טו, פאַרשטיי איך ניט; וואָרים ניט וואָס איך וויל,
דאָס טו איך, נייערט וואָס איך האָב פיינט, דאָס טו איך. [16]אויב אָבער
וואָס איך וויל ניט, דאָס טו איך, בין איך מודה, אַז די תּורה איז גוט.
[17]און אַצינד, ניט איך בין דאָס מער, וואָס טו דאָס, נייערט די זינד, וואָס
וואוינט אין מיר. [18]וואָרים איך וויס, אַז אין מיר, דאָס הייסט, אין מיין
פלייש, וואוינט ניט קיין גוטס. וואָרים דער באַגער איז אין מיר פאַראַן,
אָבער צו טאָן, וואָס איז גוט, ניט. [19]וואָרים דאָס גוטע, וואָס איך וויל,
טו איך ניט; נייערט דאָס בייזע, וואָס איך וויל ניט, דאָס טו איך. [20]בְּכֵן,
אויב איך טו דאָס, וואָס איך וויל ניט, איז דאָס מער ניט איך, וואָס טו
עס, נייערט די זינד, וואָס וואוינט אין מיר.

[21]איך געפין דעריבער דעם חוק, אַז אין מיר, וואָס וויל טאָן דאָס
גוטע, איז פאַראַן דאָס בייזע. [22]וואָרים איך פריי מיך אין דער תּורה פון
גאָט לויט דעם אינעווייניקסטן מענטשן נאָך; [23]איך זע אָבער אין מיינע
אֵברים אַן אַנדער חוק מִלחָמה האַלטן קעגן דעם חוק פון מיין שֵׂכל, און
וואָס טוט מיך ברענגען אין געפאַנגענשאַפט אונטער דעם חוק פון דער
זינד, וואָס איז אין מיינע אֵברים. [24]אָ אומגליקלעכער מענטש וואָס איך בין!

א שמות כ, 14; דברים ה, 18.

ווער וועט מיך מַציל זיין פון דעם גוף פון דעם דאָזיקן טויט? [25] איך דאַנק גאָט דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, אונדזער האַר! און דעריבער, טו איך פון מיר אַליין דינען די תּורה פון גאָט מיט מיין גייסט, אָבער מיט דעם פליייש, דאָס געזעץ פון זינד.

ח עס איז דעריבער ניטאָ אַצינד קיין פאַרמִשפּטונג פאַר די, וואָס זענען אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [2] ווארים די תּורה פון דעם רוח־הַחַיים אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ האָט מיך באַפרייט פון דעם געזעץ פון זינד און פון טויט. [3] ווארים וואָס די תּורה האָט ניט געקענט טאָן, ווייל זי איז געווען שוואַך דורך דעם פליייש, האָט גאָט, מיט דעם שיקן זיין אייגענעם זון אין דער געשטאַלט פון זינדיקן פליייש און פונוועגן דער זינד, פאַרמִשפּט די זינד אין דעם פליייש, [4] כדי די רעכטפאַרטיקייט פון דער תּורה זאָל מקוים ווערן אין אונדז, וואָס גייען ניט לויט דעם פליייש, נייערט לויט דעם גייסט. [5] ווארים די, וואָס זענען לויט דעם פליייש, טראַכטן וועגן די זאַכן פון דעם פליייש; אָבער די, וואָס זענען לויט דעם גייסט, וועגן די זאַכן פון דעם גייסט. [6] ווארים דאָס טראַכטן פון דעם פליייש איז טויט, אָבער דאָס טראַכטן פון דעם גייסט איז לעבן און שָלום, [7] מַחמת דאָס טראַכטן פון דעם פליייש איז שִׂנאה קעגן גאָט; ווייל עס איז ניט אונטערטעניק דער תּורה פון גאָט, און קען עס אויך ניט זיין. [8] און די, וואָס זענען אין דעם פליייש, קענען גאָט ניט וואוילגעפעלן ווערן.

[9] אָבער איר זענט ניט אין דעם פליייש, נייערט אין דעם גייסט, אויב דער גייסט פון גאָט טוט באֱמֶת וואוינען אין אייך. אָבער אויב עמיצער האָט ניט דעם גייסט פון מָשִיחַן, דער געהערט ניט צו אים. [10] און אויב מָשִיחַ איז אין אייך, איז דער גוף טויט צוליב דער זינד, אָבער דער גייסט לעבט פונוועגן דער גערעכטיקייט. [11] אויב אָבער דער גייסט פון אים, וואָס האָט יֵשוּעַן מחַיֶה־מֵתים געווען, טוט וואוינען אין אייך, וועט דער, וואָס האָט מחַיֶה־מֵתים געווען יֵשוּעַ הַמָשִיחַן, אויך לעבעדיק מאַכן אייערע שטאַרבלעכע לייַבער דורך זיין גייסט, וואָס טוט וואוינען אין אייך.

[12] דעריבער, ברידער, מיר זענען שולדיקע ניט דעם פליייש, צו לעבן לויט דעם פליייש — [13] ווארים אויב איר לעבט לויט דעם פליייש, מוזט איר שטאַרבן, אויב אָבער איר טוט דורך דעם גייסט אָפּטייטן די מַעשׂים פון דעם גוף, וועט איר לעבן. [14] ווארים אַלע, וואָס ווערן געפירט דורך דעם גייסט

פון גאָט, זענען קינדער פון גאָט. [15] ווײַל איר האָט ניט מקבל געווען דעם גייסט פון קנעכטשאַפט נאָך אַמאָל מורא צו האָבן, נייערט איר האָט מקבל געווען דעם גייסט פון אָנגענומענע קינדער, וואָס דורך אים רופן מיר: אַבאַ, פאָטער! [16] דער גייסט אַליין זאָגט עדות מיט אונדזער גייסט, אַז מיר זענען קינדער פון גאָט. [17] און אויב קינדער, זענען מיר אויך יורשים, יורשים פון גאָט, און בשותפותדיקע יורשים מיט משיחן, אויב מיר לײַדן מיט אים, כּדי מיר זאָלן אויך מיט אים פאַרהערלעכט ווערן.

[18] ווײַל איך רעכן, אַז די לײַדן פון דער הײַנטיקער צײַט זענען ניט ווערט פאַרגלײַכט צו ווערן מיט דעם כּבוד, וואָס וועט אונדז אַנטפּלעקט ווערן. [19] ווײַל די ערנסטע דערוואַרטונג פון דעם באַשאַף טוט וואַרטן אויף דער אַנטפּלעקונג פון די קינדער פון גאָט. [20] ווײַל דער באַשאַף איז אונטערטעניק געוואָרן דער נישטיקייט, ניט פון זײַן אייגענעם ווילן, נייערט דורך אים, וואָס האָט אים אונטערטעניק געמאַכט אין דער האָפענונג, [21] אַז דער באַשאַף אַליין וועט אויך אויסגעלייזט ווערן פון דער קנעכטשאַפט פון פאַרדאַרבונג צו דער פרײַהייט פון דעם כּבוד פון גאָטס קינדער. [22] ווײַל מיר ווייסן, אַז דער גאַנצער באַשאַף אינאיינעם טוט זיפצן און ווייטיקן אין פּיין ביז אַצינד. [23] און ניט נאָר דאָס, נייערט אויך מיר אַליין, וואָס האָבן די בּיכּורים פון דעם גייסט, אויך מיר זיפצן אין זיך אַליין, בעת מיר וואַרטן אויף אונדזער קינדער־רעכט, אויף דער אויסלייזונג פון אונדזער גוף. [24] ווײַל מיר זענען אין דער דאָזיקער האָפענונג ניצול געוואָרן. אָבער אַ האָפענונג, וואָס מען זעט, איז ניט קיין האָפענונג; ווײַל ווער האָפט אויף דעם, וואָס ער זעט? [25] אויב אָבער מיר האָפן אויף דעם, וואָס מיר זעען ניט, דעמאָלט וואַרטן מיר דערויף מיט געדולדיקייט.

[26] און אויף דעם זעלבן אופן העלפט אונדז אויך דער גייסט אין אונדזער שוואַכקייט; ווײַל מיר ווייסן ניט ווי אַזוי מיר דאַרפן מתפּלל צו זײַן, אָבער דער גייסט אַליין טוט פאַר אונדז פּירשפּרעכן מיט זיפצן, וואָס קענען ניט אַרויסגערעדט ווערן. [27] און דער, וואָס טוט פאָרשטן די הערצער, ווייסט וואָס עס איז די מחשבה פון דעם גייסט, מחמת ער טוט פּירשפּרעכן פאַר די הייליקע, לויט נאָך דעם רצון פון גאָט.

[28] און מיר ווייסן, אַז אַלצדינג טוט ווירקן צום גוטן פאַר די, וואָס האָבן ליב גאָט, טאַקע פאַר די, וואָס זענען באַרופן לויט נאָך זײַן כּוונה.

29 וואָרים וועמען ער האָט פֿון פֿריער געקענט, האָט ער אויך פֿאָרויס־באַשטימט צו זיין ענלעך צו דער געשטאַלט פֿון זיין זון, כּדי ער זאָל זיין דער בכור צווישן אַ סך ברידער. 30 און וועמען ער האָט פֿאָרויסבאַשטימט, די האָט ער אויך באַרופֿן; און וועמען ער האָט באַרופֿן, די האָט ער גערעכטפֿאַרטיקט; און וועמען ער האָט גערעכטפֿאַרטיקט, די האָט ער אויך פֿאַרהערלעכט.

31 וואָס זאָלן מיר דעריבער זאָגן צו דעם? אויב גאָט איז פֿאַר אונדז, ווער קאָן זיין קעגן אונדז? 32 ער, וואָס האָט ניט געשוינט זיין אייגענעם זון, נייערט האָט אים איבערגעענטפֿערט פֿאַר אונדז אַלע, וויאַזוי זאָל ער אונדז מיט אים ניט אַלצדינג שענקען? 33 ווער וועט מיט עפּעס פֿאַרקלאָגן גאָטס אויסדערוויילטע? עס איז גאָט, וואָס טוט רעכטפֿאַרטיקן; 34 ווער איז דער, וואָס טוט פֿאַרמשפּטן? עס איז יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ, וואָס איז געשטאָרבן, יאָ, ליבערשט, וואָס איז אויפֿגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵּתִים, וואָס איז ביי דער רעכטער האַנט פֿון גאָט, און וואָס טוט אויך פֿירשפּרעכן פֿאַר אונדז. 35 ווער וועט אונדז אָפּשיידן פֿון דער ליבשאַפֿט פֿון מָשִׁיח־ן? זאָלן צָרות, אָדער דַחקות, אָדער רדִיפֿה, אָדער הונגער, אָדער נאַקעטקייט, אָדער סַכָּנה, אָדער שווערד? 36 אַזוי ווי סע שטייט געשריבן:

וואָרים פֿון דיינעטוועגן ווערן מיר געהרגעט דעם גאַנצן טאָג,
מיר זענען פֿאַררעכנט געוואָרן ווי שאָף צו דער שחִיטה[א].

37 אָבער אין דעם אַלעמען זענען מיר מער ווי באַזיגערס דורך אים, וואָס האָט אונדז ליב געהאַט. 38 וואָרים איך בין בטוח, אַז ניט דער טויט, און ניט דאָס לעבן, ניט מַלאָכים, און ניט מֶמשָלות, ניט פֿאַראַנענע זאַכן, ניט זאַכן, וואָס וועלן זיין, ניט גבורות, 39 ניט הייך, ניט טיף, אויך ניט קיין אַנדער באַשאַף, וועט אונדז קענען אָפּשיידן פֿון דער ליבשאַפֿט פֿון גאָט, וואָס איז אין יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ, אונדזער האַר.

ט איך זאָג דעם אֶמת אין מָשִׁיחַן, איך זאָג קיין ליגן ניט; מיין געוויסן איז מיר אויך מֵעיד אין דעם רוח־הַקודֶש, 2 אַז איך האָב גרויס צַער און אַ באַשטענדיקן ווייטיק אין מיין האַרצן. 3 וואָרים איך וואָלט ליבערשט וועלן, אַז איך אַליין זאָל זיין אין חֵרֶם פֿון מָשִׁיחַן פֿונוועגן מיינע ברידער, מיינע קרובים, לויט דעם פֿלייש, 4 וואָס זענען יִשׂראֵלים, וואָס זיי געהערט

א תהלים מד, 23.

דאָס רעכט פֿון קינדער, און דער כּבֿוד, און די בונדן, און מתּן־תּורה, און די עבֿודה, און די הבֿטחות; [5] וואָס צו זיי געהערן די אָבֿות, און פֿון וועמען סע שטאַמט משיח, לויט נאָך דעם פֿלייש, וואָס איז איבער אַלצדינג, גאָט זאָל זײַן געלויבט אויף אייביק. אָמן.

[6] אָבער דאָס מיינט ניט, אַז דאָס וואָרט פֿון גאָט איז בטל געוואָרן. וואָרים זיי זענען ניט אַלע ישׂראל, וואָס זענען פֿון ישׂראל, [7] זיי זענען אויך ניט אַלע קינדער, מחמת זיי זענען אַבֿרהמס זאָמען; נייערט: אין יצחקן זאָל גערופֿן ווערן דײַן זאָמען[א]. [8] דאָס הייסט: ניט די קינדער פֿון דעם פֿלייש זענען קינדער פֿון גאָט, נייערט די קינדער פֿון דער הבֿטחה ווערן פֿאַררעכנט פֿאַר דעם זאָמען. [9] וואָרים דאָס איז דאָס וואָרט פֿון דער הבֿטחה: צו דער דאָזיקער צייט וועל איך קומען, און שׂרה וועט האָבן אַ זון[ב]. [10] און ניט נאָר דאָס אַליין, נייערט אויך רבֿקה, בעת זי איז פֿאַרגאַנגען אין טראָגן פֿון איינעם, פֿון יצחק אָבֿינו, [11] און איידער די קינדער זענען נאָך געבוירן געוואָרן, און האָבן ניט געטאָן קיין גוטס אָדער בייז — כּדי די כּוונה פֿון גאָט לויט דער בחירה זאָל באַשטיין, ניט פֿון מעשׂים, נייערט דורך אים, וואָס טוט באַרופֿן, [12] און עס איז צו איר געזאָגט געוואָרן: דער עלטערער וועט דינען דאָס ייִנגערן[ג]. [13] אַזוי ווי סע שטייט געשריבן: יעקבֿן האָב איך ליב געהאַט, און עשׂון האָב איך פֿיינט געהאַט[ד].

[14] וואָס זאָלן מיר דעריבער זאָגן? איז פֿאַראַן אומרעכט ביי גאָט? חלילה! [15] וואָרים ער זאָגט צו משהן: איך וועל מיך דערבאַרעמען אויף וועמען איך דערבאַרעם מיך, און איך וועל רחמנות האָבן אויף וועמען איך האָב רחמנות[ה]. [16] דעריבער איז עס ניט געווענדט אין דעם, וואָס וויל, אויך ניט אין דעם, וואָס לויפֿט, נייערט אין גאָט, וואָס האָט רחמנות. [17] וואָרים דער פּסוק זאָגט צו פּרעהן: פֿונוועגן אָט דער דאָזיקער סיבה האָב איך דיך געטאָן אויפֿשטעלן, כּדי איך זאָל אין דיר באַווײַזן מײַן מאַכט, און כּדי מײַן נאָמען זאָל באַקאַנט ווערן אויף דער גאַנצער ערד[ו]. [18] דעריבער האָט ער רחמנות אויף וועמען ער וויל, און וועמען ער וויל — פֿאַרהאַרטעוועט ער.

[19] דו וועסט דעריבער זאָגן צו מיר: פֿאַרוואָס טוט ער נאָך געפֿינען

[א] בראשית כא, 12. [ב] בראשית יח, 10. [ג] בראשית כה, 23. [ד] מלאכי א, 2.
[ה] שמות לג, 19. [ו] שמות ט, 16.

פעלער? וואָרים ווער קאָן בײַשטיין זיין רָצון? [20] דערפאַר, ווער ביסטו, אָ
מענטש, וואָס טוסט גאָר רעדן קעגן גאָט? זאָל די געשאַפענע זאַך זאָגן
צו דעם, וואָס האָט זי געשאַפן: פאַרוואָס האָסטו מיך אַזוי געמאַכט?
[21] אָדער, צי האָט ניט דער טעפּער קיין רעכט איבער דעם ליים, צו מאַכן
פון דעם זעלבן שטיק איין כּלי צו כָּבוד, און אַן אַנדערע צו אומכָּבוד?
[22] און וואָס, אויב גאָט, בעת ער האָט געוואָלט ווייזן זיין גרימצאָרן, און
באַקאַנט מאַכן זיין מאַכט, האָט מיט אַ סך געדולדיקייט פאַרטראָגן כּלים
פון גרימצאָרן, וואָס זענען געווען אָנגעברייט אויף פאַרדאַרבונג; [23] און כּדי
ער זאָל באַקאַנט מאַכן די עשירות פון זיין כָּבוד איבער כּלים פון רַחמָנות,
וואָס ער האָט פון פריער אָנגעברייט צו כָּבוד, [24] טאַקע אונדז, וועמען ער
האָט באַרופן, ניט נאָר פון די ייִדן אַליין, נייערט אויך פון די פעלקער?
[25] ווי ער טוט אויך זאָגן אין הושע:

איך וועל רופן דאָס מיין פאָלק, וואָס איז ניט געווען מיין פאָלק,
און געליבטע, וואָס איז ניט געווען געליבטע[א].
[26] און סע וועט זיין, אַז אין דעם אָרט,
וואו עס איז צו זיי געזאָגט געוואָרן:
איר זענט ניט מיין פאָלק,
וועלן זיי גערופן ווערן קינדער פון דעם לעבעדיקן גאָט[ב].

[27] און יְשַעיָה רופט פונוועגן יִשׂרָאֵל:

אויב די צאָל פון די בְּנֵי־יִשׂרָאֵל זאָל זיין ווי דאָס זאַמד פון יַם,
וועט נאָר אַן איבערבלײַבונג נִיצול ווערן.
[28] וואָרים אַ פאַרלענדעניש און אַ גזר
וועט גאָט מאַכן איבער דער ערד[ג].

[29] און ווי יְשַעיָה האָט פריער געזאָגט:

וואָלט גאָט פון צבָאוֹת אונדז ניט איבערגעלאָזט קיין זאָמען,
וואָלטן מיר געוואָרן ווי סדום,
און צו עֲמוֹרָה וואָלטן מיר געווען געגליכן[ד].

[30] וואָס זאָלן מיר דעריבער זאָגן? אַז די אומות־הָעוֹלָם, וואָס זענען ניט
נאָכגעגאַנגען נאָך קיין גערעכטיקייט, האָבן דערגרייכט גערעכטיקייט, דאָס
הייסט, די גערעכטיקייט, וואָס קומט פון אֱמונה; [31] און יִשׂרָאֵל, וואָס איז

[א] הושע ב, 25. [ב] הושע ב, 1. [ג] ישעיה י, 22, 23. [ד] ישעיה א, 9.

נאָכגעגאַנגען נאָך דער גערעכטיקייט פון דער תּורה, האָט ניט דערגרייכט
יענע תּורה. [32] פאַרוואָס? מחמת זיי האָבן זי ניט געפּאַרשט דורך אמונה,
נייערט דורך מעשׂים. זיי האָבן זיך געשטרויכלט אין דעם אֶבֶן־נֶגֶף, [33] אַזוי
ווי סע שטייט געשריבן:

זע, איך לייג אין ציון אַ שטיין פון שטרויכל,
און אַ פעלז פון ערגערונג;
און דער, וואָס גלויבט אין אים, וועט ניט מבייש ווערן[א].

י ברידער, דער באַגער פון מיין האַרצן, און מיין תּפילה צו גאָט פאַר
ישׂראל איז, אַז זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן. [2] וואָרים איך זאָג זיי עדות, אַז
זיי זענען קנאים פאַר גאָט, אָבער אָן פאַרשטענדעניש. [3] וואָרים ווייל זיי קענען
ניט גאָטס גערעכטיקייט, און זוכן אויפצוריכטן זייער אייגענע, האָבן זיי
זיך ניט אונטערטעניק געמאַכט דער גערעכטיקייט פון גאָט. [4] וואָרים משיח
איז דער תּכלית פון דער תּורה צו רעכטפאַרטיקייט פאַר יעדן איינעם,
וואָס גלויבט.

[5] וואָרים משה שרייבט, אַז דער מענטש, וואָס טוט די רעכטפאַרטיקייט
פון דער תּורה, וועט לעבן דורך איר[ב]. [6] אָבער די רעכטפאַרטיקייט פון
אמונה, זאָגט אַזוי: זאָג ניט אין דיין האַרצן: ווער וועט אַרויף אויפן הימל?
דאָס הייסט, אַראָפּצוברענגען משיחן, [7] אָדער: ווער וועט אַראָפּנידערן אין
תּהום אַריין? דאָס הייסט, אַרויפצוברענגען משיחן פון די טויטע. [8] נייערט
וואָס זאָגט זי? דאָס וואָרט איז דיר נאָענט, אין דיין מויל, און אין דיין
האַרצן[ג]; דאָס הייסט, דאָס וואָרט פון אמונה, וואָס מיר זענען מבשׂר;
[9] וואָרים אויב דו וועסט מודה זיין מיט דיין מויל, אַז ישוע איז דער האַר,
און גלויבן אין דיין האַרצן, אַז גאָט האָט אים מחיה־מתים געווען, וועסטו
ניצול ווערן. [10] וואָרים מיט דעם האַרצן גלויבט מען, כּדי גערעכטפאַרטיקט
צו ווערן, און מיט דעם מויל איז מען מודה, כּדי ניצול צו ווערן. [11] וואָרים
דער פּסוק זאָגט: ווער סע גלויבט אין אים, וועט ניט מבייש ווערן[ד]. [12] וואָרים
ס'איז ניטאָ קיין חילוק צווישן ייִד און גריך; וואָרים דער זעלבער האַר
איז האַר פון אַלע, און איז רייך פאַר אַלע, וואָס רופן צו אים; [13] וואָרים
איטלעכער, וואָס וועט רופן דעם נאָמען פון גאָט, וועט ניצול ווערן[ה].
[14] אָבער וויאַזוי זאָלן זיי רופן צו אים, אין וועמען זיי האָבן ניט געגלויבט?

[א] ישעיה ח, 14; כח, 16. [ב] ויקרא יח, 5. [ג] דברים 30. [ד] ישעיה כח, 16. [ה] יואל ג, 5.

און וויאַזוי זאָלן זיי גלויבן אין אים, פֿון וועמען זיי האָבן ניט געהערט? און
וויאַזוי זאָלן זיי הערן אָן אַ מבשׂר? [15]און וויאַזוי זאָלן זיי מבשׂר זײַן, סיידן
זיי ווערן געשיקט? אַזוי ווי סע שטייט געשריבן:

ווי שיין זענען די פֿיס פֿון די, וואָס זענען מבשׂר שלום,
וואָס זאָגן אָן גוטס[א].

[16]אָבער ניט אַלע האָבן זיך צוגעהערט צו דער בשׂורה; וואָרים ישעיָה
זאָגט: האַר, ווער האָט געגלויבט אונדזער הערונג?[ב] [17]בכן, אמונה טוט
קומען פֿון הערן, און הערן דורך דעם וואָרט פֿון משיחן. [18]אָבער איך זאָג:
האָבן זיי דען ניט געהערט? יאָ, אַוודאי:

זייער קלאַנג איז אַרויסגעגאַנגען איבער דער גאַנצער ערד,
און ביז עק וועלט זייערע ריידן[ג].

[19]און ווידער פֿרעג איך: האָט ישׂראל ניט פֿאַרשטאַנען? שוין משה זאָגט:

איך וועל אײַך דערצערענען מיט קנאה אויף אַן אומפֿאָלק,
און מיט אַן אומה אָן פֿאַרשטענדעניש וועל איך אײַך דערבייזערן[ד].

[20]און ישעיָה שטאַרקט זיך, און זאָגט:

איך בין געפֿונען געוואָרן פֿון די, וואָס האָבן מיך ניט געזוכט;
און איך האָב מיך אַנטפּלעקט צו די, וואָס האָבן ניט געפֿרעגט
אויף מיר[ה].

[21]אָבער אויף ישׂראל זאָגט ער: דעם גאַנצן טאָג האָב איך אויסגעשפּרייט
מײַנע הענט צו אַן אומגעהאָרכזאַם און ווידערשפּעניק פֿאָלק[ו].

יא איך זאָג דעריבער: האָט גאָט פֿאַרוואָרפֿן זײַן פֿאָלק? חלילה!
וואָרים איך בין אויך אַ ישׂראלי, פֿון אַבֿרהמס זאָמען, פֿון דעם
שבֿט בנימין. [2]גאָט האָט ניט פֿאַרוואָרפֿן זײַן פֿאָלק, וואָס ער האָט געקענט
פֿון פֿריער. ציי ווייסט איר ניט, וואָס דער פּסוק זאָגט וועגן אליָהו?
וויאַזוי ער טענהט מיט גאָט קעגן ישׂראלן: [3]גאָט, זיי האָבן געהרגעט דײַנע
נביאים, זיי האָבן צעשטערט דײַנע מזבחות, און איך בין געבליבן אַליין,
און זיי באַגערן מײַן לעבן[ז]. [4]אָבער וואָס זאָגט צו אים דער ענטפֿער פֿון
גאָט: איך האָב מיר איבערגעלאָזט זיבן טויזנט מענטשן, וואָס האָבן ניט
געקניט צו בעלן[ח]. [5]פּונקט אַזוי איז אויך אַצינד פֿאַראַן אַן איבערבלײַבונג

[א] ישעיה נב, 7. [ב] ישעיה נג, 1. [ג] תהלים יט, 5. [ד] דברים לב, 21. [ה] ישעיה סה, 1.
[ו] ישעיה סה, 2. [ז] מלכים א' יט, 10, 14. [ח] מלכים א' יט, 18.

לויט דער בחירה פון חֶסֶד. 6 און אויב עס איז דורך חֶסֶד, איז עס ניט
מער דורך מַעשׂים; אַנדערש איז חֶסֶד ניט מער קיין חֶסֶד.
7 וואָס דען? דאָס, וואָס יִשׂרָאֵל טוט זוכן, דאָס האָט ער ניט דער־
גרייכט; נייערט די אויסדערוויילטע האָבן עס יאָ דערגרייכט, און די
איבעריקע זענען פאַרהאַרטעוועט געוואָרן, 8 ווי סע שטייט געשריבן:

גאָט האָט זיי געגעבן אַ גייסט פון באַטויבונג,
אויגן, וואָס זאָלן ניט זען, און אויערן, וואָס זאָלן ניט הערן,
ביז אויף דעם היינטיקן טאָג[א].

9 און דָוִד זאָגט:

זאָל זייער טיש ווערן פאַר זיי אַ פאַסטקע און אַ נעץ,
און אַ שטרויכלשטיין, און אַ פאַרגעלטונג פאַר זיי;
10 זאָלן זייערע אויגן זיין פינצטער, אַז זיי זאָלן ניט זען,
און בייג שטענדיק אַראָפּ זייער רוקן[ב].

11 איך פרעג דעריבער: האָבן זיי געטאָן שטרויכלען, כּדי זיי זאָלן
פאַלן? חָלִילָה! נייערט דורך זייער פאַלן איז די ישועה געקומען פאַר די
אומות־הָעולם, כּדי זיי אייפעריק צו מאַכן. 12 און אויב זייער פאַלן איז
די עֲשִׁירות פון דער וועלט, און זייער הֶיזק די עֲשִׁירות פון די אומות־
הָעולם, אַ פּשיטא שוין זייער פולקייט!
13 איך רעד טאַקע צו אייך, וואָס זענט פון די אומות־הָעולם. בכֵן,
אויף אַזוי ווייט ווי איך בין אַ שליח פון די אומות־הָעולם, פאַרהערלעך
איך מיין עובדא, 14 כּדי איך זאָל אויף וואָסער עס איז אופן אויפוועקן צו
אייפעריקייט די, וואָס זענען מיין פלייש, און מַציל זיין טייל פון זיי.
15 וואָרים אויב דאָס פאַרוואַרפן פון זיי האָט געפירט צו דער איבערבעטונג
פון דער וועלט, וואָס וועט שוין זייער ווידער־אויפנעמונג זיין, אויב ניט לעבן
פון די טויטע? 16 און אויב די תּרומה איז הייליק, אַזוי איז אויך דאָס טייג;
און אויב דער וואָרצל איז הייליק, אַזוי זענען אויך די צווייגן.
17 און אויב טייל פון די צווייגן זענען אָפּגעבראָכן געוואָרן, און דו,
וואָס ביסט אַ ווילדער אייַלבערטבוים, ביסט אַריינגעזעצט געוואָרן צווישן
זיי, און ביסט געוואָרן אַ טיילנעמער מיט זיי פון דעם וואָרצל און פון דער
פעטקייט פון דעם אייַלבערטבוים, 18 טאָ רים דיך ניט קעגן די צווייגן; אויב

[א] ישעיה כט, 10; דברים כט, 3. [ב] תהלים סט, 23, 24.

אָבער דו רימסט דיך, זיי וויסן, אַז ניט דו טראָגסט דעם וואָרצל, נייערט
דער וואָרצל–דיך. 19 דו וועסט דעריבער זאָגן: צווייגן זענען אָפּגעבראָכן
געוואָרן, כּדי איך זאָל אַרײַנגעזעצט ווערן. 20 גוט; דורך זייער אומגלויבן
זענען זיי אָפּגעבראָכן געוואָרן, און דו טוסט שטיין דורך דער אֱמונה. זיי
ניט גרויס־האַלטעריש, נייערט האָב מורא. 21 וואָרים אויב גאָט האָט ניט
געשוינט די נאַטירלעכע צווייגן, וועט ער אויך דיך ניט שוינען. 22 זע
דעריבער די גוטסקייט און שטרענגקייט פון גאָט: קעגן די, וואָס זענען
געפאַלן, שטרענגקייט, אָבער קעגן דיר, גאָטס גוטסקייט, אויב דו וועסט
בלייבן אין זיין גוטסקייט; אויב ניט, וועסטו אויך אָפּגעשניטן ווערן. 23 און
אויך זיי, אויב זיי וועלן ניט בלייבן אין זייער אומגלויבן, וועלן אַרײַנגעזעצט
ווערן; וואָרים גאָט איז בִּיכולת זיי ווידער אַמאָל אַרײַנצוזעצן. 24 וואָרים
אויב דו ביסט אָפּגעשניטן געוואָרן פון אַן אײַלבערטבוים, וואָס איז בטֶבע
ווילד, און ביסט אַרײַנגעזעצט געוואָרן קעגן דער נאַטור אין אַ גוטן אײַל־
בערטבוים, אַ פּשיטא שוין ווי וועלן די דאָזיקע, וואָס זענען די נאַטירלעכע
צווייגן, אַרײַנגעזעצט ווערן אין זייער אייגענעם אײַלבערטבוים?

25 וואָרים איך וויל ניט, ברידער, פאַרהוילן פון אייך דעם דאָזיקן
סוד, כּדי איר זאָלט זיך ניט האַלטן פאַר קיין חכמים אין אייערע אייגענע
אויגן, אַז אַ פאַרהאַרטונג איז געקומען אויף אַ טייל פון ישׂראל, ביז די
פולקייט פון די אומות־העולם וועט זיין אײַנגעזאַמלט; 26 און אַזוי וועט גאַנץ
ישׂראל ניצול ווערן, ווי סע שטייט געשריבן:

סע וועט אַרויסקומען פון ציון דער גואל,
וואָס וועט אָפּטאָן די פּשָעים פון יַעקבן;
27 און דאָס וועט זיין מיין בונד מיט זיי,
ווען איך וועל אַוועקנעמען זייערע זינד א.

28 וואָס שייך דער בשׂורה, זענען זיי שׂונאים פון אײַערטוועגן, אָבער וואָס
שייך דער בחירה, זענען זיי באַליבט פונוועגן די אָבות. 29 וואָרים אויף די
מתּנות און דער באַרופונג פון גאָט איז ניטאָ קיין חרטה. 30 וואָרים אַזויווי איר
זענט אַמאָל געווען אומגעהאָרכזאַם צו גאָט, אָבער איצט האָט איר באַקומען
דערבאַרעמדיקייט דורך זייער אומגעהאָרכזאַמקייט, 31 פּונקט אַזוי זענען אויך
די דאָזיקע אַצינד אומגעהאָרכזאַם, כּדי דורך דער דערבאַרעמדיקייט, וואָס

א תהלים יד, 7; ישעיה נט, 20, 21; ירמיה לא, 32, 33.

איז אײַך געוויזן געוואָרן, זאָלן זיי אַצינד אויך באַקומען דערבאַרעמונג.
32 וואָרים גאָט האָט אַלעמען אײַנגעשלאָסן אין אומגעהאָרכזאַמקייט, כּדי ער
זאָל זיך דערבאַרעמען איבער אַלע.
33 אָ, די טיפקייט פון דער עשירות, און חכמה, און וויסן פון גאָט! ווי
אומדערפאָרשטבאַר זענען זײַנע מִשפּטים, און זײַנע וועגן, ניט אויסצוגעפינען!

34 וואָרים ווער האָט פאַרשטאַנען די מַחשָבה פון גאָט?
אָדער ווער איז געווען זײַן בַעל־יועץ?
35 אָדער ווער האָט אים עפּעס פריער געגעבן,
און עס זאָל אים צוריק פאַרגאָלטן ווערן?א

36 וואָרים פון אים, און דורך אים, און פאַר אים איז אַלצדינג. פאַר אים
איז דער כָּבוד אויף אייביק. אָמֵן.

יב איך בעט אײַך דעריבער, ברידער, דורך די דערבאַרעמדיקייטן פון
גאָט, צו גענעענען אײַערע לײַבער אַ לעבעדיקן קָרבּן, הייליק,
באַוויליקט צו גאָט, וואָס איז אײַער גייסטיקע עֲבודה. 2 און זײַט ניט
געגליכן צו דער דאָזיקער וועלט, נײַערט ווערט איבערגעאַנדערשט דורך
דער באַנײַאונג פון אײַער געמיט, כּדי איר זאָלט פּרוּוון וואָס עס איז דער
גוטער, און באַוויליקטער, און שלֵימותדיקער רָצון פון גאָט.

3 וואָרים דורך דעם חֶסֶד, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן, זאָג איך
צו יעדן איינעם צווישן אײַך, ניט צו טראַכטן פון זיך אַ סך מערער, ווי
ער באַדאַרף צו טראַכטן, נײַערט צו טראַכטן אײַנגעהאַלטן, לויט ווי גאָט
האָט צוגעטיילט יעדן איינעם אַ מאָס פון אֱמונה. 4 וואָרים פּונקט ווי מיר
האָבן אַ סך אֵברים אין איין גוף, און אַלע אֵברים האָבן ניט די זעלבע
עובֿדא, 5 אַזוי זענען מיר, וואָס זענען אַ סך, איין גוף אין מָשיחַן, און
באַזונדערע אֵברים איינער פון דעם אַנדערן. 6 און ווײַל מיר האָבן מַתָּנות,
פאַרשידן לויט דעם חֶסֶד, וואָס איז אונדז געגעבן געוואָרן: אויב נבֿואה,
לאָמיר נבֿיאות זאָגן לויט דעם חֵלֶק פון אונדזער אֱמונה; 7 אויב עֲבודה,
לאָמיר זיך איבערגעבן צו אונדזער עֲבודה; דער, וואָס טוט לערנען, צו זײַן
לערנונג; 8 דער, וואָס טוט מוסרן, צו זײַן מוסר; דער, וואָס איז מְנַדֵב, לאָז
ער עס טאָן מיט אַ ברייטער האַנט; דער פאָרשטייער, מיט פלײַסיקייט;
דער, וואָס ווײַזט אַרויס דערבאַרעמדיקייט, מיט פריילעכקייט.

א ישעיה מ, 13; איוב טו, 8; ירמיה כג, 18.

[9] לאָז זיין ליבשאַפט אָן חניפה, האָט פיינט דאָס, וואָס איז שלעכט, און באַהעפט זיך אָן דעם, וואָס איז גוט. [10] האָט ליב איינער דעם אַנדערן מיט ברידערלעכער ליבשאַפט, אין כּבוד האַלט פאַר בּילכער איינער דעם אַנדערן; [11] אין פלייסיקייט, ניט פויל, גלײַיק אין גייסט, דינענדיק גאָט; [12] זייט פריילעך אין האָפענונג; געדולדיק אין אַ צָרה; האַלט כּסדר אין מתפּלל זיין. [13] זייט מנדב פאַר די באַדערפענישן פון די הייליקע, און איבערגעגעבן צו הכנסת־אורחים.

[14] בענטשט די, וואָס רודף אייך; בענטשט, און שעלט ניט. [15] פרייט אייך מיט די, וואָס פרייען זיך, וויינט מיט די, וואָס וויינען. [16] לעבט אין אחדות איינער מיט דעם אַנדערן; טראַכט ניט פון הויכע זאַכן, נייערט לאָזט אייך אַראָפּ צו דעם, וואָס איז שפל. האַלט אייך ניט פאַר חכמים אין אייערע אייגענע אויגן. [17] פאַרגעלט קיינעם ניט שלעכטס פאַר שלעכטס, נייערט גיט אַכטונג אויף דעם, וואָס איז בּכבודיק אין די אויגן פון אַלע מענטשן. [18] אויב עס איז מעגלעך, און אויף וויפל איר זענט בּיכולת, לעבט בשלום מיט אַלע מענטשן. [19] זייט אייך ניט נוקם, באַליבטע, נייערט מאַכט פּלאַץ פאַר דעם גרימצאָרן פון גאָט; וואָרים סע שטייט געשריבן: נקמה געהערט צו מיר, איך וועל פאַרגעלטן, זאָגט גאָט [א]. [20] אויב אָבער דיין שׂונא איז הונגעריק, שפּייז אים; אויב ער איז דאָרשטיק, גיב אים צו טרינקען; וואָרים מיט דעם טאָן אַזוי, וועסטו אָנהויפן פייעריקע קוילן אויף זיין קאָפּ [ב]. [21] לאָז דיך ניט גובר זיין פון דעם שלעכטן, נייערט זיי גובר דאָס שלעכטע מיט גוטן.

יג זאָל יעדער איינער זיין אונטערטעניק צו דער העכערער מאַכט. וואָרים עס איז ניטאָ קיין מאַכט, אַחוץ פון גאָט; און וואו זי איז פאַראַן, איז זי באַשטימט פון גאָט. [2] בכן, דער, וואָס שטעלט זיך קעגן דער מאַכט, ווידערשפּעניקט דעם באַפעל פון גאָט; און די, וואָס ווידער־שפּעניקן, וועלן ברענגען אויף זיך שטראָף. [3] וואָרים געוועלטיקער זענען ניט קיין פּחד פאַר די גוטע מעשׂים, נייערט פאַר די שלעכטע. און ווילסטו ניט מורא האָבן פאַר דער מאַכט? טו דאָס, וואָס איז גוט, און דו וועסט קריגן אַ שבח פון איר; [4] וואָרים זי איז דיר אַ באַדינערין פון גאָט צום גוטן. נאָר אויב דו טוסט דאָס, וואָס איז שלעכט, זאָלסטו מורא

[א] דברים לב, 35. [ב] משלי כה, 21, 22.

האָבן, וואָרים זי טראָגט ניט אומזיסט די שווערד. וואָרים זי איז אַ באַדינערין
פון גאָט, וואָס טוט זיך נוקם זיין מיט צאָרן אָן דעם, וואָס טוט שלעכטס.
[5]איבערדעם מוז מען אונטערטעניק זיין, ניט נאָר פונוועגן דעם צאָרן
אַליין, נייערט אויך פונוועגן דעם געוויסן. [6]וואָרים צוליב דעם צאָלט
איר אויך מַס; וואָרים זיי זענען באַדינערס פון גאָט, און גיבן זיך כּסֵדר
אָפּ מיט דעם דאָזיקן ענין. [7]דעריבער גיט יעדעמען, וואָס איר זענט שולדיק:
מַס, צו וועמען מַס; צאָל, צו וועמען צאָל; מורא, צו וועמען מורא; כָּבוד,
צו וועמען כָּבוד.

[8]זייט קיינעם גאָרניט שולדיק, אַחוץ ליב צו האָבן איינער דעם
אַנדערן; וואָרים דער, וואָס האָט ליב זיין חַבר, האָט מקַיים געווען די
תּורה. [9]וואָרים דו זאָלסט ניט מזַנה זיין, דו זאָלסט ניט טייטן, דו זאָלסט
ניט גַנבענען, דו זאָלסט ניט גלוסטן[א], און אַלע אַנדערער מִצוות, זענען
צוזאַמענגענומען אין דעם דאָזיקן וואָרט, דהיַינו: דו זאָלסט ליב האָבן
דיין חַבר ווי דיך אַליין[ב]. [10]ליבשאַפט טוט ניט קיין שום שלעכטס דעם
חַבר; ליבשאַפט איז דעריבער דער קִיום פון דער תּורה.

[11]און דאָס טוט, ווייל איר ווייסט די שָעה, אַז עס איז שוין צייט
אויפצוּוואַכן פון שלאָף; וואָרים אַצינד איז די ישועה נעענטער צו אונדז, ווי
ווען מיר האָבן לכַתחִילה געגלויבט. [12]די נאַכט איז ווייט פאַרמיטן, און דער
טאָג האָט גענעענט. לאָמיר דעריבער אָפּטאָן די מַעשים פון פינצטערניש,
און לאָמיר אָנטאָן די כּלֵי־זַיִן פון ליכט. [13]לאָמיר גיין אָנשטענדיק ווי
ביי טאָג, ניט אין פרעסן און שִיכּרות, ניט אין צעלאָזנקייט און זנות, ניט אין
מַחלוקת און קִנאה. [14]נייערט טוט אייך אָן דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, און
דאַגֶהט ניט פאַר דעם פלייש, ממַלא צו זיין זיינע תַּאוות.

יד נעמט אויף דעם, וואָס איז שוואַך אין דער אֶמונה, אָבער ניט כּדי
צו פירן וויכּוחים איבער חִילוקי־דֵעות. [2]איינער גלויבט, אַז ער מעג
עסן אַלצדינג; אָבער דער, וואָס איז שוואַך, טוט בלויז עסן קרײַטעכצער.
[3]זאָל דער, וואָס עסט, ניט מבַטל זיין דעם, וואָס טוט ניט עסן; און זאָל
דער, וואָס עסט ניט, ניט מִשפּטן דעם, וואָס טוט עסן; וואָרים גאָט האָט
אים אויפגענומען. [4]ווער ביסטו, וואָס טוסט מִשפּטן דעם קנעכט פון אַן

[א] שמות כ, 13, 14; דברים ה, 17, 18. [ב] ויקרא יט, 18.

אַנדערן? פֿאַר זיין אייגענעם האַר טוט ער שטיין, אָדער פֿאַלן. און ער וועט בלייבן שטיין; וואָרים גאָט איז בִּיכוֹלֶת אים אויפֿצושטעלן.

[5] איינער טוט שאַצן איין טאָג העכער פֿון דעם אַנדערן; אַן אַנדערער טוט שאַצן יעדן טאָג באַגלייך. זאָל יעדער איינער זיין זיכער אין זיין אייגענער דֵעה. [6] דער, וואָס היט דעם טאָג, טוט אים היטן פֿון גאָטס־וועגן; און דער, וואָס עסט, טוט עסן פֿון גאָטס־וועגן, און גיט גאָט אַ לויב; און דער, וואָס עסט ניט, פֿונוועגן גאָט טוט ער ניט עסן, און גיט גאָט אַ לויב. [7] וואָרים קיינער פֿון אונדז לעבט ניט פֿאַר זיך אַליין, און קיינער שטאַרבט ניט פֿאַר זיך אַליין. [8] וואָרים סיי מיר לעבן, לעבן מיר פֿון גאָטס־וועגן; און סיי מיר שטאַרבן, שטאַרבן מיר פֿון גאָטס־וועגן; בְּכֵן, צי מיר לעבן, אָדער שטאַרבן, געהערן מיר צו גאָט. [9] וואָרים צוליב דעם איז מָשִיחַ געשטאָרבן און ווידער לעבעדיק געוואָרן, כּדי ער זאָל זיין האַר, סיי איבער טויטע און סיי איבער לעבעדיקע.

[10] אָבער דו, פֿאַרוואָס טוסטו מְשַפּטן דיין ברודער? אָדער פֿאַרוואָס טוסטו מְבַטל זיין דיין ברודער? וואָרים מיר וועלן אַלע שטיין פֿאַר דעם כִּסֵא־הַמִשפּט פֿון גאָט; [11] וואָרים סע שטייט געשריבן:

אַזוי וואָר ווי איך לעב, זאָגט גאָט,
צו מיר וועט זיך בייגן יעדע קני,
און יעדע צונג וועט לויבן גאָט[א].

[12] אָט אַזוי וועט יעדער איינער פֿון אונדז אָפּגעבן פֿון זיך חֶשבּון פֿאַר גאָט.

[13] לאָמיר דעריבער מער ניט מְשַפּטן איינער דעם אַנדערן, נייערט מְשַפּט ליבערשט דאָס, אַז קיינער זאָל ניט לייגן קיין מִכשוֹל אין זיין ברודערס וועג, אָדער אים מאַכן פֿאַלן. [14] איך ווייס, און בין זיכער אין דעם האַר יֵשוּעַ, אַז קיין זאַך איז ניט טָמא פֿון זיך אַליין; אַחוץ פֿאַר דעם, וואָס האַלט עס פֿאַר טָמא, פֿאַר דעם איז עס טָמא. [15] וואָרים אויב פֿונוועגן שפּייז איז זיך דיין ברודער מצַער, גייסטו ניט מער אין ליבשאַפֿט. ברענג ניט אום מיט דיין שפּייז דעם, פֿאַר וועמען מָשִיחַ איז געשטאָרבן. [16] זאָל ניט דעריבער פֿונוועגן אייער גוטס שלעכטס גערעדט ווערן; [17] וואָרים דאָס מַלכוּת פֿון גאָט מיינט ניט עסן און טרינקען, נייערט

[א] ישעיה מה, 23.

גערעכטיקייט, און שָׁלום, און פרייד אין דעם רוח־הַקוֹדֶש. 18 וואָרים דער,
וואָס טוט מיט דעם דינען מָשִׁיחַן, ווערט וואוילגעפעלן פאַר גאָט, און
באַוויליקט ביי מענטשן.
19 איבערדעם לאָמיר נאָכגיין נאָך זאַכן, וואָס דינען פאַר שָׁלום, און
זאַכן מיט וועלכע מיר קענען אויפבויען איינער דעם אַנדערן. 20 מאַך ניט
חָרוב דאָס ווערק פון גאָט פונוועגן שפייז. אַלצדינג איז ריין, דאָך איז
עס שלעכט פאַר יענעם מענטשן, וואָס טוט עסן מיט ערגערניש. 21 עס איז
גוט, ניט צו עסן קיין פלייש, ניט צו טרינקען קיין וויין, אויך ניט צו טאָן
עפּעס, דורך וואָס דיין ברודער טוט שטרויכלען. 22 די אֱמונה, וואָס דו
האָסט, זאָלסטו האָבן צווישן דיר און גאָט. וואויל איז דעם, וואָס מְשפּט
זיך ניט אַליין אין דעם, וואָס ער טוט באַוויליקן. 23 אָבער דער, וואָס איז
מסופּק, איז פאַרמְשפּט, אויב ער עסט, מַחמת ער טוט עס ניט פון אֱמונה;
און וואָס עס איז ניט פון אֱמונה, איז אַ זינד.

טו מיר, וואָס זענען שטאַרק, דאַרפן טראָגן די שלאַפקייטן פון די
שוואַכע, און ניט צו וואוילגעפעלן ווערן זיך אַליין. 2 זאָל יעדער
איינער פון אונדז פאַרשאַפן הֲנאה זיין חבר פאַר זיין וואויל, און פאַר זיין
פאַרבעסערונג. 3 וואָרים מָשִׁיחַ איז זיך אַליין אויך ניט וואוילגעפעלן געוועזן,
נייערט, ווי סע שטייט געשריבן:

די חֶרפּות פון די, וואָס האָבן דיך געלעסטערט,
זענען געפאַלן אויף מיר [א].

4 וואָרים אַלצדינג, וואָס איז פריער געשריבן געוואָרן, איז געשריבן געוואָרן
פאַר אונדזער לערנונג, כּדי דורך דער געדולד, און דער טרייסט פון
די כּתבֵי־הַקוֹדֶש זאָלן מיר האָבן האָפענונג. 5 און דער גאָט פון געדולד און
פון טרייסט זאָל אייך באַוויליקן צו זיין פון דער זעלבער דֵעה איינער צום
אַנדערן, לויט יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ; 6 כּדי איר זאָלט מיט איין האַרץ און מיט איין
מויל אָפּגעבן כָּבוד דעם גאָט און פאָטער פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ.
7 איבערדעם, זייט מקַבל איינער דעם אַנדערן, אַזוי ווי מָשִׁיחַ האָט
אייך מקַבל געווען, פאַר דעם כָּבוד פון גאָט. 8 וואָרים איך זאָג, אַז
מָשִׁיחַ איז געמאַכט געוואָרן אַ באַדינער פון די געמַלטע פונוועגן דעם

[א] תהלים סט, 10.

אֶמת פֿון גאָט, כּדי ער זאָל מקיים זיין די הבטחות צו די אָבות, [9] און כּדי די פֿעלקער זאָלן אָפּגעבן כּבוד צו גאָט פֿאַר זיין דערבאַרעמדיקייט, ווי סע שטייט געשריבן:

דעריבער וועל איך דיך לויבן צווישן די פֿעלקער,
און זינגען צו דיין נאָמען[א].

[10] און ווידער ווערט געזאָגט:

פֿרייט אייך, איר אומות, מיט זיין פֿאָלק[ב].

[11] און ווידער:

לויבט גאָט, אַלע פֿעלקער,
גיט אַ שבח צו אים, אַלע אומות[ג].

[12] און ווידער זאָגט ישעיה:

און עס וועט זיין דער שורש פֿון ישי,
און דער, וואָס שטייט אויף צו הערשן איבער די פֿעלקער;
צו אים וועלן די אומות האָפֿן[ד].

[13] און דער גאָט פֿון האָפֿענונג זאָל אייך אָנפֿילן מיט יעדער שׂמחה און שלום דורך אייער אמונה, כּדי איר זאָלט געדייַען אין האָפֿענונג, דורך דער מאַכט פֿון דעם רוח־הקודש.

[14] איך אַליין בין זיכער אין אייך, מיינע ברידער, אַז איר אַליין זענט פֿול מיט גוטסקייט, אָנגעפֿילט מיט יעדן וויסן, און פֿעאיק איינער דעם אַנדערן מזהיר צו זיין. [15] איך האָב אייך אָבער טיילווייַז געשריבן אַ סך פֿרייער, כּדי אייך ווידער צו דערמאָנען, דורך דעם חסד, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן פֿון גאָט, [16] אַז איך זאָל זיין אַ באַדינער פֿון ישוע המשיח פֿאַר די אומות־העולם, און צו דינען אין דער הייליקער עבֿודה פֿון דער בשׂורה פֿון גאָט, כּדי דער קרבן פֿון די אומות־העולם זאָל ווערן באַוויליקט און געהייליקט דורך דעם רוח־הקודש. [17] איך האָב דעריבער מיין רום אין ישוע המשיח אין זאַכן וואָס זענען שייך גאָט. [18] וואָרים איך וועל מיך ניט דערוועגן צו רעדן פֿון עפּעס, סיידן פֿון דעם, וואָס משיח האָט געטאָן דורך מיר, דורך וואָרט און טואונג, פֿונוועגן דער געהאָרכזאַמקייט פֿון די אומות־העולם, [19] אין דער מאַכט פֿון צייכנס און וואונדער, אין דער מאַכט פֿון דעם רוח־הקודש, אַזוי, אַז פֿון ירושלים, און רונד אַרום

[א] תהלים יח, 50. [ב] דברים לב, 43. [ג] תהלים קיז, 1. [ד] ישעיה יא, 10.

ביז צו איליריע, האָב איך אינגאַנצן אָנגעזאָגט די בשׂורה פון משיחן; [20] יאָ, איך האָב מיר געמאַכט פאַר מיין ציל אָנצוזאָגן די בשׂורה, ניט דאָרטן, וואו משיח איז שוין אָנגערופן געוואָרן, כדי איך זאָל ניט בויען אויף אַן אַנדערן מענטשנס יסוד, [21] נייערט, ווי סע שטייט געשריבן:

וואָס זיי איז ניט דערציילט געוואָרן, וועלן זיי זען,
און וואָס זיי האָבן ניט געהערט, וועלן זיי פאַרשטייןא.

[22] איבערדעם בין איך אויך געהינדערט געוואָרן אַזויפיל מאָל פון קומען צו אייך. [23] אָבער אַצינד, ווייל איך האָב ניט מער קיין אָרט אין די דאָזיקע מקומות, און ווייל איך האָב שוין כּמה יאָרן געבענקט צו קומען צו אייך, [24] האָף איך אייך צו זען בעת מיין נסיעה קיין שפּאַניע, און געבראַכט צו ווערן דורך אייך אויף מיין וועג אַהינצוצו, נאָכדעם ווי איך וועל מיך קודם האָבן אַביסל געזעטיקט מיט אייער חברותא. [25] אַצינד אָבער גיי איך קיין ירושָלַיִם, צו באַדינען די הייליקע. [26] וואָרים עס איז געווען דער גוטער רָצון פון מאַקעדאָניע און אַכאַיאַ צו מאַכן אַ נדָבה פאַר די אָרעמע צווישן די הייליקע אין ירושָלַיִם. [27] יאָ, דאָס איז געווען זייער גוטער רָצון, און זייערע בעלי־חובות זענען זיי. וואָרים אויב די אומות־העולם זענען געוואָרן שותּפים פון זייערע גייַסטיקע זאַכן, אַזוי זענען זיי מחויב זיי צו באַדינען אין גשמיותדיקע זאַכן. [28] דעריבער, בעת איך וועל דאָס האָבן פאַרענדיקט, און פאַרחתמעט פאַר זיי די דאָזיקע פרוכט, אַזוי וועל איך דורך אייך גיין קיין שפּאַניע. [29] און איך ווייס, אַז ווען איך וועל קומען צו אייך, וועל איך קומען אין דער פולקייט פון דער בּרָכה פון משיחן.

[30] און איצט בעט איך אייך, ברידער, דורך אונדזער האַר ישוע המשיח, און דורך דער ליבשאַפט פון דעם גייסט, אַז איר זאָלט זיך שטאַרקן אינאיינעם מיט מיר אין אייערע תּפילות צו גאָט פאַר מייַנעטוועגן, [31] אַז איך זאָל ניצול ווערן פון די, וואָס זענען ווידערשפּעניק אין יהודה, און אַז מיין באַדינונג פאַר ירושָלַיִם זאָל זיין אָנגענומען ביי די הייליקע, [32] כדי איך זאָל קענען קומען צו אייך אין פריידן דורך דעם רָצון פון גאָט, און מיך מיט אייך דערקוויקן. [33] און דער גאָט פון שָלום זאָל זיין מיט אייך אַלע. אָמֵן.

א ישעיה נב, 15.

טז איך טו אייך פאָרשטעלן אונדזער שוועסטער פעבע, וואָס איז אַ
באַדינערין פון דער קהילה אין קענקרייע, 2 אַז איר זאָלט זי מקבל
זיין אין דעם האַר, ווי סע פּאַסט זיך פאַר הייליקע, און אַז איר זאָלט
איר העלפן אין וואָס נאָר זי וועט זיך באַנייטיקן אין אייך; וואָרים זי אַליין
איז געווען אַ העלפערין פון אַ סך, און אויך פון מיר אַליין.

3 גריסט פּריסקילע און אַקילַס, מיינע מיטאַרבעטער אין יֵשוּעַ המָשיחַ,
4 זיי, וואָס האָבן פאַר מיין לעבן אַנידערגעלייגט זייערע אייגענע העלדזער,
וועמען ניט נאָר איך אַליין טו דאַנקען, נייערט אויך אַלע קהילות פון די
אומות־העולם; 5 און גריסט די קהילה, וואָס איז אין זייער הויז. גריסט
מיין באַליבטן עפּיינעטוסן, וואָס איז די ערשטע פּרוכט אין אַזיע פאַר משיחן.
6 גריסט מרימען, וואָס האָט געשאָנקען אַ סך מי אויף אייך. 7 גריסט
אַנדראָניקוסן און יוניאַסן, מיינע קרובים, און מיינע מיט־געפאַנגענע, וואָס
זענען פון חשיבות צווישן די שליחים, און וואָס זענען אויך געווען פאַר מיר
אין משיחן. 8 גריסט אַמפּלאַטוסן, מיין באַליבטן אין דעם האַר. 9 גריסט
אורבאַנוסן, אונדזער מיטאַרבעטער אין משיחן, און סטאַכיסן, מיין באַליבטן.
10 גריסט אַפּעלעסן, דעם באַוויליקטן אין משיחן. גריסט די, וואָס זענען
פון דעם הויזגעזינד פון אַריסטאָבולוסן. 11 גריסט העראָדיאָנען, מיין קרוב.
גריסט די, פון דעם הויזגעזינד פון נאַרציסוסן, וואָס זענען אין דעם האַר.
12 גריסט טריפיינען און טריפאָסן, וואָס מיִען זיך אין דעם האַר. גריסט
פּערזיס, די באַליבטע, וואָס האָט זיך אַ סך געמיט אין דעם האַר. 13 גריסט
רופוסן, דעם אויסדערוויילטן אין דעם האַר, און זיין מוטער און מיינער.
14 גריסט אַסינקריטוסן, פלעגאָנען, הערמעסן, פּאַטראָבאַסן, הערמאַסן, און די
ברידער, וואָס זענען מיט זיי. 15 גריסט פילאָלאָגוסן און יוליען, נערעאוסן
און זיין שוועסטער, און אָלימפּאַסן, און די אַלע הייליקע, וואָס זענען מיט
זיי. 16 גריסט איינער דעם אַנדערן מיט אַ הייליקן קוש. אַלע קהילות פון
משיחן גריסן אייך.

17 און איך בעט אייך, ברידער, אַז איר זאָלט אַכטונג געבן אויף
די, וואָס מאַכן מחלוקותן און שטרויכלונגען, להיפּוך צו דער לערנונג,
וואָס איר האָט געלערנט, און קערט אייך אָפּ פון זיי. 18 וואָרים אַזעלכע
מענטשן דינען ניט משיחן, אונדזער האַר, נייערט זייער אייגענעם בויך, און
דורך גלאַטע און שיינע רייד, פאַרפירן זיי דאָס האַרץ פון די אומשולדיקע.

19 וואָרים אייער געהאָרכזאַמקייט איז באַקאַנט צו אַלעמען, און איך פריי
מיך דעריבער איבער אייך; איך וואָלט אָבער וועלן, אַז איר זאָלט זיין
קלוג וואָס שַייך דעם גוטן, און תּמימותדיק וואָס שַייך דעם שלעכטן. 20 און
דער גאָט פון שָלום וועט אין גיכן צעטרעטן דעם שָׂטן אונטער אייערע
פיס. דער חֶסֶד פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ זאָל זיין מיט אייך.

21 טימאָטעאוס, מיין מיטאַרבעטער, טוט אייך גריסן, און לוקיוס און
יאַזאָן און סאָסיפּאַטער, מיינע קרובים. 22 איך, טערציוס, וואָס שרייב דעם
בריוו, גריס אייך אין דעם האַר. 23 גאַיוס, וואָס איז מיין בַעל־אַכסַניא,
און אויך פון דער גאַנצער קהִילה, טוט אייך גריסן. עראַסטוס, דער
שאַצמייַנסטער פון דער שטאָט, און אונדזער ברודער קוואַרטוס, טוען אייך
גריסן. 24 דער חֶסֶד פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ זאָל זיין מיט אייך
אַלע. אָמֵן.

25 און צו אים, וואָס איז בִיכולת אייך צו שטאַרקן לויט מיין בשׂורה
און דאָס דַרשענען פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, לויט דער אַנטפּלעקונג פון דעם סוד,
וואָס איז געווען פאַרבאָרגן פון אייביקע צייטן, 26 נאָר איז איצט אַנטפּלעקט
געוואָרן, און דורך די שריפטן פון די נבִיאים איז ער געוואָרן באַקאַנט צו
אַלע אומות, לויט דעם באַפעל פון דעם אייביקן גאָט פאַר געהאָרכזאַמקייט
פון אֶמונה, — 27 צו דעם איינציקן קלוגן גאָט זאָל זיין כָּבוד אויף אייביק,
דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. אָמֵן.

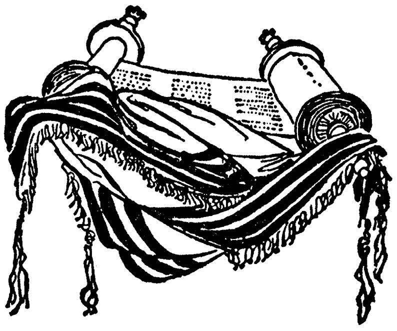

דער ערשטער בריוו צו די קאָרינטער

א פּאָולוס, באַרופן צו זיין אַ שליח פון יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ, דורך דעם רָצון פון גאָט, און
סאָסטענעס, אונדזער ברודער, [2] צו דער קְהִילה
פון גאָט, וואָס איז אין קאָרינט, צו די, וואָס
זענען געהייליקט אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, באַרופן צו
זיין הייליקע, אינאיינעם מיט אַלע, וואָס רופן אָן
דעם נאָמען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ אין
יעדן אָרט, סיי זייער האַר און אונדזערער. [3] חֶסֶד
צו אייך און שָלום פון גאָט, אונדזער פאָטער,
און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.
[4] איך דאַנק מיין גאָט אַלעמאָל פון אייַערט־
וועגן, פאַר דעם חֶסֶד פון גאָט, וואָס איז אייך
געגעבן געוואָרן אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, [5] וואָס איר
זענט אין אַלצדינג נִתעַשר געוואָרן אין אים, אין
יעדן וואָרט און אין יעדן וויסן, [6] אַזויווי דאָס
עֵדות פונוועגן דעם מָשִיחַ איז אין אייך באַפעס־
טיקט געוואָרן; [7] אַזוי, אַז איך פעלט ניט אין
קיין שום מַתָנה, בעת איר וואַרט אויף דער
אַנטפּלעקונג פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ,
[8] וואָס וועט אייך אויך שטאַרקן ביז צום סוף,
כדי איר זאָלט זיין אומשולדיק אין דעם טאָג פון

אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [9] גאָט איז געטריי, וואָס דורך אים זענט איר באַרופֿן געוואָרן צו דער חַברוּתָאשאַפֿט פֿון זיין זון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, אונדזער האַר.

[10] איך בעט אייך, ברידער, דורך דעם נאָמען פֿון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, אַז איר אַלע זאָלט רעדן דאָס זעלבע, און אַז עס זאָלן ניט זיין צווישן אייך קיין שפּאַלטונגען, נייערט אַז איר זאָלט זיין אינגאַנצן פֿון איין זין און פֿון איין מיינונג. [11] וואָרים מע האָט מיר מוֹדיע געווען דורך דעם הויזגעזינד פֿון קלאָען וועגן אייך, אַז סע גייען אָן צווישן אייך מַחלוֹקוֹתן, מיינע ברידער. [12] און איך מיין דאָס, וואָס יעדער איינער פֿון אייך זאָגט: איך געהער צו פּאָולוסן, און איך צו אַפּאָלאָסן, און איך צו כֵּיפָאן, און איך צו מָשִיחַן. [13] איז מָשִיחַ צעטיילט? איז פּאָולוס געקרייציקט געוואָרן פֿון אייַערטוועגן? אָדער זענט איר געטוֹבלט געוואָרן אין דעם נאָמען פֿון פּאָולוסן? [14] איך דאַנק גאָט, וואָס איך האָב קיינעם פֿון אייך ניט געטוֹבלט, אַחוץ קריספּוסן און גאַיוסן; [15] כּדי קיינער זאָל ניט זאָגן, אַז איר זענט געטוֹבלט געוואָרן אין מיין נאָמען. [16] (און איך האָב אויך געטוֹבלט דאָס הויזגעזינד פֿון סטעפֿאַנוסן; אויסערדעם, ווייס איך ניט, צי איך האָב נאָך עמיצן אַנדערש געטוֹבלט.) [17] וואָרים מָשִיחַ האָט מיך ניט געשיקט צו טוֹבלען, נייערט אָנצוזאָגן די בשׂורה, ניט אין חָכמה פֿון רייד, כּדי דער צלָב פֿון מָשִיחַן זאָל ניט געמאַכט ווערן צונישט.

[18] וואָרים דאָס וואָרט פֿון דעם צלָב איז פֿאַר די, וואָס ווערן פֿאַרלוירן, נאַרישקייט; פֿאַר אונדז אָבער, וואָס ווערן ניִצול, איז עס די מאַכט פֿון גאָט. [19] וואָרים סע שטייט געשריבן:

איך וועל צעשטערן די חָכמה פֿון די חַכָמים,
און דעם פֿאַרשטאַנד פֿון די פֿאַרשטענדיקע
וועל איך בָטל מאַכןא.

[20] וואו איז דער חָכם? וואו איז דער סוֹפר? וואו איז דער בַעל־וויכּוּחַ פֿון דער דאָזיקער וועלט? האָט גאָט ניט נאַריש געמאַכט די חָכמה פֿון דער וועלט? [21] וואָרים אַזוֹיוִי די וועלט, דורך איר חָכמה, האָט ניט דערקענט גאָט און זיין חָכמה, איז עס גאָט וואוילגעפֿעלן געוואָרן, דורך דער נאַרישקייט פֿון דַרשענען מַציל צו זיין די, וואָס גלויבן. [22] בעת יִידן פֿאַרלאַנגען צייכנס, און גריכן זוכן חָכמה, [23] טוען מיר דַרשענען מָשִיחַ

א ישעיה כט, 14.

דעם געקרייציקטן, פאַר ייִדן אַ שטרויכלשטיין, און פאַר גויים נאַרישקייט;
24 אָבער פאַר די, וואָס זענען באַרופן, סײַ ייִדן און סײַ גריכן, איז מָשִׁיחַ
די מאַכט פון גאָט, און די חָכמה פון גאָט. 25 מחמת די נאַרישקייט פון
גאָט איז קליגער פון מענטשן, און די שוואַכקייט פון גאָט איז שטאַרקער
פון מענטשן.

26 וואָרים באַטראַכט אײַער באַרופונג, ברידער, אַז ניט קיין סך חֲכָמים
לויט דעם פלייש, ניט קיין סך שטאַרקע, ניט קיין סך איידעלע זענען
באַרופן געוואָרן; 27 נייערט גאָט האָט אויסדערוויילט די נאַרישע זאַכן פון
דער וועלט, כּדי מבֿייש צו זײַן די חֲכָמים; און גאָט האָט אויסדערוויילט
די שוואַכע זאַכן פון דער וועלט, כּדי מבֿייש צו זײַן די שטאַרקע; 28 און
די שָפֶל־ע זאַכן פון דער וועלט, און דאָס, וואָס איז פאַראַכטיקט האָט
גאָט אויסדערוויילט, און דאָס, וואָס ס'איז ניטאָ, כּדי ער זאָל בָּטל מאַכן
די זאַכן, וואָס זענען פאַראַן, 29 אַזוי, אַז קיין שום בָּשׂר־וָדם זאָל זיך ניט
רימען פאַר גאָט. 30 איר אָבער זענט דורך אים אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, וואָס
איז פאַר אונדז פון גאָט געמאַכט געוואָרן פאַר חָכמה, און רעכטפאַרטיקייט,
און קדושה, און גאולה, 31 כּדי, לויט ווי עס שטייט געשריבן: דער, וואָס
טוט זיך רימען, זאָל זיך רימען אין גאָט[א].

ב און בעת איך בין געקומען צו אײַך, ברידער, בין איך ניט געקומען
מיט מליצהדיקע רייד, אָדער חָכמה, אײַך אָנצוזאָגן דאָס עֵדות פון
גאָט. 2 וואָרים איך האָב מיר פאַרגענומען ניט צו קענען קיין שום זאַך צווישן
אײַך, אַחוץ יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, און אים אַ געקרייציקטן. 3 און איך בין געווען
בײַ אײַך אין שוואַכקייט, און אין מורא, און אין גרויס ציטערניש; 4 און
מײַן רעדן און מײַן דרשענען זענען ניט געווען אין איבעררעדנדיקע רייד
פון חָכמה, נייערט אין באַווײַזונג פון דעם גייסט און מאַכט, 5 כּדי אײַער
אֱמונה זאָל ניט באַשטיין אין דער חָכמה פון מענטשן, נייערט אין דער
מאַכט פון גאָט.

6 מיר אָבער רעדן חָכמה צווישן די, וואָס זענען דערוואַקסן, דאָך ניט
אַ חָכמה פון דער דאָזיקער וועלט, אויך ניט פון די הערשער פון דער
דאָזיקער וועלט, וואָס ווערן פאַרלוירן. 7 נייערט מיר רעדן גאָטס חָכמה
בסוד, די פאַרבאָרגענע חָכמה, וואָס גאָט האָט פאַרויסבאַשטימט נאָך

א ירמיה ט, 23.

פון פאַרצייטן פאַר אונדזער כּבֿוד־וועגן, [8] וואָס קיינער פון די הערשער
פון דער דאָזיקער וועלט האָט ניט פאַרשטאַנען; וואָרים וואָלטן זיי זי
פאַרשטאַנען, וואָלטן זיי ניט געוועזן געקרייציקט דעם האַר פון הערלעכקייט.
[9] נייערט, ווי סע שטייט געשריבן:

וואָס קיין אויג האָט ניט געזען,
און קיין אויער ניט געהערט,
און וואָס איז ניט אויפגעגאַנגען אין האַרצן פון דעם מענטשן,
וואָס גאָט האָט אָנגעברייט פאַר די, וואָס האָבן אים ליב[א].

[10] אָבער צו אונדז האָט זיי גאָט אַנטפּלעקט דורך דעם גייסט. וואָרים דער
גייסט טוט פאָרשן אַלצדינג, אַפילו די טיפקייטן פון גאָט.

[11] וואָרים ווער צווישן מענטשן ווייסט וואָס סע טוט זיך אין דעם
מענטשן, אַחוץ דער גייסט פון דעם מענטשן, וואָס איז אין אים? אַזוי אויך
ווייסט קיינער ניט וואָס סע איז אין גאָט, אַחוץ דער גייסט פון גאָט.
[12] מיר אָבער האָבן מקבל געווען, ניט דעם גייסט פון דער וועלט, נייערט
דעם גייסט, וואָס איז פון גאָט, כּדי מיר זאָלן פאַרשטיין די מתּנות, וואָס
זענען אונדז געשאָנקען געוואָרן פון גאָט. [13] און מיר רעדן דערפון אין
רייד, וואָס ניט מענטשלעכע חכמה טוט לערנען, נייערט אַזויווי דער
גייסט טוט זיי לערנען, בעת מיר באַשיידן גייסטיקע זאַכן מיט גײַסטיקע
רייד.

[14] דער נאַטירלעכער מענטש איז ניט מקבל די מתּנות פון דעם גייסט
פון גאָט, וואָרים זיי זענען פאַר אים נאַרישקייט, און ער קען זיי ניט
פאַרשטיין, מחמת זיי ווערן געמשפּט גייסטיק. [15] אָבער דער, וואָס איז
גייסטיק, טוט משפּטן אַלצדינג, און ער אַליין ווערט פון קיינעם ניט געמשפּט.
[16] וואָרים ווער האָט פאַרשטאַנען די מחשבה פון גאָט, אַז ער זאָל אים
לערנען[ב]? מיר אָבער האָבן די מחשבה פון משיחן.

ג און איך, ברידער, האָב ניט געקענט רעדן צו אייך ווי צו גײַסטיקע,
נייערט ווי צו ערדישע, ווי צו עופעלעך אין משיחן. [2] איך האָב אייך
געגעבן מיט מילך, ניט מיט קיין פעסטע שפּייז; וואָרים איר זענט נאָך
ניט מסוגל געווען צו פאַרטראָגן עס, און קענט עס אַפילו איצט אויך ניט,
[3] וואָרים איר זענט נאָך ערדיש. וואָרים כּל־זמן ס'איז פאַראַן צווישן אייך

[א] ישעיה סד, 3. [ב] ישעיה מ, 13.

קִנאה און קריג, צי זענט איר ניט ערדיש, און טוט איר ניט גיין לויט דעם
שטייגער פון מענטשן? 4 וואָרים בעת איינער זאָגט: איך געהער פּאָולוסן; און
אַן אַנדערער: איך געהער אַפּאָלאָסן; צי זענט איר ניט פּשוטע מענטשן?

5 וואָס איז דען אַפּאָלאָס? און וואָס איז פּאָולוס? באַדינער, דורך
וועמען איר זענט געקומען צו דער אֱמונה, און יעדער ווי דער האַר האָט
אים געגעבן. 6 איך האָב געפּלאַנצט, אַפּאָלאָס האָט באַוואַסערט, אָבער גאָט
האָט געלאָזט וואַקסן. 7 אַזוי, אַז ניט דער, וואָס טוט פּלאַנצן, איז עפּעס,
אויך ניט דער, וואָס באַוואַסערט, נייערט גאָט, וואָס לאָזט עס וואַקסן.
8 און דער, וואָס פּלאַנצט, און דער, וואָס באַוואַסערט, זענען איינס, און
יעדער וועט באַקומען זיין באַזונדערן שׂכר לויט זיין אייגענער אַרבעט.
9 וואָרים מיר זענען גאָטס מיטאַרבעטער, גאָטס ווירטשאַפט, גאָטס בִּנין
זענט איר.

10 לויט דעם חֶסד פון גאָט, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן, האָב איך
געלייגט אַ יסוד ווי אַ קלוגער בוימײַנסטער, און אַן אַנדערער טוט בויען
אויף אים. זאָל אָבער יעדער אַכטונג געבן וויאַזוי ער טוט בויען אויף
אים. 11 וואָרים קיין אַנדערן יסוד קאָן קיינער ניט לייגן ווי דער, וואָס איז
געלייגט געוואָרן, און וואָס איז יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 12 אָבער אויב עמיצער טוט
בויען אויף דעם דאָזיקן יסוד גאָלד, זילבער, טייערע שטיינער, האָלץ,
היי, שטרוי, 13 אַזוי וועט יעדן מענטשנס אַרבעט אַנטפּלעקט ווערן; וואָרים
דער טאָג וועט עס קלאָר מאַכן, מחמת סע ווערט אַנטפּלעקט דורך
פייער, און דאָס פייער אַליין וועט באַווײַזן די אַרבעט פון יעדן מענטשנס
ווערק, פון וואָסער מין עס איז. 14 אויב עמיצנס ווערק, וואָס ער האָט אויף
דעם געבויט, וועט פאַרבלײַבן, וועט ער באַקומען אַ שׂכר. 15 אויב עמיצנס
ווערק וועט פאַרברענט ווערן, וועט ער ליידן שאָדן, אָבער ער אַליין וועט
ניצול ווערן, דאָך אַזוי ווי דורך פייער.

16 צי ווייסט איר ניט, אַז איר זענט דער מִקדש פון גאָט, און אַז דער
רוח־אֱלֹהִים טוט רוען אין אייך? 17 אויב עמיצער טוט צעשטערן דעם
מִקדש פון גאָט, דעם וועט גאָט צעשטערן; וואָרים דער מִקדש פון גאָט
איז הייליק, און אַזעלכע זענט איר.

18 לאָז זיך קיינער ניט נאַרן. אויב עמיצער צווישן אייך מיינט, אַז
ער איז קלוג אין דער דאָזיקער וועלט, זאָל ער ווערן אַ נאַר, כּדי ער זאָל

ווערן קלוג. [19] וואָרים די חָכמה פון דער דאָזיקער וועלט איז נאַרישקייט ביי גאָט. וואָרים סע שטייט געשריבן:

ער טוט כאַפּן די חֲכָמִים אין זייער ליסטיקייט[א].

[20] און ווידער:

גאָט ווייסט די מַחשָבות פון די חֲכָמִים, אַז זיי זענען נישטיק[ב].

[21] דעריבער זאָל קיינער זיך ניט רימען מיט מענטשן. וואָרים אַלצדינג איז אײַערס, [22] צי דאָס איז פּאָולוס, אָדער אַפּאָלאָס, אָדער כֵּיפָא, אָדער די וועלט, אָדער לעבן, אָדער טויט, אָדער דאָס, וואָס איז פאַראַן, אָדער דאָס, וואָס דאַרף קומען; אַלץ איז אײַערס, [23] און איר זענט מָשִיחַס, און מָשִיחַ איז גאָטס.

ד זאָל אַ מענטש אַזוי טראַכטן פונוועגן אונדז, ווי פון באַדינער פון מָשִיחַן, און פאַרוואַלטער פון די סודות פון גאָט. [2] איבריקנס, פון פאַרוואַלטער ווערט געפאָדערט, אַז זיי זאָלן געפונען ווערן געטריי. [3] פאַר מיר אָבער איז דאָס אַ קלייניקייט, אַז איך זאָל געמִשפט ווערן פון אייך, אָדער פון אַ מענטשנס מִשפּט. איך טו מיך אַפילו אַליין אויך ניט מִשפּטן. [4] וואָרים איך ווייס גאָרניט קעגן מיר אַליין, דאָך בין איך מיט דעם ניט גערעכטפאַרטיקט; דער אָבער, וואָס טוט מיך מִשפּטן, איז דער האַר. [5] דעריבער מִשפּט גאָרניט פאַר דער צייט, ביז דער האַר וועט קומען, וואָס וועט אויך ברענגען צום ליכט די פאַרבאָרגענע זאַכן פון דער פינצטערניש, און אַנטפּלעקן די טראַכטענישן פון די הערצער; און דעמאָלט וועט יעדער איינער באַקומען זיין לויב פון גאָט.

[6] און דאָס, ברידער, האָב איך איבערגעטראָגן אויף מיר און אַפּאָלאָסן פון אײַערטוועגן, אַז איר זאָלט אָפּלערנען פון אונדז, ניט איבערצוטרעטן, וואָס סע שטייט געשריבן, כדי קיינער פון אייך זאָל זיך ניט גרויסן איינער אַנטקעגן דעם אַנדערן. [7] וואָרים ווער טוט דיך מאַכן צום אונטערשיידן? און וואָס האָסטו, וואָס דו האָסט ניט באַקומען? און אויב דו האָסט עס באַקומען, פאַרוואָס טוסטו דיך רימען, גלייך ווי דו וואָלסט עס ניט געווען באַקומען?

[8] שוין זענט איר זאַט געוואָרן? שוין זענט איר רייך געוואָרן? איר האָט דערגרייכט צו הערשאַפט אָן אונדז? הַלוואַי וואָלט איר געהערשט,

[א] איוב ה, 13. [ב] תהלים צד, 11.

כּדי מיר זאָלן אויך קענען הערשן מיט אייך! [9] וואָרים איך מיין, אַז גאָט האָט אונדז, די שליחים, אַוועקגעשטעלט פאַר די מינדסטע פון אַלע, ווי פאַרמשפּטע צום טויט; וואָרים מיר זענען געמאַכט געוואָרן ווי אַ שפּיל פאַר דער וועלט, פאַר מלאָכים און מענטשן. [10] נאַראָנים זענען מיר פון משיחס־וועגן, אָבער איר זענט קלוג אין משיחן; מיר זענען שוואַך, אָבער איר זענט שטאַרק; איר האָט כּבֿוד, אָבער מיר האָבן אומכּבֿוד. [11] אָט ביז צו דער איצטיקער שעה הונגערן מיר, און דאָרשטן, און זענען נאַקעט, און ווערן געשלאָגן, און זענען נע־ונד; [12] און מיר מיִען זיך, און אַרבעטן מיט אונדזערע אייגענע הענט. בעת מיר ווערן געלעסטערט, בענטשן מיר; בעת געראָדפט, דולדן מיר; [13] בעת באַשולדיקט, בעטן מיר; מיר זענען געמאַכט געוואָרן, און זענען איצט, ווי דער אָפּפאַל פון דער וועלט, דער אָפּשוים פון אַלצדינג.

[14] ניט כּדי אייך צו פאַרשעמען, שרייב איך דאָס, נייערט אייך מזהיר צו זיין ווי מיינע באַליבטע קינדער. [15] וואָרים הגם איר האָט צען טויזנט דערציִערס אין משיחן, האָט איר אָבער ניט קיין סך פאָטערס; וואָרים אין ישוע המשיח האָב איך אייך געוואונען דורך דער בשׂורה. [16] איך בעט אייך דעריבער, זייט מיינע נאָכפאָלגער. [17] טאָקע צוליב דער סיבה האָב איך געשיקט צו אייך טימאָטעאוסן, וואָס איז מיין באַליבט און געטריי קינד אין דעם האַר, אַז ער זאָל אייך דערמאָנען אין מיינע דרכים אין משיחן, אַזוי ווי איך לערן זיי אומעטום אין יעדער קהילה. [18] אָבער טייל זענען אָנגעבלאָזן, גלייך איך וואָלט ניט וועלן קומען צו אייך. [19] איך וועל אָבער צו אייך בקרוב קומען, אם ירצה השם, און איך וועל וויסן, ניט די רייד פון די, וואָס זענען אָנגעבלאָזן, נייערט זייער מאַכט. [20] וואָרים דאָס מלכות פון גאָט באַשטייט ניט אין רייד, נייערט אין מאַכט. [21] וואָס ווילט איר? זאָל איך קומען צו אייך מיט אַ רוט, אָדער מיט ליבשאַפט און אַן עניוותדיקן גייסט?

ה

מע הערט אומעטום, אַז ס'איז פאַראַן זנות צווישן אייך, און אַזאַ זנות, ווי עס איז אַפילו ניטאָ צווישן די געצנדינער, אַז איינער זאָל האָבן זיין פאָטערס ווייב. [2] און איר זענט אָנגעבלאָזן! האָט איר ניט געדאַרפט ליבערשט טרויערן, אַז דער, וואָס איז באַגאַנגען די דאָזיקע מעשׂה, זאָל אָפּגעטאָן ווערן פון צווישן אייך?

[3]וואָרים הַגַם איך בין אָפּוועזנד אין גוף, בין איך אָבער אָנוועזנד אין גייסט, און האָב שוין געמִשפּט דעם, גלייך ווי איך וואָלט געווען אָנוועזנד, וואָס האָט אַזוינס געטאָן. [4]בעת איר זענט פאַרזאַמלט אין דעם נאָמען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ, און מיין גייסט איז צווישן אייך, מיט דער מאַכט פון אונדזער האַר יֵשוּעַ, [5]זאָלט איר אַזאַ איינעם איבערענטפערן צום שָׂטָן פאַר דער פאַרדאַרבונג פון דעם פלייש, כּדי דער גייסט זאָל נִיצול ווערן אין דעם טאָג פון דעם האַר יֵשוּעַ.

[6]אייער רימען זיך איז ניט גוט. ווייסט איר ניט, אַז אַביסל זויערטייג מאַכט זויער דאָס גאַנצע טייג? [7]ראַמט אויס דעם אַלטן חָמץ, כּדי איר זאָלט זיין אַ נייַ טייג, אַזוי ווי איר זענט ניט געזויערט. וואָרים מָשִיחַ, אונדזער קָרבן־פֶּסח, איז געשאָכטן געוואָרן. [8]לאָמיר דעריבער האַלטן יום־טוֹב, ניט מיט דעם אַלטן חָמץ, אויך ניט מיט דעם חָמץ פון שלעכטסקייט און רְשעות, נייערט מיט די מַצות פון לויטערקייט און אֱמת.

[9]איך האָב אייך געשריבן אין מיין בריוו, ניט צו חַברן זיך מיט קיין נוֹאפים; [10]בִּכלָל ניט מיט די נוֹאפים פון דער וועלט, אָדער מיט די גייציקע און גַזלָנים, אָדער מיט געצנדינער; וואָרים דעמאָלט וואָלט איר געמוזט אַרויסגיין פון דער וועלט. [11]אָבער איך האָב אייך גיכער געשריבן, ניט צו חַברן זיך מיט עמיצן, וואָס ווערט אָנגערופן אַ ברודער, און וואָס איז אַ נוֹאף, אָדער גייציק, אָדער אַ געצנדינער, אָדער אַ לעסטערער, אָדער אַ שִיכּור, אָדער אַ גַזלן – מיט אַזאַ איינעם זאָלט איר אַפילו ניט עסן. [12]וואָרים וואָס האָב איך צו טאָן מיט מִשפּטן די, וואָס זענען אין דרויסן? טוט איר ניט מִשפּטן די, וואָס זענען דרינען? [13]די דרויסנדיקע וועט גאָט מִשפּטן. ראַמט אויס דעם רָשע פון צווישן אייך.

ווי דערוועגט זיך עמיצער פון אייך, בעת ער האָט אַן עֵסק קעגן זיין חָבר, צו גיין מִשפּטן זיך פאַר רְשָעים, און ניט פאַר די הייליקע? [2]צי ווייסט איר ניט, אַז די הייליקע וועלן מִשפּטן די וועלט? און אויב די וועלט וועט געמִשפּט ווערן דורך אייך, זענט איר ניט רָאוי צו מִשפּטן די מינדסטע זאַכן? [3]צי ווייסט איר ניט, אַז מיר וועלן מִשפּטן מַלְאָכים? אַ פּשִיטא שוין זאַכן, וואָס זענען שייך דעם דאָזיקן לעבן! [4]בכֵן, אויב איר דאַרפט מִשפּטן זאַכן אין שייַכות צו דעם לעבן, זעצט איר אַוועק מענטשן פון אומבאַדייַטונג צו מִשפּטן אין דער קהִילה? [5]איך זאָג דאָס צו אייער

שאַנד. שוין־זשע, ציִ געפינט זיך ניט צווישן אייך איינער אַ חָכם, וואָס זאָל קאָנען אַנטשיידן צווישן זיינע ברידער, [6]נייערט ברודער גייט זיך לאָדן מיט ברודער, און דערצו נאָך פאַר אומגלויביקע?

[7]עס איז שוין בִּכלָל אַן עַוולה פון אייך, וואָס איר פירט מִשפָּטים איינער מיטן אַנדערן. פאַרוואָס ניט ליבערשט זיין באַעוולטע? פאַרוואָס ניט ליבערשט זיין באַרויבטע? [8]יאָ, איר אַליין טוט אומרעכט, און באַרויבט, און דערצו נאָך אייערע אייגענע ברידער.

[9]ציִ ווייסט איר ניט, אַז די רשָעים וועלן ניט יַרשענען דאָס מַלכות פון גאָט? זייט ניט גענאַרט: ניט קיין נואפים, ניט קיין געצנדינער, ניט קיין אויסגעלאַסענע, ניט קיין בַּעלי־תַּאוות, אויך ניט די, וואָס ליגן מיט זכָרים, [10]ניט קיין גַנָבים, ניט קיין גייציקע, ניט קיין שיכּורים, ניט קיין לעסטערערס, ניט קיין גַזלָנים, וועלן יַרשענען דאָס מַלכות פון גאָט. [11]און אַזוינע זענען געווען טייל פון אייך; איר אָבער זענט געוואַשן געוואָרן, איר זענט געהייליקט געוואָרן, איר זענט גערעכטפאַרטיקט געוואָרן דורך דעם נאָמען פון דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, און דורך דעם גייסט פון אונדזער גאָט.

[12]אַלצדינג איז מיר דערלויבט, דאָך ניט אַלצדינג איז נוצלעך. אַלצדינג איז מיר דערלויבט, דאָך וועל איך מיך ניט אונטערוואַרפן אונטער דער מאַכט פון עפּעס. [13]מַאכָלים פאַרן בויך, און דער בויך פאַר מַאכָלים,— און גאָט וועט פאַרלענדן סיי דאָס, און סיי די אַנדערע. דער גוף איז ניט פאַר זנות, נייערט פאַר דעם האַר, און דער האַר פאַר דעם גוף. [14]און גאָט האָט אויפגעוועקט דעם האַר, און אויך אונדז וועט ער אויפוועקן דורך זיין מאַכט. [15]ציִ ווייסט איר ניט, אַז אייערע גופים זענען אֵברים פון מָשִיחַן? ציִ זאָל איך איצט נעמען די אֵברים פון מָשִיחַן, און זיי מאַכן פאַר אֵברים פון אַ זונה? חָלִילה! [16]אָדער ציִ ווייסט איר ניט, אַז דער, וואָס באַהעפט זיך מיט אַ זונה, איז איין לַייב מיט איר? וואָרים סע שטייט געשריבן: ביידע וועלן ווערן איין לַייב א. [17]אָבער דער, וואָס איז באַהעפט מיט דעם האַר, איז איין גייסט מיט אים. [18]אַנטרינט פון זנות. יעדע זינד, וואָס אַ מענטש באַגייט, איז אויסער דעם גוף; דער אָבער, וואָס איז מְזַנה, זינדיקט קעגן זיין אייגענעם גוף. [19]אָדער ציִ ווייסט איר ניט, אַז אייער גוף איז אַ מִקדש פון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, וואָס איז אין אייך, וואָס

א בראשית ב, 24.

איר האָט פון גאָט? און איר זענט ניט אייערע אייגענע; [20]וואָרים איר
זענט געקויפט געוואָרן מיט אַ פּרייַז. עַל־כֵּן, זאָלט איר אָפּגעבן כָּבוד צו
גאָט אין אייער לײַב.

ז און בנוגע די זאַכן, וועגן וואָס איר האָט געשריבן: עס איז גוט פאַר
אַ מאַן ניט צו באַרירן קיין אִשה. [2]דאָך מַחמת פון זנות־וועגן, זאָל
יעדער מאַן האָבן זיין אייגן ווייב, און זאָל יעדע אִשה האָבן איר אייגענעם
מאַן. [3]זאָל דער מאַן אָפּגעבן דעם ווייב איר חוֹב; און אַזוי אויך דאָס
ווייב דעם מאַן. [4]דאָס ווייב האָט ניט קיין רשות איבער איר אייגענעם
לײַב, נייערט דער מאַן; און אַזוי האָט אויך דער מאַן ניט קיין רשות
איבער זיין אייגענעם לײַב, נייערט דאָס ווייב. [5]שיידט זיך ניט אָפּ איינער
פון דעם אַנדערן, סיידן עס ווערט אָפּגערעדט אויף אַ צייט, כּדי איר
זאָלט זיך קענען אָפּגעבן מיט תּפילה טאָן, און זייט צוריק צוזאַמען,
כּדי דער שָׂטן זאָל אייך ניט ברענגען צו קיין נִסָיון פונוועגן אייער ניט־
צוריקגעהאַלטנקייט. [6]און דאָס זאָג איך בדֶרֶך רשות, און ניט בדֶרֶך
געבאָט. [7]דאָך הַלוואַי זאָלן אַלע מענטשן זיין אַזוי ווי איך אַליין. אָבער
יעדער איינער האָט זיין אייגענע מַתָּנה פון גאָט, איינער אויף דעם אופן,
און אַן אַנדערער אויף יענעם.

[8]צו די אומפאַרהייראַטע, און צו די אַלמָנות זאָג איך: עס איז גוט
פאַר זיי, אויב זיי פאַרבלײַבן אַזוי ווי איך. [9]אָבער אויב זיי קענען זיך ניט
צוריקהאַלטן, זאָלן זיי חתונה האָבן; וואָרים עס איז בעסער חתונה צו
האָבן, איידער צו ברענען.

[10]צו די פאַרהייראַטע אָבער געביט איך, יאָ, ניט איך, נייערט דער
האַר, אַז דאָס ווייב זאָל זיך ניט אָפּשיידן פון איר מאַן, [11](טוט זי זיך
אָבער אָפּשיידן, זאָל זי פאַרבלײַבן אומפאַרהייראַט, אָדער זיך איבערבעטן
מיט דעם מאַן), און אַז דער מאַן זאָל ניט פאַרלאָזן זיין ווייב.

[12]צו די איבעריקע אָבער זאָג איך, ניט דער האַר: אויב אַ ברודער
האָט אַן אומגלויביק ווייב, און זי איז מַסכּים צו וואוינען מיט אים, זאָל
ער זי ניט פאַרלאָזן. [13]און דאָס ווייב, וואָס האָט אַן אומגלויביקן מאַן,
און ער איז מַסכּים צו וואוינען מיט איר, זאָל זי איר מאַן ניט פאַרלאָזן.
[14]וואָרים דער אומגלויביקער מאַן ווערט געהייליקט דורך דעם ווייב, און
דאָס אומגלויביקע ווייב ווערט געהייליקט דורך דעם ברודער; אַז ניט,

וואָלטן אייערע קינדער געווען טָמא, נאָר אַצינד זענען זיי הייליק. [15] אויב
אָבער דער אומגלויביקער וויל זיך אָפּשיידן, לאָז ער זיך אָפּשיידן; דער
ברודער, אָדער די שוועסטער, איז ניט געבונדן אין אַזוינע פאַלן; און גאָט
האָט אונדז באַרופן צו שָלום. [16] וואָרים וויאַזוי ווייסטו, אָ אִשה, צי דו
וועסט מַציל זיין דיין מאַן? אָדער וויאַזוי ווייסטו, אָ מאַן, צי דו וועסט
מַציל זיין דיין ווייב? [17] נייערט ווי דער האַר האָט צוגעטיילט יעדן מענטשן,
ווי גאָט האָט יעדן באַרופן, אַזוי זאָל ער גיין. און אַזוי בין איך מתַקן
אין אַלע קהִילות. [18] איז עמיצער באַרופן בעת אַ געמַלטער, זאָל ער
ניט ווערן אומגעמַלט. איז עמיצער באַרופן געוואָרן אין עָרלה, זאָל ער
ניט געמַלט ווערן. [19] מִילה איז גאָרניט, און עָרלה איז גאָרניט, נייערט
דאָס היטן פון די מִצוות פון גאָט. [20] לאָז יעדער פאַרבלייַבן אין יענער
באַרופונג, אין וועלכער ער איז באַרופן געוואָרן. [21] ביסטו באַרופן געוואָרן
אַלס קנעכט, זאָל עס דיך ניט אַרן. אויב אָבער דו קענסט ווערן פריי,
באַנוץ דיך מיט דער געלעגנהייט. [22] וואָרים דער, וואָס איז באַרופן אין
דעם האַר אַלס אַ קנעכט, איז דעם האַרס באַפרייַטער; אַזוי אויך דער,
וואָס איז געווען פריי, בעת ער איז באַרופן געוואָרן, איז מָשִיחַס קנעכט.
[23] איר זענט געקויפט געוואָרן מיט אַ פרייַז; ווערט ניט קיין קנעכט פון
קיין מענטשן. [24] ברידער, לאָז יעדער איינער, אין וואָס פאַר אַ מַצב ער
איז באַרופן געוואָרן, פאַרבלייַבן אין דעם מיט גאָט.

[25] און בנוֺגע בתולות, האָב איך ניט קיין געבאָט פון דעם האַר; איך
גיב אָבער מיין מיינונג ווי איינער, וואָס האָט געפונען לייַטזעליקייט ביי
דעם האַר, צו זיין באַגלויבט. [26] איך מיין דעריבער, אַז פונוועגן דער
איצטיקער צָרה, איז עס גוט פאַר אַ מענטשן צו זיין ווי ער איז. [27] ביסטו
צוגעבונדן צו אַ ווייב? זוך ניט צו ווערן פריי. ביסטו פריי פון אַ ווייב?
זוך ניט קיין ווייב. [28] האָסטו אָבער חַתונה געהאַט, האָסטו ניט געזינדיקט;
און אויב אַ בתולה האָט חַתונה, האָט זי ניט געזינדיקט. אָבער אַזוינע
וועלן האָבן צָרות אין דעם פלייש; און איך וואָלט אייך וועלן פאַרשוינען.
[29] דאָס אָבער זאָג איך, ברידער, די צייט איז קורץ. און פון איצט־אָן זאָלן
יענע, וואָס האָבן ווייבער, זיין גלייך ווי זיי וואָלטן זיי ניט געהאַט; [30] און
יענע, וואָס וויינען, גלייך ווי זיי וואָלטן ניט געוויינט; און יענע, וואָס פרייען
זיך, גלייך ווי זיי וואָלטן זיך ניט געפרייט; און יענע, וואָס קויפן, גלייך

ווי זיי וואָלטן עס ניט פאַרמאָגט; 31 און יענע, וואָס האָבן הנאה פון דער וועלט, גלייך ווי זיי וואָלטן זי ניט באַנוצט; וואָרים די געשטאַלט פון דער דאָזיקער וועלט טוט פאַרגיין.

32 איך וואָלט וועלן איר זאָלט זיין פריי פון דאגות. דער, וואָס איז ניט פאַרהייראַט, זאָרגט פונוועגן די זאַכן פון דעם האַר, וויאַזוי ער זאָל וואוילגעפעלן ווערן דעם האַר; 33 דער אָבער, וואָס איז פאַרהייראַט, זאָרגט פונוועגן די זאַכן פון דער וועלט, וויאַזוי ער זאָל וואוילגעפעלן ווערן זיין ווייב, 34 און איז צעטיילט. אַזוי אויך די אִשה, וואָס איז ניט פאַרהייראַט, און די בתולה, זאָרגט פונוועגן די זאַכן פון דעם האַר, כּדי זי זאָל זיין הייליק, סיי אין דעם גוף און סיי אין דעם גייסט; אָבער די, וואָס איז פאַרהייראַט, זאָרגט פונוועגן די זאַכן פון דער וועלט, וויאַזוי זי זאָל וואויל־געפעלן ווערן איר מאַן. 35 און דאָס זאָג איך פאַר אייער אייגענער טובה וועגן, און ניט צו וואַרפן אַ נעץ איבער אייך, נייערט איר זאָלט זיך פירן ווי עס געהער צו זיין, און כּדי איר זאָלט קענען דינען דעם האַר אומגעשטערט.

36 אויב עמיצער מיינט, אַז ער באַנעמט זיך ניט פּאַסיק קעגן זיין יונגפרוי, בעת זי איז אַריבער איר בליִאונג־צייט, און אויב סע באַדאַרף אַזוי צו זיין, זאָל ער טאָן וואָס ער וויל; ער זינדיקט ניט; לאָזן זיי חתונה האָבן. 37 דער אָבער, וואָס איז פעסט אין זיין האַרצן, און האָט עס ניט נייטיק, נייערט האָט שליטה איבער זיין אייגענעם ווילן, און האָט באַשלאָסן אין זיין האַרצן צו פאַרשוינען זיין אייגענע יונגפרוי, אַזוי טוט ער רעכט. 38 בכן, דער, וואָס מאַכט חתונה זיין יונגפרוי, טוט גוט; און דער, וואָס מאַכט זי ניט חתונה, וועט טאָן נאָך בעסער.

39 אַ ווייב איז געבונדן צו איר מאַן כּל־זמן ער לעבט; אויב אָבער דער מאַן שטאַרבט, איז זי פריי חתונה צו האָבן מיט וועמען זי וויל, נייערט נאָר אין דעם האַר. 40 לויט מיין מיינונג, איז זי אָבער גליקלעכער, אויב זי פאַרבלייַבט אַזוי ווי זי איז; און איך מיין, אַז איך פאַרמאָג אויך דעם גייסט פון גאָט.

ח און בנוגע די זאַכן, וואָס מען איז מקריב צו אָפּגעטער: מיר ווייסן, אַז מיר אַלע האָבן פאַרשטענדעניש. וויסן בלאָזט אויף, אָבער ליבשאַפט טוט אויפבויען. 2 אויב עמיצער מיינט, אַז ער פאַרשטייט עפּעס, פאַרשטייט

ער נאָך ניט, ווי ער וואָלט באַדאַרפֿט פֿאַרשטיין. 3 נאָר אויב עמיצער האָט
ליב גאָט, דער דאָזיקער ווערט דערקענט פֿון אים.
4 און וואָס שײך דעם עסן פֿון זאַכן, וואָס מען איז מַקריב צו אָפּגעטער,
ווייסן מיר, אַז קיין שום אָפּגאָט איז עפּעס אין דער וועלט, און אַז ס'איז
ניטאָ קיין גאָט, אַחוץ איינער. 5 וואָרום הַגַם סע זענען פֿאַראַן אַזעלכע,
וואָס ווערן אָנגערופֿן געטער, סיי אין הימל, סיי אויף דר'ערד,—ווי עס
זענען פֿאַראַן געטער אַ סך, און הארן אַ סך,— 6 דאָך פֿאַר אונדז איז פֿאַראַן
איין גאָט, דער פֿאָטער, פֿון וועמען עס איז אַלצדינג, און מיר פֿאַר אים,
און איין האַר, יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, דורך וועמען סע זענען אַלע זאַכן, און מיר
דורך אים.
7 דאָך ניט אין אַלע מענטשן איז דאָ די פֿאַרשטענדעניש; נייערט טייל,
וואָס זענען געוואוינט ביז איצט צו דעם אָפּגאָט, עסן ווי פֿון אַ זאַך, וואָס
מען האָט מַקריב געווען צו אַן אָפּגאָט; און זייער געוויסן, וואָס איז שוואַך,
ווערט באַפֿלעקט. 8 אָבער שפּייז וועט אונדז ניט באַוויליקן צו גאָט; אויך
זענען מיר ניט ערגער, אויב מיר עסן ניט, אויך ניט בעסער, אויב מיר
עסן יאָ. 9 גיט אָבער אַכטונג, אַז די דאָזיקע פֿרײַהייט אייערע זאָל ניט
דורך עפּעס ווערן אַ מִכשול פֿאַר די שוואַכע. 10 וואָרום אויב עמיצער
זעט דיך, וואָס האָסט פֿאַרשטענדעניש, זיצן בײַ אַ מאָלצייט אין דעם
טעמפּל פֿון אַן אָפּגאָט, וועט ניט זײַן געוויסן, אויב ער איז שוואַך, דער־
מוטיקט ווערן צו עסן זאַכן, וואָס מען האָט מַקריב געווען צו אָפּגעטער?
11 און דורך דײַן פֿאַרשטענדעניש גייט דער שוואַכער ברודער פֿאַרלוירן,
פֿאַר וועמען מָשִיחַ איז געשטאָרבן. 12 און אַזוי, בעת איר זינדיקט קעגן די
ברידער, און פֿאַרלעצט זייער שוואַך געוויסן, זינדיקט איר קעגן מָשִיחַן.
13 איבערדעם, אויב אַ שפּייז איז גורם מײַן ברודער צו שטרויכלען, וועל
איך קיינמאָל ניט עסן קיין פֿלייש, כּדי איך זאָל ניט גורם זײַן מײַן
ברודער צו שטרויכלען.

ט בין איך ניט פֿרײַ? בין איך ניט קיין שליח? האָב איך ניט געזען
יֵשוּעַן, אונדזער האַר? זענט איר ניט מײַן ווערק אין דעם האַר? 2 אויב
פֿאַר אַנדערע בין איך ניט קיין שליח, צום ווינציקסטן בין איך עס דאָך
פֿאַר אײַך; וואָרום דער חותם פֿון מײַן שליחות זענט איר אין דעם האַר.
3 דאָס איז מײַן רעכטפֿאַרטיקונג פֿאַר די, וואָס פֿאָרשטן מיך אויס.

[4]צי האָבן מיר ניט קיין רשות צו עסן און צו טרינקען? [5]צי האָבן מיר ניט קיין רשות אַרומצופירן אַ שוועסטער פאַר אַ ווייב, אַזוי ווי די איבעריקע שליחים, און די ברידער פון דעם האַר, און כֵּיפָא? [6]אָדער איך נאָר און בַּר־נַבָּא, האָבן מיר ניט קיין רשות ניט צו אַרבעטן? [7]וואָסער זעלנער טוט גאָר דינען אויף זיינע אייגענע הוֹצָאוֹת? ווער פלאַנצט אַ ווײַנגאָרטן, און עסט ניט פון אים קיין פֵּירוֹת? אָדער ווער פיטערט אַ סטאַדע, און געניסט ניט פון דער מילך פון דער סטאַדע?

[8]צי טו איך רעדן די דאָזיקע זאַכן לויט דעם שטייגער פון מענטשן? אָדער צי זאָגט ניט די תּוֹרה אויך דאָס זעלבע? [9]וואָרים סע שטייט געשריבן אין תּוֹרת־משה: זאָלסט ניט פאַרבינדן אַן אָקס דאָס מויל, בעת ער דרעשט[א]. צי זאָרגט דען גאָט פאַר אָקסן? [10]אָדער זאָגט ער דאָס פון אונדזערטוועגן בִּכְלָל? יאָ, פון אונדזערטוועגן איז עס געשריבן געוואָרן, וואָרים דער, וואָס אַקערט, דאַרף אַקערן מיט האָפענונג, און דער, וואָס דרעשט, אין דער האָפענונג צו באַקומען אַ חֵלֶק.

[11]אויב מיר האָבן געזײַט אין אייך גײַסטיקע זאַכן, איז עס אַזאַ גרויסער ענין, אויב מיר וועלן שניידן אייערע ערדישע זאַכן? [12]אויב אַנדערע האָבן אַ חֵלֶק אין דעם רעכט איבער אייך, האָבן מיר ניט אַ סך מער? דאָך האָבן מיר ניט אויסגענוצט דאָס דאָזיקע רעכט, נייערט מיר טראָגן איבער אַלצדינג, כּדי מיר זאָלן ניט אָנמאַכן קיין שטערונג פאַר דער בשׂורה פון מָשִיחַ. [13]ווייסט איר ניט, אַז די, וואָס טוען די הייליקע עֲבוֹדה, עסן פון די זאַכן פון דעם מִקדש, און די, וואָס דינען פאַר דעם מִזבֵּחַ, נעמען זייער חֵלֶק אין דעם מִזבֵּחַ? [14]פונקט אַזוי האָט אויך דער האַר מתַקן געווען, אַז די, וואָס זאָגן אָן די בשׂורה, זאָלן לעבן פון דער בשׂורה.

[15]איך האָב אָבער ניט אויסגענוצט קיין אײנציקע פון די דאָזיקע זאַכן; און איך האָב דאָס ניט געשריבן, כּדי סע זאָל אַזוי געטאָן ווערן אין מיין פאַל; וואָרים איך וואָלט ליבערשט שטאַרבן, איידער עמיצער זאָל צונישט מאַכן מיין רימען זיך. [16]וואָרים אויב איך זאָג אָן די בשׂורה, דאַרף איך מיך ניט רימען מיט דעם, וואָרים איך בין מחויב דאָס צו טאָן; און ווי איז מיר, אויב איך טו ניט אָנזאָגן די בשׂורה! [17]וואָרים אויב איך טו דאָס פון מיין אייגענעם ווילן, קריג איך אַ שׂכר; נאָר אויב ניט פון מיין

א דברים כה, 4.

אייגענעם ווילן, האָב איך אַ שליחות, וואָס איז מיר אָנפאַרטרויט געוואָרן.
[18]וואָס פאַרט איז מיין שׂכר? דאָס: וואָס בעת איך טו אָנזאָגן די בשׂורה,
זאָל איך קענען ברענגען די בשׂורה אָן געצאָלטס, כּדי ניט אויסצונוצן מיין
רעכט אין דער בשׂורה.

[19]וואָרים הגם איך בין פריי פון אַלע מענטשן, האָב איך מיך
געמאַכט פאַר אַ באַדינער צו אַלע, כּדי איך זאָל געווינען וואָס מערער.
[20]פאַר די ייִדן בין איך געוואָרן ווי אַ ייִד, כּדי איך זאָל געווינען די ייִדן;
פאַר די, וואָס זענען אונטער דער תּורה, ווי אונטער דער תּורה, בעת אַליין
בין איך ניט אונטער דער תּורה, כּדי איך זאָל געווינען די, וואָס זענען
אונטער דער תּורה; [21]פאַר די, וואָס זענען אָן אַ תּורה, ווי אָן אַ תּורה,
בעת איך בין ניט אָן גאָטס תּורה, נייערט אונטער משיחס תּורה, כּדי איך
זאָל געווינען די, וואָס זענען אָן אַ תּורה. [22]פאַר די שוואַכע בין איך
געוואָרן שוואַך, כּדי איך זאָל געווינען די שוואַכע. איך בין געוואָרן
אַלצדינג פאַר אַלע מענטשן, כּדי בכל־אופן מציל צו זיין טייל פון זיי.
[23]און איך טו אַלצדינג פאַר דער בשׂורה־וועגן, כּדי איך זאָל האָבן אַ חלק
אין איר.

[24]צי ווייסט איר ניט, אַז די, וואָס לויפן אין אַ וועט־לויף, לויפן
אַלע, אָבער נאָר איינער באַקומט דעם פּרייַז? פּונקט אַזוי לויפט, כּדי
איר זאָלט אים באַקומען. [25]און יעדער איינער, וואָס קעמפט אין די
שפּילן, לעבט איַינגעהאַלטן אין אַלצדינג. און זיי טוען עס כּדי צו באַקומען
אַ פאַרדאַרבלעכע קרוין, מיר אָבער — אַן אומפאַרדאַרבלעכע. [26]איך לויף
דעריבער אַזוי, ניט ווי אומזיכער; איך קעמף ניט אַזוי ווי איינער, וואָס
שלאָגט די לופט; [27]נייערט איך שלאָג מיין לייַב, און פאַרקנעכט אים,
טאָמער וועל איך דורך עפּעס, נאָכדעם ווי איך האָב געדרשנט פאַר
אַנדערע, אַליין פאַרוואָרפן ווערן.

י איך וויל אַז איר זאָלט וויסן, ברידער, אַז אונדזערע אָבות זענען
אַלע געווען אונטער דעם וואָלקן, און אַלע זענען אַריבערגעגאַנגען
איבער דעם ים; [2]און אַלע זענען געטובלט געוואָרן אויף משהן אין דעם
וואָלקן און אין דעם ים, [3]און האָבן אַלע געגעסן די זעלבע גייַסטיקע
שפּייז, [4]און האָבן אַלע געטרונקען דעם זעלבן גייַסטיקן טרונק; וואָרים זיי
האָבן געטרונקען פון אַ גייַסטיקן פעלזן, וואָס איז זיי נאָכגעגאַנגען, און

דער פעלז איז געווען מָשִיחַ. [5] דאָך זענען די מײנסטע פון זײ ניט װאױל־געפעלן געװאָרן גאָט; װאָרים זײ זענען אומגעקומען אין דער מִדבר.

[6] און די דאָזיקע זאַכן זענען געװען בײַשפּילן פאַר אונדז, כּדי מיר זאָלן ניט גלוסטן נאָך קײן שלעכטיקײטן, אַזױװי זײ האָבן געגלוסט. [7] זײט אױך ניט קײן געצנדינער, װי טײל פון זײ זענען געװען; װי סע שטײט געשריבן: דאָס פאָלק האָט זיך אַנידערגעזעצט צו עסן און טרינקען, און זײ זענען אױפגעשטאַנען צו שפּילן זיך[א]. [8] לאָמיר אױך ניט באַגײן קײן נִיאוף, װי טײל פון זײ זענען באַגאַנגען, און זענען געפאַלן אין אײן טאָג דרײַ־און־צװאַנציק טױזנט[ב]. [9] לאָמיר אױך ניט אױספּרואװן גאָט, װי טײל פון זײ האָבן אים אױסגעפּרואװט, און זענען אומגעקומען דורך די שלאַנגען[ג]. [10] איר זאָלט אױך ניט מורמלען, װי טײל פון זײ האָבן געמורמלט, און זענען אומגעקומען דורך דעם מַשחִית[ד]. [11] און די דאָזיקע זאַכן זענען געשען צו זײ פאַר אַ בײַשפּיל; און זײ זענען פאַרשריבן געװאָרן צו זײַן אַ װאָרענונג פאַר אונדז, אױף װעמען דער סוף פון די צײַטן האָט געגעװנט. [12] בכֵן, לאָז דער, װאָס מײנט, אַז ער שטײט, אַכטונג געבן, אַז ער זאָל ניט פאַלן. [13] סע האָט אײַך קײן שום נִסָיון ניט געטראָפן, סײדן אַזאַ װי אַ מענטש קאָן פאַרטראָגן. אָבער גאָט איז געטרײַ, װאָס װעט ניט דערלאָזן, אַז איר זאָלט געפּרואװט װערן איבער אײַערע כּוחות; נײַערט ער װעט מיט דעם נִסָיון אױך מאַכן אַ װעג פון אַנטרינונג, כּדי איר זאָלט אים קאָנען דערטראָגן.

[14] איבערדעם, מײַנע באַליבטע, אַנטרינט פון געצנדינערײַ. [15] איך רעד װי צו פאַרשטענדיקע; מִשפּט איר אַלײן, װאָס איך זאָג. [16] דער כּוס פון בְרָכה, איבער װעלכן מיר מאַכן אַ בְרָכה, איז דאָס ניט קײן באַהעפטונג מיט דעם בלוט פון מָשִיחַן? די מַצה, פון װאָס מיר ברעכן אָפּ, איז דאָס ניט קײן באַהעפטונג מיט דעם לײַב פון מָשִיחַן? [17] און מַחמת עס איז אײן מַצה, זענען מיר, װאָס זענען אַ סך, אײן לײַב, װאָרים מיר אַלע האָבן אַ חֵלֶק אין דער אײנער מַצה. [18] זעט די בְנֵי־יִשׂרָאֵל לױט דעם פלײש: צי זענען זײ, װאָס עסן די קָרבָנות, ניט באַהעפט מיט דעם מִזבֵחַ? [19] דעריבער, װאָס זאָל איך זאָגן? אַז אַ זאַך, װאָס מען האָט מַקריב געװען צו אָפּגעטער האָט אַ מַמָשות, אָדער אַז אַן אָפּגאָט האָט אַ מַמָשות? [20] איך זאָג גיכער,

[א] שמות לב, 6. [ב] במדבר כה, 1—9. [ג] במדבר כא, 5, 6. [ד] במדבר יד, 2, 36.

אַז דאָס, וואָס די געצנדינער זענען מַקריב, זענען זיי מַקריב צו רוחות, און ניט צו גאָט. און איך וויל ניט, אַז איר זאָלט פירן חברותאשאַפט מיט רוחות. [21] איר קענט ניט טרינקען דעם כּוס פון דעם האַר, און דעם כּוס פון רוחות; איר קענט ניט האָבן אַ חלק אין דעם טיש פון דעם האַר, און אין דעם טיש פון רוחות. [22] אָדער זאָלן מיר דערצערענען דעם האַר צו קנאה? זענען מיר שטאַרקער פון אים?

[23] אַלצדינג איז דערלויבט, אָבער ניט אַלצדינג איז נוצלעך. אַלצדינג איז דערלויבט, אָבער ניט אַלצדינג בויט אויף. [24] זאָל קיינער ניט זוכן זיין אייגענע טובֿה, נייערט יעדער זיין חבֿרס. [25] אַלץ, וואָס סע ווערט פאַרקויפט אין די יאַטקעס, עסט, און פרעגט ניט קיין שאלה פון געוויסן־וועגן; [26] וואָרים די ערד געהערט גאָט, און די פולקייט פון איר[א]. [27] און אויב איינער פון די, וואָס גלויבן ניט, פאַרבעט אייך אויף אַ סעודה, און איר האָט בדעה צו גיין, זאָלט איר עסן אַלץ, וואָס סע ווערט געשטעלט פאַר אייך, און פרעגט ניט קיין שאלה פון געוויסן־וועגן. [28] נאָר אויב עמיצער זאָגט צו אייך: דאָס האָט מען מַקריב געווען פאַר אַ קרבן, טאָ עסט עס ניט, פון זיינעטוועגן, וואָס האָט עס אָנגעוויזן, און פון געוויסן־וועגן. [29] איך מיין ניט דאָס אייגענע געוויסן, נייערט דעם אַנדערנס. וואָרים פאַרוואָס זאָל מיין פרייהייט געמשפּט ווערן פון אַן אַנדערנס געוויסן? [30] און אויב איך געניס מיט אַ ברכה, פאַרוואָס זאָל איך באַרעדט ווערן פונוועגן דעם, פאַר וועלכן איך מאַך אַ ברכה?

[31] בכן, צי איר עסט, אָדער טרינקט, אָדער וואָס נאָר איר טוט, טוט אַלץ פאַר דעם כּבֿוד פון גאָט. [32] גיט ניט קיין געלעגנהייט פון שטרויכלונג די יידן, אָדער די גריכן, אָדער דער קהילה פון גאָט; [33] פונקט ווי אויך איך באַוויליק אַלע מענטשן אין אַלצדינג, און זוך ניט מיין אייגענעם נוצן, נייערט דעם נוצן פון דעם רבים, כּדי זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן.

יא זייט מיינע נאָכפאָלגער, אַזוי ווי איך בין משיחס. [2] און איך לויב אייך, וואָס איר געדענקט מיך אין אַלצדינג, און היט אָפּ די תקנות, אַזוי ווי איך האָב זיי אייך איבערגעענטפערט. [3] איך וויל אָבער, אַז איר זאָלט וויסן, אַז דער קאָפּ פון יעדן מאַן איז משיח, און דער קאָפּ

[א] תהלים כד, 1.

פון יעדן ווייב איז דער מאַן, און דער קאָפּ פון מָשִיחַן איז גאָט. [4] יעדער מאַן, וואָס איז מִתפַּלֵל, אָדער זאָגט נביאות, און ער האַלט פאַרדעקט זיין קאָפּ, פאַרשעמט ער זיין קאָפּ. [5] און יעדע אִשה, וואָס איז מִתפַּלֵל, אָדער זאָגט נביאות, און איר קאָפּ איז אָפּגעדעקט, פאַרשעמט זי איר קאָפּ; ווארים עס איז איינס און דאָס זעלבע ווי זי וואָלט געווען געגאָלט. [6] ווארים אויב אַ ווייב איז ניט פאַרהילט, זאָל זי זיך אויך לאָזן אָפּשערן; נאָר אויב עס איז אַ בִזָיון פאַר אַ ווייב צו זיין אָפּגעשוירן, אָדער געגאָלט, זאָל זי זיין פאַרהילט.

[7] ווארים אַ מאַן איז ניט מחויב צו האַלטן זיין קאָפּ פאַרדעקט, מַחמת ער איז דאָס אָפּבילד און כָּבוד פון גאָט; דאָס ווייב אָבער איז דער כָּבוד פון דעם מאַן. [8] (ווארים דער מאַן שטאַמט ניט פון דער אִשה, נייערט די אִשה פון דעם מאַן; [9] אויך איז דער מאַן ניט באַשאַפן געוואָרן פון דעם ווייבס־וועגן, נייערט דאָס ווייב פון דעם מאַנס־וועגן.) [10] עַל־כֵּן, דאַרף אַ ווייב האָבן אַ צייכן פון אָנזעעוודיקייט אויף איר קאָפּ, צוליב די מַלאָכים. [11] אָבער אין דעם האַר איז דאָס ווייב ניט אָן דעם מאַן, אויך ניט דער מאַן אָן דעם ווייב. [12] ווארים אַזוי ווי דאָס ווייב שטאַמט פון דעם מאַן, אַזוי שטאַמט אויך דער מאַן דורך דעם ווייב; אַלצדינג אָבער שטאַמט פון גאָט. [13] מִשפּט איר ביי זיך אַליין; צי איז עס שיין, אַז אַ ווייב זאָל מִתפַּלֵל זיין צו גאָט ניט פאַרהילט? [14] צי טוט אַפילו די טֶבע אַליין אייך ניט לערנען, אַז אויב אַ מאַן טראָגט לאַנגע האָר, איז עס אַ חֶרפּה פאַר אים, [15] נאָר אויב אַ ווייב טראָגט לאַנגע האָר, איז עס אַ כָּבוד פאַר איר? ווארים די האָר זענען איר געגעבן געוואָרן פאַר אַ צודעק. [16] נאָר אויב עמיצער מיינט צו זיין קריגעריש, האָבן מיר ניט אַזאַ מִנהג, און אויך ניט די קהִילות פון גאָט.

[17] בעת אָבער איך גיב אייך דעם דאָזיקן באַפעל, לויב איך אייך ניט, וואָס איר קומט זיך צוזאַמען ניט פונוועגן דעם בעסערן, נייערט פונוועגן דעם ערגערן. [18] ווארים קודם־כֹּל, בעת איר קומט זיך צוזאַמען אין דער קהִילה, הער איך, אַז מַחלוֹקֶותן זענען פאַראַן צווישן אייך; און טיילווייז גלויב איך עס. [19] ווארים סע מוזן אויך זיין כִּיתות צווישן אייך, כּדי די, וואָס זענען באַגלייבט צווישן אייך, זאָלן קענען אַנטפּלעקט ווערן. [20] בכֵן, בעת איר קומט זיך צוזאַמען, איז עס ניט מעגלעך צו עסן דעם

האַרס סעודה; [21] וואָרים בעת אייער עסן נעמט יעדער איינער פריער פאַר
אַנדערע זיין אייגענע מאָלצייט; און איינער איז הונגעריק, און אַן אַנדערער
איז שיכּור. [22] וואָס? צי האָט איר ניט קיין הייזער, צו עסן און צו טרינקען
אין זיי? אָדער צי זענט איר מבֿזה די עֵדה פון גאָט, און זענט מבֿייש די,
וואָס האָבן גאָרניט? וואָס זאָל איך אייך זאָגן? זאָל איך אייך לויבן?
פאַר דעם לויב איך אייך ניט.
[23] וואָרים איך האָב מקַבּל געווען פון דעם האַר דאָס, וואָס איך האָב
אויך צו אייך איבערגעענטפערט, אַז דער האַר יֵשוּעַ האָט אין דער נאַכט,
אין וועלכער ער איז פאַררעטן געוואָרן, גענומען אַ מַצה, [24] און נאָכדעם
ווי ער האָט אַ בְּרָכה געמאַכט, האָט ער זי צעבראָכן, און געזאָגט: דאָס
איז מיין לַײַב, וואָס ווערט צעבראָכן פון אײַערטוועגן; טוט דאָס אין מיין
אָנדענק. [25] און אויך אַזאַ אופן אויך דעם כּוס, נאָך דער סעודה, אַזוי צו
זאָגן: דער דאָזיקער כּוס איז דער נייער בּונד אין מיין בלוט; טוט דאָס,
כָּל־זמַן איר טרינקט אים, אין מיין אָנדענק. [26] וואָרים כָּל־זמַן איר עסט
די מַצה, און טרינקט דעם כּוס, טוט איר אָנזאָגן דעם האַרס טויט, ביז
ער קומט.
[27] בּכֵן, ווער סע וועט עסן די מַצה, און טרינקען דעם כּוס פון
דעם האַר אויף אַן אומווערדיקן אופן, וועט זיך פאַרשולדיקן קעגן דעם
לַײַב און דעם בלוט פון דעם האַר. [28] נאָר לאָז אַ מענטש זיך אַליין
אויספּרואוון, און דערנאָך זאָל ער עסן פון דער מַצה און טרינקען פון
דעם כּוס. [29] וואָרים דער, וואָס טוט עסן און טרינקען, עסט און טרינקט
אַ פּסק אויף זיך אַליין, אויב ער מאַכט ניט קיין חִילוק צווישן דעם לַײַב
פון דעם האַר. [30] איבערדעם זענען אַ סך פון צווישן אייך שוואַך און
קראַנק, און ניט ווייניק שלאָפן איין. [31] אויב אָבער מיר טוען זיך אַליין
פּרואוון, וועלן מיר ניט געמִשפּט ווערן; [32] און ווערן מיר שוין געמִשפּט,
ווערן מיר געשטראָפט פון דעם האַר, כּדי מיר זאָלן ניט פאַרמִשפּט ווערן
מיט דער וועלט. [33] בּכֵן, מיינע ברידער, בעת איר קומט זיך צוזאַמען צו
עסן, וואַרט איינער אויף דעם אַנדערן. [34] און אויב עמיצער איז הונגעריק,
זאָל ער עסן אין דער היים, כּדי אייער צונויפקומען זיך זאָל ניט ווערן
קיין פאַרשולדיקונג. און דאָס איבעריקע וועל איך מתַקן זיין, ווען איך
וועל קומען.

יב און בנוגע גײַסטיקע מַתָּנות, ברידער, וואָלט איך ניט וועלן פֿאַרהוילן פֿון אײַך קיין שום זאַך. [2] איר ווייסט, אַז בעת איר זענט געווען געצנדינער, האָט איר זיך געלאָזט פֿירן צו יענע שטומע אָפּגעטער, וויאַזוי נאָר מע האָט אײַך געפֿירט. [3] בכן, בין איך אײַך מודיע, אַז קיינער, וואָס רעדט דורך דעם גייסט פֿון גאָט, זאָגט: יֵשוּעַ זאָל זײַן פֿאַרשאָלטן! און קיינער קאָן ניט זאָגן: יֵשוּעַ איז האַר, סײַדן דורך דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש.

[4] און סע זענען פֿאַראַן פֿאַרשידענע מַתָּנות, אָבער דער זעלבער גייסט; [5] און סע זענען פֿאַראַן פֿאַרשידענע עֲבוֹדוֹת, אָבער דער זעלבער האַר; [6] און סע זענען פֿאַראַן פֿאַרשידענע אַרבעטן, אָבער דער זעלבער גאָט, וואָס ווירקט אין אַלצדינג אין אַלעמען. [7] נאָר יעדן איינעם איז געגעבן געוואָרן די אַנטפּלעקונג פֿון דעם גייסט מיט דעם נוצן. [8] וואָרים איינעם איז געגעבן געוואָרן דורך דעם גייסט דאָס וואָרט פֿון חָכמה, און אַן אַנדערן דאָס וואָרט פֿון וויסן, לויט דעם זעלבן גייסט; [9] אַן אַנדערן אֱמוּנה, דורך דעם זעלבן גייסט, און אַן אַנדערן מַתָּנות פֿון היילן דורך דעם איינעם גייסט, [10] אַן אַנדערן צו טאָן וואונדער, און צו אַן אַנדערן נבואה, און אַן אַנדערן צו אונטערשיידן גײַסטער, אַן אַנדערן פֿאַרשידענע מִינים לשונות, און אַן אַנדערן דאָס פֿאַרטײַטשן פֿון לשונות. [11] אָבער דאָס אַלץ טוט ווירקן דער איינער און דער זעלבער גייסט, וואָס פֿאַרטיילט יעדן איינעם באַזונדער אַזוי־ווי ער וויל.

[12] וואָרים אַזוי־ווי דער גוף איז איינער, און האָט אַ סך אֵברים, און די אַלע אֵברים פֿון דעם גוף, הַגַם זיי זענען אַ סך, זענען איין גוף, אַזוי איז אויך מָשִיחַ. [13] וואָרים דורך איין גייסט זענען מיר אַלע געטובלט געוואָרן אין איין גוף, סײַ ייִד אָדער גריך, סײַ קנעכט אָדער פֿרײַ; און זענען אַלע אָנגעטרונקען געוואָרן מיט איין גייסט.

[14] וואָרים דער גוף איז ניט איין אֵבר, נייערט אַ סך. [15] אויב דער פֿוס זאָל זאָגן: ווײַל איך בין ניט די האַנט, געהער איך ניט צום גוף, געהערט ער דעריבער ניט צום גוף? [16] און אויב דאָס אויער זאָל זאָגן: ווײַל איך בין ניט דאָס אויג, געהער איך ניט צום גוף, געהערט עס דעריבער ניט צום גוף? [17] אויב דער גאַנצער גוף וואָלט געווען אַן אויג, וואו וואָלט געווען דאָס געהער? און אויב ער וואָלט אינגאַנצן געווען געהער, וואו וואָלט געווען דער חוש־הָרֵיחַ? [18] איצט אָבער האָט גאָט

געשטעלט די אֵברים, יעדן איינעם פֿון זיי אין דעם גוף, אַזויווי אים איז
וואוילגעפֿעלן געוואָרן.
19 און אויב זיי וואָלטן אַלע געווען איין אֵבר, וואו וואָלט געווען דער
גוף? 20 אַזוי אָבער זענען זיי אַ סך אֵברים, נאָר איין גוף. 21 און דאָס
אויג קען ניט זאָגן צו דער האַנט: איך נייטיק מיך ניט אין דיר, אָדער
דער קאָפּ צו די פֿיס: איך נייטיק מיך ניט אין אײַך. 22 נייערט לְהֵיפֶך,
יענע אֵברים פֿון דעם גוף, וואָס זעען אויס צו זיין שוואַכער, זענען נייטיק.
23 און יענע טיילן פֿון דעם גוף, וואָס מיר מיינען, זיי זענען ווייניקער חָשוב,
די דאָזיקע באַשענקען מיר מיט אַ סך מער כָּבוד; און אונדזערע מיאוסע
טיילן האָבן אַ סך מער ליבלעכקייט, 24 בעת אונדזערע ליבלעכע טיילן
נייטיקן זיך ניט דערין. אָבער גאָט האָט דעם גוף אַזוי צונויפֿגעשטעלט,
און געגעבן מער כָּבוד יענעם טייל, וואָס איז געווען געמינערט, 25 כּדי
סע זאָל ניט זיין קיין מַחלוקה אין דעם גוף, נייערט, אַז די אֵברים זאָלן
טראָגן די זעלבע זאָרג איינער פֿאַר דעם אַנדערן. 26 און אויב איין אֵבר
טוט ליידן, ליידן מיט אים מיט אַלע אֵברים; אָדער ווערט איין אֵבר
געאַכפּערט, אַזוי פֿרייען זיך מיט אים אַלע אֵברים.
27 אָבער איר זענט דער גוף פֿון מָשִיחַן, און באַזונדערע אֵברים פֿון
אים. 28 און גאָט האָט טייל אויפֿגעשטעלט אין דער קְהִילה, ערשטנס
שְליחים, צווייטנס נבִיאים, דריטנס לערער, דערנאָך פֿאַר מופֿתים, דערנאָך
מַתָּנות פֿון רפֿואות, העלפֿערס, פֿאַרוואַלטונגען, פֿאַרשידענע מִינים פֿון
לשונות. 29 צי זענען אַלע שְליחים? זענען אַלע נבִיאים? זענען אַלע לערער?
באַווייַזן אַלע מופֿתים? 30 האָבן אַלע מַתָּנות פֿון רפֿואות? צי רעדן אַלע מיט
לשונות? טוען אַלע פֿאַרטייַטשן? 31 באַגערט אָבער פֿלייסיק די גרעסערע
מַתָּנות. און אויסערדעם ווייז איך אײַך אָן אַ זייער אויסגעצייכנטן וועג.

יג אויב איך זאָל רעדן מיט לשונות פֿון מענטשן און פֿון מַלאָכים,
און האָב ניט קיין ליבשאַפֿט, בין איך געוואָרן ווי קלינגענדיק מעש,
אָדער אַ שאַלנדיקער צימבל. 2 און אויב איך האָב די מַתָּנה פֿון נבואה,
און ווייס אַלע סודות און אַלע חָכמות, און אויב איך זאָל האָבן די
גאַנצע אֱמונה, אַזוי, אַז איך זאָל קענען איבערשטעלן בערג, און האָב ניט
קיין ליבשאַפֿט, בין איך גאָרנישט. 3 און אויב איך שענק אַוועק מיין גאַנץ

פֿאַרמעגן, און גיב מײַן לײַב פֿאַרברענט צו ווערן, און האָב ניט קיין ליבשאַפֿט, טוט עס מיר גאָרניט נוצן.

4 ליבשאַפֿט טראָגט איבער אַ סך, און איז גוט; ליבשאַפֿט טוט ניט מקנא זײַן; ליבשאַפֿט טוט זיך ניט רימען אַליין, און איז ניט אויפֿגעבלאָזן. 5 זי באַנעמט זיך ניט געמיין, זי זוכט ניט דאָס איריקע, זי דערצערנט זיך ניט, טראַכט ניט קיין בייז, 6 זי פֿרייט זיך ניט אין קיין עוולה, נייערט פֿרייט זיך מיט דעם אמת. 7 אַלצדינג פֿאַרטראָגט זי, אַלצדינג גלויבט זי, אַלצדינג האָפֿט זי, אַלצדינג טראָגט זי איבער.

8 ליבשאַפֿט וועט קיינמאָל ניט אויפֿהערן. אויב אָבער סע זענען פֿאַראַן נבואות, וועלן זיי אָפּגעטאָן ווערן; אויב לשונות, וועלן זיי בטל ווערן; אויב חכמה, וועט זי אָפּגעטאָן ווערן. 9 וואָרים מיר וויסן טיילווײַז, און מיר זאָגן נבֿיאות טיילווײַז; 10 אָבער ווען דאָס שלימותדיקע וועט קומען, וועט דאָס, וואָס איז טיילווײַז, אָפּגעטאָן ווערן.

11 ווען איך בין געווען אַ קינד, האָב איך גערעדט ווי אַ קינד, האָב געפֿילט ווי אַ קינד, האָב געטראַכט ווי אַ קינד; איצט, אַז איך בין געוואָרן אַ מאַן, האָב איך אַוועקגעלייגט די קינדישע זאַכן. 12 וואָרים אַצינד זעען מיר אין אַ שפּיגל, טונקל; דעמאָלט אָבער פּנים אל־פּנים. אַצינד פֿאַרשטיי איך טיילווײַז, דעמאָלט וועל איך פֿאַרשטיין אינגאַנצן, אַזוי ווי איך בין אויך אינגאַנצן פֿאַרשטאַנען געוואָרן. 13 און אַצינד פֿאַרבלײַבט אמונה, האָפֿענונג, ליבשאַפֿט, די דאָזיקע דריי; און דאָס גרעסטע פֿון זיי איז ליבשאַפֿט.

יד יאָגט זיך נאָך ליבשאַפֿט, און באַגערט פֿלייסיק גײַסטיקע מתּנות; בעסער אָבער, אַז איר זאָלט קענען נבֿיאות זאָגן. 2 וואָרים דער, וואָס רעדט אין אַ לשון, טוט ניט רעדן צו מענטשן, נייערט צו גאָט; וואָרים קיינער פֿאַרשטייט אים ניט, און ער טוט רעדן סודות אין דעם גייסט. 3 אָבער דער, וואָס זאָגט נבֿיאות, טוט רעדן צו מענטשן פֿאַר זייער אויפֿבויאונג, און מוסר, און טרייסט. 4 דער, וואָס רעדט אין אַ לשון, בויט זיך אַליין אויף; אָבער דער, וואָס זאָגט נבֿיאות, בויט אויף די קהילה. 5 און איך וואָלט וועלן, אַז איר זאָלט אַלע רעדן אין לשונות; בעסער אָבער, אַז איר זאָלט נבֿיאות זאָגן. און גרעסער איז דער, וואָס זאָגט נבֿיאות, איידער דער, וואָס טוט רעדן אין לשונות, סײַדן ער פֿאַרטײַטשט, כּדי אויפֿצובויען די קהילה.

[6] און אַצינד, ברידער, אויב איך זאָל צו אייך קומען און רעדן אין לשונות, וואָס וועל איך אייך נוצן, אויב איך וועל ניט רעדן צו אייך דורך דעם אופן פון אַנטפּלעקונג, אָדער פון חָכמה, אָדער פון נבואה, אָדער פון לערנונג? [7] אַפילו ניט־לעבעדיקע זאַכן, וואָס גיבן אַרויס אַ קלאַנג, צי אַ פלייט, אָדער אַ האַרף, אויב זיי גיבן ניט אַרויס קיין חילוק אין די קלאַנגען, וויאַזוי וועט מען וויסן וואָס סע ווערט געשפּילט אויף דער פלייט, אָדער אויף דער האַרף? [8] וואָרים אויב דער טרומייט גיט אַרויס אַן אומבאַשטימטן קלאַנג, ווער וועט זיך גרייטן צו מלחמה? [9] אַזוי אויך מיט אייך, אויב איר וועט ניט מיט דער צונג אַרויסרעדן פאַרשטענדיקע רייד, וויאַזוי וועט מען וויסן, וואָס סע ווערט גערעדט? וואָרים איר וועט רעדן אין דער לופט אַריין. [10] עס זענען אַוודאי פאַראַן אַ סך מינים לשונות אין דער וועלט, און קיין איינע פון זיי איז ניט אָן אַ זין. [11] בכן, אויב איך פאַרשטיי ניט די באַדייטונג פון דעם לשון, וועל איך זיין פאַר דעם, וואָס טוט רעדן, אַ פרעמדער; און דער, וואָס טוט רעדן, וועט זיין פאַר מיר אַ פרעמדער. [12] אַזוי אויך מיט אייך; הֱיות איר זענט אייפעריק אין גייסטיקע מתנות, זוכט אַז איר זאָלט מַצליח זיין אין דעם אויפבויען פון דער קהִלה.

[13] דעריבער, זאָל דער, וואָס טוט רעדן אין אַ לשון, מתפּלל זיין, אַז ער זאָל קענען פאַרטייַטשן. [14] וואָרים אויב איך בין מתפּלל אין אַ לשון, איז מיין גייסט מתפּלל; מיין פאַרשטאַנד אָבער איז אומפּרוכפּערדיק. [15] בכן, וואָס מיינט עס? איך וועל מתפּלל זיין מיט דעם גייסט, און איך וועל אויך מתפּלל זיין מיט דעם פאַרשטאַנד; איך וועל זינגען מיט דעם גייסט, און איך וועל אויך זינגען מיט דעם פאַרשטאַנד. [16] וואָרים אויב דו מאַכסט אַ ברָכה מיט דעם גייסט, וויאַזוי וועט דער, וואָס פאַרנעמט דעם פּלאַץ פון דעם עם־הארץ, נאָכזאָגן אָמן ביי דיין מאַכן די ברָכה, ווען ער פאַרשטייט ניט וואָס דו זאָגסט? [17] וואָרים דו מאַכסט טאַקע די ברָכה ריכטיק, אָבער דער אַנדערער איז ניט באַלערנט. [18] איך דאַנק גאָט, וואָס איך רעד אין לשונות מער ווי איר אַלע. [19] דאָך אין דער קהילה וואָלט איך ליבערשט וועלן רעדן פינף ווערטער מיט מיין פאַרשטאַנד, כּדי איך זאָל אויך אַנדערע לערנען, איידער צען טויזנט ווערטער אין אַ לשון.

[20] ברידער, זייט ניט קיין קינדער אין פאַרשטאַנד; דאָך אין שלעכטס זייט עופעלעך, אָבער אין פאַרשטאַנד זייט מענטשן. [21] אין דער תּורה שטייט

געשריבן: דורך מענטשן מיט פרעמדע לשונות און דורך פרעמדע לעפצן וועל איך רעדן צו דעם דאָזיקן פאָלק; און אַפילו אַזוי וועלן זיי מיך ניט הערן, זאָגט גאָט[א]. [22]בכֵן, זענען לשונות פאַר אַ צייכן, ניט פאַר די, וואָס גלויבן, נייערט פאַר די אומגלויביקע; בעת נביאות־זאָגן איז ניט פאַר די אומגלויביקע, נייערט פאַר די, וואָס גלויבן. [23]בכֵן, אויב די גאַנצע קהילה זאָל זיך צונויפקומען אינאיינעם, און אַלע זאָלן רעדן אין לשונות, און סע קומען אַריין מענטשן עמי־הארצים, אָדער אומגלויביקע, צי וועלן זיי ניט זאָגן, אַז איר זענט משוגע? [24]אויב אָבער אַלע זאָלן נביאות־זאָגן, און סע קומט אַריין אַן אומגלויביקער, אָדער אַן עם־הארץ, וועט ער געמוסרט ווערן דורך אַלע, און געמשפּט ווערן דורך אַלע; [25]און די פאַרבאָרגענישן פון זיין האַרץ וועלן אַנטפּלעקט ווערן; און ער וועט פאַלן אויף זיין פּנים און דינען גאָט, און מודה זיין, אַז גאָט איז באמת צווישן אייך.

[26]וואָס מיינט עס דעריבער, ברידער? בעת איר קומט זיך צוזאַמען, האָט יעדער איינער אַ מזמור, אַ לערנונג, אַן אַנטפּלעקונג, אַ לשון, אַ פאַרטייַטשונג. זאָל אַלצדינג געטאָן ווערן פאַר אַ באַלערנונג. [27]אויב עמיצער טוט רעדן אין אַ לשון, זאָל עס זיין דורך צוויי, אָדער העכסטנס דריי, און איינער נאָך דעם אַנדערן, און איינער זאָל פאַרטייַטשן. [28]אויב אָבער עס איז ניטאָ קיין פאַרטייַטשער, זאָל מען שווייגן אין דער קהילה, און רעדן פאַר זיך אַליין און צו גאָט. [29]זאָלן צוויי אָדער דריי נביאים רעדן, און לאָזן די אַנדערע משפּטן. [30]אויב אָבער אַן אַנטפּלעקונג וועט קומען אויף אַן אַנדערן, וואָס זיצט דערביי, זאָל דער ערשטער שווייגן. [31]וואָרים איר אַלע קענט נביאות־זאָגן איינער נאָך דעם אַנדערן, כּדי אַלע זאָלן לערנען, און אַלע זאָלן זיין געטרייסט. [32]און די גייסטער פון די נביאים זענען אונטערטעניק צו די נביאים. [33]וואָרים גאָט איז ניט קיין גאָט פון אומאָרדענונג, נייערט פון שלום.

[34]ווי אין אַלע קהילות פון די הייליקע, זאָלן די ווייבער אויך שווייגן אין די קהילות; וואָרים זיי האָבן ניט קיין רשות צו רעדן, נייערט צו זיין אונטערטעניק, ווי סע זאָגט אויך די תּורה[ב]. [35]און אויב זיי ווילן עפּעס לערנען, זאָלן זיי פרעגן אין דער היים זייערע אייגענע מענער. וואָרים עס איז אַ חרפּה פאַר אַ ווייב צו רעדן צווישן קהל. [36]וואָס? צי איז דאָס

[א] דברים כח, 49; ישעיה כח, 11, 12. [ב] בראשית ג, 16.

וואָרט פון גאָט פון אייך אַרויסגעגאַנגען, אָדער איז עס פאַר אייך אַליין געקומען?

[37] אויב עמיצער מיינט, ער איז אַ נָבִיא, אָדער אַ באַגײַסטערטער, זאָל ער פאַרשטיין, אַז דאָס, וואָס איך שרייב צו אייך, איז אַ געבאָט פון דעם האַר. [38] אויב עמיצער וויל עס ניט וויסן, זאָל ער עס ניט וויסן. [39] בכֵן, מיינע ברידער, באַגערט נביאות צו זאָגן, און פאַרווערט ניט צו רעדן אין לשונות. [40] נאָר זאָל אַלצדינג געטאָן ווערן אָנשטענדיק און מיט אַ סֵדר.

טו און איך טו אייך דערמאָנען, ברידער, די בשׂורה, וואָס איך האָב אייך אָנגעזאָגט, און וואָס איר האָט אויך מקַבל געווען, און אין וועלכער איר שטייט, [2] דורך וועלכער איר ווערט אויך געראַטעוועט, אויב איר וועט האַלטן דאָס וואָרט, וואָס איך האָב אייך אָנגעזאָגט–סיידן איר האָט געגלויבט אומזיסט.

[3] וואָרים איך האָב אייך קודם־כָּל איבערגעענטפערט דאָס, וואָס אויך איך האָב מקַבל געווען: אַז מָשיחַ איז געשטאָרבן פאַר אונדזערע זינד, לויט ווי סע שטייט געשריבן[א], [4] און אַז ער איז באַגראָבן געוואָרן, און אַז ער איז אויפגעשטאַנען דעם דריטן טאָג, לויט ווי סע שטייט געשריבן[ב], [5] און אַז ער האָט זיך אַנטפּלעקט צו כֵּיפָאן, דערנאָך צו די צוועלף. [6] דערנאָך האָט ער זיך אַנטפּלעקט צו איבער פינף הונדערט ברידער מיטאַמאָל, און די מיינסטע פון זיי לעבן נאָך, נאָר טייל זענען אַנטשלאָפן געוואָרן. [7] דערנאָך האָט ער זיך אַנטפּלעקט צו יַעקבן, דערנאָך צו אַלע שליחים. [8] און צום סוף פון אַלע, ווי צו דעם מַפּיל, האָט ער זיך אויך אַנטפּלעקט צו מיר. [9] וואָרים איך בין דער מינדסטער פון די שליחים, וואָס בין ניט רָאוי גערופן צו ווערן אַ שליח, מַחמת איך האָב גערודפט די קהילה פון גאָט. [10] אָבער דורך דעם חֶסֶד פון גאָט בין איך, וואָס איך בין; און זיין חֶסֶד לגַבּי מיר איז ניט געווען אומזיסט, נייערט איך האָב מיך געמיִט אַ סַך מער ווי זיי אַלע; דאָך ניט איך, נייערט דער חֶסֶד פון גאָט, וואָס איז געווען מיט מיר. [11] בכֵן, צי דאָס איז איך, אָדער זיי, אַזוי דַרשענען מיר, און אַזוי האָט איר געגלויבט.

[12] דעריבער, אויב פונוועגן דעם מָשיחַ ווערט גערַדרשנט, אַז ער איז

א ישעיה נג, 5–12. ב תהלים טז, 10.

אויפגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵתים, וויאַזוי זאָגן טייל צווישן אייך, אַז ס'איז גאָר ניטאָ קיין תּחִיַת־הַמֵתים? [13] און אויב עס איז ניטאָ קיין תּחִיַת־הַמֵתים, איז אויך מָשִיחַ ניט אויפגעשטאַנען. [14] און אויב מָשִיחַ איז ניט אויפגעשטאַנען, דעמאָלט איז אונדזער דַרשענען אומזיסט, און אייער אֱמונה איז אויך אומזיסט. [15] און אויך מיר זענען פאַלשע עֵדוּת פון גאָט, מַחמת מיר האָבן עֵדוּת געזאָגט פונוועגן גאָט, אַז ער האָט אויפגעוועקט מָשִיחַן, וועמען ער האָט ניט אויפגעוועקט, אויב ס'איז אֱמת, אַז די טויטע וועלן ניט אויפשטיין. [16] וואָרים אויב די טויטע ווערן ניט אויפגעוועקט, איז מָשִיחַ ניט אויפגעשטאַנען; [17] און אויב מָשִיחַ איז ניט אויפגעשטאַנען, איז אייער אֱמונה אומזיסט, און איר זענט נאָך אין אייערע זינד. [18] דעמאָלט זענען אויך די, וואָס זענען אַנטשלאָפן געוואָרן אין מָשִיחַן, פאַרלוירענע. [19] אויב מיר האָבן נאָר אין דעם דאָזיקן לעבן געהאָפט אויף מָשִיחַן, זענען מיר מער צום באַדויערן פון אַלע מענטשן.

[20] איצט אָבער איז מָשִיחַ אויפגעשטאַנען פון די טויטע, דער ערשטער פון די אַנטשלאָפענע. [21] וואָרים אַזוי ווי דורך אַ מענטשן איז געקומען דער טויט, אַזוי איז אויך דורך אַ מענטשן געקומען תּחִיַת־הַמֵתים. [22] וואָרים ווי אין אָדָמען שטאַרבן אַלע, אַזוי אויך אין מָשִיחַן וועלן אַלע לעבעדיק ווערן. [23] נאָר יעדער אין זיין אייגענעם סֵדר: קודם־כָּל מָשִיחַ, דער ערשטער, דערנאָך די, וואָס געהערן מָשִיחַן ביי זיין קומען. [24] דערנאָך קומט דער קֵץ, בעת ער וועט איבערענטפערן דאָס מַלכות צו גאָט, דעם פאָטער, נאָכדעם ווי ער וועט האָבן אָפּגעשאַפט יעדע מֶמשָלה און יעדע געוועלטיקונג און מאַכט. [25] וואָרים ער מוז קיניגן, ביז ער וועט האָבן געלייגט אַלע זיינע פיינט אונטער זיינע פיס. [26] דעם לעצטן שׂונא, וואָס ער וועט אומברענגען, איז דער טויט. [27] וואָרים אַלצדינג האָט ער אונטערטעניק געמאַכט אונטער זיינע פיס. און ווען ער זאָגט: אַלצדינג איז אונטערטעניק אונטער אים, איז קלאָר, אַז אַחוץ דעם, וואָס האָט אַלצדינג אונטערטעניק געמאַכט אונטער אים. [28] און ווען אַלצדינג וועט זיין אים אונטערטעניק, דעמאָלט וועט אויך דער זון אַליין ווערן אונטערטעניק אונטער אים, וואָס האָט אונטערטעניק געמאַכט אַלצדינג אונטער אים, כּדי גאָט זאָל זיין אַלץ אין אַלעמען.

[29] אויב ניט, וואָס זאָלן טאָן די, וואָס ווערן געטובלט פונוועגן די טויטע? אויב די טויטע וועלן בִּכלָל ניט אויפשטיין, צו וואָס זאָל מען

זיך נאָך טוֹבלען פֿונוועגן זיי? 30 פֿאַרוואָס שטעלן מיר זיך אויך אין סַכָּנה
יעדע שָׁעה? 31 טעגלעך שטאַרבֿ איך, איך פֿאַרזיכער אײַך דורך מײַן
רימען זיך אין אײַך, ברידער, וואָס איך האָבֿ אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, אונדזער
האַר. 32 אויבֿ איך האָבֿ געקעמפֿט מיט ווילדע חַיות אין עפֿעזוס לויט
דעם שטייגער פֿון מענטשן, וואָס קומט מיר אַרויס דערפֿון? אויבֿ די
טויטע טוען ניט אויפֿשטיין, לאָמיר עסן און טרינקען, וואָרים מאָרגן שטאַרבֿן
מיר. 33 זייט ניט גענאַרט; שלעכטע חַברותא פֿאַרדאַרבֿן גוטע מִידות.
34 ווערט ווידער ניכטערן, ווי סע געהער צו זײַן, און זינדיקט ניט; וואָרים
טייל האָבן ניט קיין קענטעניש פֿון גאָט. צו אײַער שאַנד מוז איך דאָס זאָגן.
35 אָבער עמיצער וועט זאָגן: וויאַזוי וועלן די טויטע אויפֿשטיין? און
מיט וואָסער מִין לײַבֿ טוען זיי קומען? 36 דו נאַר איינער! דאָס, וואָס דו
אַליין טוסט זייִען, ווערט ניט לעבעדיק, סײַדן סע שטאַרבט. 37 און דאָס,
וואָס דו טוסט זייִען, זייסטו ניט דעם לײַבֿ, וואָס דאַרף זײַן, נייערט אַ
פָּשוט קערנדל, סע קאָן זײַן פֿון ווייץ, אָדער פֿון עפּעס אַן אַנדער מִין.
38 גאָט אָבער גיט אים אַ גוף אַזוי ווי אים ווערט וואוילגעפֿעלן, און פֿאַר
יעדן קערן אַ לײַבֿ פֿון זײַן מִין. 39 ניט יעדעס פֿלייש איז דאָס זעלבע
פֿלייש; נייערט אַנדערש איז דאָס פֿלייש פֿון מענטשן, און אַנדערש דאָס
פֿלייש פֿון בְּהֵמות, און אַנדערש דאָס פֿלייש פֿון פֿייגל, און אַנדערש פֿון
פֿיש. 40 עס זענען אויך פֿאַראַן הימלישע קערפּערס, און קערפּערס ערדישע;
אָבער די הערלעכקייט פֿון די הימלישע איז איינס, און די הערלעכקייט פֿון
די ערדישע איז אַן אַנדערע. 41 עס איז פֿאַראַן אַ הערלעכקייט פֿון דער זון,
און אַן אַנדער הערלעכקייט פֿון דער לְבָנה, און אַן אַנדער הערלעכקייט
פֿון די שטערן; וואָרים איין שטערן אונטערשיידט זיך פֿון אַן אַנדער שטערן
אין הערלעכקייט.

42 אַזוי איז אויך מיט תְּחִיַת־הַמֵתים. עס ווערט געזייִט אין פֿאַרדאַרבֿ־
לעכקייט, עס שטייט אויף אין אומפֿאַרדאַרבלעכקייט; 43 עס ווערט געזייִט
אין אומכָּבוד, עס שטייט אויף אין כָּבוד; עס ווערט געזייִט אין שוואַכקייט,
עס שטייט אויף אין שטאַרקייט; 44 עס ווערט געזייִט אַ נאַטירלעכער לײַבֿ,
עס שטייט אויף אַ גײַסטיקער לײַבֿ. אויבֿ עס איז פֿאַראַן אַ נאַטירלעכער
לײַבֿ, איז אויך פֿאַראַן אַ גײַסטיקער לײַבֿ. 45 און אַזוי שטייט אויך געשריבן:
דער ערשטער מענטש, אָדָם־הָרִאשון, איז געוואָרן אַ לעבעדיקע זעל, דער

לעצטער אָדָם איז געוואָרן אַ גייסט, וואָס גיט לעבן. [46] דאָך דאָס איז ניט ערשט, וואָס איז גײַסטיק, נייערט דאָס, וואָס איז נאַטירלעך, דערנאָך דאָס, וואָס איז גייסטיק. [47] אָדָם־הָראשון איז פון דער ערד, ערדיש; דער צווייטער מענטש איז פון הימל. [48] ווי עס איז דער ערדישער, אַזוינע זענען אויך די, וואָס זענען ערדיש; און ווי עס איז דער הימלישער, אַזוינע זענען אויך די, וואָס זענען הימליש. [49] און אַזוי ווי מיר האָבן געטראָגן דאָס אָפּבילד פון דעם ערדישן, וועלן מיר אויך טראָגן דאָס אָפּבילד פון דעם הימלישן. [50] און דאָס זאָג איך, ברידער, אַז בָשׂר־וָדם קאָן ניט יַרשענען דאָס מַלכות פון גאָט; אויך טוט פאַרדאַרבלעכקייט ניט יַרשענען אומפאַרדאַרבלעכקייט.

[51] זעט, איך בין אייך מגַלה אַ סוֹד: מיר אַלע וועלן ניט אַנטשלאָפן ווערן, נייערט מיר וועלן אַלע פאַרענדערט ווערן, [52] אין אַ רֶגע, אין אַ הֶרף־עַיִן, ביי דעם לעצטן שוֹפר־בלאָז; וואָרים דער שוֹפר וועט שאַלן, און די טויטע וועלן אויפשטיין אומפאַרדאַרבלעך, און מיר וועלן פאַר־ענדערט ווערן. [53] וואָרים דאָס דאָזיקע פאַרדאַרבלעכע מוז זיך אָנטאָן אומפאַרדאַרבלעכקייט, און דאָס דאָזיקע שטאַרבלעכע מוז זיך אָנטאָן אין אומשטאַרבלעכקייט. [54] בעת אָבער דאָס דאָזיקע פאַרדאַרבלעכע וועט זיך האָבן אָנגעטאָן אין אומפאַרדאַרבלעכקייט, און דאָס דאָזיקע שטאַרבלעכע וועט זיך האָבן אָנגעטאָן אין אומשטאַרבלעכקייט, דעמאָלט וועט מקוים ווערן דאָס וואָרט, וואָס סע שטייט געשריבן:

> דער טויט איז פאַרשלונגען געוואָרן אין נִצָחון!
>
> [55] אָ טויט, וואו איז דיין נִצָחון?
>
> אָ טויט, וואו איז דיין שטאָך[א]?

[56] דער שטאָך פון טויט איז זינד, און דער כּוח פון זינד איז די תּוֹרה. [57] אָבער געלויבט איז גאָט, וואָס גיט אונדז דעם נִצָחון דורך אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [58] בכֵן, מיינע באַליבטע ברידער, זייט געשטאַרקט, אומבאַוועגלעך, און זייט זיך תָּמיד עוֹסק אין דעם ווערק פון דעם האַר, וואָרים איר ווייסט, אַז אייער מִי איז ניט אומזיסט אין דעם האַר.

טז און בנוֹגע דער זאַמלונג פאַר די הייליקע, אַזוי ווי איך האָב מתַקן געווען פאַר די קְהִילות פון גאַלאַטיע, אַזוי זאָלט איר אויך טאָן. [2] אין

א ישעיה כה, 8; הוֹשע יג, 14.

דעם ערשטן טאָג פון דער וואָך זאָל יעדער איינער פון אייך אָוועקלייגן
אין אַ זייט, לויט זיין מעגלעכקייט, כדי קיין שום זאַמלונגען זאָלן ניט
געמאַכט ווערן בעת איך קום. 3 און אַז איך וועל אָנקומען, וועמען איר
וועט געבן הַסכָּמה, די וועל איך שיקן מיט בריוו, אָוועקצופירן אייער
געשענק קיין ירושָלַיִם. 4 און אויב סע וועט זיך מיר לוינען אויך צו גיין,
וועלן זיי גיין מיט מיר.

5 און איך וועל קומען צו אייך, נאָכדעם ווי איך וועל האָבן דורכ־
געגאַנגען דורך מאַקעדאָניע. וואָרים איך גיי דורך מאַקעדאָניע; 6 סע קאָן
אָבער זיין, אַז איך וועל ביי אייך פאַרבלײַבן, אָדער אַפילו ווינטערן, כדי
איר זאָלט מיך אַרויסבאַגלייטן אויף מיין נסִיעה, וואוהין נאָר איך וועל גיין.
7 וואָרים איך וואָלט ניט וועלן אייך זען אַצינד אין פאַרבײַגיין; וואָרים
איך פאַרהאָף צו פאַרבלײַבן אַביסל מיט אייך, אויב דער האַר וועט
באַוויליקן. 8 איך וועל אָבער פאַרבלײַבן אין עפעזוס ביז שבועות; 9 וואָרים
אַ גרויסע טיר און אַ סך אַרבעט איז געעפנט געוואָרן פאַר מיר, און
סע זענען פאַראַן אַ סך קעגנער.

10 און אויב טימאָטעאוס וועט קומען, זעט, אַז ער זאָל זיין מיט אייך
אָן מורא; וואָרים ער טוט די אַרבעט פון גאָט, אַזוי ווי איך. 11 זאָל אים
דעריבער קיינער ניט מבַזה זיין, נייערט באַגלייט אים אַרויס אויף זיין נסִיעה
בשָלום, כדי ער זאָל צו מיר קומען, וואָרים איך וואַרט אויף אים מיט
די ברידער.

12 און בנוֹגע אונדזער ברודער אַפּאָלאָס, האָב איך אים זייער געבעטן
צו קומען צו אייך מיט די ברידער; נאָר ער האָט בִּכלל ניט געוואָלט
קומען אַצינד; אָבער ער וועט קומען, ווען ער וועט האָבן אַ געלעגנהייט.
13 וואַכט, שטייט פעסט אין דער אֶמונה, זייט מענער, זייט שטאַרק!
14 זאָל אַלץ, וואָס איר טוט, געטאָן ווערן אין ליבשאַפט.

15 און איך בעט אייך, ברידער,— איר קענט דאָס הויז פון סטעפאַנאַסן,
אַז ס'איז געווען די ערשטע פרוכט פון אַכאַיאַ, און אַז זיי האָבן זיך
געשטעלט צו באַדינען די הייליקע,— 16 אַז אויך איר זאָלט אונטערטעניק זיין
צו אַזעלכע, און צו יעדן איינעם, וואָס טוט העלפן אין דער אַרבעט און
טוט זיך מיִען. 17 און איך פריי מיך אויף דעם קומען פון סטעפאַנאַסן און
פאָרטונאַטוסן און אַכאַיִקוסן, וואָרים דאָס, וואָס האָט געפעלט פון אייער

צַד, האָבן זיי מְמַלא געווען. 18 וואָרים זיי האָבן דערקוויקט מיין גייסט
און אייערן. גיט אָפּ אָנערקענונג צו אַזעלכע מענטשן.
19 די קְהִילות פון אַזיע גריסן אייך. עַקִילַס און פּריסקאַ גריסן אייך
זייער אין דעם האַר, און אויך די קְהִילה, וואָס איז אין זייער הויז. 20 אַלע
ברידער גריסן אייך. גריסט איינער דעם אַנדערן מיט אַ הייליקן קוש.
21 פון מיר, פּאָולוס, אַ גרוס מיט מיין אייגענער האַנט. 22 אויב עמיצער
טוט ניט ליב האָבן דעם האַר, זאָל ער זיין אין חֵרֶם. מָרַן אֲתָא! 23 דער
חֶסֶד פון דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ זאָל זיין מיט אייך. 24 מיין ליבשאַפט
זאָל זיין מיט אייך אַלעמען אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. אָמֵן.

דער צווייטער בריוו צו די קאָרינטער

א פּאָולוס, אַ שְלִיח פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ דורך דעם רָצון פון גאָט, און
טימאָטעאוס, אונדזער ברודער, צו גאָטס קְהִילה, וואָס איז אין קאָרינט,
און מיט אַלע הייליקע, וואָס זענען אין גאַנץ אַכאַיאַ: 2 חֶסֶד צו אייך און
שָלום פון גאָט, אונדזער פּאָטער, און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.
3 געלויבט זאָל זיין דער גאָט און פּאָטער פון אונדזער האַר יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ, דער פּאָטער פון רַחמים און גאָט פון יעדער נחָמה, 4 וואָס טוט
אונדז טרייסטן אין אַלע אונדזערע צָרות, כדי מיר זאָלן קענען טרייסטן
די, וואָס זענען אין עפּעס אַ צָרה, דורך דער טרייסט, מיט וועלכער מיר
אַליין ווערן געטרייסט פון גאָט. 5 וואָרים אַזוי ווי די ליידן פון מָשִיחַן

פֿאַרמערן זיך אויף אונדז, אַזוי אויך טוט זיך פֿאַרמערן אונדזער טרייסט דורך מָשִיחַן. [6]און ליידן מיר צָרות, איז עס פֿאַר אייער טרייסט און ישועה; און ווערן מיר געטרייסט, איז עס פֿאַר אייער טרייסט, וואָס ווירקט אין אייך, בעת איר דערטראָגט געדולדיק די זעלבע ליידן, וואָס מיר טוען אויך ליידן. [7]און אונדזער האָפֿענונג פֿונוועגן אייך איז שטאַרק; ווייל מיר ווייסן, אַז אַזױווי איר זענט טיילנעמער אין די ליידן, אַזוי וועט איר אויך זיין אין דער טרייסט.

[8]וואָרים מיר ווילן ניט, אַז איר זאָלט ניט וויסן, ברידער, פֿונוועגן דער צָרה, וואָס איז אונדז באַפֿאַלן אין אַזיע, אַז מיר האָבן שווער געליטן איבער אונדזערע כּוחות, אַזוי, אַז מיר האָבן זיך אַפֿילו מְיָאש געווען אין לעבן. [9]יאָ, מיר אַליין האָבן גענומען אויף זיך דעם פּסק פֿון טויט, כּדי מיר זאָלן זיך ניט פֿאַרלאָזן אויף זיך אַליין, נייערט אויף גאָט, וואָס איז מחַיֵה־מֵתים; [10]וואָס האָט אונדז מַציל געווען פֿון אַזאַ גרויסן טויט, און וועט אונדז מַציל זיין; אין וועמען מיר האָפֿן, אַז ער וועט אונדז אויך ווייטער מַציל זיין. [11]און אויך איר קענט מיטהעלפֿן דורך אייער תּפֿילה טאָן, כּדי פֿאַר דער מַתָּנָה, וואָס איז אונדז צוגעטיילט געוואָרן דורך אַ סַך, זאָל דורך אַ סַך אָפּגעגעבן ווערן אַ לויב פֿון אונדזערטוועגן.

[12]וואָרים דאָס איז אונדזער רימען זיך: די באַצייגעניש פֿון אונדזער געוויסן, אַז מיר האָבן זיך געפֿירט אין דער וועלט אין הייליקייט און ערנסטקייט פֿאַר גאָט, ניט אין פֿליישלעכער חָכמה, נייערט אין דעם חֶסֶד פֿון גאָט, און בִּפְרַט קעגן אייך. [13]וואָרים מיר שרייבן אייך ניט עפּעס אַנדערש, ווי נאָר וואָס איר לייענט, אָדער טוט פֿאַרשטיין; און איך פֿאַרהאָף, אַז איר וועט עס פֿאַרשטיין ביז צום סוף, [14]אַזױווי איר האָט אונדז אויך געטאָן טיילווייַז פֿאַרשטיין, אַז מיר זענען אייער רום, אַזױווי איר זענט אויך אונדזערער, אין דעם טאָג פֿון אונדזער האַר יֵשוּעַ.

[15]און אין דער האָפֿענונג האָב איך בדֵעה געהאַט צו קומען קודם צו אייך, כּדי איר זאָלט האָבן אַ טאָפּלטע פֿרייד, [16]און דורכצוגיין דורך אייך קיין מאַקעדאָניע, און פֿון מאַקעדאָניע ווידער אַמאָל צו קומען צו אייך, און פֿון אייך צו ווערן אַרויסבאַגלייט אויף מיין וועג קיין יהודה. [17]דעריבער, בעת איך האָב דאָס בדֵעה געהאַט, צי האָב איך אַרויסגעוויזן לייַכטזיניקייט? אָדער די זאַכן, וואָס איך פּלאַן, טו איך פּלאַנען לויט

דעם פלייש, כדי ביי מיר זאָל זיין דער יאָ, יאָ, און דער ניין, ניין? 18 נאָר
ווי גאָט איז געטריי, אונדזער וואָרט צו אייך איז ניט יאָ און ניין. 19 וואָרים
דער בֶּן־אֱלֹהִים, יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, וואָס איז צווישן אייך אָנגעזאָגט געוואָרן
דורך אונדז, דורך מיר און סילוואַנוסן און טימאָטעאוסן, איז ניט געווען יאָ
און ניין, נייערט אין אים איז תָּמִיד יאָ. 20 וואָרים אַלע הַבְטָחוֹת פון גאָט
זענען אין אים יאָ; דעריבער איז אויך דורך אים דער אָמֵן צו דעם כָּבוֹד
פון גאָט דורך אונדז. 21 און דער, וואָס גרונטפעסטיקט אונדז מיט אייך אין
מָשִׁיחַן, און האָט אונדז געזאַלבט, איז גאָט, 22 וואָס האָט אונדז פאַרחַתמעט,
און אונדז געגעבן די עֲרָבוֹת פון דעם גייסט אין אונדזערע הערצער.
23 און איך רוף גאָט צום עֵדוּת פאַר מיין זעל, אַז איך האָב פאַרמיטן
צו קומען קיין קאָרינט, כדי אייך צו שוינען. 24 ניט, ווייל מיר האָבן
מֶמְשָׁלָה איבער אייער אֱמוּנָה, נייערט מיר זענען מיטהעלפערס פון אייער
שִׂמְחָה; וואָרים אין אֱמוּנָה שטייט איר פעסט.
ב און איך האָב ביי מיר אַליין געטראַכט, אַז איך וועל ווידער ניט קומען
צו אייך מיט עַצְבוּת. 2 וואָרים אויב איך בין אייך מְצַער, ווער איז
דאָס דער, וואָס דערפרייט מיך, אויב ניט דער, וואָס איז דורך מיר
געקומען צו צַער? 3 און איך האָב טאַקע געשריבן דאָס דאָזיקע, כדי ווען
איך וועל קומען, זאָל איך ניט האָבן צַער פון די, מיט וועמען איך דאַרף
מיך פרייען, ווייל איך בין זיכער אין אייך אַלע, אַז מיין פרייד איז די
פרייד פון אייך אַלע. 4 וואָרים פון אַ סך צָרוֹת און האַרץ־קלעמעניש האָב
איך אייך געשריבן מיט אַ סך טרערן, ניט אייך מְצַער צו זיין, נייערט כדי
איר זאָלט פאַרשטיין די ליבשאַפט, וואָס איך האָב אַ סך מער פאַר אייך.
5 נאָר אויב עמיצער האָט פאַרשאַפט צַער, האָט ער ניט מיר פאַרשאַפט
צַער, נייערט טיילווייז אייך אַלע — כדי איך זאָל אייך ניט צו שווער דריקן.
6 פאַר אַזאַ איינעם איז גענוג די שטראָף פון דעם רַבִּים; 7 אַזוי, אַז איר
זאָלט אים, אַדְרַבָּה, ליבערשט מוחל זיין און טרייסטן, כדי ער זאָל ניט
פאַרשלונגען ווערן אין זיין גרויסן צַער. 8 בּכֵן, בעט איך אייך, אַז איר
זאָלט באַווייזן אייער ליבשאַפט צו אים. 9 וואָרים צוליב דעם האָב איך
טאַקע געשריבן, כדי אייך צו פּרוּוון, צי איר זענט געהאָרכזאַם אין
אַלצדינג. 10 און וועמען איר זענט מוחל, בין איך אויך מוחל. וואָרים
וואָס איך האָב מוחל געווען, אויב איך האָב עפּעס מוחל געווען, האָב

איך עס מוחל געווען פון אײַערטוועגן אין דעם אָנגעזיכט פון מָשִׁיחַן, 11 כדי דער שָׂטן זאָל ניט קריגן די אויבערהאַנט איבער אונדז; וואָרים זײַנע טראַכטונגען זענען ניט פאַרהוילן פון אונדז.

12 און בעת איך בין געקומען קיין טראָאַס פונוועגן דער בשׂורה פון מָשִׁיחַן, און אַ טיר איז פאַר מיר געעפנט געוואָרן אין דעם האַר, 13 האָב איך ניט געהאַט קיין מנוחה אין מײַן געמיט, מַחמת איך האָב ניט געפונען טיטוסן, מײַן ברודער; און ווען איך האָב מיך געזעגנט מיט זיי, בין איך אַוועקגעגאַנגען קיין מאַקעדאָניע.

14 אָבער געלויבט איז גאָט, וואָס גיט אונדז תָּמיד דעם נִצָחון אין מָשִׁיחַן, און וואָס טוט דורך אונדז אַנטפּלעקן דעם רֵיחַ פון זײַן חָכמה אין יעדן אָרט. 15 וואָרים מיר זענען אַ געשמאַקער רֵיחַ פון מָשִׁיחַן פאַר גאָט בײַ די, וואָס ווערן נִיצול, און בײַ די, וואָס ווערן פאַרלוירן: 16 פאַר טייל אַ רֵיחַ פון טויט צום טויט, פאַר די אַנדערע אַ רֵיחַ פון לעבן צום לעבן. און ווער איז רָאוי פאַר די דאָזיקע זאַכן? 17 וואָרים מיר זענען ניט ווי דער רַבִּים, וואָס מאַכן אַ מִסחר פון גאָטס וואָרט; נייערט מיט ריינע כַּוָנות פאַר גאָט רעדן מיר פון גאָט אין מָשִׁיחַן.

ג צי הייבן מיר ווידער אַמאָל־אָן צו לויבן זיך אַליין? אָדער צי באַדאַרפן מיר, ווי סע טוען אַנדערע, לויב־בריוו צו אײַך, אָדער פון אײַך? 2 איר זענט אונדזער בריוו, פאַרשריבן אין אונדזערע הערצער, באַקענט און געלייענט פון אַלע מענטשן; 3 וואָרים עס איז קלאָר צו זען, אַז איר זענט אַ בריוו פון מָשִׁיחַן, צוגעגרייט דורך אונדז, געשריבן ניט מיט קיין טינט, נייערט מיט דעם גייסט פון דעם לעבעדיקן גאָט, ניט אין לוחות פון שטיין, נייערט אין לוחות, וואָס זענען הערצער פון פלייש.

4 און אַזאַ בטָחון האָבן מיר דורך מָשִׁיחַן צו גאָט; 5 ניט מַחמת מיר זענען פעאיִק פון זיך אַליין צו באַטראַכטן עפּעס פון אונדז אַליין, נייערט אונדזער פעאיִקייט איז פון גאָט, 6 וואָס האָט אונדז אויך געמאַכט פאַר פעאיִקע באַדינער פון אַ נייעם בונד, ניט פון דעם אות, נייערט פון דעם גייסט; וואָרים דער אות טייט, אָבער דער גייסט מאַכט לעבעדיק.

7 נאָר אויב די באַדינונג פון טויט, געשריבן און אויסגעקריצט אויף שטיינער, איז געקומען מיט הערלעכקייט, אַזוי, אַז די בני־יִשׂרָאֵל האָבן ניט געקענט קוקן אויף משהס פָּנים פונוועגן דער הערלעכקייט פון זײַן

פָּנים, וואָס זיין הערלעכקייט איז געווען א צײַטווייליקע, [8] וויפל מער דאַרף שוין זיין די הערלעכקייט פון דער באַדינונג פון דעם גייסט? [9] וואָרים אויב די באַדינונג פון פאַרמשפּטונג האָט געהאַט הערלעכקייט, אַ סך מער שטייגט איבער אין הערלעכקייט די באַדינונג פון רעכטפאַרטיקייט. [10] וואָרים דאָס, וואָס איז געמאַכט געוואָרן הערלעך, איז געמינערט געוואָרן אין הערלעכקייט, צוליב דער הערלעכקייט, וואָס שטייגט זי אַריבער. [11] וואָרים אויב דאָס, וואָס פאַרגייט, איז געווען מיט הערלעכקייט, וויפל מער איז אין הערלעכקייט דאָס, וואָס טוט פאַרבלײַבן.

[12] דעריבער, ווייל מיר האָבן אַזאַ האָפענונג, רעדן מיר מיט אַזאַ מוטיקייט, [13] און ניט אַזוי ווי משה, וואָס האָט אַרויפגעטאָן אַ צודעק אויף זיין פָּנים, אַז די בני־ישׂראל זאָלן ניט קענען קוקן גלייך אויף דעם סוף פון דעם, וואָס האָט געטאָן פאַרגיין. [14] זייערע מַחשָבות זענען פאַרהאַרטעוועט געוואָרן; וואָרים ביז אויף דעם היינטיקן טאָג איז דער זעלבער צודעק פאַרבליבן ביים לייענען די תּורה, און ער ווערט ניט אַוועקגענומען, ביז ער ווערט אָפּגעטאָן אין מָשיחן. [15] יאָ, ביז אויף היינטיקן טאָג, בשעת סע ווערט געלייענט תּורת־משה, ליגט אַ צודעק אויף זייער האַרץ. [16] אָבער ווען זיי ווענדן זיך אומקערן צו דעם האַר, וועט דער צודעק אַוועקגענומען ווערן. [17] און דער האַר איז דער גייסט; און וואו עס איז דער גייסט פון דעם האַר, דאָרט איז פרײַהייט. [18] און מיר אַלע, וואָס זעען מיט ניט קיין צוגעדעקט פָּנים ווי אין אַ שפּיגל די הערלעכקייט פון דעם האַר, ווערן פאַרענדערט אין דער זעלבער ענלעכקייט פון הערלעכקייט צו הערלעכקייט, אַזוי ווי דורך דעם גייסט פון דעם האַר.

ד דעריבער, ווייל מיר האָבן מקבל געווען די דאָזיקע עבודה פון דערבאַרעמדיקייט, ווערן מיר ניט אָפּגעשוואַכט. [2] מיר האָבן זיך אָפּגעזאָגט פון די פאַרבאָרגענע זאַכן פון בושה, ווייל מיר גייען ניט אין כיטרעקייט, אויך פעלשן מיר ניט דאָס וואָרט פון גאָט, נייערט דורך דער אַנטפּלעקונג פון דעם אֶמת פאַרלויבן מיר זיך פאַר דעם געוויסן פון יעדן מענטשן אין דעם אָנגעזיכט פון גאָט. [3] און אויב אַפילו אונדזער בשׂורה איז פאַרהוילן, איז זי פאַרהוילן ביי יענע, וואָס ווערן פאַרלוירן, [4] ביי וועמען דער גאָט פון ד־ער וועלט האָט פאַרבלענדט די מוחות פון די

אומגלויביקע, כּדי דאָס ליכט פֿון דער בשׂורה פֿון מָשִׁיחַס הערלעכקייט, וואָס איז דאָס אָפּבילד פֿון גאָט, זאָל ניט אויפֿגיין איבער זיי. [5] וואָרים מיר דרשענען ניט זיך אַליין, נייערט יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ פֿאַר דעם האַר, און אונדז אַליין פֿאַר אייערע קנעכט פֿון יֵשוּעַס־וועגן. [6] וואָרים עס איז גאָט, וואָס האָט געזאָגט: זאָל אַרויסשײַנען ליכט פֿון פֿינצטערניש, וואָס האָט אַרײַנגעלויכטן אין אונדזערע הערצער, כּדי צו געבן ליכט פֿון דער דערקענטעניש פֿון גאָטס הערלעכקייט אין דעם פּנים פֿון מָשִׁיחַן.

[7] מיר אָבער האָבן דעם דאָזיקן אוצר אין ערדענע כּלים, כּדי די איבערגעוווּנלעכע גרויסקייט פֿון דער מאַכט זאָל זײַן פֿון גאָט און ניט פֿון אונדז אַליין. [8] מיר ווערן געדריקט אויף יעדער זייט, דאָך ניט דערדריקט; צעמישט, דאָך ניט ביז יִיאוּש; [9] געיאָגט, דאָך ניט פֿאַרלאָזט; אַנידערגעוואָרפֿן, דאָך ניט אומגעבראַכט; [10] מיר טראָגן באַשטענדיק אַרום אין דעם לײַב דאָס שטאַרבן פֿון יֵשוּעַן, כּדי אויך דאָס לעבן פֿון יֵשוּעַן זאָל אַנטפּלעקט ווערן אין אונדזער לײַב. [11] וואָרים מיר, וואָס לעבן, זענען תָּמיד איבערגעענטפֿערט צום טויט פֿון יֵשוּעַס־וועגן, כּדי אויך דאָס לעבן פֿון יֵשוּעַן זאָל אַנטפּלעקט ווערן אין אונדזער שטאַרבלעכן לײַב. [12] און דעריבער טוט דער טויט ווירקן אין אונדז, אָבער דאָס לעבן אין אײַך.

[13] און ווייל מיר האָבן דעם זעלבן גייסט פֿון אֱמוּנה, לויט ווי סע שטייט געשריבן: איך האָב געגלויבט, דערפֿאַר האָב איך גערעדט[א], און דעריבער טוען מיר אויך גלויבן, און רעדן אַזוי, [14] ווייל מיר ווייסן, אַז דער, וואָס האָט אויפֿגעוועקט דעם האַר יֵשוּעַ, וועט אויך אונדז אויפֿוועקן מיט יֵשוּעַן, און וועט אונדז אינאיינעם מיט אײַך פֿירשטעלן פֿאַר אים. [15] וואָרים אַלצדינג איז פֿון אײַערטוועגן, כּדי דער חֶסֶד, וואָס ווערט פֿאַרטאָפּלט דורך דעם רַבים, זאָל פֿאַרמערן דעם שבח צום כּבוד פֿון גאָט.

[16] דעריבער ווערן מיר ניט אָפּגעשוואַכט; און הַגַם אונדזער אויסערלעכער מענטש ווערט פֿאַרלענדט, ווערט אָבער אונדזער אינעווייניקסטער מענטש באַנײַט פֿון טאָג צו טאָג. [17] וואָרים אונדזער גרינגע פּיין, וואָס איז נאָר אויף אַ רֶגע, טוט ווירקן פֿאַר אונדז אַ מער אויסערגעוויינלעכע געוויכטיקייט פֿון אייביקן כּבוד, [18] ווייל מיר קוקן ניט אויף די זאַכן, וואָס ווערן געזען, נייערט אויף די זאַכן, וואָס ווערן ניט געזען; וואָרים די זאַכן,

א תהלים קטז, 10.

וואָס ווערן געזען, זענען צײַטווייליק; אָבער די זאַכן, וואָס ווערן ניט געזען, זענען אייביק.

ה ווײַל מיר ווייסן, אַז אויב דאָס ערדישע הויז פֿון אונדזער געצעלט ווערט צעשטערט, האָבן מיר אַ בנין פֿון גאָט, אַ הויז, ניט געמאַכט מיט הענט, אַן אייביקס אין הימל. [2]וואָרים דעריבער זיפֿצן מיר, און בענקען באַקליידט צו ווערן מיט אונדזער וואוינאָרט, וואָס איז פֿון הימל; [3]און אויב מיר וועלן אַזוי זײַן באַקליידט, וועלן מיר ניט געפֿונען ווערן נאַקעט. [4]וואָרים מיר, וואָס זענען אין דעם דאָזיקן געצעלט, טוען זיפֿצן צוליב דער מַשׂא, ווײַל מיר וואָלטן ניט וועלן זײַן אויסגעטאָן, נייערט צו זײַן באַקליידט, כּדי וואָס עס איז שטאַרבלעך זאָל פֿאַרשלונגען ווערן פֿון דעם לעבן. [5]און דער, וואָס האָט אונדז צוגעגרייט דערצו, איז גאָט, וואָס האָט אונדז געגעבן די ערבֿות פֿון דעם גייסט.

[6]מיר זענען דעריבער תּמיד גוט אויפֿגעלייגט און ווייסן, אַז כּל־זמן מיר זענען אין דער היים אין דעם לײַב, זענען מיר דערווײַטערט פֿון דעם האַר; [7]וואָרים מיר גייען דורך אמונה, ניט דורך ראיה. [8]מיר זענען גוט אויפֿגעלייגט, און ווילן ליבערשט זײַן דערווײַטערט פֿון דעם לײַב, און אין דער היים מיט דעם האַר. [9]דעריבער מאַכן מיר דאָס אויך פֿאַר אונדזער ציל, צי מיר זענען אין דער היים, אָדער דערווײַטערט, אים וואוילגעפֿעלן צו זײַן. [10]וואָרים מיר מוזן אַלע אַנטפּלעקט ווערן פֿאַר דעם כּסא־המשפּט פֿון משיחן, כּדי יעדער איינער זאָל מקבּל זײַן דאָס, וואָס ער האָט געטאָן אין דעם לײַב, סײַ גוטס, אָדער שלעכטס.

[11]דעריבער, ווײַל מיר קענען די פֿאָרכטיקייט פֿון דעם האַר, איבערצייגן מיר מענטשן; פֿאַר גאָט אָבער זענען מיר אַנטפּלעקט; און איך האָף, אַז מיר ווערן אויך אַנטפּלעקט אין אייער געוויסן. [12]מיר לויבן זיך ניט ווידער אַמאָל פֿאַר אײַך, נייערט טוען געבן אײַך אַ געלעגנהייט פֿון רימען זיך אין אונדז, כּדי איר זאָלט האָבן מיט וואָס אָפּצוענטפֿערן די, וואָס רימען זיך לפּנים־וועגן, און ניט אין האַרצן. [13]וואָרים אויב מיר זענען אויסער זיך, איז דאָס פֿאַר גאָט; זענען מיר אָבער ביים קלאָרן שׂכל, איז דאָס פֿאַר אײַך. [14]וואָרים די ליבשאַפֿט פֿון משיחן האַלט אונדז צוריק, מחמת מיר משפּטן אַזוי, אַז אויב איינער איז געשטאָרבן פֿאַר אַלע, זענען דעריבער אַלע געשטאָרבן. [15]און ער איז געשטאָרבן פֿאַר אַלע, כּדי די,

וואָס לעבן, זאָלן מער ניט לעבן פאַר זיך אַליין, נייערט פאַר אים, וואָס
איז געשטאָרבן פון זייערטוועגן און איז אויפגעשטאַנען.
[16] דעריבער קענען מיר פון איצטמאָל־אָן קיינעם ניט לויט דעם פלייש.
און הגם מיר האָבן אויך געקענט משיחן לויט דעם פלייש, טוען מיר עס
פון איצטמאָל־אָן ניט מער. [17] דעריבער, אויב עמיצער איז אין משיחן, איז
ער אַ נײַ באַשאַף; די אַלטע זאַכן זענען פאַרגאַנגען; זע, זיי זענען געוואָרן
נײַ. [18] און אַלצדינג איז פון גאָט, וואָס האָט אונדז געטאָן איבערבעטן מיט
זיך דורך משיחן, און האָט אונדז געגעבן די עבודה פון איבערבעטונג;
[19] דאָס הייסט, גאָט איז געווען אין משיחן און האָט איבערגעבעטן די וועלט
מיט זיך, און זיי ניט צוגערעכנט זייערע עבירות, און האָט אונדז איבער־
געענטפערט דאָס שליחות פון איבערבעטונג.
[20] מיר זענען דעריבער די שליחים פון משיחן, גלייך ווי גאָט וואָלט
זיך געבעטן דורך אונדז; מיר בעטן אייך פונוועגן משיח־ן, טוט אייך
איבערבעטן מיט גאָט. [21] וואָרים דעם, וואָס האָט ניט געקענט קיין זינד,
האָט ער געמאַכט צו זיין אַ זינד פון אונדזערטוועגן, כּדי מיר זאָלן ווערן
די רעכטפאַרטיקייט פון גאָט אין אים.

ו און וויל מיר מיִען זיך אינאיינעם מיט אים, בעטן מיר אייך, אַז איר
זאָלט ניט מקבל זיין דעם חסד פון גאָט אומזיסט. [2] וואָרים ער זאָגט:

אין אַ באַוויליקטער צייט האָב איך דיך דערהערט,
און אין אַ טאָג פון ישועה האָב איך דיר געהאָלפןא.

אָט איצט איז די באַוויליקטע צייט; אָט איצט איז דער טאָג פון ישועה.
[3] ווייל מיר גיבן ניט קיין מכשול אין עפּעס, כּדי אונדזער עבודה זאָל
ניט ווערן צו שאַנד; [4] נייערט אין אַלצדינג ווייזן מיר זיך אַרויס ווי באַדינער
פון גאָט: אין אַ סך געדולד, אין צרות, אין נויטן, אין דחקות, [5] אין
מלקות, אין זיצן אין תּפיסות, אין מהומות, אין מיאונגען, אין וואַכן, אין
תּעניתים; [6] אין ריינקייט, אין קענטעניש, אין פיל ליידן, אין גוטסקייט, אין
דעם רוח־הקודש, אין ניט קיין צביעותדיקער ליבשאַפט, [7] אין דעם וואָרט
פון אמת, אין דער גבורה פון גאָט; דורך די כּלי־זין פון רעכטפאַרטיקייט
אין דער רעכטער האַנט און אין דער לינקער; [8] דורך כּבוד און אומכּבוד,
דורך אַ שלעכטן שם און אַ גוטן שם; ווי אָפּנאַרער, און דאָך וואָרהאַפטיק;

א ישעיה מט, 8.

9 ווי אומבאַקענטע, און דאָך אַנערקענט, ווי שטאַרבנדיקע, און זע, מיר
לעבן; ווי געשטראָפטע, און ניט געטייטע; 10 ווי פאַרטרויערטע, דאָך תּמיד
זיך פרייענדיק; ווי אָרעמע, דאָך מאַכן מיר רייך אַ סך; ווי מיר וואָלטן
גאָרניט פאַרמאָגט, און דאָך ווי מיר וואָלטן פאַרמאָגט אַלצדינג.

11 אונדזער מויל איז אָפן פאַר אייך, אָ קאָרינטער; אונדזער האַרץ
איז אויסגעברייטערט. 12 אייך איז ניט ענג אין אונדז, נייערט אייך איז
ענג אין אייערע אייגענע אינגעווייד. 13 און פאַר אַ פאַרגעלטונג אויף אַן
ענלעכן אופן–איך רעד ווי צו קינדער–ווערט אַליין אויך אויסגעברייטערט.

14 זייט ניט אומגלייַך פאַריאָכט מיט אומגלויביקע; וואָרים וואָסער
חַברשאַפט האָט רעכטפאַרטיקייט מיט אומרעכט? אָדער וואָסער שותּפות
האָט ליכט מיט פינצטערניש? 15 און וואָסער הַסכָּמה האָט מָשִיחַ מיט בּלִיַעלן?
אָדער וואָסער חֵלֶק האָט אַ מַאמין מיט אַן אומגלויביקן? 16 און וואָסער
אָפּמאַך האָט דער הֵיכל פון גאָט מיט אָפּגעטער? וואָרים מיר זענען דער
הֵיכל פון דעם לעבעדיקן גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט געזאָגט:

איך וועל וואוינען צווישן זיי, און אומגיין צווישן זיי,
און איך וועל זיין זייער גאָט, און זיי וועלן זיין מיין פאָלק[א].
17 דעריבער קומט אַרויס פון צווישן זיי,
און שיידט אייך אָפּ, זאָגט גאָט,
און באַרירט ניט קיין טָמא זאַך;
און איך וועל אייך אויפנעמען,
18 און וועל זיין פאַר אייך אַ פאָטער,
און איר וועט מיר זיין זין און טעכטער,
זאָגט גאָט צבָאוֹת[ב].

ז דעריבער, ווייל מיר האָבן די דאָזיקע הַבטָחות, באַליבטע, לאָמיר זיך
רייניקן פון יעדער באַפלעקונג פון פלייש און גייסט, מַשלים צו זיין
הייליגקייט אין דער פאָרכטיקייט פון גאָט.

2 עפנט אייערע הערצער פאַר אונדז; מיר האָבן קיינעם ניט געטאָן
קיין עַוולה, מיר האָבן קיינעם ניט פאַרדאָרבן, מיר האָבן קיינעם ניט
אויסגענוצט. 3 איך זאָג עס, ניט צו פאַרמִשפּטן אייך; וואָרים איך האָב
פריער געזאָגט, אַז איר זענט אין אונדזערע הערצער, צו שטאַרבן צוזאַמען

[א] יחזקאל לז, 27. [ב] ישעיה נב, 11; ירמיה לב, 38; נא, 45; הושע ב, 1.

און צו לעבן צוזאַמען. [4] גרויס איז מיין בטָחון אין אייך; גרויס איז מיין רימען זיך פון איַיערטוועגן; איך בין פול מיט טרייסט, איך גיי איבער מיט שִׂמחה אין אַלע אונדזערע צָרות.

[5] וואָרים אַפילו ווען מיר זענען געקומען קיין מאַקעדאָניע, האָט אונדזער לייַב ניט געהאַט קיין מנוחה, נייערט מיר האָבן געליטן פון אַלע זייטן – פון דרויסן מִלחָמות, און אינעווייניק מורא. [6] אָבער גאָט, וואָס טוט טרייסטן די געפאַלענע, האָט אונדז געטרייסט דורך דעם קומען פון טיטוסן. [7] און ניט בלויז דורך זיין קומען, נייערט אויך דורך דער טרייסט, מיט וועלכער ער איז געטרייסט געוואָרן אין אייך, בשעת ער האָט אונדז דערציילט פון אייער גאַרן, אייער צַער, אייער אייפעריקייט נאָך מיר, אַזוי, אַז איך האָב מיך נאָך מער געפרייט. [8] וואָרים אויב אַפילו איך האָב אייך מצַער געווען מיט מיין בריוו, האָב איך דערויף קיין חַרָטה ניט געהאַט (הַגם איך האָב יאָ חַרָטה געהאַט), וואָרים איך זע, אַז יענער בריוו האָט אייך מצַער געווען, הַגם נאָר אויף אַ צייט. [9] אָבער איצט פריי איך מיך, ניט ווייל איר האָט זיך מצַער געווען, נייערט ווייל איר האָט זיך מצַער געווען צו תּשובה. וואָרים איר האָט זיך מצַער געווען אויף אַ געטלעכן אופן, כּדי איר זאָלט דורך אונדז ניט ליידן קיין הֶיזק אין קיין שום זאַך. [10] וואָרים געטלעכער צַער טוט גורם זיין תּשובה צו ישועה, וואָס ברענגט ניט קיין חַרָטה; אָבער דער צַער פון דער וועלט איז גורם מִיתה. [11] וואָרים זעט, גראָד דאָס, וואָס איר האָט זיך מצַער געווען אויף אַ געטלעכן אופן, וואָסער אייפעריקייט זי האָט געווירקט אין אייך, וואָסער רעכטפאַרטיקונג פון זיך אַליין, וואָסער צאָרן, וואָסער מורא, וואָסער בענקשאַפט, וואָסער קִנאה, וואָסער באַשטראָפונג! אין אַלצדינג האָט איר זיך אַרויסגעוויזן צו זיין ריין אין דעם ענין. [12] דעריבער, הַגם איך האָב אייך געשריבן, האָב איך ניט געשריבן פונוועגן דעם, וואָס האָט געטאָן דאָס אומרעכט, אויך ניט פונוועגן דעם, וואָס האָט געליטן דאָס אומרעכט, נייערט כּדי אייער אייפעריקייט פאַר אונדז זאָל אַנטפּלעקט ווערן פאַר אייך אין דעם אָנגעזיכט פון גאָט. [13] דעריבער זענען מיר געטרייסט געוואָרן.

און אין אונדזער טרייסט האָבן מיר זיך נאָך מער געפרייט פונוועגן דער פרייד פון טיטוסן, מַחמת זיין גייסט איז דערקוויקט געוואָרן דורך אייך אַלע. [14] וואָרים אויב איך האָב מיך אין עפּעס געריִמט פאַר אים

פונוועגן אייך, בין איך ניט פאַרשעמט געוואָרן; נייערט אַזוי ווי מיר האָבן אַלץ צו אייך גערעדט אין וואָרהאַפטיקייט, אַזוי האָט זיך אויך אונדזער רימען זיך פאַר טיטוסן אַרויסגעוויזן צו זיין אֶמת. [15] און זיין האַרץ גייט שטאַרק אויס צו אייך, בשעת ער דערמאָנט זיך אין אייער אַלעמענס געהאָרכזאַמקייט, וויאַזוי איר האָט אים אויפגענומען מיט פאָרכטיקייט און ציטערניש. [16] איך פריי מיך, וואָס איך קאָן מיך אין אַלצדינג אויף אייך פאַרלאָזן.

ח און מיר לאָזן אייך וויסן, ברידער, דעם חֶסֶד פון גאָט, וואָס איז געגעבן געוואָרן צו די קהילות פון מאַקעדאָניע, [2] וויאַזוי אין נסיונות פון צָרות האָט זיך די שֶפע פון זייער פרייד און זייער טיפער אָרעמקייט פאַרמערט אין דער עֲשירות פון זייער גוטסקייט. [3] וואָרים זיי האָבן געגעבן לויט זייער כּוח, ווי איך קאָן עֵדות־זאָגן, און אַפילו איבער זייערע כּוחות, פריַיוויליק, [4] און האָבן אונדז שטאַרק געבעטן פונוועגן דעם חֶסֶד און די שותּפותדיקייט אין דער הילף פאַר די הייליקע, [5] און דאָס, ניט ווי מיר האָבן געהאָפט, נייערט רֵאשית האָבן זיי זיך אַליין געגעבן צו דעם האַר, און צו אונדז דורך דעם רָצון פון גאָט. [6] אויף אַזוי פיל, אַז מיר האָבן געראָטן טיטוסן, אַז אַזוי ווי ער האָט פריער געמאַכט אַן אָנהייב, אַזוי זאָל ער אויך פאַרענדיקן ביי אייך דעם דאָזיקן חֶסֶד. [7] אָבער אַזוי ווי איר האָט געמערט אין אַלצדינג, אין אֱמונה, און תּורה, און קענטעניש, און אין יעדער אייפעריקייט, און אין אייער ליבשאַפט צו אונדז, אַזוי זאָלט איר אויך מערן אין דעם דאָזיקן חֶסֶד.

[8] איך רעד ניט בדֶרֶך געבאָט, נייערט כּדי צו פּרוּוון דורך דער אייפעריקייט פון אַנדערע אויך די ערלעכקייט פון אייער ליבשאַפט. [9] וואָרים איר קענט דעם חֶסֶד פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשיחַ, וואָס הַגַם ער איז געווען רייך, דאָך פון איַיערטוועגן איז ער געוואָרן אָרעם, כּדי איר זאָלט דורך זיין אָרעמקייט ווערן רייך. [10] און דערין גיב איך מיין מיינונג; וואָרים דאָס איז נוצלעך פאַר אייך, וואָס זענט געווען פון די ערשטע צו מאַכן אַן אָנהייב מיט אַ יאָר צוריק, ניט נאָר צו טאָן, נייערט אויך צו וועלן. [11] אַצינד אָבער פאַרענדיקט אויך די טוּאונג, כּדי ווי עס איז געווען די ווילִיקייט צו וועלן, אַזוי זאָל אויך זיין די פאַרענדיקונג לויט אייער מעגלעכקייט. [12] וואָרים אויב די ווילִיקייט איז פאַראַן, ווערט

זי אָנגענומען לויט דעם, וואָס איינער פאַרמאָגט, און ניט לויט דעם, וואָס ער פאַרמאָגט ניט. [13] וואָרים איך זאָג דאָס ניט, כּדי אַנדערע זאָל פאַר־לײַכטערט ווערן און איר זאָלט באַדרענגט ווערן; [14] נייערט דורך גלײַכקייט זאָל אייער שֶפע אין דער איצטיקער צייט זיין אַ הילף פאַר זייער מאַנגל, כּדי זייער שֶפע זאָל אויך ווערן אַ הילף פאַר אייער מאַנגל, כּדי עס זאָל זיין אַ גלײַכקייט; [15] ווי סע שטייט געשריבן: דער, וואָס האָט געקליבן פיל, האָט ניט געהאַט איבעריק; און דער, וואָס האָט געקליבן ווינציק, האָט ניט געהאַט קיין מאַנגל [א].

[16] אָבער דאַנקען גאָט, וואָס האָט אַרײַנגעגעבן די זעלבע ערנסטע זאָרג פונוועגן אייך אין דעם האַרצן פון טיטוסן. [17] וואָרים ער האָט ניט נאָר אָנגענומען אונדזער בַּקָשה, נייערט ווייל ער איז געווען זייער אייפעריק, איז ער אַוועקגעגאַנגען צו אייך לויט זיין אייגענעם ווילן. [18] און מיר האָבן צוזאַמען מיט אים געשיקט דעם ברודער, וואָס זיין לויב אין דער בשׂורה שֶמט איבער אַלע קהילות; [19] און ניט נאָר דאָס, נייערט ער איז אויך אויס־דערווײַלט פון די קהילות צו ציען מיט אונדז אין דעם ענין פון דעם דאָזיקן חֶסֶד, וואָס ווערט געטאָן דורך אונדז פאַר דעם כָּבוד פון דעם האַר, און צו אונדזער דערמוטיקונג. [20] און מיר היטן זיך, אַז קיינער זאָל אונדז ניט באַשולדיקן אין דעם ענין פון דער דאָזיקער רייכער מַתָּנה, וואָס ווערט אויסגעפירט דורך אונדז. [21] וואָרים מיר זוכן ניט נאָר וואָס איז רעכט אין די אויגן פון דעם האַר, נייערט אויך אין די אויגן פון מענטשן.

[22] און מיר האָבן מיט זיי געשיקט אונדזער ברודער, וועמען מיר האָבן אַ סך מאָל אויסגעפּרואווט און געפונען אייפעריק אין אַ סך זאַכן, און וואָס איז אַצינד נאָך אַ סך אייפעריקער, דורך זיין גרויסן בִּטָחון אין אייך. [23] און וואָס שַייך טיטוסן, איז ער מיין שותּף און מיטאַרבעטער פאַר אײַערטוועגן; און וואָס שַייך אונדזערע ברידער, זענען זיי שלוּחים פון די קהילות, און אַ כָּבוד פאַר מָשִיחַן. [24] בכֵן, ווייזט זיי פאַר די קהילות דעם סימן פון אייער ליבשאַפט, און פון אונדזער רימען זיך פון אײַערטוועגן.

ט און בנוגע דער הילף פאַר די הייליקע, איז פאַר מיר איבעריק אייך צו שרייבן; [2] וואָרים איך קען אייער וויליקייט, מיט וועלכער איך

[א] שמות טז, 18.

רים מיך פון איַיערטוועגן פאַר די מענטשן פון מאַקעדאָניע, אַז אַכאַיאַ איז שוין געווען אָנגעברייט מיט אַ יאָר צוריק; און אייער אייפעריקייט האָט אויפגעמונטערט גאָר אַ סך פון זיי. [3] אָבער איך האָב געשיקט די ברידער, כּדי אונדזער רימען זיך פונוועגן אייך זאָל בנוגע דעם ניט זיין אומזיסט, כּדי, אַזוי ווי איך האָב געזאָגט, איר זאָלט זיין אָנגעברייט. [4] ווייל טאָמער וועט ווער פון די מאַקעדאָניער מיט מיר קומען, און אייך געפינען ניט אָנגעברייט, זאָלן מיר—איך וויל ניט זאָגן איר—פאַרשעמט ווערן אין דעם דאָזיקן בטחון. [5] איך האָב דעריבער געהאַלטן פאַר נייטיק צו בעטן די ברידער, אַז זיי זאָלן קודם גיין צו אייך, און זאָלן צוגרייטן אייער פריער־צוגעזאָגטע נדבה, כּדי זי זאָל זיין אָנגעברייט ווי אַ ברכה, און ניט ווי אַ געניטע זאַך.

[6] דאָס זאָלט איר וויסן: דער, וואָס טוט זייען קאַרגלעך, וועט אויך שניידן קאַרגלעך; און דער, וואָס טוט זייען בשפע, וועט אויך שניידן בשפע. [7] זאָל יעדער איינער טאָן לויט ווי ער האָט בדעה אין זיין האַרצן; ניט פאַרדראָסיק, אָדער געצוואונגען; וואָרים גאָט האָט ליב אַ פריילעכן נדבן. [8] און גאָט איז בכּוח צו פאַרמערן אייך יעדן חסד, אַזוי, אַז איר זאָלט תמיד האָבן אין אַלץ גענוג, און זאָלט זיך מערן אין יעדער גוטער טואונג, [9] ווי סע שטייט געשריבן:

ער האָט צעשפּרייט אומעטום, ער האָט געגעבן די אָרעמע,
זיין רעכטפאַרטיקייט באַשטייט אויף אייביקא.

[10] און דער, וואָס גיט זריעה דעם זייער, און ברויט פאַר שפּייז, וועט פאַרטאָפּלען אייער זריעה, און לאָזן וואַקסן די פּרוכט פון אייער רעכט־פאַרטיקייט. [11] איר וועט נתעשר ווערן אין אַלצדינג פאַר יעדער ברייט־האַרציקייט, וואָס טוט ווירקן דורך אונדז צום לויב פון גאָט; [12] וואָרים די אַרבעט פון דער דאָזיקער עבודה איז ניט נאָר ממלא די באַדערפעניש פון די הייליקע, נייערט טוט זיך אויך פאַרמערן דורך פיל לויב צו גאָט. [13] און דורך אייער פאַסיקייט אין דער דאָזיקער אַרבעט, לויבן זיי גאָט פאַר דער געהאָרכזאַמקייט פון אייער מודה זיין זיך אין דער בשורה פון משיחן, און פאַר דער ברייט־האַרציקער ביישטייערונג פאַר זיי און פאַר אַלעמען; [14] און מיט תּפילה פאַר אייך טוען זיי בענקען נאָך אייך,

א תהלים קיב, 9.

צוליב דעם גרויסן חֶסֶד פון גאָט אין אייך. [15] אַ לויב צו גאָט פאַר זײַן
מַתָּנה, וואָס איז ניט צום איבערדערציילן.
י און איך, פּאָולוס, בין אייך אַליין מַזהיר דורך דער עֲנָיוות און איידלקייט
פון מָשִׁיחַן, איך, וואָס אין אייער קעגנוואַרט בין איך קליין צווישן אייך,
אָבער פון דערווײַטנס בין איך מוטיק לגַבּי אייך. [2] איך בעט אייך, אַז
ווען איך וועל זײַן בײַ אייך, זאָל איך ניט דאַרפן אַרויסווײַזן קיין תַּקִיפוּת
מיט דער זיכערקייט, מיט וועלכער איך רעכן צו זײַן שטרענג קעגן טייל,
וואָס טראַכטן וועגן אונדז ווי מיר וואָלטן געגאַנגען לויט דעם פלייש.
[3] וואָרים הַגַם מיר גייען אין דעם פלייש, טוען מיר ניט פירן קיין מִלחָמה
לויט דעם פלייש, [4] וואָרים די כּלֵי־זַיִן פון אונדזער מִלחָמה־פירונג זענען
ניט לויט דעם פלייש, נייערט זענען מעכטיק פאַר גאָט אַראָפּצוּוואַרפן
פעסטונגען. [5] מיר צעוואַרפן געדאַנקען, און יעדע הויכע זאַך, וואָס איז
דערהויבן קעגן דער דערקענטעניש פון גאָט, און נעמען יעדע מַחֲשָׁבה אין
געפאַנגענשאַפט צו דער געהאָרכזאַמקייט פון מָשִׁיחַן, [6] און זענען אָנגעברייט
צו שטראָפן פאַר יעדער אומגעהאָרכזאַמקייט, בעת אייער געהאָרכזאַמקייט
וועט זײַן דערפילט.
[7] קוקט אויף דעם, וואָס איז פאַר אייערע אויגן. אויב עמיצער איז
בײַ זיך זיכער, אַז ער געהערט מָשִׁיחַן, זאָל ער דאָס נאָכאַמאָל איבער־
טראַכטן אין זיך אַליין, אַז אַזוי ווי ער געהערט מָשִׁיחַן, אַזוי געהערן אויך
מיר. [8] וואָרים אויב אַפילו איך זאָל מיך רימען אַביסל צופיל פונוועגן
אונדזער רשות, וואָס דער האַר האָט אונדז געגעבן פאַר אייער אויפבויאונג,
און ניט פאַר אייער צעשטערונג, וועל איך ניט פאַרשעמט ווערן, [9] כּדי איך
זאָל ניט אויסזען ווי איך וואָלט אייך וועלן דערשרעקן מיט מײַנע בריוו.
[10] וואָרים זײַנע בריוו, זאָגן זיי, זענען חָשוּב און שטאַרק, אָבער ווען ער
גופא איז בײַ אונדז, איז ער שוואַך, און זײַן רעדן איז אָן מַמָשות. [11] זאָל
אַזאַ איינער דאָס באַרעכענען, אַז וואָס מיר זענען אין וואָרט דורך בריוו,
ווען מיר זענען אָפּוועזנד, זענען מיר אויך אין מַעֲשים, ווען מיר זענען
אָנוועזנד. [12] וואָרים מיר נעמען זיך ניט אונטער צו רעכענען, אָדער צו
פאַרגלײַכן זיך מיט די, וואָס לויבן זיך אַליין. שוין מיט דעם, וואָס זיי
מעסטן זיך מיט זיך אַליין, און פאַרגלײַכן זיך מיט זיך אַליין, זענען זיי אָן
פאַרשטענדעניש.

[13] מיר אָבער וועלן זיך ניט רימען איבער אונדזער מאָס, נייערט לויט
דער מאָס פון דעם גבול, וואָס גאָט האָט אונדז צוגעטיילט ווי אַ מאָס,
איך אַפילו צו דערגרייכן. [14] וואָרים מיר שטרעקן זיך ניט אויס צופיל,
גלייך ווי מיר וואָלטן ניט דערגרייכט ביז צו אייך; וואָרים מיר זענען
אַפילו דערגאַנגען ביז צו אייך אין דער בשורה פון מָשיחן. [15] מיר
רימען זיך ניט איבער אונדזער מאָס אין אַנדערע מענטשנס מיִאונגען; מיר
האָפן אָבער, אַז וואָס מער אייער אֶמונה וועט וואַקסן, וועלן מיר גרעסער
ווערן ביי אייך לויט אונדזער גרעניץ צו ווייטערער שֶפע, [16] כּדי אָנצוזאָגן
די בשורה אַפילו אין די געגנטן ווייטער פון אייך, און ניט צו רימען
זיך מיט דעם, וואָס איז אָנגעברייט אין דעם גבול פון אַנדערע. [17] דער
אָבער, וואָס טוט זיך רימען, לאָז ער זיך רימען אין גאָט[א]. [18] וואָרים
ניט דער, וואָס לויבט זיך אַליין איז באַוויליקט, נייערט דער, וועמען גאָט
טוט לויבן.

יא הַלוואַי וואָלט איר מיך געקענט פאַרטראָגן אין אַביסל נאַרישקייט.
יאָ, איר טוט מיך אויך פאַרטראָגן! [2] איך בין אייך מקַנא מיט אַ
געטלעכער קִנאה; וואָרים איך האָב אייך פאַרקנַסט צו אַ מאַן, כּדי איך
זאָל אייך פירשטעלן ווי אַ ריינע בתולה פאַר מָשיחן. [3] איך האָב אָבער
מורא, טאָמער, ווי די שלאַנג האָט מיט איר ליסטיקייט אָפּגענאַרט חַוָהן,
אַזוי וועלן אויך אייערע מַחשָבות פאַרדאָרבן ווערן פון דער תּמימות און
לויטערקייט, אין שייַכות צום מָשיחַ. [4] וואָרים אויב סע זאָל ווער קומען,
און אייך אָנזאָגן אַן אַנדערן יֵשוּעַ, וועמען מיר האָבן ניט געטאָן אָנזאָגן,
אָדער אויב איר וועט מקַבל זיין אַן אַנדערן גייסט, וואָס איר האָט ניט
מקַבל געווען, אָדער אַן אַנדערע בשורה, וואָס איר האָט ניט אָנגענומען, טוט
איר אים גוט פאַרטראָגן. [5] וואָרים איך רעכן, אַז איך בין אַ האָר ניט
הינטערשטעליק די סאַמע גרעסטע שליחים. [6] און הַגם איך בין פּראָסט אין
רעדן, בין איך עס אָבער ניט אין קענטעניש; ניין, אויף יעדן אופן האָבן
מיר דאָס אַנטפּלעקט צו אייך אין אַלצדינג.

[7] אָדער בין איך באַגאַנגען אַ זינד אין דערנידעריקן זיך אַליין, כּדי
איר זאָלט דערהויבן ווערן, מַחמת איך האָב פאַר אייך אָנגעזאָגט אומזיסט
די בשורה פון גאָט? [8] איך האָב געראַובט אַנדערע קהילות, בעת איך האָב

א ירמיה ט, 23.

גענומען בײַ זײ שׂכירות, כּדי איך זאָל אײַך דינען. [9]און בעת איך בין געװען בײַ אײַך, און בין געװוען נױטבאַדערפטיק, בין איך קײנעם ניט געװען קײן לאַסט; װאָרים די ברידער, בעת זײ זײַנען געקומען פֿון מאַקעדאָניע, האָבן געגעבן װיפֿל איך האָב באַדאַרפֿט. און איך האָב מיך אין אַלצדינג צוריקגעהאַלטן פֿון צו װערן אַ לאַסט פֿאַר אײַך, און אַזױ װעל איך מיך האַלטן. [10]װי דער אמת פֿון משיחן איז אין מיר, װעט מיר קײנער ניט פֿאַרװערן דאָס דאָזיקע רימען זיך אין די געגנטן פֿון אַכאַיאַ. [11]פֿאַרװאָס? מחמת איך האָב אײַך ניט ליב? גאָט װײסט!

[12]אָבער װאָס איך טו, דאָס װעל איך אױך טאָן, כּדי איך זאָל אָפּשנײַדן אַ געלעגנהײט פֿאַר די, װאָס זוכן אַ געלעגנהײט; כּדי אין דעם, אין װאָס זײ רימען זיך, זאָלן זײ געפֿונען װערן אַזױװי מיר. [13]װאָרים אַזעלכע מענטשן זײַנען פֿאַלשע שלוחים, פֿאַרפֿירערישע אַרבעטער, װאָס פֿאַרשטעלן זיך פֿאַר שלוחים פֿון משיחן. [14]און ניט קײן װוּנדער, װאָרים אַפֿילו דער שׂטן אַלײן טוט זיך פֿאַרשטעלן פֿאַר אַ מלאך פֿון ליכט. [15]עס איז דעריבער ניט קײן גרױסע זאַך, אױב זײַנע באַדינער פֿאַרשטעלן זיך אױך פֿאַר באַדינער פֿון רעכטפֿאַרטיקײט. אָבער זײער סוף װעט זײַן לױט זײערע מעשׂים.

[16]איך זאָג נאָכאַמאָל: זאָל מיך קײנער ניט האַלטן פֿאַר אַ נאַר; נאָר אױב יאָ, טאָ נעמט מיך אױף װי אַ נאַר, כּדי איך זאָל מיך אױך רימען אַביסל. [17]דאָס, װאָס איך רעד, רעד איך ניט לױט דעם האַר, נײַערט װי אין נאַרישקײט, אין דער דאָזיקער זיכערקײט פֿון רימען זיך; [18]װײַל אַזױ װי אַ סך רימען זיך לױט דעם פֿלײש, װעל איך מיך אױך רימען. [19]װאָרים איר פֿאַרטראָגט גערן די נאַראָנים, מחמת איר זענט אַלײן קלוג. [20]װאָרים איר פֿאַרטראָגט דאָך אַ מענטשן, אױב ער נעמט אײַך אין קנעכטשאַפֿט, אױב ער פֿאַרצערט אײַך, אױב ער נעמט אײַך געפֿאַנגען, אױב ער דערהײבט זיך אַלײן, אױב ער שלאָגט אײַך אין פּנים. [21]איך רעד דאָס פֿון בושה, גלײַך װי מיר װאָלטן געװען שװאַך.

דאָך אין װאָס נאָר עמיצער איז מוטיק – איך רעד אין נאַרישקײט – בין איך אױך מוטיק. [22]זײַנען זײ עבֿרים? איך בין אױך. זײַנען זײ ישׂראלים? איך בין אױך. זײַנען זײ דער זאָמען פֿון אַבֿרהמען? איך בין אױך. [23]זײַנען זײ באַדינער פֿון משיחן? איך נאָך מער – איך רעד װי

איינער אויסער זיך–אין מיאוּנגען אַ סך מער, אין תּפיסות אַ סך מער,
אין מלקות איבער דער מאָס, אין מיתות אַ סך. 24 פון די ייִדן האָב
איך פינף מאָל באַקומען פערציק מלקות אָן איינעם. 25 דריי מאָל בין
איך געשלאָגן געוואָרן מיט ריטער, איינמאָל בין איך פאַרשטיינט געוואָרן,
דריי מאָל האָב איך געליטן שיפבראָך, אַ נאַכט און אַ טאָג בין איך געווען
אין דער טיפעניש; 26 אין נסיעות אַ סך, אין סכּנות פון וואַסער, אין סכּנות
פון רויבער, אין סכּנות פון מיינע לאַנדסלײַט, אין סכּנות פון די גויים,
אין סכּנות אין דער שטאָט, אין סכּנות אין דער מדבר, אין סכּנות אויף דעם
ים, אין סכּנות צווישן פאַלשע ברידער; 27 אין מי און מאַטערניש, אין
שלאָפלאָזע נעכט, אין הונגער און דאָרשט, אין תּעניתים אַ סך, אין קעלט
און נאַקעטקייט. 28 און אַחוץ יענע זאַכן, וואָס זענען אויסערלעך, איז
פאַראַן דאָס, וואָס דריקט אויף מיר טעגלעך, די זאָרג פאַר אַלע קהילות.
29 ווער איז שלאַף, און איך בין ניט שלאַף? ווער ווערט געשטרויכלט, און
איך טו ניט ברענען?

30 אויב איך מוז מיך דווקא רימען, וועל איך מיך רימען פונוועגן
דעם, וואָס האָט אַ שײַכות צו מיין שלאַפקייט. 31 דער גאָט און פאָטער
פון דעם האַר ישוע, וואָס איז געלויבט אויף אייביק, ווייסט, אַז איך זאָג
ניט קיין ליגן. 32 אין דמשק האָט דער פּראָקאָנסול אונטער דעם מלך
אַרעטאַס באַוואַכט די שטאָט פון דמשק, כּדי מיך צו כאַפּן; 33 און דורך
אַ פענצטער בין איך אַראָפּגעלאָזט געוואָרן אין אַ קאָרב פון דער וואַנט,
און איך בין אַנטרונען פון זיינע הענט.

יב איך מוז מיך נייטיק רימען, הגם עס איז ניט פּאַסיק; איך וועל אָבער
קומען אויף זעאונגען און אַנטפּלעקונגען פון דעם האַר. 2 איך קען
אַ מענטש אין משיחן: מיט פערצן יאָר צוריק איז אַזאַ איינער–צי אין דעם
גוף, ווייס איך ניט, צי אויסער דעם גוף, ווייס איך ניט, גאָט ווייסט–איז
אַזאַ איינער אַרויפגענומען געוואָרן ביז צום דריטן הימל. 3 און איך קען
אַזאַ מענטש–צי אין דעם גוף, צי אויסער דעם גוף, ווייס איך ניט; גאָט
ווייסט–4 וואָס איז אַרויפגענומען געוואָרן אין גן־עדן אַריין, און ער האָט
געהערט רייד, וואָס קענען ניט אַרויסגערעדט ווערן, וואָס אַ מענטש טאָר
זיי ניט איבערחזרן. 5 פונוועגן אַזאַ איינעם וויל איך מיך רימען, אָבער
פונוועגן מיר אַליין וויל איך מיך ניט רימען, אַחוץ אין מיין שוואַכקייט.

[6]וואָרים אויב איך וואָלט מיך וועלן רימען, וואָלט איך ניט זיין קיין נאַר; וואָרים איך וועל רעדן דעם אֶמת. איך האַלט מיך אָבער אָפּ, טאָמער וועט מיך עמיצער פאַררעכענען פאַר מער איידער דאָס, וואָס ער זעט אין מיר, אָדער הערט פון מיר. [7]און כּדי איך זאָל ניט צופיל דערהויבן ווערן דורך דער אויסערגעוויינלעכער גרויסקייט פון די אַנטפּלעקונגען, איז מיר געגעבן געוואָרן אַ דאָרן אין דעם פלייש, אַ שליח פון דעם שׂטן מיך צו שלאָגן, כּדי איך זאָל ניט צופיל דערהויבן ווערן. [8]פונוועגן דעם האָב איך דריי מאָל געבעטן דעם האַר, אַז דאָס זאָל אָפּקערן פון מיר. [9]און ער האָט צו מיר געזאָגט: מיין חֶסֶד איז גענוג פאַר דיר, וואָרים מיין מאַכט ווערט שלֵימות אין שוואַכקייט. דעריבער וועל איך מיך צום ליבסטן ליבערשט רימען אין מיינע שוואַכקייטן, כּדי די מאַכט פון מָשיחן זאָל רוען אויף מיר. [10]איבערדעם בין איך מיך משַׂמֵחַ אין שוואַכקייטן, אין באַליידיקונגען, אין נויטבאַדערפטיקייטן, אין רדיפות, אין סַכָּנות פון מָשיחס־וועגן; וואָרים ווען איך בין שוואַך, דעמאָלט בין איך שטאַרק.

[11]איך בין געוואָרן נאַריש; איר האָט מיך דערצו גענייטיקט, וואָרים איך וואָלט באַדאַרפט געלויבט צו ווערן פון אייך; וואָרים אין קיין שום זאַך בין איך ניט הינטערשטעליק די סאַמע גרעסטע שליחים, הגם איך בין גאָרניט. [12]יאָ, די צייכנס פון אַ שליח זענען געטאָן געוואָרן צווישן אייך מיט דער גאַנצער געדולדיקייט, מיט צייכנס און וואונדער און גבורות. [13]וואָרים מיט וואָס זענט איר הינטערשטעליק אין פאַרגלייַך מיט די איבעריקע קהילות, אַחוץ וואָס איך בין ניט געוואָרן קיין לאַסט פאַר אייך? זייט מיר מוחל די דאָזיקע עַוולה!

[14]זעט, דאָס איז דאָס דריטע מאָל, וואָס איך בין אָנגעברייט צו קומען צו אייך; און איך וועל ניט זיין קיין לאַסט פאַר אייך, וואָרים איך זוך ניט דאָס אייַעריקע, נייערט אייך. וואָרים ניט די קינדער דאַרפן זאַמלען אוצרות פאַר די עלטערן, נייערט די עלטערן פאַר די קינדער. [15]און איך וויל זייער גערן אויסברענגען און אויסגעבראַכט ווערן פאַר אייערע נפָשות. אויב איך האָב אייך ליב אַ סך מער, דאַרף איך דערפאַר געליבט ווערן ווינציקער? [16]נאָר זאָל עס זיין אַזוי, איך בין פאַר אייך ניט געווען קיין לאַסט; נייערט, ווייל איך בין כיטרע, האָב איך אייך געפאַנגען מיט כיטרעקייט. [17]האָב איך אייך געטאָן אויסנוצן דורך עמיצן פון די,

וועמען איך האָב געשיקט צו אײַך? [18] איך האָב געבעטן טיטוסן, און האָב
מיטגעשיקט מיט אים דעם ברודער. צי האָט טיטוס אײַך אויסגענוצט?
צי זענען מיר ניט געגאַנגען אין דעם זעלבן גײַסט? צי זענען מיר ניט
געגאַנגען אין די זעלבע טריט?

[19] איר מיינט די גאַנצע צײַט, אַז מיר פֿאַרענטפֿערן זיך פֿאַר אײַך?
מיר רעדן פֿאַר גאָט אין מָשיחן. אַלצדינג אָבער, באַליבטע, איז פֿונוועגן
אײַער אויפֿבויאונג. [20] וואָרים איך האָב מורא, טאָמער וועל איך חָלילה,
ווען איך וועל קומען, אײַך געפֿינען ניט אַזעלכע ווי איך וואָלט וועלן, און
איר וועט מיך געפֿינען ניט אַזוינעם ווי איר וואָלט וועלן; טאָמער חָלילה
וועט דאָרט זײַן קריג, קִנאה, רוגז, מַחלוקות, לָשון־הָרע, מורמלערײַען,
גַאווה, מהומות. [21] טאָמער, בעת איך וועל קומען, וועט מיך גאָט ווידער
אַמאָל דערנידעריקן פֿאַר אײַך, און איך וועל דאַרפֿן טרויערן אויף אַ
סך פֿון די, וואָס האָבן געזינדיקט שוין פֿון פֿריִער, און האָבן ניט תּשובה
געטאָן אויף דער אומרייניקייט און זנות און תּאווה, וואָס זיי זענען באַגאַנגען.

יג דאָס איז דאָס דריטע מאָל, וואָס איך קום צו אײַך. דורך דעם
מויל פֿון צוויי, אָדער דרײַ עֵדות, זאָל יעדע זאַך באַשטעטיקט ווערן[א].
[2] איך האָב שוין פֿריִער געזאָגט, און זאָג עס פֿאָרויס, ווי בעת איך בין
געווען בײַ אײַך דאָס צווייטע מאָל, אַזוי איצט, בעת איך בין אָפּוועזנד, אַז
די, וואָס האָבן פֿריִער געזינדיקט, און אַלע איבעריקע, אַז אויב איך וועל
ווידער קומען, וועל איך קיינעם ניט שוינען. [3] ווײַל איר זוכט אַ באַווײַז,
אַז מָשיחַ טוט רעדן אין מיר, וואָס איז לגבי אײַך ניט שוואַך, נייערט איז
מעכטיק צווישן אײַך. [4] וואָרים הַגַם ער איז געקרייציקט געוואָרן אין
שוואַכקייט, טוט ער אָבער לעבן דורך דער מאַכט פֿון גאָט. וואָרים אויך
מיר זענען שוואַך אין אים, מיר וועלן אָבער לעבן מיט אים דורך דער
מאַכט פֿון גאָט קעגן אײַך.

[5] פּראָוווט אײַך אויס אַליין, צי איר זענט אין דער אֱמונה; פּראָוווט
אײַך אויס אַליין. אָדער צי ווייסט איר ניט וועגן זיך אַליין, אַז יֵשוּעַ הַמָשיחַ
איז אין אײַך?–סײַדן איר זענט פֿאַרוואָרפֿן. [6] איך האָף אָבער, אַז איר
וועט פֿאַרשטיין, אַז מיר זענען ניט קיין פֿאַרוואָרפֿענע. [7] און מיר זענען
מִתפַּלל צו גאָט, אַז איר זאָלט ניט טאָן קיין שלעכטס; ניט כּדי מיר

א דברים יט, 15.

זאָלן אויסזען באַוויליקטע, נייערט כּדי איר זאָלט טאָן דאָס, וואָס איז גוט, אויב אַפילו מיר זאָלן זיין ווי פאַרוואָרפענע. [8] וואָרים מיר קענען גאָרניט טאָן קעגן דעם אֶמת, נייערט פאַר דעם אֶמת. [9] וואָרים מיר פרייען זיך בעת מיר זענען שוואַך, און איר זענט שטאַרק. און מיר זענען אויך מִתפַּלֵל, אַז איר זאָלט אויפגעריכט ווערן. [10] דעריבער שרייב איך אייך דאָס, בעת איך בין אָפּוועזנד, כּדי ווען איך וועל זיין ביי אייך, זאָל איך ניט דאַרפן האַנדלען שטרענג לויט דעם רשות, וואָס דער האַר האָט מיר געגעבן אויף אויפצובויען, און ניט אַרונטערצורייַסן.

[11] צום סוף, ברידער, פרייט אייך, זייט גאַנץ, זייט געטרייסט, זייט פון איין מַחשָבה, לעבט בשָלום; און דער גאָט פון ליבשאַפט און שָלום וועט זיין מיט אייך. [12] גריסט איינער דעם אַנדערן מיט אַ הייליקן קוש. [13] אַלע הייליקע גריסן אייך.

[14] דער חֶסֶד פון דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשיחַ, און די ליבשאַפט פון גאָט, און די חַברוּתָאשאַפט פון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, זאָל זיין מיט אייך אַלע.

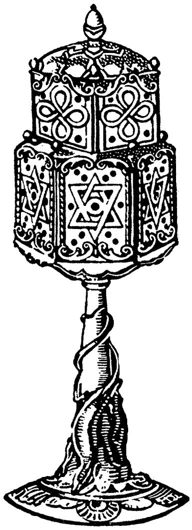

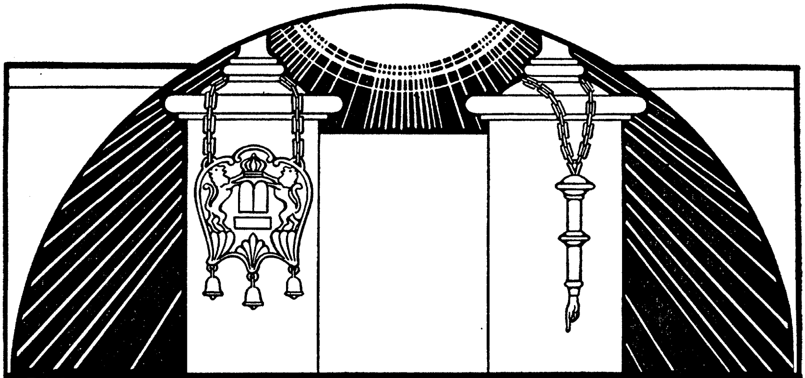

דער בריוו צו די גאַלאַטער

א פּאָולוס, אַ שליח, ניט פֿון מענטשן, אויך ניט דורך אַ מענטשן,
נייערט דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, און גאָט דעם פֿאָטער, וואָס האָט
אים מחַיֶה־מֵתים געווען, 2 און אַלע ברידער, וואָס זענען מיט מיר,
צו די קהִילות פֿון גאַלאַטיע.
3 חֶסֶד צו אייך און שָלום פֿון גאָט, דעם פֿאָטער, און אונדזער
האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, 4 וואָס האָט זיך מַקריב געווען פֿאַר אונדזערע
זינד, כּדי ער זאָל אונדז מַציל זיין פֿון דער איצטיקער שלעכטער
וועלט, לויט נאָך דעם רָצון פֿון אונדזער גאָט און פֿאָטער; 5 וועמען
סע געהערט דער כָּבוד אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.
6 איך וואונדער מיך, וואָס איר ווערט אַזוי גיך אָפּגעקערט פֿון
אים, וואָס האָט אייך באַרופֿן אין דעם חֶסֶד־ פֿון מָשִיחַן, צו אַן
אַנדערער בשורה, 7 וואָס איז ניט קיין אַנדערע, נייערט עס זענען
פֿאַראַן טייל, וואָס באַאומרואיקן אייך, און וואָס וואָלטן וועלן פֿאַר־
דרייען די בשורה פֿון מָשיחַן. 8 נאָר הַגַם מיר, אָדער אַ מַלאך פֿון
הימל, זאָלן אייך אָנזאָגן אַ בשורה, אַנדערש ווי יענע, וואָס מיר
האָבן אייך אָנגעזאָגט, זאָל ער זיין אין חֵרֶם. 9 ווי מיר האָבן פֿריער
געזאָגט, אַזוי זאָג איך אַצינד ווידער אַמאָל: אויב עמיצער טוט אייך
אָנזאָגן אַ בשורה, אַנדערש ווי יענע, וואָס איר האָט מקַבל געווען,
זאָל ער זיין אין חֵרֶם.

[10]וואָרים צי זוך איך אַצינד די לײַטועליקייט פון מענטשן, אָדער פון גאָט? אָדער זוך איך וואוילצוגעפעלן ווערן מענטשן? אויב איך וואָלט נאָך וועלן געפעלן ווערן מענטשן, וואָלט איך ניט געווען קיין קנעכט פון מָשיחַן. [11]וואָרים איך בין אײַך מוֹדיע, ברידער, אַז די בשׂורה, וואָס איז דורך מיר אָנגעזאָגט געוואָרן, איז ניט לויט אַ מענטשן. [12]וואָרים ניט איך האָב זי מקַבל געווען פון אַ מענטשן, אויך האָט מען מיך זי ניט געלערנט, נייערט געקומען איז זי צו מיר דורך אַן אַנטפּלעקונג פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.

[13]וואָרים איר האָט געהערט פון מײַן פריערדיקן לעבנסשטייגער אין דעם ייִדישן דַת, וויאַזוי איך האָב שטאַרק גערודֶפט די קהִילה פון גאָט, און זי חָרוב געמאַכט; [14]און איך בין געשטיגן אין דעם ייִדישן דַת העכער פון אַ סך פון מײַן דוֹר צווישן מײַנע לאַנדסלײַט, ווײַל איך בין געווען אַ סך מער קַנָאי פאַר די איבערענטפערונגען פון מײַנע אָבות. [15]בעת אָבער עס איז וואוילגעפעלן געוואָרן גאָט, וואָס האָט מיך אויסגעשיידט פון מײַן מוטערטראַכט, און האָט מיך דורך זײַן חֶסֶד באַרופן [16]צו אַנטפּלעקן אין מיר זײַן זון, כּדי איך זאָל אים אָנזאָגן צווישן די פעלקער, האָב איך תֵּיכף מיך ניט באַראָטן מיט קיין בָשׂר־וָדָם; [17]אויך בין איך ניט אַרויפגעגאַנגען קיין ירושָלַיִם צו די, וואָס זענען געווען שלִיחים פאַר מיר, נייערט איך בין אַוועקגעגאַנגען קיין אַראַביע, און ווידער אַמאָל האָב איך מיך אומגעקערט קיין דַמֶשֶׂק.

[18]דערנאָכדעם, אין דריי יאָר אַרום, בין איך אַרויפגעגאַנגען קיין ירושָלַיִם, כּדי זיך צו זען מיט כֵּיפָאן, און בין פאַרבליבן מיט אים פופצן טעג. [19]און קיין אַנדערן פון די שלִיחים האָב איך ניט געזען, אַחוץ יַעקֹבן, דעם האַרס ברודער. [20]און בנוֹגע דעם, וואָס איך שרייב אײַך – פאַר גאָט זאָג איך ניט קיין ליגן. [21]דערנאָך בין איך געקומען אין די מקוֹמות פון סיריע און קיליקיע. [22]און איך בין נאָך געווען אומבאַקאַנט פָּנים־אֶל־פָּנים צו די קהִילות פון יהודה, וואָס זענען געווען אין מָשיחַן. [23]זיי האָבן נאָר געהערט זאָגן: דער, וואָס האָט אונדז פריער גערודֶפט, טוט אַצינד אָנזאָגן די אֱמונה, וואָס ער האָט פריער צעשטערט; [24]און זיי האָבן געלויבט גאָט פון מײַנעטוועגן.

ב דערנאָכדעם, נאָך פערצן יאָר בין איך ווידער אַמאָל אַרויפגעגאַנגען קיין ירושָלַיִם מיט בַר־נַבָאן, און האָב אויך מיטגענומען טיטוסן מיט

מיר. [2]און איך בין אַרויפגעגאַנגען דורך אַן אַנטפּלעקונג, און האָב זיי פירגעלייגט די בשׂורה, וואָס איך טו אָנזאָגן צווישן די אומות־העולם, באַזונדער אָבער פאַר די, וואָס זענען געווען פון חשיבות, כּדי איך זאָל חלילה ניט לויפן, אָדער האָבן געלאָפן, אומזיסט. [3]און אַפילו טיטוס, וואָס איז געווען מיט מיר, הגם אַ גריך, איז ניט געצוואונגען געוואָרן געמלט צו ווערן. [4]אָבער צוליב די אַרײַנגעבראַכטע פאַלשע ברידער, וואָס זענען בסוד אַרײַנגעקומען אויסצושפּירן אונדזער פרײַהייט, וואָס מיר האָבן אין ישוע המשיח, כּדי זיי זאָלן אונדז ברענגען צו קנעכטשאַפט,— [5]צו וועמען מיר האָבן זיך אויך ניט אונטערטעניק געמאַכט, אַפילו ניט אויף אַ שעה, כּדי דער אמת פון דער בשׂורה זאָל פאַרבלײַבן מיט אײַך.

[6]פון יענע אָבער, וואָס זענען געווען אָנגעזען צו זײַן עפּעס (וואָס זיי זאָלן ניט האָבן געווען זײַן, עס איז ניט מײַן עסק; גאָט איז קיינעם ניט נושׂא־פּנים)— די, זאָג איך, וואָס זענען געווען פון חשיבות, האָבן מיר גאָרניט צוגעטיילט; [7]נייערט פאַרקערט, בעת זיי האָבן געזען, אַז איך בין אָנפאַרטרויט געוואָרן מיט דער בשׂורה פאַר די ניט־געמלטע, אַזוי ווי פּעטרוס פאַר די געמלטע [8](וואָרים דער, וואָס האָט געווירקט אין פּעטרוסן פאַר דער שליחות פון די געמלטע, האָט אויך געווירקט אין מיר פאַר די גויים), [9]און בעת זיי האָבן באַמערקט דעם חסד, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן, האָבן יעקבֿ און כּיפא און יוחנן, וואָס זענען געווען פאַררעכנט פאַר זײַלן, מיר און בר־נבֿא געגעבן די רעכטע האַנט פון ברודערשאַפט, כּדי מיר זאָלן גיין צו די גויים, און זיי צו די געמלטע; [10]נאָר זיי האָבן געוואָלט, אַז מיר זאָלן געדענקען די אָרעמע, וואָס איך האָב מיך אויך באַמיט צו טאָן.

[11]בעת אָבער כּיפא איז געקומען קיין אַנטיאָכיע, האָב איך מיך אים אין פּנים אַנטקעגנגעשטעלט, מחמת ער איז געשטאַנען פאַרמשפּט. [12]וואָרים איידער עטלעכע זענען געקומען פון יעקבֿן, האָט ער געגעסן מיט די גויים; אָבער ווי נאָר זיי זענען געקומען, האָט ער זיך צוריקגעצויגן און האָט זיך אָפּגעשיידט, ווײַל ער האָט מורא געהאַט פאַר די געמלטע. [13]און די איבעריקע פון די יידן האָבן זיך אויך פאַרשטעלט מיט אים, אַזוי, אַז אַפילו בר־נבֿא איז פאַרפירט געוואָרן פון זייער צבֿיעות. [14]בעת אָבער איך האָב געזען, אַז זיי גייען ניט רעכטפאַרטיק לויט דעם אמת פון דער

בשׂורה, האָב איך געזאָגט צו כֵּיפָאן פֿאַר זיי אַלעמען: אויב דו, וואָס ביסט
אַ ייִד, לעבסט ווי סע זענען זיך נוהג די גוים, און ניט ווי די ייִדן, וויאַזוי
צווינגסטו די גוים צו לעבן, אַזויווי ייִדן זענען זיך נוהג?
[15]מיר, וואָס זענען ייִדן פֿון דער נאַטור, און ניט קיין זינדיקע פֿון
די גוים, [16]ווייסן, אַז אַ מענטש ווערט ניט גערעכטפֿאַרטיקט דורך די
מַעֲשׂים פֿון דער תּורה, נייערט דורך דער אֱמונה אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, אַזוי
האָבן אויך מיר געגלויבט אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, כּדי מיר זאָלן גערעכטפֿאַרטיקט
ווערן דורך אֱמונה אין מָשִׁיחַן, און ניט דורך די מַעֲשׂים פֿון דער תּורה,
מַחמת דורך די מַעֲשׂים פֿון דער תּורה וועט קיינער ניט גערעכטפֿאַרטיקט
ווערן. [17]אויב אָבער מיר, בעת מיר האָבן געזוכט גערעכטפֿאַרטיקט צו
ווערן אין מָשִׁיחַן, זענען אַליין אויך געפֿונען געוואָרן זינדיקע, איז דען
מָשִׁיחַ אַ דינער פֿון זינד? חָלִילָה! [18]וואָרים אויב איך טו ווידער אויפֿבויען
דאָס, וואָס איך האָב צעשטערט, שטעל איך מיך אַרויס פֿאַר אַ בַּעל־
עֲבֵירה. [19]וואָרים איך בין דורך דער תּורה געשטאָרבן צו דער תּורה,
כּדי איך זאָל לעבן פֿאַר גאָט. [20]איך בין געקרייציקט געוואָרן מיט מָשִׁיחַן;
און דאָס איז ניט מער איך, וואָס לעב, נייערט מָשִׁיחַ טוט לעבן אין מיר;
און דאָס לעבן, וואָס איך לעב אַצינד אין דעם לײַב, לעב איך באֱמונה
פֿון דעם בֶּן־אֱלֹהִים, וואָס האָט מיך ליב געהאַט, און האָט זיך מַקריב
געווען פֿאַר מיר. [21]איך טו ניט מבַטל זײַן דעם חֶסֶד פֿון גאָט; וואָרים
אויב גערעכטיקייט איז דורך דער תּורה, דעמאָלט איז מָשִׁיחַ געשטאָרבן
אומזיסט.

ג אָ נאַרישע גאַלאַטער! ווער האָט געטאָן פֿאַרכּישופֿן אייך, פֿאַר וועמעס
אויגן יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ איז אָפֿן געצייכנט געוואָרן אַ געקרייציקטער?
[2]נייערט דאָס וואָלט איך וועלן לערנען פֿון אייך: האָט איר מקַבל געווען
דעם גייסט דורך די מַעֲשׂים פֿון דער תּורה, אָדער דורך דער שמועה
פֿון אֱמונה? [3]צי זענט איר אַזוי נאַריש? אָנגעהויבן האָט איר אין דעם
גייסט, פֿאַרענדיקט איר אַצינד אין דעם פֿלייש? [4]צי האָט איר אומזיסט
אַזויפֿיל געליטן? אויב באֱמת אומזיסט! [5]וואָרים דער, וואָס גיט אייך דעם
גייסט, און טוט גבורות צווישן אייך, צי טוט ער דאָס דורך די מַעֲשׂים
פֿון דער תּורה, אָדער דורך דער שמועה פֿון אֱמונה? [6]אַזויווי אַבְרָהם

האָט געגלויבט אין גאָט, און עס איז אים פאַררעכנט געוואָרן פאַר אַ
גערעכטיקייט[א].
7 אַזוי זעט איר, אַז די, וואָס זענען פון דער אֶמונה, די דאָזיקע זענען
קינדער פון אַבְרָהמען. 8 און די תּורה, ווייל זי האָט פאָרויסגעזען, אַז גאָט
וועט רעכטפאַרטיקן די גויים דורך אֶמונה[ה], האָט פאָרויס אָנגעזאָגט די
בשׂורה צו אַבְרָהמען: אין דיר וועלן אַלע אומות זיין געבענטשט[ב]. 9 הייסט
עס דעריבער, אַז די, וואָס זענען פון דער אֶמונה, זענען געבענטשט מיט
דעם מַאמין אַבְרָהם.
10 וואָרים אַלע, וואָס פאַרלאָזן זיך אויף די מַעשׂים פון דער תּורה,
זענען אונטער אַ קְלָלה; וואָרים סע שטייט געשריבן: פאַרשאָלטן איז יעדער
איינער, וואָס באַשטייט ניט אין אַלצדינג, וואָס סע שטייט געשריבן אין
דעם סֵפר פון דער תּורה, צו טאָן עס[ג]. 11 הייסט, אַז קיינער ווערט ניט
גערעכטפאַרטיקט פאַר גאָט דורך דער תּורה, איז קלאָר; וואָרים: דער
צַדיק וועט לעבן דורך אֶמונה[ד]. 12 און די תּורה איז ניט פון אֶמונה, נייערט:
דער, וואָס טוט זי מקַיים זיין, וועט לעבן אין איר[ה]. 13 מָשִׁיחַ האָט אונדז
אויסגעלייזט פון דער קְלָלה פון דער תּורה, בעת ער איז געוואָרן אַ
קְלָלה פאַר אונדז. וואָרים סע שטייט געשריבן: פאַרשאָלטן איז יעדער
איינער, וואָס טוט הענגען אויף אַ בוים,[ו]— 14 כּדי אויף די אומות־הָעולָם
זאָל קומען די בְּרָכה פון אַבְרָהמען אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, און כּדי מיר זאָלן
מקַבל זיין די הַבטָחה פון דעם גייסט דורך אֶמונה.
15 ברידער, איך רעד לויט דעם שטייגער פון מענטשן: הַגַם עס איז
נאָר אַ מענטשנס צַוָואה, אויב זי איז באַשטעטיקט געוואָרן, קאָן קיינער זי
ניט מבַטל זיין, אָדער עפּעס צוזעצן צו איר. 16 און צו אַבְרָהמען זענען
די הַבטָחות געגעבן געוואָרן, און צו זיין זאָמען. ער זאָגט ניט: און צו
זאָמען, ווי פון אַ סך, נייערט ווי פון איינעם: און צו דיין זאָמען[ז], וואָס
איז מָשִׁיחַ. 17 און דאָס זאָג איך: אַ בונד, וואָס איז פריער באַשטעטיקט
געוואָרן דורך גאָט, קאָן די תּורה, וואָס איז געקומען פיר הונדערט און
דרייסיק יאָר שפּעטער, ניט בָּטל מאַכן, אַזוי, אַז די הַבטָחה זאָל קיין
קִיום ניט האָבן. 18 וואָרים אויב די ירושה איז פון דער תּורה, איז זי ניט

[א] בראשית טו, 6. [ב] בראשית יב, 3. [ג] דברים כז, 26. [ד] חבקוק ב, 4. [ה] ויקרא יח, 5.
[ו] דברים כא, 23. [ז] בראשית יג, 15; יז, 7; כב, 18; כד, 7.

מער פון דער הַבטָחה; אָבער גאָט האָט זי געשענקט אַבְרָהמען דורך דער הַבטָחה.

[19]בכֵן, וואָס איז די תּורה? זי איז צוגעגעבן געוואָרן פונוועגן די עֲבֵירות, ביז דער זאָמען וועט קומען, פאַר וועמען די הַבטָחה איז געגעבן געוואָרן; און זי איז אָנגעברייט געוואָרן דורך מַלאָכים פון דער האַנט פון אַ פאַרמיטלער. [20]און אַ פאַרמיטלער איז ניט פון איינעם; גאָט אָבער איז איינער. [21]צי איז דען די תּורה קעגן די הַבטָחות פון גאָט? חָלִילה! וואָרים אויב סע וואָלט געגעבן געוואָרן אַ תּורה, וואָס וואָלט געקענט מאַכן לעבעדיק, דעמאָלט וואָלט רעכטפאַרטיקייט בּאֱמת געווען פון דער תּורה. [22]דער פָּסוק האָט אָבער אַלצדינג פאַרשלאָסן אונטער זינד, כּדי די הַבטָחה דורך אֱמונה אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ זאָל געגעבן ווערן צו די, וואָס גלויבן.

[23]אָבער איידער אֱמונה איז געקומען, זענען מיר געהאַלטן געוואָרן אין שוץ אונטער דער תּורה, איינגעשלאָסן פאַר דער אֱמונה, וואָס האָט געדאַרפט אַנטפּלעקט ווערן. [24]אַזוי, אַז די תּורה איז געוואָרן אונדזער דערציִער צום מָשִיחַ, כּדי מיר זאָלן גערעכטפאַרטיקט ווערן דורך אֱמונה. [25]אַצינד אָבער, אַז אֱמונה איז געקומען, זענען מיר ניט מער אונטער אַ דערציִער. [26]וואָרים איר אַלע זענט קינדער פון גאָט דורך אֱמונה אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [27]וואָרים וויפל פון אייך סע זענען געטובלט געוואָרן אין מָשִיחַן, האָבן זיך אָנגעטאָן מָשִיחַן. [28]ניטאָ קיין ייִד אָדער גריך, ניטאָ קיין קנעכט אָדער פרייַער, ניטאָ קיין זָכר אָדער נְקֵבה; וואָרים איר אַלע זענט איינס אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [29]און אויב איר געהערט מָשִיחַן, דעמאָלט זענט איר אַבְרָהמס זאָמען, יורשים לויט נאָך דער הַבטָחה.

ד איך זאָג אָבער, אַז כָּל־זמַן דער יורש איז אַ קינד, אונטערשיידט ער זיך מיט גאָרניט פון אַ קנעכט, הַגַם ער איז האַר פון אַלץ; [2]נייערט ער איז אונטער היטערס און אויפזעערס ביז צו דער צייט, וואָס איז באַשטימט פון דעם פאָטער. [3]אַזוי אויך מיר, בעת מיר זענען געווען קינדער, זענען מיר געהאַלטן געוואָרן אין קנעכטשאַפט אונטער די ערשטע יסודות פון דער וועלט. [4]בעת אָבער די צייט איז געוואָרן דערפילט, האָט גאָט אַרויסגעשיקט זיין זון, געבוירן פון אַ ווייב, געבוירן אונטער דער תּורה, [5]אַז ער זאָל אויסלייזן די, וואָס זענען געווען אונטער דער תּורה,

כדי מיר זאָלן מקבל זיין דאָס רעכט פון קינדער. 6 און ווייל איר זענט
קינדער, האָט גאָט אַרויסגעשיקט דעם גייסט פון זיין זון אין אונדזערע
הערצער אַריין, וואָס רופט: אַבָּא, פאָטער! 7 אַזוי, אַז דו ביסט ניט מער
קיין קנעכט, נייערט אַ זון; און אויב אַ זון, טאָ אַ יורש דורך גאָט.
8 אָבער דעמאָלט, בעת איר האָט גאָט ניט געקענט, זענט איר געווען
אין קנעכטשאַפט ביי די, וואָס זענען אין זייער עֶצֶם ניט קיין געטער.
9 אַצינד אָבער, בעת איר קענט גאָט, אָדער ליבערשט, איר זענט דערקענט
פון גאָט, וויאַזוי קערט איר אייך אום צוריק צו די שוואַכע און אָרעמע
יסודות, צו וועלכע איר באַגערט צו זיין אין קנעכטשאַפט אויפסניי? 10 איר
היט אָפּ טעג, און חדשים, און זמנים, און יאָרן. 11 איך האָב מורא פון וועגן
אייך, טאָמער חלילה האָב איך אומזיסט אַוועקגעשאָנקען מי אויף אייך.
12 איך בעט אייך, ברידער, ווערט ווי איך בין, וואָרים אויך איך בין
געוואָרן ווי איר זענט. איר האָט מיר ניט געטאָן קיין שום שלעכטס;
13 איר ווייסט, אַז מחמת אַ שוואַכקייט אין דעם לייַב האָב איך אָנגעזאָגט
פאַר אייך די בשורה דאָס ערשטע מאָל; 14 און דאָס, וואָס איז ביי אייך
געווען אַ נסיון אין מיין לייַב, האָט איר ניט פאַראַכט און ניט פאַרוואָרפן,
נייערט איר האָט מיך מקבל געווען ווי אַ מלאך פון גאָט, ווי ישוע המשיח.
15 דעריבער, וואו איז יענע געבענטשטקייט אייערע? וואָרים איך זאָג אייך
עדות, אַז אויב מעגלעך, וואָלט איר אַרויסגעריסן אייערע אויגן און זיי
מיר געגעבן. 16 צי בין איך דעריבער געוואָרן אייער שונא מיט דעם זאָגן
אייך דעם אמת? 17 זיי באַגערן אייך אייפעריק אויף ניט קיין גוטן אופן;
יאָ, זיי ווילן אייך אויסשליסן, כדי איר זאָלט זיי באַגערן. 18 עס איז תמיד
גוט אייפעריק געזוכט צו ווערן אין אַ גוטער זאַך, און ניט נאָר בעת איך
בין מיט אייך. 19 קינדער מיינע, צוליב וועמען איך בין ווידער אַמאָל אין
ווייען, ביז משיח וועט געפורעמט ווערן אין אייך! 20 איך וואָלט אָבער
וועלן זיין אַנוועזנד מיט אייך אַצינד, און צו בייטן מיין קול; וואָרים איך
בין באַזאָרגט פון וועגן אייך.

21 זאָגט מיר, איר, וואָס באַגערט צו זיין אונטער דער תורה, צי טוט
איר ניט הערן די תורה? 22 וואָרים עס שטייט געשריבן, אַז אַברהם האָט
געהאַט צוויי זין, איינעם פון דער דינסט, און איינעם פון דעם פרייען
ווייב. 23 אָבער דער זון פון דער דינסט איז געבוירן געוואָרן לויט דעם

פלייש, און דער זון פון דעם פרייען ווייב דורך דער הַבטָחה[א]. 24 די
דאָזיקע זאַכן האָבן אין זיך אַ מָשל: וואָרים די דאָזיקע ווייבער זענען
צוויי בונדן; איינעם פון דעם באַרג סִינַי, וואָס געבערט קינדער פאַר
קנעכטשאַפט, דאָס איז הָגָר. 25 און די דאָזיקע הָגָר איז דער באַרג סִינַי
אין אַראַביע, און איז געגליכן דער איצטיקער ירושָלַיִם, וואָרים זי איז אין
קנעכטשאַפט מיט אירע קינדער. 26 אָבער די ירושָלַיִם שֶל־מַעלה, איז פריי,
און זי איז אונדזער מוטער. 27 וואָרים עס שטייט געשריבן:

פריי דיך, דו עֲקָרה, וואָס האָסט ניט געבוירן,
שריי אויס און זינג, דו, וואָס האָסט ניט קיין ווייִען;
וואָרים מערער זענען די קינדער פון דער פאַרלאָזטער,
ווי פון איר, וואָס איז באַמאַנט[ב].

28 און מיר, ברידער, ווי יִצחָק, זענען קינדער פון דער הַבטָחה. 29 אָבער
אַזוי ווי דעמאָלט, האָט דער, וואָס איז געבוירן געוואָרן לויט דעם פלייש,
געראָדֶפט דעם, וואָס איז געבוירן געוואָרן לויט דעם גייסט; אַזוי איז עס
אויך אַצינד. 30 אָבער וואָס זאָגט דער פָּסוק? טרייב אַרויס די דינסט און
איר זון; וואָרים דער זון פון דער דינסט וועט ניט יַרשענען מיט דעם זון
פון דעם פרייען ווייב[ג]. 31 דעריבער, ברידער, מיר זענען ניט קיין קינדער
פון אַ דינסט, נייערט פון דעם פרייען ווייב.

ה פונוועגן פרײַהייט האָט אונדז מָשִיחַ פריי געמאַכט; שטייט דעריבער
פעסט, און טוט אייך ניט נאָכאַמאָל אונטערוואַרפן אונטער אַן עוֹל
פון קנעכטשאַפט.

2 אָט איך, פּאָולוס, זאָג אייך, אַז אויב איר וועט זיך מַל זיין, וועט
אייך מָשִיחַ גאָרניט נוצן. 3 יאָ, איך זאָג ווידער אַמאָל עֵדות יעדן מענטשן,
וואָס לאָזט זיך מַל זיין, אַז ער איז מחויב מקַיים צו זיין די גאַנצע תּורה.
4 איר זענט אָפּגעשניטן פון מָשִיחַן, איר, וואָס ווילט גערעכטפאַרטיקט ווערן
דורך דער תּורה; איר זענט אָפּגעפאַלן פון דעם חֶסֶד. 5 וואָרים דורך דעם
גייסט, און דורך אֱמונה, וואַרטן מיר אויף דער האָפענונג פון רעכט־
פאַרטיקייט. 6 וואָרים אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ מיינט מִילה גאָרניט, אויך ניט עָרלה,
נייערט אֱמונה, וואָס טוט ווירקן דורך ליבשאַפט.

7 איר זענט גוט געלאָפן. ווער האָט אייך געשטערט, אַז איר זאָלט

[א] בראשית כא, 2. [ב] ישעיה נד, 1. [ג] בראשית כא, 10.

פֿאָלגן דעם אֱמת? [8] די דאָזיקע איבעררעדונג איז ניט פֿון אים, וואָס האָט אײַך באַרופֿן. [9] אַביסל חָמץ מאַכט זויער דאָס גאַנצע טייג. [10] איך בין בטוח פֿונוועגן אײַך אין דעם האַר, אַז איר וועט ניט האָבן קיין אַנדערע דֵעה; דער אָבער, וואָס טוט אײַך דריקן, וועט קריגן זײַן פּסַק, ווער דאָס זאָל ניט זײַן. [11] איך אָבער, ברידער, אויב איך זאָג נאָך אָן מִילה, פֿאַרוואָס ווער איך נאָך גערודֵפֿט? דעמאָלט איז דער אֶבֶן־נֶגֶף פֿון דעם צלָב בָטל געוואָרן. [12] הַלוואַי זאָלן די, וואָס צערודערן אײַך, נאָך גיין ווייטער פֿון מִילה!

[13] וואָרים איר, ברידער, זענט באַרופֿן געוואָרן צו פֿרײַהייט; נוצט אָבער ניט אײַער פֿרײַהייט פֿאַר אַ געלעגנהייט פֿון דעם פֿלייש; נייערט דורך ליבשאַפֿט טוט דינען איינער דעם אַנדערן. [14] וואָרים די גאַנצע תּורה ווערט מקוים אין איין וואָרט, דהַיינו: דו זאָלסט ליב האָבן דײַן חבר ווי זיך אַליין[א]. [15] אויב אָבער איר בײַסט און עסט אויף איינער דעם אַנדערן, גיט אַכטונג, אַז איר זאָלט ניט פֿאַרצערט ווערן איינער פֿון דעם אַנדערן.

[16] איך זאָג אָבער: גייט אין דעם גייסט, און איר וועט ניט ממַלא זײַן די תּאווה פֿון דעם פֿלייש. [17] וואָרים דאָס פֿלייש טוט גלוסטן לְהֵיפּוּך דעם גייסט, און דער גייסט לְהֵיפּוּך דעם פֿלייש; וואָרים די דאָזיקע זענען לְהֵיפּוּך איינער דעם אַנדערן, כּדי איר זאָלט ניט טאָן די זאַכן, וואָס איר וואָלט וועלן. [18] אויב אָבער איר ווערט געפֿירט פֿון דעם גייסט, זענט איר ניט אונטער דער תּורה. [19] און די מַעשׂים פֿון דעם פֿלייש זענען אַנטפּלעקט, און זיי זענען: זנות, טומאה, תּאווה, [20] עֲבודה־זָרה, כּישוף, שׂנאה, קריג, אײַפֿערזוכט, כַּעס, אייגן־ליבע, מַחלוֹקות, כּיתּות, [21] קִנאה, שִׁכּרוּת, פֿרעסערײַען, און כּדומה. פֿונוועגן דעם טו איך אײַך וואָרענען פֿאָרויס, אַזוי ווי איך האָב אײַך שוין פֿריער געוואָרנט, אַז די, וואָס טוען אַזוינע זאַכן, וועלן ניט יַרשענען דאָס מַלכות פֿון גאָט. [22] אָבער די פֿרוכט פֿון דעם גייסט איז ליבשאַפֿט, פֿרייד, שָלום, סַבלָנות, פֿרײַנטלעכקייט, גוטסקייט, געטרײַשאַפֿט, [23] עֲניוות, צוריקגעהאַלטנקייט; קעגן אַזעלכע איז ניטאָ קיין תּורה. [24] און די, וואָס געהערן צו יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, האָבן געקרייציקט דאָס פֿלייש מיט זײַערע גלוסטיקייטן און די תּאוות דערפֿון.

[א] ויקרא יט, 18.

25 אויב מיר לעבן דורך דעם גייסט, לאָמיר אויך גיין אין דעם גייסט.
26 לאָמיר ניט לויפן נאָך פוסטן כָּבוד, צו דערצערענען איינער דעם אַנדערן, און מקַנא זיין איינער דעם אַנדערן.

ו ברידער, אויב אַפילו אַ מענטש וועט געכאַפּט ווערן אין עפּעס אַן עֲבֵירה, זאָלט איר, וואָס זענט גײַסטיקע, אַזאַ איינעם צוריקשטעלן אין אַ גייסט פון איידלקייט. גיב אַכטונג אויף דיר אַליין, טאָמער ווערסטו אויך געבראַכט ווערן צו אַ נסָיון. 2 טראָגט איינער דעם אַנדערנס לאַסטן, און אַזוי אַרום זייט מקַיים די תּורה פון מָשִׁיחַן. 3 וואָרים אויב עמיצער רעכנט זיך צו זיין עפּעס, בעת ער איז גאָרניט, נאַרט ער זיך אַליין אָפּ. 4 זאָל אָבער יעדער מענטש אויספּרואוון זיין אייגענע טואונג, און דערנאָך זאָל ער קריגן זיין לויב אין שײַכות מיט זיך אַליין, און ניט פון אַן אַנדערן. 5 וואָרים יעדער איינער וועט טראָגן זיין אייגענע מַשׂא.
6 זאָל דער, וואָס ווערט געלערנט אין דעם וואָרט, זיך טיילן פון אַלעמגוטן מיט דעם, וואָס לערנט אים. 7 זייט ניט גענאַרט; גאָט לאָזט זיך ניט אויסשפּעטן. וואָרים וואָס נאָר אַ מענטש טוט זייען, דאָס וועט ער אויך שניידן. 8 וואָרים דער, וואָס טוט זייען פאַר זיין אייגענעם פלייש, וועט שניידן פון דעם פלייש פאַרדאַרבונג; דער אָבער, וואָס טוט זייען פאַר דעם גייסט, וועט שניידן פון דעם גייסט אייביק לעבן. 9 און לאָמיר ניט ווערן מיד אין טאָן גוטס; וואָרים אין דער געהעריקער צייט וועלן מיר שניידן, אויב מיר וועלן ניט אָפּגעשוואַכט ווערן. 10 און דעריבער, כָּל־זמַן מיר האָבן אַ געלעגנהייט, לאָמיר טאָן גוטס צו אַלע מענטשן, און בִּפרַט צו די, וואָס זענען פון דעם הויזגעזינד פון דער אֶמונה.
11 זעט מיט וואָסערע גרויסע אותִיות איך שרייב אייך מיט מיין אייגענער האַנט. 12 אַלע, וואָס באַגערן צו באַשײַנען זיך אין דעם פלייש, טוען אייך צווינגען געמַלט צו ווערן, כּדי נאָר זיי זאָלן ניט גערודפט ווערן צוליב דעם צלָב פון מָשִׁיחַן. 13 וואָרים אַפילו די געמַלטע אַליין היטן ניט אָפּ די תּורה; זיי ווילן נאָר, אַז איר זאָלט זיך מַל זיין, כּדי זיי זאָלן זיך רימען אין אייער פלייש. 14 אָבער איך חָלִילה וויל מיך ניט רימען, אַחוץ אין דעם צלָב פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, דורך וועמען די וועלט איז געקרייציקט געוואָרן פאַר מיר, און איך פאַר דער וועלט. 15 וואָרים ניט מִילה מיינט עפּעס, אויך ניט עָרלה, נייערט אַ ניי באַשאַף. 16 און וויפל

סע וועלן גיין מיט דעם כּלל, זאָל אויף זיי זיין שָׁלום, און חֶסֶד, און אויף דעם יִשׂרָאל פון גאָט.

17 פון איצטמאָל־אָן זאָל מיך קיינער ניט מַטרִיחַ זיין; וואָרים איך טראָג אין מיין לײַב די סִימָנים פון יֵשוּעַ.

18 דער חֶסֶד פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ זאָל זיין מיט אייער גייסט, ברידער. אָמֵן.

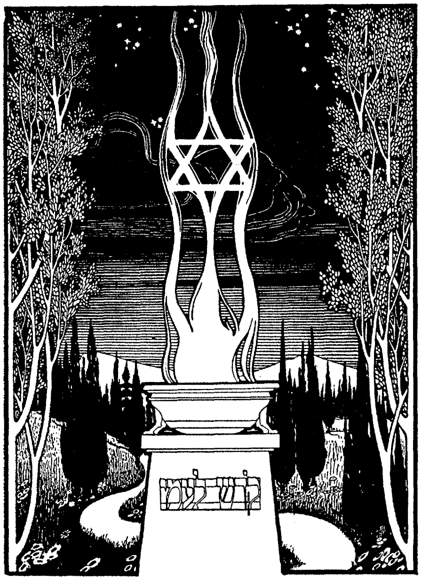

דער בריוו צו די עפעזער

א פּאָולוס, אַ שליח פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ דורך דעם
רָצון פון גאָט, צו די הייליקע, וואָס זענען
אין עפעזוס, און די גלויביקע אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.
2 חֶסֶד צו אייך און שָלום פון גאָט, אונדזער
פאָטער, און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.
3 געלויבט זאָל זיין דער גאָט און פאָטער פון
אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, וואָס האָט אונדז
געבענטשט מיט יעדער גייַסטיקער בְּרָכה אין די
הימלישע מקומות אין מָשִיחַן. 4 אַזויווי ער האָט
אונדז אויסדערוויילט אין אים, איידער די וועלט
איז געגרונטפעסטיקט געוואָרן, אַז מיר זאָלן זיין
הייליק און אָן אַ מום פאַר אים אין ליבשאַפט;
5 בעת ער האָט אונדז פאָרויסבאַשטימט צו זיין
קינדער פאַר אים דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, לויט דעם
ווילגעפעלן פון זיין רָצון, 6 צום לויב פון דעם
כָּבוד פון זיין חֶסֶד, מיט וואָס ער האָט אונדז
פריי באַשאָנקען אין דעם באַליבטן.
7 אין אים האָבן מיר די ישועה דורך זיין בלוט,
די פאַרגעבונג פון אונדזערע זינד, לויט דער
עַשִירות פון זיין חֶסֶד, 8 וואָס ער האָט פאַרמערט
פאַר אונדז אין יעדער חָכמה און פאַרשטענדיקייט,
9 און האָט אַנטפלעקט פאַר אונדז דעם סוד פון

זיין רָצון, לויט זיין ווּאוילגעפעלן, וואָס ער האָט אין אים באַשלאָסן [10] פאַר אַ דורכפירונג אין דער פולקייט פון די צייטן, איַינצוזאַמלען אין מָשִיחַן אַלצדינג, וואָס איז אין די הימלען, און וואָס איז אויף דער ערד. [11] אין אים, אין וועמען אויך מיר זענען געוואָרן יוֹרשים, ווייל מיר זענען פאָרויס באַשטימט געוואָרן לויט דער כַּוָנה פון אים, וואָס טוט אַלצדינג לויט דער עֵצה פון זיין רָצון; [12] כּדי מיר זאָלן זיין צום לויב פון זיין כָּבוד, מיר, וואָס האָבן פריער געהאָפט אין מָשִיחַן. [13] אין וועמען אויך איר, בעת איר האָט געהערט דאָס וואָרט פון דעם אֶמת, די בשׂורה פון אייער ישועה, און מַחמת איר האָט געגלויבט אין אים, זענט איר פאַרחתמעט געוואָרן מיט דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש פון דער הַבטָחה, [14] וואָס איז אַן עָרבוּת פון אונדזער אַרבטייל, פאַר דער אויסלייזונג פון זיין אייגענעם האָב, צום לויב פון זיין כָּבוד.

[15] צוליב דער דאָזיקער סִיבה, בעת איך האָב געהערט פון אייער אֶמונה אין דעם האַר יֵשוּעַ, און פון דער ליבשאַפט צו אַלע הייליקע, [16] הער איך ניט אויף אָפּצוגעבן אַ שֶבַח פאַר אייך, בעת איך דערמאָן אייך אין מיינע תּפילות, [17] אַז דער גאָט פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, דער פאָטער פון הערלעכקייט, זאָל אייך געבן אַ גייסט פון חָכמה און אַנטפּלעקונג אין דער דערקענטעניש פון אים, [18] און אַז ער זאָל ליכטיק מאַכן די אויגן פון אייער האַרץ, כּדי איר זאָלט פאַרשטיין וואָס עס איז די האָפענונג פון זיין רופן, וואָס איז די עֲשירות פון דער הערלעכקייט פון זיין נַחלה אין די הייליקע, [19] און וואָס איז די אומפאַרגלייַכלעכע גרויסקייט פון זיין מאַכט לגַבי אונדז, וואָס גלויבן, לויט יענער ווירקונג פון דער קראַפט פון זיין שטאַרקייט, [20] וואָס ער האָט געווירקט אין מָשִיחַן, בעת ער האָט אים מחַיֶה־מֵתים געווען, און האָט אים געזעצט צו זיין רעכטער האַנט אין די הימלישע מקומותא, [21] העכער איבער יעדער מֶמשָלה, און שְליטה, און מאַכט, און מלוכה, און יעדן נאָמען, וואָס ווערט אָנגערופן, ניט נאָר אין דער וועלט, נייערט אויך אויף יענער וועלט. [22] און אַלצדינג האָט ער אונטערטעניק געמאַכט אונטער זיינע פיס, און האָט אים געמאַכט פאַר דעם ראָש איבער אַלצדינג אין דער קהִילה, [23] וואָס איז זיין לייַב, די פולקייט פון אים, וואָס פילט אָן אַלץ אין אַלעמען.

א תהלים קי, 1.

ב און אייך האָט ער לעבעדיק געמאַכט, בעת איר זענט געווען טויט
דורך אייערע עֲבֵירות און זינד, 2 אין וועלכע איר זענט אַמאָל
געגאַנגען לויט דעם סֵדר פון דער דאָזיקער וועלט, לויט דעם שַׂר פון
די כּוחות פון דער לופט, פון דעם גייסט, וואָס ווירקט אַצינד אין די
קינדער פון ווידערשפעניקייט. 3 צווישן וועמען אויך מיר אַלע האָבן אַמאָל
געלעבט אין די תַּאוות פון אונדזער פלייש, בעת מיר האָבן געטאָן די
באַגערן פון דעם לײַב און פון דעם פאַרשטאַנד, און זענען געווען בטֶבע
קינדער פון גרימצאָרן, אַזויווי די איבעריקע. 4 נאָר גאָט, וואָס איז רייך
אין דערבאַרעמדיקייט, האָט צוליב זיין גרויסער ליבשאַפט, מיט וועלכער
ער האָט אונדז ליב געהאַט, 5 אַפילו בעת מיר זענען געווען טויט דורך
אונדזערע עֲבֵירות, האָט אונדז לעבעדיק געמאַכט אינאיינעם מיט מָשִׁיחַן
(דורך חֶסֶד זענט איר נִיצול געוואָרן), 6 און האָט אונדז אויפגעוועקט מיט
אים, און אונדז געטאָן זעצן אין די הימלישע מקומות, אין יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ,
7 כּדי אין די דורות, וואָס קומען, זאָל ער באַווייזן די אומפאַרגלײַכלעכע
עֲשִׁירות פון זיין חֶסֶד אין גוטסקייט לגַבּי אונדז אין יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ. 8 וואָרים
מיט חֶסֶד זענט איר נִיצול געוואָרן דורך דער אֱמוּנה; און דאָס ניט פון
אייך אַליין, עס איז די מַתָּנה פון גאָט — 9 ניט פון מַעֲשׂים, כּדי קיינער זאָל
זיך ניט רימען. 10 וואָרים מיר זענען זיין ווערק, געשאַפן אין יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ
פון מַעֲשׂים־טובים וועגן, וואָס גאָט האָט פון פריער אָנגעברייט, כּדי מיר
זאָלן גיין אין זיי.

11 געדענקט דעריבער, אַז איר, גוֹיִים אין דעם פלייש, זענט אַמאָל
גערופן געוואָרן עֲרֵלים פון יענע, וואָס ווערן גערופן געמַלטע אין דעם
פלייש, דורכגעפירט מיט הענט, 12 אַז איר זענט אין יענער צייט געווען
אָפגעשיידט פון מָשִׁיחַן, פאַרפרעמדט פון דעם בירגער־רעכט פון יִשְׂרָאֵל,
און פרעמדע פון די בונדן פון דער הַבטָחה, אָן אַ האָפענונג און אָן גאָט
אין דער וועלט. 13 איצט אָבער, אין יֵשוּעַ הַמָּשִׁיחַ, זענט איר, וואָס זענט
אַמאָל געווען וויַיט, געבראַכט געוואָרן נאָענט דורך דעם בלוט פון מָשִׁיחַן.
14 וואָרים ער איז אונדזער שָׁלום, וואָס האָט פון ביידע געמאַכט איינס,
און האָט אײַנגעוואָרפן די צווישנוואַנט פון דער מְחִיצה, 15 און האָט בָּטל
געמאַכט אין זיין פלייש די שִׂנאה, די תּורה פון מִצוות און חוקים, כּדי
ער זאָל באַשאַפן אין זיך פון די צוויי איין נייעם מענטשן, און אויף אַזאַ

אופן מאַכן שָלום; [16] און זאָל באַווייליקן ביידע צו גאָט אין איין לײַב דורך דעם צלָב, מיט וואָס ער האָט געטייט די שִׂנאה. [17] און ער איז געקומען און האָט מבַשׂר געווען שָלום צו אייך, וואָס זענט געווען ווייט, און שָלום צו די, וואָס זענען געווען נאָענט. [18] וואָרים דורך אים האָבן מיר ביידע אונדזער צוטריט אין איין גייסט צו דעם פאָטער. [19] דעריבער זענט איר ניט מער קיין גֵרים און צוגעקומענע, נייערט איר זענט תּושבים מיט די הייליקע, און פון דעם הויזגעזינד פון גאָט, [20] געבויט אויף דעם יסוד פון די שלִיחים און נביאים, פון וואָס יֵשוּעַ הַמָשִיחַ אַליין איז דער ווינקלשטיין; [21] אין וועמען דער גאַנצער בּנין איז צוזאַמענגעבויט, און וואַקסט אויס אין אַ הייליקן מִקדש אין דעם האַר; [22] אין וועמען אויך איר זענט אויפגעבויט פאַר אַ וואוינאָרט פון גאָט אין דעם גייסט.

ג צוליב דעם בין איך, פאָולוס, דער געפאַנגענער פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ פאַר אייך, וואָס זענט פון צווישן די אומות־הָעולָם — [2] אויב איר האָט געהערט פון דער אויסטיילונג פון דעם חֶסֶד פון גאָט, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן פון אײַערטוועגן, [3] וויאַזוי דורך הִתגַלות איז מיר באַקענט געוואָרן דער סוד, ווי איך האָב אייך שוין פריער געשריבן בקִיצור. [4] בעת איר וועט דאָס לייענען, וועט איר קענען באַנעמען מײַן פאַרשטענדעניש אין דעם סוד פון מָשִיחַן, [5] וואָס איז אין אַנדערע דורות ניט באַקענט געוואָרן פאַר די מענטשנקינדער, ווי דאָס איז אַצינד אַנטפּלעקט געוואָרן פאַר זײַנע הייליקע שלִיחים און נבִיאים אין דעם גייסט; [6] דאָס הייסט, אַז די אומות־הָעולָם זענען מיט־יורשים, גלידער פון דעם אייגענעם לײַב, און טיילנעמער פון דער הַבטָחה אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ דורך דער בשׂורה, [7] פון וועלכער איך בין געמאַכט געוואָרן אַ באַדינער, לויט דער מַתָּנה פון דעם חֶסֶד, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן פון גאָט, לויט דער ווירקונג פון זײַן מאַכט.

[8] צו מיר, וואָס כ'בין דער מינדסטער פון אַלע הייליקע, איז דער דאָזיקער חֶסֶד געגעבן געוואָרן, אָנצוזאָגן פאַר די אומות־הָעולָם די אומדערפאַרשטבאַרע עַשִירות פון מָשִיחַן, [9] און צו מאַכן אַלעמען זען וואָס עס איז דער רַעיון פון דעם סוד, וואָס איז דורות־לאַנג געווען פאַרהוילן אין גאָט, וואָס האָט באַשאַפן אַלצדינג; [10] כּדי דורך דער קהִילה זאָל אַצינד באַקענט געמאַכט ווערן צו די הערשאַפטן און מֶמשָלות אין די

הימלישע מקומות די פילפאַכע חָכמה פון גאָט, [11] לויט דער אייביקער כַּוָונה, וואָס ער האָט באַשלאָסן אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, אונדזער האַר, [12] אין וועמען מיר האָבן מוטיקייט און צוטריט מיט זיכערקייט דורך אונדזער אֶמונה אין אים. [13] דעריבער בעט איך אייך, אַז איר זאָלט ניט שלאַף ווערן איבער מיינע צָרות פונוועגן אייך, וואָס זענען אייער לויב.

[14] צוליב דעם בייג איך מיינע קני פֿאַר דעם פֿאָטער, [15] פון וועמען אַלע מִשפָּחות אין הימל און אויף דער ערד ווערן אָנגערופן, [16] אַז ער זאָל אייך באַוויליקן, לויט דער עֲשירות פון זיין כָּבוד, אַז איר זאָלט געשטאַרקט ווערן מיט מאַכט דורך זיין גייסט אין דעם אינעווייניקסטן מענטשן, [17] און אַז מָשיחַ זאָל רוען אין אייערע הערצער דורך אֶמונה, כּדי אַז איר, וואָס זענט איינגעוואָרצלט און געגרונטפעסטיקט אין ליבשאַפט, [18] זאָלט קענען באַנעמען מיט אַלע הייליקע וואָס עס איז די ברייט, און לענג, און הייך, און טיפקייט, [19] און צו פאַרשטיין די ליבשאַפט פון מָשיחן, וואָס שטייגט איבער קענטעניש, כּדי איר זאָלט ווערן פול מיט דער גאַנצער פולקייט פון גאָט.

[20] און פאַר אים, וואָס איז בִּיכוֹלת צו טאָן אַ סַך מער ווי אַלץ, וואָס מיר בעטן, אָדער טראַכטן, לויט דעם כּוֹחַ, וואָס ווירקט אין אונדז, [21] פאַר אים זאָל זיין דער כָּבוד אין דער קהִילה, און אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, ביז צו אַלע דוֹרות אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

ד דעריבער בעט איך אייך, דער געפאַנגענער אין דעם האַר, צו גיין ווערדיק אין דעם באַרוף, מיט וועלכן איר זענט באַרופן געוואָרן, [2] מיט יעדער הַכנָעה און עֲנִיווּת, מיט געדולדיקייט צו פאַרטראָגן איינער דעם אַנדערן אין ליבשאַפט, [3] און פלייסט אייך אָפּצוהיטן די אַחדוּת פון דעם גייסט אין דעם בונד פון שָלום. [4] עס איז פֿאַראַן איין גוף, און איין גייסט, אַזוי ווי איר זענט אויך באַרופן געוואָרן אין איין האָפענונג פון אייער באַרוף, [5] איין האַר, איין אֶמונה, איין טבִילה, [6] איין גאָט און פאָטער פון אַלצדינג, וואָס איז איבער אַלץ, און דורך אַלץ, און אין אַלץ. [7] נאָר יעדן איינעם פון אונדז איז דער חֶסֶד געגעבן געוואָרן לויט דער מאָס פון דער מַתָּנה פון מָשיחן. [8] דעריבער זאָגט ער:

בעת ער איז אַרויפגעגאַנגען אין דער הייך,
האָט ער געפאַנגען אַ געפאַנג,

און געגעבן מַתָּנוֹת צו מענטשן[א].
[9] בכֵן, דאָס דאָזיקע: ער איז אַרויפגעגאַנגען, וואָס מיינט עס דען אַנדערש,
ווי אַז ער האָט אויך אַראָפּגענידערט אין די אונטערשטע טיילן פון דער
ערד? [10] דער, וואָס האָט אַראָפּגענידערט, איז אויך דער דאָזיקער, וואָס
איז אַרויפגעשטיגן הויך איבער אַלע הימלען, כּדי ער זאָל ממַלא זיין
אַלצדינג. [11] און ער האָט טייל געמאַכט פאַר שלִיחים, און טייל–נבִיאים,
און טייל–מבַשׂרים, און טייל–פאַר פּאַסטעכער און לערער, [12] פונוועגן
דער שלֵימות פון די הייליקע, פאַר דעם ווערק פון דער עֲבוֹדה, פאַר
דער אויפבויאונג פון דעם לייַב פון מָשִׁיחַן, [13] ביז מיר אַלע וועלן דערגרייכן
די אַחדות פון דער אֱמוּנה, און די דערקענטעניש פון דעם בֶּן־אֱלֹהִים, צו
אַ פולקאָמענעם מענטשן, צו דער מאָס פון דעם וואוקס פון מָשִׁיחַס פולקייט;
[14] כּדי מיר זאָלן מער ניט זיין קיין קינדער, געשלייַדערט אַהין און צוריק
און אַרומגעטראָגן מיט יעדן ווינט פון לערנונג, דורך דער אָפּנאַרערייַ פון
מענטשן, אין כיטרעקייט, לויט דער גענאַרערייַ פון טָעות, [15] נייערט צו רעדן
דעם אֶמת אין ליבשאַפט, און וואַקסן אין אַלצדינג צו אים, וואָס איז דער
ראָש, מָשִׁיחַ, [16] פון וועמען דער גאַנצער לייַב, צונויפגעשטעלט און צוזאַמענ־
געפלאָכטן, דורך דעם, וואָס יעדער אֵבר גיט צו, לויט דער ווירקונג
אין דער געגעבענער מאָס פון יעדן באַזונדערן טייל, וואָס מאַכט דאָס
וואַקסן פון דעם לייַב צו דער אויפבויאונג פון זיך אַליין אין ליבשאַפט.
[17] דאָס דאָזיקע זאָג איך דעריבער, און זאָג עֵדוּת אין דעם האַר,
אַז איר זאָלט מער ניט גיין ווי סע גייען די גוֹיִים; אין דער נישטיקייט
פון זייער זין, [18] וואָס איז פאַרפינצטערט אין זייער פאַרשטענדעניש, פאַר־
פרעמדט פון דעם לעבן פון גאָט, צוליב דער אומוויסנקייט, וואָס איז
אין זיי, צוליב דער פאַרהאַרטונג פון זייער האַרץ, [19] וואָס אָן געפילן
האָבן זיי זיך איבערגעגעבן דער תַּאֲווה, צו טאָן יעדע אומרייניקייט מיט
גירִיקייט. [20] איר אָבער האָט מָשִׁיחַן ניט אַזוי דערקענט! [21] אויב אָבער איר
האָט פון אים געהערט, און זענט אין אים געלערנט געוואָרן, אַזויווי דער
אֱמֶת איז אין יֵשוּעַן, [22] זאָלט איר אָפּטאָן דאָס, וואָס איז נוֹגֵע אייער
פריערדיקן לעבנסשטייגער, דעם אַלטן מענטש, וואָס ווערט פאַרדאָרבן
דורך די תַּאֲוות פון אָפּנאַרערייַ, [23] און אַז איר זאָלט באַנייט ווערן אין

[א] תהלים סח, 19.

דעם גייסט פון אייער פאַרשטאַנד, 24 און אָנטאָן דעם נייעם מענטש, וואָס איז באַשאַפן געוואָרן לויט דער געשטאַלט פון גאָט אין גערעכטיקייט און הייליקייט פון אֶמת.

25 דעריבער זאָלט איר אָפּטאָן פאַלשקייט, און רעדט דעם אֶמת יעדער איינער מיט זיין חבֿר, וואָרים מיר זענען אבֿרים איינער פון אַנדערן. 26 זייט ברוגז, און זינדיקט ניט; זאָל די זון ניט אונטערגיין אויף אייער רוגז; 27 און גיט אויך ניט קיין פּלאַץ פאַר דעם שׂטן. 28 זאָל דער, וואָס האָט געגנבֿעט, מער ניט גנבֿענען, נייערט זאָל ער ליבערשט אַרבעטן, און טאָן גוטס מיט זיינע הענט, כּדי ער זאָל האָבן פון וואָס צו געבן דעם, וואָס איז ניטבאַדערפטיק. 29 זאָל קיין נבֿול־פּה ניט אַרויסקומען פון אייער מויל, נייערט נאָר דאָס, וואָס עס איז נייטיק פאַר דער אויפבויאונג, כּדי עס זאָל צוגעבן חן צו די, וואָס טוען הערן. 30 און זייט ניט מצער דעם רוח־הקודש פון גאָט, אין וועמען איר זענט פאַרחתמעט געוואָרן ביז דעם טאָג פון גאולה. 31 זאָל יעדע ביטערקייט, און כּעס, און רוגזה, און געשריי, און לעסטערונג אָפּגעטאָן ווערן פון אייך, מיט יעדער רשעות. 32 און זייט גוט איינער צום אַנדערן, דערבאַרעמדיק, זייט מוחל איינער דעם אַנדערן, אַזוי ווי גאָט האָט אויך אייך מוחל געווען אין משיחן.

ה גייט דעריבער אין די דרכים פון גאָט, ווי באַליבטע קינדער, 2 און גייט אין ליבשאַפט, אַזוי ווי משיח האָט אויך אייך ליב געהאַט, און האָט זיך מקריב געווען פון אונדזערטוועגן, אַ קרבן און אַ שעכטאָפּפער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

3 אָבער זנות, און יעדע טומאה, אָדער גייציקייט, זאָל דאָס אַפילו ניט דערמאָנט ווערן צווישן אייך, ווי סע פּאַסט פאַר הייליקע; 4 ניט קיין פאַרדאָרבנקייט, ניט קיין נאַרישע רייד, אָדער ליצנות, וואָס זענען ניט פּאַסיק, נייערט טוט ליבערשט דאַנקלויבן. 5 וואָרים דאָס זאָלט איר וויסן, אַז קיין נואף, אָדער אומריינער, אָדער גייציקער מענטש, וואָס איז אַ געצנדינער, האָט ניט קיין שום נחלה אין דעם מלכות פון משיח און גאָט. 6 זאָל אייך קיינער ניט אָפּנאַרן מיט פּוסטע רייד; וואָרים צוליב די דאָזיקע זאַכן קומט דער גרימצאָרן פון גאָט אויף די קינדער פון ווידערשפּעניקייט. 7 האָט דעריבער ניט קיין מגע־ומשא מיט זיי. 8 וואָרים אַמאָל זענט איר געווען פינצטערניש, איצט אָבער זענט איר ליכטיקייט אין דעם האַר;

גייט ווי קינדער פון ליכטיקייט [9] (וואָרים די פרוכט פון דעם ליכט איז אין יעדער גוטסקייט און רעכטפאַרטיקייט און אֱמת), [10] און פּרוּווט וואָס סע איז וואוילגעפעלן פאַר דעם האַר. [11] און פירט ניט קיין מַגע־וּמַשׂא מיט די אומפרוכפערדיקע מַעשׂים פון פינצטערניש, נייערט שטראָפט זיי ליבערשט. [12] וואָרים דאָס, וואָס זיי טוען בסֵתר, וועגן דעם איז אַ חֶרפּה אַפילו צו רעדן. [13] אָבער אַלצדינג, וואָס ווערט געשטראָפט, ווערט אַנטפּלעקט פון דעם ליכט; וואָרים אַלצדינג, וואָס ווערט נִתגַלה, איז ליכטיקייט. [14] דעריבער זאָגט ער:

וואַך אויף, דו, וואָס טוסט שלאָפן,
און שטיי אויף פון די טויטע,
און מָשיחַ וועט לייכטן אויף דיר.

[15] גיט אַכטונג דעריבער וויאַזוי איר גייט, ניט ווי נאַראָנים, נייערט ווי חֲכָמים, [16] לייזט אויס די צייט, מַחמת די טעג זענען שלעכט. [17] זייט דעריבער ניט קיין נאַראָנים, נייערט פאַרשטייט, וואָס עס איז דער רָצון פון דעם האַר. [18] און שִיכּורט אייך ניט אָן מיט וויין, וואָס פירט צו פאַרשייַטקייט, נייערט ווערט פול מיט דעם גייסט; [19] רעדט איינער צום אַנדערן מיט תּהילות און תּשבָּחות און גייַסטיקע נגונים, און זינגט און שפּילט מיט אייערע הערצער צו גאָט; [20] גיט תָּמיד פאַר אַלצדינג אַ דאַנק אין דעם נאָמען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשיחַ צו גאָט, אונדזער פאָטער.

[21] זייט אונטערטעניק איינער דעם אַנדערן אין דער פאַרכטיקייט פון מָשיחַן. [22] ווייבער, זייט אונטערטעניק צו אייערע אייגענע מאַנען, אַזויווי צו דעם האַר. [23] וואָרים דער מאַן איז דער קאָפּ פון דעם ווייב, אַזויווי מָשיחַ איז דער קאָפּ פון דער קהִילה, און אויך דער גואֵל פון דעם גוף. [24] נאָר אַזויווי די קהִילה איז אונטערטעניק צו מָשיחַן, אַזוי זאָלן אויך די ווייבער זיין אין אַלצדינג צו זייערע מאַנען. [25] מאַנען, האָט ליב אייערע ווייבער, אַזויווי מָשיחַ האָט אויך ליב געהאַט די קהִילה, און האָט זיך פאַר איר מַקריב געווען, [26] כּדי ער זאָל זי מקַדש זיין, נאָכדעם ווי ער האָט זי מטַהר געווען דורך דער וואַסער־וואַשונג מיט דעם וואָרט, [27] כּדי ער זאָל פאַר זיך פירשטעלן די קהִילה אַ הערלעכע, וואָס האָט ניט קיין פלעק, אָדער אַ קנייטש, אָדער כּדומה, נייערט אַז זי זאָל זיין הייליק און אָן אַ מום. [28] פונקט אַזוי דאַרפן אויך מאַנען ליב האָבן זייערע ווייבער

ווי זייער אייגן לײַב. דער, וואָס האָט ליב זיין אייגן ווייב, האָט ליב זיך
אַליין; 29 וואָרים קיינער האָט קיינמאָל ניט פיינט זיין אייגן פלייש, נייערט
ער טוט עס נערן און טייער האַלטן, אַזױװי מָשִׁיחַ טוט די קְהִילה, 30 מַחמת
מיר זענען אֵברים פון זיין לײַב. 31 צוליב דעם זאָל אַ מענטש פאַרלאָזן
זיין פאָטער און מוטער, און זיך באַהעפטן אָן זיין ווייב, און די צוויי זאָלן
ווערן איין לײַב[א]. 32 דער דאָזיקער סוֹד איז גרויס; איך רעד אָבער אין
שײַכות מיט מָשִׁיחַן און דער קְהִילה. 33 בְּכֵן, זאָל יעדער איינער פון אייך
ליב האָבן זיין אייגן ווייב אַזױװי זיך אַליין; און זאָל דאָס ווייב מוֹרא
האָבן פאַר איר מאַן.

ו קינדער, פאָלגט אייערע עלטערן אין דעם האַר; וואָרים דאָס איז
רעכט. 2 גיב אָפּ כָּבוד דיין פאָטער און מוטער (דאָס איז דאָס ערשטע
געבאָט מיט אַ הַבטָחה), 3 כּדי סע זאָל דיר גוט זיין, און דו זאָלסט
לאַנג לעבן אויף דער ערד[ב]. 4 און איר, פאָטערס, דערצערנט ניט אייערע
קינדער, נייערט דערציט זיי אין מוסר און וואָרענונג פון דעם האַר.

5 קנעכט, זייט געהאָרכזאַם צו די, וואָס זענען לויט דעם פלייש אייערע
האַרן, מיט מוֹרא און ציטערניש, מיט דער אויפריכטיקייט פון אייער
האַרץ, ווי צו מָשִׁיחַן; 6 ניט אויף דעם אופן פון דינען לְפָּנִים, ווי די, וואָס
ווילן געפעלן ווערן מענטשן, נייערט ווי קנעכט פון מָשִׁיחַן, וואָס טוען
פון האַרצן דעם רָצון פון גאָט, 7 צו טאָן די אַרבעט מיט גוטן רָצון, ווי
פאַר דעם האַר, און ניט פאַר מענטשן, 8 ווייל איר ווייסט, אַז וואָסער
גוטס יעדער איינער טוט, דאָס זעלבע וועט ער קריגן צוריק פון דעם
האַר, סיי ער איז אַ קנעכט, אָדער פריי. 9 און איר, האַרן, טוט דאָס
זעלבע פאַר זיי, און פאַרמיידט דאָס דראָען, ווייל איר ווייסט, אַז דער,
וואָס איז סיי זייער האַר און אייערער, איז אין הימל, און ביי אים איז
ניטאָ קיין נוֹשׂא־פָּנים זיין מענטשן.

10 צום סוֹף, זייט געשטאַרקט אין דעם האַר, און אין דער שטאַרקייט
פון זיין מאַכט. 11 טוט אָן דעם גאַנצן פאַנצער פון גאָט, כּדי איר זאָלט
זיין בִּיכוֹלֶת בײַצושטיין די פאַלשקייטן פון דעם שָׂטן. 12 וואָרים אונדזער
ראַנגלען זיך איז ניט קעגן בלוט און פלייש, נייערט קעגן די שָׂרים, קעגן
די מוֹשלים, קעגן די וועלט־הערשער פון דער דאָזיקער פינצטערניש, קעגן

א בראשית ב, 24. ב שמות כ, 12; דברים ה, 16.

די גײַסטיקע הערשאַפֿטן פֿון רְשָׁעוֹת אין די הימלישע מְקוֹמוֹת. [13] דעריבער, נעמט אויף אײַך דעם גאַנצן פּאַנצער פֿון גאָט, כּדי איר זאָלט זײַן בִּיכוֹלֶת אויסצוהאַלטן אין דעם בײזן טאָג, און, נאָכן טאָן אַלצדינג, צו באַשטײן. [14] שטײט דעריבער, אַז איר װעט האָבן אָנגעגורט אײַערע לענדן מיט אֱמֶת, און האָבן אָנגעטאָן די ברוסט־שילד פֿון רעכטפֿאַרטיקײט, [15] און האָבן באַשוכט אײַערע פֿיס מיט דער אָנגעברײטקײט פֿון דער בְּשׂוֹרָה פֿון שָׁלוֹם. [16] צו דעם הײבט אויף די שילד פֿון אֱמוּנָה, מיט װאָס איר װעט זײַן בִּיכוֹלֶת צו פֿאַרלעשן אַלע פֿײַעריקע פֿײַלן פֿון דעם רָשָׁע. [17] און נעמט דעם קיװער פֿון דער יְשׁוּעָה, און די שװערד פֿון דעם גײַסט, װאָס איז דאָס װאָרט פֿון גאָט. [18] זײַט תָּמִיד מִתְפַּלֵּל אין דעם גײַסט, מיט יעדער תְּפִלָּה און בַּקָּשָׁה. און װאַכט דערצו מיט יעדער געדולדיקײט און געבעט פֿאַר אַלע הײליקע, [19] און פֿון מײַנעטװעגן, אַז מיר זאָל געגעבן װערן דאָס װאָרט בײַם עפֿענען מײַן מױל, צו אַנטפּלעקן מיט מוטיקײט דעם סוֹד פֿון דער בְּשׂוֹרָה, [20] פֿאַר װעלכער איך בין אַ שָׁלִיחַ אין קײטן; און כּדי איך זאָל רעדן מוטיק, װי איך באַדאַרף צו רעדן.

[21] און כּדי איר זאָלט אויך װיסן װי ס'גײט מיר, און װאָס איך טו, װעט טיכיקוס, דער באַליבטער ברודער און געטרײַער דינער פֿון דעם האַר, אײַך מוֹדִיעַ זײַן אַלצדינג. [22] אים האָב איך געשיקט צו אײַך פֿונװעגן דעם טאַקע, כּדי איר זאָלט װיסן װי ס'גײט אונדז, און כּדי ער זאָל טרײסטן אײַערע הערצער.

[23] שָׁלוֹם צו די ברידער, און ליבשאַפֿט מיט אֱמוּנָה פֿון גאָט, דעם פֿאָטער, און דעם האַר יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ. [24] חֶסֶד זאָל זײַן מיט אַלע די, װאָס האָבן ליב אונדזער האַר יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ מיט אַן אומפֿאַרדאַרבלעכער ליבשאַפֿט.

דער בריוו צו די פיליפּער

א פּאָולוס און טימאָטעאוס, קנעכט פון יֵשוּעַ
הַמָשִׁיחַ, צו אַלע הייליקע אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ,
וואָס זענען אין פיליפּי, מיט די פאָרשטייער און
געהילפן. 2 חֶסֶד צו אייך און שָלוֹם פון גאָט,
אונדזער פאָטער, און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ.
3 איך דאַנק מיין גאָט בעת איך דערמאָן מיך
אין אייך, 4 און תָּמיד אין יעטווידער תּפילה
מיינער אין שייַכות מיט אייך, טו איך מאַכן מיין
געבעט מיט פרייד, 5 פאַר אייער חַברותאשאַפט
אין דער בשורה, פון דעם ערשטן טאָג אָן ביז
איצט. 6 און איך בין בטוח אין אָט־דעם, אַז דער,
וואָס האָט אָנגעהויבן אין אייך אַ גוט ווערק, וועט
עס פאַרענדיקן ביז דעם טאָג פון יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ.
7 אַזוי ווי עס איז רעכט פאַר מיר צו טראַכטן אַזוי
פון וועגן אייך אַלע, מַחמת איך טראָג אייך אין
מיין האַרץ, ווייל סיי אין מיינע קייטן, און סיי
אין דער פאַרטיידיקונג און באַפעסטיקונג פון דער
בשורה, זענט איר אַלע חֲבֵרים מיט מיר פון חֶסֶד.
8 וואָרים גאָט איז מיין עֵדות, ווי איך בענק נאָך
אייך אַלע אין דער באַרעמהאַרציקייט פון יֵשוּעַ
הַמָשִׁיחַ. 9 און דאָס בין איך מִתפּלל, אַז אייער
ליבשאַפט זאָל זיך אַלץ מערער פאַרמערן אין
וויסן און אין יעדן פאַרשטאַנד, 10 כּדי איר זאָלט
פאַרשטיין די זאַכן, וואָס זענען אויסגעצייכנט,
און כּדי איר זאָלט זיין ערלעך און אָן אַ שטרויכלונג

ביז צו דעם טאָג פון מָשִׁיחַן, 11 פול מיט די פֵּירות פון רעכטפאַרטיקייט,
וואָס זענען דורך יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, צו דעם כָּבוד און לויב פון גאָט.
12 און איך וויל אַז איר זאָלט וויסן, ברידער, אַז דאָס, וואָס האָט זיך
געטראָפן מיט מיר, איז גראָד אויסגעפאַלן פאַר דעם וואויל פון דער
בשורה־טובה, 13 אַזוי, אַז מיינע קייטן זענען אַנטפּלעקט געוואָרן אין מָשִׁיחַן
ביי דער גאַנצער קייסערלעכער וואַך, און ביי אַלע איבעריקע, 14 און אַז
דאָס רוב פון די ברידער, ווייל זיי זענען פאַרזיכערט אין דעם האַר דורך
מיינע קייטן, זענען אַ סך מער מוטיק צו רעדן דאָס וואָרט פון גאָט
אָן מורא.
15 יאָ, טייל דַרשענען אַפילו מָשִׁיחַן צוליב קִנאה און קריג, און טייל
אויך פון גוטן ווילן. 16 די לעצטע טוען עס פון ליבשאַפט, ווייל זיי ווייסן,
אַז איך בין געזעצט פאַר דער פאַרטיידיקונג פון דער בשורה; 17 די
אַנדערע אָבער דַרשענען מָשִׁיחַן פון פאַרטײַאישקייט, ניט אויפריכטיק, בעת
זיי טראַכטן צו פאַרמערן פאַר מיר ערגערניש אין מיינע קייטן. 18 דעריבער
וואָס? נייערט אַז בכָל־אופן, צי לִפנים, אָדער באֱמת, מָשִׁיחַ ווערט
געדַרשנט. און אין דעם פריי איך מיך, און וועל מיך פרייען. 19 וואָרים
איך ווייס, אַז דאָס וועט אויספאַלן צו מיין ישועה, דורך אייער געבעט
און הילף פון דעם גייסט פון יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, 20 לויט מיין ערנסטער דער־
וואַרטונג און האָפענונג, אַז אין קיין זאַך זאָל איך ניט פאַרשעמט ווערן,
נייערט מיט יעדער מוטיקייט, ווי אַלעמאָל, אַזוי אויך אַצינד, וועט מָשִׁיחַ
געגרויסט ווערן אין מיין לײַב, סיי דורך לעבן, אָדער דורך טויט.
21 וואָרים פאַר מיר – צו לעבן מיינט מָשִׁיחַ, און צו שטאַרבן מיינט
געווינס. 22 נאָר אויב צו לעבן אין דעם פלייש – אויב דאָס זאָל ברענגען
פרוכט פון מיין אַרבעט, דעמאָלט ווייס איך ניט וואָס איך זאָל וויילן.
23 וואָרים איך בין אין אַ קלעם צווישן די צוויי, ווייל איך האָב אַ פאַרלאַנג
אַוועקצוגיין און זיין מיט מָשִׁיחַן, וואָרים דאָס איז אַ סך בעסער; 24 דאָך
צו בלייבן אין דעם פלייש, איז אַ סך נייטיקער פאַר אײַערטוועגן. 25 און
ווייל איך בין דערין זיכער, ווייס איך, אַז איך וועל פאַרבלײַבן מיט
אייך אַלע, פאַר אייער וואַקסן און פרייד אין דער אֱמונה, 26 כּדי אייער
רימען זיך זאָל זיך דורך מיר מערן אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, דורך מיין קומען צו
אייך נאָכאַמאָל.

27 נאָר זאָל אייער לעבנסשטייגער זיין ווערדיק דער בשׂורה פון מָשִׁיחַן, כּדי, צי איך קום און זע אייך, אָדער איך וועל זיין אָפּוועזנד, זאָל איך הערן פון אייער שטאַנד, אַז איר טוט שטיין פעסט אין איין גייסט, און טוט קעמפן מיט איין נֶפֶשׁ פאַר דער אֱמונה פון דער בשׂורה, 28 און אַז איר האָט אין קיין זאַך ניט קיין מורא פאַר די שׂונאים, וואָס איז אַ קלאָרער סִימָן פון זייער פאַרדאַרבונג, און אויך פון אייער ישועה, און דאָס איז פון גאָט. 29 מַחמת פאַר אייך איז דאָס געשענקט געוואָרן, ניט נאָר צו גלויבן אין מָשִׁיחַן, נייערט אויך צו ליידן פון זיינעטוועגן, 30 בעת איר האָט דעם זעלבן קאַמף, וואָס איר האָט געזען אין מיר, און הערט אַצינד צו זיין אין מיר.

ב דעריבער, אויב סע איז פאַראַן אַ וואָסער טרייסט אין מָשִׁיחַן, אויב וואָסער נֶחָמה פון ליבשאַפט, אויב וואָסער שותּפות פון דעם גייסט, אויב וואָסערע באַרעמהאַרציקייט און רַחֲמָנוּת, 2 מאַכט פול מיין שׂמחה, אַז איר זאָלט זיין פון דעם זעלבן זין, און האָבן די זעלבע ליבשאַפט, און זיין פון איין געמיט, און פון איין מַחֲשָׁבָה. 3 טוט גאָרניט דורך קריג, אָדער גַאווה, נייערט מיט אַ נידעריק געמיט זאָל יעדער האַלטן דעם אַנדערן פאַר בעסער פון זיך אַליין; 4 און קוקט ניט איטלעכער אויף זיין אייגנס, נייערט אויך אויף דעם אַנדערנס. 5 האָט די זעלבע מַחֲשָׁבָה, וואָס איז אויך געווען אין יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, 6 וואָס, הַגַם ער איז געווען אין דער געשטאַלט פון גאָט, האָט ער דאָס גלייך זיין מיט גאָט ניט געהאַלטן פאַר קיין באַרויבונג, 7 נייערט האָט זיך אויסגעליידיקט, בעת ער האָט אָנגענומען די געשטאַלט פון אַ קנעכט, און איז געוואָרן אין דער גלייכקייט פון מענטשן; 8 און בעת ער איז געפונען געוואָרן אין דער פאָרם פון אַ מענטשן, האָט ער זיך דערנידעריקט, און איז געוואָרן אונטערטעניק ביז צום טויט, יאָ, דעם טויט אויף דעם צלָב. 9 דעריבער האָט אים אויך גאָט שטאַרק דערהויבן, און אים געגעבן דעם נאָמען, וואָס איז העכער איבער יעדן נאָמען, 10 כּדי אין דעם נאָמען פון יֵשׁוּעַן זאָל זיך בייגן יעדע קני אין הימל און אויף דער ערד און אונטער דער ערד, 11 און יעדע צונג זאָל מודה זיין, אַז יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ איז האַר, פאַר דעם כָּבוד פון גאָט, דעם פאָטער.

12 בכֵן, מיינע באַליבטע, אַזוי ווי איר האָט זיך תָּמיד צוגעהאָרכט, ניט

נאָר אין מיין אָנוועזנהייט, נייערט אַ סך מער אַצינד, אין מיין אָפּוועזנהייט,
זאָלט איר אייך מיִען פאַר אייער אייגענער ישועה מיט מורא און ציטערניש;
13 וואָרים דאָס איז גאָט, וואָס טוט ווירקן אין אייך, סיי צו וועלן און
סיי צו טאָן, לויט זיין וואוילגעפעלן. 14 טוט אַלצדינג אָן תּרעומות און
ספֵקות, 15 כּדי איר זאָלט זיין ריין און אומשולדיק, קינדער פון גאָט,
אָן אַ מום אין דער מיט פון אַ פאַרקרימטן און פאַרדאָרבענעם דור,
צווישן וועמען איר טוט שיינען ווי ליכטער אין דער וועלט, 16 און טוט
האַלטן פעסט דאָס וואָרט פון לעבן, כּדי איך זאָל מיך האָבן מיט וואָס
צו רימען אין דעם טאָג פון מָשִיחַן, אַז איך בין ניט געלאָפן אומזיסט,
און האָב מיך אויך ניט געמִיט אומזיסט. 17 און אויב אַפילו איך ווער
אויסגעגאָסן אויף דעם קָרבן פון עֲבודה פאַר אייער אֶמונה, פריי איך
מיך, און בין מיך אויך משַׂמֵחַ מיט אייך אַלע. 18 און אויף דעם זעלבן
אופן זאָלט איר אייך אויך פרייען, און זיך משַׂמֵחַ זיין מיט מיר.

19 און איך האָף אין דעם האַר יֵשוּעַ, צו שיקן צו אייך אין גיכן
טימאָטעאוסן, כּדי איך זאָל מיך טרייסטן, בעת איך וועל וויסן ווי סע
גייט אייך. 20 וואָרים איך האָב ניט קיינעם ווי אים, וואָס זאָל אויפריכטיק
זאָרגן פאַר אייער מַצב. 21 וואָרים זיי אַלע זוכן דאָס זייעריקע, און ניט
די זאַכן פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 22 איר אָבער ווייסט זיין אויסגעפּרוּווטקייט, אַז
ווי אַ קינד מיט אַ פאָטער, אַזוי האָט ער געדינט מיט מיר אין דער
בשׂורה. 23 איך האָף דעריבער אים אַרויסצושיקן, אַזוי גיך ווי איך וועל
זען ווי סע האַלט מיט מיר; 24 און איך בין בטוח אין דעם האַר, אַז איך
אַליין זאָל אויך אין גיכן קומען.

25 איך האָב אָבער געהאַלטן פאַר נייטיק אייך צו שיקן עפּאַפראָדיטוסן,
מיין ברודער און מיטאַרבעטער און מיטקעמפער, און אייער שלִיח און
באַדינער אין מיין באַדערפעניש, 26 ווייל ער האָט געבענקט נאָך אייך
אַלע, און האָט זיך זייער מצַער געווען, מַחמת איר האָט געהערט, אַז
ער איז געווען קראַנק. 27 וואָרים ער איז טאַקע געווען קראַנק, קָרוב־
לְמיתה. אָבער גאָט האָט זיך דערבאַרעמט אויף אים, און ניט נאָר אויף
אים אַליין, נייערט אויך אויף מיר, כּדי איך זאָל ניט האָבן צַער אויף
צַער. 28 איך האָב אים דעריבער וואָס גיכער געשיקט, כּדי, אַז איר
וועט אים ווידער אַמאָל זען, זאָלט איר זיך פרייען, און איך זאָל אויך

האָבן ווייניקער צַער. [29] זייט אים דעריבער מקַבל־פָּנים אין דעם האַר
מיט דער גאַנצער שׂמחה; און האַלט אַזעלכע מענטשן בכָבוד, [30] וואָרים
פונוועגן דעם ווערק פון מָשיחַן איז ער געווען נאָענט צום טויט, בעת
ער האָט איַינגעשטעלט זיין לעבן צו דערגאַנצן דאָס, וואָס האָט געפעלט
אין אייער באַדינונג פאַר מיר.

ג צום סוף, מיינע ברידער, פרייט אייך אין דעם האַר. צו שרייבן אייך
די זעלבע זאַכן איז מיר ניט קיין טִרחה, פאַר אייך אָבער איז עס
אַ פאַרזיכערונג.

[2] היט אייך פאַר די הינט, היט אייך פאַר די טוערס פון שלעכטס,
היט אייך פאַר צעשנײַדונג. [3] וואָרים מיר זענען די קינדער פון מִילה,
וואָס דינען גאָט דורך דעם גייסט, און רימען זיך אין יֵשוּעַ הַמָשיחַ, און
האָבן ניט קיין בטָחון אין דעם פלייש; [4] הַגַם איך אַליין וואָלט אויך
געקענט האָבן בטָחון אין דעם פלייש. אויב עמיצער מיינט, ער האָט זיך
מיט וואָס איבערצונעמען אין דעם פלייש, האָב איך נאָך מער: [5] צו אַכט
טאָג האָט מען מיך מַל געווען, איך בין פון די בנֵי־ישׂרָאל, פון דעם
שֵבֶט בִנימין, אַ ייִד פון ייִדן; וואָס שַייך דער תּורה, אַ פּרושי; [6] וואָס
שַייך קִנאה, געראָדֶפט די קהִילה; וואָס שַייך צִדקות, וואָס איז פון דער
תּורה, בין איך געפונען געוואָרן אָן אַ מום. [7] דאָך דאָס, וואָס איז פאַר מיר
געווען אַ געווינס, האָב איך פאַררעכנט פאַר הֶיזק פאַר מָשיחַן. [8] יאָ, און
איך רעכן אַלצדינג פאַר הֶיזק פונוועגן דער דערהויבנקייט פון דעם וויסן
פון יֵשוּעַ הַמָשיחַ, מיין האַר; פאַר וועמען איך האָב געליטן דעם שאָדן
פון אַלצדינג, און טו עס רעכענען פאַר פסולֶת, כּדי איך זאָל געווינען
מָשיחַן, [9] און זאָל אין אים געפונען ווערן, מַחמת איך האָב ניט מיין אייגענע
רעכטפאַרטיקייט, וואָס קומט פון דער תּורה, נייערט די, וואָס קומט דורך
אֶמונה אין מָשיחַן, די רעכטפאַרטיקייט וואָס קומט פון גאָט דורך אֶמונה,
[10] כּדי איך זאָל אים קענען, און די מאַכט פון זיין תּחִיַת־הַמֵתים, און האָבן
אַ חֵלֶק אין זיינע ליידן, בעת איך וועל ווערן ענלעך אין געשטאַלט צו זיין
טויט, [11] אויב איך וועל דורך עפּעס קענען דערגרייכן צו תּחִיַת־הַמֵתים.

[12] ניט ווייל איך האָב שוין דערגרייכט, אָדער בין שוין געמאַכט
געוואָרן גאַנץ; איך גיי אָבער ווייטער, אֶפשר וועל איך דערגרייכן דאָס,

צוליב וואָס איך בין אויך דערגרייכט געוואָרן פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 13 ברידער,
איך רעכן מיך נאָך ניט, אַז איך האָב שוין דערגרייכט; איין זאַך אָבער טו
איך: איך פאַרגעס אין דעם, וואָס איז הינטן, און טו אויסשטרעקן נאָך דעם,
וואָס איז פאָרויס, 14 און יאָג זיך ווייטער צום ציל נאָך דעם שׂכר פון דער
הויכער באַרופונג פון גאָט אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 15 לאָמיר דעריבער, וויפל
פון אונדז סע זענען שלֵימותדיק, זיין אַזוי געניגט. און אויב איר זענט אין
עפּעס אַנדערש געניגט, וועט אייך אויך גאָט דאָס דאָזיקע אַנטפּלעקן.
16 נייערט, צו דעם, וואָס מיר האָבן דערגרייכט, לויט דעם זעלבן כּלל
לאָמיר גיין.

17 ברידער, זייט מיינע נאָכפאָלגער, און באַמערקט די, וואָס גייען
אַזוי, ווי איר האָט אונדז פאַר אַ ביישפּיל. 18 וואָרים אַ סך, פון וועמען
איך האָב אייך אָפט געזאָגט, און זאָג אייך איצט אויך מיט געוויין, גייען
ווי די שׂונאים פון דעם צלָב פון מָשִיחַן. 19 זייער סוף איז פאַרדאַרבונג,
זייער גאָט איז דער בויך, זייער כָּבוד איז אין זייער שאַנד, און זיי דענקען
נאָר וועגן ערדישע זאַכן. 20 וואָרים אונדזער בירגער־רעכט איז אין הימל,
פון וואַנען מיר וואַרטן אויך אויף דעם גואֵל, דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ,
21 וואָס וועט איבעראַנדערשן דעם גוף פון אונדזער שִפלות, כּדי ער זאָל
זיין גלייך צו דעם גוף פון זיין כָּבוד, לויט דער ווירקונג, מיט וועלכער
ער איז בִיכולת אַלצדינג אונטערטעניק צו מאַכן צו זיך.

ד בּכֵן, מיינע באַליבטע און געגאַרטע ברידער, מיין פרייד און קרוין,
אָט אַזוי זאָלט איר שטיין פעסט אין דעם האַר, מיינע באַליבטע.
2 איך בין מַזהיר יואָדיען, און איך בין מַזהיר סונטיכען, צו זיין פון
דער זעלבער מַחשָבה אין דעם האַר. 3 יאָ, איך בעט אויך דיך, אֶמֶתער
מיטהעלפער, צו העלפן די דאָזיקע ווייבער, וואָרים זיי האָבן זיך געמיִט
מיט מיר אין דער בשׂורה, אויך מיט קלעמענסן, און די איבעריקע פון
מיינע מיטאַרבעטער, וועמעס נעמען זענען אין דעם סֵפֶר־הַחַיִים.
4 פרייט אייך אַלעמאָל אין דעם האַר; און נאָכאַמאָל טו איך זאָגן:
פרייט אייך. 5 זאָל אייער באַשיידנקייט באַקענט זיין אַלע מענטשן. דער
האַר איז נאָענט. 6 זייט ניט באַזאָרגט אין קיין שום זאַך, נייערט אין אַלצדינג
זאָלט איר דורך תּפילה, און תּחנונים, אינאיינעם מיט דאַנקלויב, באַקענט

מאַכן אייערע בַקָשות פאַר גאָט. [7] און דער שָלום פון גאָט, וואָס שטייגט איבער יעדן שֵׂכל, זאָל באַוואַכן אייערע הערצער און אייערע מַחשָבורת אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.

[8] צום סוף, ברידער, אַלצדינג, וואָס איז אֶמֶת, אַלצדינג, וואָס איז בְּכָבודיק, אַלצדינג, וואָס איז רעכטפאַרטיק, אַלצדינג, וואָס איז ריין, אַלצדינג, וואָס איז ליבלעך, אַלצדינג, וואָס האָט אַ גוטן שֵם, אויב ס'איז פאַראַן עפּעס אַ גוטע מִידה, און אויב ס'איז פאַראַן עפּעס לויבנסווערט, טראַכט פונוועגן די דאָזיקע זאַכן. [9] דאָס, וואָס איר האָט געלערנט, און אָנגענומען, און געהערט און געזען אין מיר, זאָלט איר טאָן; און דער גאָט פון שָלום וועט זיין מיט אייך.

[10] איך האָב מיך אויך זייער געפרייט אין דעם האַר, וואָס סוף־כָּל־סוף האָט איר איצט אויפגעלעבט אייער זאָרג פונוועגן מיר; איר האָט טאַקע געטאָן זאָרגן פאַר מיר, נאָר אייך האָט געפעלט אַ געלעגנהייט. [11] ניט מַחמַת איך רעד בנוֹגֵעַ נויט־באַדערפטיקייט; וואָרים איך האָב מיך אויסגעלערנט צו זיין צופרידן אין דעם שטאַנד אין וועלכן איך בין. [12] איך פאַרשטיי ווי צו זיין דערנידעריקט, און איך פאַרשטיי אויך וויאַזוי צו האָבן שֶפע; אין יעדער זאַך און אין אַלצדינג האָב איך מיך אויסגעלערנט דעם סוד, סיי צו זיין זאַט און סיי צו זיין הונגעריק, סיי צו האָבן שֶפע און סיי צו זיין נויט־באַדערפטיק. [13] איך קען טאָן אַלצדינג אין אים, וואָס טוט מיך שטאַרקן.

[14] דאָך האָט איר וואויל געטאָן, וואָס איר האָט טיילגענומען אין מיינע ליידן. [15] און איר אַליין ווייסט אויך, איר פיליפער, אַז אין אָנהייב פון דער בשורה, בעת איך בין אַרויסגעגאַנגען פון מאַקעדאָניע, האָט קיין שום קהִילה ניט געהאַט קיין חֵלֶק מיט מיר אין דעם ענין פון געבן און נעמען, נייערט נאָר איר אַליין; [16] וואָרים אַפילו אין טעסאַלאָניקע האָט איר געשיקט איינמאָל און ווידער אַמאָל פאַר מיינע באַדערפענישן. [17] ניט, ווייל איך בין אויסן די מַתָנה, נייערט איך זוך די פרוכט, וואָס זאָל זיך מערן אויף אייער חֶשבון. [18] איך האָב אָבער אַלצדינג, און איבערגענוג; איך בין זאַט, ווייל איך האָב באַקומען פון עפּאַפראָדיטוסן די זאַכן פון אייך, אַ געשמאַקן רֵיחַ — אַ באַוויליקטער קָרבן, וואָס איז וואוילגעפעלן פאַר גאָט. [19] און מיין גאָט וועט מְמַלא זיין יעדע באַדערפעניש אייערע לויט זיין עֲשירות אין

הערלעכקייט אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ. 20 און צו אונדזער גאָט און פאָטער זאָל
זיין דער כָּבוֹד אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.
21 גריסט אַלע הייליקע אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ. די ברידער, וואָס זענען מיט
מיר, גריסן אייך. 22 אַלע הייליקע גריסן אייך, בִּפרַט די, וואָס זענען פון
דעם קייסערס הויזגעזינד.
23 דער חֶסֶד פון דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ זאָל זיין מיט אייער גייסט.

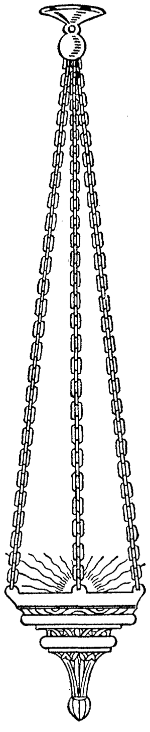

דער בּריוו צוּ די קאָלאָסער

א פּאָולוס, אַ שליח פון יֵשוּעַ הַמָשיחַ דורך
דעם רָצון פון גאָט, און טימאָטעאוס,
אונדזער בּרודער, [2] צוּ די הייליקע און געטרייַע
בּרידער אין מָשיחַן, וואָס זענען אין קאָלאָסיי.
חֶסֶד צוּ אייך און שָלוֹם פון גאָט, אונדזער
פּאָטער.
[3] מיר דאַנקען גאָט, דעם פּאָטער פון אונדזער
האַר יֵשוּעַ הַמָשיחַ, און זענען תָמיד מִתפַּלֵל
פאַר אייך, [4] ווייל מיר האָבּן געהערט פון
אייער אֱמונה אין יֵשוּעַ הַמָשיחַ, און פון דער
ליבּשאַפט, וואָס איר טראָגט צוּ אַלע הייליקע,
[5] צוליבּ דער האָפענונג וואָס ליגט בּאַהאַלטן
פון אייַערטוועגן אין הימל, און פון וואָס איר
האָט פריער געהערט אין דעם אֶמֶתן וואָרט
פון דער בּשורה, [6] וואָס איז געקומען צוּ אייך,
אַזוֹיווי זי פרוכפּערט זיך און מערט זיך אין
דער גאַנצער וועלט, ווי אויך בּיי אייך, זינט
דעם טאָג, וואָס איר האָט געהערט און דער־
קענט דעם חֶסֶד פון גאָט אין אֶמת. [7] אַזוֹיווי
איר האָט געלערנט פון עפּאַפראַסן, אונדזער
בּאַליבּטן מיטאַרבּעטער, וואָס איז אַ געטרייַער
דינער פון מָשיחַן פון אייַערטוועגן, [8] און וואָס
האָט אונדז אויך מוֹדיע געווען אייער ליבּשאַפט
אין דעם גייסט.

[9] צוליב דער דאָזיקער סִיבה טוען אויך מיר, זינט דעם טאָג, וואָס מיר האָבן דאָס געהערט, ניט אויפהערן מִתפּלל צו זיין און בעטן פאַר איך, אַז איר זאָלט ווערן פול מיט דעם וויסן פון זיין רָצון אין יעדער גייַסטיקער חָכמה און פאַרשטענדיקייט, [10] צו גיין ווי עס איז רָאוי פאַר דעם האַר, לויט זיין יעדן באַגער, און צו זיין פּרוכטבאַר אין יעדן גוטן ווערק, און וואַקסן אין דעם וויסן פון גאָט; [11] געשטאַרקט מיט יעדער קראַפט, לויט דער מאַכט פון זיין כָּבוד, מיט פרייד צו יעדער סַבלָנות און געדולדיקייט, [12] און דאַנקט דעם פאָטער, וואָס האָט אונדז מזַכּה געווען צו זיין טיילנעמער אין דעם אַרבטייל פון די הייליקע אין ליכט; [13] וואָס האָט אונדז מַציל געווען פון דער מאַכט פון פינצטערניש, און האָט אונדז אַריבערגעפירט אין דעם מַלכות פון דעם זון פון זיין ליבשאַפט, [14] אין וועמען מיר האָבן די ישועה, די פאַרגעבונג פון אונדזערע זינד.

[15] ער איז דאָס אָפּבילד פון גאָט, וועמעס פּנים מע קען ניט זען, דער בכור פון יעדער באַשאַפונג. [16] וואָרים אין אים איז אַלצדינג באַשאַפן געוואָרן, אין הימל און אויף דער ערד, זאַכן וואָס מע זעט, און זאַכן וואָס מע זעט ניט, סיי טראָגנען, אָדער מֶמשָלות, סיי שׂרָרות, אָדער מלוכות; אַלצדינג איז באַשאַפן געוואָרן דורך אים און פאַר אים. [17] און ער איז פריער פון אַלצדינג, און אין אים באַשטייט אַלצדינג.א [18] און ער איז דער ראש פון דעם לייַב, די קהִלה; ער איז דער אָנהייב, דער בכור פון די טויטע, כּדי ער זאָל אין אַלצדינג זיין דער ערשטער. [19] וואָרים עס איז געווען דער רָצון פון גאָט, אַז אין אים זאָל רוען די גאַנצע פולקייט, [20] און דורך אים איבערצובעטן אַלצדינג צו זיך, בעת ער האָט געמאַכט שָלום דורך דעם בלוט פון זיין צלָב; דורך אים, זאָג איך, סיי דאָס, וואָס איז אויף דער ערד, סיי דאָס, וואָס איז אין הימל.

[21] און איך, וואָס איר זענט אַמאָל געווען פאַרפרעמדט, און אין אייער מַחשָבה שׂונאים אין אייערע בייזע מַעשים, [22] האָט ער אַצינד איבערגעבעטן אין דעם גוף פון זיין פלייש דורך דעם טויט, כּדי אייך פירצושטעלן פאַר אים הייליק און אָן אַ מום און אָן אַ פלעק; [23] אויב איר וועט נאָר פאַרבלייַבן אין דער אֱמונה, געגרונטפעסטיקט און שטאַנדהאַפטיק, און וועט ניט אָפּגערוקט ווערן פון דער האָפענונג פון דער בשׂורה, וואָס איר האָט

א משלי ח, 22—31.

געהערט, און וואָס איז אָנגעזאָגט געוואָרן אין גאַנצן באַשאַף אונטערן הימל, פֿון וואָס איך, פּאָולוס, בין געוואָרן אַ באַדינער.

[24] אַצינד פֿריי איך מיך אין מײַנע ליידן פֿון אײַערטוועגן, און בין ממלא, וואָס ס'איז געמינערט אין די יסורים פֿון מָשיחן אין מײַן פֿלייש פֿון זײַן לײַבס־וועגן, וואָס איז די קהילה, [25] פֿון וועלכער איך בין געמאַכט געוואָרן פֿאַר אַ באַדינער, לויט דער אויסטיילונג פֿון גאָט, וואָס איז מיר געגעבן געוואָרן פֿון אײַערטוועגן, כּדי ממלא צו זײַן דאָס וואָרט פֿון גאָט, [26] דעם סוד, וואָס איז געווען פֿאַרהוילן פֿון צײַטן און דורות; אַצינד אָבער איז ער אַנטפּלעקט געוואָרן פֿאַר זײַנע הייליקע, [27] פֿאַר וועמען גאָט איז וואוילגעפֿעלן באַקענט צו מאַכן וואָס ס'איז די עשירות פֿון דער הערלעכקייט פֿון דעם דאָזיקן סוד צווישן די אומות־העולם, וואָס איז מָשיח אין אײַך, די האָפֿענונג פֿון הערלעכקייט. [28] אים מאַכן מיר באַקאַנט, און וואָרענען יעדן מענטשן און לערנען יעדן מענטשן אין יעדער חכמה, כּדי מיר זאָלן פֿירשטעלן יעדן מענטשן גאַנץ אין מָשיחן. [29] צו דעם מי איך מיך אויך, לויט זײַן ווירקונג, וואָס טוט ווירקן מעכטיק אין מיר.

ב וואָרים איך וואָלט וועלן, אַז איר זאָלט וויסן, ווי שטאַרק איך קעמף פֿאַר אײַך, און פֿאַר די אין לאַאָדיקיע, און פֿאַר אַלע, וואָס האָבן מײַן פּנים ניט געזען, [2] כּדי זייערע הערצער זאָלן זײַן געטרייסט, צונויפֿגעהעפֿט אין ליבשאַפֿט, און צו דער גאַנצער עשירות פֿון דער פֿולער פֿאַרזיכערונג פֿון פֿאַרשטענדיקייט, כּדי זיי זאָלן פֿאַרשטיין דעם סוד פֿון גאָט, און פֿון מָשיחן, [3] אין וועמען סע זענען פֿאַרבאָרגן אַלע אוצרות פֿון חכמה און וויסן. [4] דאָס זאָג איך, כּדי קיינער זאָל אײַך ניט נאַרן מיט גלאַטע רייד. [5] וואָרים, הגם איך בין אָפּוועזנד אין דעם לײַב, דאָך בין איך מיט אײַך אין דעם גייסט, טו מיך פֿרייען און צוזען דעם סדר פֿון אײַער גאַנג, און די שטאַנדהאַפֿטיקייט פֿון אײַער אמונה אין מָשיחן.

[6] דעריבער, אַזוי ווי איר האָט מקבל געווען ישוע המָשיח, דעם האַר, אַזוי גייט אין אים, [7] אײַנגעוואָרצלט און אויפֿגעבויט אין אים, און באַפֿעסטיקט אין דער אמונה, אַזוי ווי איר זענט געלערנט געוואָרן, געמערט אין דאַנקלויב.

[8] גיט אַכטונג, אַז קיינער זאָל פֿון אײַך ניט מאַכן קיין זאַקרויב דורך פֿילאָזאָפֿיע און פּוסטע גענאַרעריי, לויט דער מסורה פֿון מענטשן, לויט די יסודות פֿון דער וועלט, און ניט לויט מָשיחן. [9] וואָרים אין אים

טוט וואוינען די גאַנצע פולקייט פון דער לײַבלעכער גאָטהייט, [10]און
אין אים זענט איר געמאַכט געוואָרן גאַנץ. ער איז דער הויפּט פון
יעדער מֶמשָלה און מאַכט; [11]אין וועמען אויך איר זייט געמַלט געוואָרן
מיט אַ מִילה, וואָס איז געטאָן געוואָרן ניט מיט הענט, דורך דעם אויסטאָן
פון דעם לײַב פון פלייש אין דער מִילה פון מָשִיחַן, [12]בעת איר זענט
מיט אים באַגראָבן געוואָרן אין דער טבִילה, אין וועלכער איר זענט אויך
מיט אים אויפגעשטאַנען דורך אֶמונה אין דער ווירקונג פון גאָט, וואָס
האָט אים מחַיֶה־מֵתים געווען. [13]און אייך, וואָס זענט געווען טויט דורך
אייערע עֲבֵירות און דער עָרלה פון אייער פלייש, אייך האָט ער לעבעדיק
געמאַכט אינאיינעם מיט אים, בעת ער האָט אונדז מוחל געווען אַלע
אונדזערע עֲבֵירות, [14]מיט דעם אויסמעקן דעם שטַר, וואָס איז געשריבן
געוואָרן אין חוקים, וואָס זענען קעגן אונדז, וואָס זענען דער הֵיפּוך צו
אונדז; און ער האָט דאָס באַזײַטיקט פון דעם וועג און אים צוגענאָגלט
צו דעם צלָב. [15]ער האָט אויסגעטאָן די שָׂרים און די געוועלטיקער, און
האָט זיי אַרויסגעשטעלט אָפן צו שאַנד, בעת ער האָט זיי מנַצֵחַ געווען
אין אים.

[16]דעריבער זאָל אייך קיינער ניט מִשפּטן וועגן עסן אָדער טרינקען,
אָדער אין שײַכות פון אַ יום־טוב, אָדער אַ ראָש־חודש, אָדער אַ שַבּת;
[17]וואָס זענען אַ שאָטן פון די זאַכן, וואָס וועלן קומען; דער עֶצֶם אָבער
איז מָשִיחַס. [18]לאָז קיינער אייך ניט באַרויבן פון אייער שָׂכָר דורך אַ
פרײַוויליקער הַכנָעה און דער דינונג פון מַלאָכים, און באַשטייט אויף די
זאַכן, וואָס ער האָט געזען, און איז גַאוֶהדיק אָנגעבלאָזן דורך זײַן
גַשמִיותדיקן שֵׂכֶל, [19]און האַלט זיך ניט אָן אין דעם קאָפּ, פון וועמען דער
גאַנצער גוף, וואָס ווערט גענערט און צוזאַמען־געהעפט דורך די קנעכלען
און בענדער, טוט וואַקסן מיט דעם וואוקס פון גאָט.

[20]אויב איר זענט מיט מָשִיחַן אָפּגעשטאָרבן פון די יסוֹדות פון דער
וועלט, פאַרוואָס טוט איר אייך אונטערטעניק מאַכן, גלייך ווי איר וואָלט
געלעבט אין דער וועלט, צו חוקים: [21]ריר ניט אָן, פאַרזוך ניט, טאַפּ ניט
אָן, [22](אַלץ אַזוינע זאַכן, וואָס ווערן פאַרלענדט מיט דעם באַנוצן), לויט
די געבאָטן און לערנונגען פון מענטשן? [23]יאָ, די דאָזיקע זאַכן האָבן אַן
אויסזען פון חָכמה אין וויליקער עֲבוֹדה, אין הַכנָעה, און שטרענגקייט צו

דעם לײַב, אָבער זײ ברענגען ניט קײן שום נוצן, אַחוץ נאָר דאָס זעטיקן פֿון דעם פֿלײש.

ג דעריבער, אויב איר זענט אויפֿגעשטאַנען אינאײנעם מיט מָשִׁיחַן, זוכט דאָס, וואָס איז אויבן, וווּ מָשִׁיחַ איז אַוועקגעזעצט בײַ דער רעכטער האַנט פֿון גאָט. [2] טראַכט וועגן דעם, וואָס איז אויבן, און ניט וועגן דעם, וואָס איז אויף דער ערד. [3] וואָרים איר זענט געשטאָרבן, און אײער לעבן איז פֿאַרבאָרגן מיט מָשִׁיחַן אין גאָט. [4] בעת מָשִׁיחַ, וואָס איז אײער לעבן, וועט אַנטפּלעקט ווערן, דעמאָלט וועט איר מיט אים אויך אַנטפּלעקט ווערן אין הערלעכקײט.

[5] טײט דעריבער אײערע אֵברים, וואָס זענען אויף דער ערד: זנות, טומאה, תּאווה, בײזע גלוסטונג, און זשעדנעקײט, וואָס איז עֲבודה־זָרה; [6] צוליב דעם טוט דער גרימצאָרן פֿון גאָט קומען אויף די קינדער פֿון ווידערשפּעניקײט. [7] אין יענע זאַכן זענט איר אויך אַמאָל געגאַנגען, בעת איר האָט געלעבט אין זײ. [8] אַצינד אָבער זאָלט איר פֿון זיך אָפּטאָן אָט־דאָס אַלץ: כַּעס, גרימצאָרן, רִשעות, לעסטערונג, נִיבול־פֶּה פֿון אײער מויל. [9] זאָגט ניט קײן ליגן אײנער דעם אַנדערן, נאָכדעם ווי איר האָט אויסגעטאָן דעם אַלטן מענטשן מיט זײַנע טואונגען, [10] און האָט אָנגעטאָן דעם נײַעם מענטשן, וואָס ווערט באַנײַט מיט דערקענטעניש לויט דעם אָפּבילד פֿון דעם, וואָס האָט אים באַשאַפֿן, [11] וווּ סע איז מער ניט פֿאַראַן קײן גריך און ייִד, מִילה און עָרלה, פֿרעמדער, סקיטיער, קנעכט, פֿרײַער, נײַערט מָשִׁיחַ איז אַלץ, און אין אַלץ.

[12] טוט דעריבער אָן, ווי גאָטס אויסדערווײלטע, הײליקע און באַליבטע, אַ האַרץ פֿון רַחמָנות, גוטסקײט, הַכנָעהדיקײט, עֲנִיוות, געדולדיקײט; [13] פֿאַרטראָגט אײנער דעם אַנדערן, און זײַט מוחל אײנער דעם אַנדערן, אויב אײנער האָט זיך אויף וואָס צו באַקלאָגן קעגן עמיצן; אַזוי ווי דער האַר האָט אײַך מוחל געווען, אַזוי זאָלט איר אויך טאָן. [14] און איבער אַלץ טוט אָן ליבשאַפֿט, וואָס איז די פֿאַרבינדונג פֿון שלֵימות. [15] און לאָז דער שָלום פֿון מָשִׁיחַן געוועלטיקן אין אײערע הערצער, צוליב וואָס איר זענט אויך באַרופֿן אין אײן לײַב, און זײַט דאַנקבאַר. [16] זאָל דאָס וואָרט פֿון מָשִׁיחַן אין אײַך וואוינען בשֶפֿע: אין יעדער חָכמה טוט לערנען און וואָרענען אײנער דעם אַנדערן מיט תּהִילות, און תּשבָּחות, און גײַסטיקע נגונים,

און זינגט צו גאָט מיט דאַנקבאַרקייט אין אייערע הערצער. [17]און וואָס
נאָר איר טוט, אין וואָרט, אָדער אין ווערק, טוט אַלץ אין דעם נאָמען
פון דעם האַר יֵשוּעַ, און דאַנקט דורך אים גאָט, דעם פאָטער.
[18]ווייבער, זייט אונטערטעניק אייערע מענער, ווי עס איז רָאוי אין
דעם האַר. [19]מענער, האָט ליב אייערע ווייבער, און זייט ניט פאַרביטערט
קעגן זיי. [20]קינדער, פאָלגט אייערע עלטערן אין אַלצדינג, וואָרים דאָס
איז וואוילגעפעלן אין דעם האַר. [21]פאָטערס, דערצערנט ניט אייערע
קינדער, כּדי זיי זאָלן ניט פאַרלירן דעם מוט. [22]קנעכט, פאָלגט אין
אַלצדינג די, וואָס זענען אייערע האַרן לויט דעם פלייש, ניט מיט אויגנ־
דינסט, מענטשן געפעלן צו ווערן, נייערט מיט דער אויפריכטיקייט פון
האַרצן, מיט מוֹרא פאַר גאָט. [23]און וואָס נאָר איר טוט, זאָלט איר טאָן מיט
האַרץ, ווי פאַר גאָט, און ניט פאַר מענטשן; [24]ווייל איר ווייסט, אַז פון
גאָט וועט איר באַקומען אייער פאַרגעלטונג פון דעם אַרבטייל; איר טוט
דינען דעם האַר מָשִיחַ. [25]וואָרים דער, וואָס טוט אומרעכט, וועט צוריק
פאַרגאָלטן ווערן פאַר דעם אומרעכט, וואָס ער האָט געטאָן; און דאָרטן
איז ניטאָ קיין נוֹשׂא־פָּנים זיין מענטשן.

ד האַרן, גיט אייערע קנעכט דאָס, וואָס סע איז רעכט און גלייך, ווייל
איר ווייסט, אַז אויך איר האָט אַ האַר אין הימל.
[2]האַלט תָּמיד אין איין מִתפַּלֵל זיין, און וואַכט דערין מיט דאַנקלויב;
[3]זייט מִתפַּלֵל צוגלייך אויך פאַר אונדז, אַז גאָט זאָל עפענען פאַר אונדז אַ
טיר פאַר דעם וואָרט, צו רעדן דעם סוֹד פון מָשִיחַן, צוליב וואָס איך בין
געבונדן, [4]כּדי איך זאָל עס אַנטפּלעקן, ווי איך באַדאַרף צו רעדן.
[5]פירט זיך אין חָכמה קעגן די, וואָס זענען אין דרויסן, און לייזט
אויס די צייט. [6]זאָלן אייערע רייד זיין תָּמיד מיט חֵן, געווירצט מיט זאַלץ,
כּדי איר זאָלט פאַרשטיין וויאַזוי איר דאַרפט ענטפערן יעדן איינעם.
[7]ווי סע האַלט מיט מיר, וועט אייך מוֹדיע זיין טיכיקוס, דער
באַליבטער ברודער און געטרייער דינער און מיטקנעכט אין דעם האַר.
[8]אים האָב איך צו אייך געשיקט צוליב דעם דאָזיקן צוועק טאַקע, כּדי
איר זאָלט וויסן אונדזער שטאַנד, און כּדי ער זאָל טרייסטן אייערע
הערצער, [9]אינאיינעם מיט אָנעסימוסן, דעם געטרייען און באַליבטן ברודער,

וואָס איז איינער פון אײַך. זיי וועלן אײַך מודיע זיין פונוועגן אַלצדינג,
וואָס דאָ איז געשען.
10 אַריסטאַרכוס, מיין מיט־געפאַנגענער, גריסט אײַך, און מאַרקוס, דאָס
געשוועסטער־קינד פון בר־נַבָּאן (וועגן וועמען איר האָט באַקומען באַפעלן;
אויב ער וועט קומען צו אײַך, זאָלט איר אים אויפנעמען), 11 און יֵשוּעַ, וואָס
ווערט אָנגערופן יוסטוס; די דאָזיקע זענען די איינציקע פון די געמַלטע,
וואָס זענען מיינע מיטאַרבעטער פאַר דעם מַלכות פון גאָט, און וואָס זענען
געווען אַ טרייסט פאַר מיר. 12 עפּאַפראַס, וואָס איז איינער פון אײַך, אַ
קנעכט פון יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, גריסט אײַך; ער קעמפט פאַר אײַך תָּמיד אין
זיינע תּפילות, אַז איר זאָלט שטיין גאַנץ און פאַרזיכערט אין דעם פולן
רָצון פון גאָט. 13 וואָרים איך זאָג עֵדות אויף אים, אַז ער גיט זיך אַ סך
מי פאַר אײַך, און פאַר די אין לאַאָדיקיע, און פאַר די אין היראַפּאָליס.
14 לוקאַס, דער באַליבטער רופא, און דעמאַס, גריסן אײַך. 15 גריסט די
ברידער וואָס זענען אין לאַאָדיקיע, און נימפאַס, און דער קהילה, וואָס
איז אין איר הויז. 16 און נאָכדעם ווי דער דאָזיקער בריוו וועט געלייענט
ווערן צווישן אײַך, זעט, אַז ער זאָל אויך געלייענט ווערן אין דער קהילה
פון די לאַאָדיקיער; און אַז איר זאָלט אויך לייענען דעם בריוו פון
לאַאָדיקיע. 17 און זאָגט אַרכיפּוסן: גיב אַכטונג אויף דעם דינסט, וואָס דו
האָסט מקַבל געווען אין דעם האַר, און אַז דו זאָלסט אים דערפילן.
18 דער גרוס פון מיר, פּאָולוס, מיט מיין אייגענער האַנט. געדענקט
מיינע קייטן. חֶסֶד זאָל זיין מיט אײַך.

דער ערשטער בריוו צו די טעסאַלאָניקער

א פּאָולוס, און סילוואַנוס, און טימאָטעאוס, צו
דער קהִילה פון די טעסאַלאָניקער אין גאָט
דעם פאָטער און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ: חֶסֶד־
צו אייך און שָלום.

[2]מיר דאַנקען תָּמיד גאָט פאַר אייך אַלע, בעת
מיר דערמאָנען אייך אין אונדזערע תּפילות; [3]און
אָן אויפהער דערמאָנען מיר פאַר גאָט, אונדזער
פאָטער, אייער ווערק פון אֶמונה, און מִי פון
ליבשאַפט, און געדולדיקייט פון האָפענונג אין
אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [4]וואָרים מיר ווייסן,
באַליבטע ברידער פון גאָט, אייער אויסדער־
וויילטקייט, [5]וויאַזוי אונדזער בשׂורה איז צו אייך
געקומען ניט נאָר אין וואָרט אַליין, נייערט אויך אין
גבורה און אין דעם רוח־הַקוֹדֶש, און אין אַ סך
זיכערקייט; אַזוי ווי איר ווייסט וואָסערע מִין מענטשן
מיר האָבן זיך אַרויסגעוויזן קעגן אייך פון איַיערט־
וועגן. [6]און איר זענט געוואָרן נאָכפאָלגער פון
אונדז און פון דעם האַר, בעת איר האָט מְקַבל
געווען דאָס וואָרט אין אַ סך עִינוּיִים, מיט פרייד
פון דעם רוח־הַקוֹדֶש, [7]אַזוי, אַז איר זענט געוואָרן
אַ בייַשפּיל פאַר אַלע, וואָס גלויבן אין מאַקעדאָניע
און אין אַכאַיאַ.

[8]וואָרים פון אייך איז געהערט געוואָרן דאָס
וואָרט פון גאָט, ניט נאָר אין מאַקעדאָניע און

אַכאַיאַ, נייערט אין איטלעכן אָרט איז אַרויסגעגאַנגען אייער אֶמונה אין גאָט, אַזוי, אַז מיר האָבן ניט נייטיק עפּעס דערפֿון צו רעדן. 9 וואָרים זיי אַליין דערציילן וועגן אונדז, וואָסער מין אַרײַנגאַנג מיר האָבן געהאַט בײַ אײַך, און וויאַזוי איר האָט אײַך אַוועקגעקערט פֿון אָפּגעטער צו גאָט, צו דינען אַ לעבעדיקן און אֶמֶתן גאָט, 10 און צו וואַרטן אויף זײַן זון פֿון הימל, וועמען ער האָט מחַיֶה־מֵתים געווען, אויף יֵשוּעַן, וואָס טוט אונדז מַציל זײַן פֿון דעם גרימצאָרן, וואָס וועט קומען.

ב וואָרים איר אַליין ווייסט, ברידער, אַז אונדזער אַרײַנגאַנג בײַ אײַך איז ניט געווען אומזיסט; 2 הֱיות אָבער מיר האָבן פֿריער געליטן און זענען פֿאַרשעמט געוואָרן אין פֿיליפּיי, ווי איר ווייסט, האָבן מיר זיך געשטאַרקט אין אונדזער גאָט אײַך אָנצוזאָגן די בשׂורה פֿון גאָט אין אַ סך געראַנגל. 3 וואָרים אונדזער אָנזאָג קומט ניט פֿון טָעות, ניט פֿון טומאה, אויך ניט אין רַמָאות, 4 נייערט אַזויווי מיר זענען געפֿונען געוואָרן באַגלויבט פֿון גאָט צו זײַן אָנפֿאַרטרויט מיט דער בשׂורה, אַזוי רעדן מיר; ניט ווי געפֿעלן צו ווערן מענטשן, נייערט גאָט, וואָס פּרוּווט אונדזערע הערצער. 5 וואָרים מיר האָבן קיינמאָל ניט גענוצט חֲנִיפה־רייד, ווי איר ווייסט, אויך ניט קיין מאַנטל פֿון קאַרגשאַפֿט (גאָט איז אַן עֵדות); 6 אויך האָבן מיר ניט געזוכט קיין כָּבוד פֿון מענטשן, ניט פֿון אײַך און ניט פֿון אַנדערע, הֲגַם מיר האָבן געקענט פֿאָדערן אָנגעזעענקייט ווי שלִיחים פֿון מָשִיחַן. 7 נייערט מיר זענען געווען צאַרט צווישן אײַך, פּונקט ווי אַ זײַגערין נערט אירע אייגענע קינדער; 8 אַזוי האָט עס אונדז געצויגן צו אײַך, און מיר זענען גרייט געווען צו טיילן זיך מיט אײַך, ניט נאָר די בשׂורה פֿון גאָט, נייערט אויך אונדזער אייגן לעבן, מַחמת איר זענט אונדז געוואָרן זייער טײַער.

9 וואָרים איר געדענקט, ברידער, אונדזער מִי און אָנשטרענגונג; טאָג און נאַכט האָבן מיר געאַרבעט, כּדי מיר זאָלן קיינעם פֿון אײַך ניט פֿאַלן צו לאַסט, און האָבן פֿאַר אײַך אָנגעזאָגט די בשׂורה פֿון גאָט. 10 איר זענט עֵדות, און אויך גאָט, ווי הייליק און רעכטפֿאַרטיק און אומשולדיק מיר האָבן זיך פֿאַרהאַלטן לגַבּי אײַך, וואָס גלויבן; 11 ווײַל איר ווייסט וויאַזוי מיר האָבן אײַך מַזהיר געווען, און אײַך דערמוטיקט, ווי אַ פֿאָטער זײַנע אייגענע קינדער, און האָבן עֵדות געזאָגט, 12 אַז איר זאָלט גיין ווערדיק פֿאַר גאָט, וואָס טוט אײַך באַרופֿן צו זײַן מַלכות און הערלעכקייט.

[13]און צוליב דעם דאַנקען מיר תָּמיד גאָט, וואָס בעת איר האָט אָנגענומען דאָס וואָרט פון גאָט, וואָס איר האָט געהערט פון אונדז, האָט איר עס מקבּל געווען, ניט ווי דאָס וואָרט פון מענטשן, נייערט ווי עס איז אין דעראמתן, דאָס וואָרט פון גאָט, וואָס טוט אויך ווירקן אין אייך, וואָס גלויבן. [14]וואָרים איר, בּרידער, זענט געוואָרן נאָכפאָלגער פון די קהילות פון גאָט אין ישוע המָשיח, וואָס זענען אין יהודה; וואָרים איר האָט דאָס זעלבע געליטן פון אייערע אייגענע לאַנדסלײַט, ווי זיי פון די ייִדן, [15]וואָס האָבן געהרגעט סיי דעם האַר ישוע און די נביאים, און האָבן אונדז אַרויסגעטריבן, און טוען ניט וואוילגעפעלן גאָט, און זענען דערווידער אַלע מענטשן, [16]ווייל זיי פאַרווערן אונדז צו רעדן צו די גוֹיים, אַז זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן, כּדי תָּמיד ממַלא צו זיין זייערע זינד; אָבער דער גרימצאָרן האָט זיי שוין דערגרייכט גאָר אין גאַנצן.

[17]מיר אָבער, בּרידער, נאָכדעם ווי מיר זענען אויף אַ קורצער צייט בּאַרויבּט געוואָרן פון אייער קעגנוואַרט, ניט אין האַרצן, האָבן שטאַרק חשק געהאַט צו זען אייער פּנים; [18]דעריבער האָבן מיר געוואָלט קומען צו אייך, טאַקע איך, פּאָולוס, איינמאָל און נאָכאַמאָל, און דער שׂטן האָט אונדז געשטערט. [19]וואָרים וואָס איז אונדזער האָפענונג, אָדער פרייד, אָדער קרוין פון רימען זיך פאַר אונדזער האַר ישוע בּיי זיין קומען? צי זענט איר עס דען ניט? [20]וואָרים איר זענט אונדזער כּבוד און פרייד.

ג דעריבער, בּעת מיר האָבן עס מער ניט געקענט דערטראָגן, האָבן מיר גערעכנט פאַר ראָטזאַם צו פאַרבלײַבן אַליין אין אַטען, [2]און האָבן געשיקט טימאָטעאוסן, אונדזער בּרודער און גאָטס דינער אין דער בּשׂורה פון מָשיחן, אייך צו שטאַרקן און טרייסטן פונוועגן אייער אֱמונה, [3]אַז קיינער זאָל זיך ניט טרייסלען איבּער די דאָזיקע צָרות. וואָרים איר אַליין ווייסט, אַז צו דעם זענען מיר בּאַשטימט געוואָרן. [4]וואָרים בּעת מיר זענען געווען מיט אייך, האָבן מיר אייך פאָרויסגעזאָגט, אַז מיר וועלן ליידן צָרות, אַזוי ווי עס איז געשען, און ווי איר ווייסט עס. [5]צוליבּ דעם, בּעת איך האָבּ עס שוין מער ניט געקענט דערטראָגן, האָבּ איך געשיקט זיך צו דערוויסן פונוועגן אייער אֱמונה, טאָמער האָט אייך דער מנַסה דורך עפּעס געבּראַכט צו אַ נסָיון, און אונדזער מִי איז געווען אומזיסט.

[6] אָבער אַצינד, בעת טימאָטעאוס איז געקומען פון אייך צו אונדז, און האָט אונדז געבראַכט די פריילעכע בשׂורה פון אייער אֶמונה און ליבשאַפט, און אַז איר געדענקט אונדז תּמיד צום גוטן, און בענקט אונדז צו זען, אַזויווי מיר אויך אייך, [7] זענען מיר דערפאַר, ברידער, איבער אייך געטרייסט געוואָרן אין אַלע אונדזערע צרות און נויט, דורך אייער אֶמונה; [8] וואָרים איצט לעבן מיר, אויב איר שטייט פעסט אין דעם האַר. [9] וואָרים וואָסער דאַנק קענען מיר אָפּגעבן גאָט פאַר אייך, פאַר דער גאַנצער פרייד, מיט וועלכער מיר פרייען זיך פון אײַערטוועגן פאַר אונדזער גאָט? [10] טאָג און נאַכט בעטן מיר זייער, אַז מיר זאָלן זען אייער פּנים, און זאָלן דערגאַנצן דאָס, וואָס איז געמינערט אין אייער אֶמונה.

[11] און זאָל אונדזער גאָט און פאָטער אַליין, און אונדזער האַר יֵשוּעַ, פירן אונדזער וועג צו אייך. [12] און זאָל דער האַר אייך מאַכן וואַקסן און מערן זיך אין ליבשאַפט איינער צום אַנדערן, און צו אַלע מענטשן, אַזויווי מיר טוען אויך צו אייך, [13] כּדי ער זאָל שטאַרקן אייערע הערצער, אַז זיי זאָלן זײַן אָן אַ מום אין הייליקייט פאַר אונדזער גאָט און פאָטער, בעת דעם קומען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ מיט אַלע זיינע הייליקע.

[ד] צום סוף, ברידער, בעטן מיר אייך און זענען אייך מַזהיר אין דעם האַר יֵשוּעַ, אַז אַזויווי איר האָט מקבּל געווען פון אונדז וויאַזוי איר דאַרפט זיך פירן און וואוילגעפעלן ווערן גאָט, און טאַקע אַזוי ווי איר טוט דאָס, זאָלט איר עס טאָן אַלץ מער און מער. [2] וואָרים איר ווייסט וואָסער געבאָט מיר האָבן אייך געגעבן דורך דעם האַר יֵשוּעַ. [3] וואָרים דאָס איז דער רָצון פון גאָט, אייער הייליקייט: אַז איר זאָלט זיך צוריק־האַלטן פון זנות; [4] אַז יעדער איינער פון אייך זאָל וויסן וויאַזוי אַליין צו באַהערשן זיין אייגענע כּלי אין הייליקייט און כּבוד; [5] ניט אין דער גלוסטונג פון תּאווה, אַזויווי די געצנדינער, וואָס קענען ניט גאָט; [6] אַז קיינער זאָל ניט עובר זיין און קריוודען זיין ברודער אין דעם ענין; וואָרים גאָט איז זיך נוקם אויף דעם אַלעם, אַזויווי מיר האָבן אייך אויך פאָרויס מַזהיר־געווען און אויפגעוויזן. [7] וואָרים גאָט האָט אונדז באַרופן ניט צו טומאה, נייערט צו קדושה. [8] דעריבער, דער, וואָס טוט עס פאַראַכטן, פאַראַכט ניט קיין מענטשן, נייערט גאָט, וואָס גיט אייך זיין רוח־הַקוֹדֶש.

[9] און וואָס שייך דער ליבשאַפט פון די ברידער, האָט איר ניט

נייטיק, מע זאָל אייך שרייבן, וואָרים איר אַליין זענט געלערנט געוואָרן פֿון גאָט, ליב צו האָבן איינער דעם אַנדערן. [10] וואָרים איר טוט עס אויך בנוגע אַלע ברידער, וואָס זענען אין מאַקעדאָניע. מיר זענען אייך אָבער מַזהיר, ברידער, אַז איר זאָלט טאָן מער און מער, [11] און אַז איר זאָלט זיך לערנען צו זיין רואיק, און טאָן דאָס אייַעריקע, און צו אַרבעטן מיט אייערע הענט, אַזויווי מיר האָבן אייך געבאָטן, [12] כּדי איר זאָלט אייך פֿירן אָנשטענדיק קעגן די, וואָס זענען אין דרויסן, און איר זאָלט ניט דאַרפֿן אָנקומען צו קיינעם ניט.

[13] און מיר ווילן פֿון אייך ניט פֿאַרהוילן, ברידער, פֿונוועגן די, וואָס זענען אייַנגעשלאָפֿן, כּדי איר זאָלט זיך ניט מצַער זיין, אַזויווי די איבעריקע, וואָס האָבן ניט קיין האָפֿענונג. [14] וואָרים אויב מיר גלויבן, אַז יֵשוּעַ איז געשטאָרבן און איז ווידער אויפֿגעשטאַנען, אַזוי וועט אויך גאָט ברענגען די, וואָס זענען אייַנגעשלאָפֿן אין יֵשוּעַן, אינאיינעם מיט אים. [15] וואָרים דאָס זאָגן מיר אייך דורך דעם וואָרט פֿון גאָט, אַז מיר, וואָס לעבן, און זענען איבערגעבליבן ביז אויף דעם קומען פֿון דעם האַר, וועלן באַין־אופֿן זיך ניט פֿעדערן פֿריער פֿון די, וואָס זענען אייַנגעשלאָפֿן. [16] וואָרים דער האַר אַליין וועט אַראָפּנידערן פֿון הימל מיט אַ שאַלן, מיט דעם קול פֿון דעם שַׂר־הַמַלאָכים, און מיט דעם שופֿר פֿון גאָט; און די טויטע אין מָשיחַן וועלן קודם אויפֿשטיין; [17] דערנאָך וועלן מיר, וואָס לעבן, וואָס זענען איבערגעבליבן, אַרויפֿגעכאַפּט ווערן צוזאַמען מיט זיי אין די וואָלקנס, צו באַגעגענען דעם האַר אין דער לופֿט; און אַזוי וועלן מיר תָּמיד זיין מיט דעם האַר. [18] דעריבער, טרייסט איינער דעם אַנדערן מיט די דאָזיקע רייד.

ה און וואָס שַייך די צייטן און זמַנים, ברידער, האָט איר ניט נייטיק, אַז מע זאָל אייך דאַרפֿן שרייבן. [2] וואָרים איר אַליין ווייסט גאַנץ גוט, אַז דער טאָג פֿון דעם האַר טוט קומען אַזויווי אַ גַנב אין דער נאַכט. [3] בעת זיי טוען זאָגן: שָלום און שַלווה, דעמאָלט וועט קומען אויף זיי פּלוצים אַ בראָך, ווי די ווייַען פֿון אַ געווינערין; און זיי וועלן באַין־אופֿן ניט אַנטרינען. [4] איר אָבער, ברידער, זענט ניט אין דער פֿינצטערניש, אַז יענער טאָג זאָל אייך באַפֿאַלן ווי אַ גַנב; [5] וואָרים איר אַלע זענט קינדער פֿון ליכטיקייט, און קינדער פֿון דעם טאָג; מיר זענען ניט פֿון דער נאַכט,

אויך ניט פון דער פינצטערניש. [6] לאָמיר דעריבער ניט שלאָפן, ווי סע טוען די איבעריקע, נייערט לאָמיר וואַכן און ניכטער זיין. [7] ווארים די, וואָס שלאָפן, שלאָפן אין דער נאַכט; און די, וואָס זענען שיכּור־, זענען שיכּור אין דער נאַכט. [8] מיר אָבער, הֱיות מיר זענען פון דעם טאָג, לאָמיר ניכטער זיין, און אָנטאָן דעם פּאַנצער פון אֱמונה און ליבשאַפט, און פאַר אַ קיווער, די האָפענונג פון ישועה. [9] ווארים גאָט האָט אונדז ניט באַשטימט פאַר גרימצאָרן, נייערט פאַר דער אַרבונג פון ישועה דורך אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, [10] וואָס איז פאַר אונדז געשטאָרבן, כּדי, צי מיר וואַכן אָדער שלאָפן, זאָלן מיר לעבן אינאיינעם מיט אים. [11] בכֵן, טרייסט איינער דעם אַנדערן, און בויט אויף איינער דעם אַנדערן, אַזוי ווי איר טוט אויך.

[12] מיר בעטן אייך אָבער, ברידער, איר זאָלט אָנערקענען די, וואָס מִיען זיך צווישן אייך, און שטייען איבער אייך אין דעם האַר, און וואָס זענען אייך מַזהיר־, [13] און אַז איר זאָלט פאַר זיי האָבן דֶרֶך־אֶרֶץ אין ליבשאַפט פונוועגן זייער ווערק. לעבט בשָלום צווישן זיך. [14] און מיר זענען אייך מַזהיר, ברידער, שטראָפט די אומאָרנטלעכע, דערמוטיקט די ווייכ־האַרציקע, לענט אונטער די שוואַכע, זייט געדולדיק קעגן אַלע. [15] זעט אַז קיינער זאָל קיינעם ניט פאַרגעלטן שלעכטס פאַר שלעכטס, נייערט זוכט תָמיד צו טאָן גוטס איינער דעם אַנדערן, און צו אַלע מענטשן. [16] זייט תָמיד פריילעך, [17] זייט מִתפַּלֵל אָן אויפהער; [18] דאַנקט פאַר אַלצדינג; ווארים דאָס איז דער רָצון פון גאָט צו אייך אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [19] לעשט ניט דעם גייסט; [20] זייט ניט מבַזה דאָס נביאות זאָגן; [21] פּרוּווט אויס אַלצדינג, האַלט פעסט דאָס, וואָס איז גוט; [22] דערווייַטערט אייך פון יעדער פאָרם פון שלעכטס.

[23] און דער גאָט פון שָלום אַליין זאָל אייך הייליקן בשלֵימות; און זאָל אייער גייסט און זעל און גוף זיין אין גאַנצן אָפּגעהיט אָן אַ מום ביי דעם קומען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [24] געטריי איז דער, וואָס האָט אייך באַרופן, און וואָס וועט עס אויך טאָן.

[25] ברידער, זייט מִתפַּלֵל פאַר אונדז.

[26] גריסט אַלע ברידער מיט אַ הייליקן קוש.

[27] איך באַשווער אייך ביי דעם האַר, אַז דער דאָזיקער בריוו זאָל געליינט ווערן פאַר אַלע ברידער.

[28] דער חֶסֶד פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ זאָל זיין מיט אייך.

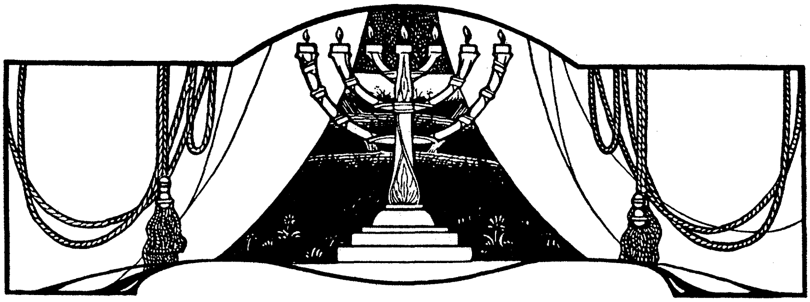

דער צווייטער בריוו צו די טעסאַלאָניקער

א פּאָולוס, און סילוואַנוס, און טימאָטעאוס, צו דער קהִילה פֿון די
טעסאַלאָניקער אין גאָט, אונדזער פֿאָטער, און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ:
2 חֶסֶד צו אייך און שָלום פֿון גאָט, דעם פֿאָטער, און דעם האַר יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ.

3 מיר זענען מחויב תָּמיד צו דאַנקען גאָט פֿאַר אייך, ברידער, ווי
סע דאַרף צו זיין, וואָרים אייער אֱמונה וואַקסט זייער שטאַרק, און די
ליבשאַפֿט פֿון יעטווידן פֿון אייך טוט זיך מערן פֿון איינעם צום אַנדערן,
4 אַזוי, אַז מיר אַליין רימען זיך מיט אייך אין די קהִילות פֿון גאָט פֿונוועגן
אייער סַבלָנות און אֱמונה אין אַלע אייערע רדִיפֿות און אין די צָרות, וואָס
איר טראָגט איבער.

5 דאָס איז אַן אָפֿענער צייכן פֿון דעם רעכטפֿאַרטיקן מִשפּט פֿון
גאָט, כּדי איר זאָלט גערעכנט ווערן צו זיין רָאוי פֿאַר דעם מַלכות
פֿון גאָט, פֿאַר וועלכן איר טוט אויך ליידן; 6 בכֵן, אויב עס איז רעכט
ביי גאָט צו פֿאַרגעלטן פּיין צו די, וואָס פּייניקן אייך, 7 און אייך, וואָס
זענט געפּייניקט, מנוחה מיט אונדז, ביי דער אַנטפּלעקונג פֿון דעם האַר
יֵשוּעַ פֿון הימל מיט די מַלאָכים פֿון זיין שטאַרקייט אין פֿלאַמיקן פֿייער,
8 בעת ער וועט פֿאַרגעלטן נקָמה צו די, וואָס קענען ניט גאָט, און צו
די, וואָס געהאָרכן ניט די בשׂורה פֿון אונדזער האַר יֵשוּעַ. 9 זיי וועלן
ליידן די שטראָף פֿון אייביקער פֿאַרדאַרבונג פֿון פֿאַר דעם פָּנים פֿון
דעם האַר און פֿון דער הערלעכקייט פֿון זיין מאַכט, 10 בעת ער וועט
קומען פֿאַרהערלעכט צו ווערן ביי זיינע הייליקע, און ווערן באַוואונדערט
פֿון אַלע גלויביקע, וואָרים אונדזער עֵדות ביי אייך איז געווען באַגלויבט.
11 איבערדעם זענען מיר אויך תָּמיד מִתפַּלֵל פֿאַר אייך, אַז אונדזער גאָט

זאָל אייך האַלטן צו זיין ראָוי אין אייער באַרופונג, און זאָל דערפילן מיט שטאַרקייט יעדן באַגער פון גוטסקייט און טוואונג פון אֶמונה, [12] כּדי דער נאָמען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ זאָל זיין אין אייך פאַרהערלעכט, און איר אין אים, לויט דעם חֶסֶד פון אונדזער גאָט און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.

ב און מיר בעטן אייך, ברידער, אין שייַכות מיט דעם קומען פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, און אונדזער איינזאַמלונג צו אים, [2] אַז אייער פאַרשטאַנד זאָל ניט פּלוצים צערירט ווערן, און אויך ניט דערשראָקן ווערן, סיי דורך אַ גייסט, אָדער דורך אַ וואָרט, אָדער דורך אַ בריוו, ווי ער וואָלט געווען פון אונדז, גלייך ווי דער טאָג פון דעם האַר איז שוין געקומען.

[3] לאָז קיינער אייך באַיין־אופן ניט פאַרפירן; וואָרים סע וועט ניט געשען, סיידן סע וועט קודם קומען די אָפּפאַלונג, און סע וועט אַנטפּלעקט ווערן דער מענטש פון זינד, דער זון פון פאַרדאַרבונג, [4] דער־ער, וואָס ווידערשפּעניקט און דערהייכט זיך קעגן אַלץ, וואָס ווערט אָנגערופן גאָט, אָדער וואָס ווערט געדינט, אַזוי, אַז ער זיצט אין דעם הֵיכל פון גאָט, און גיט זיך אַרויס ווי אַ גאָט. [5] צי געדענקט איר ניט, אַז בעת איך בין נאָך געווען מיט אייך, האָב איך אייך דאָס געזאָגט? [6] און איר ווייסט אַצינד, וואָס סע טוט אים אויפהאַלטן, כּדי ער זאָל אַנטפּלעקט ווערן אין זיין געהעריקער צייט. [7] וואָרים דער סוד פון רִשעוּת טוט שויןווירקן; אָבער דער, וואָס טוט עס אַצינד אויפהאַלטן, מוז צוערשט אָפּגעטאָן ווערן פון דעם וועג. [8] און דעמאָלט וועט אַנטפּלעקט ווערן דער רָשָע, וועמען דער האַר יֵשוּעַ וועט טייטן מיט דעם אָטעם פון זיין מויל, און אים אומברענגען דורך דער דערשיינונג פון זיין קומען. [9] וואָס זיין קומען איז לויט דער ווירקונג פון דעם שָׂטָן מיט דער גאַנצער קראַפט און צייכנס און פאַלשע וואונדער, [10] און מיט דער גאַנצער אָפּנאַרערייַ פון אומגערעכטיקייט פאַר די, וואָס ווערן פאַרלוירן; מַחמת זיי האָבן ניט מְקַבֵּל געווען די ליבשאַפט פון דעם אֶמת, כּדי זיי זאָלן געראַטעוועט ווערן. [11] און צוליב דעם שיקט זיי גאָט אַ ווירקונג פון טָעוּת, אַז זיי זאָלן גלויבן אַ ליגן; [12] כּדי זיי זאָלן אַלע געמִשפּט ווערן, וואָס האָבן ניט געגלויבט דעם אֶמת, נייערט האָבן געהאַט פאַרגעניגן אין אומגערעכטיקייט.

[13] מיר אָבער זענען מחויב תָּמיד צו דאַנקען גאָט פֿאַר אייך, באַליבטע ברידער פֿון דעם האַר; וואָרים דערפֿאַר האָט אייך גאָט אויסדערוויילט פֿון תּחילת אָן צו דער ישועה, דורך הייליקייט פֿון דעם גייסט און אֶמונה פֿון דעם אֶמת; [14] צוליב וואָס ער האָט אייך באַרופֿן דורך אונדזער בשׂורה, צו דער אַרבונג פֿון דער הערלעכקייט פֿון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ. [15] בכֵן, ברידער, שטייט פֿעסט, און האַלט זיך אין די איבערענטפֿערונגען, וואָס מע האָט אייך געלערנט, סיי דורך וואָרט, אָדער דורך בריוו פֿון אונדז.

[16] און אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ אַליין, און גאָט, אונדזער פֿאָטער, וואָס האָט אונדז ליב געהאַט און אונדז געגעבן אייביקע טרייסט און גוטן בטָחון דורך חֶסֶד, [17] זאָל טרייסטן אייערע הערצער און זיי גרונטפֿעסטיקן אין יעדן גוטן ווערק און וואָרט.

ג צום סוף, ברידער, זייט מִתפַּלֵל פֿאַר אונדז, אַז דאָס וואָרט פֿון דעם האַר זאָל לויפֿן און פֿאַרהערלעכט ווערן, אַזױװי עס איז אויך ביי אייך, [2] און אַז מיר זאָלן נִיצול ווערן פֿון פֿאַרדאָרבענע און בייזע מענטשן; וואָרים ניט אַלע האָבן אֶמונה. [3] אָבער דער האַר איז געטריי, וואָס וועט אייך שטאַרקן און באַהיטן פֿון דעם בייזן. [4] און מיר זענען בטוח אין דעם האַר בנוֹגע אייך, אַז איר טוט און וועט אויך טאָן דאָס, וואָס מיר באַפֿעלן. [5] און דער האַר זאָל פֿירן אייערע הערצער צו דער ליבשאַפֿט פֿון גאָט, און צו דער סַבלָנות פֿון מָשִׁיחַן.

[6] און מיר באַפֿעלן אייך, ברידער, אין דעם נאָמען פֿון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, אַז איר זאָלט זיך אָפּשיידן פֿון יעדן ברודער, וואָס פֿירט זיך אומאָרנטלעך, און ניט לויט נאָך דער איבערענטפֿערונג, וואָס איר האָט מְקַבֵּל געווען פֿון אונדז. [7] וואָרים איר אַליין ווייסט, וויאַזוי איר דאַרפֿט אונדז נאָכטאָן; וואָרים מיר האָבן זיך ניט באַנומען אומאָרנטלעך צווישן אייך, [8] מיר האָבן אויך ניט געגעסן אומזיסט ברויט ביי עמיצן, נייערט אין מִי און מאַטערניש האָבן מיר געאַרבעט טאָג און נאַכט, כּדי מיר זאָלן קיינעם פֿון אייך ניט זיין קיין לאַסט. [9] ניט מַחמת מיר האָבן ניט געהאַט קיין רשות, נייערט צו מאַכן זיך אַ ביישפּיל פֿאַר אייך, כּדי איר זאָלט אונדז נאָכטאָן. [10] וואָרים אַפֿילו בעת מיר זענען געווען מיט אייך, האָבן מיר אייך אָט־דאָס באַפֿוילן: אויב עמיצער וויל ניט אַרבעטן,

זאָל ער אויך ניט עסן. [11] וואָרים מיר הערן, אַז עטלעכע צווישן אייך
פירן זיך אויף אומאָרנטלעך, און טוען בִּכלַל ניט אַרבעטן, נייערט זענען
קאָכלעפל. [12] און אַזעלכע באַפעלן מיר און וואָרענען אין דעם האַר
יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, אַז זיי זאָלן אַרבעטן בִּמנוחה, און עסן זייער אייגן ברויט.
[13] איר אָבער, ברידער, ווערט ניט מיד אין טאָן גוטס.

[14] אויב עמיצער טוט ניט געהאָרכן אונדזער וואָרט דורך דעם דאָזיקן
בריוו, באַמערקט יענעם מענטשן, און חַברט זיך ניט מיט אים, כּדי ער זאָל
פאַרשעמט ווערן. [15] פאַררעכנט אים אָבער ניט פאַר קיין שׂונא, נייערט
שטראָפט אים ווי אַ ברודער.

[16] און דער האַר פון שָלום אַליין זאָל אייך תָּמיד געבן שָלום אויף
אַלע וועגן. דער האַר זאָל זיין מיט אייך.

[17] דער גרוס פון מיר, פּאָולוס, מיט מיין אייגענער האַנט, וואָס איז
דער צייכן אין יעדן בריוו; אַזוי שרייב איך. [18] דער חֶסֶד פון אונדזער
האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ זאָל זיין מיט אייך אַלע.

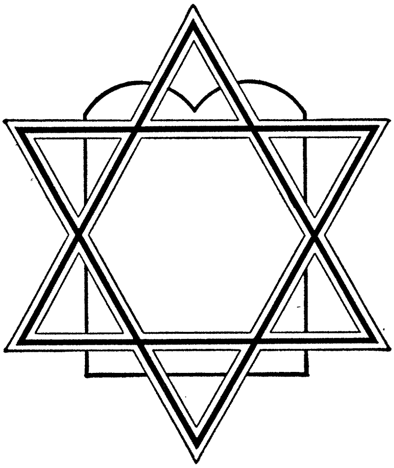

דער ערשטער בריוו צו טימאָטעאוסן

א פּאָולוס, אַ שליח פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ לויט דעם
געבּאָט פון גאָט, אונדזער גוֹאֵל, און פון יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ, אונדזער האָפענונג, 2 צו טימאָטעאוסן, מיין
אֶמֶתדיק קינד אין דער אֶמונה: חֶסֶד, רַחמים, און
שָלום פון גאָט, דעם פאָטער, און פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ,
אונדזער האַר.
3 אַזוי ווי איך האָב דיך געבּעטן צו בּלייבּן אין
עפעזוס, בּעת איך בּין געגאַנגען קיין מאַקעדאָניע,
כּדי דו זאָלסט בּאַפעלן געוויסע מענטשן, ניט צו
לערנען קיין אַנדערע לערנונג, 4 און זיך ניט צו
פאַרנעמען מיט בָּבא־מַעשׂות און יִחוס־בּריוו, וואָס
האָבּן קיין סוֹף ניט, און וואָס דינען מער פאַר
קַשיות, איידער פאַר דער אויפבּויאונג אין גאָט
דורך אֶמונה. 5 וואָרים דער תַּכלית פון דעם געבּאָט
איז ליבּשאַפט פון אַ ריין האַרץ און אַ גוט געוויסן
און אַן אֶמונה אָן צבִיעות; 6 פון וואָס טייל האָבּן זיך
דערווײַטערט און אָפּגעקערט צו נישטיקע דִיבּורים,
7 בּעת זיי בּאַגערן צו זיין לערערס פון דער תּורה,
הַגַם זיי פאַרשטייען ניט וואָס זיי זאָגן, אָדער וואָס
זיי בּאַהויפּטן.
8 און מיר ווייסן, אַז די תּורה איז גוט, אויבּ
איינער בּאַנוצט זי ריכטיק, 9 ווייל ער ווייסט, אַז
דאָס געזעץ איז ניט געמאַכט געוואָרן פאַר דעם
צַדיק, נייערט פאַר די אומגערעכטע און ווידער־

שפּעניקע, פאַר די גאָטלאָזע און זינדיקע, פאַר די רשָעים און אומווערדיקע,
פאַר פאָטער־מערדערס און מוטער־מערדערס, פאַר רוצחים, 10 נואפים, פאַר
די, וואָס ליגן מיט זכָרים, פאַר די, וואָס כאַפּן מענטשן, פאַר ליגנערס, פאַר
פאַלש־שווערערס, און אויב נאָך עפּעס אַנדערש, וואָס איז דער הֵיפוך פון
דער געזונטער לערנונג, 11 לויט דער בשׂורה פון דעם כָבוד פון גאָט בָרוך
הוא, וואָס איז מיר אָנפאַרטרויט געוואָרן.

12 איך דאַנק אים, וואָס האָט מיר געהאָלפן, יֵשוע הַמָשיחַ, אונדזער
האַר, דערפאַר וואָס ער האָט מיך געהאַלטן פאַר געטריי, און האָט מיך
באַשטימט פאַר זיין דינונג, 13 הַגַם איך בין פריער געווען אַ לעסטערער,
און אַ פאַרפאָלגער, און אַן עַזות־פָּנים. דאָך האָט ער זיך דערבאַרעמט
אויף מיר, מַחמת איך האָב עס געטאָן ניט וויסנדיקערהייט אין אומגלויבן;
14 און דער חֶסֶד פון אונדזער האַר האָט זיך שטאַרק געמערט מיט אֶמונה
און ליבשאַפט, וואָס איז אין יֵשוע הַמָשיחַ. 15 אֶמֶת איז דאָס וואָרט, און
רָאוי מע זאָל עס אָננעמען, אַז יֵשוע הַמָשיחַ איז געקומען אין דער וועלט
אַריין מַציל צו זיין זינדיקע, וואָס פון זיי בין איך דער גרעסטער.
16 דאָך צוליב דעם איז מיר אַרויסגעוויזן געוואָרן רַחמים, כדי אין מיר
זאָל יֵשוע הַמָשיחַ קודם אַרויסווייַזן זיין גאַנצע געדולדיקייט, פאַר אַ
בייַשפּיל פאַר די, וואָס וועלן שפּעטער גלויבן אין אים צום אייביקן לעבן.
17 און דעם אייביקן מֶלך, דעם אומשטאַרבלעכן, און וואָס קיין אויג קאָן ניט
זען, דעם איינציקן גאָט, זאָל זיין כָבוד און הערלעכקייט אויף אייביק און
אייביק. אָמֵן.

18 דאָס דאָזיקע געבאָט גיב איך איבער דיר, מיין זון טימאָטעאוס,
לויט די נבואות, וואָס גייען אויף דיר, כדי דורך זיי זאָלסטו קעמפן
דעם גוטן קאַמף, 19 צו האַלטן די אֶמונה און אַ גוט געוויסן, וואָס טייל
האָבן דאָס פאַרשטויסן פון זיך און געליטן שיפבראָך בנוגֵע דער אֶמונה;
20 צו זיי געהערט הימנעאוס און אַלֶקסַנדֶר, וועמען איך האָב איבער־
געענטפערט דעם שָטן, כדי זיי זאָלן לערנען ניט צו לעסטערן.

ב איך ראָט דעריבער קודם־כֹּל, אַז תּפילות, תּחנונים, בַקָשות, און
דאַנקלויב, זאָלן געטאָן ווערן פאַר אַלע מענטשן, 2 פאַר מלָכים און
אַלע, וואָס זענען דערהויבן, כדי מיר זאָלן קענען פירן אַ רואיק און

שטיל לעבן אין יעדער פרומקייט און ערלעכקייט. [3] דאָס איז גוט און אָנגענומען פאַר גאָט, אונדזער גוֹאֵל, [4] וואָס וויל, אַז אַלע מענטשן זאָלן געראַטעוועט ווערן און קומען צו דער דערקענטעניש פונעם אֶמת. [5] וואָרים פאַראַן איז איין גאָט, און איין מֵליץ צווישן גאָט און מענטשן, דער מענטש יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, [6] וואָס האָט געגעבן זיין נֶפש פאַר אַן אויסלייזונג פאַר אַלע; אַן עֵדות אין זיין רעכטער צייט. [7] צוליב דעם בין איך באַשטימט געוואָרן פאַר אַן אויסרופער און אַ שָלִיחַ (איך זאָג דעם אֶמת, און ניט קיין שֶקר), אַ לערער פון די אומות־הָעוֹלָם אין אֱמוּנָה און אֶמת.

[8] דעריבער וויל איך, אַז די מענער זאָלן מִתפַּלֵל זיין אין יעדן אָרט, און זאָלן אויפהייבן הייליקע הענט, אָן צאָרן און מַחלוֹקות. [9] אויך דעם זעלבן אופן זאָלן ווייבער זיך פוצן אין באַשיידענער קליידונג, מיט שעמעוודיקייט און צנִיעוּת, ניט מיט קיין געפלאָכטענע האָר, אָדער גאָלד, אָדער פערל, אָדער טייערע מַלבּוּשים, [10] נייערט מיט מַעֲשִׂים־טוֹבים, ווי סע פּאַסט פאַר ווייבער, וואָס פירן זיך אויף פרום. [11] זאָל אַ פרוי לערנען שטילערהייט מיט דער גאַנצער הַכנָעָה. [12] איך גיב אָבער ניט קיין רשות אַ פרוי, זי זאָל לערנען, אויך ניט צו הערשן איבער דעם מאַן, נייערט צו זיין שטיל. [13] וואָרים אָדָם איז קוֹדם באַשאַפן געוואָרן, דערנאָך חַוָה. [14] און אָדָם האָט זיך ניט געלאָזט פאַרפירן, נייערט דאָס ווייב איז פאַרפירט געוואָרן, און האָט עוֹבֵר געווען. [15] זי וועט אָבער נִיצוֹל ווערן דורך געבערן קינדער, אויב זיי וועלן בלייבן אין אֱמוּנָה און ליבשאַפט און הייליקייט מיט צנִיעוּת.

ג אֶמֶת איז דאָס וואָרט: אויב איינער באַגערט דאָס אַמט פון אַ פאָרשטייער, טוט ער באַגערן אַ גוטע זאַך. [2] דער פאָרשטייער מוז דעריבער זיין אָן אַ פעלער, דער מאַן פון איין ווייב, ניכטער, געלאַסן, אָן עָנָו, אַ מַכנִיס־אוֹרֵחַ, פעאיק צו לערנען. [3] ניט קיין שִיכּוֹר, ניט קיין שלעגער, נייערט איידל, ניט קריגעריש, ניט קיין ליבהאָבער פון געלט; [4] איינער, וואָס פירט גוט זיין אייגן הויז, וואָס האַלט זיינע קינדער געהאָרכזאַם מיט דער גאַנצער ערלעכקייט; [5] וואָרים אויב איינער פאַרשטייט ניט ווי צו פירן זיין אייגן הויז, וויאַזוי קאָן ער זאָרגן פאַר דער עֵדָה פון גאָט? [6] ניט קיין נייער תַּלמִיד, טאָמער וועט ער זיך אויפבלאָזן, און וועט אַריינפאַלן אין דעם מִשפּט פון דעם שָׂטָן. [7] נאָך מער, ער מוז האָבן אַ

גוטן שֵם בײַ די, וואָס זענען אין דרויסן, כּדי ער זאָל ניט אַרײַנפאַלן אין קיין חַרפּה און אין דער נעץ פון דעם שָׂטן.

8 אויף דעם זעלבן אופן דאַרפן געהילפן זײַן ערנצט, ניט קיין טאָפּלט־צונגיקע, ניט איבערגעגעבן צו קיין סך ווײַן, ניט זשעדנע נאָך מיאוסן געווינס; 9 וואָס האַלטן דעם סוֹד פון דער אֱמונה אין אַ ריינעם געוויסן. 10 און אויך די דאָזיקע זאָלן קודם אויסגעפּרוּווט ווערן; דערנאָך זאָלן זיי דינען ווי געהילפן, אויב זיי זענען אָן אַ פעלער. 11 אויף דעם זעלבן אופן דאַרפן די ווײַבער זײַן ערנצט, ניט קיין רכילות־טרײַבערינס, ניכטער, געטריי אין אַלצדינג. 12 געהילפן זאָלן זײַן מאַנען פון איין פרוי, און פירן גוט זייערע קינדער און זייערע אייגענע הייזער. 13 ווארים די, וואָס האָבן גוט געדינט ווי געהילפן, געווינען פאַר זיך אַ גוטע שטעלונג, און גרויס מוטיקייט אין דער אֱמונה, וואָס איז אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.

14 די דאָזיקע זאַכן שרײַב איך דיר, ווײַל איך האָף צו קומען צו דיר אין גיכן, 15 און אויב איך וועל מיך פאַרזאַמען, זאָלסטו וויסן, וויאַזוי מע זאָל זיך באַנעמען אין דעם הויז פון גאָט, וואָס איז די עֵדה פון דעם לעבעדיקן גאָט, דער זײַל און יסוֹד פון דעם אֱמֶת. 16 בלי־סָפק, גרויס איז דער סוֹד פון דער געטלעכקייט:

ער, וואָס איז אַנטפּלעקט געוואָרן אין דעם פלייש,
גערעכטפאַרטיקט אין דעם גייסט,
האָט זיך באַוויזן צו מַלאָכים,
איז אָנגעזאָגט געוואָרן צווישן די אומות,
געגלויבט אין דער וועלט,
איז אַרויפגענומען געוואָרן אין הערלעכקייט.

ד

דער גייסט אָבער זאָגט בפֵירוש, אַז אין די לעצטע צייטן וועלן טייל אַוועקפאַלן פון דער אֱמונה, און וועלן שענקען אויפמערקזאַמקייט צו פאַרפירערישע גייסטער און לערנונגען פון שֵדים, 2 דורך דער חֲניפה פון מענטשן, וואָס רעדן ליגנס, אויסגעברענט אין זייער אייגן געוויסן ווי מיט אַ הייס אײַזן; 3 זיי אַסרן חַתונה צו האָבן, און באַפעלן זיך צוריקצוהאַלטן פון שפּײַזן, וואָס גאָט האָט באַשאַפן, זיי זאָלן אָנגענומען ווערן מיט דאַנק פון די, וואָס גלויבן און פאַרשטייען דעם אֱמת. 4 ווארים יעדע באַשעפעניש פון גאָט איז גוט, און קיין זאַך דאַרף ניט פאַרוואָרפן ווערן, אויב סע

ווערט אָנגענומען מיט דאַנק; [5] וואָרים סע ווערט געהייליקט דורך דעם וואָרט פון גאָט און תּפילה.

[6] אויב דו וועסט דאָס פירלייגן פאַר די ברידער, וועסטו זיין אַ גוטער דינער פון ישוע המשיח, גענערט אין די רייד פון דער אמונה און פון דער גוטער לערנונג, וואָס דו ביסט נאָכגעגאַנגען. [7] טו אָבער אויסווייַכן אומווערדיקע און אַלטע ווייבערישע בבא־מעשׂות. און געוויין דיך צו צו פרומקייט; [8] וואָרים קערפערלעכע אויסבילדונג איז פון קליינעם נוצן; פרומקייט אָבער איז נוצלעך פאַר אַלצדינג, ווייל זי האָט די הבטחה פון דעם איצטיקן לעבן, און פון דעם, וואָס וועט קומען. [9] אמת איז דאָס וואָרט, און ווערט איז עס מע זאָל עס מקבל זיין. [10] וואָרים צוליב דעם מיִען מיר זיך און קעמפן, מחמת מיר האָבן געזעצט אונדזער האָפענונג אויף דעם לעבעדיקן גאָט, וואָס איז דער גואל פון אַלע מענטשן, בפרט פון די, וואָס גלויבן.

[11] די דאָזיקע זאַכן באַפעל און לערן. [12] זאָל קיינער ניט פאַראַכטן דיין יוגנטלעכקייט, נייערט זיי אַ ביישפּיל פאַר די, וואָס גלויבן, אין וואָרט, אין לעבנסשטייגער, אין ליבשאַפט, אין אמונה, אין לויטערקייט. [13] ביז איך קום, גיב אַכטונג אויף לייענען, אויף מוסר, אויף לערנען. [14] האַלט ניט גרינג די מתּנה, וואָס איז אין דיר, און וואָס איז דיר געגעבן געוואָרן דורך נבואה און מיט דער סמיכה דורך די זקנים. [15] זאָרג דיך פאַר די דאָזיקע זאַכן, און גיב דיך אין גאַנצן איבער צו זיי, כּדי דיין אַנטוויקלונג זאָל פון אַלעמען געזען ווערן. [16] גיב אַכטונג אויף דיר און אויף דער לערנונג; פאַרבלייַב אין די דאָזיקע זאַכן, וואָרים אין טאָן דאָס, וועסטו מציל זיין סיי דיך, און סיי די, וואָס הערן דיך.

ה זאָלסט דיך ניט בייזערן אויף אַ זקן, נייערט זיי אים מזהיר ווי אַ פאָטער; די ייִנגערע מענטשן ווי ברידער, [2] די עלטערע ווייבער ווי מוטערס, די ייִנגערע ווי שוועסטער, מיט דער גאַנצער לויטערקייט.

[3] גיב אָפּ כּבוד אַלמנות, וואָס זענען באמת אַלמנות. [4] אויב אָבער אַן אַלמנה האָט קינדער, אָדער אייניקלעך, זאָלן זיי ראשית לערנען אַרויס־צוּווייַזן פרומקייט לגבי זייער אייגענער משפּחה, און צו פאַרגעלטן זייערע עלטערן; וואָרים דאָס איז אָנגענומען פאַר גאָט. [5] און די, וואָס איז אַן אמתע אַלמנה, און איז איינזאַם, האָט געזעצט איר האָפענונג אויף גאָט,

און האַלט אין איין בעטן און תּפֿילה טאָן טאָג און נאַכט. [6] די אָבער, וואָס גיט זיך איבער צו תּענוגים, איז לעבעדיק טויט. [7] און דאָס זאָלסטו באַפֿעלן, כּדי זיי זאָלן זיין אָן אַ פֿעלער. [8] אויב אָבער עמיצער זאָרגט ניט פֿאַר זיינע קרובֿים, און בפֿרט פֿאַר זיין אייגן הויזגעזינד, האָט ער פֿאַרלייקנט די אמונה, און איז ערגער ווי אַן אומגלויביקער.

[9] אַן אַלמנה זאָל מען פֿאַרצייכענען יענע, וואָס איז ניט ווייניקער פֿון זעכציק יאָר אַלט, און וואָס איז געווען דאָס ווייב פֿון איין מאַן, [10] וואָס האָט אַ שם פֿאַר מעשׂים־טובֿים, וואָס האָט מגדל געווען קינדער, האָט אויפֿגענומען אורחים, האָט געוואַשן די פֿיס פֿון די הייליקע, האָט געהאָלפֿן די געליטענע, און האָט זיך עוסק געווען אין מעשׂים־טובֿים. [11] ייִנגערע אַלמנות אָבער זאָלסטו אָפּזאָגן; וואָרים בעת זיי ווערן פֿאַרשייט קעגן משיחן, באַגערן זיי חתונה צו האָבן, [12] און ווערן פֿאַרמשפּט, מחמת זיי האָבן פֿאַרוואָרפֿן זייער ערשטע התחייבֿות. [13] דערביי לערנען זיי זיך אויך צו זיין פֿויל, בעת זיי גייען אַרום פֿון הויז צו הויז; און ניט נאָר פֿויל, נייערט אויך פּלאַפּלערינס און קאָכלעפֿל, און רעדן וואָס מע טאָר ניט. [14] איך וויל דעריבער, אַז די ייִנגערע אַלמנות זאָלן חתונה האָבן, האָבן קינדער, פֿירן די באַלעבאַטישקייט, און ניט געבן קיין געלעגנהייט דעם שׂונא אויף צו לעסטערן; [15] וואָרים טייל האָבן שוין לאַנג אָפּגעקערט נאָך דעם שׂטן. [16] אויב אַן אשה, וואָס גלויבט, האָט אַלמנות, זאָל זי זיי שטיצן, און זאָל די קהילה ניט ווערן באַשווערט, כּדי זי זאָל קאָנען שטיצן די, וואָס זענען אויף אַן אמת אַלמנות.

[17] די זקנים, וואָס פֿירן גוט, זאָלן געהאַלטן ווערן פֿאַר ראָוי פֿון טאָפּלטן כּבֿוד, בפֿרט יענע, וואָס מיִען זיך אין דעם וואָרט און אין לערנונג.
[18] וואָרים דער פּסוק זאָגט:

זאָלסט ניט פֿאַרבינדן אַן אָקס דאָס מויל, בעת ער דרעשטא.

און: דער אַרבעטער איז ווערט זיין לוין. [19] נעם ניט אָן קיין באַשולדיקונג קעגן אַן עלטסטן, סיידן לויט צוויי, אָדער דריי עדות. [20] די, וואָס זינדיקן, שטראָף אין די אויגן פֿון אַלע, כּדי די איבעריקע זאָלן אויך מורא האָבן.
[21] איך באַפֿעל דיר פֿאַר גאָט און ישוע המשיח און די אויסדערוויילטע מלאָכים, אַז דו זאָלסט אָפּהיטן די דאָזיקע זאַכן אָן פֿאָראורטייל, און

א דברים כה 4.

גאָרניט טאָן דורך פּאַרטײַלעכקייט. [22]לייג ניט איילִיק אַרויף די הענט
אויף קיינעם, און האָב אויך ניט קיין חֵלֶק אין אַנדערע מענטשנס זינד;
האַלט דיך ריין. [23]טרינק ניט מער קיין וואַסער, נייערט נוץ אַביסל ווײַן
פון דײַן מאָגן־וועגן און דײַנע אָפטע שלאַפקייטן.
[24]די זינד פון טייל מענטשן זענען קלאָר אַנטפּלעקט, און גייען פאָרויס
צום מִשפּט, אָבער טייל מענטשן טוען זיי נאָכגיין. [25]אַזוי אויך זענען די
מַעשים־טובים קלאָר אַנטפּלעקט, און אַזוינע, וואָס זענען אַנדערש, קענען
ניט פאַרבאָרגן ווערן.

ו אַלע, וואָס זענען קנעכט אונטער דעם יאָך, זאָלן האַלטן זייערע אייגענע
האַרן פאַר רָאוי פון יעדן כָּבוד, כּדי דער נאָמען פון גאָט און די
לערנונג זאָלן ניט געלעסטערט ווערן. [2]און די, וואָס האָבן האַרן מַאמינים,
זאָלן זיי ניט פאַראַכטן, מַחמת זיי זענען ברידער, נייערט לאָזן זיי דינען
זיי נאָך בעסער, מַחמת די, וואָס טוען טיילנעמען פון דעם געווינס, זענען
גלויביק און באַליבט. דאָס דאָזיקע זאָלסטו לערנען און ראָטן.
[3]אויב עמיצער טוט לערנען אַן אַנדערע לערנונג, און איז ניט מַסכּים
צו די געזונטע רייד פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, און צו דער לערנונג,
וואָס איז לויט דער פרומקייט, [4]איז ער אויפגעבלאָזן און ווייסט גאָרניט,
נייערט מאַכט זיך נאַריש מיט שַאלות און סִיכסוּכים פון רייד, פון וועלכע
סע קומען אַרויס קִנאה, מַחלוקות, לעסטערונגען, בייזע חשַדים, [5]וויכּוּחים
פון מענטשן, וואָס זענען פאַרדאָרבן אין פאַרשטאַנד און באַרויבט פון
דעם אֶמת, וואָס מיינען, אַז פרומקייט איז אַ וועג פאַר געווינס. [6]פרומקייט
מיט צופרידנקייט איז טאַקע אַ גרויס געווינס; [7]וואָרים מיר האָבן גאָרניט
אַרײַנגעבראַכט אין דער וועלט, און מיר קענען אויך גאָרניט אַרויסטראָגן;
[8]האָבן מיר אָבער שפּײַז און אַ צודעק, דאַרפן מיר זיין מיט דעם צופרידן.
[9]די אָבער, וואָס זענען גענייגט צו זיין רייך, פאַלן אַרײַן אין אַ נִסָיון און
אין אַ נעץ און אין אַ סַך נאַרישע און שעדלעכע תַאוות, אַזעלכע, וואָס
דערטרינקען מענטשן אין צעשטערונג און פאַרדאַרבעניש. [10]וואָרים די
ליבשאַפט צו געלט איז דער שוֹרֶש פון אַלע מִינים שלעכטס, און יאָגנדיק
זיך דערנאָך, זענען טייל אַראָפּגעפירט געוואָרן פון דער אֱמוּנה, און האָבן
זיך דורכגעשטאָכן מיט אַ סַך ווייטיקן.
[11]דו אָבער, אָ מענטש פון גאָט, אַנטרין פון די דאָזיקע זאַכן; און גיי

נאָך רעכטפאַרטיקייט, פרומקייט, אֶמונה, ליבשאַפט, סַבלָנות, עֲנָיוות. [12] קעמף דעם גוטן קאַמף פון דער אֶמונה, כאַפּ דיך אָן אין דעם אייביקן לעבן, צו וועלכן דו ביסט באַרופן געוואָרן, און האָסט אָפּגעלייגט אַ גוט עֵדות פאַר אַ סך עֵדות. [13] איך באַפעל דיר פאַר גאָט, וואָס גיט לעבן צו אַלצדינג, און פאַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, וואָס האָט פאַר פאָנטיוּס פּילאַטוס אָפּגעלייגט אַ גוט עֵדות, [14] אַז דו זאָלסט אָפּהיטן דאָס געבאָט, אָן אַ פלעק, און אָן אַ פעלער, ביז דער דערשיינונג פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, [15] וואָס וועט באַווײַזן אין זיין אייגענער צייט ווער ס'איז דער געבענטשטער און איינציקער געוועלטיקער, דער מֶלך הַמלָכים, און האַר פון האַרן, [16] וואָס נאָר ער אַליין האָט אומשטאַרבלעכקייט, און וואָס טוט וואוינען אין ליכט, וואָס קיינער קאָן דערצו ניט צוקומען, וועמען קיין מענטש האָט ניט געזען און קאָן ניט זען; אים געהערט דער כָּבוד און די אייביקע מאַכט. אָמֵן.

[17] די רייכע פון דער הייַנטיקער וועלט זאָלסטו באַפעלן, אַז זיי זאָלן ניט זיין איבערנעמעריש, און אויך ניט שטעלן זייער האָפענונג אויף דער אומזיכערקייט פון עֲשִירות, נייערט אויף גאָט, וואָס גיט אונדז אַלץ דַי־והותר צום געניסן; [18] אַז זיי זאָלן טאָן גוטס, און זיין רייך אין מַעֲשים־טובים, גרייט מנַדב צו זיין און מיטצוהעלפן, [19] און זיך אָנזאַמלען אַ גוטן יסוד לעָתיד לָבוא, כדי זיי זאָלן זיך אָנכאַפּן אין אֶמֶתדיקן לעבן.

[20] אָ טימאָטעאוס, היט אָפּ דאָס, וואָס איז דיר איבערגעגעבן געוואָרן, און ווייַך אויס אומווערדיקע פלאַפּלערייַען און סִיכסוכים פון דעם, וואָס ווערט בדֶרֶך טָעות אָנגערופן חָכמה, [21] וואָס טייל, וואָס גיבן זיך אָפּ מיט דעם, האָבן געמאַכט אַ טָעות בנוֹגֵע דער אֶמונה.

חֶסֶד זאָל זיין מיט דיר.

דער צווייטער בריוו צו טימאָטעאוסן

א פּאָולוס, אַ שליח פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, דורך דעם רָצון פון גאָט, לויט דער הַבטָחה פון דעם לעבן, וואָס איז אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, [2] צו טימאָטעאוסן,

מיין באַליבט קינד: חֶסֶד, רַחמים, שָׁלום פון גאָט, דעם פאָטער, און יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, אונדזער האַר.

[3]איך דאַנק גאָט, וועמען איך דין פון מיינע אָבות אָן אין אַ ריין געוויסן, ווי אָן אויפהער געדענק איך דיך אין מיינע תּפִילות. טאָג און נאַכט [4]בענק איך דיך צו זען, בעת איך דערמאָן מיך אין דיינע טרערן, כּדי איך זאָל ווערן פול מיט שִׂמחה. [5]בעת איך דערמאָן מיך אין דיין אויפריכטיקער אֱמונה, וואָס האָט פריער געוואוינט אין דיין עלטער־מוטער לואיס און אין דיין מוטער יוניקע, און איך בין זיכער, אויך אין דיר. [6]צוליב דעם דערמאָן איך דיך, אַז דו זאָלסט דערוועקן די מַתָּנה פון גאָט, וואָס איז אין דיר דורך דעם אַרויפלייגן פון מיינע הענט. [7]וואָרים גאָט האָט אונדז ניט געגעבן קיין גייסט פון פַּחד, נייערט פון מאַכט און ליבשאַפט און אָרדענונג.

[8]דעריבער שעם דיך ניט פונוועגן דעם עֵדות פון אונדזער האַר, אויך ניט מיט מיר, זיין געפאַנגענעם; נייערט לייד שווערקייט פאַר דער בשׂורה לויט דער מאַכט פון גאָט, [9]וואָס האָט אונדז מַציל געווען, און האָט אונדז באַרופן מיט אַ הייליקער באַרופונג, ניט לויט אונדזערע מַעשׂים נאָך, נייערט לויט זיין אייגענער דֵעה און חֶסֶד, וואָס איז אונדז געגעבן געוואָרן אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ פון פאַר אייביקע צייטן, [10]און איז איצט אַנטפּלעקט געוואָרן דורך דער דערשיינונג פון אונדזער גואֵל יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, וואָס האָט אָפּגעשאַפט דעם טויט, און האָט געבראַכט לעבן און אומשטאַרבלעכקייט צום ליכט דורך דער בשׂורה, [11]וואָס צו איר בין איך באַשטימט געוואָרן פאַר אַ מְבַשֵׂר און אַ שָׁלִיחַ און אַ לערער. [12]צוליב דעם לייד איך אויך די דאָזיקע זאַכן; דאָך איך שעם מיך ניט. וואָרים איך קען אים, וועמען איך האָב געגלויבט, און איך בין זיכער, אַז ער איז בִּיכוֹלֶת אָפּצוהיטן דאָס, וואָס איך האָב אים איבערגעענטפערט פאַר יענעם טאָג. [13]האַלט דעם בייַשפּיל פון געזונטע רייד, וואָס דו האָסט פון מיר געהערט, אין אֱמונה און ליבשאַפט, וואָס איז אין יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ. [14]זאָלסט אָפּהיטן דאָס גוטע, וואָס איז דיר איבער־געענטפערט געוואָרן, דורך דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, וואָס וואוינט אין אונדז.

[15]דאָס ווייסטו, אַז אַלע, וואָס זענען אין אַזיע, האָבן זיך אָפּגעקערט פון מיר; צו זיי געהערן פיגעלוס און הערמאָגענעס. [16]דער האַר זאָל זיך דערבאַרעמען אויף דעם הויז פון אָנעסיפאָרוס, וואָרים ער האָט מיך

אָפּט דערקוויקט, און האָט זיך ניט געשעמט מיט מיינע קייטן, 17 נייערט בעת ער איז געקומען קיין רוים, האָט ער מיך פֿלייסיק געזוכט, און האָט מיך געפֿונען, — 18 דער האַר זאָל אים געבן צו געפֿינען רַחמים ביי גאָט אין יענעם טאָג, — און אין וויפֿל זאַכן ער האָט מיר געדינט אין עפֿעזוס, ווייסטו זייער גוט.

ב בכֵן, דו מיין זון, ווער געשטאַרקט דורך דעם חֶסֶד, וואָס איז אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 2 און די זאַכן, וואָס דו האָסט געהערט פֿון מיר צווישן עֵדוּת אַ סַך, ענטפֿער איבער צו געטרייע מענטשן, וואָס וועלן זיין בִּיכוֹלֶת אויך אַנדערע צו לערנען. 3 לייד שוועריקייט מיט מיר, ווי אַ גוטער זעלנער פֿון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. 4 קיין שום זעלנער אויף דינסט פֿאַרפּלאָנטערט זיך ניט אין די עֲסָקים פֿון דעם לעבן, כּדי ער זאָל וואוילגעפֿעלן ווערן דעם, וואָס האָט אים פֿאַרשריבן פֿאַר אַ זעלנער. 5 און אויב עמיצער קעמפֿט אויך אין די שפּילן, ווערט ער ניט געקריינט, סיידן ער האָט געקעמפֿט לויט דעם דין. 6 דער אַקערער, וואָס טוט זיך מיִען, דאַרף זיין דער ערשטער צו געניסן פֿון די פֵּירות. 7 פֿאַרשטיי וואָס איך זאָג; וואָרים דער האַר וועט דיר געבן פֿאַרשטענדעניש אין אַלצדינג.

8 געדענק יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, וואָס איז אויפֿגעשטאַנען תּחִיַת־הַמֵתים, פֿון דעם זאָמען פֿון דָוִדן, לויט מיין בשׂורה, 9 וואָס צוליב איר לייד איך צָרות ביז קייטן, ווי אַ פֿאַרברעכער; אָבער דאָס וואָרט פֿון גאָט איז ניט געבונדן. 10 דעריבער דערטראָג איך אַלצדינג פֿונוועגן די אויסדערוויילטע, כּדי אויך זיי זאָלן דערגרייכן די ישועה, וואָס איז אין יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, מיט אייביקער הערלעכקייט. 11 אֱמֶת איז דאָס וואָרט: אויב מיר זענען געשטאָרבן מיט אים, וועלן מיר אויך לעבן מיט אים. 12 אויב מיר דערטראָגן, וועלן מיר אויך הערשן מיט אים; אויב מיר וועלן אים פֿאַרלייקענען, וועט ער אויך אונדז פֿאַרלייקענען; 13 אויב מיר זענען ניט געטריי, פֿאַרבלייַבט ער דאָך געטריי; וואָרים ער קען זיך אַליין ניט פֿאַרלייקענען.

14 דערמאָן זיי אין די דאָזיקע זאַכן, און באַפֿעל זיי פֿאַר גאָט, אַז זיי זאָלן זיך ניט אַמפּערן איבער רייד, וואָס נוצן אויף גאָרניט, נאָר פֿאַרדאַרבן די, וואָס טוען הערן. 15 באַמי דיך צו שטעלן זיך פֿאַר גאָט, ווי אַן אויסגעפּרוּווטער אַרבעטער, וואָס דאַרף זיך ניט שעמען, און וואָס באַגייט זיך רעכט מיט דעם וואָרט פֿון אֱמֶת. 16 ווייַך אָבער אויס אומ־

ווערדיקע פּלאַפּלערײַען; וואָרים זיי פאַרמערן ווייטער דאָס רִשעות, 17 און
זייער וואָרט וועט עסן, ווי סע טוט אַ קאַלטער־בראַנד. צו זיי געהערט
הימענעאוס און פילעטוס, 18 וואָס האָבן אָפּגעקערט פון דעם אֱמת, ווייל זיי
זאָגן, אַז תּחִיַת־הַמֵתים איז שוין געווען, און צעשטערן די אֱמונה פון טייל.
19 דאָך דער שטאַרקער יסוד פון גאָט באַשטייט, און האָט דעם דאָזיקן
חותם: גאָט קען די, וואָס געהערן אים; און: זאָל יעדער איינער, וואָס
רופט אָן דעם נאָמען פון גאָט, אָפּקערן פון אומרעכט.
20 אין אַ גרויס הויז זענען פאַראַן ניט נאָר כֵּלים פון גאָלד און פון
זילבער, נייערט אויך פון האָלץ און פון ערד; און טייל צום כָּבוד, און
טייל צום אומכָּבוד. 21 דעריבער, אויב עמיצער לײַטערט זיך פון די
דאָזיקע, וועט ער זײַן אַ כְּלי צום כָּבוד, געהייליקט, פּאַסיק פאַר דעם
האַרס נוצן, אָנגעברייט צו יעדן גוטן ווערק. 22 אַנטרין אָבער פון יוגנט־
תאוות, און גיי נאָך רעכטפאַרטיקייט, אֱמונה, ליבשאַפט, שָלום מיט די,
וואָס רופן אָן דעם האַר פון אַ ריין האַרץ. 23 ווײַך אָבער אויס נאַרישע
און אומוויסנדיקע קַשיות, ווייל דו ווייסט, אַז זיי ברענגען צו מַחלוֹקוֹתן.
24 און דעם האַרס קנעכט דאַרף זיך ניט קריגן, נייערט זײַן פרײַנטלעך צו
אַלעמען, פּעאיִק צו לערנען, געדולדיק, 25 און אין עֲניוות אויסבעסערן די
ווידערשפּעניקע. אפשר וועט גאָט באַוויליקן, אַז זיי זאָלן חַרָטה קריגן,
און דערקענען דעם אֱמת, 26 און זיי וועלן אַנטרינען פון דער נעץ פון
דעם שָׂטן, נאָכדעם ווי זיי זענען דורך אים גענומען געוואָרן געפאַנגען
פאַר זײַן רָצון.

ג און דאָס זאָלסטו וויסן, אַז אין די לעצטע טעג וועלן קומען שווערע
צײַטן. 2 וואָרים מענטשן וועלן זײַן ליבהאָבערס פון זיך אַליין, ליב־
האָבערס פון געלט, באַרימערס, בַּעלי־גאווה, לעסטערערס, ווידערשפּעניק
קעגן עלטערן, אומדאַנקבאַר, אומהייליק, 3 אוממענטשלעך, אומפאַרגעבלעך,
רכִילות־טרײַבער, זוללים, אַכזָריותדיק, שונאים פון גוטס, 4 מוסרים, עַקשָנים,
אויפגעבלאָזן, ליבהאָבערס פון תַענוג מער ווי ליבהאָבערס פון גאָט, 5 וואָס
האָבן אַ פָּנים פון פרומקייט, בעת זיי פאַרלייקענען די מאַכט פון איר.
אויך פון די דאָזיקע קער דיך אָפּ. 6 וואָרים צו די דאָזיקע געהערן
די, וואָס פויזען אַרײַן אין הייזער, און נעמען געפאַנגען נאַרישע ווייבער,
באַלאָדן מיט זינד, פאַרפירט פון אַלערליי תאוות, 7 וואָס תָמיד לערנען

זיי, און קענען קיינמאָל ניט קומען צום וויסן פון דעם אֱמת. [8]און פּונקט ווי יַנֵיס און יַמבּרֵיס האָבן זיך קעגנגעשטעלט משהן, אַזוי טוען זיי זיך אויך קעגנשטעלן דעם אֱמת; מענטשן, וואָס זענען פֿאַרדאָרבן אין פֿאַרשטאַנד, און פֿאַרוואָרפֿן בנוגע דער אֱמונה. [9]זיי וועלן אָבער ווייטער ניט קומען; וואָרים זייער נאַרישקייט וועט זײַן אָפן פֿאַר אַלעמען, אַזוי ווי עס איז אויך געווען מיט יענע.

[10]דו אָבער האָסט געטאָן נאָכגיין מײַן לערנונג, פֿירונג, דֵעה, אֱמונה, געדולדיקייט, ליבשאַפֿט, סַבלָנות, [11]רדיפֿות, לײַדן, וואָס זענען מיך באַפֿאַלן אין אַנטיאָכיע, אין איקאָניע, אין ליסטראַ; וואָסערע רדיפֿות איך האָב איבערגעטראָגן; און פֿון זיי אַלע האָט מיך דער האַר מַציל געווען. [12]יאָ, און אַלע, וואָס ווילן לעבן פֿרום אין יֵשוּעַ הַמָשיחַ, וועלן גערודֶפֿט ווערן. [13]אָבער רשָעים און שַקרָנים וועלן ווערן ערגער און ערגער, וועלן נאַרן און גענאַרט ווערן. [14]דו אָבער פֿאַרבלײַב אין דעם, וואָס דו האָסט געלערנט און ביסט איבערגעצייגט געוואָרן, ווײַל דו ווייסט פֿון וועמען דו האָסט עס געלערנט, [15]און ווײַל פֿון קינדווײַז אָן האָסטו געקענט די כּתבֵי־הַקוֹדֶש, וואָס קענען דיך מאַכן קלוג פֿאַר דער ישועה דורך אֱמונה, וואָס איז אין יֵשוּעַ הַמָשיחַ. [16]אַלע כּתבֵי־הַקוֹדֶש זענען באָאָטעמט פֿון גאָטס גײַסט, און זענען אויך נוצלעך צום לערנען, צום שטראָפֿן, צום אויסבעסערן, צום מַדריך זײַן אין רעכטפֿאַרטיקייט, [17]כּדי דער מענטש פֿון גאָט זאָל זײַן שלֵימותדיק, און גרייט פֿאַר יעדן גוטן ווערק.

ד איך באַפֿעל דיר פֿאַר גאָט און פֿאַר יֵשוּעַ הַמָשיחַ, וואָס וועט מִשפּטן די לעבעדיקע און די טויטע, און דורך זײַן אַנטפּלעקונג און זײַן מלוכה: [2]זאָג אָן דאָס וואָרט, זײַ געאײַלט אין צײַט, און אויסער דער צײַט, רעד איבער, שטראָף, זײַ מַזהיר, מיט געדולדיקייט און לערנונג. [3]וואָרים ס׳ע וועט קומען די צײַט, ווען זיי וועלן ניט פֿאַרטראָגן די געזונטע לערנונג, און ווײַל זיי האָבן קיצלדיקע אויערן, וועלן זיי זיך אָנקלײַבן לערערס לויט זייערע אייגענע תּאוות, [4]און זיי וועלן אָפּנייגן זייערע אויערן פֿון דעם אֱמת, און זיך קערן צו בָּבא־מַעשׂות. [5]דו אָבער זײַ ניכטער אין אַלצדינג, לײַד צָרות, טו די אַרבעט פֿון אַ מְבַשׂר, זײַ מְמַלא דײַן עובדא.

[6]וואָרים איך בין שוין געבראַכט פֿאַר אַ קָרבן, און די צײַט פֿון מײַן אַוועקגיין גענענט. [7]איך האָב געקעמפֿט דעם גוטן קאַמף, איך האָב

פאַרענדיקט מיין גאַנג, איך האָב געהיט די אֱמונה. [8] פון איצט אָן איז אָנגעברייט פאַר מיר די קרוין פון גערעכטיקייט, וואָס דער האַר, דער רעכטפאַרטיקער שופט, וועט מיר געבן אין יענעם טאָג; און ניט נאָר מיר אַליין, נייערט אויך די אַלע, וואָס האָבן ליב געהאַט זיין אַנטפּלעקן זיך.

[9] אייל דיך צו קומען אין גיכן צו מיר; [10] וואָרים דעמאַס האָט מיך פאַרלאָזן, ווייל ער האָט ליב געהאַט דעם עולם־הזה, און איז אַוועקגעגאַנגען קיין טעסאַלאָניקע, קרעסצענס קיין גאַלאַטיע, טיטוס קיין דאַלמאַציע. [11] נאָר לוקאַס אַליין איז מיט מיר. נעם מאַרקוסן און ברענג אים מיט מיט דיר; וואָרים ער איז מיר נוצלעך פאַר דער עֲבודה. [12] טיכיקוסן אָבער האָב איך געשיקט קיין עפעזוס. [13] בעת דו וועסט קומען, זאָלסטו ברענגען דעם מאַנטל, וואָס איך האָב געלאָזן אין טראָאַס ביי קאַרפּוסן, אויך די ספָרים, און בִּפרַט די פאַרמעטן. [14] אַלֶקסַנדר, דער קופּערשמיד, האָט מיר אַ סך שלעכטס געטאָן; גאָט וועט אים פאַרגעלטן לויט זיינע מַעשים. [15] פאַר אים טו אויך דו דיך היטן, וואָרים ער האָט זיך שטאַרק אַקעגנגעשטעלט אונדזערע רייד. [16] ביי מיין ערשטער פאַרטיידיקונג האָט קיינער ניט גענומען מיין צַד, נייערט אַלע האָבן מיך פאַרלאָזן. זאָל דאָס ניט פאַררעכנט ווערן אויף זייער רעכענונג! [17] אָבער דער האַר האָט מיר געהאָלפן, און האָט מיך געשטאַרקט, כּדי דורך מיר זאָל די בשׂורה אינגאַנצן אָנגעזאָגט ווערן, און אַלע פעלקער זאָלן זי הערן; און איך בין נִיצול געוואָרן פון דעם לייבס מויל. [18] דער האַר וועט מיך מַציל זיין פון יעדן בייזן ווערק, און וועט מיר פאַרהעלפן צו זיין הימלישער מלוכה; פאַר אים זאָל זיין כָּבוד אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

[19] גריס פּריסקאָ און עֲקילַס, און דעם הויזגעזינד פון אָנעסיפאָרוס. [20] עראַסטוס איז פאַרבליבן אין קאָרינט, און טראָפימוסן האָב איך איבערגעלאָזן קראַנק אין מילעטוס. [21] אייל דיך צו קומען פאַר ווינטער. אובולוס גריסט דיך, און פּודענס און לינוס און קלאָודיע, און אַלע ברידער.

[22] דער האַר זאָל זיין מיט דיין גייסט. חֶסֶד זאָל זיין מיט אייך.

דער בריוו צו טיטוסן

א פּאָולוס, אַ קנעכט פון גאָט, און אַ שליח פון יֵשוּעַ
הַמָשִׁיחַ, לויט דער אֶמונה פון גאָטס אויסדערווײלטע,
און דער דערקענטעניש פון דעם אֶמת, וואָס איז לויט
דער פרומקייט, 2 אין האָפענונג אויף אייביקן לעבן, וואָס
גאָט, וואָס קאָן ניט זאָגן קיין ליגן, האָט מַבטִיחַ געווען
פון פאַר אייביקע צייטן, 3 און האָט אַנטפלעקט אין זײַן
אייגענער צייט זײַן וואָרט אין דער שליחות, מיט וואָס
איך בין אָנפאַרטרויט געוואָרן לויט דעם געבאָט פון
גאָט, אונדזער גואֵל; 4 צו טיטוסן, מײַן אֶמתדיק קינד
לויט דער בשותפותדיקער אֶמונה: חֶסֶד און שָלום פון
גאָט, דעם פאָטער, און יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, אונדזער גואֵל.
5 צוליב דעם האָב איך דיך געלאָזן אין קרעטאַ,
כּדי דו זאָלסט אײַנשטעלן אין אַ סֵדר די זאַכן, וואָס
האָבן געפעלט, און באַשטימען זקֵנים אין יעדער שטאָט,
ווי איך האָב דיר געבאָטן: 6 אויב איינער איז אָן אַ
פעלער, דער מאַן פון איין ווייב, און האָט קינדער
מַאמִנים, וואָס ווערן ניט באַשולדיקט אין צעלאָזנקייט,
אָדער ווידערשפעניקייט. 7 וואָרים דער פאָרשטייער מוז
זײַן אָן אַ פעלער, ווי גאָטס הויז־פאַרוואַלטער; ניט קיין
עַקשן, ניט קיין רַגזן, ניט קיין שִיכּור, ניט קיין שלעגער,
ניט זשעדנע נאָך מיאוסן פאַרדינסט, 8 נייערט אַ מַכניס־
אוֹרח, אַ ליבהאָבער פון גוטס, ניכטער, רעכטפאַרטיק,
הייליק, אײַנגעהאַלטן, 9 וואָס האַלט זיך אין דעם
באַגלויבטן וואָרט, וואָס איז לויט דער לערנונג, כּדי ער
זאָל קענען מַזהיר זײַן אין דער געזונטער לערנונג, און
און אויך צו שטראָפן די ווידערשפעניקע.

[10] וואָרים סע זענען פאַראַן אַ סך ווידערשפּעניקע, פּוסטע פּלאַפּלערס
און שקרנים, בפרט די פון די געמלטע, [11] וועמעס מויל מוז פאַרשטאָפּט
ווערן, ווייל זיי קערן איבער גאַנצע הייזער, און לערנען ניט נייטיקע זאַכן,
פונוועגן מיאוסן פאַרדינסט. [12] איינער פון זיי, אַ נביא פון זייערע אייגענע,
האָט געזאָגט:

קרעטער זענען תמיד ליגנערס, בייזע חיות, פוילע פרעסערס.

[13] דאָס דאָזיקע באַצייגעניש איז אמת. צוליב דער סיבה שטראָף זיי שאַרף,
כדי זיי זאָלן זיין געזונט אין דער אמונה, [14] און זאָלן ניט שענקען קיין
אויפמערקזאַמקייט צו ייִדישע בבא־מעשׂות, און געבאָטן פון מענטשן, וואָס
קערן אָפּ פון דעם אמת. [15] פאַר די ריינע איז אַלצדינג ריין. פאַר די
אָבער, וואָס זענען טמא און אומגלויביק, איז גאָרניט ריין; נייערט זייער
פאַרשטאַנד און געוויסן זענען טמא. [16] זיי זאָגן, אַז זיי קענען גאָט, דורך
זייערע מעשׂים אָבער פאַרלייקענען זיי אים, ווייל זיי זענען פאַראָפּשייט,
און ווידערשפּעניק, און פאַר יעדן גוטן ווערק אומטויגלעך.

ב דו אָבער רעד דאָס, וואָס עס פּאַסט זיך פאַר דער געזונטער לערנונג:
[2] אַז זקנים זאָלן זיין ניכטער, ערנצט, שׂכלדיק, געזונט אין אמונה, אין
ליבשאַפט, אין סבלנות; [3] אַז זקנות זאָלן אויך זיין בכּבֿודיק אין אויפפירונג,
ניט קיין רכילות־טרייבערינס, ניט פאַרשקלאַפט צו קיין סך וויין, לערערינס
פון דעם, וואָס איז גוט, [4] כדי זיי זאָלן דערציִען די יונגע ווייבער ליב צו
האָבן זייערע מאַנען און זייערע קינדער, [5] צו זיין צניעותדיק, ריין, פירן
די באַלעבאַטישקייט, זיין פריינטלעך, אונטערטעניק זייערע אייגענע מאַנען,
כדי דאָס וואָרט פון גאָט זאָל ניט געלעסטערט ווערן. [6] די ייִנגערע מענער
זיי אויך אַזוי מזהיר צו זיין איינגעהאַלטן. [7] אין אַלצדינג ווייז דיך אַליין
פאַר אַ ביישפּיל פון מעשׂים־טובים; ווייז אין דיין לערנונג אומפאַרדאָרבנקייט,
ערנצטקייט, [8] געזונטע רייד, וואָס קענען ניט ווערן פאַרמשפּט, כדי דער,
וואָס איז פון קעגן צד, זאָל פאַרשעמט ווערן, ווייל ער האָט ניט קיין שום
שלעכטס צו זאָגן פונוועגן אונדז. [9] זיי מזהיר קנעכט צו זיין אונטערטעניק
זייערע אייגענע הערן, און צו זיין פאַר זיי וואוילגעפעלן אין אַלצדינג; ניט
ווידערשפּעניק, [10] ניט גנביש, נייערט צו ווייזן יעדע גוטע געטריישאַפט, כדי
זיי זאָלן באַשיינען די לערנונג פון גאָט, אונדזער גואל, אין אַלצדינג.

[11] וואָרים דער חסד פון גאָט האָט זיך באַוויזן פאַר אַ ישועה פון אַלע

מענטשן, [12] און טוט אונדז לערנען, אַז מיר זאָלן פֿאַרלייקענען דאָס רְשעות און די וועלטלעכע תּאוות, און לעבן אײַנגעהאַלטן און רעכטפֿאַרטיק און פֿרום אין דער וועלט, [13] און וואַרטן אויף דער געבענטשטער האָפֿענונג און אַנטפּלעקונג פֿון דער הערלעכקייט פֿון אונדזער גרויסן גאָט און גואֵל יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, [14] וואָס האָט זיך גופֿא געגעבן פֿאַר אונדז, כּדי ער זאָל אונדז אויסלייזן פֿון יעדן שלעכטס, און רייניקן פֿאַר זיך אַ פֿאָלק פֿאַר זײַן אייגנטום, וואָס איז אײַפֿעריק אין מַעשׂים־טובֿים.

[15] די דאָזיקע זאַכן רעד און זײַ מַזהיר און שטראָף מיט דער גאַנצער מאַכט. זאָל קיינער דיך ניט פֿאַראַכטן.

ג דערמאָן זיי צו זײַן אונטערטעניק צו הערשער און שָׂרים, צו זײַן געהאָרכזאַם, צו זײַן אָנגעברייט פֿאַר יעדן גוטן ווערק, [2] ניט צו רעדן קיין שלעכטס אויף קיינעם, ניט צו זײַן קריגעריש, צו זײַן מילד, און אַרויסווײַזן די גאַנצע עֲנָיוות צו אַלע מענטשן. [3] וואָרים אויך מיר זענען אַמאָל געווען נאַריש, אומגעהאָרכזאַם, פֿאַרפֿירט, געדינט אַלערליי תּאוות און פֿאַרגעניגנס, האָבן געלעבט אין רְשעות און קִנאה, פֿײַנטלעך, און פֿיינט געהאַט איינער דעם אַנדערן. [4] בעת אָבער די גוטסקייט פֿון גאָט, אונדזער גואֵל, און זײַן ליבשאַפֿט צום מענטשן, האָט זיך באַוויזן, [5] ניט דורך מַעשׂים פֿון רעכטפֿאַרטיקייט, וואָס מיר האָבן געטאָן, נייערט לויט זײַן דערבאַרעמדיקייט האָט ער אונדז מַציל געווען דורך דער טבֿילה פֿון ווידערגעבורט און באַנײַאונג פֿון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, [6] וואָס ער האָט אויף אונדז אויסגעגאָסן בשֶפֿע דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, אונדזער גואֵל; [7] כּדי מיר זאָלן גערעכטפֿאַרטיקט ווערן דורך זײַן חֶסֶד, און ווערן יורשים לויט דער האָפֿענונג פֿון אייביקן לעבן.

[8] אֱמת איז דאָס וואָרט, און דעריבער וויל איך, אַז דו זאָלסט די דאָזיקע זאַכן באַפֿעסטיקן, כּדי אַז די, וואָס האָבן געגלויבט אין גאָט, זאָלן זען זיך עוסק צו זײַן אין מַעשׂים־טובֿים. דאָס איז גוט און נוצלעך פֿאַר מענטשן. [9] ווײַך אָבער אויס נאַרישע קַשיות, און יִחוּס־בריוו, און מחלוֹקֶות, און קריגערײַען וועגן דער תּורה, וואָרים זיי זענען אומנוצלעך און פּוסט. [10] אַ מענטש, וואָס מאַכט אָן שפּאַלטונגען, זאָלסטו נאָך דער ערשטער און צווייטער וואָרענונג, אויסווײַכן בִּכלָל, [11] ווייל דו ווייסט, אַז אַזאַ איינער איז פֿאַרדאָרבן, און טוט זינדיקן, און איז פֿון זיך אַליין פֿאַרמִשפּט.

12 אַז איך װעל שיקן צו דיר אַרטעמאַסן, אָדער טיכיקוסן, זאָלסטו דיך איילן קומען צו מיר קיין ניקאָפּאָליס; װאָרים איך האָב באַשלאָסן דאָרטן צו װינטערן. 13 שיק גלייך אַרויס זענאַסן, דעם בַּעל־תּורה, און אַפּאָלאָסן אויף זייער נסיעה; זע סע זאָל זיי גאָרניט פֿעלן. 14 און זאָלן אויך אונדזערע מענטשן זיך לערנען עוסק צו זיין אין מַעשׂים־טובים פֿאַר די נייטיקע באַדערפֿענישן, כּדי זיי זאָלן ניט זיין אומפּרוכפּערדיק.

15 אַלע, װאָס זענען מיט מיר, גריסן דיך. גריס די, װאָס האָבן אונדז ליב אין דער אֱמונה.

חֶסֶד זאָל זיין מיט אייך אַלע.

דער בריוו צו פילעמאָנען

א פּאָולוס, אַ געפאַנגענער פונוועגן יֵשוּעַ הַמָשִיחַ,
און טימאָטעאוס, אונדזער ברודער, צו
פילעמאָנען, אונדזער באַליבטן מיטאַרבעטער, 2 און
צו אַפּיען, אונדזער שוועסטער, און צו אַרכיפּוסן,
אונדזער מיטקעמפער, און צו דער קהִילה אין
דיין הויז: 3 חֶסֶד צו אייך און שָלום פון גאָט,
אונדזער פאָטער, און דעם האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.
4 איך דאַנק תָמיד מיין גאָט, בעת איך דערמאָן
דיך אין מיינע תפִילות, 5 ווייל איך הער פון דיין
ליבשאַפט, און פון דער אֶמונה, וואָס דו האָסט
צו דעם האַר יֵשוּעַ און צו אַלע הייליקע, 6 כּדי
די חַברותֶאשאַפט פון דיין אֶמונה זאָל ווערן
ווירקזאַם אין דער דערקענטעניש פון אַלעם גוטן,
וואָס איז אין אונדז, פאַר מָשִיחַן. 7 וואָרים איך
האָב געהאַט אַ סַך פרייד און טרייסט פון דיין
ליבשאַפט, מיין ברודער, מַחמת די הערצער פון
די הייליקע זענען דורך דיר דערקוויקט געוואָרן.
8 דעריבער, הַגַם איך פיל מיך פריי אין מָשִיחַן
דיר צו באַפעלן דאָס, וואָס איז רעכט, 9 דאָך
פונוועגן דער ליבשאַפט, בעט איך דיך ליבערשט.
אָט איך, פּאָולוס, דער זָקן, און אַצינד אויך אַ
געפאַנגענער פונוועגן יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, 10 בעט דיך
פאַר מיין קינד, וועמען איך האָב געוואונען אין
מיינע קייטן, פאַר אָנעסימוסן, 11 (וואָס איז אַמאָל
געווען פאַר דיר אומנוצלעך, אָבער אַצינד איז

ער נוצלעך פאַר דיר און פאַר מיר). [12] איך שיק אים צוריק צו דיר, אים אַליין, דאָס הייסט, מיין אייגן האַרץ. [13] איך וואָלט אים גערן געהאַלטן מיט מיר, כדי ער זאָל, אַנשטאָט דיר, מיר דינען אין די קייטן פון דער בשורה; [14] אָבער אָן דיין דֵעה האָב איך גאָרניט געוואָלט טאָן, כדי דיין גוטסקייט זאָל ניט זיין געצוואונגען, נייערט פרייַוויליק.

[15] וואָרים אֶפשר איז ער דעריבער אָפּגעשיידט געוואָרן פון דיר אויף אַ צייט, כדי דו זאָלסט אים האָבן אויף שטענדיק, [16] ניט מער ווי אַ קנעכט, נייערט מער ווי אַ קנעכט, אַ באַליבטער ברודער, בִּפרַט פאַר מיר, און מכָּל־שכֵּן פאַר דיר, סיי און דעם פלייש, און סיי אין דעם האַר. [17] בכֵן, אויב דו רעכנסט מיך פאַר אַ חבר, זיי אים מקַבל ווי מיך אַליין. [18] און אויב ער האָט דיר בִּכלַל אומרעכט געטאָן, אָדער איז דיר עפּעס שולדיק, שטעל דאָס צו אויף מיין חֶשבון. [19] איך, פּאָולוס, שרייב דאָס מיט מיין אייגענער האַנט, איך וועל עס באַצאָלן,–איך רעד שוין גאָרניט דערפון, וואָס דו ביסט מיר שולדיק חוצדעם אויך דיין אייגענעם איך. [20] יאָ, ברודער, לאָמיך פון דיר האָבן פרייד אין דעם האַר; דערקוויק מיין האַרץ אין מָשיחַן.

[21] ווייל איך האָב בִּטָחון אין דיין געהאָרכזאַמקייט, שרייב איך דיר, וואָרים איך ווייס, אַז דו וועסט אַפילו טאָן מער ווי איך זאָג. [22] אין דער זעלבער צייט גרייט אויך אָן פאַר מיר אַן אַכסַניא, וואָרים איך האָף, אַז דורך אייערע תפילות, וועל איך אייך געשענקט ווערן.

[23] עפּאַפראַס, מיין מיטגעפאַנגענער אין יֵשוּעַ המָשיחַ, טוט דיך גריסן, [24] און אַזוי טוט מאַרקוס, אַריסטאַרכוס, דעמאַס, לוקאַס, מיינע מיטאַרבעטער.

[25] דער חֶסֶד פון אונדזער האַר יֵשוּעַ המָשיחַ זאָל זיין מיט אייער גייסט.

דער בריוו צו די ייִדן

א נאָכדעם ווי גאָט האָט פאַרצייטן אַ סך
מאָל און אויף פאַרשידענע אופֿנים גערעדט
צו די אָבות דורך די נבֿיאים, 2 האָט ער אויפֿן
סוף פֿון די דאָזיקע טעג גערעדט צו אונדז
דורך דעם זון, וועמען ער האָט באַשטימט פאַר
אַ יורש פֿון אַלצדינג, דורך וועמען ער האָט
אויך באַשאַפֿן די וועלטן. 3 ער, וואָס איז דער
אָפּשיין פֿון זיין כָּבוד, און דאָס סאַמע אָפּבילד
פֿון זיין מַהות, האַלט אויף אַלצדינג דורך דעם
וואָרט פֿון זיין מאַכט. בעת ער האָט געמאַכט
אַ ריייניקונג פאַר זינד, האָט ער זיך אַנידער־
געזעצט ביי דער רעכטער האַנט פֿון דער
גדולה אין דער הייך, 4 און איז געוואָרן אויף
אַזויפֿיל בעסער איידער די מַלאָכים, אַז ער
האָט גערשנט אַ חָשובערן שֵׁם איידער זיי.
5 וואָרים צו וועמען פֿון די מַלאָכים האָט ער
ווען אַמאָל געזאָגט:

דו ביסט מיין זון,
היינט האָב איך דיך געבוירן[א]?

און ווידער:

איך וועל פאַר אים זיין אַ פאָטער,

[א] תהלים ב, 7.

און ער וועט פאַר מיר זיין אַ זון[א]?

6 און בעת ער ברענגט דעם בכור אין דער וועלט אַריין, זאָגט ער:

און זאָלן אַלע מַלאָכים פון גאָט זיך בוקן צו אים[ב].

7 און פונוועגן די מַלאָכים זאָגט ער:

ער מאַכט זיינע מַלאָכים פאַר ווינטן,

און זיינע באַדינערס פאַר אַ פלאַם פייער[ג].

8 אָבער פונוועגן דעם זון זאָגט ער:

דיין טראָן, אָ גאָט, איז אויף אייביק און אייביק,

און די רוט פון יושר איז די רוט פון דיין מלוכה.

9 האָסט ליב געהאַט צדקות, און פיינט געהאַט רִשעות,

דעריבער האָט גאָט, דיין גאָט, דיך געזאַלבט

מיט דעם אייל פון פרייד איבער דיינע חַבֵרים[ד].

10 און:

דו, גאָט, האָסט אין אָנהייב געלייגט דעם יסוד פון דער ערד,

און די הימלען זענען די ווערק פון דיינע הענט;

11 זיי וועלן אונטערגיין, און דו וועסט באַשטיין;

יאָ, זיי אַלע וועלן ווערן אַלט ווי אַ בֶגֶד,

12 און ווי אַ מאַנטל וועסטו זיי צונויפוויקלען,

און זיי וועלן פאַרביטן ווערן.

דו אָבער ביסט דער אייגענער,

און דיינע יאָרן וועלן זיך ניט אויסלאָזן[ה].

13 פונוועגן וועמען פון די מַלאָכים האָט ער ווען אַמאָל געזאָגט:

זיץ ביי מיין רעכטער האַנט,

ביז איך מאַך דיינע פיינט

פאַר אַ פוסבענקל צו דיינע פיס[ו]?

14 צי זענען זיי אַלע ניט קיין באַדינענדיקע גייסטער, אַרויסגעשיקט געוואָרן
צו טאָן דינסט פאַר דעם ווילן פון די, וואָס וועלן יַרשענען די ישועה?

ב דעריבער מוזן מיר זיך אַ סך שטאַרקער האַלטן אין דעם, וואָס
מיר האָבן געהערט, כּדי מיר זאָלן ניט אָפּפאַלן דערפון. 2 וואָרים

[א] שמואל ב' ז, 14. [ב] תהלים צז, 7. [ג] תהלים קד, 4. [ד] תהלים מה, 7, 8.
[ה] תהלים קב, 26—28. [ו] תהלים קי, 1.

אויב דאָס וואָרט, וואָס איז גערעדט געוואָרן דורך מַלאָכים, איז מקוים געוואָרן, און יעדע עֲבֵירה און ווידערשפּעניקייט האָט באַקומען אַ גערעכטע פאַרגעלטונג, [3]וויאַזוי וועלן מיר אַנטרינען, אויב מיר פאַרוואַרלאָזן אַזאַ גרויסע ישועה? זי, וואָס איז לכתחילה גערעדט געוואָרן דורך דעם האַר, און באַשטעטיקט געוואָרן פאַר אונדז דורך די, וואָס האָבן אים געהערט, [4]בעת גאָט האָט אויך עֵדות געזאָגט דורך צייכנס און וואונדער, און דורך פאַרשידענע גבורות, און דורך מַתָּנות פון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש, לויט זיין אייגענעם רָצון.

[5]וואָרים ניט צו מַלאָכים האָט ער אונטערטעניק געמאַכט די קומענדיקע וועלט, וואָס פון איר רעדן מיר. [6]איינער אָבער האָט ערגעץ עֵדות געזאָגט, אַזוי צו זאָגן:

וואָס איז אַ מענטש, וואָס דו טוסט אים געדענקען?
און דער בֶּן־אָדָם, וואָס דו טוסט זיך אומקוקן אויף אים?
[7]האָסט אים געמאַכט אַביסל נידעריקער פון די מַלאָכים,
און אים געקרוינט מיט הערלעכקייט און כָּבוד,
און האָסט אים געזעצט איבער די ווערק פון דיינע הענט;
[8]אַלצדינג האָסטו אונטערטעניק געמאַכט אונטער זיינע פיס[א].

וואָרים מיט דעם, וואָס ער האָט אונטערטעניק געמאַכט אַלצדינג אונטער אים, האָט ער גאָרניט געלאָזן, וואָס איז אים ניט אונטערטעניק. דערווייל אָבער זעען מיר נאָך ניט, אַז אַלצדינג זאָל זיין אונטערטעניק אונטער אים. [9]מיר זעען אָבער יֵשוּעַ, וואָס איז געמאַכט געוואָרן אַביסל נידעריקער פון די מַלאָכים, פונוועגן די ליידן פון דעם טויט, וואָס איז געקרוינט מיט הערלעכקייט און כָּבוד, כּדי ער זאָל דורך דעם חֶסֶד פון גאָט טועם זיין פון טויט פאַר יעדן איינעם.

[10]וואָרים אים, פאַר וועמען עס איז אַלצדינג, און דורך וועמען עס איז אַלצדינג, האָט עס געפּאַסט מיט דעם ברענגען אַ סך זין צו הערלעכקייט, מַשלים צו זיין דורך עִינוּיִים דעם שַׂר פון זייער ישועה. [11]וואָרים סיי דער, וואָס טוט הייליקן, און סיי די, וואָס זענען געהייליקט, זענען אַלע פון איינעם; צוליב דעם שעמט ער זיך ניט צו רופן זיי ברידער, [12]אַזוי צו זאָגן:

איך וועל דערציילן דיין נאָמען צו מיינע ברידער,

[א] תהלים ח, 5—7.

אין דער מיט פֿון קָהָל וועל איך דיך לויבן[א].

13 און ווידער:

איך וועל האָפֿן צו אים[ב].

און ווידער:

זע, איך און די קינדער, וועמען גאָט האָט מיר געגעבן[ג].

14 דעריבער, אַזוי ווי די קינדער האָבן אַ חֵלֶק אין פֿלייש און בלוט, האָט
ער אויך אויף אַן ענלעכן אופֿן אַ חֵלֶק פֿון דעם זעלבן, כּדי דורך דעם
טויט זאָל ער קענען מבַטל זיין דעם, וואָס האָט די מאַכט פֿון דעם טויט,
דאָס איז, דעם שָׂטן, 15 און זאָל אויסלייזן אַלע די, וואָס זענען דורך מורא
פֿאַר דעם טויט זייער גאַנץ לעבן געווען אונטערטעניק צו קנעכטשאַפֿט.
16 וואָרים פֿאַרוואָר, ניט די מַלאָכים טוט ער העלפֿן, נייערט ער טוט העלפֿן
דעם זאָמען פֿון אַבְרָהמען. 17 דעריבער איז אים אָנגעשטאַנען אין אַלצדינג
געגליכן צו זיין צו זיינע ברידער, כּדי ער זאָל ווערן אַ דערבאַרעמדיקער
און אַ געטרייַער כֹּהן־גָדול אין זאַכן, וואָס זענען נוֹגֵע גאָט, מכַפּר צו זיין
אויף די זינד פֿון דעם פֿאָלק. 18 וואָרים הֱיוֹת ער אַליין האָט געליטן,
בעת ער איז געפּרוּאווט געוואָרן, איז ער בִּיכוֹלֶת צו העלפֿן די, וואָס
ווערן געפּרוּאווט.

ג דעריבער, הייליקע ברידער, חֲבֵרִים פֿון אַ הימלישער באַרופֿונג,
באַטראַכט דעם שָׁלִיח און כֹּהן־גָדול פֿון אונדזער אֱמוּנה, יֵשוּעַן, 2 וואָס
איז געווען געטריי דעם, וואָס האָט אים באַשטימט, פּונקט ווי אויך משֶׁה
איז געווען אין זיין גאַנצן הויז. 3 וואָרים ער איז פֿאַררעכנט געוואָרן פֿאַר
רָאוּי אויף מער כָּבוד איידער משֶׁה, אויף אַזויפֿיל ווי דער, וואָס בויט
דאָס הויז, האָט מער כָּבוד ווי דאָס הויז. 4 (וואָרים יעדעס הויז ווערט
געבויט דורך עמיצן; דער אָבער, וואָס האָט אַלצדינג געבויט, איז גאָט.)
5 און משֶׁה איז געווען געטריי אין זיין גאַנצן הויז ווי אַ קנעכט, אַן עֵדוּת
פֿון יענע זאַכן, וואָס האָבן געדאַרפֿט שפּעטער־צו גערעדט ווערן, 6 מָשִׁיחַ
אָבער, ווי אַ זון איבער זיין הויז; און מיר זענען זיין הויז, אויב מיר
האַלטן פֿעסט דעם בִּטָחון און דאָס רימען זיך פֿון אונדזער האָפֿענונג ביז
דעם סוף. 7 דעריבער, אַזוי ווי דער רוּחַ־הַקוֹדֶש טוט זאָגן:

הייַנט, אויב איר וועט הערן זיין קול,

[א] תהלים כב, 23. [ב] ישעיה ח, 17. [ג] ישעיה ח, 18.

8 זאָלט איר ניט האַרט מאַכן אייערע הערצער, ווי אין מְרִיבָה,
אַזויווי אין דעם טאָג פון מַסָה אין דער מִדבר,
9 וואו אייערע אָבות האָבן מיך געפּרוּאווט דורך פּראָבירן מיך,
און האָבן געזען מיינע מַעשׂים פערציק יאָר.
10 דעריבער האָב איך געצערנט אויף דעם דאָזיקן דור,
און האָב געזאָגט: זיי זענען אַ פאָלק מיט פאַרפּירטע הערצער,
און מיינע וועגן קענען זיי ניט,
11 ווי איך האָב געשוואוירן אין מיין צאָרן:
זיי וועלן ניט אַרייַנקומען אין מיין מנוחה[א].
12 גיט אַכטונג, ברידער, טאָמער וועט זיך מאַכן ביי עמיצן פון אייך
אַ בייז האַרץ פון אומגלויבן, אין אָפּפאַלן פון דעם לעבעדיקן גאָט;
13 נייערט וואָרנט איינער דעם אַנדערן יעדן טאָג, כָּל־זמַן עס הייסט נאָך
היינט, כדי קיינער פון אייך זאָל ניט פאַרהאַרטעוועט ווערן דורך דער
אָפּנאַרערייַ פון זינד. 14 וואָרים מיר זענען געוואָרן טייַלנעמער פון מָשִיחַן,
אויב מיר האַלטן שטאַרק דעם אָנהייב פון אונדזער בִטָחון ביז דעם סוף.
15 בעת סע ווערט געזאָגט:
הייַנט, אויב איר וועט הערן זיין קול,
זאָלט איר ניט האַרט מאַכן אייערע הערצער, ווי אין מְרִיבָה.
16 וואָרים ווער זענען עס די, וואָס האָבן געהערט, און האָבן געטאָן קריגן?
צי האָבן ניט די אַלע, וואָס זענען אַרויסגעגאַנגען פון מִצרַיִם דורך משהן?
17 און קעגן וועמען האָט ער געצערנט פערציק יאָר? איז עס ניט געווען
מיט די, וואָס האָבן געזינדיקט, וועמעס לייַבער זענען געפאַלן אין דער
מִדבר? 18 און צו וועמען האָט ער געשוואוירן, אַז זיי זאָלן ניט אַרייַנקומען
אין זיין מנוחה, אויב ניט צו די, וואָס זענען געווען ווידערשפּעניק? 19 און
מיר זעען, אַז זיי זענען ניט געווען בִיכולת אַרייַנצוקומען, מַחמת זיי האָבן
ניט געגלויבט.

ד דעריבער, כָּל־זמַן סע בלייבט די הַבטָחה אַרייַנצוקומען אין זיין
מנוחה, לאָמיר מוֹרא האָבן, טאָמער וועט עמיצער פון אייך זיך
פאַרזאַמען. 2 וואָרים די בשׂורה־טובה איז אויך אונדז אָנגעזאָגט געוואָרן,

[א] תהלים צה, 7—11.

פונקט ווי צו זיי; אָבער דאָס וואָרט פון דער הערונג האָט זיי ניט גענוצט, מַחמת עס איז ניט געווען באַהעפט דורך אֶמונה מיט די, וואָס האָבן געהערט. [3] וואָרים מיר, וואָס האָבן געגלויבט, טוען אַרײַנקומען אין יענער מנוחה, אַזויווי ער האָט געזאָגט:

ווי איך האָב געשוואוירן אין מײַן צאָרן:

זיי וועלן ניט אַרײַנקומען אין מײַן מנוחה,

הַגַם זײַנע ווערק זענען געווען פאַרענדיקט זינט דער גרונטפעסטיקונג פון דער וועלט. [4] וואָרים ער האָט געזאָגט ערגעץ פונוועגן דעם זיבעטן טאָג אויף אַזאַ אופן:

און גאָט האָט גערוט אין דעם זיבעטן טאָג פון אַלע זײַנע ווערק[א];

[5] און דאָרטן זאָגט ער ווידער:

זיי וועלן ניט אַרײַנקומען אין מײַן מנוחה.

[6] בכֵן, אַזוי ווי סע בלײַבט פאַר טייל אַרײַנצוקומען, און די, וואָס האָבן פריער אָנגענומען די בשורה־טובה, האָבן פאַרפעלט אַרײַנצוקומען, מַחמת ווידערשפּעניקייט, [7] טוט ער ווידער אַמאָל באַשטימען אַ זיכערן טאָג, אַ הײַנט, ווי ער זאָגט דורך דָוִדן, מיט אַ צײַט שפּעטער, לויט ווי עס איז פריער געזאָגט געוואָרן:

הײַנט, אויב איר וועט הערן זײַן קול,

מאַכט ניט האַרט אײַערע הערצער.

[8] וואָרים אויב יהושע וואָלט זיי געגעבן מנוחה, וואָלט ער שפּעטער ניט געווען גערעדט פון אַן אַנדערן טאָג. [9] עס פאַרבלײַבט דעריבער אַ מנוחת־שַבָּת פאַר גאָטס פאָלק; [10] וואָרים דער, וואָס איז אַרײַנגעקומען אין זײַן מנוחה, האָט זיך אַליין אויך געטאָן אָפּרוען פון זײַנע ווערק, ווי גאָט האָט געטאָן פון זײַנע.

[11] לאָמיר זיך דעריבער מִיען אַרײַנצוקומען אין יענער מנוחה, כּדי קיינער זאָל נאָך דעם זעלבן בײַשפּיל ניט פאַלן פונוועגן ווידערשפּעניקייט. [12] וואָרים דאָס וואָרט פון גאָט טוט לעבן, און ווירקן, און איז שאַרפער איידער יעדע צוויי־שאַרפיקע שווערד, און טוט דורכשטעכן אַפילו ביז דער אָפּשיידונג פון נֶפֶש און גייסט, סיי פון קנעכלעך און מאַרך, און איז פלינק צו אונטערשיידן די מַחשָבות און דֵעות פון דעם האַרץ. [13] און עס איז

[א] בראשית ב, 2.

ניטאָ קיין באַשעפעניש, וואָס ווערט ניט אַנטפּלעקט פאַר אים; נייערט אַלע
זאַכן זענען נאַקעט און ליגן אָפן פאַר די אויגן פון אים, מיט וועמען מיר
האָבן צו טאָן.
14 בכן, ווייל מיר האָבן אַ גרויסן כּהן־גדול, וואָס איז דורכגעגאַנגען
דורך די הימלען, ישוע, דעם בן־אלהים, לאָמיר דעריבער האַלטן שטאַרק
אונדזער אמונה. 15 וואָרים מיר האָבן ניט קיין כּהן־גדול, וואָס קאָן ניט
מיטפילן מיט אונדזערע שוואַכקייטן, נייערט איינעם, וואָס איז אין אַלצדינג
געפּרוּאווט געוואָרן גלייך ווי מיר זענען, דאָך אָן זינד. 16 לאָמיר דעריבער
גענעענען מיט בטחון צו דעם כּסא־החסד, כּדי מיר זאָלן מקבל זיין
רחמים, און זאָלן געפינען חסד צו העלפן אונדז אין אַן עת־צרה.

ה וואָרים יעדער כּהן־גדול, וואָס ווערט גענומען פון צווישן מענטשן,
ווערט באַשטימט פאַר מענטשן אין זאַכן, וואָס זענען שייך גאָט, כּדי
ער זאָל קענען מקריב זיין מנחות און זבחים פאַר זינד. 2 און ער קאָן זיך
דערבאַרעמען אויף די אומוויסנדיקע און פאַרפירטע, מחמת דעם, וואָס ער
אַליין איז אויך אַרומגערינגלט מיט שלאַפקייט, 3 און צוליב דער דאָזיקער
סיבה איז ער מחויב, סיי פאַר דעם פאָלק, אַזוי אויך פאַר זיך אַליין,
מקריב צו זיין פאַר זינד.
4 און קיינער טוט זיך ניט נעמען דעם כּבוד אַליין, נייערט ווען ער
ווערט באַרופן פון גאָט, אַזוי ווי אהרן איז געווען. 5 אַזוי האָט זיך אויך
משיח אַליין ניט פאַרהערלעכט, כּדי צו ווערן אַ כּהן־גדול, נייערט דער,
וואָס האָט צו אים געזאָגט:

דו ביסט מיין זון,
היינט האָב איך דיך געבוירן[א];

6 ווי ער זאָגט אויך אויף אַן אַנדערן פּלאַץ:

דו ביסט אַ כּהן אויף אייביק,
לויט דעם סדר פון מלכּי־צדק[ב].

7 וואָס אין די טעג פון זיין פלייש, האָט ער גענעענט תּפילות און תּחנונים
מיט גרויס געשריי און טרערן צו דעם, וואָס איז געווען בּיכולת אים מציל
צו זיין פון טויט, און ער איז דערהערט געוואָרן פאַר זיין גאָטפאָרכטיקייט.
8 און הגם ער איז געווען אַ זון, דאָך האָט ער געלערנט אונטערטעניקייט

א תהלים ב, 7. ב תהלים קי, 4.

דורך די זאַכן, וואָס ער האָט געליטן; [9] און נאָכדעם ווי ער איז געוואָרן
שלֵימותדיק, איז ער געוואָרן די סִיבה פון אַן אייביקער ישועה פאַר אַלע,
וואָס געהאָרכן אים, [10] און איז באַרופן געוואָרן פון גאָט פאַר אַ כֹּהן־גָדול,
לויט דעם סֵדר פון מַלכּי־צֶדֶק.

[11] פונוועגן דעם האָבן מיר אַ סך צו רעדן, און עס איז האַרב צו
דערקלערן, ווייל איך זע, איר זענט געוואָרן טעמפּ צו הערן. [12] וואָרים
אין מֶשֶך פון דער צייט וואָלט איר באַדאַרפט זיין לערער, נייטיקט
איר אייך ווידער אַמאָל, אַז עמיצער זאָל אייך לערנען די יסוֹדות פון
די ערשטע עִיקָרים פון די נבוּאות פון גאָט, און זענט געוואָרן אַזעלכע,
וואָס נייטיקן זיך אין מילך, און ניט אין פעסטער שפּייז. [13] וואָרים יעדער
איינער, וואָס טוט נעמען מילך, האָט ניט קיין מבִינות אין דעם וואָרט פון
רעכטפאַרטיקייט, וואָרים ער איז אַן עוֹפעלע. [14] פעסטע שפּייז אָבער איז
פאַר דערוואַקסענע, פאַר יענע, וואָס צוליב דעם שטענדיקן געברויך, האָבן
צוגעוואוינט זייערע חושים צו אונטערשיידן צווישן גוטס און שלעכטס.

ו בכֵן, לאָמיר לאָזן אין אַ זייט די לערנונג פון די ערשטע עִיקָרים פונוועגן
מָשִיחַן, און גיין ווייטער צו דער שלֵימות; לאָמיר ניט לייגן נאָכאַמאָל
אַ יסוֹד פונוועגן תשובה פון טויטע מַעשׂים, און פונוועגן אֶמונה צו גאָט,
[2] פונוועגן דער לערנונג פון טבִילוֹת, און פונוועגן אַרויפלייגן הענט, און
פונוועגן תּחִיַת־הַמֵתים, און פונוועגן אייביקן מִשפּט. [3] און דאָס דאָזיקע
וועלן מיר טאָן, אִם־יִרצֶה־הַשֵם. [4] וואָרים בנוֹגֵע יענע, וואָס זענען איינמאָל
אויפגעקלערט געוואָרן און האָבן טועם געווען פון דער הימלישער מַתָנה,
און זענען געוואָרן טיילנעמער פון דעם רוח־הַקוֹדֶש, [5] און האָבן טועם געווען
די גוטסקייט פון דעם וואָרט פון גאָט, און די כּוחות פון עולם־הַבא, [6] און
זענען אָפּגעפאַלן, אַזעלכע איז אוממעגלעך ווידער מחַדש צו זיין צו תשובה,
בעת מיר זענען, זיי קרייציקן פאַר זיך דעם בֶּן־אֱלֹהִים איבעראַנייס, און
שטעלן אים אָפן אַרויס צו בזָיון. [7] וואָרים די ערד, וואָס טרינקט דעם
רעגן, וואָס טוט קומען אָפט דערויף, און טוט אַרויסברענגען קרײַטעכצער,
וואָס טויגן פאַר די, פאַר וועמעס־וועגן זי איז אויך באַאַקערט געוואָרן,
באַקומט אַ בּרָכה פון גאָט. [8] נאָר אויב זי טראָגט דערנער און שטעכערס,
ווערט זי פאַרוואָרפן און איז נאָענט צו אַ קלָלה; און איר סוֹף איז
פאַרברענט צו ווערן.

9 מיר אָבער, באַליבטע, זענען פאַרזיכערט אויף בעסערע זאַכן פונוועגן אייך, און זאַכן וואָס באַגלייטן אַ ישועה, הגם מיר רעדן אַזוי. 10 וואָרים גאָט איז ניט אומגערעכט, צו פאַרגעסן אייערע מַעשׂים און די ליבשאַפט, וואָס איר האָט אַרויסגעוויזן צו זיין נאָמען, מיט דעם, וואָס איר האָט געדינט די הייליקע, און טוט זיי נאָך דינען. 11 און מיר באַגערן, אַז יעדער איינער פון אייך זאָל אַרויסווייַזן די זעלבע פלייַסיקייט צו דער פולקייט פון בטָחון ביז צו דעם סוף, 12 כּדי איר זאָלט ניט זיין פויל, נייערט נאָכטוערס פון די, וואָס דורך אֱמונה און געדולדיקייט יַרשענען זיי די הַבטָחות.

13 וואָרים בעת גאָט האָט אַבֿרָהמען געגעבן די הַבטָחה, האָט ער, מַחמת ער האָט ניט געקאָנט שווערן ביי קיין גרעסערן, געשוואוירן ביי זיך אַליין, 14 אַזוי צו זאָגן: בענטשן וועל איך דיך בענטשן, און מערן וועל איך דיך מערןא. 15 און אַזוי, ווייל ער האָט געדולדיק דערטראָגן, האָט ער געירשנט די הַבטָחה. 16 וואָרים מענטשן שווערן ביי דעם גרעסערן, און אין יעדן סִיכסוך זייערן איז די שבועה דער סוף פון אַ באַשטעטיקונג. 17 צוליב דעם האָט גאָט, בעת ער האָט בדֵעה געהאַט צו ווייזן די יורשים פון דער הַבטָחה נאָך אַ סך מערער די אומפאַרענדערלעכקייט פון זיין עֵצה, האָט ער זיך אַרייַנגעמישט מיט אַ שבועה, 18 כּדי דורך צוויי אומפאַר־ענדערלעכע זאַכן, אין וועלכע עס איז אוממעגלעך פאַר גאָט צו זאָגן ליגן, זאָלן מיר, וואָס זענען אַנטרונען פאַר רעטונג, האָבן אַ שטאַרקערע דערמוטיקונג אָנצוכאַפּן זיך אין דער האָפענונג, וואָס איז אָנגעברייט געוואָרן פאַר אונדז. 19 און דאָס האָבן מיר ווי אַן אַנקער פאַר דער נשָמה, אַ האָפענונג, וואָס איז זיכער און שטאַנדהאַפטיק, און וואָס גייט אַריין אין דעם, וואָס איז דרינען אין דעם פָּרוֹכֶת, 20 וואוהין יֵשוּעַ איז אַרייַנגעגאַנגען ווי אַ פאָרלויפער פון אונדזערטוועגן, און איז געוואָרן אַ כֹּהן־גָדול אויף אייביק לויט דעם סֵדר פון מַלכּי־צֶדֶק.

ז וואָרים דער דאָזיקער מַלכּי־צֶדֶק, מֶלך פון שָלֵם, אַ כֹּהן פון דעם אֵל־עֶליוֹן, וואָס איז אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן אַבֿרָהמען, בעת ער האָט זיך אומגעקערט פון שלאָגן די מלָכים, און האָט אים געבענטשט, 2 פאַר

א בראשית כב, 16, 17.

ווען מען אויך אַבְרָהם האָט אָפּגעשיידט פון אַלץ מַעשׂר, ווייל ער איז קודם־כּל, דורך אַ דערקלערונג, מֶלך פון רעכטפאַרטיקייט, און דערנאָך אויך מֶלך פון שָׁלֵם, וואָס מיינט, מֶלך פון פרידן, [3]אָן פאָטער, אָן מוטער, אָן יִחוס, וואָס האָט אויך ניט קיין אָנהייב פון טעג, אויך ניט קיין סוף פון לעבן, נייערט איז געמאַכט געוואָרן ענלעך צו דעם בֶּן־אֱלֹהִים; ער פאַרבלייַבט אַ כֹּהן אויף אייביק.

[4]היינט באַטראַכט ווי גרויס דער דאָזיקער מענטש איז געווען, וואָס אים האָט אַבְרָהם־אָבִינוּ געגעבן מַעשׂר פון דעם בעסטן זאַקרויב. [5]און די, פאַרוואָר, פון די בְּנֵי־לֵוִי, וואָס אַרבן די כּהונה, האָבן אַ חוק לויט דער תּורה צו נעמען מַעשׂר פון דעם פאָלק, דאָס מיינט, פון זייערע ברידער, הַגַם זיי זענען אַרויסגעקומען פון די לענדן פון אַבְרָהמען. [6]דער אָבער, וואָס זיין יִחוס ווערט ניט גערעכנט פון זיי, האָט גענומען מַעשׂר פון אַבְרָהמען, און האָט געבענטשט דעם, וואָס האָט געהאַט די הַבטָחות. [7]אָבער אָן חִילוּקי־דֵעות, דער מינדערער ווערט געבענטשט פון דעם גרעסערן. [8]און דאָ, מענטשן, וואָס שטאַרבן, זענען מְקַבּל מַעשׂר, דאָרטן אָבער איינער, אויף וועמען סע ווערט עֵדות געזאָגט, אַז ער טוט לעבן. [9]און, אַזוי צו זאָגן, דורך אַבְרָהמען האָט אַפילו לֵוִי, וואָס איז מְקַבּל מַעשׂר, געגעבן מַעשׂר, [10]וואָרים ער איז נאָך געווען אין די לענדן פון זיין פאָטער, בעת מַלכּי־צֶדֶק איז אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן[א].

[11]היינט, אויב סע וואָלט געווען שְׁלֵימות דורך דער כּהונה פון די בְּנֵי־לֵוִי (וואָרים צוליב דעם האָט דאָס פאָלק מְקַבּל געווען די תּורה), צוליב וואָס איז נאָך נייטיק געווען, אַז ס'זאָל אויפשטיין אַן אַנדערער כּהן לויט דעם סֵדר פון מַלכּי־צֶדֶק, און ניט גערעכנט צו ווערן לויט דעם סֵדר פון אַהרֹנען? [12]וואָרים אויב די כּהונה ווערט פאַרענדערט, דעמאָלט איז אויך נייטיק, אַז אַן ענדערונג זאָל געמאַכט ווערן אין דער תּורה. [13]וואָרים דער, אויף וועמען די דאָזיקע זאַכן ווערן געזאָגט, געהערט צו אַן אַנדערן שֵׁבֶט, פון וועלכן קיינער האָט ניט געטאָן קיין עֲבוֹדה ביים מִזבֵּחַ. [14]וואָרים עס איז קלאָר, אַז אונדזער האר האָט אַרויסגעשפּראָצט פון יהודה, וואָס צו דעם שֵׁבֶט האָט משה גאָרניט גערעדט בנוֹגֵע כֹּהֲנים.

[15]און דאָס ווערט נאָך קלאָרער, אויב סע שטייט אויף אַן אַנדערער

[א] בראשית יד, 17—20.

כֹּהן, ענלעך צו מַלכּי־צֶדֶק, [16] וואָס איז געמאַכט געוואָרן, ניט נאָך דעם חוק פון אַ בָּשָׂר־ודָם, נייערט נאָך דער מאַכט פון אַן אָנסופיקן לעבן;
[17] ווארים סע ווערט עֵדות געזאָגט פונוועגן אים:

דו בּיסט אַ כֹּהן אויף אייבּיק

לויט דעם סֵדר פון מַלכּי־צֶדֶק.

[18] צוליב דעם, וואָס אַ פריערדיק געבאָט ווערט אָפּגעטאָן, מַחמת פונוועגן זיין שלאַפקייט און אומנוצלעכקייט, [19] (ווארים די תּוֹרה האָט גאָרניט געמאַכט גאַנץ); און דעריבּער ווערט אַרייַנגעבּראַכט אַ בּעסערע האָפענונג, וואָס דורך איר גענעענען מיר צו גאָט. [20] און הֱיות ער איז עס ניט געוואָרן אָן אַ שבוּעה, — [21] ווארים זיי זענען געמאַכט געוואָרן כֹּהֲנים אָן אַ שבוּעה, ער אָבער מיט אַ שבוּעה דורך דעם, וואָס זאָגט פונוועגן אים:

גאָט האָט געשוואוירן, און ער וועט ניט חָרטה האָבן,

דו בּיסט אַ כֹּהן אויף אייבּיק.

[22] אויף אַזויפיל איז אויך יֵשוּעַ געוואָרן די עָרבות פון אַ בּעסערן בּונד.
[23] און, פאַרוואָר, זיי זענען געמאַכט געוואָרן פאַר כֹּהֲנים אַ סַך אין צאָל, מַחמת וואָס דורך דעם טויט זענען זיי געשטערט צו פאַרבּלייַבּן; [24] ער אָבער, מַחמת ער בּאַשטייט אויף אייבּיק, האָט זיין כּהוּנה אומפאַרענדערלעך.
[25] דעריבּער איז ער אויך אין אַלץ בּיכוֹלת מַציל צו זיין די, וואָס גענעענען דורך אים צו גאָט, מַחמת ער לעבּט אייבּיק, כּדי זיך מְשתַּדל צו זיין פאַר זיי.

[26] ווארים פאַר אונדז האָט זיך געפּאַסט אַזאַ כֹּהן־גָדול, וואָס איז הייליק, אומשולדיק, תָּמים, אָפּגעשיידט פון זינדיקע, און דערהויבּן איבּער די הימלען; [27] וואָס דאַרף ניט, ווי יענע כֹּהֲנים־גדולים, מַקריב זיין יעדן טאָג קָרבָּנות, רֵאשית פאַר זיינע אייגענע זינד, און דערנאָך פאַר די זינד פון דעם פאָלק; ווארים דאָס האָט ער געטאָן איין מאָל פאַר אַלעמאָל, בּעת ער האָט זיך אַליין מַקריב געווען. [28] ווארים די תּוֹרה שטעלט אויף מענטשן פאַר כֹּהֲנים־גדולים, וואָס האָבּן שוואַכקייטן, אָבער דאָס וואָרט פון דער שבוּעה, וואָס איז געקומען נאָך דער תּוֹרה, שטעלט אויף אַ זון, וואָס איז שלֵימותדיק אויף אייבּיק.

ח און דער עִיקר פון דעם, וואָס מיר טוען זאָגן, איז אָט־וואָס: מיר האָבּן אַזאַ כֹּהן־גָדול, וואָס האָט זיך אַנידערגעזעצט בּיי דער רעכטער

האַנט פון דעם כִּסֵא־הַכָּבוד־ אין די הימלען, 2אַ דינער פון דעם מִקדש, און פון דעם אֱמֶתן מִשכּן, וואָס גאָט האָט אויפגעשטעלט, און ניט קיין מענטש. 3וואָרים יעדער כֹּהן־גָדול ווערט באַשטימט מַקריב צו זיין מִנחות און זבָחים; דעריבער איז עס נייטיק, אַז אויך דער דאָזיקער כֹּהן־גָדול זאָל האָבן עפּעס מַקריב צו זיין. 4דעריבער, אויב ער וואָלט געווען אויף דער ערד, וואָלט ער בִּכלַל ניט געווען קיין כֹּהן, מַחמת עס זענען פאַראַנען יענע, וואָס זענען מַקריב קָרבָּנות עַל־פּי הַתּורה. 5זיי דינען דאָס, וואָס איז אַן אָפּבילד און אַ שאָטן פון די הימלישע זאַכן, אַזויווי משה איז באַפוילן געוואָרן פון גאָט, בעת ער האָט געהאַלטן אין מאַכן דאָס מִשכּן. וואָרים זע, זאָגט ער, אַז דו זאָלסט אַלצדינג מאַכן לויט דער געשטאַלט, וואָס איז דיר געוויזן געוואָרן אויף דעם באַרגא. 6אַצינד אָבער האָט ער דערגרייכט אַ מער דערהויבענערע דינונג מיט דעם, וואָס ער איז אויך דער מֵלִיץ פון אַ בעסערן בונד, וואָס איז אויפגעשטעלט געוואָרן אויף בעסערע הַבטָחות. 7וואָרים אויב יענער ערשטער בונד וואָלט געווען אָן אַ חִסָרון, דעמאָלט וואָלט מען ניט געזוכט קיין סִיבה פאַר אַ צווייטן.

8וואָרים בעת ער מוסרט זיי, זאָגט ער:

זע, די טעג קומען אָן, זאָגט גאָט,
און איך וועל שליסן אַ נייעם בונד מיט דעם הויז פון יִשׂרָאל
און מיט דעם הויז פון יהודה,
9ניט לויט דעם בונד, וואָס איך האָב געמאַכט מיט זייערע אָבות
אין דעם טאָג, ווען איך האָב זיי אָנגענומען ביי דער האַנט,
זיי אַרויסצופירן פון דעם לאַנד מִצרַיִם;
וואָרים זיי זענען ניט געבליבן אין מיין בונד,
און איך האָב זיי פאַרוואָרפן, זאָגט גאָט.
10וואָרים דאָס איז דער בונד, וואָס איך וועל מאַכן מיט דעם
הויז פון יִשׂרָאל
נאָך יענע טעג, זאָגט גאָט:
איך וועל אַרײַנגעבן מיין תּורה אין זייער פאַרשטאַנד,
און אויף זייער האַרץ וועל איך זי אויפשרייבן;
און איך וועל זיין זייער גאָט,

א שמות כה, 40.

און זיי וועלן זיין מיין פאָלק.
11 און זיי וועלן ניט לערנען איטלעכער זיין חבֿר,
און איטלעכער זיין ברודער, אַזוי צו זאָגן: קענט גאָט!
וואָרים אַלע וועלן מיך קענען,
פֿון דעם קלענסטן ביז דעם גרעסטן פֿון זיי.
12 וואָרים איך וועל פֿאַרגעבן זייער זינד.
און זייער חטא וועל איך מער ניט געדענקען[א].
13 מיט דעם, וואָס ער זאָגט: אַ נייעם בונד, האָט ער דעם ערשטן אַלט געמאַכט; און דאָס, וואָס ווערט אַלט און פֿאַרעלטערט, איז נאָענט צום פֿאַרשווינדן.

ט און אַפֿילו דער ערשטער בונד האָט אויך געהאַט דינים פֿון עבֿודה, און זיין מקדש איז געווען פֿון דער דאָזיקער וועלט. 2 וואָרים עס איז געווען אָנגעברייט אַ מִשכּן, דאָס ערשטע, וואָס אין אים איז געווען די מנורה, און דער שולחן, און דאָס לֶחֶם־הַפָּנים; און גערופֿן האָט מען עס מָקום־קָדוש. 3 און הינטער דעם צווייטן פָּרוֹכֶת דאָס מִשכּן, וואָס ווערט אָנגערופֿן קָדשי־קָדשים; 4 וואָס האָט געהאַט אַ גילדענעם מִזבֵּח פֿאַר קטוֹרֶת און דעם אֲרוֹן־הַבּרית, באַדעקט אַרום און אַרום מיט גאָלד, וואָס אין אים איז געווען אַ גילדענער קרוג מיט דעם מָן דערינען, און אַהרנס שטעקן, וואָס האָט געבליט, און די לוחות־הַבּרית; 5 און איבער אים די כּרובֵֿי־הַכָּבֿוד, וואָס האָבן באַשאָטנט דאָס כַּפּוֹרֶת; פֿון די דאָזיקע זאַכן קענען מיר אַצינד ניט רעדן באַזונדער.
6 און נאָכדעם, ווי די דאָזיקע זאַכן זענען געווען אַזוי אָנגעברייט, גייען די כֹּהנים כּסדר אַריין אין דעם ערשטן מִשכּן צו טאָן די עבֿודות; 7 אין דעם צווייטן אָבער, דער כּהן־גָדול אַליין, איינמאָל אין דעם יאָר, ניט אָן בלוט, וואָס ער איז מַקריבֿ פֿאַר זיך, און פֿאַר די שגָגות פֿון דעם פֿאָלק. 8 מיט דעם טוט דער רוח־הַקוֹדֶש אָנצייכענען, אַז דער וועג צום קָדשי־קָדשים איז נאָך ניט געווען אַנטפּלעקט, כָּל־זמַן דער ערשטער מִשכּן איז נאָך געשטאַנען. 9 דאָס איז אַ מָשל פֿאַר דער הײַנטיקער צייט; לויט אים איז מען מַקריבֿ מִנחות און זבָֿחים, וואָס קענען ניט מַשלים זיין, וואָס

[א] ירמיה לא, 30—33.

איז שַײך דאָס געוויסן פֿון דעם, וואָס טוט די עֲבוֹדה, [10] ווייל זיי זענען
בלויז חוקים פֿונוועגן שפּייזן און געטראַנקען און פֿאַרשידענע טבִילות פֿון
דעם פֿלייש, אַרויפֿגעלייגט ביז צו אַ צייט פֿון אַ בעסערער אָרדענונג.
[11] אָבער מָשִׁיחַ, נאָכדעם ווי ער איז געקומען אַ כֹּהן־גָדול פֿון די גוטע
קומענדיקע זאַכן, איז דורך דעם גרעסערן און מער שלֵימותדיקן מִשכּן,
וואָס איז ניט געמאַכט געוואָרן מיט קיין הענט, דאָס הייסט, ניט פֿון דעם
דאָזיקן באַשאַף, [12] אויך ניט אַפֿילו דורך דעם בלוט פֿון בעק און קעלבער,
נייערט דורך זיין אייגענעם בלוט, איז אַרײַנגעגאַנגען איין מאָל פֿאַר
אַלעמאָל אין דעם מָקום־קָדוש אַרײַן, און האָט דערגרייכט אייביקע גאולה.
[13] ווארים אויב דאָס בלוט פֿון בעק און אָקסן, און דאָס אַש פֿון אַ קאַלב,
וואָס איז געשפּרענגט געוואָרן אויף די, וואָס זענען געווען טָמא, האָט
געהייליקט צו דער ריינקייט פֿון דעם פֿלייש, [14] אויף וויפֿל מער וועט
דאָס בלוט פֿון מָשִׁיחַן, וואָס האָט דורך דעם אייביקן גייסט זיך מַקריב
געווען אָן אַ מום צו גאָט, ריינִיקן אייער געוויסן פֿון טויטע מַעשׂים, צו
דינען דעם לעבעדיקן גאָט?
[15] צוליב דער דאָזיקער סִיבה איז ער דער מֵליץ פֿון אַ נייעם בונד,
כּדי אַ טויט, וואָס איז געשען פֿונוועגן דער אויסלייזונג פֿון די פֿאַרברעכנס,
וואָס זענען געווען אונטער דעם ערשטן בונד, זאָלן די, וואָס זענען באַרופֿן
געוואָרן, מקַבל זיין די הַבטָחה פֿון דעם אייביקן אַרבטייל. [16] ווארים
וואו עס איז פֿאַראַן אַ צַוָאה, דאָרט מוז זיין נייטיק דער טויט פֿון דעם,
וואָס האָט זי געמאַכט. [17] ווארים אַ צַוָאה איז אין קראַפֿט, וואו עס
איז געווען אַ טויט; ווארים זי האָט ניט קיין האַפֿט כָּל־זמַן דער, וואָס
האָט זי געמאַכט, טוט לעבן. [18] דעריבער איז אויך דער ערשטער בונד
ניט געהייליקט געוואָרן אָן בלוט. [19] ווארים נאָכדעם ווי יעדעס געבאָט
איז דורך מֹשהן גערעדט געוואָרן עַל־פּי הַתּורה צום גאַנצן פֿאָלק, האָט
ער גענומען דאָס בלוט פֿון קעלבער און בעק, מיט וואַסער און פּורפּור־
וואָל און אֵזוב, און האָט באַשפּרענגט סיי דאָס סֵפֿר און סיי דאָס גאַנצע
פֿאָלק, [20] אַזוי צו זאָגן: דאָס איז דאָס בלוט פֿון דעם בונד, וואָס גאָט
האָט אייך געבאָטןא. [21] חוצדעם האָט ער דאָס מִשכּן און די אַלע כֵּלים
פֿון דער עֲבודה געשפּרענגט מיט דעם בלוט אויף אַן ענלעכן אופֿן. [22] און

א שמות כד, 8.

לויט דער תּורה, ווערט כּמעט אַלצדינג גערייניקט מיט בלוט, און אָן פאַרגיסונג פון בלוט איז ניטאָ קיין פאַרגעבונג[א].

23 עס איז דעריבער נייטיק געווען, אַז די אָפבילדער פון די הימלישע זאַכן זאָלן אַזוי גערייניקט ווערן, אָבער די הימלישע זאַכן גופא מיט בעסערע קרבנות, איידער די דאָזיקע. 24 ווארים משיח איז ניט אַרײַנגעגאַנגען אין אַ מקדש, וואָס איז געמאַכט געוואָרן מיט הענט, געגליכן אין געשטאַלט צו דעם אמתן, נייערט אין הימל אַרײַן גופא, צו ווייזן זיך אַצינד פון אונדזערטוועגן פאַר גאָט; 25 און דאָס ניט כּדי ער זאָל זיך אַליין אָפט מקריב זיין, ווי דער כּהן־גדול טוט אַרײַנגיין פון יאָר צו יאָר אין דעם קדשי־קדשים מיט בלוט, ניט זיין אייגנס; 26 אַניט וואָלט ער אָפט געמוזט ליידן זינט דער גרונטפעסטיקונג פון דער וועלט. אַצינד אָבער איז ער אויפן סוף פון די צייטן איין מאָל אַנטפלעקט געוואָרן, צו פאַרלענדן די זינד דורך דעם קרבן פון זיך אַליין. 27 און אַזוי ווי עס איז באַשטימט פאַר מענטשן איין מאָל צו שטאַרבן, און נאָכדעם קומט משפט, 28 אַזוי וועט אויך משיח, נאָכדעם ווי ער איז איין מאָל מקריב געוואָרן צו טראָגן די זינד פון דעם רבים, באַווייזן זיך אַ צווייט מאָל אָן זינד, פאַר דער ישועה פון די, וואָס וואַרטן אויף אים.

י ווארים די תּורה, ווייל זי האָט נאָר אַ שאָטן פון די קומענדיקע גוטע זאַכן, און ניט דאָס אָפבילד פון די זאַכן גופא, איז קיינמאָל ניט בּיכולת מיט די זעלבע קרבנות, וואָס זיי זענען כּסדר מקריב יאָר נאָך יאָר, שלמותדיק צו מאַכן די, וואָס טוען גענעענען. 2 אַניט, וואָלט מען דען זיי ניט אויפגעהערט מקריב צו זיין? מחמת די, וואָס דינען, נאָכדעם ווי זיי זענען איין מאָל גערייניקט געוואָרן, וואָלטן מער ניט געהאַט דאָס באַוואוסטזיין פון זינד. 3 אין יענע קרבנות אָבער איז אַלע יאָר פאַראַן אַ זכר פון זינד. 4 ווארים עס איז ניט מעגלעך, אַז דאָס בלוט פון אָקסן און בעק זאָל אַוועקנעמען זינד. 5 בכן, בעת ער קומט אין דער וועלט אַרײַן, זאָגט ער:

שלאַכטאָפער און שפייזאָפער האָסטו ניט באַגערט,
נייערט אַ גוף האָסטו געטאָן אָנברייטן פאַר מיר.
6 בראַנדאָפער און זינדאָפער האָסטו ניט פאַרלאַנגט.
7 דעמאָלט האָב איך געזאָגט: זע, איך טו קומען,

א ויקרא יז, 11.

אין דער מגִילה פֿון דעם סֵפֿר שטייט געשריבן וועגן מיר,
צו טאָן דײַן רָצון, אָ גאָט[א].
8 בעת ער זאָגט אויבן: שלאַכטאָפּפֿער און שפּייזאָפּפֿער, בראַנדאָפּפֿער און
זינדאָפּפֿער האָסטו ניט געוואָלט, אויך האָסטו דערין ניט געהאַט קיין וואויל־
געפֿעלן, (וואָס מען איז זיי מַקריב עַל־פּי הַתּורה), 9 דעמאָלט האָט ער
געזאָגט: זע, איך טו קומען, צו טאָן דײַן רָצון. ער שאַפֿט אָפּ דאָס
ערשטע, כּדי ער זאָל באַפֿעסטיקן דאָס צווייטע. 10 דורך דעם דאָזיקן רָצון
זענען מיר געהייליקט געוואָרן דורך דעם מַקריב זײַן פֿון דעם גוף פֿון
יֵשוּעַ הַמָשיחַ איין מאָל פֿאַר אַלעמאָל.
11 און יעדער כּהן שטייט טאָג־טעגלעך צו טאָן די עֲבוֹדה און
מַקריב צו זײַן די זעלביקע קָרבָּנות, וואָס קאָנען קיינמאָל ניט אַוועקנעמען
די זינד; 12 ער אָבער, נאָכדעם ווי ער האָט מַקריב געווען איין קָרבּן פֿאַר
זינד אויף אייביק, האָט זיך אַנידערגעזעצט בײַ דער רעכטער האַנט פֿון
גאָט, 13 און וואַרט פֿון דעמאָלט אָן, ביז זײַנע שׂוֹנאים וועלן געמאַכט ווערן
דאָס פֿוסבענקל פֿון זײַנע פֿיס. 14 וואָרים דורך איין קָרבּן האָט ער אויף
אייביק שלֵמותדיק געמאַכט די, וואָס זענען געהייליקט געוואָרן. 15 און דער
רוּחַ־הַקודֶש זאָגט אונדז אויך עֵדות; וואָרים נאָכדעם ווי ער האָט געזאָגט:
16 דאָס איז דער בונד, וואָס איך וועל מאַכן מיט זיי
נאָך יענע טעג, זאָגט גאָט:
איך וועל אַרײַנגעבן מײַן תּורה אין זייער פֿאַרשטאַנד,
און אויף זייער האַרץ וועל איך זי אויפֿשרײַבן.
17 און זייערע זינד און פֿאַרברעכנס
וועל איך מער ניט געדענקען[ב].
18 און וואו עס איז פֿאַראַן פֿאַרגעבונג פֿון די דאָזיקע, דאָרט איז מער
ניטאָ קיין קָרבּן פֿאַר זינד.
19 דעריבער, ברידער, ווײַל מיר האָבן בטָחון אַרײַנצוקומען אין מָקום־
קָדוש דורך דעם בלוט פֿון יֵשוּעַ, 20 דורך דעם נײַעם און לעבעדיקן וועג,
וואָס ער האָט געהייליקט פֿאַר אונדז דורך דעם פָּרוֹכֶת, דאָס הייסט,
דורך זײַן לײַב; 21 און ווײַל מיר האָבן אַ כּהן־גָדול איבער דעם הויז פֿון
גאָט, 22 לאָמיר גענעענען מיט אַן אויפֿריכטיק האַרץ אין דער גאַנצקייט

[א] תהלים מ, 7—9. [ב] ירמיה לא, 32, 33.

פון אֱמונה, כּדי אונדזערע הערצער זאָלן זיין באַשפּרענגט און פריי פון אַ
בייז געוויסן, און אונדזערע לײַבער זאָלן געוואַשן ווערן מיט ריין וואַסער;
23 לאָמיר זיך האַלטן פעסט אין דער אָפענער באַקענונג פון אונדזער
האָפענונג, כּדי זי זאָל זיך ניט טרייסלען, וואָרים געטריי איז דער, וואָס
האָט מַבטִיח־געווען; 24 און לאָמיר טראַכטן צו דערוועקן איינער דעם
אַנדערן צו ליבשאַפט און מַעשׂים־טובים, 25 און ניט פאַרלאָזן אונדזער אייגן
אײַנזאַמלען זיך אינאיינעם, ווי עס איז בײַ טייל דער מִנהג, נייערט לאָמיר
מַזהיר זיין איינער דעם אַנדערן, און אַ סך מער צוליב דעם, ווייל איר
זעט, אַז דער טאָג טוט גענעענען.

26 וואָרים אויב מיר זינדיקן בכִּיוון, נאָכדעם ווי מיר האָבן מקַבּל־
געווען דאָס וויסן פון דעם אֱמת, דעמאָלט פאַרבלײַבט ניט מער קיין קָרבּן
פאַר זינד, 27 נייערט אַ מוֹרָאדיק דערוואַרטן פון מִשפּט, און אַ געפערלעך
פייער, וואָס וועט פאַרצערן די ווידערשפּעניקע. 28 דער, וואָס איז עוֹבר
תּוֹרת־משה, ווערט אָן דערבאַרעמונג געטייט אויף דעם וואָרט פון צוויי,
אָדער דריי עֵדוּת; 29 היינט, וואָסער האַרבערע שטראָף, מיינט איר, איז
ווערט דער, וואָס האָט געטרעטן מיט די פיס דעם בֶּן־אֱלֹהִים, און האָט
מחַלֵל געווען דאָס בלוט פון דעם בונד, מיט וואָס ער איז געהייליקט
געוואָרן, און געלעסטערט דעם גייסט פון חֶסד? 30 וואָרים מיר קענען אים,
וואָס האָט געזאָגט: צו מיר געהערט די נקָמה, איך וועל פאַרגעלטן. און
ווידער אַמאָל: גאָט וועט מִשפּטן זיין פאָלק[א]. 31 עס איז אַ מוֹרָאדיקע זאַך
אַרײַנצופאַלן אין די הענט פון דעם לעבעדיקן גאָט.

32 דערמאָנט אייך אָבער די פריערדיקע טעג, אין וועלכע איר זענט
באַלויכטן געוואָרן, און איר האָט דערטראָגן אַ שווערן קאַמף פון עִנוּיִים,
33 טיילווײַז, ווייל איר זענט געוואָרן אַ שוישפּיל דורך חֲרפּות און צָרות,
און טיילווײַז, ווייל איר זענט געוואָרן טיילנעמער מיט די, וואָס זענען אַזוי
באַהאַנדלט געוואָרן. 34 וואָרים איר האָט געהאַט רַחמָנוּת אויף די, וואָס
זענען געווען אין קייטן, און האָט אָנגענומען מיט פרייד די באַרויבונג
פון אייער האָב און גוטס, ווייל איר ווייסט, אַז איר האָט אַ גרעסער
פאַרמעגן, און אַ באַשטענדיקס. 35 פאַרוואַרפט דעריבער ניט אייער בִּטָחון,
וואָס האָט אַ גרויסע פאַרגעלטונג. 36 וואָרים איר נייטיקט זיך אין געדולד,

א דברים 35, 36.

כדי נאָכדעם ווי איר וועט האָבן געטאָן דעם רָצון פון גאָט, זאָלט איר מקַבל זיין די הַבטָחה.

37 וואָרים נאָך אַ גאַנץ קליינע רֶגע וועט קומען דער,
וואָס קומט, און וועט ניט פאַרזאַמען.
38 און מיין גערעכטער וועט לעבן דורך אֶמונה;
און אויב ער ציט זיך צוריק,
האָט מיין נשָמה ניט קיין וואוילגעפעלן אין אים[א].

39 מיר זענען אָבער ניט פון די, וואָס ציִען זיך צוריק צו פאַרדאַרבונג, נייערט פון די, וואָס האָבן אֶמונה מַציל צו זיין זייער נשָמה.

יא און אֶמונה איז אַ פאַרזיכערונג פון זאַכן, אויף וועלכע מע האָפט, אַ באַצייגונג פון זאַכן, וואָס ווערן ניט געזען. 2 וואָרים דערין האָבן די זקֵנים באַקומען אַן עֵדות, וואָס איז זיי געגעבן געוואָרן. 3 דורך אֶמונה פאַרשטייען מיר, זענען די וועלטן באַשאַפן געוואָרן דורך דעם וואָרט פון גאָט, אַזוי, אַז וואָס סע ווערט געזען, איז ניט געמאַכט געוואָרן פון זאַכן, וואָס שיינען צו זיין.

4 דורך אֶמונה האָט הֶבֶל מַקריב געווען צו גאָט אַ סך אַ בעסערן קָרבן ווי קַיִן, דורך וועלכן ער האָט באַקומען אַן עֵדות, אַז ער איז אַ צַדיק, מַחמת גאָט האָט עֵדות געזאָגט אין שײַכות מיט זיינע מִנחות; און דורך אים, הַגַם ער איז טויט, טוט ער נאָך אַלץ רעדן. 5 דורך אֶמונה איז חֲנוֹך אַוועקגענומען געוואָרן, כּדי ער זאָל ניט זען דעם טויט; און ער איז ניט געפונען געוואָרן, מַחמת גאָט האָט אים אַוועקגענומען. וואָרים איידער ער איז אַוועקגענומען געוואָרן, האָט ער באַקומען דאָס עֵדות, אַז ער איז וואוילגעפעלן געוואָרן פאַר גאָט. 6 און אָן אֶמונה איז ניט מעגלעך וואוילגעפעלן צו ווערן פאַר אים; וואָרים דער, וואָס טוט גענענען פאַר גאָט, מוז גלויבן, אַז ער איז, און אַז ער איז אַ פאַרגעלטער פון די, וואָס פאַרשטן אים.

7 דורך אֶמונה איז נֹחַ, נאָכדעם ווי ער איז געוואָרנט געוואָרן פון גאָט בנוֹגע זאַכן, וואָס מע האָט נאָך ניט געזען, געגאַנגען מיט גאָטפאַרכטיקייט, און האָט געבויט אַ תֵּבָה, מַציל צו זיין זיין הויז; דורך דעם האָט ער

[א] חבקוק ב, 3, 4.

פאַרמשפּט די וועלט, און איז געוואָרן אַ יורש פון דער צדקות, וואָס איז פון אֱמונה.

[8] דורך אֱמונה האָט אַבְרָהם געפאָלגט, בעת ער איז גערופן געוואָרן אַרויסצוגיין צו אַן אָרט, וואָס ער האָט באַדאַרפט באַקומען פאַר אַן אַרבטייל; און ער איז אַרויסגעגאַנגען, הַגם ער האָט ניט געוואוסט וואוהין ער איז געגאַנגען. [9] דורך אֱמונה איז ער געוואָרן אַ גֵר אין דעם לאַנד פון דער הַבטָחה, ווי אין אַ לאַנד, וואָס איז ניט זיינס, און האָט געוואוינט אין געצעלטן מיט יִצחָקן און יַעקֹבן, די יורשים מיט אים פון דער זעלבער הַבטָחה; [10] וואָרים ער האָט געוואַרט אויף דער שטאָט, וואָס האָט יסודות, וואָס איר בוימײַנסטער און בויער איז גאָט. [11] דורך אֱמונה האָט אַפילו שָׂרָה אַליין געקריגן כּוח טראָגעדיק צו ווערן, הַגם זי איז שוין געווען אַריבער דער צייט, ווייל זי האָט געהאַלטן פאַר געטריי דעם, וואָס האָט מַבטִיחַ געווען. [12] דעריבער איז אויך אַרויסגעקומען פון איינעם, און דער, אַזוי גוט ווי געשטאָרבן, אַזויפיל ווי די שטערן פון הימל, און ווי דאָס זאַמד ביים ברעג פון יַם, ניט צום ציילן.

[13] די אַלע זענען געשטאָרבן אין אֱמונה, הַגם זיי האָבן ניט מְקַבל געווען די הַבטָחות, נאָר האָבן זיי געזען און זיי באַגריסט פון דערווייַטנס, און האָבן מודה געווען, אַז זיי זענען גֵרים און וואַנדערער אויף דער ערד. [14] וואָרים די, וואָס רעדן אויף אַזאַ אופן, מאַכן קלאָר, אַז זיי זוכן אַ לאַנד פאַר זייערטוועגן. [15] און וואָלטן זיי געווען געטראַכט פון יענעם לאַנד, פון וועלכן זיי זענען אַרויסגעגאַנגען, וואָלטן זיי געהאַט אַ געלעגנהייט זיך אומצוקערן. [16] אַצינד אָבער באַגערן זיי אַ בעסער לאַנד, דאָס הייסט, אַ הימליש. דעריבער שעמט זיך ניט גאָט מיט זיי, גערופן צו ווערן זייער גאָט; וואָרים ער האָט פאַר זיי אָנגעברייט אַ שטאָט.

[17] דורך אֱמונה האָט אַבְרָהם, בעת ער איז געפּרואווט געוואָרן, מַקריב געווען יִצחָקן; און ער, וואָס האָט מְקַבל געווען די הַבטָחות, איז געווען גרייט מַקריב צו זיין זיין בֶּן־יָחִיד; [18] צו וועמען עס איז געזאָגט געוואָרן: אין יִצחָקן זאָל דיין זאָמען גערופן ווערן, [19] ווייל ער האָט גערעכנט, אַז גאָט איז בִּיכוֹלת אים אויפצוּוועקן אַפילו פון די טויטע, פונוואַנען ער האָט אים אויך בְּדֶרֶך מָשל צוריק באַקומען. [20] דורך אֱמונה האָט יִצחָק געבענטשט יַעקֹבן און עֵשָׂון, אַפילו בנוֹגֵע זאַכן, וואָס האָבן געדאַרפט געשען. [21] דורך

אֱמונה האָט יַעקֹב, בעת ער האָט געהאַלטן ביים שטאַרבן, געבענטשט יעדן פון יוספס זין, און האָט זיך געבוקט, בעת ער האָט זיך אָנגעלענט אויף דעם שפּיץ פון זיין שטעקן. [22] דורך אֱמונה האָט יוסף, בעת זיין סוף איז געווען נאָענט, דערמאָנט פונוועגן דעם אַרויסגיין פון די בְּנֵי־יִשׂרָאֵל, און האָט באַפוילן בנוֹגֵעַ זיינע ביינער.

[23] דורך אֱמונה איז מֹשה, נאָכדעם ווי ער איז געבוירן געוואָרן, געווען פאַרבאָרגן פון זיינע עלטערן דריי חֳדָשִים, וואָרים זיי האָבן געזען, אַז ער איז אַ שיין קינד; און זיי האָבן ניט מוֹרא געהאַט פאַר דעם מֶלֶכס באַפעל. [24] דורך אֱמונה האָט מֹשה, בעת ער איז אויסגעוואַקסן, זיך אָפּגעזאָגט גערופן צו ווערן דער זון פון פַּרעֹהס טאָכטער, [25] און האָט ליבערשט אויסדערוויילט צו ליידן מיט דעם פאָלק פון גאָט, איידער הֲנָאה צו האָבן אויף אַ צייט פון תַּעֲנוּגים פון זינד, [26] מַחמת ער האָט פאַררעכנט די חֶרפּה פון מָשִיחַן פאַר אַ גרעסער עֲשִירוּת איידער די אוֹצרות פון מִצרַיִם; וואָרים ער האָט אַרויסגעקוקט אויף דעם שְׂכַר. [27] דורך אֱמונה האָט ער פאַרלאָזן מִצרַיִם, און ניט מוֹרא געהאַט פאַר דעם גרימצאָרן פון דעם מֶלֶך; וואָרים ער האָט דערטראָגן, ווי ער וואָלט געזען אים, וועמעס פָּנים מע קען ניט זען. [28] דורך אֱמונה האָט ער געהאַלטן פֶּסח, און דאָס שפּרענגען פון דעם בלוט, כּדי דער מַשחִית פון די בְּכוֹרים זאָל זיי ניט אָנרירן.

[29] דורך אֱמונה זענען זיי דורכגעגאַנגען דעם יַם־סוף ווי דורך יַבָּשָה; וואָס די מִצרים, בעת זיי האָבן דאָס געפּרוּווט צו טאָן, זענען זיי דערטרונקען געוואָרן. [30] דורך אֱמונה זענען די מויערן פון יְריחוֹ איינגעפאַלן, נאָכדעם ווי זיי זענען אַרומגערינגלט געוואָרן זיבן טעג. [31] דורך אֱמונה איז רָחָב־הַזוֹנה ניט אומגעקומען מיט די, וואָס זענען געווען ווידערשפּעניק, ווייל זי האָט אויפגענומען די מְרַגְלִים בְּשָלוֹם.

[32] און וואָס נאָך זאָל איך זאָגן? וואָרים סע וועט מיר אויספעלן צייט, אויב איך וועל דערציילן פון גִדעוֹנען, בָּרָקן, שִמשוֹנען, יִפתָּחן, פון דָוִדן און שמואלן און די נביאים, — [33] וואָס האָבן דורך אֱמונה אונטערטעניק געמאַכט מלוּכוֹת, האָבן געטאָן צדקות, האָבן מְקַבֵּל געווען הַבטָחוֹת, האָבן פאַרשטאָפּט די מיילער פון לייבן, [34] האָבן פאַרלאָשן די קראַפט פון פייער, זענען אַנטרונען די שאַרף פון דער שווערד, פון שוואַכקייט זענען זיי געמאַכט געוואָרן שטאַרק, זענען געוואָרן גיבּוֹרים אין מִלחָמה, האָבן

פאַריאָגט פרעמדע חילות. [35] ווייבער האָבן באַקומען זייערע טויטע דורך תּחית־המתים; און אַנדערע זענען געפּייניקט געוואָרן, און האָבן ניט אָנגענומען זייער אויסלייזונג, כּדי זיי זאָלן זוכה זיין אַ בעסער תּחית־המתים. [36] אַנדערע האָבן איבערגעטראָגן שפּאָט און מלקות, און אַפילו קייטן און תּפיסה. [37] זיי זענען פאַרשטיינט געוואָרן, זיי זענען אויסגעשטאַנען נסיונות, זיי זענען פונאַנדערגעזעגט געוואָרן, זיי זענען געטייט געוואָרן מיט דער שווערד; זיי זענען אַרומגעגאַנגען אין שאָפפעלן און ציגנפעלן, זיי זענען געווען פאַרלאָזן, געפּייניקט, שלעכט באַהאַנדלט – [38] וואָס די וועלט איז זיי ניט ווערט געווען – זיי האָבן געוואָגלט אין מדבריות און בערג, און אין היילן און לעכער פון דער ערד.

[39] און די אַלע, הגם זיי האָבן געהאַט דאָס עדות, וואָס איז זיי געגעבן געוואָרן דורך אמונה, האָבן ניט מקבל געווען די הבטחה, [40] ווייל גאָט האָט אָנגעברייט עפּעס אַ בעסערע זאַך פון אונדזערטוועגן, כּדי אָן אונדז זאָלן זיי ניט ווערן שלימותדיק.

יב דעריבער, ווייל מיר זענען אַרומגערינגלט מיט אַזאַ גרויסן וואָלקן עדות, לאָמיר אַוועקלייגן אין אַ זייט יעדע משׂא, און די זינד, וואָס באַהעפט זיך צו אונדז, און לאָמיר לויפן מיט געדולדיקייט דעם וועטלויף, וואָס ליגט פאַר אונדז, [2] און קוקן אויף ישוע, דעם ראש און משלים פון אונדזער אמונה, וואָס צוליב דער שׂמחה, וואָס איז געווען אָנגעברייט פאַר אים, האָט ער דערטראָגן דעם צלב, האָט פאַראָפּשייט די חרפּה, און האָט זיך אַנידערגעזעצט ביי דער רעכטער האַנט פון דעם כּסא־אלהים.

[3] וואָרים באַטראַכט אים, וואָס האָט דערטראָגן אַזאַ סתּירה פון זינדיקע קעגן זיך, כּדי איר זאָלט ניט ווערן מיד און אָפּגעשוואַכט אין אייערע נשמות. [4] איר זענט נאָך ניט בייגעשטאַנען ביז בלוט אין דעם קאַמף קעגן זינד, [5] און איר האָט פאַרגעסן די וואָרענונג, וואָס טוט אייַנטענהן מיט אייך ווי מיט קינדער:

מיין זון, האַלט ניט גרינג דעם מוסר פון גאָט,
פאַל ביי זיך ניט אַראָפּ, בעת דו ווערסט פון אים געשטראָפט;
[6] וואָרים וועמען גאָט האָט ליב, דעם שטראָפט ער,
און שמייסט יעדן זון, וועמען ער איז מקבלא.

א משלי ג, 11, 12.

[7] עס איז צוליב דער שטראָף, וואָס איר דערטראָגט; גאָט פירט זיך אויף
מיט אייך ווי מיט זין; וואָרים וואָסער זון איז עס, וועמען זיין פאָטער טוט
ניט שטראָפן? [8] אויב אָבער איר ווערט ניט געשטראָפט, וואָס אין דעם זענען
אַלע טיילנעמער, דעמאָלט זענט איר מַמזֵרים, און ניט קיין זין. [9] נאָך
מער, מיר האָבן געהאַט לײַבלעכע פאָטערס אונדז צו שטראָפן, און מיר
האָבן זיי אָפּגעגעבן כָּבוד; צי זאָלן מיר ניט אַ סך ליבערשט אונטערטעניק
זיין צו דעם פאָטער פון די גײַסטער, און לעבן? [10] וואָרים זיי האָבן
אונדז געשטראָפט אויף אַ קורצער צייט, לויט ווי זיי האָבן עס געהאַלטן
פאַר נייטיק, ער אָבער טוט עס פאַר אונדזער נוצן־וועגן, כּדי מיר זאָלן
זיין טיילנעמער פון זיין הייליקייט. [11] יעדע שטראָף זעט אויס, בעת זי קומט
אויף אונדז, צו זיין ניט דערפרייענדיק, נייערט טרויעריק; דאָך שפּעטער־צו
טראָגט זי פרידלעכע פּירות פון רעכטפאַרטיקייט פאַר די, וואָס לערנען
זיך עפּעס דערפון אָפּ.

[12] בכֵן, הייבט אויף די הענט, די שלאַפע, און שטאַרקט די מידע
קני, [13] און מאַכט גלייכע שטעגן פאַר אייערע פיס, כּדי דער לאָמער זאָל
ניט אָפּקערן פון וועג, נייערט זאָל ליבערשט געהיילט ווערן. [14] יאָגט זיך
נאָך שָׁלוֹם מיט אַלע מענטשן, און דער הייליקונג, אָן וועלכער קיינער
וועט ניט זען דעם האַר. [15] און גיט אַכטונג, אַז קיינער זאָל ניט געמינערט
ווערן אין דעם חֶסֶד פון גאָט, און אַז סע זאָל ניט אויפשפּראָצן אַ וואָרצל
פון ביטערקייט און אייך באַשווערן, און דורכדעם מטמא מאַכן דעם רַבים;
[16] אַז קיינער זאָל ניט זיין קיין נואף, אָדער אַן אומווערדיקער מענטש ווי
עֵשָׂו, וואָס האָט פאַר אַ געקעכץ פאַרקויפט זיין בכורה. [17] וואָרים איר
ווייסט, אַז בעת ער האָט שפּעטער־צו שוין באַגערט צו אַרבן די בְּרָכה,
איז ער פאַרוואָרפן געוואָרן; וואָרים ער האָט שוין ניט געפונען קיין תשובה,
הַגַם ער האָט זי געזוכט מיט טרערן.

[18] וואָרים איר זענט ניט געקומען צו קיין באַרג, וואָס מע קאָן אָנרירן,
און וואָס ברענט מיט פייער, און צו שוואַרצקייט, און חֲשכות און שטורעם־
ווינט, [19] און דעם שאַלן פון אַ שופר, און דעם קול פון רייד, וואָס די, וואָס
האָבן געהערט, האָבן געבעטן, אַז מע זאָל צו זיי מער ניט רעדן. [20] וואָרים
זיי האָבן ניט געקאָנט דערטראָגן דאָס, וואָס איז געבאָטן געוואָרן: אויב
אַפילו אַ בהֵמה טוט אָנרירן דעם באַרג, זאָל מען זי פאַרשטיינען. [21] און די

זעאונג איז געווען אַזוי מוֹראדיק, אַז מֹשה האָט געזאָגט: איך האָב זייער מוֹרא און ציטער. [22] נאָר איר זענט געקומען צום באַרג צִיוֹן, און צו דער שטאָט פון דעם לעבעדיקן גאָט, דעם הימלישן ירושָלַיִם, און צו אומציייליקע חַיָלות מַלאָכים, [23] צו דער כּנֶסֶת־הַגדולה און קהִילה פון די בכורים, וואָס זענען פאַרשריבן אין הימל, און צו גאָט, דעם שופט פון אַלע, און צו די גײַסטער פון צַדיקים גמורים, [24] און צו יֵשוּעַ, דעם מֵליץ פון אַ נייעם בונד, און צו דעם בלוט פון שפּרענגען, וואָס טוט רעדן פון עפּעס בעסערס, ווי דאָס בלוט פון הֶבלען.

[25] זעט, אַז איר זאָלט זיך ניט אָפּזאָגן פון דעם, וואָס טוט רעדן. וואָרים אויב זיי זענען ניט אַנטרונען, בעת זיי האָבן זיך אָפּגעזאָגט פון דעם, וואָס האָט זיי מַזהיר געווען אויף דער ערד, אַ סך מער וועלן מיר ניט אַנטרונען, אויב מיר קערן אָפּ פון דעם, וואָס טוט מַזהיר זײַן פון הימל, [26] וועמעס קול האָט אַמאָל געמאַכט ציטערן די ערד. אַצינד אָבער האָט ער מַבטִיחַ געווען, אַזוי צו זאָגן: איך וועל נאָכאַמאָל מאַכן ציטערן ניט נאָר די ערד, נייערט אויך דעם הימלא. [27] און דאָס דאָזיקע וואָרט: נאָכאַמאָל, באַצייכנט דאָס איבערשטעלן פון יענע זאַכן, וואָס טרייסלען זיך, ווי זאַכן, וואָס זענען געמאַכט געוואָרן, כּדי דאָס, וואָס טרייסלט זיך ניט, זאָל פאַרבלײַבן. [28] בכֵן, ווייל מיר זענען מקַבל אַ מַלכות, וואָס קאָן זיך ניט טרייסלען, לאָמיר זײַן דאַנקבאַר, און דינען מיט וואוילגעפעלן פאַר גאָט, מיט פאָרכטיקייט און פּחד; [29] וואָרים אונדזער גאָט איז אַ פאַרצערנדיק פייער.

יג זאָל די ברידערלעכע ליבשאַפט באַשטיין. [2] פאַרגעסט ניט אין הַכנָסַת־אורחים; וואָרים דורך דעם האָבן טייל, ניט וויסנדיק, מַכניס־אוֹרח געווען מַלאָכים. [3] געדענקט די, וואָס זענען אין קייטן, ווי געבונדן מיט זיי; און די, וואָס ווערן שלעכט באַהאַנדלט, ווייל איר אַליין זענט אויך אין דעם גוף. [4] זאָל דאָס חַתוּנה האָבן געהאַלטן ווערן בכָבוד צווישן אַלע, און זאָל דאָס בעט ניט מטַמא ווערן; וואָרים די צעלאָזענע און נואפים וועט גאָט מִשפּטן. [5] זייט פריי פון דער ליבשאַפט צו געלט, און זייט צופרידן מיט דעם, וואָס איר האָט; וואָרים ער אַליין האָט געזאָגט: איך

א חגי ב, 6.

װעל דיך באַײן־אופן ניט פֿאַרװאַרפֿן, איך װעל דיך אויך באַײן־אופן ניט פֿאַרלאָזן[א]. [6]אַזוי, אַז מיט פֿרײלעכן בטחון זאָגן מיר:

גאָט איז מײן העלפֿער,

איך װעל ניט מורא האָבן;

װאָס קאָן אַ מענטש מיר טאָן?[ב]

[7]געדענקט אײערע מנהיגים, װאָס האָבן צו אײך גערעדט דאָס װאָרט פֿון גאָט; באַטראַכט דעם תּכלית פֿון זײער לעבן, און גײט נאָך זײער אמונה. [8]ישוע המשיח איז דער זעלבער נעכטן, און הײנט, און אויף אײביק. [9]לאָזט זיך ניט פֿאַרפֿירן דורך פֿאַרשידענע און פֿרעמדע לערנונגען; װאָרים עס איז גוט, אַז דאָס האַרץ זאָל באַפֿעסטיקט װערן דורך חסד, ניט דורך מאכלים, פֿון װאָס די, װאָס האָבן זיך פֿאַרנומען מיט דעם, האָבן ניט געהאַט קײן געװינס. [10]מיר האָבן אַ מזבח, פֿון װאָס די, װאָס באַדינען דעם משכּן, האָבן ניט קײן רעכט צו עסן. [11]װאָרים די לײַבער פֿון יענע בהמות, װעמעס בלוט סע װערט געבראַכט אין מקום־קדוש אַרײן דורך דעם כּהן־גדול װי אַ קרבן פֿאַר זינד, װערן פֿאַרברענט מחוץ־למחנה. [12]איבערדעם האָט אויך ישוע געליטן אויסער דעם טויער, כּדי ער זאָל הײליקן דאָס פֿאָלק דורך זײַן אײגן בלוט. [13]לאָמיר דעריבער אַרויסגײן צו אים מחוץ־למחנה צו טראָגן זײַן חרפּה[ג]. [14]װאָרים דאָ האָבן מיר ניט קײן פֿאַרבלײַבנדיקע שטאָט, נײערט מיר זוכן די שטאָט, װאָס דאַרף ערשט קומען. [15]בכן, לאָמיר דורך אים תּמיד מקריב זײַן אַ קרבן פֿון לויב צו גאָט, דאָס הײסט, די פֿרוכט פֿון לעפֿצן, װאָס זענען מודה צו זײַן נאָמען[ד]. [16]פֿאַרגעסט אָבער ניט צו טאָן גוטס, און זיך צו טײלן מיט אַנדערע, װאָרים אַזעלכע קרבנות װערן װױלגעפֿעלן פֿאַר גאָט.

[17]געהאָרכט אײערע מנהיגים, און זײט זײ אונטערטעניק, װאָרים זײ װאַכן איבער אײערע נשמות, װי די, װאָס װעלן דאַרפֿן אָפּגעבן חשבון, כּדי זײ זאָלן דאָס טאָן מיט פֿרײד, און ניט מיט צער; װאָרים דאָס װאָלט געװען פֿאַר אײך אָן נוצן.

[18]זײט מתפּלל פֿאַר אונדז; װאָרים מיר זענען איבערצײגט, אַז מיר האָבן אַ גוט געװיסן, װײל מיר באַגערן צו לעבן ערלעך אין אַלצדינג.

[א] דברים לא, 6, 8. [ב] תּהלים קיח, 6. [ג] ויקרא טז, 27. [ד] ויקרא ז, 12; ישעיה נז, 19; הושע, יד, 2.

19 און איך בעט אײַך נאָך אַ סך מערער דאָס צו טאָן, כּדי איך זאָל צו אײַך וואָס גיכער אומגעקערט ווערן.

20 און דער גאָט פֿון שָלום, וואָס האָט צוריקגעבראַכט פֿון די טויטע אונדזער האַר יֵשוּעַ, דעם גרויסן פּאַסטעך פֿון די שאָף, דורך דעם בלוט פֿון דעם אייביקן בונד, 21 זאָל אײַך מאַכן תָּמים אין יעדער גוטער זאַך צו טאָן זײַן רָצון, בעת ער ווירקט אין אײַך דאָס, וואָס איז וואוילגעפֿעליק פֿאַר אים דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, צו וועמען סע זאָל זײַן דער כָּבוד אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

22 און איך בעט אײַך, ברידער, אַז איר זאָלט אָננעמען דאָס דאָזיקע מוסר־וואָרט; וואָרים איך האָב אײַך געשריבן בקיצור. 23 זײַט וויסן, אַז אונדזער ברודער טימאָטעאוס איז באַפֿרײַט געוואָרן; מיט אים, אויב ער וועט בקרוב קומען, וועל איך אײַך זען.

24 גריסט אַלע אײַערע מַנהִיגים, און אַלע הייליקע. די פֿון איטאַליע גריסן אײַך.

25 חֶסֶד זאָל זײַן מיט אײַך אַלע. אָמֵן.

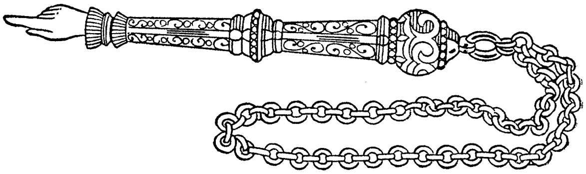

דער בריוו פון יַעקבן

א יַעקב, אַ קנעכט פון גאָט און פון דעם
האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, צו די צוועלף שבָטים,
וואָס זענען אין גָלות: שָלום!
2 פאַררעכנט עס פאַר לויטער פרייד, מיינע
ברידער, בעת איר פאַלט אַריין אין כָּלערליי
נִסיונות, 3 ווייל איר ווייסט, אַז דאָס אויספּרואוון
פון אייער אֶמונה טוט פירן צו געדולדיקייט.
4 נאָר זאָל געדולדיקייט האָבן איר שלֵימות־
דיקע ווירקונג, כּדי איר זאָלט זיין שלֵימותדיק
און תָמים, און סע זאָל אייך גאָרניט פעלן.
5 אויב אָבער עמיצן פון אייך טוט פעלן
חָכמה, זאָל ער בעטן ביי גאָט, וואָס גיט
אַלעמען מיט אַ פולער האַנט, און מאַכט ניט
צו שאַנד, און סע וועט אים געגעבן ווערן.
6 זאָל ער אָבער בעטן אין אֶמונה, און ניט
מסופק זיין; וואָרים דער, וואָס איז מסופק,
איז ווי די כוואַליע פון יַם, געטריבן פון דעם
ווינט און געשלײַדערט. 7 וואָרים יענער מענטש
זאָל ניט מיינען, אַז ער וועט עפּעס באַקומען
פון גאָט; 8 ער איז אַ וואַקלדיקער מענטש, און
ניט שטאַנדהאַפטיק אין אַלע זיינע וועגן.
9 זאָל אָבער דער ברודער פון שָפלן שטאַנד

זיך רימען אין זיין דערהויבענער מַדרֵגה; [10]און דער עוֹשר מיט דעם, וואָס ער ווערט שָפּל; מַחמת ווי די בלום פון דעם גראָז וועט ער פאַרגיין. [11]וואָרים די זון גייט אויף מיט איר היץ, און דאָס גראָז פאַרוועלקט, און די בלום דערפון טוט אַראָפּפאַלן, און דער חֵן פון איר געשטאַלט גייט פאַרלוירן; אַזוי וועט אויך דער עוֹשר פאַרוועלקן אין זיינע וועגן.

[12]וואויל איז דעם מענטשן, וואָס האַלט אויס אַ נִסָיון; וואָרים בעת ער ווערט באַוויליקט, וועט ער באַקומען די קרוין פון לעבן, וואָס גאָט האָט צוגעזאָגט צו די, וואָס האָבן אים ליב. [13]זאָל קיינער ניט זאָגן, בעת ער ווערט געפּרוּווט, איך בין געפּרוּווט געוואָרן פון גאָט; וואָרים גאָט קאָן ניט געפּרוּווט ווערן מיט שלעכטס, און ער אַליין טוט קיינעם ניט מנַסֶה זיין. [14]נייערט יעדער איינער ווערט געפּרוּווט, בעת ער ווערט גערייצט און פאַרפירט דורך זיין אייגענער תַאווה. [15]דעמאָלט טוט די תַאווה, בעת זי ווערט מעוּבֶּרֶת, געבערן זינד; און די זינד, בעת זי וואַקסט אויס, ברענגט דעם טויט.

[16]זייט ניט גענאַרט, מיינע באַליבטע ברידער. [17]יעדע גוטע מַתָנה, און יעדע שלֵימותדיקע מַתָנה, איז פון אויבן, און קומט אַראָפּ פון דעם פאָטער פון ליכט, ביי וועמען עס איז ניטאָ קיין שום פאַרענדערונג, אָדער אַ שאָטן וואָס בייַט זיך. [18]מיט זיין אייגענעם רָצון האָט ער אונדז געבוירן דורך דעם וואָרט פון אֶמת, כדי מיר זאָלן זיין אַ מִין בִיכורים פון זיינע באַשעפענישן.

[19]איר ווייסט דאָס, מיינע באַליבטע ברידער. זאָל אָבער יעדער מענטש זיין פלינק צו הערן, פּאַמעלעך צום רעדן, און פּאַמעלעך צום דערצערענען; [20]וואָרים דער צאָרן פון אַ מענטשן טוט ניט ווירקן די רעכטפאַרטיקייט פון גאָט. [21]בכֵן, טוט אָפּ פון זיך יעדע שמוציקייט און איבערבלייַב פון רְשעות, און זייט מקַבל מיט עֲניוות דאָס איינגעפלאַנצטע וואָרט, וואָס איז בכּוח צו ראַטעווען אייערע נשָמות.

[22]אָבער זייט טוערס פון דעם וואָרט, און ניט בלויז הערערס, וואָס נאַרן זיך אַליין אָפּ. [23]וואָרים אויב עמיצער איז אַ הערער פון דעם וואָרט, און ניט קיין טוער, איז ער געגליכן צו אַ מענטשן, וואָס זעט זיין לייַבלעך פָּנים אין אַ שפּיגל; [24]וואָרים ער זעט זיך אַליין, און גייט אַוועק, און פאַרגעסט תֵיכף וואָסער מין מענטש ער איז געווען. [25]אָבער דער, וואָס

קוקט אַריין אין דער שלימותדיקער תּורה, די תּורה פון פרייַהייט, און
בלייבט דערביי, און וואָס איז ניט קיין הערער, וואָס פאַרגעסט, נייערט
אַ טוער, וואָס טוט ווירקן, ווערט אים זיין וואויל אין זיין טואונג.
26 אויב עמיצער מיינט, אַז ער איז פרום, און טוט ניט צאַמען זיין
צונג, נאַרט ער זיין האַרץ, און זיין פרומקייט איז פוסט. 27 אַ ריינע און
אומבאַפלעקטע פרומקייט פאַר אונדזער גאָט און פאָטער איז דאָס: מנחם־
אָבל צו זיין יתומים און אַלמנות אין זייערע צרות, און צו האַלטן זיך
אומבאַפלעקט פון דער וועלט.

ב מיינע ברידער, האַלט ניט די אמונה פון אונדזער האַר ישוע המשיח,
דעם האַר פון כּבוד, מיט נשיאת־פּנים. 2 וואָרים אויב סע קומט אַריין
אין אייער בית־הכּנסת אַ מענטש מיט גילדענע רינגען, און שיינע מלבושים,
און סע קומט אויך אַריין אַן אָרעמאַן אין אָפּגעריסענע מלבושים, 3 און איר
קוקט מיט חן אויף דעם, וואָס טראָגט די שיינע מלבושים, און זאָגט: דו
זיץ דאָ, אויף דעם בכּבודיקן פּלאַץ; און צו דעם אָרעמאַן זאָגט איר: דו
שטיי דאָרט, אָדער זיץ אונטער מיין פוסבענקל. 4 צי טוט איר ניט מאַכן קיין
חילוק צווישן אייך אַליין, און ווערט שופטים מיט בייזע מחשבות? 5 האָרכט,
מיינע באַליבטע ברידער: צי האָט גאָט ניט אויסדערוויילט די אָרעמע
פון דער וועלט, צו זיין רייך אין אמונה און יורשים פון דעם מלכות,
וואָס ער האָט מבטיח געווען פאַר די, וואָס האָבן אים ליב? 6 איר
אָבער האָט מבזה געווען דעם אָרעמאַן. צי טוען אייך ניט באַדריקן די
עשירים, און שלעפּן זיי אייך ניט פאַר דעם בית־דין? 7 צי טוען זיי ניט
לעסטערן דעם חשובן נאָמען, מיט וועלכן איר ווערט אָנגערופן?
8 אויב איר זענט טאַקע מקיים דאָס קעניגלעכע געזעץ, לויט דער
תּורה: דו זאָלסט ליב האָבן דיין חבר ווי זיך אַליין[א], טוט איר גוט; 9 אויב
אָבער איר זענט נושא־פּנים, באַגייט איר אַ זינד, און ווערט פאַרמשפּט דורך
דער תּורה ווי בעלי־עבירה. 10 וואָרים ווער סע וועט מקיים זיין די גאַנצע
תּורה, נאָר וועט אויף עפּעס עובר זיין, האָט ער עובר געווען אויף אַלע
מצוות. 11 וואָרים דער, וואָס האָט געזאָגט: דו זאָלסט ניט מזנה זיין, האָט
אויך געזאָגט: דו זאָלסט ניט טייטן[ב]. הייַנט, אויב דו ביסט ניט מזנה,
נייערט טוסט טייטן, האָסטו עובר געווען אויף דער תּורה. 12 אַזוי רעדט

א ויקרא יט, 18. ב שמות כ, 13.

און אַזוי טוט, ווי מענטשן, וואָס דאַרפֿן געמִשפּט ווערן דורך דער תּוֹרה פֿון פֿרײַהייט. [13] וואָרים דער מִשפּט איז אָן רַחמָנות פֿאַר דעם, וואָס האָט ניט אַרויסגעוויזן קיין רַחמָנות; רַחמים טוט זיך רימען קעגן דין.

[14] וואָס נוצט עס, מײַנע ברידער, אויב אַ מענטש זאָגט, ער האָט אֶמונה, נאָר ער האָט ניט קיין מַעשׂים? צי קאָן אים זײַן אֶמונה העלפֿן? [15] אויב אַ ברודער, אָדער שוועסטער איז נאַקעט, און עס פֿעלט זיי אין טעגלעכער שפּייז, [16] און איינער פֿון אײַך זאָגט צו זיי: גייט בשָלום; זײַט אָנגעוואַרעמט און געזעטיקט; און איר גיט זיי ניט די זאַכן, וואָס זענען נייטיק פֿאַר דעם לײַב, וואָס טוט עס נוצן? [17] אויך אַזוי איז אֶמונה, אויב זי האָט ניט קיין מַעשׂים, איז זי טויט פֿון זיך אַליין.

[18] עמיצער וועט אָבער זאָגן: דו האָסט אֶמונה, און איך האָב מַעשׂים; ווײַז מיר דײַן אֶמונה אָן דײַנע מַעשׂים, און איך, דורך מײַנע מַעשׂים, וועל דיר ווײַזן מײַן אֶמונה. [19] דו גלויבסט, אַז גאָט איז איינער; דו טוסט גוט. די טײַוולאָנים גלויבן אויך, און ציטערן. [20] ווילסטו אָבער וויסן, דו נאַרישער מענטש, פֿאַרוואָס אֶמונה אָן מַעשׂים איז טויט? [21] צי איז אַבֿרָהם־אָבֿינו ניט גערעכטפֿאַרטיקט געוואָרן דורך מַעשׂים, בעת ער האָט מַקריבֿ געווען זײַן זון יִצחָקן אויפֿן מִזבֵּחַ? [22] דו זעסט, אַז אֶמונה האָט געווירקט מיט זײַנע מַעשׂים, און דורך מַעשׂים איז פֿולקאָם געוואָרן די אֶמונה. [23] און מקוים געוואָרן איז דער פָּסוק, וואָס זאָגט: און אַבֿרָהם האָט געגלויבט גאָט, און עס איז אים פֿאַררעכנט געוואָרן פֿאַר רעכטפֿאַרטיקייט, און ער איז גערופֿן געוואָרן דער פֿרײַנט פֿון גאָט[א]. [24] איר זעט, אַז דורך מַעשׂים ווערט אַ מענטש גערעכטפֿאַרטיקט, און ניט נאָר דורך אֶמונה. [25] איז דען ניט רָחָבֿ־הַזוֹנָה אויף אַזאַ אופֿן גערעכטפֿאַרטיקט געוואָרן דורך מַעשׂים, ווען זי האָט אויפֿגענומען די מְרַגלים, און האָט זיי אַרויסגעשיקט מיט אַן אַנדערן וועג[ב]? [26] וואָרים אַזוי ווי דער גוף אָן דער נְשָמה איז טויט, אַזוי אויך איז אֶמונה אָן מַעשׂים טויט.

ג זאָלן קיין סַך פֿון אײַך ניט ווערן קיין לערערס, מײַנע ברידער, ווײַל איר ווייסט, אַז מיר וועלן קריגן אַ שווערערן מִשפּט. [2] וואָרים אין אַ סַך זאַכן ווערן מיר אַלע נִכשל. אויב עמיצער ווערט ניט נִכשל אין זײַנע רייד, דער איז אַן איש תָּמים, און איז בכּוח צו צאַמען זײַן גאַנצן גוף.

[א] בראשית טו, 6; ישעיה מא, 8; דברי הימים ב' כ, 7. [ב] יהושע ב, 1—21.

3 און אויב מיר לייגן אַריין צייַמלעך אין די מיילער פון פערד, כּדי זיי זאָלן
אונדז פאָלגן, פירן מיר אויך זייער גאַנצן לייַב. 4 זע, אויך די שיפן, הגם זיי
זענען אַזוי גרויס און ווערן געטריבן פון שטאַרקע ווינטן, דאָך ווערן זיי
אַרומגעפירט פון זייער אַ קליינעם רודער, וואוהין דער שטייַערמאַן וויל.
5 אַזוי איז אויך די צונג אַ קליינער אֵבר, און טוט זיך רימען מיט
גרויסע זאַכן. זע, סאַראַ גרויסער וואַלד ווערט אונטערגעצונדן דורך אַ
קליין פייער! 6 און די צונג איז אַ פייער; אַ וועלט פון אומגערעכטיקייט
צווישן אונדזערע אֵברים איז די צונג, וואָס טוט באַפלעקן דעם גאַנצן
לייַב, און צינדט אונטער דאָס ראָד פון לעבן, און ווערט אונטערגעצונדן
פון גיהנום. 7 וואָרים יעדער מין פון בהמות און עופות, פון ווידמונגען
און חיות פון דעם ים, ווערט געצאַמט און איז געצאַמט געוואָרן דורך
דעם מענטשלעכן מין. 8 אָבער די צונג קאָן קיין מענטש ניט צאַמען — זי איז
אַן אומרואיק שלעכטס, פול מיט סם־המות. 9 מיט איר בענטשן מיר גאָט,
דעם פאָטער, און מיט איר שעלטן מיר מענטשן, וואָס זענען געמאַכט אין
דעם צלם־אלהים. 10 פון דעם זעלבן מויל קומט אַרויס ברכה און קללה.
מיינע ברידער, אַזוי דאַרף עס ניט זיין. 11 צי טוט דער קוואַל אַרויס־
שפּרודלען פון דער זעלבער עפענונג זיס וואַסער און ביטערס? 12 צי קאָן
אַ פייַגנבוים, מיינע ברידער, טראָגן אייַלבערטן, אָדער אַ ווייַנשטאָק פייגן?
אויך קאָן אַ זאַלצקוואַל ניט אַרויסגעבן קיין זיס וואַסער.
13 ווער צווישן אייך איז קלוג און פאַרשטענדיק? זאָל ער ווייזן מיט
זיין גוטער פירונג זיינע מעשים אין ענוות פון חכמה. 14 אויב אָבער איר
טראָגט ביטערע קנאה און שנאה אין אייער האַרץ, טאָ רימט אייך ניט און
זייט ניט פאַלש צום אמת. 15 די דאָזיקע חכמה קומט ניט אַראָפּ פון אויבן,
נייערט איז ערדיש, תאוהדיק, טייַוולאָניש. 16 וואָרים וואו עס איז קנאה
און שנאה, דאָרט איז מהומה און אַלדאָס־בייז. 17 די חכמה אָבער, וואָס
איז פון אויבן, איז קודם־כּל לויטער, דערנאָך פרידלעך, איידעל, גרינג
צום איבערבעטן, פול מיט דערבאַרעמדיקייט און גוטע פּירות, אָן ספקות,
אָן חניפה. 18 און די פרוכט פון גערעכטיקייט ווערט געזייט אין שלום פון
די, וואָס מאַכן שלום.

ד פונוואַנען קומען מלחמות, און פונוואַנען קומען געשלעגן צווישן אייך?
צי קומען זיי ניט פון אייערע תאוות, וואָס פירן מלחמה אין אייערע

אֵברים? [2]איר גלוסט, און האָט ניט; איר הַרגעט, און זענט מקַנא, און קאָנט עס ניט דערגרייכן; איר שלאָגט זיך און פירט מִלחָמה; איר האָט ניט, מַחמת איר טוט ניט בעטן. [3]איר בעט, און באַקומט ניט, מַחמת איר בעט שלעכט, כּדי איר זאָלט עס אויסברענגען אין אייערע פאַרגעניגנס. [4]איר אויסגעלאַסענע! צי ווייסט איר ניט, אַז די פריַינטשאַפט מיט דער וועלט איז פײַנטשאַפט קעגן גאָט? בכֵן, ווער סע וועט זיין אַ פריינט פון דער וועלט, מאַכט זיך פאַר אַ שׂונא פון גאָט. [5]אָדער מיינט איר, אַז דער פָּסוק זאָגט אומזיסט: מיט קִנאה טוט גאַרן דער גייסט, וואָס ער האָט געמאַכט רוּען אין אונדז? [6]ער טוט אָבער געבן מער חֶסד. איבערדעם זאָגט דער פָּסוק: גאָט שטעלט זיך קעגן די האָפערדיקע, און גיט חֵן צו די עֲנָווים[א]. [7]זייט דעריבער אונטערטעניק צו גאָט; און שטעלט אייך אַנטקעגן דעם שָׂטן, און ער וועט אַנטרינען פון אייך. [8]גענעענט צו גאָט, און ער וועט גענעענען צו אייך. רייניקט אייערע הענט, איר זינדיקע, און לײַטערט אייערע הערצער, איר צוויי־פּנימדיקע. [9]פילט אייער עלנט, און קלאָגט, און וויינט; זאָל אייער געלעכטער פאַרקערט ווערן אין קלאָג, און אייער פרייד אין טרויעריקייט. [10]דערנידעריקט אייך פאַר גאָט, און ער וועט אייך דערהייבן.

[11]רעדט ניט איינער קעגן דעם אַנדערן, ברידער. דער, וואָס רעדט קעגן אַ ברודער, אָדער מְשפּט זיין ברודער, רעדט קעגן דער תּורה, און מְשפּט די תּורה. הײַנט, אויב דו מְשפּטסט די תּורה, ביסטו ניט איינער, וואָס איז מקַיים די תּורה, נייערט איר שופט. [12]איינער נאָר איז דער געזעצגעבער און שופט, דאָס איז דער, וואָס איז בִיכולת מַציל צו זיין און אומצוברענגען; ווער אָבער ביסטו, וואָס טוסט מְשפּטן דיין חבר?

[13]קומט דאָך, איר, וואָס זאָגט: הײַנט, אָדער מאָרגן וועלן מיר גיין אין דער און דער שטאָט אַריין, און פאַרברענגען דאָרט אַ יאָר, און האַנדלען, און פאַרדינען, [14]הַגם איר ווייסט ניט וואָס מאָרגן וועט זיין. וואָס איז אייער לעבן? וואָרים איר זענט אַ נעפּל, וואָס דויערט אַ ווײַלע, און פאַרשווינדט דערנאָך צוריק. [15]צוליב דעם באַדאַרפט איר זאָגן: אִם־ירצֶה־הַשֵׁם, אַז מיר וועלן לעבן, וועלן מיר דאָס, אָדער דאָס טאָן. [16]אַצינד אָבער רימט איר אייך אין אייערע באַרימערײַען; אַזאַ מִין רימען זיך איז

א משלי ג, 34.

שלעכט. 17 בכן, פאַר דעם, וואָס פאַרשטייט צו טאָן גוטס, און טוט עס ניט,
פאַר דעם איז עס אַ זינד.

ה קומט דאָך, איר רייכע, וויינט און קלאָגט אויף אייערע צָרות, וואָס
קומען איבער אייך. 2 אייער עשירות איז פאַרפוילט, און אייערע בגָדים
זענען צעפרעסן פון מאָיל. 3 אייער גאָלד און זילבער איז פאַרזשאַווערט,
און זייער זשאַווער וועט זיין אַן עדות קעגן אייך, און וועט פאַרצערן
אייער פלייש ווי פייער. איר האָט צונויפגעזאַמלט אייער אוצר אין די
לעצטע טעג. 4 זע, דער שׂכר פון די אַרבעטאָרער, וואָס האָבן געשניטן
אייערע פעלדער, און וואָס איז פון אייך פאַרהאַלטן געוואָרן, טוט אויס־
שרייען; און די געשרייען פון די, וואָס האָבן געשניטן, זענען אַריין אין
די אויערן פון גאָט צבָאות. 5 איר האָט וואויל געלעבט אויף דער ערד,
און געהאַט אייערע תּענוגים; איר האָט פעט געמאַכט אייערע הערצער
ווי אין אַ טאָג פון שחיטה. 6 איר האָט פאַרמשפּט, איר האָט געטייט דעם
צדיק; ער טוט זיך ניט שטעלן קעגן אייך.

7 זייט דעריבער געדולדיק, ברידער, ביז דעם קומען פון דעם האַר.
זע, דער אַקערער וואַרט אויף דער טייערער פרוכט פון דער ערד, און
איז געדולדיק מיט איר, ביז זי באַקומט דעם פריִרעגן און שפּעטרעגן.
8 זייט איר אויך געדולדיק, שטאַרקט אייערע הערצער; וואָרים דאָס קומען
פון דעם האַר האָט גענעענט. 9 מורמלט ניט, ברידער, איינער קעגן דעם
אַנדערן, כדי איר זאָלט ניט געמשפּט ווערן; אָט שטייט דער שופט פאַר
דער טיר. 10 נעמט אייך, ברידער, פאַר אַ בייַשפּיל פון ליידן און געדולד
די נביאים, וואָס האָבן גערעדט אין דעם נאָמען פון גאָט. 11 אָט רופן מיר
אָן געבענטשטע די, וואָס האָבן אויסגעהאַלטן. איר האָט געהערט פון דער
געדולדיקייט פון איובן, און איר האָט געזען, וואָס גאָט האָט צום סוף
געטאָן, וואָרים גאָט איז פול מיט רחמָנות און לייַטזעליקייט[א].

12 דער עיקר פון אַלץ אָבער, מיינע ברידער, שווערט ניט, ניט ביים
הימל, ניט ביי דער ערד, אויך ניט ביי קיין שום אַנדער שבועה; נייערט
זאָל אייער יאָ, זיין יאָ, און אייער ניין, ניין, כדי איר זאָלט ניט פאַלן
אונטער דעם משפּט.

13 טוט ווער ליידן צווישן אייך? לאָז ער מתפּלל זיין. איז עמיצער

[א] איוב א, 21, 22; תהלים קיא, 4.

פריילעך? לאָז ער זינגען לויב־געזאַנגען. [14] איז עמיצער קראַנק צווישן אייך?
לאָז ער רופן די זקנים פון דער קהילה, און זאָלן זיי מתפּלל זיין פאַר
אים, און אים זאַלבן מיט אײל אין דעם נאָמען פון גאָט; [15] און די תּפילה
פון אמונה וועט מציל זיין דעם קראַנקען, און גאָט וועט אים אויפריכטן;
און אויב ער איז באַגאַנגען זינד, וועלן זיי אים פאַרגעבן ווערן. [16] בכן,
זייט מתוודה אייערע זינד איינער פאַר דעם אַנדערן, און זייט מתפּלל
איינער פאַר דעם אַנדערן, כּדי איר זאָלט געהיילט ווערן. די תּפילה פון
דעם צדיק האָט אַ גרויסע און שטאַרקע פּעולה. [17] אֵליָהו איז געווען אַ
מענטש פּונקט אַזוי ווי מיר זענען, און ער האָט מתפּלל געווען מיט כּוונה,
אַז ס'זאָל ניט רעגענען; און סע האָט ניט גערעגנט אויף דער ערד דריי
יאָר מיט זעקס חדשים. [18] און ער האָט ווידער אַמאָל מתפּלל געווען, און
דער הימל האָט געגעבן רעגן, און די ערד האָט אַרויסגעבראַכט איר
פּרוכטא.

[19] מיינע ברידער, אויב עמיצער פון אייך ווערט אַראָפּגעפירט פון
דעם אמת, און איינער קערט אים אום, [20] זאָל ער וויסן, אַז דער, וואָס
טוט אומקערן אַ זינדיקן פון זיין פאַרקרומטן וועג, וועט מציל זיין אַ נפש
פון טויט, און וועט פאַרדעקן אַ סך זינד.

א מלכים א' א, יז, 1; יח, 1.

דער ערשטער בריוו פון פעטרוסן

א פּעטרוס, אַ שליח פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, צו
די אויסדערוויילטע, וואָס זענען תּושבֿים
פון דער צעשפּרייטונג אין פּאָנטוס, גאַלאַטיע,
קאַפּאַדאָציע, אַזיע און ביטיניע, 2 לויט נאָך דער
הַשגָחה פון גאָט, דעם פּאָטער, אין הייליקונג
פון דעם גייסט, צו געהאָרכזאַמקייט און
שפּרענגונג פון דעם בלוט פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ:
חֶסֶד צו אייך און שָלום זאָלן זיין געמערט.
3 געלויבט איז גאָט, דער פּאָטער פון אונדזער
האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, וואָס האָט אונדז לויט זיין
גרויס רַחמים ווידער אַמאָל געבוירן צו אַ
לעבעדיקער האָפענונג, דורך דעם תּחִיַת־הַמֵתים
פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, 4 פאַר אַ נַחלה וואָס איז
אומפאַרדאַרבלעך, אומבאַפלעקט, וואָס ווערט
ניט פאַרוועלקט, און וואָס איז באַהאַלטן פאַר
אייך אין הימל, 5 איר, וואָס ווערט פון דער
מאַכט פון גאָט באַשיצט דורך אֶמונה פאַר אַ
ישועה, וואָס איז אָנגעגרייט אַנטפּלעקט צו ווערן
אין דער לעצטער צייט. 6 טוט אייך דערמיט
שטאַרק פרייען, הַגַם איר זענט אויף אַ קורצער
צייט, אויב נייטיק, טרויעריק געוואָרן דורך
פאַרשידענע נִסיונות, 7 כּדי דער באַווייז פון
אייער אֶמונה, וואָס איז אַ סך טייערער פון

גאָלד, וואָס פאַרגייט, הַגַם סע ווערט אויסגעפּרואווט דורך פייער, זאָל אייך זיין צום לויב און הערלעכקייט און כָּבוד ביי דער אַנטפּלעקונג פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [8] הַגַם איר האָט אים ניט געזען, האָט איר אים ליב, און הַגַם איר טוט אים אַצינד ניט זען, דאָך טוט איר אין אים גלויבן, און טוט אייך שטאַרק פרייען מיט אַן אומדערציילבאַרער און הערלעכער שִׂמחה; [9] און איר דערגרייכט דעם תַּכלית פון אייער אֱמונה, די ישועה פון אייערע נשָמות.

[10] פונוועגן דער דאָזיקער ישועה האָבן חוקר־ודוֹרֵש געווען די נביאים, וואָס האָבן נביאות געזאָגט פונוועגן דעם חֶסֶד־, וואָס דאַרף קומען אויף אייך. [11] זיי האָבן געפאָרשט וואָסערע צייט, אָדער וואָסער אופן פון צייט דער גייסט פון מָשִיחַן, וואָס איז געווען אין זיי, האָט אָנגעדייַט, בעת ער האָט פאָרויס עֵדות געזאָגט אויף די עִינוּיים פון מָשִיחַן, און די גדולות, וואָס וועלן קומען נאָך זיי. [12] פאַר זיי איז דאָס אַנטפּלעקט געוואָרן, אַז ניט פאַר זיך אַליין, נייערט פאַר אייך האָבן זיי געדינט מיט די דאָזיקע זאַכן, וואָס זענען אַצינד אָנגעזאָגט געוואָרן צו אייך דורך די, וואָס האָבן מבַשֵׂר־ געווען פאַר אייך די בשורה דורך דעם רוח־הַקוֹדֶש, וואָס איז געשיקט געוואָרן פון הימל; וואָס אין זיי באַגערן אַרייַנצוקוקן מַלאָכים.

[13] בכֵן, גורט אָן די לענדן פון אייער פאַרשטאַנד, זייט ניכטער, און לייגט אייער גאַנצע האָפענונג אויף דעם חֶסֶד־, וואָס דאַרף פאַר אייך געבראַכט ווערן ביי דער אַנטפּלעקונג פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [14] ווי געהאָרכזאַמע קינדער, זאָלט איר אייך ניט צופּאַסן צו אייערע פריערדיקע תַּאוות אין די צייטן פון אייער אומוויסנקייט; [15] נייערט גלייך ווי דער, וואָס האָט אייך באַרופן, איז הייליק, זאָלט איר אַליין אויך זיין הייליק אין יעדן שטייגער פון לעבן, [16] מַחמת סע שטייט געשריבן:

איר זאָלט זיין הייליק, וואָרים איך בין הייליקא.

[17] און אויב איר רופט צו אים ווי אַ פאָטער, וואָס טוט מִשפּטן אָן נשִׂיאַת־פָּנים, לויט יעדן מענטשנס מַעשׂים, זאָלט איר פאַרברענגען אין מורא די צייט פון אייער פאַרוויילן. [18] וואָרים איר ווייסט, אַז ניט מיט פאַרדאַרבלעכע זאַכן, מיט זילבער אָדער גאָלד, זענט איר אויסגעלייזט געוואָרן פון אייער נישטיקן שטייגער פון לעבן, וואָס איז איבערגעגאַנגען פון אייערע אָבות, [19] נייערט מיט דעם טייערן בלוט פון מָשִיחַן, ווי פון אַ

א ויקרא יג, 44.

לאַם, אָן אַ מום און אָן אַ פלעק. [20] ער, וואָס איז געווען פאָרויסבאַשטימט
איידער דער גרונטפעסטיקונג פון דער וועלט, נאָר איז אַנטפּלעקט געוואָרן
אויף דעם סוף פון די טעג פון אייַערטוועגן, [21] וואָס זענט דורך אים מַאמינים
אין גאָט, וואָס האָט אים מחיה־מֵתים געווען, און האָט אים געגעבן כָּבוד,
אַזוי, אַז אייער אֶמונה און האָפענונג זאָל זיין אין גאָט.

[22] הֱיות איר האָט געלײַטערט אייערע נשָמות אין אייער געהאָרכזאַמקייט
פאַר דעם אֶמת אין ניט קיין פאַרשטעלטער ליבשאַפט פון די ברידער,
זאָלט איר גלוטיק ליב האָבן איינער דעם אַנדערן פון האַרצן. [23] וואָרים
איר זענט ווידער אַמאָל געבוירן געוואָרן, ניט פון קיין פאַרדאַרבלעכער
זריעה, נייערט פון אומפאַרדאַרבלעכער, דורך דעם וואָרט פון גאָט, וואָס
לעבט און געדײַט. [24] וואָרים

יעדעס פלייש איז ווי גראָז,
און יעדע פּראַכט דערפון איז ווי דער צוויַט פון גראָז.
דאָס גראָז פאַרוועלקט, און דער צוויַט פאַלט אַראָפּ;
[25] אָבער דאָס וואָרט פון גאָט באַשטייט אויף אייביקא.

און דאָס דאָזיקע איז דאָס וואָרט פון דער גוטער בשורה, וואָס איז אייך
אָנגעזאָגט געוואָרן.

ב בכֵן, טוט אָפּ פון זיך יעדע רִשעות, און יעדן באַטרוג, און חֲניפה,
און קִנאה, און יעדע רכִילות. [2] ווי ניַי־געבוירענע עופעלעך, באַגערט די
ניט־געפעלשטע גײַסטיקע מילך, כּדי איר זאָלט דורך איר וואַקסן צו דער
ישועה, [3] אויב איר האָט טועם געווען, אַז דער האַר איז גוט.

[4] גענעענט צו אים, ווי צו אַ לעבעדיקן שטיין, וואָס איז פאַרוואָרפן
פון מענטשן, ביי גאָט אָבער אויסדערוויילט און טייער, [5] און ווי לעבעדיקע
שטיינער זאָלט איר אַליין אויפגעבויט ווערן צו אַ גייסטיק הויז, צו זיין
אַ הייליקע כּהונה, כּדי מַקריב צו זיין גײַסטיקע קָרבָּנות, וואָס זענען
באַוויליקט צו גאָט דורך יֵשוּע הַמָשִיחַ. [6] מֵחמת סע שטייט געשריבן:

זע, איך לייג אין צִיוֹן אַן אויסדערוויילטן, טייערן ווינקלשטיין;
און דער, וואָס גלויבט אין אים, וועט ניט פאַרשעמט ווערןב.

[7] בכֵן, פאַר אייך, וואָס גלויבן, איז ער טייער, פאַר אַזוינע אָבער, וואָס
גלויבן ניט:

א ישעיה מ, 6—8. ב ישעיה כח, 16.

איז דער שטיין, וואָס די בוימײַנסטער האָבן פאַרוואָרפן,
געוואָרן צום ווינקלשטייןא.

8 און אַ שטיין פון שטרויכלונג, און אַ פעלז פון ערגערנישב.
ווארים זיי שטרויכלען צוליב זייער ווידערשפעניקייט קעגן דעם וואָרט,
וואָס צו דעם זענען זיי אויך באַשטימט געוואָרן.

9 איר אָבער זענט אַן אויסדערוויילטער דור, אַ מלוכה פון כּהנים,
אַ הייליקע אומה, אַן עם־סגולה, כּדי באַקאַנט צו מאַכן די מידות פון אים,
וואָס האָט אייך אַרויסגערופן פון פינצטערניש צו זיין וואונדערלעך ליכט;
10 איר, וואָס זענט אַמאָל ניט געווען קיין פאָלק, אָבער אַצינד זענט איר
גאָטס פאָלק; אַמאָל זענט איר געווען אָן חסד, אָבער אַצינד האָט איר
מקבל געווען חסד.

11 באַליבטע, איך בעט אייך ווי גרים און תּושבים, זיך צוריקצוהאַלטן
פון פליישלעכע תּאוות, וואָס טוען קריגן קעגן אייער זעל. 12 פירט אייך
אויף רעכט צווישן די אומות־העולם, כּדי, בעת זיי רעדן קעגן אייך ווי
טוער פון אומרעכט, זאָלן זיי דורך אייערע מעשׂים־טובים, וואָס זיי זעען,
לויבן גאָט אין דעם טאָג פון רעכנשאַפט.

13 זייט אונטערטעניק אונטער יעדער מענטשלעכער פאַראָרדענונג פון
דעם האַרס־וועגן, סיי דעם מלך, ווי אַ העכסטן, 14 אָדער די פּראָקו־
ראַטאָרן, וואָס זענען פון אים געשיקט געוואָרן צו שטראָפן די, וואָס טוען
אומרעכט, און צו לויבן די, וואָס טוען גוטס. 15 וואָרים אַזוי איז דער
רצון פון גאָט, אַז דורך טאָן גוטס זאָלט איר פאַרשטומען די אומוויסנקייט
פון נאַרישע מענטשן; 16 ווי פרייַע, און ניט נוצנדיק אייער פרייַהייט פאַר
אַ מאַנטל פון רשעות, נייערט ווי קנעכט פון גאָט. 17 גיט אָפּ כּבוד אַלע
מענטשן. האָט ליב די ברודערשאַפט. האָט מורא פאַר גאָט. גיט אָפּ
כּבוד דעם מלך.

18 קנעכט, זייט אונטערטעניק אייערע האַרן מיט דער גאַנצער פאָרכ־
טיקייט, ניט נאָר די גוטע און איידעלע, נייערט אויך די בייזע. 19 וואָרים דאָס
דאָזיקע איז באַוויליקט, אויב איינער שטייט אויס יסורים פונוועגן ערלעכקייט
צו גאָט, בעת ער טוט ליידן אומזיסט. 20 וואָרים וואָסער כּבוד איז עס,
אַז איר זינדיקט, און ווערט געשלאָגן דערפאַר, אויב איר וועט עס אָננעמען

א תּהלים קיח, 22. ב ישעיה ח, 14.

געדולדיק? אויב אָבער איר טוט גוטס, אוןליידט דערפאַר געדולדיק, איז עס באַוויליקט ביי גאָט. [21] וואָרים צו דעם זענט איר באַרופן געוואָרן, מַחמת מָשיחַ האָט אויך געליטן פאַר אייך, און געלאָזן אייך אַ ביישפּיל, כּדי איר זאָלט גיין אין זיינע טריט. [22] ער האָט ניט געטאָן קיין זינד; עס איז אויך ניט געפונען געוואָרן קיין פאַלשקייט אין זיין מויל. [23] בעת ער איז געלעסטערט געוואָרן, האָט ער ניט געלעסטערט צוריק; בעת ער האָט געליטן, האָט ער ניט געסטראַשעט; נייערט האָט זיך איבערגעגעטפערט צו דעם, וואָס טוט מִשפּטן רעכטפאַרטיק. [24] ער אַליין האָט אַוועקגעטראָגן אונדזערע זינד אין זיין לייַב אויף דעם האָלץ, כּדי מיר זאָלן לעבן צו רעכטפאַרטיקייט, נאָכדעם ווי מיר זענען אָפּגעשטאָרבן פאַר זינד; דורך וועמעס וואונדן איר זענט געהיילט געוואָרן[א]. [25] וואָרים איר זענט פאַרבלאָנדזשעט געוואָרן ווי שאָף, אָבער אַצינד האָט איר אייך אומגעקערט צו דעם פּאַסטעך און אויפזעער פון אייערע נשָמות.

ג [1] אויף דעם זעלבן שטייגער, איר ווייבער, זייט אונטערטעניק אייערע אייגענע מאַנען, כּדי, אויב אַפילו טייל געהאָרכן ניט דאָס וואָרט, זאָלן זיי קענען געוואונען ווערן אָן דעם וואָרט, דורך דער אויפפירונג פון זייערע ווייבער, [2] בעת זיי וועלן זען אייער צניעותדיקע און פרומע אויפפירונג. [3] זייער באַשיינונג זאָל ניט זיין די אויסערלעכע באַשיינונג פון פלעכטן די האָר, און פון טראָגן צירונג פון גאָלד, אָדער פון אָנטאָן זיך קליידער, [4] נייערט זאָל דאָס זיין דער פאַרבאָרגענער מענטש פון דעם האַרץ און דער אומפאַרדאַרבלעכער קליידונג פון אַן עניוותדיקן און שטילן גייסט, וואָס האָט אַ גרויסן ווערט פאַר גאָט. [5] וואָרים אַזוי פלעגן זיך אַמאָל באַשיינען די הייליקע נָשים, וואָס האָבן געהאָפט אין גאָט, און זיי זענען געווען אונטערטעניק זייערע מאַנען, [6] ווי שָׂרָה האָט געהאָרכט אַבְרָהמען, און האָט אים אָנגערופן האַר. און איר זענט געוואָרן אירע קינדער, אויב איר טוט רעכט, און ווערט ניט דערשראָקן פון קיין שום פּחד.

[7] אויף אַזאַ שטייגער, איר מאַנען, וואוינט מיט אייערע ווייבער מיט פאַרשטענדעניש, און גיט אָפּ כָּבוד דער פרוי, ווי די שוואַכע כּלי, מַחמת זיי זענען אויך מיט־יורשים אין דעם חֶסֶד פון לעבן, כּדי אַז אייערע תּפילות זאָלן ניט געשטערט ווערן.

א ישעיה נג, 5.

[8] צום סוף, זייט אַלע פֿון איין מַחשָבָה, רַחמָנותדיק, ברודערלעך,
באַרעמהאַרציק, עֲנִיוֹתדיק. [9] פֿאַרגעלט ניט קיין שלעכטס פֿאַר שלעכטס,
אָדער לעסטערונג פֿאַר לעסטערונג, נייערט פֿאַרקערט, בענטשט; וואָרים
צו דעם זענט איר באַרופֿן געוואָרן, כּדי איר זאָלט יַרשענען אַ בְרָכָה.
[10] וואָרים

דער, וואָס וויל ליב האָבן לעבן,
און זען גוטע טעג,
זאָל היטן זיין צונג פֿון שלעכטס,
און זיינע ליפּן פֿון רעדן פֿאַלשקייט;
[11] און זאָל ער אָפּקערן פֿון שלעכטס, און טאָן גוטס,
זאָל ער זוכן שָלום און זיך יאָגן נאָך אים.
[12] וואָרים די אויגן פֿון גאָט זענען אויף די צַדיקים,
און זיינע אויערן צו זייער געבעט;
אָבער דאָס פָּנים פֿון גאָט איז קעגן די, וואָס טוען שלעכטסא.

[13] און ווער איז דער, וואָס וועט אייך טאָן שאָדן, אויב איר זענט
אייפֿעריק אין דעם, וואָס איז גוט? [14] און אויב אַפֿילו איר זאָלט ליידן
פֿונוועגן רעכטפֿאַרטיקייט, טאָ וואויל איז אייך. און האָט ניט קיין מוֹרא
פֿאַר זייער שרעק, און ערגערט אייך ניט, [15] נייערט הייליקט אין אייערע
הערצער מָשִיחַן פֿאַר האַר; זייט גרייט תָּמיד צו געבן אַ תְּשובָה יעדן
איינעם, וואָס פֿרעגט אייך אַ טַעַם בנוֹגֵעַ דער האָפֿענונג, וואָס איז אין אייך,
דאָך מיט עֲנִיוֹות און פֿאַרכטיקייט; [16] האָט אַ גוט געוויסן, כּדי אין דעם,
וואָס איר ווערט באַשולדיקט, זאָלן פֿאַרשעמט ווערן די, וואָס לעסטערן
אייער גוטע פֿירונג פֿון לעבן אין מָשִיחַן. [17] וואָרים עס איז בעסער צו ליידן
פֿאַר טאָן גוטס, אויב דאָס איז גאָטס רָצוֹן, איידער פֿאַר טאָן שלעכטס.
[18] מַחמַת אויך מָשִיחַ איז איין מאָל געשטאָרבן פֿונוועגן זינד, דער צַדיק פֿאַר
די רשָעים, כּדי ער זאָל אונדז געגעענען צו גאָט, בעת ער איז געטייט
געוואָרן אין דעם פֿלייש, אָבער געמאַכט געוואָרן לעבעדיק אין דעם גייסט.
[19] און אין אים איז ער אויך געגאַנגען און האָט מְבַשֵׂר געווען אין געפֿאַנגענ־
שאַפֿט פֿאַר די גייַסטער, [20] וואָס זענען אַמאָל געווען ווידערשפּעניק, בעת די
געדולדיקייט פֿון גאָט האָט געוואַרט אין די טעג פֿון נֹחַן, בשָעת די תֵּבָה איז

א תהלים לד, 13—17.

געבויט געוואָרן, וואָס אין איר זענען עטלעכע, דהיינו, אַכט נפָשות ניִצול
געוואָרן פון דעם וואַסער. 21 פון וואָס, אין אַן אֶמתער ענלעכקייט, די
טבילה טוט אייך אַצינד אויך מַציל זיין, ניט ווי דאָס אָפּטאָן דעם שמוץ פון
דעם לײַב, נייערט דאָס פאַרלאַנגען פון אַ גוט געוויסן לגַבי גאָט, דורך
דעם תּחיַת־המֵתים פון יֵשוּעַ הַמָשיחַ, 22 וואָס איז ביי דער רעכטער האַנט פון
גאָט, נאָכדעם ווי ער איז אַרויפגעגאַנגען אין הימל אַריין; און מַלאָכים
און הערשאַפטן און מאַכטן זענען געמאַכט געוואָרן אים אונטערטעניק.

ד דעריבער, אַזוי ווי מָשיחַ האָט געליטן אין דעם פלייש, זאָלט איר אייך
אויך באַוואָפענען מיט דעם זעלבן געדאַנק, וואָרים דער, וואָס האָט
געליטן אין דעם פלייש, הערט אויף זינדיקן, 2 כּדי ער זאָל מער ניט
לעבן אין דעם פלייש די איבעריקע פון זיינע טעג לויט די תּאוות פון
מענטשן, נייערט לויט דעם רָצון פון גאָט. 3 וואָרים עס איז שוין גענוג
די פאַרגאַנגענע צייט, בעת איר האָט געטאָן דעם באַגער פון די אומות־
העוֹלָם, און זענט געגאַנגען אין תּאוות, גלוסטונגען, אויסגעלאַסנקייטן, שיכּרות
און נִמאָסע עבודה־זָרות. 4 איבערדעם וואונדערן זיי זיך, וואָס איר לויפט
ניט מיט זיי אין דעם זעלבן שליַים פון פאַרדאָרבנקייט, בעת זיי רעדן
לָשון־הָרע פונוועגן אייך; 5 זיי וועלן אָבער אָפּגעבן דין־וְחֶשבון דעם, וואָס
איז אָנגעברייט צו מִשפּטן די לעבעדיקע און די טויטע. 6 וואָרים צוליב
דעם איז די בשׂורה אָנגעזאָגט געוואָרן אַפילו צו די מֵתים, כּדי זיי זאָלן
געמִשפּט ווערן אין דעם פלייש ווי מענטשן, אָבער לעבן לויט ווי גאָט
אין דעם גייסט.

7 דער סוף אָבער פון אַלצדינג האָט גענעענט; זייט דעריבער געזונט
אין פאַרשטאַנד, און זייט ניכטער צו תּפילה. 8 מער פון אַלצדינג זייט
גלוטיק אין אייער ליבשאַפט צווישן זיך; וואָרים ליבשאַפט טוט פאַרדעקן אָן
אַ שיעור זינד. 9 זייט מַכניס־אורח איינער דעם אַנדערן אָן מורמלערײַ;
10 דינט איינער דעם אַנדערן, לויט דער מַתָּנה, וואָס יעדער האָט באַקומען,
ווי גוטע פאַרוואַלטער פון דעם פילפאַכן חֶסד פון גאָט. 11 אויב עמיצער
טוט רעדן, זאָל ער רעדן ווי סע וואָלט געווען אַ נבואה פון גאָט; אויב
עמיצער טוט דינען, זאָל ער דינען ווי פון דעם כּוח, וואָס גאָט טוט געבן,
כּדי אין אַלצדינג זאָל גאָט פאַרהערלעכט ווערן דורך יֵשוּעַ הַמָשיחַ, וואָס
אים געהערט דער כָּבוד און די הערשאַפט אויף אייביק און אייביק. אָמֵן.

[12] באַליבטע, וואונדערט אייך ניט בנוגע דעם פּײַעריקן נסיון וואָס קומט איבער אייך, כּדי אייך צו פּרוּאוון, גלייך ווי סע וואָלט אייך געטראָפן עפּעס אַן אויסטערלישע זאַך. [13] נייערט פרייט אייך, אויף וויפל איר האָט אַ חלק אין משיחס ליידן, כּדי איר זאָלט אייך אויך פרייען ביי דער אַנטפּלעקונג פון זיין הערלעכקייט מיט אַ גרויסער פרייד. [14] אויב איר ווערט געלעסטערט פונוועגן דעם נאָמען פון משיחן, טאָ וואויל איז אייך, מחמת דער גייסט פון הערלעכקייט און דער גייסט פון גאָט טוט רוען אויף אייך. [15] נאָר זאָל קיינער פון אייך ניט ליידן ווי אַ רוצח, אָדער אַ גנב, אָדער אַ רשע, אָדער ווי איינער, וואָס מישט זיך אין פרעמדע עסקים. [16] נאָר אויב איינער ליידט ווי אַ משיחי, זאָל ער זיך ניט שעמען, נייערט זאָל ער אין דעם דאָזיקן נאָמען פאַרהערלעכן גאָט. [17] וואָרים סע האָט געגעענט די צייט פאַר דעם אָנהייב פון משפט אין דעם הויז פון גאָט; און אויב סע הייבט זיך אָן קודם ביי אונדז, וואָס וועט זיין דער סוף פון די, וואָס געהאָרכן ניט די בשורה פון גאָט? [18] און אויב דער צדיק ווערט קוים געראַטעוועט, וואו וועט אַהינקומען דער רשע און זינדיקער? [19] בכן, זאָלן אויך די, וואָס ליידן לויט דעם רצון פון גאָט, איבערענטפערן זייערע נשמות צו אַ געטרייען בורא, בעת זיי טוען גוטס.

ה בכן, די זקנים צווישן אייך בין איך מזהיר, איך, וואָס בין אויך אַ זקן און אַן עדות פון די ליידן פון משיחן, ווי אויך אַ טיילנעמער אין דער הערלעכקייט, וואָס וועט אַנטפּלעקט ווערן: [2] פּיטערט גאָטס סטאַדע, וואָס איז אייך אָנפאַרטרויט, און האָט השגחה איבער איר, ניט דורך צוואַנג, נייערט ווילִיק, לויט דעם רצון פון גאָט, אויך ניט אין שענדלעכן פאַרדינסט, נייערט מיט חשק; [3] אויך ניט ווי באַהערשער פון גאָטס נחלה, נייערט מאַכט אייך פאַר ביישפּילן פון דער סטאַדע. [4] און בעת דער הויפּט־פּאַסטעך וועט אַנטפּלעקט ווערן, וועט איר מקבל זיין די קרוין פון הערלעכקייט, וואָס טוט ניט פאַרוועלקן.

[5] אַזוי אויך, איר ייִנגערע, זייט אונטערטעניק די זקנים. גורט אייך אַלע אָן מיט הכנעה צו דינען איינער דעם אַנדערן; וואָרים גאָט איז קעגן די האָפערדיקע, גיט אָבער חן צו די ענווים[א].

[6] בכן, דערנידעריקט אייך אונטער דער מעכטיקער האַנט פון גאָט,

א משלי ג, 34.

כדי ער זאָל אייך דערהייבן מיט דער צייט. 7וואַרפט אַרויף אויף אים
אַלע אייערע דאגות, מחמת ער טוט זאָרגן פאַר אייך[א]. 8זייט ניכטער,
זייט וואַך. אייער באַדרענגער, דער שׂטן, גייט אַרום ווי אַ ברומענדיקער
לייב, און זוכט, וועמען ער זאָל קענען פאַרצוקן. 9אים זאָלט איר שטאַרק
בײַשטיין אין אייער אֱמונה, ווייל איר ווייסט, אַז די זעלבע יסורים ווערן
דערפילט אין אייערע ברידער אין דער וועלט. 10און דער גאָט פון יעדן
חֶסֶד, וואָס האָט אייך באַרופן צו זיין אייביקער הערלעכקייט אין מָשִיחַן,
וועט אייך אַליין, נאָכדעם ווי איר האָט געליטן אַביסל, מאַכן שלֵימותדיק,
אייך באַפעסטיקן און שטאַרקן. 11אים געהערט די הערשאַפט אויף אייביק
און אייביק. אָמֵן.

12דורך סילוואַנוסן, אונדזער געטרייען ברודער, ווי איך רעכן אים,
האָב איך אייך בקיצור געשריבן, און מַזהיר געווען און עֵדות געזאָגט, אַז
דאָס דאָזיקע איז דער אֶמֶתער חֶסֶד פון גאָט; שטייט אין אים פעסט.
13די קהִילה אין בָבֶל, וואָס איז אויסדערוויילט אינאיינעם מיט אייך, גריסט
אייך, און אַזוי טוט מאַרקוס, מיין זון. 14גריסט איינער דעם אַנדערן מיט
אַ קוש פון ליבשאַפט.

שָלום צו אייך אַלע, וואָס זענט אין מָשִיחַן.

דער צווייטער בריוו פון פעטרוסן

א שִמעון פעטרוס, אַ קנעכט און שלִיח פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, צו די, וואָס
האָבן מקַבל געווען די אייגענע טייערע אֱמונה ווי מיר, אין דער
רעכטפאַרטיקייט פון אונדזער גאָט און דעם גואֵל יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.

2חֶסֶד צו אייך און שָלום זאָל געמערט ווערן אין דער דערקענטעניש
פון גאָט און פון יֵשוּעַ, אונדזער האַר. 3הֱיות זיין געטלעכע מאַכט האָט
אונדז באַוויליקט אַלצדינג, וואָס האָט אַ שײַכות צום לעבן און פרומקייט,

[א] תהלים נה, 22.

דורך דער דערקענטעניש פֿון אים, וואָס האָט אונדז באַרופֿן דורך זײַן אײגענער הערלעכקייט און גוטע מידות, [4] וואָס דורך זיי האָט ער אונדז באַוויליקט זײַנע טײַערע און זייער גרויסע הבטחות, כּדי דורך די דאָזיקע זאָלט איר ווערן טײלנעמער אין דער געטלעכער טבֿע, בעת איר זענט אַנטרונען די פֿאַרדאַרבונג, וואָס איז פֿאַראַן אין דער וועלט דורך תּאווה.

[5] און פֿונוועגן דער דאָזיקער סיבה גיט צו פֿון אײַער צד די גאַנצע פֿלײַסיקייט, און צו אײַער אמונה מידות־טובֿות, און צו אײַערע מידות־טובֿות וויסן, [6] און אין אײַער וויסן, זעלבסט־באַהערשונג, און אין אײַער זעלבסט־באַהערשונג, סבֿלנות, און אין אײַער סבֿלנות, פֿרומקייט, [7] און אין אײַער פֿרומקייט, פֿרײַנטשאַפֿט, און אין אײַער פֿרײַנטשאַפֿט, ליבשאַפֿט. [8] וואָרים אויב די דאָזיקע זאַכן זענען אײַערע און פֿאַרמערן זיך, מאַכן זיי אײַך איר זאָלט ניט ווערן בטל, אויך ניט אומפּרוכפּערדיק אין דער דערקענטעניש פֿון אונדזער האַר ישוע המשיח.

[9] וואָרים דעם, וואָס סע פֿעלן די דאָזיקע זאַכן, דער איז בלינד, און זעט נאָר וואָס עס איז נאָענט, ווײַל ער האָט פֿאַרגעסן די ריײניקונג פֿון זײַנע אַלטע זינד. [10] איבערדעם, ברידער, פֿלײַסט אײַך נאָך מער, צו מאַכן זיכער אײַער באַרופֿונג און אויסדערוויילטקייט; וואָרים אויב איר וועט דאָס טאָן, וועט איר קיינמאָל ניט געשטרויכלט ווערן. [11] וואָרים אַזוי וועט אײַך ברייט געעפֿנט ווערן דער אַרײַנגאַנג אין דער אײביקער מלוכה פֿון אונדזער האַר און גואל ישוע המשיח.

[12] איבערדעם וועל איך תּמיד זײַן גרייט אײַך צו דערמאָנען פֿונוועגן די דאָזיקע זאַכן, הגם איר קענט זיי, און זענט באַפֿעסטיקט אין דעם אמת, וואָס איז מיט אײַך. [13] און איך האַלט עס פֿאַר רעכט, כּל־זמן איך בין אין דעם דאָזיקן געצעלט, אײַך צו דערוועקן דורך דעם דערמאָנען אײַך, [14] ווײַל איך ווייס, אַז דאָס אויסטאָן זיך פֿון מײַן געצעלט גענעענט גיך, אַזוי ווי אונדזער האַר ישוע המשיח האָט מיר אָנגעצייכנט. [15] און איך וועל מיך שטאַרק מיִען, אַז איר זאָלט נאָך מײַן פּטירה אַלעמאָל זײַן בכּוח זיך צו דערמאָנען אין די דאָזיקע זאַכן.

[16] וואָרים מיר האָבן ניט געטאָן נאָכגיין קינצלעך אויסגעטראַכטע מעשׂות, בעת מיר האָבן אײַך אָנגעזאָגט די מאַכט פֿון אונדזער האַר ישוע המשיח און זײַן קומען, נייערט מיר זענען געווען אויגן־עדות פֿון זײַן

דערהויבנקייט. [17] וואָרים ער האָט מקַבל געווען פון גאָט, דעם פאָטער,
כָּבוד און הערלעכקייט, בעת אַזאַ קול האָט זיך צו אים דערטראָגן דורך
דער דערהויבענער הערלעכקייט: דאָס איז מיין געליבטער זון, אין אים איז
מיין וואוילגעפעלן. [18] און דאָס דאָזיקע קול האָבן מיר געהערט קומען
פון הימל, בעת מיר זענען מיט אים געווען אויף דעם הייליקן באַרג. [19] און
מיר האָבן דאָס וואָרט פון נבואה נאָך זיכערער, און איר טוט רעכט,
וואָס איר גיט אַכטונג דערויף ווי אויף אַ ליכט, וואָס לײַכט אין אַ פינצטערן
אָרט, ביז דער טאָג ברעכט אַריין, און דער מאָרגנשטערן גייט אויף אין
אייערע הערצער. [20] פאַרשטייט רֵאשית דאָס, אַז קיין שום נבואה פון די
כּתבֵי־הַקוֹדֶש האָט אָן אייגענעם באַשייד, [21] וואָרים קיין שום נבואה איז
ווען אַמאָל געקומען דורך דעם רָצון פון אַ מענטש, נייערט מענטשן האָבן
גערעדט פון גאָט דורך דער הַשפָּעה פון דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש.
ב עס זענען אָבער אויך אויפגעשטאַנען פאַלשע נביאים צווישן דעם פאָלק,
ווי סע וועלן אויך זיין צווישן אייך פאַלשע לערער, וואָס וועלן בסוד
אַרײַנברענגען צעשטערנדיקע אַפּיקורסות, און וועלן אַפילו פאַרלייקענען
דעם האַר, וואָס האָט זיי אויסגעקויפט, און וועלן ברענגען אויף זיך אַ גיכע
פאַרלענדונג. [2] און אַ סך וועלן נאָכגיין נאָך זייערע אומווערדיקע מַעשׂים,
און צוליב זיי וועט דער וועג פון דעם אֶמת געלעסטערט ווערן. [3] און
אין גיריקייט וועלן זיי מיט אויסגעטראַכטע רייד מאַכן מסחר מיט אייך;
זייער פּסק ווערט פון לאַנג אָן ניט אָפּגעלייגט, און זייער פאַרדאַרבונג
שלומערט ניט.

[4] וואָרים אויב גאָט האָט ניט געשוינט די מַלאָכים, בעת זיי האָבן
געזינדיקט, נייערט האָט זיי אַרײַנגעוואָרפן אין גיהנום, און האָט זיי איבער־
געענטפערט אין גריבער פון חשכות, אויפגעהיט צו ווערן פאַר דעם מִשפּט;
[5] און האָט ניט געשוינט די אַלטע וועלט, נייערט האָט מַציל געווען נחַן מיט
זיבן אַנדערע, אַ מבַשׂר פון רעכטפאַרטיקייט, בעת ער האָט געבראַכט אַ
מַבול אויף דער וועלט פון די רשָעים; [6] און בעת ער האָט איבערגעקערט
די שטעט פון סדום און עמוֹרה אין אַש, האָט ער זיי פאַרמִשפּט חָרוב צו
ווערן, און האָט זיי געמאַכט פאַר אַ מָשל פאַר יענע, וואָס וועלן לעבן
רִשעותדיק; [7] און האָט מַציל געווען דעם צַדיק לוט, וואָס איז געווען שווער
געפּלאָגט דורך דעם פאַרשײַטן לעבן פון די רשָעים, [8] (וואָרים יענער צַדיק,

בעת ער האָט געוואוינט צווישן זיי, האָט זיך טאָג־טעגלעך געקוועלט אין זיין רעכטפאַרטיקער נשמה, בעת ער האָט געזען און געהערט זייערע בייזע מעשים)؛ [9] גאָט פאַרשטייט וויאַזוי מציל צו זיין די פרומע פון אַ נסיון, און צו האַלטן די רשעים אויף באַשטראָפונג ביז דעם יום־הדין, [10] און בפֿרט די, וואָס גייען נאָך דעם פלייש אין דער תאווה פון אומריינקייט, און פאַראַכטן הערשאַפט.

העזהדיק זענען זיי, איינגעעקשנט, און ציטערן ניט צו לעסטערן שׂררות, [11] בשעת מלאָכים, הגם גרעסער אין שטאַרקייט און מאַכט, ברענגען ניט קעגן זיי קיין לעסטערנדיקן משפּט פאַר גאָט. [12] די דאָזיקע אָבער, ווי באַשעפענישן אָן שׂכל, וואָס זענען געבוירן געוואָרן ווי פּשוטע חיות, געכאַפּט און אומגעבראַכט צו ווערן, בעת זיי לעסטערן אין ענינים, וואָס זיי פאַרשטייען ניט, וועלן אין זייער צעשטערונג זיכער אומגעבראַכט ווערן, [13] און ליידן אומרעכט ווי דער שׂכר פון טאָן אומרעכט. זיי האַלטן עס פאַר אַ תענוג צו פרעסן דורכן טאָג, זענען פלעקן און מומים, און הוליען אין זייערע שקרים, בשעת זיי מאַכן סעודות מיט אייך. [14] זיי האָבן אויגן, וואָס זענען פול מיט זנות, און וואָס קענען זיך ניט צוריקהאַלטן פון זינד; זיי פאַרכּישופן אומבאַפעסטיקטע נשמות; זיי האָבן אַ האַרץ געוואוינט צו זשעדנעקייט; קינדער פון דער קללה. [15] ווייל זיי האָבן פאַרלאָזן דעם דרך־הישר, זענען זיי פאַרבלאָנדזשעט געוואָרן, און זענען געגאַנגען דעם וועג פון בלעם בן־בעור, וואָס האָט ליב געהאַט דעם שׂכר פון אומרעכט; [16] ער איז אָבער געשטראָפט געוואָרן פאַר זיין אייגענער עבירה: אַ שטום אייזל האָט גערעדט מיט אַ מענטשנס קול, און האָט פאַרמיטן דעם שגעון פון דעם נביאא.

[17] דאָס זענען קוואַלן אָן וואַסער, און נעפּלען געטריבן פון אַ שטורעם; פאַר זיי איז אָנגעבגרייט געוואָרן די שטאָק־פינצטערניש. [18] וואָרים בעת זיי רעדן אַרויס גרויסע אויפגעשוואָלענע רייד פון נישטיקייט, פאַרכּישופן זיי דורך גלוסטיקייטן און די תאוות פון פלייש יענע, וואָס זענען גראָד אַנטרונען פון די, וואָס לעבן אין טעות. [19] זיי זאָגן זיי צו פרייהייט, בעת זיי אַליין זענען קנעכט פון פאַרדאָרבנקייט; וואָרים פון וועמען אַ מענטש ווערט בייגעקומען, פון דעם ווערט ער אויך געבראַכט אין קנעכטשאַפט.

א במדבר כב, 28.

[20]וואָרים אויב נאָכדעם, ווי זיי זענען אַנטרונען פון די טומאות פון דער
וועלט דורך דער דערקענטעניש פון דעם האַר און גואֵל יֵשוּעַ הַמָשִיחַ,
ווערן זיי ווידער אַמאָל פאַרוויקלט אין זיי און בײַגעקומען, איז זייער
לעצטע מַדרֵגה ערגער ווי די ערשטע. [21]וואָרים סע וואָלט געווען בעסער
פאַר זיי ניט צו האָבן געקענט דעם וועג פון רעכטפאַרטיקייט, איידער
נאָכדעם ווי זיי האָבן אים געקענט, זיך אָפּצוקערן פון דעם הייליקן
געבאָט, וואָס איז זיי איבערגעענטפערט געוואָרן. [22]סע האָט געטראָפן מיט
זיי לויט דעם אֶמֶתן מָשָל: דער הונט קערט זיך אום צוריק צו זיין אייגענער
אויסברעכונג, און דער חַזיר, וואָס האָט זיך געוואַשן, ווידער צו וואַלגערן
זיך אין דער בלאָטע[א].

ג דאָס איז שוין דער צווייטער בריוו, באַליבטע, וואָס איך שרייב צו
אייך; און אין ביידע פון זיי טו איך דערוועקן און דערמאָנען אייער
ריין געמיט, [2]כדי איר זאָלט געדענקען די רייד, וואָס זענען פריער גערעדט
געוואָרן דורך די הייליקע נביאים, און דאָס געבאָט פון דעם האַר און
גואֵל דורך אייערע שליחים. [3]רֵאשית זאָלט איר פאַרשטיין דאָס דאָזיקע,
אַז אויף דעם סוף פון די טעג וועלן קומען לֵצים מיט זייער לֵיצָנות,
וואָס גייען נאָך זייערע אייגענע תַאוות, [4]און זאָגן: וואו איז די הַבטָחה
פון זיין קומען? וואָרים זינט די אָבות זענען אַנטשלאָפן געוואָרן, איז
אַלצדינג געבליבן ווי עס איז געווען פון אָנהייב אָן פון דער באַשאַפונג.
[5]וואָרים דאָס פאַרגעסן זיי בכִּיוון, אַז די הימלען זענען געווען פון פאַרצייטן,
און אַן ערד, וואָס האָט זיך דורך דעם וואָרט פון גאָט געפורעמט פון
דעם וואַסער און דורך דעם וואַסער, [6]וואָס דורך זיי איז די וועלט, וואָס
איז דעמאָלט געווען, אומגעקומען, בעת זי איז פאַרפלייצט געוואָרן מיט
וואַסער. [7]די הימלען אָבער, וואָס זענען אַצינד, און די ערד, זענען דורך
דעם זעלבן וואָרט אויפגעהיט געוואָרן פאַר דעם פייער, וואָס איז באַהאַלטן
געוואָרן אויף דעם יום־הַדין און דער פאַרדאַרבונג פון די רשָעים.
[8]פאַרגעסט אָבער ניט דאָס איינע, באַליבטע, אַז איין טאָג איז ביי
גאָט ווי טויזנט יאָר, און טויזנט יאָר ווי איין טאָג[ב]. [9]גאָט פאַרזאַמט ניט
בנוגע זיין הַבטָחה, ווי טייל רעכענען פאַרזאַמונג; נייערט איז געדולדיק
קעגן אייך, ווייל ער וויל ניט, אַז עמיצער זאָל אומקומען, נייערט, אַז

[א] משלי כו, 11. [ב] תהלים צ, 4.

אַלע זאָלן קומען צו תּשובה. 10 אָבער דער טאָג פון גאָט וועט קומען
ווי אַ גַנבֿ; און אין אים וועלן די הימלען פאַרשווינדן מיט גרויס רַעש, און
די יסודות וועלן אויפגעלייזט ווערן אין ברענענדיקער היץ, און די ערד
און די ווערק, וואָס זענען אויף איר, וועלן פאַרברענט ווערן.
11 הֱיות ווי אַלע די דאָזיקע זאַכן וועלן אַזוי אויפגעלייזט ווערן,
וואָסערע מינים מענטשן דאַרפט איר זיין אין אַ הייליק לעבן און פרומקייט,
12 בעת איר דערוואַרט און באַגערט שטאַרק דאָס קומען פון גאָטס טאָג,
וואָס דורך אים וועלן אויפגעלייזט ווערן די הימלען אין פייער, און די
יסודות צעשמאָלצן ווערן אין ברענענדיקער היץ? 13 מיר אָבער וואַרטן,
לויט זיין הַבטָחה, אויף נייע הימלען און אויף אַ נייער ערד, וואו סע
טוט וואוינען רעכטפאַרטיקייט.
14 בכֵן, באַליבטע, הֱיות איר וואַרט אויף די דאָזיקע זאַכן, גיט אַכטונג,
אַז איר זאָלט געפונען ווערן אָן אַ פלעק און אָן אַ מום פאַר אים בשָלום.
15 און רעכנט די געדולדיקייט פון אונדזער האַר פאַר אַ ישועה, אַזוי ווי אויך
אונדזער באַליבטער ברודער פאָולוס האָט אייך געשריבן, לויט דער חָכמה,
וואָס איז אים געגעבן געוואָרן, 16 ווי ער טוט עס אויך אין אַלע זיינע בריוו,
בעת ער רעדט אין זיי פון די דאָזיקע זאַכן. פאַראַן אין זיי טייל
זאַכן וואָס זענען שווער צו פאַרשטיין, וואָס די אומפאַרשטענדיקע און ניט
שטאַנדהאַפטיקע פאַרדרייען, ווי זיי טוען אויך די אַנדערע ספָרים, צו זייער
אייגענער פאַרדאַרבונג. 17 איר אָבער, באַליבטע, ווייל איר ווייסט דאָס פון
פריער, גיט אַכטונג, טאָמער וועט איר, בעת איר ווערט אַוועקגעטראָגן מיט
דעם טָעות פון די רשָעים, פאַלן פון אייער אייגענער שטאַנדהאַפטיקייט.
18 נייערט וואַקסט אין דעם חֶסד און דערקענטעניש פון אונדזער האַר און
גואל ישוע המָשיח. אים געהערט דער כָבוד, סיי אַצינד און אויף אייביק.
אָמֵן.

דער ערשטער בריוו פון יוֹחָנָן

א דאָס, וואָס איז געווען פון אָנהייב אָן, וואָס
מיר האָבן געהערט, וואָס מיר האָבן געזען מיט
אונדזערע אויגן, וואָס מיר האָבן באַטראַכט און אונדזערע
הענט האָבן באַרירט, פונוועגן דעם וואָרט פון לעבן, —
[2] און דאָס לעבן איז אַנטפּלעקט געוואָרן, און מיר האָבן
געזען, און זאָגן עֵדות, און זאָגן אייך אָן דאָס אייביקע
לעבן, וואָס איז געווען ביי דעם פאָטער, און איז צו
אונדז אַנטפּלעקט געוואָרן, — [3] וואָס מיר האָבן געזען און
געהערט, דאָס זאָגן מיר אייך אָן, כדי איר זאָלט האָבן
חַברותָאשאַפט מיט אונדז, און אונדזער חַברותָאשאַפט
איז מיט דעם פאָטער און מיט זיין זון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.
[4] און די דאָזיקע זאַכן שרייבן מיר אייך, כדי אונדזער
שְׂמחה זאָל זיין פול.

[5] און דאָס איז די שְׁליחות, וואָס מיר האָבן געהערט
פון אים און זאָגן אייך אָן, אַז גאָט איז ליכט, און קיין
פינצטערניש איז אין אים בִּכלַל ניטאָ. [6] אויב מיר זאָגן,
אַז מיר האָבן חַברותָאשאַפט מיט אים און גייען אין
דער פינצטערניש, זאָגן מיר ליגן, און טוען ניט דעם
אֶמת. [7] אויב אָבער מיר גייען אין דעם ליכט, ווי ער
איז אין דעם ליכט, האָבן מיר חַברותָאשאַפט איינער
מיט דעם אַנדערן, און דאָס בלוט פון יֵשוּעַן, זיין זון,
טוט אונדז רייניקן פון אַלע זינד.

[8] אויב מיר זאָגן, אַז מיר האָבן ניט קיין זינד,
נאַרן מיר זיך אַליין אָפּ, און דער אֶמת איז ניט אין

אונדז. 9 אויב מיר זענען זיך מתוודה אויף אונדזערע זינד, איז ער געטריי
און רעכטפאַרטיק, און וועט אונדז מוחל זיין אונדזערע זינד, און אונדז
רייניקן פון יעדער אומגערעכטיקייט. 10 אויב מיר זאָגן, אַז מיר האָבן ניט
געזינדיקט, מאַכן מיר אים פאַר אַ ליגנער, און זיין וואָרט איז ניט אין אונדז.

ב קינדער מיינע, די דאָזיקע זאַכן שרייב איך אייך, כּדי איר זאָלט ניט
זינדיקן. און אויב עמיצער טוט זינדיקן, האָבן מיר אַ מליץ בײַ דעם
פאָטער, ישוע המשיח, דעם צדיק; 2 און ער איז די פאַרגעבונג פאַר
אונדזערע זינד, און ניט נאָר פאַר אונדזערע אַליין, נייערט אויך פאַר דער
גאַנצער וועלט. 3 און דורך דעם וויסן מיר, אַז מיר קענען אים, אויב מיר
היטן אָפּ זיינע מצוות. 4 דער, וואָס זאָגט: איך קען אים, און טוט ניט
אָפּהיטן זיינע מצוות, איז אַ ליגנער, און דער אמת איז ניט אין אים. 5 ווער
אָבער סע היט אָפּ זיין וואָרט, אין אים איז באמת די ליבשאַפט פון גאָט
דערפילט געוואָרן. דורך דעם וויסן מיר, אַז מיר זענען אין אים. 6 דער,
וואָס זאָגט, אַז ער בלייבט אין אים, דאַרף אויך אַליין גיין אַזוי ווי ער איז
געגאַנגען.

7 באַליבטע, ניט קיין נײַ געבאָט שרייב איך אייך, נייערט אַן אַלט
געבאָט, וואָס איר האָט געהאַט פון אָנהייב אָן; דאָס אַלטע געבאָט איז
דאָס וואָרט, וואָס איר האָט געהערט. 8 ווידער שרייב איך אייך אַ נײַ
געבאָט, וואָס דאָס איז אמת אין אים און אין אייך, מחמת די פינצטערניש
פאַרגייט, און דאָס אמתע ליכט טוט שוין שײַנען. 9 דער, וואָס זאָגט, ער
איז אין דעם ליכט, און האָט פיינט זיין ברודער, איז נאָך אַלץ אין דער
פינצטערניש. 10 דער, וואָס האָט ליב זיין ברודער, טוט בלייבן אין דעם
ליכט, און עס איז ניטאָ אין אים קיין סיבה פון שטרויכלונג. 11 דער אָבער,
וואָס האָט פיינט זיין ברודער, איז אין דער פינצטערניש און טוט גיין אין
דער פינצטערניש, און ווייסט ניט וואוהין ער גייט, מחמת די פינצטערניש
האָט פאַרבלענדט זיינע אויגן.

12 איך שרייב אייך, קינדער מיינע, מחמת אייערע זינד זענען אייך
פאַרגעבן געוואָרן פון זיין נאָמענוועגן. 13 איך שרייב אייך, פאָטערס, מחמת
איר קענט אים, וואָס איז פון אָנהייב אָן. איך שרייב אייך, יונגעלייט,
מחמת איר האָט בײַגעקומען דעם בייזן. איך האָב געשריבן צו אייך,
קינדער, מחמת איר קענט דעם פאָטער. 14 איך האָב געשריבן צו אייך,

פאָטערס, מַחמת איר קענט אים, וואָס איז פון אָנהייב אָן. איך האָב
געשריבן צו אייך, יונגעלייט, מַחמת איר זענט שטאַרק, און דאָס וואָרט פון
גאָט טוט בלייבן אין אייך, און איר האָט בײַגעקומען דעם בייזן.
15 האָט ניט ליב די וועלט, אויך ניט די זאַכן, וואָס זענען אין דער
וועלט. אויב עמיצער האָט ליב די וועלט, איז די ליבשאַפט פון דעם
פאָטער ניט אין אים. 16 וואָרים אַלץ, וואָס איז אין דער וועלט, די תּאווה
פון דעם פלייש, און די תּאווה פון די אויגן, און די גאווה פון לעבן, איז
ניט פון דעם פאָטער, נייערט פון דער וועלט. 17 און די וועלט פאַרגייט,
און איר תּאווה; דער אָבער, וואָס טוט דעם רָצון פון גאָט, פאַרבלײַבט
אויף אייביק.
18 קינדער, עס איז די לעצטע שָעה; און אַזוי ווי איר האָט געהערט,
אַז דער קעגנער פון מָשיחַן קומט, אַזוי זענען איצט אויפגעשטאַנען אַ סך
קעגנער פון מָשיחַן. פון דעם פאַרשטייען מיר, אַז ס'איז די לעצטע שָעה.
19 זיי זענען אַרויסגעגאַנגען פון אונדז, זיי זענען אָבער ניט געווען פון אונדז.
וואָרים אויב זיי וואָלטן געווען פון אונדז, וואָלטן זיי פאַרבליבן מיט אונדז;
זיי זענען אָבער אַרויסגעגאַנגען, כּדי זיי זאָלן ווערן אַנטפּלעקט, אַז זיי
אַלע זענען ניט פון אונדז. 20 און איר האָט אַ זאַלבונג פון דעם הייליקן,
און איר אַלע ווייסט עס. 21 איך האָב אייך געשריבן, ניט מַחמת איר קענט
ניט דעם אֶמת, נייערט מַחמת איר קענט אים, און מַחמת קיין שום ליגן
קומט ניט פון דעם אֶמת.
22 ווער איז דער ליגנער, אויב ניט דער, וואָס פאַרלייקנט, אַז יֵשוּעַ
איז דער מָשיחַ? דער דאָזיקער איז דער קעגנער פון מָשיחַן, וואָס פאַר־
לייקנט דעם פאָטער און דעם זון. 23 ווער סע פאַרלייקנט דעם זון, האָט
אויך ניט דעם פאָטער; דער, וואָס איז מודה אין דעם זון, האָט אויך
דעם פאָטער.
24 זאָל דאָס, וואָס איר האָט געהערט פון אָנהייב אָן, פאַרבלײַבן
אין אייך. אויב דאָס, וואָס איר האָט געהערט פון אָנהייב אָן, פאַרבלײַבט
אין אייך, וועט איר אויך פאַרבלײַבן אין דעם זון און אין דעם פאָטער.
25 און דאָס דאָזיקע איז די הַבטָחה, וואָס ער האָט אונדז מַבטיחַ געווען,
דאָס אייביקע לעבן.
26 די דאָזיקע זאַכן האָב איך אייך געשריבן פונוועגן די, וואָס ווילן אייך

פאַרפירן; 27 אָבער די זאַלבונג, וואָס איר האָט מקבל געווען פון אים, טוט
פאַרבלייַבן אין אייך, און איר נייטיקט זיך ניט, אַז עמיצער זאָל אייך
לערנען; נייערט אַזוי ווי זיין זאַלבונג טוט אייך לערנען פונוועגן אַלצדינג, און
איז וואָרהאַפטיק און ניט קיין ליגן, און אַזוי ווי זי האָט אייך געלערנט,
אַזוי פאַרבלייַבט אין אים.

28 און אַצינד, קינדער, פאַרבלייַבט אין אים, כּדי, ווען ער וועט
אַנטפּלעקט ווערן, זאָלן מיר האָבן בּטחון, און ניט פאַרשעמט ווערן פאַר אים
בּיי זיין קומען. 29 אויב איר ווייסט, אַז ער איז רעכטפאַרטיק, פאַרשטייט
איר, אַז אויך יעדער איינער, וואָס טוט רעכטפאַרטיקייט, איז פון אים
געבוירן.

ג זעט מיט וואָס פאַר אַ מין ליבשאַפט דער פאָטער האָט אונדז מזכּה
געווען, אַז מיר זאָלן גערופן ווערן קינדער פון גאָט; און אַזוינע זענען
מיר אויך. פונוועגן דער דאָזיקער סיבּה טוט אונדז די וועלט ניט קענען,
מחמת זי האָט אים ניט געקענט. 2 באַליבּטע, אַצינד זענען מיר קינדער
פון גאָט; און עס איז נאָך ניט אַנטפּלעקט געוואָרן וואָס מיר וועלן זיין.
מיר ווייסן, אַז ווען ער וועט אַנטפּלעקט ווערן, וועלן מיר זיין גלייך ווי
ער; וואָרים מיר וועלן אים זען אַזוי ווי ער איז. 3 און יעדער איינער, וואָס
האָט די דאָזיקע האָפענונג געשטעלט אויף אים, רייניקט זיך אַליין, אַזוי ווי
ער איז ריין.

4 יעדער איינער, וואָס טוט זינדיקן, איז עובר די תּורה, און זינד איז
דאָס עובר זיין אויף דער תּורה. 5 און איר ווייסט, אַז ער איז אַנטפּלעקט
געוואָרן, כּדי אַוועקצונעמען זינד; און אין אים איז ניטאָ קיין זינד. 6 ווער
סע פאַרבלייַבט אין אים, טוט ניט זינדיקן; ווער סע טוט זינדיקן, האָט אים
ניט געזען, און אויך ניט געקענט.

7 קינדער, לאָז אייך קיינער ניט פאַרפירן. דער, וואָס טוט רעכט־
פאַרטיקייט, איז רעכטפאַרטיק, אַזוי ווי ער איז רעכטפאַרטיק. 8 דער, וואָס
באַגייט זינד, איז פון דעם שׂטן; וואָרים דער שׂטן זינדיקט פון אָנהייב אָן.
צוליב דעם איז דער בּן־אֱלהים אַנטפּלעקט געוואָרן, כּדי ער זאָל צעשטערן
די מעשׂים פון דעם שׂטן.

9 ווער סע איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, באַגייט ניט קיין זינד, מחמת

זיין זאָמען פאַרבלײַבט אין אים; און ער קאָן ניט זינדיקן, מַחמת ער איז
געבוירן געוואָרן פון גאָט. 10 אין דעם ווערן אַנטפּלעקט די קינדער פון
גאָט און די קינדער פון שָׂטן. ווער סע טוט ניט קיין רעכטפאַרטיקייט, איז
ניט פון גאָט, און אויך ניט דער, וואָס טוט ניט ליב האָבן זיין ברודער.

11 וואָרים דאָס איז די שליחות, וואָס איר האָט געהערט פון אָנהייב
אָן, אַז מיר זאָלן ליב האָבן איינער דעם אַנדערן. 12 ניט ווי קַיִן, וואָס איז
געווען פון דעם בייזן, און האָט גע־הרגעט זיין ברודער[א]. און פאַרוואָס
האָט ער אים געהַרגעט? מַחמת זיינע מַעשׂים זענען געווען שלעכט, און זיין
ברודערס רעכטפאַרטיק.

13 וואונדערט אייך ניט, ברידער, אויב די וועלט האָט אייך פיינט.
14 מיר ווייסן, אַז מיר זענען אַריבערגעגאַנגען פון טויט צום לעבן, מַחמת
מיר האָבן ליב די ברידער. דער, וואָס טוט ניט ליב האָבן, פאַרבלײַבט
אין טויט. 15 ווער סע האָט פיינט זיין ברודער, איז אַ רוצח; און איר
ווייסט, אַז אַ רוצחַ האָט ניט קיין חֵלֶק אין אייביקן לעבן.

16 אין דעם דערקענען מיר ליבשאַפט, מַחמת ער האָט אַוועקגעגעבן
זיין לעבן פאַר אונדז; און אויך מיר דאַרפן אַוועקגעבן אונדזער לעבן
פאַר די ברידער. 17 ווער אָבער סע האָט די גיטער פון דער וועלט, און
זעט זיין ברודער אין נויט, און פאַרשליסט זיין האַרץ קעגן אים, וויאַזוי
טוט די ליבשאַפט פון גאָט פאַרבלײַבן אין אים? 18 קינדער, לאָמיר ניט
ליב האָבן אין וואָרט, אויך ניט מיט דער צונג, נייערט אין מַעשׂים און
אֶמת.

19 אין דעם וועלן מיר דערקענען, אַז מיר זענען פון דעם אֶמת, און
וועלן פאַר אים פאַרזיכערן אונדזער האַרץ, 20 מַחמת אויב אונדזער האַרץ
פאַרמִשפּט אונדז, איז גאָט גרעסער ווי אונדזער האַרץ און ווייסט אַלצדינג.
21 באַליבטע, אויב אונדזער האַרץ פאַרמִשפּט אונדז ניט, האָבן מיר בטָחון
פאַר גאָט; 22 און וואָס מיר בעטן, באַקומען מיר פון אים, מַחמת מיר
היטן אָפּ זיינע מִצוות און טוען דאָס, וואָס איז אים וואוילגעפעלן. 23 און
דאָס איז זיין געבאָט, אַז מיר זאָלן גלויבן אין דעם נאָמען פון זיין זון
יֵשוּעַ הַמָשִׁיחַ, און ליב האָבן איינער דעם אַנדערן, אַזוי ווי ער האָט אונדז
געבאָטן. 24 און דער, וואָס האַלט זיינע מִצוות, טוט פאַרבלײַבן אין אים,

א בראשית ד, 8.

און ער אין זיי. און אין דעם דערקענען מיר, אַז ער פאַרבלייַבט אין
אונדז, דורך דעם גייסט, וואָס ער האָט אונדז געגעבן.

ד באַליבטע, גלויבט ניט יעדן גייסט, נייערט פּרוּווט די גייסטער, צי
זיי זענען פון גאָט; מַחמת אַ סך פאַלשע נביאים זענען אַרויסגעגאַנגען
אין דער וועלט אַריין. 2 אין דעם טוט דערקענען דעם גייסט פון גאָט:
יעדער גייסט, וואָס איז מודה, אַז יֵשוּעַ הַמָשִיחַ איז געקומען אין דעם
פלייש, איז פון גאָט; 3 און יעדער גייסט, וואָס איז ניט מודה אין יֵשוּען,
איז ניט פון גאָט. און דאָס איז דער גייסט פון דעם קעגנער פון מָשִיחַן,
פון דעם, וואָס איר האָט געהערט, אַז ער קומט; און אַצינד איז ער שוין
אין דער וועלט.

4 איר זענט פון גאָט, קינדער מיינע, און איר האָט זיי בייַגעקומען;
מַחמת דער, וואָס איז אין אייך, איז גרעסער ווי דער, וואָס איז אין דער
וועלט. 5 זיי זענען פון דער וועלט, דעריבער רעדן זיי פון דער וועלט,
און די וועלט טוט זיי הערן. 6 מיר זענען פון גאָט; דער, וואָס קען גאָט,
טוט אונדז הערן; דער, וואָס איז ניט פון גאָט, טוט אונדז ניט הערן. אין
דעם דערקענען מיר דעם גייסט פון אֶמת און דעם גייסט פון טָעות.

7 באַליבטע, לאָמיר ליב האָבן איינער דעם אַנדערן; וואָרים ליבשאַפט
איז פון גאָט, און יעדער איינער, וואָס האָט ליב, איז געבוירן געוואָרן
פון גאָט, און קען גאָט. 8 דער, וואָס האָט ניט ליב, קען ניט גאָט; וואָרים
גאָט איז ליבע.

9 אין דעם איז די ליבשאַפט פון גאָט אַנטפּלעקט געוואָרן אין אונדז,
וואָס גאָט האָט געשיקט זיין בֶּן־יָחִיד אין דער וועלט אַריין, כּדי מיר זאָלן
דורך אים לעבן. 10 אין דעם איז ליבשאַפט: ניט דאָס, וואָס מיר האָבן ליב
געהאַט גאָט, נייערט וואָס ער האָט אונדז ליב געהאַט, און האָט געשיקט
זיין זון צו זיין די פאַרגעבונג פאַר אונדזערע זינד. 11 באַליבטע, אויב גאָט
האָט אונדז אַזוי ליב געהאַט, באַדאַרפן מיר אויך ליב האָבן איינער דעם
אַנדערן. 12 קיינער האָט קיינמאָל ניט געזען גאָט; אויב מיר האָבן ליב
איינער דעם אַנדערן, טוט גאָט פאַרבלייַבן אין אונדז, און זיין ליבשאַפט
ווערט שלימותדיק אין אונדז.

13 אין דעם ווייסן מיר, אַז מיר בלייַבן אין אים, און ער אין אונדז,
מַחמת ער האָט אונדז געגעבן פון זיין גייסט. 14 און מיר האָבן געזען און

זאָגן עֵדות, אַז דער פאָטער האָט געשיקט דעם זון צו זיין דער גוֹאֵל פון
דער וועלט. [15] דער, וואָס וועט מודה זיין, אַז יֵשוּעַ איז דער בֶּן־אֱלֹהִים,
טוט גאָט פאַרבלײַבן אין אים, און ער אין גאָט. [16] און מיר האָבן דערקענט
און געגלויבט אין דער ליבשאַפט, וואָס גאָט האָט פאַר אונדז. גאָט איז
ליבע, און דער, וואָס בלײַבט אין ליבשאַפט, טוט פאַרבלײַבן אין גאָט,
און גאָט פאַרבלײַבט אין אים.

[17] מיט דעם איז די ליבשאַפט אין אונדז געמאַכט געוואָרן גאַנץ, כדי
מיר זאָלן האָבן בִּטָחון אין דעם יום־הַדין; מַחמת אַזוי ווי ער איז, פונקט
אַזוי זענען מיר אין דער דאָזיקער וועלט. [18] עס איז ניטאָ קיין פַּחד אין
ליבשאַפט, נייערט שְלֵימותדיקע ליבשאַפט טוט אַרויסטרײַבן דעם פַּחד,
מַחמת פַּחד האָט שטראָף; און דער, וואָס האָט מורא, איז ניט געוואָרן
שְלֵימותדיק אין ליבשאַפט. [19] מיר האָבן ליב, מַחמת ער האָט אונדז קודם
ליב געהאַט. [20] אויב עמיצער זאָגט: איך האָב ליב גאָט, און האָט פיינט
זיין ברודער, איז ער אַ ליגנער; וואָרים דער, וואָס האָט ניט ליב זיין
ברודער, וועמען ער האָט געזען, קען ניט ליב האָבן גאָט, וועמען ער האָט
ניט געזען. [21] און דאָס דאָזיקע געבאָט האָבן מיר פון אים, אַז דער, וואָס
האָט ליב גאָט, זאָל אויך ליב האָבן זיין ברודער.

ה ווער סע גלויבט, אַז יֵשוּעַ איז דער מָשִיחַ, איז געבוירן געוואָרן פון
גאָט; און ווער סע האָט ליב דעם, וואָס האָט אים געבוירן, האָט אויך
ליב דעם, וואָס איז פון אים געבוירן געוואָרן. [2] אין דעם דערקענען מיר,
אַז מיר האָבן ליב די קינדער פון גאָט: בעת מיר האָבן ליב גאָט און
זענען מְקַיים זיינע מִצוות. [3] וואָרים דאָס איז די ליבשאַפט צו גאָט, וואָס
מיר האַלטן זיינע מִצוות; און זיינע מִצוות זענען ניט שווער. [4] וואָרים אַלץ,
וואָס עס איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, איז מְנַצֵחַ די וועלט; און דאָס
איז דער נִצָחון, וואָס האָט מְנַצֵחַ געווען די וועלט: אונדזער אֱמונה.

[5] און ווער איז דער, וואָס איז מְנַצֵחַ די וועלט, אויב ניט דער, וואָס
גלויבט, אַז יֵשוּעַ איז דער בֶּן־אֱלֹהִים? [6] דאָס איז דער, וואָס איז געקומען
דורך וואַסער און בלוט, יֵשוּעַ הַמָשִיחַ; ניט מיט דעם וואַסער אַליין, נייערט
מיט דעם וואַסער און מיט דעם בלוט. [7] און עס איז דער גייסט, וואָס זאָגט
עֵדות, מַחמת דער גייסט איז דער אֱמת. [8] וואָרים עס זענען דריי, וואָס זאָגן

עֵדות: דער גייסט, און דאָס וואַסער, און דאָס בלוט; און די דריי זענען
אײַנשטימיק.

9 אויב מיר זענען מקבל דאָס עֵדות פון מענטשן, איז דאָס עֵדות פון
גאָט גרעסער; וואָרים דאָס איז דאָס עֵדות פון גאָט, אַז ער האָט עֵדות־
געזאָגט פונוועגן זיין זון. 10 דער, וואָס גלויבט אין דעם בֶּן־אֱלֹהִים, האָט דאָס
עֵדות אין זיך; דער, וואָס גלויבט ניט גאָט, האָט אים געמאַכט פאַר אַ
ליגנער, מַחמת ער האָט ניט געגלויבט אין דעם עֵדות, וואָס גאָט האָט
עֵדות געזאָגט פונוועגן זיין זון. 11 און דאָס איז דאָס עֵדות, אַז גאָט האָט
אונדז געגעבן אייביק לעבן, און דאָס דאָזיקע לעבן איז אין זיין זון. 12 דער,
וואָס האָט דעם זון, האָט דאָס לעבן; דער, וואָס האָט ניט דעם בֶּן־אֱלֹהִים,
האָט ניט דאָס לעבן.

13 די דאָזיקע זאַכן האָב איך אייך געשריבן, כּדי איר זאָלט וויסן, אַז
איר האָט אייביק לעבן, איר, וואָס טוט גלויבן אין דעם נאָמען פון דעם
בֶּן־אֱלֹהִים. 14 און דאָס איז דער בִּטָחון, וואָס מיר האָבן צו אים, אַז אויב
מיר בעטן עפּעס לויט זיין רָצון, דערהערט ער אונדז. 15 און אויב מיר ווייסן,
אַז ער דערהערט אונדז פונוועגן דעם, וואָס מיר בעטן, ווייסן מיר, אַז מיר
האָבן די בַּקָשות, וואָס מיר האָבן אים געבעטן.

16 אויב עמיצער זעט זיין ברודער זינדיקן אַ זינד, וואָס איז ניט צום
טויט, זאָל ער בעטן, און גאָט וועט אים געבן לעבן פאַר די, וואָס זינדיקן
ניט צום טויט. עס איז פאַראַן אַ זינד, וואָס איז צום טויט; ניט פונוועגן
דעם טו איך זאָגן, אַז ער זאָל בעטן. 17 יעדע אומגערעכטיקייט איז זינד;
און עס איז פאַראַן אַ זינד, וואָס איז ניט צום טויט.

18 מיר ווייסן, אַז ווער סע איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, זינדיקט ניט;
נייערט דער, וואָס איז געבוירן געוואָרן פון גאָט, היט זיך אָפּ, און דער
בייזער רירט אים ניט אָן.

19 מיר ווייסן, אַז מיר זענען פון גאָט, און די גאַנצע וועלט ליגט אין
דער מאַכט פון דעם בייזן. 20 און מיר ווייסן, אַז דער בֶּן־אֱלֹהִים איז
געקומען, און האָט אונדז געגעבן פאַרשטענדיקייט, אַז מיר זאָלן קענען אים,
וואָס איז וואָרהאַפטיק; און מיר זענען אין אים, וואָס איז וואָרהאַפטיק, אין
זיין זון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. דער דאָזיקער איז דער וואָרהאַפטיקער גאָט, און
דאָס אייביקע לעבן. 21 קינדער, היט אייך פון אָפּגעטער.

דער צווייטער בריוו
פון יוחנן

א דער זָקן צו דער אויסדערוויילטער האַרינטע און אירע קינדער, וועמען
איך האָב באֶמת ליב; און ניט נאָר איך, נייערט אויך אַלע, וואָס קענען
דעם אֶמת; 2 פֿאַר דעם אֶמת וועגן, וואָס טוט פֿאַרבלײַבן אין אונדז, און
וועט זיין מיט אונדז אויף אייביק: 3 חֶסֶד, רַחמים, און שָלום זאָלן זיין מיט
אונדז פון גאָט, דעם פֿאָטער, און פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, דעם זון פון דעם
פֿאָטער, אין וואָרהאַפטיקייט און ליבשאַפט.

4 איך פֿריי מיך זייער שטאַרק, וואָס איך האָב געפֿונען טייל פון
דיינע קינדער גיין אין דעם אֶמת, אַזוי ווי מיר האָבן מקַבל געווען אַ געבאָט
פון דעם פֿאָטער. 5 און איצט בעט איך דיך, האַרינטע, ניט ווי איך וואָלט
דיר געשריבן אַ ניי געבאָט, נייערט דאָס, וואָס מיר האָבן געהאַט פון
אָנהייב אָן, אַז מיר זאָלן ליב האָבן איינער דעם אַנדערן. 6 און דאָס
דאָזיקע איז ליבשאַפט, אַז מיר זאָלן גיין לויט זיינע געבאָטן. דאָס איז דאָס
געבאָט, אַזוי ווי איר האָט געהערט פון אָנהייב אָן, אַז איר זאָלט גיין דערין.

7 וואָרים אַ סך פֿאַרפֿירערס זענען אַרויסגעגאַנגען אין דער וועלט אַריין,
וואָס זענען ניט מודה, אַז יֵשוּעַ הַמָשִיחַ איז געקומען אין דעם פֿלייש. דאָס איז
דער פֿאַרפֿירער און דער קעגנער פון מָשִיחַן. 8 גיט אַכטונג אויף זיך אַליין, כּדי
איר זאָלט ניט פֿאַרלירן דאָס, אויף וואָס מיר האָבן זיך געמִיט, נייערט אַז איר
זאָלט מקַבל זיין אַ פֿולן שׂכַר. 9 ווער סע גייט ווייטער און פֿאַרבלײַבט ניט
אין דער לערנונג פון מָשִיחַן, האָט ניט גאָט; ווער סע פֿאַרבלײַבט אין דער
לערנונג, דער דאָזיקער האָט סיי דעם פֿאָטער און סיי דעם זון. 10 אויב
עמיצער קומט צו אייך און טוט ניט ברענגען די דאָזיקע לערנונג, זאָלט איר
אים ניט אויפֿנעמען אין אייער הויז, און אים ניט אָפּגעבן קיין שָלום; 11 וואָרים
דער, וואָס גיט אים אָפּ שָלום, האָט אַ חֵלֶק אין זיינע בייזע מַעשׂים.

12 הֱיוֹת ווי איך האָב אייך נאָך אַ סך צו שרייבן, וויל איך עס אָבער
ניט טאָן מיט פּאַפּיר און טינט; נייערט איך האָף צו קומען צו אייך, און
צו רעדן פֶּה־אֶל־פֶּה, כּדי אונדזער שׂמחה זאָל זיין פֿול.

13 די קינדער פון דיין אויסדערוויילטער שוועסטער גריסן דיר.

דער דריטער בריוו פון יוחנן

אַ דער זָקן צו גאַיוסן, דעם באַליבטן, וועמען איך האָב באֶמֶת ליב. 2 באַליבטער, איך בין מתפּלל, אַז דו זאָלסט אין אַלצדינג מַצליח זיין און זיין געזונט, אַזוי ווי דיין נשמה טוט מַצליח זיין. 3 וואָרים איך האָב מיך זייער געפרייט, בעת סע זענען געקומען ברידער און האָבן עדות געזאָגט אויף דיין וואָרהאַפטיקייט, אַזוי ווי דו גייסט אין דעם אֶמת. 4 קיין גרעסערע פרייד ווי די דאָזיקע האָב איך ניט, צו הערן פון מיינע קינדער, אַז זיי גייען אין דעם אֶמת.

5 באַליבטער, דו טוסט אַ געטרייַע אַרבעט מיט דעם, וואָס דו טוסט פאַר די ברידער, און בכלל פאַר פרעמדע, 6 וואָס זאָגן עדות אויף דיין ליבשאַפט פאַר דער קהילה. דו וועסט טאָן רעכט, זיי ווייטער צו שיקן אויף זייער נסיעה, ווי עס איז ראָוי פאַר גאָט. 7 מחמת פון דעם נאָמען וועגן זענען זיי אַרויסגעגאַנגען, און האָבן גאָרניט גענומען פון די געצנדינער. 8 מיר דאַרפן דעריבער מקבל זיין אַזוינע, כדי מיר זאָלן זיין מיטאַרבעטער פאַר דעם אֶמת.

9 איך האָב עפּעס געשריבן צו דער קהילה; דיאָטרעפעס אָבער, וואָס האָט ליב צו זיין אַ ראש צווישן זיי, טוט אונדז ניט אויפנעמען. 10 בכן, אויב איך וועל קומען, וועל איך דערמאָנען זיינע מעשים, וואָס ער טוט, בעת ער פּלוידערט קעגן אונדז בייזע רייד. און ווי דאָס וואָלט ניט געווען גענוג, טוט ער אויך ניט אויפנעמען די ברידער, און יענע, וואָס ווילן עס טאָן, טוט ער פאַרווערן און זיי אַרויסוואַרפן פון דער קהילה.

11 באַליבטער, טו ניט נאָך דאָס שלעכטע, נייערט דאָס גוטע. דער, וואָס טוט גוטס, איז פון גאָט; דער, וואָס טוט שלעכטס, האָט ניט געזען גאָט. 12 דעמעטריוס האָט דאָס עדות פון אַלעמען, און פון דעם אֶמת אַליין; און אויך מיר זאָגן עדות, און דו ווייסט, אַז אונדזער עדות איז אֶמת.

13 איך האָב געהאַט אַ סך זאַכן דיר צו שרייבן, נאָר איך וויל זיי ניט שרייבן מיט טינט און פעדער; 14 איך האָף אָבער באַלד דיך צו זען, און מיר וועלן רעדן פּה־אל־פּה.

15 שלום צו דיר. די פריינט גריסן דיך. גריס די פריינט ביים נאָמען.

דער בריוו פון יְהוּדָהן

א יהודה, אַ קנעכט פון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, און אַ ברודער
פון יַעקבן, צו די וואָס זענען באַרופן, באַליבטע
אין גאָט דעם פאָטער, און אָפּגעהיט פאַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.
2 רַחמים צו אייך און שָלום און ליבשאַפט זאָלן זיין
געמערט.

3 באַליבטע, בשַעת איך האָב מיר פירגענומען מיט
דער גאַנצער פלײַסיקייט אייך צו שרייבן פון אונדזער
בשותפותדיקער ישועה, האָב איך עס געהאַלטן פאַר
נייטיק אייך צו שרייבן און אייך דערמאָנען, אַז איר
זאָלט קעמפן פאַר דער אֶמונה, וואָס איז איין מאָל פאַר
אַלעמאָל איבערגעענטפערט געוואָרן צו די הייליקע.
4 וואָרים סע האָבן זיך צו אייך אַרײַנגעשאַרט טייל
מענטשן, וואָס זענען פון לאַנג פאָרויס פאַרשריבן געוואָרן
צו דעם דאָזיקן פסַק: רשָעים, וואָס פאַרבײַטן דעם חֶסֶד
פון אונדזער גאָט אין פאַרשײַטקייט, און פאַרלייקענען
אונדזער איינציקן מושל און האַר, יֵשוּעַ הַמָשִיחַ.

5 איצט וויל איך אייך אָבער דערמאָנען, הַגַם איר
ווייסט אַלצדינג שוין פון פריער, אַז גאָט, בעת ער האָט
מַציל געווען דאָס פאָלק פון דעם לאַנד מִצרַיִם, האָט
דערנאָך פאַרטיליקט די, וואָס האָבן ניט געגלויבט.

6 און מַלְאָכים, וואָס האָבן ניט געהיט זייער אייגענע מֶמשָלה, נייערט האָבן
פֿאַרלאָזט זייער אייגן וואוינאָרט, האָט ער געהאַלטן אונטער פֿינצטערניש
אין אייביקע קייטן פֿאַר דעם מִשפּט פֿון דעם גרויסן טאָג. 7 פּונקט ווי סדום
און עֲמוֹרה און די שטעט אַרום זיי, וואָס האָבן אויף אַן ענלעכן אופֿן ווי
די דאָזיקע זיך איבערגעגעבן צו זנות און זענען געגאַנגען נאָך פֿרעמדן
פֿלייש, זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרן ווי אַ מָשל, בעת זיי ליידן שטראָף
פֿון אייביקן פֿייער.
8 אויף אַן ענלעכן אופֿן טוען אויך די דאָזיקע בַּעלי־חֲלומות מטַמא זיין
דאָס פֿלייש, און זענען מבַטל הערשאַפֿטן און לעסטערן שׂרָרות. 9 דער
שׂר־המַלאָך מִיכָאֵל אָבער, בעת ער האָט זיך געקריגט מיט דעם שָׂטן,
און זיך מִתוַכֵּחַ געווען פֿונוועגן דעם לַייב פֿון משהן, האָט ער זיך ניט
דערוועגט אַרויסצוברענגען קעגן אים אַ לעסטערנדיקן מִשפּט, נייערט האָט
געזאָגט: גאָט זאָל דיך שטראָפֿן. 10 די דאָזיקע אָבער לעסטערן דאָס, וואָס
זיי קענען ניט, און וואָס זיי פֿאַרשטייען בטֶבע ווי נאַרישע בהֵמות, מיט דעם
פֿאַרדאַרבן זיי זיך. 11 ווײַ איז צו זיי! וואָרים זיי זענען געגאַנגען אין דעם
וועג פֿון קַיִנען, און זענען געלאָפֿן פֿאַרשײַט צוליב געצאָלטס אין דעם טָעות
פֿון בִלעָמען, און זענען אומגעקומען אין דער ווידערשפּעניקייט פֿון קוֹרחן.
12 דאָס זענען די, וואָס זענען פֿאַרבאָרגענע פֿעלזן אויף אייערע ליבשאַפֿט־
סעודות, בעת זיי עסן מיט אייך, וואָס פּיטערן זיך אַליין אָן מורא; וואָלקנס
אָן וואַסער, אַרומגעטריבן פֿון ווינטן; האַרבסט־ביימער אָן פֵּירות, צוויי מאָל
געשטאָרבענע, אויסגעריסענע מיט די וואָרצלען; 13 ווילדע יַם־כוואַליעס, וואָס
שוימען אויס זייער אייגענע חֶרפּה; וואַנדערנדיקע שטערן, פֿאַר וועמען די
שטאָק־פֿינצטערניש איז באַהאַלטן געוואָרן אויף אייביק.
14 און אויף די דאָזיקע האָט אויך חֲנוֹך, דער זיבעטער פֿון אָדָמען,
נבִיאות געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זע, גאָט איז געקומען מיט צענטויזנטער פֿון
זיינע הייליקע, 15 אויסצופֿירן אַ מִשפּט איבער אַלע, און צו באַשטראָפֿן
אַלע רשָעים פֿונוועגן אַלע זייערע מַעשׂים פֿון רִשעות, וואָס זיי האָבן
רִשעותדיק געטאָן, און פֿונוועגן אַלע האַרטע רייד, וואָס גאָטלאָזע רשָעים
האָבן גערעדט קעגן אים. 16 דאָס זענען מורמלערס, וואָס באַקלאָגן זיך,
וואָס גייען נאָך זייערע תַּאוות, און זייער מויל רעדט אויפֿגעבלאָזענע רייד,
און זענען נושׂא־פָּנים פֿון געווינס וועגן.

[17] איר אָבער, באַליבטע, געדענקט די רייד, וואָס זענען פריער
גערעדט געוואָרן דורך די שלִיחים פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ. [18] וואָרים
זיי האָבן אייך געזאָגט: אין דער לעצטער צייט וועלן אויפשטיין אָפּשפּעטער,
וואָס וועלן גיין נאָך זייערע אייגענע רִשעותדיקע תַאוות. [19] דאָס זענען די,
וואָס מאַכן אָפּשייַדונגען, גַשמִיותדיקע, וואָס האָבן ניט דעם גייסט. [20] איר
אָבער, באַליבטע, בויט אייך אויף אין אייער הייליקסטער אֶמונה, זייט
מִתפַּלֵל אין דעם רוּחַ־הַקוֹדֶש; [21] האַלט אייך אין דער ליבשאַפט פון גאָט,
און וואַרט אויף דער באַרעמהאַרציקייט פון אונדזער האַר יֵשוּעַ הַמָשִיחַ
פאַר אייביק לעבן. [22] און אויף טייל, וואָס זענען אין סָפֵק, האָט רַחמָנות;
[23] און טייל זייט מַציל, רייסט זיי אַרויס פון דעם פייער; און אויף טייל
האָט רַחמָנות מיט מוֹרא, און מִיאוסט אייך אויף פאַר דעם געוואַנט, וואָס
איז באַפלעקט פון דעם פלייש.

[24] און צו דעם, וואָס איז בִיכוֹלת אייך אָפּצוהיטן פון שטרויכלונג, און
אייך צו שטעלן אָן אַ מום פאַר דעם פָּנים פון זיין הערלעכקייט מיט גרויס
שִמחה, [25] צו דעם איינציקן גאָט, אונדזער גוֹאֵל, דורך יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, אונדזער
האַר, זאָל זיין כָּבוֹד, גדולה, מֶמשָלה און גבורה פון אַלע צייטן, אַצינד
און אויף אייביק. אָמֵן.

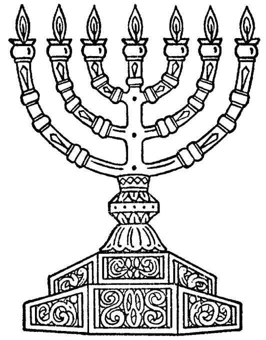

די הִתגַלות פֿון יוֹחָנָן

א די הִתגַלות פֿון יֵשוּעַ הַמָשִיחַ, וואָס
גאָט האָט אים געגעבן צו ווייזן זײַנע
קנעכט, זאַכן וואָס דאַרפֿן בקָרוב געשען;
און ער האָט געשיקט און זיי מוֹדיע געווען
דורך זײַן מַלאך צו זײַן קנעכט יוֹחָנָן, [2] וואָס
האָט עֵדות געזאָגט פֿונוועגן דעם וואָרט
פֿון גאָט, און פֿונוועגן דעם עֵדות פֿון יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ, און פֿונוועגן אַלצדינג, וואָס ער
האָט געזען. [3] וואויל איז דעם, וואָס טוט
לייענען, און די, וואָס הערן די רייד פֿון
דער נבואה, און היטן אָפּ, וואָס איז דערין
געשריבן; וואָרים די צייט האָט גענעענט.

[4] יוֹחָנָן צו די זיבן קהִילות, וואָס זענען
אין אַזיע: חֶסֶד צו אײַך און שָלום פֿון אים,
וואָס איז, און וואָס איז געווען, און וואָס
דאַרף קומען; און פֿון די זיבן גייסטער,
וואָס זענען פֿאַר זײַן שטול, [5] און פֿון יֵשוּעַ
הַמָשִיחַ, דעם געטרייען עֵדות, דעם בכוֹר
פֿון די מֵתים, און דעם הערשער פֿון די
מלָכים פֿון דער ערד. צו אים, וואָס האָט
אונדז ליב און האָט אונדז אויסגעלייזט

פון אונדזערע זינד דורך זיין בלוט, [6] און האָט אונדז געמאַכט פאַר אַ
מלוכה, פאַר כֹּהנים צו זיין גאָט און פאָטער. אים געהערט די הערלעכקייט
און די הערשאַפט אויף אייביק און אייביק. אָמֵן. [7] זע, ער קומט מיט די
וואָלקנס, און יעטוועדעס אויג וועט אים זען, און די, וואָס האָבן אים
דורכגעשטאָכן; און אַלע מִשפּחות פון דער ערד וועלן קלאָגן איבער
אים. יאָ, אָמֵן.

[8] איך בין די אַלֶף און די תָּוו, זאָגט גאָט, דער האַר, וואָס איז און
וואָס איז געווען און וואָס דאַרף קומען, דער אַלמעכטיקער.

[9] איך, יוֹחָנָן, אייער ברודער און חַבר מיט אייך אין דעם קומער און
מַלכות און געדולד אין יֵשוּעַ, בין געווען אויף דעם אינזל, וואָס ווערט
אָנגערופן פּאַטמאָס, פונוועגן דעם וואָרט פון גאָט און פונוועגן דעם עֵדות
פון יֵשוּעַ. [10] איך בין געווען אין דעם גייסט אין דעם טאָג פון דעם האַר,
און איך האָב געהערט הינטער מיר אַ הויך קוֹל ווי פון אַ שוֹפר, [11] אַזוי צו
זאָגן: וואָס דו זעסט, פאַרשרייב אין אַ סֵפר, און שיק עס צו די זיבן
קְהִילות: קיין עפעזוס, און קיין סמירנע, און קיין פערגאַמום, און קיין
טיִאַטירא, און קיין סאַרדיס, און קיין פילאַדעלפיע, און קיין לאַאָדיקיע.

[12] און איך האָב מיך אויסגעדרייט צו זען דאָס קוֹל, וואָס האָט מיט
מיר גערעדט. און ווי איך האָב מיך אויסגעדרייט, האָב איך געזען זיבן
גילדענע מנוֹרות, [13] און אין דער מיט פון די מנוֹרות-איינעם גלייך ווי אַ
בֶּן־אָדָם, באַקליידט מיט אַ מַלבוש אַראָפּצו ביז די פיס, און אַרומגעגאַרטלט
ביי דער ברוסט מיט אַ גילדענעם גאַרטל. [14] און זיין קאָפּ און זיינע האָר
זענען געווען ווייס ווי ווייסע וואָל, ווי שניי, און זיינע אויגן זענען געווען
ווי אַ פלאַם פון פייער, [15] און זיינע פיס גלייך ווי פּאָלירט מעש, בעת
סע גליִט אין אויוון, און זיין קוֹל ווי דאָס קוֹל פון אַ סך וואַסערן. [16] און
ער האָט געהאַט אין זיין רעכטער האַנט זיבן שטערן; און פון זיין מויל
איז אַרויסגעגאַנגען אַ שאַרפע צוויי־שנייַדיקע שווערד; און זיין פָּנים איז
געווען ווי די זון, בעת זי שיינט אין איר קראַפט.

[17] און בעת איך האָב אים געזען, בין איך געפאַלן צו זיינע פיס ווי
אַ טויטער. און ער האָט אַרויפגעלייגט אויף מיר זיין רעכטע האַנט, און
געזאָגט: האָב ניט קיין מוֹרא; איך בין דער ערשטער און דער לעצטער
[18] און דער לעבעדיקער; איך בין געווען טויט, און זע, איך בין לעבעדיק

אויף אייביק, און האָב די שליסלען פון טויט און פון שאול־תּחתּיה. [19] שרייב
דעריבער וואָס דו האָסט געזען, און וואָס איז פֿאַראַן, און וואָס סע וועט
שפּעטער געשען. [20] דעם סוד פון די זיבן שטערן, וואָס דו האָסט געזען אין
מיין רעכטער האַנט, און די זיבן גילדענע מנורות: די זיבן שטערן זענען די
מלאָכים פון די זיבן קהילות, און די זיבן מנורות זענען די זיבן קהילות.

ב צו דעם מלאך פון דער קהילה אין עפעזוס שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט
דער, וואָס האַלט די זיבן שטערן אין זיין רעכטער האַנט, וואָס גייט אין
דער מיט פון די זיבן גילדענע מנורות: [2] איך קען דיינע מעשים און דיין מי
און דיין געדולדיקייט, און אַז דו קענסט ניט פֿאַרטראָגן קיין רשעים, און
האָסט געטאָן אויספּרואוון די, וואָס רופן זיך שליחים, און זענען עס ניט, און
האָסט זיי אויסגעפונען פֿאַר ליגנער; [3] און דו האָסט געדולד, און האָסט
געטאָן פֿאַרטראָגן פון מיין נאָמענסוועגן, און ביסט ניט געוואָרן מיד. [4] איך
האָב אָבער קעגן דיר דאָס, וואָס דו האָסט פֿאַרלאָזן דיין ערשטע ליבשאַפט.

[5] געדענק דעריבער פונוואַנען דו ביסט געפאַלן, און טו תשובה, און
טו די ערשטע מעשים. אויב ניט, וועל איך קומען צו דיר, און וועל
אַוועקרוקן דיין מנורה פון איר אָרט, סיידן דו וועסט תשובה טאָן. [6] דאָס
אָבער האָסטו, וואָס דו האָסט פיינט די מעשים פון די ניקאָלאַאיטן, וועמען
איך איך האָב פיינט. [7] דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער
גייסט טוט זאָגן צו די קהילות: דער, וואָס איז מנצח, דעם וועל איך געבן
צו עסן פון דעם עץ־החיים, וואָס איז אין גאָטס גן־עדן.

[8] און צו דעם מלאך פון דער קהילה אין סמירנע שרייב: דאָס דאָזיקע
זאָגט דער ערשטער און דער לעצטער, וואָס איז געווען טויט און איז
ווידער לעבעדיק געוואָרן: [9] איך ווייס פון דיין טרויער און דיין אָרעמקייט
(דו ביסט אָבער רייך) און די לעסטערונג פון די, וואָס זאָגן, אַז זיי זענען
ייִדן, און זענען עס ניט, נייערט זענען אַ בית־הכּנסת פון שׂטן. [10] האָב
ניט קיין מורא פֿאַר דעם, וואָס דו וועסט דאַרפן ליידן. זע, דער שׂטן
איז גרייט טייל פון אייך אַריינצוּוואַרפן אין דער תּפיסה, כּדי איר זאָלט
געפּרואווט ווערן, און איר וועט האָבן צרות צען טעג. זיי געטריי ביז
צום טויט, און איך וועל דיר געבן די קרוין פון לעבן. [11] דער, וואָס האָט
אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהילות: דער,
וואָס איז מנצח, וועט ניט ליידן פון דעם צווייטן טויט.

[12]און צו דעם מַלאך פון דער קהִילה אין פּערגאַמום שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער, וואָס האָט די שאַרפע צוויי־שנײַדיקע שווערד: [13]איך ווייס, וואו דו וואוינסט, דאָרט, וואו ס'איז דעם שָׂטנס טראָן; און דו האַלטסט פעסט מיין נאָמען, און האָסט ניט געטאָן פאַרלייקענען מיין אֱמונה, אַפילו ניט אין די טעג פון אַנטיפּאַסן, מיין געטרײַען עֵדות, וואָס איז געהַרגעט געוואָרן צווישן אייך, וואו דער שָׂטן טוט וואוינען. [14]איך האָב אָבער עטלעכע זאַכן קעגן דיר, מַחמת דו האָסט דאָרטן טייל, וואָס האַלטן די לערנונג פון בִלעָמען, וואָס האָט געלערנט בָלָקן צו וואַרפן אַ שטרויכלונג פאַר די בני־ישׂראל, צו עסן דאָס, וואָס מען האָט מַקריב געווען צו אָפּגעטער און צו באַגיין זנות. [15]אַזוי אויך האָסטו טייל, וואָס האַלטן פון דער לערנונג פון די ניקאָלאַאיטן. [16]טו דעריבער תּשובה. אויב ניט, קום איך צו דיר אינגיכן, און וועל מִלחָמה האַלטן קעגן זיי מיט דער שווערד פון מיין מויל. [17]דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהִילות: דער, וואָס איז מנַצֵח, דעם וועל איך געבן פון דעם פאַרבאָרגענעם מָן, און איך וועל אים געבן אַ ווייסן שטיין, און אויף דעם שטיין אָנגעשריבן אַ נייעם נאָמען, וואָס קיינער ווייסט ניט, אַחוץ דער, וואָס איז אים מקַבל.

[18]און צו דעם מַלאך פון דער קהִילה אין טיאַטירא שרייב: דאָס דאָזיקע זאָגט דער בֶּן־אֱלֹהִים, וואָס האָט אויגן ווי אַ פלאַם פון פייער, און זיינע פיס זענען געגליכן צו פּאָלירט מעש: [19]איך קען דיינע מַעשׂים און דיין ליבשאַפט און אֱמונה און דינונג און געדולדיקייט, און אַז דיינע לעצטע מַעשׂים זענען מער, ווי די ערשטע. [20]איך האָב אָבער עפּעס קעגן דיר, מַחמת דו טוסט דולדן דאָס ווייב איזֶבֶל, וואָס רופט זיך אָן אַ נביאה, און זי לערנט און פאַרפירט מיינע קנעכט צו באַגיין זנות, און צו עסן דאָס, וואָס מען האָט מַקריב געווען צו אָפּגעטער. [21]און איך האָב איר געגעבן צייט, אַז זי זאָל תּשובה טאָן; און זי וויל ניט תּשובה טאָן אויף איר זנות. [22]זע, איך וואַרף זי אַריין אין אַ געלעגער, און די, וואָס זענען מזַנה מיט איר, אין אַ גרויסער צָרה, אויב זיי וועלן ניט תּשובה טאָן אויף זייערע מַעשׂים. [23]און איך וועל שלאָגן אירע קינדער מיט דעם טויט. און אַלע קהִילות וועלן וויסן, אַז איך בין דער, וואָס טוט פאָרשטן די נירן און די הערצער; און איך וועל געבן יעדן איינעם פון אייך לויט אייערע מַעשׂים.

24 איך אָבער זאָג אייך, די איבעריקע אין טיִאַטירא, צו יענע, וואָס
האָבן ניט די דאָזיקע לערנונג, וואָס קענען ניט די טיפקייטן פון דעם
שָׂטן (ווי זיי זאָגן), איך לייג אויף אייך ניט אַרויף קיין שום אַנדערע
מַשׂא. 25 דאָך דאָס, וואָס איר האָט, האַלט פעסט ביז איך קום. 26 און
דער, וואָס איז מְנַצֵחַ, און דער, וואָס היט אָפּ מיינע ווערק ביז צום סוף,
אים וועל איך געבן שליטה איבער די אומות. 27 און ער וועט הערשן
איבער זיי מיט אַ רוט פון אייזן, ווי די כֵּלים פון דעם טעפּער ווערן
צעבראָכן אויף פּיצלעך, אַזוי ווי איך האָב אויך מְקַבל געווען פון מיין
פאָטער; 28 און איך וועל אים געבן דעם מאָרגנשטערן. 29 דער, וואָס האָט
אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהִילות.

ג
1 און צו דעם מַלאך פון דער קהִילה אין סאַרדעס שרייב: דאָס דאָזיקע
זאָגט דער, וואָס האָט די זיבן גייסטער פון גאָט און די זיבן שטערן:
איך קען דיינע מַעשׂים; דו האָסט אַ נאָמען, אַז דו לעבסט, און ביסט
טויט. 2 וואַך און באַפעסטיק דאָס איבעריקע, וואָס איז געווען גרייט צו
שטאַרבן; וואָרים איך האָב ניט געפונען דיינע מַעשׂים גאַנץ פאַר מיין
גאָט. 3 געדענק דעריבער וויאַזוי דו האָסט מְקַבל געווען און געטאָן
הערן, און היט עס און טו תשובה. אויב אָבער דו וועסט ניט אַכטונג
געבן, וועל איך קומען ווי אַ גַנב, און דו וועסט ניט וויסן אין וואָסער
שָׁעה איך וועל קומען איבער דיר. 4 דו האָסט אָבער אין סאַרדעס
עטלעכע נעמען, וואָס האָבן ניט באַפלעקט זייערע מַלבושים; און זיי וועלן
גיין מיט מיר אין ווייַסן, וואָרים זיי זענען זוכה. 5 דער, וואָס איז מְנַצֵחַ,
וועט אַזוי אָנגעטאָן ווערן אין ווייַסע מַלבושים, און איך וועל באֵין־אופן
ניט אויסמעקן זיין נאָמען פון דעם סֵפֶר־הַחַיִים, און איך וועל מודה זיין
זיין נאָמען פאַר מיין פאָטער און פאַר זיינע מַלאָכים. 6 דער, וואָס האָט
אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהִילות.

7 און צו דעם מַלאך פון דער קהִילה פון פילאַדעלפיע שרייב: דאָס
דאָזיקע זאָגט דער, וואָס איז הייליק, דער, וואָס איז וואָרהאַפטיק, דער,
וואָס האָט דעם שליסל פון דָוִדן, דער, וואָס טוט עפענען, און קיינער וועט
ניט פאַרשליסן, און וואָס טוט פאַרשליסן, און קיינער טוט ניט עפענען:
8 איך קען דיינע מַעשׂים – זע, איך האָב געשטעלט פאַר דיר אַ געעפנטע
טיר, וואָס קיינער קאָן ניט פאַרשליסן – וואָרים דו האָסט אַ קליינעם כּוח,

און האָסט געהאַלטען מיין וואָרט, און ניט געטאָן פאַרלייקענען מיין נאָמען.
[9] זע, איך וועל געבן פון דעם בית־הכנסת פון שׂטן, פון יענע, וואָס זאָגן,
אַז זיי זענען ייִדן, און זענען עס ניט, נייערט זאָגן ליגנט – זע, איך וועל
מאַכן, אַז זיי זאָלן קומען און זיך בוקן פאַר דיינע פיס, און זאָלן וויסן,
אַז איך האָב דיך ליב. [10] מחמת דו האָסט געטאָן היטן דאָס וואָרט פון מיין
געדולדיקייט, וועל איך אויך דיך היטן פון דער שעה פון נסיון, וואָס
וועט קומען איבער דער גאַנצער וועלט צו פּרואוון די, וואָס וואוינען אויף
דער ערד. [11] איך קום באַלד; האַלט שטאַרק דאָס, וואָס דו האָסט, כּדי
קיינער זאָל ניט צונעמען דיין קרוין. [12] דער, וואָס איז מנצח, דעם וועל
איך מאַכן פאַר אַ זייַל אין דעם היכל פון מיין גאָט, און ער וועט מער
ניט אַרויסגיין פון דאָרטן; און איך וועל אויף אים אויפשרייַבן דעם נאָמען
פון מיין גאָט, און דעם נאָמען פון דער שטאָט פון מיין גאָט, דאָס נייע
ירושלים, וואָס נידערט אַראָפּ פון הימל פון מיין גאָט, און מיין אייגענעם
נייעם נאָמען. [13] דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט
טוט זאָגן צו די קהילות.

[14] און צו דעם מלאך פון דער קהילה אין לאַאָדיקיע שרייב: דאָס
דאָזיקע זאָגט דער אָמן, דער געטרייַער און וואָרהאַפטיקער עדות, דער
אָנהייב פון דער באַשאַפונג פון גאָט. [15] איך קען דיינע מעשׂים, אַז דו
ביסט ניט קאַלט, אויך ניט הייס; הלוואַי וואָלטסטו געווען קאַלט, אָדער
הייס! [16] בכן, ווייל דו ביסט לעבלעך, ניט הייס, אויך ניט קאַלט, וועל
איך דיך אויסשפּייַען פון מיין מויל. [17] וואָרום דו טוסט זאָגן: איך בין
רייך, און האָב דערוואָרבן עשירות, און נייטיק מיך אין גאָרניט, און
ווייסט ניט, אַז דו ביסט גראָד עלנט, און אומגליקלעך און אָרעם, און
בלינד, און נאַקעט. [18] בכן, ראָט איך דיר, צו קויפן ביי מיר גאָלד,
געלייַטערט דורך פייער, כּדי דו זאָלסט ווערן רייך; און ווייַסע מלבושים,
כּדי דו זאָלסט דיך באַקליידן, און כּדי די בושה פון דיין נאַקעטקייט
זאָל ניט אַנטפּלעקט ווערן; און אויגנזאַלב צו זאַלבן דיינע אויגן, כּדי דו
זאָלסט קענען זען. [19] אַלע, וואָס איך האָב ליב, מוסר איך און שטראָף;
זיי דעריבער אייפעריק און טו תשובה. [20] זע, איך שטיי ביי דער טיר
און קלאַפּ אָן; אויב עמיצער הערט מיין קול און טוט עפענען די טיר,
וועל איך אַרייַנקומען צו אים, און וועל עסן מיט אים, און ער מיט מיר.

[21]דער, וואָס איז מנַצֵחַ, דעם וועל איך געבן, אַז ער זאָל זיך אַנידערזעצן מיט מיר אויף מיין שטול, אַזויווי אויך איך האָב מנַצֵחַ געווען און האָב מיך אַנידערגעזעצט מיט מיין פֿאָטער אויף זיין שטול. [22]דער, וואָס האָט אַן אויער, זאָל הערן, וואָס דער גייסט טוט זאָגן צו די קהִילות.

ד נאָכדעם האָב איך געזען, ערשט אַ טיר איז געשטאַנען אָפֿן אין הימל, און דאָס ערשטע קול, וואָס איך האָב געהערט, ווי פֿון אַ שופר, האָט געטאָן רעדן מיט מיר, און זאָגן: קום אַרויף אַהער, און איך וועל דיר ווייזן דאָס, וואָס מוז שפּעטער געשען. [2]און גלייך בין איך געווען אין דעם גייסט. און זע, עס איז געווען אַוועקגעשטעלט אַ שטול אין הימל, און איינער איז געזעסן אויף דעם שטול; [3]און דער, וואָס איז געזעסן, האָט געהאַט אויף זיך דאָס אויסזען ווי פֿון אַ יאַספּיס און אַ סאַרדיס־שטיין; און אַ רעגנבויגן איז געווען אַרום דעם שטול, ווי דאָס אויסזען פֿון אַ שמאַראַגד. [4]און אַרום און אַרום דעם שטול זענען געווען פֿיר און צוואַנציק טראָנען; און אויף די טראָנען האָב איך געזען זיצן פֿיר און צוואַנציק זקֵנים, אָנגעטאָן אין ווייסע מַלבושים, און אויף זייערע קעפּ קרוינען פֿון גאָלד. [5]און פֿון דעם שטול אַרויס גייען בליצן און קולות און דונערן. און זיבן פֿייער־פֿאַקלען האָבן געטאָן ברענען פֿאַר דעם שטול, וואָס זענען די זיבן גייסטער פֿון גאָט; [6]און פֿאַר דעם שטול ווי סע וואָלט געווען אַ יַם פֿון גלאָז, גלייך ווי קרישטאָל.

און אין דער מיט פֿון דעם שטול, און אַרום און אַרום דעם שטול, פֿיר חַיות פֿול מיט אויגן פֿון פֿאָרנט און פֿון הינטן. [7]און די ערשטע חַיה איז געווען ווי אַ לייב, און די צווייטע חַיה ווי אַן אָקס, און די דריטע חַיה האָט געהאַט אַ פּנים פֿון אַ מענטשן, און די פֿערטע חַיה איז געווען ווי אַ פֿליענדיקער אָדלער. [8]און די פֿיר חַיות, וואָס יעדע איינע פֿון זיי האָט געהאַט זעקס פֿליגל, זענען פֿול מיט אויגן אַרום און אַרום און אינעווייניק. און זיי האָבן טאָג און נאַכט ניט קיין רו, און זאָגן:

הייליק, הייליק, הייליק איז גאָט דער האַר, דער אַלמעכטיקער,
וואָס איז געווען און וואָס איז און וואָס וועט קומען.

[9]און בעת די חַיות האָבן אָפּגעגעבן הערלעכקייט, און כָּבוד, און דאַנקלויב, צו אים וואָס זיצט אויף דעם שטול, וואָס לעבט אייביק און אייביק, [10]טוען די פֿיר און צוואַנציק זקֵנים אַנידערפֿאַלן פֿאַר אים, וואָס טוט זיצן אויף דעם

שטול, און טוען זיך בוקן צו אים, וואָס לעבט אייביק און אייביק, און טוען אַנידערוואַרפֿן זייערע קרוינען פֿאַר דעם שטול, און זאָגן:

11 ראוי ביסטו, אונדזער האַר און אונדזער גאָט, מקבל צו
זיין די הערלעכקייט און דעם כּבֿוד און די שטאַרקייט;
וואָרים דו האָסט באַשאַפֿן אַלצדינג, און דורך דיין רצון
זענען זיי געווען און זענען באַשאַפֿן געוואָרן.

ה און איך האָב געזען אין דער רעכטער האַנט פֿון דעם, וואָס איז געזעסן אויף דעם שטול, אַ ספֿר, באַשריבן אינעווייניק און פֿון הינטן, און פֿאַרחתמעט מיט זיבן חתימות. 2 און איך האָב געזען אַ שטאַרקן מלאך, וואָס האָט אויסגערופֿן מיט אַ הויך קול: ווער איז זוכה צו עפֿענען דאָס ספֿר און אָפּצוטאָן פֿון אים די חתימות? 3 און קיינער ניט אין הימל, אָדער אויף דער ערד, אָדער אונטער דער ערד, איז בכּוח געווען צו עפֿענען דאָס ספֿר, אָדער צו קוקן אויף אים. 4 און איך האָב זייער געוויינט, מחמת סע האָט זיך ניט געפֿונען קיינער, וואָס זאָל זוכה זיין צו עפֿענען דאָס ספֿר, אָדער צו קוקן אויף אים. 5 און איינער פֿון די זקנים האָט געזאָגט צו מיר: וויין ניט; זע, דער לייב, וואָס איז פֿון דעם שבֿט יהודה, דער שורש פֿון דודן, האָט מנצח געווען צו עפֿענען דאָס ספֿר און זיינע זיבן חתימות.

6 און איך האָב געזען אין דער מיט פֿון דעם שטול און די פֿיר חיות, און אין דער מיט פֿון די זקנים, אַ לאַם טוט שטיין גלייך ווי סע וואָלט געווען געשאָכטן, און סע האָט זיבן הערנער און זיבן אויגן, וואָס זענען די זיבן גייסטער פֿון גאָט, אַרויסגעשיקט אויף דער גאַנצער ערד. 7 און ער איז געקומען און האָט אַרויסגענומען דאָס ספֿר פֿון דער רעכטער האַנט ביי דעם, וואָס איז געזעסן אויף דעם שטול. 8 און בעת ער האָט גענומען דאָס ספֿר, זענען די פֿיר חיות און די פֿיר און צוואַנציק זקנים אַנידערגעפֿאַלן פֿאַר דעם לאַם, און יעדער איינער האָט געהאַט אַ האַרף און גילדענע בעקנס פֿול מיט קטורת, וואָס זענען די תּפֿילות פֿון די קדושים. 9 און זיי האָבן געזונגען אַ נייעם שיר, אַזוי צו זאָגן:

ראוי ביסטו צו נעמען דאָס ספֿר און צו עפֿענען זיינע
חתימות, וואָרים דו ביסט געשאָכטן געוואָרן, און מיט דיין
בלוט האָסטו געטאָן אויסקויפֿן פֿאַר גאָט פֿון יעדן שבֿט,

און לָשון, און אומה, און פֿאָלק, 10 און האָסט זיי געמאַכט
פֿאַר אונדזער גאָט אַ מלוכה און כּהנים, און זיי וועלן
קיניגן אויף דער ערד.

11 און איך האָב געזען, און איך האָב געהערט אַ קול פֿון אַ סך מַלאָכים
אַרום און אַרום דעם שטול און די חַיות און די זקֵנים; און זייער צאָל איז
געווען צען טויזנט מאָל צען טויזנט, און טויזנטער פֿון טויזנטער, 12 און
זיי האָבן געזאָגט מיט אַ הויך קול:

ראוי איז דאָס לאַם, וואָס איז געשאָכטן געוואָרן, מקבל
צו זיין די מאַכט, און עשירות, און חָכמה, און גבורה, און
כָּבוד, און הערלעכקייט, און בענטשונג.

13 און יעדע בריאה, וואָס איז אין הימל, און אויף דער ערד, און אונטער
דער ערד, און אויף דעם ים, און אַלצדינג, וואָס איז אין זיי, האָב איך
געהערט זאָגן:

צו אים, וואָס טוט זיצן אויף דעם שטול, און צו דעם לאַם,
איז די בענטשונג, און דער כָּבוד, און די הערלעכקייט, און
די מאַכט אויף אייביק און אייביק.

14 און די פֿיר חַיות האָבן נאָכגעזאָגט: אָמֵן. און די זקֵנים זענען אַנידער־
געפֿאַלן און האָבן זיך געבוקט.

ו און איך האָב געזען, בעת דאָס לאַם האָט געעפֿנט איינע פֿון די
זיבן חַתימות; און איך האָב געהערט איינע פֿון די פֿיר חַיות זאָגן, ווי
מיט אַ קול פֿון אַ דונער: קום! 2 און איך האָב געזען, ערשט אַ ווייס
פֿערד, און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, האָט געהאַט אַ בויגן. און
עס איז אים געגעבן געוואָרן אַ קרוין; און ער איז אַרויסגעגאַנגען ווי אַ
גיבור, און כּדי מנַצֵחַ צו זיין.

3 און אַז ער האָט געעפֿנט די צווייטע חַתימה, האָב איך געהערט די
צווייטע חַיה זאָגן: קום! 4 און אַן אַנדער פֿערד איז אַרויסגעקומען, אַ
רויט פֿערד; און דעם, וואָס איז אויף אים געזעסן, איז געגעבן געוואָרן צו
נעמען דעם שָלום פֿון דער ערד, און כּדי זיי זאָלן הרגענען איינער דעם
אַנדערן; און עס איז אים געגעבן געוואָרן אַ גרויסע שווערד.

5 און אַז ער האָט געעפֿנט די דריטע חַתימה, האָב איך געהערט

די דריטע חַיה זאָגן: קום! און איך האָב געזען, ערשט אַ שוואַרץ פערד;
און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, האָט געהאַט אַ וואָגשאָל אין זיין
האַנט. 6 און איך האָב געהערט, ווי סע וואָלט געווען אַ קול אין דער
מיט פון די פיר חַיות זאָגן: אַ מאָס ווייץ פאַר אַ דינָר, און דריי מאָס
גערשטן פאַר אַ דינָר, און דעם אייל און דעם ווין פאַרדאַרב ניט.
7 און אַז ער האָט געעפנט די פערטע חַתִימה, האָב איך געהערט
דאָס קול פון דער פערטער חַיה זאָגן: קום! 8 און איך האָב געזען,
ערשט אַ געלבלעך פערד, און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, זיין
נאָמען איז געווען טויט; און דער שאול־תַחתִיה איז אים נאָכגעגאַנגען. און
עס איז זיי געגעבן געוואָרן שליטה איבער דעם פערטן טייל פון דער
ערד, צו טייטן מיט שווערד, און מיט הונגער, און מיט טויט, און דורך די
ווילדע חַיות פון דער ערד.
9 און אַז ער האָט געעפנט די פינפטע חַתִימה, האָב איך געזען אונטער
דעם מִזבֵחַ די נשָמות פון די, וואָס זענען געהרגעט געוואָרן פונוועגן דעם
וואָרט פון גאָט, און פונוועגן דעם עֵדות, וואָס זיי האָבן אָפּגעלייגט. 10 און
זיי האָבן געשריגן מיט אַ הויך קול, אַזוי צו זאָגן: ווי לאַנג, אָ האַר, דו
הייליקער און וואָרהאַפטיקער, וועסטו ניט מִשפטן און זיך נוקם זיין פאַר
אונדזער בלוט אָן די, וואָס וואוינען אויף דער ערד? 11 און עס איז געגעבן
געוואָרן יעדן איינעם פון זיי אַ ווייס קלייד, און עס איז זיי געזאָגט געוואָרן,
אַז זיי זאָלן נאָך רוען אַ קורצע צייט, ביז אויך זייערע מיטקנעכט און זייערע
ברידער, וואָס דאַרפן געטייט ווערן אַזויווי זיי, וועלן דערפילן זייער גאַנג.
12 און איך האָב געזען, בעת ער האָט געעפנט די זעקסטע חַתִימה,
און עס איז געווען אַ גרויסע ערדציטערניש; און די זון איז געוואָרן שוואַרץ
ווי אַ זאַק פון האָר, און די גאַנצע לְבָנה איז געוואָרן ווי בלוט; 13 און די
שטערן פון דעם הימל זענען געפאַלן אויף דער ערד, ווי אַ פייַגנבוים טוט
אַראָפּוואַרפן זיינע ניט־צייטיקע פייגן, בעת ער ווערט געטרייסלט פון אַ
שטאַרקן ווינט. 14 און דער הימל איז אָפּגעטאָן געוואָרן ווי אַ מגִילה, בעת
זי ווערט צונויפגעוויקלט; און יעדער באַרג און אינזל זענען אַרויסגערוקט
געוואָרן פון זייערע ערטער. 15 און די מְלָכים פון דער ערד, און די שָׂרים,
און די הויפּטלייַט, און די נגִידים און די תַקִיפִים, און יעדער קנעכט
און פרייער, האָבן זיך פאַרבאָרגן אין די היילן און אין די פעלזן פון די

בערג; 16 און זיי האָבן געזאָגט צו די בערג און צו די פֿעלזן: פֿאַלט אויף
אונדז און פֿאַרבאָרגט אונדז פֿון דעם פּנים פֿון דעם, וואָס זיצט אויף דעם
שטול, און פֿון דעם גרימצאָרן פֿון דעם לאַם! 17 וואָרים דער גרויסער
טאָג פֿון זייער גרימצאָרן האָט גענעענט, און ווער קען באַשטיין?

ז און נאָכדעם האָב איך געזען פֿיר מַלאָכים שטיין ביי די פֿיר עקן פֿון
דער ערד, און האַלטן די פֿיר ווינטן פֿון דער ערד, אַז קיין ווינט זאָל
ניט בלאָזן אויף דער ערד, אָדער אויף דעם יַם, אָדער אויף קיין שום בוים.
2 און איך האָב געזען אַן אַנדערן מַלאך אויפֿגיין פֿון דעם זונאויפֿגאַנג, וואָס
האָט דעם חותם פֿון דעם לעבעדיקן גאָט; און ער האָט געשריגן מיט אַ
הויך קול צו די פֿיר מַלאָכים, וועמען עס איז געגעבן געוואָרן צו באַשעדיקן
די ערד און דעם יַם, 3 אַזוי צו זאָגן: באַשעדיקט ניט די ערד, אויך ניט
דעם יַם, אויך ניט די ביימער, ביז מיר וועלן האָבן געחַתמעט די קנעכט
פֿון אונדזער גאָט אויף זייערע שטערנס. 4 און איך האָב געהערט די צאָל
פֿון די, וואָס זענען געווען פֿאַרחַתמעט: הונדערט און פֿיר און פֿערציק
טויזנט, פֿאַרחַתמעט פֿון יעדן שֵבט פֿון די בני־ישׂראל:
5 פֿון דעם שֵבט יהודה זענען געווען פֿאַרחַתמעט צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט ראובן צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט גָד צוועלף טויזנט,
6 פֿון דעם שֵבט אָשֵר צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט נַפתָלי צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט מנַשֶה צוועלף טויזנט,
7 פֿון דעם שֵבט שמעון צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט לֵוִי צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט יִשָׂשכָר צוועלף טויזנט,
8 פֿון דעם שֵבט זבולון צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט יוסף צוועלף טויזנט,
פֿון דעם שֵבט בִנימין זענען געווען פֿאַרחַתמעט צוועלף טויזנט.
9 נאָכדעם האָב איך געזען, ערשט אַ גרויסער הַמון, וואָס קיינער
האָט אים ניט געקאָנט איבערציילן, פֿון יעדער אומה און פֿון אַלע שבָטים,
און פֿעלקער, און לשונות, שטיין פֿאַר דעם שטול און פֿאַר דעם לאַם,

אָנגעטאָן אין ווייסע קליידער, און פּאַלמען אין זייערע הענט; 10 און זיי
שרייען מיט אַ הויך קול, אַזוי צו זאָגן:

די ישועה געהערט צו אונדזער גאָט, וואָס זיצט אויף דעם
שטול און צו דעם לאַם!

11 און אַלע מַלאָכים זענען געשטאַנען אַרום און אַרום דעם שטול און אַרום
די זְקֵנים און די פיר חַיות; און זיי זענען אַנידערגעפאַלן פאַר דעם שטול
אויף זייערע פּנימער, און האָבן זיך געבוקט צו גאָט, 12 און געזאָגט:

אָמֵן! בענטשונג, און הערלעכקייט, און חָכמה, און דאַנקלויב,
און כָּבוד, און גבורה, און מאַכט, געהערן צו אונדזער גאָט
אויף אייביק און אייביק! אָמֵן.

13 און איינער פון די זְקֵנים האָט געענטפערט און צו מיר געזאָגט: די
דאָזיקע, וואָס זענען אָנגעטאָן אין די ווייסע קליידער, ווער זענען זיי און
פונוואַנען קומען זיי? 14 און איך האָב געזאָגט צו אים: מיין האַר, דו ווייסט.
און ער האָט צו מיר געזאָגט: דאָס זענען די, וואָס קומען אַרויס פון אַ
גרויסער צָרה, און זיי האָבן געוואַשן זייערע קליידער, און האָבן זיי געמאַכט
ווייס אין דעם בלוט פון דעם לאַם. 15 דעריבער זענען זיי פאַר דעם
שטול פון גאָט, און זיי דינען אים טאָג און נאַכט אין זיין הֵיכל; און דער,
וואָס זיצט אויף דעם שטול, וועט אויסשפּרייטן זיין געצעלט איבער זיי.
16 זיי וועלן מער ניט הונגערן, און אויך מער ניט דאָרשטן; אויך וועט
די זון ניט פאַלן איבער זיי, אויך ניט קיין שום היץ; 17 וואָרים דאָס לאַם,
וואָס איז אין דער מיט פון דעם שטול, וועט זיין זייער פאַסטעך, און
וועט זיי פירן צו קוואַלן פון לעבעדיק וואַסער; און גאָט וועט אָפּווישן
יעדע טרער פון זייערע אויגן.

ח און בעת ער האָט געעפנט די זיבעטע חַתימה, איז געקומען אַ
שטילקייט אין הימל אַרום דעם מֶשך פון אַ האַלבער שָעה. 2 און איך
האָב געזען די זיבן מַלאָכים, וואָס שטייען פאַר גאָט; און עס איז זיי
געגעבן געוואָרן זיבן שופרות.

3 און אַן אַנדערער מַלאך איז געקומען און איז געשטאַנען ביי דעם
מִזבֵח, און ער האָט געהאַט אַ גילדענע פייַערפאַן; און עס איז אים געגעבן
געוואָרן אַ סך קטורת, כדי ער זאָל עס צוגעבן צו די תּפילות פון אַלע
קדושים אויף דעם גילדענעם מִזבֵח, וואָס איז געווען פאַר דעם שטול;

4 און דער רויך פון דעם קטורת מיט די תּפֿילות פֿון די קדושים זענען
אַרויפֿגעגאַנגען פֿאַר גאָט פֿון דעם מלאָכס האַנט. 5 און דער מלאך האָט
גענומען די פֿײַערפֿאַן, און ער האָט זי אָנגעפֿילט מיט דעם פֿייער פֿון
דעם מזבח, און זי אַ וואָרף געטאָן אויף דער ערד; און סע זענען געקומען
דונערן, און קולות, און בליצן, און אַן ערדציטערניש.
6 און די זיבן מלאָכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן שופֿרות, האָבן
זיך מכין געווען צו בלאָזן. 7 און דער ערשטער האָט געבלאָזן: און עס
איז געקומען האָגל און פֿייער, אויסגעמישט מיט בלוט, און זיי זענען
געוואָרפֿן געוואָרן אויף דער ערד. און אַ דריטער טייל פֿון דער ערד
איז פֿאַרברענט געוואָרן, און אַ דריטער טייל פֿון די ביימער איז פֿאַרברענט
געוואָרן, און דאָס גאַנצע גרינע גראָז איז פֿאַרברענט געוואָרן.
8 און דער צווייטער מלאך האָט געבלאָזן: און עס איז געווען ווי אַ
גרויסער באַרג, וואָס ברענט מיט פֿייער, וואָלט אַרײַנגעוואָרפֿן געוואָרן אין
ים אַריין; און אַ דריטער טייל פֿון דעם ים איז געוואָרן בלוט. 9 און עס
איז געשטאָרבן אַ דריטער טייל פֿון די לעבעדיקע באַשעפֿענישן אין ים,
און אַ דריטער טייל פֿון די שיפֿן איז צעשטערט געוואָרן.
10 און דער דריטער מלאך האָט געבלאָזן: און אַ גרויסער שטערן איז
געפֿאַלן פֿון הימל, וואָס האָט געברענט ווי אַ פֿאַקל, און ער איז געפֿאַלן
אויף דעם דריטן טייל פֿון די טייכן און אויף די קוואַלן וואַסער. 11 און
דער נאָמען פֿון דעם שטערן ווערט אָנגערופֿן ווערמוט; און אַ דריטער
טייל פֿון די וואַסערן איז געוואָרן ווערמוט; און אַ סך מענטשן זענען
געשטאָרבן פֿון די וואַסערן, מחמת זיי זענען געמאַכט געוואָרן ביטער.
12 און דער פֿערטער מלאך האָט געבלאָזן: און אַ דריטער טייל פֿון
דער זון איז געשלאָגן געוואָרן, און אַ דריטער טייל פֿון דער לבנה, און
אַ דריטער טייל פֿון די שטערן, כּדי דער דריטער טייל פֿון זיי זאָל
פֿאַרפֿינצטערט ווערן, און דער טאָג זאָל ניט שײַנען אין זיין דריטן טייל,
און די נאַכט אויף דעם זעלבן אופֿן.
13 און איך האָב געזען, און איך האָב געהערט אַן אָדלער פֿליען
אין מיטן הימל, און זאָגן מיט אַ הויך קול: ווײַ, ווײַ, ווײַ צו די, וואָס
וואוינען אויף דער ערד, פֿונוועגן די אַנדערע קולות פֿון דעם שופֿר פֿון
די דריי מלאָכים, וואָס דאַרפֿן נאָך בלאָזן.

ט און דער פינפטער מַלאך האָט געבלאָזן: און איך האָב געזען פאַלן
אַ שטערן פון הימל צו דער ערד; און עס איז אים געגעבן געוואָרן
דער שליסל פון דעם אָפּגרונט פון דעם תּהום. 2 און ער האָט געעפֿנט
דעם אָפּגרונט פון דעם תּהום: און עס איז אַרויפֿגעגאַנגען אַ רויך פון דעם
אָפּגרונט, ווי דער רויך פון אַ גרויסן אויוון; און די זון און די לופט
זענען פֿאַרפֿינצטערט געוואָרן דורך דעם רויך פון דעם אָפּגרונט. 3 און
פון דעם רויך זענען אַרויסגעקומען הײַשעריקן אויף דער ערד, און זיי איז
געגעבן געוואָרן מאַכט, ווי סע האָבן מאַכט די עקדישן פון דער ערד.
4 און עס איז זיי אָנגעזאָגט געוואָרן, אַז זיי זאָלן ניט שעדיקן דאָס גראָז
פון דער ערד, אויך ניט קיין שום גרינס, אויך ניט קיין שום בוים, נייערט
נאָר אַזוינע מענטשן, וואָס האָבן ניט דעם חותם פון גאָט אויף זייערע
שטערנס. 5 און עס איז זיי געגעבן געוואָרן, אַז זיי זאָלן זיי ניט טייטן,
נייערט אַז זיי זאָלן געפּייניקט ווערן פינף חדשים; און זייער פּייניקונג איז
געווען ווי די פּייניקונג פון אַן עקדיש, בעת ער שטעכט אַ מענטשן. 6 און
אין יענע טעג וועלן די מענטשן זוכן דעם טויט, און וועלן אים באַיִן־אופן
ניט געפינען; און זיי וועלן באַגערן צו שטאַרבן, און דער טויט וועט פון
זיי אַנטרינען.

7 און דאָס אויסזען פון די הײַשעריקן איז געווען ענלעך צו פערד
אָנגעברייט צו מִלחָמה; און אויף זייערע קעפּ, ווי סע וואָלטן געווען
קרוינען ענלעך צו גאָלד, און זייערע פּנימער זענען געווען ווי פּנימער פון
מענטשן. 8 און זיי האָבן געהאַט האָר ווי די האָר פון ווייבער, און זייערע
ציין זענען געווען ווי די ציין פון לייבן. 9 און זיי האָבן געהאַט פּאַנצערס
ווי דאָס וואָלטן געווען פּאַנצערס פון אייזן, און דער רויש פון זייערע
פליגל איז געווען ווי דער רויש פון רײַטוועגן מיט אַ סך פערד, וואָס יאָגן
אין מִלחָמה. 10 און זיי האָבן עקן ענלעך צו עקדעשן, און שטעכערס; און
אין זייערע עקן איז זייער מאַכט צו שעדיקן מענטשן פינף חדשים. 11 זיי
האָבן געהאַט איבער זיך פאַר אַ מֶלך דעם מַלאך פון דעם תּהום; זיין
נאָמען אויף לשון־קודש איז אבדון, און אין דעם גריכישן לשון האָט ער
געהאַט דעם נאָמען אַפּאָליאָן.

12 דער ערשטער ווייטיק איז אַריבער; זע, סע קומען נאָך צוויי ווייטיקן
נאָכדעם.

[13] און דער זעקסטער מַלאך האָט געבלאָזן, און איך האָב געהערט אַ קול פון צווישן די פיר הערנער פון דעם גילדענעם מִזבֵּחַ, וואָס איז פאַר גאָט, [14] זאָגן צו דעם זעקסטן מַלאך, וואָס האָט געהאַט דעם שופר: בינד אויף די פיר מַלאָכים, וואָס זענען געבונדן ביי דעם גרויסן טייך פְּרָת. [15] און די פיר מַלאָכים זענען אויפגעבונדן געוואָרן, וואָס זענען אָנגעברייט געוואָרן אויף דער שָעה און טאָג און חודש און יאָר, כּדי זיי זאָלן טייטן דעם דריטן טייל מענטשן. [16] און די צאָל פון די חַיָלות פון ריַיטערס איז געווען צווייַמאָל צען טויזנט מאָל צען טויזנט; איך האָב געהערט זייער צאָל. [17] און אַזוי האָב איך געזען די פערד אין דער זעאונג, און די, וואָס זענען אויף זיי געזעסן: זיי האָבן געהאַט פּאַנצערס ווי פון פייער און פון תּכֵלֶת און פון שוועבל; און די קעפּ פון די פערד זענען ווי די קעפּ פון לייַבן, און פון זייערע מיילער גייט אַרויס פייער און רויך און שוועבל. [18] דורך די דאָזיקע דריי מַכּות איז אַ דריטער טייל מענטשן געטייט געוואָרן, דורך דעם פייער און דעם רויך און דעם שוועבל, וואָס זענען אַרויסגעקומען פון זייערע מיילער. [19] וואָרים דער כּוח פון די פערד איז אין זייער מויל און אין זייערע עקן; וואָרים זייערע עקן זענען ענלעך צו שלאַנגען, און האָבן קעפּ, און מיט זיי טוען זיי באַשעדיקן.

[20] און די איבעריקע מענטשן, וואָס זענען ניט געטייט געוואָרן דורך די דאָזיקע מַכּות, האָבן ניט קיין תּשובה געטאָן אויף די מַעשׂים פון זייערע הענט, אַז זיי זאָלן זיך ניט בוקן צו בייזע גייסטער און צו אָפּגעטער פון גאָלד, און פון זילבער, און פון קופּער, און פון שטיין, און פון האָלץ, וואָס קענען ניט זען, ניט הערן, ניט גיין; [21] און זיי האָבן ניט קיין תּשובה געטאָן אויף זייערע רציחות, ניט אויף זייער טרייַבן כּישוף, ניט אויף זייער זנות, ניט אויף זייערע גנֵבות.

י און איך האָב געזען אַן אַנדערן שטאַרקן מַלאך אַראָפּנידערן פון הימל, אָנגעטאָן מיט אַ וואָלקן; און דער רעגנבויגן איז געווען אויף זיין קאָפּ, און זיין פּנים איז געווען ווי די זון, און זיינע פיס ווי זייַלן פון פייער; [2] און ער האָט געהאַט אין זיין האַנט אַ קליין אָפן סֵפר. און ער האָט געשטעלט זיין רעכטן פוס אויף דעם יַם, און זיין לינקן אויף דער ערד, [3] און ער האָט געשריגן מיט אַ הויך קול, ווי סע ברילט אַ לייב. און בעת ער

האָט געשריגן, האָבן די זיבן דונערן אַרויסגעלאָזן זייערע קולות. 4 און בעת
די זיבן דונערן האָבן אַרויסגעלאָזן זייערע קולות, בין איך געווען אָנגעברייט
צו שרייבן; און איך האָב געהערט אַ קול פון הימל זאָגן: פאַרחתמע די
זאַכן, וואָס די זיבן דונערן האָבן אַרויסגערעדט, און פאַרשרייב זיי ניט.
5 און דער מלאך, וואָס איך האָב געזען שטיין אויף דעם ים און אויף
דער ערד, האָט אויפגעהויבן זיין רעכטע האַנט צום הימל, 6 און האָט
געשוואוירן ביי דעם, וואָס לעבט אייביק און אייביק, וואָס האָט באַשאַפן
דעם הימל און די זאַכן, וואָס זענען דרינען, און די ערד און די זאַכן,
וואָס זענען דרינען, און דעם ים און די זאַכן, וואָס זענען דרינען, אַז
סע וועט מער ניט זיין קיין צייט, 7 נייערט אין די טעג פון דעם קול פון
דעם זיבעטן מלאך, בעת ער וועט זיין אָנגעברייט צו בלאָזן, דעמאָלט וועט
פאַרענדיקט ווערן דער סוד פון גאָט, לויט ווי ער האָט אָנגעזאָגט צו זיינע
קנעכט, די נביאים.

8 און דאָס קול, וואָס איך האָב געהערט פון הימל, האָט ווידער געטאָן
רעדן מיט מיר, און זאָגן: גיי, נעם דאָס סֵפֶרל, וואָס איז אָפן אין דער
האַנט פון דעם מלאך, וואָס טוט שטיין אויף דעם ים און אויף דער ערד.
9 און איך בין געגאַנגען צום מלאך, און האָב אים געזאָגט, אַז ער זאָל
מיר געבן דאָס סֵפֶרל. האָט ער צו מיר געזאָגט: נעם עס און עס
אויף, און סע וועט מאַכן ביטער דיין בויך, נאָר אין דיין מויל וועט עס
זיין זיס ווי האָניק. 10 און איך האָב גענומען דאָס סֵפֶרל פון דעם מלאָכס
האַנט און האָב עס אויפגעגעסן, און עס איז געווען אין מיין מויל זיס
ווי האָניק; און אַז איך האָב עס אויפגעגעסן, איז מיין בויך געוואָרן ביטער.
11 און מע האָט צו מיר געזאָגט: דו מוזט ווידער אַמאָל נביאות זאָגן איבער
אַ סך אומות, און פעלקער, און לשונות, און מלכים.

יא און עס איז מיר געגעבן געוואָרן אַ רוירשטעקל, ענלעך צו אַ רוט,
און איינער האָט געזאָגט: שטיי אויף, און מעסט דעם היכל פון
גאָט, און דעם מזבח, און די, וואָס דינען דערין. 2 און דעם פאָרהויף,
וואָס איז אין דרויסן פון דעם היכל, לאָז אויס און מעסט אים ניט, וואָרים
ער איז געגעבן געוואָרן פאַר די אומות, און זיי וועלן צעטרעטן די
הייליקע שטאָט צוויי און פערציק חדשים. 3 און איך וועל מאַכן מיינע

צוויי עֵדות, אַז זיי זאָלן נביאות זאָגן טויזנט צוויי הונדערט און זעכציק
טעג, אָנגעטאָן אין זעק. 4 די דאָזיקע זענען די צוויי אײַלבערטביימער און
די צוויי מנורות, וואָס שטייען פאַר דעם האַר פון דער ערד.
5 און אויב עמיצער באַגערט זיי צו שעדיקן, גייט אַ פייער אַרויס
פון זייער מויל און פאַרצערט זייערע פיינט; און אויב עמיצער וועט
באַגערן זיי צו שעדיקן, מוז ער אויף דעם דאָזיקן אופן געטייט ווערן.
6 די דאָזיקע האָבן די מאַכט צו פאַרשליסן דעם הימל, אַז סע זאָל ניט
רעגענען אין די טעג פון זייער נביאות זאָגן; און זיי האָבן מאַכט איבער
די וואַסערן, זיי צו פאַרקערן אין בלוט, און צו שלאָגן די ערד מיט יעדער
מַכּה, אַזוי אָפט ווי זיי ווילן נאָר.
7 און אַז זיי וועלן האָבן פאַרענדיקט זייער עֵדות זאָגן, וועט די
חַיה, וואָס קומט אַרויף פון דעם תּהום, פאַרפירן מיט זיי מִלחָמה, און זיי
מנַצֵחַ זײַן און זיי טייטן. 8 און זייערע טויטע לײַבער וועלן ליגן אין די
גאַסן פון דער גרויסער שטאָט, וואָס ווערט גייסטיק אָנגערופן סדום און
מִצרַיִם, וואו אויך זייער האַר איז געקרייציקט געוואָרן. 9 און פון צווישן
די אומות, און שבָטים, און לשונות, און פעלקער, קוקט מען אויף זייערע
טויטע לײַבער דריי און אַ האַלב טעג, און זיי לאָזן ניט, אַז זייערע טויטע
לײַבער זאָלן אַרײַנגעלייגט ווערן אין אַ קֶבר. 10 און די, וואָס וואוינען
אויף דער ערד, זענען זיך משַׂמֵחַ איבער זיי און מאַכן זיך לוסטיק, און
זיי וועלן שיקן איינער דעם אַנדערן מַתָּנות, מַחמת די דאָזיקע צוויי נביאים
האָבן געפּייניקט די, וואָס וואוינען אויף דער ערד.
11 און נאָך די דריי און אַ האַלב טעג איז דער לעבנס־אָטעם פון
גאָט אַרײַנגעגאַנגען אין זיי, און זיי זענען געשטאַנען אויף זייערע פיס, און
גרויס אֵימה איז געפאַלן אויף די, וואָס האָבן זיי אָנגעקוקט. 12 און זיי
האָבן געהערט אַ הויך קול פון הימל זאָגן צו זיי: קומט אַרויף אַהער!
און זיי זענען אַרויף אויף דעם וואָלקן אין הימל אַרײַן, און זייערע שׂונאים
האָבן זיי אָנגעקוקט. 13 און אין יענער שָעה איז געווען אַ גרויסע ערד־
ציטערניש, און אַ צענטער טייל פון דער שטאָט איז אײַנגעפאַלן, און סע
זענען געהרגעט געוואָרן אין דער ערדציטערניש זיבן טויזנט פּאַרשוינען:
און די איבעריקע זענען דערשראָקן געוואָרן און האָבן אָפּגעגעבן כָּבוד־
צו דעם גאָט פון הימל.

14 דער צווייטער ווייטיק איז אַריבער; זע, דער דריטער ווייטיק קומט
באַלד אָן.
15 און דער זיבעטער מַלאך האָט געבלאָזן, און עס זענען געקומען
הויכע קולות אין הימל, אַזוי צו זאָגן:

> דאָס מַלכות פון דער וועלט איז געוואָרן דאָס מַלכות פון
> אונדזער האַר און פון זיין מָשיחַ; און ער וועט קיניגן אויף
> אייביק און אייביק.

16 און די פיר און צוואַנציק זקֵנים, וואָס זיצן פאַר גאָט אויף זייערע טראָנען,
זענען געפאַלן אויף זייערע פָּנימער און האָבן זיך געבוקט צו גאָט, 17 און
געזאָגט:

> מיר דאַנקען דיר, אָ, האַר גאָט, דו אַלמעכטיקער, וואָס
> ביסט און וואָס ביסט געווען, מַחמת דו האָסט גענומען דיין
> גרויסע מאַכט און האָסט געטאָן קיניגן. 18 און די אומות
> האָבן געצערנט, און געקומען איז דיין גרימצאָרן, און די
> צייט פון די מֵתים, געמִשפּט צו ווערן, און צו געבן דעם
> שׂכַר צו דיינע קנעכט, די נביאים, און צו די קדושים, און
> צו די, וואָס האָבן מורא פאַר דיין נאָמען, די קליינע און די
> גרויסע, און צו פאַרדאַרבן די, וואָס פאַרדאַרבן די ערד.

19 און עס איז געעפנט געוואָרן דער הֵיכל פון גאָט אין הימל, און עס
איז געזען געוואָרן אין זיין הֵיכל דער אֲרון־הַבּרית; און סע זענען געקומען
בליצן, און קולות, און דונערן, און אַן ערדציטערניש, און אַ גרויסער האָגל.

יב און אַ גרויסער צייכן איז געזען געוואָרן אין הימל: אַ ווייב, אָנגעטאָן
מיט דער זון, און די לבָנה אונטער אירע פיס, און אויף איר קאָפּ
אַ קרוין פון צוועלף שטערן. 2 און זי איז געווען אין טראָגן, און זי האָט
געטאָן שרייַען אין ווייען, און אין פּיין פון געווינען. 3 און עס איז געזען
געוואָרן אַן אַנדער צייכן אין הימל: זע, אַ גרויסע, רויטע שלאַנג מיט
זיבן קעפּ און צען הערנער, און אויף איר קאָפּ זיבן קרוינען. 4 און איר
עק ציט דעם דריטן טייל פון די שטערן פון הימל און טוט זיי וואַרפן צו
דער ערד; און די שלאַנג שטייט פאַר דעם ווייב, וואָס דאַרף געווינען,
כּדי זי זאָל פאַרצוקן איר קינד, בעת זי וועט געווינען. 5 און זי האָט
געוואונען אַ בֶּן־זָכר, וואָס וועט הערשן איבער אַלע אומות מיט אַ רוט

פון אייזן; און איר קינד איז אַרויפגענומען געוואָרן צו גאָט און צו זיין
שטול. [6] און דאָס ווייב איז אַנטרונען אין דער מִדבר אַריין, וואו זי האָט
געהאַט אַן אָרט, אָנגעברייט פון גאָט, כּדי מע זאָל זי דאָרט דערנערן
טויזנט צוויי הונדערט און זעכציק טעג.

[7] און אין הימל איז געווען מִלחָמה: מִיכָאֵל און זיינע מַלאָכים האָבן
מִלחָמה געהאַלטן מיט דער שלאַנג; און די שלאַנג און אירע מַלאָכים
האָבן מִלחָמה געהאַלטן, [8] און זיי האָבן ניט גובר געווען, און זייער אָרט
איז אויך מער ניט געווען צו געפינען אין הימל. [9] און די גרויסע שלאַנג
איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן, דער נָחָש־הַקַדמוֹני, וואָס ווערט אָנגערופן שׂוֹטן
און שָׂטָן, וואָס פאַרפירט די גאַנצע וועלט; זי איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן
צו דער ערד, און אירע מַלאָכים זענען אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן מיט איר.
[10] און איך האָב געהערט אַ הויך קול אין הימל זאָגן:

איצט איז געקומען די ישועה, און די מאַכט, און דאָס
מַלכות פון אונדזער גאָט, און די מֶמשָלה פון זיין מָשִיחַ;
וואָרים דער באַשולדיקער פון אונדזערע ברידער, וואָס טוט
זיי באַשולדיקן פאַר אונדזער גאָט טאָג און נאַכט, איז
אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן. [11] און זיי האָבן אים מנַצֵחַ געווען,
דורך דעם בלוט פון דעם לאַם, און דורך דעם וואָרט פון
זייער עֵדות זאָגן, און זיי האָבן ניט ליב געהאַט זייער לעבן
ביז צום טויט. [12] דעריבער פרייט אייך, אָ הימלען, און
איר, וואָס וואוינט אין זיי! ווי צו דער ערד און צו דעם
יַם, וואָרים דער שָׂטָן האָט אַראָפּגענידערט צו אייך מיט
גרויס גרימצאָרן, ווייל ער ווייסט, אַז ער האָט נאָר אַ
קורצע צייט!

[13] און בעת די שלאַנג האָט געזען, אַז זי איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן
צו דער ערד, האָט זי נאָכגעיאָגט דאָס ווייב, וואָס האָט געבוירן דעם
בֶּן־זָכָר. [14] און עס איז געגעבן געוואָרן דעם ווייב די צוויי פליגל פון
דעם גרויסן אָדלער, כּדי זי זאָל קענען פליען צו איר אָרט אין דער
מִדבר אַריין, וואו זי ווערט גענערט אויף אַ צייט, און צייטן, און אַ האַלבע
צייט, ווייט פון דעם פָּנים פון דער שלאַנג. [15] און די שלאַנג האָט אַרויס־
געלאָזט פון איר מויל וואַסער נאָך דעם ווייב ווי אַ שטראָם, כּדי זי זאָל

אַוועקגעטראָגן ווערן פון דעם שטראָם. 16 און די ערד האָט געהאָלפן דעם
ווייב, און די ערד האָט געעפנט איר מויל און האָט פאַרשלונגען דעם
שטראָם, וואָס די שלאַנג האָט אַרויסגעלאָזט פון איר מויל. 17 און די שלאַנג
האָט געצערנט אויף דעם ווייב, און איז אַוועקגעגאַנגען מִלחָמה צו האַלטן
מיט די איבעריקע פון איר זאָמען, וואָס היטן אָפּ די געבאָטן פון גאָט
און האַלטן דאָס עֵדות פון יֵשוּעַן.

יג און איך בין געשטאַנען אויף דעם זאַמד פון דעם יָם. און איך האָב
געזען אַ חַיה אַרויפקומען פון דעם יָם, וואָס האָט געהאַט צען
הערנער און זיבן קעפּ, און אויף אירע הערנער צען קרוינען, און אויף
אירע קעפּ נעמען פון לעסטערונג. 2 און די חַיה, וואָס איך האָב געזען,
איז געווען ענלעך צו אַ לעמפּערט, און אירע פיס זענען געווען ווי פון
אַ בער, און איר מויל, ווי דאָס מויל פון אַ לייב. און די שלאַנג האָט
איר געגעבן איר כּוח און איר טראָן און גרויס געוועלטיקונג. 3 און איך
האָב געזען איינעם פון אירע קעפּ, ווי ער וואָלט דערשלאָגן געוואָרן צום
טויט, און זיין טויטקלאַפּ איז געהיילט געוואָרן. און די גאַנצע ערד איז
נִשתּוֹמם געוואָרן איבער דער חַיה, 4 און זיי האָבן זיך געבוקט צו דער
שלאַנג, מַחמת זי האָט געגעבן איר געוועלטיקונג צו דער חַיה; און זיי
האָבן זיך געבוקט צו דער חַיה, אַזוי צו זאָגן: ווער איז גלייך צו דער
חַיה? און ווער איז בִּיכוֹלת מיט איר מִלחָמה צו האַלטן?

5 און עס איז איר געגעבן געוואָרן אַ מויל צו רעדן גרויסע זאַכן
און לעסטערונגען; און עס איז איר געגעבן געוואָרן שלִיטה צו געווערן
צוויי און פערציק חָדשים. 6 און זי האָט געעפנט איר מויל מיט לעסטערונגען
קעגן גאָט, צו לעסטערן זיין נאָמען און זיין מִשכּן, און די, וואָס וואוינען
אין הימל. 7 און עס איז איר געגעבן געוואָרן צו פאַרפירן מִלחָמה מיט
די קדושים, און זיי מנַצֵחַ צו זיין; און עס איז איר געגעבן געוואָרן רשות
איבער יעדן שֵבֶט און פאָלק און לָשון און אומה. 8 און אַלע, וואָס וואוינען
אויף דער ערד, וועלן איר דינען, יעדער איינער, וואָס זיין נאָמען איז ניט
פאַרשריבן אין דעם סֵפֶר־החַיִים פון דעם לאַם, וואָס איז געשאָכטן געוואָרן
זינט דער גרונטפעסטיקונג פון דער וועלט. 9 אויב עמיצער האָט אַן אויער,
זאָל ער הערן:

10 אויב עמיצער איז פאַר געפאַנגענשאַפט,

אין געפאַנגענשאַפט טוט ער גיין;
אויב עמיצער וועט הַרגענען מיט דער שווערד,
מוז ער מיט דער שווערד געהַרגעט ווערן[א].
דאָ איז די געדולדיקייט און די אֱמונה פון די קדושים.

11 און איך האָב געזען אַן אַנדערע חַיה אַרויפֿקומען פון דער ערד;
און זי האָט געהאַט צוויי הערנער, ענלעך צו אַ לאַם, און זי האָט גערעדט
ווי אַ שלאַנג. 12 און זי האָט אויסגענוצט די גאַנצע געוועלטיקונג פון דער
ערשטער חַיה אין איר אָנגעזיכט. און זי טוט מאַכן די ערד און די, וואָס
וואוינען דערין, צו דינען דער ערשטער חַיה, וואָס איר טויט־קלאַפּ איז
געהיילט געוואָרן. 13 און זי טוט גרויסע וואונדער, און טוט אַפילו פייער
אַראָפּנידערן פון הימל אויף דער ערד פאַר די מענטשן.
14 און זי טוט פאַרפירן די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, דורך די
וואונדער, וואָס זענען איר געגעבן געוואָרן צו טאָן פאַר דער חַיה, בעת
זי זאָגט צו די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, אַז זיי זאָלן מאַכן אַן אָפּבילד
דער חַיה, וואָס האָט די שלאַג פון דער שווערד און האָט געלעבט.
15 און עס איז איר געגעבן געוואָרן צו געבן אָטעם דעם אָפּבילד פון
דער חַיה, כּדי דאָס אָפּבילד פון דער חַיה זאָל רעדן, און זאָל מאַכן, אַז
וויפל סע וועלן ניט דינען דעם אָפּבילד פון דער חַיה, זאָלן געטייט ווערן.
16 און זי טוט מאַכן אַלע, סיי די קליינע און די גרויסע, סיי די רייכע
און די אָרעמע, סיי די פרייע און די פאַרשקלאַפטע, אַז סע זאָל זיי געגעבן
ווערן אַ צייכן אויף זייער רעכטער האַנט, אָדער אויף זייער שטערן,
17 און אַז קיינער זאָל ניט קענען קויפן אָדער פאַרקויפן, חוץ דער, וואָס
האָט דעם צייכן, דאָס הייסט, דעם נאָמען פון דער חַיה, אָדער די צאָל
פון איר נאָמען. 18 דאָ איז חָכמה: דער, וואָס האָט פאַרשטענדעניש, זאָל
באַרעכענען די צאָל פון דער חַיה: וואָרים עס איז די צאָל פון אַ מענטשן:
און איר צאָל איז זעקס הונדערט זעקס און זעכציק.

יד און איך האָב געזען, ערשט דאָס לאַם שטייט אויף דעם באַרג
ציון, און מיט אים הונדערט פיר און פערציק טויזנט, וואָס האָבן זיין
נאָמען און דעם נאָמען פון זיין פאָטער אָנגעשריבן אויף זייערע שטערנס.
2 און איך האָב געהערט אַ קול פון הימל, ווי דאָס קול פון אַ סך וואַסערן,

א ירמיה טו, 2.

און ווי דאָס קול פון אַ שטאַרקן דונער; און דאָס קול, וואָס איך האָב
געהערט, איז געווען ווי דאָס קול פון האַרפנשפּילער, וואָס שפּילן אויף
זייערע האַרפן. 3 און זיי זינגען אַ ניי געזאַנג פאַר דעם שטול און פאַר
די פיר חיות און די זקנים. און קיינער האָט זיך ניט געקענט אויסלערנען
דאָס געזאַנג, אַחוץ די הונדערט פיר און פערציק טויזנט, וואָס זענען
אויסגעקויפט געוואָרן פון דער ערד. 4 די דאָזיקע זענען עס, וואָס זענען
ניט פאַראומרייניקט געוואָרן מיט ווייבער, וואָרים זיי זענען יונגפרויען. די
דאָזיקע זענען עס, וואָס גייען נאָך דעם לאַם, וואוהין נאָר סע טוט גיין.
די דאָזיקע זענען אויסגעקויפט געוואָרן פון צווישן מענטשן, ווי בכּורים פאַר
גאָט און פאַר דעם לאַם. 5 און אין זייער מויל איז ניט געפונען געוואָרן
קיין ליגן, וואָרים זיי זענען אָן אַ מום.

6 און איך האָב געזען אַן אַנדערן מלאך פליען אין מיטן הימל, וואָס
האָט געהאַט אייביק גוטע בשׂורות אָנצוזאָגן פאַר די, וואָס וואוינען אויף
דער ערד, און פאַר יעדער אומה, און שבט, און לשון, און פאָלק. 7 און
ער האָט געזאָגט מיט אַ הויך קול: האָט מורא פאַר גאָט, און גיט אים
אָפּ כּבוד, וואָרים די שעה פון זיין משפּט האָט גענעענט; און דינט דעם,
וואָס האָט געמאַכט הימל און ערד, דעם ים און די קוואַלן וואַסער.

8 און אַן אַנדערער, אַ צווייטער מלאך איז נאָכגעקומען, וואָס האָט
געזאָגט: געפאַלן, געפאַלן איז בבל די גרויסע, וואָס האָט געמאַכט אַלע
אומות אָנטרינקען מיט דעם וויין פון דעם גרימצאָרן פון איר זנות.

9 און אַן אַנדערער מלאך, אַ דריטער, איז נאָכגעקומען נאָך זיי, וואָס
האָט געזאָגט מיט אַ הויך קול: אויב עמיצער טוט דינען דער חיה און
איר אָפּבילד, און באַקומט אַ צייכן אויף זיין שטערן, אָדער אויף זיין
האַנט, 10 וועט ער אויך טרינקען פון דעם וויין פון גאָטס גרימצאָרן, וואָס
איז אויסגעגאָסן, ניט געמישט אין דעם בעכער פון זיין צאָרן; און ער וועט
געפייניקט ווערן מיט פייער און שוועבל אין דעם אָנגעזיכט פון די הייליקע
מלאָכים, און אין דעם אָנגעזיכט פון דעם לאַם. 11 און דער רויך פון
זייער פּייניקונג גייט אַרויף אויף אייביק און אייביק; און די, וואָס דינען
דער חיה און איר אָפּבילד, האָבן ניט קיין רו טאָג און נאַכט, און ווער
סע נעמט אָן דעם צייכן פון איר נאָמען. 12 דאָ איז די געדולדיקייט פון
די הייליקע, די, וואָס היטן די געבאָטן פון גאָט און די אמונה פון ישוען.

[13] און איך האָב געהערט אַ קול פון הימל, אַזוי צו זאָגן: שרייב: וואויל איז די טויטע, וואָס שטאַרבן אין דעם האַר פון איצטמאָל אָן. יאָ, זאָגט דער גייסט, כּדי זיי זאָלן רוען פון זייערע מיִאונגען; וואָרים זייערע מעשׂים גייען נאָך מיט זיי.

[14] און איך האָב געזען, ערשט אַ ווייסער וואָלקן, און אויף דעם וואָלקן האָב איך געזען זיצן איינעם, ענלעך צו אַ בן־אָדם, וואָס האָט געהאַט אויף זיין קאָפּ אַ גילדענע קרוין, און אין זיין האַנט אַ שאַרף שניידמעסער. [15] און אַן אַנדערער מַלאך איז אַרויסגעקומען פון דעם היכל, און האָט געשריגן מיט אַ הויך קול צו דעם, וואָס איז געזעסן אויף דעם וואָלקן: שיק אַרויס דיין שניידמעסער און שנייד; וואָרים די שעה פון שניט האָט גענעענט, וואָרים דער שניט פון דער ערד איז צייטיק. [16] און דער, וואָס איז געזעסן אויף דעם וואָלקן, האָט אַ וואָרף געטאָן זיין שניידמעסער אויף דער ערד, און די ערד איז געשניטן געוואָרן.

[17] און אַן אַנדערער מַלאך איז אַרויסגעקומען פון דעם היכל אין הימל, און אויך ער האָט געהאַט אַ שאַרף שניידמעסער. [18] און אַן אַנדערער מַלאך איז אַרויסגעקומען פון דעם מִזבח, דער, וואָס האָט געהאַט שליטה איבער פייער; און ער האָט גערופן מיט אַ הויך קול צו דעם, וואָס האָט געהאַט דאָס שאַרפע שניידמעסער, אַזוי צו זאָגן: שיק אַרויס דיין שאַרף שניידמעסער און זאַמל צונויף די הענגלעך פון די ווייַנשטאָקן אויף דער ערד, וואָרים אירע ווייַנטרויבן זענען אינגאַנצן צייטיק. [19] און דער מַלאך האָט אַ וואָרף געטאָן זיין שניידמעסער צו דער ערד און האָט אייַנגעזאַמלט דעם ווייַנשטאָק פון דער ערד, און האָט אים אַרייַנגעוואָרפן אין דעם גרויסן ווייַנקעלטער פון גאָטס גרימצאָרן. [20] און דער ווייַנקעלטער איז געטראָטן געוואָרן אויסער דער שטאָט, און עס איז אַרויסגעקומען בלוט פון דעם ווייַנקעלטער, ביז צו די צוימען פון די פערד, אַזוי ווייט ווי טויזנט זעקס הונדערט אַקער.

טו און איך האָב געזען אַן אַנדערן צייכן אין הימל, גרויס און וואונדער־לעך: זיבן מַלאָכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן לעצטע מַכּות, וואָרים מיט זיי ווערט פאַרענדיקט דער גרימצאָרן פון גאָט.

[2] און איך האָב געזען ווי סע וואָלט געווען אַ יָם פון גלאָז, אויסגעמישט מיט פייער; און די, וואָס האָבן גובר געווען די חיה, און איר אָפּבילד, און

די צאָל פון איר נאָמען, שטייען ביי דעם ים פון גלאָז און האָבן האַרפן פון גאָט. [3]און זיי זינגען דאָס געזאַנג פון משהן, דעם קנעכט פון גאָט, און דאָס געזאַנג פון דעם לאַם, אַזוי צו זאָגן:

גרויס און וואונדערלעך זענען דיינע מַעשׂים, אָ, האַר גאָט,
דו אַלמעכטיקער; רעכטפאַרטיק און אֶמת זענען דיינע וועגן,
דו מֶלך פון די אומות. [4]ווער זאָל ניט מורא האָבן, גאָט,
און רימען דיין נאָמען? וואָרים נאָר דו אַליין ביסט הייליק!
וואָרים אַלע אומות וועלן קומען און זיך בוקן פאַר דיר;
וואָרים דיינע גערעכטע מִשפּטים זענען אַנטפּלעקט געוואָרן.

[5]און נאָכדעם האָב איך געזען, און עס איז געעפנט געוואָרן דער הֵיכל פון דעם מִשכּן־הָעֵדות אין הימל; [6]און סע זענען אַרויסגעקומען פון דעם הֵיכל די זיבן מַלאָכים, וואָס האָבן געהאַט די זיבן מַכּות, אָנגעטאָן אין ריינער גלאַנצנדיקער לייַוונט, און זייערע ברוסטן אַרומגעגורט מיט גילדענע גאַרטלען. [7]און איינע פון די פיר חַיות האָט געגעבן די זיבן מַלאָכים זיבן גילדענע בעקנס, פול מיט דעם גרימצאָרן פון גאָט, וואָס לעבט אויף אייביק און אייביק. [8]און דער הֵיכל איז געוואָרן אָנגעפילט מיט רויך פון דער הערלעכקייט פון גאָט און פון זיין מאַכט; און קיינער איז ניט געווען בִיכוֹלֶת אַרייַנצוגיין אין דעם הֵיכל, ביז סע וועלן זיין אויסגעלאָזט די זיבן מַכּות פון די זיבן מַלאָכים.

טז און איך האָב געהערט אַ הויך קול פון דעם הֵיכל אַרויס זאָגן צו די זיבן מַלאָכים: גייט און גיסט אויס די זיבן בעקנס פון דעם גרימצאָרן פון גאָט אויף דער ערד.

[2]און דער ערשטער איז געגאַנגען און האָט אויסגעגאָסן זיין בעקן אויף דער ערד: און עס איז געוואָרן אַ פאַרפעסטיקט און בייז געשוויר אויף די מענטשן, וואָס האָבן געהאַט דעם צייכן פון דער חַיה און וואָס האָבן זיך געבוקט צו איר אָפּבילד.

[3]און דער צווייטער האָט אויסגעגאָסן זיין בעקן אין דעם ים אַריין: און עס איז געוואָרן ווי דאָס בלוט פון אַ מֵת, און יעדעס לעבעדיקע באַשעפעניש, וואָס איז געווען אין ים, איז געשטאָרבן.

[4]און דער דריטער האָט אויסגעגאָסן זיין בעקן אין די טייכן און אין די קוואַלן וואַסער: און עס איז געוואָרן בלוט. [5]און איך האָב געהערט

דעם מַלאך פון די וואַסערן זאָגן: רעכטפאַרטיק ביסטו, וואָס ביסט און ביסט געווען, דו הייליקער, מַחמת דו האָסט געטאָן אַזוי מִשפּטן; [6]וואָרים זיי האָבן פאַרגאָסן דאָס בלוט פון קדושים און נביאים, און בלוט האָסטו זיי געגעבן צו טרינקען; זיי זענען עס ווערט. [7]און איך האָב געהערט דעם מִזבֵּחַ זאָגן: יאָ, האַר, גאָט, דו אַלמעכטיקער, אֶמת און רעכטפאַרטיק זענען דיינע מִשפָּטים!

[8]און דער פערטער האָט אויסגעגאָסן זיין בעקן אויף דער זון: און עס איז איר געגעבן געוואָרן צו ברענען מענטשן מיט פייער. [9]און מענטשן זענען געברענט געוואָרן מיט גרויס היץ; און זיי האָבן געלעסטערט דעם נאָמען פון גאָט, וואָס האָט די מאַכט איבער די מַכות, און זיי האָבן ניט קיין תּשובה געטאָן, אים אָפּצוגעבן כָּבוד.

[10]און דער פינפטער האָט אויסגעגאָסן זיין בעקן אויף דעם טראָן פון דער חַיה: און איר מלוכה איז פאַרפינצטערט געוואָרן; און זיי האָבן צעביסן זייערע צונגען פון ווייטיק, [11]און זיי האָבן געלעסטערט דעם גאָט פון הימל, צוליב זייערע ווייטיקן און זייערע געשווירן, און זיי האָבן ניט קיין תּשובה געטאָן אויף זייערע מַעשׂים.

[12]און דער זעקסטער האָט אויסגעגאָסן זיין בעקן אויף דעם גרויסן טייך פְּרָת: און זיין וואַסער איז אויסגעטרוקנט געוואָרן, כּדי אָנצוברייטן דעם וועג פאַר די מְלָכים פון דעם זונאויפגאַנג. [13]און איך האָב געזען אַרויסקומען פון דעם מויל פון דער שלאַנג, און פון דעם מויל פון דער חַיה, און פון דעם מויל פון דעם פאַלשן נָביא, דריי אומריינע גייסטער, ווי דאָס וואָלטן געווען פרעש. [14]וואָרים זיי זענען גייסטער פון רוחות, וואָס טוען צייכנס, און וואָס גייען אַרויס צו די מְלָכים פון דער גאַנצער וועלט, כּדי זיי איינצוזאַמלען צו דער מִלחָמה פון דעם גרויסן טאָג פון גאָט, דעם אַלמעכטיקן. [15](זע, איך קום ווי אַ גַנב; וואויל איז דעם, וואָס טוט וואַכן, און וואָס היט זיינע מַלבושים, כּדי ער זאָל ניט גיין נאַקעט און מען זאָל ניט זען זיין שאַנד!) [16]און זיי האָבן זיי פאַרזאַמלט אינאיינעם אין דעם אָרט, וואָס ווערט אָנגערופן אויף לָשון־קוֹדֶש הַר־מגִדוֹן.

[17]און דער זיבעטער האָט אויסגעגאָסן זיין בעקן אין דער לופט: און עס איז אַרויסגעקומען אַ הויך קול פון הֵיכל פון דעם שטול, אַזוי צו זאָגן: עס איז געשען! [18]און סע זענען געווען בליצן און קולות און

דונערן, און עס איז געווען אַ גרויסע ערדציטערניש, אַזאַ ווי ס'איז נאָך ניט
געווען, זינט סע זענען מענטשן אויף דער ערד, אַזאַ גרויסע ערדציטערניש,
אַזאַ געוואַלטיקע. 19 און די גרויסע שטאָט איז צעטיילט געוואָרן אין דריי
חֲלָקים, און די שטעט פון די אומות זענען געפאַלן; און בָּבֶל, די גרויסע,
איז געדענקט געוואָרן פאַר גאָט, איר צו געבן דעם בעכער וויין פון דעם
גרים פון זיין צאָרן. 20 און יעדער אינזל איז אַנטרונען געוואָרן, און די בערג
זענען ניט געפונען געוואָרן. 21 און אַ גרויסער האָגל, יעדער שטיין אַרום
דער וואָג פון אַ צענטנער, איז געפאַלן פון הימל אויף די מענטשן. און
מענטשן האָבן געלעסטערט גאָט, צוליב דער פּלאָג פון דעם האָגל; וואָרים
זיין פּלאָג איז געווען זייער גרויס.

יז און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מַלאָכים, וואָס האָבן געהאַט
די זיבן בעקנס, און האָט גערעדט מיט מיר, אַזוי צו זאָגן: קום אַהער,
איך וויל דיר ווייזן דעם מִשפּט פון דער גרויסער זונה, וואָס זיצט אויף
אַ סך וואַסערן, 2 מיט וועמען די מְלָכים פון דער ערד האָבן מזנה געווען,
און די, וואָס באַוואוינען די ערד, זענען געוואָרן שִיכּור מיט דעם וויין
פון איר זנות.
3 און ער האָט מיך אין דעם גייסט אַוועקגעפירט אין אַ מִדבר אַריין,
און איך האָב געזען זיצן אַ ווייב אויף אַ שאַרלעך־רויטער חַיה, פול מיט
נעמען פון לעסטערונג, און זי האָט געהאַט זיבן קעפּ און צען הערנער.
4 און דאָס ווייב איז געווען אָנגעטאָן אין פּורפּור און שאַרלעך, און באַדעקט
מיט גאָלד און איידלשטיינער און פּערל, און האָט געהאַט אין איר האַנט אַ
גילדענעם בעכער, פול מיט אומווערדיקייטן און אומריינקייט פון איר זנות;
5 און אויף איר שטערן איז געווען אָנגעשריבן אַ נאָמען, אַ סוד: בָּבֶל, די
גרויסע, די מוטער פון די זונות און פון די אומווערדיקייטן פון דער ערד.
6 און איך האָב געזען דאָס ווייב שִיכּור מיט דעם בלוט פון די קדושים
און מיט דעם בלוט פון די עֵדות פון יֵשוּעַ.
און בעת איך האָב זי געזען, האָב איך מיך געוואונדערט מיט אַ גרויס
וואונדער. 7 און דער מַלאך האָט צו מיר געזאָגט: פאַרוואָס האָסטו דיך
געוואונדערט? איך וועל דיר זאָגן דעם סוד פון דעם ווייב, און פון דער
חַיה, וואָס טראָגט זי, וואָס האָט די זיבן קעפּ און די צען הערנער. 8 די

חַיה, וואָס דו האָסט געזען, איז געווען, און איז ניט, און איז גרייט אַרויפ־צוקומען פון דעם תּהום און גיין צו פאַרדאַרבונג; און די, וואָס וואוינען אויף דער ערד, וועמעס נעמען זענען ניט פאַרשריבן געוואָרן אין דעם סֵפֶר־הַחַיִים זינט דער גרונטפעסטיקונג פון דער וועלט, וועלן זיך וואונדערן, בעת זיי וועלן זען די חַיה, וויאַזוי זי איז געווען, און איז ניט, און וועט ווידער קומען.

9 דאָ איז דער זין, וואָס האָט חָכמה: די זיבן קעפּ זענען זיבן בערג, אויף וועלכע דאָס ווייב טוט זיצן; 10 און זיי זענען זיבן מְלָכים: פינף זענען געפאַלן, איינער איז, דער אַנדערער איז נאָך ניט געקומען; און בעת ער וועט קומען, וועט ער פאַרבלייַבן אַ קורצע צייט. 11 און די חַיה, וואָס איז געווען, און איז ניט, איז אַליין אויך אַן אַכטע, און איז פון די זיבן, און זי גייט אין פאַרדאַרבונג. 12 און די צען הערנער, וואָס דו האָסט געזען, זענען צען מְלָכים, וואָס האָבן נאָך ניט באַקומען קיין מלוכה, זיי קריגן אָבער געוועלטיקונג ווי מְלָכים אויף איין שָעה, אינאיינעם מיט דער חַיה. 13 די דאָזיקע האָבן איין מַחשָבה, און זיי גיבן זייער מאַכט און געוועלטיקונג דער חַיה; 14 זיי וועלן מִלחָמה האַלטן מיט דעם לאַם, און דאָס לאַם וועט זיי מְנַצֵחַ זיין, וואָרים עס איז האַר פון האַרן און מֶלך פון מְלָכים; און אויך זיי, וואָס זענען מיט אים, וואָס זענען באַרופן און אויסדערוויילט און געטריי, וועלן מְנַצֵחַ זיין.

15 און ער האָט צו מיר געזאָגט: די וואַסערן, וואָס דו האָסט געזען, וואו די זונה טוט זיצן, זענען פעלקער און הַמונים, און אומות, און לשונות. 16 און די צען הערנער, וואָס דו האָסט געזען, און די חַיה, די דאָזיקע וועלן פיינט האָבן די זונה און וועלן זי מאַכן וויסט און נאַקעט, און זיי וועלן פאַרצערן איר פלייש און זי פאַרברענען מיט פייער. 17 וואָרים גאָט האָט אַרייַנגעטאָן אין זייער האַרץ צו טאָן זיין עֵצה, און צו קומען צו איין באַראָט, און צו געבן זייער מלוכה דער חַיה, ביז די רייד פון גאָט וועלן דערפילט ווערן. 18 און דאָס ווייב, וואָס דו האָסט געזען, איז די גרויסע שטאָט, וואָס רעגירט איבער די מְלָכים פון דער ערד.

יח און נאָכדעם האָב איך געזען אַן אַנדערן מַלאך אַראָפּנידערן פון הימל, וואָס האָט געהאַט גרויס מאַכט; און די ערד איז באַלויכטן געוואָרן מיט זיין הערלעכקייט. 2 און ער האָט געשריגן מיט אַ שטאַרק

קול, אַזוי צו זאָגן: געפאַלן, געפאַלן איז בָּבֶל, די גרויסע, און איז געוואָרן
אַ וואוינאָרט פון רוחות און אַן אויפהאַלט פון יעדן טָמא גייסט, און אַן
אויפהאַלט פון יעדן אומריינעם און מִיאוסן פויגל. [3] וואָרים דורך דעם וויין
פון דעם גרימצאָרן פון איר זנות זענען אַלע אומות געפאַלן; און די מְלָכים
פון דער ערד האָבן מיט איר מְזַנה געווען, און די סוחרים פון דער ערד
זענען געוואָרן רייך דורך דער מאַכט פון אירע תַּעֲנוגים.
[4] און איך האָב געהערט אַן אַנדער קול פון הימל זאָגן: קומט אַרויס
פון איר, מיין פאָלק, כּדי איר זאָלט ניט האָבן קיין שום חֵלֶק אין אירע
זינד, און כּדי איר זאָלט ניט קריגן פון אירע מַכּות; [5] וואָרים אירע זינד
האָבן אויך דערגרייכט ביז צום הימל, און גאָט האָט געטאָן געדענקען
אירע אומגערעכטיקייטן. [6] פאַרגעלט איר אַזוי ווי זי האָט פאַרגעלט, און
כֵּפֶל־כִּפְלַיִם לויט נאָך אירע מַעֲשׂים. אין דעם בעכער, וואָס זי האָט געמישט,
מישט פאַר איר טאָפּלט. [7] אויף אַזויפיל וויפיל זי האָט זיך אַליין פאַר־
הערלעכט און געהאַט תַּעֲנוג, אויף אַזויפיל גיט איר יסורים און טרויער.
וואָרים זי זאָגט אין איר האַרץ: איך זיץ אַ מַלכּה, און איך בין ניט קיין
אַלְמָנה, און וועל באֵין־אופן ניט זען קיין טרויער. [8] דעריבער וועלן אירע
מַכּות קומען אין איין טאָג: טויט און טרויער און הונגער, און זי וועט אין
גאַנצן פאַרברענט ווערן אין פייער; וואָרים שטאַרק איז גאָט, דער האַר,
וואָס האָט זי געמִשפּט.

[9] און די מְלָכים פון דער ערד, וואָס האָבן מיט איר מְזַנה געווען
און געלעבט צעלאָזן, וועלן וויינען און קלאָגן איבער איר, בעת זיי וועלן
קוקן אויף דעם רויך פון איר ברענען, [10] און שטיין פון דער וויט פאַר
מורא פון איר פּיין, און זאָגן: וויי, וויי, די גרויסע שטאָט בָּבֶל, די
שטאַרקע שטאָט! וואָרים אין איין שָׁעה האָט גענעענט דיין מִשפּט. [11] און
די סוחרים פון דער ערד וויינען און קלאָגן איבער איר, וואָרים קיינער
קויפט ניט מער זייער סחורה, [12] סחורה פון גאָלד, און זילבער, אייַדלשטיינער
און פּערל, פּיינע לײַוונט, און פּורפּור, זייד און שאַרלעך, און אַלערליי
דופטיקע געהילצן, און אַלערליי כֵּלים פון עלפאַנטביין, און אַלערליי
כֵּלים, געמאַכט פון טייערן געהילץ, און פון קופּער, און אייזן, און מאַרמאָר;
[13] און צימערינג, און געווירץ, און ווייַרעך, און זאַלבאייל, און קטוֹרֶת, און
וויין, און אייל, און זעמל־מעל, און ווייץ, און רינדער און שאָף, און פערד,

און רײַטוועגן, און קנעכט און מענטשלעכע נפֿשות. 14 און די פּירות, וואָס
דײַן נשמה האָט נאָך זיי געגלוסט, זענען פֿאַרשוואונדן פֿון דיר, און אַלצדינג,
וואָס איז געווען זיס און פּרעכטיק, איז פֿאַרלוירן געוואָרן פֿון דיר, און
מע וועט זיי בכלל מער ניט געפֿינען.

15 די סוחרים פֿון די דאָזיקע זאַכן, וואָס זענען דורך איר רייך
געוואָרן, וועלן שטיין פֿון דער ווײַט פֿאַר מורא פֿון איר פּיין און וויינען
און קלאָגן, 16 און זאָגן: ווײַ, ווײַ, דער גרויסער שטאָט, וואָס איז געווען
אָנגעטאָן אין פֿיינער לײַוונט, אין פּורפּור און שאַרלעך, און באַדעקט מיט
גאָלד און איידלשטיינער און פּערל! 17 וואָרים אין איין שעה איז אַזאַ גרויס
עשירות חרוב געוואָרן.

און יעדער שיפֿקאַפּיטאַן, און יעדער איינער, וואָס פֿאָרט ערגעץ־
וואוהין, און רודערער, און אַלע, וואָס פֿאַרדינען זייער חיונה פֿון ים, זענען
געשטאַנען פֿון דער ווײַט, 18 און זיי האָבן געשריגן, בעת זיי האָבן געקוקט
אויף דעם רויך פֿון איר ברענען, אַזוי צו זאָגן: וואָסער שטאָט איז ווי די
גרויסע שטאָט? 19 און זיי האָבן געוואָרפֿן שטויב אויף זייערע קעפּ, און
געשריגן, בעת זיי האָבן געוויינט און געקלאָגט, אַזוי צו זאָגן: ווײַ, ווײַ, דער
גרויסער שטאָט, וואָס אין איר זענען אַלע, וואָס האָבן געהאַט שיפֿן אויף
דעם ים, געוואָרן רייך דורך איר עשירות, וואָרים אין איין שעה איז זי
חרוב געוואָרן. 20 פֿריי דיך איבער איר, דו הימל, און איר קדושים, און
שליחים, און נביאים! וואָרים גאָט האָט געמשפּט אייער משפּט אין איר.

21 און אַ שטאַרקער מלאך האָט אויפֿגעהויבן אַ שטיין, ווי דאָס וואָלט
געווען אַ גרויסער מילשטיין, און האָט אים אַרײַנגעוואָרפֿן אין ים אַרײַן,
און געזאָגט: אַזוי וועט מיט אַ שטאַרקן כּוח אַנידערגעוואָרפֿן ווערן בבֿל,
די גרויסע שטאָט, און זי וועט מער ניט געפֿונען ווערן. 22 און דאָס קול
פֿון האַרפֿנשפּילער, און זינגער, און פֿלײַטנשפּילער, און טרומײַטערער,
וועט אין דיר מער ניט געהערט ווערן; און קיין מײַנסטער פֿון קיין שום
האַנטווערק וועט מען אין דיר מער ניט געפֿינען; און דאָס קול פֿון אַ מיל
וועט אין דיר מער ניט געהערט ווערן; 23 און דאָס ליכט פֿון אַ לייכטער
וועט אין דיר מער ניט שײַנען; און דאָס קול פֿון חתן און כּלה וועט אין
דיר מער ניט געהערט ווערן; וואָרים דײַנע סוחרים זענען געווען די
פֿירשטן פֿון דער ערד, און מיט דײַן כּישוף זענען אַלע אומות פֿאַרפֿירט

געוואָרן. [24]און אין איר איז געפונען געוואָרן דאָס בלוט פון נביאים און
פון קדושים, און פון אַלע די, וואָס זענען געהרגעט געוואָרן אויף דער ערד.

יט נאָכדעם האָב איך געהערט ווי סע וואָלט געווען אַ הויך קול פון
אַ גרויסן המון אין הימל, אַזוי צו זאָגן:

הַלְלוּיָה! די ישועה און הערלעכקייט און מאַכט געהערן צו
אונדזער גאָט. [2]וואָרים אֶמת און רעכטפאַרטיק זענען זיינע
מִשפּטים; וואָרים ער האָט געמִשפּט די גרויסע זונה, וואָס האָט
פאַרדאָרבן די ערד מיט איר זנות, און ער האָט זיך נוקם
געווען אין איר פאַר דעם בלוט פון זיינע קנעכט.

[3]און אַ צווייט מאָל האָבן זיי געזאָגט: הַלְלוּיָה! און איר רויך גייט אַרויף
אויף אייביק און אייביק. [4]און די פיר און צוואַנציק זקֵנים און די פיר
חַיות זענען אַנידערגעפאַלן און האָבן זיך געבוקט צו גאָט, וואָס זיצט אויף
דעם שטול, און האָבן געזאָגט: אָמֵן. הַלְלוּיָה! [5]און אַ קול איז אַרויסגעקומען
פון דעם שטול, אַזוי צו זאָגן:

לויבט אונדזער גאָט, אַלע זיינע קנעכט, איר וואָס האָט מורא
פאַר אים, די קליינע און די גרויסע.

[6]און איך האָב געהערט ווי סע וואָלט געווען דאָס קול פון אַ גרויסן
המון און ווי דאָס קול פון אַ סך וואַסערן, און ווי דאָס קול פון שטאַרקע
דונערן, אַזוי צו זאָגן:

הַלְלוּיָה! וואָרים דער האַר, אונדזער גאָט, דער אַלמעכטיקער,
טוט קיניגן. [7]לאָמיר זיך פרייען און פריילעך זיין, און אים
אָפּגעבן כָּבוד, וואָרים געגעענט האָט די חַתונה פון דעם
לאַם, און זיין כַּלה האָט זיך אָנגעברייט. [8]און עס איז איר
געגעבן געוואָרן, אַז זי זאָל זיך אָנטאָן אין פיינער לייַוונט,
ליכטיק און לויטער; וואָרים די פיינע לייַוונט זענען די רעכט־
פאַרטיקע מַעשׂים פון די קדושים.

[9]און ער האָט צו מיר געזאָגט: שרייב: וואויל איז די, וואָס זענען
געבעטן געוואָרן צו דעם חַתונה־מאָלצייט פון דעם לאַם. און ער האָט צו
מיר געזאָגט: דאָס זענען אֶמתע רייד פון גאָט. [10]און איך בין אַנידערגעפאַלן
פאַר זיינע פיס, זיך צו בוקן פאַר אים. און ער האָט צו מיר געזאָגט:

זע, דו טאָרסט עס ניט טאָן! איך בין אַ מיטקנעכט מיט דיר און דײַנע
ברידער, וואָס האָבן דאָס עדות פון ישוען. בוק דיך פאַר גאָט, וואָרים
דאָס עדות פון ישוען איז דער גייסט פון נבואה.

[11] און איך האָב געזען דעם הימל אויפגעעפנט, ערשט אַ ווייס פערד.
און דער, וואָס איז אויף אים געזעסן, איז גערופן געוואָרן געטריי און
וואָרהאַפטיק, און אין רעכטפאַרטיקייט טוט ער משפטן און מלחמה־
האַלטן. [12] און זײַנע אויגן זענען ווי אַ פלאַם פון פייער, און אויף זײַן קאָפּ
זענען אַ סך קרוינען; און ער האָט אויפגעשריבן אַ נאָמען, וואָס קיינער
קען ניט, אַחוץ ער אַליין. [13] און ער איז אָנגעטאָן אין אַ מלבוש, באַשפּריצט
מיט בלוט, און זײַן נאָמען ווערט אָנגערופן: דאָס וואָרט פון גאָט. [14] און
די חילות אין הימל זענען אים נאָכגעגאַנגען אויף ווייסע פערד, באַקליידט
אין פײַנער לײַוונט, ווייס און לויטער. [15] און פון זײַן מויל גייט אַרויס אַ
שאַרפע שווערד, כדי מיט איר צו שלאָגן די אומות; און ער וועט הערשן
איבער זיי מיט אַ רוט פון אײַזן; און ער טרעט דעם ווײַנקעלטער פון
דעם גרימצאָרן פון גאָט, דעם אַלמעכטיקן. [16] און אויף זײַן מלבוש און אויף
זײַן דיך איז געווען בײַ אים אָנגעשריבן אַ נאָמען: מלך פון מלכים און
האַר פון האַרן.

[17] און איך האָב געזען אַ מלאך שטיין אין דער זון, און ער האָט
געשריגן מיט אַ הויך קול און געטאָן זאָגן צו אַלע פייגל, וואָס פליען
אין מיטן הימל: קומט, און זאַמלט אײַך צונויף צו דעם גרויסן מאָלצײַט
פון גאָט, [18] כדי איר זאָלט עסן דאָס פלייש פון מלכים, און דאָס פלייש
פון הויפּטלײַט, און דאָס פלייש פון גיבורים, און דאָס פלייש פון פערד
און פון די, וואָס זיצן אויף זיי, און דאָס פלייש פון אַלע מענטשן, סיי
פרייע און סיי קנעכט, סיי קליין און גרויס.

[19] און איך האָב געזען די חיה און די מלכים פון דער ערד און
זייערע חילות פאַרזאַמלט אינאיינעם, מלחמה צו האַלטן קעגן אים, וואָס
איז געזעסן אויף דעם פערד, און קעגן זײַן חיל. [20] און די חיה איז
גענומען געוואָרן, און מיט איר דער פאַלשער נביא, וואָס האָט געמאַכט
די צייכנס פאַר איר, מיט וועלכער ער האָט אָפּגענאַרט די, וואָס האָבן
אָנגענומען דעם צייכן פון דער חיה און די, וואָס האָבן זיך געבוקט צו
איר אָפּבילד; זיי ביידע זענען אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן לעבעדיקערהייט אין

דעם טייך פון פייער, וואָס ברענט מיט שוועבל. 21 און די איבעריקע
זענען געטייט געוואָרן מיט דער שווערד פון דעם, וואָס איז געזעסן אויף
דעם פערד, די שווערד וואָס איז אַרויסגעקומען פון זיין מויל; און אַלע
פייגל זענען געוואָרן זאַט מיט זייער פלייש.

כ און איך האָב געזען אַ מַלאך אַראָפּנידערן פון הימל, וואָס האָט
געהאַט דעם שליסל פון דעם תּהום און אַ גרויסע קייט אין זיין
האַנט. 2 און ער האָט אָנגעכאַפּט די שלאַנג, דעם נָחָש־הַקַדמוני, וואָס איז
דער שׂוטן און שָׂטן, און האָט אים געבונדן אויף טויזנט יאָר, 3 און אים
אַרײַנגעוואָרפן אין תּהום אַריין און אים פאַרשלאָסן און פאַרחַתמעט איבער
אים, אַז ער זאָל די אומות מער ניט פאַרפירן, ביז די טויזנט יאָר וועלן
געענדיקט ווערן; דערנאָכדעם מוז ער באַפרייט ווערן אויף אַ קורצער צייט.
4 און איך האָב געזען טראָנען, און זיי זענען געזעסן אויף זיי, און
מִשפּט איז זיי געגעבן געוואָרן; און איך האָב געזען די נשָמות פון די,
וואָס זענען געקעפּט געוואָרן פונוועגן דעם עֵדות פון יֵשוּעַ און פונוועגן
דעם וואָרט פון גאָט, און אַזוינע, וואָס האָבן זיך ניט געבוקט צו דער
חַיה, אויך ניט צו איר אָפּבילד, און האָבן ניט געקראָגן דעם צייכן אויף
זייער שטערן און אויף זייער האַנט; און זיי זענען לעבעדיק געוואָרן, און
האָבן געקיניגט מיט מָשיחן טויזנט יאָר. 5 די איבעריקע פון די טויטע זענען
ניט לעבעדיק געוואָרן, ביז די טויזנט יאָר וועלן ניט זיין געענדיקט. דאָס
איז דער ערשטער תּחִיַת־הַמֵתים. 6 געבענטשט און הייליק איז דער, וואָס
האָט אַ חֵלֶק אין דעם ערשטן תּחִיַת־הַמֵתים. איבער די דאָזיקע האָט דער
צווייטער טויט ניט קיין שליטה; נייערט זיי וועלן זיין כֹּהנים פון גאָט און
פון מָשיחַן, און וועלן קיניגן מיט אים טויזנט יאָר.

7 און אַז די טויזנט יאָר וועלן געענדיקט ווערן, וועט דער שָׂטן באַפרייט
ווערן פון זיין תּפִיסה, 8 און וועט אַרויסקומען אָפּצונאַרן די אומות, וואָס
זענען אין די פיר עקן פון דער ערד, גוג און מָגוג, כּדי זיי צונויפצוזאַמלען
אינאיינעם צו דער מִלחָמה; זייער צאָל איז ווי דאָס זאַמד פון דעם יַם.
9 און זיי זענען אַרויפגעגאַנגען איבער דער ברייט פון דער ערד און האָבן
אַרומגערינגלט דעם לאַגער פון די קדושים און די באַליבטע שטאָט; און
אַ פייער האָט אַראָפּגענידערט פון הימל און האָט זיי פאַרצערט. 10 און
דער שָׂטן, וואָס האָט זיי פאַרפירט, איז אַרײַנגעוואָרפן געוואָרן אין דעם

טייך פון פייער און שוועבל, וואו אויך די חַיה און דער פַאלשער נָבִיא
זענען געוועזן; און זיי וועלן געפייניקט ווערן טאָג און נאַכט אויף אייביק
און אייביק.
11 און איך האָב געזען אַ גרויסן ווייסן שטול, און דעם, וואָס איז
אויף אים געזעסן, פון וועמעס פָּנים די ערד און דער הימל זענען אַנטרונען
געוואָרן; און עס איז פאַר זיי ניט געפונען געוואָרן קיין פּלאַץ. 12 און איך
האָב געזען די טויטע, די גרויסע און די קליינע, שטיין פאַר דעם שטול;
און ספָרים זענען געעפנט געוואָרן. און אַן אַנדער סֵפֶר איז געעפנט
געוואָרן, וואָס איז דאָס סֵפֶר־הַחַיִים. און די טויטע זענען געמִשפּט געוואָרן
אויף דעם סמך פון דעם, וואָס איז געווען געשריבן אין די ספָרים, לויט
זייערע מַעשׂים. 13 און דער יַם האָט אַרויסגעגעבן די טויטע, וואָס זענען
געווען אין אים; און דער טויט און דער שאול־תַחתִיה האָבן אַרויסגעגעבן
די טויטע, וואָס זענען געווען אין זיי. און יעדער איז געמִשפּט געוואָרן
לויט זיינע מַעשׂים. 14 און דער טויט און דער שאול־תַחתִיה זענען אַריַינ־
געוואָרפן געוואָרן אין דעם טייך פון פייער. דאָס איז דער צווייטער
טויט, דער טייך פון פייער. 15 און אויב עמיצער איז ניט געפונען געוואָרן
פאַרשריבן אין דעם סֵפֶר־הַחַיִים, איז ער אַריַינגעוואָרפן געוואָרן אין דעם
טייך פון פייער.

כא און איך האָב געזען אַ נייעם הימל און אַ נייע ערד; וואָרים דער
ערשטער הימל און די ערשטע ערד זענען פאַרגאַנגען, און דער
יַם איז מער ניטאָ. 2 און איך האָב געזען די הייליקע שטאָט, אַ נייַ ירושָלַיִם,
אַראָפּנידערן פון דעם הימל פון גאָט, אָנגעברייט ווי אַ כַּלה, וואָס איז
אויסגעפּוצט פאַר איר מאַן. 3 און איך האָב געהערט אַ הויך קול פון
דעם שטול אַרויס, אַזוי צו זאָגן: זע, דאָס מִשכּן פון גאָט איז מיט די
מענטשן, און ער וועט וואוינען מיט זיי, און זיי וועלן זיין זיין פאָלק,
און גאָט אַליין וועט זיין מיט זיי. 4 און ער וועט אָפּווישן יעדע טרער פון
זייערע אויגן; און קיין טויט וועט מער ניט זיין, סע וועט אויך ניט זיין קיין
טרויער, קיין געוויין, קיין פּיין, מַחמת די ערשטע זאַכן זענען פאַרגאַנגען.
5 און דער, וואָס איז געזעסן אויף דעם שטול, האָט געזאָגט: זע,
איך מאַך אַלצדינג נייַ. און ער האָט געזאָגט: שרייב, וואָרים די דאָזיקע

רייד זענען באַגלויבט און אֶמת. [6] און ער האָט צו מיר געזאָגט: עס
איז געשען! איך בין די אַלֶף און די תָּוו, דער אָנהייב און דער סוף.
איך וועל געבן דעם, וואָס איז דאָרשטיק, פריי פון דעם קוואַל פון
לעבעדיק וואַסער. [7] דער, וואָס איז מנַצֵחַ, וועט יַרשענען די דאָזיקע זאַכן;
און איך וועל זיין זיין גאָט, און ער וועט זיין מיין זון. [8] אָבער פאַר די
פּחדָנים, און אומגלויביקע, און אומווערדיקע, און רוצחים, און נואפים, און
מכַשפים, און געצנדינערס, און אַלע ליגנער — זייער חֵלֶק וועט זיין אין דעם
טייך, וואָס ברענט מיט פייער און שוועבל. דאָס איז דער צווייטער טויט.

[9] און עס איז געקומען איינער פון די זיבן מַלאָכים, וואָס האָבן געהאַט
די זיבן בעקנס, וואָס זענען געווען באַלאָדן מיט די זיבן לעצטע מַכּות,
און ער האָט גערעדט מיט מיר, אַזוי צו זאָגן: קום אַהער, איך וויל דיר
ווייזן די כַּלה, דאָס ווייב פון דעם לאַם. [10] און ער האָט אין דעם גייסט
מיך אַוועקגעפירט צו אַ גרויסן און הויכן באַרג, און האָט מיר געוויזן די
הייליקע שטאָט ירושָלַיִם אַראָפּנידערן פון דעם הימל פון גאָט [11] מיט דער
הערלעכקייט פון גאָט; איר ליכטיקייט איז געווען ענלעך צו זייער אַ
טייערן שטיין, ווי דאָס וואָלט געווען אַ יאַספּיס, קלאָר ווי קרישטאָל. [12] און
זי האָט געהאַט אַ גרויסע און הויכע מויער מיט צוועלף טויערן, און ביי
די טויערן צוועלף מַלאָכים, און דערויף זענען געווען אָנגעשריבן נעמען,
וואָס זענען די נעמען פון די צוועלף שבָטים פון די בנֵי־יִשׂרָאֵל. [13] אין
מִזרח זענען געווען דריי טויערן, און אין צָפון דריי טויערן, און אין דָרום
דריי טויערן, און אין מַערב דריי טויערן. [14] און די מויער פון דער
שטאָט האָט געהאַט צוועלף יסודות, און אויף זיי צוועלף נעמען פון די
צוועלף שלִיחים פון דעם לאַם.

[15] און דער, וואָס האָט גערעדט מיט מיר, האָט געהאַט פאַר אַ מאָס
אַ גילדענע רוט, צו מעסטן די שטאָט און די טויערן פון איר און איר
מויער. [16] און די שטאָט ליגט פיר־עקיג, און די לענג פון איר איז אַזוי
גרויס ווי די ברייט. און ער האָט געמאָסטן די שטאָט מיט דער רוט,
צוועלף טויזנט אַקער; די לענג און די ברייט און די הייך פון איר זענען
גלייך. [17] און ער האָט געמאָסטן איר מויער, הונדערט פיר און פערציק
איילן, לויט דער מאָס פון אַ מענטשן, דאָס איז, פון אַ מַלאַך. [18] און
דאָס געביי פון איר מויער איז געווען יאַספּיס, און די שטאָט איז געווען

ריין גאָלד, ענלעך צו לויטערן גלאָז. [19] די יסודות פון דער שטאָט־
מויער זענען געווען באַצירט מיט אַלערליי מינים טייערע שטיינער: דער
ערשטער יסוד איז יאַספּיס, דער צווייטער סאַפּיר, דער דריטער אַגאַט,
דער פערטער סמאַראַגד, [20] דער פינפטער סאַרדאָניקס, דער זעקסטער
רובין, דער זיבעטער כריסאָליט, דער אַכטער בעריל, דער ניינטער טאָפּאַז,
דער צענטער כריזאָפּראַס, דער עלפטער היאַצינט, דער צוועלפטער
אַמעטיסט. [21] און די צוועלף טויערן זענען געווען צוועלף פּערל; יעדער
איינער פון די פאַרשידענע טויערן איז געווען פון איין פּערל; און די
גאַס פון דער שטאָט איז געווען לויטער גאָלד, ווי דורכזיכטיק גלאָז.

[22] און איך האָב אין איר ניט געזען קיין היכל; וואָרים גאָט, דער האַר,
דער אַלמעכטיקער, און דאָס לאַם, זענען איר היכל. [23] און די שטאָט
האָט ניט נייטיק געהאַט, ניט די זון, ניט די לבנה, צו שיינען אויף איר;
וואָרים די הערלעכקייט פון גאָט האָט זי באַלויכטן, און איר ליכט איז
דאָס לאַם. [24] און די אומות וועלן גיין אין איר ליכט, און די מלכים
פון דער ערד וועלן אין איר אַרײַנברענגען זייער הערלעכקייט. [25] און
אירע טויערן וועלן מער קיינמאָל ניט פאַרשלאָסן ווערן בייטאָג—וואָרים
דאָרט וועט מער ניט זיין קיין נאַכט; [26] און זיי וועלן אַרײַנברענגען אין
איר די הערלעכקייט און דעם כּבֿוד פון די אומות; [27] און סע וועט אין
איר מער קיינמאָל ניט אַרײַנגיין קיין טמא זאַך, אָדער דער, וואָס טוט
אומווערדיקייט און שקר, נייערט נאָר די, וואָס זענען פאַרשריבן אין דעם
ספר־החיים פון דעם לאַם.

כב און ער האָט מיר געוויזן אַ שטראָם פון וואַסער פון לעבן, לויטער
ווי קרישטאָל, וואָס איז אַרויס פון דעם שטול פון גאָט און פון
דעם לאַם, [2] אין דער מיט פון איר גאַס. און אויף דער זייט און אויף
יענער זייט פון דעם שטראָם איז געווען דער עץ־החיים, וואָס האָט
געטראָגן צוועלף מינים פּירות, און ברענגט זיין פרוכט יעדן חודש; און
די בלעטער פון דעם בוים זענען געווען פאַר דער היילונג פון די אומות.
[3] און סע וועט מער ניט זיין קיין קללה. און דער שטול פון גאָט און
פון דעם לאַם וועט זיין דרינען, און זיינע קנעכט וועלן אים דינען; [4] און
זיי וועלן זען זיין פּנים, און זיין נאָמען וועט זיין אויף זייערע שטערנס. [5] און

סע וועט מער ניט זיין קיין נאַכט, און זיי באַדאַרפן ניט קיין ליכט פון קיין
לייכטער אָדער פון דער זון; וואָרים גאָט, דער האַר, וועט זיין זייער
ליכט; און זיי וועלן קיניגן אויף אייביק און אייביק.
6 און ער האָט צו מיר געזאָגט: די דאָזיקע רייד זענען באַגלויבט
און אֱמת. און גאָט, דער האַר פון די גייסטער פון די נבִיאים, האָט געשיקט
זיין מַלאך צו ווייזן זיינע קנעכט דאָס, וואָס מוז בקָרוב געשען. 7 און זע,
איך קום באַלד. וואויל איז דעם, וואָס היט אָפּ די רייד פון דער נבואה
פון דעם דאָזיקן סֵפר.
8 און איך, יוחָנָן, בין דער, וואָס האָט געהערט און געזען די דאָזיקע
זאַכן. און בעת איך האָב געהערט און געזען, בין איך אַנידערגעפאַלן צו
בוקן זיך פאַר די פיס פון דעם מַלאך, וואָס האָט מיר דאָס געוויזן. 9 און
ער האָט צו מיר געזאָגט: דו מוזט עס ניט טאָן! איך בין אַ מיטקנעכט
מיט דיר און מיט דיינע ברידער, די נבִיאים, און מיט די, וואָס היטן די
רייד פון דעם דאָזיקן סֵפר. בוק דיך צו גאָט!
10 און ער האָט צו מיר געזאָגט: פאַרחַתמע ניט די רייד פון דער
נבואה פון דעם דאָזיקן סֵפר; וואָרים די צייט איז נאָענט. 11 דער, וואָס
איז אומגערעכט, זאָל ער ווייטער טאָן אומגערעכטיקייט; און דער, וואָס
איז טָמא, לאָז ער ווייטער זיך מטַמא זיין; און דער, וואָס איז רעכטפאַרטיק,
לאָז ער ווייטער טאָן רעכטפאַרטיקייט; און דער, וואָס איז הייליק, זאָל
ער זיך ווייטער הייליקן. 12 זע, איך קום באַלד, און מיין שׂכַר איז מיט
מיר, צו פאַרגעלטן יעדן איינעם לויט זיינע מַעשׂים.
13 איך בין די אַלֶף און די תָּוו, דער ערשטער און דער לעצטער,
דער אָנהייב און דער סוף. 14 וואויל איז די, וואָס וואַשן זייערע קליידער,
כּדי זיי זאָלן האָבן רשות צו דעם עֵץ־הַחַיִים, און זאָלן אַריַינגיין דורך די
טויערן אין דער שטאָט אַריין. 15 דרויסן זענען די הינט, און די מכַשפים,
און די נואפים, און די רוצחים, און די געצנדינער, און יעדער איינער, וואָס
האָט ליב און גיט זיך אָפּ מיט שֶקר.
16 איך, יֵשוּעַ, האָב געשיקט מיין מַלאך צו אייך מיט דעם דאָזיקן
עֵדות פאַר די קהִילות. איך בין דער שורֶש און דער שטאַם פון דָוִדן,
דער גלאַנצנדיקער מאָרגנשטערן.
17 און דער גייסט און די כַּלה זאָגן: קום. און דער, וואָס הערט, לאָז

ער זאָגן: קום. און דער, וואָס איז דאָרשטיק, לאָז ער קומען; דער, וואָס
וויל, לאָז ער נעמען פריי דאָס וואַסער פון לעבן.

18 איך זאָג עֵדוּת יעדן איינעם, וואָס טוט הערן די רייד פון דער
נבואה פון דעם דאָזיקן סֵפֶר: אויב עמיצער וועט מערן צו זיי, דעם וועט
גאָט מערן די מַכּות, וואָס זענען פאַרשריבן אין דעם דאָזיקן סֵפֶר; 19 און
אויב עמיצער וועט מינערן פון די רייד פון דעם סֵפֶר פון דער דאָזיקער
נבואה, דעם וועט גאָט מינערן זיין חֵלֶק פון דעם עֵץ־הַחַיִים און פון דער
הייליקער שטאָט, וואָס זענען פאַרשריבן אין דעם דאָזיקן סֵפֶר.

20 דער, וואָס טוט עֵדות זאָגן אויף די דאָזיקע זאַכן, זאָגט: יאָ, איך
קום באַלד. אָמֵן, קום, האַר יֵשוּעַ!
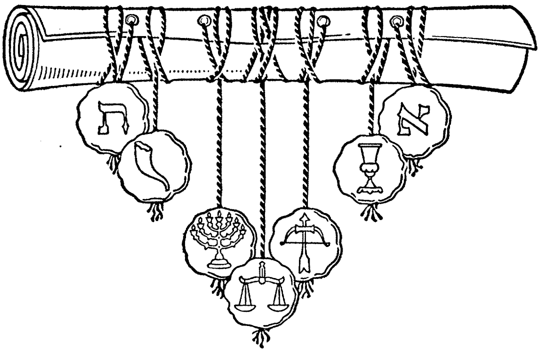
21 דער חֶסֶד פון דעם האַר יֵשוּעַ זאָל זיין מיט אייך אַלע. אָמֵן.